942.01

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

ANGLO-SAXON CHRONICLE.

Two of the Saxon Chronicles parallel, with Supplementary Extracts from the Others. With Introduction, Notes, and a Glossarial Index, by J. EARLE, M.A., Professor of Anglo-Saxon. 8vo. 16*s*.
(Clarendon Press. 1886)

443 INGRAM (Rev. J.) The Saxon Chronicle, with an English Translation, and Notes Critical and Explanatory, with Chronological, Topographical and Glossarial Indices, with a Short Anglo-Saxon Grammar, *maps and plates of coins*, 4to, calf, 24s 1823

CHRONICON *SAXONICUM.*

EX

MSS Codicibus

NUNC PRIMUM INTEGRUM EDIDIT,

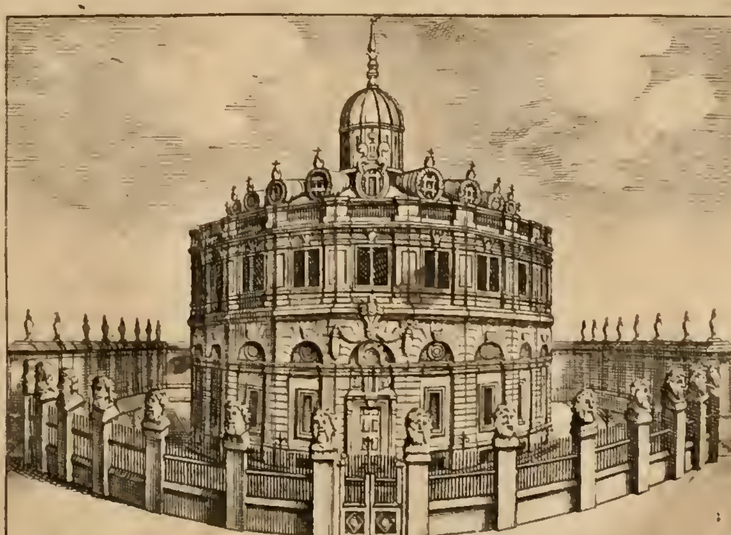
AC

LATINUM FECIT

EDMUNDUS GIBSON. A. B.
è Collegio *Reginæ.*

Ælcum men ȝebẏrað þe ænıȝne ȝodne cræft hæfð. ꝥ he þone do nẏtne oðrum mannum:· *Ælfrici Præf. ad Grammat. Lat. Sax.* i. e. Omnes homines oportet, qui ullam bonam artem callent, eam aliis utilem reddere.

Mihi quidem nulli eruditi videntur, quibus noſtra ignota ſunt. *Cicero de Finibus boni & mali.*

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO *A. D.* MDCXCII.

Imprimatur,

JONATH. EDWARDS

Vice-Can. *OXON.*

Aug. 15.
1692.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Duke University Libraries

http://www.archive.org/details/chroniconsaxonic00gibs

TABULAM hanc
Antiquitatum ANGLICANARUM
Studiosis
D. D. C. Q
Edmundus Gibson.
Explicatio Notarum et Literarum
Loca Religiosa.
Castellum
Prælium.
Forsan.
Sedes olim Episcopalis
Villa.
NOR-
DAN-
HYM BRA
CUMBRA-
LAND.
MORINGA
LAND.
Dunholm
Lincoln.
LINCOLNE
NORD EAST
FOLC
SUD-
ENGLAS.
EAST
SEAXNA
RICE
Lunden.
SUMURSET
DEFNA
SEAXNA
CORNPEALLAS.
SCYRE.
LAS.
S. David.

NORÐ-EAST ENGLAS
SUÐ FOLC
MYRCENA RICE
PEALAS
EAST SEAXNA RICE
CANTPARA RICE
SUÐSEAXE RICE
SUÐSEAXNA RICE
PEST SEAXNA
DEFNA SCYRE
SUMURSET
DORNSETAS
PILTUN SCYRE
CORNPEALLAS
SCYRE

CHRONICON Saxonicum,

SEU

ANNALES RERUM

IN

ANGLIA PRÆCIPUE GESTARUM,

A Chriſto nato ad Annum uſque MCLIV. deducti, ac jam demum Latinitate donati.

CUM

INDICE RERUM CHRONOLOGICO.

ACCEDUNT

REGULÆ

AD INVESTIGANDAS NOMINUM LOCORUM

ORIGINES.

ET

NOMINUM LOCORUM AC VIRORUM

IN CHRONICO MEMORATORUM

EXPLICATIO.

Operâ & Studio *EDMUNDI GIBSON.* A.B.
è Collegio *Reginæ*.

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO *A.D.* MDCXCII.

Tr. P.
942.01
A589Ca

PRÆFATIO.

POSTQVAM *hortatu Viri doctiſſimi mihique amiciſſimi,* Joannis Millii, *Linguæ Saxonicæ ſtudio nonnihil temporis dediſſem, & in ea mediocrem facultatem fuiſſem conſecutus; ille, ne ſui eſſet diſſimilis, hoc eſt ne ullum vitæ ſpatium curâ literarum vacaret, multis verbis accurate mecum egit, ut de edendis* Annalibus Anglo-Saxonicis *cogitarem. Eſſe nimirum Annales iſtos auguſtiſſimum plane Antiquitatis monumentum, ac quale fruſtra apud gentes vicinas quæſiveris; fontem ipſum è quo hauſta ſunt & ad quem exigenda, quæ de rebus iſtorum temporum tradunt* Florentius, *aliique poſteriores Hiſtorici.* Chronicon *hoc mirifice prædicare, ejuſque editionem Cantabrigienſi multo auctiorem, & quidem omnibus numeris ſuis abſolutam flagitare eruditos. De eo publicando cogitaſſè jam olim eximium illud Collegii noſtri & Academiæ decus,* Gerardum Langbanium, *ut apparet ex Schedis ejus MSS. in Bibliotheca Bodleianâ; in quibus dicit, ad prelum deſtinanti ſibi hos Annales, Wheelocum* palmam præripuiſſe. *Wheelocum, qui tanto viro, in Literis omne genus, Saxonicis ſpeciatim longe verſatiſſimo, Opus iſthoc infeliciter præripuerat, non integros Annales edidiſſe, ſed ad fidem Codicis mutili ac mendoſi, Annalium fragmentum duntaxat; quin & Saxonicis mutilis adjunxiſſe Interpretationem Latinam admodum vitioſam, & quæ ſermonis Saxonici genium & nitorem minime repræſentat. Obſervatum hoc eruditis: & quidem* Junium & Mareſchallum *noſtrum, Viros ſuis in hac ipſa literatura ſcriptis celeberrimos, auctores fuiſſe Præſuli ampliſſimo* D. Joanni Fello, τῷ μακαρίτῃ, *ut eximium hoc monumentum Hiſtoricum, maxima parte in MSS membranis jam ſepultum, ad Codicum quos habemus in Oxonienſi Bibliotheca proborum & integrorum fidem excuderetur; adhibita Verſione Latinâ, quæ textum Saxonicum accuratè ac fideliter ubique redderet, exprimeretque. Annuiſſe Epiſcopum: Statimque horum rogatu ac conſilio, mandaſſe provinciam iſtam egregio viro, qui ad ſuos ex Germania jam tum advenerat, idiomate Teutonico plenus, Saxoniciſque ſi quis unquam inſtructiſſimus,* Guil. Nicolſono. *Huic paulo poſt ſuſceptum opus, ad munus quoddam honorificum in Eccleſia Cathedrali procul ab Oxonienſibus ſuis poſita, quo hodieque ſumma cum laude defungitur, accerſito, per ingentem loci intercapedinem, plurimaſque quibus urgetur occupationes, haud demum licuiſſe telam exorſam texere; imo ne nunc quidem licere. Mihi gloriam, quam vocabat, operis iſtius omnem, quanta quanta eſt, relictam eſſe. Petere omnino opem & operam noſtram* Chronicon Saxonicum, *clathris Bodleianis incluſum, ut jam demum integrum in lucem prodeat, & à Studioſis intelligatur. Abunde mihi in hoc ipſum otii eſſe, ſuppetere vires ac parem in Lingua Saxonica facultatem. Neque vero dimitti ullo pacto debere occaſionem quam adeptus ſum, Annalium iſtorum editione Antiquariæ rei ſtudioſos, juriſconſultos, univerſam denique gentem Anglicanam demerendi.*

Gerardi Lang-banii Notæ MS.

Wheeloci Edit. imperfecta.

Guil. Nicholson.

Hæc

326231

Hæc atque alia in eandem ſententiam Vir eruditiſſimus. Quibus certe permotus, ſeu potius inflammatus, Provinciam hanc ſuſcepi. Sumto verò in manus opere, facile ſtatim perſpexi qua præſertim difficultate, præter cæteras, implicaretur. Ante iſtud tempus nemo Grammaticam Saxonicam ediderat: adeoque circa ſingulas pæne voces hæſi, veritus ne iis ſubeſſet idiotiſmi neſcio quid, mihi adhuc non quidem plane incogniti, ſed tamen haud ſatis bene intellecti. Verum cum, re prope deſperatâ, totum conſilium tantum non abjeciſſem, omne hoc incommodum opportune [Hickesii Grammatica Saxon.] *ſuſtulit Cl.* Georgius Hickeſius, *editâ Grammaticâ, quæ iſtius linguæ arcana luculentè aperuit. Magnum hoc erat beneficium, ſed mecum orbi commune. Verum mihi multis modis privatim etiam perſpecta eſt Viri optimi humanitas: hærentem* [Auxilia . . .] *conſiliis adjuvit, labantem confirmavit, voluit denique, abjectâ omni ratione ſive ſuæ dignitatis, ſive meæ tenuitatis, ut ſeſe, quacunque in re ſua opera mihi eſſet neceſſaria, uterer familiariter.*

Omnibus tandem ſublatis, quæ me à propoſito opere deterrere potuiſſent, meipſum ad illud ſumma animi conſtantia accinxi. Cumque illa eſt hujus materiæ ratio, ut de nulla re prius cogitare oporteat, quàm textum omni ex parte integrum ob oculos habeamus; omnem meam curam converti ad Codices Manuſcriptos comparandos. Ante [Edit. Wheeloci] *aliquot annos* Chronicon Saxonicum *ediderat ex duobus manu ſcriptis libris Vir doctiſſimus* Abrahamus Wheelocus, *Linguæ Arabicæ apud Cantabrigienſes Profeſſor publicus.* [ex MS Cotton.] *Horum altero illum inſtruxit Bibliotheca* Cottoniana, *Londini*; *altero* [& MS Coll. Ben.] Benedictina, *Cantabrigiæ. Verùm malo fato evenit, ut neuter integrum Chronicon* [ad A. [redacted] 1071.] *complecteretur, ſed ipſius fragmenta (quod integrum nacti jam diſcimus) hinc inde parum feliciter excerpta. Ad hæc, non longe ultra annum milleſimum hujus gentis Hiſtoriam deducunt; in rebus vero ita paucis diſcrepant, ut alterum alterius Apographum eſſe omnino videatur. Non hoc certè dico, quòd de Wheelocianæ editionis gloria quidquam detractum velim. Edidit Vir doctiſſimus qualia habuit, primuſq; omnium præclarum iſtud hujus nationis monumentum à blattis ac tineis vindicavit.* [MS Laud, Bodl. totum complectens.] *Ex eo autem tempore, tria alia Exemplaria comparuerunt. In his, Codici quem* Laud. *dicimus (inter eos utpote Libros repoſito, quos D.* Gulielmus Laud, *Archiepiſcopus Cantwarenſis, Bibliothecæ Bodleianæ donavit) primum merito locum tribuimus. Huic uni plus debent* Annales Saxonici, *quàm cæteris omnibus. Miſſo enim quòd ab anno* MLXX. *non alio quovis Codice uſi ſumus; ante iſtum etiam annum, ex illo nova quamplurima adjecimus, lacunas multas ſupplevimus, vitia item infinita, quæ in alios Codices irrepſerant, iſtius beneficio emendavimus. In membranis nitide ac eleganter ſcribitur; ita ut in eo neque auctoris diligentiam, neque Librariorum curam quiſquam facile deſiderare poſſit. A diverſis Librariis, diverſis etiam temporibus ſcriptum fuiſſe, Characterum differentia teſtatur. Ut enim illius idioma ad noſtrum ſermonem paullatim deflectit, ita etiam literarum formæ ad noſtrum ſcribendi morem ſub finem propius accedunt. De Bibliotheca ad quam olim pertinuit, etſi nulla fiat mentio, (quæ quidem in vetuſtis manu ſcriptis Codicibus fere conſpicitur,) dubitari tamen non* [olim Monast. Petroburg.] *poteſt quin ad Monaſterium Petroburgenſe ſpectaverit. Iſtius enim Eccleſiæ negotia, ab aliis omnibus Codicibus prætermiſſa, frequenter attingit. Quid quod tres integras Chartas, ad eum locum pertinentes, ſuis locis inſertas conſpicimus? Reſtat unum de hoc Codice monendum, quod quidem tacere nefas eſſe arbitror. Ad calcem Anni* DCIII. *poſt* þeoða, *adduntur* heringhuſſan ſunu læðde þone here þiðer, *quæ tamen à me caſu*

caſu aliquo prætermiſſa ſunt. Caſu, inquam, nec enim illud deditâ operâ factum fuiſſe, (quòd, ſcilicet, vocabuli heꞃinᵹhuꞅꞅan *ſenſum ignoravi,) ſatis teſtantur alia quædam Chronici loca, in quibus meam inſcitiam liberè profiteor. Codicem quem* Cant. *dicimus eadem Bibliotheca Bodleiana nobis ſuppeditavit, idem Archiepiſcopus Bibliothecæ donavit. Hic etſi priori ſit longe inferior (in chartis enim deſcribitur, manu item recentiori, ac à Librario Linguæ Saxonicæ imperito) non tamen omnino eum contemnendum eſſe opinabar. Haud pauca enim exhibet, quæ in reliquis omnibus deſiderantur; adeoque ad exemplar aliquod deſcriptus eſt, hodie ſive vetuſtate, ſive caſu, ſive incendio extinctum. Qui in hac Editione, nomine* Cot. *Codex cognoſcitur, reperitur in Bibliotheca D.* Joh. Cotton, *Londini. Hunc cum Chronico Wheelociano contulerat, ac variantes illius Lectiones ſuo Libro inſeruerat Cl.* Franciſcus Junius, *novam, opinor,* Chronici Saxonici *editionem orbi daturus. Inde nos eas deſcripſimus, ſingulari hominis in his rebus religione meritò innixi.*

MS Cantuar. in Bibl. Bodl.

MS Cotton. collat. cum Edit. Wheeloc. per Fr. Junium.

Codicibus quos dixi conquiſitis, factaque eorum diligenti collatione, ita rem totam inſtitui, ut ſi quæ, ſive ſententia, ſive etiam vocabulum, in uno aliquo inveniretur, quod à reliquis abeſſet, illud in textum conjecerim, facta mentione Codicis cui debetur. Quod ſi diverſi Codices rem eandem diverſo modo exprimant, quæ mihi lectio viſa eſt potiſſima, in textu repoſui, cæteris in imam paginam conjectis. Nullas enim earum ſpernendas eſſe exiſtimavi; quæ etiam ſi mendoſæ ſint, magnam ſæpenumero lucem ad verum eruendum afferunt; ſin veræ, maximi ſemper precii æſtimandæ ſunt. Hujus rei exemplum unum & alterum accipe. An. DLXXI. *Cuthwulfus dicitur cepiſſe oppidum, quod* Bennınᵹꞇun *appellatur. Cujus loci ſitus eſſet omnino incertus, niſi Codicis* Laudenſis *lectio nobis ſuccurreret.* Beneꞅınᵹꞇun *enim, ut is Codex habet, rem extra dubium ponit, docetque non alium eſſe poſſe, quam* Benſington, *in agro Oxonienſi. An.* DXXX. *Cerdicus & Cynricus dicuntur interfeciſſe* ꝼeala men on Ƿihtᵹaꞃabẏꞃiᵹ, *i. e.* complures homines in Wihtgarabyrig: *Codex* Cant. *legit* ꝼea men, *i. e.* paucos homines. *Pro hac Lectionum differentiâ, quæ in* Chronicis Saxonicis *conſpicitur, eandem planè apud rerum Anglicanarum Scriptores deprehendimus; quorum nonnulli* paucos homines, *nonnulli* multos *habent. Ex hoc perſpicuum eſt, eos Scriptores ex Annalibus Saxonicis ſuas Hiſtorias conſarcinâſſe; nec in illis iſtam varietatem aliter eveniſſe, quàm quod prius in exemplaribus Saxonicis contigerat. Nôrunt certè qui in hujus generis rebus aliquid peritiæ habent, in vetuſtis exemplaribus haud quidquam ita minutum reperiri, quod non aliquando eruditis uſui eſſe poteſt. Verùm unde factum, inquies, ut tot Codices, ad diverſas Bibliothecas pertinentes, ita paucis diſcrepent, ut in unum Chronicon haud incommodè reduci poſſint? Id enim caſu contigiſſe, non eſt ſani cujuſvis ſive dicere ſive opinari. Equidem iſta dubitatio me diu vehementer torſit, donec Scotichronici auctoritas expediiſſet. Ejus verba hæc ſunt.* Statutum eſt convenienter in Anglia (ut audivi) quod unumquodque Monaſterium à Regibus fundatum, haberet de ipſo loco ſuum certum ſcribam, vel ſcriptorem, quo omnia notabilia tempore Regis, ſaltem in regno vel è vicinis contingentia, ſecundum quod veritas facti ſe haberet, cum data annotarentur: ad proximum generale Concilium, poſt obitum Regis omnes illi Chronographi convenirent, & ſua vere dicta, ſive ſcripta in medium producerent, & delectis à Concilio ſagacioribus, & in talibus peritis & expertis, ſcripta examinarent, & diligenti habitâ collatione de congeſtis

 ſumma-

ſummarium extraherent, & Chronicam compingerent, ac in Cœnobicis Archivis Librariorum, pro authenticis Chronicis, quibus fides daretur, ſcripta reponerent, ne temporum labilitate memoriæ geſtorum in Regno deperirent. *Sed neque hîc ſiſtendum. Iſtud enim teſtimonium ex altera parte haud minus incommodum parit. Si enim publico decreto conſtitutum fuerit, ut ex uno aliquo exemplari omnes Codices deſcriberentur; quî factum ut in ullis rebus Codices diſcreparent? Hujus rei cauſſæ variæ ſunt, pro diverſis differentiarum generibus, quæ in Libris manu ſcriptis deprehendimus. Vel enim* 1°. *Nonnulla in uno Codice reperiuntur, in reliquis omnibus deſiderata. Ea autem haud raro ſunt res ejuſmodi, quæ loci alicujus peculiaris, non autem regni totius negotia exhibent. Sub hoc capite cadunt, quæ in Codice* Laudenſi *de rebus Eccleſiæ Petroburgenſis adjiciuntur. Ex quibus perſpicuum eſt, pleraque Monaſteria in Chronicis componendis hunc ferè ordinem tenuiſſe, ut illis, de quibus in Concilio generali convenerat, ſui Cœnobii Hiſtoriam immiſcerent. Vel* 2°. *Rem eandem iiſdem vocabulis exprimunt, mutatis ſolum modis, temporibus, aut caſibus. Ita Codex* Cant. *pro* on *tertiæ perſonæ pluralis terminatione, habet fere* an. lanᵹ *item pro* lonᵹ. man *pro* mon. cinᵹ *pro* cẏninᵹ, *&c. Vel* 3°. *Ordinem vocabulorum immutant. Proxima duo eaſdem omnino cauſſas agnoſcunt; partim Librariorum incuriam, partim longa temporum intervalla, quibus Codices deſcriptos fuiſſe exiſtimo. Sæcula ſcilicet aliquantum inferiora, ſeneſcente jam Lingua Saxonica, vetuſtiorum Librorum materiam, ſui temporis ſermone expreſſiſſe videntur.*

Textu hunc in modum diſpoſito, proximè me exercuit Verſio Latina; *quippe quodnam interpretandi genus præſertim ſequi deberem, non ſtatim perſpexi. Video enim nonnullos, qui in ſermonem Latinum alias linguas traduxerunt, Romanæ locutionis fuiſſe in primis ſtudioſos, atque elegantiæ quam materiæ propoſitæ majorem longè rationem habuiſſe. Illi ut ut de Linguâ Latinâ bene meriti fuerint, ſuo certe, hoc eſt, Interpretum, officio defuiſſe videntur. Ad id enim nihil æque pertinere videtur, ac iſtum quem vertimus ſcriptorem vivis coloribus depingere. Ego equidem ita mecum conſtitui, nihil prius mihi eſſe ducendum, quam ut Annalium Saxonicorum mentem ſenſumque, quin & ipſum (quantum fieri poſſet) Linguæ Saxonicæ genium, verſio mea repræſentaret. Quæ mihi cauſſa fuit, ut nec temere ab ipſo ordine recederem, in quo ſua vocabula idiotiſmus Saxonicus diſponit; etſi iſtum Romanis ſcriptoribus inuſitatum eſſe cognoverim. In hanc viam ut me duxit rei ipſius ratio ac natura, ita in ea vehementer confirmavit ſummorum in re Saxonica virorum auctoritas. Cl.* Junius, *in Catalogo Librorum Anglo-Saxonicorum, quem Evangeliis Gothicis addidit, de Archaionomia* Lambardi *hæc habet.* Archaionomiam, i. e. perantiquas Anglo-Saxonicorum Regum Leges à ſe tranſlatas vulgavit olim *Guilielmus Lambardus*; nobis tamen magis arridet antiqua verſio quam habet *Joh. Bromton*: neque ipſi tantum ſequimur illam, ſed auctores quoque ſumus omnibus, genuina venerandæ Antiquitatis monumenta diligentibus, veterem potius horrentis incultique ſæculi verſionem amplecti, quam novitiis atque in ſpeciem cultioribus temerè adhærere. *Eodem nomine Verſionem iſtam notavit his verbis Cl.* Somnerus, *in Præfatione ſua ad Lexicon Saxonicum.* In tyronum & aliorum in hac Lingua prorſus imperitorum, aut parum verſatorum gratiam & utilitatem, Saxonicorum in Latinum Sermonem tranſlationes meas plerunque verbatim dedi: ſtudio politum illum & elaboratum fugiens ſtylum

Junii Sententia de Archaionomia Lambardi.

Somneri.

à

à D. *Gul. Lambardo* in ſua Legum Saxonicarum verſione tantopere affectatum, ut parum aut nihil inde Lector ad Linguam Originalem (Saxonicam ſcil. qua ſcribuntur,) intelligendam commodetur.

De Indice Rerum Chronologico *hoc tantum moneo, me eo conſilio non ſolum paginas, ac lineas, ſed & annos adjeciſſe, ut* Annales Saxonicos *compendio exhiberem; quod me non ſine magno eruditorum commodo feciſſe arbitror. Hujus enim beneficio, (quoties fuerit occaſio) primo intuitu non ſolum perſpiciunt quicquid iſti contineant quod in ſuos uſus transferri poſſit, ſed etiam ſub quo anno ponatur. Satis autem non habui, ſummam curam adhibere in hoc Indice colligendo; ſed etiam, ne error meus quenquam ſeduceret, ante quàm prelo commiteretur, recognovi totum, ut certò ſcirem, ſingula ad debitos annos eſſe relata. Cujus rei non ideo à me mentio facta eſt, ut laudem aliquam captem diligentiæ; ſed ut viri in his rebus verſati, ei intrepide fidem adhibeant; adeoque res ſingulas ad ipſum Chronicon exigendi moleſtiâ liberentur. Quod* Regulas generales de origine Nominum Locorum *adjeci, non illud à me factum, quia mei propoſiti ratio poſtulavit; (nec enim mihi quicquam erat negotii cum nominibus hodiernis;) ſed cùm non eſſent ab eo prorſus alienæ, magnâ item cum utilitate Eruditorum conjunctæ, nolui hanc occaſionem illas tradendi prætermittere. Quod ſequitur,* (Explicatio *nempe* Nominum Locorum) *meo inſtituto ita neceſſarium duxi, ut niſi iſtud accederet, non viderem qui fructus ex illo perciperetur. Cùm enim ex locis nonnulla penitus extinguantur; quæ autem hodiè ſuperſunt, nomen ſive prorſus aliud, ſive longe diverſum obtineant; fieri non poteſt ut ſine ſummo tædio, ne dicam operæ diſpendio, Hiſtoria legatur: Quam ob cauſſam acerbè ſæpe tuli, omnibus in hoc genere libris, qui adhuc in lucem prodierunt, iſtiuſmodi præſidium deeſſe. Hinc eſt quod homines ab eorum ſtudio deterrentur; adeoque noſtræ gentis Hiſtoriæ tot jam annos ſpretæ neglectæque jacuerunt. Quod poſtremo Lectorem nolim latere, hoc eſt* — Nomina Virorum, *quæ in hoc Chronico occurrunt, in ordinem Alphabeticum digeſta, typis Saxonicis excudere me deſtinâſſe; ſed cùm numerus figurarum idoneus noſtræ typographiæ deeſſet, ſatius omnino duxi voces Saxonicas Latinis characteribus imprimere, quàm orbem literarium iſtius Indicis auxilio privare. De cauſſis operis ſuſcepti, deque ejuſdem ratione, hactenus breviter dictum.*

Verum ne quiſquam arbitretur, me in materia tenui poſuiſſe nimium diligentiæ, aut operam meam rebus aliis melius impendere potuiſſe; videamus tandem quæ ſit auctoritas horum Annalium, *ſupra cæteros omnes, qui res Angliæ geſtas deſcribunt; adeoque quantum non modo communis utilitatis ratio, verum etiam patriæ caritas ſuadet ut in publicum emittantur. Quò autem de eâ re melius poſſimus judicare, in medium omnino proferendos eſſe arbitror, qui ante An.* MCLIV. *(quo ſcil. noſtri Annales exeunt) ſuorum temporum Hiſtorias ſcripſerunt. Primus omnium* Gildas, *circa An.* DXXXIV. *de Britannorum excidio ſcripſit non quidem Hiſtoriam, (nec enim prælii alicujus tempus aut eventum attingit) ſed hoc unum ſibi habet propoſitum, ut graviſſimas patriæ calamitates conqueratur. Poſt illum, circa An.* DCCXXV. *Eccleſiaſticam Hiſtoriam edidit* Beda. *Deinde, temporibus* Ælfredi Magni, *res geſtas iſtius Regis compoſuit* Aſſerius. Ælfricus, *qui mortem obiit Anno* MXVI. *dicitur condidiſſe Chronica Saxonica,* quæ in primis agebant de Eccleſia Cantuarienſi. *Quam ob cauſſam nonnulli hoſce* Annales *Ælfrico tribuerunt; à quibus tamen ego prorſus diſſentio.*

diſſentio. Tantum enim abeſt ut cujuſvis Eccleſiæ negotia contineant, ut nihil fere præter res bellicas enarrent; obiter ſubinde factâ mentione Archiepiſcopi aut Epiſcopi ſive ſedem capeſſentis, ſive morientis. Turgotus Dunelmenſis, *qui floruit ſub Henrico I. dicitur contexuiſſe Annales ſui temporis; ſed cum illi, ut etiam alii complures, injuriâ temporis perierint, nulla nobis habenda eſt eorum ratio.* Florentius, *Wigornienſis Monachus, qui claruit circa Annum* MCX. *Chronicon compoſuit ex Chronicis; atque res eas omnes quæ ad Anglicam nationem pertinent, ita manifeſtò ex* Chronico Saxonico *decerpſit, ut illud etiam* κατὰ πόδας *ſit ſecutus. Quòd ſi quiſquam mihi minus credat, ipſum habet confitentem ad An.* DCCXXXIV. *ſeſe res geſtas tradidiſſe, prout* Anglicarum Chronicarum textum reperiit.

Turgotus Dunelm. Sub H. I.

Florentius Wigorn. A. 1110.

Pauca hæc de illorum temporum Scriptoribus eo conſilio præmiſi, ut facilius exiſtimare poſſimus quantum fere ii ex Chronico Saxonico *pendeant, quantis etiam in tenebris ſine iſtius auxilio verſemur. Cum vero variis ſæculis, adeoque ſtylo diſſimili ſcriptum fuerit, ac plures auctores agnoſcat; quò fiat perſpicuum, quantum adjumenti ex eo habituræ ſunt hujus gentis Antiquitates, neceſſarium duxi ſingulas illius partes curioſiùs expendere.*

Chronici Hujusce Pars ex Beda, ante A. 731.

De eâ igitur Britanniæ *deſcriptione, & Commentariolis de Romanis Imperatoribus, de Saxonum item in hanc terram adventu; dubitandum (opinor) non eſt, quin ex Beda fuerint deſumta. Eidem acceptam refero aliquam partem eorum, quæ ante An.* DCCXXXI. *(in quo ſuam Hiſtoriam claudit) ad res Eccleſiaſticas pertinent. Verùm bella Anglo-Saxonum cum Britannis, quæ per multos annos duraverunt, unde petenda ſint, idoneum auctorem habemus neminem. In Gildâ, in Bedâ, fruſtra illarum Hiſtoria quæritur; ita ut* Chronico Saxonico *debeamus, quòd aliqua illorum temporum notitia ad noſtram ætatem pervenerit. Etſi enim non putem partis iſtius Scriptorem, teſtem fuiſſe belli oculatum; veriſimile tamen eſt eum in vetuſtos aliquos Annales fortè incidiſſe, unde earum rerum notitiâ fuerit inſtructus. Quæ cauſſa eſſe potuit, ut ea pars in omnes Codices admitteretur; merito certè rejicienda, niſi aliunde quàm vanis vulgi opinionibus illius auctoritas ſuſtentaretur. Idem etiam dicendum eſt de illis, quæ ante An.* DCCXXXI. *hi Annales exhibent, apud Bedam neutiquam occurrentia. Nec aliud ſentiendum eſſet de iis quæ ſequuntur, ad initia uſque Regis Ælfredi, niſi invectam fuiſſe ſub hæc tempora conſuetudinem res notatu digniores in Codices publicos referendi, nonnulla ſuaderent; literarum incrementum, Monaſteriorum fundatio, otii abundantia. Quanquam enim, durante Anglo-Saxonum heptarchia, Anglia crebris vaſtationibus, belliſque civilibus divexaretur; poſtquam tamen Reges Chriſtianam Religionem ſuſcepiſſent, ſacris ædibus, quæ Annales ejuſmodi aſſervarunt, ita magnus honos habitus eſt, ut illæ etiam inter cædem ac rapinas inviolatæ permanſerint. Ab infantia ad mortem Ælfredi M. cum* Aſſerii Menevenſis *Hiſtoriâ* Annales Saxonici *in multis conveniunt; ut omnino ex his alterum exiſtimandum ſit, aut Monachos illius Librum in Linguam Saxonicam tranſtuliſſe, aut illa, quæ ii in Commentarios regeſſerant, Hiſtoriæ Aſſerianæ materiam præbuiſſe.*

Multa ante A. 731. quæ alibi non extant.

Plurima de Alfredo Magno apud Asserium Menev. ab A. 853. ad 901.

De illis quæ Ælfredi M. obitum ſequuntur, ad tempora Willelmi Conqueſtoris, hoc tantum habeo dicere, multa deprehendi indicia Scriptorum, qui rerum veriſſimam ſcientiam habuerunt. Sententiarum brevitas, materiæ varietas, rerum Eccleſiaſticarum, civilium, bellicarum miſtura, videntur abundè teſtari res geſtas anni cujuſque diverſis temporibus, memoriæ juvandæ cauſſâ, in Scripta relatas fuiſſe. Quid quod ſæpenumero

Pars ab A. 901. ad 1066.

numero non contenti ſunt tradere, quo anno, quove etiam menſe res facta fuerit, ſed ad diem ac horam deſcendunt. Rem eandem confirmant Virorum Nomina; quæ non alio modo in Chronico Saxonico *ſcribuntur, quàm inciſa in* Numiſmatis *conſpicimus. Quòd verò idioma Saxonicum in ea parte quæ vitas tradit Hardacnuti ac Edwardi Confeſſoris, haud parum immutari incipit, ac rejectis vocalibus, ſyllabis item quibuſdam, ad noſtrum efferendi morem paullatim vergere; id etiam pro nobis facit. Iis enim temporibus revera mutari cœpiſſe, teſtem habemus* Edwardi *Confeſſoris Numiſma, in quo Regis iſtius nomen* EDƿARD *exaratur; cùm tamen nominis origo, & antiqua ſcriptio* EADƿEARD *poſtulent. Ejuſdem numiſmatis pars adverſa, in qua* LEFƿINE *ſcriptum conſpicitur pro* LEOFƿINE, *idem teſtatur. Res geſtæ* Willelmi Conqueſtoris *deſcribuntur ſtylo à præcedentibus longè diverſo, & ad ſermonem noſtri temporis multò propius accedente. Idioma in pleriſque Gallicum, in ſcribendo brevitas conciſa ſive Gallica, Gallica etiam vocabula paullatim ſubrepunt. Styli hæc diverſitas quæ poſt Normannorum tempora in* Chronico Saxonico *deprehenditur, diverſos fuiſſe partis iſtius Scriptores luculentè probat. Sed & idem oſtendunt ipſa Scriptorum verba. Ad Annum* MLXVI. *ubi monaſterii Petroburgenſis calamitates deſcribit, addit* God hit gemiltſe:· *i.e.* Deus illius miſereatur. *Ex quibus verbis apertè colligitur, iſtam Eccleſiam, cùm hæc ſcriberentur, ſub iis anguſtiis laboráſſe. An.* MLXXXV. *poſtquam iſtius anni miſerias tradidit, accedunt* Gebete hit God ælmihtiga þonne hiſ ƿylla ſy:· *i.e.* In melius vertat Deus omnipotens quum ipſi viſum fuerit. *An.* MLXXXVI. *Willelmi Conqueſtoris mores, indolem, imperium depicturus, ab his verbis incipit* Gif hƿa geƿilnigeð to geƿitane hu gedon man he ƿæſ. oððe hƿilcne ƿurðſcipe he hæfde. oððe hu fela land he ƿæſ hlaford. þonne ƿille ƿe be him aƿritan ſƿa ſƿa ƿe hine ageaton. þe him on-locodan. ⁊ oðre hƿile on hiſ hirede ƿunedon:· *i.e.* Si cui libet cognoſcere qualis vir fuit, ſive quantis honoribus afficiebatur, ſive quot terrarum fuit dominus, volumus nos eum deſcribere, quatenus ſcimus, qui eum vidimus, & nonnunquam in ejus curia fuimus. *An.* MCVI. Gehƿylce ſædon þ hig ma on þiſon timon un-cuðra ſteorra geſaƿon. ac ƿe hit openlicor ne aƿriton. forðam þe ƿe hit ſylfe ne ſaƿon:· *i.e.* Plerique dicebant ſe plures ſub id tempus inſolitas ſtellas conſpexiſſe, verùm nos illud pro certo non ſcribemus, propterea quòd ipſi non vidimus. *An.* MCXXVII. *deſcribit Henrici, Abbatis Petroburgenſis, acceſſum ad Abbatiam, additque,* Þiſ ƿaſ hiſ in-gang. of hiſ ut-gang ne cunne ƿe ʒett noht ſeggon. God ſcaƿe ƿore:· *i.e.* Hujuſmodi erat illius acceſſus: de diſceſſu ejus nihil adhuc dicere poſſumus. Deus prævidet. *Alia etiam hujus generis teſtimonia occurrunt ad Annos* MCXXVIII. MCXXX. MCXXXVII.

Scripturæ immutatio inter A. 1039 & 1066.

Stylus diverſus ab A. 1066.

Atque de Chronico *hactenùs. De* Tabula *Chronico accommodatâ ſciat Lector benevolus me nihil in eâ, niſi firmis rationibus, in* Explicatione Nominum Locorum *traditis, adductum ſtatuiſſe. In quâ quidem nec fruſtrà operam poſuiſſe, facilè (opinor) conceſſerit, qui eam cum* Camdenianâ *conferre dignabitur. Perpendat autem noſtram non eſſe* Heptarchiæ *tabulam, ſed ex iis ſolùm nominibus confectam, quæ in* Annalibus Saxonicis *continentur. Quòd ſi hanc Viris eruditis non ingratam eſſe reſciero, operæ pretium arbitrabor, vetuſta omnia locorum nomina, ex Anglo-Saxonum monumentis eruta, ampliori Tabulâ repræſentare.*

TESTI-

TESTIMONIA
DE
CHRONICO SAXONICO.

Florentius Wigornienſis ad An. DCLXXII.

KEnwalchius Rex Weſt-Saxonum, 30 anno regni ſui defunctus eſt. Cujus uxor Sexburga Regina ſecundum *Anglicam Chronicam* uno poſt illum regnavit anno: ſecundum verò Bedam, Subreguli regnum inter ſe diviſum annis circiter x. tenuerunt.

Idem ad An. DCCXXXIV.

Hic [Beda] ſuæ gentis quamplurima geſta hucuſque luculento deſcripſit ſermone, unumque temporalis vitæ, modumque terminavit Hiſtoriæ. Nos verò Deo aſpirante ab ejus vitæ felici exitu, prout *Anglicarum Chronicarum* reperimus textum, fideliumque virorum credibili relatu, vel quæ nos ipſi indubitata audivimus, vel quædam quæ oculis aſpeximus, amodo fideliter notata, fidelium ſucceſſorum relinquenda dignum duximus memoriæ.

Idem in Genealogia Regum Weſt-Saxonum.

Deinde [i. e. *poſt Sexburgam*] Kenfus duobus annis ſecundum dicta Regis Alfredi, juxta verò *Chronicam Anglicam* filius ejus Æſcwinus fere tribus annis regnavit.

Idem in eadem Genealogia.

Anno Dominicæ Incarnationis ſecundum Dionyſium DXIX. Cerdicus & Kenricus filius ejus, ſecundum *Anglicam Chronicam* in Weſt-Saxonia regnare cœperunt.

Willelmus Malmesburienſis Lib. 1. *Cap.* 1.

Æthelbertus, filius Ermerici, rerum potitus 53 annos juxta *Chronicam*, juxta Bedam 56, tranſegit.

Voſſius de Hiſtoricis Latinis.

Florentius Wigornienſis compoſuit Chronicon ex Chronicis. Atque id opus eo majoris duci convenit, quòd Latinè ei inſerantur ſuis locis antiqui *Anglo-Saxonum Annales.*

Præfatio ad Vitam Regis Ælfredi.

Chronicon Saxonicum quod Codice bono deſtitutus edidit doctiſſimus Wheelocus, addita etiam (ſed oſcitanter facta) interpretatione Latinâ, ſi à medica quapiam manu ad primævum nitorem & ſanitatem reſtitueretur (quod deſperandum non eſt) neſcio quænam è vicinis gentibus par habeat Antiquitatis ſuæ monumentum.

CHRONI-

CHRONICON *SAXONICUM.*

[a] BRITTENE Igland is ehta hund mila lang. ⁊ twa hund brad. And her sind on þis Iglande fif geðeode. Englisc. ⁊ Brittisc. ⁊ Wilsc. ⁊ Scyttisc. ⁊ Pyhtisc. ⁊ Bocleden. Erest weron bugend þises landes Brittes. þa coman of Armenia. ⁊ gesætan suðeweardæ Bryttene ærost. Ða gelamp hit þ Pyhtas coman suþan of Scithian. mid langum scipum na manegum. ⁊ þa coman ærost on norð Ybernian up. ⁊ þær [b] bædo Scottas þ hi þer moston wunian. Ac hi noldan heom lyfan. forðan hi cwædon þa Scottas. we eow magon þeah-hwaðere ræd [c] gelæron. We witan oðer Egland her be eastan. þer ge magon eardian gif ge willað. ⁊ gif hwa eow wiðstent. we eow fultumiað. þ ge hit magon gegangan. Ða ferdon þa Pyhtas. ⁊ geferdon þis land norðanweard. and suðanweard hit hefdon Brittas. swa we ær cwedon. And þa Pyhtas heom abæ-

[1] BRITANNIA Inſula [2] longa eſt millia paſſuum octingenta, & [3] ducenta, lata. In hac autem Inſula ſunt quinque nationes; Anglica, Britannica ſeu Wallica, Scotica, Pictica & Latina. Primi hujus terræ incolæ fuere Britanni, qui ex [4] Armenia profecti, in Auſtrali parte Britanniæ primum ſedem poſuerunt. [5] Poſtea contigit Pictos ex Auſtrali parte Scythiæ, longis navibus, haud ita multis, advectos, ad Hiberniæ Septentrionales partes primum appuliſſe, ac à Scotis petiſſe, ut ibi habitare ſibi liceret. Cæterum iis veniam dare nolebant; reſpondent autem Scoti: poſſumus nihilo ſecius conſilio vos juvare. Aliam novimus Inſulam hinc ad Orientem, ubi (ſi viſum fuerit) habitare poſſitis; & ſi quiſpiam [armis] reſtiterit, nos vobis ſubveniemus, quo eam expugnare valeatis. Tum ſolvebant Picti, & hanc terram à parte Boreali ingreſſi ſunt; Auſtralia enim Britones occupaverant, uti antea diximus. Tum Picti ſibi uxores

---

a Totum hoc uſque ad An. I. *traduximus huc ex Chronico MS. Laud.* *b l.* bædon. *c l.* gelæran.

1 *Deſcriptionem* Britanniæ *prolixiorem habet Ven.* Beda *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 1. 2 *A loco* **Penwithſtert**† *vocato, qui ſitus eſt* 15. *leugis ultra* **Michaelſtowe**+ *in Cornewalas, uſque ad* **Cathenes** *trans Scotiam.* Simeon Dunelmenſis. 3 300. *à* **Depieſtowe** *uſque* **Dofre.** Id. 4 *Armorica* Bed. *l.* 1. *c.* 1. 5 *Poſt intervallum* 800. *annorum.* Henricus Huntingdonienſis. *Pictorum in Britanniam adventum ſub An. Dom.* 75. *ponit* Matthæus Weſtmonaſterienſis.

† The Lands End. + St Michael's Mount in Cornwall.

res à Scotis impetrabant, ea conditione, [1] ut ſuam Regalem proſapiam ſemper à parte fœminea eligerent"; quem morem longe poſtea ſervarunt. Contigit deinde annorum decurſu, Scotorum aliquos ex Hibernia profectos in Britanniam, hujus terræ partem aliquam expugnaſſe. Dux autem eorum 2 Reoda vocabatur, à quo ipſi dicti ſunt 3 Dælreodi. Sexaginta ante annos quam Chriſtus naſceretur, Caius Julius, Romanorum Imperator, cum 4 octoginta navibus" Britanniam petiit. Ibi acri primum pugna fuit oppreſſus, ac magnam partem ſui exercitus amiſit. Tum ſuas legiones apud Scotos reliquit, & in Gallias tranſvectus, ibi ſexcentas naves comparavit, cum quibus poſtea in Britanniam tranſibat. Ubi primum congreſſi ſunt, occiſus eſt Cæſaris Tribunus, qui vocabatur [5] Labienus. Sudibus deinde comparatis, [Britanni] toto cujuſdam fluminis vado eas acutas quidem ac magnas ſub aquis defigebant; flumen autem vocatur Tameſis. Id ubi Romani deprehenderant, vadum tranſire nolebant; ideoque Britanni in ſylvas denſas confugerunt. Cæſar autem oppida primaria bene multa gravi prælio expugnavit; ac in Gallias poſtea revertebatur.

don ƿiþ æt Scottum. on þa ȝerad ꝥ hi ȝecuron heora kyne-cin áá on þa ƿif healfa. ꝥ hi heoldon sƿa lanȝe syððan. And þa ȝelamp hit imbe ȝeara rina ꝥ Scotta sum dæl ȝeƿat of Ybernian on Brittene. ⁊ þes landes sum dæl ȝeeodon. ⁊ ƿes heora heratoȝa Reoda ȝehaten. From þam heo sind ȝenemnode [a] Dælreodi :. [b] Sixtiȝum ƿintrum ær þam þe Crist ƿere acenned. Gaius Julius Romana Casere mid hund ehtatiȝum scipum ȝesohte Brytene. Ðer he ƿes ærost ȝesƿenced mid ȝrimmum ȝefeohte. ⁊ micelne dæl his heres [c] forlædde. And þa he forlet his here abidan mid Scottum. ⁊ ȝeƿat into Galƿalum. ⁊ þer ȝeȝadorode six hund scipa. mid þam he ȝeƿat eft into Brytene. And þa hi ærost toȝedore ȝeræsdon. þa man ofsloh þes Caseres ȝeresan. se ƿes Labienus ȝehaten. Ða ȝenamon þa Walas. and adrifon sumre ea ford ealne mid scearpum [d] pilum ȝreatum innan þam ƿætere. sy ea hatte Temese. Ða ꝥ onfundon þa Romani. þa noldon hi [e] faran ofer þone ford. þa fluȝon þa Bryt-ƿalas to þam ƿudu-fæstenum. ⁊ se Casere ȝeeode ƿel maneȝa heh-burh mid mycelum ȝeƿinne. ⁊ eft ȝeƿat into Galƿalum":.

+ lege fæstenu-m

Anno

a Dalreadingas. *Regius Bedæ Interpres.* b *Hoc paucis complectitur Chronicon Wheeloci:* Ær Cristes geflæscnesse syxti ƿintra. Gaius Julius se Casere ærest Romana Bretene lond gesohte. ⁊ Bryttas mid gefeohte cnysede. ⁊ hy oferswyðde. ⁊ swa ðeah ne meahte þær rice gewinnan :. *Ante Chriſti incarnationem ſexaginta annis, Caius Julius Cæſar primus Romanorum Britanniam petiit, Britannoſque pugna oppreſſit, & illos devicit; veruntamen haud potuit regno potiri.* c *l.* forlæt. d *l.* palum. e *l.* faran.

1 *Ut ubi res veniret in dubium, magis de fæminea Regum proſapia, quam de maſculina, Regem ſibi ſemper eligerent.* Bed. 2 *Reuda.* Bed. Hunt. 3 *Dalreudini.* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 1. *cujus etiam nominis ibi rationem ſubjicit, quia (inquit) Linguâ eorum* dal *partem ſignificat; ut ſit,* cohors hominum ſub Reoda. *A.S.* dæl *portio,* dælan *dividere. Goth.* 𐌳𐌰𐌹𐌻 *pars,* 𐌳𐌰𐌹𐌻𐌾𐌰𐌽 *dividere. Alaman.* teilen. *Cimbr.* ad teila. 4 *Præter octoginta onerarias, in quibus duæ legiones erant tranſportatæ, tradit Cæſar ſe octodecim naves equitibus diſtribuiſſe. Bell. Gall. lib.* 4. 5 *Mendoſe (uti ſuſpicor)* Labienus; *is enim multo tempore poſt pugnam Britannicam Cæſaris extitit legatus, ac demum, defectione ad hoſtes facta, in Bello, quod habuit cum Pompeii filiis Cæſar, Hiſpanico periit.* A. Hirtius *de Bell. Hiſpan. c.* 4. *Legendum vero fortaſſe* Laberius, *nam* Q. Laberium Durum, *tribunum militum, à Britannis occiſum memorat* Cæſar *in Comment. de Bell. Gall. l.* 5. *c.* 5.

ðæl . ðælan.

a rixade.

Anno I. Octavianus [a] ricsode [b] LVI. ƿintra; ⁊ on þam [c] XLII. geare his rices Crist ƿæs acenned. [d] Ða [e] tungel-ƿitigan of east dæle [f] cuomon to [g] þon ꝥ hy Crist [h] ƿeorðedon. And þa cild on Beð-leem [i] ofslegene ƿærun" for Cristes ehtnesse [k] from Herode:·

An. I. Octavianus regnabat annis [1] LVI. anno autem regni ſui quadrageſimo ſecundo natus eſt Chriſtus. [2] Iis temporibus, Magi ex partibus Orientalibus, Chriſti colendi cauſa, ſunt profecti: [3] infantes item Bethlemitici ab Herode interfecti ſunt, dum is Chriſtum perſequeretur.

II.

[l] Anno III. Her sƿealt Herodes [m] from him [n] selfum ofsticod. ⁊ Archelaus his [o] sunu feng to rice. [p] And ꝥ cild Crist ƿearð geboren agean of Egiptan":·

An. III. [4] Hoc anno, Herodes ſua manu confoſſus periit, & Archelaus ejus filius regnum capeſſit". [5] Chriſtus item infans ex Ægypto relatus eſt.

IV. V.

[q] An. VI. From frymðe middan-[r]geardes oð þis gear ƿæron agan V. [s] þusendu ƿintra ⁊ tƿa hund ƿintra:·

An. VI. Ab initio mundi in hunc annum quinquies mille & ducenti anni effluxerunt.

VII. VIII. IX. X.

[t] An. XI. * Her onfeng Herodes Antipatres sunu to rice in Judea:·

[6] An. XI. Hoc anno, Herodes Antipatri filius, Procurationem Judææ ſuſcepit.

An. XII. Philippus ⁊ Herodes [u] to-dældun * Judeam [x] feoðericum [y] to-dældun:·

[7] An. XII. Philippus & Herodes partiti ſunt Judæam; in quatuor autem regna diſtribuerunt.

XIII. XIV. XV.

An. [z] XVI. Her feng Tiberius to rice:·

An. XVI. Hoc anno, Tiberius imperium capeſſit.

XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV.

[1] An.

---

a rixade. *Laud. Cot.* b *Sic Laud. Cot. mendoſe Wheel. & Cant.* syx ⁊ syxti. c *Sic Laud. mendoſe Wheel.* LXII. *vitio fortaſſe Librarii literis tranſpoſitis.* XLV. *Cant.* d *Referuntur uſque ad anni finem ad An.* 2. *Laud. Cot. Cant.* *e* tungol. *Cant.* *f* coman. *Laud. Cant.* g þan. *Laud. Cant.* *h* ƿurðoden. *Laud.* ƿeorðodan. *Cant.* *i* ofslagene ƿæron. *Laud. Cot.* *k* fram. *Laud.* l *An.* 2. *Laud.* *m* fram. *Laud.* *n* sylfum. *Laud.* *o* sune. *Laud.* p *Ex MS. Cot.* q *An.* 2. *Laud.* *r* eardes. *Laud.* *s* þusend. *Laud.* *t Referuntur ad An.* 6. *Ben.* * *Cod. Petroburg. Notandum, quod in MS. Ben. quo uſus eſt Wheelocus, occurrunt ſubinde charactere recentiori deſcripta quædam, manu fortaſſe Jocelini, ex Cod. Petroburgenſi (uti putat Wheeloc.) exarata; ea nos per totum opus deſignamus hac nota --- Cod. Petroburg.* *u* to-dældon. *Laud.* * *Poſt* to-dældun *legunt Wheeloc. & Cant.* ⁊ Lysiam. *quæ tamen rectius opinor omiſit Cod. Laud. hinc enim errorem Codd. Ben. & Cot. quibus uſus eſt Wheelocus, irrepſiſſe exiſtimo, quod* Lyſias *unus ex iis fuerit cui tetrarchiæ erant attributæ.* *x* 4. ricu. *Laud. Hæc quæ ad An.* 12. *habet Wheelocus, ſic ſe habent (ſed ad An.* 7.) *in Cot.* Her ƿearð Judea to-dæled on feoƿer tetrarchan:· *Hoc anno diviſa erat Judæa in quatuor tetrarchias.* *y* to-dældon. *Laud. deeſt Cant.* *z* 15. *Cant.*

Additiones ex Cod. Petroburg. in MS. Ben.

1 56. *annos,* 6. *menſes, aliquantoſque dies.* Florentius Wigorn. 56. *an.* 6. *menſ.* Bed. de ſex ætatibus mundi. 2 *Ad an.* 2. Mat. Weſtmonaſt. 3 *Ad an.* 4. Flor. *ſecundum Computum Evangelii, quem ſequimur ad an.* 181. *hujus Chronici; inde vero Computum ſecundum Dionyſium.* 4 *Ad an.* 6. Flor. 5 *Ad an.* 7. Flor. 8. Weſt. 6 *An.* 7. Flor. 7 *An.* 7. Weſt.

Computi ratio.

[1] An. XXVI. Hoc anno, Judææ procurationem ſuſcepit Pilatus.

[2] An. XXX. Hoc anno, Chriſtus baptizatus eſt: Petrus, Andreas, Jacobus, Joannes & Philippus, ac reliqui ex duodecim Apoſtolis convertebantur.

[3] An. XXXIII. Hoc anno*, cruci ſuffixus eſt Chriſtus, ab initio mundi quinquies circiter milleſimo, ducenteſimo, vigeſimo ſexto.

[4] An. XXXIV. Hoc anno, [5] converſus eſt Sanctus Paulus", & Sanctus Stephanus lapidibus obrutus.

[6] An. XXXV. Hoc anno, beatus Petrus Apoſtolus Sedem Epiſcopalem in Antiochena civitate conſtituit.

[7] An. XXXVII. Hoc anno, Pilatus manu ſua ſeipſum confodit.

An. XXXIX. Hoc anno, Caius imperium capeſſit.

An. XLIV. [8] Hoc anno, beatus Petrus Apoſtolus Romæ Sedem Epiſcopalem conſtituit". Item Jacobus, Johannis frater, ab Herode morte multatus eſt.

An. XLV. Hoc anno, mortem obiit Herodes, qui anno uno ante ſuum obitum Jacobum interfecit.

An. [a]XXVI. Her onfeng Pilatus [b]gymenge ofer [c]þa" Judeas.

XXVII. XXVIII. XXIX.

An. XXX. Her wæs Crist [d]gefulluhtud. 7 Petrus 7 Andreas [e]gehwyrfon. 7 Jacobus 7 Joannes [f]7 Philippus". [g]7 þa XII. Apostolas".

XXXI. XXXII.

An. XXXIII. Her wæs Crist ahangen [h]fram fruman" middan-[i]geardes ymb fif [k]ðusendo wintra [l]7 CC. 7 [m]XXVI". wintra.

An. XXXIV. Her wæs [n]sce" Paulus [o]gehwyrfed. 7 sce Stephanus [p]wæs" [q]oftorfod.

An. XXXV. Her se eadiga Petrus se Apostol gesæt [r]Bisceop-setl [s]in Antiochia [t]þære" ceastre.

XXXVI.

[u]An. XXXVII. Her Pilatus ofsloh hyne sylfne mid his agenre handa".

XXXVIII.

An. XXXIX. Her [x]onfeng Gaius rice".

XL. XLI. XLII. XLIII.

[y]An. XLIV. Her se eadiga Petrus se Apostol gesæt [r]Bisceop-setl on Rome. [z]Her Jacobus. Johannes broðer. wearð ofslagen fram Herode".

[a]An. XLV. Her Herodes [b]asswealt. se þe Jacobum ofsloh. [c]ane geare ær his [d]agnum [e]deaþe.

* An.

a 25. *Cant.* *b* gymene. *Laud. Cot.* *c Ex Laud. Cot.* *d* gefulpad. *Cant.* gefullod. *Laud. Cot.* *e* gehwyrfede. *Laud.* gehwerfede. *Cot.* gehwyrfde. *Cant.* *f Deeſt Laud.* *g Sic Laud. & Cant. Sed Codd. Benedict. & Cot. quos ſecutus eſt Wheelocus, hæc ultima verba mendoſe ponunt poſt* gefulluhtud, *tanquam ſenſus eſſet* ---Hoc anno, Chriſtus, cum duodecim Apoſtolis, baptizatus eſt. *h* fram frymðe. *Cant.* *i* eardes. *Laud.* *k* ðusend. *Laud.* *l Mendoſe Wheelocus* 7 twa 7 syx 7 twenti. *m* 23. *Cant.* *n Ex Laud. Cot. Cant.* *o* gehwyrued. *Cot.* *p Ex Cot.* *q* oftorfod. *Cot.* *r* bisceop-stol. *Cot.* bischop-setl. *Cant.* *s* on. *Laud. Cant. Cot.* *t Deeſt Laud.* *u Ex Cot.* *x* Gaius feng to rice. *Cot.* *y An.* 45. *Laud.* *z Ex Cot.* *a An.* 46. *Laud.* *b* swealt. *Laud.* *c* anum. *Laud.* *d* agenum. *Laud.* *e* dæþe. *Cant.*

1 *An.* 29. Flor. 2 *An.* 31. Flor. 3 *An.* 34. Flor. * 8. *die Aprilis.* Flor. Weſt. 4 *An.* 35. Flor. 5 *An.* 35. Weſt. 6 *An.* 38. Flor. *& an.* 34. Weſt. *hæc ita tradunt* --- S. Petrus cathedram Antiochenæ Eccleſiæ tenet annis 7. 7 *An.* 42. Flor. 8 *Ad an* 46. Petrus Apoſtolus, cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans, 25. annis, menſibus 6. diebus 13. Epiſcopus ejuſdem urbis perſeverat. *Flor.*

a An.

[a] An. XLVI. [b] Her Claudius. oðer Romana cyninga. Bretene [c] lond" gesohte. ⁊ þone [d] maran dæl [e] ðær ealondes" on his geweald onfeng. ⁊ eac swilce Orchadus ða ealond Romana cynedome underðiodde. [f] Þis wæs feorðes geares his rices. [g] ⁊ on þis ylcan geare geweard se mycela hungur on Syria" þe Lucas wrecð on þare boc Actus Apostolorum". [h] Ða feng Nero to rice æfter Claudie. se æt nextan forlet Brytene Igland for his uncafscipe":·

[i] An. XLVII. Marcus se Godspellere in Ægipta aginð writan ꝥ Godspell":·

XLVIII. XLIX.

[k] An. L. Her Paulus gebunden wearð gesend to Rome":·

LI. LII. LIII. LIV. LV. LVI.

An. LXII. Her Jacobus. [l] Cristes broðer". [m] þrowode:·

An. LXIII. Her Marcus se Godspellere forðferde:·

LXIV. LXV. LXVI. LXVII.

An. LXIX. [n] Her Petrus ⁊ Paulus þrowodon":·

An. XLVI. [1] Hoc anno, Claudius ex Romanis Imperatoribus ſecundus qui Britannorum terram petebat, majerem hujus Inſulæ partem ſuæ fecit poteſtatis, atque Orcadum Inſulas ſub imperium Romanorum ſubjunxit". Hoc geſtum eſt anno quarto ſui imperii. [2] Eodem ipſo anno, magna fames in Syria contigit, quam memorat Lucas in libro [qui inſcribitur] Actus Apostolorum. Poſt Claudium Nero imperium capeſſit, qui propter ſuam ignaviam Britanniæ Inſulam prope amiſit.

[3] An. XLVII. Marcus Evangeliſta in Ægypto ſuum Evangelium ſcribere inſtituit.

[4] An. L. Hoc anno, Paulus Romam vinctus mittebatur.

LVII. LVIII. LIX. LX. LXI.

[5] An. LXII. Hoc anno, Jacobus, frater Domini, [6] paſſus eſt.

[7] An. LXIII. Hoc anno, Marcus Evangeliſta [8] defunctus eſt *.

LXVIII.

[9] An. LXIX. Hoc anno, Petrus & Paulus [10] paſſi ſunt.

a An. 47. *Laud.* *b* Her Claudius Romana cining gewat mid here on Brytene. ⁊ ꝥ igland geeode. ⁊ ealle Pihtas. ⁊ Walas underþeodde Romana rice. *Laud.* *Hoc anno, Claudius, Romanorum Imperator, tranſibat cum exercitu in Britanniam, eamque Inſulam ſubjugavit; omnes etiam Pictos & Britannos in Romanorum ditionem redegit.* --- Her Claudius se Kasere com to Brytlande. ⁊ geeode mycel þæs eglandes. ⁊ eac ꝥ egeland of Orcanie he geehte to Romanan. *Cot.* *Hoc anno, Claudius Cæſar Britanniam petiit, & magnam partem hujus Inſulæ ſubjugavit; Inſulam etiam Orcadum Romanis ſubdidit.* *c Deeſt Cant.* *d* mæstan. *Cant.* *e Deeſt Cant.* *f Cod. Petroburg. Deſunt Cant.* --- Ðis gefeoht he gefremede þam feorþan geare his rices. þam geare geweard se mycla hunger on Siria. þe wes forewitegad on Actibus Apostolorum þurh Agabum þone witegan. *Laud.* *Prælium hoc confecit anno ſui Imperii quarto; quo anno magna fames fuit in Syria, quæ prænunciata fuerat in Actibus Apoſtolorum, per Agabum Prophetam.* *g An.* 47. On þisum geare wæs swiðe stið hunger. *Cot.* *Hoc anno fuit fames graviſſima.* *h Ex Laud.* *i Ex Cot.* *k Ex Cot.* *l Sic Cot.* fratер d̄ni. *Laud. Wheeloc. Cant.* *m* þrowade. *Laud.* *n* Her Petrus þrowode on rode. ⁊ Paulus wæs ofslagen. *Cot.* *Hoc anno Petrus in cruce paſſus eſt, & Paulus fuit occiſus.*

1 *Ad an.* 48. Flor. 44. Weſt. 2 *Ad an.* 48. Flor. 3 *Ad an.* 55. *Marcus Evangelium quod Romæ ſcripſit, Petro mittente, in Ægypto prædicat.* Flor. *ad an.* 42. Bed. -- *Marcus Evangeliſta Evangelium, quod Petro narrante conſcripſerat, primum Aquileiæ prædicavit, ibique ordinato Hermagora diſcipulo ſuo, ad Ægyptum pervenit.* Weſt. 4 *An.* 60. Flor. 5 *An.* 64. Flor. 6 *Lapidatur.* Flor. Weſt. 7 *An.* 67. Flor. 46. Weſt. 8 *Alexandriæ Martyrium complevit.* Weſt. * 7. *Maii, die Paſchæ.* Flor. 9 *An.* 72. Flor. 66. Weſt. 10 *Petrus crucifixus, Paulus gladio cæſus.* Flor.

[1] An. LXX. Hoc anno, Veſpaſianus imperium capeſſit.

An. LXX. [a] Her Vespasianus [b] onfeng rice":·

[2] An. LXXI. Hoc anno, Titus, Veſpaſiani filius, Judæorum undecies centum millia Hieroſolymis interfecit.

An. LXXI. Her Titus. Vespasianus sunu. [c] in Hierusalem ofsloh [d] Judea [e] endlyuan siðan hund" [f] þusenda:·

LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXVII. LXXVIII. LXXIX. LXXX.

[3] An. LXXXI. Hoc anno, poſt Veſpaſianum Titus imperio potitus eſt, qui ſolebat dicere, diem ſe perdidiſſe in quo nihil boni feciſſet.

An. LXXXI. Her [g] Titus [h] feng to rice" [i] æfter Vespasiane". se þe sæde. ꝥ he þone dæg forlure. þe he [k] noht to gode on ne [l] gedyde:·

LXXXII.

[4] An. LXXXIII. Hoc anno, Domitianus, Titi frater, imperium ſuſcepit.

[m] An. LXXXIII. Her Domicianus. Tites broðor. feng to rice:·

[5] An. LXXXIV. Hoc anno, Johannes Evangeliſta in Inſula Patmo Librum exaravit, qui vulgo appellatur Apocalypsis.

An. [n] LXXXIV. Her Johannes se [o] Godspellere [p] in Pathman þam [q] ealonde" [r] wrat þa boc [s] þa man clipað" Apocalipsis:·

LXXXV. LXXXVI. LXXXVII. LXXXVIII. LXXXIX.

An. XC. [6] Hoc anno, Simon Petrus, Chriſti † propinquus, cruci affixus eſt *; & Johannes Evangeliſta Epheſi vitam finivit.

An. [t] XC. Her Simon [u] Petrus [x] Cristes mæi" wæs ahangen. ⁊ Johannes se Godspellere [y] hine gereste" [z] in [a] Effesio":·

XCI.

[7] An. XCII. Hoc anno, Clemens Papa [8] defunctus eſt.

An. [b] XCII. Her Clemens [c] se" Papa [d] forðferde:·

XCIII. XCIV. XCV. XCVI. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI. CII.
CIII. CIV. CV. CVI. CVII. CVIII. CIX.

[9] An. CX. Hoc anno, [10] paſſus eſt * Ignatius Epiſcopus.

An. [e] CX. Her Ignatius [f] se" [g] biscop [h] þrowude:·

CXI. CXII. CXIII.

[i] An. CXIV. Alexander hic conſtituit aquam benedictam fieri.

CXV.

---

a Her agann Vespasianus to rixiende. *Cot.* *Hoc anno Veſpaſianus incœpit regnare.* b feng to rice. *Cant.* c on. *Cant. Cot.* d Judeiscra manna. *Cot.* e *Sic MS. Cot. Mendoſe Laud. Wheeloc.* CXI. f þusend. *Laud.* g feng Titus to rice. *Cant.* h rixað. *Cot.* i *Ex Cot.* k naht. *Cant.* l dyde. *Laud.* m *An.* 84. *Laud.* n 87. *Laud.* o Apostol. *Cot.* p on Pathmo þæm ealande. *Cant.* q iglande. *Laud.* r awrat. *Cant.* s *Ex Cot.* t 100. *Laud. Cant.* u se Apostol. *Laud. Cant.* x *Ex Cot.* y forðferde. *Cot.* gereste on þam dæge hi Effeso. *Cant.* z *Deeſt Cot.* a Effesia. *Laud.* b 101. *Laud. Cant.* c *Ex Cot.* d forþferde. *Laud.* e 109. *Cant.* f *Deeſt Laud.* g bischop. *Cant.* h þrowade. *Laud.* þrowode. *Cot. Cant.* i *Ex Laud.* *quæ ſic habet* Florentius Wigorn. *Alexander Papa conſtituit aquam ſparſionis cum ſale benedicto in hominum habitaculis ſpargi.*

1 *An.* 74. Flor. 71. Weſt. 2 *An.* 76. Flor. 3 *An.* 84. Flor. 4 *An.* 86. Flor. 5 *An.* 100. Flor. 6 *Ad an.* 114. Flor. † *Cleophas enim, cujus filius iſte fuit, frater erat Joſeph.* Bed. *in* Martyrol. * 12. *Cal. Martii.* Bed. Martyrol. 7 *An.* 100. Flor. 8 *paſſus eſt.* Flor. 9 *Ad an.* 115. Flor. 10 *beſtiis traditur.* Flor. * *Kal. Febr.* Weſt. Bed. *in* Martyrol

a Ex

CXV.

[a] An. CXVI. Her Adrianus se Casere agan to rixienne:-

[1] An. CXVI. Hoc anno, Adrianus Imperator regnare incœpit.

CXVII. CXVIII. CXIX. CXX. CXXI. CXXII. CXXIII.

[b] An. CXXIV. Syxtus Papa hic conſtituit ymnum decantare Sanctus, Sanctus, Sanctus, in officio Miſſæ.

CXXV. CXXVI. CXXVII. CXXVIII. CXXIX. CXXX. CXXXI. CXXXII. CXXXIII.

[c] An. CXXXIV. Teleſphorus Papa hic conſtituit ymnum Angelicum decantari Gloria in excelsis Deo diebus feſtis.

CXXXV. CXXXVI. CXXXVII. CXXXVIII. CXXXIX. CXL. CXLI. CXLII. CXLIII. CXLIV.

An. [d] CXLV. [e] Her Marcus Antonius ⁊ Aurelius his broðer fengon to rice":-

An. CXLV. Hoc anno, Marcus * Antonius & Aurelius frater [2] regno potiti ſunt.

CXLVI. CXLVII. CXLVIII. CXLIX. CL. CLI. CLII. CLIII. CLIV. CLV. CLVI. CLVII. CLVIII. CLIX. CLX. CLXI. CLXII. CLXIII. CLXIV. CLXV. CLXVI. CLXVII. CLXVIII. CLXIX. CLXX. CLXXI. CLXXII. CLXXIII. CLXXIV. CLXXV. CLXXVI. CLXXVII. CLXXVIII. CLXXIX. CLXXX. CLXXXI. CLXXXII. CLXXXIII. CLXXXIV. CLXXXV. CLXXXVI. CLXXXVII. CLXXXVIII.

An. CLXXXIX. [f] Her Severus feng to rice. ⁊ ferde mid here on Brytene. ⁊ mid gefeohte geeode þes iglandes mycelne dæl. ⁊ þa geworhte he weall mid turfum. ⁊ bred weall þær on ufon. fram sæ to sæ. Britwalum to gebeorge. He rixade XVII. gear". [g] ⁊ ða geendode on Everwic. [h] ⁊ " Bassianus his sunu feng to rice":- [i] Oþer his sunu wes gehaten [k] Geza se forwearð". [l] Her Eleuðer on

[3] An. CLXXXIX. Hoc anno, Severus Imperium ſuſcepit, & profectus cum exercitu in Britanniam, magnam hujus Inſulæ partem pugna ſubegit. Tum [4] vallum fecit de ceſpitibus, ac deinde latum murum, de mari ad mare, Britannis quod eſſet præſidio. Regnavit annis ſeptendecim, & Eboraci diem obiit ſupremum, eique Baſſianus filius in Imperio ſucceſſit. Ejuſdem filius natu minor, Geza appellatus, [5] interiit. [6] Hoc anno Eleutherius

a Ex Cot. *b* Ex Laud. *c* Ex Laud. *d* 155. *Laud. Deeſt Cant.* *e* *Cod. Petroburg.* *f* *Hæc paucioribus complectitur Wheeloc.* Her Severus onfeng rice. ⁊ ricsode seofentyne wintre. se Breten lond mid dice begyrdde from sæ oð sæ. *Hoc anno, Severus Imperium capeſſit, & annis ſeptendecim imperavit. Is Britanniam vallo cingebat de mari ad mare. Quæ iiſdem pene verbis exprimit Cod. Cant. anno* 188. *verum pro* seofentyne *legit* 14. *at pro* begyrdde *legit* forgyrde. *Ad Annum vero* 178. *Sic Cot.* Her Severus on Brytene geworhte weall of turfum. siððan he þ land mid gefeohte gewann. ⁊ breden weall þær on ufon fram sæ to sæ. ⁊ he rixade 17. gear. *Hoc anno, Severus in Britannia fecit murum de ceſpitibus, poſtea quam eam terram prælio ſuperaſſet, & deinde latum murum de mari ad mare; atque* 17. *annis imperavit.* *g* *Cod. Petroburg. uſque ad* Oþer *&c.* *h* *Deeſt Laud.* *i* *Ex Laud.* *k* *l.* Geta. *l* *Ad an.* 167. *Cant. Laud. An.* CXLVII. (*pro* CLXVII. *literis fortaſſe vitio Librarii tranſpoſitis.*) Her Eleuðerus feng to Papdome. ⁊ heold 15. wintre:- And on ðysan ylcan geare send Lucius cing Britwalana ⁊ bæd fulwihtes. ⁊

1 *An.* 124. Flor. 118. Weſt. * *l.* Antoninus. 2 *Conſules facti ſunt.* 3 *Ad an.* 181. Flor. 192. Weſt. 4 *Vide* Camd. *Britanniam. An. Dom.* 205. *vallum hoc fecit.* Weſt. 5 *à Baſſiano interfectus.* 6 *Ad an.* 162. Flor. 185. Weſt.

he

therius Romæ ſuſcepit Epiſcopatum, quem [1] quindecim annorum ſpatio glorioſe tenebat. [2] Ad eum Lucius, Britannorum Rex, literas mittebat, oratum ut Chriſtianus fieret; [3] ejuſque factus eſt petitionis compos; ac ii inde ad imperium uſque [4] Diocletiani in Orthodoxa fide permanſerunt.

Rome onfeng biſceopdom. ⁊ ðone [a] ƿuldorfæstlice fiftyne ƿinter [b] geheold:. To [c] ðan Lucius [d] Bretene cyning sende [e] stafas. [f] bæd þæt he ƿære Cristen gedon. ⁊ he þurhteah [g] ꝥ gebed". [h] ⁊ [i] hi syððon ƿunodon on [k] rihton geleavon" oððe [l] Diaclecianes rice:.

CXC. CXCI. CXCII. CXCIII.

CXCIV. CXCV. CXCVI. CXCVII. CXCVIII.

[5] An. CXCIX. Hoc anno, inventa eſt ſancta Crux.

[m] An. CXCIX. On þysum geare ƿas gefunden seo halige rod:.

CC. CCI.

[n] An. CCII. Victor Papa hic conſtituit ut Paſcha die Dominico celebretur ſicut prædeceſſor ejus Eleutherus.

CCIII. CCIV. CCV. CCVI. CCVII. CCVIII. CCIX. CCX.
CCXI. CCXII. CCXIII. CCXIV. CCXV. CCXVI. CCXVII. CCXVIII.
CCXIX. CCXX. CCXXI. CCXXII. CCXXIII. CCXXIV. CCXXV. CCXXVI.
CCXXVII. CCXXVIII. CCXXIX. CCXXX. CCXXXI. CCXXXII. CCXXXIII.
CCXXXIV. CCXXXV. CCXXXVI. CCXXXVII. CCXXXVIII. CCXXXIX. CCXL. CCXLI.
CCXLII. CCXLIII. CCXLIV. CCXLV. CCXLVI. CCXLVII. CCXLVIII.
CCXLIX. CCL. CCLI. CCLII. CCLIII.

[o] An. CCLIV. Cornelius Papa [p] de catacumbis" levavit per noctem corpora Apoſtolorum, & poſuit Pauli quidem via Oſtenſi ubi decollatus eſt; Petri autem, juxta [q] locum ubi crucifixus eſt.

CCLV. CCLVI. CCLVII. CCLVIII. CCLIX. CCLX. CCLXI.
CCLXII. CCLXIII. CCLXIV. CCLXV. CCLXVI. CCLXVII. CCLXVIII.
CCLXIX. CCLXX. CCLXXI. CCLXXII. CCLXXIII. CCLXXIV. CCLXXV.
CCLXXVI. CCLXXVII. CCLXXVIII. CCLXXIX. CCLXXX. CCLXXXI. CCLXXXII.

An. CCLXXXIII. Hoc anno, * paſſus eſt Sanctus Albanus Martyr.

An. [r] CCLXXXIII. [s] Her ðroƿade Sanctus Albanus martyr":.

CCLXXXIV.

---

he him sona sende. ⁊ he ƿunode on rihtan geleauan oððe Diocletianes timán. *Cot. Hoc anno, Eleutherus Papatum ſuſcepit, & 15. annos tenebat. Hoc ipſo anno, Lucius, Britannorum Rex, mittebat, qui ſibi Baptiſmum peterent; quem quidem ei ſtatim Papa tranſmiſit; & manſit in recta fide uſque ad Diocletiani tempora.*

a ƿurðlice. *Laud.* *b* geheold. *Laud. Cant.* *c* þam. *Laud. Cant.* *d* Brytƿalana. *Laud.* *e* men. *Laud.* *f Sic Cot. Cant. mendoſe Wheel.* bet. — ⁊ bead fulluhtes. ⁊ he him sona sende. *Laud. Et Baptiſmum petiit, quem ei ſtatim miſit* [*Papa*]. *g* þæt þæt he bæd. *Cant.* *h Cod. Petroburg. ad finem anni. Deſunt Cod. Cant.* *i* heo. *Laud.* *k* rihtan gelefan. *Laud.* *l* Diochtianus. *Laud.* *m Ex Cot.* *n Ex Laud.* *o Ex Laud.* *p Sic* Florent. *Mendoſe MS. Laud.* decatacumbas. *q In templo Apollinis, in monte aureo, in Vaticano Palatii Neroniani, 3. die Cal. Julii.* Florent. *r* 286. *Laud.* *s Cod. Petroburg. Deſunt Cant.*

1 *Per 15. annos & menſem unum.* Flor. *An. 25. menſes 6. dies 5.* Spelman. 2 *De Epiſtola Lucii, Eleutherii reſponſo, ac Britannorum converſione vide* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 31, *&c.* 3 *Miſſis Fagano & Duviano Monachis ab Eleutherio.* 4 *De Perſecutione Chriſtianæ Religionis in Britannia ſub Diocletiano, vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1, *c.* 6, 7. *&* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 37. 5 *An.* 224. Weſt. * 10. *Cal. Julii.* Bed.

a Ex

CCLXXXIV. CCLXXXV. CCLXXXVI. CCLXXXVII. CCLXXXVIII. CCLXXXIX.
CCXC. CCXCI. CCXCII. CCXCIII. CCXCIV. CCXCV.
CCXCVI. CCXCVII. CCXCVIII. CCXCIX. CCC. CCCI.
CCCII. CCCIII. CCCIV. CCCV. CCCVI. CCCVII.
CCCVIII. CCCIX. CCCX.

[a] An. CCCXI. Sanctus Silveſter Papa XXIII. Hujus tempore celebratur Nicænum Concilium: Arelatenſe quoque primum, in quo fuit Avitianus, Rotomagi Archiepiſcopus.

CCCXII. CCCXIII. CCCXIV. CCCXV. CCCXVI. CCCXVII. CCCXVIII.
CCCXIX. CCCXX. CCCXXI. CCCXXII. CCCXXIII. CCCXXIV. CCCXXV.
CCCXXVI. CCCXXVII. CCCXXVIII. CCCXXIX. CCCXXX. CCCXXXI. CCCXXXII.
CCCXXXIII. CCCXXXIV. CCCXXXV. CCCXXXVI. CCCXXXVII. CCCXXXVIII. CCCXXXIX.
CCCXL. CCCXLI. CCCXLII.

[b] An. CCCXLIII. Her forðferde S. Nicolaus:·

[1] An. CCCXLIII. Hoc anno, mortem obiit S. Nicolaus.

CCCXLIV. CCCXLV. CCCXLVI. CCCXLVII. CCCXLVIII. CCCXLIX. CCCL.
CCCLI. CCCLII. CCCLIII. CCCLIV. CCCLV. CCCLVI. CCCLVII.
CCCLVIII. CCCLIX. CCCLX. CCCLXI. CCCLXII. CCCLXIII. CCCLXIV.
CCCLXV. CCCLXVI. CCCLXVII. CCCLXVIII. CCCLXIX. CCCLXX. CCCLXXI.
CCCLXXII. CCCLXXIII. CCCLXXIV. CCCLXXV. CCCLXXVI. CCCLXXVII. CCCLXXVIII.

An. CCCLXXIX. [c] Her Gratianus feng to rice″:·

An. [2] CCCLXXIX. Hoc anno, Gratianus capeſſit Imperium.

[d] Hoc tempore celebratur Conſtantinopolitanum Concilium CL. Patrum, adverſus Macedonium & Eunomium ſub Damaſo.

CCCLXXX.

An. [e] CCCLXXXI. Her [f] Maximus [g] se Casere″ feng to rice:· [h] He wæs on Breten londe geboren. & [i] þonon [k] he″ for [l] into Gallia″. [m] & he þar ofsloh þone Casere Gratianum. & his broðer [n] adraf of eðele. se wæs [o] gehaten Valentinianus. & se Valentinianus eft gesamnode [p] werod. & ofsloh Maximum. & feng to rice:· [q] In [r] ðam [s] tyman. aras Pelagies gedwyld geond middan [t] eard:·

An. [3] CCCLXXXI. Hoc anno, Maximus Imperator potitus eſt Imperio. Is in Britannia natus eſt, atque inde contendit in Galliam; atque ibi Gratianum Imperatorem interfecit, ejuſque fratrem, qui dictus eſt Valentinianus, è patria expulit. Poſtea vero Valentinianus exercitum coegit, Maximoque occiſo, Imperio potitus eſt. [4] Illis temporibus, exorta eſt toto terrarum orbe [5] Pelagiana hæreſis.

CCCLXXXII. CCCLXXXIII. CCCLXXXIV. CCCLXXXV. CCCLXXXVI. CCCLXXXVII.
CCCLXXXVIII. CCCLXXXIX. CCCXC. CCCXCI. CCCXCII. CCCXCIII.
CCCXCIV. CCCXCV. CCCXCVI. CCCXCVII. CCCXCVIII. CCCXCIX.
CCCC. CCCCI. CCCCII.

[a] An.

a Ex Laud. *b Ex Cot.* *c Cod. Petroburg. deſunt Cant.* *d Ex Laud.* *e* 380. *Laud.* *f Sic Laud. Cot. Cant. Mendoſe Wheelocus* Maximianus. *g Deeſt Laud. Cot.* *h* se. *Cant.* *i* þanon. *Laud. Cot.* *k Ex Laud. Cot.* *l* in Galwalas. *Laud. Cot.* *m Ad finem hujus anni Cod. Petroburg. quæ quidem deſunt* Cant. *n* ðraf. *Cot.* *o* geclypod. *Cot.* *p* weorod. *Laud.* *q* on. *Laud.* *r* ðyses, *hujus. Cot.* *s* tidum. *Laud.* *t* geard. *Laud.*

1 *An.* 362. Flor. 342. Weſt. 2 387. Bed. 3 382. Flor. 4 *Sub regno Arcadii, ad an.* 394. Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 10. *ad an.* 404. Weſt. 435. Spelman. 5 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *c.* 9.

a Ex

[a] An. CCCCIII. Innocentius Papa hic miſit Decretalem Epiſtolam Victricio Rotomagenſi Archiepiſcopo. Hic conſtituit Sabbato jejunare quia eo die Dominus jacuit in ſepulchro.

CCCCIV. CCCCV. CCCCVI. CCCCVII. CCCCVIII. CCCCIX. CCCCX.
CCCCXI. CCCCXII. CCCCXIII. CCCCXIV. CCCCXV. CCCCXVI. CCCCXVII.

An. CCCCXVIII. Hoc anno, Romani coacervarunt omnes qui eſſent in Britannia auri theſauros, ac partim in terram occultabant, ubi poſtea nullus reperire poſſet, partim in Galliam ſecum aſportarunt.

An. CCCCXVIII. Her Romane [b] gesomnodon [c] eal [d] þ goldhord þe on Brytene [e] ƿæron. ⁊ sume on eorðan [f] ahyddon. þ [g] hy [h] nænig mon" syððan [i] findan ne [k] meahte. ⁊ sume mid [l] him on Gallia [m] læddon:·

CCCCXIX. CCCCXX. CCCCXXI. CCCCXXII.

An. CCCCXXIII. Hoc anno, Theodoſius Junior Imperium capeſſit.

An. CCCCXXIII. [n] Her Theodosius se [o] gingra" feng to rice":·

CCCCXXIV.

[p] An. CCCCXXV. Hujus temporis ætate extitit exordium Regum Francorum: Primus Faramundus.

CCCCXXVI. CCCCXXVII. CCCCXXVIII.

[1] An. CCCCXXIX. Hoc anno, Palladius Epiſcopus à Cœleſtino Papa ad Scotos mittebatur, ut eorum fidem confirmaret.

[q] An. CCCCXXIX". [r] Her Palladius se biſceop ƿæs onsended [s] to Scottum. þæt he hiora geleafan [t] trymede. from Celestino þam Papan:·

[2] An. CCCCXXX. Hoc anno, Patricius miſſus eſt à Cœleſtino Papa ad prædicandum Scotis baptiſmum.

[u] An. CCCCXXX. Her Patricius ƿæs asend fram Celestine þam Papan to bodianne Scottum fulluht:·

[x] An. CCCCXXXI. Hoc tempore, Diabolus in Creta Judeis in ſpecie Moyſi apparens, ad terram repromiſſionis per mare pede ſicco perducere promittit: ſicque plurimis necatis reliqui ad Chriſti gratiam convertuntur.

CCCCXXXII.

[y] An. CCCCXXXIII. Cœleſtinus Papa. Hujus tempore aggregata eſt Epheſina Synodus ducentorum Epiſcoporum, cui præfuit Cyrillus Alexandrinus Præſul, adverſus Neſtorium Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

CCCCXXXIV.

An.

---

a Ex Laud. *b* gesomnodan. *Cant.* *c* ealle. *Laud.* *d* þa. *Cant.* *e* ƿæran. *Cant.* *f* ahyddan. *Cant.* behyddan. *Laud. Cot.* *g* heo. *Laud.* *h* nan man. *Laud.* *i* findon. *Laud.* *k* mihton. *Laud.* *l* heom. *Laud.* *m* læddan. *Cant.* *n Cod. Petroburg. Deſunt Cant.* *o* geongra. *Cot.* *p Ex Laud.* *q Deeſt Laud. ad an.* 430. *Cant.* *r* Her ƿas Palladius asend fram Celestine þam Papan to bodiande Scottum fulƿiht. *Cot.* *Hoc anno, fuit Palladius miſſus à Cœleſtino Papa ad prædicandum Scotis Baptiſmum.* *s* to bodianne Scottum fulluht. *Cod. Petroburg. quæ quidem Wheelocus poſt verba* þam Papan *perperam ſubjunxit, tanquam aliquid à ſuperioribus diverſi denotantia: quod etiam alibi fecit ad Ann.* 565, 603, 604. *t* getrymede. *Cant.* *u Ex Laud.* *x Ex Laud.* *y Ex Laud.*

1 *An.* 431. Flor. 2 *An.* 432. *Patricius ſanctus, genere Brittus, à ſancto Cœleſtino Papa conſecratur, & ad Archiepiſcopatum Hiberniæ miſſus; ibi per annos* 60. *ſignis atque mirabilibus prædicans, totam Inſulam Hiberniæ convertit ad Fidem.* Flor.

a 409.

An. [a]CCCCXXXV. [b]Her Gotan abræcon Rome burh. ⁊ næfre siððan Romane ne [c]ricsodon on Brytene:· [d]Ðæt wæs embe XI. hund wintra. ⁊ X. wintra ðæs þe heo getimbred wæs:· Ealles hi [e]rixodon on Brytene" feower hund wintra ⁊ hund [f]seouanti wintra. syððan [g]Gaius Julius ꝥ lond ærost gesohte:·

[1]An. CCCCXXXV. Hoc anno, Gothi expugnabant Romæ urbem; nec unquam poſtea Romani regnabant in Britannia. Hoc [geſtum] fuit undecies centeſimo circiter anno, & decimo anno quo Urbs condita eſt. Omnino regnabant in Britannia quadringentis annis & ſeptuaginta annis, ex quo tempore Gaius Julius eam terram primum petebat.

CCCCXXXVI. CCCCXXXVII. CCCCXXXVIII.

[h]An. CCCCXXXIX. Leo Papa hic ſancivit Calchedonenſem Synodum.

CCCCXL. CCCCXLI. CCCCXLII.

An. CCCCXLIII. [i]Her sendon [k]ofer sæ" Brytwalas to Rome. ⁊ heom [l]fultomes bædon wið Peohtas. Ac hi þær næfdan nanne. forðam þe hi [m]fyrdedon wið [n]Ætla Huna cyninge. And þa sendon hi to Anglum. ⁊ Angel-cynnes æþelingas þæs ylcan bædon:·

[2]An. CCCCXLIII. Hoc anno, mittebant trans mare Romam Britanni, [3]ac ſibi ſubſidia rogabant adverſus Pictos. Verum inde non ulla habebant, propterea quod ipſi proficiſcerentur contra Ætlam, Hunnorum Regem. Deinde mittebant ad Anglos, & ab Anglicæ gentis Optimatibus idem flagitabant.

[o]An. CCCCXLIV. Her forðferde scs Martinus:·

An. CCCCXLIV. Hoc anno, diem obiit ſanctus Martinus.

CCCCXLV. CCCCXLVI. CCCCXLVII.

[p]An. CCCCXLVIII. Her Johannes Baptista atywede twam munecon. þa comon fram east dæle to gebiddenne hi on Jerusalem. his heafod. on þære stowe þe hwilan wæs Herodes wunung:·

[4]An. CCCCXLVIII. Hoc anno, Johannes Baptiſta, duobus Monachis, qui devenerant ex plaga Orientali Hieroſolymas, orandi cauſa, caput ſuum exhibuit, quo in loco ſuperioribus temporibus fuerant Herodis domicilia.

An. CCCCXLIX. [q]Her [r]Martianus ⁊ Valentinianus" onfengon rice. ⁊ [s]ricso-

[5]An. CCCCXLIX. Hoc anno, Martianus & Valentinianus potiti ſunt Imperio, & impera-

---

a 409. *Laud. Cot.* b Her wæs tobrocen Romana burh fram Gotum. ymb XI. hund wintra ⁊ X. wintra. þæs þe heo getimbred wæs. Siððan ofer ꝥ ne rixodan leng Romana ciningas on Brytene. *Laud.* *Hoc anno, expugnata eſt Romanorum urbs à Gothis, undecies circiter centeſimo anno, & decimo anno, quo ea condita fuit. Poſt id factum haud diu regnabant Romanorum Reges in Britannia.* --- Her wæs tobrocen Rome seo burh fram Gotum. ⁊ syððan ouer ꝥ na rixodan Romana cyngas on Brytene. CCCC ⁊ LXX. geara hi rixodan siððan Gaius Julius ærost ꝥ land gesohte. *Cot.* *Hoc anno, expugnata eſt Roma urbs à Gothis, & poſt id nunquam regnabant Romanorum Reges in Britannia:* CCCC *&* LXX. *annis regnabant, poſtquam Gaius Julius primum eam terram petebat.* c rixedan. *Cant.* d *Cod. Petroburg. ad anni finem. Deſunt Cant.* e þær rixodan. *Laud.* f seofenti. *Laud.* g *Poſt* syððan *legit Wheel.* ærost, *quod rectius omiſerunt Codd. Laud. Cot.* h *Ex Laud.* i *Hunc annum deſumpſit Wheelocus ex Cod. Petroburg. Deeſt Cant.* k *Ex Laud.* l fultumes. *Laud.* m feordodan. *Laud.* n Ætlan. *Laud.* o *Ex Cot.* p *Ex Cot.* q *An.* 448. *ea ſic exprimit Cod. Cot.* Her Martianus ⁊ Valentinianus rixodan. ⁊ on þam timan com Angelcynn to þisum lande gelaðode fram Wyrtegeorne cinge him to helpe his

1 *An.* 409. Bed. 2 *An.* 446. Flor. Bed. Simeon Dunelm. 434. Weſt. 3 *Tertiùm jam petunt auxilia à Romanis; eos enim Britannis ſubſidio bis veniſſe & Pictos repuliſſe tradunt Hiſtorici.* 4 *An.* 458. Weſt. 452. Flor. 5 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 15.

Saxonum Adventus.

imperabant ſeptem annis. Eorum ætate, Hengeſtus & Horſa à [1] Vortigerno, Britannorum Rege, acciti in ejus ſubſidium, appulerunt in Britanniam in loco qui dicitur Ypwines-fleot *; primum Britannis auxiliaturi: verum poſtea contra eos depugnabant. Rex præcepit illis ut præliarentur contra Pictos, quod ipſum fecerunt, & victoria potiti ſunt quoquo pervenerunt. Deinde mittebant ad Anglos, jubebantque ut ſibi tranſmitterent plus auxilii, ac iis exponebant Britannorum ignaviam, atque terræ opulentiam. Tunc mittebant iis plus auxilii; ac venerunt viri † de tribus Germaniæ provinciis, de Antiquis Saxonibus, de Anglis, de [2] Jutis. [2] Jutis oriundi ſunt Cantwari & Vectuarii; hæc eſt ea gens quæ nunc incolit Vectam, quæ-

Jutæ.

don vii. ƿinter. On heora dagum Hengest ⁊ Horsa from Ƿyrtgeorne gelaðode Bretta cyninge to fultume. * gesohton Brytene on þam [a] stæðe þe is [b] genemned Ypwines-fleot. ærest Bryttum to fultume. ac hy eft on hy fuhton. [c] Se cing het hi feohtan agien Pihtas. ⁊ hi swa dydan ⁊ sige hæfdon swa hwar swa hi comon. Hi ða sende to Angle. ⁊ heton heom sendan mare fultum. ⁊ heom seggan Brytwalana nahtnesse. ⁊ ðæs landes cysta. Hi þa sendan heom mare fultum. ða com þa menn of ðrim mægðum Germanie. of [d] Eald-Seaxum. of Anglum. of Jotum. Of Jotum comon [e] Cantware. ⁊ [f] Ƿihtware. ꝥ is seo [g] mæið þe nu eardað on Ƿiht. ⁊ ꝥ cynn

fynde to ouercumende. Hi coman on þis lande mid þrim langan scipan. ⁊ heora heretogan wæron Hengest ⁊ Horsa. Ealra ærost hi ðes cinges fynd ofslogon ⁊ aweg drivan. ⁊ syððan hi wenden agean þone cyng agean þa Bryttas. ⁊ hi fordydon þurh fyre. ⁊ þurh swyrdes egge. *Hoc anno, Martianus & Valentinianus regnabant, atque iis temporibus pervenit Anglorum gens hanc in terram accita à Vortigerno Rege ipſi auxilio in hoſtibus ſuperandis. Appulerunt in hanc terram cum tribus longis navibus, & eorum Duces fuerunt Hengeſtus & Horſa. Omnium primum ii Regis hoſtes occiderunt ac repulerunt, atque poſtea converſi adverſus Regem [&] adverſus Britannos, eos delebant incendio gladiique acie.* --- Her Martianus ⁊ Valentinus onfengon rice. ⁊ rixadon vii. winter. ⁊ on heora dagum gelaðode Ƿyrtgeorne Angelcyn hider. ⁊ hi þa coman on þrim ceolum hider to Brytene. on þam stede Heopwines-fleot. Se cyning Ƿyrtgeorn gef heom land on suðan-eastan þissum lande. wið þan þe hi sceoldon feohton wið Pyhtas. Heo ða fuhton wið Pyhtas. ⁊ heofdon sige swa hwer swa heo comon. Hy ða sendon to Angle heton sendon mara fultum. ⁊ heton heom secgan Brytwalana nahtscipe. ⁊ þes landes cysta. Hy þa sona sendon hider mare weored þam oðrum to fultume. Ða comon *&c. Laud. Hoc anno, Martianus & Valentinus ſuſceperunt Imperium, & imperabant* vii. *annis; & eorum ætate accivit huc Vortigernus Anglorum gentem; ac ii in tribus navibus pervenerunt in Britanniam, in loco [vocato] Heopwines-fleot. Rex Vortigernus attribuit iis terras in Euro-Auſtrali parte hujus terræ, ea conditione, ut præliarentur adverſus Pictos. Illi idcirco depugnabant contra Pictos, & potiti ſunt victoria quoquo pervenerunt. Tunc mittebant ad Anglos, qui juberent tranſmitti plus auxilii; ac præceperunt ut iis exponeretur Britannorum ignavia, & terræ opulentia. Ii deinde ſtatim huc mittebant majorem exercitum alteri in auxilium. Tum venerunt* &c. *r Mendoſe Wheeloc. & Cant.* Mauricius ⁊ Valentinus. *s* rixodan. *Cant.*

* ⁊ hie gesohton *Wheeloc. mendoſe, niſi poſt* gelaðode *legeret* wæron. ⁊ hie *omittit Cant. a* stede. *Cant. b* nemned. *Cant. c Cod. Petroburg. ad finem hujus anni; quæ deſunt Cant. d* ald. *Laud. e* Cantwara. *Laud. f* Ƿihtwara. *Laud. g* megð. *Laud.*

Ciulæ. ceolæ.

1 *Vortigerio.* Flor. * *Tribus longis navibus quas illi* ciulas (*al.* ceolas) *vocant.* Hunt. † *Cum* 16. *navibus.* Malmesb. 2 *Vitis.* Bed.

a Seaxum.

cynn on Ƿest-Sexum ðe man gyt het Iutna cynn. Of Eald-[a] Saxon comon East-[b] Sexa. ⁊ Suð-Sexa. ⁊ Ƿest-[c] Sexan. Of Angle comon. se á siððan [d] stod westig. betwix Iutum ⁊ Seaxum". East-Engle. Middel-Angla. Mearca. and ealle Norðymbra. [g] Heora here-togan wæron twegen gebroðra Hengest and Horsa. þ wæron Wihtgilses suna. Wihtgils wæs Witting. Witta Wecting. Wecta Wodning. fram ðan Wodne awoc eall ure cyne-cynn. ⁊ Suðan-hymbra eac".

que gens apud Occidentales Saxonas adhuc vocatur Jutarum progenies. Ab Antiquis Saxonibus originem duxerunt Orientales Saxones, & Auſtrales Saxones, & Occidentales Saxones. Ab Anglis (quorum patria ab eo uſque tempore manſit deſerta inter Jutas & Saxonas) originem duxerunt Angli Orientales, Mediterranei, Mercii, ac omnes Northhymbri. Eorum Duces fuerunt duo fratres, Hengeſtus & Horſa, qui erant filii Wihtgilſi, Wihtgilſus Wittæ, Witta Weċtæ, Weċta Wodeni. A Wodeno originem ducebat omne noſtrum genus Regale, itemque Suth-hymbrorum.

Ant. Saxones. Angli. Hengesti Genealog.

[h] Hujus tempore celebratur Calchedonenſe Concilium DCXXX. Epiſcoporum, adverſus Eutychem Abbatem & Dioſcorum.

CCCCL. CCCCLI. CCCCLII. CCCCLIII. CCCCLIV.

An. CCCCLV. Her Hengest ⁊ Horsa fuhton wið [i] Wyrtgeorne þam cyninge. [k] in þære stowe þe is [l] cweden [m] Ægeles-ford.† [n] ⁊ his broþor man ofsloh Horsan". ⁊ æfter [o] þam Hengest feng to rice. ⁊ Æsc his sunu.

An. CCCCLV. Hoc anno, Hengeſtus & Horſa præliati ſunt cum Vortigerno Rege in loco qui appellatur [1] Egelesford;† & frater ejus Horſa occiſus eſt, atque poſtea Hengeſtus & ſuus filius [2] Æſca potiti ſunt regno.

Prælium apud Egelesford. Hengist Cantwar. Rex 1.

CCCCLVI.

An. [p] CCCCLVII. [q] Her Hengest ⁊ Æsc [r] fuhton wið Bryttas. [s] in þære stowe þe is [t] gecweden [u] Crecganford.† ⁊ þær [x] ofslogon feower [y] weras". ⁊ ða Bryttas [z] þa forleton Centlond". ⁊ mid [a] micele ege flugon to Lunden byrig.

An. CCCCLVII. Hoc anno, Hengeſtus & Æſca depugnabant contra Britannos in loco qui dicitur† Creccanford, & ibi interfecerunt [3] quatuor [4] viros; atque Britanni deinde cedebant Cantio, ac cum magno timore confugerunt Londinum.

apud Creccanford.

CCCCLVIII. CCCCLIX. CCCCLX. CCCCLXI. CCCCLXII. CCCCLXIII. CCCCLXIV.

An.

---

a Seaxum. *Laud.* *b* Seaxa. *Laud.* *c* Sexa. *Laud.* *d Ex Cod. Laud. ſupplevimus lacunam Wheeloci.* *g Ex Laud.* *h Ex Laud.* *i* Wyrtgeorne. *Laud.* *k* on. *Laud. Cant. Cot.* *l* geclypod. *Cot.* gecweden. *Cant.* *m* Ægelesþrep. *Laud.* Ægelesþræp. *Cot.* Æglesþrep. *Cant.* *n* ⁊ man his broðor Horsan ðær ofsloh. *Cot.* ⁊ his broðor Horsan man þær ofsloh. *Cant.* *o* þæm. *Cant.* þonn. *Laud.* *p* 456. *Laud.* *q* Her Hengest ⁊ Æsc mid swyrdes egge ofslogon feower werod Brytta. *Cot.* *Hoc anno Hengeſtus & Æſca gladii acie peremerunt quatuor cohortes Britannorum.* *r* gefuhton. *Laud.* *s* on. *Laud. Cot. Cant.* *t* genemned. *Cot.* *u* Creacanford. *Cant.* Crecganford. *Laud.* *x* ofslogan. *Cant.* *y* weras. *Laud.* werod. *Cot.* *(i. e. cohors, legio, agmen:) rectius fortaſſe* weras. *Iſto enim tempore, copiæ Britannorum in* 4. *phalanges diviſæ erant, quarum Ducibus* 4. *occiſis, reliqui fuga ſalutem petebant.* Hunt. *z* forleton þa Centland. *Laud.* *a* myclum. *Laud.*

werod ....

1 *Ægeleſthrep.* Flor. 2 *Oiſc.* Bed. *Oſca.* Brompt. 3 4. *millia virorum.* Flor. 4 *ſcil. Duces.*

† Ailesford in Kent, on the Medway. ‡ Crayford near Dartford ibid.

a 461.

Prælium apud Wyppedes fleot

An. [1] CCCCLXV. Hoc anno, Hengeſtus & Æſca præliati ſunt cum Britannis prope Wyppedes-fleot;† atque ibi duodecim Præfectos, Britannos eoſdem omnes, interfecerunt; unus etiam ex ſuis vir prænobilis, cui nomen fuit Wipped, ibi interfectus eſt.

An. [a] CCCCLXV. Her Henȝest and Æsc ȝefuhton wið [b] Ƿealas [c] neah Ƿyppedes-fleote.† ⁊ ðær twelf [d] eal [e] Ƿylisce ealdormen ofsloȝon. [f] and [g] hiera [h] an" þeȝn þær wearð ofslæȝen ðam wæs [i] noma Ƿipped:-

CCCCLXVI. CCCCLXVII. CCCCLXVIII. CCCCLXIX. CCCCLXX. CCCCLXXI. CCCCLXXII.

An. CCCCLXXIII. Hoc anno, Hengeſtus & Æſca cum Britannis prælio congreſſi ſpolia ceperunt innumera; ac Walli ab Anglis diffugiebant, tanquam ibi ignis fuiſſet.

An. CCCCLXXIII. Her Henȝest and Æsc fuhton wið Ƿealas. ⁊ ȝenamon [k] unarimedu here-reaf. and þa Ƿealas fluȝon þa [l] Enȝlan [m] swa ðær fyr wære":-

CCCCLXXIV. CCCCLXXV. CCCCLXXVI.

Ellæ & Fil. adventus apud Cymenes-Ora.

An. CCCCLXXVII. Hoc anno, Ælla Britanniam petebat, & ſui tres filii Cymenus, [2] Wlencingus & Ciſſa, cum tribus navibus, in eo loco qui appellatur†Cymenes-ora; atque ibi complures Britannos interfecerunt, ac nonnullos in fugam disjecerunt eam in ſylvam quæ vocatur‡Andredes-leage.

An. CCCCLXXVII. Her [n] cuom Ælle [o] to Breten lond ⁊ his III. suna. Cymen. ⁊ Ƿlencinȝ. ⁊ Cissa mid ðrym [p] scypum. on ða stowe þe is [q] nemned Cymenes-ora.† ⁊ ðær ofsloȝon [r] moniȝe Ƿealas. ⁊ sume on fleame bedrifon on ðone wudu þe [s] ȝenemned is Andredes-[t] leaȝe:-

CCCCLXXVIII. CCCCLXXIX. CCCCLXXX. CCCCLXXXI.

Abbas Benedictus.

An. CCCCLXXXII. Hoc anno, beatus Abbas Benedictus per gloriam virtutum in hoc mundo claruit, quemadmodum beatus Gregorius narrat in Dialogorum [3] Libro.

[u] An. CCCCLXXXII. Her se eadiȝa Abbod Benedictus þurh wuldor ðara mihta þisum middan earde scan. eal swa se eadiȝa Greȝorius recð on Dialoȝorum þare boc:-

CCCCLXXXIII. CCCCLXXXIV.

Prælium prope Mearcredes-burnan-stede.

An. CCCCLXXXV. Hoc anno, Ælla depugnabat contra Britannos prope Mearcredes-burnan-ſtede.

An. CCCCLXXXV. Her Ælle ȝefeaht wið [x] Ƿealas neah Mearcredes-burnan-[y] stede:-

CCCCLXXXVI. CCCCLXXXVII.

Æsca Cantiv. Rex.

An. CCCCLXXXVIII. Hoc anno, Æſca regnum capeſſit, ac fuit [4] XXIV. annis Cantwarorum Rex.

An. CCCCLXXXVIII. Her Æsc fenȝ to rice. ⁊ wæs XXIV. [z] wintra [a] Cantwara" cyninȝ:-

CCCCLXXXIX.

[a] An.

a 461. *Cant.* *b* Ƿalas. *Laud.* *c* neh. *Laud.* *d* *Deeſt Laud. Cant.* *e* Ƿylsce. *Laud.* *f* *Cod. Petroburg. ad anni finem.* *g* heora. *Laud.* *h* *Ex Laud. Cant.* anne. *Cot.* *i* nama. *Laud.* *k* unarimedlicu. *Cant.* unarimenlicu. *Laud.* *l* Enȝle. *Cant.* *m* swiðe þearle. *Laud.* *Admodum vehementer.* swa man flyhð fyr. *Cot.* *ſicut quiſpiam fugit ignem.* swa swa fyr. *Cant.* *n* com. *Laud. Cant.* *o* on. *Laud. Cant. Cot.* *p* scypon. *Cot.* *q* ȝenemnad. *Laud.* ȝenemned. *Cot.* *r* maniȝa. *Cant.* maniȝe. *Laud.* *s* nemned. *Laud. Cant.* *t* leȝe. *Laud.* leaȝa. *Cant.* *u* *Ex Cot.* *x* Ƿealum. *Cant.* *y* steðe. *Laud.* *z* wintra. *Cant.* *a* *Deeſt Laud.*

1 473. Weſt. 2 *Pleting.* Hunt. 3 *Vide Lib.* 2. *Dialog.* Greg. 4 34. Hunt.

† Wippedfleet in Kent, Camden thinks in the Isle of Thanet. [redacted] a Ad
† [redacted] probably at or near W. Itchnor in Sussex S. of Chichester. ‡ comprehending the Weald of Kent & from thence extending thro' the N. Part of Sussex, into Hantshire.

[a] An. CCCCXC. Her Ælle ⁊ Ciſſa ymb-ſæton Andredeſ-ceſter. ⁊ ofſloᵹon ealle þa þe [b] þær inne eardedan". [c] ne ƿearð þær forðon an Bryt to lafe":·

An. [1] CCCCXC. Hoc anno, Ælla & Ciſſa obſederunt Andredes-ceaſter,† & interfecerunt omnes qui id incolerent; adeo ut ne unus Brito ibi ſuperſtes fuerit. *Andredes ceaster Capta.*

[d] Hoc tempore, beatus Mamertus, Epiſcopus Viennenſis, ſolennes Letanias inſtituit Rogationum.

CCCCXCI. CCCCXCII. CCCCXCIII. CCCCXCIV.

An. CCCCXCV. [e] Her [f] cuomon tƿeᵹen ealdormen on Bretene. [g] Cerdic ⁊ [h] Cynric hiſ ſunu. mid fif ſcipum. [i] in þone ſtede þe iſ [k] ᵹecƿeden [l] Cerdiceſ-[m] ora. [n] ⁊ ðy ilcan dæᵹe [o] ƿið Ƿealum ᵹefuhtan":· [p] And Cerdic ƿæſ Elering. Eleſa Eſling. Eſla Ᵹiƿiſing. Ᵹiƿiſ Ƿiᵹing. Ƿiᵹ Freaƿining. Freaƿine Freoðoᵹaring. Freoðoᵹar Branding. Brand Bældæᵹing. Bældæᵹ Ƿodening:· And þæſ embe VI. ᵹear þe hie upp-coman. hie ᵹeeodan Ƿeſt-Sexna land. ⁊ þ ƿæron þa æreſtan cinᵹaſ þe Ƿeſt-Sexna land æt Ƿealum ᵹenaman. And he hæfde þ rice XVI. ƿinter. Ða ᵹefor he ⁊ fenᵹ hiſ ſunu Cynric to þam rice. ⁊ heold XXVI. ƿintra. Ða he forðferde þa fenᵹ Ceaƿlin to hiſ ſunu. ⁊ heold XVII. ᵹear. [q] Ða he ᵹefor. þa fenᵹ Ceol to þam rice. ⁊

An. [2] CCCCXCV. Hoc anno, appulerunt duo Præfecti in Britanniam, Cerdicus & Cynricus ejus filius, cum quinque navibus, eo in loco qui appellatur† Cerdices-ora, atque eo ipſo die cum Britannis acie dimicabant. Cerdicus vero fuit filius Eleſæ, Eleſa Eſlæ, Eſla Giwiſi, Giwiſus Wigi, Wigus Freawini, Freawinus Freothogari, Freothogarus Brandi, Brandus Bældægi, Bældægus Wodeni. Annis circiter ſex quibus advenerant, expugnabant Occidentalium Saxonum terram, [3] & primi Reges extiterunt quos Occidentalium Saxonum terra ex peregrinis habebat. Is autem [Cerdicus] illud regnum tenuit [4] XVI. annis: tum deceſſit; & filius ejus Cynricus regno potitus eſt, tenuitque [5] XXVI. annis: is ubi mortem obiit, Ceawlinus ejus filius ſucceſſit, & tenuit [6] XVII. annis: [7] is ubi deceſſit, Ceolus ſuſcepit regnum,

Cerdici & Cynrici Succeſsus, & Genealogia.

Reges Occident. Saxonum, eorumque Series.

a Ad an. 491. *Cant. Laud.* *b* þær inne ƿæran. *Cant.* þar innan ƿæran. *Cot.* *c* na belaf þar an Brytt to lave. *Cot.* þ þær ne ƿearð furðum an Bryt to lafe. *Cant.* *d Ex Laud.* *e Ex Bibl. Cot. Volumine* 155. *Regum Occidentalium Saxonum genealogiam, quæ ſequitur, deſcripſit Cl. Junius. Eandem etiam reperio ad calcem MS. Cant. In utroque autem MS. hunc in modum orditur.* Ða ƿæſ aᵹanᵹen fram Criſteſ acenneðneſſe 494. ƿintra. ða Cerdic ⁊ Cynric hiſ ſunu coman upp æt Cerdiceſ-oran mid V. ſcipum. ⁊ ſe Cerdic ƿæſ Elering. *&c. Effluxerant à Chriſti nativitate* 494. *anni, cum Cerdicus & Cynricus ejus filius appulerunt ad Cerdices-oran cum quinque navibus. Cerdicus autem fuit filius Eleſæ,* &c. *f* coman. *Laud. Cant. Cot.* *g* Certic. *Laud. Cot.* *h* Cyneric. *Cot.* *i* on. *Cant. Laud.* *k* ᵹehaten. *Cot.* *l* Certiceſ. *Laud. Cot.* *m Mendoſe Wheel.* hora. *n* ⁊ on þam ylcan dæᵹe fuhton ƿið Ƿealaſ. *Cot.* *o* ᵹefuhton ƿið Ƿalaſ. *Laud.* hie ᵹefuhtan ƿið Ƿealum. *Cant.* *p Ex Codd. Cot. Cant. hanc deſumpſimus Genealogiam; in Codd. reliquis deeſt.* *q Deſunt Cod. Cant. vitio Librarii, uti ſatis conſtat ex ſequentibus: Ceolwulfus enim non fuit frater Ceawlini, ſed Ceoli (al. Ceorli & Ceolrici,) filius Cuthwulfi, qui fuit frater Ceawlini.*

1 492. Weſt. 2 494. Weſt. 3 *Vide infra An.* 519. 4 *Vide hujus Chronici An.* 519. *quo regnare incœpit, & An.* 534. *quo deceſſit.* 5 *Vid. An.* 5… *&* 560. --- 36. Florent. *Genealog. Regum Weſt-Sax.* 6 33. Flor. *Geneal. & ſecundum noſtrum Chronicon. Vid. An.* 560, *&* 593. 7 --- *contra quem [Ceaulinum] Ceolus, filius fratris ſui Cuthwlfi, quem ante biennium Regem ſub ſe fecerat, immerito rebellavit, regnoque expellens, loco ejus* 5. *annis regnavit.* Flor. *Geneal. Vid. An.* 592, *&* 597.

† Pemsey or perhaps Hastings in Sussex. † may be near Calsnot Castle in Hampshire.

a Hæc,

gnum, & tenuit v. annis: is ubi deceſſit, ſuſcepit Ceolwulfus ejus frater, & regnavit [1] xvii. annis; eorum autem proſapia Cerdico eſt oriunda. Tum capeſſit regnum Cynegilſus, Ceolwulfi fratris filius, & regnavit [2] xx. annis; is autem ſuſcepit baptiſmum primus Regum Occidentalium Saxonum. Tum capeſſit Cenwallus, & tenuit [3] xxxi. annis; Cenwallus fuit Cynegilſi filius: tum Sexburga uxor uno anno poſt eum regnum tenebat: tum capeſſit regnum Æſcwinus, cujus proſapia eſt oriunda Cerdico, & tenuit [4] ii. annis: tum capeſſit Occidentalium Saxonum regnum Centwinus, filius Cinegilſi, & regnavit [5] ix. annis: tum capeſſit regnum Ceadwalla, cujus proſapia eſt oriunda Cerdico, & tenuit [6] iii. annis: tum capeſſit Occidentalium Saxonum regnum Ina, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [7] xxxvii. annis: tum ſucceſſit Æthelheardus, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [8] xvi. annis: tum ſucceſſit Cuthredus, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [9] xvii. annis: tum capeſſit Sigebrihtus, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [10] i. anno: tum capeſſit Cynewulfus, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [11] xxxi. annis: tum capeſſit regnum Brihtricus, cujus proſapia oriunda eſt Cerdico, & tenuit [12] xvi. annis: tum Ecgbrihtus capeſſit regnum, & tenuit [13] xxxvii. annis & vii. menſibus: tum capeſſit Athelwulfus ejus filius, & tenuit [14] xviii. annis cum dimidio. Athelwulfus fuit filius Ecgbrihti, Ecgbrihtus Ealhmundi, Ealhmundus Eafæ, Eafa-Eoppæ, Eoppa Ingildi, Ingildus Cenredi, & Ina Cenredi, & Cuthburga Cenredi, & Cwenburga Cenredi, Cenredus Ceolwaldi, Ceolwaldus Cuthwulfi, Cuthwulfus Cuthwini, Cuthwinus Celmi, Cel-

heold v. gear". Ða he gefor ða feng Ceolƿulf to his broðor. ⁊ rixode xvii. gear. ⁊ heora cynn gæð to Cerdice. Ða feng Cynegils to. Ceolƿulfes broðor sunu. to rice. ⁊ rixode xx. ƿintra. ⁊ he onfeng ærest fulƿihte Ƿest-Sexna cinga. And þa feng Cenƿalh to. ⁊ heold xxxi. ƿintra. se Cenƿealh ƿæs Cynegilses sunu. ⁊ þa heold Sexburh cƿen an gear ꝥ rice æfter him. Ða feng Æscƿine to rice. þæs cynn gæð to Cerdice. ⁊ heold ii. gear. Ða feng Centƿine to Ƿest-Sexna rice Cinegilsing. ⁊ rixode ix. gear. Ða feng Ceadƿalla to þam rice. þæs cynn gæð to Cerdice. ⁊ heold iii. gear. Ða feng Ine to Ƿest-Sexna rice. ðæs cynn gæð to Cerdice. and heold xxxvii. ƿintra. Ða feng Æðelheard to. þæs cynn gæð to Cerdice. and heold xvi. gear. [a] Ða feng Cuðred to. ðæs cynn gæð to Cerdice. ⁊ heold xvii. ƿintra". Ða feng Sigebriht to. ðæs cynn gæð to Cerdice. and heold i. gear. Ða feng Cyneƿulf to. ðæs cynn gæð to Cerdice. and heold xxxi. ƿintra. Ða feng [b] Brihtric to rice. þæs cynn gæð to Cerdice. and heold xvi. gear. Ða feng Ecgbriht to ðam rice. and heold xxxvii. ƿintra. and vii. monað. Ða feng Aðelƿulf his sunu to. and heold ixteoðe healf gear:. Se Aðelƿulf ƿæs Ecgbrihting. Ecgbriht Ealhmunding. Ealhmund Eafing. Eafa Eopping. Eoppa Ingilding. Ingild Cenreding. ⁊ Ine Cenreding. ⁊ Cuðburh Cenreding. ⁊ Cƿenburh Cenreding. Cenred Ceolƿalding. Ceolƿald Cuþƿulfing. Cuðƿulf Cuðƿining. Cuðƿine Celming. Celm

Addit. MS. Cott.

a Hæc, uti adnotavit Cl. Junius, manu recentiori in Cod. Cotton. interjiciuntur. *b* Birhtric. *Cant.*

1 14. Flor. *Geneal. Vide An.* 597. *&* 611. 2 31. Flor. *Vid. An.* 611. *&* 643. *Laud.* 641. 3 *Vid. An.* 643. *&* 672. 4 *fere tribus.* Flor. *Vid. An.* 674, 676. 5 8. *annis.* Flor. 6 *Vid. An.* 685. *&* 688. *Cot. & Wheel.* 689. 7 *Vid. An.* 688. *&* 728. *Laud. Cot.* 726. 8 14. Flor. *Vid. An.* 728. *&* 741. *Laud.* 740. 9 15. Flor. *Vid. An.* 741. *&* 754. 10 *Vid. An.* 754. *&* 755. 11 30. Flor. *Vid. An.* 755. *&* 784. 12 15. Flor. *Vid. An.* 784. *&* 800. 13 *Vid. An.* 800. *&* 836. 14 *Vid. An.* 836. *&* 854. *Laud.* 855.

Celm Cynricing. Cynric Creoding. Creoda Cerdicing. And þa feng Æðelbald his sunu to. ⁊ heold v. gear. Ða feng Æþelbriht his broðor to. ⁊ heold v. gear. *Ða feng Ælfred heora broðor to. ⁊ heold oðran healfan geare læs þe xxx. wintra. Ða feng Eadweard to. Ælfreding. ⁊ heold xxiv. wintra. Ða he forðferde þa feng Æþelstan to his sunu. ⁊ heold xiv. gear. ⁊ vii. wucan. ⁊ iii. dagas. Ða feng Eadmund to. his broðor. ⁊ heold feorðe healf gear. butan ii. nihtum. Ða feng Eadred his broðor to. ⁊ heold ix. gear. ⁊ vi. wucan. Ða feng Eadwig to. Eadmundes sunu cinges. ⁊ heold iii. gear. ⁊ xxxvi. wucena. buton ii. dagum. Ða he forðferde. þa feng Eadgar to. his broðor. ⁊ heold xvi. gear. ⁊ viii. wucan. ⁊ ii. niht. Ða he forðferde. þa feng Eadweard to. Eadgares sunu. ⁊ heold † ————

ccccxcvi. ccccxcvii. ccccxcviii.

An. DI. Her cuom Port on Bretene. ⁊ his ii. [a] suna [b] Bieda ⁊ Mægla. mid twam scipum [c] on þære stowe þe is [d] gecweden [e] Portes-muðe. [f] ⁊ sona land namon″. ⁊ [g] þær″ ofslogon ænne [h] geongne [i] Brettiscne [k] monnan swyðe æþelne [l] monnan″:·

DII. DIII. DIV. DV.

An. DVIII. Her Cerdic ⁊ Cynric ofslogon ænne Bryttiscne cyning. [m] þam [n] wæs nama [o] Natanleod″. ⁊ fif [p] ðusendo

mus Cynrici, Cynricus Creodæ, Creoda Cerdici. Tum capeſſit Æthelbaldus filius [Athelwulfi], & tenuit [1] v. annis: tum capeſſit Æthelbrihtus ejus frater, & tenuit [2] v. annis: tum capeſſit Ælfredus, illorum frater, & tenebat [3] i. anno cum dimidio minus triginta annis″: tum capeſſit Eadweardus, filius Ælfredi, & tenebat [4] xxiv. annis: ubi is mortem obiit, capeſſit Æthelſtanus ejus filius, & tenebat [5] xiv. annis, vii. hebdomadis, ac iii. diebus: tum capeſſit Eadmundus ejus frater, & tenebat [6] vi. annis cum dimidio, dempto biduo: tum capeſſit Eadredus ejus frater, & tenebat [7] ix. annis, ac vi. hebdomadis: tum capeſſit Eadwigus, Eadmundi Regis filius, & tenuit [8] iii. annis, atque xxxvi. hebdomadis, dempto biduo: is ubi mortuus eſt, capeſſit Eadgarus ejus frater, & tenuit [9] xvi. annis, & viii. hebdomadis cum biduo: is ubi vita functus eſt, capeſſit Eadwardus, filius Eadgari, & tenuit ————

ccccxcix. D.

An. DI. Hoc anno, Porta atque duo filii ſui, [10] Bieda & Mægla, in Britanniam appulerunt cum duabus navibus, eo in loco qui appellatur Portes-muthe, ac ſtatim litus occupabant, & ibi interfecerunt adoleſcentem quendam Britonem, virum prænobilem.

Portus adventus ad Portesmuthe.

DVI. DVII.

An. DVIII. Hoc anno, Cerdicus & Cynricus interfecerunt quendam Britannum [11] Regem, cui fuit nomen [12] Natanleod, & quinque

Prælium apud Cerdices ford.

* *In utroque Cod. MS. unde hanc Genealogiam deſumpſimus, omittitur* Æthelredus, *frater ac ſucceſſor Æthelbrihti, qui ſecundum* Florentii *Continuat.* 8. *annis regnavit*; *ſecundum noſtrum Chronicon, regnum capeſſit An.* 866. *deceſſit An.* 871. † *Deſiderantur aliqua. Genealogiam hanc uſque ad Henricum I. deducit* Florentii *Continuator.* *a* ſunan. *Laud.* *b* Biedda. *Cot.* *c* in. *Laud.* *d* nemned. *Cant.* *e* Portesmuða. *Cant.* *f Ex Cot.* *g Ex Cant.* *h Deeſt Cant.* gungne. *Laud.* *i* Brytiscne. *Laud.* *k* man. *Cant. Laud.* *l Deeſt Cant. Laud.* *m* ſe wæs gehaten Nazaleod. *Cot. qui nominatus eſt Nazaleod.* *n Deſunt Cant. ad verba* þan wæs, *&c. vitio certe librarii, cui opinor occaſio errandi fuit vocum duarum ſimilitudo.* *o* Nazaleod. *Laud.* *p* ðusend. *Laud. Cot.*

1 *tribus.* Flor. *Vid. An.* 854. & 860. 2 *Vid. An.* 860. & 866. 3 *Vid. An.* 871. & 901. 4 *Vid. An.* 901. & 925. 5 *Vid. An.* 925. & 941. 6 *Vid. An.* 941. & 946. *Laud.* 948. 7 *Vid. An.* 946. & 955. 8 *Vid. An.* 955. & 957. *Laud.* 959. 9 *Vid. An.* 957. & 975. 10 *Bida.* Flor. *Bleda.* Weſt. 11 *Uther, Rex Britonum, valetudine minus proſpera uſus, Ducem* Natanlioth, *principem Britonum conſtituit.* 12 *Nazaleod.* Hunt.

que millia virorum cum eo; [1] à quo tempore regio ea nuncupata eſt Natanleag* uſque ad Cerdices-ford.†

wera mid him. æfter [a] þan wæs þ lond genemned [b] Natanleag á oð" Cerdices-ford:.

Mors Sti Bened.

An. DIX. Hoc anno, ſanctus Benedictus Abbas, omnium Monachorum pater, cœlos aſcendit.

[c] An. DIX. Her ſcs Benedictus ſe Abbud. ealra Muneca fæder. ferde to heouenan:.

DX. DXI. DXII. DXIII.

Stufi & adventus

An. DXIV. Hoc anno, appulerunt Occidentales Saxones, Stufus & Wihtgarus, in Britanniam cum [2] tribus navibus, in loco qui nuncupatur Cerdices-ora: & prælìati ſunt contra Britannos, atq; eos in fugam dederunt.

Prælium apud Cerdices-Ora.

An. DXIV. Her [d] cromon [e] West-Seaxe [f] in Bretene mid III. scypum. [g] on ðam" stope þe is [h] gecweden [i] Cerdices-ora. [k] Stuf ⁊ [l] Wihtgar. ⁊ [m] fuhtun" wið Bryttas. ⁊ hie [n] geflymdon:.

DXV. DXVI. DXVII. DXVIII.

Cerdicus Rex Occid. Saxon: 1.

An. DXIX. Hoc anno, Cerdicus & Cynricus Occidentalium Saxonum regnum ſuſceperunt; & eo ipſo anno, depugnabant contra Britannos in loco qui vulgo hodie dicitur Cerdices-ford; à quo uſque die regnavit Occidentalium Saxonum proles Regia.

Prælium apud Cerdices-ford.

An. DXIX. Her Cerdic and Cynric [o] West-Seaxna" rice [p] onfengun. ⁊ ðy ylcan geare hie [m] fuhton wið Bryttas. [q] þær mon [r] nu" nemneð Cerdices-ford". [s] ⁊ ſiððan ricsadon West-[t] Seaxa cynebearn of þam dæge:.

DXX. DXXI. DXXII. DXXIII. DXXIV. DXXV. DXXVI.

An. DXXVII. Hoc anno, Cerdicus & Cynricus depugnabant contra Britannos, in loco qui dictus eſt Cerdices-leah.+

—apud Cerdices-leah.

An. DXXVII. Her Cerdic ⁊ Cynric [u] fuhton wið Bryttas. [x] in ðære [y] stope þe is gecweden Cerdices-[z] leah:.

[a] An. DXXVIII. Hoc tempore Dionyſius in urbe R. Circulum Paſchalem compoſuit. Tunc Priſcianus profunda Grammatica rimatus eſt.

DXXIX.

Vecta Ins. capta.

An. DXXX. Hoc anno, Cerdicus & Cynricus ceperunt Vectam Inſulam; & interfecerunt [3] complures homines in‡ Wihtgarabyrig.

An. DXXX. Her Cerdic and Cynric genamon [b] Wihte [c] þ" ealond". and ofslogon [d] feala [e] men" on [f] Wihtgarabyrig:.

DXXXI. DXXXII. DXXXIII.

An. [4] DXXXIV. Hoc anno, Cerdicus, primus Occidentalium Saxonum Rex, mor-

An. DXXXIV. Her Cerdic. [g] ſe forma West-Sexana cyng". forðferde. ⁊

a *Ex Laud. & Ben.* b Nazanleog á oð. *Laud.* Nazanleot á oð. *Cot. i.e. Nazanleot uſque ad. Mendoſe autem Wheelocus* Natanleaga oð. c *Ex Cot.* d com. *Laud.* comon. *Cot.* coman. *Cant.* e West-Seaxa. *Laud.* West-Sexa. *Cot.* f on. *Cant.* g in þa. *Laud. Mendoſe* on þas *Wheeloc.* h genemnud. *Cot.* i Certices. *Laud. Cot.* k ⁊ Stuf ⁊ Wihtgar fuhton. *Laud.* l Wihtgar. *Cot.* m gefuhtan. *Cant.* n geflymdan. *Cant.* o *Ex Cot.* p onfengon. *Cant.* q on þare stope ſe ys genemned Ceirdinges-ford. *Cot. In loco qui dicitur Ceirdinges-ford.* r *Deeſt Cant.* s *Cod. Petroburg. ad anni finem. Deſunt Cant.* t Seaxna. *Laud.* u gefuhton. *Laud.* fuhtan. *Cant.* x on. *Cant.* y stopa. *Laud.* z ford. *Laud.* leag. *Cant.* a *Ex Laud.* b Wihtland. *Laud.* c *Ex Cot.* d *Deeſt Cod. Cot. quo uſus eſt Wheelocus.* fea men. *Cant. paucos homines.* e manna. *Laud.* f Wihtgaras. *Laud.* g *Ex Cot.*

1 *A quo regio illa dicta eſt Nazalcoli, quæ modo dicitur Certichesforde.* Hunt. 2 *duabus.* Weſt. 3 *paucos.* Flor. 4 533. Weſt.

*† Charforde in Hantshire, bordering on Dorsetshire. or perhaps Cardforde near Petworth in Sussex. + Cadley in E. Devonshire probably. * Natley in N. of Hantshire. ‡ Caresbrook Castle.* *a Ex*

⁊ Cynric his sunu [a] feng to rice. ⁊" ricsode [b] forð" [c] xxvi. wintra. ⁊ [d] hi [e] sealdon hiora" twam [f] nefum. [g] Stuffe ⁊ Wihtgare. [h] eall" [i] Wihte [k] ꝥ" ealond :·

DXXXV. DXXXVI. DXXXVII.

An. DXXXVIII. Her sunne [l] aþystrode [m] feowertyne dagum ær kl. Martii". from [n] ær [o] mergene oð [p] undern :·

DXXXIX.

[q] An. DXL. Her sunne [r] aþistrode on xii. kl. [s] Julius. ⁊ steorran hy [t] oþywdon ful neah healfe tid [u] ofer undern :·

DXLI. DXLII. DXLIII.

An. DXLIV. Her Wihtgar forðferde. ⁊ [x] hine mon bebyrigde" on [y] Wihtgara"byrig :·

DXLV. DXLVI.

An. DXLVII. Her Ida feng to rice. [z] þonon [a] Norðan-hymbra cyne-cyn" [b] ærost" [c] onwoc :· [d] Ida wæs Eopping. Eoppa [e] wæs" Esing. Esa [f] wæs" [g] Inging. [h] Ingin Angenwiting. Angenwit Aloching. Aloc [i] Beonocing. Beonoc" Branding. Brand Bældæging. Bældæg Wodening. Woden [k] Freoðolafing. Freoðolaf" [l] Friðowulfing. Friðowulf" Finning. Finn [m] Godwulfing. Godwulf" Geating". [n] ⁊ rixode twelf gear. ⁊ he [o] timbrode Bebbanburh. seo wæs" ærost mid hegge betyned. ⁊ þar æfter mid wealle :·

DXLVIII. DXLIX. DL. DLI.

An. [p] DLII. Her Cynric [q] gefeaht wið

tem obiit, & Cynricus ejus filius capeſſit regnum, & exinde regnabat XXVI. annis. Ii autem dederunt duobus ſuis nepotibus, Stuffo & Wihtgaro, omnem Inſulam Vectam.

Cynricus Rex Occid. Sax. — Donatio Vectæ Insulæ.

An. DXXXVIII. Hoc anno, Sol obſcuratus eſt decimo quarto die ante Calendas Martii, à primo mane uſque ad horam [1] tertiam.

Solis Eclypsis.

An. DXL. Hoc anno, Sol obſcuratus eſt XII. Cal. Julii *; & ſtellæ ſeſe exhibuerunt hora prope [2] dimidia poſt tertiam.

denuò.

An. DXLIV. Hoc anno, Wihtgarus mortem obiit, & ſepultus eſt in Wihtgarabyrig.

Wihtgari mors.

An. [3] DXLVII. Hoc anno, Ida regnum capeſſit, unde Northan-hymbrorum Regalis proſapia primum oriunda eſt. Ida fuit filius Eoppæ, Eoppa Eſæ, Eſa fuit Ingi, Ingus Angenwitæ, Angenwita Alochi, Alochus Beonoci, Beonocus Brandi, Brandus Bældægi, Bældægus Wodeni, Wodenus Freotholafi, Freothelafus Frithowulfi, Frithowulfus Finni, Finnus Godwulfi, Godwulfus Geati. Regnabat autem is duodecim annis, & conſtruxit † Bebbanburh, quod primum ſepto fuit munitum, ac poſtea muro.

Ida Northan-hymbr. Rex; eius Genealogia. — Bebbanburgh constructa.

An. DLII. Hoc anno, Cynricus depugnabat

bat

a Ex Cot. *b* Deeſt Cant. *c* 27. Cot. Cant. *d* heo. *Laud.* hie. *Cant.* *e* sealde heore. *Cot.* gesealdan heora. *Cant.* *f* neuum. *Cot.* *g* Stufe. *Laud. Cant.* *h* Ex Laud. *i* Wihtland. *Laud.* *k* Ex Cot. *l* aþestrode. *Laud.* aþeostrode. *Cot. Cant.* *m* on xiv. kal. Martii. *Laud. Cot.* *n* æran. *Cot.* *o* morgene. *Laud. Cot.* morgenne. *Cant.* *p* underne. *Laud.* *q* Deeſt hic Annus Laud. *r* aþestrode. *Laud.* aþeostrode. *Cant.* *s* Julii. *Cant.* *t* aþywedon. *Laud.* æteowdan. *Cant.* *u* ouer. *Cot.* *x* wæs bebyrged. *Cot.* *y* ---garas. *Laud.* ---gares. *Cot.* *z* of him com Norðhumbra cynn-cyne. *Cot.* *a* Norð-hymbra. *Laud.* *b* Ex Laud. *c* arôc. *Laud.* *d* Deeſt hæc Geneal. Laud. *e* Deeſt Cant. *f* Ex Cant. *g* Inguing. *Cant.* *h* Ingui. *Cant.* *i* Benocing. Benoc. *Cant.* *k* Ex Cant. *l* Freoðulfing. Friðulf. *Cant.* *m* Godulfing. Godulf. *Cant.* *n* Cod. Petroburg. ad finem anni. Deſunt Cant. *o* getimbrade Bebenburh sy wæs. *Cot.* *p* 551. *Cant.* *q* feaht. *Laud. Cot. Cant.*

1 *i. e. nonam matutinam.* * *à tertia pene uſque ad nonam.* Hunt. *i. e. à nona matutina ad tertiam pomeridianam.* 2 *i. e. dimidia poſt nonam matutinam.* 3 548. Weſt.

† Bamburgh in N. E. of Northumberland.

Prælium apud Searobyrig. Cynrici Genealog.

bat contra Britannos in loco qui dicitur Searobyrig,† & Britannos in fugam dedit. Cerdicus fuit Cynrici pater, Cerdicus Eleſæ, Eleſa Eſlæ, Eſla Gewiſi, Gewiſus Wigi, Wigus Freawini, Freawinus Frithogari, Frithogarus Brandi, Brandus Bældægi, Bældægus Wodeni. [1] Egelberhtus natus eſt, Eormenrici filius, & -----geſimo anno ſui regni ſuſcepit baptiſmum primus Regum in Britannia.

Bryttas [a] in [b] ðære stope þe is [c] genemned * [d] Searobyrig. ⁊ þa [e] Brytt-wealas geflymde:· [f] Cerdic wæs Cenrices fæder. Cerdic Elesing. Elesa Esling. Esla Gewising. Gewis Wiging. Wig Freawining. Freawine [g] Friðogaring. Friðogar" Branding. Brand Bældæging. Bældæg Wodening":· [h] Egelberht wearð geboren Eormenrices sunu. ⁊ on ðam [i] -----tigoðan geare his rices he underfeng fulwiht ærest cinga on Brytene":·

DLIII. DLIV. DLV.

apud Beranbyrig.

An. DLVI. Hoc anno, Cynricus & Ceawlinus acie dimicabant contra Britannos apud Beranbyrig.‡

An. DLVI. Her Cynric ⁊ [k] Ceawlin fuhton wið Bryttas æt Beranbyrig:·

DLVII. DLVIII. DLIX.

Ceawlinus Occid. Sax. Rex. Ælla Northan-hymbrorum. Ejus Genealog.

DLX. Hoc anno, Ceawlinus regnum capeſſit in Occidentalibus Saxonibus; & Ælla ſuſcepit [2] Northan-hymbrorum regnum (Ida defuncto) ac illud tenuit annis xxx. Ælla fuit filius Yffi, Yffus Uſcfreæ, Uſcfrea Wilgiſi, Wilgiſus Weſterfalcni, Weſterfalcna Sæfugli, Sæfuglus Sæbaldi, Sæbaldus Sigegeati, Sigegeatus Swæfdægi, Swæfdægus Sigegeari, Sigearus Wægdæi, Wægdægus Wodeni, Wodenus Frithowulfi. Hoc anno, capeſſit Æthelbrihtus Can-

Æthelbrihtus Cantwar.

An. DLX. Her Ceawlin [l] feng to rice" on West-[m] Seaxum. ⁊ Ælle [n] feng" to [o] Norðan-hymbra rice. [p] Idan forð-gefarenum". [q] ⁊ [r] þ" heold xxx. [s] wintr". [t] Ælle wæs Yffing. Yffe Uscfreaing. Uscfrea Wilgising. Wilgis [u] Westerfalcning. Westerfalcna" Sæfugling. Sæfugl Sæbalding. Sæbald Sigegeating. Sigegeat [x] Swæfdæging. Swæfdæg" Sigegearing. Sigear Wægdæing. Wægdæg Wodening. [y] Woden Friðowulfing:· [z] Her feng [a] Æþelbriht

---

a on. *Laud. Cot. Cant.* b þære. *Cot.* c geclyped. *Cot.* * *Mendoſe hic inſeritur* æt *in Chron. Wheeloci, quod omittunt Laud. Cot.* d Sælesberic. *Cot.* Searobur. *Cant.* e Bryttas. *Laud. Cant.* f *Deeſt hæc Genealogia Cod. Laud.* g Freoðogaring. Freoðogar. *Cant.* h *Ex Cot.* i *Sic forſan ſupplenda eſt lacuna* on þam seofon ⁊ þritigoðan, *i. e. trigeſimo ſeptimo. Anno enim 560. regnum capeſſit; anno vero 597. in Britanniam appulit Auguſtinus: Primo autem ejus adventus anno Æthelbrihtum fuiſſe baptizatum tradunt Anglicarum rerum Scriptores. Quanquam ſecundum Cod. Cot.* on ðam twam ⁊ ðritigoðan. *Vid. infra. An. 560.* k Ceawling. *Laud.* l rice onfeng. *Laud. Cant.* m Seaxan. *Cot.* n *Deeſt Cant.* o Norð-hymbra. *Laud.* p *Ex Laud. quod ſic habet Cot.* syððan Ida wæs forðfaren. q ⁊ hyra ægðer rixade xxx. wintra. *Laud. Cot. Et uterque regnavit triginta annis.* r *Ex Cant.* s wintra. *Cant.* t *Deeſt hæc Genealogia Cod. Laud.* u ---falcing. ---falca. *Cant.* x Swebdæging. Swebdæg. *Cant.* y *Quæ in hoc anno ſequuntur deſunt Cod. Cant.* z *Ad An. 565. ſequentia refert MS. Laud. quæ ex Cod. Petroburg. ſunt deſumpta. Ea autem quæ ad Columbanum ſpectant alter MS. quo uſus eſt Wheelocus, ut & Cod. Cant. paucioribus complexi ſunt An. 565.* Her Columba Mæsse-preost of Scottum com in Bryttas. to læranne Peohtas. ⁊ he on þam ealonde mynster worhte. *Hoc anno, Columba Presbyter è Scotis venit in Britannos ad docendos Pictos, & in ea Inſula Mona-*

1 *al.* Æthelberhtus *&* Æthelbrihtus. 2 *Deirorum: regnante enim in Deiris* Ælla, *Berniciis præfuerunt* Adda, *primogenitus filius Idæ, 5. annis, Clappa 7. Theodulphus 1. Freothulfus 7. Theodoricus 7. Æthelricus 2. teſte* Florentio.

† old Salisbury in Wiltshire. ‡ Banbury in Oxfordshire.

ſterium

briht to Cantwara rice. ⁊ heold [a] hit" LIII. wintra:· On his [b] dagum sende [c] se halga Papa" Gregorius [d] us" fulluht. [e] þ wæs on þam twam ⁊ þrittigoðan geare his rices":· And Columba [f] Mæsse"-preost com to Pihtum ⁊ hi gecyrde [g] to Cristes geleauan". þ synd [h] þonne [i] wærteras† be [k] norðum morum. ⁊ heora [l] cyng him gesealde þ [m] igland þe man Ií nemnað:· Ðar syndon fif hyda. þær þe [n] man seggað" þær se [o] Columban getimbrade mynster. ⁊ he þær wæs [p] Abbad XXXII. [q] wintra". ⁊ þær forðferde. þa [r] þa" he wæs LXXVII. wintra:· Ða stowe habbað [s] nu" gyt his [t] yrfnuman:· Suð-Pihtas wæron [u] mycle" ær gefullode [x] of Ninna biscope". se wæs on Rome gelæred:· [y] Ðæs cyrice ⁊" [z] his mynster" ys [a] æt" Hwiterne on [b] S." Martines naman gehalgod. þær he [c] resteð mid manegum halgum [d] wærum":· Nu sceal beon [e] æfre on Ií Abbod. ⁊ [f] na Biscop. ⁊ [g] þan sculon [h] beon" [i] underþeodde ealle Scotta [k] Biscopas. [l] forðan þe [m] Columban wæs [n] Abbad. [o] na Biscop:·

DLXI. DLXII. DLXIII. DLXIV.

An. DLXVIII. Her [p] Ceawlin ⁊ Cuða. [q] Ceawlines broðer". gefuhton wið Æþel-

twarorum regnum, ac illud tenuit [1] LIII. annis. Ejus diebus, ſanctus Papa Gregorius nobis baptiſmum mittebat, hoc eſt, anno trigeſimo ſecundo ejus regni. [2] Columba Preſbyter venit ad Pictos, & eos convertit ad Chriſti fidem; eos dico, qui degunt† prope paludes [3] Aquilonares; & illorum Rex ei attribuit Inſulam iſtam quæ vulgo appellatur Ii.‡ Ibi ſunt quinque hydæ, quibus, uti fertur, Columbanus erexit Monaſterium, & ipſe ibi Abbas fuit XXXII. annis, ac ibi vita defunctus eſt, cum eſſet LXXVII. annorum. Is locus etiamnum habet illius ſucceſſores. [3] Auſtrales Picti longe antea fuerant baptizati à Ninna Epiſcopo, qui Romæ fuit inſtitutus. Illius Eccleſia ac Monaſterium eſt apud† Hwiterne, ſancti Martini nomine conſecrata, ubi is requieſcit cum compluribus ſanctis viris. Deinceps perpetuum in Ii Abbas erit, non autem Epiſcopus; atque ei debent eſſe ſubditi omnes Scotorum Epiſcopi, propterea quod Columbanus fuerit Abbas, non Epiſcopus.

DLXV. DLXVI. DLXVII.

An. DLXVIII. Hoc anno, Ceawlinus & [4] Cutha, Cęwlini frater, prælium committebant

Baptizatus...

Columba Pictos convertit.

† nescio an rectius vertenda, ex Aquilonari parte Montium.

Australes Picti anteà Baptizati à Ninna Episc.

ſterium erexit. Vide An. 429. *ad Not.* s. Her Columba Præsbiter com of Scottum on Brittas. Peohtas to læranne. ⁊ on Hii þam ealande mynster worhte. *Cod. Cant. Hoc anno, Columba Presbyter venit de Scotis in Britannos ad Pictos docendos; & in Hii Inſula monaſterium erexit.* *a* Æþelbyrht. *Cot.*

a Ex Cot. *b* dagan. *Cot.* *c Ex Cot.* *d Ex Laud. Cot.* *e Ex Cot.* *f* Messa. *Laud.* *g* to pihtan geleauan. *Cot.* *h* þone. *Laud. Deeſt Cot.* *i* wærterer. *Laud.* weartæres. *Cot.* *k* norðan moran. *Cot.* *l* cyning. *Laud.* *m* egland. *Laud. Cot.* *n* men cweðað. *Laud.* *o* Columba. *Laud.* *p* Abbod. *Laud.* *q Ex Laud.* *r Ex Laud.* *s Ex Laud.* *t* erfeweardes. *Laud.* *u Ex Laud.* mycel. *Cot.* *x* þurh Ninna biscope. *Cot.* heom bodade fulwiht Ninna biscop. *Laud. Iis baptiſmum prædicabat Ninna Epiſcopus.* *y Ex Laud.* þas cyrice. *Cot.* *z Deſunt Cot.* *a Ex Laud.* at. *Cot.* *b Deeſt Laud.* *c* restað. *Laud.* *d Ex Laud.* *e* æfer. *Laud.* *f* næs. *Laud.* nan. *Cot.* *g* þam. *Laud.* *h Deeſt Laud.* *i* underþædde. *Laud.* *k* biscopes. *Laud.* *l* forðam. *Laud.* *m* Columba. *Laud.* *n* Abbod. *Laud.* *o* nes. *Laud.* næs. *Cot.* *p* Cealin *mendoſe Wheel.* *q Ex Cot. quæ ad calcem anni* 571. *ſic habet Laud.* se Cuða wæs Ceaplines broðor:·

1 56. Weſt. 2 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 3. *c.* 4. 3 Septentrionales *Picti ſunt, qui arduis montium jugis ab Auſtralibus eorum regionibus ſunt ſequeſtrati*; Auſtrales, *qui intra eoſdem montes ſedes habent.* Bed. 4 *al.* Cuthwulfus, *qui anno proxime ſequenti interficitur, atque infra ad an.* 597. *dicitur filius Cynrici.*

† Whythern in S. of Galloway near the Sea. ‡ Colmkil or Iona, one of the western Isles.

a on.

Prælium apud Wibbandune.

bant cum Æthelbyrhto, atque eum in Cantium fugabant, ac duos Præfectos in Wibbandune† peremerunt, Oſlacum & Cnebbam.

DLXIX. DLXX.

– Bedicanford. *Cuthwulfi mors.*

An. [1]DLXXI. Hoc anno, Cuthwulfus depugnabat contra Britannos apud Bedicanford‡, atque quatuor oppida cepit,† Lygeanburh, & Egelesburh, & Benningtun, & Egonesham: & eo ipſo anno is deceſſit.

DLXXII. DLXXIII. DLXXIV.

Prælium apud Deorham.

An. DLXXVII. Hoc anno, [2]Cuthwinus & Ceawlinus præliati ſunt contra Britannos, & tres Reges interfecerunt, Commail, & Condidan, & Farinmail, in loco qui dictus eſt‡ Deorham; ac ceperunt tres civitates, Gleawanceſter, Cyrenceſter, & Bathanceſter.

DLXXVIII. DLXXIX. DLXXX.

An. [3]DLXXXIII. Hoc anno, Mauricius capeſſit Romanorum Imperium.

– Fethanleag.

An. DLXXXIV. Hoc anno, Ceawlinus & Cutha pugnabant adverſus Britannos in loco qui vulgo dicitur Fethanleag‡ & Cutha ibi occiſus eſt; Ceawlinus vero multa oppida cepit, ac innumera ſpolia, theſauroſque: deinde ad ſuos revertebatur.

DLXXXV. DLXXXVI. DLXXXVII.

Æthelricus Northumbr. Rex.

An. DLXXXVIII. Hoc anno, Ælla Rex mortem obiit, & Æthelricus regnavit poſt eum v. annis.

DLXXXIX. DXC.

Prælium apud Wodnesbeorge.

An. DXCI. Hoc anno, magna ſtrages facta eſt in Britannia apud Wodnesbeorge*; &

byrhte. ⁊ hine [a]in Cent ȝeflymdon. ⁊ tƿeȝen [b]ealdormen [c]on [d]Ƿibbandune [e]ofſloȝon". Oſlac ⁊ Cnebban:·

An. DLXXI. Her [f]Cuðƿulf feaht ƿið [g]Bryttƿealaſ æt [h]Bedican-forda. ⁊ IV. tunaſ ȝenam. Lyȝean-[i]burh. ⁊ [k]Æȝeleſ-burh. [l]⁊" [m]Benninȝtun. ⁊ Eȝoneſ-ham. ⁊ [n]ðy"ilcan ȝeare he [o]ȝefor:·

DLXXV. DLXXVI.

An. DLXXVII. Her Cuðƿine ⁊ Ceaƿlin fuhton ƿið Bryttaſ. ⁊ [p]hy" III. cyninȝaſ ofſloȝon. [q]Commail ⁊ [r]Condidan. ⁊[s] Farinmail. in þære ſtoƿe þe iſ [t]ȝecƿeden Deorham. ⁊ ȝenamon III. [u]ceſtro [x]Gleaƿan-ceſter. ⁊ [y]Cyren-ceſter. ⁊ [z]Baðan-ceſter:·

DLXXXI. DLXXXII.

An. DLXXXIII. Her Mauriciuſ fenȝ to Romana rice:·

An. DLXXXIV. Her Ceaƿlin ⁊ Cuþa fuhton ƿið [a]ða" Bryttaſ in þam ſtede þe mon nemneð [b]Feðanleaȝ. ⁊ [c]Cuþan mon [d]þær" ofſloh. ⁊ Ceaƿlin [e]moniȝe tunaſ [f]ȝenam". ⁊[g] unarimedlicu here reaf [h]⁊ yrfe. ȝehƿearf [i]þonan to hiſ aȝenum:·

An. DLXXXVIII. Her Elle [k]cyninȝ forðferde. ⁊ Eþelric ricſode æfter him v. ȝear:·

An. DXCI. [l]Her micel ƿæl-[m]fill" [n]ƿæſ [o]on Brytene" æt [p]Ƿodneſ-beorȝe. and

Ceap-

a on. *Cant.* *b* ældormen. *Laud.* *c* of. *Cot.* *d* ---duna. *Laud.* *e Deeſt Cant.* *f* Cuþa. *Laud.* Cuþulf. *Cant.* *g* Bryttaſ. *Cant.* *h* Biedcanforda. *Cant. Laud.* *i* byriȝ. *Laud.* *k* Æȝleſbyriȝ. *Laud.* Æȝleſburh. *Cant.* *l Ex Laud.* *m* Beneſinȝtun. *Laud.* *n* on ðam. *Laud.* *o* forðfor. *Laud.* *p Deeſt Cant.* *q* Commaȝil. *Laud.* Conmæȝl. *Cant.* Commaiȝl. *Cot.* *r* Candidan. *Laud. Cot.* *s* Farinmaȝil. *Laud. Cot.* Farinmæȝl. *Cant.* *t* ȝenemned. *Cot.* *u* ceaſtra. *Laud. Cant.* cieſtre. *Cot.* *x* Gleaƿceſtre. *Laud.* Glaƿeciaſtre. *Cot.* Gleaƿceaſter. *Cant.* *y* Cirencieſtre. *Cot.* Cyrenceaſter. *Cant.* *z* Baþenceaſter. *Cot.* Baðanceaſter. *Cant.* *a Ex Laud.* *b* —lea. *Laud.* *c Sic Laud. Cant.* Cuþon *Wheel. mendoſe.* *d Ex Cant.* *e* maniȝa. *Laud.* *f Ex Laud. Cant.* *g* ---lice. *Laud.* ---lic. *Cant.* *h Deſunt Laud. ad finem anni.* *i* þonon. *Cant.* *k* cinȝ. *Cot.* *l Ad Annum* 592. *Laud. Cant.* *m Deeſt Laud.* *n* ȝeƿearð. *Laud.* ƿearð. *Cant.* *o Ex Laud.* *p* ---beorhȝe. *Wheel. mendoſe.*

1 580. Weſt. 2 *al.* Cutha, *qui anno* 584. *occiditur.* 3 582. Flor. 584. Weſt.

† Wimbledon in Surrey. ‡ Bedford. ‡ Durham in Gloucestershire abt 7 miles E. N. E. of Bristol. ‡ Frethern in Glocestershire near the Severn. * Wodnesburgh in Wiltshire, called Woodborough a few miles East of the Devyzes. † Leighton in Bedfords. bordering on Bucks — Ailesbury in Bucks — Bensington E. of Wallingford & Evesham W. of Oxford in Oxfordshire.

a Hæc

Ceaƿlin ƿæs ut-adrifen[a]. ⁊ Ceolric ricsode VI. gear:·

[b] An. DXCII. Her Gregorius feng to Papdome on Rome:·

[c] Gregorius Papa hic augmentavit in prædicatione Canonem DIESQUE NOSTROS IN TUA PACE DISPONAS.

An. DXCIII. Her Ceaƿlin ⁊ Cƿichelm ⁊ Cryda forƿurdon. ⁊ [d] Æþelfrið feng to rice [e] on Norð-hymbrum. [f] se ƿæs Æþelricing. Æþelric Iding:·

DXCIV. DXCV.

An. DXCVI. Her Gregorius Papa sende to [g] Brytene Augustinum mid ƿel monegum [h] munecum. [i] ða Godes ƿord Engla þeode [k] godspellian:·

[l] Hoc tempore Monaſterium ſancti Benedicti à Longobardis deſtructum eſt.

An. DXCVII. Her [m] ongon Ceolƿulf ricsian on Ƿest-Seaxum. ⁊ symble he feaht. ⁊ [n] ƿon oðþe ƿið [o] Angel-cyn. oðþe ƿið Ƿealas. oðþe ƿið [p] Peohtas. oðþe ƿið Scottas:· [q] Se ƿæs Cuþaing. Cuþa Cynricing. Cynric Cerdicing. Cerdic Elesing. Elesa Esling. Esla Geƿising. Geƿis Ƿiging. Ƿig Freaƿining. Freaƿine [r] Friðugaring. Friðugar Bronding. Brond Bældæging. Bældæg Ƿodening:· [s] Her com Augustinus ⁊ his geferan to Englalande:·

DXCVIII. DXCIX. DC.

An. DCI. Her sende Gregorius [t] se

Ceawlinus [regno] pulſus eſt; atque Ceolricus [regno potitus] v. annis regnavit. *Ceolricus Occid. Sax. Rex.*

An. [1] DXCII. Hoc anno, Gregorius ſuſcepit Epiſcopatum Romæ.

An. DXCIII. Hoc anno, Ceawlinus, & [2] Cwichelmus, & [3] Cryda interibant; & Æthelfrithus capeſſit regnum in Northymbris: is fuit filius Æthelrici, Æthelricus Idæ. *Ceawlini et al. mors. Æthelfrithus Northymbr. Rex.*

An. [4] DXCVI. [5] Hoc anno, Gregorius Papa miſit in Britanniam Auguſtinum cum Monachis [6] bene multis, ad Dei Verba Anglorum genti prædicanda. *Augustinus missus.*

An. [7] DXCVII. Hoc anno, incœpit Ceolwulfus regnare in Occidentalibus Saxonibus; & bella continenter agens, præliatus eſt ſive contra Anglicam gentem, ſive contra Britannos, ſive contra Pictos, ſive contra Scotos. Is fuit filius Cuthæ, Cutha Cynrici, Cynricus Cerdici, Cerdicus Eleſæ, Eleſa Eſlæ, Eſla Gewiſi, Gewiſus Wigi, Wigus Freawini, Freawinus Frithugari, Frithugarus Brondi, Brondus Bældægi, Bældægus Wodeni. Hoc anno, Auguſtinus ac ejus ſocii in Angliam appulerunt *. *Ceolwulfus Occid. Sax. Rex. geneal.*

An. [8] DCI. Hoc anno, mittebat Gregorius Papa *Augustin. Archiep.*

---

a Hæc ſic habet Wheel. Her Ceol ricsode v. gear. *& ad An.* 590. *perperam refert*; Ceola *enim (al.* Ceolricus*) filius Cuthwulfi, fratris Regis Ceawlini, Ceawlinum expulit, atque illius regno potitus eſt. b Ex Laud. c Ex Laud. Male autem Codex iſte ad An.* 591. *refert, quia Papatum ſuſcepit anno* 592. *Ea ſic habet* Flor. *ad an.* 597. *&* Weſt. *ad an* 592. *Gregorius adjecit in Miſſa*: dieſque noſtros in tua pace diſponas, atque ab æterna damnatione nos eripias, & in electorum tuorum grege jubeas numerari. *d* ---feng. *Laud. Cant. e Cod. Petroburg. Deſunt Cant. f Ex Laud. g* Brytene. *Cant. Laud. h* munucum. *Laud. i* ðe Godes ƿord Engla ðeoda godspellodon. *Laud. Qui Dei verbum Anglorum genti prædicabant.* --- þa Godes ƿord scoldan bodian Angelcynne. *Cot. Qui Dei verbum prædicarent Anglicæ nationi. k* godspelledan. *Cant. l Ex Laud. m* ongan. *Cant. Laud. n* ƿan. *Laud.* ƿann. *Cant. o* Angel-cynn. *Cant. Laud. p* Pyhtas. *Laud. q Deſunt Laud. r* Freoðogaring. Freoðogar. *Cant. s Ex Cot. t Ex Cot.*

1 589. Radulph. de Diceto *inter X. Scriptores.* 2 *frater Ceawlini.* 3 *al.* Creoda, *Rex Merciorum.* 4 590. Dicet. 588. Brompt. 598. Thorn. 5 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.*23. 6 *ferme quadraginta.* Bed. Brompt. Weſt. 7 598. Flor. * *Ad Orientalem Cantiæ plagam, in Inſula* Thanet *dicta.* 8 603. Thorn.

a Deeſt

Papa Auguſtino Archiepiſcopo [1] Pallium in Britanniam, & divinos [2] Doctores bene multos qui ei ſubſidio eſſent: ac Paulinus Epiſcopus convertit Edwinum, Northymbrorum Regem, ad Baptiſmum.

[a] Papa" [b] Augustine Arcebisceope Pallium in Bretene. ⁊ ƿel [c] monige godcunde [d] lareowas him to fultume. [e] ⁊ Paulinus bisceop [f] gehwyrfde [g] Edwine [h] Norð-hymbra cyning to [i] fulwihte :-

DCII.

An. DCIII. [3] Hoc anno, [4] Ægthanus, Scotorum Rex, acie decertabat cum Dælreodis, & Æthelfertho, Northymbrorum Rege, apud [5] Dægſtane,† ac deletus eſt pene omnis ejus exercitus. Ibi occiſus eſt Theodbaldus, Æthelferthi frater, cum tota ſua acie. Non auſus eſt poſtea quiſpiam è Regibus Scotorum ducere exercitum in hanc terram.

An. DCIII. [k] Her Ægðan. Scotta cyng. feaht wið [l] Dælreoda ⁊ wið Æþelferðe. Norð-hymbra cynge. æt [m] Dægstane. ⁊ man ofsloh mæst [n] ealne his here. [o] Ðær man ofsloh Ðeodbald. Æþelferþes broþor. mid eallan his weorode. Ne dorste siððan nan Scotta cininga lædan here on þas þeoda :- Hering Hussan sunu lædde þone here þider.

An. DCIV. [6] Hoc anno, Auguſtinus conſecravit duos Epiſcopos, Mellitum & Juſtum; Mellitum mittebat ad prædicandum Orientalibus Saxonibus Baptiſmum, ubi Rex appellatus eſt [7] Sæbyrhtus, Ricolæ filius, Æthelberhti ſororis, quem Æthelbyrhtus ibi conſtituerat Regem; Æthelbyrhtus autem dedit Mellito Epiſcopalem ſedem in Lundonia, & Juſto dedit Epiſcopalem ſedem in Hrofeſceſter, quod abeſt xxiv. millia paſſuum à Dorwitceaſter.+

An. DCIV. [p] Her Augustinus gehalgode II. Biscopas. Mellitum ⁊ Justum. Mellitum he sende to [q] bodianne East-Seaxum fulluht. þær wæs se cing [r] gehaten [s] Sæbyrht. Ricolan sunu. Æðelberhtes [t] sweoster. [u] ðone [x] Æþelbyrht gesette [y] þær" to [z] cynge. ⁊ [x] Æþelbyrht [a] gesealde Mellite biscop-setl on [b] Lundenwic. ⁊ Justo [c] he sealde" [d] biscop-setl" [e] on" [f] Hrofes-ceastre [g] se is xxiv. mila fram Dorwit-ceastre :-

DCV.

---

a Deeſt Cant. *b* Augustino. *Wheeloc.* Agustine. *Cant.* *c* manega. *Laud. Cot.* *d* lareras. *Laud.* *e* ⁊ betwynan þam wæs Paulinus þe siððan Biscop gehwyrfde to Criste Edwine Norðumbra cing. *Cot. & inter eos fuit Paulinus, qui poſtea Epiſcopus conſtitutus, Edwinum, Northymbrorum Regem, ad Chriſtum convertit.* *f* gehwirfede. *Laud.* *g* Eadwine. *Cant. Laud.* *h* Norðan-hymbra. *Cant.* *i* fulluhte. *Laud.* *k Cod. Petroburg. ad verba* Ðær man *&c. quæ deſunt Cod. Cant. Ea autem paucioribus habet alter Wheeloci MS. & Cant.* Her wæs gefeoht æt Egesanstane. (*mendoſe pro* Dægstane *ſive* Dægsanstane.) *Hoc anno, factum eſt prælium apud Egeſanſtane. Vide An.* 429. s. *l* Deolreda. *Laud. De vocis origine vid. pag.* 2. *m* Dægsanstane. *Laud.* *n* ælne. *Laud.* *o Ex Laud.* *p Cod. Petroburg. ad anni finem; quæ deſunt Cant. De converſione autem Saxonum Orientalium breviter alter MS. quo uſus eſt Wheelocus, & Cant.* Her Est-Seaxe onfengon geleafan. ⁊ fulwihtes bæð. under Sæbyrhte cyninge. *Hoc anno, Orientales Saxones ſuſceperunt fidem & Baptiſmi lavacrum ſub Sæbyrhto Rege. Addit Cant.* ⁊ Melite bisceope. *i. e. & Mellito Epiſcopo. Vide An.* 429. *ad not.* s. *q* bodiande. *Cod. Petroburg. mendoſe.* *r* geclyped. *Cot.* *s* Sæberht. *Laud.* *t* suster. *Laud.* *u* þan. *Petroburg.* *x* ---berht. *Laud.* *y Ex Laud.* *z* cininga. *Laud.* *a* gife. *Cot.* *b* Lundawic. *Cot.* *c Ex Laud.* he gief. *Cot.* *d Ex Cot.* *e Deeſt Laud.* *f* Rouescierstre. *Cot.* Hrovecerste. *Wheel. mendoſe.* *g* seo. *Laud.*

1 *De Pallio*, *v.* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 29. *& l.* 2. *c.* 8. *inter notas quas adjecit* Wheelocus. 2 *Quorum præcipui erant* Mellitus, Juſtus, Paulinus *&* Ruffinianus. 3 *Vid.* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 1. *c.* 34. 4 *Edan.* Bed. 5 *Degſaſten.* Bed. *Degſaſtan.* Hunt. 6 *Vid.* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *c.* 15. 7 *al.* Sigeberhtus.

† Dauston 2 miles S. of Carlisle. + Canterbury.

a 605.

DCV.

An. [a]DCVI. Her ꝼorð-ꝼerde Ᵹreᵹoriuꞅ [b]ẏmb tẏn ᵹear þæꞅ þe he uꞅ ꝼulƿiht ꞅende. ⁊ hiꞅ ꝼæder ƿæꞅ haten Ᵹordianuꞅ. [c]⁊ hiꞅ modor Sẏluia":·

An. DCVII. Her Ceolƿulꝼ [d]ᵹeꝼeaht ƿið Suð-[e]Seaxum :· [f]And her Æþelꝼrið lædde hiꞅ ꝼærde to [g]Leᵹer-cieꞅtre. ⁊ þar oꝼ-ꞅloh unrim Ƿalena. ⁊ ꞅƿa ƿearð ᵹeꝼẏld Auᵹuꞅtinuꞅ ƿiteᵹunᵹe þe he [h]cƿæð. Ᵹiꝼ Ƿealaꞅ nellað ꞅibbe ƿið uꞅ. [i]hi ꞅculon æt [k]Seaxna handa ꝼor-ƿurðan :· Ðar man ꞅloh eac cc. Preoꞅta. þa comon þẏder ꝥ hi ꞅcoldan ᵹebiddan ꝼor Ƿalena here. [l]Brocmail ƿaꞅ ᵹehaten [m]heora [n]ealdor-man. ꞅe [o]atbærꞅt þanon ꞅiꝼtiᵹa ꞅum :·

An. [1]DCVI. [2]Hoc anno, deceſſit Gregorius, anno circiter decimo quo nobis Baptiſmum mittebat: ejus autem pater dictus eſt Gordianus, atque mater Sylvia.

An. DCVII. Hoc anno, Ceolwulfus prœliatus eſt cum Auſtralibus Saxonibus. Et hoc anno, Æthelfrithus ducebat exercitum ſuum ad Legercieſter,† & ibi Britannos interfecit innumeros. Atq; ita impletum eſt quod Auguſtinus edidit præſagium: [3]Si Britanni pacem nobiſcum haud inirent, Saxonum manibus eſſent perituri. Ibi etiam occiſi ſunt [4]cc. Sacerdotes, qui eo venerunt ad precandum pro Britannorum exercitu. Brocmail dictus eſt eorum Dux, qui cum quinquaginta plus minus inde evaſit.

Prælium apud Legerceſter.

DCVIII. DCIX. DCX.

An. DCXI. Her Cẏneᵹẏlꞅ ꝼenᵹ to rice on [p]Ƿeꞅt-Seaxum. ⁊ heold xxxi. ƿintra. [q]Cẏneᵹilꞅ ƿaꞅ Ceolinᵹ. [r]Ceol Cuþinᵹ. Cuþa Cẏnricinᵹ":·

An. DCXI. Hoc anno, Cynegilſus capeſſit regnum in Occidentalibus Saxonibus, & tenuit [5]XXXI. annis. Cynegilſus fuit filius Ceolæ, Ceola Cuthæ, Cutha Cynrici.

Cynegilsus Occid. Sax. Rex - Geneal.

DCXII. DCXIII.

An. DCXIV. Her Cẏneᵹilꞅ ⁊ Cƿichelm ᵹeꝼuhton on Beamdune. ⁊ oꝼ-ꞅloᵹon tƿa [s]ðuꞅendo [t]Ƿeala ⁊ [u]XLVI :·

An. DCXIV. Hoc anno, Cynegilſus & Cwichelmus depugnabant in Beamdune,‡ & peremerunt duo millia & XLVI. Britannorum.

Prælium apud Beamdune.

DCXV.

An. DCXVI. Her Æþelbẏrht. [x]Cantƿara cẏninᵹ. ꝼorð-ꝼerde. [y]ꞅe æroꞅt ꝼulƿiht under-ꝼenᵹ Enᵹliꞅcra cinᵹa. ⁊ he ƿaꞅ Eormenriceꞅ ꞅunu. [z]He rixade [a]LVI.

An. DCXVI. [6]Hoc anno, Æthelbyrhtus, Cantwarorum Rex, deceſſit *, [7]qui primus Anglicorum Regum Baptiſmum ſuſcepit: fuit autem [8]Eormenrici filius. Regnabat LVI. an-

a 605. *Laud.* *b* *Deſunt Laud.* *c* *Ex Cant.* *d* ꝼeaht. *Cant.* *e* Seaxe. *Wheeloc. mendoſe.* *f* *Cod. Petroburg. ad Anni finem. Deſunt Cant. Ad An.* 605. *refert Laud.* *g* Leᵹaceaꞅtre. *Laud.* *h* cƿað. *Laud.* *i* heo. *Laud.* *k* Seaxena. *Laud.* *l* Scromail. *Laud.* *m* hẏra. *Laud.* *n* caldor. *Laud.* *o* ætbærꞅt. *Laud.* *p* Ƿeaꞅt- *Laud.* *q* *Deſunt Laud.* *r* Ceola. *Cant.* *s* þuꞅend. *Laud.* *t* Ƿalana. *Laud.* *u* 65. *Laud.* 45. *Cant.* *x* Cantƿare. *Laud. Cot.* *y* *Ex Cot.* *z* *Ex Laud. Cot.* *a* 53. *Cot.*

1 605. Bed. 2 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *c.* 1. 3 Auguſtinus *Britonum Sacerdotes in colloquium certo die convocavit, ut de obſervatione Paſchæ cum iis ageret: verum illi (quod appropinquantes non viciſſim ſalutaret, ſed in Sella, more Romanorum, reſideret) Archiepiſcopum humilitatis ſpiritu minime præditum putantes, objurgantes diſceſſerunt; unde prædixit* Auguſtinus *quod* Si pacem cum fratribus accipere nollent, bellum eſſent cum hoſtibus accepturi; & ſi ſibi, cum nationibus Anglorum, prædicari viam vitæ dedignarent, per horum manus ultionem eſſent mortis paſſuri. *Brompt.* 4 *mille ducenti.* Flor. Weſt. 5 32. Flor. 6 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *Cap.* 5. *&* 6. * *die* 24. *Febr.* Bed. Flor. 7 *Vide ſupr. Ann.* 552. *&* 560. 8 *Hirmerici.* Brompt. *Irminrici.* Bed. *Ermerici.* Will. Malmesb.

† Leicester.

a ꝼenᵹ

‡ Bampton in Devon, bordering on Somersetshire.

Eadbaldus Cantw. Rex. Paganus. LVI. annis, & poſt eum [1] Eadbaldus ejus filius capeſſit regnum. Et eodem anno, effluxerant ab initio mundi quinque millia annorum, & ſexcenti anni, & XVIII. Is abnegabat Baptiſmum ſuum, ac vivebat more pagano, adeo ut haberet patris ſui [2] relictam in uxorem. Quare ſtatuit Laurentius, qui tum fuit Archiepiſcopus in Cantio, ad Auſtralia trans mare contendere, ac omnia derelinquere. Verum eum noctu advenit Apoſtolus Petrus, atque vehementer caſtigavit, propterea quod Dei gregem eo modo eſſet relicturus. Juſſit etiam Regem adire, ac ei prædicare rectam Fidem; quod quidem fecit, atque Rex converſus eſt ad rectam fidem. Hujus Regis diebus, idem Laurentius Archiepiſcopus, *conversus per Laurentium Archiepisc.* qui fuit in Cantio [Archiepiſcopus] poſt Auguſtinum, deceſſit [3] IV. Non. Febr. & ſepultus eſt [4] juxta Auguſtinum. Sanctus Auguſtinus, dum integra ipſe uteretur valetudine, eum ordinavit Epiſcopum, ne Chriſti Eccleſia, quæ tum recens modo fuit in Anglia, ullo temporis ſpatio poſt ſui obitum careret Archiepiſcopo. Deinde poſt eum ſuſcepit *Mellitus Archiep.* Mellitus Archiepiſcopatum, qui antea fuerat Lundoniæ Epiſcopus ([5] Pagani autem erant *Lundoniens. pagani* incolæ Lundoniæ, ubi antea fuit Mellitus);

ƿintra. ⁊ æfter him" [a] Eadbald his sunu feng to rice":. [b] And þy ylcan geare. wæs agan fram fruman middan-geardes fif ðusendu wintra. [c] ⁊ VI. hund wintra. ⁊ XVIII":. [d] Se for-let his [e] fulluht. [f] ⁊ [g] leovode" on hæþenum þeawe". swa þ [h] he" hæfde his fæder lave to wive. [i] Ða mynt Laurentius. þe þa wæs Arceb'. on [k] Cent. þ he wolde suð ofer sæ ⁊ [l] þ" eall forlæten. Ac him com to on niht se Apl'. Petrus. ⁊ hine hetelice swang. forðan [m] þe he wolde [n] swa þa" Godes hyrde forleton. ⁊ het hine gan to þam cynge. ⁊ bodian him [o] rihtne geleafan. ⁊ he swa dyde. ⁊ se cing [p] gecyrde to [q] rihtan geleavan":. On þyses cinges dagum. [r] se ylca" Laurentius Arceb. [s] se wæs on Cent æfter [t] Augustine. [u] forð-ferde IV. Non. Febr. ⁊ he wæs bebyrged be Agustine":. [x] Se halga Augustinus be his halan liue hine hadode to biscope. to þi þ Cristes gelaþung. þe þa git wæs niwe on Engla-lande. nane hwile æfter his forð-siðe nære butan Arcebiscope":. [y] Ða" æfter him feng Mellitus to Arceb.-[z] dome ' se wæs [a] ær" biscop of Lunden. [b] þa wurdon Lunden-ware hæþene. þær Mellitus ær wæs". [c] ⁊ ðas

a feng Eadbold to rice his sunu. *Laud.* feng to rice Eadbold his sunu. *Cot.* *b Deest Laud. Cot.* *c* ⁊ DCCC. *Cant.* *d Cod. Petroburg. ad finem anni. Desunt Cant.* *e* Cristendom. *Cot.* *f Deest Cot.* *g* lifode. *Laud.* *h Deest Laud.* *i* To þam tyman wæs Laurentius Arceb. ⁊ for ðare sarnesse þe he hæfde for ðæs cynges ungeleauon. he hæfde gemynt eall þis land for-lætan. ⁊ ouer sæ faran. Ac scs Petrus se apl aner nihtes hine heardlice swang. forði þe he wolde Godes heorde swa for-læton. ⁊ het hine þam cynge heardlice rihtne geleauan tæcan. *Cot.* *Illo tempore, fuit Laurentius Archiepiſcopus: & propter animi ægritudinem quam percepit ex Regis infidelitate, animo ſtatuerat omni hac terra cedere, ac transfretare. Verum Sanctus Petrus Apoſtolus quadam nocte eum vehementer flagellavit, propterea quod Dei gregem adeo vellet derelinquere, atque eum juſſit Regi propere rectam fidem prædicare.* *k* Cænt. *Laud.* *l Ex Laud. Cot.* *m* þ. *Laud.* *n Ex Laud.* *o* rihte. *Laud.* *p* gecerde ⁊ wearð gefullod. *Laud.* *Converſus, & baptizatus eſt.* *q* rihte. *Laud.* *r Ex Cot.* *s* þe. *Laud.* *t* --- tinus. *Laud.* *u* forð-ferde ⁊ wæs bebyrged be Augustine in die IV. Nonarum Febr. *Laud.* *x Ex Cot.* *y Ex Laud. Cot.* *z* stole. *Cot.* *a Ex Laud. Cot.* *b Ex Laud.* *c* ⁊ þes þa ymb V. wintra. *Laud.*

1 *al.* Ethelbaldus. 2 *i. e.* Emmam, *filiam Regis Francorum, ex qua ſuſcepit Ercombertum.* 3 7. *Cal. Junii.* Brompt. 4 S. Auguſtinus *in porticu Eccleſiæ S. Petri, quæ eſt Doroberniæ ſepultus jacet.* Bed. 5 Mellitum *Londinenſes abjecerunt, idololatris magis Pontificibus ſervire gaudentes.* Brompt.

a Ex

ðæs binnan fif wintre". [a] wixiendum Eadbaldum". Mellitus [b] forð-ferde. Ða æfter [c] him" feng to Arceb'-dome Justus. [d] se wæs biscop of Hrove-ceastre. ⁊ ðær to gehalgode Romanum to Biscope":·

[e] An. DCXVII. Her wearð Æþelfrið. Norðhymbra cining. ofslagen fram Reodwalde. East-Engla cininge. ⁊ Eadwine Ælling feng to rice. ⁊ geeode eall Brytene buton Cant-ware anre. ⁊ adrefde ut þa æþelingas. Æþelfriðes suna. ꝥ wæs ærest Eanfrid. Oswald ⁊ Oswin. Oslac. Oswudu. Oslaf. ⁊ Offa.

ac quinque abhinc annis, regnante Eadbaldo, Mellitus deceſſit. Tum poſt eum Archiepiſcopatum ſuſcepit Juſtus, qui fuit Epiſcopus de Hroveciſtre, & in eam [ſedem] ordinavit Romanum Epiſcopum.

An. [1] DCXVII. Hoc anno, fuit Æthelfrithus, Northymbrorum Rex, interfectus à Reodwaldo, Orientalium Anglorum Rege; & Eadwinus, filius Ællæ, capeſſit regnum, atque ſubjugavit omnem Britanniam præter unos Cantwaros. Expulit item Regios juvenes, Æthelfrithi filios, hoc eſt, Eanfridus natu maximus, Oſwaldus,& Oſwinus, Oſlacus, Oſwudu, Oſlafus, & Offa.

DCXVIII. DCXIX. DCXX. DCXXI. DCXXII. DCXXIII.

[f] An. DCXXIV. Her forð-ferde Mellitus Ercebiscop.

An. DCXXV. [g] Her Paulinus fram Justo þam Ercebisceope gehadod * [h] Norðhymbrum to biscope". [i] on xii. kl. Aug."

An. [2] DCXXIV. Hoc anno, deceſſit Mellitus Archiepiſcopus *.

An. [3] DCXXV. Hoc anno, Paulinus à Juſto Archiepiſcopo conſecratus [eſt] [4] Northhymbris in Epiſcopum, xii. Kal. Aug.

[k] Hic Cyclus Dionyſii quinque decennovenalibus conſtans, hoc eſt, xcv. annis. Sumitque exordium à xxx. anno Incarnationis Domini, & definit in dcxxvi. anno. Hic ordo decennovenalis quem Græci [l] ennia kaith", Johannes Papa Kaderida vocat, à S. Patribus in Nicea Synodo fuit conſtitutus, in quo xiv. luna Paſchal omni anno ſine ulla dubitatione.

An. DCXXVI. [m] Her com Eomer fram Cwichelme. West-Seaxna cininge. þohte ꝥ he wolde of-stingan Eadwine cininge. Ac he of-stang Lillan his þegn. ⁊ Forðhere. ⁊ þone cining gewundode:· And þære ilcan nihte wæs Eadwine dohter acenned. seo wæs gehaten Eanfled. Ða gehet se cining Pauline. ꝥ he wolde his dohter gesyllan Gode. gif he wolde abiddan æt Gode. ꝥ he moste his feond a-

An. [5] DCXXVI. [6] Hoc anno, venit Eomerus à Cwichelmo, Occidentalium Saxonum Rege, eo conſilio ut confoderet Eadwinum Regem. [7] Verum ferro trajecit Lillam illius Thanum, & Fortherum; atque Regem vulneravit. Et eadem nocte, Eadwino filia nata eſt, quæ vocabatur Eanfleda. Tum pollicitus eſt Rex Paulino, ſe filiam ſuam devoturum Deo, ſi à Deo is impetraret, ut ſuum hoſtem proſterneret, qui eo

a Ex Laud. *b* for to Criste. *Laud.* *c Deeſt Laud.* *d* ⁊ he gehalgode to Hrofeceastre Romanum þær he ær wæs biscop. *Laud.* *Et ad Roſſam, ubi antea ipſe fuerat Epiſcopus, Romanum conſecravit.* *e Ex Laud.* *f Deeſt Cant.* *g* Her Justus arceb. gehalgode Pauline to arcebiscop to Norðhumbre. *Cot.* *Hoc anno, Juſtus Archiepiſcopus conſecravit Paulinum, in Archiepiſcopum Northymbrorum.* Her Justus arceb. gehalgode Paulinum to biscope. *Laud.* * *Poſt* gehadod *lege* wæs, *fuit.* *h* Norðan-hymbrum. *Cant.* *i Ex Laud.* *k Ex Laud.* *l leg.* Enneakaidekaeterida. *m Ex Laud.*

1 616. Flor. 2 625. Flor. Thorn. * 8. *Kal. Maii.* Flor. 3 626. Flor. R. Dicet. 4 *In ſedem Eboracenſem, cujus primus extitit Archiepiſcopus Paulinus.* 5 627. Flor. 6 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *c.* 9. 7 *Verum Lilla miniſter Regi amiciſſimus mox ante ictum pungentis ſuum interpoſuit corpus; ſed tanta vi ferrum infixit hoſtis, ut etiam Regem vulneraret per corpus occiſi militis.* Flor.

eo ſicarium antea miſerat. Deinde iter fecit in Occidentales Saxones cum exercitu, atque ibi proſtravit v. Reges, & populum multum occidit. Hoc anno, Eanfleda, Edwini Regis filia, baptizata eſt in [1] ſanctis vigiliis Pentecoſtes; atque Rex intra XII. menſes baptizatus eſt tempore Paſchali, cum tota ſua Procerum claſſe; tum vero fuit Paſcha II. Idus Aprilis. Hoc factum eſt in Eboraco, ubi antea juſſerat exædificari Eccleſiam de ligno, quæ conſecrata eſt in nomine ſancti Petri. Ibi Rex dedit Paulino Epiſcopatum; ac ibi poſtea juſſit majorem conſtrui Eccleſiam de lapide. Et hoc anno, Penda regnum capeſſit, & regnavit xxx. annis; quinquaginta vero annos natus eſt cum regnare incœpit. Penda fuit filius Wybbæ, Wybba Crydæ, Cryda Cynewoldi, Cynewoldus Cnebbæ, Cnebba Iceli, Icelus Eomæri, Eomærus Angeltheowi, Angeltheowus Offæ, Offa Wærmundi, Wærmundus Wihtlægi, Wihtlægus Wodeni.

Eadwini Victoria. Baptizatio. Paulinus Ebor. Episc. Eccl. S. Pet. Ebor. fundata. Penda Suthymbr. Rex, vel Merciorū. ejus Genealog.

An. [2] DCXXVII. [3] Hoc anno, Edwinus Rex baptizatus eſt à Paulino cum ſua gente, [4] tempore Paſchali. Item iſte Paulinus prædicabat baptiſmum in Lindiſſe,† ubi fidem primus amplexus eſt quidam vir potens cum omni ſua Procerum claſſe: is appellatus eſt Blecca. [5] Illo etiam tempore, Honorius capeſſit Papatum poſt Bonifacium, atque huc mittebat Paulino Pallium: [6] & Juſtus Archiepiſcopus deceſſit IV. Id. Nov. atque Honorius fuit conſecratus à Paulino in Lincolla, in Archiepiſcopatum Cantwarenſem. [7] Iſti

Lindissenses conver[redacted]si. Honorius Archiep.

fyllan. þe þone scaþan hider ær sende :. And he þa for on Ƿest-Seaxum mid fyrde. ⁊ afylde þær v. cininȝas. ⁊ þæs folces mycel ofsloh":. [a] Her Eanflæd. Edƿines dohtor cyninȝes. ƿæs [b] ȝefulpad in þone halȝan æfen Pentecosten". [c] ⁊ se cininȝ binnan XII. monað ƿæs ȝefullod on Eastrum. mid eallum his duȝoðe. þa ƿæron Æstran on II. Idus Apr. Ðis ƿæs ȝedon on Eoferƿic. þær he ær het ȝetimbrian cyrican of treoƿe. seo ƿæs ȝehalȝode on sce. Petres naman. Ðær se cininȝ sealde Pauline biscop-setl. ⁊ þær he het eft timbrian maran cyrican of stane". [d] And her fenȝ Penda to rice. ⁊ rixade xxx. ƿintra". ⁊ he hæfde fifti ƿintra þa [e] þa" he to rice fenȝ". [f] Penda ƿæs Ƿybbinȝ. Ƿybba [g] Crydinȝ. Cryda" Cyneƿoldinȝ. Cyneƿold Cnebbinȝ. Cnebba Icelinȝ. Icel Eomærinȝ. Eomær Anȝelþeoƿinȝ. Anȝelþeoƿ Offinȝ. Offa Ƿærmundinȝ. Ƿærmund Ƿihtlæȝinȝ. Ƿihtlæȝ Ƿodeninȝ":.

An. DCXXVII. [h] Her Edƿine [i] cininȝ" ƿæs [k] ȝefulpad [l] fram Pauline". mid his ðiode. [m] on Eastron":. [n] And eac ƿes Paulinus bodad fulluht on Lindisse. þær ȝelifde ærest sum rice man mid ealre his duȝuþe. se ƿæs ȝehaten Blecca":. [o] And [p] in þas tid". Honorius fenȝ to Papdome [q] æfter Boniface". þe sende Pauline [r] hider" Pallium. And Justus Ercebiscop forð-ferde IV. Id. Nov. ⁊ Honorius ƿes ȝehalȝod fram Pauline on [s] Lincollan. [t] to Arceb. to Cant. And"

[a] þam

a Hæc ad An. 627. refert Cod. Cot. *quæ ſic habet Cod. Laud.* ⁊ Paulinus ȝefullade his dohtor on Pentecosten tƿelfa sum. *Et Paulinus baptizavit illius filiam cum duodecim circiter aliis ad Pentecoſten.* *b* ȝefullod. *Cant.* *c Ex Laud.* *d Sic Laud.* ⁊ Penda hæfde xxx. ƿintra rice. *Wheeloc.* *e Deeſt Cant.* *f Deſunt Laud.* *g* Creodinȝ. Creoda. *Cant.* *h* Her Paulinus ȝefullode Edƿine. Norðhumbra cinȝ. on Eastran mid his þeode. *Cot.* *Hoc anno, Paulinus baptizavit Edwinum, Northymbrorum Regem, ad Paſcha, cum illius gente.* *i Ex Laud.* kinȝ. *Cant.* *k* ȝefullod. *Laud. Cant.* *l Ex Laud.* *m Deeſt Laud.* *n Ex Laud.* *o Ex Laud. Cot.* *p* on þisan ȝeare. *Cot.* *q Deeſt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s* Lincoln. *Cot.* *t Ex Cot.*

1 *In die Pentecoſtes.* Bed. 2 628. Flor. 3 *Vide* Bed. *Hiſt. Eccl. l.* 2. *c.* 14. 4 *Eboraci, die Paſchæ pridie Id. Aprilis in Eccleſia S. Petri.* Bed. *Die Paſchæ qui tunc fuit Idus Aprilis.* Thorn. 5 *Ad An.* 622. Dicet. 6 *Ad An.* 629. Dicet. 7 *Vid.* Bed. H. E. *l.* 2. *c.* 18.
† Lyndsey Isle in Lincolnshire.

a þam

a þam Honoriuſ ſe Papa ſende eac Pallium″. ⁊ he ſende Scottum geƿrit. ꝥ hi ſcoldon gecerran to rihtum Eaſtrum:·

Honorio Papa etiam mittebat Pallium; [1] ac mittebat ad Scotos literas, ut converterentur ad rectum Paſcha.

An. DCXXVIII. Her Cynegilſ ⁊ Cƿichelm [b] gefuhtun ƿið Pendan æt [c] Cyren-ceaſtre. [d] ⁊ [e] geþingodan þa″:·

An. [2] DCXXVIII. Hoc anno, Cynegilſus & Cwichelmus pugnabant cum Penda apud Cyrenceaſter, ac ibi fœdus percuſſum fuit. *Prælium apud Cyrenceaster.*

DCXXIX. DCXXX. DCXXXI.

An. DCXXXII. Her [f] ƿæſ Eorpƿald [g] gefulƿad:·

An. DCXXXII. [3] Hoc anno, fuit [4] Eorpwaldus baptizatus. *Eorpwald Bapt.*

An. DCXXXIII. Her Edƿine [h] cining″ [i] ƿæſ [k] of-ſlegen [l] fram Eadƿallan ⁊ Pendan on Heð-felda. on II. Iduſ Octob. ⁊ he rixade [m] XVII. gr. ⁊ eac man ſloh hiſ ſunu Oſfrið mid him. And þa ſyððan foran Ceadƿala ⁊ Penda. ⁊ for-dydan eall Norð-hymbra land″:· [n] Ða ꝥ Paulinuſ geſeah. þa genam Æþelburge. Edƿineſ lafe. ⁊ gefar on ſcipe to Cent. ⁊ Eadbold and Honoriuſ him onfengon ſƿiðe arƿurðlice. ⁊ ſealdon him biſcop-ſetle on Rofeſ-ceſtre. ⁊ he þær ƿunode to hiſ ende:·

An. [5] DCXXXIII. Hoc anno, Edwinus Rex fuit interfectus à Ceadwalla & Penda in Hethfelda;† [6] ſecundo Idus Octob. Is regnavit XVII. annis; ac occiſus eſt ejus filius Oſfrithus cum eo. Deinde profecti ſunt Ceadwalla & Penda, ac devaſtabant totam Northymbrorum terram. [7] Id ubi Paulinus deprehendit, accepit Æthelburgam, Edwini relictam, ac navigavit ad Cantium: Eadboldus autem & Honorius eum ſuſceperunt admodum honorifice, ac dederunt illi Epiſcopalem ſedem in Rofes-ceaſter: atque is ibi ad finem [vitæ] degebat. *Prælium Hethfeld. Edwin occisus. Paulinus Episc. Roff.*

An. DCXXXIV. [o] Her feng to [p] Dearne rice Oſric. þone Paulinuſ ær [q] geful-

An. DCXXXIV. Hoc anno, ſuſcepit Deirorum regnum Oſricus, quem Paulinus antea baptizarat. *Osric Deirorum Rex christianus.*

---

a Ðam eac ſe Papa Honoriuſ ſende Pallium. *Cot. Ei etiam Papa Honorius mittebat Pallium. Illo enim tempore,* Honorius *dictus eſt qui Papatum, & qui Archiepiſcopatum Cantwarenſem obtinuit.* b gefuhton. *Laud.* gefuhtan. *Cant.* c Ciren- *Laud.* d ⁊ ſiððan geþingodan. *Cant.* e --godon. *Laud.* f ƿearð. *Cant.* g gefullod. *Laud.* gefullad. *Cant.* h *Ex Laud.* cing. *Cot.* i ƿearð. *Cant. Laud.* k ofſlagan. *Laud.* l *Ex Laud.* m *Mendoſe Laud.* VII. *regnum enim ſuſcepit anno* DCXVII. n *Ad finem Anni ſecundum Cod.* Laud. *quæ quidem paucioribus complectitur Chronicon Wheeloci.* And Paulinuſ hƿerfe to Cant-ƿarum ⁊ geſæt ꝥ biſceop-ſetl on Hrofeſ-ceaſtre. *Et Paulinus reverſus eſt ad Cantwaros, & tenuit Epiſcopalem ſedem in Hrofes-ceaſter. Iiſdem pene verbis ea exprimit Cod.* Cant. *verum pro* hƿerfe to *legit* hƿearf eft to. *& pro* Hrofeſ-ceaſtre *legit* Hrof-ceaſtre.----- And Paulinuſ hƿyrfde angean mid Æþelburge. Edƿineſ lave. to Cant-ƿarum. ⁊ Honoriuſ Arcb. underfeng hi mid mycelan ƿurðſcype. and gif Pauline biſcop-ſetl on Hrove-ceſtre. ⁊ he þar ƿunode. ⁊ geſæt ꝥ biſceop-ſetl on Hrofe-ceaſtre. *Cot. Et Paulinus reverſus eſt cum Æthelburga, Edwini relicta, ad Cantwaros, ac Honorius Archiepiſcopus ſuſcepit eos cum magno cultu, deditque Paulino Epiſcopalem ſedem in Hrove-ceſter; atque is ibi degebat, & tenuit Epiſcopalem ſedem in Hrofe-ceaſter.* o *Ex Laud.* p *Supra vocabulum* Dearne *ſcribitur* Deira *in Cod.* Laud. q *l.* gefullode.

1 *Vide* Bed. H. E. *l.* 2. *c.* 19. *& l.* 3. *c.* 25. --- *Eo tempore* XIV. *annorum errorem in obſervatione Paſchæ apud Scotos exortum Honorius Papa per Epiſtolam redarguit.* Flor. --- *Obſervandum eſſe Paſcha putarunt à* 14. *luna uſque ad viceſimam Dominicæ Reſurrectionis diem.* Bed. 2 629. Weſt. 3 *Vide* Bed. H. E. *l.* 2. *c.* 15. 4 *Eorpenwaldus.* Weſt. 5 634. Weſt. 6 *die Iduum Octobris.* Flor. --- IV. *Id. Octob.* Bed. 7 *Vid.* Bed. H. E. *l.* 2. *c.* 20.

† Bishop's Hatfield in Hertfordshire.

a Deeſt

Eanfrith Beorniciorum Rex. *Byrinus Oc. Sax. Episc. Dorcestr.* *Oswald northymbr. Rex.*

baptizarat. Is fuit filius Ælfrici, patrui Edwini; Beorniciorum vero [regnum] ſuſcepit Æthelfrithi filius Eanfrithus. [1] Hoc etiam anno, Byrinus Epiſcopus prædicabat primum Occidentalibus Saxonibus baptiſmum ſub Cynegilſo Rege. Birinus eo pervenit Honorii Papæ juſſu, ac ibi fuit Epiſcopus uſque ad vitæ ſuæ terminum". Oſwaldus etiam hoc anno capeſſit Northymbrorum regnum, ac regnavit IX. annis. * Numeratus eſt in ejus [regno] nonus [annus] propter Paganiſmum quo [vitam] ii traxerant, [2] qui iſto uno anno regnabant inter ipſum & Eadwinum.

lod. Se ƿæſ Ælfriceſ ſunu Eadƿineſ fæderan. ⁊ to Beornicum feng Æþelfriðeſ ſunu Eanfrið:- And eac" her Byrinuſ [a] biſcop" [b] bodude [c] æreſt" Weſt-Seaxum [d] fulpyht [e] under Cynegilſe cininge:- Se Birinuſ com þider be Honoriuſ ƿordum þeſ Papan. ⁊ he þær ƿaſ biſcop oð hiſ lyfeſ ende. And Oſƿold eac her feng to Norðan-hymbran rice. ⁊ he rixade IX. ƿinter. Man ᵹetealde him þ nigonðe for ðan hæþenſcipe þe hi dreogon. þe hi þet an ᵹear rixodon betƿix him ⁊ Eadƿine":-

Cynegilsus Bapt.

An. DCXXXV. [3] Hoc anno, Cynegilſus Rex fuit baptizatus à Byrino Epiſcopo Dorceſtrenſi; & Oſwaldus, Northymbrorum Rex, eum [ad lavacrum] ſuſcepit.

An. DCXXXV. Her Cynegilſ [f] king" [g] ƿæſ [h] ᵹefulpad from [i] Byrine þam [k] biſcope in [l] Dorc-ceaſtre. ⁊ [m] Oſƿold." Norðhymbra cining". hiſ onfeng:-

& Cwichelmus.

An. DCXXXVI. Hoc anno, Cwichelmus Rex fuit baptizatus in Dorces-ceaſter; & eodem anno is deceſſit: ac Felix Epiſcopus prædicabat Orientalibus Anglis Chriſti fidem.

An. DCXXXVI. Her Cƿichelm [o] cing" ƿæſ [p] ᵹefulpad [q] in Dorceſ-ceaſtre". ⁊ [r] þy ilcan ᵹeare [s] he" forðferde. And Felix biſcop bodade Eaſt-[t] Englum Criſteſ [u] ᵹeleafan:-

Felix or. Angl. Ep.

DCXXXVII. DCXXXVIII.

Cuthred. Bapt.

An. DCXXXIX. Hoc anno, Byrinus baptizavit Cuthredum Regem, in Dorces-ceaſtre, & ſuſcepit eum [ad lavacrum] ſibi in filium.

An. DCXXXIX. [x] Her Byrinuſ [y] fulpade Cuþred" [z] king" on Dorceſ-ceaſtre. [a] ⁊ onfeng hine him to [b] ſuna":-

An. DCXL. Hoc anno, [4] Eadbaldus, Cantwarorum Rex, deceſſit: is autem regnavit XXV. annis. Habuit duos filios, Ermenredum & [5] Ercenberhtum; ac ibi Ercen-

An. [c] DCXL. Her [d] Eadbald Cant-ƿara cyning. forð-ferde. [e] ⁊ he ricſode XXV. ƿinter":- [f] He hæfde tƿegene ſunu. Ermenred ⁊ Ercenberht". [g] ⁊ her Ercenberht

a Deeſt *Laud.* byſceop. *Cant.* b bodade. *Cant.* c *Ex Laud.* d fulluht. *Laud.* Criſteſ ᵹeleauan. *Cot.* e *Ex Laud.* f *Ex Laud.* g ƿearð. *Cant. Cot.* h ᵹefullod. *Laud.* ᵹefullad. *Cant. Cot.* i Byrino. *Wheeloc. Cant.* k *Mendoſe Wheel.* biſcop. l Dorca-ceaſtre. *Laud.* Dorke-ceaſtre. *Cant.* m Oſƿald. *Cant.* n *Ex Cot.* o *Ex Cot.* p ᵹefullod. *Cant. Laud.* q on Dorke-ceaſtre. *Cant.* r þam. *Laud.* s *Ex Laud.* t Eanglum. *Laud.* u ᵹelefan. *Laud.* x Her Cuþre cinᵹ ƿearð ᵹefullod. *Cot. Hoc anno, Cuthredus Rex fuit baptizatus.* y fullade. *Cant.* z *Ex Cant.* a ⁊ eac hiſ onfeng him to ſuna. *Cant.* b ſunu. *Laud.* c DCXXXIX. *Laud.* d *Sic Laud. Cant.* Eadbold. *Cot. Mendoſe Wheel.* Redbald. e ſe ƿæſ cining XXIV. ƿintra. *Laud. Cot.* f *Cod. Petroburg. Deeſt Laud. Cot. Cant.* g *Cod. Petroburg. Deſunt Cant.* --- þa feng hiſ ſunu Ercenbriht to þam rice. *Laud. Tum ſuſcepit regnum Ercenbrihtus ejus filius.* ⁊ feng hiſ ſunu Ercenberht to rice. *Cot.*

1 *Ad An.* 633. Dicet. * *Cunctis placuit, Regum tempora computantibus, ut ablata de medio Regum perfidorum memoria, idem annus ſequentis Regis, i. e. Oſwaldi, viri Deo dilecti, regno aſſignaretur.* Bed. 2 *Oſricus & Eanfrithus; de quibus vide* Bed. H.E. *l.* 3. *c.* 1. 3 *Vid.* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 7. 4 *al. Æthelbaldus.* 5 *al. Ercomberhtus, & Arcenbrihtus.*

a Ex

berht rixode æfter his fæder". [a] Se toƿearp ealla þa [b] deofel-gyld on his rice. ⁊ ærost [c] Englisca cininga he gesette [d] Eastor-[e] fæsten. Þæs [f] dohtor ƿæs gehaten [g] Ercongota. hali femne. ⁊ ƿundorlic man. [h] Þære modor ƿæs Sexburh. Annan dohtor. East-Engla [i] cinges:· [k] And Ermenred gestrynde tƿegen sunu. þa syððan ƿurðan gemartrode of Þunore":·

berhtus regnavit poſt patrem. [1] Hic deſtruxit omnia Idola [quæ eſſent] in ſuo regno; & primus Anglorum Regum conſtituit [2] Paſchale jejunium. Illius filiarum [[3] una] dicta eſt [4] Ercongota, ſancta mulier, præclaro viro [nata,] cujus mater fuit Sexburga, filia Annæ, Orientalium Anglorum Regis. Ermenredus autem genuit [5] duos filios, qui poſtea martyrium paſſi ſunt à Thunoro.

DCXLI.

An. [l] DCXLII. [m] Her Osƿald. Norþanhymbra cyning. ofslegen ƿæs" [n] fram Pendan Suð-hymbrum on Maser-feld. on þam dæge Non. Aug. ⁊ his lic ƿæs bebyrged on Bearþan-ege. Þæs halines ⁊ [o] ƿundor ƿæron syððan manig-fealde gecydde geond [p] his egland. ⁊ his handa sindon on Bebban-burh ungebrosnode. And þam ilcan geare þe Osƿald ƿæs ofslagen. feng Osƿiu his broðor to Norðan-hymbran rice. ⁊ he rixode tƿa læs xxx. geara":·

An. [6] DCXLII. Hoc anno, Oſwaldus, Northymbrorum Rex, occiſus eſt à Penda Suthymbro, in [7] Maſerfeld,† die Non. Aug. & illius corpus fuit ſepultum in‡ Bearthanege. [8] Ejus ſanctitas ac miracula fuerunt poſtea multis modis celebrata per ſuam Inſulam; ejuſque manus [ſervatæ] ſunt in Bebban-burh incorruptæ. Et eodem ipſo anno quo Oſwaldus fuit occiſus, ſuſcepit Oſwiu, ejus frater, Northymbrorum regnum; iſque regnavit biennio minus xxx. annis.

An. [q] DCXLIII. [r] Her [s] Cenƿalh feng to Ƿest-Seaxna rice. ⁊ [t] þ" heold [u] xxxi. ƿintra". [x] And [y] se Cenƿalh het [z] atymbran [a] þa [b] ealdan" [c] cyrican on Ƿintanceastre". [d] on sce. Petres naman". [e] ⁊ he ƿæs Cynegilsing":·

An. DCXLIII. Hoc anno, Cenwallus capeſſit Occidentalium Saxonum regnum, & id tenuit xxxi. annis. Cenwallus autem juſſit exædificari veterem Eccleſiam in Wintanceaſter, ſancti Petri nomine: & fuit filius Cynegilſi.

An.

---

a Ex Laud. Cot. uſque ad verba ⁊ Ermenred. *b* deouol- *Cot.* *c* Engla. *Cot.* *d* Eaſter. *Cot.* *e Perperam Laud.* feaſten. *f* dohter. *Cot.* *g* Ercengota. *Cot.* *h* þare. *Cot.* *i Mendoſe Laud.* cininges. *k Cod. Petroburg. Deſunt Laud. Cant. Cot.* *l* DCXLI. *Laud. Cant.* *m Ad An.* DCXLI. *Cant.* Her ƿæs Osƿald of-slagen Norðymbra cining. *Laud.* *n Ex Laud.* *o forte* ƿuldor. *p Legendum fortaſſe* þis. *q* DCXLI. *Laud.* *r Ad An.* DCXLI. *Cant.* *s Pro* Cenƿalh *ſemper legit Cod. Cant.* Kenƿealh. *t Ex Cant.* *u* XXI. *Laud. mendoſe; vita enim defunctus eſt An.* DCLXXII. *x Deeſt Laud.* *y Hæc ad An.* DCXLII. *Cant.* *z* getimbran. *Cot.* atymbran. *Laud.* *a* þ. *Cot.* *b Ex Cant.* *c* cyriccean. *Cant.* mynster. *Cot.* *d Ex Cot.* *e Ex Laud.*

1 *Vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 8. --- *Quanquam Æthelberhtus & Edbaldus, avus ac pater Erconberhti, fidem amplexi fuerant, tamen (teſte* Malmesb.) citra deſtructionem idolorum eam colebant. 2 *i. e. Quadrageſimale.* 3 *Aliam nempe filiam habuit, nomine Ermenildam, quæ nupta eſt Wulfhero, Merciorum Regi.* 4 *al. Ercongeca. De hujus vita ac morte vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 8. 5 *Æthelberhtum & Æthelredum. Vide* Capgrav. *in* Æthelbrihto & Æthelredo. *Monaſt. Angl. Tom.* 1. *p.* 84. Sim. Dunelm. *initio Hiſtoriæ.* 6 644. Weſt. 7 *Marſefeld.* Brompt. *Marelfeld.* Weſt. 8 *De Oſwaldi Religione ac pietate, vid.* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 6. *De virtute reliquiarum l.* 3. *c.* 9, 10, *&c.*

† Oswestree in the W. of Shropshire. ‡ Bardney S. of Lincoln.

a DCXLIII.

Paulini Episc. mors.

An. DCXLIV. [1] Hoc anno, Paulinus deceſſit in Hroveceaſter ([2] qui fuerat Archiepiſcopus in Eboraco, ac poſtea in Hrofesceaſter) VI. Id. Octobr. Is fuit Epiſcopus [3] undeviginti annis, & duobus menſibus, & XXI. diebus.

Oswin Deirov. Rex.

Hoc item anno, capeſſit Oſwini patrui filius, filius Oſrici, Deirorum regnum, atque regnavit VII. annis.

An. [a] DCXLIV. Her [b] Paulinus forð-ferde [c] on Hroue-ceastre". se [d] he" wæs Ærcebiscop [e] on Eoferwic-ceastre. ⁊ eft" on [f] Hrofes-ceastre. [g] VI. Id. Octobr." [h] Se wæs biscop an læs XX. ƿintra. ⁊ II. monþas ⁊ XXI. daga": [i] And her feng Osƿines fæderan suna sunu Osrices. to Dearne rice. ⁊ rixade VII. ƿinter":

Cenwall regno puls9.

An. DCXLV. Hoc anno, Cenwallus Rex pulſus eſt ſuo regno à Penda Rege.

An. [k] DCXLV. Her Cenƿalh [l] king" [m] wæs [n] adryfen [o] of his rice" from Pendan cyninge:

Baptizatus.

An. DCXLVI. Hoc anno, Cenwallus Rex fuit baptizatus.

An. [p] DCXLVI. Her Cenƿalh [q] cing" [r] wæs [s] gefulwad:

DCXLVII.

Cuthredi Geneal.

An. DCXLVIII. Hoc anno, Cenwallus dedit Cuthredo ſuo cognato [4] ter mille hidas terræ" juxta Æſcesdune. Cuthredus fuit filius Cwichelmi, Cwichelmus Cynegilſi.

An. [t] DCXLVIII. Her Cenƿalh gesealde [u] Cuþrede his mæge III. [x] þusendo [y] hida" [z] londes be Æsces-dune: [a] Se Cuþred wæs Cƿichelming. Cƿichelm Cynegilsing":

DCXLIX.

Ægelbyrht Episc. Occ. Sax.

An. DCL. [5] Hoc anno, Ægelbyrhtus, Gallis [oriundus,] poſt Byrinum, Romanum Epiſcopum, ſuſcepit Occidentalium Saxonum Epiſcopatum.

An. [b] DCL. [c] Her [d] Ægelbyrht of [e] Galwalum æfter Byrine. þam [f] Romaniscan [g] bisceope. onfeng [h] West-[i] Seaxna [k] biscopdome:

Oswini mors.

An. DCLI. [6] Hoc anno, Oſwinus Rex fuit interfectus, XIII. Kal. Septembris;

Aidan Ep. moritur

& abhinc circiter duodecim diebus, Aidanus Epiſcopus deceſſit, ſecundo Kal. Septembris.

An. [l] DCLI. [m] Her Osƿine cyning" [n] wearð of-slegen" [o] on XIII. kl. Septembris". ⁊ [p] wæs ymbe XII. niht". [q] Aidan bisceop forð-ferde [r] on II. kl. Septembris":

An.

---

a DCXLIII. *Laud. Cant.* *b* forð-ferde Paulinus Ærcebiscop. *Laud.* *c Ex Cot.* *d Ex Cant.* *e Deeſt Laud.* *f* Hrofceastre. *Cant.* *g Ex Laud.* *h Ex Laud. & Cot.* he. *Cot.* *i Ex Laud. Mendoſe proculdubio; non enim Oſwini patruelis, ſed ipſe Oſwinus in Deiris hoc anno regnum adeptus eſt. Locus ſic fortaſſe emendandus,* And her feng Osƿinus. Edƿines fædran suna. sunu Osrices. *&c. i. e. Et hoc anno, capeſſit Oſwinus, Edwini patruelis [&] Oſrici filius, &c. Oſricus enim, teſte* Willelm. Malmesb. *fuit filius patrui Edwini.* *k* DCXLIV. *Cant. Laud.* *l Ex Cant.* *m* wearð. *Cant.* *n* ut-adrifen. *Cant.* *o Ex Laud.* *p* DCXLV. *Laud. Cant.* *q Ex Cot.* *r* wearð. *Cot.* *s* gefullod. *Laud. Cot.* gefullad. *Cant.* *t* DCXLVII. *Cant.* *u* Eadrede. *Laud.* *x* þusenda. *Laud.* *y Ex Cant.* *z* landes. *Laud.* *a Deeſt Laud.* *b* DCXLIX. *Cant. Laud.* *c Aliter hunc Annum habet Cod. Cot.* Her forð-ferde Birinus biscop. ⁊ Ægbertus se Frenciscа wæs gehadod. *Hoc anno, mortem obiit Birinus Epiſcopus, & [in illius ſedem] Ægbertus Francus conſecratus eſt.* *d* ---bryht. *Cant. Laud.* *e* Galwealum. *Cant.* *Mendoſe Wheel.* Garwalum. *f* ---nisca. *Laud.* ---niscean. *Cant.* *g Sic Cant. Mendoſe Wheel.* biſcop. *h* biscopdomes on West-Seaxum. *Cant.* *i* Sexena. *Laud.* *k* ---domas. *Laud.* *l* DCL. *Laud.* *m* Her het Osƿiu cining ofslean Osƿine cining. *Laud. Hoc anno, juſſit Oſwiu Rex occidi Oſwinum Regem.* *n* wæs. *Cant.* *o Ex Laud.* *p Ex Laud.* *q* Aidanus. *Laud.* *r Ex Laud.*

1 *Vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 14. 2 *Vide ſupra Ann.* 625. *&* 633. 3 18. *annis, menſ.* 2. *&* 21. *diebus.* Flor. 4 *ter mille villas.* Hunt. 5 *Vid.* Bed. H.E. *l.* 3. *c.* 7. 6 *Vid.* Bed. *l.* 3. *c.* 4.

a DCLII.

An. DCLII. Her Cenwalh gefeaht æt Bradan-forda be Afene:·

An. [a] DCLIII. Her [b] Middel-[c] Engle onfengon under [d] Peadan [e] ealdor-man rihtne geleafan:·

An. [f] DCLIV. Her Anna cyning [g] wearð [h] of-slegen. ⁊ [i] Botulf [k] ongon [l] þæt" mynster timbrian" [m] æt Icanhoe". [n] And her forð-ferde Honorius Arcebiscop". [o] on II. kl. Octobr."

An. [p] DCLV. [q] Her Penda for-wearð" [r] on Winwid-felda. ⁊ XXX. cyne-bearna mid him. ⁊ þa wæron sume cyningas. þere sum wæs Æþelhere. Annan broðer. East-Engla cininges". ⁊ Myrce [s] wurdon Cristene:· Ða wæs [t] agan from fruman" middan-geardes v. [u] þusend" wintra. ⁊ DCCC. [x] ⁊ L." wintra. ⁊ Peada feng [y] to Myrcena rice" [z] Pending":· [a] On his time þa comon togædere heo ⁊ [b] Oswin. Oswaldes broðor cyningas. ⁊ spræcon þ hi wolden an mynstre aræren Criste to loue. ⁊ sce. Petre to wurðminte:· And hi swa diden. ⁊ nama hit gauen Medeshamstede. forðan þet þær is an wæl. þe is gehaten Medes-wæl. And hi ongunnon þa þ grund-walla. ⁊ þær on wrohten. betahten hit þa an munec. Saxulf wæs gehaten. He wæs swiðe Godes freond. ⁊ him luuede al þeode. ⁊ he wæs swiðe æþel-boren on weorulde ⁊ rice. he is nu mycelne ricere mid Criste. Oc se kining Peada ne rixade nane hwile. forðan he wæs beswicen þurh his agen cwen on Estren-tide':· [c] Her Iðamar. [d] Rofe-

An. DCLII. Hoc anno, Cenwallus pugnabat apud Bradenford† juxta Afene.

An. DCLIII. Hoc anno, Mediterranei Angli amplexi ſunt ſub Peada Præfecto rectam fidem.

An. DCLIV. Hoc anno, Anna Rex fuit [1] interfectus; & Botulfus incœpit iſtud Monaſterium ædificare [quod eſt] apud Icanhoe.+ [2] Hoc item anno, deceſſit Honorius Archiepiſcopus, ſecundo Kal. Octobris.

An. DCLV. Hoc anno, Penda [3] periit in Winwidfelda,‡ & XXX. è prole Regia [Duces] cum eo; quorum quidem erant aliqui Reges. Ex his unus Æthelherus, Annæ frater, Orientalium Anglorum Regis: [4] ac Mercii facti ſunt Chriſtiani. Tum effluxerant ab initio mundi v. millia annorum, & DCCC. & L. anni; atque Peada filius Pendæ, capeſſit Merciorum regnum. Ejus tempore, ipſe & Oſwinus, Oſwaldi Regis frater, conveniebant, & ſermonem habebant de Monaſterio ædificando in Chriſti laudem, ac ſancti Petri honorem. Id quod fecerunt, ac nomen ei indiderunt* MEDESHAMSTEDE; propterea quod ibi eſt quidam puteus qui nuncupatur Medes-wæl. Jecerunt deinde fundamenta ac opus provexerunt, atque illud committebant cuidam Monacho [qui] Saxulfus appellatus eſt. Is fuit admodum Deo charus, atque eum dilexit univerſa gens; fuit etiam valde nobilis & dives in ſæculo; nunc vero longe ditior eſt cum Chriſto. Rex autem Peada haud diu vivebat, propterea quod proditus eſt à ſua ipſius uxore, Paſchatis tempore. [5] Hoc anno, Ithamarus, Roffenſis

Prælium Bradenford. M. Angli Baptizati. Anna Rex Or. Ang. Monast. apud Icanhoe. Honorii Archiep. mors. Prælium apud Winwidfeld. Mercii Christiani. Peada eorum Rex. Monast. apud Medeshamstede. Ithamarus Roff. Episc.

a DCLII. *Laud.* *b* middal- *Laud.* *c Sic Codd. Laud. & Cant. Mendoſe Wheel.* Seaxe. *d* Pendan. *Laud.* *e* ---mæn. *Laud.* ---mon. *Cant.* *f* DCLIII. *Laud.* *g* wearð. *Laud.* *h* ofslagen. *Laud.* *i* Botuulf. *Laud.* *k* ongann. *Cant.* agan to maciende þ mynster. *Cot. Incœpit extruere illud monaſterium.* *l Ex Cant.* *m Ex Laud.* on Ikanhou. *Cot.* æt Yceanho. *Cant.* *n Ex Laud. Cot. Sed ad An.* DCLIII. *habet Cod. Cot.* *o Ex Laud.* *p* DCLIV. *Laud.* *q* Her Oswin cing ofsloh Pendan. *Laud. Hoc anno, Oſwinus Rex occidit Pendam.* *r Ex Laud.* *s* wurdanc. *Cant.* *t* agangen fram frymðe. *Cant.* *u Ex Laud. Cot.* *x Deeſt Laud.* *y* to rice on Myrcum. *Cant.* *z Ex Laud. Cant.* *a* Chartam *quæ ſequitur ex Cod.* Laud. *deſumpſimus. Codd. reliquis deeſt.* *b l.* Oswi. *c Ex Laud. Cot.* *d Deſunt Cot.*

1 *A Penda prælio ſuperatus.* 2 *Ad An.* 653. Flor. Bed. Thorn. Weſt. 3 *Dum cum Oſwio Rege pugna congrederetur.* 4 *Vid.* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 21. 5 *Ad An.* 653.

† Bradford in Wilts. a few miles E. of Bath.
+ Boston in Lincolnshire.
‡ near Leeds in Yorkshire. * Peterborow.

Deus dedit Archi. Episc.

ſenſis Epiſcopus, conſecravit Deus-dedit ad [Archiepiſcopatum de] Cantwarabyrig, vii. Kal. Aprilis.

Wulfherus Merciæ Rex.

An. DCLVI. [1] Hoc anno, fuit Peada occiſus; & Wulfherus, filius Pendæ, capeſſit Merciorum regnum". Ejus tempore, auctum eſt admodum divitiis Medeshamſtede, quod ejus frater [ædificare] incœperat. Ei enim favebat Rex magnopere, gratia fratris ſui [2] Peadæ, & gratia [3] Oſwii, dilecti [4] in Chriſtiana fide con-fratris", & gratia Saxulfi Abbatis. Quocirca dixit ſe id inſigne facturum & ornaturum, [adductus] hortatu fratrum ſuorum, Æthelredi & Merwalæ; & hortatu ſororum ſuarum, Kyneburgæ & Kyneſwithæ; & hortatu Archiepiſcopi, qui dictus eſt Deus-dedit; & hortatu omnium ſuorum Optimatum, Clericorum & Laicorum, qui in regno ſuo eſſent: quod quidem fecit. Tum mittebat Rex ad Abbatem, ut is [5] quam celerrime ad ſe veniret: quod & factum. Tum dicebat Rex Abbati; Dilecte Saxulfe, accerſivi te ob animæ meæ utilitatem; idque cujus rei cauſa [factum ſit,] diſerte enarrabo. Frater meus Peada, meuſque dilectus amicus Oſwius incœperunt quoddam Monaſterium, Chriſti in honorem, ac ſancti Petri. Verum frater meus deceſſit ex hac vita, uti Chriſto viſum eſt; atque te oratum velim, dilecte amice, ut occupentur [5] ſedulo in iſto opere; ego autem tibi eam in rem ſubminiſtrabo aurum & argentum, terras & poſſeſſiones, & quicquid iſti [operi] uſui futurum eſt. Tum profectus eſt

ceastre biscop". gehalgode Deus-dedit to Cant-wara-byrig. on vii. kl. Aprilis":.

An. [a] DCLVI. [b] Her wæs Peada ofslagen". ⁊ [c] Wulfhere Pending feng to [d] Myrcna rice:. [e] On his time wæx þet Medeshamstede swiðe rice. þ his broðor hafde ongunnen. Ða luvede se kining hit swiðe for his broðer luven Peada. ⁊ for his wed-broðres luven Oswi. ⁊ for Saxulfes luven þes abbodes. Cweð þa þ he wolde hit worðminten ⁊ arwurðen. be his broðre ræd. Æþelred and Merwala. ⁊ be his swustre red. Kyneburges and Kyneswiðes. and be se Ærcebiscopes ræd. se wæs gehaten Deus-dedit. ⁊ be al his gewiten ræd. læred ⁊ lawed. þe on his kyne-rice wæron. and he swa dide. Ða seonde se cyning æfter þone abbode. þet he æverstlice scolde to him cumon. and he swa dyde. Ða cwæð se cyning to þan abbode. La leof Sæxulf. ic have geseond æfter þe for mine saule þurfe. ⁊ ic hit wile þe wæl secgon for hwi. Min broðor Peada. ⁊ min leove freond Oswi ongunnen an mynstre Criste to loue ⁊ sce. Petre. Oc min broþer is faren of þisse live. swa swa Crist wolde. oc ic wile þe gebidden. la leove freond. þ hu wirce æuostlice on þere werce. ⁊ ic þe wile finden þær to gold and silver. land and ahte. and al þet þær to behofeð. Ða ferde se abbot ham. and

a Quæ in hoc anno habet Wheel. nempe ad hæc verba On his, *&c. ad An.* DCLVII. *refert.* *b* Her forð-ferde Peada. *Wheel. Hoc anno, deceſſit Peada.* *c* Wulfere. *Cant.* *d* Mercna. *Wheel.* Myrcena. *Cot.* *e Quæ in hoc anno ſequuntur, deſumpſimus ex Cod.* Laud.

Hist. Eccles. Petroburg.

1 657. Weſt. 2 *Vide ſupra An.* 655. 3 *Mendoſe habet* Charta *in Hiſt. Eccleſiæ Petroburg.* Oſwinus: *Oſwius enim fuit frater Oſwaldi, & filius Æthelfrithi*; *Oſwinus autem filius fuit Oſrici, & interfectus eſt An.*651. 4 *Sic Hiſt.Eccl.* Petroburg. *nuper edita. Vox ideo Saxonica* wed-broðer *eum deſignat qui eodem fœdere ſeu ſacramento (v. g. Baptiſmi) cum alio aſtringitur*; wed *enim eſt* pignus, *unde noſtrum* wedding, contractus *ſive* pignus matrimoniale. 5 *Vocabulum* æuostlice *ſeu* æfostlice *proprie ſignificat* religioſe; *hic autem latius ſumptum* ſummam animi intentionem *in agente deſignat*; *nempe, tanquam cauſâ* Religionis *aliquid ageretur.*

weð pignus.

1 *Quod*

and ongan to ƿyrcene. ſƿa he ſpedde ſƿa him Criſt uðe. ſƿa þet in feuna geare ƿæs ꝥ mynſtre gare. Ða þa cyning heorda þæt ſecgon. þa ƿærð he ſƿiðe glæd. het ſenden geond al hi þeode æfter alle his þægne. æfter Ærcebiſcop. ⁊ æfter biſcopes. ⁊ æfter his eorles. ⁊ æfter alle þa þe Gode luueden. ꝥ hi ſcolden to him cumene. ⁊ ſette þa dæi hƿonne man ſcolde ꝥ mynſtre gehalegon. Ða man halgode ſed mynſtre. þa ƿæs ſeo cyning Wulfere þær. ⁊ his broðer Æþelred. and his ſuſtre. Kyneburg ⁊ Kyneſuuið. ⁊ ſeo mynſtre halgode ſeo Ærcebiſcop Deuſdedit of Cant-ƿar-byrig. ⁊ ſeo biſcop of Rofe-cæſtre Iðamar. ⁊ ſeo biſcop of Lundone. þe ƿæs Wina gehaten. and ſeo Myrcene biſcop. Jeruman ƿæs gehaten. ⁊ Tuda biſcop. And þær ƿæs Wilfrid preoſt. þe ſiþþon ƿæs biſcop. ⁊ þær ƿæron ælle his þegnas þe ƿæron on his kyne-rice. Ða ſeo mynſtre ƿæs gehalgod on ſancte Petres nama. ⁊ ſce. Paules. ⁊ ſce. Andr. þa ſtod ſeo cyning up toforen ealle his þægna. ⁊ cƿæd ludder ſtæfne. Ðancod ƿurð hit þon hæge ælmihti God þis ƿurðſcipe ꝥ her is gedon. ⁊ ic ƿile ƿurðigen þis dæi Criſt ⁊ ſce. Peter. ⁊ ic ƿille ꝥ ge ealle getiðe mine ƿorde. Ic Wulfere gife to dæi ſce. Petre. ⁊ þone abbode Saxulf. ⁊ þa munecas of þe mynſtre. þas landes. ⁊ þas ƿateres. ⁊ meres. ⁊ fennes. ⁊ ƿeres. ⁊ ealle þa landes þa þær abuton ligeð. þa of mine kyne-rice ſindon. freolice. ſƿa þet nan man na haue þær nan onſting. buton ſeo abbot. ⁊ ſe munecas. Ðis is ſe gife. Fram Medeſhamſtede to Norð-burh. ⁊ ſƿa to þet ſtede þet man cleopeð Folies. ⁊ ſƿa æl ſe fen riht to Eſendic. ⁊ fra Eſendic to ꝥ ſtede þe man cleopeð Feþer-muþe. ⁊ ſƿa ꝥ riht ƿeie x. mile lang to Cuggedic. ⁊ ſƿa to Raggeƿilh. ⁊ fra Raggeƿilh v. mile to

Abbas domum, cœpitque operari, [&] eo provexit, ut (ei Chriſto favente) paucis annis eſſet Monaſterium effectum. Ubi Regi id narraretur, admodum gaviſus eſt, [ac] juſſit indici per totam nationem, omnibus Thanis, Archiepiſcopo, Epiſcopis, Comitibus, omnibuſque qui Deum diligerent, ut ad ſe venirent; & conſtituit diem quo Monaſterium conſecraretur. Dum conſecrarent Monaſterium, adfuit Rex Wulferus, ac ejus frater Æthelredus, ejuſque ſorores, Kyneburga & Kyneſwitha. Monaſterium autem conſecrabant Deus-dedit, Archiepiſcopus de Cantwarbyrig; & Epiſcopus de Roſecæſter, Ithamarus; & Epiſcopus de Lundonia, qui dictus eſt Wina; & Merciorum Epiſcopus, Jeruman nuncupatus; & Tuda Epiſcopus. Interfuit etiam Wilfridus Presbyter, qui poſtea factus eſt Epiſcopus; & ibi fuerunt omnes illius Thani, quotquot eſſent in ſuo regno. Ubi Monaſterium fuiſſet conſecratum ſancti Petri nomine, & ſancti Pauli, & ſancti Andreæ, de ſede ſurrexit Rex coram omnibus ſuis Thanis, ac dixit elata voce: Gratiæ ſint altiſſimo omnipotenti Deo ob hunc honorem qui [ei] hic præſtitus eſt: ipſe autem hodie celebrabo Chriſtum & ſanctum Petrum; volo item ut vos omnes confirmetis mea verba. Ego Wulferus dono hodie ſancto Petro, & Abbati Saxulfo, Monachiſque de Monaſterio, has terras, & aquas, & ſtagna, & paludes, & piſcinas, & omnes terras circumjacentes quæ de meo jure Regali ſunt, adeo immunes, ut non quiſquam habeat inde ullum vectigal, præter Abbatem, & Monachos. Hoc eſt donum: à Medeshamſtede ad Northburh†, & inde ad eum locum qui appellatur Folies; inde omnis palus recta ad Eſendic, & de Eſendic, ad locum qui dictus eſt Fethermuthe; inde via recta x. [1] mille paſſuum longitudine, ad Cuggedic; inde ad [2] Raggewilh, & de [2] Raggewilh quinque milliaria ad magiſtrum

Monast. Petroburg. consecratum.
Winna Episc. fund.
Jeruman merciorū.
Charta Donationis Monast. Petroburg.

---

1 *Quod Charta Saxon. exprimit per* mila, *in* Charta Lat. *Hiſt. Petroburg. eſt* leugia. *Vide Spelman. Gloſſar. in voce* leuca. *b Raggewith.* Chart. Lat.

† Northorow, N. of Peterborow.

ſ rum fluvium qui ducit ad† Ælm, & ad Wiſebece; inde III. circiter milliaria ad Throkonholt;‡ & de Throkonholt in directum per totam paludem ad Derevorde, quæ eſt xx. millia paſſuum longa; & inde ad [1]Grætecros; & de [1]Grætecros per quendam pulchrum amnem Bradanea dictum; & inde VI. milliaria ad Paccelade; & inde per omnia ſtagna & paludes quæ jacent verſus Huntenduni oppidum; ſtagna item & paludes, Scælfremere & Witleſmere,* omneſque aliæ quæ circum ea loca jacent, cum terris & manſionibus quæ ſunt ab Auſtrali parte de Scælfremere; & inde omnes paludes ad Medeshamſtede, [& inde] uſque ad [2]Welmesford;† & de [2]Welmesford ad Clive;‡ & inde ad Æſtune;† & de Æſtune ad [3]Stanford; & de [3]Stanford, ſicut aqua decurrit, ad ſupradictum Northburh. Hæ ſunt terræ atque paludes, quas Rex donavit ſancti Petri Monaſterio. Deinde dixit Rex: Exiguum hoc munus eſt; volo autem ut ii id teneant adeo regaliter, adeoque libere, ut inde nullum exigatur gildum, aut gavlum, niſi [quod penditur] Monachis ſolis. Hoc ita liberabo Monaſterium, ut nulli ſubjiciatur, niſi ſoli Romæ: volo item ut hic quæramus ſanctum Petrum univerſi, qui Romam haud poterimus proficiſci. Dum hæc loqueretur [Rex;] rogavit Abbas ut ſibi id concederet quod ab eo eſſet petiturus: Rex autem id ei conceſſit. Habeo hic [inquit Abbas] religioſos Monachos, qui vellent in his partibus agere vitam in Anachoreſi, ſi ubi [id fieret] cognoſcerent. Prope autem eſt quædam Inſula, quæ dicitur† Ancarig, atque eam peto, ut ibi exſtruamus Monaſterium ſanctæ Mariæ in honorem, quo ibi poſſint degere, quotquot ſuam vitam agere cupiunt in pace ac quiete. Tum reſpondens Rex ita locutus eſt: Saxulfe dilecte, non id ſolum quod petis, verum omnia quæ cognovero te rogare Domini noſtri gratia, pariter probo ac concedo. Rogo item te, frater Æthelrede, meæque ſorores, Cyneburga & Cyne-

Privilegia.

plus petit Abbas

þe rihte æ þe gað to Ælm ⁊ to Wiſebece. ⁊ swa abutan III. mile to Þrokonholt. ⁊ fra Þrokonholt riht þurh al þe fen to Dereuorde. ꝥ is XX. mile lang. and swa to Grætecros. ⁊ fra Grætecros þurh an scyr wæter Bradan-æ hatte. ⁊ þeonon VI. mile to Paccelade. and swa forð þurh ælle þa meres and feonnes. þa liggen toward Huntendune porte. ⁊ þas meres and laces Scælfremere ⁊ Witles-mere. ⁊ ælle þa oþre þa þar abutan liggan. mid land. ⁊ mid huses þa sindon on æst-halfe Scælfremere. ⁊ þeonen ælle þa feonnon to Medeshamstede al to Welmes-forde. and fra Welmes-forde to Clive. and þeonen to Æstune. and fra Æstune to Stan-ford. ⁊ fra Stan-ford swa swa ꝥ wæter renneð to seo foren-sprecone Norðburh. Þis sindon þa landes ⁊ þa feonnes þe seo kyning gef into sce. Petres mynstre. Ða cwæð seo cyning. Hit is litel þeos gife. ac ic wille ꝥ hi hit hælden swa kynelice ⁊ swa freolice. ꝥ þær ne be numen of na geld. ne gaule. buton to þa munecan ane. Þus ic wille freon þis minstre. þet hit ne be under-þed buton Rome ane. ⁊ hider ic wille ꝥ we secan sce. Petre. ealle þa þa to Rome na magen faren. Betwix þas worde. þa geornde seo abbod þet he scolde him tyþian þet he at him geornde. ⁊ seo kining hit him [a]tydde. Ic haue here gode-friihte munecas. þa wolden drohtien here lif on anker-setle. gif hi wisten hwere. Oc her is an igland ꝥ man cleopeð Ancarig. and wile þer geornen. ꝥ we moten þær wircen an mynstre sce. Marie to loue. þet hi moten þær wunen þa þa here lif wilen læden mid sibbe and mid reste. Ða and-swerode seo kyning ⁊ þus cwæð. Saxulf la leof. ne þet an ꝥ þu geornest. oc ealle þa þing ꝥ ic wat þet þu geornest on ure Drihtnes halfe. swa ic lufe ⁊ tyðe. And ic bidde þe. broþer Æþelred. ⁊ mine swustre Cyneburh ⁊ Cyneswuið.

---

a leg. tyðde.

1 *Grateſcros.* Chart. Lat. 2 *Walmisfort.* Chart. Lat. 3 *Stamford.* Chart. Lat.

† Elm near Wisbich in Cambridgeshire. ‡ Trokenhole ibid. * Whittlesey mere ibid. a leg.
† Walmsford W. of Peterborow. ‡ Cliff S. W. of Walmsford. † Easton S. of Stanford.
† Thorney Isle in Cambridgeshire.

ſuuið. for ure ſaule aleſedneſſe. þet ge beon witneſſe. ⁊ þat geo hit write mid ure fingre. And ic bidde ealle þa þa æfter me cumen. beon hi mine ſuneſ. beon hi mine broþre. ouþer cyningas þa æfter me cumen. ꝥ ure gyfe mote ſtanden. ſwa ſwa hi willen beon del-nimende on þa ece lif. ⁊ ſwa ſwa hi wilen æt-beorſtan þet ece wite. Swa hwa ſwa ure gife ouþer oþre godene manne gyfe wanſiað. wanſie him ſeo heofenlice iate-ward on heofen-rice. And ſwa hwa ſwa hit eceð. ece him ſeo heofenlice iate-ward on heofen-rice. Þas ſindon þa witneſ þe þær wæron. ⁊ þe ꝥ gewriten mid here fingre on Criſteſ mele. and ietten mid here tunge. Þet wæs firſt ſeo kyning Wulfere. þe ꝥ feorſtnode firſt mid his worde. ⁊ ſiþþon mid his fingre gewrat on Criſteſ mel. ⁊ þus cwæð. Ic Wulfere kyning. mid þas cyningas. ⁊ mid eorles. ⁊ mid heorotogas. and mid þægnas. þas gewitneſſe mineſ gifeſ. to-foran þone Ærcebiſcop Deuſ-dedit ic hit feſtnia mid Criſteſ mel. ✠. And ic Oſwi. Norð-himbre cyning. þeoſ mynſtreſ freond. ⁊ þeſ abboteſ Saxulf. hit loue mid Criſteſ mel. ✠. And ic Sighere cyning hit tyðe mid Criſteſ mel. ✠. And ic Sibbi cyning hit write mid Criſteſ mel. ✠. And ic Æþelred. þeſ cyngeſ broþer. þet ilce [a] tyde mid Criſteſ mel. ✠. And we þeſ cyningas ſweoſtre. Cyneburh ⁊ Cyneſuið. we hit louien. And ic Kant-wara-byrig Ærcebiſcop Deuſ-dedit hit tyðe. Siþþan þa getton hit ælle þa oþre. þe þær wæron. mid Criſteſ mel. ✠. Þet wæron be nam. Iðamar. biſcop of Rofe-ceſtre. ⁊ Wine biſcop of Lundene. ⁊ Jeruman ſe wæs Myrcene biſcop. ⁊ Tuda biſcop. ⁊ Wilfrid preoſt. ſeo wæs ſiððon biſcop. ⁊ Eoppa preoſt. þe ſeo kyning Wulhfere ſeonde to bodian criſtendome on Wiht. and Saxulf abbot. and Im-

ſwitha, in animæ veſtræ redemptionem, ut ſitis teſtes, utque id ſcribatis veſtris digitis. Peto etiam ab omnibus qui mihi ſucceſſerint, ſint ii mei filii, ſint mei fratres, aut Reges [alii quicunque] mei ſucceſſores, ut noſtrum munus [inviolatum] permaneat, ſicut vellent eſſe participes vitæ æternæ, & ſicut vellent evadere æternum ſupplicium. Quicunque noſtrum munus, aut alterius cujuſpiam boni viri munus diminuerit, diminuat ejus partem cœleſtis Janitor in regno cœlorum. Quiſquis autem id adauxerit, adaugeat ejus partem cœleſtis Janitor in regno cœlorum. Hi ſunt teſtes qui adfuerunt, quique ei ſubſcripſerunt cum ſuis digitis Chriſti crucem, ac confirmabant cum ſuis linguis. Id eſt, primus, Rex Wulferus, qui id confirmabat primum cum ſuo verbo, ac deinde cum ſuis digitis ſubſcripſit Chriſti crucem, atque ita locutus eſt. Ego Wulferus Rex, cum Regibus, & cum Comitibus, & cum Ducibus, & cum Thanis, teſtibus mei muneris, coram Archiepiſcopo Deus-dedit, confirmo cum Chriſti cruce. ✠. Et ego Oſwi, Northymbrorum Rex, hujus Monaſterii amicus, atque Abbatis Saxulfi, illud laudo cum Chriſti cruce. ✠. Et ego Sigherus Rex iſti conſentio cum Chriſti cruce. ✠. Et ego Sibbi Rex iſtud ſubſcribo cum Chriſti cruce. ✠. Et ego Æthelredus, Regis frater, eidem conſentio cum Chriſti cruce. ✠. Et nos Regis ſorores, Cyneburga & Cyneſwitha, id laudamus. Et ego Cantwarenſis Archiepiſcopus Deus-dedit iſti conſentio. Deinde id confirmabant reliqui omnes, quotquot ibi eſſent, cum Chriſti cruce. ✠. Iſti fuerunt nominatim, Ithamarus, Epiſcopus de Roſeceſter; & Wina, Epiſcopus de Lundonia; & Jerumanus, qui fuit Merciorum Epiſcopus; & Tuda Epiſcopus; & Wilfridus Presbyter, qui poſtea factus eſt Epiſcopus; & [1] Eoppa Presbyter, [2] quem Rex Wulferus miſit ad prædicandum Chriſtianiſmum in Vecta; & Saxulfus Abbas;

&

a *leg.* tyðe.

1 *Coppa.* Chart. Lat. 2 *Vide infr. An.* 661.

1 *Yitbert.*

& Imminus Præfectus; & Eadberhtus Præfectus; & Herefridus Præfectus; & [1] Wilberhtus Præfectus; & Abon Præfectus; Æthelboldus, Brordanus, Wilberhtus, Ælhmundus, Frethegiſus. Hi aliique multi, qui fuerunt Regis Optimates id confirmabant univerſi. Hæc Charta ſcripta eſt poſt Domini noſtri nativitatem DCLXIV. Regis Wulfheri ſeptimo anno, Archiepiſcopi Deus-dedit IX. anno. Denunciabant deinde Dei execrationem, & omnium Sanctorum execrationem, ac univerſi populi Chriſtiani, [in eum] qui aliquid violaret quod ibi eſſet factum. ESTO, reſpondent omnes. AMEN. Ubi hoc factum eſſet, mittebat Rex Romam ad Papam, qui tum fuit Vitalianus, ac rogabat ut confirmaret ſuis literis, ſuaque benedictione, omnia hæc ſupradicta: Itaque Papa mittebat literas hujuſmodi. Ego Vitalianus Papa concedo tibi, Wulfere Rex, ac Deus-dedit Archiepiſcopo, & Saxulfo Abbati, omnia quæ rogatis: ipſe etiam interdico ne Rex, aut alius quiſpiam habeat ullum vectigal, præter Abbatem ſolum: atque ne ulli ſubjiciatur, niſi Papæ Romano, & Archiepiſcopo Cantwarenſi. Si quiſpiam de hoc aliquid violarit, ſanctus Petrus cum ſuo gladio eum perdat: quiſquis id obſervarit, ſanctus Petrus cum cœlorum clave aperiat ei cœlorum regnum. Hoc modo fuit Monaſterium Medeshamſtede incœptum, [2] quod poſtea dictum eſt Burh. Deinde capeſſit alius Archiepiſcopus [Archiepiſcopatum] de Cantwarbyrig, qui appellatus eſt Theodorus, vir admodum bonus ac prudens; & tenuit ſuam Synodum cum ſuis Epiſcopis, & cum Clericis. Tunc fuit Winfridus, Merciorum Epiſcopus, privatus Epiſcopatu; & Saxulfus Abbas in eam ſedem fuit electus Epiſcopus; Cuthbaldus item, Monachus ejuſdem Monaſterii, electus eſt in Abbatem. Hæc Synodus habita eſt poſt Domini noſtri nativitatem ſexcentis annis, & tribus & ſeptuaginta annis.

Theodor. Archiep.

Winfrid Episc. degradatus.

Saxulf mert. Ep.

Synodus A. 673.

mine ealdor-man. and Eadberht ealdor-man. and Herefrid ældor-man. ⁊ Ƿilberht ældor-man. ⁊ Abon ældor-man. Æðelbold. Brordan. Ƿilberht. Ælhmund. Freþegis. Ðas ⁊ feola oþre. þa wæron þær kynges þeonest men hit geotton ealle :· Ðes writ wæs gewriton æfter ure Drihtnes àcennednesse DCLXIV. þes kyningas Ƿulhferes seoveþende gear. þes Ærcebiscopes Deus-dedit IX. gear. Leidon þa Godes curs. ⁊ ealre halgane curs. ⁊ al cristene folces. þe ani þing undyde ꝥ þær wæs gedon. Swa beo hit. seið alle. Am. Ða þis þing wæs gedon. þa sende seo kyning to Rome to seo Papa Vitalianus þe þa was. ⁊ geornde ꝥ he scolde tyþian mid his writ. ⁊ mid his bletsinge. eal þis for-sprecene þing. And seo Papa seonde þa his writ þus cwæþend. Ic Vitalianus Papa geate þe Ƿulhfere kyning. ⁊ Deus-dedit Ærcebiscop. ⁊ Saxulf abb. ealle þe þing þe ge geornon. ⁊ ic for-bede þet ne cyning. ne nan man ne haue nan onsting. buton þon abb. ane. ne he ne hersumie nan man. buton þone Papa on Rome. ⁊ se Ærce-biscop on Cant-war-byrig. Gif hwa þis to-brekeð æni þing. sce. Petre mid his sweord him adylige. Gif hwa hit hælt. sce. Petre mid heofne keie undo him heofen-rice :· Ðus wæs seo mynstre Medeshamstede agunnen. ꝥ man siþþon cleopede Burh. Siþþon com an oþre Ærceb. to Cant-war-byrig. seo wæs gehaten Ðeodorus. swiþe god man ⁊ wis. ⁊ heold his sinoð mid his biscopes. ⁊ mid þe lerede-folc. Ða wæs Ƿinfrid. Myrcene biscop. don of his biscop-rice. and Saxulf abb. was þær gecoren to biscop. and Cuðbald. munec of þe selue mynstre. wæs coren to abbot. Ðis sinað was gehalden æfter ure Drihtnes acennednesse seox hundred wintra. and III. and hund seofenti wintra :·

An.

1 *Yitbert.* Chart. Lat. *inter Eadberhtum & Herefridum. Fortaſſe rectius; niſi ejuſdem nominis duo eſſent, qui Chartæ ſigilla appoſuerint.* 2 *Quomodo hoc nomen ei inditum fuit, vide An.* 963.

a --wealh.

An. DCLVIII. Her [a]Cenwalh ȝefeaht æt Peonnum wið Wealas. ⁊ [b]hẏ ȝeflẏmde oð [c]Pedridan. Ðis wæs ȝefohten siððan he of East-[d]Englum com. He wæs þær [e]III. ȝear. on [f]wræce hæfde hine Penda [g]adrẏfene". ⁊ rices [h]benumene. forþon [i]þ he" his [k]swustoran forlet:·

DCLIX.

An. [l]DCLX. Her [m]Æþelbriht [n]biscop" ȝewat [o]from [p]Cenwalle. ⁊ Wine heold þone [q]biscopdom III. ȝear. And [r]se [m]Æðelbẏrht onfenȝ [s]Parisiana [t]biscopdomes. on [u]Galwalum be [x]Siȝne:·

An. DCLXI. Her [y]Cenwalh [z]ȝefeaht [a]in [b]Eastron on Possentes-bẏriȝ. ⁊ [c]ȝeherȝade Wulfhere Pendinȝ [d]oð Æsces-dune. And [e]Cuþred Cwichelminȝ. ⁊ [f]Cenbẏrht [g]cẏninȝ on anum ȝeare [h]forðferdan. And on Wiht [c]ȝeherȝade Wulfhere Pendinȝ. and ȝesealde [i]Wiht-waran [k]Aþelwalde. Suð-Seaxna [l]cẏninȝe. forðon [m]þe" Wulfhere [n]hine on-fenȝ æt fulwihte. And Eoppa [o]Mæsse-preost. be [p]Wilferðes [q]worde. ⁊ [r]Wulfheres cẏninȝes". brohte Wiht-[s]warum fulwiht [t]ærest [u]manna:·

DCLXII. DCLXIII.

An. DCLXIV. Her sunne [x]aþẏstrode

An. DCLVIII. Hoc anno, Cenwallus pugnabat apud Peonne† contra Britannos, & eos fugavit ad Pedridan.‡ Hoc [prælium] commiſſum eſt, poſtea quam ex Orientalibus Anglis veniſſet. Ibi fuit III. annis; [quippe] in exilium eum Penda egerat, & regnum occuparat, propterea quod is ejus ſororem repudiarat. *Prælium Peonne.*

An. DCLX. [1]Hoc anno, [2]Æthelbryhtus Epiſcopus diſceſſit à Cenwallo; & Wina tenuit eum Epiſcopatum III. annis. Æthelbyrhtus autem ſuſcepit Pariſienſem Epiſcopatum in Galliis, juxta Sequanam. *Wina Oc. Sax. Epis.* *Æthelbyrht Episc. Paris.*

An. DCLXI. Hoc anno, Cenwallus pugnabat Paſchatis tempore in *Poſſentes-byrig*: & vaſtavit Wulferus, filius Pendæ, uſque ad Æſceſdune.† Cuthredus vero Cwichelmi filius, & Cenbyrhtus Rex eodem anno deceſſerunt. Et in Vecta devaſtavit Wulfherus, Pendæ filius, deditque Wihtwaros Athelwaldo, Auſtralium Saxonum Regi, quoniam Wulfherus eum in Baptiſmo ſuſceperat. Eoppa item Presbyter, Wilferdi juſſu ac Wulfheri Regis, primus omnium obtulit Wihtwaris Baptiſmum. *Prælium apud Possentesbyrig.* *Cuthredi & al. mors.* *Athelwaldus Aus. Sax. Rex Baptiz.* *& Whitwari ..*

An. DCLXIV. Hoc anno, ſol obſcuratus eſt

a --pealh. *Laud. Cant.* *b* heo. *Laud.* *c* Pedreðan. *Laud.* Pedereðan. *Cant.* *d* Enȝla. *Laud.* *e* on wræcc III. ȝear wẏder hine hæfde Penda adræfedne. *Cant.* *f* wrecce-sið. *Laud.* *g* adrefedne. *Laud.* *h* ---menne. *Cant.* *i Ex Laud.* *k* swustor. *Laud.* sweostoran. *Cant.* *Fortaſſe* swustor an, *i. e. ex ſororibus unam.* *l* DCLIX. *Laud.* *m* Æȝlbriht. *Laud.* Æȝelbriht. *Cant.* *n Deeſt Cant.* *o* fram. *Cant.* *p* --pala. *Laud.* Kenpeale. *Cant.* *q* ---dome. *Laud.* bẏsceopdome. *Cant.* *r* seo. *Laud.* *s* Persa. *Laud. Cant.* *t* bisceop- *Cant.* *u* Galpealum. *Cant.* *x* Siȝene. *Laud.* *y* --pealh. *Laud. Cant.* *z* feaht. *Laud.* *a* on. *Laud. Cant.* *b* Eastran. *Cant.* *c* ---ȝode. *Cant.* *d* on. *Cant.* *e Sic Laud. Cant. Mendoſe Wheel.* Cuþrede. *f* Centbriht. *Laud.* *g* cinȝ. *Cant.* *h* --ferdon. *Cant.* *i* Wihtwarum. *Laud.* *k* Æþelwolde. *Laud. Cant.* *l* cininȝa. *Laud.* cẏnȝ. *Cant.* *m Ex Cant.* *n* his. *Cant.* *o Deeſt Laud. Cant. Cot.* *p* Wilferðes. *Laud. Cant.* Wilfriðes. *Cot.* *q* hæse. *Cot.* *i. e. juſſu.* *r Sic Laud.* -- Wulfheres cẏnȝes. *Cot.* *Mendoſe Wheel.* Wulfhere cẏninȝ. *ac Cant.* Wulfhere cẏnȝ. *s* --waran. *Cant.* *t* ærost. *Laud.* ærost. *Cot.* *u Ex Laud. Cot. Cant.* *x* aþestrode. *Laud.* aþeostrode. *Cant.*

1 *Kenwalchius Weſt-Saxonicam provinciam in duas parochias diviſit, & Epiſcopo Winæ in civitate Wenta ſedem Epiſcopatus tribuit. Unde Agelberhtus Epiſcopus graviter offenſus in Galliam rediit, & Epiſcopatum Pariſiacæ civitatis accepit.* Flor. *Vid.* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 7.
2 *al.* Ægelbyrhtus. * *cum Wulfero.*

† Pen in Somersetsh. bordering on Wilts. ‡ The R. Parret ibid. * probably Ponsbury in Shrop. a Ex shire, S. W. of Shrewsbury. † Aston near Wallingford in Berkshire.

Solis Eclipsis.

eſt v. Non. Maii, & [1] Arcenbryhtus, Cantwarorum Rex, deceſſit *; atque [2] Ecgbyrhtus ejus filius capeſſit regnum. [3] Colmannus etiam cum ſociis profectus eſt ad ſuam nationem. Eodem anno, fuit magna hominum ſtrages in Britannia Inſula; & in ea ſtrage periit Tuda Epiſcopus, ac ſepultus eſt in [4] Wagele. [5] Ceadda item & [6] Wilverthus fuerunt conſecrati. Et eodem anno, Archiepiſcopus Deus-dedit deceſſit.

Ecgbyrhtus Cantw. Rex.
Colmanni [redacted] scessio
Tuda Ep. caesus.
Ceadda & Wilverth Epise

[a] on v. Non. Maii". ⁊ [b] Arcenbryht. Cantwara [c] cyning. forð-ferde. [d] ⁊ Ecbyrht his sunu feng to þam rice". And Colman mid his geferum for to his cyððe. [e] Ðy ylcan geare. wæs" micel man-cwealm [f] on Brytene igland. ⁊ on þam cwealme forð-ferde Tuda biscop. ⁊ wæs bebyrged on Wagele". And [g] Ceadda ⁊ [h] Wilverð [i] wæron gehadode. And [k] þy ylcan geare. [l] seo Ærcebiscop" Deus-dedit forð-ferde :·

DCLXV. DCLXVI.

Wigheard Archiep.

An. DCLXVII. [7] Hoc anno, Oſwiu & Ecbrihtus mittebant Wigheardum Presbyterum Romam, ut ibi conſecraretur in Archiepiſcopum Cantwarenſem. Verum is deceſſit quam primum eo perveniſſet.

[m] An. DCLXVII. [n] Her Oswiu ⁊ Ecbriht sendon Wigheard preost to Rome". þ hine man scolde halgian [o] þar" to Ærcebiscope [p] to Cantuarb." ac he forð-ferde sona [q] swa he þider com :·

Theodor. Archiep.

An. DCLXVIII. Hoc anno, Theodorus conſecratus eſt in Archiepiſcopum †, & miſſus in Britanniam *.

An. DCLXVIII. [r] Her Ðeodorus man hadode to Ercebisceope". [s] ⁊ sende hine to Brytene":·

Monast. apud Reculver.

An. DCLXIX. Hoc anno, Ecbyrhtus Rex dedit Baſſo Presbytero Raculf, in quo Monaſterium ædificaret.

An. DCLXIX. Her [t] Ecbyrht [u] cyning sealde Basse [x] mæsse"-[y] preoste Raculf. mynster [z] on" to tymbrianne :·

Everth Northymb. Rex.
Hlother Oc. Sax. Epis.

An. DCLXX. [8] Hoc anno, deceſſit Oſweo, Northymbrorum Rex, xv. kal. Martii; & [9] Ecverthus ejus filius regnavit poſt eum. Hlotherus item, Ethelbyrhti Epiſcopi nepos, capeſſit Epiſcopalem dignitatem ſuper Occidentalium Saxonum terram, & te-

An. DCLXX. Her forð-ferde [a] Osweo. [b] Norðan-hymbra cyning. [c] on xv. kal. Mar." ⁊ [d] Ecverð [e] his sunu" ricsode æfter him. And Hloðhere feng to biscopdome ofer [f] West-Seaxana [g] land". [h] Æþelbyrhtes biscopes nefa. and heold VII. gear.

---

a Ex Laud. & Cot. *b* Ercenbriht. *Laud.* Earkenbriht. *Cant.* *c* cing. *Cant.* *d Ex Laud.* *e* On þissum geare com. *Laud.* *f Ex Laud.* *g* Ceadde. *Laud.* *h* —ferð. *Laud. Cant.* *i* wæran. *Cant.* *k* on þam. *Laud.* *l Ex Laud.* *m Ex Laud. Cot.* *n* Her Wighard ferde to Rome ealswa Oswi cyng ⁊ Egbyrht hine sendan. *Cot. Hoc anno, Wighardus profectus eſt Romam, prout Oſwi Rex & Egbyrhtus eum miſerunt.* *o Ex Cot.* *p Ex Cot.* *q* þas. *Cot.* *r* Her Vitalianus se Papa gehadode Ðeodorus to Arcebiscop. *Laud. Hoc anno, Vitalianus Papa conſecravit Theodorum in Archiepiſcopum. Ita etiam Cod.* Cot. *verum pro* gehadode Ðeodorus *legit* gehalgode Ðeodore. *s Ex Laud. Cot.* *t* Ecbriht. *Laud.* Ægbriht. *Cant.* *u* cing. *Cant.* *x Deeſt Laud. Cot.* *y* preost. *Laud.* *z Deeſt Laud.* *a* Oswiu. *Laud.* *b* Norð- *Cant.* *c Ex Laud.* *d* Ægferð. *Cant.* *e Ex Laud.* *f* Weast-Seaxum. *Laud.* *g Ex Cant. Deeſt Laud. Cot. Wheeloc.* *h* Æglbrihtes. *Laud.* Ægelbrihtes. *Cant.*

1 *Ercenberhtus ad An.* 640. *al. Ercomberhtus.* * *Pridie Iduum Julii.* Thorn. 2 *al. Egeberhtus, & Vigeberhtus. -- ad An.* 673. *Ecbyrhtus.* 3 Colmannus, *qui fuit Epiſcopus Lindisfarnenſis, cum Catholicum Paſcha obſervare nollet, de illa re Synodus apud* † Streoneshealh *congregata eſt, unde dicitur is domum rediiſſe. Vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 26. 4 *Pegnaleth.* Bed. 5 *Vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 28. 6 *al. Wilfridus.* 7 *Vide* Bed. H. E. *l.* 3. *c.* 29. † *ſub die* VII. *kal. Aprilis.* Bed. * VI. *kal. Junii.* Bed. VI. *kal. Julii.* Thorn. 8 *Vide* Bed. H. E. *l.* 4. *c.* 5. 9 *Ecgfredus.* Bed.

† Whitby in Yorkshire.

a Ex

vii. gear. [a] ⁊ [n] [b] Deodor biſcop hine [c] gehalgode. [d] And ſe Oſweo wæs [e] Æþelverðing. Æþelverð [n] Æþelricing. Æþelric Iding. Ida Eopping [n]:

An. DCLXXI. Her wæs þæt [f] micele fugla wæl:

An. DCLXXII. Her forð-ferde [g] Cenwalh [h] cing [n]. ⁊ [i] Seaxburh [k] heold an gear rice. hys cwen [n]. æfter him:

An. DCLXXIII. Her [l] Ecbryht. Cantwara cyning. forð-ferde. [m] And ðy [n] ilcan [n] geare wæs [o] ſinoð æt [p] Heort-forðan. And ſce. [q] Æþeldryð [r] ongon ꝥ mynſter æt [s] Ely:

An. DCLXXIV. Her feng Æſcwine to rice on Weſt-Seaxum. [t] ſe wæs Cenfuſing. Cenfus Cenferðing. Cenferð Cuþgilſing. Cuþgils Ceolwulfing. Ceolwulf Cynricing. Cynric Cerdicing [n]:

An. DCLXXV. Her Wulfhere Pending. ⁊ Æſcwine [u] Cenfuſing [n] gefuhton æt [x] Bedan-heafde. And [y] þy ylcan geare Wulfhere forð-ferde. ⁊ Æþelred feng to rice: [z] On his time þa ſende he to Rome Wilfrid biſcop to þam Pape þe þa wes. Agaðo he wæs gehaten. ⁊ cydde him mid writ ⁊ mid worde. hu his broðre. Peada ⁊ Wulfhere. ⁊ ſe abbot Saxulf. heafden wroht an minſtre. Medeshamſtede wæs gehaten. ⁊ ꝥ hi hit heafden gefreod wið kyning. ⁊ wið biſcop of ealle þeowdom. ⁊ bed him ꝥ he ſcolde ꝥ geten mid his writ. ⁊ mid his bletſunge. And ſeo Papa ſende þa his gewrite to Englalande þus cweðende. Ic Agaðo. Papa of

nuit vii. annis: Theodorus autem Epiſcopus eum conſecravit. Oſweo vero fuit filius Æthelverthi, Æthelverthus Æthelrici, Æthelricus Idæ, Ida Eoppæ. *Osweonis Genealogia.*

An. DCLXXI. Hoc anno, fuit [1] magna iſta volucrum ſtrages.

An. DCLXXII. Hoc anno, deceſſit Cenwallus Rex; & Sexburga ejus uxor uno anno regnum tenuit poſt illum. *Sexburga Occ. Regina*

An. DCLXXIII. Hoc anno, Ecbryhtus, Cantwarorum Rex, deceſſit. Et eodem anno*, fuit [2] Synodus apud Heortfordan. Et ſancta Ætheldrytha incœpit illud Monaſterium apud Ely. *Ecbryhti mors.* *Synodus Hartford.* *S. Etheldrytha monast. apud Ely.*

An. [3] DCLXXIV. Hoc anno, capeſſit Æſcwinus regnum in Occidentalibus Saxonibus, qui fuit filius Cenfuſi, Cenfuſus Cenferthi, Cenferthus Cuthgilſi, Cuthgilſus Ceolwulfi, Ceolwulfus Cynrici, Cynricus Cerdici. *Æscwin Occ. Rex - genealogia.*

An. DCLXXV. Hoc anno, Wulferus, Pendæ filius, & Æſcwinus, Cenfuſi filius, pugnabant apud Bedanheafde†: & eodem anno, Wulfherus deceſſit, ac Æthelredus capeſſit regnum. Sui [redacted] [regni] tempore, mittebat Romam Wilfridum Epiſcopum ad eum qui tum fuit Papa, Agatho appellatus; atque eum certiorem fecit literis, ac verbis, quod ſui fratres, Peada & Wulfherus, & Abbas Saxulfus erexerant Monaſterium quoddam Medeshamſtede dictum; quodque ii illud liberarant cum Rege ac cum Epiſcopo, ab ômni ſervitute: & rogavit eum ut id confirmaret cum ſuis literis, ac cum ſua benedictione. Unde Papa mittebat ſuas literas in Angliam, ſic dicens. Ego Agatho, Papa Romanus *Prælium Bedanheafde.* *Ethelred mors. Rex.* *Agathonis Papæ literæ.*

a Ex *Laud. Cant.* *b* Deodorus. *Laud.* *c* halgode. *Laud.* *d* *Deſunt Laud.* *e* --ferðing. --ferð. *Cant.* *f* micele. *Cant.* *g* Kenwealh. *Cant.* *h* *Ex Cot.* *i* Sexburh. *Laud.* *k* an geare his cwen rixade. *Laud.* his cwen rixade an gear. *Cot.* his cwen rixode æfter him an gear. *Cant.* *l* Egbriht. *Laud.* Ægbriht. *Cant.* *m* ⁊ Deodorus Ærcebiſcop geſomnode ſinoð. *Cot.* & *Theodorus Archiepiſcopus coëgit Synodum.* *n* *Ex Cant.* *o* ſeonoð. *Cant.* *p* --forde. *Laud.* --forda. *Cant.* *q* *Sic Cot.* --brið. *Laud.* *Mendoſe Wheel. & Cant.* --bryht. *r* agan. *Laud.* ongan. *Cant.* agann. *Cot.* *s* Helige. *Laud.* Elige. *Cant.* *t* *Deſunt Laud.* *u* *Ex Laud.* *x* Biedan- *Cant.* *y* þa. *Laud.* *z* Chartam *hanc Eccleſiæ Medeshamſtedenſi* (*hodie* Petroburgenſi) *conceſſam ex Cod. MS.* Laud. *deſumpſimus.*

1 *maxima volucrum pugna.* Hunt. * xxiv. *die menſis Septembris.* Spelman. *Concil.*
2 *Vide* Bed. H.E. *l.* 4. *c.* 5. 3 *656.* Dicet.
† Bedwin in wilts, near Berkshire.

manus ſalutem dico Æthelredo, digno Merciorum Regi; & Theodoro Archiepiſcopo Cantwarenſi; & Merciorum Epiſcopo Saxulfo, qui antea fuit Abbas; omnibus item Abbatibus qui ſunt in Anglia, Dei ſalutationem, & meam benedictionem [mitto.] Audivi Regis Æthelredi petitionem, & Archiepiſcopi Theodori, & Epiſcopi Saxulfi, & Abbatis Cuthbaldi; atque volo ut omni ex parte fiat, ſicut vos illud propoſuiſtis. Præcipio item in Dei gratiam, & ſancti Petri, ac omnium Sanctorum, omniumque conſecratorum capitum, ne Rex, aut Epiſcopus, aut Comes, aut alius quiſpiam habeat ullum tributum, gavlum, gildum aut feordingum, aut ullam ſervitutem exigat ab iſta Abbatia de Medeshamſtede. Præcipio item ne Epiſcopus Diœceſanus adeo ſit audax, ut ordinationem aut conſecrationem præſtet in hac Abbatia, niſi id Abbas ab eo petierit: neque mulctam Epiſcopalem [exiget], neque Synodalem, neque de quacunque re ibi habebit tributum. Volo item ut Abbas æſtimetur legatus Romanus per totam iſtam Inſulam; & quiſquis Abbas ibi fuerit electus à Monachis, ut is conſecretur ab Archiepiſcopo Cantwarenſi. Volo & confirmo, ut ſi quis fidem dederit ſe Romam profecturum, nec poterit præſtare; ſive præ valetudine, ſive præ Domini negotiis, ſive præ inopia; ſive præ aliis quibuſcunque negotiis nequierit, Anglus fuerit, an alia quacunque de Inſula: adveniat Monaſterium illud in Medeshamſtede, atque habeat eandem remiſſionem à Chriſto, & ſancto Petro, & Abbate, ac Monachis, quam eſſet habiturus ſi Romam proficiſceretur. Interim peto à te, frater Theodore, ut permittas tuo per totam Angliam edicto Concilium congregari; utque hæ literæ recitentur ac obſerventur. Etiam tibi dico, Saxulfe Epiſcope, quod ſicut rogaſti ut Monaſterium ſit immune, ita interdico tibi, & omnibus Epiſcopis qui tibi ſucceſſerint, à Chriſto [miſſi] omnibuſque ejus Sanctis, ne vos ullum tributum habeatis ex eo Monaſterio, niſi quantum Abbas voluerit. Verbo demum pronunciabo, quod quiſquis obſervaverit has literas & hoc mandatum, in perpetuum habitaturus eſt

Privilegia Monast. Petroburg.

Rome. grete wel seo wurðfulle Æþelred. Myrcene kyning. ⁊ se Ærcebiscop Deodorum of Cant-wara-byrig. ⁊ seo Myrcene biscop Saxulf. seo ær wæs abbot. ⁊ alle þa abbotes þa sindon on Engla-lande Godes gretinge. ⁊ minre bletsunge. Ic haue geheord seo kyninges Æþelredes geornunge. ⁊ þes Ærcebiscopes Deodorus. ⁊ þes biscopes Saxulfes. ⁊ þes abbotes Cuþbaldes. ⁊ ic hit wille ꝥ hit on ælle wise beo. swa swa ge hit sprecon hauen. And ic bebeode of Godes half. ⁊ s. Petres. ⁊ ealra halgan. ⁊ ealre hadode heafde. þet ne kyning. ne biscop. ne eorl. ne nan man ne haue nan onsting. ne gafle. ne geold. ne feording. ne naner cinnes þeudom ne nime man of ꝥ abbot-rice of Medeshamstede. Ic beode æc ꝥ þe scyr-biscop ne seo swa dyrstlece. ꝥ he ne hading. ne haleging ne do on þis abbot-rice. buton seo abbot hit him bidde. ne biscop-wite. ne sinað. ne naner kinnes þing na haue þær nan onsting. And ic wille ꝥ seo abbot beo gehealden for legat of Rome ofer eal ꝥ igland. ⁊ hwilc abbot þe beð þær coren of þe munecan. ꝥ he beo gebletsad of þan Ærcebiscop of Cant-wara-byrig. Ic wille ⁊ tyðe ꝥ hwilc man swa haued behaten to faren to Rome. ⁊ he ne muge hit forþian. ouþer for untrumnisse. ouþer for lauerdes neode. ouþer for haueleste. ouþer for hwilces cinnes oþer neod he ne muge þær cumon. beo he of Engle-lande. ouþer of hwilc oðer igland beo he. cume to ꝥ mynstre on Medeshamstede. ⁊ haue ꝥ ilce forgiuenesse of Criste. ⁊ s. Peter. ⁊ of þone abbot. ⁊ of þone muneca. ꝥ he scolde hauen gif he to Rome fore:. Nu bidde ic þe broþer Deodorus. ꝥ þu lete bedon geond æl Engle-lande þet seo sinað wurðe gegaderod. ⁊ þis write wurðe gered ⁊ gehealdon. Al swa ic beode þe Saxulf biscop. ꝥ swa swa þu hit geornest. ꝥ seo mynstre beo freo. swa ic forbeode þe ⁊ ealle þe biscopas þe æfter þe cumon of Criste ⁊ of ealle his halgan. ꝥ ge nan onsting ne hauen of ꝥ mynstre. buton swa micel swa þone abbot wile:. Nu wille ic hit segge mid worde ꝥ. hwa swa halt þis write ⁊ þis bode. þa wurðe he efre

wuniende

wurtende mid God ælmihti on heuen-rice. ⁊ hwa swa hit to-brecað. þa wurðe he amansumed. ⁊ amidrod mid Iudas. ⁊ mid ealle deofle on helle. buton he cume to dædbote. Amen. Ðas writ sende seo Papa Agaðo. ⁊ an hundred ⁊ fif ⁊ twenti biscopes bi Wilfrid Ærcebiscop of Eoferwic to Engla-lande :· Ðis wæs gedon æfter ure Drihtnes acennednesse DCLXXX. þes kinges vi. gear Æþelredes. Ða heot seo kining þone Ærcebiscop Ðeodorus. þ he scolde setton ealle gewitene mot æt þone stede þ man cleopeð Heatfelde. Ða hi wæron þær gegaderod. þa leot he ræden þa gewrite. þe seo Papa þider sende. ⁊ ealle hit setton. ⁊ ful-feorðnodon. Ða seide se kyning. Ealle þa þing þe min broþer Peada. ⁊ min broðer Wulfere. and mine swuster. Cineburh ⁊ Kyneswið. geafon ⁊ getton sce. Petre ⁊ þone abbot þa wile ic þ standé. ⁊ ic wile on min dæi hit æcon for here saule. and for minre saule. Nu gife ic sce. Petre to dæi into his minstre Medeshamstede þas landes. ⁊ eal þ þær to ligged. þet is. Bredune. Hrepingas. Cedenac. Swines-hæfed. Heanbyrig. Lodeshac. Scuffanhalch. Costesford. Stret-ford. Wætelle-burne. Lufgeard. Æðelhuniglond. Barþan-ig :· Ðas landes ic gife sce. Petre eal swa freolice. swa ic seolf hit ahte. ⁊ swa þ nan min æfter-gengles þær nan þing of ne nime. Gif hwa hit doð. þes Papa curs of Rome. ⁊ ealre biscope curs he habbe. ⁊ here ealre þe her be gewitnesse. ⁊ þis ic festnie mid Cristes tacne. ✠. Ic Ðeodorus. Ærcebiscop of Cant-wara-byrig. am witnesse of þas gewrite of Medeshamstede. ⁊ ic festnie mid min gewrite. ⁊ ic amansumie ealle þa þær ani þing of-breke. ⁊ ic bletsie ealle þa þe hit healden. ✠. Ic Wilfrid. Ærceb. of Eferwic. ic eam witnesse of þas gewrite. and ic gæte þas ilce curs. ✠. Ic Saxulf. þe wæs first abbot. and nu eam biscop. ic

cum Deo Omnipotenti in regno cœlorum; & quiſquis illud violarit, excommunicabitur & damnabitur cum Juda, & cum omnibus Dæmonibus apud infernum, niſi venerit ad reſipiſcentiam. AMEN. Has literas mittebat Papa Agatho, & centum ac viginti quinque Epiſcopi per Wilfridum, Archiepiſcopum Eboracenſem, in Angliam. Hoc factum fuit poſt Domini noſtri nativitatem DCLXXX. Regis Æthelredi VI. anno. Tum præcepit Rex Archiepiſcopo Theodoro, ut indiceret omnium Optimatum Concilium apud locum qui appellatur† Heatfelde. Ubi ii eſſent ibi congregati, permiſit recitari literas, quas Papa eo miſerat; atque univerſi eas confirmabant, ac ſtabilibant. Tunc dicebat Rex: Omnia quæ frater meus Peada, & frater meus Wulferus, meæque ſorores, Cineburga & Kyneſuitha, dederunt ac confirmarunt ſancto Petro, & Abbati, volo ut permaneant: ipſe etiam mea ætate illud aucturus ſum ob eorum animas, & ob meam animam. Dono autem hodie ſancto Petro, in ſuum Monaſterium Medeshamſtede, has terras & omnia pertinentia, id eſt,+ Bredune, Hrepingas, Cedenac, [1] Swineshæfed,‡ [2] Heanbyrig,‖ [3] Lodeshac, Scuffanhalch,¶ Coſtesford, Stretford,* Wætelleburne, [4] Lufgeard, [5] Æthelhuniglond, [6] Barthanig.‡ Has terras dono ſancto Petro ita libere ſicut ipſe poſſedi, adeo ut nulli meorum ſucceſſorum inde quicquam detrahere liceat. Si quis id fecerit, Papæ Romani execrationem, & omnium Epiſcoporum execrationem habeat, omnium item qui hic teſtes ſunt; atque hoc ipſe confirmo cum Chriſti cruce. ✠. Ego Theodorus, Archiepiſcopus Cantwarenſis, teſtis ſum hujuſce Chartæ de Medeshamſtede, & confirmo mea manu, excommunicoque omnes qui de iſta quicquam volaverint, & benedico omnibus qui id obſervarint. ✠. Ego Wilfridus Archiepiſcopus Eboracenſis, teſtis ſum hujus Chartæ, & confirmo eandem execrationem. ✠. Ego Saxulfus, qui fui primum Abbas, nunc autem ſum Epiſcopus, meam

Wilfrid Archiep. Ebor. Concilium apud Heatfelde Donatio monast. Petroburg.

---

1 *Suineshened.* Chart. Petroburg. 2 *Heanbrig.* Chart. Pet. 3 *Lodeshale.* Chart. Pet. 4 *Lufgerd.* Chart. Pet. 5 *Hethelhuniglond.* Chart. Pet. 6 *Barchanig.* Chart. Pet.

† Bp Hatfield in Hartfordshire. + may be Braddyn near Towcester in Northamptonshire. ‡ Swineshead in Huntingdonshire, near Bedfordshire. ‖ near Swineshead. ¶ maybe Cosford in the S. of Warwickshire. * Stretford upon Avon ibid. ‡ Bardney on the R. Witham S. of Lincoln.

meam denuncio execrationem, & omnium meorum ſucceſſorum, in eos qui hanc violarint. Ego Oſtritha, Æthelredi Regina, eam confirmo. Ego Adrianus Legatus eam confirmo *. Ego Putta, Epiſcopus de Roſeceſter, iſti ſubſcribo. Ego Waldherus, Epiſcopus de Lundonia, eam confirmo †. Ego Cuthbaldus Abbas eam confirmo, ut quiſquis violaverit, omnium Epiſcoporum execrationem & omnis Chriſtiani populi habeat. AMEN.

gife hi min curs ⁊ ealle min æfter-gengle. þe þis to-breket. Ic Ostriðe. Æþelredes cwen. hit tyðe. Ic Adrianus legat hit iete. Ic Putta. biscop of Rofe-cestre. ic hit write. Ic Waldhere. biscop of Lundene. hit festnie. Ic Cuðbald abbot hit geate swa þet hwa swa hit breket. ealre biscope cursunge. and eal Cristene folces he hafe. Amen.

An. DCLXXVI. Hoc anno, [1] Æſcwinus deceſſit; & Hedda capeſſit Epiſcopatum *. Et Centwinus capeſſit Occidentalium Saxonum regnum. Centwinus autem fuit filius Cynegilſi, Cynegilſus Ceolwulfi. Æthelredus, Merciorum Rex, devaſtavit Cantium.

DCLXXVII.

An. DCLXXVI. Her Æscwine forð-ferde. ⁊ Hedde feng to [a] biscopdome. [b] ⁊ Centwine feng to [c] West-Seaxna" rice". [d] ⁊ Centwine wæs Cynegilsing. Cynegils Ceolwulfing". And [e] Æþelred. Myrcna" cyning. [f] ofer-hergade Cent-land:.

An. DCLXXVIII. Hoc anno, apparuit ſtella, Cometa [dicta,] in [menſe] Auguſto; & effulſit per tres menſes omni mane tanquam radius ſolaris. Et Wilfrithus Epiſcopus privatus eſt ſuo Epiſcopatu ab Ecgfertho Rege; ac conſecrati ſunt duo Epiſcopi in illius ſedem, Boſa ad Deiros, & Eata ad Beornicios. Conſecratus eſt etiam† Lindiſwaris in Epiſcopum Eadhedus, qui fuit primus Epiſcoporum in Lindiſſi.

An. DCLXXVIII. Her [g] oðywde Cometa se steorra [h] on Auguste". [i] ⁊ scan III. monþas ælce morgen" [k] swilce sunne beam". And [l] Wilfrið [m] biscop wæs adrifen of his [n] biscopdome from [o] Ecgverþe cyninge. [p] ⁊ man gehalgode II. biscopas on his stal. Bosan to Derum. ⁊ Eatan to Beornicum. And man gehalgode Lindisfarum to biscope Eadhed. se wæs on Lindissi ærost biscopa":.

An. DCLXXIX. Hoc anno, Ælfwinus fuit occiſus juxta Trentam, quo in loco Ecgferthus & Æthelredus depugnabant. Hoc item anno, ſancta Ætheldritha deceſſit. [2] Et Coludesburh‡ divino igne combuſta eſt.

An. DCLXXIX. [q] Her Ælfwine wæs ofslegen" [r] be Trentan. þær þær Ecgferð ⁊ Æþelred gefuhton". And [s] her" sce. [t] Æþeldrið forð-ferde. [u] And Coludesburh [x] for-barn mid [y] godcundum fyre":.

An. DCLXXX. [3] Hoc anno, indixit Theodorus Archiepiſcopalem Synodum in

An. DCLXXX. Her gesæt Þeodorus Arcebiscopes [z] sinoð on Hæð-felda.

---

a byſceop- *Cant.* *b* *Ex Laud. Cot. Cant.* *c* *Deeſt Cant.* *d* *Deſunt Laud.* se. *Cant.* *e* Æþered Myrcne. *Cant.* *f* ---gode Cent-lond. *Cant.* *g* ateowede. *Laud.* oþeowde. *Cant.* ætywde. *Cot.* *h* *Ex Laud.* *i* *Ex Laud. Cot.* ⁊ scan þry monþas on ærne morgen. *Cot.* *& effulſit per tres menſes primo mane.* *k* *Ex Laud.* *l* Wilferð. *Laud. Cant.* *m* byſceop. *Cant.* *n* ---stole. *Cot.* *o* Ecferðe. *Laud.* Ecgfriðe. *Cot.* Ægferðe. *Cant.* *p* *Ex Laud.* *q* Her man ofsloh Ælfwine. *Laud.* *r* *Ex Laud.* *s* *Ex Laud.* *t* --ðrið. *Wheel. mendoſe.* *u* *Ex Laud. Cot.* *x* forð-ferde. *Cot.* *y* ---dan. *Cot.* *z* seonoð. *Cant.*

* *Poſt* Adrianum, *addit* Chart. Petroburg. *& Johannes Romanus Legatus.* † *Poſt ſubſcriptionem* Waldheri, *addit* Chart. Pet. *& omnes Comites, & Principes terræ totius Angliæ.* 1 *Weſt-Saxonum Rex.* * *Weſt-Saxonum; defuncto nempe vita Eleutherio.* 2 *Vide* Bed. H.E. *l.* 4. *c.* 25. 3 *Ad An.* 683. Dicet.

† Lyndsay Ile in Lincolnshire. ‡ Coldingham in the marches of Scotland, near Berwick.

felda. [a] forðon [b] þe" he wolde þone [c] Cristes [d] gelefan gerihtan". And þy [e] ylcan" geare forð-ferde Hild [f] abbodisse [g] on Streones-heale":.

An. DCLXXXI. [h] Her man halgode [i] Trumbriht biscop to Hagustaldes-ea. ⁊ Trumwine [k] Pihton. forðan [l] hy hyrdon [m] þa" [n] hider. [o] Her" [p] on þissum geare Centwine geflymde [q] Bryt-wealas" oð sæ":.

DCLXXXII. DCLXXXIII.

[r] An. DCLXXXIV. Her on þissum geare sende Ecgferð here on Scottas. ⁊ Briht his ealdor-man mid. ⁊ earmlice hi Godes cyrican hyndan ⁊ bærndon:.

An. DCLXXXV. [s] Her hæt Ecgferð cining gehalgian Cuðberht to biscope. ⁊ Đeodorus Arcbiscp. hine gehalgode on Eoferwic. þam forman Eastor dæge to biscope to Hagustaldes-ham. forþam Trumbriht wæs adon of þam biscop-dome. And þy ilcan geare [t] man of-sloh Ecgferð cining" [u] be norðan sæ. ⁊ mycelne here mid him on xiii. kl. Junii. He wæs xv. winter cining. ⁊ Aldfrið his broðor feng æfter him to rice". [x] Se Ecgverð wæs Osweoing. Osweo Æðelverðing. Æþelverð Æþelricing. Æþelric Iding. Ida Eopping. And her Ceadwalla ongan æfter rice winnan. [y] se Ceadwalla wæs [z] Cenbyrhting. Coenbyrht Cading. Cada Cuþaing". Cuþa Ceawlining. Ceawlin Cynricing. Cynric Cerdicing. ⁊ Mul wæs

[1] Hæthfelde, [2] ut [errores circa] Chriſti fidem corrigeret. Et eodem anno deceſſit [3] Hilda, Abbatiſſa in† Streones-heale.

An. [4] DCLXXXI. Hoc anno, conſecratus eſt Trumbrihtus Epiſcopus ad†Haguſtaldeſea, & Trumwinus ad Pictos; (ii enim huc eo tempore pertinebant.) Hoc anno, Centwinus fugavit Britannos uſque ad mare.

An. DCLXXXIV. Hoc anno, mittebat Ecgferthus exercitum in [5] Scotiam, & una Brihtum ſuum Ducem; ii autem miſere Dei Eccleſias devaſtarunt & combuſſerunt.

An. DCLXXXV. [6] Hoc anno, juſſit Ecgferthus Rex conſecrari Cuthberhtum in Epiſcopum; & Theodorus Archiepiſcopus illum conſecravit in Eboraco, primo Paſchatis die, Epiſcopum ad Haguſtaldesham; quippe Trumbrihtus privatus eſſet eo Epiſcopatu. [7] Et eodem anno, occiſus eſt Ecgferthus Rex juxta mare Boreale, & magnus exercitus cum eo, XIII. kal. Junii. Fuit XV. annis Rex; & Aldfrithus ejus frater poſt illum capeſſit regnum. Ecgverthus fuit Oſweoi filius, Oſweo Æthelverthi, Æthelverthus Æthelrici, Æthelricus Idæ, Ida Eoppæ. Et hoc anno, Ceadwalla incœpit pro regno contendere. Ceadwalla fuit Cenbyrhti filius, Cenbyrhtus Cadæ, Cada Cuthæ, Cutha Ceawlini, Ceawlinus Cynrici, Cynricus Cerdici. Mollo fuit Cead-

Synod. Hatfeld.
Trumbriht Episc. Hagulstad.
Trumwin Pictor.
Cuthbert Episc. Hagulstad.
Trumbriht amot.
Ecgferth occisus.
Aldfrith northym Rex. Genealogia.
Ceadwalla Geneal.

a to gerihtanne Cristes geleauan. *Cot.* b *Ex Laud. Cant.* c Christes. *Cant.* d gelæfan. *Laud.* e *Deeſt Laud.* f --dessa. *Laud.* abbatissa. *Cant.* g *Deſunt Cant.* h *Ex Laud. Cot.* i Trumbyrht. *Cot.* k *Sic Cod. Cot.* Wihtum *Laud. mendoſe; quia de Epiſcopo Vectenſi nuſquam auditum eſt: adde quod ſequentia lectionem Cod.* Cot. *confirmant; Picti enim ad Epiſcopatum Haguſtaldenſem prius pertinebant.* l hi hyrað. *Cot.* m *Deeſt Cot.* n þider. *Cot.* o *Ex Laud.* p *Ad An.* DCLXXXII. *Laud.* q Bryttas. *Cant.* r *Ex Laud.* s *Ex Laud. ad verba* And þy ilcan *&c.* t Ecgferð mon of-sloh. *Cod.* Ben. *quæ vitio librarii deſunt Cod.* Cot. *quem ſecutus eſt Wheelocus. Is enim Codex ea quæ narrantur de Egfertho ſic exprimit,* And þy ylcan geare Ecgferð wæs Osweoing. *&c.* u *Ex Laud.* x *Genealogiam hanc deſumpſimus ex Wheeloc. & Cant. Deeſt Laud.* y *Deeſt hæc Geneal. Cod.* Laud. z Cenbrihting. Cenbriht Ceadding. Ceadda Cuþing. *Cant.*

1 *al. Hatfeld.* 2 *De hac Synodo fuſius* Bed. H. E. *l.* 4. *c.* 17. 3 *De Hildæ vita ac morte* Bed. H. E. *l.* 4. *c.* 23. 4 683. Dicet. 5 *Hiberniam.* Flor. 6 *Vide* Bed. H. E. *l.* 4. *c.* 27.

† Whitby in Yorkshire. + Hexham in Northumberland.

a Deeſt

Hlotheri R. Cantw. mors.

Joan. Ep. Hagulst.

Wilfrith Ep. Hagul.

Joan. Ebor. Episc.

Wilferth Ep. Ebor.

Pluit Sanguis.

Ceadwallæ frater, [1] qui poſtea in Cantio incendio periit. Et Hlotherus, Cantwarorum Rex, eodem anno deceſſit. Et conſecratus eſt Johannes in Haguſtaldenſem Epiſcopatum, iſque ibi fuit [2] donec Wilfrithus reverſus eſſet. Poſtea capeſſit Johannes Eboracenſem Epiſcopatum, quippe Boſa Epiſcopus deceſſerat. [3] Deinde Wilferthus ejus Presbyter conſecratus eſt in Eboracenſem Epiſcopatum, & [Johannes] ſe recepit ad Monaſterium† ſuum in Derawude. Hoc anno, contigit in Britannia ſanguinea pluvia; lac item & butyrum converſa fuerunt in ſanguinem.

An. DCLXXXVI. Hoc anno, Ceadwalla & Mollo ejus frater Cantium & Vectam devaſtabant. Iſte Cædwala donavit ſancti Petri Monaſterio Medeshamſtede vallem quæ eſt in quadam Inſula Heabureahg dicta, dum eſſet Abbas in Monaſterio [is qui] Egbalthus appellatus eſt, (fuit autem tertius Abbas à Saxulfo;) dumque eſſet Theodorus Archiepiſcopus in Cantio.

An. DCLXXXVII. Hoc anno, Mollo fuit in Cantio crematus, aliique XII. viri cum eo. [4] Et poſtea eodem anno, Ceadwalla Cantium devaſtavit.

Ceadwala Bapt. Romæ, W.S. Rex.

An. DCLXXXVIII. [5] Hoc anno, Ceadwala Rex profectus eſt Romam, & ſuſcepit Baptiſmum à Sergio Papa, qui ei nomen indidit Petrum. Abhinc autem circiter VII. diebus deceſſit, XII. kal. Maii,

Ceadƿallan broðor. [a] ⁊" þone mon eft on Cent forbærnde:· And [b] Hloðhere. [c] Cantƿara cining". þy ylcan geare forðferde. And [d] man gehalgode Johannes on Agustald to biscope. ⁊ he þær ƿæs oþþe Ƿilfrið in com. Syððan feng Johannes to Ceastre-biscopdome. forðan Bosa biscop ƿæs forð-faren. Ða ƿæs Ƿilferð his preost syððan gehalgod Ceastre to biscope. ⁊ for to his mynstre on Dera-ƿuda":· [e] Her ƿearð on Brytene blodi ren. ⁊ meolc ⁊ buter ƿurdon geƿende to blode":·

An. DCLXXXVI. Her [f] Ceadƿalla and Mul [g] his broðor" Cent ⁊ Ƿiht [h] forhergedon. [i] Ðæs Cædƿala geaf into sce. Petres minstre Medeshamstede hoge þ is in an igland Heabureahg hatte. þa ƿæs abbot on þære minstre Egbalð ƿæs gehaten. heo ƿæs se þridde abbot æfter Saxulfe. þa ƿæs Ðeodorus Ærceb. on Cent":·

An. DCLXXXVII. Her Mul ƿearð on Cent [k] forbærned. ⁊ oþre XII. men mid him. ⁊ þy [l] geare [f] Ceadƿalla eft Cent [m] for-hergade:·

[n] An. DCLXXXVIII. Her for [o] Ceadƿala [p] cining to Rome. [q] and onfeng fulluht æt [r] Sergium" þam Papan. ⁊ he him scop Petrum to name". ⁊ he [s] syþþan" ymbe VII. niht" forð-ferde [t] on XII. kal. Maí. unden

a Deeſt Cant. *b* Loþere. *Laud.* Loþhere. *Cant.* Hlotere. *Cot.* *c Ex Laud. Cot.* *d Ex Laud.* *e Ex Cot.* *f* --pala. *Laud.* Mul ⁊ Ceadƿalla. *Cant.* *g Ex Laud. Cot.* *h* ---godan. *Laud. Cot. Cant.* *i Ex Laud.* *k* bærned. *Laud.* *l* geara. *Laud.* *m* --gode. *Cant.* *n Hic Annus ſecundum Cod.* Laud. *Ad An.* DCLXXXIX. *Codd.* Cot. *&* Wheel. *referunt; quorum quidem Wheelocus, ut & Cant. perperam, ac inverſo ordine debito, primum Inæ (qui Ceadwallam in regno ſecutus eſt) ſucceſſionem tradit, deinde Ceadwallæ mortem.* *o* --palla. *Cant. Wheel.* *p Deeſt Wheel. Cant. Cot.* *q* ⁊ fulpihte onfeng from þam Papan. ⁊ se Papa hine het Petrus. *Cant. Wheel.* *r* Sergie. *Cot. Deeſt Wheel. Cant.* *s Deeſt Wheel.* þær ymb VII. niht. *Cant.* binnan VII. nihtan. *Cot.* *t Deſunt Cot. Cant. Wheel.*

1 *Vide infra An.* 687. 2 *Wilfrithus Archiepiſcopatu Eboracenſi primum ab Ecgfrido, deinde ab Alfrido, Northymbrorum Regibus, fuerat privatus; tandem vero Haguſtaldenſis Eccleſiæ ſuſcepit Epiſcopatum, Joanne ejus Epiſcopo Boſæ in Archiepiſcopatu Eboracenſi ſuccedente.* 3 *Joanne nempe rebus Eccleſiæ adminiſtrandis propter ſenectutem minus idoneo.* 4 *Ut fratris ſui mortem ulciſceretur.* 5 *Vide* Bed. H. E. *l.* 5. *c.* 7.

† Beverley in Yorkshire.

under Criſtes claðum".[a] ⁊ he wæs gebyrged innan ſce. Petres cyrican".[b] ⁊ Ine feng to rice on Weſt-Seaxna æfter him".[c] ſe [d] rixade [e] XXXVII. wintra. [f] ⁊ he getymbrade þæt mynſter æt Glæſtinga-byrig".[g] ⁊ ſyððan [h] gewat to Rome. ⁊ þær [i] wunode oð his ende dæg":- [k] Ðone wæs ſe Ine Cenreding. Cenred Ceolwalding. Ceolwald wæs Cynegilſes [l] broðor. ⁊ þa wæron [m] begen" Cuðwines. ſuna Ceawlinges. Ceawlin Cynricing. Cynric Cerdicing :-

ſub Chriſti veſtimentis; & ſepultus eſt in ſancti Petri Eccleſia. Inas autem capeſſit regnum in Occidentalibus Saxonibus poſt eum; & regnavit XXXVII. annis. Is conſtruxit illud Monaſterium apud Glæſtinga-byrig, & poſtea profectus eſt Romam, ac ibi degebat uſque ad ſui exitus diem. Ina fuit Cenredi filius, Cenredus Ceolwaldi, Ceolwaldus fuit Cynegilſi frater, & eorum uterque Cuthwini [filius,] filii Ceawlingi, Ceawlinus Cynrici, Cynricus Cerdici.

Ina Oc.S. Rex. Monast. apud Glassenbury. Ina Romam mov. Ina Genealogia.

DCLXXXIX.

An. DCXC. Her Deodorus [n] Arcebiſcop forð-ferde. [o] He wæs XII. wintra biſcop". [p] ⁊ he wæs bebyrged innan Cantwara-byrig". [q] ⁊ [r] feng [s] Beorhtwald to þam biſceopdome". [t] on kl. Julíi. he wæs [u] ær" abbot on Raculfe". [x] Ær [y] þiſſan" [z] wærun [a] Romaniſce biſcopas. [b] ⁊" ſiððan [z] wærun Engliſce". [c] Ða wæron II. cininga on Cent. [d] Wihtred and Wæbheard":-

An. DCXC. [1] Hoc anno, Theodorus Archiepiſcopus deceſſit *. Is fuit [2] XII. annis Epiſcopus, & ſepultus eſt in Cantwarbyrig; ac [3] Beorhtwaldus capeſſit eum Epiſcopatum kalendis Julii; is autem antea fuerat Abbas in Raculfe. Huc uſque fuerant Romani Epiſcopi [Cantwarenſes;] poſtea autem Angli. Tunc fuerunt duo Reges in Cantio, [4] Wihtredus & [5] Wæbheardus.

Beorhtwald Abp. IB Wihtred, Wæbheard Cant. Reges.

DCXCI. DCXCII.

[e] An. DCXCIII. Her wæs Brihtwald gehalgod to Ærceb. fram Godune. Galwala [f] biſcope. on v. Non. Jul. [g] Innan þas tyd" Gifemund. [h] ſe wæs" biſcop [i] on Hroue-ceaſtre". forð-ferde. ⁊ Brihtwald [k] Arcb." [l] gehalgode [m] Tobian on his

An. DCXCIII. Hoc anno, Brihtwaldus conſecratus eſt in Archiepiſcopum à [6] Goduno, Gallorum Epiſcopo, [7] v. Non. Julii. Hoc tempore, [8] Giſemundus, qui fuit Epiſcopus in Hroveceſter, deceſſit; & Brihtwaldus Archiepiſcopus conſecravit Tobian in ejus ſedem.

Gifemund Ep. Roff. Tobias Episc. Roff.

---

a ⁊ he wearð bebyrged innan S. Petres mynſtre. *Cot. Deſunt Cant. Wheel.* *b* Æfter him underfeng rice Ina. *Cot.* Her Ine feng to Weſt-Seaxna rice. *Cant. Wheel.* *c* ⁊. *Cant.* ⁊ he. *Cot. Wheel.* *d* heold. *Cant. Wheel.* *e Sic Codd. Cot. Wheel. Cant. Mendoſe Cod. Laud.* XXVII. *f Ex Wheel.* *g Deſunt Wheel.* *h* ferde. *Cot.* *i* forð-ferde. *Cot.* deceſſit. *k* Ðonne. *Cant. Deſunt Laud. quæ in hoc anno ſequuntur.* *l* --ðor. *Cant.* *m Ex Cant.* *n* ---ceop. *Cant.* *o Ex Laud. Cot.* *p Ex Laud.* *q Ad An.* DCXCII. *Laud. Cot.* *r* Brihtpoldus wæs gecoren to Ærcb. *Laud. Brihtwoldus electus eſt in Archiepiſcopum.* --- wæs Brihtpold gecoren to arcb. *Cot.* *s* Brihtpold. *Cant.* *t Ex Laud. Cot.* *u Deeſt Cot.* *x Ad An.* DCXCII. *Laud.* *y Ex Laud.* þiſon. *Cot.* *z* wæron. *Laud. Cant. Cot.* *a* --niſcan. *Cot.* *b Ex Laud. Cot.* *c Ex Codd.* Laud. *&* Cot. *quorum uterque ad An.* DCXCII. *refert.* *d Mendoſe Laud.* Nihtred. *e Ex Laud. Cot.* *f Sic Cot. Mendoſe Laud.* biſcop. *g* On þys timan. *Cot.* *h Ex Cot.* *i Ex Cot.* *k Ex Cot.* *l* gehadade. *Cot.* *m* þar to Tobian. *Cot.*

1 *Vide* Bed. H. E. *l.* 5. *c.* 8. * 13. *kal. Octobris.* Flor. Thorn. 2 XXII. Bed. Flor. Brompt. *rectius: Archiepiſcopatum enim ſuſcepit An.* 668. 3 *al. Brihtwoldus.* 4 *Victredus.* Bed. 5 *Suebheardus.* Bed. Flor. *Wedbard.* Brompt. 6 *Godwino.* Flor. 7 III. *kal. Julii.* Bed. 8 *Gibmundus.* Bed.

ſedem. Brihtelmus item è vivis exceſſit.

An. DCXCIV. Hoc anno, Cantwari fœdus pepigerunt cum Ina, & ei dederunt xxx. millia librarum amicitiæ [conciliandæ] cauſa, quod ii antea Mollonem ejus fratrem cremaverant. Wihtredus item capeſſit Cantwarorum regnum, ac illud tenuit xxxiii. annis. Wihtredus fuit filius Ecgbyrhti, Ecgbyrhtus Arcenbyrhti, Erconbyrhtus Eadbaldi, Eadbaldus Æthelbyrhti. Ubi primum Rex eſſet, juſſit cogi magnum [1] Concilium in locum qui dictus eſt† Baccancelde. Ei interfuit Wihtredus, Cantwarorum Rex, & Archiepiſcopus Cantwarenſis Brihtwaldus, & Tobias Epiſcopus de Hroveceaſter; & cum iis Abbates & Abbatiſſæ, multique viri prudentes ibi erant congregati, ut omnes conſilium caperent de Dei Eccleſiarum reparatione, quæ ſunt in Cantio. Tunc incœpit Rex proloqui, ac dicebat; Volo ut omnia Monaſteria & Eccleſiæ quæ fuerint datæ & legatæ Dei in gloriam, Regum fidelium, meorum prædeceſſorum, diebus; ac meorum propinquorum diebus, Ægelberhti nempe Regis, & eorum qui ei ſucceſſerint; ita ſuperſint Dei in honorem, & firmiter remaneant in ſæcula ſæculorum. Quum ego Wihtredus terreſtris Rex à cœleſti Rege incitatus, & ſpiritu juſtitiæ accenſus, à noſtris avis illud didicerim, quod nullus Laicus jure debet ſeipſum immittere in quamvis Eccleſiam, aut aliquid earum rerum quæ ad Eccleſiam ſpectant: idcirco nos firmiter & fideliter conſtituimus ac decernimus; & Dei Omnipotentis nomine, omniumque Sanctorum, interdicimus

Wihtred Cantw. rex

Concilium apud Baccancelde.

[a] ſteall. [b] And Brihtelm ƿæs of lyfe ᵹelæd:·

An. DCXCIV. Her [c] Cant-ƿare [d] ᵹeþinᵹodan ƿið Ine. ⁊ [e] him [f] ᵹesealdon" [g] xxx. þusenda" [h] punda" [i] to freondscipe". forðon þe hi ær Mul [k] his broðor" forbærndon. And Ƿihtred fenᵹ to Cant-ƿara rice. ⁊ heold [l] hit" [m] xxxiii. ƿintra". [n] Se Ƿihtred ƿæs Ecᵹbyrhting. Ecᵹbyrht Arcenbyrhting. Erconbyrht Eadbalding. Eadbald Æþelbyrhting":· [o] And sona sƿa he cinᵹ ƿas. he het ᵹaderian mycel Concilium on þare stopé þe is ᵹeclypod Baccancelde. on þare ƿas Ƿihtred sittende Cant-ƿare cinᵹ. and se Arceb. of Cantuare-byri Brihtƿald. ⁊ se biscop Tobias of Hroue-ceastre. ⁊ mid heom abbodas ⁊ abbedessen. ⁊ maniᵹe ƿise menn þær ƿæron ᵹeᵹaderade. ealle to smeaᵹende embe Godes cyrcan bote. þa beoð innan Cent. Nu aᵹann se cinᵹ to sprecende ⁊ sæde. Ic ƿylle ꝥ ealle þa mynstra ⁊ þa cyrican þa ƿæron ᵹiuene ⁊ becƿeðene Gode to ƿyrðmynte be ᵹeleaffulra cinᵹa daᵹan. minra forᵹenᵹlan. ⁊ be minra maᵹan daᵹon. be Æᵹelberhtes cinᵹes. ⁊ þara þe him æfter fyliᵹdan. sƿa beliuan Gode to ƿyrðmynte ⁊ fæstlice standan á to ecnisse æure ma. Forðon ic Ƿihtred eorðlic cinᵹ fram þam heouenlice cinᵹe onbryrd. ⁊ mid andan þare rihtƿisnisse anæld. * of uran ealdran fæderan ic habbe ꝥ ᵹeleornod. þat nan læpedeman nah mid rihte to stinᵹan hine an anre cirican. na anan þara þinᵹan þe to cyrcan belimpð. And for þi stranᵹlice ⁊ tryƿlice ƿe ᵹesettað ⁊ demað. ⁊ on Godes naman þes ealmihtiᵹes. ⁊ on ealra halᵹena ƿe forbeodað

a loh. *Cot.* *b Ex Laud.* *c* --ƿara. *Laud.* *d* þinᵹodan. *Cot.* *e* hi ᵹiuan him. *Cot.* *f* --dan. *Cant.* *g Sic Laud. Cot. Mendoſe opinor Wheel.* xxx. manna. *Pecunias enim Cantwaros Inæ dediſſe, apud Hiſtoricos convenit; quanquam de numero librarum diſcrepent.* *h Ex Cant.* *i Ex Cot.* *k Ex Cot.* *l Ex Cot.* *m* þre ⁊ tƿenti ƿintra. *Laud. mendoſe: quippe ſecundum ipſum Cod.* Laud. *Regnum incœpit An.* 694. *deceſſit An.* 725. *n Deſunt Laud.* *o Quæ de Synodo* Baccanceldenſi *ſequuntur, deſumpſimus ex Cod.* Cot. * *Poſt* anæld *in Cod. unde hæc deſcripſimus, ſequitur* vel acend, *i. e. natus; de Regeneratione nempe agens.*

1 *Vide* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 189. & Thorn. *de Evidentiis Eccleſiæ Chriſti Cantwarenſis.*

† Beckenham in W. Kent.

a Ex

beodað eallon uſon æfter-gengan cingan. ⁊ ealder-mannum. ⁊ eallan læwedan-mannum. æure ænne hlauordscipe ouer cyrcan. ⁊ ouer eallan heora þingan. þe ic oððe mine yldran on ealdon dagan giuan Criste to loue on ece erfwyrðnesse. ⁊ ure hlæfdian sca. Marian. ⁊ þan halgan Apostolan. Ac loc hwenne hit gewurðe þ biscop. oððe abbod. oþþe abbedesse gewite of þysan liue. sy hit gecydd þan Arcb. ⁊ mid his ræde ⁊ geþeahte sy gecoren swilce wurðe beo. And his lif þe man sceal to swa geþonne þynge cysan. arece se Arcb. .... ⁊ his clænnesse. ⁊ an ane wisan ne wurðe gecoren nan. na to swa geþonan þingan gehalgod. butan þes Arcb. ræde:- Cyngas sceolan settan eorlas. ⁊ ealdras-men. scir-reuan. ⁊ domes-menn. ⁊ Arcb. sceal Godes gelaþunge wissian ⁊ rædan. ⁊ biscopas ⁊ abbodas ⁊ abbedessan. ⁊ preostas ⁊ diaconas ceosan ⁊ settan. ⁊ halgian and getrymman mid godan mynegunga ⁊ forebysene. þe læste þe æni of Godes heorde tyelie ⁊ lose:-

omnibus noſtris ſucceſſoribus Regibus, & Præfectis, omnibusque Laicis in perpetuum dominatione omni in Eccleſias, & in omnes earum poſſeſſiones, quas ipſe aut mei deceſſores antiquitus dederint ad Chriſti gloriam in ſempiternam hæreditatem, ac [gloriam] Dominæ noſtræ ſanctæ Mariæ, & ſanctorum Apoſtolorum. Ubi vero contigerit Epiſcopum, aut Abbatem, aut Abbatiſſam hac vita cedere, nuncietur Archiepiſcopo, atque ejus conſilio & præceptis eligatur qui dignus fuerit. Ejus porro vitam qui ad munus tam ſacrum eligetur, exploratam habeat Archiepiſcopus......... ejuſque caſtitatem; neque ullo modo electus ſit aliquis, aut ad munus tam ſacrum conſecratus, abſque Archiepiſcopi conſilio. Regum eſt conſtituere Comites, Duces, Vice-Comites, & Judices: & Archiepiſcopi eſt Dei Eccleſiam gubernare, eique conſulere; Epiſcopos item, & Abbates, & Abbatiſſas, & Presbyteros, & Diaconos eligere & conſtituere, conſecrare etiam & confirmare bonis præceptis ac exemplo, ne ullus de Dei grege aberret & pereat.

DCXCV. DCXCVI.

[a] An. DCXCVII. Her Suðan-hymbre of-slogon [b] Ostryðe. Æþelredes [c] cwen. Ecgfrides [d] swuster:-

An. [1] DCXCVII. Hoc anno, [2] Suthymbri interfecerunt Oſtrytham, Æthelredi Reginam, Ecgfridi ſororem.

DCXCVIII.

[e] An. DCXCIX. Her Pyhtas slogon Berht ealdor-man:-

An. DCXCIX. Hoc anno, Picti peremerunt [3] Berhtum Præfectum.

DCC. DCCI.

[f] An. DCCII. Her Kenred feng to Suðhymbra rice:-

An. DCCII. Hoc anno, Kenredus capeſſit Suthymbrorum regnum. Kenred. [redacted] rex. Suthymbr.

An. DCCIII. Her [g] Hedde biscop [h] forðferde. ⁊ he heold þone biscopdom [i] XXVII. [k] wintre on Wintan-ceastre:-

An. [4] DCCIII. Hoc anno, Hedda Epiſcopus deceſſit; is tenuit Epiſcopatum in Wintanceaſter XXVII. annis. Hedda Wint. Episc. mors.

An. DCCIV. Her Æþelred Pending. [l] Myrcna cyning. on-feng munuc-hade. ⁊ þ rice heold XXIX. wintra. þa feng Cenred to:-

An. DCCIV. Hoc anno, Æthelredus, Pendæ filius, Merciorum Rex, ſuſcepit Monachatum: regnum vero tenuit [5] XXIX. annis; ac deinde capeſſit Cenredus. Æthelred tonsus. Cenred Merc. rex.

An.

a Ex Laud. Cot. *b* Ostreðe. Cot. *c* cwene. Cot. *d* swyster. Cot. *e* Ex Laud. *f* Ex Laud. Cot. *g* Hæde. Laud. Hædde. Cant. *h* for-ferde. Cant. *i* XXXVII. Cant. *mendoſe: quippe ſecundum iſtum Cod. regnum incœpit An.* 676. *k* wintra. Laud. *l* Myrcena. Cot. Mircna. Cant.

1 696. Weſt. 2 *Mercii, qui dicuntur Suthumbri, id eſt, illa pars Merciorum, quæ eſt à parte Boreali* Trent *fluminis.* Weſt. 3 *Brihtricum.* Weſt. 4 704. Weſt. 5 XXX. Weſt.

Osred Northymb. rex. Saxulfi Episc. mors.

An. DCCV. Hoc anno, [1] Ealdferthus, Northymbrorum Rex, deceſſit XIX. kal. Januar. in† Driffelda; & Saxulfus [Merciorum] Epiſcopus. Tum capeſſit regnum Oſredus [Ealdferthi] filius.

DCCVI. DCCVII. DCCVIII.

Aldhelm Ep. Westwud. Daniel W.S. Episc. Forther Ep. Westw. Ceolred merc. rex. Cenred Romæ mor. Wilferthi Ep mors.

An. DCCIX. Hoc anno, Aldhelmus Epiſcopus deceſſit, qui fuit juxta† Weſtwudam Epiſcopus. Diviſa eſt autem, prima Danielis ætate, in duos Epiſcopatus Weſt-Saxonum terra; (olim enim unus fuerat;) quorum alterum tenuit Daniel, alterum Aldhelmus Epiſcopus. Poſt Aldhelmum capeſſit [2] Fortherus: & Ceolredus Rex capeſſit Merciorum regnum. Cenredus profectus eſt Romam, atque Offa cum eo; Cenredus autem ibi fuit uſque ad vitæ terminum. Et eodem anno, Wilferthus Epiſcopus deceſſit in† Undale, ejuſque corpus delatum eſt ad Ripum*: [3] is fuit Epiſcopus, quem Ecgferthus Rex olim ad Romam adegerat.

Acca Episc. Ebor. Prœlium prope Hæfe. Gerentus Rex Brit.

An. DCCX. [4] Hoc anno, [5] Acca, Wilferthi Presbyter, capeſſit Epiſcopatum, quem [Wilferthus] antea tenuerat". Hoc item anno, Beorhtfrythus Dux pugnavit adverſus Pictos inter Hæfe† & Cære. [6] Ina & Nun ejus propinquus pugnabant cum Gerento, Britonum Rege; [7] & eodem anno, occiſus eſt Hygbaldus.

DCCXI. DCCXII. DCCXIII.

mors Sti Guthlaci.

An. DCCXIV. Hoc anno, deceſſit ſanctus Guthlacus*; [8] & Pipinus [Francorum] Rex.

An. DCCXV. [9] Hoc anno, Ina & Ceol-

An. DCCV. Her [a] Ealdferð. Norðanhymbra cyning. forð-ferde [b] on XIX. kl. Janr. on Driffelda". [c] & Seaxulf biſceop". [d] Ða feng Osred his sunu to rice":·

An. DCCIX. Her [e] Aldhelm biſcop forð-ferde. [f] se wæs be [g] Westan-wuda biſceop. [h] And wæs" to-dæled in [i] fore-wearðum [k] Danieles dagum [l] in twa biſcopſcira West-[m] Seaxna [n] lond. & ær hit wæs an. oðer [o] heold Daniel. oðer [p] Aldhelm [q] biſcop". Æfter [r] Aldhelme feng [r] Forðhere to. And Ceolred [s] king" feng to Myrcna rice. And Cenred for to Rome. & Offa mid him. [t] & Cenred wæs þær oð his lifes ende". [u] And [x] þi ilcan geare [y] Wilferð biſcop forð-ferde [l] in Undalum. & his lic man lædde to Ripum. He wæs biſcop. þone [z] Ecgferð cining ær bedraf to Rome":·

An. DCCX. [a] Her Acca. Wilferðes preoſt. feng to þam biſcopdome þe he ær heold". And [b] her" [c] Beorhtfryð [d] ealdor-man feaht wið [e] Pehtas [f] betwix Hæfe & Cære". And Ine & [g] Nun [h] his [i] mæg gefuhton wið Gerente. [k] Weala cyninge. [l] & þam ilcan geare man ofſloh Hygbald":·

An. DCCXIV. Her forð-ferde Guðlac [m] se halga. [n] & Pipinus cing":·

An. DCCXV. Her Ine and Ceolred [a] fuhton

---

a Aldfrið. *Laud.* Alfrið. *Cot.* *b Ex Laud.* *c Deeſt Laud. Cot.* *d Ex Laud.* & Osred his sunu feng to rice. *Cot.* *e* Aldelm. *Laud.* *f* seo. *Laud.* *g* Westan ſcele-wuda. *Cant.* *h* þ wearð. *Cant.* *i* fore-wyrdum. *Cot.* *k* Danieles. *Cot.* *l* on. *Laud.* *m* Sexana. *Cot.* *n* landes. *Laud.* *o* heald. *Cot.* *p* Aldelm. *Laud. Cot.* *q Ex Laud.* *r* Forhere. *Laud. Cot.* *s Ex Cant.* *t Ex Laud.* *u Ex Laud. Cot.* *x* þam. *Cot.* *y* Wilfrið. *Cot.* *z* Ecgfrið. *Cot.* *a Ex Laud. Cot.* *b* þam ylcan geare. *Laud.* *c* Byrhtferð. *Cant.* *d* ealder- *Cant.* *e* Pyhtas. *Laud.* *f Ex Laud.* *g* Nunna. *Cant.* *h* his mæg *deſunt Cant.* *i* mæi. *Laud.* *k* þam king. *Cant.* *l Ex Laud.* *m* seo. *Laud.* *n Ex Cot.*

1 *Alhfridus.* Flor. *Aelfridus.* Weſt. 2 *Forthredus.* Weſt. 3 *Vide ſupra An.* 678. 4 *Ad An.* 711. Weſt. 5 *Eatta.* Weſt. 6 *Ad An.* 708. Weſt. 7 ---- *cujus initio pugnæ Dux Higebaldus peremptus eſt.* Weſt. * 3. *Id. Aprilis.* Flor. 8 *Ad An.* 715. Flor. 9 716. Weſt.

† Driffeld on the Hull in E. Yorkshire. † Westwood in Wilts a few miles S.E. of Bath.
† Oundle in Northamptonsh. * Rippon in Yorkshire. † may be Heefield & Cavehouse in Northumberland.

[a] fuhton æt [b] Ƿodnes-beorhe. [c] Her forð-ferde Dagobert se cing":·

An. DCCXVI. Her Osred. Norðan-hymbra [d] cyning. ƿearð of-slægen [e] be suþan gemære". se hæfde [f] XI." ƿinter [g] rice" æfter Ealdferþe. Ða feng Cenred to rice. ⁊ heold II. gear. [h] Ða Osric. ⁊ heold XI. gear". And [i] eac" on þam [k] ilcan" geare [l] Ceolred. Myrcna [m] cyning. forð-ferde. ⁊ his lic [n] lið on [o] Licet-felda. ⁊ Æþelredes Pendinges on [p] Beardan-igge. [q] And" þa feng [r] Æþelbald to rice on [s] Mercum. ⁊ heold XLI. [t] ƿinter. [u] Se" Æþelbald ƿæs Alƿeoing. Alƿeo Eaƿing. Eaƿa [x] Ƿybing þæs cyn is beforan [y] aƿriten". [z] And [a] Ecbyrht se [b] arƿeorða [c] ƿer on Hii" þam ealonde þa munecas on ryht gecyrde. ꝥ [d] hi Eastron" on riht [e] heoldon. and þa [f] cyrcligan sceare":·

DCCXVII.

An. DCCXVIII. Her Ingild [g] forð-ferde. Ines broðor". ⁊ [h] hiora sƿeostur ƿærun" Cƿenburh ⁊ Cuðburh. ⁊ [i] sio Cuðburh [k] ꝥ lyf æt Ƿinburnan arærde". [l] ⁊ hio ƿæs" for-gifen [m] Norþan-hymbra cyninge Ealdferðe. ⁊ [n] hi

redus pugnabant apud[†] Wodnesbeorh". Hoc anno, deceſſit Dagobertus [Francorum] Rex.

An. DCCXVI, [1] Hoc anno, Oſredus, Northymbrorum Rex, fuit interfectus juxta fines Auſtrales, qui regnum tenuit XI. annis poſt Ealdferthum. Tum capeſſit regnum Cenredus, & tenuit II. annis; tum Oſricus, & tenuit XI. annis". [2] Eodem etiam anno, Ceolredus Merciorum Rex deceſſit, ejuſque corpus jacet in[+] Licetfeld, & Æthelredi, filii Pendæ, in Beardanig.[*] Deinde Æthelbaldus capeſſit regnum in Merciis, tenuitque XLI. annis. Æthelbaldus fuit filius Alweoi, Alweous Eapæ, Eapa Wybæ, [3] cujus genealogia antea deſcripta eſt. [4] Ecgbyrhtus autem, Venerabilis ille vir, Monachos in Hii Inſula ad rectam [fidem] convertit, adeo ut Paſcha Orthodoxum obſervarent, & Eccleſiaſticam tonſuram.

An. DCCXVIII. Hoc anno, [5] Ingildus, Inæ frater, deceſſit: eorum autem ſorores fuerunt Cwenburga & Cuthburga; & Cuthburga illud Monaſterium apud Winburnan exſtruxit; quæ ipſa etiam data eſt [in uxorem] Northymbrorum Regi Ealdfertho; ii autem,

prælium apud Wodnesbeorh. *Cenred North. rex.* *Æthelbald mer. rex.* *-Genealogia.* *Monachi in Hii conversi.* *Monast Winburn.*

---

a gefuhton. *Laud. Cant.* *b* ---beorg. *Laud.* Ƿoddes-beorge *Cant.* *c Ex Cot.* *d* cininga. *Laud.* cing. *Cant.* *e Ex Laud.* *f Mendoſe Wheel.* IV. *& Codd. Laud. ac Cant.* VII. *Vita enim defuncto Ealdfertho ſucceſſit Oſredus An.* DCCV. *Vide ſupra.* *g Deeſt Laud.* *h Ex Laud.* *i Ex Laud.* *k Deeſt Cant.* *l* Ceolpold. *Cant.* *m* king. *Cant.* *n* restað. *Laud.* *o* Liceed-felda. *Cant.* *p* Bearðan-ege. *Laud.* Beardan-ege. *Cant.* *q Ex Laud. Cant.* *r* ---bold. *Cot.* *s* Myrce. *Cot.* Myrcum. *Cant.* *t* ƿintra. *Laud. Cot. Cant.* *u Ex Cant. Deeſt hæc Genealogia Cod.* Laud. *x* Ƿybbing. *Cant.* *y Deeſt Cant.* *z* ⁊ Egberht se arƿurða ƿer le hiƿan to rihton Eastran ⁊ to sce. Petres sceære geƿende. *Cot. i.e. Et Egberhtus venerabilis Vir Ienſes Monachos ad Catholicum Paſcha & ſancti Petri tonſuram convertit. In eundem fere modum exprimit Cod.* Laud. *verum pro* Egberht *cum Wheel. legit* Ecbyrht. *& pro* rihton Eastran *habet* rihtum Eastrum. *a* --byrht. *Cant.* *b* arƿyrða. *Cant.* *c Sic Cant. Mendoſe Wheel.* ƿæron in. *d* hie Eastran. *Cant.* *e* healdan. *Cant.* *f* cyricean sceare. *Cant.* *g* Ines broðor. forð-ferde. *Cant.* *h* heo sƿustra ƿæron. *Laud.* heora sƿystor ƿæron. *Cant.* *i* seo. *Laud. Cant.* *k* arærde ꝥ lyf æt Ƿinburnan. *Cant.* macian het ꝥ mynster æt Ƿinburnan. *Cot.* *l Sic Laud. Mendoſe Wheel.* ƿæs. ⁊ hio. --- ⁊ heo ƿæs. *Cant.* *m* Norðymbra. *Laud.* Ealdferðe. Norþanhymbra kinge. *Cant.* *n* heo. *Laud.* hie. *Cant.*

1 717. Weſt. 2 *Ad An.* 719. Weſt. 3 *Vide ſupra An.* 626. 4 *Vide* Bed. H. E. *l.* 5. *c.* 23. 5 *Ingelſus*, Flor. *Ingilſus*, Weſt.

† Woodborough a few miles S. of the Devizes in Wiltshire.
+ Lichfield in Staffordshire. * Bardney upon Witham in Lincolnshire.

autem, eo vivente, ſibi mutuo renuntiavere.

DCCXIX. DCCXX.

An. DCCXXI. Hoc anno, Daniel Epiſcopus profectus eſt Romam. Eodem item anno, Ina interfecit Cynewulfum Clitonem. Et hoc anno, [1] deceſſit ſanctus Epiſcopus Johannes, qui Epiſcopus fuit [Haguſtaldenſis] XXXIII. annis, & VIII. menſibus, & XIII. diebus; ejus autem corpus requieſcit in Beoferlic.

An. DCCXXII. Hoc anno, Æthelburga Regina deſtruxit [caſtrum] Tantun,† quod Ina olim exædificarat. [2] Ealdbryhtus etiam exul abiit in Suthrie & Auſtrales Saxones; & Ina depugnabat cum Auſtralibus Saxonibus.

DCCXXIII. DCCXXIV.

An. DCCXXV. Hoc anno, Wihtredus, Cantwarorum Rex, deceſſit, [3] IX. kal. Maii, qui regnavit [4] XXXII. annis: [5] ejus genealogia ſupra [deſcripta eſt;] & [5] Eadberhtus poſt eum capeſſit Cantii regnum. Ina etiam præliatus eſt adverſus Auſtrales Saxonas, & ibi interfecit Ealbyrhtum Clitonem, quem antea exilio multarat.

DCCXXVI.

An. [6] DCCXXVII. Hoc anno, deceſſit Tobias, Epiſcopus Roffenſis, cujus ad ſedem Brihtwoldus Archiepiſcopus conſecravit [7] Aldulfum in Epiſcopum.

An. [7] DCCXXVIII. Hoc anno, Ina profectus eſt Romam, & ibi animam efflavit; atque Æthelheardus ejus propinquus capeſſit

Cynewulf occisus. Johan. Ep. mors. Tanton destructa. Ealdbryht Exul. Eadberht Cantw. rex. Ealbyrht Clito cæsus. Aldulf Roff. Episc.

be him [a] liſiendum [b] hi" ȝedældun :-

An. DCCXXI. Her Daniel [c] biſcop" [d] ferde to Rome. And þy ylcan ȝeare Ine of-ſloh Cyneƿulf [e] þone æþeling". [f] And [g] her" forð-ferde ſe halȝa biſcop Iohs. ſe wæs biſcop XXXIII. ȝeara. ⁊ VIII. monþas. ⁊ XIII. daȝas". [h] ⁊ his lic reſtað in Beoferlic":-

An. DCCXXII. Her Æþelburh cwen [i] to-wearp Tantun. [k] þone Ine ær tymbrede. And Ealdbryht [l] wrecca ȝewat on [m] Suþrie. ⁊ on Suð-Seaxe. [n] ⁊ Ine ȝefeaht wið [o] Suð-Seaxum":-

An. DCCXXV. Her Ƿihtred. Cantwara [p] cyning. forð-ferde [q] on IX. kl. Mai. ſe rixade [r] XXXII. wintra". [s] þær cyn is beforan. [t] ⁊ Eadberht feng" [u] æfter him" [x] to Cent rice". And Ine feaht wið [y] Suð-Seaxan". ⁊ þær [z] of-ſloh Ealbyrht [a] þone æþeling. þe he ær ut-aflemde":-

An. [b] DCCXXVII. Her forð-ferde Tobias. biſcop [c] in [d] Rofe-ceaſtre. [e] ⁊ on his ſtal Brihtwold Ærcebiſcop ȝehalȝode Aldulf to biſcope":-

An. [f] DCCXXVIII. Her Ine [g] ferde to Rome. [h] and þær his feorh ȝeſealde". ⁊ feng Æðelheard to Ƿeſt-Seaxna

---

a liſiȝendum. *Laud.* liſȝendum. *Cant.* *b Deeſt Laud.* hie. *Cant.* *c Ex Cot.* *d* for. *Laud.* *e Ex Laud.* *f Ex Laud. Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Ex Laud.* *i* to-wærp. *Laud.* *k Sic Laud.* þe. *Cant.* ⁊. *Wheel.* *l* wræccea. *Cant.* *m* Suþreȝe. *Laud.* Suþriȝe. *Cant.* *n Deſunt Laud.* *o* ---Sexan. *Cant.* *p* cinȝ. *Cant.* *q Ex Laud. Cot.* *r* XXXIII. *Cot.* *s Deeſt Laud. ad* And Ine *&c.* *t Cod. Pet. Deſunt Cant.* *u Ex Cot.* *x Cod. Petroburg. Deſunt Cant.* *y* --Seaxum. *Laud.* *z* ofſloȝe. *Cant.* *a Ex Laud.* *b* DCCXXVI. *Cot. Deeſt hic Annus Cod.* Cant. *c* of. *Cot.* *d* Hroue-ceaſter. *Cot.* *e* ⁊ Brihtwold Arb. on his ſtol ȝehalȝode Aldulf to biſcope. *Cot.* *f* DCCXXVI. *Laud. Cot.* Her forð-ferde Ine cinȝ. ⁊ fenȝ *&c. Cot.* *g* for. *Cant. Laud.* *h Deſunt Laud. Cant.*

1 *Sanctus Johannes, Eboracenſis Eccleſiæ Epiſcopus, cum præ majore ſenectute minus Epiſcopatui adminiſtrando ſufficeret, ordinato pro ſe Wilfrido Presbytero ſuo, ſeceſſit ad monaſterium ſuum quod dicitur In ſilva Deirorum, ibique vitam in converſatione Deo digna complens, cæleſtia Nonis Maii conſcendit.* Flor. 2 *Eadbertus.* Weſt. 3 *die Cal. Maii.* Flor. 4 XXXIV. *ſemis annos.* Flor. 5 *Vide ſupra An.* 694. 6 726. Flor. 7 727. Weſt.

† Taunton in Somersetshire.

a Ex

Seaxna rice [a]his mæi". ⁊ heold [b]hit" xiv. gear. [c]And þy ilcan geare [d]gefuhton Æþelheard. ⁊ Osƿald se æþeling. [e]⁊" se Osƿald ƿæs Æþelbalding. Æþelbald Cynebalding. Cynebald Cuðƿining. Cuðƿine Ceaƿlining":-

An. DCCXXIX. [f]Her Cometa se steorra hine [g]oþieƿde. ⁊ [h]se [i]Ecgbyrht [k]in Ii" forð-ferde :-

An. DCCXXX. Her Osƿald [l]se" æþeling forð-ferde :-

An. DCCXXXI. [m]Her [n]ƿæs ofslegen Osric". [o]se ƿæs xi. ƿinter" [p]Norðanhymbra" cyning. [q]and" feng Ceolƿulf to [r]þam" rice. and heold viii. gear". [s]se Ceolƿulf ƿæs [t]Cuþaing. Cuþa Cuðƿining. Cuðƿine Leodƿalding. Leodƿald Ecgƿalding. Ecgƿald [u]Eadhelming. Eadhelm Occing. Occa" Iding. Ida Eopping. And [x]Beorhtƿald Arcebisceop [y]geforð [z]on Idus Janr. se ƿæs biscop xxxvii. ƿintre. ⁊ vi. monðas. ⁊ xiv. dagas". [a]⁊" [b]þy ilcan geare. [c]Tatƿine ƿæs gehalgod to Arcebisceope". [d]se ƿæs ær in Mercum preost in Breodune". [e]Hine [f]halgodan Daniel [g]Ƿentan biscop. [h]⁊ Ingƿald Lunden biscop". ⁊ Aldƿine [i]Licet-felda biscop. ⁊ Aldulf [k]Rofes-ceastre biscop. dic x. Junii menſis". [l]He hæfde þ Arb.-rice iii. gear :-

Occidentalium Saxonum regnum, tenuitque illud xiv. annis. Et eodem anno præliati ſunt Æthelheardus & Oſwaldus Clito; Oſwaldus autem fuit filius Æthelbaldi, Æthelbaldus Cynebaldi, Cynebaldus Cuthwini, Cuthwinus Ceawlini.

An. DCCXXIX. Hoc anno, Cometa ſtella ſeipſam exhibuit, & ſanctus Ecgbyrhtus in Ii deceſſit *.

An. DCCXXX. Hoc anno, Oſwaldus Clito deceſſit.

An. [1]DCCXXXI. Hoc anno †, occiſus eſt Oſricus, qui fuit xi. annis Northymbrorum Rex: Ceolwulfus autem capeſſit illud regnum, & tenuit viii. annis. Ceolwulfus fuit filius Cuthæ, Cutha Cuthwini, Cuthwinus Leodwaldi, Leodwaldus Ecgwaldi, Ecgwaldus Eadhelmi, Eadhelmus Ocgæ, Ocga Idæ, Ida [2] Eoppæ. Beorhtwaldus item Archiepiſcopus deceſſit [3] Idibus Januarii, qui fuit Epiſcopus xxxvii. annis, vi. menſibus, & xiv. diebus; & eodem anno, [4] Tatwinus conſecratus eſt in Archiepiſcopum, qui antea fuerat in Merciis Presbyter in [5] Breodune.† Eum conſecrabant Daniel, Wintonienſis Epiſcopus; & [6] Ingwaldus, Londinenſis Epiſcopus; & [7] Aldwinus, Licetfeldenſis Epiſcopus; & Aldulfus, Roffenſis Epiſcopus; die x. Junii menſis. Is tenuit eum Archiepiſcopatum iii. annis.

Æthelheard W.S. rex — Oswaldi Geneal. — Mors S. Ecgbyrhti. — mors Oswaldi. — Ceolwulf North. rex. Genealogia. — Tatwin Archiepisc. — Daniel Ep. Winton — Ingwald Ep Lund — Aldwin Ep. Licetfeld.

DCCXXXII.

a Ex Laud. b Ex Cot. c Deſunt Cod. Laud. *ad Anni finem. d* ---tan. *Cant. e Deeſt Cant. f* Her ateopoden tpegen Cometan. *Laud. Hoc anno apparuerunt duæ Cometæ.* Her ætyƿdan tƿegen Cometan. *Cot. g* oþeoƿde. *Cant. h* se halga. *Cot.* Saint. *Cant. i* --bryht. *Laud.* --berht. *Cot. k Ex Laud.* of ii. *Cot. l Deeſt Laud. m Ad Ann.* DCCXXIX. *Laud. Cot. Breviter ad calcem Anni* DCCXXIX. *poſt* forð-ferde *ea ſic exprimit Cot.* ⁊ Osric cing eal-ſƿa. *n* ƿæs Osric of-ſlegen. *Cant. o Ex Laud. p Deeſt Laud. q* þa. *Laud. r Deeſt Laud. s Deeſt hæc Genealogia Cod.* Laud. *t* Cuþing. *Cant. u* Ealdhelming. Ealdhelm Oging. Ogga. *Cant. x* Brihtƿold. *Laud.* Brihtƿald. *Cot.* Byrhtƿald. *Cant. y* forð-ferde. *Laud. Cot. z Ex Laud. Cot. a Deeſt Cot. b* her. *Cot. c* man gehalgode Tatƿine to Ærcebiscop. *Laud.* man gehalgede Tætƿine to Arcebiscop. *Cot.* ƿas Tatƿine gehalgod to Arcebisceop. *Cant. d Ex Laud. e Ex Laud. Cot. ad verba* He hæfde *&c. f* --gedon. *Cot. g* Ƿentan-ceſtre. *Cot. h Deſunt Cot. i* Licefeld. *Cot. k* Hrou-ciſt'. *Cot. l Ex Cot.*

* 8. *Cal. Maii, ipſo die Paſchæ.* Flor. 1 729. Flor. 730. Weſt. † *Idibus Maii.* Bed. 2 *Hujus Genealogiam vide ſupr. ad An.* 547. 3 5. *Id. Januar.* Flor. Bed. 5. *Id. Junii.* Thorn. 4 *Tadwinus.* Flor. Weſt. 5 *al. Bredone.* -- *Briudun.* Bed. 6 *Ingoldus.* Weſt. 7 *Alwinus.* Weſt.

† Breedon H of Tewkesbury, in Worcestershire

a Su-

DCCXXXII.

[Solis Ecclipsis. Acca Ep pulsus.]

An. DCCXXXIII. [1] Hoc anno, Æthelbaldus expugnavit† Sumurtun; atque ſol obſcuratus eſt *". Acca item pulſus eſt Epiſcopatu.

An. DCCXXXIII. Her Æðelbald geeode [a] Sumurtun. [b] and ſunne [c] aþiſtrode". [d] And Acca wæs adrifen of biſcopdome":.

[Bedæ mors. Egbriht Ep. Ebor.]

An. DCCXXXIV. Hoc anno, viſa eſt luna quaſi ſanguine ſuffuſa †: ac deceſſit [2] Tatwinus Archiepiſcopus *, etiamque Beda †; [3] conſecratus eſt autem Ecgbrihtus in [Eboracenſem] Epiſcopum.

An. DCCXXXIV. Her wæs ſe mona ſwilce he wære mid blode begoten. and [e] ferde forð" Tatwine [f] Ærceb." ⁊ [g] eac" Beda. [h] and man gehalgode Ecgbriht to biſcope":.

An. DCCXXXV. Hoc anno, Ecgbrihtus Epiſcopus Pallium accepit à Roma.

[i] An. DCCXXXV. Her on-feng Ecgbriht biſcop pallium æt Rome:.

[Nothelm Archiep.]

An. DCCXXXVI. Hoc anno, Nothelmus Archiepiſcopus accepit Pallium [4] à Romanorum Epiſcopo.

An. DCCXXXVI. Her Noþelm Arcebiſceop on-feng pallium [k] fram Romana [l] biſceop:.

[Forther. Ep. Scireburn. Ceolwulf tonsus. Edberht north. rex. Ethelwaldi & Accæ Ep. mors. Cynewulf Episc.]

An. DCCXXXVII. Hoc anno, Fortherus [Sciréburnenſis]† Epiſcopus cum Frithogitha [Weſt-Saxonum] Regina profectus eſt Romam. Ceolwulfus etiam Rex ſuſcepit Petri tonſuram, & tradidit ſuum regnum Edberhto patrui filio, qui regnavit XXXI. annis. Æthelwoldus item Epiſcopus atque Acca deceſſerunt, & Cynewulfus conſecratus eſt in Epiſcopum: & eodem anno, Æthelwoldus devaſtavit Northymbrorum terram.

An. DCCXXXVII. Her [m] Forþere [n] biſcop. and [o] Friþogiþ cwen. [p] ferdan to Rome. [q] And Ceolwulf cining feng to [r] Petres ſcære". [s] ⁊ ſealde his rice Edberhte his federan ſunu. ſe rixade [t] XXXI. wintera". [u] And Æþelwold biſcop ⁊ Acca forð-ferdon. ⁊ Cynewulf [x] man gehalgode" to biſcope". [y] and þy ilcan geare Æþelwold hergode Norð-hymbra land":.

[Eadbryht north. rex]

An. [5] DCCXXXVIII. Hoc anno, [6] Eadbryhtus Eatæ filius, Eata Leodwaldi, capeſſit Northymbrorum regnum, & tenuit XXI. annis: ejus autem frater fuit Ecgbyrhtus, Eatæ filius, Archiepiſcopus [Eboracenſis]; qui quidem ambo [ſepulti] requieſcunt in Eboraci civitate, in eadem porticu.

An. DCCXXXVIII. Her Eadbryht Eating. Eata Leodwalding. feng to [z] Norþan-hymbra rice. ⁊ heold XXI. [a] winter. ⁊ his broþor wæs [b] Ecgbyrht Eating. Arcebiſceop. [c] and" [d] hi reſtað begen on [e] Eoforwic-ceaſtre on anum portice:.

DCCXXXIX.

---

a Sumertun. *Cant. Cot.* *b* ⁊ wearð eall þære ſunnan trendel ælce ſweart ſcyld. *Cot. & totius ſolis orbis tenebris velatus eſt.* *c* aþeoſtrode. *Cant.* *d Ex Laud. Cot.* *e* forð-ferde. *Laud. Cant.* *f Ex Laud.* *g Ex Laud.* *h Ex Laud. Cot.* ⁊ Ecgberht wæs gehalgod to biſcop. *Cot.* *i Ex Laud.* *k* fram. *Cant.* *l* biſcope. *Laud.* *m* Forðhere. *Cant.* *n* biſceop. *Cant.* *o* Fryþegið. *Laud.* Freoþogið. *Cant.* *p* --don. *Cot.* foran. *Cant.* *q Ex Laud. Cot.* *r* cleric-hade. *Cot.* *s Ex Laud:* *t leg.* XXI. *Regnum enim Oſwulfus, ejus filius ac ſucceſſor, incœpit An.* DCCLVII. *Vide Annum proxime ſequentem.* *u Ex Laud. Cot.* *x* wæs gehadod. *Cot.* *y Ex Laud.* *z* Norð-hymbra. *Laud.* *a* wintra. *Laud. Cant.* *b* --briht. *Cant.* *c Deeſt Cant.* *d* heo. *Laud.* *e* Euerwic- *Cot.* Eoferwic- *Cant.*

1 734. Weſt. * 18. *Cal. Septembris, circa horam diei tertiam.* Flor. 19. *Cal. Septembr.* Weſt. † 2. *Cal. Febr. circa galli cantum.* Flor. Dunelm. 2 *Tadwinus.* Flor. Weſt. * 3. *Cal. Aug.* Flor. Dunelm. † 8. *Cal. Junii, circa horam decimam.* Flor. 3 *Ad An.* 725. Dunelm. 4 *Gregorio tertio.* 5 739. Weſt. 6 *Eadbertus.* Weſt.

+ Somerton in Somersetshire † Sherborn in Dorsetshire.

a DCCXL.

DCCXXXIX. DCCXL.

An. [a]DCCXLI. Her [b]Æþelheard cyning [c]forð-ferde. ⁊ feng Cuþred [d]his mæg" to West-[e]Seaxna rice. and heold [f]XVI. [g]ƿintra. ⁊ heardlice [h]he" [i]gewonn [k]wið" [l]Eþelbald [m]Myrcena" cyning. [n]And Noþelm Erceb. forð-ferde". ⁊ [o]Cuðbryht wæs to Arcebiscope gehalgod. ⁊ [p]Dun biscop to Hrofes-ceastre:· [q]Her forbarn Eofer-wic":·

[r]An. DCCXLII. Her wæs mycel sinoð gegaderod æt Clouesho. ⁊ þær wæs Aþelbald. Myrcena cing. ⁊ Cutberht Arb. ⁊ fela oðre wise menn:·

An. DCCXLIII. Her Æþelbald. [s]Myrcena cining". ⁊ Cuþred [t]West-Seaxna cining" [u]fuhton wið Wealas:·

An. DCCXLIV. Her Daniel gesæt on Wintan-ceastre. ⁊ [x]Hunferð feng to biscepdome. [y]And steorran foran swyðe scotienda. And Wilferð seo iunga se wæs biscop on Eofer-wic forð-ferde on III. kl. Mai. se wæs XXX. ƿintra biscop":·

An. DCCXLV. Her Daniel forð-ferde. þa wæs [z]XLIII. ƿintra agan siððan he onfeng biscepdome:·

An. DCCXLVI. Her [a]mon sloh Selred cyning:·

DCCXLVII.

An. DCCXLVIII. Her wæs of-slegen Cynric. West-[e]Seaxna æþeling. and

An. [1]DCCXLI. Hoc anno, Æthelheardus Rex deceſſit; & Cuthredus ejus propinquus capeſſit Occidentalium Saxonum regnum, tenuitque [2]XVI. annis; qui acriter bellum geſſit in Ethelbaldum, Merciorum Regem. [3]Nothelmus item Archiepiſcopus deceſſit*; [4]& Cuthbryhtus fuit in Archiepiſcopum conſecratus; [5]ac Dunus in Epiſcopum Roffenſem. Hoc anno, igni incenſum eſt Eboracum.

An. DCCXLII. Hoc anno, magna [6]Synodus coacta eſt apud Cloueshou†: & ibi fuit Athelbaldus, Merciorum Rex; & Cutberhtus Archiepiſcopus, multique alii viri prudentes.

An. [7]DCCXLIII. Hoc anno, Æthelbaldus, Merciorum Rex, & Cuthredus, Occidentalium Saxonum Rex pugnabant adverſus Britannos.

An. DCCXLIV. Hoc anno, Daniel [8]reſedit in Wintanceaſter, & Hunferthus capeſſit [illius] Epiſcopatum: [9]ſtellæ item [de cœlo] frequentes deciderunt. [10]Et Wilferthus junior, qui erat Epiſcopus in Eboraco, deceſſit III. kal. Maii; is fuit XXX. annis Epiſcopus.

An. [11]DCCXLV. Hoc anno, Daniel deceſſit, ubi [12]XLIII. anni effluxerant, ex quo ſuſcepit Epiſcopatum.

An. DCCXLVI. Hoc anno, occiſus eſt Selredus [Eaſt-Saxonum] Rex.

An. [13]DCCXLVIII. Hoc anno, occiſus eſt Cynricus, [14]Occidentalium Saxonum Clito; &

---

a DCCXL. *Laud. Cot.* *b* ---hard. *Laud. Cot.* *c* forð-ferde. *Laud.* *d Ex Laud.* *e* Sexna. *Cant.* *f Mendoſe Cant.* XXVI. *g* gear. *Laud.* *h Ex Cant.* *i* gewann. *Cant.* wann. *Cot.* *k Hanc vocem deſumpſit Wheeloc. ex MS.* Ben. *Deeſt MS.* Cot. *quem ſecutus eſt ille.* *l* Æþelbold. *Laud.* *m Ex Laud.* Myrcena. *Cot.* *n Ex Cot.* *o* Eadberht. *Laud.* *p* Dunn. *Cant.* *q Ex Laud.* *r Ex Cot.* *s Ex Laud.* *t Ex Laud.* *u* fuhtan. *Cant.* *x* Un. *Laud.* *y Ex Laud.* *z* XLVI. *Laud.* *a* man. *Cant.*

1 739. Weſt. 2 15. Weſt. 3 *Ad An.* 739. Dunelm. * 16. *Cal. Novembris.* Flor. 4 *Ad An.* 749. Dicet. 5 *Vita ſcilicet defuncto Eadulpho.* 6 *De hujus Synodi decretis vide* Evidentias Eccleſiæ Chriſti Cant. *inter X. Scriptores, p.* 2209. *l.* 32. Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 230. 7 744. Weſt. 8 *Ætate confectus ſponte Præſulatum dimiſit.* 9 *Ad An.* 747. Weſt. 10 *Ad An.* 743. Weſt. 11 746. Weſt. 12 44. Weſt. 13 749. Weſt. 14 *Filius Regis Cuthredi.*

† Abyngdon in Berks. anciently called Sheovesham.

a Cod.

Æthelbyrht Cant. rex.

& Eadbryhtus, Cantwarorum Rex, deceſſit, [1] atque Æthelbyrhtus, Wihtredi Regis filius, capeſſit regnum.

Eadbryht Cant-ƿara cyning forð-ferde. [a] ⁊ Æþelbyrht. Ƿihtredes sunu cinges. feng to þam rice":-

DCCXLIX.

An. DCCL. Hoc anno, Cuthredus, Occidentalium Saxonum Rex, pugnavit contra Æthelhunum, animoſiſſimum illum Ducem.

An. DCCL. Her Cuðred. [b] Ƿest-Seaxna" cyning. [c] gefeaht ƿið Æþelhun þone [d] ofer-medan ealdor-mon:-

DCCLI.

Prælium apud Burford Com. Oxon.

An. DCCLII. Hoc anno, Cuthredus, Occidentalium Saxonum Rex, duodecimo anno ſui regni, pugnavit apud [2] Beorgfordam contra Æthelbaldum, Merciorum Regem, eumque fugavit.

An. DCCLII. Her Cuþred. [e] Ƿest-Seaxna cining". gefeaht þy [f] tƿelftan geare his rices æt [g] Beorg-forda ƿið Æðelbald. [h] Myrcena cing. and hine geflymde":-

An. DCCLIII. Hoc anno, Cuthredus, Occidentalium Saxonum Rex, præliatus eſt adverſus Britannos.

An. DCCLIII. Her Cuðred. Ƿest-Seaxna cyning. feaht ƿið Ƿealas:-

Cyneheard Ep. Wint.

Cantwar. combuſta.

Sigebryht W. S. rex.

An. DCCLIV. [3] Hoc anno, Cuthredus, Occidentalium Saxonum Rex, deceſſit: Cyneheardus etiam capeſſit Epiſcopatum Wintonienſem poſt Hunferthum": & Cantwarorum civitas combuſta eſt eo anno. [4] Sigebryhtus autem [Cuthredi] propinquus capeſſit Occidentalium Saxonum regnum, & tenuit uno anno.

An. DCCLIV. Her Cuðred. [i] Ƿest-Sæxna cining". forð-ferde. And Cyneheard [k] on-feng biscopdome" æfter Hunferðe on Ƿintan-ceastre. and Cantƿara-[l] burh forbarn þy geare. And [m] Sigebriht "his mæg" feng to Ƿest-Seaxna rice. ⁊ heold an gear:-

regno pulſus.

An. DCCLV. Hoc anno, Cynewulfus & Occidentalium Saxonum Proceres, ob iniqua facta regno [toto] privarunt Sigebryhtum, [Cynewulfi] propinquum, præter Hamtunſcire; quam quidem [provinciam] tenuit, quoad interfeciſſet Ducem, [5] qui apud ſe om-

[o] An. DCCLV. Her Cynewulf benam [p] Sigebryht [q] his mæge" his [r] rices. and Ƿest-[s] Seaxna [t] ƿiotan for unryhtum dædum [u] buton Hamtun-scyre". and he hæfde þa oð he of-sloh þone [x] ealdor-man þe him [y] lengest" ƿunode. And

---

a Cod. Petroburg. Deſunt Laud. & Cant. *b Ex Laud.* *c* feaht. *Cant.* *d Legendum fortaſſe* ofer-metan *vel* ofer-modan. --eofer-modigan. *Laud.* *e Ex Laud.* *f* XXII. *Laud. mendoſe: Anno enim regni* XIV. *mortem obiit.* *g* Beorh- *Cant.* *h Ex Laud.* *i Ex Laud.* *k* feng to biſceopdome. *Cant.* *l* byrig. *Laud.* *m* Sigbriht. *Laud.* *n Ex Laud.* *o Geſta hujus anni breviter ſic complexus eſt Cot.* Her Cynewulf benam Siberhte cinge his rice. ⁊ Siberhtes broðer. Cynehard gehaten. of-sloh on Merantune Cynewulf. ⁊ he rixode XXXI. gear. And þas ylcan geares man of-sloh Æþelbald. Myrcena cing. on Hreopan-dune. ⁊ Offa gefeng Myrcena rice geflymdon. *i. e. Hoc anno, Cynewulfus Siberhtum Regem regno privavit; & Siberhti frater, nomine Cynehardus, occidit Cynewulfum in Merantune;*† *is autem regnarat* XXXI. *annis. Eodem anno occiſus eſt Æthelbaldus, Merciorum Rex, in Hreopandune;*‡ *& Offa Merciorum regnum ſuſcepit. Perperam hic additur* geflymdon, *niſi quidpiam deſideretur. Videtur certe vox referre ad Beornredum ab Offa* fugatum. *p* Sigebrihte. *Laud. Cant.* *q Ex Laud.* *r* rice. *Laud.* *s* Sexna. *Cant.* *t* ƿitan. *Laud.* *u* butan Hamton-scire. *Cant.* *x* ealder- *Cant.* *y* lengs. *Laud.*

1 *Cujus regnum Beorna & Æthelbryhtus inter ſe diviſerunt.* Weſt. 2 *Beorhtford.* Flor. *Beorford.* Weſt. 3 *Ad An.* 756. Weſt. 4 *Ad An.* 750. Dicet. 5 *ſcil. Cumbranum.* *a Deeſt*

† perhaps in [redacted] in Surrey between Lambeth & Wimbledon. ‡ Repton near the Trent in Darbyshire.

And hine þa Cynewulf on Andred adræfde. ⁊ he þær wunode. [a]oð″ ꝥ hine an swan of-stang æt [b]Pryuutes-flodan. ⁊ [c]he wræc þone caldor-man Cumbran. And [d]se″ Cynewulf oft [e]mid″ miclum gefeohtum feaht wið [f]Brit-wealum. And ymb [g]xxxi. [h]wintra þæs [i]þe he rice hæfde. he wolde adræfan ænne æþeling se wæs Cyneheard [k]haten. [l]⁊″ [m]se Cyneheard″ wæs þæs Sygebryhtes broðor. And þa [n]geacsode he þone [o]cining [p]lytle [q]werede on wif [r]cyððe on Merantune. ⁊ [s]he″ hine þær [t]inne″ berad. ⁊ [u]þone bur″ [x]utan [y]be-eode. ær hine [z]þa men [a]on-funden þe mid þam cyninge wærun. [b]And″ þa ongeat se cyning ꝥ. ⁊ [c]he″ on þa duru [d]ut-eode. ⁊ þa unheanlice hine [e]werede oð he on þone æþeling [f]locude. and þa [g]ut-ræsde on hine″. ⁊ hine [h]miclum gewundade. And [i]hi ealle on þone cyning [k]wærun feohtende″. [l]oð″ þæt [m]hy hine [n]of-slegenne [o]hæfdon. [p]And þa on þæs wifes [q]gebærum on-fundan þæs [r]cyninges þegnas þa [s]un-stylnesse. ⁊ þa þider urnon″ swa [t]hwelc swa þonne gearo [u]wæs. And [x]raðost″ [y]heora″ [z]se″ [a]æþeling [b]gehwelcum [c]feoh ⁊ feorh [d]gebead″. and [e]hiora [f]nænig hit geþingian nolde″. ac

nium diutiſſime manſerat. Deinde vero eum Cynewulfus in Andred compulit, ubi moratus eſt, quoad illum quidam ſubulcus lancea trajeciſſet apud† Pruutes-flod, dum ulciſceretur Ducis Cumbrani [necem.] Cynewulfus autem frequenter gravi prælio oppreſſit Britannos. Poſt XXXI. etiam circiter annos quam regno potiretur, [1]conatus eſt [ſuo regno] expellere quendam Clitonem, qui Cyneheardus nuncupatus eſt; Cyneheardus vero fuit Sygebrihti frater. Cognovit interim ille Regem cum parva turma mulieris inviſendæ cauſa [iter feciſſe] ad [2]Merantune, cumque ibi obſedit, & cameram circumegit antea quam id deprehenderent viri qui tunc cum Rege eſſent. Id ubi Rex comperuiſſet, oſtio egreſſus eſt, ac ſeſe viriliter defendit, donec Clitonem conſpiceret; & in eum impetum fecit, eumque vehementer vulneravit. Tunc autem univerſi Regem oppreſſerunt uſque dum eum interfeciſſent. Tandem qui intra mulieris domicilium erant Regis Thani, cognito tumultu, eo accurrebant, quiſque ut primum eſſet paratus. Statim autem Clito eorum ſingulis pecunias ac vitam ſpoſpondit, quorum tamen nullus paciſci voluit; ſed continenter in eum [omnes] præ-

Cynewulf W.S. rex occisus.

Pugna Merantun.

a Deeſt Cant. *b* Prywetes- *Ben.* Prifeæs- *Cant.* *c* se swan. *Laud.* se. *Cant.* *d Deeſt Cant.* *e Ex Cant.* *f* --wealas. *Laud.* *g* XVI. *Laud. mendoſe. Vid. infra An.* DCCLXXXIV. *h* wintra. *Laud. Cant.* *i* te. *Wheel. mendoſe.* *k* gehaten. *Laud.* *l Deeſt Laud.* *m Deſunt Cant.* *n* geahsode. *Cant.* acsode. *Laud.* *o* cyninc. *Wheel. vitioſe.* *p* lyt. *Laud.* *q* weorode. *Cant.* *r* cyððan. *Laud.* *s Ex Cant.* *t Ex Cant.* *u* þa burh. *Cant.* *x* uton. *Laud.* *y* be-eodon. *Laud.* ymb-eodan. *Cant.* *z* þe. *Laud.* *a* afundon. *Laud.* on-fundan. *Cant.* *b Deeſt Cant.* *c Deeſt Cant.* *d Ex Cant.* *e* werode. *Laud.* *f* locade. *Laud. Cant.* *g* ut on hine ræsde. *Cant.* *h* mycclum. *Laud.* *i* he. *Laud.* *k* feohtende wæron. *Cant.* *l Deeſt Cant.* *m* hig. *Laud.* *n* of-slegen. *Laud.* *o* hæfdan. *Cant.* *p* þa on-fundan ꝥ þæs kinges geferan on þæs wifes un-stilnesse. ⁊ þider urnan. *Cant. Ubi id deprehenſum eſt à Regis ſociis ex mulieris clamore, eo accurrebant.* *q* gebæron. *Laud.* *r* cyningas. *Laud. mendoſe.* *s* un-stilnessa. *Laud.* *t* hwilc. *Laud. Cant.* *u* wearð. *Laud. Cant.* *x Deeſt Cant.* *y Ex Cant.* *z Ex Laud. Cant.* *a Cod. Petroburg. ad* and *&c.* *b* gehwilcan. *Laud.* æghwilcum. *Cant.* *c* feorh ⁊ feoh bead. *Cant.* *d* bead. *Laud.* *e* heo. *Laud.* heora. *Cant.* *f* nænig þicgan noldan. *Laud.* nan þæs on-fon wolde. *Cant.*

1 *Habens eum ſuſpectum ne aſpiraret ad regnum, vel necem fratris ſui in ipſum vindicaret.* Weſt. 2 *Meretun.* Flor. *Meriton.* Weſt.

† The q. Pevet in Hantshire.

prælìati ſunt, uſque dum omnes periiſſent, præter unum Britonem obſidem, qui quidem vehementer vulneratus eſt. Mane interim quum intellexiſſent Thani Regis, qui domi erant, Regem eſſe occiſum, eo equis contendunt, Dux [nempe] Oſricus, & Wiverthus Thanus, virique quos antea domi reliquerat; ac Clitonem in civitate, qua occiſus jacuit Rex, offenderunt; foreſque ipſis obſeratas invenientes, ad eas appropinquabant. Tunc pollicitus eſt [conceſſurum ſe] iis proprias ipſorum libertates, bona ac terras, modo ei regnum tranſderent; monens inſuper eorum propinquos apud ſe eſſe, qui ab ipſo deficere nollent. Reſpondent autem ii nullum ex propinquis ſibi eſſe chariorem quam ipſorum Dominum, ſeque nunquam ejus interfectoribus obſequi velle. Jubebant deinde ſuos cognatos, ut Ducem incolumes relinquerent; à quibus reſponſum eſt, id ipſum illorum ſociis, qui antea cum Rege eſſent, fuiſſe oblatum: dicebantque quod ipſi ad hoc non magis parati erant, quam eorum ſocii qui cum Rege fuerunt interfecti. Idcirco ad portas eo uſque depugnabant, donec intra eas ſe fuga reciperent. Clito autem interfectus eſt, virique qui cum eo una fuerunt omnes præter unum; is erat Ducis filius initialis, cui (quanquam graviter vulnerato) vitam Dux

[a] heo″ [b] on hine″ symle feohtende ƿæron. oð″ [c] ꝥ″ [d] hi ealle [e] lægon″ butan anum [f] Brytƭiscum gisle. ⁊ se [g] sƿiðe″ geƿundad ƿæs. Ða on [h] morgene [i] gehyrdun ꝥ þæs cyninges þegnas [k] þe him [l] beæftan ƿæran″. ꝥ se cyning [m] of-slegen ƿæs. þa ridon [n] hy″ þyder. ⁊ his ealdor-man Osric. ⁊ [o] Ƿiverð his [p] þegn. [q] ⁊ þa men þe he beæftan him læfde ær″. ⁊ þone æþeling on þære byrig [r] metton. þær se cyning of-slegen læg. ⁊ [s] heo″ þa [t] þa″ [u] gatu [x] him to [y] belogene [z] ƿæron. ⁊ [a] þa þær to eodan. [b] And″ þa [c] gebead he [d] him″ heora [e] agene dom. feos ⁊ londes. gif [f] hy him þæs rices [g] uðon. ⁊ [h] him [i] cyðþe ꝥ hiora [k] magas″ him mid [l] ƿærun. þa þe him [m] from noldon. [n] And″ þa [o] cƿedon [p] hi ꝥ [q] heom nenig′ mæg leofra nære [r] þonne heora hlaford. ⁊ [s] ꝥ″ [d] hy″ næfre his banan folgian noldan. And þa budon hy heora [t] magum ꝥ hy [u] heom″ gesunde [x] from eodon″. [y] ⁊ hy cƿædon″ ꝥ ꝥ ilce heora geferum geboden ƿære þe ær mid þam [z] cyninge ƿærun. Ða cƿædon hy [a] ꝥ [b] ꝥ″ hy hy þæs ne [c] on-munden þon ma″ þe [d] heora geferan þe mid þam cyninge ƿæron of-slegene. [e] And′ hy þa ymb þa [f] gatu feohtende ƿæron [g] oð″ [h] ꝥ″ hy [i] þær in flugon″. ⁊ þone æþeling of-slogon. ⁊ þa men þe [k] him mid″ ƿærun ealle butan anum. [l] se ƿæs þæs ealdor-monnes god-sunu. ⁊ he his feorh generede ⁊ [m] þeah″ [n] he″

ƿæs

---

a Ex Laud. hie. *Cant.* *b Ex Cant.* *c Ex Cant.* *d* hig ealle of-slagene ƿæron. *Laud. i. e. ii omnes occiſi erant.* *e* lagan. *Cant.* *f* Bryt-ƿyliscum. *Laud.* *g Cod. Petroburg.* *h* morgen. *Laud.* mergen. *Cant.* *i* ---don. *Laud.* *k* þa bæftan him ƿæron. *Cant.* *l* bæfton. *Laud.* *m* ƿæs of-slegen. *Cant.* *n Deeſt Laud.* *o* --ferð. *Laud. Cant.* *p* þegen. *Cant.* *q* ⁊ þa mon þe he ær him bæftan læfde. *Cant.* *r* gemetton. *Laud.* *s Ex Laud.* hie. *Cant.* *t Ex Cant.* *u* geatu. *Cant.* *x* heom. *Laud.* *y* belocen. *Cant.* *z* hæfdon. *Laud.* hæfdan. *Cant.* *a* hie. *Cant.* *b Deeſt Cant.* *c* bead. *Laud. Cant.* *d Deeſt Laud.* *e* agenne. *Cant.* *f* heo. *Laud.* hie. *Cant.* *g* geuþan. *Cant.* *h* heom. *Laud. Cant.* *i* cyþde þæt heora magas. *Cant.* *k* maga. *Laud.* *l* ƿæron. *Cant.* *m* fram noldan. *Cant.* *n Deeſt Cant.* *o* cƿædan. *Cant.* *p* hie. *Cant.* hig. *Laud.* *q* him nan. *Cant.* *r* þone. *Laud.* *s Ex Cant.* *t* magon. *Laud.* *u Ex Laud.* him. *Cant.* *x* fram eodan. *Cant.* *y* þa cƿædon hie. *Cant.* *z* cing. *Cant. vitioſe.* *a* ꝥ hie þæs hie sylfe ne amundan þe ma. *Cant.* *b Ex Laud.* *c* gemundon. *Laud.* *d* eorre. *Wheeloc. vitioſe.* *e Deeſt Laud.* *f* geatu. *Cant.* *g Deeſt Cant.* *h Deeſt Laud.* *i Sic Laud.* þær inne purdon. *Cant. Wheeloc. mendoſe* þær Ine fulgon. *k* mid him. *Cant.* *l* ꝥ. *Cant.* *m Deeſt Laud.* *n Deeſt Cant.*

a Deeſt

ƿæs oft geƿundod. [a] And" se Cyneƿulf [b] ƿicsode xxxi. ƿintra. ⁊ his lic [c] lið on Ƿintan-ceastre. ⁊ þæs [d] æþelinges æt [e] Acsan-mynstre. ⁊ heora riht [f] fæderen-cyn geð to Cerdice. And þy ilcan geare man of-sloh Æþelbald. [g] Myrcena cyning. on [h] Seccan-dune. ⁊ his lic [i] lið on Hreopan-dune. ⁊ [k] he rixade xli. ƿintra. ⁊ þa" Beornred feng to rice. ⁊ [l] hit" lytle hƿile heold. ⁊ ungefealice. And [m] þy ilcan geare Offa [n] cyning" [o] geflymde Beornred. ⁊" feng to [p] þam" rice. ⁊ [q] þ" heold xxxix. ƿintra. ⁊ his sunu [r] Egverð [s] heold" [t] xl. daga. ⁊ an hund daga:· Se [u] ƿæs Offa" [x] Þincferþing. [y] Þincferð Eanƿulfing. Eanƿulf Osmoding. Osmod Eaƿing. Eaƿa Ƿybing. Ƿybba Creoding. Creoda Cyneƿalding. Cyneƿald Cnebbing. Cnebba Iceling. Icel Eomæring. Eomær Angelþeoƿing. Angelþeoƿ Offing. Offa Ƿærmunding. Ƿærmund Ƿyhtlæing. Ƿihtlæg Ƿodening:·

conceſſit. Cynewulfus vero regnavit xxxi. annis. Ejus corpus jacet in Wintanceaſter; Clitonis autem apud† Acſanminſter: illorum genus paternum recta deſcendit ad Cerdicum. Eodem item anno, occiſus eſt Æthelbaldus, Merciorum Rex, in‡ Seccandune; ejuſque corpus jacet in Hreopandune: regnavit autem xli. annis: deinde Beornredus capeſſit regnum, quod per tempus modicum & moleſte tenuit. Et eodem anno, Offa Rex fugavit Beornredum, ac regnum capeſſit, idque tenuit xxxix. annis; ejus etiam filius Egverthus tenuit xl. diebus & centum diebus. Offa fuit Thincferthi filius, Thincferthus Eanwulfi, Eanwulfus Oſmodi, Oſmodus Eawæ, Eawa Wybæ, Wybba Creodæ, Creoda Cynewaldi, Cynewaldus Cnebbæ, Cnebba Iceli, Icelus Eomæri, Eomærus Angeltheowi, Angeltheowus Offæ, Offa Wærmundi, Wærmundus Wihtlægi, Wihtlægus Wodeni.

DCCLVI.

[z] An. DCCLVII. Her Eadberht. Norðhymbra cining. feng to sceare. ⁊ Osulf his sunu feng to [a] þam" rice". [b] ⁊ rixade i. gear. ⁊ hine of-slogon his hiƿan on ix. kl. Augusti":·

An. [1] DCCLVII. Hoc anno, Eadberhtus, Northymbrorum Rex, ſuſcepit tonſuram; & Oſulfus ejus filius, capeſſit regnum, ac regnavit i. anno: eum autem interfecerunt ſui domeſtici ix. kalend. Auguſti.

An. DCCLVIII. [c] Her Cuðbryht Arcebiscop forð-ferde". [d] ⁊ he heold þ Arcebisceop-rice xviii. gear":·

An. [2] DCCLVIII. Hoc anno, Cuthbryhtus Archiepiſcopus deceſſit *: tenuit autem Archiepiſcopatum xviii. annis.

An. DCCLIX. Her Bregoƿine ƿæs to Ærcebiscop [e] gehadod to sce. Michaeles [f] tyde. [g] ⁊ heald hit feoƿer gear". [h] And Moll Æþelƿold feng to rice on Norðhymbrum. ⁊ rixade vi. [i] ƿintra". [k] ⁊ hit þa forlet":·

An. DCCLIX. Hoc anno, Bregowinus fuit in Archiepiſcopum conſecratus ad feſtum ſancti Michaelis, tenuitque quatuor annis. Item Mollus Æthelwoldus capeſſit regnum in Northymbris †, regnavitque vi. annis: tunc autem illud dimiſit.

An.

a Deeſt Cant. b rixade. *Laud. c* ligð. *Laud. d* —gas. *Laud. vitioſe. e* Æxanminstre. *Cant. f* fæderan- *Laud. g* Myrcene. *Laud. h* Seeggan- *Cant. i* restað. *Laud. k Ex Laud. l Ex Cant. m* þa. *Laud. n Deeſt Laud. Cant. o Ex Laud. p Ex Laud. q Ex Cant. r* Ecgferð. *Laud. s Deeſt Cant. t* xli. *Laud. Cant. u* Offa ƿæs. *Laud. Cant. x* Þingcferðing. *Laud.* Þingferþing. *Cant. y* Þingferð. *Cant. Quæ ſequuntur ad anni finem deſunt Laud. z Ex Laud. Cot. a Deeſt Cot. b Ex Laud. c Ad An.* 757. *Cant. d Ex Cot. e* gehalgod. *Laud. Cot. f* mæssan. *Cot. Cant. g Ex Cot. h Ex Laud. Cot. i* gear. *Cot. k Ex Laud.*

1 758. Dunelm. 2 760. Weſt. * 7. *Cal. Novembr.* Flor. Thorn. † *Nonis Auguſti.* Dunelm.

† Axminster in Devonshire. ‡ Seckington in N. Warwicks

Æthelbryht mors. An. [1] DCCLX. Hoc anno, Æthelbryhtus, Cantwarorum Rex, deceſſit: is fuit Wihtredi Regis filius. [2] Ceolwulfus etiam deceſſit. Ceolwulfi etiam.

An. DCCLXI. Hoc anno, fuit aſpera hyems. Et Mollus, Northymbrorum Rex, interfecit Oſwinum apud † Edwinesclife, octavo Id. Auguſti. Prælium Edwinesclif.

An. [3] DCCLXII. Hoc anno, deceſſit Bregwinus Archiepiſcopus *.

An. DCCLXIII. [4] Hoc anno, [5] Anbryhtus conſecratus eſt in Archiepiſcopum, quadrageſimo die poſt natales Chriſti [t]. Frithewaldus item Epiſcopus apud Witerne deceſſit Nonis Maii: is conſecratus eſt in Eboraco, XVIII. kal. Septembris, ſexto anno regni Ceolwulfi; & Epiſcopus fuit XXIX. annis. Tum conſecratus eſt [6] Pyhtwinus in Epiſcopum ad Hwiterne apud Ælfet-ee, XVI. kal. Auguſti. Anbryht Abp. Frithewald Ep. [redacted] witerun. Pythwin Ep [redacted] Witerun.

An. DCCLXIV. Hoc anno, Jeanbryhtus Archiepiſcopus accepit Pallium *.

An. DCCLXV. Hoc anno, capeſſit Alhredus Northymbrorum regnum, & regnavit octo annis. Alhred rex North.

An. DCCLXVI. Hoc anno, deceſſit Ecgberhtus Archiepiſcopus in Eboraco, [7] XIII. kal. Decembris; qui fuit Epiſcopus XXXVI. annis: & Fritheberhtus in Haguſtaldes-ee †, qui fuit Epiſcopus XXXIV. annis. Conſecratus eſt autem [8] Æthelberhtus in Eboracum, & Eathmundus in Haguſtaldes-ee *. Fritheberht Hagust. Ep. Æthelberht Ep. Ebor. Eathmund Ep. Hag.

An. DCCLX. Her Æþelbryht. Cantwara cyning. forð-ferde. [a] se wæs Wihtredes [b] cing sunu″. [c] ⁊ Ceolwulf eac forð-ferde″.

An. DCCLXI. [d] Her wæs se micele winter″. [e] And Moll. [f] Norð-hymbra cining″. of-sloh Oswine æt [g] Ædwinesclife″. [h] on octauo Id. Augusti″.

[i] An. DCCLXII. Her forð-ferde Bregwine Arcebiscop.

An. [k] DCCLXIII. Her [l] Anbryht wæs gehadod to Arcebisceope. on [m] þam feowerteogan [n] dæge ofer [o] midne winter. [p] And Friðewald biscop [q] æt Witerne″ forð-ferde [r] on Non. Mai″. se wæs gehalgod on Ceasterum. [s] on XVIII. kł. Sept. þam VI. wintra Ceolwulfes rices. ⁊ he wæs biscop XXIX. wintra″. [t] Ða man gehalgode Pyhtwine″ [u] to biscope″ æt Ælfet-* ée. [x] on XVI. kł. Augusti to Hwiterne″.

An. DCCLXIV. Her [y] Jeanbryht Arcebiscop on-feng pallium.

An. DCCLXV. [z] Her feng Alhred to Norð-hymbra rice′. [a] ⁊ rixade eahta winter″.

[b] An. DCCLXVI. Her forð-ferde Ecgberht Arcebiscop in [c] Eoferwic. [d] on XIII. kł. Decemb. se wæs biscop XXXVI. wintra″. ⁊ Friðebebryht in [e] Hagustaldes-ée. [f] se wæs biscop XXXIV. wintra″. And man [g] gehalgode Æþelberht to [c] Eoferwic. ⁊ Ealhmund to [e] Hagustaldes-ée″.

DCCLXVII.

---

a Cod. Petroburg. *b* cinges. *Cot. rectius.* *c Ex Laud.* *d Cod. Petroburg.* *e Ex Laud. Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* Eadwines-clive. *Cot.* *h Ex Laud.* *i Ex Cot.* *k* DCCLXII. *Laud. Cot.* *l* Janberht. *Laud.* Eanbriht. *Cant.* *m Sic Cot.* þon. *Laud.* þone. *Cant.* *Vitioſe Wheel.* þonne. *n* dæg. *Cant.* *o* mide. *Laud.* *p Ex Laud. Cot.* *q Deeſt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s Deeſt Cot.* *t* ⁊ syððan fent to Pihtwine. se wæs gehalgod. *&c. Cot. i.e. Et poſtea [Epiſcopatum] ſuſcepit Pihtwinus, qui conſecratus eſt, &c.* *u Deeſt Cot.* * *Poſt* Ælfæt *legit Cod. Cot.* vel Adelfæt. *x Deeſt Cot.* *y* Janberht. *Ben.* Eanbriht. *Cant.* *z Ex Laud. Cot.* *a Ex Laud.* *b Ex Laud. Cot.* *c* Euerwic. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* Hagustald- *Cot.* *f Deeſt. Cot.* *g* halgode. *Cot.*

1 762. Weſt. Thorn. 2 *Is Northymbrorum Rex fuerat, & anno regni ſeptimo ſeſe tonſuræ Eccleſiaſticæ ſubjecerat. Vide ſupr. An.* 731. *&* 737. 3 765. Dunelm. * 8. *Cal. Sept.* Thorn. 9. *Cal. Sept.* Flor. 4 *Ad An.* 765. Dunelm. 762. Dicet. 5 *al. Jeanbryhtus, Janberhtus & Lamberhtus.* 6 *Pechtwinus.* Flor. * *A Papa Paulo.* Flor. 7 XIV. Flor. † 10. *Cal. Junii.* Dunelm. 8 *Alberhtus.* Dunelm. *Eanbaldus.* Weſt. * 8. *Cal. Maii.* Dunelm.

† maybe Eggeclyffe in Durham near Yarum on the Tees.

a Cod.

DCCLXVII.

An. DCCLXVIII. [a] Her forð-ferde Eadberht [b] Eating" cing". [c] on XIV. kl. Septembris":-

An. DCCLXVIII. Hoc anno, deceſſit. Eadberhtus Rex, Eatæ filius, [1] XIV. kal.. Septembris.

[d] An. DCCLXIX. Initium Regni Karoli Regis.

DCCLXX. DCCLXXI.

An. DCCLXXII. Her [e] Milred biſcop forð-ferde:-

An. [2] DCCLXXII. Hoc anno, Mildredus [3] Epiſcopus deceſſit. *mildredi Sp. mors.*

DCCLXXIII.

An. DCCLXXIV. [f] Her Norð-hymbra forð-drifon heora cining Alhred of Eoferwic on Eaſter-tid. ⁊ genamon Æþelred. Molles ſunu. heom to hlaforde. ⁊ ſe ricsade IV. gear. And" [g] her [h] oþiewed read Criſtes mæl on heofonum æfter ſunnan ſetl-[k]gonge. And [l] þy geare" [m] gefuhton Myrce ⁊ [n] Cant-ware æt [o] Ottan-forda. ⁊ [p] wunderlice [q] nædran wæron [r] geſegene on Suð-Seaxna [s] londe:-

An. DCCLXXIV. Hoc anno, Northymbri expulerunt ſuum Regem Alhredum de Eboraco, Paſchatis tempore, & ceperunt [4] Æthelredum, Molli filium, ipſis in Dominum: is autem regnavit IV. annis. Hoc item anno, apparuit rubra Chriſti crux in cœlis poſt ſolis occaſum. Eodem etiam anno, præliati ſunt Mercii & Cantwari apud† Ottanford: & mirabiles ſerpentes viſi ſunt in Auſtralium Saxonum terra. *Æthelred North. rex.* *Prælium Ottanford.*

An. DCCLXXV. [t] Her Cynewulf ⁊ Offa [u] gefuhton ymb [x] Byrſintun. and Offa [y] nam þone tun". [z] On þas kinges dæi Offa. wæs an abbot of Medeshamſtede. Beonne gehaten. Se ilca Beonne. þurh calle þa muneke red of þere minſtre. þa let he Cuðbriht aldor-man X. bonde-land at Swines-heafde. mid læswe. ⁊ mid mædwe. ⁊ mid eal þ þær to læi. and swa þ se Cuðbriht geaf þone abbote L. punde þær fore. ⁊ ilca gear anes nihtes feorme. ouðer XXX. ſcyllinge penega. swa eac þ æfter his dæi ſcolde ſeo land ongean into þa mynſtre.

An. DCCLXXV. [5] Hoc anno, Cynewulfus & Offa prælium habuerunt propter Bynſingtun‡; Offa autem oppidum cepit". Regis Offæ temporibus, fuit Abbas quidam de Medeshamſtede, Beonne appellatus. Is ipſe Beonne, conſilio omnium Monachorum de Monaſterio, elocavit Cuthbrihto Duci X. tributariorum terram apud Swinesheafde, cum paſcuis & cum pratis, & cum omnibus adjacentibus; ea conditione, ut Cuthbrihtus ſolveret ob hoc Abbati L. libras, & ſingulis annis unius noctis hoſpitium, aut XXX. ſolidos in pecuniis numeratos: itemque ut poſt ejus obitum reverterentur terræ in Monaſterium. *apud Bynsington.*

---

a Cod. Petroburg. Deſunt Cant. *b Ex Laud. Cot.* *c Ex Laud.* *d Ex Laud.* e Milred. *Cant.* *f Ex Laud. quæ paucis ſic complexus eſt Cod. Cot.* Her Æþelred. Molles ſunu. ricsian agann on Norð-hymbran. *i. e. Hoc anno, Æthelredus, Molli filius, cœpit regnare in Northymbria.* *g Quæ ſequuntur ad An.* 773. *refert Cod.* Cant. *h* oþeowde. *Cant.* men geſegon. *Laud. i. e. viſa fuit.* men geſegan. *Cot.* *i* Chriſtes. *Cant.* *k* gange. *Cant.* *l* on þan ylcan geare. *Cot.* *m* fuhton. *Cot.* gefuhtan. *Cant.* *n* --wara. *Laud.* *o* Occan- *Cant.* *p* wundor- *Cant. Cot.* *q* nædran. *Laud.* nædra. *Cot.* *r* geſeogene. *Laud.* geſawene. *Cot. Cant.* *s* lande. *Cant.* *t Ad An.* DCCLXXVII. *Laud. Cant.* *u* geflyton. *Laud.* gefuhtan. *Cant.* *x* Beneſingtun. *Laud.* Benſingtun. *Cant.* *y* genam. *Laud. Cant.* *z Quæ in hoc Anno ſequuntur deſumpſimus ex Cod.* Laud. *qui quidem ad An.* DCCLXXVII. *refert.*

1 13. Flor. 2 775. Flor. 3 *Huicciorum.* 4 *Æthelbertum.* Flor. 5 *Ad An.* 778. Flor. 779. Weſt.

† Otford on Darent in W. Kent. ‡ Bensington in Oxfordsh. near Wallingford.

ſterium. Hujus rei teſtis fuit Rex Offa, & Rex Egferthus, & Archiepiſcopus Hygeberhtus, & Ceolwulfus Epiſcopus, & Inwona Epiſcopus, & Beonna Abbas, & multi alii Epiſcopi & Abbates, aliique multi viri potentes. Hujus ipſius Offæ temporibus, fuit Dux quidam Brordan nuncupatus. Is à Rege petebat ut ejus gratia liberaret ipſius quoddam Monaſterium Wocingas appellatum, propterea quod id dare deſtinaret [Eccleſiæ] Medeshamſtedenſi, & ſancto Petro, & ei qui tunc fuit Abbas; Puſa is dictus eſt. Iſte Puſa ſucceſſit Beonnæ, ac Rex eum vehementer dilexit. Tunc Rex liberavit Monaſterium† Wocingas cum Rege, & cum Epiſcopo, & cum Comite, & cum omnibus hominibus; adeo ut non quiſpiam inde haberet ullum vectigal præter ſanctum Petrum atque Abbatem. Hoc factum eſt in Regio oppido Freoricburna dicto.

Ceolwulf Episc — *Inwona Episc.* — *Donatio Monast. Petrobur.g* [?]

Æt þis geƿitnesse ƿæs seo kining Offa. ⁊ seo kining Egferð. and seo Ærceb. Hygeberht. ⁊ Ceolƿulf biscop. ⁊ Inƿona biscop. ⁊ Beonna abbot. ⁊ feola oðre biscopes and abbotes. and feala oðre rice men. On þes ilca Offa dæi ƿæs an ealdor-man. Brordan ƿæs gehaten. He geornde æt se kyning þ he scolde for his luuen freon his ane mynstre Ƿocingas het. forði þet he hit ƿolde giuen into Medeshamstede. ⁊ sce. Peter. ⁊ þone abbote þe þa ƿas. he ƿas Pusa gehaten. Seo Pusa ƿæs æfter Beonna. ⁊ seo kining hine luuede sƿiðe. And seo kyning freode þa þ mynstre Ƿocingas ƿið cining. ⁊ ƿið biscop. ⁊ ƿið eorl. ⁊ ƿið ealle men. sƿa þ nan man ne hafde þær nan on-sting buton s. Peter ⁊ þone abbot. Ðis ƿæs don on þe cininges tune Freoric-burna hatte:·

An. DCCLXXVI. [1] Hoc anno, deceſſit Pehtwinus Epiſcopus [de Hwiterne]" XIII. kal. Octobris, qui fuit Epiſcopus XIV. annis: & eodem anno conſecratus eſt Æthelberhtus in Epiſcopum ad Hwiterne in Eboraco, XVII. kal. Julii.

Æthelberht Episc. Wittern.

An. DCCLXXVI. [a] Her forð-ferde Pehtƿine biscop on XIII. kl. Octobr. se ƿæs biscop XIV. ƿintra":· [b] ⁊ þy ilcan geare man gehalgode Æþelberht to biscope to Hƿiterne in Eoferƿic". [c] on XVII. kl. Julii:·

DCCLXXVII.

An. DCCLXXVIII. Hoc anno, Æthebaldus & Hearberhtus interfecerunt III. ſummos Præfectos; Ealdulfum, filium Boſæ, apud Cyningesclife; & Cynewulfum Ecgamque apud Helathyrn,‡ [2] XI. kal. Aprilis. [3] Tum capeſſit Alfwoldus regnum, Æthelredo de terra expulſo, & regnavit X. annis.

prælia apud Cyningesclife & Helathyrn — *Alfwold North. rex*

An. DCCLXXVIII. [d] Her Æþebald. ⁊ Heardberht of-slogon III. heah-gerefan. Ealdulf Bosing æt Cininges-clife. and Cyneƿulf and Ecgan æt Hela-þyrnum on XI. kl. Apr." [e] And þa feng [f] Alfƿold to rice. [g] ⁊ Æþelred be-draf on lande". ⁊ he rixade X. ƿinter":·

[h] Karolus in Hiſpanias intravit. Karolus Saxoniam venit. Karolus Pampileniam urbem deſtruxit atque Cæſar-Auguſtam: exercitum ſuum conjunxit, ac acceptis obſidibus, ſubjugatis Sarracenis, per Narbonam Waſconiam Franciam rediit.

DCCLXXIX.

An. DCCLXXX. Hoc anno, Antiqui Saxones & Franci præliati ſunt. Northymbrorum item ſummi Præfecti combuſſerunt Beornum Ducem in Seletune,† IX. kal. Janua-

An. DCCLXXX. [i] Her [k] Eald-Seaxe ⁊ Francan gefuhtan". [l] And Norð-hymbra heah-gerefan for-bearndon Beorn ealdor-man on Seletune. on IX. kl. Janr. And

---

a Ex Laud. b Ex Cod. Laud. *qui ad An.* DCCLXXVII. *refert vitioſe.* Her ƿas Æþelbyrht gehalgod to biscope to Hƿiterne on Euerƿic. *Cot. c Ex Laud. d Ex Laud. e Ex Laud. Cot. f* Alƿold. *Cot. g Deeſt Cot. h Ex Laud. i Ad An.* DCCLXXIX. *Laud. k* Ealde- *Laud. Cant. l Ex Cod.* Laud. *quæ refert ad An.* DCCLXXIX.

1 *Ad An.* 777. Flor. Dunelm. 2 3. *Cal. Octobris.* Dunelm. 3 *Ad An.* 779. Dunelm.

† Woking N. of Guilford. ‡ There are 3 Ellertons near Richmond in N. Yorkshire. a Ex [?]
† One of the 3 Siltons in Burdforth Hundred in N. Yorkshire.

And [a] Æðelberht Ercebisc. forð-ferde [b] in Ceastre". [c] ⁊ on þæs stall Eanbald wæs gehalgod". ⁊ Cýnebald [d] biscop" gesæt in [e] Lindisfarna-ée". [f] Her Alchmund biscop in Hagustald-ée forð-ferde. on vii. idus Septembr. ⁊ Tilberht man gehalgode on his steal on vi. Non. Octobr. ⁊ Higbald man gehalgode to biscop æt Socca-býrig to Lindisfarna-ée. [g] ⁊ Alƿold cing sende to Rome æfter pallium to Eanboldes Arcebiscopes behoue.

DCCLXXXI.

[h] An. DCCLXXXII. Her forð-ferde Wærburh. Ceolredes cwen. ⁊ Cýneƿulf biscop in Lindisfarna-ee. And sinoð wæs at Aclea :·

DCCLXXXIII.

An. DCCLXXXIV. Her Cýneheard of-sloh Cýneƿulf cýning. ⁊ he þær wearð of-slegen. ⁊ LXXXIV. monna mid him. And þa on-feng Býrhtric [i] West-Seaxna rices". ⁊ he ricsode xvi. [k] gear. ⁊ his lic lið æt Werham. and his [l] riht" [m] fæderen-cýn geð to Cerdice. [n] To þýsan timan rixode Ealhmund cing [o] innon Cent". [p] Þes Ealhmund cing wæs Egberhtes fæder. ⁊ Egberht wæs Aðulfes fæder":·

An. DCCLXXXV. [q] Her forð-ferde Botƿine abbot on Hrypum. And" her wæs geflitfullic sinoð æt Cealc-hýðe. ⁊ [r] Janbýrht Arcebisceop for-let [s] sumne

rii. [1] Æthelberhtus Epiſcopus deceſſit in Eboraco, & in ejus ſedem Eanbaldus conſecratus eſt: & [2] Cynebaldus Epiſcopus privatus reſedit in Lindisfarn-ee. Hoc anno, Alchmundus Epiſcopus in Haguſtald-ee deceſſit, vii. Idus Septembris, & Tilberhtus conſecratus eſt in ejus ſedem, vi. Nonarum Octobris; & Higbaldus conſecratus eſt apud Soccabyrig in Epiſcopum de Lindisfarn-ee. Alwoldus item Rex Romam miſit * ad petendum Pallium pro Eanboldo Archiepiſcopo.

An. [3] DCCLXXXII. Hoc anno, deceſſit Wærburga, Ceolredi Regina, & Cynewulfus Epiſcopus Lindisfarnenſis. Synodus item fuit apud Acleam.*

An. DCCLXXXIV. [4] Hoc anno, Cyneheardus occidit Cynewulfum Regem: ipſe item [Cyneheardus] ibi fuit interfectus & cum eo LXXXIV. viri. Deinde Brihtricus cepeſſit Occidentalium Saxonum regnum, & regnavit xvi. annis: ejus vero corpus jacet apud Werham, & paternum genus recta deſcendit ad Cerdicum. Illis temporibus regnavit Ealhmundus Rex in Cantio. Iſte Ealhmundus Rex fuit Egberhti pater, & Egberhtus fuit Athulfi pater.

An. DCCLXXXV. Hoc anno, deceſſit Botwinus Abbas Hripenſis. Hoc item anno fuit litigioſa [5] Synodus apud Cealchythe; [6] & Janbyrhtus Archiepiſcopus amiſit aliquam

a Ex Laud. Cot. Uterque ad An. DCCLXXIX. refert. *b* Deeſt Cot. *c* ⁊ Eanbald wæs gehalgud on his loh. Cot. *d* Deeſt Cot. *e* Lindisfarana- Cot. *f* Ex Laud. Cot. quæ paucis ſic exprimit Cod. Cot. Alcmund biscop on Hagustald-ée forð-ferde. ⁊ Tilberht wæs gecoren þær to. ⁊ Hibald to Lindisfaran-ée. *g* Hæc, inverſo ordine debito, ſic habet Cod. Laud. And Ælfƿold cýning sende man æfter pallium to Rome. ⁊ Eanbald dýde Ærceb. *i.e.* Et Ælfwoldus Rex ad petendum Pallium [Eanbaldi] Romam miſit; & Eanbaldus factus eſt Archiepiſcopus. *h* Ex Laud. *i* West-Seaxna cining to rice. Laud. *k* winter. Cant. *l* Deeſt Cant. *m* fæder- Laud. *n* Cod. Petroburg. Deſunt Laud. Cant. *o* on. Cant. *p* Ex Cot. *q* Ex Laud. *r* Eanbriht. Cant. Lanberht. Cot. *s* sum. Cot.

1 *Ad An.* 781. Flor. 2 *Legendum fortaſſe* Cynewulfus. *Vide infra An.* 782. * *Ad Adrianum Papam.* Flor. 3 781. Flor. 4 *De morte Cynewulfi & Cyneheardi vide ſupra An.* 755. 5 *Vide* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 302. 6 *Dioceſim nempe Lichfeldenſem, cum ſex aliis Archiepiſcopo Lichfeldenſi ſubditis.*

† Holy Island. + maybe Sockburne near the Tees in Durham Bpk. * maybe Acle or Scholes … ibid. ‡ Wareham in S.E. of Dorsetshire. ! Rippon in Yorkshire ! Some think Kilchith in Lancashire N. of Warrington.

quam partem ſuæ Provinciæ. Ab Offa item Rege Higebrihtus electus eſt, & Ecgverthus in Regem conſecratus. Iis etiam temporibus legati miſſi ſunt à Roma ab Adriano Papa in Angliam, ad renovandam fidem ac pacem, quam ſanctus Gregorius nobis mittebat per Epiſcopum Auguſtinum; ii autem cum honore fuerunt ſuſcepti.

Higebriht Episc. — Egverth Rex. — Legati à Papa missi.

DCCLXXXVI.

An. DCCLXXXVII. Hoc anno, cepit [in uxorem] Beorhtricus Rex Offæ filiam Eadburgam. Ejus autem temporibus venerunt primum tres naves Norwegiorum de Herethorum terra. Tum eo [Regis] Præpoſitus equo vectus, illos molitus eſt compellere ad Regis villam, propterea quod neſciret unde eſſent: ibi autem is occiſus eſt. Iſtæ primæ fuerunt naves Danorum quæ Anglorum nationem peterent.

Danorum adventus

An. DCCLXXXVIII. Hoc anno, [1] Synodus coacta eſt in Northymbrorum terra apud Pincanheale,† IV. Non. Septembris: & Aldberhtus Abbas deceſſit.

Synod Pincanheale.

An. DCCLXXXIX. Hoc anno, Alfwoldus, Northymbrorum Rex, interfectus eſt à Siga, IX. kal. Octobris; & cœleſtis lux frequenter conſpecta eſt quo in loco fuerat occiſus; ſepultus autem eſt in Haguſtald-ee, in Eccleſia; & Oſredus, Alchredi filius, capeſſit regnum poſt eum: is autem fuit Alfwoldi nepos. [2] Et Synodus coacta eſt apud Acleam.

Osred rex Northu. — Synod apud Aclea.

An. DCCXC. Hoc anno, Janbryhtus Ar-

ðæl [a] of" his biscopdomes. ⁊ from Offan cyninge [b] Higebryht ƿæs gecoren. ⁊ Ecgverð to [c] cyninge gehalgod. [d] And [e] in þas tid" [f] ƿæren ærend-racen gesend [g] of Rome" fram [h] Adrianum papan to Ængla-lande. to-[i] niƿianne þone geleafan [k] ⁊ þa sibbe". [l] þe scs Gregorius us sende [m] þurh þone biscop Augustinum". ⁊ hi man mid ƿurðscipe underfeng":·

An. DCCLXXXVII. Her [n] nom [o] Beorhtric cyning Offan dohtor Eadburge. And on his [p] dagum [q] comon ærest III. [r] scipu [s] Norð-manna" [t] of Hereða lande". And þa se gerefa þær to rad. ⁊ [u] hi ƿolde drifan to þæs cyninges tune. þy [x] he" he nyste hƿæt hi ƿæron. ⁊ hine mon [y] of-sloh [z] þa". Ðat ƿæron þa ærestan scipu Denisca monna þe Angel-cynnes lond gesohton:·

An. DCCLXXXVIII. [a] Her ƿæs sinoð gegaderod on Norð-hymbra lande æt [b] Pincanheale". [c] on IV. Non. Sept. ⁊ Aldberht abb. forð-ferde":·

[d] Karolus per Alemanniam venit ad fines Bavariæ.

[e] An. DCCLXXXIX. Her Alfƿold. Norðan-hymbra cining. ƿæs of-slagan [f] fram Sigan on IX. kl. Octobr." ⁊ heofenlic leoht ƿæs gelome [g] seogen [h] þær þær he of-slagen ƿæs. [i] ⁊ he ƿæs bebyrged on Hagustald-ée. innan þære cyrican". ⁊ Osred. Alchredes sunu. feng to rice [k] æfter him'. [l] se ƿæs his nefa". [m] And sinoð ƿæs gegaderod æt Aclea:·

An. DCCXC. Her [n] Janbyrht Arcebiscop

a Ex Cot. *b* Hygbyrht. *Cot.* *c Perperam Cant.* cining. *d Ex Laud. Cot.* *e* on þis timan. *Cot.* *f* ƿæron. *Cot.* *g Deeſt Cot.* *h* Adriane. *Cot.* *i* geniƿianne. *Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* þa. *Cot.* *m Deeſt Cot.* *n* nam. *Laud. Cot. Cant.* *o* Breohtric. *Laud.* Byrhtric. *Cant.* *p* dagan. *Cot.* *q* coman. *Cant. Cot.* *r* scipa. *Cot. Cant.* *s Ex Laud. Cot. Cant.* *t Ex Laud. Cot.* *u* he. *Laud.* *x Ex Cant.* *y* þær of-sloh. *Cant.* *z Ex Laud.* *a Ex Laud. Cot.* *b Forte legendum cum Cl. Spelmanno* Fincanheale. *c Ex Laud.* *d Ex Laud.* *e Ex Laud. Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* gesapen. *Cot.* *h* þar þar. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* forðan he ƿæs his neva. *Cot. i. e. quoniam ipſius erat nepos.* *m* ⁊ mycel sinoð ƿas at Aclea. *Cot. Et magna Synodus fuit apud Acleam.* *n* --briht. *Laud.* Lanbyrht. *Cot.* Jaenbriht. *Cant.*

1 *Vide* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 304. & Dunelm. *inter X. Scriptores. p.* 114. *l.* 56.
2 *Vide* Spelman. *Concil. Tom.* 1. *p.* 305.
† Finkeley N. of Durham, on the Were.

biscop — *a* þas

biſcop forð-ferde. ⁊ [a] þy ilcan [b] geare ƿæs gecoren Æþelheard abbud to [c] Arcebiſcope. [d] And Osred. [e] Norðan-hymbra cining. ƿæs [f] beswicen. ⁊″ of rice [g] adræfed. ⁊ Æþelred. Æþelwaldes sunu. eft feng to rice″:-

[h] An. DCCXCI. Her ƿæs [i] Baldƿulf gehalgod to biscope [k] to Hƿiterne″ [l] on xvi. kl. Aug.″ fram Eanbalde Arceb. ⁊ fram Æþelberhte biscope″:-

An. DCCXCII. Her Offa. Myrcena cyning. het Æþelbyrhte [m] cyninge″ þ heafod of-aslean. [n] ⁊ Osred. þe ƿæs Norþan-hymbra cining. æfter ƿræc-siðe ham cumenum gelæht ƿæs. ⁊ of-slagen on xviii. kl. Octobr. ⁊ his lic lið æt Tinan-muðe. And Æþelred cining feng to niwan wife. seo ƿæs Ælfled gehaten. on iii. kl. Octobr.″:-

[o] An. DCCXCIII. Her ƿæron reðe [p] fore-becna cumene ofer Norðan-hymbra land. ⁊ [q] þ″ folc earmlice [r] bregdon. þ ƿæron ormete ligræscas. And ƿæron [s] gesewene fyrene dracan on þam lyfte fleogende. [t] þam tacnum sona″ fyligde mycel hunger. And [u] litel″ æfter þam þæs ilcan geares. [x] on vi. idus Januar.″ earmlice hæþenra [y] manna″ hergung [z] adiligode Godes cyrican in Lindisfarena-ee þurh reaflac. ⁊ [a] man-slyht. [b] And Sicga forð-ferde on viii. kl. Mar.″:-

An. DCCXCIV. Her Adrianus Papa ⁊ [c] Offa [d] Myrcena″ [e] cyning″. [f] on iv. idus Augusti. se rixode xl. wintra″. [g] forþ-ferdon. ⁊ Æþelred. Norþan-hymbra [h] cyning. ƿæs of-slegen from his agenre

chiepiſcopus deceſſit *; & eodem anno electus eſt Æthelheardus Abbas in Archiepiſcopum. Oſredus item, Northymbrorum Rex, proditus eſt, ac regno pulſus; & Æthelredus, Æthelwaldi filius, proxime capeſſit regnum.

An. DCCXCI. Hoc anno, fuit [1] Baldwulfus conſecratus in Epiſcopum ad Hwiterne, xvi. kal. Auguſti, ab Eanbaldo Archiepiſcopo, & Æthelberhto Epiſcopo.

An. DCCXCII. [2] Hoc anno, Offa, Merciorum Rex, juſſit Æthelbyrhto Regi caput abſcindi: & Oſredus, qui fuerat Northymbrorum Rex, [3] poſt exilium domum reverſus, prehenſus eſt & interfectus, xviii. kal. Octobris; ejuſque corpus jacet [4] ad Tinanmuthe. Æthelredus item Rex novam uxorem accepit, quæ Ælfleda dicta eſt, iii. kal. Octobris.

An. DCCXCIII. Hoc anno, extiterunt immania portenta per Northymbrorum terram, quæ populum iſtum miſere terruerunt; nempe, immodica fulgura. Viſi ſunt item igniti dracones in aëre volitantes: quæ quidem ſigna ſtatim ſecuta eſt gravis fames. Paulo item poſt hæc, hoc ipſo anno, vi. Idus Januarii, Pagani homines miſere vaſtarunt ac deſtruxerunt Dei Eccleſiam in Lindisfarena-ee, rapinis ac homicidiis [omnia miſcentes.] Sicga etiam deceſſit viii. kal. Martii.

An. DCCXCIV. Hoc anno, Adrianus Papa, & Offa Merciorum Rex, (hic, [5] iv. Idus Auguſti cum regnaſſet xl. annis,) deceſſerunt; & Æthelredus, Northymbrorum Rex, fuit interfectus à propria gente,

---

a þas ylcan geares. *Cot.* b gere. *Cot.* c *Sic Laud. Cot.* biſcope. *Wheel.* Arcebiſceop. *Cant.* d *Ex Laud. Cot.* e Norð- *Cot.* f *Deeſt Cot.* g aflymed. *Cot.* h *Ex Laud. Cot.* i Baldulf. *Cot.* k *Hæc poſt verba* Æþelberhte biſcope *habet Cod.* Cot. l *Deeſt Cot.* m *Deeſt Laud. Cant.* n *Ex Laud.* o *Ex Laud. Cot.* p --bycna. *Cot.* q *Deeſt Cot.* r drehtan. *Cot.* s geſawene. *Cot.* t ⁊ ſona. *Cot.* u *Deeſt Cot.* x *Deeſt Cot.* y *Deeſt Cot.* z adyligodan. *Cot.* a --ſliht. *Cot.* b *Deſunt Cot.* c *Ad An.* dccxcvi. *Offæ mortem habet* Laud. d *Ex Laud.* e *Deeſt Laud.* f *Ex Laud.* g forð-ferde. *Laud.* h *Cod. Petroburg.*

* 2. *Idus Auguſti.* Flor. 1 *Beaduulfus.* Flor. 2 *Ad An.* 793. Flor. 3 *Vide ſupra An.* 790. 4 *In Monaſterio ad oſtium Tinæ fluminis.* Flor. 5 4. *Cal. Aug.* Flor.

te, [1] XIII. kal. Maii. Ceolwulfus item Epiſcopus & Eadbaldus Epiſcopus ea natione ceſſerunt. Et Ecgferthus capeſſit Merciorum regnum, [2] eodemque anno deceſſit: atque Eadbryhtus capeſſit regnum in Cantio, cui cognomen fuit Præn. Æthelheardus etiam Dux deceſſit kal. Auguſti. Et pagani in Northymbris devaſtabant; & Ecgferthi Monaſterium, quod eſt ad oſtium [Weri fluminis,] expilarunt. Ibi vero ex eorum Ducibus unus interfectus fuit; & eorum naves quædam per tempeſtates fractæ fuerunt,& eorum multi ibi demerſi erant; aliqui autem vivi portum attigerunt, qui ſtatim interfecti ſunt ad fluminis oſtium.

Ecgferth rex Merc. — *Eadbryht rex Cant* — *Danorum incursus*

An. DCCXCV. Hoc anno, luna obſcurata eſt inter gallicinium & auroram, v. kal. Aprilis. Eardwulfus item capeſſit Northymbrorum regnum, II. Idus Maii, & poſtea conſecratus eſt, & ad ſolium levatus, VII. kal. Junii, in Eboraco, ab Eanbaldo Archiepiſcopo, & Æthelberhto, & Higbaldo, & Badewulfo, Epiſcopis.

Eardwulf rex Northh.

An. DCCXCVI. Hoc anno, deceſſit Eanbaldus Archiepiſcopus, IV. Idus Auguſti; ejuſque corpus jacet in Eboraco. Eodem item anno, deceſſit Ceolwulfus Epiſcopus, & conſecratus eſt Otherbaldus in alterius ſedem, XIX. kal. Septembris. Hoc etiam anno, Cenwulfus, Merciorum Rex, devaſtavit Cantwarorum [terram] uſque ad ~~Merciam~~ Paludes, & prehendit Eadberhtum Præn illorum Regem, eumque vinctum in Merciam duxit,

Otherbald Episc. — *Cenwulf Merc. rex.* — *Eadberht vinctus.*

þeode". [a] on XIII. kl. Mai". And Ceolƿulf biscop ⁊ Eadbald biscop of þam londe [b] aforan. And [c] Ecgferð [d] feng to [e] Myrcna rice". ⁊ [f] þy ilcan geare" forð-ferde. ⁊ Eadbryht on-feng rice on Cent. þam wæs oðer nama nemned [g] Præn. [h] And Æþelheard ealdor-man forð-ferde on kal. Aug. And þa hæþenan on Norð-hymbrum hergodon. ⁊ Ecgferðes-mynster æt þone muþe bereafodon. And þær heora heretogena sum of-slægen wearð. ⁊ eac heora scipu sume þurh ofer-weder wurdon tobrocene. ⁊ heora feala þær adruncon. ⁊ sume cuce to þam stæþe comon ⁊ þa man sona of-sloh æt þære ea muþan:·

[i] An. DCCXCV. Her wæs [k] seo mona [l] aþistrod betwux [m] han-cred ⁊ [n] dagunge. [o] on v. kal. Apr." And [p] Eardwulf feng to Norðan-hymbran [q] cinedome [r] on II. idus Mai". ⁊ [s] he wæs syððan" [t] gebletsod. ⁊ to his cine-stole ahofen" [u] on VII. kal. Junii on Eoferwic" fram Eanbalde Arceb. ⁊ Æþelberhte. ⁊ Higbalde. ⁊ Badewulfe" [x] biscopum:·

An. DCCXCVI. [y] Her forð-ferde Eanbald Arceb. on IV. idus Aug. ⁊ his lic lið on Eoferwic. And þes ilcan geares forð-ferde Ceolwulf biscop. ⁊ man gehalgode * oþerbald on þæs oþres stal on XIX. kal. Sept. And" her [z] Cenwulf. [a] Mercna cyning. ofer-hergade [b] Cant-wara" [c] oð Mersc." and [d] gefeng [e] Eadberht" Præn heora cyning. and [f] gebundene hine on Myrce læddon.

[a] ⁊

a Ex Laud. b foron. *Cot. c* Ecgferð. *Cot. d* feng to rice on Myrcum. *Cant. e* Myrcene. *Laud. f* on þan geare. *Cot. g* Prænn. *Cant. h Ex Cod.* Laud. *deſumpſimus quæ in hoc anno ſequuntur. i Ex Laud. Cot. k* se. *Cot. l* aþestred. *Cot. m* hancre. *Cot. n* --gung. *Cot. o Deeſt Cot. p* Eardulf. *Cot. q* rice. *Cot. r Deeſt Cot. s Deeſt Cot. t* gebletsod to cinge. *Cot. u Deeſt Cot. x Deeſt Laud. y Ex Laud.* * *Sic Cod.* Laud. *Legendum opinor* oþer Eanbald. *i. e. alter Eanbaldus; Eanbaldus enim ſecundus primo defuncto ſucceſſit. z Codd. MSS.* Laud. Cot. *& Codd. impreſſ. Wheeloc. mendoſe habent* Ceolwulf, *&* *Cod. Cant.* Ceolulf. *Kenwulfus enim ſive Kenulfus ſucceſſit Egfertho, anno* DCCXCIV. *defuncto, Kenwulfo Kenelmus, Kenelmo autem Ceolwulfus circa an.* DCCCXIX. *a* Myrcna. *Cant. b* Cant-ware. *Cant.* Cent. *Cot. c Deeſt Cot.* ⁊ Mersc-ware. *Laud. Cant. i. e. & Mercii. d Sic* Cot. Cant. *mendoſe Wheel.* gefengon. *e Ex Cot. f* ---den. *Laud.*

1 III. Flor. 2 141. *diebus regnavit.* Flor.

a Quæ

ᵃ⁊ let him ƿycan ut his eagan. ⁊ ceorfan of his handa:. Ond Æþelard Arcb. of Cant-wareb. sette sinoð. ⁊ getrymde. ⁊ gefæstnode. þurh þas Papan hæse Leones. ealle þa þing be Godes mynstran. þa wæron geset be Wihtgares dæge. ⁊ be oðra cinga dæge. ⁊ þus cwæð. Ic Aþelard. eadmod Arb. of Cant-wareberi. mid anmodan ræde ealles sinoðes. and mid ealra þare gegaderunga ealra þara mynstra. þam be ealdan dagan frignesse was geauen fram geleaffullan mannum. on Godes naman. ⁊ þurh his bifigendan dom ic bebeode. swa swa ic hæse habbe of þan Papan Leone. þ heonon-forð nan ne dyrstlæce ceosan him hlauordas of læwedan mannan ouer Godes erfwyrðnysse. Ac eal swa swa hit ys on þan gewrite þe se Papa hæfð giuuen. oðþe þa haligan weras geseettan. þe beoð ure fæderas. ⁊ ure lareowas. be haligum mynstrum. swa hi beliuan un-awemmed butan ælcre awræce. Gif æni man ys þ þis Godes. ⁊ ures Papan. ⁊ ure bebod healdan nelle. ac forseoð and far naht healdað. witan hi þ hi sculon gifan gescead to-foran Godes dom-setle. And ic Aðelhard Arb. mid XII. biscopan. ⁊ mid þrim ⁊ twentigan abbodan. þys ylce mid rode tacne Cristes getrymmað ⁊ ᵇgefæstn.....

An. DCCXCVII. Her Romane Leone þam Papan his tungan for-ᶜcurfon. ⁊ his ᵈeagan ᵉastungon. ⁊ hine of his setle aflymdon. ⁊ þa sona eft. Gode ᶠfultumiendum. he ᵍmeahte ʰgesion ⁊ ⁱsprecan. ⁊ eft ᵏwæs Papa swa he ær wæs. ˡAnd Eanbald on-feng Pallium on VI. idus Sept. ⁊ Æþelberht biscop forðferde on III. kal. Nov.":.

ac permiſit erui ejus oculos, & præcidi ejus manus. Æthelardus item, Archiepiſcopus de Cantwarberi, indixit Synodum *, ac ſtabilivit & confirmavit, mandato Papæ Leonis, omnia ad Dei Eccleſias [ſpectantia,] quæ fuerant conſtituta Wihtgari diebus, aliorumque Regum diebus, & ſic dixit: Ego Athelardus, humilis Archiepiſcopus de Cantwareberi, cum unanimi conſilio totius Synodi, & totius congregationis omnium Monaſteriorum, quibus ſuperioribus temporibus libertas conceſſa eſt à fidelibus viris; in Dei nomine, & per ejus tremendum judicium præcipio, ſicut mandatum habeo à Papa Leone, ne deinceps aliquis audeat ſibi eligere dominos ex laicis hominibus ſuper Dei hæreditatem. Verum ſicut eſt in Cartis, quas Papa conceſſit, aut ſancti viri conſtituerunt, noſtri nempe Patres & Domini, de ſanctis Monaſteriis, ita illa permaneant inviolata abſque omni recuſatione. Si quiſpiam fuerit, qui hoc Dei, & noſtri Papæ, noſtrumque mandatum obſervare noluerit, verum ſpreverit ac pro nihilo duxerit; ſciat ille quod redditurus ſit rationem ante Dei tribunal. Ego autem Athelhardus Archiepiſcopus cum [1] XII. Epiſcopis, & cum tribus & viginti Abbatibus, hoc ipſum cum ſigno crucis Chriſti confirmo atque ſtabilio.

An. DCCXCVII. Hoc anno, Romani Leoni Papæ linguam abſciderunt, & oculos evulſerunt, eumque de ſede deturbarunt; verum ſtatim poſtea, Deo auxiliante, potuit & videre & loqui, ac deinde factus eſt Papa ſicut antea fuerat. Eanbaldus item accepit Pallium, VI. Idus Septembris, & Æthelberhtus Epiſcopus deceſſit III. kal. Novembris.

An.

a *Quæ ſequuntur ex* Cot. *deſumpta ſunt.* b *l.* gefæstnað. c --curfan. *Cant.* d egan. *Cant.* e ut-astungon. *Laud.* ut-astungan. *Cant.* f gefultumiendum. *Laud.* g mihte. *Laud. Cant. Cot.* h geseon. *Laud. Cant. Cot.* i sprecan. *Cot.* k wearð. *Cant.* l *Ex Laud.*

* *Apud Bacanceld.* Spelman. *Concil. & ad An.* 798. *refert.* 1 17. *Epiſcopos enumerat* Spelmannus *in Concil. Tom.* 1. *p.* 317.

An. DCCXCVIII. Hoc anno, fuit grave prælium in Northymbrorum terra, in Quadrageſima, IV. Non. Aprilis, apud† Hweallæge; atque ibi occiſus eſt Alhricus, Heardberhti filius, & alii multi cum eo.

Prælium Hwealláge.

[a] An. DCCXCVIII. Her wæs mycel gefeoht on Norð-hymbra lande. on Lengtene. on IV. non. Apr. æt Hwealláge. ⁊ þær man of-sloh Alric. Heardberhtes sunu. ⁊ oðre mænige mid him":.

An. DCCXCIX. Hoc anno, Æthelheardus Archiepiſcopus, & Cynebryhtus, Occidentalium Saxonum Epiſcopus, profecti ſunt Romam. Alfunus Epiſcopus deceſſit in† Suthberi, & ſepultus eſt in Domuca;‡ atque Tidfrithus fuit electus poſt eum: item Siricus Orientalium Saxonum Rex profectus eſt Romam. [1] Hoc ipſo anno, Wihtburgæ corpus repertum eſt omnino integrum & incorruptum in Deorham, poſt quinque & quinquaginta annos, quibus illa hac vita exceſſerat.

Cynebryht W.S. Ep. — Alfun Episc. E.S. — Tidfrith E.S. Ep. — Siric E.S. rex Romæ

An. DCCXCIX. Her [b] Æþelheard Arcebiscop. ⁊ Cynebryht. Ƿest-[c]Seaxna biscop. [d] foran to [e] Rome. [f] Alfun biscop forð-ferde on Suð-beri. ⁊ he wearð bebyrged in Domuce. ⁊ Tidfrið wearð gecoren æfter him. and Siric. East-Sexana cing. ferde to Rome. In þysum ylcan geare. Ƿihtburge lichama wearð gefunden eal gehal. ⁊ unforrotted. a Deorham. æfter fif ⁊ fifti gearon. þas þe heo of þysum liue gewat":.

An. DCCC. Hoc anno, fuit luna obſcurata ſecunda hora noctis, XVII. kal. Febr. Hoc item anno, Beorhtricus Rex deceſſit, atque Worrus Præfectus: & Ecgbryhtus capeſſit Occidentalium Saxonum regnum. Et eodem [2] die, Æthelmundus, Dux [3] Wicciorum, equo tranſivit [flumen] apud* Cynemæresford. Tum ei obviam venit Weoxtanus Dux cum Wilſætis, atque ibi fuit gravis pugna, ibique interfecti ſunt ambo Duces; & Wilſæti potiti ſunt victoria.

Ecgbryht W.S. rex — Prælium Kempsford.

An. DCCC. [g] Her wæs se mona aþystrad on þære oðre tid on niht. on XVII. kl. Febr. And" her [h] Beorhtric cyning forð-ferde. [i] ⁊ Worr ealdor-man". ⁊ [k] Ecgbryht feng to Ƿest-[l]Seaxna rice. And þy ylcan [m] dæge. rad Æþelmund ealdor-man of Hwiccum ofer æt Cynemæres-forda. Ða [n] mette hine [o] Weoxtan ealdor-man mid Wilsætum. [p] ⁊" þær wearð micel gefeoht. ⁊ þær begen [q] of-slegene [r] wæron" [s] þa ealdor-men. ⁊ [t] Wilsæton [u] namon syge:.

[x] Karolus Rex Imperator factus eſt, & à Romanis appellatus Auguſtus, qui illos, qui Leonem Papam dehoneſtaverant, morte damnavit; ſed precibus Papæ, morte indulta, exilio retruſit. Ipſe enim Papa Leo Imperatorem eum ſacraverat.

DCCCI.

An. DCCCII. Hoc anno, obſcurata eſt luna ſub auroram, XIII. kal. Januarii. Hoc item anno, conſecratus eſt Beornmodus in Epiſcopum Roffenſem.

Beornmod Ep. Roff.

An. DCCCII. [y] Her [z] aþeostrade se mona on dagunge". [a] on XIII. kl. Janr. And" her wæs [b] gehadod Beornmod [c] to" biscop to Hrofes-ceastre:.

An. DCCCIII. [4] Hoc anno, deceſſit Higbaldus, Lindisfarnorum Epiſcopus, VIII. kal. Julii; & conſecratus eſt in ejus ſedem Ecg-

An. DCCCIII. [d] Her forð-ferde Higbald. Lindisfarna biscop. on VIII. kal. Julii. ⁊ man gehalgode on his steal Ecgberht.

---

a Ex Laud. *b* Æþelred. *Laud.* *c* Sæxna. *Laud.* Sexana. *Cot.* Sexna. *Cant.* *d* ferdon. *Cot.* *e* Roma. *Cot.* *f Ex Cot.* *g Ex Laud. Cot.* *h* Brihtric. *Laud. Cant. Cot.* *i Deeſt Cot.* *k* --berht. *Laud.* --byrht. *Cot.* *l* Sexana. *Cot.* *m* dæg. *Laud.* *n* gemette. *Laud. Cant.* *o* Weohstan. *Laud.* Wihstan. *Cant.* *p Ex Laud. Cant.* *q Mendoſe Cant.* of-slegen. *r Ex Laud.* wurdan. *Cant.* *s* þe. *Laud.* *t* --sæte. *Laud. Cant.* *u* naman. *Cant.* *x Ex Laud.* *y Ex Laud. Cot.* *z* aþystrode. *Cot.* *a Ex Laud.* *b* gehalgod. *Laud.* *c Ex Laud.* *d Ex Laud.*

1 *Ad An.* 796. Flor. 2 *Anno.* Flor. 3 *Merciorum.* Flor. 4 *Ad An.* 802. Flor.

+ Whaley N. of Blackborne in Lancashire. + Sudbury or Stowe in Suffolk.
‡ Dunwich on the Sea ibid. * Kempsford in Glocestersh. near Wiltshire.

a Ex

berht. on III. idus Junii. And ″ her Æþelheard Arcebiscop forð-ferde [a] on Lent″. 7 Wulfred [b] wæs to Arcebisceope [c] gehadod [d] on his loh″. [e] 7 Forðred abbud forð-ferde″:·

berhtus, III. Idus Junii. Hoc item anno, Æthelheardus Archiepiſcopus deceſſit in Cantio *; & Wulfredus fuit in Archiepiſcopum conſecratus ejus loco: & Forthredus Abbas deceſſit.

An. DCCCIV. Her Wulfred Arcebisceop pallium on-feng:·

An. DCCCIV. Hoc anno, Wulfredus Archiepiſcopus Pallium accepit.

An. DCCCV. Her Cuðred cyning forð-ferde on Cant-warum. 7 Ceolburh [f] abbodisse. 7 [g] Heabyrhte [h] ealdor-man″:·

An. DCCCV. Hoc anno, Cuthredus Rex deceſſit in Cantwaris; Ceolburga item Abbatiſſa, & Heabyrhtus Præfectus.

An. DCCCVI. [i] Her [k] se mona aþistrode″ on kl. Sept. 7 [l] Eardwulf. [m] Norðan-hymbra cining″. wæs of his rice adrifen. 7 Eanberht [n] Hagustald bisceop″ forð-ferde″. [o] Eac on þysum ylcan geare. II. Non. Junii. rode-tacn wearð ateowed on þam monan. anes Wodnes dæges. innan þare dagenge. And eft on þysum geare III. kl. Sept. an wunderlic trendel wearð ateowed abutan þare sunnan″:·

An. DCCCVI. Hoc anno, luna obſcurata eſt kalend. Septembris: & Eardwulfus, Northymbrorum Rex, fuit regno ſuo pulſus: Eanberhtus etiam Haguſtaldenſis Epiſcopus deceſſit. Hoc ipſo etiam anno, II. Non. Junii, crucis ſignum oſtenſum eſt in luna, quodam Mercurii die, ſub auroram. Poſtea item hoc anno, III. kal. Septembris, mirabilis circulus conſpicuus fuit circa ſolem.

[p] An. DCCCVII. Her seo sunne aþestrode on angynne þare fifte tide þas dages XVII. kl. Aug.″:·

An. DCCCVII. Hoc anno, ſol obſcuratus eſt, ſub initium quintæ horæ diei XVII. kal. Auguſti.

DCCCVIII. DCCCIX.

[q] An. DCCCX. Karolus cum Nicephoro Imperatore Conſtantinopolitano pacem fecit.

DCCCXI.

An. DCCCXII. Her Karl cyning forð-ferde. [r] 7″ he ricsode fif 7 feowertig wintra. And Wulfred Arcebiscop. and [s] Wigbryht. West-[t] Seaxna biscop. foron [u] begen″ to Rome.

An. DCCCXII. Hoc anno, Carolus Rex deceſſit: is autem regnavit quinque & quadraginta annis. Wulfredus item Archiepiſcopus, & Wigbryhtus Occidentalium Saxonum Epiſcopus profecti ſunt Romam.

[x] Cireneius Karolo Imperatori legatos ſuos cum pace mittit. Karolus Imperator obiit.

An. DCCCXIII. Her [y] Wulfred Arcebiscop. mid bletsunge þæs Papan Leon. [z] hwearf [a] eft″ to his [b] agnum bisceopdome. And þy geare [c] gehergade Ecgbyrht cyning on West-Wealas. [d] from eastte-weardum oð weste-wearde″:·

An. DCCCXIII. Hoc anno, Wulfredus Archiepiſcopus, cum benedictione Papæ Leonis, reverſus eſt poſtea ad ſuum Epiſcopatum. Et eodem anno devaſtavit Ecgbyrhtus Rex in Occidentalibus Britannis ab Auſtrali parte uſque ad Occidentalem.

An.

---

a Ex Laud. *b* wearð gecoren. *Cot.* *c* gehalgod. *Laud. Cant.* *d Ex Cot.* *e Deeſt Laud.* *f* abbatiſsa. *Cant.* *g* Heardberht. *Laud.* Heabriht. *Cant.* *h Deeſt Laud.* *i Ex Laud. Cot.* *k* was sa mona aþistrod. *Cot.* *l* Cærdulf. *Cot.* *m Deeſt Cot.* *n* biscop of Haugstald-ée. *Cot.* *o Ex Cot.* *p Ex Cot.* *q Ex Laud.* *r Deeſt Cant.* *s* --berht. *Cot.* *t* Sexan. *Cot.* *u Deeſt Laud.* *x Ex Laud.* *y* Wlured. *Cot.* *z* gehwyrfde. *Cot.* *a Ex Laud.* *b* agenum. *Laud.* *c* ---gode Ecgbriht. *Cant.* *d* fram eastan-weardan to weste-weardan. *Cot.*

* *Idibus Maii.* Thorn.

a Pap-

An. [1] DCCCXIV. Hoc anno, Leo nobilis ille Papa ac ſanctus deceſſit; & poſt eum Stephanus capeſſit regnum.

An. DCCCXIV. Her Leo se æþela Papa ⁊ se halga forð-ferde. ⁊ æfter him Stephanus feng to [a] rice :·

DCCCXV.

An. [2] DCCCXVI. Hoc anno, Stephanus Papa deceſſit; & poſt eum fuit Paſchalis in Papam conſecratus: eodemque anno combuſta eſt Anglicæ gentis ſchola.

An. [b] DCCCXVI. Her Stephanus Papa forð-ferde. [c] ⁊ æfter him wæs [d] Pascalis to Papan [e] gehadod. ⁊ þy ylcan geare forbarn [f] Ongel-[g] cynnes" scolu :·

DCCCXVII. DCCCXVIII.

An. DCCCXIX. Hoc anno, Cenwulfus, Merciorum Rex, deceſſit; [3] & Ceolwulfus capeſſit regnum: Eadbyrhtus etiam Dux deceſſit.

An. DCCCXIX. Her [h] Cenwulf. Mercna cyning. forð-ferde. and Ceolwulf feng to rice. ⁊ Eadbyrht ealdor-mon forð-ferde :·

DCCCXX.

An. DCCCXXI. Hoc anno, fuit Ceolwulfus ſuo regno privatus.

An. DCCCXXI. Her wearð Ceolwulf his rices [i] bescired :·

An. DCCCXXII. Hoc anno, duo Præfecti interfecti ſunt, Burhelmus & Muca: [4] & Synodus fuit apud Cloſeshoo.

An. DCCCXXII. Her twegen ealdormen wurdon of-slegene. Burhelm ⁊ Muca. ⁊ [k] sinoð [l] wæs" æt Clofes-[m] hoo" :·

An. DCCCXXIII. [5] Hoc anno, fuit Britannorum pugna & Domnanienſium apud Gafulford. Eodem item anno, pugnavit Ecbryhtus, Occidentalium Saxonum Rex, & Beornwulfus, Merciorum Rex, in Ellendune; atque Ecgbryhtus victoriam adeptus eſt: ibi vero magna ſtrages facta eſt. Deinde dimiſit Æthelwulfum filium ſuum ab exercitu, & Ealſtanum ſuum Epiſcopum, & Wulfheardum ſuum Præfectum, ad Cantium cum magno exercitu; atque ii Balredum Regem ad partes Boreales trans Thameſin fugarunt. Cantwari deinde ad eum converſi ſunt, & Suthregienſes, & Auſtrales Saxones, &

An. DCCCXXIII. Her wæs Ƿeala gefeoht ⁊ [n] Dena. æt [o] Gafol-forda. [p] And ðy ylcan geare. gefeaht Ecbryht. [q] Ƿest-Seaxna" [r] cyning". and Beornƿulf. [s] Myrcena" cyning. [t] on Ellendune". ⁊ Ecgbryht sige nam. ⁊ þær wæs micel wæl geslegen. Ða sende [u] he" [x] Æþelƿulf his sunu of þære fyrde. and Ealhstan his biscop. and Ƿulfheard his ealdor-man to Cent [z] micele werede". and hy [a] Balred þone cyning norð ofer Temese [b] adryfon. And [c] Cant-ware him to cyrdon. and Suðrige. and Suð-Seaxe. and East-[d] Seaxe

þy

---

a Papdome. *Cot.* *b* DCCCXV. *Laud.* *c* ⁊ Pascalis feng æfter him to Papdome. *Cot. Et Paſcalis poſt eum capeſſit Papatum.* *d* Paschalis. *Cant.* *e* gehalgod. *Laud. Cant.* *f* Angel. *Cant.* *g Ex Laud. Ben. Cant. Deeſt Cod.* Cot. *quem ſecutus eſt Wheelocus.* *h* Cenulf. *Cant.* *i* --scered. *Laud.* *k* seonoð. *Cant.* *l Deeſt Laud.* *m Sic Ben. Cant. Deeſt Cot. quo uſus eſt Wheeloc.* ho. *Laud.* *n* Defena. *Laud.* Defna. *Cant.* *o* Gafol- *Cant.* *p* ⁊ þys ylces geares. Ecgbert Ƿest-Sexana cing. ⁊ Beornƿulf. Myrcena cing. fuhton at Ellendune. *Cot.* *q Ex Laud. Cot.* *r Deeſt Cant.* *s Ex Laud. Cot.* *t* æt. *Cant.* *u Deeſt Cant.* *x* Aþulf. *Cant.* *z* myclum weorode. *Cant.* *a* Baldred. *Cot. Cant.* *b* adryfen. *Laud.* adryuon. *Cot.* adrifan. *Cant.* *c* Cant-wara. *Laud.* *d* Sexe. *Cant.*

1 816. Flor. 2 819. Flor. 3 *Cenwulfo ſucceſſit Kenelmus, cui eodem anno interfecto ſucceſſit Ceolwulfus.* 4 *Hujus Synodi decreta vide apud* Spelman. *in Concil. Tom.* 1. *p.* 332. 5 *Britones in loco qui dicitur Gafulford à Domnanienſibus cæſi ſunt.* Flor.

a magum.

þy hy from his [a]mægum ær mid unryhte anidde [b]ƿærun. And þy ylcan geare East-Engla cyning and seo þeod [c]gesohte Ecbryht cyning him to friðe ⁊ to mundboran. for Myrcna ege. ⁊ þy [d]ilcan" geare slogon East-Engle [e]Beornƿulf. [f]Mercna cyning:-

DCCCXXIV.

An.[g]DCCCXXV. Her Ludecan.[h]Mercna cyning. ⁊ his v. ealdor-men [i]mon of-sloh mid him". ⁊ Ƿiglaf feng to rice:-

DCCCXXVI.

An. DCCCXXVII. Her [k]se" mona [l]aþystrode on midder-ƿintres [m]mæsse-niht. And þy [n]ylcan" geare geeode Ecgbryht cyning [f]Mercna rice. ⁊ eal ꝥ be suþan Humbre ƿæs. ⁊ he ƿæs [o]se" [p]eahteða cyning. [q]se" þe [r]Bret-ƿalda ƿæs. [s]And" [t]ærost [u]ƿæs" Ælle. [x]Suð-Seaxna cyning. [y]þe þus [z]mycel" rice hæfde. se [a]æftera ƿæs Ceaplin. Ƿest-[b]Seaxna cyning. [c]se" [d]þrydda [e]ƿæs" Æþelbryht. Cant-ƿara cyning. [f]se" feorþa [g]ƿæs" Rædƿald. East-Engla cyning. fifta [h]ƿæs" [i]Edƿine. [k]Norþan-hymbra cyning. syxta ƿæs Osƿald. þe æfter him ricsode. [l]seofeða ƿæs [m]Osƿio. Osƿaldes broðor. eahtoþa [n]ƿæs" Ecgbryht. Ƿest-Seaxna cyning. [o]And" se Ecgbryht lædde fyrde to Dore ƿið [p]Norðan-hymbre. ⁊ hy [q]him" [r]þær eaþmedo budon". ⁊ [s]geþƿærnesse. ⁊ hy [t]on þam" to-hƿurfan:-

An. DCCCXXVIII. Her eft [u]Ƿilaf

[1]Orientales Saxones; qui ab ejus propinquis antea injuſte extorti fuerant. Eodem item anno, Orientalium Anglorum Rex & iſta gens rogabant Ecbryhtum Regem ut pacem ferret, ac [ipſis eſſet] protector, propter Merciorum metum: & eodem anno, interfecerunt Orientales Angli Beornwulfum, Merciorum Regem.

An. DCCCXXV. Hoc anno, Ludecanus, Merciorum Rex, ejuſque v. Duces interfecti ſunt cum eo: & Wiglafus capeſſit regnum.

An. DCCCXXVII. Hoc anno, luna obſcurata eſt feſti Natalium nocte. Eodem item anno, ſubjugavit Ecgbryhtus Rex Merciorum regnum, & totum quod fuit ab Auſtrali parte Humbri: is autem fuit octavus Rex, qui toti Britanniæ imperavit. Primus vero fuit Ælla, Auſtralium Saxonum Rex, qui tantum imperium habuit: ſecundus fuit Ceawlinus, Occidentalium Saxonum Rex: tertius fuit Æthelbryhtus, Cantwarorum Rex: quartus fuit Rædwaldus, Orientalium Anglorum Rex: quintus fuit Edwinus, Northymbrorum Rex: ſextus fuit Oſwaldus, qui poſt eum regnavit: ſeptimus fuit Oſwio, Oſwaldi frater: octavus fuit Ecgbryhtus Occidentalium Saxonum Rex. Iſte item Ecgbryhtus duxit exercitum ad Dore contra Northymbros, qui ei ibi ſubjectionem obtulerunt & concordiam; atque invicem deinde diviſi ſunt.

An. DCCCXXVIII. Hoc anno, rurſum Wilafus

a magum. *Cant.* *b* ƿæran. *Cant.* *c* --sohtan. *Cant.* *d Ex Laud.* *e* Beornulf. *Laud. Cant. Cot.* *f* Myrcena. *Laud.* Myrcna. *Cot.* *g* DCCCXXIV. *Cot.* *h* Myrcna. *Cant.* *i* mid him man of-sloh. *Cant.* *k Ex Laud. Cot.* *l* aþeostrode. *Cant.* *m* mæssa. *Laud.* *n Deeſt Laud. Cant.* *o Deeſt Cant.* *p* eahtoða. *Cant.* *q Deeſt Cant.* *r* Bryten-ƿealda. *Laud.* Briten-ƿalda. *Cant.* Bryten-ƿeald. *Cot.* *s Ex Laud.* *t* ærest. *Cant.* *u Ex Laud. Cot. Cant.* *x* Ƿest- *Cant. vitioſe.* *y* se. *Cant.* *z Deeſt Laud.* *a* oþer. *Laud. Cot.* *b* Sexna. *Cant.* *c Deeſt Laud.* *d* þridde. *Laud.* *e Deeſt Laud.* *f Deeſt Laud.* *g Deeſt Laud.* *h Deeſt Laud.* *i* Eadƿine. *Cot. Cant.* *k* Norð-himbra. *Cant.* *l* seofoða. *Cant.* *m* Osƿiu. *Laud.* Osƿeo. *Cant.* *n Deeſt Cant.* *o Deeſt Cant.* *p* --hymbra. *Laud.* --humbre. *Cant.* *q Deeſt Cant.* *r* þær to bugan. *Cot.* *s* geþƿærnessa. *Laud.* *t* mid þam. *Laud.* *u* Ƿiglaf. *Laud. Cant.*

1 *Orientales Angli.* Flor.

a rice.

Wilaſus adeptus eſt Merciorum regnum; & Æthelwaldus Epiſcopus deceſſit. Eodem item anno Ecgbryhtus Rex duxit exercitum in Boreales Britonas, & eos omnes ſibi ſuppliciter obedientes fecit.

An. DCCCXXIX. Hoc anno, Wulfredus Archiepiſcopus deceſſit; & Feologildus Abbas poſt eum electus eſt in Archiepiſcopalem ſedem, VII. kal. Maii; conſecratus eſt autem V. Id. Junii, quodam die Solis; & mortem obiit III. kal. Septembris.

An. DCCCXXX. Hoc anno, Ceolnothus electus eſt in Archiepiſcopum, itemque conſecratus*; & [1] Feologildus Abbas deceſſit.

An. DCCCXXXI. Hoc anno, Ceolnothus Archiepiſcopus accepit Pallium.

An. DCCCXXXII. Hoc anno, pagani devaſtarunt Sceapige.

An. DCCCXXXIII. Hoc anno, pugnavit Ecgbryhtus Rex cum XXXV. navibus piraticis apud Carrum, & ibi magna ſtrages facta eſt; verum Dani ſtragis locum adepti ſunt. Herefrithus etiam & Wigenus, duo Epiſcopi, mortem obibant; & Dudda ac Oſmodus, duo Præfecti, deceſſerunt.

DCCCXXXIV.

An. DCCCXXXV. Hoc anno, magnus navalis exercitus appulit in Occidentales Britonas, qui cum iis fœdere junctus contra Ecgbryhtum, Occidentalium Saxonum Regem, prælium commiſit. Ubi is illud audiviſſet, cum exercitu adverſum eos progreditur, & cum iis pugnavit apud Hengeſtdune, ibiq; fugavit tum Britannos, tum Danos.

on-feng Myrcna [a] rices. ⁊ [b] Æþelwald biscop forð-ferde. And þy ylcan geare lædde Ecgbryht cyning fyrde on Norð-Ƿealas. ⁊ he [c] hy [d] ealle" [e] him" [f] to" [g] ead-modre [h] hyrsumnisse gedyde:·

An. DCCCXXIX. Her Ƿulfred Ærcebisceop forð-ferde. [i] ⁊ Feologild abbud ƿearð æfter him gecoren to þan Arb.-stol VII. kl. Maii. ⁊ he ƿearð gehalgud V. id. Jun. anes sunnan dæges. ⁊ he ƿearð dead III. kl. Sept.":·

An. DCCCXXX. * Her Ceolnoð ƿæs gecoren to [k] Arcebisceope ⁊ gehadod. ⁊ [l] Feologild [m] abbud forð-ferde:·

An. DCCCXXXI. Her Ceolnoð Arcebisceop on-feng pallium:·

An. DCCCXXXII. Her hæþene men [n] ofer-hergadon [o] Sceap-ige:·

An. DCCCXXXIII. [p] Her gefeaht Ecgbryht cyning" ƿið [q] XXXV. scip-hlæsta æt Carrum. ⁊ þær [r] ƿearð micel ƿæl geslegen. ⁊ þa Deniscan ahton ƿæl stoƿe geƿald. And Hereferð ⁊ [s] Ƿigen tƿegen bisceopas forð-ferdon. ⁊ Dudda ⁊ Osmod tƿegen ealdor-men forð-ferdon:·

An. DCCCXXXV. Her [t] cƿom micel scip-here on Ƿest-Ƿealas. ⁊ hie to anum gecyrdon. ⁊ ƿið "[u] Ecgbryht". Ƿest-Seaxna cyning. [x] ƿinnende ƿæron. Ða [y] he þ hyrde. [z] and" [a] mid fyrde ferde" [b] him togeanes". ⁊ [c] him ƿið feaht" æt [d] Hengest-dune. ⁊ [e] þær" [f] æg þer" [g] geflymde ge þa Ƿealas. ge þa Deniscan:·

An.

a rice. *Laud. Cant.* b Æþelbald. *Laud. Cot.* --pold. *Cant.* c heom. *Laud.* d *Ex Laud.* e *Ex Cant.* f *Sic Ben. Laud. Cant. Deeſt Cot. quo uſus eſt Wheel.* g --modere. *Laud.* h ---nesse. *Cant.* i *Ex Cot.* * *Hic Annus, debito ordine inverſo, prius electionem & conſecrationem Ceolnothi, quam Feologildi, ejus deceſſoris mortem tradit.* k *Sic Laud. Cot. Perperam Wheel. & Cant.* bisceope. l *Sic Laud. Cant. Mendoſe Wheeloc.* feologið. m --bot. *Laud.* n ---godan. *Cant.* o ---ege. *Laud. Cant.* p Her Ecgbyrht cing feht. *Cot.* q XXV. *Laud.* r ƿærhð. *Laud.* s Ƿigferð. *Laud. Cot.* Ƿig þegn. *Cant.* t com. *Cant.* u Ecgcbyrht. *Cot. Deeſt Cant.* x puniende. *Laud. mendoſe.* y *Deeſt Laud.* z þa ferde he þider mid fyrde. *Cant.* a fyrdode. *Cot.* b *Ex Laud.* c heom ƿið gefeaht. *Cant.* d Hengestes- *Laud. Cant.* e *Deeſt Cant.* f *Ex Laud. Cot. Cant.* g flymde. *Laud.*

* *Cal. Septembris.* Flor. 1 *al. Theologildus.*

a Byrht-

An. DCCCXXXVI. Her Ecgbryht cyning forð-ferde. ⁊ hine hæfde ær Offa. Myrcna cyning. and [a] Beorhtric. West-Seaxna cyning. [b] aflymed III. gear of Angel-cynnes lande [c] on Fronc-lond". ær he cyning wære. [d] And [e] þy fultumode [f] Beorhtric Offan. þy [g] þe" he hæfde his dohtor him to cwene". [h] And" se Ecgbryht [i] syððan com agean. ⁊ he" ricsode XXXVII. wintra. ⁊ VII. [k] monað. ⁊ feng Æþelwulf [l] Ecgbryhting to West-Seaxna rice. [m] ⁊ he sealde his suna Æþelstane Cant-wara rice. ⁊ East-Seaxna [n] rice". ⁊ Suþrigea. ⁊ Suð-[o] Seaxna":.

An. DCCCXXXVI. Hoc anno, Ecgbryhtus Rex deceſſit: eum autem olim Offa, Merciorum Rex, & Beorhtricus, Occidentalium Saxonum Rex, expulerant per triennium de Anglorum terra in Franciam, antea quam Rex eſſet. Beorhtricus autem auxiliatus eſt Offæ, quoniam habuit ejus filiam in uxorem. Ecgbryhtus vero poſtea reverſus eſt, & regnavit XXXVII. annis, ac VII. menſibus: & capeſſit Æthelwulfus, Ecgbryhti filius, Occidentalium Saxonum regnum; tradidit autem filio ſuo Æthelſtano Cantwarorum regnum, & Occidentalium Saxonum regnum, & Suthreienſium & Auſtralium Saxonum.

An. DCCCXXXVII. Her Wulfheard ealdor-man gefeaht æt Hamtune wið XXXIII. scip-hlæsta. ⁊ þær micel wæl [p] geslog ⁊ sige [q] nom. And þy geare forð-ferde Wulfheard. [r] And ðy [s] ylcan" geare" gefeaht [t] Æþelhelm [u] dux wið [x] Deniscne here on Port mid [y] Dorsætum. [z] ⁊ gode [a] while þone here geflymde". [b] ⁊ þa Deniscan [c] ahton wæl-stowe gewald. ⁊ þone ealdor-man of-slogon":.

An. DCCCXXXVII. Hoc anno, Wulfheardus Dux depugnavit apud Hamtun cum [1] XXXIII. piratarum claſſe, ibique magnam ſtragem fecit, victoriamque adeptus eſt. Eodem etiam anno deceſſit Wulfheardus. Et eodem anno præliatus eſt [2] Æthelhelmus Dux cum Danorum exercitu in Port, Dorſætenſibus adjutus, ac ſpatio temporis bene magno exercitum fugavit; Dani autem obtinuerunt loci ubi facta eſt ſtrages poteſtatem, Ducemque interfecerunt.

[d] An. DCCCXXXVIII. Her Herebryht ealdor-mon [e] wæs of-slegen [f] from hæþenum" monnum. ⁊ monige [g] menn" mid him on Mersc-warum. And þy ylcan geare eft on [h] Lindesse ⁊ on East-[i] Englum. ⁊ on Cant-warum. wurdon [k] monige men" [l] of-slegene from þam herige:.

An. DCCCXXXVIII. Hoc anno, Herebryhtus Dux fuit occiſus à paganis, & complures cum eo in Merſcwaris. Eodem item anno, poſtea in Lindiſſa, & Orientalibus Anglis, & Cantwaris, multi occiſi fuerunt ab iſto exercitu.

An. DCCCXXXIX. Her wæs micel wæl-

An. DCCCXXXIX. Hoc anno, fuit magna cædes

a Byrhtric. *Laud.* Brihtric. *Cant.* *b* aflymde. *Laud.* ut-aflymed. *Cant.* *c* into Franc-lande. *Cot.* *d* *Deſunt Laud.* *e* forðy. *Cant.* *f* Brihtric. *Cant.* *g* *Ex Cant.* *h* *Deeſt Cant.* *i* *Ex Cot.* *k* monðas. *Cot.* *l* his sunu. *Laud.* *m* ⁊ Æþelstan his oðer sunu feng to Cant-wara rice. ⁊ to Suðrigan. ⁊ to Suð-Seaxna rice. *Laud.* *Et Æthelſtanus, illius filius natu minor capeſſit Cantiorum regnum, & Suthrigenſium, & Auſtralium Saxonum regnum.* *Deſunt Cant. ad verba* rice. ⁊. *n* *Ex Cant.* *o* Sexna. *Cant.* *p* --sloh. *Laud. Cant.* *q* nam. *Laud. Cant.* *r* *Deſunt Laud.* *s* *Deeſt Cant.* *t* Æþelm. *Cant.* *u* ealdor-mon. *Laud.* ealder-man. *Cant.* *x* Deniscan. *Laud.* *y* Dorsætan. *Cant.* *z* *Deſunt Laud.* *a* hwile. *Cant.* *b* ⁊ se ealdor-man wærð of-slægen. ⁊ þa Deniscan ahton wæl-stowe gewald. *Laud.* *c* ahtan. *Cant.* *d* *Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *e* wearð. *Cant.* *f* fram hæþnum. *Cant.* *g* *Ex Cant.* *h* --desse. *Ben.* *i* Anglum. *Ben.* *k* *Deſunt Cant.* *l* ---gen. *Ben.*

1 XXXIV. Flor. 2 *Athelmus*. Flor.

a Lun-

cædes in Lundonia, & in Cwantawic, & in Hrofesceaſter.

An. DCCCXL. Hoc anno, Æthelwulfus Rex pugnavit apud Carrum cum XXXV. navibus piratarum: Dani autem obtinebant loci, ubi facta eſt cædes, poteſtatem. Ludovicus item Imperator deceſſit*.

DCCCXLI. DCCCXLII. DCCCXLIII.

An. DCCCXLV. Hoc anno, [1]Eanwulfus Præfectus pugnavit cum Sumurſætenſibus; Et [2]Ealchſtanus Epiſcopus, ac Oſricus Dux [una] cum Dorſætenſibus, præliati ſunt ad Pedridæ oſtium cum Danorum exercitu; ibique magnam ſtragem fecerunt, & victoria potiti ſunt.

DCCCXLVI. DCCCXLVII. DCCCXLVIII.

An. DCCCLI. Hoc anno, Ceorlus Præfectus, [una] cum Devonenſium Comitatu, pugnavit cum pagano exercitu apud [3]Wicganbeorche; & ibi magnam ſtragem fecerunt, victoriamque ſunt adepti. Eodem anno, Æthelſtanus Rex & Ealcherus Dux prælium navale commiſerunt, & magnum exercitum proſtraverunt apud Sondwic in Cantio: IX. enim naves ceperunt, & reliquas fugarunt. Pagani etiam in [4]Tenet primum in hibernis conſederunt. Et eodem anno, venerunt ter centum naves cum dimidio in Tamiſis oſtium, atque [in terram] conſcenderunt, expugnabantque Cantwaraburh & Lundenburg, ac fugabant Beorhtwulfum, Merciorum Regem, cum illius exercitu. Progreſſi deinde ſunt Auſtrum verſus

slyht on [a]Lundene. ⁊ on [b]Cƿanta-ƿic. ⁊ on [c]Hrofes-ceastre:·

An. DCCCXL. Her [d]Æþelƿulf cyning gefeaht æt Carrum ƿið XXXV. sciphlæsta. and þa Deniscan ahton ƿælstoƿe geƿeald. [e]And Loðƿi se Casere forð-ferde":·

DCCCXLIV.

An. DCCCXLV. Her [f]Eanƿulf ealdor-man "[g]gefeaht" mid [h]Sumur-sætum. And [i]Ealchstan biscop ⁊ Osric [k]ealdor-man mid [l]Dorn-sætum gefuhton æt [m]Pedridan [n]muþan ƿið Deniscne here. ⁊ þær micel ƿæl geslogon. and sige namon:·

DCCCXLIX. DCCCL.

An. [o]DCCCLI. Her Ceorl ealdormon gefeaht ƿið hæþene [p]here mid [q]Defena scyre æt [r]Ƿicgan-beorche. ⁊ þær micel ƿæl geslogon ⁊ sige [s]naman. [t]And þy ylcan geare Æðelstan cyning and [u]Ealchere dux [x]gefuhton on scipum. ⁊" micelne here of-slogon æt Sondƿic [y]on Cent". and [z]IX. [a]scipun gefengun. and þa oðre geflymdon". And hæþene men [b]on Tenet" [c]ærest' ofer ƿinter [d]sæton. And þy ylcan geare [e]com feorðe healf hund [f]scipe on Temese muþan. ⁊ [g]ferdan upp. ⁊" bræcon Cant-ƿara-burh. [h]and Lunden-burg". and geflymdon [i]Beorhtulf. Myrcna cyning. mid his fyrde. And foron [k]þa" suð ofer Temese on

Suð-

---

a Lundenne. *Cant.* *b* Cant-ƿic. *Laud.* *c* Rofes-cæstre. *Laud.* *d* Aðelƿulf. *Cant.* *e Ex Cot.* *f* Earnulf dux. *Laud.* Earnulf eorl. *Cot.* gefeaht Eanulf ealdor-man. *Cant.* *g Deeſt Laud.* *h* Sumor-sæton. *Laud.* Sumer-sæton. *Cot.* Sumor-sætum. *Cant.* *i* Ealhstan. *Cant.* Ælcstan. *Cot.* *k* dux. *Laud.* eorl. *Cot.* *l* Dorsæton. *Laud.* Dorsætum. *Cant.* *m* Pedridon. *Cot.* Pedredan. *Cant.* *n* muþe. *Cot.* *o* DCCCLIII. *Cant.* *p* men. *Laud.* menn. *Cant.* *q* Defna- *Cant.* *r* Ƿicgean-beorg. *Laud.* Ƿicgan-beorge. *Cant.* *s* genamon. *Laud.* *t Quæ ſequuntur ad verba* ⁊ hæþene *habent Codd.* Laud. *&* Cant. *ad calcem hujus Anni.* *u* Ealhere. *Cant. Laud.* *x Ex Laud. Cant.* *y Deeſt Laud.* *z* VIII. *Cant.* *a* scipu. *Laud. Cant.* *b Ex Laud. Cant.* her. *Cot.* *c Deeſt Laud.* *d* gesæton. *Laud.* *e* coman. *Cant.* *f* scipa. *Laud. Cant.* *g Ex Cot.* *h Deeſt Laud.* *i* Brihtƿulf. *Laud. Cot.* Beorhtƿulf. *Cant.* *k Deeſt Cant.*

* 11. *kal. Junii.* Flor. 1 *Eanulfus.* Flor. 2 *Ealſtanus.* Flor. 3 *Wigganbeorh.* Flor. 4 *Sceapege.* Flor.

a Suſ-

[a] Suðrige. ⁊ him gefeaht wið [b] Æþelwulf cyning. ⁊ Æþelbald his sunu æt [c] Aclea. mid West-Seaxna fyrde. And þær þ mæst wæl geslogon on [d] hæþenum herige". þe we [e] secgan hyrdon [f] on þisne andweardan dæg". ⁊ þær sige namon:·

trans Tameſin in Suthrige, atque contra eos pugnabant Æthelwulfus Rex, ejuſque filius Æthelbaldus apud Acleam, cum Occidentalium Saxonum exercitu. Ibi autem majorem ſtragem fecerunt in pagano exercitu, quam fama accepimus [factam fuiſſe] in hunc diem; ibique victoriam adepti ſunt.

[g] An. DCCCLII. Her on þis tima leot Ceolred abb. of Medeshamstede. ⁊ þa munecas Wulfrede to hande þet land of Sempigaham. to þ fore-wearde þ æfter his dæi scolde þ land into þe minstre. ⁊ Wulfred scolde gifen þ land of Sliowa-forda into Medeshamstede. ⁊ he scolde gife ilca gear into þe minstre sixtiga foðra wuda. and twælf foður græfan. ⁊ sex foður gearda. and twa tunnan fulle hlutres alođ. ⁊ twa slæg næt. ⁊ sex hund hlafes. ⁊ ten mittan Wælsces alođ. ⁊ ilca gear an hors. and þrittiga scillinga. ⁊ ane næht gefeormige. Her wæs wið se cyning Burhred. ⁊ Ceolred Æpceb. ⁊ Tunberht biscop. ⁊ Ceured biscop. and Alhhun biscop. ⁊ Berhtred biscop. ⁊ Wihtred abb. and Werhthered abb. Æþelheard aldor-man. Hunberht aldor-man. ⁊ feola oðre:·

An. DCCCLII. Hoc anno, elocarunt Ceolredus, Abbas de Medeshamſtede, & Monachi, Wulfredo in poſſeſſionem agrum de Sempigaham, ea conditione, ut poſt ejus obitum, iſte ager reverteretur ad Monaſterium; & Wulfredus daret agrum de Sliowaford Medeshamſtedenſi [Eccleſiæ;] & ſingulis annis daret Monaſterio ſexaginta plauſtra ligni, & duodecim plauſtra carbonum foſſilium, & ſex plauſtra ceſpitis, & duo dolia meræ cereviſiæ, & duos occiſos boves, & ſexcentos panes, & decem ſextarios Wallicæ cereviſiæ, & ſingulis annis equum, & ſolidos triginta, & unius noctis hoſpitium. Huic [pactioni] interfuerunt Rex Burhredus, & Ceolredus Archiepiſcopus, & Tunberhtus Epiſcopus, & Ceuredus Epiſcopus, & Alhhimus Epiſcopus, & Berhtredus Epiſcopus, & Wihtredus Abbas, & Werhtherdus Abbas, Æthelheardus Dux, Hunberhtus Dux, & multi alii.

An. DCCCLIII. [h] Her bæd Burhred. Myrcna cyning. ⁊ his witan. Æþelwulf cyning. þ he him [i] gefultumade þ him Norð-Walas gehyrsumade. [k] ⁊" he þa swa dyde. ⁊ mid fyrde for ofer Myrce on Norð-Walas. ⁊ [l] hie him ealle gehyrsume [m] dydon. [n] And þy ylcan geare sende Æþelwulf cyning Ælfred his sunu to Rome. þa wæs þonne Leo Papa on Rome. ⁊ he hine to cyninge gehalgode.

An. DCCCLIII. Hoc anno, rogabant Burhredus, Merciorum Rex, ejuſque Proceres Æthelwulfum Regem ut iis auxilio eſſet ad [1] Boreales Wallos ſubjugandos: quod & fecit, cumque exercitu tranſiit per Merciam in Boreales Wallos, & eos omnes [Burhredo] ſubditos præſtitit. Eodem item anno, Æthelwulfus Rex Ælfredum ejus filium mittebat Romam, dum eſſet Leo Papa Romanus, qui eum in Regem conſecravit; ſibi

a Suþrei. *Cot.* *b* Aðelulf. *Cant.* *c* Aclæ. *Cot.* *d* hæþene here. *Laud.* *Deſunt Cant.* *e* æfre gesecgan herdon. *Laud.* æfre secgan hyrdon. *Cot.* *f* æt. *Cant.* *g* *Ex Co.l.* Laud. *integer hic Annus deſumitur.* *h* *Hæc paucis ſic complectitur Laud.* Her Burhred. Myrcene cining. underþeodde him Norð-Walas mid Æþelwulfes cininge fultume. *i.e. Hoc anno, Burhredus, Merciorum Rex, ſubdidit ſibi Boreales Wallos, & Ethelwulfi Regis auxilio.* *i* *Vitioſe Cant.* gefultmode. *k* *Ex Cant.* *l* he. *Cant.* *m* gedyde. *Cant.* *n* *Deſunt Laud.*

1 *Mediterraneos.* Flor.

ſibi etiam Epiſcopus in filium adoptavit. Eodem ipſo anno, [1] Ealherus cum Cantwaris, & Huda cum Suthrigenſibus depugnabant in Tenet cum pagano exercitu, & primitus victoria potiti ſunt: multi autem ibi fuerunt occiſi & aquis demerſi ex utraque parte; atque Dux uterque periit. Burhredus etiam, Merciorum Rex, cepit [in uxorem] Æthelwulfi, Occidentalium Saxonum Regis, filiam.

An. DCCCLIV. Hoc anno, pagani viri primum in Sceapige in hibernis conſederunt. Et eodem ipſo anno tributis immunem præſtitit Æthelwulfus Rex decimam partem terræ ſuæ per totum regnum, Deo in laudem & ipſi in æternam ſalutem. Eodem item anno, profectus eſt Romam cum magno honore, & ibi duodecim menſibus commoratus eſt. Deinde autem domum reverſus eſt, eique Carolus, Francorum Rex, filiam dedit in uxorem, quæ quidem dicta eſt [2] Leotheta: & poſtea ad gentem ſuam venit, quæ ſuper ea re lætatus eſt. Duobus circiter annis quibus in Francos veniret, deceſſit *, ejuſque corpus jacet apud Wintanceaſter: regnavit autem octodecim annis cum dimidio. Æthelwulfus fuit Ecgbyrhti filius, Ecgbyrhtus Ealhmundi, Ealhmun-

⁊ hine him to biscop suna nam″. [a] Ða þy ylcan ᵹeare Ealhere mid Cant-warum. ⁊ Huda mid [b] Suðriᵹium ᵹefuhton on Tenet wið [c] hæþenum heriᵹe″. [d] ⁊ ærest siᵹe namon″. ⁊ þær [e] wearð maniᵹ mon of-sleᵹen″ ⁊ adruncen on [f] ᵹehwæþere hond. [g] ⁊ þa ealdor-men [h] beᵹen deade″. [i] And Burhred. Myrcene cyninᵹ. fenᵹ to Æþelwulfes dohtor West-Seaxna cininᵹes:-

An. [k] DCCCLIV. Her hæþene men ærest on Sceapiᵹe ofer winter sætun. And þy ilcan ᵹeare [l] ᵹebocude Æþelwulf cyninᵹ teoþan dæl his londes ofer eall his rice Gode to [m] lofe. ⁊ him [n] selfum [o] to″ [p] eccere [q] hælo. And þy ylcan ᵹeare [r] ferde to Rome mid [s] micele [t] weorðnesse. ⁊ [u] þær wæs twelf monað [x] wuniende. [y] And þa him ham-weard [z] for″. and him þa Carl. [a] Francna cyninᵹ. his dohtor ᵹeaf him to cwene. [b] se was ᵹehaten Leoðete″. ⁊ æfter ham to his leodum com. ⁊ hie [c] þæs [d] ᵹefæᵹene wærun. And ymb twa ᵹear þæs [e] þe he on Francum com he ᵹefor. ⁊ his lic lið [f] æt Wintan-ceastre. ⁊ he [g] ricsode [h] niᵹonteoþe healf ᵹear:- [i] Ond″ se Æþelwulf wæs Ecᵹbyrhting″. [k] Ecᵹbyrht Ealhmunding. Ealh-

- mund

a ⁊. *Laud.* *b* Suðriᵹum. *Laud.* *c* hæþene here. *Laud.* hæþnum here. *Cant.* *d Deeſt Laud.* *e* wæron feala of-sleᵹene. *Laud.* *f* æᵹþre. *Laud.* *g Ex Laud. Cant.* *h Sic Cant.* --beᵹe dæde. *Laud.* *i Sic Cod.* Laud. *Mendoſe Wheel.* Ond þæs ofer Eastron ᵹeaf Æþelwulf cyninᵹ his dohtor Burhrede. cyninᵹe of West-Seaxum. on Myrce. *i. e. Et poſt Paſcha, dedit Æthelwulfus Rex filiam ſuam Burhredo, Regi Occidentalium Saxonum, in Mercia. Ita etiam Codd.* Cant. Cot. *k* DCCCLV. *Laud. Cant.* DCCCLVI. *Cot.* *l* --cade. *Cant. Laud.* --code. *Cot.* *m* loue. *Cot.* *n* silfum. *Cant.* *o Deeſt Laud.* *p* ecre. *Laud. Cant.* ecere. *Cot.* *q* hæle. *Cant. Laud.* *r* for. *Cot.* *s* mycclum. *Laud.* micelre. *Cant.* mycelum. *Cot.* *t* wurðscipe. *Laud. Cot.* *u* þær wunade XII. monað. *Laud.* *x* wuniᵹende. *Cant.* *y* And he fenᵹ to Karles dohter. Francna cininᵹ. þa he ham-weard wæs. ⁊ ᵹesund ham com. ⁊ þæs ymbe II. ᵹear forð-ferde. ⁊ his lic lið on Wintanceastre. ⁊ he rixade IX. ᵹear. He wæs Ecᵹbrihting. *Laud. i. e. Et cepit [in uxorem] Caroli, Francorum Regis, filiam, dum domum reverteretur; incolumiſque domum rediit: & intra duos abhinc circiter annos deceſſit; atque ejus corpus jacet in Wintanceaſter: regnavit autem* IX. *annis. Fuit is filius Ecgbrihti.* *z Deeſt Cant.* *a* Francana. *Cot.* *b Ex Cot.* *c* his. *Cant.* *d* ᵹefæᵹne. *Cant. vitioſe.* *e Sic Cant.* te. *Wheel.* *f* on. *Cot. Cant.* *g* rixode XX. ᵹeara. *Cot.* *h* niᵹenteoðe. *Cant.* *i Deeſt Cant.* *k Deſunt* Laud. *ad verba* ⁊ þa fenᵹen *&c.*

1 *Alcherus.* Flor. 2 *al. Juditha.* --*Juthita.* Flor. * *Idibus Januarii.* Flor.

a ⁊

mund Eafing. Eafa Eopping. Eoppa Ingilding. Ingild wæs Ines broðor. West-Seaxna cyninges. [a] þæs þe" [b] heold þ rice xxxvii. wintra. ⁊" ferde eft to sce. Petre. ⁊ þær * his feorh gesealde. And hie wæron Cenredes suna. Cenred wæs Ceolwalding. Ceolwald Cuþaing. Cuþa Cuþwining. Cuðwine Ceawlining. Ceawlin Cynricing. Cynric [c] Creoding. Creoda" Cerdicing. Cerdic [d] wæs" Elesing. Elesa Esling. Esla Gewising. Gewis Wiging. Wig Freawining. Freawine [e] Friðugaring. Friþugar Bronding. Brond Bældæging. Bældæg Wodening. Woden [f] Friðuwalding. Friþuwald Freawining. Freawine" [g] Friðuwulfing. Friðuwulf" Finning. Finn Godwulfing. Godwulf Geating. Geat Tætwaing. Tætwa Beawing. Beaw Sceldwaing. Sceldwea Heremoding. Heremod Itermoning. Itermon [h] Haþraing. [i] Haþra Hwalaing. Hwala Bedwiging. Bedwig Sceafing. þes filius Noe". se wæs geboren in þære earce [k] Noe. Lamech. Matusalem. [l] Enoh. Jared. [m] Malalahel. [n] Cainion. Enos. [o] Sed. Adam primus homo. et Pater noster. [p] id" est. Christus. Amen. [q] And þa fengen Æþelwulfes suna twegen to rice. Æþelbald to West-Seaxna rice. ⁊ Æþelbryht to Cantwara rice. ⁊ to East-Seaxna rice. ⁊ to [r] Suþrigean. ⁊ to Suð-Seaxna rice. And þa ricsode Æþelbald v. gear":· [s] Ælfred his þriddan sunu he hæfde gesend to Rome. ⁊ þa se Papa gehyrd seggan þ he wæs forð-faren. þa bletsode he Alured to cinge. ⁊ heold hine to biscop handa. eal swa his fæder Aðewulf hine biden sende ⁊ bæd :·

DCCCLV. DCCCLVI. DCCCLVII.

An. DCCCLX. Her Æþelbald cyning

dus Eaſæ, Eaſa Eoppæ, Eoppa Ingildi, Ingildus fuit Inæ frater, Occidentalium Saxonum Regis, [1] qui tenuit illud regnum XXXVII. annis, & poſtea profectus eſt ad ſanctum Petrum, ibique animam ſuam efflavit. Ii fuerunt Cenredi filii, Cenredus fuit Ceolwaldi, Ceolwaldus Cuthæ, Cutha Cuthwini, Cuthwinus Ceawlini, Ceawlinus Cynrici, Cynricus Creodæ, Creoda Cerdici, Cerdicus fuit Eleſæ, Eleſa Eſlæ, Eſla Gewiſi, Gewiſus Wigi, Wigus Freawini, Freawinus Frithugari, Frithugarus Brondi, Brondus Bældægi, Bældægus Wodeni, Wodenus Frithuwaldi, Frithuwaldus Freawini, Freawinus Frithuwulfi, Frithuwulfus Finni, Finnus Godwulfi, Godwulfus Geatæ, Geatus Tætwai, Tætwaus Beawi, Beawus Sceldwaæ, Sceldwea Heremodi, Heremodus Itermoni, Itermonus Hathræ, Hathra Hwalæ, Hwala Bedwigi, Bedwigus Sceafi, filii Noe, qui natus eſt in arca Noe. Lamech, Matuſalem, Enoh, Jared, Malalahel, Cainion, Enos, Seth, Adam primus homo, & Pater noſter, id eſt, Chriſtus. Amen. Poſtea capeſſerunt regnum Æthelwulfi filii duo; Æthelbaldus Occidentalium Saxonum regnum, & Æthelbryhtus Cantwarorum regnum, & Orientalium Saxonum regnum; & Suthrigenſium, & Auſtralium Saxonum regnum. Æthelbaldus autem regnavit v. annis. [2] Ælfredum, filium ſuum [natu] tertium miſerat Romam; & cum Papa fama accepiſſet Æthelwulfum fuiſſe mortuum, conſecravit Aluredum in Regem, & obtulit eum Epiſcopo confirmandum, prout ejus pater Athewulfus illum eo mittens petierat.

DCCCLVIII. DCCCLIX.

An. DCCCLX. Hoc anno, Æthelbaldus Rex

a ⁊ he. *Cant.* *b Ex Cant.* * *Poſt* þær *legit Wheel.* eft. *Rectius omittit Cod.* Cant. *c Ex Cant.* *d Ex Cant.* *e* Freoþogaring. Freoþogar. *Cant.* *f Deſunt Cant.* *g* Frealafing. Frealaf. *Cant.* *h* Hraþraing. *Wheel.* *i Ex Cant.* *k* Noes. *Cant.* *l* Enoc. *Cant.* *m* Malalehel. *Cant.* *n* Cainon. *Cant.* *o* Seð. *Cant.* *p Ex Cant.* *q* ⁊ þa fengon his II. suna to rice. Æþelbald to West-Seaxna rice. ⁊ to Suðrigean. ⁊ he rixode v. gear. *Laud.* *r* Suðrigea. *Laud.* *s Ex Cot. ad Anni finem.*

1 *Vide ſupra An.* 688. 2 *Vide ſupra An.* 853.

a on

Rex deceſſit, ejuſque corpus jacet apud Sciraburn, & capeſſit Æthelbryhtus ejus frater totum regnum, atque illud tenuit bona cum concordia, & magna quiete. Ejus autem temporibus advenit [de mari] magnus navalis exercitus, & expugnavit Wintanceaſter. Cum iſto vero exercitu depugnabant Oſricus Dux cum Hamtunſcyre, & Æthelwulfus Dux cum Bearwucſcyre, eumque fugabant, & loci ubi facta eſt ſtrages poteſtatem obtinebant. Æthelbryhtus vero regnavit v. annis, ejuſque corpus jacet apud Sciréburnan.

forð-ferde. ⁊ his lic lið [a] æt Scira-burnan". ⁊ feng [b] Æþelbryht to [c] eallum þam rice his [d] broður. [e] ⁊ he hit heold on godre geðwærnesse. [f] ⁊ on micelre sybsumnesse". And on his dæge com micel scip-here up. ⁊ abræcon [g] Ƿintanceastre. And wið þone here [h] gefuhton [i] Osric ealdor-man mid Hamtun-scyre. ⁊ Æþelwulf ealdor-man mid [k] Bearruc-scyre. ⁊ þone here geflymdon. ⁊ wæl-stowe geweald ahton. And [l] se Æþelbryht ricsode v. gear. ⁊ his lic lið æt Scire-burnan :-

An. DCCCLXI. Hoc anno, deceſſit S. Swithunus Epiſcopus *.

[m] An. DCCCLXI. Her forð-ferde [n] S. Swiðun" biscop.

DCCCLXII. DCCCLXIII. DCCCLXIV.

An. [1] DCCCLXV. Hoc anno, paganus exercitus [in hibernis] deſedit in Tenet, & fœdus pepigit cum Cantwaris; Cantwari enim iis pecunias promiſerunt, modo pacem ferirent. Sub prætextu vero iſtius pacis, & pecuniæ promiſſæ, exercitus noctu ſe clam [caſtris] ſubduxit, & devaſtavit totum Cantium ex parte Orientali.

An. DCCCLXV. Her sæt [o] se" hæþen here on Tenet. ⁊ [p] genamon frið wið Cant-warum. ⁊ Cant-ware [q] him feoh [r] geheton wið þam friðe. [s] And under þam friðe" ⁊ þam [t] feoh [u] gehate. se here on niht [x] hine" up be-stæl. and ofer-hergode ealle Cent easte-wearde :-

An. DCCCLXVI. Hoc anno, capeſſit Ætheredus, Æthelbyrhti frater, Occidentalium Saxonum regnum. Et eodem ipſo anno, pervenit magnus paganorum exercitus in Anglorum terram, & hiberna ceperunt in Orientalibus Anglis, ibique equites facti ſunt: is autem populus cum iis pacem inivit.

An. DCCCLXVI. Her feng [y] Æþered. [z] Æþelbyrhtes broður. to Ƿest-Seaxna rice. And þy ylcan geare com micel [a] hæþen" here on Angel-cynnes lond. ⁊ winter-setl namon [b] on East-Englum. ⁊ þær gehorsude wurdon. and hi [c] him [d] wið" frið [e] namon :-

An. DCCCLXVII. Hoc anno, diſceſſit exercitus ex Orientalibus Anglis per Humbri

An. [f] DCCCLXVII. Her for se here of East-Englum ofer Humbre muðan to

a on Scyr-burnan. *Cant.* b --berht. *Cot.* c eallan. *Laud.* d broðer. *Cot.* broðor. *Cant.* e *Deſunt Laud. ad verba* ⁊ on his *&c.* f *Deſunt Cant.* g ---ceaster. *Cant.* h fuhton. *Laud.* i Ƿulfheard. *Cant.* k Barruc-scire. *Laud.* Bearroc-scire. *Cant.* Bearruc-scyre. *Cot.* l þes. *Cot.* m *Ex Cot.* n *Codex MS. mendoſe legit* Osriðun. o *Ex Laud.* p genam. *Laud. Cant.* q heom. *Laud.* r beheton. *Laud.* s *Deeſt Laud.* t *Sic Laud. Wheeloc. mendoſe* gefeoht. u behate. *Laud.* x *Deeſt Cant.* y Æþelred. *Laud.* z --brihtes. *Laud.* a *Ex Laud.* b æt. *Laud.* c heom. *Laud.* d *Ex Laud. Cod.* Cant. *habet poſt* frið. e genamon. *Laud.* f *Hunc Annum breviter ſic habet Cod. Cot.* Her wurdon of-slagene II. cingas at Euerwic. ⁊ þys ylcan geare forð-ferde Ealhstan biscop. he wæs biscop on Scir-burn L. wintra. ⁊ he þar resta ð. *i. e. Hoc anno, interfecti ſunt duo Reges Eboraci: & eodem anno deceſſit Ealhſtanus Epiſcopus, qui fuit Epiſcopus Scirburnenſis L. annis; ibique [ſepultus] requieſcit.*

* vi. *Non. Julii.* Flor. 1 864. Flor.

a Nor-

to Eoforƿic-ceastre on [a]Norð-humbre. [b]And" þær ƿæs micel [c]un-geþƿærnes þære þeode [d]betƿeox him selfum". ⁊ hy hæfdon hiora cyning [e]aworpenne Osbryht. ⁊ [f]un-gecyndne cyning underfengon Ællan. And hy late on geare to þam gecyrdon. [g]⁊ hy ƿið þone here [h]ƿinnende ƿærun". And hy þeah [i]micele fyrde gegaderodon. ⁊ þone here sohton [k]æt Eoforƿic-[l]ceastre. ⁊ [m]on" þa ceastre bræcon. ⁊ hy sume inne ƿurdon. [n]And" [o]þa ƿæs [p]un-gemetlic ƿæl geslegen Norðan-hymbra. sume binnan sume butan. ⁊ þa cyningas begen of-slegene [q]þær" [r]ƿurdan". ⁊ [ſ]sio laf ƿið þone here friþ [s]namon. And þy ylcan geare gefor [t]Ealchstan biscop. ⁊ he hæfde þæt biscop-rice [u]L. ƿinter æt Scyreburnan". ⁊ his lic lið þær on tune:·

An. DCCCLXVIII. [x]Her for se ilca here innan Myrce to [y]Snotenga-ham". ⁊ þær ƿinter-setl [z]namon. And Burhred. Myrcna cyning. ⁊ his ƿitan bædon Æþered. Ƿest-Seaxna cyning. ⁊ Ælfred his broður. ꝥ hie [a]him [b]gefultumadon [c]ꝥ hy ƿið þone here gefuhton. And þa ferdan hy mid Ƿest-[d]Seaxna fyrde [e]innan Myrce [f]oð Snotenga-ham. ⁊ þone here þær metton on þam geweorce. [g]⁊ [h]hie" hine inne [i]besetton". [k]And þær nan [l]hefelic gefeoht ne ƿearð. ⁊ Myrce friþ namon ƿið þone here:·

oſtium ad Eboraci civitatem [quæ eſt] in Northymbria. Ibi vero magna fuit diſcordia iſtius nationis inter ipſos [orta;] ſuum enim Regem Osbryhtum expulerant, & Ællam, Regem [1]illegitimum acceperant. Ii vero ſub anni exitum ad eum reverſi ſunt, & [uterque Regum] contra paganos præliatus eſt. Magnas enim copias coëgerunt & paganos oppreſſerunt ad Eboraci civitatem; atque civitate expugnata, eorum aliqui ingreſſi ſunt. Ibi autem facta fuit maxima ſtrages Northymbrorum, [quorum] aliqui intus, aliqui extra; Reges item ambo ibi interfecti ſunt; & ſuperſtites cum paganis fœdus percuſſerunt. Eodem etiam anno, deceſſit [2]Ealchſtanus Epiſcopus: is autem eum Epiſcopatum apud Sciréburnan habuit L. annis; ejuſque corpus jacet iſto in oppido.

An. DCCCLXVIII. Hoc anno, profectus eſt idem exercitus in Merciam ad Snotengaham, & ibi hiberna cepit. Burhredus autem, Merciorum Rex, ejuſque Proceres rogabant Ætheredum, Occidentalium Saxonum Regem, & Ælfredum ejus fratrem, ut ſibi auxiliarentur dum contra paganos depugnarent. Ii deinde profecti ſunt cum Occidentalium Saxonum exercitu in Merciam uſque ad Snotengaham, & exercitum offenderunt in munitionibus, eumque obſederunt. Ibi autem pugna minime gravis facta eſt, Mercii enim fœdus pepigerunt cum paganis.

An.

a Norðan-hymbre. *Laud.* *b Deeſt Cant.* *c* un-þƿærnes. *Laud.* *d* betuh. *Cant.* betƿux heom sylfum. *Laud.* *e* aworpene. *Laud.* *f* un-gecynde. *Laud.* *g* ꝥ. *Cant.* *h* ƿæron ƿinnende. *Cant.* *i* mycele. *Laud.* *k* on. *Cant.* *l Deeſt Cant.* *m Deeſt Laud.* *n Deeſt Cant.* *o* þær. *Laud. Cant.* *p* un-gemet. *Laud.* *q Ex Cant.* *r Ex Laud.* *ſ* seo lafe. *Laud.* *s* nam. *Cant. Laud.* *t* Ealhstan. *Laud. Cant.* *u* at Scyrburnan L. ƿintra. *Cant.* *x* Her se Denisca here ferde to Snotinga-ham. *Cot.* *y* Snoting- *Laud.* Snotinga- *Cant.* *z* nam. *Cant.* *a* heom. *Cant.* *b* fultumedon. *Laud.* fultumadon. *Cant.* *c* ⁊. *Cant.* *d* Sæxa. *Laud.* *e Sequentia ſic habet Cod.* Cot. --- æfter þan here. ⁊ hine innan þam ƿeorce at Snotinga-ham fundan. ⁊ hine innon be-sæton. Ac þær nas naht hefi gefeoht. butan Myrce friþ namon ƿið þone here. *i. e. --- poſt exercitum, eumque in caſtello apud Snotingabam deprehenderunt, atque obſederunt. Ibi vero fuit pugna minime gravis: Mercii autem pacem feriebant cum exercitu.* m on. *Laud.* *f* æt. *Cant.* *g Ex Laud. Cot. Cant.* *h Ex Cant.* *i* besætan. *Cant.* *k* ⁊ þær ne ƿearð þeah nan hefelic gefeoht. *Cant.* *l* hefilic. *Laud.*

1 *Non de Regali proſapia progenitum.* Flor. 2 *Ealſtanus.* Flor.

a for.

An. DCCCLXIX. Hoc anno, profectus eſt exercitus [paganorum] Eboracum, & ibi commoratus eſt uno anno.

An. DCCCLXX. Hoc anno, equis devecti ſunt pagani per Merciam in Orientalem Angliam, & ibi in hibernis ſeſe collocarunt apud Theodfordam. Eadem hyeme, ſanctus Eadmundus Rex cum iis depugnavit; Dani autem victoria potiti ſunt, & Regem ſanctum Eadmundum interfecerunt*, eamque terram penitus ſubjugarunt, atque deſtruxerunt omnia Monaſteria quæ inciderant. Principum nomina inter eos qui Regem interfecerunt, fuerunt Higwais & Ubba. Eo ipſo tempore pervenerunt ad Medeshamſtede; [quod quidem Monaſterium] combuſſerunt & diruerunt; interfecerunt Abbatem & Monachos, omneſque quos ibi offenderent. Effecerunt demum ut quod antea fuit admodum opulentum, nullis opibus eſſet præditum. Eodem item anno, deceſſit Ceolnothus Archiepiſcopus; & Ætheredus, Wiltunenſis Epiſcopus, fuit electus in Archiepiſcopum ad Cantwareberi.

An. DCCCLXXI. Hoc anno, venerunt pagani ad Readingum [quod eſt] in Occidentali Saxonia; & intra triduum circiter egreſſi ſunt duo Comites. Tum iis obviam venit Æthelwulfus Dux in Englafeld, & ibi cum iis depugnabat, victoriaque potitus eſt: ibi alter [Comitum] fuit interfectus, cui nomen fuit Sidrac. Abhinc circiter quatriduum Ætheredus Rex & Ælfredus ejus frater magnum exercitum ad Readingum duxerunt, & cum [Danorum] copiis pugnarunt: ibi autem magna ſtrages ex utraque parte facta eſt. Æthelwulfus Dux occiſus

An. DCCCLXIX. Her for se here eft to Eoforƿic-ceastre. and þær sæt an gear:·

An. DCCCLXX. Her [a]rad se here ofer Myrce [b]innan East-Engle. and [c]þær″ ƿinter-setl [d]namon æt Ðeodforda. And [e]þy ƿinter″ [g]sce.″ Eadmund cyning him ƿið feaht. ⁊ þa Deniscan sige namon. ⁊ þone cyning [i]sce. Eadmund″ of-slogon. ⁊ ꝥ lond eall geeodon. [k]⁊ for-diden ealle þa minstre þa hi to comen″. [l]Ðara heauod-manna naman þa þane cing of-slogan ƿæran Higƿais ⁊ Ubba″. [m]On þa ilcan tima þa comon hi to Medeshamstede. beornndon and bræcon. slogon abbot ⁊ munecas. and eall ꝥ hi þær fundon. Macedon hit þa ꝥ ær ƿæs ful rice. þa hit ƿearð to nan þing″. And þy [n]ilcan″ geare gefor Ceolnoð Arcebisceop:· [o]⁊ Æþered. Ƿiltun-scire biscop. ƿearð gecoren to Ærcebiscope to Cantuareberi″:·

An. DCCCLXXI. Her [p]cƿom se here to Readingum on Ƿest-Seaxe. and þæs [r]eft″ ymb III. niht ridon II. eorlas up. Ða gemette hy Æþelƿulf ealdor-man on Engla-felda. and [s]him þær ƿið gefeaht. ⁊ sige nam. [t]and ƿearð þær se oþer of-slegen. þæs nama ƿæs Sidrac″. [x]Ðæs ymb IV. niht [y]Æþered cyning. and Ælfred his broður. þær [z]mycele fyrde to [a]Readingum gelæddon. ⁊ ƿið þone here gefuhton. ⁊ þær [b]ƿæs mycel ƿæl geslegen on gehƿæðere hond. [c]And Æþelƿulf ealdor-man

a for. *Laud. Cot.* *b* on. *Cant.* *c Ex Cant.* *d* nam. *Cant.* *e* on þam geare. *Laud.* *g Ex Laud.* *i Ex Cot.* *k Ex Laud.* *l Ex Cot.* *m Ex Laud.* *n Ex Cant.* *o Cod. Petroburg. Deſunt Cant. Laud.* --- þa ferde Æþered to ⁊ Ælfred his broðer. ⁊ naman Æþelred Ƿiltun-scire biscop ⁊ settan hine to Arb. to Cant-ƿare-beri. forþan he ƿæs ær munuc of þan ylcan mynstre of Cant-ƿare-beri. *Cot. i. e. Tum capeſſebant [regnum] Ætheredus & Ælfredus ejus frater; & accerſito Æthelredo, Comitatus Wiltunenſis Epiſcopo, conſtituerunt eum Archiepiſcopum de Cantwareberi; quippe fuerat Monachus de Cantwareberi.* *p* rad. *Laud. Cot.* *r Ex Cant.* *s* heom. *Laud.* *t Ex Laud.* *x* Ða. *Laud. Cant.* *y* Æþelred. *Laud.* *z* myccle. *Laud.* micle. *Cant.* *a* Rædingum. *Laud.* *b* ƿearð. *Cant.* *c* ⁊ þær ƿearð Aðelƿulf ealder-man of-slegen. *Cant.*

a ⁊

dor-man ƿearð of-slegen. ⁊ þa Deniscan ahton ƿæl-stoƿe geƿeald. [a]And [b]þær" ymb" IV. niht. gefeaht Æþered cyning ⁊ Ælfred his broðor. ƿið ealne þone here on Æscesdune. [c]⁊ þa Deniscan ƿæron ofer-cumene. And hi hæddan II. cingas hæþene. Bagsæc ⁊ Healfdene. ⁊ eorlas fela". ⁊ hy ƿærun on tƿam ge-fylcum. on oþrum ƿæs [d]Bachsecg and Healfdene. þa [e]hæþenan cyningas. ⁊ on oðrum ƿæron þa eorlas. And þa [f]gefeaht se cyning Æþered ƿið þara cyninga getruman. ⁊ þær ƿearð se cyning [d]Bachsecg of-slegen. ⁊ Ælfred his broður ƿið þara eorla getruman. ⁊ þær ƿearð [g]Sydroc eorl of-slegen se ealda. ⁊ [g]Sydroc [h]eorl" se [i]geonga. ⁊ Osbearn eorl. ⁊ Fræna eorl. ⁊ [k]Hareld eorl. ⁊ [l]hie" þa hergas begen [m]ge-flymde. ⁊ [n]þær ƿearð" fela þusenda [o]of-slegenra. [p]⁊ onfeohtende ƿæron oð niht. [q]And [r]þæs ymb" XIV. niht ge-feaht Æþered cyning and Ælfred his broðor ƿið þone [s]here" æt [t]Basingum. ⁊ þær þa Deniscan sige namon. [u]And þæs ymb" II. [x]monað gefeaht Æþered [y]cyning" ⁊ Ælfred his broðor [z]ƿið þone here" æt [a]Mere-tune. And hie ƿæron on tƿæm gefylcum. ⁊ hy [b]þa" butu ge-flymdon. ⁊ longe on dæge sige ahton. And þær ƿearð micel ƿæl-slyht on [c]ge-hƿæþere hond. and þa Deniscan ahton [d]ƿæl-stoƿe geƿeald. and þær [e]ƿearð" [f]Heahmund biscop of-slegen. and fela godra monna. And æfter þyssum [g]ge-feoht com micel [h]sumor-lida [i]to Readingum". And þæs [k]ofer Eastron ge-for Æþered cyning. ⁊ he ricsode fif

eſt; Danique locum ſtragis obtinebant. Abhinc circiter quatriduum, præliati ſunt Ætheredus Rex & Ælfredus ejus frater contra omnem [paganorum] exercitum in Æſcesdun, & Dani fuerunt ſuperati. Ii habebant duos Reges, Bagſæcum & Healfdenum, ac Comites complures. Diviſi autem ſunt in duas turmas; alteri præfuerunt Bachſæcgus & Healfdenus, pagani Reges; alteri Comites. Tum pugnabat Rex Ætheredus cum Regum [paganorum] cohortibus, ibique Rex Bachſecgus interfectus eſt; & Ælfredus ejus frater cum Comitum cohortibus, ibique Sidrocus ſenior Comes occiſus eſt, & Sidrocus Comes junior, & Osbearnus Comes, & Fræna Comes, & Hareldus Comes; utriuſque autem [turmæ] legiones fugatæ ſunt, & ibi fuerunt multa millia occiſorum: pugnabant vero uſque ad noctem. Abhinc circiter dies quatuordecim, præliati ſunt Ætheredus Rex & Ælfredus ejus frater contra paganos apud Baſingum, ibique Dani victoria potiti ſunt. Poſt duos circiter menſes depugnabant Ætheredus Rex & Ælfredus ejus frater contra paganos apud Meretune. Diviſi autem fuerunt in duas turmas, quarum utraque [hoſtes] fugavit, & magna diei parte victoriam adepta eſt. Ibi magna ſtrages utrinque facta eſt, Danique locum ſtragis obtinebant; & ibi Heahmundus Epiſcopus occiſus eſt, & complures boni viri. Poſt hanc autem pugnam venit magna quies æſtiva ad Readingum. Deinde poſt Paſcha deceſſit Ætheredus Rex: regnavit autem quinque annis, ejuſque

---

a ⁊ eft embe. *Cot.* *b Deeſt Laud.* *c Ex Cot.* *d* Basecg. *Laud.* Bagsceg. *Cant.* *e* hæþene. *Laud.* *f* feaht. *Laud. Cant.* *g* Sydrac. *Laud.* *h Deeſt Laud.* *i* geongra. *Cant.* *k* Harold. *Laud. Cant.* *l Ex Cant.* *m* geflymdon. *Cant.* *n Ex Cant.* *o* of-slegen. *Cant.* *p* ⁊ hie oð niht feohtende ƿæron. *Cant.* *q* ⁊ þas eft embe. *Cot.* *r Sic Laud. Cant. Vitioſe Wheel.* ƿæs. *s Deeſt Cant.* *t* Basinga. *Cot.* *u* ⁊ eft embe. *Cot.* *x* monþas. *Laud. Cant. Cot.* *y Deeſt Laud.* *z* ƿið þa Deniscan. *Cot.* *i. e. adverſus Danos.* *a* Mere-dune. *Laud.* Meren-dune. *Cot.* Meran-tune. *Cant.* *b Ex Cant.* *c* hƿæþre. *Laud.* gehƿeþre. *Cant.* *d* ƿeal- *Laud.* *e Deeſt Laud.* *f* Hæhmund. *Laud.* *g* ge-feohte. *Laud.* *h Sic Cod.* Ben. *i Ex Laud.* *k* æfter. *Laud.*

L *a Ex*

ejuſque corpus jacet ad Winburnæ Monaſterium. Tum capeſſit Ælfredus, Æthelwulfi filius, ejus frater, Occidentalium Saxonum regnum: & intra unum menſem pugnabat [iſte] Ælfredus Rex contra totum [paganorum] exercitum cum parva turma apud Wiltun, eumque magna diei parte fugavit; verum Dani obtinebant locum ſtragis. Hoc anno novem prælia plena commiſſa ſunt cum paganis in illo regno [quod eſt] à parte Auſtrali Tameſis; præter factas frequenter ab Ælfredo Regis fratre, & ſingulis Ducibus, Regiſque Thanis, excurſiones, quæ numeratæ non ſunt. Hoc autem anno, interfecti ſunt novem Comites, ac Rex unus: eodemque anno lata eſt pax ab Occidentalibus Saxonibus cum paganis.

gear. ⁊ his lic lið æt Ƿinburnan [a]mynster″. Ða [b]feng Ælfred Æþelwulfing his broður to Ƿest-[c]Seaxna rice. ⁊ þæs [d]ymb ænne [e]monað gefeaht Ælfred cyning wið ealne [f]þone″ here lytle [g]werede æt [h]Ƿiltune. ⁊ hine longe on dæg geflymde. ⁊ þa Deniscan ahton wæl-stowe geweald. And þæs geares wurdon nigen folc-gefeoht gefohten wið þone here on [i]þy cyne-rice. be suðan Temese. * butan þam þe [k]him Ælfred þæs cyninges broður. ⁊ [l]anlipig″ [m]ealdor-man. ⁊ cyninges þegnas oft [n]rade on-ridon. þe [o]monna ne″ rimde. And þæs geares wæron of-slegene IX. eorlas. and an cyning. and þy geare namon Ƿest-[p]Seaxe frið wið ðone here:

An. DCCCLXXII. Hoc anno, profecti ſunt pagani ad Lundenbyrig à Readingo, & ibique in hibernis ſeſe collocarunt. Mercii etiam pacem fecerunt cum paganis.

An. DCCCLXXII. Her for se here to Lunden-byrig. from Readingum. ⁊ þær [q]winter-setl nam″. And þa namon Myrce frið wið þone here:

An. DCCCLXXIII. Hoc anno, profecti ſunt pagani in Northymbriam, & in hibernis conſederunt in Lindeſſe apud Turceſige. Tum autem Mercii [ſecundo] fœdus fecerunt cum paganis.

An. DCCCLXXIII. [r]Her for se here on Norð-hymbre″. [s]⁊ he″ nam winter-setl [t]on Lindesse″ æt [u]Turces-ige. [x]⁊ ða namon Myrce frið wið ðone here″:

An. DCCCLXXIV. Hoc anno, pagani diſceſſerunt à Lindeſſe ad Hreopedun, & ibi in hibernis ſeſe conſtituerunt: Regem item Burhredum trans mare fugarunt, anno circiter XXII. quo regno fuerat potitus; totamque eam terram ſubjugabat. Burhredus vero profectus eſt Romam, & ibi commoratus eſt ad vitæ terminum;. ejuſque corpus jacet in ſanctæ Mariæ Eccleſia, in Anglicæ gentis ſchola. Eodem etiam anno, commiſerunt Ceolwulfo, cuidam imprudenti Regis Thano, regni Merciorum imperium; qui quidem iis juramentis præſtitis, & obſidibus

An. DCCCLXXIV. Her for se here [y]from Lindesse to Hreope-dune. ⁊ þær winter-setl nam. ⁊ þone cyning [z]Burhred ofer sæ adræfdon ymb XXII. [a]winter þæs þe he rice hæfde. and ꝥ lond eall geeodon. And he for to Rome. and þær [b]gesæt [c]to his lifes ende″. and his lic lið on sca. Marian cyrican on Angel-cynnes scole. And ðy ylcan geare hie [d]sealdon [e]Ceolwulfe″. anum unwisum cyninges þegne. Myrcna rice to healdanne. and he him aðas swor. and gislas [f]sealde ꝥ [a]hit

a Ex *Laud. Cant.* b fenc. *Cot.* c Seaxana. *Cot.* d embe. *Cot. Cant.* e monð. *Cot.* f *Deeſt Cant.* g weorode. *Cant.* h Ƿitune. *Laud.* i þam. *Laud.* þon. *Cant.* * *Poſt* Temese *habet Wheel.* ⁊. *mendoſe. Deeſt Laud. Cant.* k hi. *Laud.* l *Deeſt Laud. Cant.* m ---men. *Laud. Cant.* n rada. *Laud. Cant.* o man nane. *Laud. Cant.* p Sexan. *Cant.* q nam winter-setl. *Cant.* r *Deſunt Laud.* s Her se here. *Laud.* t *Deeſt Laud.* u ---ege. *Cant.* x *Deeſt Laud.* y of. *Laud. Cant.* z Burgred. *Laud.* a wintra. *Laud.* b sæt. *Laud.* wunode. *Cot.* c *Ex Cot.* d gesealdan. *Cant.* e *Ex Laud.* f sealde. *Cant. Laud.*

a Sic

[a] hit him gearo wære. [b] swa hwilce" dæge. swa hie hit habban wolden. ⁊ he gearo wære mid him [c] selvum. ⁊ [d] on eallum þam þe him [e] læstan woldon to þæs heres [f] þearfe :-

datis [pollicitus eſt] id ſe libenter redditurum, quocunque demum die depoſcerent; paratum item ſe eſſe ſuam opem iis præſtare, & omnia quæcunque exercitui eſſent neceſſaria.

An. DCCCLXXV. Her for se here from Hreope-dune. ⁊ Healfdene for mid sumum þam here on [g] Norðan-hymbre. ⁊ nam winter-setl be Tinan þære ea. And se here þ lond geeode. ⁊ oft hergade on Peohtas. ⁊ on [h] Stræcled-Wealas. And for [i] Godrun. ⁊ Oscytel. ⁊ [k] Anwind. þa III. cyningas of Hreope-dune. to [l] Grante-brycge mid [m] micele werede". ⁊ sæton þær an gear. And þy sumera for Ælfred cyning [n] ut on" sæ mid scip-here. ⁊ gefeaht wið seofon [o] scip-hlæstas. ⁊ hiora an [p] gefeng. ⁊ þa [q] oðru [r] geflymde :-

An. DCCCLXXV. Hoc anno, pagani diſceſſerunt à Hreopedun; & Healfdenus profectus eſt cum aliqua parte exercitus in Northymbriam, hibernaque poſuit juxta Tinam fluvium. Exercitus vero eam terram ſubjugavit, & frequenter vaſtavit inter Pictos & [1] Stræcled-Wallos. Profecti ſunt item Godrunus & Oſcytelus & [2] Anwyndus, tres Reges, de Hreopedune ad Grantebryccge cum magno exercitu, & ibi commorati ſunt uno anno. Eadem æſtate, egreſſus eſt Ælfredus Rex in mare cum exercitu navali, & pugnavit contra VII. naves piraticas, quarum unam cepit, reliquas fugavit.

An. DCCCLXXVI. [s] Her Rodla þurh-ferde Normandi mid his here. and he rixade fifti wintra. And" [t] her hine bestæl se here into Werham West-Seaxna ferde. And [u] siððan" wið þone here se cyning frið nam. [x] and þa gislas sealdon þe on þam here weorðuste wæron to þam cyninge". ⁊ him þa aðas sworon on þam halgan beage. þe hie ær nanre þeode noldon. þ hy hrædlice of his rice [y] foren. And hy þa under þam hy nihtes bestælon þære fyrde se gehorsade here. into Exanceastre". And þy [z] ylcan" geare Healfdene Norðan-

An. DCCCLXXVI. Hoc anno, [3] Rodla peragravit Normanniam cum ſuo exercitu; regnavit autem quinquaginta annis. Hoc item anno, ſe clam ſubducentes pagani in Werham, Occidentalium Saxonum [caſtellum] iverunt. Poſtea autem cum paganis Rex fœdus fecit, Regique obſides dederunt qui in exercitu nobiliſſimi fuerunt; ei etiam juramenta præſtiterunt ſuper ſacram armillam (quod antea nulli genti præſtare voluerunt) ſe ſtatim ex ejus regno diſceſſuros. Interea vero noctu ſe clam ſubduxit exercitus pars, cui equi ſupereſſent, in Exanceaſter. Et eodem anno, Healfdenus Northymbrorum

a *Sic Laud. Cant. Vitioſe Wheel.* he. b swilce. *Cant.* c sylfum. *Laud.* silfum. *Cant.* d mid. *Laud. Cant.* e gelæstan. *Laud. Cant.* f þearfe. *Laud.* g Norð- *Cant.* h Stræt-led- *Laud. Cant.* i Guðram. *Cant.* k Anwend *Laud. Cant.* l Grantan-brycge. *Laud. Cant.* m mycclum here. *Laud.* miclum here. *Cant.* n *Sic Laud. Cant. Mendoſe Wheel.* uton. o --hlesta. *Laud.* p genam. *Cot.* q oðre. *Laud. Cant. Cot.* r aflymde. *Cot.* s *Ex Cot. Quæ ad hujus Anni calcem Latine ſic habet Cod.* Laud. *Rollo cum ſuis Normanniam penetravit, & regnavit annis* LIII. t On þysan ylcan geare. þare Dena here on Engla-lande Ælfrede cinge aþas sworan uppan þan haligen beage. þe ær nanre þeode don noldan. and eac gislas sealdan þe on þan here wurðost wæran to ðan cinge. þ hi woldon hrædlice of his rice faran. and hi nihtes þ to-bræcan. *Cot.* u *Ex Laud.* þy ilcan. *Cant.* x *Ex Laud. Cot.* y faran woldan. *Cant.* z *Deeſt Laud. Cant.*

1 *Stratdutenſes.* Flor. 2 *Amundus.* Flor. 3 *al. Rollo.*

brorum terram diviſit, quam ſui araverunt ac coluerunt.

An. DCCCLXXVII. Hoc anno, venerunt pagani in Exanceaſter de Werham; navalis autem exercitus navigavit ad Occidentem verſus in circuitu. Interea vero coorta eſt in mari magna procella, atque perierunt cxx. naves apud Swanawic. Rex autem Ælfredus equis devectam exercitus [partem] cum copiis inſecutus eſt uſque ad Exanceaſter; verum eos prius præcurrere haud potuit, quam in caſtellum perveniſſent, ubi nulli eos attingere licuit. Ibi vero ei obſides dederunt quotquot poſtularet, & multa juramenta præſtiterunt, fœduſque fœliciter [initum] ſervarunt. Deinde in Autumno profectus eſt exercitus [paganorum] in Merciorum terram, eamque partim diviſerunt, partim Ceolwulfo commiſerunt.

An. DCCCLXXVIII. Hoc anno, ſe clam ſubduxerunt pagani, ſub tempus Natalium, poſt Epiphaniam, ad Cyppanham, & equitando peragrarunt Occidentalium Saxonum terram, [ibique] ſedes poſuerunt: complures item ejus incolas trans mare compulerunt; & reliquorum maximam partem equis circundatam ſibi ſubdiderunt, præter Regem Ælfredum, qui cum parva turma difficulter ſylvas ac propugnacula montana petiit. Eodem ipſo anno, fuit Inwæri & Healfdeni frater in Occidentalibus Saxonibus, in Domnania, cum XXIII. navibus, atque ibi occiſus eſt, & [1] DCCC. viri & XL." viri de exercitu cum eo: ibi vero captum eſt vexillum, quod Corvus dicebatur. Poſtea ad Paſcha conſtruxit Ælfredus Rex cum par-

humbra lond gedælde. [a] ⁊ [b] ergende wæron. ⁊ hiora tilgende [c] wæron":.

An. DCCCLXXVII. Her cwom se here [d] into Exan-ceastre from Werham. [e] ⁊ se scip-here [f] segelede" west ymbutan". And þa [g] mette hie micel yst on sæ. ⁊ [h] þær forwearð cxx. scipa æt Swanawic. And se cyning Ælfred æfter þam [i] gehorsudan here mid fyrde rad oð Exan-ceaster. ⁊ hy hyndan of-ridan ne meahte [k] ær hie on þam fæstene wæron. þær him mon to [l] ne" meahte". And hie him [m] þær fore" gyslas sealdon. swa feala swa he habban wolde. and micele aðas sworon. ⁊ þa godne frið heoldon. And þa on hærfeste gefor se here on Mercna lond. and hit gedældon sum. and sum Ceolwulfe sealdon:.

An. DCCCLXXVIII. Her hine bestæl se here on midne winter ofer twelftan niht to Cyppan-hamme. and geridon West-Seaxna lond. [o] ⁊ gesætan. ⁊ micel þæs folces ofer sæ adræfdan". and ðæs oðres þone mæstan dæl hy geridon. ⁊ him to gecyrdon. butan þam cyninge Ælfrede. [p] ⁊" [q] he" lytle [r] werede [s] uneðelice æfter wudum for. ⁊ on mor-fæstenum. And ðæs ylcan [t] wintra. wæs [u] Inwæres broður and Healfdenes on [x] West-Seaxum". [y] on [z] Defena scyre". [a] mid XXIII. [b] scipum. ⁊ hine mon þær [c] of-slog. ⁊ DCCC. monna mid him. ⁊ [d] XL. monna his heres. [e] ⁊ þær wæs se guð-fana genumen. þe hi [f] ræfen heton". And þær on Eastron [g] worhte Ælfred cyning

a ꝥ hie siððan ergende. ⁊ heora tilgende wæron. *Cant.* *b* hergende. *Laud.* *c Ex Laud.* *d* to. *Laud. Cant.* *e Desunt Cant.* *f* segelode. *Laud.* *g* gemette. *Laud.* *h* þear. *Laud.* *i* gehorsedum. *Laud.* *k Desunt Cant.* *l Deest Laud.* *m Desunt Cant.* *n* micele. *Cant.* *o Sic Cant.* --⁊ gesetton. ⁊ mycel þæs folces adræfdon. *Laud.* ⁊ gesæton mycel þæs folces. ⁊ ofer sæ adræfdon. *Wheel.* *p Deest Laud. Cant.* *q Deest Laud.* *r* weorode. *Cant.* *s* uneaðelice. *Cant.* *t* wintres. *Cant.* *u* Iweres. *Laud.* Ingweres. *Cant.* *x* West-Sexna rice. *Cant.* *y Desunt Cant.* *z* Defenan. *Laud.* *a Desunt Laud. ad* ⁊ hine *&c.* *b* scypa. *Cant.* *c* sloh. *Laud.* of-sloh. *Cant.* *d* LX. *Cant.* *e Ex Laud. Cant.* *f* hræfn. *Cant.* *g* wrohte. *Laud.*

1 *Mille ducenti.* Flor.

a weorode.

ning litle [a] werede geweorht æt Æþelinga-igge. & of þam geweorce wæs winnende wið þone here. & [b] Sumur-sætna se dæl [c] se þær [d] nihst wæs. Ða on þære seofoðan wucan ofer Eastron. he gerad to Ecgbyrhtes-stane. be eastan [e] Seal-wuda. & him [*] comon þær [f] ongen Sumor-sæte ealle. & Wil-sæte. and Hamtun-scir. se dæl [g] se hyre beheonon sæ wæs. & his [h] gefægene wærun. And he for ymb ane niht of þam [i] wican to [k] Iglea. and þæs [l] eft" ymb ane niht to Æþan-dune. & þær gefeaht wið ealne [m] þone" here. and hine geflymde. & him æfter rad oð þ geweorc. & þær sæt xiv. niht. [n] And' þa sealde se here him [o] fore" gislas. & [p] micele aðas þ hi of his [q] rice woldon. & him eac geheton þ hiora cyning fulwihte on-fon wolde. & hie þ gelæston [r] swa". And þæs ymb iii. wucan. com se cyning [s] to him" [t] Godrun [u] þrittiga sum þara monna þe in þam here weorðuste wæron. [x] æt Alre. &" þ is wið Æþelinga-yge. & his se cyning þær on-feng æt fulwihte. & his crism-lising wæs æt [y] Wetmor. And [z] he" [a] þær" wæs xii. niht mid þam cyninge. & he hine and his geferan mid [b] micelum" feo [c] wurðude :-

[d] An. DCCCLXXIX. Her for se here to Ciren-ceastre [e] of [f] Cippan-hamme. and sæt þær [g] an [h] gear. [i] And" þy [k] il-can' geare. [l] gegadrode on hloð [m] wicenga & gesæt æt [n] Fullan-hamme be

va turma munimentum apud Æthelinga-igge, de qua arce is, cum Sumurſætenſium ea parte quæ eſſet proxima, præliatus eſt contra paganos. Septima deinde hebdomada poſt Paſcha, equitavit ad Ecgbyrhtes-ſtan, [qui locus eſt] ab Orientali parte Sealwudæ, & ei ibi obviam venerunt Sumorſætenſes omnes, & Wilſætenſes, & Hamtunenſis Comitatus, (ea nempe pars [omnis] quæ cis mare eſſet,) & [viſo] illo lætabantur. Tum diſceſſit intra unam noctem ex eo caſtello ad Igleam, & inde intra unam noctem ad Ethandune, ibique depugnavit cum univerſo [paganorum] exercitu, quem etiam fugavit atque equis inſecutus eſt uſque ad caſtellum, ubi commoratus eſt XIV. dies. Deinde ei dederunt pagani obſides, multis juramentis [præſtitis] ſe ex ejus regno diſceſſuros: illi etiam ſpoſponderunt ſuorum Regem baptiſmum ſuſcepturum, quod & factum eſt. Abhinc enim hebdomadis circiter [1] tribus, ad eum pervenit Godrunus Rex, cum triginta plus minus hominum qui in exercitu fuerunt nobiliſſimi, [dum eſſet] apud Alre, quod eſt prope Æthelingaige, eumq; Rex [Ælfredus] ſuſcepit ad baptiſmum: ejus autem chriſmatis ſolutio fuit apud Wetmor. Ibi vero moratus eſt XII. dies apud Regem, qui eum illiuſque ſocios ingenti pecunia honeſtavit.

An. DCCCLXXIX. Hoc anno, profecti ſunt pagani ad Cirenceaſter de Cippanham, & ibi commorati ſunt uno anno. Eodem item anno, in unum coacta eſt cohors paganorum, & [in hibernis] reſedit apud Fulianhamme

a weorode. *Cant.* *b* Sumor-sætena. *Cant.* *c* þe. *Laud.* *d* nehst. *Cant.* *e* Seal-*Laud.* Sele- *Cant.* * *Poſt* him *habet Wheel.* to. *mendoſe.* *Deeſt Laud. Cant.* *f* ongean. *Laud.* *g* þe. *Laud. Cant.* *h* gefægne. *Cant.* *i* wicum. *Laud. Cant.* *k* Æglea. *Laud.* *l Ex Cant.* *m Deeſt Laud.* *n Deeſt Cant.* *o Deeſt Laud.* *p* micle. *Cant.* *q* cynerice. *Cant.* *r Deeſt Laud.* *s Deeſt Laud. Cant.* *t* Guðram. *Cant.* *u* þritigum. *Laud.* þritega. *Cant.* *x Deſunt Cant.* *y* Wedmor. *Laud.* Weddmor. *Cant.* *z Ex Laud. Cant.* *a Deeſt Cant.* *b Ex Cot.* myclum. *Laud.* myclum. *Cant.* *quod uterque Cod. habet poſt* hine. *c* geweorðede. *Cot.* weorðode. *Cant.* *d Cod. Petroburg.* *e Mendoſe Wheel.* oð. *f Sic Laud. Cant.* *Mendoſe Wheel.* Cippan- *g* anne. *Cant.* *h* winter. *Laud. Cant.* *i Deeſt Laud.* *k Ex Cant.* *l* gegaderodan. *Laud.* gegadrodan. *Cant.* *m* wicinga. *Cant.* *n* Fulan- *Cant.*

1 *Septem.* Flor.

a aþyr-

hamme juxta Tameſin. Et eodem anno obſcuratus eſt ſol [1] una hora diei. Hoc anno, diſceſſerunt pagani de Cyrenceaſter in Orientalem Angliam, eamq; terram incoluerunt ac diviſerunt. Eodem etiam anno, perrexerunt pagani, qui olim in Fullanham commorati fuerant, trans mare, in Franciam ad Gandavum, & ibi manſerunt uno anno.

Temese. And þy ylcan ȝeare [a]aþiesstrode sio sunne [b]an tid dæȝes". [c]Her for se here [d]of Cyren-ceastre on East-Engle. ⁊ ȝesæt ꝥ lond. [e]and ȝedælde. And þy ylcan ȝeare for se here ofer sæ. þe [f]ær" on [g]Fullan-homme sæt. on Fronc-lond to Gent. ⁊ sæt þær an ȝear:·

DCCCLXXX.

An. DCCCLXXXI. Hoc anno, pagani tranſibant in Franciam; & Franci cum iis præliati ſunt: ibi autem facti ſunt pagani equites poſt eam pugnam.

An. DCCCLXXXI. Her for se here ufor on Fronc-lond. ⁊ þa Francan him wið ȝefuhton. ⁊ þær [h]þa" wearð se here [i]ȝehorsod æfter þam ȝefeohte:·

An. DCCCLXXXII. Hoc anno, perrexerunt pagani per Moſam longe in Franciam, & ibi commorati ſunt uno anno. Eodem item anno, egreſſus eſt Ælfredus Rex cum navibus in mare, & depugnabat contra quatuor naves piraticas Danorum, exque navibus duas cepit, viris occiſis qui in iis erant. Duæ vero naves piraticæ ſeſe ei dediderunt; viri autem fuerunt prælio prius vehementer attriti, ac vulnerati, quam ſeſe dederent.

An. DCCCLXXXII. Her for se here up [k]ondlonȝ Mæse [l]feor on [m]Fronc-lond. ⁊ þær sæt an ȝear. [n]And þy ylcan ȝeare". for Ælfred cyninȝ mid scipum ut on sæ. ⁊ ȝefeaht wið feower scip-hlæstas Deniscra monna. ⁊ þara scipa twa [o]ȝenam. [p]⁊ þa men [q]of-slæȝene [r]wæron. [s]þe þær on wæron". And [t]twegen [u]scip-hlæstas" him on hond eodon. ⁊ þa [x]men" wæron [y]miclum [z]for-slæȝene. ⁊ for-wundode ær hie on hond [a]eodon:·

An. DCCCLXXXIII. Hoc anno, perrexerunt pagani per [2] Scaldim ad [3] Cundoth, & ibi commorati ſunt uno anno. Marinus item, inſignis ille Papa miſit lignum Domini Ælfredo Regi. Eodem item anno, detulerunt Sighelmus & Æthelſtanus eleemoſynas Romam, quas Ælfredus Rex eo [ſe miſſurum] voverat; in Indiam item ad

An. DCCCLXXXIII. Her for se here [b]up" on Scald to Cundoð. ⁊ þær sæt an ȝear. [c]And Marinus [d]mæra" Papa [e]sende [f]þa" liȝnum Domini Ælfrede cyninȝe". And [g]þy ilcan ȝeare [h]lædde Sighelm. ⁊ Æþelstan þa ælmessan to Rome". [i]þe Ælfred cinȝ ȝehet ðider". and eac [k]on [l]Indea to sce. Ðome.

---

a aþystrode. *Laud. Cant.* *b Sic Laud.* ane. *Cant.* ⁊ tid dæȝes. *Wheel. vitioſe.* ane tid on dæȝ. *Cot.* *c Quæ in hoc Anno ſequuntur ad An.* DCCCLXXX. *referunt Codd.* Laud. & Cant. *d Sic Laud. & Cant. Perperam Wheel.* to. *e* hit. *Cant.* *f Deeſt Laud.* *g* Fulan-hamme. *Cant.* *h Deeſt Cant.* *i* horsad. *Laud.* ȝehorsad. *Cant.* *k* andlanȝ. *Laud. Cant. Cot.* *l* ofor. *Laud.* ufor. *Cant.* *m* Franȝ-land. *Laud. Cot.* *n* þas ylcan ȝeares. *Cot.* *o* ȝenamon. *Laud.* *p* ⁊ þa men of-sloh. ⁊ twi ætburstan. *Cot. i. e. Et homines occidit; duo autem effugerunt.* *q* of-sloȝon. *Laud.* *r* wurdan. *Cant.* *s Deſunt Laud.* *t* twa. *Laud.* *u Deeſt Laud.* scip-heras. *Wheel. vitioſe.* *x Ex Laud.* *y* swyðe. *Cot.* *z* of-slaȝene. *Laud. Cot.* for-slæȝene. ⁊ *deſunt Cant.* *a Deeſt Cant.* *b Ex Laud.* *c Ex Laud. Cot. Cant. Quæ ſequuntur in hoc Anno deſunt Wheel.* *d Ex Cot.* se. *Cant.* *e* sende Ælfrede cinȝe of Cristes rode. *Cot. i. e. Mittebat Ælfredo Regi [partem] crucis Chriſti.* *f Deeſt Cant.* *g* þa. *Cot.* *h* Ælfred sende his ælmessan to Rome. *Cot. i. e. Ælfredus mittebat eleemoſynas ſuas Romam.* *i Deſunt Cant.* *k* to. *Cot.* *l* India. *Cot.*

1 *Inter nonam & veſperam.* Flor. 2 *Scaldad.* Flor. 3 *Cendath.* Flor.

a Ex

me. ⁊ to ſcē. Barðolomee". [a]Ða hi [b]sæton" ƿið þone here æt Lundene. ⁊ hi þær Godes þances spyðe [c]bentigðe ƿæron" æfter þam [d]gehatum:·

An. DCCCLXXXIV. Her for se here up on Sunnan to Embenum. ⁊ þær sæt an gear:· [e]Her forð-ferde se ƿel-ƿillenda biscop Aðelƿold":·

An. DCCCLXXXV. Her to-dælde se [f]fore-sprecena here on tƿa. oþer [g]dæl" [h]east. oðer dæl" to Hrofes-ceastre. And ymb-sæton þa ceastre. ⁊ ƿorhton oðer fæsten ymbe hie selfe. ⁊ hy þeah ða ceastre areredon. oð ꝥ Ælfred [i]cyng" com utan mid fyrde. Ða [k]eode se here to hiora scipum. ⁊ [l]for-let ꝥ geƿeorc. ⁊ hy ƿurdon þær behorsude. ⁊ sona þy ylcan sumera [m]eft" ofer sæ geƿiton. [n]And" þy ylcan geare sende Ælfred cyning scip-here [o]of Cænt" on East-Engle. Sona sƿa hie coman on [p]Sture-muðan. ða [q]metton hie xvi. [r]scipu [s]ƿicenga. ⁊ [t]hie" ƿið þa gefuhton. ⁊ þa [r]scipo [u]eall geræhton. ⁊ þa men of-slogon. Ða hy [x]þa" ham-ƿeard [y]ƿendon mid þære here-hyðe. þa metton hie micelne scip-here ƿicenga. ⁊ [z]þa" ƿið þa gefuhton þy ylcan dæge. ⁊ þa Deniscan ahton sige. [a]And" þy ylcan geare ær [b]middum ƿintra forð-ferde Carl. [c]Francana cyning. ⁊ hine [d]of-slog an eofor. And [e]ane geare ær his broður forð-ferde. se hæfde eac ꝥ Ƿest-rice. [f]and hie ƿæron begen Hloƿiges

[1] ſanctum Thomam & [1] ſanctum Bartholomæum. Tum manſerunt [Angli] contra exercitum Londini, ubi, Deo gratias, res proſpere admodum ceſſerunt poſt [ſoluta] vota.

An. DCCCLXXXIV. Hoc anno, perrexerunt pagani per Sunnan ad Embenum, & ibi manſerunt uno anno. Hoc anno, deceſſit benevolus Epiſcopus Athelwoldus.

An. DCCCLXXXV. Hoc anno, diviſus eſt ſupra dictus exercitus in duas [turmas;] altera pars ad [2] Orientem [perrexit,] altera pars ad Hrofesceaſter. Obſederunt autem eam civitatem, & ipſi exſtruxerunt circa eam aliud propugnaculum: cives nihilominus urbem defenderunt, quouſque Ælfredus Rex ſuperveniret cum copiis. Tum ſe contulit exercitus ad ſuas naves, dimiſſo munimento; [3] [Angli] autem ibi equites facti ſunt: & ſtatim [pagani] eadem æſtate mare tranſibant. Eodem item anno, miſit Ælfredus Rex copias navales de Cantio in Orientalem Angliam. Quum primum ad Sturemutham perveniſſent, iis obviam venerunt xvi. naves paganorum, cum quibus depugnabant, ac naves omnes ceperunt, hominesque interfecerunt. Dum domum reverterentur cum præda, inciderunt in magnum exercitum navalem paganorum, cum quibus præliabantur eo ipſo die; Dani autem potiti ſunt victoria. Eodem ipſo anno, ante Natales deceſſit Carolus, Francorum Rex; eum autem interfecit aper. [4] Unum item ante annum ejus frater deceſſit, qui etiam habuerat [Francorum] regnum Occidentale: hi autem ambo fuerunt Ludovici filii,

---

a Ex Laud. Cant. *b Deeſt Cant.* *c* bentiþige ƿurdan. *Cant.* *d* gehate. *Cant.* *e Ex Cot.* *f Sic Laud. Cant.* for-ſprecenan. *Wheel.* *g Deeſt Laud.* *h Deſunt Cant.* *i Ex Laud. Cant.* *k* for. *Cant.* *l* for-leton. *Laud.* for-lætan. *Cant.* *m Ex Laud.* *n Deeſt Laud. Cant.* *o Ex Laud. Cant.* *p Sic Laud.* Stufe- *Cant. Wheel. mendoſe.* *q* gemætton. *Laud.* *r* scipa. *Laud.* *s* ƿicinga. *Cant.* *t Ex Cant.* *u* ealle. *Laud. Cant.* *x Deeſt Cant.* *y* ƿæron. *Laud. Cant.* *z Deeſt Laud.* *a Ex Laud.* *b* middan. *Laud.* *c* Francna. *Cant.* *d* of-sloh. *Laud. Cant.* sloh. *Cot.* *e* anum. *Cant.* *f Deſunt Laud. ad verba* ⁊ forð-ferde *&c.* þa ƿæron. *Cant.*

1 *Hi nempe Indorum Apoſtoli cenſentur.* Barðolomeus ƿæs Cristes ærend-raca in India mægþe. seo is ealra eorðena seo ytemyste. *MS. in Bibl.* Cot. *cui titulus* Menologium. *Bartholomæus fuit Chriſti nuncius in India, quæ eſt omnium terrarum extrema.* 2 *Orientalem Franciam.* Flor. 3 *Ab Ælfredo inopinantes oppreſſi pagani, equos ſuos dereliquerunt.* 4 *Tertio ante anno.* Flor.

a De-

filii, qui habuerat regnum Occidentale, ac deceſſit eo anno quo ſol obſcuratus eſt. Is fuit Caroli filius, [1] cujus filiam Æthelwulfus, Occidentalium Saxonum Rex, habuit in uxorem. Eodem etiam anno, convenit magnus exercitus navalis in Antiquis Saxonibus, ibique bis uno anno commiſſum eſt acre prælium; verum Saxones potiti ſunt victoria, quibus ibi [ſubſidio] fuerunt Friſii. Eodem anno, Carolus capeſſit Occidentale [Francorum] regnum; & totum illud ad Occidentem regnum citra mare Mediterraneum, & ultra hoc [noſtrum] mare, ſicut illud ejus proavus habuerat; præter Armoricanos. Iſte Carolus fuit Ludovici filius, Ludovicus fuit Caroli iſtius frater, qui fuit Juthyttæ pater, [1] quam Æthelwulfus Occidentalium Saxonum Rex, [in uxorem] habuit. Ii item [fratres] fuerunt Ludovici filii, [2] Ludovicus fuit ſenioris Caroli filius, Carolus fuit Pippeni filius. Eodem item anno, deceſſit bonus ille Papa Martinus, qui [3] liberavit Anglicæ nationis ſcholam, ad Ælfredi, Occidentalium Saxonum Regis, rogatum; eidemque miſit multa munera de ſanctorum reliquiis, & crucis partem in quam Chriſtus paſſus eſt. Eodem item anno, pagani in Orientalibus Anglis violarunt pacem [factam] cum Ælfredo Rege.

An. DCCCLXXXVI. Hoc anno, profecti ſunt pagani ad [4] Occidentem, qui antea in Oriente appulerant, adeoque per Sequanam; & hiberna ceperunt apud Pariſienſem civitatem. Eodem anno, refecit Ælfredus Rex Lundenburgum; & ad eum omnis Anglica natio converſa eſt, niſi quæ pars eſſet

suna. [a] se hæfde eac ꝥ west-rice". [b] ⁊ forð-ferde ðy [c] ilcan" geare þe sio sunne [d] aþystrode. Se wæs [e] þæs" Carles sunu. þe Æþelwulf. West-Seaxna cyning. his dohtor hæfde [f] him" to cwene. [g] And þy ylcan geare. gegadrode micel sciphere on Eald-Seaxum. ⁊ þær wearð micel gefeoht [h] twuwa on geare. ⁊ þa Seaxan hæfdon sige. ⁊ þær wæron Frisan mid. Ðy ilcan geare. feng Carl to þam west-rice. and to eallum þam [i] west"-rice beheonan Wendel-sæ. ⁊ begeondan þisse sæ. swa hit his þriodda fæder hæfde. butan [k] Lidwiccium. Se Carl wæs Hloðwiges sunu. se Hloðwig wæs Carles broðor. se wæs [l] Juðyttan fæder. [m] þe Æþelwulf [n] West-Seaxna" cyning. hæfde. And hie wæron Hloðwiges suna. se Hloþwig wæs [o] þæs" ealdan Carles sunu. se Carl wæs Pippenes sunu". [p] And" ðy ylcan geare forð-ferde se [q] goda Papa Martinus. se gefreode Ongel-cynnes [r] scole [s] be Ælfredes bene. [t] West-Seaxna" cyninges. ⁊ he sende him [u] micla gifa" [x] on halidome". ⁊ þære rode dæl þe Crist on þrowode. And ðy ylcan geare. [y] se here on East-Englum bræc" frið wið Ælfred cyning:·

An. DCCCLXXXVI. Her for se here eft west þe ær east gelende. ⁊ þa up on [z] Sihgene. ⁊ þær winter-[a] setl namon [b] æt Paris þære byrig". Ðy ylcan geare. gesette Ælfred cyning Lunden-burg. and him eall Angel-cyn to cyrde. [c] ꝥ buton Deniscra monna

[a] hæft-

a Deſunt Cant. b se. *Laud. c Ex Cant. d* aþeostrode. *Cant. e Ex Cant. f Deeſt Laud. g Deſunt Laud. ad verba* ⁊ þy ylcan geare forð-ferde *&c. h Sic Cant.* tua. *Wheel. i Deeſt Cant. k* --wiccum. *Cant. l* Juðettan. *Cant. m* se. *Cant. n Ex Cot. o Deeſt Cant. p Deeſt Laud. Cant. q* eadiga. *Cot. r* scolan. *Laud. s* þurh. *Laud. t Deſunt Cant. u* miccle -- *Cant.* myccle geua. *Cot. x Ex Cot. y* for se here on East-Englum. ⁊ bræc *&c. Laud. i.e. Exercitus in Angliam Orientalem profectus violavit, &c. z* Signe. *Cant. a* sætu. *Laud.* setu. *Cant. b Ex Laud. Cant. c* þe. *Cant.*

1 *Vide ſupra An.* DCCCLIV. 2 *Ludovicus ille filius Pippini.* Flor. 3 *Omni nempe tributo.* 4 *Ex Orientali nimirum Francia in Occidentalem.*

a hæf-

[a]hæftnede wæs. ⁊ [b]he þa befæste þa burh Æþerede [c]ealdor-men to healdonne:·

An. DCCCLXXXVII. Her for se here up þurh þa [d]brycge æt Paris. ⁊ [e]þa up [f]anlang Sigene [g]oð Mæterne. [h]⁊ þa up on Mæterne″ oð [i]Cariei. ⁊ þa sæton [k]þara. [l]⁊″ innan Jonan [m]twa winter. on þam twam stedum. And þy ylcan geare. forð-ferde Carl. Francna cyning. ⁊ [n]Earnulf his broðor sunu hine VI. [o]wucum ær he [p]forð-ferde [q]bærede æt þam rice. And þa wearð ꝥ rice to-dæled on fif. ⁊ fif cyningas [r]þær wæron″ to gehalgode. [s]Þæt wæs þeah mid Earnulfes″ [t]geþafunge. ⁊ hie [u]cwedon [x]ꝥ hie ꝥ to his honda″ healdan [y]sceoldon. forþon [z]þet″ heora nan næs [a] on fæderen-healfe [b]to″ geboren buton him anum. Earnulf [c]þa″ wunode on þam lande be [d]Eastan-[e]Rin. ⁊ Hroþulf þa feng to þam middel-rice. and [f]Oda to [g]þæm west-dæle. ⁊ Beorngar ⁊ Wiða to Long-beardna londe. and to [g]þæm londum on þa [h]healfe muntes. And ꝥ heoldun mid [i]micelre unsibbe. ⁊ [k]tu folc-[l]gefeoht″ gefuhton. ⁊ þæt lond oft ⁊ gelome for-hergodon. and æghwæðer oðerne oft-wædlice [m]ut-dræfde. And þy ylcan geare þe se here for forð [n]upp″ ofer þa brycge æt Paris. * Æþelhelm ealdor-mon lædde West-Seaxna ælmessan. ⁊ Ælfredes cyninges to Rome:·

An. DCCCLXXXVIII. Her lædde Beoc-

ſub Danorum poteſtate: commiſit autem eam civitatem præſidio Ætheredi Ducis.

An. DCCCLXXXVII. Hoc anno, pagani perrexerunt ſub ponte Pariſienſi; indeque per Sequanam uſque ad Mæternam: inde per Mæternam uſque ad [1]Cariei; ubi quidem, & in Jona, duobus iſtis locis, commorati ſunt duobus annis. Eodem item anno, deceſſit Carolus, Francorum Rex: Earnulfus autem fratris ſui filius eum, VI. hebdomadis antequam mortem obiret, regno expulerat. Fuit deinde illud regnum diviſum in quinque [partes,] in quas quinque Reges fuerunt conſecrati. Verum id factum eſt Earnulfi venia: dicebant enim ſe illud [regnum] ſub eo gubernaturos, propterea quod eorum nullus eſſet à paterna parte hæreditarius præter hunc unum. Earnulfus idcirco ſedes poſuit in ea terra, ab Orientali parte Rheni; Rothulfus autem capeſſit medium regnum, & Oda Occidentales partes, & Beorngarus ac Witha Longobardorum terram, [2]terraſque ex hac parte montis. Hoc autem [regnum] tenuerunt cum magna diſcordia, & duo integra prœlia commiſerunt, eamque terram perſæpe devaſtarunt, ac unuſquiſque alterum frequenter expulit. Eodem item anno, quo pagani tranſibant pontem Pariſienſem, Æthelhelmus Dux Romam deportavit Occidentalium Saxonum eleemoſynas, ac Ælfredi Regis.

An. [3]DCCCLXXXVIII. Hoc anno, Romam

---

a hæfnede. *Laud.* *b Sic Laud. Cant.* hie. *Wheel.* *c l.* ealdor-man. *d* brigge. *Cot.* *e* swa. *Cot.* *f* andlang. *Laud. Cant.* *g* æt. *Cant.* *h Ex Laud. Cant.* *i* Cazici. *Cot. & (teſte Wheel.)* Wigorn. *neſcio quis Codex.* *k* þar. *Laud.* *l Deeſt Laud.* *m Sic Laud. Cant.* tu. *Wheel.* *n* Arnuld. *Cot.* *o* wucan. *Laud. Cant.* *p* ferde forð. *Cant.* *q Sic Laud. Cant.* bæredne. *Wheel.* *r Ex Laud.* *s* ⁊ ꝥ mid Arnulfes. *Cot.* *t* þafunge. *Laud.* *u* beheton. *Cot.* *x* ꝥ hi him þet to handa. *Laud.* ꝥ hi on his handa. *Cot.* *y* sceoldan. *Laud.* *z Ex Laud.* *a* of. *Laud.* *b Deeſt Laud.* *c Deeſt Laud.* *d* Eastan. *Cant.* *e* Rine. *Laud* Ren. *Cot.* *f* Odda. *Cant.* þa. *Laud.* deinde. *g* þan. *Cot.* *h* healfne. *Laud.* *i* micel. *Laud.* *k* twa. *Laud. Cot. Cant.* *l Deeſt Cant.* *m* ut-adræfde. *Laud.* *n Ex Cant.* * *Poſt* Paris *Wheeloc. perperam interſerit* ⁊.

1 *Caziei.* Flor. 2 *i. e. Cis-alpinas.* 3 DCCCLXXXIX. Flor.

* *Poſt*

mam deportavit Beocca Dux Occidentalium Saxonum eleemoſynas, ac Ælfredi Regis: Æthelſwitha item Regina, quæ fuit Ælfredi Regis ſoror, deceſſit in itinere Romam verſus, ejuſque corpus jacet apud [1] Paſiam. [2] Et eodem anno, Ætheredus, Archiepiſcopus de Cantwareberi, & Æthelwoldus Dux eodem menſe deceſſerunt.

An. DCCCLXXXIX. Hoc anno, à nemine itum eſt Romam, niſi duobus curſoribus, [quos] Ælfredus Rex mittebat cum literis.

An. [3] DCCCXC. Hoc anno, Romam deportavit Beornhelmus Abbas Occidentalium Saxonum eleemoſynas, ac Ælfredi Regis. Godrunus item, Northmannorum Rex, deceſſit, [4] cui prænomen erat Æthelſtanus: is fuit Ælfredi Regis filius initialis; & habitavit in Orientalibus Anglis, eamque terram primitus incoluit. Eodem etiam anno, diſceſſerunt pagani de Sequana ad Sandlaudam, qui [locus ſitus] eſt inter [5] Britannos & Francos. [5] Britones autem cum iis depugnabant, & potiti ſunt victoria, eoſque compulerunt in quendam fluvium, eorumque multos demerſerunt. [6] Hoc anno, Plegemundus electus eſt à Deo omnibuſque ejus ſanctis ad Archiepiſcopatum de Cantwareberi.

An. [7] DCCCXCI. Hoc anno, petierunt pagani Orientalem [Franciam,] & Earnulfus præliatus eſt cum [8] equeſtri exercitu prius quam naves adeſſent, [adjutus] ab Orientalibus Francis, [9] Saxonibus, & Bavaris, eoſque fugavit. Tres item Scoti venerunt ad Ælfredum Regem, in una cymba ſine ullo re-

ca ealdor-man Ƿest-Seaxna ælmessan. ⁊ Ælfredes cyninges to Rome. ⁊ Æþelsƿyð cƿen. seo ƿæs Ælfredes sƿeostor cyninges * forð-ferde [a] be Rom. ƿege". ⁊ hire lic lið æt [b] Pafian. And þy ylcan geare Æþered [c] se" Ercebisceop [d] of Cantƿara-beri" ⁊ [e] Æþelƿold ealdorman forð-ferdon on anum monþe:.

An. DCCCLXXXIX. On þissum geare næs nan færeld to Rome. butan tƿegen hleaperas Ælfred cyning sende mid geƿritum:.

An. DCCCXC. Her lædde Beornhelm abbad Ƿest-Seaxna ælmessan to Rome. ⁊ Ælfredes cyninges. And Godrun se Norðerna cyning forð ferde. ðæs [f] fulƿiht-nama ƿæs Æðelstan. se ƿæs Ælfredes cyninges god-sunu. and he bude on East-Englum. and þæt lond ærest gesæt. And þy ylcan geare for se here of [g] Sygene to [h] Sand-laudan. þ is [i] betƿeoh Brettum ⁊ [k] Francum. ⁊ Brettas him ƿið gefuhton. [l] ⁊ hæfdon sige". ⁊ hy bedryfon ut on ane ea. and [m] heora" monige [n] adrenton:. [o] Her ƿæs Plegemund gecoren of Gode. and of [p] eallen his halechen" [q] to þam Arceb.-rice on Cantƿare-beri":.

[r] An. DCCCXCI. Her for se here east. ⁊ Earnulf cyning gefeaht ƿið þæm ræde-here ær þa scipu comon. mid East-Francum. and Seaxum. and Bægerum. and hine geflymde. And ðry Scottas cƿomon to Ælfrede cyninge on anum bate butan ælcum [a] gere-

* *Poſt* cyninges *habet Laud.* ⁊ heo, *unde ſenſus eſt, & Æthelſwithæ Reginæ, Ælfredi Regis ſororis, [eleemoſynam devexit,] quæ obiit, &c.* *a Ex Cot.* *b* Pauian. *Laud.* Pauie. *Cot. Cant.* *c Ex Cot.* *d Ex Cot.* *e* Aþeƿold. *Laud.* *f* fulluht- *Laud. Cant. Cot.* *g* Signe. *Cant.* *h* Scand- *Laud.* Sand-loðan. *Cant.* *i* betƿix. *Laud.* betuh. *Cant.* *k* Francon. *Cot.* *l* ⁊ sige namon. *Cot.* *m Ex Cant.* *n* adrencton. *Laud.* adrenctan. *Cant.* *o Quæ ſequuntur in hoc anno Latine habet Cod.* Laud. *Deſunt Cant.* *p* eallan folce. *Cot. i. e. omni populo.* *q Ex Cot.* *r Deeſt hic Annus Cod.* Laud.

1 *Ticinum.* Flor. 2 *Ad An.* DCCCLXXXIX. Thorn. 3 DCCCXCI. Flor. 4 *Vide ſupra An.* DCCCLXXVIII. 5 *Hic de Armoricanis eſt ſermo.* 6 *Ad An.* DCCCLXXXIX. Flor. 7 DCCCXCII. Flor. 8 *pedeſtri.* Flor. 9 *Saxonibus antiquis.* Flor.

a reðrum.

[a]gereðum. of [b]Hibernia. [c]⁊" þonon hi hi bestælon. forðon þe hi ƿoldon for Godes lufan on [d]elþeodinesse bion. hy ne rohton hƿær. Se bat ƿæs [e]geƿorht of [f]þriddan healfre hyde. þe hie on foron. ⁊ hi namon mid him ꝥ hie hæfdon to seofon nihtum mete. ⁊ þa comon hie [g]ymb seofon niht" to londe on Corn-[h]ƿealum. ⁊ foran þa sona to Ælfrede cyninge. [i]Þus hie ƿæron [k]genemde". [l]Dubslane [m]⁊" [n]Maccbeðu. ⁊ [o]Maelinmun. And [p]Sƿifneh se betsta lareoƿ þe on Scottum ƿæs gefor:· [q]And ðy ylcan geare ofer Eastron ymb gang-dagas oþþe ær. ætëoƿde se steorra þe mon on boc-leden Cometa hæt. sume men cƿeðað on Englisc ꝥ hit sy [r]feaxede-steorra. forðæm þær stent lang leoma of. hƿilum on ane healfe. hƿilum on ælce healfe:·

mige, de Hibernia; inde autem ſeſe clam ſubduxerant, propterea quod vellent ob Dei amorem peregrinam agere vitam, quo in loco haud ſolliciti. Cymba in qua devecti ſunt, facta eſt ex duobus coriis cum dimidio; ſumpſerunt autem ſecum unius hebdomadæ viaticum; atque appulerunt poſt ſeptem circiter dies ad terram in Cornubia, ſtatimque progreſſi ſunt ad Ælfredum Regem. Hæc erant iis nomina, Dubſlanus, & Maccebethus, & [1]Maelinmunus. Swifneh etiam, præcipuus doctor qui inter Scotos fuit, deceſſit. Eodem ipſo anno, poſt Paſcha, circa Ambarvalia citiuſve, apparuit ſtella, quæ latine Cometa dicta eſt; aliqui autem perhibent eam Anglice vocari comatam ſtellam, quippe ab ea longus radius exſurgit, nunc ex una [tantum] parte, nunc vero ex omni.

DCCCXCII.

An. [s]DCCCXCIII. Her [t]on þissum geare" for se micela here. þe ƿe gefyrn [u]ær" ymbe spræcon. eft of þam [x]East-rice ƿest-ƿeard to Bunnan. ⁊ þær ƿurdon gescipode. sƿa ꝥ hie asetton [y]him on ænne sið ofer [z]gehorsode" mid horsum mid ealle. And þa coman up [a]on" [b]Limene muðan. [c]mid CCL. [d]scipa". Se [e]muða is on [f]easte-ƿeardre Cent. [g]æt þæs [h]micelan ƿuda east-ende þe ƿe Andred hatað. se ƿudu is east-lang. ⁊ ƿest-lang hund [i]tƿelftiges mila lang oþþe lengra. ⁊ þrytiges mila brad. seo ea þe ƿe ær ymbe spræcon lið ut of þæm ƿealde. On þa ea. hie tugon

An. DCCCXCIII. Hoc anno, magnus [paganorum] exercitus, quem antea memoravimus, perrexit de regno [Francorum] Orientali verſus Occidentem ad Bononiam, ubi naves conſcendit; adeo ut omnes tranſvecti fuerint ſimul cum ſuis equis uno trajectu. Tum appulerunt in Limeni oſtium, cum CCL. navibus. Iſtud oſtium eſt à parte Orientali Cantii, ad terminum Orientalem magnæ illius ſylvæ, quæ Andred appellatur: quæ [quidem] ſylva longa eſt ab Oriente ad Occidentem centum & viginti milliaria ad minimum; & triginta milliaria, lata: Fluvius vero, quem diximus, decurrit de ea ſylva. Super eum fluvium traxerunt

a reðrum. *Cot.* gereðrum. *Cant.* *b* Yrlande. *Cot.* *c Ex Cant.* *d* elðeodignesse. *Cant.* *e* gemacod. *Cot.* *f* þridde. *Cot.* *g* binnan VII. nihtan. *Cot.* *h* -ƿealan. *Cot.* *i* heora naman ƿæron genemde. *Cot.* *k* gehatene. *Cant.* *l* --slana. *Cot.* *m Deeſt Cant.* *n* Macbeðað. *Cant.* *o* Mælinmum. *Cant.* *p* Snifne. *Cant.* *q Quæ ſequuntur ad An.* DCCCXCII. *refert Wheeloc. Deſunt Cod.* Laud. *r* fexede- *Cant.* *s* DCCCXCII. *Laud.* *t Deeſt Laud.* *u Ex Laud.* *x* ƿest- *Cant. vitioſe.* *y* hi. *Laud.* hie. *Cant.* *z Ex Cot.* *a Ex Laud. Cant.* *b* Limenan. *Cant.* *c* mid þridde healf hund scipa. *Laud.* mid tƿam hund scipa. *Cant.* *d* scipon. *Cot.* *e* muð. *Cot.* *f* east-ƿarde. *Laud.* easte-ƿearde. *Cot.* *g* on. *Cant.* *h* mucelan. *Cot.* ilcan. *Cant.* *i* tƿelftig. *Laud.*

1 *Mulmuninus.* Flor.

runt ſuas naves uſque ad ſylvam, quatuor [nempe] milliariis ab exteriore parte æſtuarii; ibique expugnarunt quoddam munimentum in ea palude [ſitum,] à paucis villanis habitatum, & ſemiſtructum. Haud multo poſt appulit Hæſtenus cum LXXX. navibus in Tamiſis oſtium, & ſibi exſtruxit munimentum apud Middeltune; altera autem exercitus [pars] apud Apuldre.

up hiora scipu oð þone weald. IV. mila fram þam muðan [a] ute-weardum. ⁊ þær abræcon an geweorc inne on þæm [b] fenne sæton [c] ane" feawa [d] cirlisce men" on. ⁊ wæs sam-worht. Ða sona æfter þam com [e] Hæsten mid LXXX. [f] scipa [g] up on Temese [h] muðan. ⁊ worhte him [i] þær" geweorc æt Middel-tune. ⁊ se oþer here æt [k] Apuldre :.

[l] Hic obiit Wulfhere Northan-hymbrorum Archiepiſcopus.

An. DCCCXCIV. Hoc anno, duodecimo circiter menſe, quo pagani in Orientali regno munimentum exſtruxerant, Northymbri & Orientales Angli Ælfredo Regi juramenta præſtiterunt; Orientales autem Angli etiam obſides ſex [dederunt.] Fœdere autem violato, quotieſcunque alii prædatores cum omnibus copiis exirent, ipſi etiam aut una exibant, aut in ſuis partibus [prædas egerunt.] Hinc coegit Ælfredus Rex ſuum exercitum, & profectus caſtra poſuit inter duas [prædatorum] turmas, ubi locum maxime opportunum haberet propter ſylvarum munitionem, & aquarum munitionem; ita ut alterutrum invaderet, ſi aliquem agrum [prædæ cauſa] peterent. Poſtea vero turmatim & catervatim latrocinati ſunt in omnibus partibus quibus exercitus [Regis] abeſſet. Ii autem ab aliis turmis oppreſſi ſunt, ſingulis pene diebus & noctibus, tam de [Regio] exercitu, quam de civitatibus. Rex copias ſuas in duas [cohortes] diſtribuerat, adeo ut dimidia earum pars ſemper eſſet domi, dimidia foris; præter viros quibus curæ fuit civitates defendere. Non ſæpius prodierunt omnes ſimul pagani de caſtris, quam bis: altera vice, cum primum ad terram appellerent, prius quam copiæ [Regiæ] eſſent congregatæ; altera autem, cum caſtra eſſent relicturi. Tum autem amplam prædam ce-

[m] An. DCCCXCIV. On þis geare. ꝥ wæs ymb twelf monað. þæs þe hie on þæm east-rice geweorc geworht hæfdon. [n] Norð-hymbre ⁊ East-Engle hæfdon [o] Ælfrede cyninge aþas geseald. ⁊ East-Engle fore-gisla VI. And [p] þeh ofer þa treowa. swa oft swa þa oðre [q] hergas mid ealle herige ut-foron. þonne foron hie oðþe mid oðþe on heora healfe on. Ða gegaderode Ælfred cyning his fyrde. and for ꝥ he [r] wicode betuh þam [s] twam" hergum. þær ðær he nehst rymet hæfde. for wudu-fæstenne. ⁊ for wæter-fæstenne. swa ꝥ he mihte ægþerne geræcan gif hie ænigne feld secan wolden. Ða foron hie siððan æfter þam [t] wealda hloþum ⁊ floc-radum. be swa hwæðere efes swa hit þonne fyrdleas wæs. And [u] him mon eac mid oþrum [x] floccum sohte mæstra daga ælce oðþe on niht. ge of þære fyrde. ge eac of þam burgum. Hæfde se cyning his fyrd on [y] tu to-numen. swa ꝥ hie wæron symle healfe æt ham. healfe ute. butan þæm monnum þe þa [z] burh healdan [a] scealdan". Ne com se here oftor eall ute of þæm [b] setum. þonne tuwa. oðre siðe. þa hie ærest to londe comon ær sio fyrd gesamnod wære. oþre siþe. þa hie of þæm [b] setum faran woldan. Ða hie gefengon [c] micele

a utan- *Laud.* ute-weardan. *Cant.* b fæstene. *Cant.* c *Ex Cot.* d ceorlas. *Cot.* e Hæsting. *Cot.* f scipum. *Cot. Cant.* g up inne. *Laud.* upp on. *Cant.* *Mendoſe Wheelocus* upon. h muðe. *Cot.* i *Ex Cant.* k Apuldre. *Laud. Cant.* l *Ex Laud.* m *Totus hic Annus deeſt Cod.* Laud. n Norðan- *Cant.* o *Sic Cant. Mendoſe Wheel.* Ælfred. p þeah. *Cant.* q hergeas. *Cant.* r gewicode. *Cant.* s *Deeſt Cant.* t wealde. *Cant.* u hie. *Cant.* x folcum. *Cant.* y twa. *Cant.* z burga. *Cant.* a *Deeſt Cant.* b geſetum. *Cant.* c myccle. *Cant.*

a innan.

cele here-hyð. ⁊ þa woldon ferian norð-weardes ofer Temese [a] in on″ East-Seaxe ongean þa scipu. Ða forrad sio fyrd hie foran. ⁊ him wið gefeaht æt Fearnhamme. ⁊ þone here geflymde. and þa [b] here-hyðe″ hi þa ahreddon. ⁊ hy flugon ofer Temese buton ælcum forda. þa up be [c] Colne on ænne iggað. Ða besæt sio fyrd hie þær utan þa hwile þe hie * lengest mete hæfdon. ac hie hæfdon þa hiora [d] stemn gesetenne. ⁊ hiora mete [e] genotudne. And wæs se cyning þa [f] þyder-weardes [g] on fære mid þære scyre þe mid him fyrdedon. þa he þa wæs þider-weardes″. ⁊ sio oðeru fyrd wæs [h] ham-weardes. And þa Deniscan sæton þær behindan. [i] forðæm hiora cyning wæs gewundod on þæm gefeohte. þ hie hine ne mihton ferian. Ða [k] gegaderedon [l] hie″ þa þe in Norð-hymbrum bugeað ⁊ on East-Englum. sum hund scipa. ⁊ foron suð [m] ymbutan. [n] and sum feowertig scipa norð ymbutan″. ⁊ ymbsæton an geweorc on Defena-scyre be norð þære sæ. ⁊ þa þe [o] suð ymbutan″ foron. ymb-sæton Eaxan-ceaster. Ða se cyning þ hyrde. þa wende he hine west wið Exan-ceastres mid eallre þære fyrde. [p] buton gewealdenum dæle easte weardes þæs folces. Ða foron forð oð þe hie comon to Lunden-byrig. ⁊ þa mid þam burhwarum ⁊ þam fultume þe him westan com. foron east to Beam-fleote. Wæs Hæsten þa þær [q] cum mid his herge. þe ær æt Middel-tune sæt. ⁊ eac se micela here wæs þa þær to [q] cum. þe ær on [r] Limene-muðan″ sæt. æt [s] Apuldre. Hæfde Hæsten ær geworht þ geweorc æt Beam-fleote. ⁊ wæs þa ut-afa-

perunt, & conabantur portare Boream verſus trans Tameſin in Orientalem Saxoniam navibus obviam. Eos vero prævenerunt copiæ [Regiæ,] & cum iis depugnarunt apud Fearnham, ac paganos fugarunt, prædamque eripuerunt: hinc fugerunt trans Tameſin abſque ullo vado; inde per Colniam in quandam Inſulam. Ibi obſedit eos exercitus [Regius,] quamdiu cibos haberent: verum tempus iis fuit ſtatutum, victuſque pro ratione temporis datus. Tunc vero Rex eo proficiſcebatur cum ea provincia quæ unà iret: cum autem is eo contenderet, altera exercitus [pars] domum revertebatur. Dani interim ibi adhuc reſederunt, propterea quod ſuum Regem in prælio vulneratum [ſecum] ducere non potuerunt. Tum coegerunt, [1] qui in Northymbris habitabant & in Orientalibus Anglis, [2] centum circiter naves, quibus partes Auſtrales circumnavigarunt; & [2] quadraginta circiter naves, quibus partes Boreales: [cum his] obſederunt quoddam munimentum in Domnania à parte maris Boreali; quæque ad Auſtrum verſus circuibant, obſederunt Eaxanceaſter. Id ubi Rex audiret, converſus eſt ad Auſtrum verſus Exanceaſter cum omnibus copiis, præter eam partem quæ ab Oriente obſedit paganos. Progreſſi deinde ſunt uſque dum venirent ad Lundenbyrig; inde autem cum civibus, iiſque qui ipſis ab Occidente auxilio venerunt, pergebant Orientem verſus ad Beamfleote. Eo Hæſtenus pervenerat cum cœtu prædatorum, qui olim apud Middeltune conſedit; etiamque magnus ille exercitus eo pervenerat, qui olim in Limeni oſtio conſedit, apud [3] Apuldre. Hæſtenus antea exſtruxerat illud munimentum apud Beamfleote, de eo vero

a innan. *Cant.* *b Sic Cant. Mendoſe Wheel.* here. *c* Calne. *Cant.* * *Poſt* hie *legit Wheeloc.* þær. *Rectius omittit Cod.* Cant. *d* stemninge. *Cant.* *e* benotodne. *Cant.* *f* þyder-weard wæs. *Cant. mendoſe.* *g Deſunt Cant.* *h* ham-weard. *Cant.* *i* forðon þe. *Cant.* *k* gegadrodan. *Cant.* *l Ex Cant.* *m* onbutan. *Cant.* *n Deeſt Cant.* *o* suþan onbutan. *Cant.* *p* butan swyðe gewealdenum. *Cant.* *q* cumen. *Cant.* *r* Limenan. *Cant.* *s* Apuldre. *Cant.*

1 *Dani nimirum qui illas partes incolerent.* 2 240. Flor. *vitioſe.* 3 *Apultrea.* Flor.

a forðon

vero exierat in prædam: fuit interim magnus exercitus domi. Tum eo profectæ ſunt [Regis copiæ,] & fugarunt eum exercitum, illud munimentum deſtruxerunt, ceperunt quicquid intus fuit, tum pecunias, tum uxores, tum liberos, & duxerunt omnes in Lundenbyrig: naves item omnes partim confregerunt, partim combuſſerunt, partim ad Lundenbyrig deduxerunt, partim ad Hrofesceaſter. Hæſteni vero uxor, ejuſque duo filii delati ſunt ad Regem, quos tamen ei poſtea reddidit, propterea quod eorum alter eſſet ipſius filius initialis, alter Ætheredi Ducis. Eos antea ſuſceperant, quam Hæſtenus ad Beamfleotam eſſet perventus: is autem illis dederat obſides & vota; Rexque ei viciſſim non modicum pecuniæ donaverat; quod etiam fecit, cum liberos & uxorem reddidit. Quam primum vero ad Beamfleotam perventum eſt, illudque munimentum refectum, prædas egit in ipſis iſtius regni finibus, quod eſſet Ætheredi compatris; poſtea etiam altera vice prædando occupatus erat in eo ipſo regno, dum munimentum ſuum deſtrueretur. Tum Rex ſeſe ad Occidentem convertit cum exercitu verſus Exanceaſter, uti antea dictum eſt, paganique civitatem obſederunt; cum autem eo is perveniſſet, ſeſe receperunt ad ſuas naves. Dum à paganis in Occidente eſſet detentus, latrocinantium turba utraque convenerat ad Sceobyrig in Orientalibus Saxonibus, & ibi caſtellum exſtruxerat. Deinde ſimul progreſſi ſunt juxta Tameſin, plurimique iis conjuncti ſunt tum ex Orientalibus Anglis, tum ex Northymbris. Perrexerunt idcirco juxta Tameſin, donec pervenirent ad Sabrinam; deinde vero juxta Sabrinam. Tum [viros] coegerunt Ætheredus Dux, & Æthelmus Dux, & Æthelnothus Dux, Regiſque Thani qui domi in munitionibus fuerunt, ex omni civitate ab Orientali parte Pedredan, & ab Occidentali parte Sealwudæ; ab Auſtrali ſimul & Boreali plaga Tameſis; ab Occiden-

wen on hergað. ⁊ wæs se micela here æt ham. Ða foron hie to. ⁊ geflýmdon þone here. ⁊ ꝥ geweorc abræcon. ⁊ genamon eall ꝥ þær binnan wæs. ge on feo. ge on wifum. ge eac on bearnum. and brohton eall into Lunden-byrig. ⁊ þa scipu ealle oððe to-bræcon oððe forbærndon. oððe to Lunden-býrig brohton. oððe to Hrofes-ceastre. And Hæstenes wif. ⁊ his suna twegen mon brohte to þam cýninge. ⁊ he hie him eft ageaf. [a]forðam þe" hiora wæs oðer his god-sunu. oðer Æþeredes ealdormonnes. Hæfdon hi hiora on-fangen ær Hæsten to Beam-fleote come. ⁊ he him hæfde geseald gislas ⁊ aðas. ⁊ se cýning him eac wel feoh sealde. and eac swa þa he þone cniht [b]agef ⁊ ꝥ wif. Ac sona swa hie to Beam-fleote comon. ⁊ ꝥ geweorc geworht [c]wæs. swa hergode he on his rice þone [d]ilcan" ende. þe Æþered his cum-pæder healdan sceolde. and eft oðre siðe he wæs on hergað gelend on ꝥ ilce rice. þa þa man his geweorc abræc. Ða se cýning hine [e]þa" west wende mid þære fýrde wið Exanceastres. swa ic ær sæde. ⁊ se here þa burh beseten hæfde. þa he þær to gefaren wæs. þa eodon hie to hiora scipum. Ða he [f]þa" wið þone here þær west abisgod wæs. ⁊ þa [g]hergas wæron þa gegadrode begen to Sceo-býrig on East-Sexum. ⁊ þær geweorc worhtun. Foron [h]þa" begen æt-gædere up be Temese. ⁊ him [i]com micel eaca to". ægþer ge of East-Englum. ge of Norð-hýmbrum. [k]Foron þa up be Temese. oð ꝥ hie gedýdon æt Sæferne. þa up be Sæferne". Ða gegadrode Æþered ealdor-man. ⁊ Æþelm ealdor-man. ⁊ Æþelnoð ealdor-man. ⁊ þa cýninges þegnas. þe þa æt ham æt þæm geweorcum wæron. of ælcre býrig be eastan Pedredan. ge be westan Sealwuda. ge be eastan ge eac be norþan Temese. ⁊ [l]be" westan

a forðon þe. *Cant.* *b* ageaf. *Cant.* *c* hæfdon. *Cant.* *d Deeſt Cant.* *e Deeſt Cant.* *f Deeſt Cant.* *g* hergeas. *Cant.* *h Ex Cant.* *i* com to mýcel eaca. *Cant.* *k Deſunt Cant.* *l Ex Cant.*

a But-

westan Sæfern. ge eac sum dæl þæs Norð-Weal-cynnes. Ða hi þa ealle gegaderode wæron. þa of-foron hie þone here hindan æt [a]Butdiging-tune on [b]Sæfern-staðe. ⁊ hine þær utan besæton on ælce healfe on anum fæstenne. Ða hie þa [c]þær" feala wucena sæton on twa healfe þære ea. ⁊ se cyning wæs west on Defenum wið þone scip-here. þa wæron hie mid [d]metelearte gewæhte". and hæfdon micelne dæl þara horsa freten. ⁊ þa oðre wæron hungre acwolen. Ða eodan hie ut to [e]þam" monnum. þe on east-healfe þære ea [f]wicodon. ⁊ him wið gefuhton. ⁊ þa Cristnan hæfdon sige. And þær wearð Ordhelm [g]cyninges þegn" of-slegen. [h]eac monige oðre cyninges þegnas". ⁊ se dæl þe þær [i]aweg com wurdon on fleame generede. Ða hie [k]þa" on East-Seaxe comon to hiora geweorce. ⁊ to hiora scypum. þa gegaderode sio laf eft [l]on Est-Englum. ⁊ of Norð-hymbrum micelne here onforan wintre. ⁊ befæston hiora wif ⁊ hiora scipu. ⁊ hiora feoh on East-Englum. ⁊ foron [m]on" anstreces dæges ⁊ nihtes. þæt hie gedydon on anre westre ceastre on Wirhealum. sio is [n]Lega-ceaster gehaten. Ða ne mihte sio fyrd hie na hindan of-faran. ær hie wæron inne on þam geweorce. Besæton þeah þæt geweorc [o]utan sume twegen dagas. ⁊ genamon ceapes eall þæt þær buton wæs. ⁊ þa men of-slogon þe hie foran for-ridan mihtan butan geweorce. ⁊ þæt corn eall for-bærndon. ⁊ mid hiora horsum [p]fræton" on ælcre efenehðe. And þæt wæs ymb twelf monað þæs þe hie ær hider ofer sæ coman:·

[q]An. DCCCXCV. Ond þa sona æfter þam on [r]þis geare. for se here of

tali plaga Sabrinæ; & ex aliqua parte Wallorum Aquilonarium. Cum primum omnes congregati eſſent, paganos inſecuti comprehenderunt apud Butdigingtune in Sabrinæ ripa [ſitum,] eoſque ibi obſederunt ab omni parte in quodam munimento. Cum multis jam hebdomadis reſediſſent in utraque parte fluminis, Rexque eſſet in Occidente inter Damnonienſes cum navali exercitu, pagani fuerunt cibi inopia oppreſſi, & magnam partem equorum comederant; alii autem fame perierant. Eruperunt demum in eos qui in Orientali parte fluminis ſedebant, cumque iis depugnabant; Chriſtiani autem potiti ſunt victoria. Ibi fuit [1]Ordhelmus, Regis Thanus, interfectus, multique alii Regis Thani; quæ autem [paganorum] pars ibi fuit ſuperſtes, fuga evaſit. Cum in Orientalem Saxoniam perveniſſet ad ſuas munitiones ſuaſque naves pars reliqua, congregarunt in Orientalibus Anglis & de Northymbris magnum exercitum ante hyemem, & commiſerunt ſuas uxores, ſuas naves, ſuaſque pecunias Orientalibus Anglis, iterque egerunt continenter noctes & dies, donec ſedes ponerent in Occidentali quadam civitate in Wirheale, quæ Legaceaſter dicta eſt. Haud vero poſſent copiæ [Regis] eos aſſequi, prius quam eſſent in munimento. Obſederunt nihilominus eam munitionem, duobus circiter diebus, & ceperunt quicquid pecoris in iis partibus eſſet, homineſque interfecerunt quoſcunque prævenire poſſent extra munimentum, ac omnem ſegetem partim combuſſerunt, partim equis omnino junctim ſuis devorarunt. Hoc factum eſt duodecimo circiter menſe quo ii huc de tranſmarinis venerunt.

An. DCCCXCV. Statim poſt illa [geſta,] hoc anno, diſceſſerunt pagani de Wir-

a Butting- *Ben. Cant.* *b* Sæfyrne- *Cant.* *c Ex Cant.* *d* meteleſte gewægde. *Cant.* *e Ex Cant.* *f* wæron. *Cant.* *g Cod. Petroburg.* *h Cod. Petroburg.* *i* onweg. *Cant.* *k Ex Cant.* *l* of. *Cant.* *m Ex Cant.* *n* Leg- *Cant.* *o Deeſt Cant.* *p Deeſt Cant.* *q Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *r* þyſum. *Cant.*

1 *Ordeab.* Flor.

a Wir-

Wirheale in Boreales Wallos; ibi enim commorari haud potuerunt, propterea quod eſſent ſpoliati pecore, ac ſegete, quam [ibi] occulerant. Poſtea vero ex Aquilonaribus Wallis diſceſſerunt cum præda quam ibi ceperant. Inde tranſibant per Northymbrorum terram, & Orientalium Anglorum; adeo ut copiæ [Regis] eos aſſequi non poſſent, quouſque perveniſſent in Eaſt-Saxoniæ plagam Orientalem, in Inſulam quandam in mari ſitam, quæ Mereſige appellatur. Dum interim domum reverterentur pagani, qui Exanceaſter obſederant, prædas egerunt in Auſtralibus Saxonibus prope Ciſſeceaſter; verum cives eos fugarunt, & eorum plures centenos trucidarunt, eorumque naves aliquas ceperunt. Eodem item anno, ante hyemem, Dani, qui in Mereſige conſederunt, traxerunt ſuas naves ſurſum per Thameſin, ac deinde per Ligean: id factum ſecundo circiter anno quo huc de tranſmarinis venerant.

An. DCCCXCVI. Hoc ipſo anno, erexit ſupra dictus [paganorum] exercitus munitionem juxta Ligean, XX. millibus paſſuum ſupra Lundenbyrig. Hac idcirco æſtate [eo] profecti ſunt magna pars civium, aliique populi, deſtruere conati Danorum munimentum: verum ibi fugati fuerunt, & quatuor aliqui de Regis Thanis interfecti. Hoc autem autumno, caſtra poſuit Rex in vicinia urbis, quo tempore ſuas ſegetes demeterent, [1] ne Dani eos à demetendo prohiberent. Quodam interim die, equitavit Rex juxta fluvium, & deprehendit quo in loco alveus obſtrueretur, ne poſſent naves extrahere; quod & factum: exſtruebant enim duo caſtella, [unum] ex utraque parte amnis. Poſtquam illud opus ince-

[a] Ƿirheale in on″ Norð-Ƿealas. forðæm hie þær sittan ne mihton. ꝥ ƿæs [b] forðy þe hie ƿæron [c] benumene. ægðer ge þæs ceapes. ge þæs cornes. þe hie [d] gehelgod hæfdon. Ða hie [e] þa″ eft [f] ut″ of Norð-Ƿealum ƿendon mid þære herehyðe. þe hie þær genumen hæfdon. Ða foran hie ofer Norð-hymbra lond. [g] ⁊ East-Engla. sƿa sƿa sio fyrd hie″ geræcan ne mihte. oð ꝥ hie comon on East-Seaxna lond easte-ƿeard. on an iglond ꝥ is ute on þære sæ. ꝥ is Meres-ig haten. And [h] sƿa se here eft ham-ƿeard ƿende. þe [i] Exanceastre beseten hæfde. þa hergodon hie up on Suð-Seaxum neah Cisse-ceastre. ⁊ þa burh-ƿare hie geflymdon. ⁊ hiora monig hund of-slogon. ⁊ hiora scipu sumu genamon. Ða þy ylcan geare. [k] onforan ƿinter. þa Deniscan. þe on Mæres-[l] ige sæton. tugon heora scipu [m] up on″ Temese. ⁊ þa up on [n] Ligan. ꝥ ƿæs ymb tƿa gear þæs [o] þe hie hider ofer sæ comon :-

[p] An. DCCCXCVI. On [q] þy ylcan geare. ƿorhte se fore-sprecena here geƿeorc be [n] Lygan. XX. mila bufan Lunden-byrig. Ða þæs on sumera foron micel dæl þara burh-ƿara. ⁊ eac sƿa oðres folces. ꝥ hie gedydon æt þara [r] Deniscana geƿeorce. ⁊ þær ƿurdon geflymde. ⁊ sume feoƿer cyninges þegnas of-slegene. Ða þæs on hærfeste. [s] þa″ ƿicode se cyning on neaƿeste þære byrig. þa hƿile þe hie heora corn gerypon. ꝥ þa Deniscan him ne meahton þæs ripes forƿyrnan. Ða sume dæge rad se cyning up be þære ea. ⁊ gehaƿade hƿær mon mihte þa ea forƿyrcan. ꝥ hie ne mihton þa scipu ut-brengan. ⁊ hie þa sƿa dydon. ƿorhton [t] þa [u] tu″ geƿeorc on tƿa [x] healfe þære [y] eas. Ða hie [z] þa″ ꝥ geƿeorc

a Ƿirhealan innan. *Cant.* *b* forðon. *Cant.* *c* benumen. *Cant. vitioſe.* *d* gehergod. *Cant.* *e Deeſt Cant.* *f Deeſt Cant.* *g* ⁊ sƿa on East-Engle sƿa ꝥ hie seo fyrd. *Cant.* *h* þa. *Cant.* *i* --ceaster. *Cant.* *k* on fore-ƿerdne. *Cant.* *l* igge. *Cant.* *m* uppon. *Cant.* *n* Liggean. *Cant.* *o Sic Cant.* te. *Wheel.* *p Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *q* þon. *Cant.* *r* Deniscra. *Cant.* *s Deeſt Cant.* *t Deeſt Cant.* *u* tƿa. *Cant.* *x* healfa. *Cant.* *y* ea. *Cant.* *z Deeſt Cant.*

1 *Quo minus Dani illorum meſſem vi auferrent.* Flor.

a on-

ƿeorc furðum on-gunnen hæfdon. ⁊ þær to geƿorcod hæfdon. þa [a]onget se here ꝥ hie ne myhton þa scipu ut-brengan. þa for-leton hi [b]hi. ⁊ eodon ofer land ꝥ hie gedydon æt Cƿat-bricge be [c]Sæfern. ⁊ [d]þær geƿeorc ƿorhton. Ða rad seo fyrd [e]ƿest-ƿeard" æfter þam [f]herige. ⁊ þa men of Lunden-byrig [g]gefetedon þa scipu. ⁊ þa [h]ealle þe" hie alædan ne mihton [i]hie" to-bræcon. ⁊ þa þe þær stæl-ƿyrðe ƿæron binnan Lunden-byrig gebrohton. And þa Deniscan hæfdon hiora ƿif befæst [k]innan East-Engle'. ær hie ut of þæm geƿeorce foron. Ða sæton hie þone ƿinter æt [l]Cƿat-bricge. ꝥ ƿæs [m]ymb þreo gear" þæs þe hie on [n]Limene-muðan comon hider ofer sæ:·

[o]An. DCCCXCVII. [p]Ða ƿæs" on sumera on þysum gere. to-for se here. sum on East-Engle. sum on Norð-hymbre. And þa þe feoh-lease ƿæron him þær scipu [q]begeton. ⁊ suð ofer sæ foron to [r]Sigene. Næfde se here. Godes [s]þonces. Angel-[t]cyn ealles [u]for-sƿiðe gebrocod. ac hie ƿæron micele sƿiðor gebrocede on þæm þrim gearum mid ceapes cƿilde. ⁊ monna [x]ealles sƿiðost mid þæm. ꝥ manige þara [y]selestena cyninges [z]þegena þe þær on londe ƿæron. forð-ferdon on þam þrym gearum. Ðara ƿæs sum Sƿiðulf biscop on Hrofes-ceastre. ⁊ Ceolmund ealdor-man on Cent. ⁊ Beorhtulf ealdor-man on East-Seaxum. [a]⁊ Ƿulfred ealdor-man on Hamtun-scyre". and Ealheard biscop æt Dorce-ceastre. ⁊ Eadulf [b]cyninges þegen" on Suð-Seaxum. ⁊ Beornƿulf ƿic-[c]gerefa on [d]Ƿinte-ceastre. and Ecgulf cyninges hors-þen. ⁊ manige [e]eac mid him". þeh ic þa [f]geþungnestan [g]ƿitan"

piſſent, & ibi eſſent caſtra metati, intellexit [paganorum] exercitus, ſe haud poſſe naves educere; adeoque eas reliquerunt, & pedeſtri uſi ſunt itinere, quoad pervenirent ad Cwatbricge, juxta Sabrinam, ubi arcem fecerunt. Equis igitur inſecutæ ſunt copiæ [Regiæ] verſus Occidentem paganos; & cives de Lundenbyrig adibant naves, omneſque, quas abducere non poſſent, confregerunt; quæ vero captu dignæ fuerunt in Lundenbyrig adduxerunt. Dani autem ſuas uxores Orientalibus Anglis commiſerant, prius quam de arce diſcederent. Iſta igitur hyeme, commorati ſunt apud Quatbricge; tertio nempe circiter anno, quo in Limeni oſtium devenerant ex tranſmarinis.

An. DCCCXCVII. Poſtea factum eſt æſtate hujus anni, ut exirent pagani, partim in Orientalem Angliam, partim in Northymbriam: quique inopes pecuniarum fuerunt, ibi naves comparabant, & ad Auſtrum per mare contenderunt ad Sequanam. Nondum exercitus [paganorum,] Deo gratias, Anglicam gentem penitus perfregiſſet; verum ea multo magis fracta fuit, iſtis tribus annis, pecudum lue, etiamque, imo maxime, hominum: adeo ut multi de nobiliſſimis Regis Thanis, qui in terra eſſent, mortem obirent iſtis tribus annis. Eorum unus fuit Swithulfus Epiſcopus de Hrofesceaſter; Ceolmundus item Dux in Cantio, & Beorhtulfus Dux in Orientalibus Saxonibus, & Wulfredus Dux in Hamtunſcyre, & Ealheardus Epiſcopus apud Dorceceaſter, & Eadulfus Regis Thanus in Auſtralibus Saxonibus, & Beornwulfus oppidi præfectus in Winteceaſter, & Egculfus Regis ſtrator, & complures alii cum iis; verùm nobiliſſimos Optimates recenſui.

---

a ongeat. *Cant.* *b* þa scipu. *Cant.* *c* Sæfyrn. *Cant.* *d* ꝥ. *Cant.* *e Deeſt Cant.* *f* here. *Cant.* *g* --todan. *Cant.* *h Deſunt Cant.* *i Ex Cant.* *k* on East-Englum. *Cant.* *l* Bricge. *Cant.* *m* embe III. gear. *Cant.* *n* Limenan. *Cant.* *o Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *p* Ond þæs. *Cant.* *q* --geaton. *Cant.* *r* Signe. *Cant.* *s* þances. *Cant.* *t* -cynnes. *Cant.* *u* ful- *Cant.* *x* ealra. *Cant.* *y* selestra. *Cant.* *z* þegna. *Cant.* *a Deſunt Cant.* *b* cinges þegn. *Cant.* *c Sic Cant. Perperam Wheel.* gefera. *d* Ƿintan- *Cant.* *e* to eacan him. *Cant.* *f* --genestan. *Cant.* *g Ex Cant.*

N   *a* her-

ſui. Eodem ipſo anno, oppreſſerunt prædatores [pagani,] in Occidentalibus Anglis & Northymbris [reſidentes,] Occidentalium Saxonum terram; vehementer quidem juxta littus Auſtrale prædâ furtivâ, omnium vero maxime navigiis, quæ multos ante annos fabricaverant. Tum præcepit Alfredus Rex fieri longas naves adverſum ea navigia; quæ erant duplo propè longiores aliis iſtis: aliquot enim habuerunt [1] LX. remos; aliquot, plures: fuerunt etiam tum celeriores, tum minus nutantes, tum etiam altiores quam cæteræ. Illæ neque [ad formam] Friſicarum navium factæ fuerunt, neque Danicarum, ſed quo modo arbitrabatur eas maxime utiles eſſe futuras. Poſtea quodam tempore hujus ipſius anni venerunt naves ſex ad Vectam, & ibi damnũ haud leve dederunt tum Devonenſibus, tum paſſim circa loca maritima. Tunc mandavit Rex ut prodirent cum IX. novarum navium, & præcluderent iis exitum è portu in alto. Tum exibant [piratæ] cum tribus navigiis adverſum eos, tria autem ſtabant ſupra oſtium in ſicco, è quibus nautæ in terram exierant. Cepit vero [Regia claſſis] è tribus [prioribus] navigiis duo ad exterius oſtium, & homines interfecerunt: tertium vero effugit, in quo pariter omnes nautæ præter quinque fuerunt interfecti. Quocirca reverſi ſunt qui alias naves inſederunt: eæ autem fuerunt admodum incommode ſitæ, tres locatæ ſunt in ea parte maris qua Danicæ naves ſedebant, reliquæ autem omnes in altera parte; adeo ut ad ſe invicem accedere non poſſent: aqua enim receſſerat multis ſtadiis ab iſtis navibus. Tum egreſſi ſunt Dani de tribus navibus ad alias [Anglorum]

nemde. Ðy ilcan geare. drehtan ða [a] hergas on East-Englum. ⁊ Norð-hymbrum West-Seaxna lond. swiðe be þæm suð-stæðe mid stæl-hergum. ealra swiðust mid þæm æscum þe hie feala geara ær timbredon. Ða het Alfred cyning [b] timbrian lange scipu [c] ongen þa æscas. þa wæron ful-neah [d] twa swa lange swa þa [e] oðru. sume hæfdon LX. [f] ara. sume ma. þa wæron ægðer ge swiftran ge unwealtran. ge eac [g] hyran þonne þa [e] oðru. Næron [h] hie" naðer ne on [i] Fresisc gesceapene. ne on Denisc. [k] bute swa him selfum þuhte þæt hie [l] nyt-wyrðoste beon meahton. Ða æt sumum cyrre þæs ylcan geares. comon þær scipu six to Wiht. ⁊ ðær mycel yfel gedydon. ægðer ge on Defenum ge wel hwær be þam sæ-[m] riman. Ða het se cyning faran mid [n] nigonum to þara [o] niwena scipa. ⁊ [p] for-foron him þone muðan foran on utermere. Ða foron hie mid þrym scipum ut ongen hie. [q] ⁊" þreo stodan æt ufeweardum þæm muðan on [r] drigum. wæron þa men uppe on londe of agane. Ða gefengon hie þara þreora scipa [s] twa æt þam muðan uteweardum. ⁊ þa men of-slogon. ⁊ ꝥ an oðwand. on þæm wæron eac þa men * of-slegene butan fifum. Ða comon [t] for ðy onweg þe þara [u] oðra scipu asæton. þa wurdon eac [x] swyðe" uneðelice aseten. þreo asæton on þa healfe [y] þæs deopes" þe þa Deniscan scipu [z] aseten wæron. ⁊ þa [a] oðru" ealle on oðre healfe. ꝥ hiora ne myhte nan to oðrum. ac þa ꝥ wæter wæs [b] aebbad feala furlanga from þam scipum. Ða eodan þa Deniscan from þæm * þrym scipum to þæm

a hergeas. *Cant.* *b* timbran. *Cant.* *c* ongean. *Cant.* *d Sic Cant.* tu. *Wheel.* *e* oðre. *Cant.* *f* arena. *Cant.* *g* hearran. *Cant.* *h Ex Cant.* *i* Frisisc. *Cant.* *k* buton. *Cant.* *l* niht weorðoste. *Cant.* *m* rimum. *Cant.* *n* nigenum. *Cant.* *o* nirra. *Cant.* *p* —foran. *Cant.* *q Deeſt Cant.* *r* dryggum. *Cant.* *s Sic Cant.* tu. *Wheel.* * *Poſt* men *legit Cod. Cant.* swyðe. *t* forðon. *Cant.* *u* oþerra. *Cant.* *x Deeſt Cant.* *y* þære dypan. *Cant.* *z* geseten. *Cant.* *a Deeſt Cant.* *b* geebbod. *Cant.* * *Poſt* þæm *legit Cod. Cant.* oðrum.

1 XL. Brompt.

a ðeah

þæm oðrum þrym þe on heora healfe bedbrude wæron. ⁊ hie þa gefuhton þær. Ðær wearð of-slegen Lucumon. cyninges gerefa. ⁊ Ƿulfheard Frysa. ⁊ Æbbe Frysa. ⁊ Æðelere Frysa. ⁊ Æðelferð cyninges geneat. ⁊ ealra monna Frysiscra ⁊ Engliscra LXII. ⁊ þara Deniscra cxx. Ða com þæm Deniscum scipum [a] þeh ær flod to. ær þa [b] Cristnan myhton hiora [c] ut-ascufon. ⁊ hie [d] forðy" ut-reowon. þa wæron hie to þæm gesargode. þ hie ne mihton suð Seaxna lond utan berowan. [e] ac hiora þær [f] twa sæ on lond [g] bedraf. ⁊ þa men mon lædde to Ƿinteceastre to þam cyninge. ⁊ he hie þær ahon het. ⁊ þa [h] menn" comon on East-Engle. ðe on ðam anum scipe wæron swiðe forwundode. Ðy ylcan [i] geare. forwearð [k] no læs þonne xx. [l] scipa mid monnum mid ealle. be þam suð riman. Ðy ilcan gere. forð-ferde Ƿulfric cyninges hors-þegen. se wæs [m] eac" Ƿealh [n] gerefa :·

tres, quæ in ſua parte exſiccatæ fuerunt, ibique dimicarunt. Ibi interfectus eſt Lucomon, Regius Præfectus, & Wulfheardus Friſo, & Æbba Friſo, & Æthelerus Friſo, & Æthelferthus Regis bubulcus; ex omnibus demum Friſonibus & Anglis LXII. & ex Danis CXX. Tum aſcendit prius ad Danicas naves æſtus maris, quam Chriſtiani poterant ſuas [in altum] extrudere; adeo ut Danicæ exirent: verum ita fuerunt laceræ, ut haud potuerint Auſtralium Saxonum terram prætenavigare: earum autem duas mare littori impegit, homineſque ducti fuerunt ad Wintoniam ad Regem, qui eos ibi ſuſpendi juſſit: ii etiam viri appulerunt in Auſtralem Angliam, qui in uno iſto navigio fuerunt vehementer vulnerati. Eodem anno, perierunt non minus quam XX. [1] naves una cum nautis, juxta oras Auſtrales. Eodem ipſo anno, deceſſit Wulfricus Regius ſtrator, qui etiam fuit Britannicus Comes.

[o] An. DCCCXCVIII. Her on þisum [p] gere geforð Æðhelm. Ƿiltun-scire ealdor-man. nigon nihtum ær middum sumera. And her forð-ferde Heahstan se wæs on Lundenne biscop :·

An. DCCCXCVIII. Hoc anno, deceſſit Æthelmus, Wiltunenſis Comes, novem noctibus ante mediam æſtatem. [2] Hoc item anno, deceſſit [3] Heahſtanus qui fuit in Lundonia Epiſcopus.

DCCCXCIX. DCCCC.

An. DCCCCI. [q] Her [r] geforð Ælfred Aðulfing. syx nihtum ær ealra haligra mæssan. se wæs cyning ofer eall Ongelcynn. butan þam dæle þe under Dena onwealde wæs. And he heold þ rice oðrum [s] geare" healfum læs þe xxx. wintra". ⁊ þa feng Eadweard his sunu to rice. [t] And" þa gerad Æþelwald

An. DCCCCI. Hoc anno, deceſſit Ælfredus, Athulfi filius, ſex noctibus ante Omnium Sanctorum feſtum, qui fuit Rex ſuper totam Anglicam nationem, præter eam partem quæ ſub Danorum poteſtate erat. Is autem tenuit illud regnum ſeſquianno minus triginta annis; & tum capeſſit regnum Eadwardus ejus filius. Poſtea invaſit Æthelwaldus

a ðeah. *Cant.* b Cristenan. *Cant.* c --asceafan. *Cant.* d þurh þ. *Cant.* e ah. *Cant.* f *Sic Cant.* tu. *Wheel.* g wearp. *Cant.* h *Ex Cant.* i sumera. *Cot. Cant.* k na. *Cant.* l scipu. *Cant.* m *Deeſt Cant.* n *Sic Cant.* geferea. *Wheel.* o *Deeſt hic Annus Cod.* Laud. p geare. *Cant.* q *Hæc ſic habent Codd. Laud. & Cot.* Her geforð Ælfred cyning VII. kal. Nouembris. ⁊ he heold þet rice XXXVIII. wintra ⁊ healf gear. *Hoc anno, deceſſit Ælfredus Rex* VII. *kal. Novembris: is autem tenuit illud regnum* XXXVIII. *annis, & dimidio anni.* r geforð-ferde. *Cot.* s *Ex Cant.* t *Ex Cant. Quæ in hoc Anno ſequuntur deſunt Cod.* Laud.

1 *Paganorum nempe, uti conſtat ex* Florent. Wigorn. 2 *Ad An.* DCCCC. Flor. 3 *Ealhſtanus.* Flor.

dus Clito, [1] ejus patruelis, villam apud Winburnam, & [aliam] apud [2] Tweoncam, abſque Regis venia, ejuſque Procerum. Equitavit idcirco Rex cum exercitu, & caſtra metatus eſt apud Baddanbyrig juxta Winburnam; Æthelwaldus autem ſe continuit intra villam cum viris qui ei ſeſe ſubdiderant; omneſque portas intus obſeraverat, dicens ſe velle aut ibi vivere aut ibi occumbere. Verum interea ſe clam ſubduxit noctu, & contendit ire ad [3] exercitum in Northymbria; Rexque mandavit [ſuis] eum inſequi, quem tamen haud potuerunt aſſequi: [4] ii interim eum acceperunt in Regem, eique ſe ſubdiderunt. Tum prehenſa fuit [ejus] uxor, quam olim ceperat abſque Regis licentia, & præter Epiſcoporum mandatum, propterea quod ipſa olim fuerat in Monialem conſecrata. Hoc ipſo item anno, deceſſit Ætheredus, qui fuit in Devonienſibus Præfectus, quatuor ſeptimanis ante Ælfredum Regem.

An. [5] DCCCCII. Hoc anno, commiſſa eſt apud Holme pugna iſta Cantwarorum & Danorum.

An. DCCCCIII. Hoc anno, deceſſit Athulfus Dux, Ealhſwithæ frater, Eadwardi Regis matris; & Virgilius Abbas de Scotia; Grimboldus item Presbyter, VIII. Idus Julii. Hoc ipſo anno, conſecratum fuit novum Monaſterium in Winceaſter, circa S. Judoci [6] adventum.

An. DCCCCIV. Hoc anno, venit Æthelwaldus de tranſmarinis cum tota claſſe, quam colligere poſſet, quæque ei ſubdita fuerat in Orientalibus Saxonibus. Hoc anno, luna obſcurata eſt.

[a] æþeling". his [b] fæðran sunu. þone ham æt Ƿinburnan. ⁊ æt [c] Tƿeoneam. [d] butan þæs cyninges leafe" ⁊ his ƿitena. Ða rad se cyning mid fyrde. ⁊ he gewicode æt Baddan-byrig ƿið Ƿinburnan. and Æþelƿald sæt binnan þam ham mid þæm monnum þe him to gebugan. ⁊ hæfde ealle þa [e] geatu fore-ƿorht in to him. ⁊ sæde ꝥ he ƿolde [f] oþer" oððe þær libban oððe þær [g] licgan. Ða under þam þa [h] bestæl he hine" on niht [i] onƿeg. and gesohte þone here on Norð-hymbrum. ⁊ se cyning het [k] ridan æfter. ⁊ þa ne myhte hine mon of-ridan. [l] ⁊ hie hine underfengon heom to cinge. ⁊ him to bugan". Ða berad mon ꝥ ƿif ꝥ he hæfde ær genumen butan [m] þæs" cyninges leafe. ⁊ ofer þara bisceopa [n] gebod. forðon þe heo ƿæs [o] ær to nunnan" gehalgod. And on [p] þis ilcan gere. forð-ferde Æþered. [q] se" ƿæs on [r] Defenum ealdor-mon. feoƿer [s] ƿucum ær Ælfred cyning:·

[t] An. DCCCCII. Her ƿæs ꝥ gefeoht æt þam Holme Cant-ƿara and þara Deniscra.

[u] An. DCCCCIII. Her gefor Aðulf ealdor-man. Ealhsƿiðe broðor. [x] Eadƿeardes modor cinges". ⁊ Virgilius abbud [y] of Scottum. ⁊ Grimbald Mæsse-preost. [z] VIII. idus Julii". [a] Ðis ylcan geares ƿas gehalgod Niƿe mynster on Ƿin-ceaster. ⁊ s. Judoces cyme:·

[b] An. DCCCCIV. Her com Æðelƿald hider ofer sæ mid eallum þam flotan þe he [c] begitan mihte. ⁊ him to gebogen ƿæs on East-Sexum". [d] Her mona aþeostrode:·

An.

a Ex Cant. *b al.* fæderan. *c* Tƿeoxneam. *Cant.* *d* þæs cinges unþances. *Cant.* *i.e. Rege invito.* *e* gatu. *Cant.* *f Deeſt Cant.* *g* liggean. *Cant.* *h* rad se æþeling. *Cant.* *i* aƿeg. *Cant.* *k* radan. *Cant.* *l Ex Cant.* *m Ex Cant.* *n* gebodu. *Cant.* *o* nunne ær. *Cant.* *p* þy. *Cant.* *q Ex Cant.* *r* Defnum. *Cant.* *s* ƿucan. *Cant.* *t Ex Cant.* *u Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *x Ex Cant.* *y* on. *Cant.* *z Cod. Petroburg.* *a Ex Cot.* *b Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *c Sic Cant.* þe he mid ƿæs on East-Seaxe. *Wheel.* *d Ex Cant.*

1 *nempe Eadwardi.* 2 *Tweoxbeam.* Flor. 3 *Danorum.* 4 *i. e. Danorum exercitus.* 5 DCCCCIV. Flor. 6 *Sub diem nempe ejus Paſſionis, quæ fuit* 13. *die Decembr. An.* DLXIII.

a ge-

An. DCCCCV. Her [a]aswon Æðelwald hone here on East-Englum to unfriðe. þ hie hergodon ofer [b]eall" Myrcna lond [c]oð hie comon to [d]Creccagelade. ⁊ foron þær ofer Temese. ⁊ namon ægðer ge on Brædene ge þær [e]ymbutan eall þ hie gehentan mihton. ⁊ wendan þa eft ham-weard. Ða for Eadweard cyning æfter. swa he raðost mihte his fyrd gegadrian. ⁊ ofer-hergade eall hiora lond betweoh [f]dicum ⁊ Wusan. eall oð þa fennas norð. Ða he [g]þa" eft þanan [h]ut-faran wolde. þa het he beodan ofer ealle þa fyrd. þ hie foron ealle ut æt [i]somne. Ða æt-sæton þa Centiscan þær [k]be-æftan ofer his bebod. ⁊ seofon ærend-racan he him hæfde to [l]asend. Ða be-for se here hie þær. ⁊ hie þær gefuhton. ⁊ þær wearð [m]Siwulf ealdor-mon of-slegen. ⁊ Sigelm ealdor-mon. ⁊ Eadwold cyninges þegen. ⁊ [n]Cenwulf abbod. ⁊ Sigebryht [o]Siwulfes sunu. ⁊ Eadwald Accan sunu. ⁊ monige eac [p]mid him. þeh ic þa [q]geþungnestan nemde. And on þara [r]Deniscena healfe [s]wearð of-slegen Eohric [t]hyra" cyng. ⁊ Æþelwald æþeling [u]þe hine to þam unfriðe gespon". ⁊ [x]Byrhtsige [y]Beornoðes sunu æþelinges. ⁊ Ysopa hold. ⁊ Oscytel hold. ⁊ swiðe monige eac [z]mid" him þe we nu genemnan ne magon. And þær wæs on gehwæðere hond micel wæl geslegen. ⁊ þara [r]Deniscena [a]þær" wearð ma of-slegen. [b]þeh hie wæl-stowe gewald ahton. [c]And Ealhswyð gefor þy ylcan geare". [d]Her oþywde Cometa.

DCCCCVI.

An. DCCCCV. Hoc anno, allexit Æthelwaldus [1]exercitum in Orientalibus Anglis ad ſeditionem; adeo ut deprædarentur per totam Merciorum terram uſque dum venirent ad [2]Creccagelade; & ibi tranſibant Thameſin, ceperuntque in Brædena & ejus confiniis quicquid prehendere poſſent; & poſtea domum reverſi ſunt. Interim inſecutus eſt Eadwardus Rex, quam primum poſſet exercitum ſuum congregare, devaſtavit omnes eorum terras [3]inter foſſam & Uſam, uſque ad paludes Aquilonem verſus. Poſtea cum exinde egredi vellet, juſſit mandari per totum exercitum, ut omnes ſimul exirent: verum commorati ſunt ponè Cantwarenſes, præter ejus mandatum; ſeptem etiam nuncios ad eos miſerat. Tum circumdederunt eos ibi Dani, ac præliati ſunt; ibique Siwulfus Dux occiſus eſt, & Sigelmus Dux, & Eadwoldus Regis Thanus, & Cenwulfus Abbas, & [4]Sigebryhtus Siwulfi filius, & Eadwaldus Accæ filius, & quamplures cum iis; licèt nobiliſſimos nominarim. Danorum item ex parte interfectus fuit Eohricus eorum Rex, & Æthelwaldus Clito, qui eum ad ſeditionem attraxerat, & Byrhtſigus Beornothi Clitonis filius, & Yſopa militiæ præfectus, & Oſcytelus militiæ præfectus, & cum iis quamplurimi, quos nunc recenſere haud poſſumus. Ibi ex utraque parte magna ſtrages facta eſt, Danorum vero plures interfecti ſunt: loco tamen funeris ipſi dominati ſunt. Ealhſwytha item deceſſit eo ipſo anno. Hoc anno apparuit Cometa.

An.

a gelædde. *Cant.* *b Ex Cant.* *c* þ. *Cant.* *d* Cracgelade. *Cant.* *e* onbutan. *Cant.* *f* dicon. *Cant.* *g Deeſt Cant.* *h Deeſt Cant.* *i* samne. *Cant.* *k* bæftan. *Cant.* *l* onsend. *Cant.* *m* Sigulf. *Cant.* *n* Cenulf. *Cant.* *o* Sigulfes. *Cant.* *p* to. *Cant.* *q* geþungenestan. *Cant.* *r* Denisera. *Cant.* *s* wæs. *Cant.* *t Deeſt Cant.* *u* þe hie heom to cinge gecuron. *Cant.* *x* Byrhsige. *Cant.* *y* Bryhtnoðes. *Cant.* *z Ex Cant.* *a Deeſt Cant.* *b* þeah. *Cant.* *c Ad An.* DCCCCII. *Cant.* *d Ex Cant.*

1 *Danorum nempe, qui incoluit Orientalem Angliam.* 2 *Creccanfordam.* Flor. 3 *Quæ inter terræ limitem ſancti Regis Edmundi & flumen Uſam ſunt ſitæ.* Flor. 4 *Sibrihtus.* Flor.

a DCCCCVI.

An. DCCCCVII. Hoc anno, deceſſit Ælfredus: is fuit in Bathonia Præfectus. Eodem ipſo anno, firmata eſt pax apud Yttingaford (prout Eadwardus Rex decreverat) [1] & cum Orientali Anglia, & cum Northymbria. [2] Hoc anno, fuit [3] Ligceaſter reſtaurata".

DCCCCVIII.

An. [4] DCCCCIX. Hoc anno, deceſſit Denulfus, qui fuit in Wintanceaſter Epiſcopus. Hoc anno, fuit ſancti Oſwaldi corpus tranſlatum de [5] Beardanigge in Merciam.

An. DCCCCX. Hoc anno, capeſſit Fritheſtanus Epiſcopatum in Winteceſter: & Aſſerus Epiſcopus deceſſit poſtea, qui fuit apud Sciréburnan Epiſcopus. Eodem item anno, mittebat Eadweardus Rex exercitum tum de Occidentalibus Saxonibus, tum de Merciis; qui quidem devaſtavit plurimum [in finibus] Aquilonaris exercitus, captis tum hominibus multis, tum cujuſque generis bonis; multos etiam Danorum interfecerunt: fuerunt autem per quinque hebdomadas in [Northymbria.]

An. DCCCCXI. Hoc anno, pacem violavit exercitus [qui habitavit] in Northymbris, ſprevitque omnino fœdus quod Eadweardus Rex ejuſque filius iis obtulerant; & devaſtavit Merciorum terram. Interim Rex coëgerat centum circiter naves: is tum fuit in Cantio; naveſque profectæ ſunt verſus Euroauſtrum per mare ei obviam. Tum putabant pagani copiarum maximam partem fuiſſe in navibus, adeoque ipſas ire poſſe ſine

An. [a] DCCCCVII. [b] Her on [c] þis geare gefor Ælfred. wæs æt [d] Baðum gerefa. [e] On þam ylcan gere. mon fæstnode [f] þone frið æt Yttinga-forda. swa swa Eadweard cyng gerædde. ægðer ge wið East [g] Engle. ge wið Norð-hymbre". [h] Her wæs Lig-ceaster geedneowad:.

An. DCCCCIX. Her gefor Denulf. se wæs on Wintan-ceastre biscop. [i] Her wæs sce. Oswaldes lic gelæd of Beardanigge on Myrce:.

An. DCCCCX. Her feng [k] Friðestan to biscopdome on [l] Winte-ceastre. and [m] Asser [n] biscop" gefor æfter þam. se wæs æt Scire-burnan biscop. [o] And þy ylcan gere. sende Eadweard cyng fyrde ægðer ge of West-Seaxum ge of Myrcum. ⁊ heo geheregade swyðe micel on þan norð here. ægðer ge on mannum ge on [p] gehwelces cynnes yrfe". and [q] manega men of-slogon ðara [r] Deniscena. ⁊ þær wæron fif wucan inne":.

[s] An. DCCCCXI. Her bræc se here on Norð-hymbrum þone frið. ⁊ [t] forsawon ælc frið þe Eadweard cyng ⁊ his [u] sunu him budon. ⁊ hergodon ofer Myrcena lond. And se cyng hæfde gegadrod sum hund scipa. ⁊ wæs þa on Cent. ⁊ þa scipu foran be suðan-east andlang sæ togenes him. Ða wende se here þ his fultumes se mæsta dæl wære on þam scipum. ⁊ þ hie myhton faran unbefoh-

a DCCCCVI. *Cant.* b *Deſunt Laud.* c þysum. *Cant.* d Baðan. *Cant.* e ⁊ þy ilcan geare. *Cant.* *Hæc ad An.* DCCCCVI. *ſic habet Cod. Laud.* Her gefestnode Eadward cyng for neode frywð ægðer ge wið East-Engla here. ge wið Norð-hymbre. *i. e. Hoc anno, firmavit Eadwardus Rex neceſſitate coactus pacem cum Orientalium Anglorum exercitu, & Nothymbrenſium.* f þ. *Cant.* g Englum. *Cant.* h *Ex Cant.* i *Ex Cant.* k Fraðorstan. *Cant.* l Wintan-ceastre. *Cant.* m Osser. *Cant.* n *Deeſt Cant.* o *Quæ ſequuntur videtur breviter ſic complecti Cod. Laud.* Her Engle here ⁊ Dene here gefeohtan æt Teotanheale. *i. e. Hoc anno, Anglorum exercitus & Danorum exercitus depugnabant apud Teotanheale.* p gehwylcum yrfe. *Cant.* q manige. *Cant.* r Deniscra. *Cant.* s *Deeſt hic Annus Cod.* Laud. t --sawan. *Cant.* u witan. *Cant. i. e. Proceres.*

1 *Cum exercitu Danorum iſta loca incolente.* 2 *Ad An.* DCCCCVIII. Flor. 3 *Legeceaſter.* Flor. 4 DCCCCX. Flor. 5 *Bartheneig.* Flor.

a geah-

befohtene þær þær hie wolden. Ða [a] geacsade se cyng þ þ hie [b] ut" on hergað foron. þa sende he his fyrde ægðer ge of West-Seaxum, ge of Myrcum. and hie of-foron þonne here [c] hindan þa he ham-weard wæs. ⁊ him þa wið gefuhton. ⁊ þonne" geflymdon. ⁊ his feala þusenda of-slogon. And þær wæs Eowils cyng of-slegen. [d] ⁊ Healfden cing. ⁊ Ohter eorl. ⁊ Scurfa eorl. ⁊ Oþulf hold. ⁊ Benesing hold. ⁊ Anlaf se swearta. ⁊ Þurferð hold. ⁊ Osferð hlytte. and Guðferð hold. ⁊ Agmund hold. ⁊ Guðferð":

prælio quocunque vellent. Cum primum intellexiſſet Rex eos deprædatum exiiſſe, mittebat is ſuum exercitum tum de Occidentalibus Saxonibus, tum de Merciis, qui aſſecuti ſunt paganos à tergo, * dum domum reverterentur, cumque iis ibi præliati ſunt, atque fugarunt, & eorum multa millia interfecerunt. Ibi autem [1] Ecwilſus Rex occiſus eſt, & Healfdenus Rex, & Ohterus Comes, & Scurfa Comes, & Othulfus militiæ præfectus, & Beneſingus militiæ præfectus, & Anlafus niger, & Thurferthus militiæ præfectus, & Osferthus tributi exactor, & Guthferthus militiæ præfectus, & Agmundus militiæ præfectus, & Guthferthus.

An. [e] DCCCCXII. Her [f] geforð Æðered ealdor-mon on Mercum". ⁊ Eadweard cyng feng to Lunden-byrig. ⁊ to [g] Oxna-forda. ⁊ to þam landum [h] eallum þe þær to-[i] hyrdon. [k] Her com Æþelflæd. Myrcena hlæfdige. on þone halgan æfen inventione sce. Crucis. to Scergeate. ⁊ þær þa burh getimbrede. ⁊ þæs ilcan geares þa æt Bricge":

An. DCCCCXII. Hoc anno, deceſſit Ætheredus Dux Merciorum; & Eadwardus Rex capeſſit civitatem Londini & Oxnaford, terraſque omnes quæ ad eas ſpectabant. [2] Hoc anno, venit [3] Æthelfleda, Merciorum domina, in ſanctis vigiliis [feſti, quod dicitur] Inventio ſanctæ Crucis, ad Scergeate, & ibidem arcem exſtruxit; & eodem anno, eam quæ apud Bricge".

[l] An. DCCCCXIII. Her on þis geare ymb Martines mæssan. het Eadweard cyng [m] atymbran þa [n] norðan burh æt Heorot-forda. [o] betweox [p] Memeran ⁊ Benefican" ⁊ Lygean. And þa æfter þam þæs on sumera. [o] betweox gang-dagum ⁊ [q] middum sumera. [r] þa" for Eadweard cyning mid sumum his [s] fultume on East-Seaxe to Mældune. ⁊ wicode þær þa hwile þe man þa burh worhte. ⁊ getimbrede æt Witham. And beah him god dæl þæs folces to. þe ær under [t] Denisra manna anwealde wæron. ⁊ sum his fultum worhte þa burh þa hwyle æt Heorot-forda on suð healfe Lygean. [u] Her Gode

An. DCCCCXIII. Hoc anno, circa Martini feſtum, juſſit Eadweardus Rex exædificari Aquilonarem urbem apud Heortfordam, inter Memeran, [4] Benefican & Lygean. Poſtea item, eadem æſtate, inter Ambarvalia & mediam æſtatem, profectus eſt Eadweardus Rex cum parte aliqua copiarum in Orientalem Saxoniam ad Mældune; ibique caſtra metatus eſt, dum urbs ædificaretur & firmaretur apud Witham. Subdita vero eſt ei magna pars populi, qui antea ſub Danorum imperio fuerat: interim aliqua pars copiarum erexit urbem apud Heortfordam, ab Auſtrali parte Lygeæ. Hoc anno, Deo adjuvante,

---

a geahsode. *Cant.* *b Deeſt Cant.* *c Deſunt Cant.* *d Ex Cant.* *e* DCCCCX. *Laud. Cot.* *f* Æþered Myrcena ealdor forð-ferde. *Laud.* *g* Oxana- *Cot.* *h* ealle. *Laud.* *i* gehyredon. *Laud.* *k Ex Cant.* *l Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *m* getymbran. *Cant.* *n* norðran. *Cant.* *o* betuh. *Cant.* *p* Meran ⁊ Benefixcan. *Cant.* *q* middan. *Cant.* *r Deeſt Cant.* *s* --tome. *Cant.* *t Sic Cant.* Deniscan. *Wheel.* *u Ex Cant.*

* *In campo Wodnesfeld dicto.* Flor. 1 *Eowilſus.* Flor. 2 *Ad An.* DCCCCXIII. Flor. 3 *Ægelfleda.* Flor. 4 *Ficcean.* Flor.

a Ex

juvante, profecta eſt [1] Æthelflæda, Merciorum domina, cum omnibus Merciis ad [2] Tamaweorthige, arcemque ibi exſtruxit prima æſtate: & ante Feſtum primitiarum eam apud Stæfordam *. Sequenti anno [ædificavit] aliam apud Eadesbyrig in prima æſtate; & eodem anno, ſub finem autumni, aliam apud [3] Weringwicum. Sequenti deinde anno, poſt Natales, [ædificavit] aliam apud Cyricbyrig, aliamque apud Weardbyrig: & eodem anno, ante Natales aliam apud [4] Rumcofam.

forgifendum for Æþelflæd. Myrcna hlæfdige. mid eallum Myrcum to Tamaweorðige. ⁊ þa burh þær getimbrede on fore-weardne sumor. ⁊ þæs foran to Hlaf-mæssan þa æt Stæf-forda. Ða wæs oðre geare þa æt Eades-byrig. on fore-weardne sumor. ⁊ þæs ilcan geares. eft on ufe-weardne hærfest þa æt Wæring-wicon. Ða wæs oðre geare on ufan midne winter þa æt Cyric-byrig. ⁊ þa æt Weard-byrig. And þy ilcan geare foran to midban wintra þa æt Rumcofan [a]:.

DCCCCXIV. DCCCCXV.

An. [5] DCCCCXVI. Hoc anno, fuit Ecgbrihtus Abbas innocens interfectus ante Solſtitium, [6] xvi. kal. Jul. Quo etiam die fuit ſancti Ciricii Martyris feſtum cum ſuis ſociis. Et poſt tres circiter noctes mittebat [1] Æthelfleda exercitum in Wallos, qui expugnavit Brecenanmere, atque ibi cepit Regis uxorem, & quatuor ac triginta circiter homines [captivos.]

[a] An. DCCCCXVI. Her wearð Ecgbriht abbud unscyldig of-slegen foran to midban sumera on xvi. kal. Jul. Ðy ilcan dæge. wæs sce. Ciricius tid þæs þroweres mid his geferum. And þæs ymb iii. niht sende Æþelflæd fyrd on Wealas. and abrac Brecenan-mere. and þær genam þæs cinges wif. feower ⁊ þritiga sume.

An. DCCCCXVII. Hoc anno, pagani equis devecti ſunt poſt Paſcha de Hamtune, & de Lygeraceaſter; atque violantes fœdus, interfecerunt multos homines apud Hocneratune, & in ejus vicinia. Quamprimum etiam hi domum perveniſſent, inſtruxerunt aliam latronum turmam, quæ equitavit verſus Ligtune: de hoc autem fuerunt provinciales præmoniti, & cum iis præliati, illos in fugam univerſos dederunt: liberabant etiam quæcunque ceperant, etiamque ex eorum equis, eorumque armis magnam partem [ceperunt.]

[b] An. [c] DCCCCXVII. Her on þis gere rad se here ut ofer Eastron of Hamtune. ⁊ of Lygera-ceastre. ⁊ bræcon þone frið. ⁊ [d] slohgon monige men æt [e] Hocnera-tune. ⁊ þær on-butan. And þa swiðera þe æfter þam swa þa oðre ham comon. þa fundan hie oðre floc-rade. þ rad ut wið [f] Ligtunes. [g] ⁊″ þa wurdon þa land-leode his [h] ware. ⁊ him wið gefuhton. ⁊ gebrohton hie on fullum fleame. ⁊ ahreddon eall þ hie genumen hæfdon. ⁊ eac hiora horsa ⁊ hiora wæpna micelne dæl:.

An. [7] DCCCCXVIII. Hoc anno, tranſi-

An. [i] DCCCCXVIII. [k] Her on þissum geare

a Ex Cant. *b Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *c* dccccxiv. *Cant.* *d* slogan. *Cant.* *e* Hocener- *Cant.* *f* Legtunes. *Cant.* *g Deeſt Cant.* *h* gerare. *Cant.* *i* dccccxv. *Cant.* *Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *k Geſta hujus Anni breviter ſic complexus eſt Cod.* Laud. *An.* dccccx.° Her mycel sciphere hider com suðan of Lidwicum. ⁊ hergedon swiðe be Sefærn. ac hi þær mæst ealle siððan for-foron. *i. e. Hoc anno, magnus navalis exercitus venit de plaga Auſtrali ex Armorica, & deprædati ſunt magnopere juxta Sabrinam: verum ibi prope omnes poſtea peribant.*

1 *Ægelfleda.* Flor. 2 *Tomewordinam.* Flor. * *In Septentrionali parte Stowi amnis.* Flor. 3 *Werewic.* Flor. 4 *Runcofam.* Flor. 5 dccccxvii. *Flor.* 6 vi. *Flor.* 7 dccccxv. *Flor.*

geare com micel sciphere hider ofer suðan of Lidwiccum". ⁊ twegen eorlas mid. Ohtor ⁊ [a]Hroald. ⁊ foron [b]þa" west on-butan. ꝥ hie gedydon [c]innan Sæferne muðan. ⁊ hergodon on Norð-Wealas æghwær [d]be þæm sæ. þær [e]þær" hie þonne onhagode ⁊ gefengan [f]Cameleac þone biscop on Ircinga-felda. ⁊ læddon hine mid him to scipum. ⁊ þa alysde Eadweard cyng hine [g]eft" mid xl. [h]pundum. Ða æfter [i]þon" þa for se here eall up. ⁊ wolde faran ða gyt on hergað wið Yrcinga-feldes. þa gemetton þa men hie of Here-forda and of Gleawe-ceastre. and of þam [k]nihstum burhum. ⁊ him wið gefuhton. ⁊ hie geflymdon. ⁊ of-slogon þone eorl [a]Hroald. ⁊ þæs oðres eorles broðor Ohteres. ⁊ mycel þæs [l]heres. ⁊ bedrifon hie on ænne pearruc. ⁊ besæton hie ðær utan [m]oððe hie him sealdon gislas ꝥ hie of [n]Eadweardes cyninges andwealde [o]afaran woldon. And se cyning hæfde funden ꝥ him mon sæt wið on suð-healfe [p]Sæfern-muðan. westan from Wealum. east [q]oð Afene muðan. ꝥ hie ne [r]dorston ꝥ land [s]nahwær [t]gesecan on þa healfe". Ða bestælon hie hie þeah nihtes upp. æt sumum twam [u]cyrron. æt oðrum cyrre be eastan Weced. [x]⁊" æt oðrum cyrre æt Port-locan. Ða sloh hie mon æt ægðrum cyrre. ꝥ hiora feawa onweg comon buton þa ane þe þær ut-[y]æt-swummon" to þam scipum. And þa sæton hie ute on þam iglande. æt [z]Bradanrelice. oð þone fyrst þe hie wurdon swiþe mete-lease. ⁊ monige men hungre [a]acwælon. forðon hie ne meahton nænne mete geræcon. Foran þa þonan to [b]Deomodum. ⁊ [c]þa ut' to

vit magnus navalis exercitus de partibus Auſtralibus ex Armorica, duoque Comites cum iis, [1]Ohtorus & Hroaldus: & circumnavigabant Orientem verſus, quouſque ingreſſi ſunt Sabrinæ oſtium, atque devaſtarunt in Borealibus Wallis ubique juxta mare, quibus in locis commode poſſent: prehenderunt item [2]Cameleacum Epiſcopum in Ircingafeld, cumque ſecum ad naves deduxerunt; quem tamen redemit Eadweardus Rex poſtea xl. libris. Poſt hæc egreſſi ſunt omnes pagani [de navibus,] & contenderunt ire rurſum deprædationis cauſa verſus Yrcingafeld: verum obviam venerunt viri de Hereford, & de Gleawceaſter, viciniſque urbibus, & cum iis præliati ſunt, eoſque fugarunt, atque interfecerunt Comitem Hroaldum, & alterius Comitis Ohteri fratrem, multumque exercitus: coegerunt etiam eos in quendam ſaltum, eoſque ibi obſederunt, quoad obſides iis darent ipſos de Eadweardi Regis regno diſceſſuros. Regi tandem viſum eſt ut contra eos homines diſponerentur ab Auſtrali parte Sabrinæ oſtii, ab Occidente à Wallis Orientem verſus uſque ad Avenæ oſtium, ne auderent iſtam terram ullibi petere ab ea parte. Nihilominus clam ſeſe ſubduxerunt noctu duabus circiter vicibus; altera vice, in plaga Orientali Weced, & altera vice apud Portlocan. Devicti autem ſunt utraque vice; adeo ut eorum pauci eſſent ſuperſtites, niſi ii ſoli qui ibi enatarunt ad naves. Tum ſedebant ii in Inſula [3]apud Bradanrelic, donec vehementer laborarent cibi inopia; & multi fame peribant, quoniam non poſſent ullum cibum conquirere. Poſtea profecti ſunt ad Deomodum, ac deinde in Hiberniam:

a Hraold. *Cant.* *b* *Ex Cant.* *c* on. *Cant.* *d* be þam staðum. *Cant.* *e* *Ex Cant.* *f* Camelgeac. *Cant.* *g* *Deeſt Cant.* *h* pundon. *Cant.* *i* *Ex Cant.* *k* nehstan. *Cant.* *l* hergeas. *Cant.* *m* ꝥ. *Cant.* *n* þæs. *Cant.* *o* faran. *Cant.* *p* Sæfyrn- *Cant.* *q* æt. *Cant.* *r* dorhstan. *Cant.* *s* *Sic Cant.* nawer. *Wheel.* *t* healfe gesecean. *Cant.* *u* cyrram. *Cant.* *x* *Deeſt Cant.* *y* æt-swymman mihton. *Cant.* *z* Steopanreolice. *Cant.* *a* acwolen. *Cant.* *b* Deomedum. *Cant.* *c* þanon. *Cant.*

1 *Ohterus.* Flor. 2 *Cimelgeacum.* Flor. 3 *Quæ* Reoric *nominatur.* Flor.

niam: hoc autem factum eſt in autumno. Poſt hæc, eodem ipſo anno, ante Martini feſtum, ivit Eadweardus Rex ad Buccingahamme cum ſuo exercitu, & commoratus ibi quatuor hebdomadis, exſtruxit munitiones ambas ex utraque parte fluminis, prius quam inde diſcederet. Et Thurcytelus Comes illum petebat in Dominum; militiæ item præfecti omnes, & nobiliores prope univerſi qui ad Bedanfordam pertinebant, etiamque multi eorum qui ad Hamtune pertinebant. Hoc anno, Æthelflæda, Merciorum domina, Deo adjuvante, ante primitiarum feſtum, in deditionem accepit urbem, cum omnibus ad eam pertinentibus, quæ vocatur Deoraby: ibi etiam fuerunt interfecti ejus Thani quatuor, qui ei chariores fuerunt, intra portas.

An. [1] DCCCCXIX. Hoc anno, Eadweardus Rex ivit cum exercitu ad Bedanfordam, ante Martini feſtum, & in deditionem accepit eam urbem; ad eum etiam redierunt omnes prope incolæ qui ei antea paruerant: ibi autem commoratus quatuor hebdomadis, juſſit exædificari munitionem ex Auſtrali parte amnis, prius quam inde diſcederet.

An. [2] DCCCCXX. Hoc anno, ante mediam æſtatem, profectus eſt Eadweardus Rex ad Mældune; & reædificavit urbem munivitque, prius quam inde diſcederet. Eodem item anno, ivit Thurcytelus Comes trans mare in Franciam cum iis viris qui ei auxiliari voluerunt, Eadwardi Regis pace ac præſidio. Hoc anno, Æthelfleda in ſuam poteſtatem, Dei auxilio, in principio anni, pacifice redegit urbem apud Legraceaſter; & maxima pars prædatorum qui ad illam [urbem] pertinebant, [ei] fuit ſubdita: polliciti item fuerant qui Eboraci eſſent, (aliqui autem pignore dato, aliqui juramento firmaverant,) [3] ſe in ejus familia futu-

Yrlande. ⁊ his fær on hærfest. And þa æfter þam on þam ylcan geare. foran to Martines mæssan. þa for Eadweard cyning to Buccinga-[a]hamme mid his fyrde. ⁊ sæt þær feower wucan. ⁊ geworhte þa [b]burga buta on [c]ægðere healfe [d]eas. ær he þonon fore. And Þurcytel eorl hine gesohte him to hlaforde. ⁊ þa [e]holdas ealle. ⁊ þa yldestan men ealle mæste þe to [f]Bedan-forda hyrdon. ⁊ eac monige þara þe to [g]Hamtune hyrdon. [h]Her Æþelflæd. Myrcna hlæfdige. Gode fultumigendum. foran to Hlaf-mæssan. begeat þa burh. mid eallum þam þe þær to hyrde. þe is hatan Deoraby. ⁊ þær wæron eac of-slegene hire þegna feower. þe hire besorge wæron. binnan þam gatum[h]:·

[i]An. DCCCCXIX. Her on þis geare. Eadweard cyning for mid fyrde to Bedan-forda. foran to Martines mæssan. ⁊ beget þa burh. ⁊ him cyrdon to mæst ealle þa burh-ware þe hie ær budon. ⁊ he sæt þær feower wucan. ⁊ het atymbrian þa burh on suð-healfe þære eas. ær he þonan fore:·

[k]An. DCCCCXX. [l]Her on þis gere foran to middum sumera. for Eadweard cyning to Mældune. ⁊ getymbrede þa burh. ⁊ gestaðolode. ær he þonan fore. And þy ylcan geare. for Þurcytel eorl ofer sæ on Fronc-lond mid þam mannum þe him gelæstan woldon. mid Eadweardes cyninges friðe ⁊ fultume[l]. [m]Her Æþelflæd begeat on hire geweald. mid Godes fultome. on fore-werdum gear gesunfumlice þa burh æt Legra-ceastre. ⁊ se mæsta dæl þæs herges þe þær to hyrde wearð underðeoded. ⁊ hæfdon eac Eoforwic gehaten. ⁊ sume on wedde geseald. sume mid aþum gefæstnod. þæt hie on hire rædenne beon

a —ham. *Cant.* *b* byrga. *Cant.* *c* ægðre. *Cant.* *d* ea. *Cant.* *e* eorlas. *Cant.* *f* Bede- *Cant.* *g* Hamptune. *Cant.* *h* *Ex Cant.* *i* *Deeſt Codd.* Laud. Cant. *k* *Deeſt hic Annus Cod.* Laud. *l* *Deſunt Cant.* *m* *Ex Cant.*

1 DCCCCXVI. Flor. 2 DCCCCXVII. Flor. 3 *Se ipſius voluntati & conſilio in omnibus conſenſuros.* Flor.

a Deeſt

beon ƿoldan. Ac ſƿiðe hrædlice þæſ þe hie þær geƿorden hæfde. heo gefor XII. nihtum ær middan ſumera binnan Tamanƿeorðe. þy eahtoðan geare þæſ þe heo Myrcna anƿald mid riht hlaford-dome healdende ƿæſ. ⁊ hire lic lið binnan Gleaƿceaſtre. on þam eaſt-portice ſce. Petreſ cyrecean. Her eac ƿearð Æþeredeſ dohtor Myrcna hlafordeſ ælceſ onƿealdeſ on Myrcum benumen. ⁊ on Weſt-Sexe alæded. þrim ƿucan ær middum ƿintra. ſeo ƿæſ haten Hælfƿin.

[a] An. DCCCCXXI. Her on þyſſum geare foran to Eaſtron. Eadƿeard cyning het gefaran þa burh æt Tofeceaſtre. ⁊ hie getymbrian. And þa eft æfter þam on þam ilcan geare to gangdagum. he het atymbrian þa burh æt Wiginga-mere. Ðy ilcan ſumera betƿeox Hlaf-mæſſan ⁊ middum ſumera. ſe here bræc þone frið of Hamtune ⁊ of Lygera-ceaſtre. ⁊ þonan norðan. ⁊ foron to Tofe-ceaſtre ⁊ fuhton on þa burh ealne dæg. ⁊ þohton ꝥ hie ſceoldan abrecon. ac hie þeah aƿerede ꝥ folc þe þær binnan ƿæſ. oð him mara fultum to com. ⁊ hie for-leton þa þa burh. ⁊ foron aƿeg. And þa eft ſƿiðe raðe æfter þam hie foron eft ut mid ſtæl-herige nihteſ. ⁊ comon on ungearƿe men. ⁊ genamon unlytel. ægðer ge on mannum. ge on yrfe. betƿeox Burne-ƿuda. ⁊ Ægleſ-byrig. Ðy ylcan tiðe for ſe here of Huntandune. ⁊ of Eaſt-Englum. ⁊ ƿorhton ꝥ geƿeorc æt Temeſe-forda. ⁊ hit budon. ⁊ bytledon. ⁊ for-leton ꝥ oðer æt Huntan-dune. ⁊ þohton ꝥ hie ſceoldon þanon of. mid geƿinne ⁊ mid unfriðe. eft þæſ landeſ mare geræcan. And foran ꝥ hie gedydon æt Bedan-forda. ⁊ þa foran þa men ut ongean þe þær binnan ƿæron. ⁊ him ƿið gefuhton. ⁊ hie geflymdon. and hiora godne dæl of-ſlogon. Ða eft æf-

ros. Quam primum vero id ab iis factum eſſet, ipſa deceſſit XII. noctibus ante mediam æſtatem, in Tamanweorthe; octavo anno quo ea Merciorum imperium juſto moderamine tenuit: ejus autem corpus jacet in Gleawceaſter, in Orientali porticu Eccleſiæ ſancti Petri. Hoc item anno, fuit filia Ætheredi, Merciorum domini, [1] omni imperio in Merciis privata, & in Occidentalem Saxoniam ducta tribus hebdomadis ante Natales: ea dicta eſt [2] Hælfwina.

An. [3] DCCCCXXI. Hoc anno, ante Paſcha, Eadweardus Rex juſſit [ſuos] adire urbem apud Tofeceaſter, eamque exſtruere. Poſt hæc etiam, eodem anno, circa Ambarvalia, juſſit ædificari urbem apud Wigingamere. Eadem æſtate, inter feſtum Primitiarum & mediam æſtatem, pagani de Hamtune & Lygeraceaſter, & inde Boream verſus, violarunt pacem, & perrexerunt ad Tofeceaſter, impugnanteſque eam civitatem toto die, ſperabant ſe expugnaturos: verum eam defendit populus qui intus fuit, quouſque plures iis ſubſidio venirent; unde pagani reliquerunt urbem, ac diſceſſerunt. Poſt hæc confeſtim egreſſi ſunt deprædationis cauſa noctu, & opprimentes imparatos, ceperunt multum tum hominum tum jumentorum inter Burnewudam & Ægleſbyrig. Eodem tempore, pagani de Huntandune & Orientalibus Anglis, egreſſi erexerunt illud munimentum apud Temesford, quod incoluerunt & firmaverunt; reliquerant enim aliud iſtud apud Huntandune, opinati ſe inde prælio ac certamine poſtea hujus terræ majorem partem recuperaturos. Progreſſi deinde ſunt, quouſque pervenirent ad Bedanfordam; verum iis obviam venerunt viri qui intus erant, cumque iis præliati eos fugarunt, & eorum partem bene magnam interfecerunt. Poſt hæc

a *Deeſt hic Annus* Laud. Cant.

1 *Eam enim hæredem regni Merciorum moriens reliquerat Æthelfleda.* 2 *Alfwinna.* Flor. 3 DCCCCXVIII. Flor.

hæc etiam rurſum coactus eſt magnus [paganorum] exercitus de Orientalibus Anglis & Merciorum terra, qui adierunt civitatem apud Wigingamere, eamque obſidentes impugnarunt magna diei parte, & ceperunt pecora circa eam: verum defenderunt urbem viri qui intra eam fuerunt; unde [pagani] reliquerunt urbem ac diſceſſerunt. Poſt hæc, eadem æſtate, coactus eſt multus populus, [qui fuit] in Eadweardi Regis poteſtate, ex civitatibus quibuſdam maxime vicinis, & perrexerunt Temesfordam, eamque urbem obſederunt & aggreſſi ſunt, quouſque expugnaſſent: interfecerunt etiam [1] Regem, & [2] Togloſum Comitem cum Mannano Comite ejus filio, ejuſque fratrem, & omnes qui intra eam fuerunt, urbem defendere conatos; ceperunt vero reliquos, & quicquid intus fuit. Poſt hæc confeſtim congregavit [3] multus populus ſeſe in autumno, tum de Cantio, tum de Suthrigenſibus, tum de Orientalibus Saxonibus, tum undique de proximis civitatibus, & iverunt ad Colneceaſter, obſederuntque eam civitatem atque impugnarunt quouſque expugnaſſent: populum idcirco omnem interfecerunt, ac diripiebant quicquid intus eſſet, præter viros qui evaſerunt per murum. Poſt ea rurſum, hoc ipſo autumno, congregavit magnus exercitus [paganorum] ſeſe ex Anglis Orientalibus, tam ex terreſtribus copiis, quam prædatoribus quos ipſis in auxilium allexerant, ſperantes ſe ulturos injuriam iis [oblatam:] quocirca iverunt ad Mældune, & obſeſſa civitate, impugnabant eam, quouſque civibus ſupervenirent plures auxilio. Reliquerunt idcirco pagani urbem, ac diſceſſerunt; verum inſecuti homines qui in urbe fuerunt, iique qui ſupervenerant ipſis ſubſidio, fugarunt paganos, & interfecerunt [4] plures centenos, tum de piratis tum de cæteris. Haud multo poſt ea, hoc ipſo autumno, ivit Eadweardus Rex cum Occidentalium Saxonum exercitu ad [5] Paſſanhamme, & commoratus eſt ibi dum cingeretur urbs

ter þam þa giet gegaderode micel here hine of East-Englum. ⁊ of Myrcna londe. ⁊ foran to þære byrig æt Ƿiginga-mere. ⁊ ymb-sæton hie utan. ⁊ fuhton lange on dæg on. ⁊ namon þone ceap on-butan. ⁊ þa men aweredon þeah þa burh þe þær binnan wæron. ⁊ þa forleton hie þa burh ⁊ foron aweg. Ða æfter þam þy ylcan sumeres. gegaderode micel folc hit on Eadweardes cyninges anwealde of þam nyhstum burgum þe hit þa gefaran myhte. ⁊ foron to Temeseforda. ⁊ besæton þa burh. ⁊ fuhton þær on oð hie hie abræcon. ⁊ of-slogon þone cyning. ⁊ Toglos eorl. ⁊ Mannan eorl his sunu ⁊ his broðor. ⁊ ealle þa þe þær binnan wæron. ⁊ hie werian woldon. ⁊ namon þa oðre ⁊ eall ꝥ þær binnan wæs. Ða æfter þam þæs for-raðe gegadrode micel folc hit on hærfest. ægðer ge of Cent. ge of Suðrigum. ge of East-Seaxum. ge æghwonan of þam nihstum burhgum. and foron to Colneceastre. ⁊ ymb-sæton þa burh ⁊ þær on fuhton oð hie þa geeodon. ⁊ ꝥ folc eall of-slogon. ⁊ namon eall ꝥ þær binnan wæs. buton þam mannum þe þær oð-flugon ofer þone weall. Ða æfter þan þa gyt þæs ylcan hærfestes. gegadrode micel here hine of East-Englum. ægðer ge þæs land-heres. ge þara wicinga. þe hie him to fultume aspanen hæfdon. ⁊ þohton ꝥ hie sceoldon gewrecan hiora teonan. ⁊ foron to Mældune. ⁊ ymb-sæton þa burh. ⁊ fuhton þær on oð þam burh-warum com mara fultum to utan to helpe. And for-let se here þa burh ⁊ for fram. ⁊ þa foran þa men æfter ut of þære byrig. ⁊ eac þa þe him utan comon to fultume. ⁊ geflymdon þone here. ⁊ of-slogon hiora monig hund. ægþer ge æsc-manna ge oþþerra. Ða þæs for-raðe. þæs ilcan hærfestes. for Eadweard cyning mid Ƿest-Seaxna fyrde to Passan-hamme. ⁊ sæt þær þa hwile þe mon worhte

1 *Scil. Paganorum.* 2 *Togleam.* Flor. 3 *A parte ſcilicet Regis Eadweardi.* 4 *multa millia.* Flor. 5 *Paſſaham.* Flor.

a Ex

worhte þa burh æt Tofe-ceastre mid stan wealle. And him cirde to Þurferð eorl. ⁊ þa holdas. and eal se here þe to Hamtune hyrde norð oð Weolud. ⁊ sohton hine him to hlaforde and to mund-boran. And þa se fyrd stemn for ham. þa for oðer ut. ⁊ gefor þa burh æt Huntan-dune. ⁊ hie gebete. ⁊ geedneowade þær hio ær to-brocen wæs. be Eadweardes cyninges hæse. ⁊ ꝥ folc eall ꝥ þær to lafe wæs þara land-leoda beag to Eadwearde cyninge. ⁊ sohton his frið. and his mund-byrde. Ða gyt æfter þam þæs ylcan geres. foran to Martines mæssan. for Eadweard cyning mid West-Seaxna fyrde to Colne-ceastre. ⁊ gebete þa burh. ⁊ geedneowade þær hio ær to-brocen wæs. And him cirde micel folc to. ægðer ge on East-Englum. ge on East-Seaxum. þe ær under Dena anwealde wæs. ⁊ eall se here on East-Englum him swor annesse. ꝥ hie eall ꝥ woldon ꝥ he wolde. ⁊ eall ꝥ friðian woldon ꝥ he friðode. ægðer ge on sæ ge on lande. And se here þe to Grantan-brycge hyrde hine gecear synderlice him to hlaforde. ⁊ to mund-boran. and ꝥ fæstnodon mid aðum. swa swa he hit þa aræd hæfde. [a] Her Sihtric cing of-sloh Niel his broðor [a]:

apud Tofeceaſter lapideo muro. Ad eum item converſus eſt Thurferthus Comes, & militiæ præfecti, totuſque exercitus qui ad Hamtune pertinebat Aquilonem verſus uſque ad Weolud, & petebant eum ipſis in dominum ac protectorem. Cum exercitui [Regio] tempus ſtatutum domum redeundi veniret, egreſſus eſt alter, & adiit civitatem apud Huntandune, eamque reſarcivit & renovavit qua ex parte antea fuerat diruta, Eadweardi Regis mandato: iſte autem populus univerſus, quotquot provincialium ſuperſtites fuerunt, dediderunt ſe Eadweardo Regi, & petebant ejus pacem, ejuſque protectionem. Rurſum poſt illa, hoc ipſo anno, ante Martini feſtum, ivit Eadweardus Rex cum Occidentalium Saxonum exercitu ad Colneceaſter, & reſarcivit murum renovavitque quibus ex partibus fuerat diruta. Ei autem ſe dediderunt multi, tum in Orientalibus Anglis, tum in Orientalibus Saxonibus, qui antea ſub Danorum poteſtate fuerant: omnis item exercitus in Orientalibus Anglis ei unitatem juravit, [nempe] ſe omne illud facturos quod ei viſum eſſet, & omnes immunes præſtituros quos ipſe immunes præſtaret, tam mari quam terra. Exercitus etiam [paganorum] qui ad Grantanbrycge pertinebat eum elegerunt ſeorſum ipſis in dominum ac protectorem, idque confirmabant juramentis, ſicut ipſe decreverat. Hoc anno, Sihtricus Rex interfecit Nielum fratrem ſuum.

[b] An. DCCCCXXII. Her on ðissum gere. betweox gang-dagum ⁊ middan sumera. for Eadweard cyning mid fyrde to Stan-forda. ⁊ het gewircan þa burh on suð-healfe þære eas. ⁊ þæt folc eal þe to þære norðerran byrig hyrde him beah to. ⁊ sohtan him hine to hlaforde. [c] And þa on þam setle þe he þær sæt. þa gefor Æþelflæd his swoster æt

An. [1] DCCCCXXII. Hoc anno, inter Ambarvalia & mediam æſtatem, ivit Eadweardus Rex cum exercitu ad Stanfordam, & juſſit exſtrui munitionem in Auſtrali parte [2] fluminis: omnis item populus [3] qui ad Septentrionalem urbem pertinebant ei ſeſe dediderunt, & petebant eum ipſis in dominum. Dum in eo loco commoraretur, deceſſit Æthelfleda ejus ſoror apud Tame-

a Ex Laud. Cot. *b Deeſt Cod.* Laud. *c Hæc ad An.* DCCCCXVIII. *breviter ſic complexus eſt Cod. Laud.* Her Æþelflæd forð-ferde Myrcena hlæfdige. *i. e. Hoc anno, Æthelflæda, Merciorum domina, mortem obiit.*

1 DCCCCXIX. Flor. 2 *Welund dicti.* Flor. 3 *Qui in Septentrionali parte ejuſdem fluminis arcem tenebant.* Flor.

a Deeſt

Tameweorthige, XII. noctibus ante mediam æſtatem. Tum equitavit ad civitatem apud Tameweorthige, & ad eum converſa eſt univerſa gens in Merciorum terra, quæ Æthelfledæ antea ſubdita fuerat: Reges item in Borealibus Britannis, Howelus, & [1] Cledaucus, & [2] Jeothwelus, omniſque Aquilonarium Britannorum natio eum petebant ipſis in dominum. Inde perrexit ad Snotingaham, cepitque eam urbem, ac juſſit eam reſarciri & muniri cum Anglis ſimul & Danis: ad eum etiam converſus eſt omnis populus, qui in Merciorum terra habitaret, tam Dani quam Angli.

An. [3] DCCCCXXIII. Hoc anno, ivit Eadweardus Rex cum exercitu, inclinato jam autumno, ad Thælwæle, & juſſit conſtrui eam urbem, & firmari, præſidioque muniri. Juſſit etiam alium exercitum, dum ibi commoraretur, de Merciorum terra, adire [4] Manigeceaſter in Northymbris, ac eam reſarcire, præſidioque munire. Hoc anno, deceſſit Plegemundus Archiepiſcopus. Hoc anno, Regnoldus Rex expugnavit Eboracum.

An. [5] DCCCCXXIV. Hoc anno, ante mediam æſtatem, ivit Eadweardus Rex cum exercitu ad Snotingaham, & juſſit conſtrui urbem in Auſtrali parte [6] fluminis [7] è regione alterius, & pontem trans Trentam inter duas urbes. Perrexit inde in Peaclond ad Badecanwyllam, & juſſit exædificari urbem in ejus vicinia, & præſidio firmari. Tum autem eum elegit in patrem & dominum Scotorum Rex; omnis item Scotorum gens; & [8] Regwnaldus ac Eadulfi filius, omneſque quotquot in Northymbris habitarunt, ſive Angli, ſive Dani, ſive Normanni, ſive alii [quicunque:] [9] Stræcledwallorum etiam Rex, omneſque Stræcledwalli.

An. [10] DCCCCXXV. Hoc anno, Ead-

Tameƿeorðige XII. nihtum ær middum sumera". And þa gerad he þa burh æt Tameƿeorðige. ⁊ him cyrde to eall se þeodscype on Myrcna lande. þe Æðelflæde ær under-þeoded ƿæs. ⁊ þa cyningas on Norð-Ƿealum. Hoƿel. ⁊ Cledauc. ⁊ Jeoðƿel. ⁊ eall Norð-Ƿeall-cyn hine sohton him to hlaforde. Ða for he þonan to Snotingaham. ⁊ gefor ða burh. ⁊ het hie gebetan and gesettan ægðer ge mid Engliscum mannum ge mid Deniscum. ⁊ him cyrde eall ꝥ folc to. þe on Myrcna lande geseten ƿæs. ægðer ge Denisce ge Englisce:·

[a] An. DCCCCXXIII. Her on þyssum geare. for Eadƿeard cyning mid fyrde on uppan hærfest to Ðælƿæle. ⁊ het geƿyrcan þa burh. ⁊ gesettan. ⁊ gemannian. And het oðre fyrd eac of Myrcna þeode. þa hƿile þe he þær sæt. gefaran Manige-ceaster on Norð-hymbran. ⁊ hie gebetan ⁊ gemannian. [b] Her forðferde Plegemund Arcebisceop". [c] Her Regnold cyng geƿann Eoferƿic":·

[d] An. DCCCCXXIV. Her on þyssum gere. foran to middum sumera. for Eadƿeard cyning mid fyrde to Snotingaham. ⁊ het geƿyrcan þa burh on suð-healfe þære eas. ongean þa oðre. ⁊ þa brycge ofer Treontan betƿeox þam tƿam burhum. And for þa þonan on Peac-lond to Badecanƿyllan. ⁊ het geƿyrcan ane burh þær on neaƿeste. ⁊ gemannian. And hine geceas þa to fæder ⁊ to hlaforde Scotta cyning. ⁊ ealle Scotta þeod. ⁊ Regƿnald. ⁊ Eadulfes suna. ⁊ ealle þa þe on Norð-hymbrum bugeað. ægðer ge Englisce ge Denisce. ge Norð-men ge oðre. ⁊ eac Stræcled-Ƿeala cyning. ⁊ ealle Stræcled-Ƿealas:·

An. DCCCCXXV. [e] Her Eadƿeard cing

a *Deeſt Cod.* Laud. b *Cod. Petroburg.* c *Ex Laud. Cot.* d *Deeſt Cod.* Laud. e *Sic Cod.* Cant. *ad An.* DCCCCXXIV. *Breviter Wheel. An.* DCCCCXXV. Her Eadƿeard cing forðferde. ⁊ Æþelstan his sunu feng to rice:·

1 *Clitwic.* Flor. 2 *Juthwal.* Flor. 3 DCCCCXX. Flor. 4 *Mamerceaſtram.* Flor. 5 DCCCCXXI. Flor. 6 *ſcil. Trentæ.* 7 *Contra urbem quæ in altera ripa ſita erat.* Flor. 8 *Reignaldus.* Flor. 9 *Streatgledwallorum.* Flor. 10 DCCCCXXIV. Flor.

a De-

cing geforn on Mýrcum æt Fearn-dune. ⁊ Ælfweard his sunu swiðe hraðe þæs geforn on Oxna-forda. ⁊ heora lic licgað on Wintan-ceastre. And Æðestan wæs of Mýrcum gecoren to cinge. and æt Cinges-tune gehalgod *". [a] And sce. Dunstan wearð acænned". [b] ⁊ Ƿulfhelm [c] feng" to þam Arcebiscop-rice on Cant-ware-býri":·

weardus Rex deceſſit in Merciis apud Fearndune; & Ælfweardus ejus filius ſtatim poſtea deceſſit in Oxnaford: eorum autem corpora jacent in Wintanceaſter. Ætheſtanus vero fuit à Merciis electus in Regem, & apud Cingestune conſecratus *. Sanctus item Dunſtanus natus eſt: & Wulfhelmus capeſſit Archiepiſcopatum in Cantwarebyri.

DCCCCXXVI.

[d] An. DCCCCXXVII. Her Æðelstan cýning for-draf Guðfrið [e] cýng". And her Ƿulfelm Arceb. [f] for to Rom:·

An. DCCCCXXVII. Hoc anno, Æthelſtanus Rex expulit Guthfrithum [Northymbrorum] Regem. Et hoc anno, Wulfhelmus Archiepiſcopus profectus eſt Romam.

[g] An. DCCCCXXVIII. Ƿillelmus feng to Normandi. ⁊ heald xv. gear:·

An. DCCCCXXVIII. Willelmus capeſſit Normanniæ [regnum,] & tenuit xv. annis.

DCCCCXXIX. DCCCCXXX. DCCCCXXXI.

[h] An. DCCCCXXXII. Her mon hadode Býrnstan biscop to Ƿintan-ceastre iv. kl. Junii. ⁊ he heold þridde healf gear biscop-dom:·

An. DCCCCXXXII. Hoc anno, conſecratus eſt Byrnſtanus Epiſcopus ad Wintanceaſter, iv. kal. Junii, & tenuit Epiſcopatum duobus annis cum dimidio.

An. DCCCCXXXIII. Her forð-ferde Friðestan biscop:· [i] Her adronc Edwine æþeling on sæ":·

An. DCCCCXXXIII. Hoc anno, deceſſit Fritheſtanus Epiſcopus. Hoc anno, demerſus eſt Ædwinus Clito in mari.

An. DCCCCXXXIV. Her for Æðelstan cýning [k] in" on Scotland [l] ægðer" ge mid land-here ge mid scip-here. and his micel ofer-hergade. [m] And Býrn-

An. DCCCCXXXIV. Hoc anno, profectus eſt Æthelſtanus Rex in Scotiam cum terreſtri exercitu ſimul & navali exercitu, ejuſque magnam partem devaſtavit †. Byrnſtanus

* *Poſt* gehalgod *legit Cod.* Cant. *unde hæc deſumpſimus*, ⁊ he geaf his swýftor. (*l.* swýstor.) *Aliquid proculdubio deſideratur. Neſcio an dicturus fuerit iſtius Chronici auctor, ut Æthelſtanus ſuam ſororem in uxorem dederit Sihtrico Northymbrorum Regi. Certe id eum feciſſe anno proxime ſequenti teſtis eſt* Florent. Wigorn. *a Deſunt Laud. Cant. Quæ in hoc Anno ſequuntur deſumpſit Wheeloc. ex Cod. Petroburg. b* Her Ƿulfelm biscop wæs gehalgod. *Laud. i.e. Hoc anno, Wulfelmus Epiſcopus fuit conſecratus. c* wearð gehalgod. *Cot. d Ex Laud. Cot. e Deeſt Cot. f* ferde. *Cot. g Ex Cot. quæ Latine habet Cod.* Laud. *Willelmus ſuſcepit regnum, & xv. annis regnavit. h An.* DCCCCXXXI. Her forð-ferde Johannes Triðestan. biscop Ƿentanus. ⁊ Býrnstanus gebletsod on his loh. *Cot. i.e. Hoc anno, deceſſit Johannes Tritheſtanus, Epiſcopus Wintonienſis; & Byrnſtanus conſecratus fuit in ejus ſedem. Perperam, opinor. Prius enim conſecratus eſt Byrnſtanus quam mortem obiret Fritheſtanus; quippe ſecundum* Florent. *Vir eximiæ ſanctitatis Fritheſtanus Wintonienſis Epiſcopus, ordinato pro ſe in Epiſcopatu viro religioſo Byrnſtano, Wintoniam reſedit. Fritheſtani vero mortem cum Wheeloco ponit* Flor. *anno proxime ſequenti. Deeſt uterque Annus Cod.* Laud. *i Ex Laud. k Deeſt Laud. Cant. l Deeſt Laud. m Deeſt Laud. Cant.*

* *Ab Athelmo Dorobernenſi Archiepiſcopo.* Flor. † *Quoniam Rex Scotorum Conſtantinus fœdus, quod cum eo pepigerat, dirupit, inquit* Flor.

a Deeſt

ſtanus item Epiſcopus deceſſit in Wintanceaſter ad [feſtum] Omnium Sanctorum.

An. DCCCCXXXV. Hoc anno, capeſſit Ælfeagus Epiſcopus Epiſcopatum in Winceaſter.

DCCCCXXXVI. DCCCCXXXVII.

An. DCCCCXXXVIII. Hoc anno, Æthelſtanus Rex, Comitum Dominus, [1] filiis torquium largitor; ejuſque etiam frater Eadmundus Clito; longa ſtirpis ſerie [ſplendentes,] interfecerunt [Hibernos] in prælio, gladiorum acie, circa Brunanburh: [2] muros fiderunt: occiderunt nobiles domeſticæ reliquiæ defuncti Eadwardi. Sic eis ingenitum fuit à cognatis ut nobile videretur, prælio frequenter commiſſo, contra latrones patriam defendere, theſauros, ac domicilia, [3] & devota exteris". [4] Scotorum gens & navium claſſis egregia peribant: campi reſonarunt: milites [5] acriter [pugnabant;] ex quo ſol, præclarum ſidus, lætificans profunda; candela conſpicua Dei æterni Domini, mane prodiret, donec nobilis [6] creatura ſedem repetiſſet. Ibi occubuerunt milites multi, telis perforati: advenæ Aquilonares ſub ſcutis lanceati: Scoti etiam defeſſi prælio. Proles Weſt-Saxonum, die longe provecta, turmis electis è veſtigio proſtraverunt inviſas gentes: peremerunt exercitum fugientem, eos à tergo celeriter inſecuti, gladiis & jaculis acutis.

ſtan biſcop ꝼorð-ꝼerde on Ƿintan-ceaſtre to Omnium Sanctorum":.

[a] An. DCCCCXXXV. Her ꝼenʒ Ælꝼheah biſceop to biſceop-dome [b] on Ƿinceaſtre":.

[c] An. DCCCCXXXVIII. [d] Her Æðelſtan cyninʒ. eorla Drihten. beorna beah-ʒyꝼa. ⁊ his broðor eac Eadmund æðelinʒ. ealdor lanʒne tyr. ʒeſloʒon æt [e] ſecce. ſpeorda ecʒum. [f] ymbe Brunan-burh". bord-[g] ſeal cluꝼan". heoƿan heaðolinde. [h] hamora laꝼan". [i] aꝼaran Eadƿeardes. ſƿa him ʒeæðele ƿæs. ꝼrom cneo-mæʒum. ꝥ hie æt campe oꝼt ƿið laðra ʒehƿæne. land ealʒodon. hord and hamas hettend [k] crunʒun. [l] Sceotta leoda". and ſcip-ꝼlotan. [m] ꝼæʒer ꝼeollan". ꝼeld [n] dynede [o] ſecʒas hƿate". ſyððan ſunne up on morʒen tid. mære tunctʒol. glad oꝼer ʒrundas. Godes condel beorht eces Drihtnes. [p] oþþ ſio æþele ʒeſceaꝼt. [q] ſahto ſetle. þær læʒ ſecʒ mæniʒ. ʒarum [r] aʒeted. ʒuma norþerna" oꝼer ſcyld ſcoten. [s] ſƿilce" Scittiſc eac. ƿeriʒ [t] ƿiʒes ſæd. Ƿeſt Seaxe ꝼorð. ondlonʒne dæʒ. [u] eorod cyſtum on laſt leʒdun. laðum þeodum. heoƿan here-ꝼlyman. hindan þearle mecum mylen [x] ſcearpan. Myrce ne ƿyrndon.

a Deeſt Laud. Cant. *b Ex Cot.* *c Ad An.* DCCCCXXXVII. *Cant. Hunc Annum breviter ſic habet Cod. Cot.* Her Æðerſtan cinʒ ⁊ Eadmund his broðer lædde ꝼyrde to Brunan-byri. ⁊ þar ʒeꝼeht ƿið Anelaꝼ. ⁊ Criſte ꝼultumeʒende ſeʒe hæꝼde. *i. e. Hoc anno, Ætheſtanus Rex & Eadmundus ejus frater duxerunt exercitum ad Brunanbyri, & ibi depugnabant cum Anelafo, &, Chriſto adjuvante, victoriam ſunt adepti. --- Et Cod. Laud.* Her Æðelſtan cyninʒ lædde ꝼyrde to Brunan-byriʒ. *d* Idioma hîc, & ad An. 942. & 975. perantiquum & horridum, (*inquit* Wheelocus.) *Perantiquum proculdubio; horridum interim haud dicendum: quippe quod ſtylum Cædmonianum, elegantiſſimum plane, & in quo Ducum res geſtæ ob ejus ſublimitatem decantari antiquitus ſolebant, aliquatenus ſaltem referat.* *e* ſake. *Cant.* *f* embe Brunnan-burh. *Cant.* *g* peall luꝼan. *Cant.* *h* hamora laꝼum. *Cant.* *i* eaꝼoran. *Cant.* *k* crunʒon. *Cant.* *l* Scotta leode. *Cant.* *m* ꝼæʒe ꝼeoll. *Cant.* *n* dennade. *Cant.* *o* ſecʒa ſƿate. *Cant.* *p* ꝥ. *Cant.* *q* ſah to. *Cant.* *r* ꝼor-ʒrunden ʒuman norðerne. *Cant.* *s Ex Cant.* *t* ƿiʒʒes. *Cant.* *u* eored. *Cant.* *x* ſcearpum. *Cant.*

1 *Nobilibus.* Hunt. 2 *Scutorum muros.* Hunt. 3 *Et xenia.* Hunt. 4 *i. e. Hibernorum.* 5 *Sudarunt.* Hunt. 6 *Ductor.* Hunt.

a hear-

don. ᵃheordes hond plegan. hæle þa nanum ᵇþara" þe mid Anlafe. ofer ᶜæra gebland". on lides bosme. land gesohtun. fæge to gefeohte. fife ᵈlegun on þam camp-stede. cyningas geonge. sweordum aswefede. ᵉsweolce seofene eac eorlas Anlafes. unrim heriges. flotan ⁊ Sceotta. ðær geflemed wearð norðmanna ᶠbregu. ᵍnyde gebæded to lides stefne litle werede. cread cnearon flot cyning. ut gewat on fealene flod. feorh generede. Swilce þær eac se Froda mid fleame com. on his cyððe norð Constantinus. har hylde rinc. hreman ne þorfte. ʰmæcan gemanan. ⁱhe wæs his mæga sceard. freonda gefylled on folcstede. ᵏbeslagen æt secce. ⁊ his sunu forlet on wæl-stole. wundum forgrunden. geonge æt guðe. gylpan ne þorfte. beorn blanden-ˡfeax. bilge slehtes eald in ᵐridda. ne Anlaf þy ma. mid heora here-lafum. ⁿhlehan ne þorftan. ꝥ hie ᵒbeadu weorca beteran wurdon on camp-stede ᵖcumbelgehnades". garmittinge. gumena gemotes. wæpen gewrixles. þæs hie on wæl felda. wið Eadweardes. ᑫaforan plegodan. gewitan him þa norð men nægled cnearrum. dreorig dara þa laf. on ʳdinnes mere. ofer deop wæter. ˢDifelin secan. ᵗ⁊ heora land" æwiscmode. swilce þa gebroðer. begen æt samne. cyning and æðeling. cyððe sohton. West-Seaxna land. ᵘwiges hreamie". lætan him behyndan. ˣhræfn Bryttian" ʸsalu wipadan". ᶻand" þone sweartan hræfn. hyrned nebban. ⁊ ᵃþane hasean padan" earn. æftan hwit æses brucan. grædigne guð-hafoc. ⁊ ꝥ grægedeor wulf on wealde. ne wearð wæl

Mercii non metuebant durum manûs ludum. Salus tunc nullis qui cum Anlafo trans maris campos, in navis gremio, terram petierunt ad pugnam fatalem. Quinque occubuerunt in loco prælii Reges, juvenum gladiis percuſſi: ſeptem etiam Duces Anlafi: abſque numero de exercitu navali & Scotis [ceciderunt.] Ibi fugatus eſt Danorum terror: compulſus eſt ad fluctuum fremitum cum parva turma: ploravit mœſtus in fluctu Rex: egreſſus cum paucis in fluctum, vitam liberavit. Inde etiam Froda fuga reverſus eſt in ſuam patriam: Aquilonaris [Dux] Conſtantinus de pugnæ congreſſu jactare nequiit inter ſuos cognatos: is fuit propinquorum fragmen: amici corruerant in ſtatione populi, proſtrati prælio: ſuum filium reliquit in loco ſtragis, vulneribus attritum, recentem ad prælia: gloriari non potuit proles auricoma, audax in prælio, vetuſtus ingenio. Nec magis Anlafus, eorumque reliquiæ jactare potuerunt, quod ipſi adminiſtratores negotiorum meliores erant in prælii loco; ictuum immanitate, telorum transforatione. Procerum concilia planxerunt viciſſim ſuos in ſtragis campo cum Eadweardi filiis luſiſſe. Diſceſſerunt inde Aquilonares viri cum navibus clavatis: mœſtæ reliquiæ in mari reſono ultra profundam aquam Difelinum petunt, ſuorumq; terram dedecorant. Pariter etiam uterque frater, ſimul Rex & Clito, patriam petunt, Weſt-Saxonum terram. Prælii deploratores poſt ſe reliquerunt, corvum Britannos in eſcam devorantem, nigrum corvum, ore cornutum, raucum etiam bufonem; tum & aquilam albam eſcam ſecutum, voracem milvum, & lupum in ſaltu [1] mixtum colore". Non fuit ſtrages major

a heardes. *Cant.* *b* *Ex Cant.* *c* ear gebland. *Cant.* *d* lagon. *Cant.* *e* swilce. *Cant.* *f* brego. *Cant.* *g* nede. *Cant.* *h* mecea. *Cant.* *i* her. *Cant.* *k* for-slægen. *Cant.* *l* fex. *Cant.* *m* witta. *Cant.* *n* hlihhan. *Cant.* *o* beado. *Cant.* *p* cum bol gehnastes. *Cant.* *q* eaforan. *Cant.* *r* dinges. *Cant.* *s* Dyflen. *Cant.* *t* eft ira land (*rectius fortaſſe* Iraland.) *Cant.* *u* wigges hremige. *Cant.* *x* hraw Bryttigean. *Cant.* *y* salowig padan. *Cant.* *z* *Deeſt Cant.* *a* þone hasopadan. *Cant.*

1 *Sic* Hunt.

major in hac Inſula unquam [plureſve] populi occiſi antehac gladii acie, (quos commemorant Libri veterum Hiſtoricorum) ex quo ab Oriente huc Angli ac Saxones appellentes, & per mare latum Britanniam petentes, inſignes bellorum fabri, Britannos ſuperabant, Duces honore præſtantes: [&] terram occupabant.

mare. on ðis eiglande. [a] æfer ᵹyta. folces [b] ᵹefylled. beforan þissum. sweordes ecᵹum. þæs þe us secᵹað bec. ealde uðwitan. siððan eastan hider Enᵹle ⁊ [c] Seaxe. up becomon. ofer brymum brad. Brytene sohton. wlance wiᵹsmiðas. [d] Ƿealles ofercomon. eorlas arhwate. eard beᵹeatan :·

DCCCCXXXIX. DCCCCXL.

An. [1] DCCCCXLI. Hoc anno, Æthelſtanus Rex deceſſit VI. kal. Novembris, XLI. circiter anno præter unam noctem ex quo Ælfredus Rex mortem obibat; Eadmundus autem Clito capeſſit regnum, & ei præfuit XVIII. annis: Æthelſtanus vero Rex regnavit [2] XIV. annis & X. hebdomadis.

An. DCCCCXLI. [e] Her Æðelstan cyninᵹ forð-ferde on VI. kl. Nouembris. ymbe [f] XLI. wintra butan anre niht þæs þe Ælfred cyninᵹ forð-ferde. ⁊ Eadmund æþelinᵹ fenᵹ to rice. ⁊ he wæs þa XVIII. wintre. ⁊ Æðelstan cyninᵹ rixade XIV. ᵹear and X. wucan :·

An. DCCCCXLII. Hoc anno, Eadmundus Rex, Anglorum Dominus, cognatorum protector, magnarum rerum auctor, Merciam invaſit, qua diſterminant albi fontis via, & Humber fluvius, ſpatioſus torrens. Civitates quinque, Ligoraceſter, & Lindcylne, & Snotingaham, itemque Stanford, ac Deoraby, Danorum antea fuerunt, Aquilonaribus viris ſubjici coactæ: ſub paganorum ditione ac vinculis diu tormenta paſſi ſunt, donec tandem eos liberavit pro ſuo honore bellicoſus hæres Eadweardi. Eadmundus Rex ſuſcepit Anlafum Regem in Baptiſmo. Eodem anno, poſt tempus bene longum ſuſcepit Regenoldum Regem in conſecratione. Hoc anno, Anlafus Rex deceſſit, & Ricardus vetus ſuſcepit regnum, & regnavit annis LII.

An. DCCCCXLII. Her Eadmund cyninᵹ. Enᵹla þeoden. [g] maᵹa mund-bora. Myrce ᵹeeode. dyre dæd fruma. swa dor sceadeð hwitan wylles ᵹeat. ⁊ [h] Humbra ea". brada brym stream. burhᵹa fife Liᵹora-ceaster. ⁊ Lindcylne. [i] ⁊" Snotinᵹaham. swilce Stanford. eac Deoraby. [k] Dene wæran ær". under Norð mannum. [l] nyde ᵹebeᵹde". on [m] hæþenra. hæfte [n] clommum. lanᵹe þraᵹe. oððe hie alysde eft for his weorð-scype wiᵹᵹendra hleo afera Eadweardes. [o] Eadmund cyninᵹ onfenᵹ Anlafe cyninᵹe æt fulwihte. ⁊ þy ylcan ᵹere ymb teala [p] micel fæc" he on-fenᵹ [q] Reᵹenolde cyninᵹe" æt bisceopes handa":· [r] Her Anlaf cyninᵹ forð-ferde". [s] ⁊ Ricardus uetus suscepit reᵹnum. ⁊ reᵹnauit an. LII."

DCCCCXLIII.

An. DCCCCXLIV. Hoc anno, Eadmundus Rex ſubjecit totam Northymbrorum terram ſuæ ditioni, & expulit duos Reges,

An. DCCCCXLIV. Her Eadmund cyninᵹ ᵹeeode [t] eal Norð-hymbra [u] land him to ᵹewealde". ⁊ aflymde ut [x] twegen [a] cynin-

a æfre. *Cant.* b afylled. *Cant.* c Sexan. *Cant.* d Ƿealas. *Cant.* e *Hæc ad An.* DCCCCXL. *breviter ſic habet Cod. Laud.* Her Æðelstan cyninᵹ forð-ferde. ⁊ fenᵹ Ædmund to rice his broðer. *Hoc anno, Æthelſtanus Rex deceſſit, & capeſſit regnum Edmundus ejus frater.* f XL. *Cant.* g mæcᵹea. *Cant.* h Humbran ea. *Cant.* i *Deeſt Cant.* k Denum wæron æror. *Cant.* l nede ᵹebæded. *Cant.* m hæþenum. *Cant.* n clammum. *Cant.* o *Ad An.* DCCCCXLIII. *Cant.* p mycelne fyrst. *Cant.* q Ræᵹnoldes cinᵹes. *Cant.* r *Ex Laud. Cot.* s *Ex Laud.* t ealle. *Laud.* u *Deeſt Laud.* x --ᵹene. *Cot.*

1 DCCCCXL. Flor. 2. *Anno Regni* XVI. *mortem obiiſſe teſtis eſt* Flor. Wigorn.

a cyne-

[a] cẏningas. Anlaf [b] Sẏhtrices sunu''. ⁊ [c] Regenald [d] Guðferðes sunu'':

An. DCCCCXLV. Her Eadmund cẏning oferhergode [e] eall Cumbra-land. [f] ⁊ hit let to eal Malculme. Scotta cẏninge. on ꝥ gerad ꝥ he wære his midwẏrhta. ægðer ge on sæ ge on lande'':

An. [g] DCCCCXLVI. Her Eadmund cẏning [h] forð-ferde [i] on sce' Augustinus mæsse-dæge. ⁊ he hæfde rice seofeðe healf gear''. ⁊ [k] þa'' feng Eadred [l] æþeling'' his broðor to rice. ⁊ [m] he'' [n] sona'' gerad eall Norð-hẏmbra land him to gewealde. ⁊ Scottas him aþas [o] sealdan ꝥ hie woldan eal ꝥ he wolde:

DCCCCXLVII. DCCCCXLVIII.

[p] An. DCCCCXLIX. Her com Anlaf [q] cwiran on [r] Norð-hẏmbra land:

DCCCCL.

[s] An. DCCCCLI. Her forð-ferde Ælfheah. Wintan-ceastres biscop. on sce. Gregories mæsse-dæg:

[t] An. DCCCCLII. Her Norð-hẏmbre for-drifan Anlaf cẏning. ⁊ under-fengon Yric Haroldes sunu'':

DCCCCLIII.

[u] An. DCCCCLIV. Her [x] Norð-hẏmbre for-drifon Yric. ⁊ Ædred [y] cing'' feng to Norðẏmbra rice:

An. DCCCCLV. [z] Her forð-ferde Eadred cẏning [a] on sce. Clementes mæsse-dæg on Frome. ⁊ he ricsade teoþe healf gear'. ⁊ [b] þa'' feng Eadwic to rice. Eadmundes sunu [c] cẏninges''. [d] ⁊ s. Ælgiue''. [e] ⁊ aflæmde sce. Dunstan ut of lande'':

An. DCCCCLVI. [f] Her forð-ferde

An'afum Sihtrici filium, & Regenaldum Guthferthi filium.

An. DCCCCXLV. Hoc anno, Eadmundus Rex devaſtavit totam Cumbrorum terram, eamque dedit Malculmo Scotorum Regi, ea conditione ut ſibi eſſet commilito tum mari tum terra.

An. DCCCCXLVI. Hoc anno, Eadmundus Rex deceſſit in feſto ſancti Auguſtini; habuit autem regnum ſex annis cum dimidio: tum vero capeſſit regnum Eadredus Clito ejus frater, qui ſtatim redegit totam Northymbriam in ſuam poteſtatem; Scoti etiam ei juramenta præſtiterunt ſeſe velle quicquid is vellet.

An. DCCCCXLIX. Hoc anno, reverſus eſt Anlafus in Northymbrorum terram.

An. DCCCCLI. Hoc anno, deceſſit Ælfeagus, Wintonienſis Epiſcopus, in feſto ſancti Gregorii.

An. DCCCCLII. Hoc anno, Northymbri expulerunt Anlafum Regem, & ſuſceperunt Yricum Haroldi filium.

An. DCCCCLIV. Hoc anno, Northymbri expulerunt Yricum; & Ædredus Rex capeſſit Northymbrorum regnum.

An. DCCCCLV. Hoc anno, deceſſit Eadredus Rex, feſto ſancti Clementis, in [ætatis] vigore: regnavit autem novem annis cum dimidio; ac tum capeſſit regnum Eadwicus, Eadmundi Regis filius, & ſanctæ Ælgivæ; is vero fugavit ſanctum Dunſtanum de terra.

An. DCCCCLVI. Hoc anno, deceſſit Wulſtanus

---

a cẏne-borene men. *Laud. Cot.* *b Deeſt Laud.* *c* Rægnold. *Cant.* *d Deeſt Laud.* *e* ealle. *Laud.* *f Deſunt Laud.* *g* DCCCCXLVIII. *Laud.* *h* wearð of-stungen. *Laud. Cot. i.e. jugulatus eſt.* *i Deeſt Laud.* *k Deeſt Laud.* *l Deeſt Laud.* *m Ex Laud.* *n Ex Laud. Cot.* *o* sworon. *Laud. Cot.* *p Ex Laud. Cot.* *q Quid ſignificet hoc vocabulum omnino neſcio. Fortaſſe vertendum eſt* retro, *à* cẏrran *redire. Certe* Anlafum *ſub hoc tempus de exilio rediiſſe narrant Rerum Anglicarum Scriptores.* *r* Norðumber-land. *Cot.* *s Deeſt Cant. Laud.* *t Ex Laud. Cot.* *u Ex Laud. Cot.* *x* --hẏmbran. *Cot.* *y Deeſt Laud.* *z An.* DCCCCLVI. Her forð-ferde Eadred cing. ⁊ Eadwig feng to rice. *Cant.* *a Deeſt Laud.* *b Deeſt Laud.* *c Deeſt Laud.* *d Ex Cot.* *e Cod. Petroburg. Deſunt Laud. Cant.* *f Ex Laud. Cot.*

Wulſtanus Archiepiſcopus de Euerwic*. Hoc anno, Eadgarus Clito capeſſit Merciorum regnum.

An. DCCCCLVII. Hoc anno, deceſſit Eadwigus Rex, kalend. Octobris; & Eadgarus ejus frater capeſſit regnum tum in Occidentalibus Saxonibus, tum in Merciis, tum in Northymbris: is vero ei præfuit XVI. annis. Ejus diebus, res admodum proſpere ceſſerunt, atque Deus ei conceſſit ut uteretur pace quamdiu vixit: quodcunque autem ei commodum viſum eſt, in id ſumme ſtudioſus erat. Conciliavit Deo honorem ubique, & Dei legem dilexit, populique paci conſuluit optime omnium Regum qui ante eum fuerant intra hominum memoriam. Deus porro eum adjuvit, ut Reges & Comites ſedulo ipſi obtemperarent, moremque ei gererent in qua re cunque vellet: abſque prælio etiam omnia gubernavit prout ipſi viſum eſt. Fuit latè per vicinas regiones maximo honore habitus, propterea quod multum celebraret Dei nomen, atque Dei legem inveſtigaret frequentiſſime, Dei item laudes adaugeret longe lateque, & ſapienter conſuleret perpetuo, coram Deo & mundo, toti ſuæ nationi. Unicum interim male admodum factum, quod exteras impuritates adamaret, ac paganas conſuetudines in hac terra confirmaret, & alienigenas huc invitaret, & nocivas gentes attraheret hanc in terram. Deus vero ei concedat ut illius bona opera prævaleant malefactis, in ejus animæ re-

Ƿulfstan Arceb." [a] of Euerwic":· [b] Her Eadgar æðeling feng to Myrcna rice":·

An. [c] DCCCCLVII. [d] Her forð-ferde [e] Eadwig cyning [f] on kl. Octobr." and Eadgar his broðor feng to rice" [g] ægþer ge on West-Seaxum. ge on Myrcum. ge on Norð-hymbrum. ⁊ he wæs þa XVI. wintre". [h] On his dagum hit godode georne. ⁊ God him geuðe ꝥ he wunode on sibbe þa hwile þe he leofode. ⁊ he dyde swa him þearf wes earnode þes georne. He arerde Godes lof wide. and Godes lage lufode. ⁊ folces frið bette swiðost þara cyninga þe ær him gewurde be manna gemynde. And God him eac fylste ꝥ cyningas ⁊ eorlas georne him to bugon. ⁊ wurden underþeodde to þam þe he wolde. ⁊ butan gefeohte eal he gewilde þet he sylf wolde. He wearð wide geond þeod-land swiðe geweorðad. forðam ðe he weorðode Godes naman georne. and Godes lage smeade oft ⁊ gelome. and Godes lof rærde wide ⁊ side. ⁊ wislice rædde oftost á simle. for Gode ⁊ for worulde. eall his þeode. Ane mis-dæda he dyde þeah to swiðe. ꝥ he æl-þeodige unsida lufode. ⁊ hæþene þeawas innan þisan lande gebrohte to fæste. ⁊ ut-lændisce hider in tihte. ⁊ deoriende leoda bespeon to þysan earde. Ac God him geunne ꝥ his gode dæda swyðra wearþan þonne mis-dæda. his saple to

---

a Ex Laud. *b Ex Cant.* *c* DCCCCLVIII. *Cant.* DCCCCLIX. *Laud.* *d* Her Edwi cing forð-ferde. ⁊ Edgar cing wearð æfter him ouer eal Brytene. *Cot. i. e. Hoc anno, Edwi Rex mortem obiit, & Eadgarus Rex poſt eum præfuit toti Britanniæ.* *e* Eadwi. *Laud.* *f Deeſt Laud. Cant.* *g Ex Cant.* *h Ex Cod.* Laud. *hæc de Edgari vita deſumpſimus; quæ breviter ſic complexus eſt Cod. Cot.* On his dagum hit godade georne. ⁊ God hi geuðe ꝥ he wunode on sibbe þa hwile þa he leouode. Butan gefeohte eal he gewyld ꝥ he sylf wolde. ⁊ he dyde swa him þearf wes. He wurðode Godes naman georne. ⁊ Godes lage smeade oft ⁊ gelome. ⁊ Godes lof rærde wide ⁊ side. and wislice rædde ealre his þeode for Gode ⁊ for worulde. *Ejus diebus, omnia proſpere ceſſerunt, & Deus ei conceſſit ut uteretur pace quamdiu vixit. Abſque prælio omnia gubernavit prout ipſe voluit, fecitque quod ipſi utile viſum eſt. Celebravit admodum Dei nomen, Deique laudes adauxit longe lateque, & ſapienter conſuluit toti ſuæ genti coram Deo & coram mundo.*

* VII. *kal. Januarii.* Flor.

a Deeſt

to geſcyldneſſe on langſuman ſyðe":·
[a] Her he ſænte æfter ſce. Dunſtane. ⁊ gefe him ꝥ biſcop-rice on Ƿigra-cæſtre. ⁊ þær æfter ꝥ biſcop-rice on Lundune":·

DCCCCLVIII. DCCCCLIX. DCCCCLX.

An. DCCCCLXI. Her geƿat [b] Odo [c] ſe goda" Arcebiſcop. ⁊ ſce. Dunſtan [d] feng" to Arcebiſcop-rice. Her forð-ferde Ælfgar cyninges mæg on Defenum. ⁊ his lic lið on Ƿil-tune. ⁊ Sigeferð cyning hine of-feoll. ⁊ his lic reſt æt Ƿin-burnan. And ða on geare ƿæs ſƿiðe micel man-cƿealm. ⁊ ſe mycela man-bryne ƿæs on Lundene. ⁊ Paules minſter forð-barn. ⁊ þy ilcan geare ƿearð eft geſtaðelad:· On þis ylcan geare. for Aðelmod mæſſe-preoſt to Rome. ⁊ þær forð-ferde XVIII. kł. Septembris:·

DCCCCLXII.

An. DCCCCLXIII. [e] Her forð-ferde Ƿulfſtan Diacon on Cilda-mæſſe-dæge. ⁊ æfter þon forð-ferde Gyric mæſſe-preoſt":· [f] On þy ilcan geare. feng Aðelƿold abbod to þam biſcop-rice on Ƿintan-ceaſtre. ⁊ hine mon gehalgode in vigilia ſ. Andree. ƿæs ſunnan dæg on dæg":· [g] On þes oðer gear ſyððon he ƿæs gehalgod. þa makode he feola minſtra. ⁊ draf ut þa clerca of þe biſcop-rice. forðan ꝥ hi noldon nan regul healden. ⁊ ſætta þær muneca. He macode þær tƿa abbot-rice. an of muneca oðer of nunna. ꝥ ƿæs eall ƿiðinnan Ƿintan-ceaſtra. Syððan þa com he to ſe cyng

demptionem in ultimo die. Hoc anno, is revocavit ſanctum Dunſtanum, deditque ei Epiſcopatum in Wigraceaſter, & poſtea Epiſcopatum in Lundune.

An. DCCCCLXI. Hoc anno, deceſſit Odo bonus ille Archiepiſcopus *; & ſanctus Dunſtanus capeſſit Archiepiſcopatum. Hoc anno, deceſſit Ælfgarus, Regis propinquus, in Devonienſibus, ejuſque corpus jacet in Wiltune: & Sigeferthus Rex ſeipſum peremit, ejuſque corpus requieſcit apud Winburnam. Eodem item anno, fuit valde magna hominum lues; febriſque admodum maligna in Londino: Pauli etiam monaſterium fuit combuſtum, & eodem anno poſtea reſtauratum. Hoc ipſo anno, profectus eſt Athelmodus Presbyter Romam, & ibi deceſſit XVIII. kal. Septembris.

An. DCCCCLXIII. Hoc anno, deceſſit Wulfſtanus Diaconus, in feſto Innocentium: & poſtea deceſſit Gyricus Presbyter. Eodem ipſo anno, capeſſit Athelwoldus Abbas Epiſcopatum in Wintanceaſter, & conſecratus eſt in vigilia ſancti Andreæ, quæ dies fuit dominica. Secundo poſt anno quam fuit conſecratus, confecit multa Monaſteria, expulitque Clericos de eo Epiſcopatu, quoniam nollent ullam Regulam obſervare, ac conſtituit ibi Monachos. Inſtituit ibi duas Abbatias, alteram Monachorum, alteram Monialium, utramque intra Wintanceaſter. Poſtea etiam accedens ad Regem Eadgarum; ab eo

a Deeſt Laud. *b* Oda. *Cot.* *c Ex Cot.* *d* ƿearð gecoren. *Cot. i. e. fuit electus.* *e Deſunt Laud.* *f* Her fram Eadgar cyning to þe biſcop-dome on Ƿintan-ceaſtra ƿes gecoren ſce. Aðelƿold. ⁊ þe Arceb. of Cant-ƿar-byrig ſce. Dunſtan him gehalgod to biſcop on þe fyrſte ſunnon dæg of Aduent. ꝥ ƿæs on III. kal. Decembris. *Laud. i. e. Hoc anno, ab Edgaro Rege in Epiſcopatum Wintonienſem electus eſt ſanctus Æthelwoldus; & Archiepiſcopus Cantuarienſis ſanctus Dunſtanus eum conſecravit in Epiſcopum in prima Dominica Adventus, tertio nempe kal. Decembris.* *g Ex Cod.* Laud. *quæ in hoc anno ſequuntur deſumpſimus.*

* *Poſt Odonem, Archiepiſcopus factus eſt Alfſinus (al. Elſinus;) qui tamen à pleriſque Hiſtoricis omittitur, quippe haud multo poſtea, dum Romam ad Pallium petendum proficiſceretur, in Alpinis montibus gelu conſtrictus periit.*

1 Vide

eo petebat ut ipſi donaret omnia Monaſteria quæ pagani antea deſtruxerant, propterea quod ea vellet reſtaurare: quod quidem Rex benigne conceſſit. Tum Epiſcopus pervenit primum ad Elig, ubi ſancta Ætheldritha jacet, & permiſit renovari illud Monaſterium; deinde dedit iſtud cuidam ſuo monacho: is Brihtnothus fuit appellatus. Poſtea conſecravit eum in Abbatem, & conſtituit ibi Monachos ad inſerviendum Deo, quo in loco olim fuerant Moniales: emit etiam multas villulas à Rege, & iſtum locum plurimum divitiis auxit. Poſtea venit Epiſcopus Athelwoldus ad Monaſterium quod dictum eſt Medeshamſtede, quodque olim fuerat deſtructum à paganis; verum ibi nihil reperit præter veteres parietes, & deſertas ſylvas. Invenit tandem reconditam in veteri pariete chartam quam Headda Abbas olim ſcripſerat; [unde conſtitit] [1] Wulfherum Regem & Æthelredum ejus fratrem illud [Monaſterium] exædificaſſe; eoſque id liberaſſe cum Rege & cum Epiſcopo, & ab omni ſæculari ſervitute; Papamque Agathonem id confirmaſſe cum ſuis literis, ut & Archiepiſcopum Deus-dedit. Tum permiſit reſtaurari illud Monaſterium, & conſtituit ibi Abbatem, qui dictus eſt Aldulfus; Monachoſque ibi conſtituit quo in loco antea nihil repertum eſt. Accedit deinde ad Regem, eique exhibuit chartam quæ olim fuerat inventa: Rex autem reſpondit, dicens: Ego Ædgarus concedo & dono hodie, coram Deo & coram Archiepiſcopo Dunſtano, immunitatem ſancti Petri monaſterio [apud] Medeshamſtede à Rege & ab Epiſcopo; omneſque villas adjacentes, nempe [2] Æſtfeld, & Dodeſthorp, & Ege, & Paſtun. Ita inſuper immune id præſto, ut nullus Epiſcopus ibi habeat juriſdictionem, ſed ſolus Abbas de Monaſterio. Dono item illud oppidum quod vocatur Undale cum toto jure adjacentium, nempe id quod vocatur [3] Eahtehundred; Mercatum item & Theloneum, adeo libere ut neque Rex, neq; Epiſco-

Eadgar. bed him þet he scolde him giuen ealle þa minstre þa hæþene men hearden ær to-brocon. forði þet he hit ƿolde geeadneƿion. 7 se kyng hit bliðelice tyðode. And se biscop com þa fyrst to Elig. þær sce. Æðeldrið lið. 7 leot macen þone mynstre. geaf hit þa his an munac. Brihtnoð ƿæs gehaten. Halgode him þa abbot. 7 sætte þær munecas Gode to ƿerian þær hƿilon ƿæron nun. bohte þa feala cotlif æt se king. and macode hit sƿyðe rice. Syððon com se biscop Aðelƿold to þære mynstre þe ƿæs gehaten Medeshamstede. ðe hƿilon ƿæs for-don fra heðene folce. ne fand þær nan þing buton ealde ƿeallas. and ƿilde ƿuda. Fande þa hidde in ða ealde ƿealle ƿrites ðet Headda abbot hearde ær geƿriton. hu Ƿulfhere kyng 7 Æðelred his broðor hit hearden ƿroht. 7 hu hi hit freodon ƿið king 7 ƿið biscop. and ƿið ealle ƿeorulde þeudom. and hu se Papa Agaðo hit feostnode mid his ƿrite. and se Arcebiscop Deus-dedit. Leot ƿircen þa ꝥ mynstre. 7 sætte ðær abbot. se ƿæs gehaten Aldulf. macede þær munecas þær ær ne ƿæs nan þing. Com þa to þe cyng 7 leot him locon þa geƿrite þe ær ƿæron gefunden. 7 se kyng and-sƿerode þa and cƿed. Ic Ædgar geate 7 gife to dæi. to-foren Gode 7 to-foren þone Ærcebiscop Dunstan. freodom sce. Petres mynstre Medeshamstede of kyng 7 of biscop. and ealle þa þorpes þe þær to lin. ꝥ is Æst-feld 7 Dodes-ðorp. and Ege. and Pastun. And sƿa ic hit freo. ðet nan biscop ne haue ðær nane hæse. buton se abbot of ðone minstre. And ic gife þone tun ðe man cleopeð Undela mid eall þet þær to lið. ꝥ is þet man cleopeð eahte hundred. and market and toll sƿa freolice. ꝥ ne king. ne biscop. ne eorl.

---

1 *Vide ſupra An.* DCLVI. 2 *Deeſt* Chart. *in Hiſt. Eccl. Petroburg. nuper editæ.* 3 *Ethenhundred.* Chart. Pet.

eorl. ne scýr-reue ne haue ðær nane hæse. ne nan man buton se abbot ane. ⁊ þam þe he þær to sæt. And ic gife Crist ⁊ scē. Peter *þurh þes biscop bene Aðelwold þas land. ꝥ is Barwe. Wermingtun. Æsctun. Ketering. Castra. Eglesƿurðe. Waltun. Wiðringtun. Ege. Þorp. ⁊ ane mýneter in Stanforð. Þas land ⁊ ealla þa oðre þe lin into þe mýnstre þa cweðe ic scýr. ꝥ is saca ⁊ socne. toll ⁊ team. ⁊ infangenþef. þas rihting ⁊ ealle oðre þa cweðe ic scýr Crist ⁊ s. Peter. And ic gife þa twa dæl of Witlesmere mid wateres. ⁊ mid wæres. ⁊ feonnes. and swa þurh Merelade on an to ꝥ wæter ꝥ man cleopeð Nen. ⁊ swa east-weard to Cýnges-dælf. And ic wille ꝥ markete beo in þe selue tun. ⁊ ꝥ nan oðer ne betwix Stan-ford ⁊ Huntan-dune. And ic wille þet þus be gifen se toll. fýrst fra Wýtles mære eall to þe cýnges toll of Norð-mannes-cros-hundred. ⁊ eft ongean ward fra Witles-mære þurh Merelade on an to Nen. ⁊ swa swa ꝥ wæter reonneð to Crulande. ⁊ fra Crulande to Must ⁊ fra Must to Cýnges-dælf ⁊ to Witles-mære. And ic wille ꝥ ealle þa freodom ⁊ ealle þa for-giuenesse. þe mine for-genglers geafen þet lit stande. ⁊ ic write and festnige mid Cristes rode-taene. ✠. Þa andswerade se Arcebiscop Dunstan of Cant-war-býrig ⁊ sæide. Ic týðe ꝥ ealle þa þing þe her is gifen ⁊ sprecon. ⁊ ealle þa þing þe þin for-gengles ⁊ min geatton. þa wille ic ꝥ hit stande ⁊ swa hwa swa hit tobreceð. þa gife ic him Godes curs. ⁊ ealra halgan. ⁊ ealre hadede heafde. and min. buton he cume to dæd-bote. And ic gife to cnaplecce scē. Peter min messehacel. ⁊ min stol. ⁊ min wæf Criste to

pus, neque Comes, neque Vice-comes ullam ibi habeat poteſtatem, neque alius quiſquam præter Abbatem ſolum, quoſque is ibi conſtituerit. Dono item Chriſto & ſancto Petro, rogatu Epiſcopi Athelwoldi, has terras, nempe, Barwe, Wermingtun, Æſctun, Ketering, Caſtra, Egleſwurthe, Waltun, Withringtun, Ege, Thorp, & unum monetarium in Stanforth. Has terras & omnes alias quæ pertinent ad Monaſterium appello Sciram, nempe, ſacam & ſocam, Tol & Team & Infangenthef: hæc jura & alia quæcunque appello Sciram Chriſti & ſancti Petri. Dono item [1] duas partes de Witleſmere, cum aquis, & cum piſcinis, & cum paludibus; inde per Merelade continenter ad amnem qui dicitur Nen, indeque Orientem verſus ad Cyngesdælf. Volo item ut Mercatum ſit in eo ipſo oppido, & ne ullum aliud ſit inter Stanford & Huntandune. Volo item ut hoc modo perſolvatur Theloneum: primo à Wytleſmære uſque ad Theloneum Regis de hundredo de Northmanneſcros; poſtea retro à Witleſmære per Merelade continenter ad Nen*, & ſicut aqua ea decurrit ad Crulande, & de Cruland ad Muſt, & de Muſt ad Cyngesdælf & ad Witleſmære. Volo item ut omnes immunitates & omnia privilegia quæ mei deceſſores conceſſerunt, permaneant. Quæ [omnia] ſubſcriptione & ſigno crucis Chriſti confirmo. ✠. Tum reſpondens Archiepiſcopus de Cantwarbyrig Dunſtanus dicebat: Ego confirmo quæcunque hic donata ſunt & dicta, & omnia quæ tui aut mei deceſſores conceſſerunt, ea permanere volo: & quiſquis id violaverit, ei denuncio Dei execrationem, omniumque Sanctorum, & omnium conſecratorum capitum, ac meam, niſi venerit ad reſipiſcentiam. Dono item ſancto Petro nominatim meam Ependytim, meam ſtolam, meamque veſtem, in quibus Chriſto ſerviant.

---

* *Poſt* Peter *perperam opinor legit Cod.* Laud. *unde hæc deſumpſimus*, ⁊.

1 *Quartam partem ſtagni quod dicitur Witleſmere.* Chart. Pet. * *Et inde ſicut aqua currit ad Walmisforde, & de Walmisforde uſque ad Stanford, & de Stanforde juxta curſum aquæ uſque ad Cruland, &c.* Chart. Pet.

a Hæc

ſerviant. Ego Oſwaldus Archiepiſcopus de Eoferwic confirmo omnia hæc verba per ſanctam Crucem in quam Chriſtus paſſus eſt. ✠. Ego Athelwoldus Epiſcopus benedico omnibus qui hoc obſervaverint, & excommunico omnes qui hoc violaverint, niſi venerint ad reſipiſcentiam. Aderant etiam Ælfſtanus Epiſcopus, Athulfus Epiſcopus, & Eſcwi Abbas, & Oſgarus Abbas, & Æthelgarus Abbas, & Ælferus Dux, Æthelwinus Dux, Brihtnothus, Oſlacus Dux*, & complures alii viri præclari; qui omnes id confirmarunt, & omnes id ſignarunt cum Chriſti cruce. ✠. Hoc factum eſt poſt Domini noſtri nativitatem DCCCCLXXII. [& regni] Regis XVI. anno. Tum emit Abbas Aldulfus agros quamplurimos, & ditavit magnopere cum iis illud Monaſterium: ibi autem fuit [Abbas,] donec Oſwaldus Archiepiſcopus de Eoferwic deceſſiſſet, ac tum electus eſt in Archiepiſcopum. Statim poſtea electus eſt alius Abbas de eodem Monaſterio; is Kenulfus dictus eſt; & fuit poſtea Epiſcopus de Wintanceaſter. Hic primus exſtruxit murum circa Monaſterium, ac tum indidit ei nomen BURCH, quod antea appellabatur Medeshamſtede. Is ibi fuit [Abbas,] donec conſtitueretur Epiſcopus de Wintanceaſter; tuncque electus eſt alius Abbas de eodem Monaſterio, qui dictus fuit Ælfſius: iſte Ælfſius fuit Abbas quinquaginta annis. Hic [è terra] effodit ſanctam Kyneburgam & ſanctam Cyneſuitham, quæ jacuerunt in Caſtra; & ſanctam Tibbam, quæ jacuit in Rihala; eaſque devexit ad Burch, & conſecravit omnes ſancto Petro uno die, retinuitque quamdiu ibi eſſet.

An. DCCCCLXIV. Hoc anno, expulit Eadgarus Rex Presbyteros in Wentana de antiquo Monaſterio, etiamque de novo Mo-

þeurian. Ic Osƿald Arcebiscop of Eoferƿic geate ealle þas ƿorde. þurh þa halgo rode þet Crist ƿæs on þroƿod. ✠. Ic Aðelƿold biscop blætsige ealle þe þis healdon. ⁊ ic amansumie ealle þe þis tobræcon. buton he cume to dæd-bote. Her ƿæs Ælfstan biscop. Aðulf biscop. ⁊ Escƿi abbot. and Osgar abbot. ⁊ Æðelgar abbot. ⁊ Ælfere ealdor-man. Æðelƿine ealdor-man. Brihtnoð. Oslac ealdor-man. ⁊ feola oðre rice men. ⁊ ealle hit geatton. and ealle hit ƿriten mid Cristes mæl. ✠. Ðis ƿæs gedon syððon ure Drihtnes acennednesse DCCCCLXXII. þes kinges XVI. gear. Ða bohte se abbot Aldulf landes feola ⁊ manega. ⁊ godede þa þ mynstre sƿiðe mid ealle. and ƿæs þær þa sƿa lange þ se Arcebiscop Osƿald of Eoferƿic ƿæs forð-geƿiton. ⁊ man cæs him þa to Erce-biscop. And man cæs þa sona oðer abbot of þe sylfe mynstre. Kenulf ƿæs gehaten. se ƿæs syððon biscop in Ƿintan-ceastre. And he macode fyrst þa ƿealle abutan þone mynstre. geaf hit þa to nama Burch þe ær het Medeshamstede. Ƿæs þær sƿa lange þ man sette him to biscop on Ƿintan-ceastre. þa cæs man oðer abbot of þe silue minstre. þe ƿæs gehaten Ælfsi. se Ælfsi ƿæs þa abbot syððon fiftig ƿintre. He nam up sca. Kyneburh. ⁊ s. Kynesuið. þe lægen in Castra. and s. Tibba þe læi in Rihala. ⁊ brohte heom to Burch. and offrede heom eall s. Peter on an dæi. ⁊ heold þa hƿile þe he þær ƿæs":-

An. DCCCCLXIV. [a]Her dræfde Eadgar cyning þa [b]preostas on Ceastre [c]ut" of ealdan mynstre". ⁊ [d]eac" of niƿan mynstre.

a *Hæc Latinè* Laud. *ſic: Hic expulſi ſunt Canonici de veteri monaſterio.* b canonicas. *Cot.* c *Ex Cot.* d *Ex Cot.*

* *Addit* Chart. Pet. --- *Ego Adelward Miniſter. Ego Ernulf Miniſter. Ego Aſſis Miniſter. Ego Alfunard Miniſter. Ego Freyegiſt. Ego Thured. Ego Vif. Ego Wilfric. Ego Otferd. Ego Wolſtan. Ego Ringulf. Ego Alfſtan. Ego Athelſis. Ego Wolfeah. Ego Athelmund. Ego Thureford. Ego Alfelin. Ego Frana. Ego Freyegiſt.*

stre. 7 of Leortes-ige. 7 of Middeltune. [a] and sette hie mid munecan". And he sette Æðelgar abbod to niwan mynstre to abbode. 7 Ordbyrht to Leortes-ige. 7 Cyneweard to Midltune :-

DCCCCLXV.

[b] An. DCCCCLXVI. Her Thored. Gunneres sunu. for-hergode West-moringa land. 7 þi ilcan geare Oslac feng to ealdor-dome :-

DCCCCLXVII. DCCCCLXVIII.

[c] An. DCCCCLXIX. Her on þissum geare Eadgar cyng het ofer-hergian eall Tenet-land :-

[d] An. DCCCCLXX. Her forð-ferde Oskytel Arcebisceop. se wæs ærest to Dorke-ceastre to leod-bisceope gehalgode. 7 eft to Eoferwic-ceastre. be Eadredes cinges unnan 7 ealra his witenena þ he wæs to Arcebisceope gehalgod. And he wæs XXII. wintra bisceop. 7 he forð-ferde on ealra halgena mæsse-niht. x. nihton ær Martines-mæssan æt Tame. And Durkytel abbot his mæg ferede þæs bisceopes lic to Bedan-forda. forðan þe he wæs wær þa abbud on þone timan :-

An. DCCCCLXXI. Her forð-ferde Eadmund æþeling. [e] 7 his lic lið æt Rumes-ige" :-

DCCCCLXXII.

An. DCCCCLXXIII. [f] Her Eadgar wæs. Engla waldend. corðre [g] micelre. to [h] cynge gehalgod. on þære ealdan byrig Acemannes-ceastre. ac hie [i] buend.

naſterio, & de Ceorteſige & de Middeltune, & in iis Monachos collocavit. Conſtituit etiam Æthelgarum Abbatem in novi Monaſterii Abbatem, & Ordbryhtum [in Abbatem] de Ceorteſige, & Cyneweardum de Midltune.

An. DCCCCLXVI. Hoc anno, Thoredus Gunneri filius devaſtavit Weſtmoringorum terram: & eodem ipſo anno, Oſlacus capeſſit præfecturam.

An. DCCCCLXIX. Hoc anno, Eadgarus Rex juſſit devaſtari omnem terram Tenet [dictam.]

An. DCCCCLXX. Hoc anno, deceſſit Oskytelus Archiepiſcopus; qui primum fuerat conſecratus in Epiſcopum diœceſanum de Dorkeceaſter: & poſtea, Eadwardi Regis conſenſu & omnium ejus Procerum, in Archiepiſcopum ad Eboracum conſecratus eſt. Fuit is XXII. annis Epiſcopus, & deceſſit nocte feſti Omnium Sanctorum, x. noctibus ante Martini feſtum, apud Tame. Thurkytelus vero Abbas ejus propinquus devexit Epiſcopi corpus ad Bedanford, propterea quod is ibi eſſet eo tempore Abbas.

An. DCCCCLXXI. Hoc anno, deceſſit Eadmundus Clito; ejuſque corpus jacet apud Rumeſige.

An. DCCCCLXXIII. Hoc anno, fuit Eadgarus Anglorum gubernator, cum magno honore, in Regem conſecratus * in veteri civitate Acemanneſceaſter [dicta:] incolæ

---

a 7 he sette þær to munecas. *Cot.* *b Ex Laud. Cot.* *c Ex Laud. Cot.* *d Ex Cant.* *e Deeſt Laud. Cant.* *f Hæc ſtylo magis perſpicuo breviter ſic habet* Laud. *ad an.* DCCCCLXXII. Her wæs Eadgar æþeling gehalgod to cyninge on Pentecoste mæsse dæi. on v. idus Maii. þe XIII. gear þe he to rice feng æt Hata baðum. 7 he wæs þa ana wana XXX. wintra. *Hoc anno, fuit Eadgarus Clito conſecratus in Regem in Pentecoſtes feſto,* v. *Idus Maii, decimo tertio anno ex quo regnum capeſſiverat apud calida balnea, & regnavit* XXX. *annis, uno excepto. Ad eundem fere modum exprimit Cod. Cot.* Her wæs Eadgar æþeling gehalgod to cinge on Pentecoste dæg. on v. idus Mai. on þan þreotoðan geare þæs he to rice feng. at Acemannes-beri þ is at Baðme. 7 he wæs þa XXIX. wintra. *g* micclum. *Cant.* *h Sic Cant.* cyning. *Wheel.* *i* egbuend. *Cant.*

* 5. *Idus Maii.* Flor.

colæ vero alio vocabulo Bathoniam appellant. Ibi fuit gaudium magnum omnibus; exortum eſt in fauſto illo die, quem vulgus nominat appellatque Pentecoſtes diem. Ibi convenerat ſacerdotum cœtus: ingens Monachorum turba; ſapientumque Concilium. Tunc effluxerant decies centum anni numerati à natalitiis illuſtris Regis, luminum cuſtodis, niſi quod ſupererint adhuc anni numero (prout narrant Hiſtoriæ) ſeptem & viginti; adeo ut triumphorum Domini [annus] prope milleſimus effluxerat, quando hoc contigit. Idemque Eadmundi filius contriverat novem & viginti ærumnoſos & moleſtos annos in mundo, quum hoc factum eſſet: triceſimo demum anno fuit conſecratus. Et ſtatim poſt hæc Rex ducebat omnes ſuas navales copias ad Lægeceaſter, ubi ei obviam venerunt VI. Reges, & omnes cum eo fœdere facto polliciti ſunt ſeſe cooperarios futuros terra marique.

oððre worde [a] beornas" [b] Baðon nemnað. þær ƿæs blyss micel. on þam eadegan dæge. eallum geƿorden þone niƿa bearn. nemnað ⁊ [c] cygað. Pentecostenes dæg. Ðær ƿæs preosta heap. micel muneca þreat. mine gefræge. gleaƿra gegadrod. And þa agangen ƿæs. tyn hund ƿintra. geteled rimes. fram gebyrd tide. bremes cyninges. leohthyrdes. buton þær to lafe. þa agan ƿæs ƿintergeteles. þæs þe geƿritu secgað. seofon ⁊ tƿenti. sƿa neah ƿæs sigora frean. þusend aurnen. þa þa þis gelamp. ⁊ him Eadmundes eafora. hæfde nigon ⁊ tƿenti. nið ƿeorca heard ƿintra on ƿorulde [d] þa" þis geƿorden ƿæs. ⁊ þa on þam XXX. ƿæs þeoden. ⁊ gehalgod. [e] And sona æfter þam se cyng [f] geleadde [g] ealle his scip-here to [h] Læge-ceastre. ⁊ þær him comon [i] on-gean VI. cyningas. ⁊ ealle [k] ƿið trypsodon" þ hi ƿoldon [l] efen-ƿyhton beon on sæ ⁊ on lande":.

DCCCCLXXIV.

An. DCCCCLXXV. Hoc anno, [morte] finivit terræ triumphos Eadgarus, Anglorum Rex: elegit ſibi aliam lucem, ſpecioſus & lætus; & hanc fragilem reliquit vitam, quam

[m] An. DCCCCLXXV. Her geendode. eorðan dreamas. Eadgar Engla cyning. ceas him oðer leoht. ƿlitig and ƿinsum. and ðis ƿace forlet. lyf [n] þas læne

a Ex Cant. b Baðan. *Cant.* c cegeað. *Cant.* d *Ex Cant.* e *Ex Laud. Cot.* f geleædde. *Cot.* g eal. *Cot.* h Leges- *Cot.* i togeanes. *Cot.* k him on hand sealdon. *Cot.* l --ƿihte. *Cot.* m *Eadgari mortem & filii ſucceſſionem hoc modo deſcribit Cod.* Laud. Her Eadgar gefor. Angla reccent. Ƿest-Seaxena ƿine ⁊ Myrcene mund-bora. Cuð ƿæs þet ƿide geond feala þeoda þ aferan Eadmund ofer ganetes-bað cyningas hine ƿide ƿurðodon side. bugon to cyninge sƿa ƿæs him gecynde. næs se flota sƿa rang. ne se here sƿa strang. þ on Angel-cynne æs him gefetede. þa hƿile þe se æþela cyning cyne-stol gerehte. And her Eadƿard. Eadgares sunu. feng to rice. And þa sona on þam ilcan geare on hærfeste. ætteoƿde Cometa se steorra. ⁊ com þa on þam æftran geare sƿyðe mycel hungor. ⁊ sƿyðe mænigfealde styrunga geond Angel-cyn. *i. e. Hoc anno, Eadgarus deceſſit, Anglorum gubernator, Weſt-Saxonum gaudium, & Merciorum protector. Cognitum id fuit late per multas gentes, adeo ut filium Eadmundi trans fulicarum balneum Reges longe lateque coluerunt: ſubditi erant iſti Regi tanquam eſſet iis [Dominus] naturalis. Non fuit claſſis ita præpotens, aut exercitus ita fortis, qui in Anglica gente ipſis cibum poſtulabant, dum hic Rex nobilis regnum gubernaret. Et hoc anno, Eadwardus, Eadgari filius, capeſſit regnum. Et ſtatim, eodem anno, in autumno, apparuit ſtella Cometa [dicta:] devenitque ſequenti anno magna admodum fames, & quamplurimi motus per Anglicam gentem. --- Hæc breviter ſic exprimit Cod. Cot.* Her Eadgar cing forðferde. ⁊ Eadƿard his sunu feng to rice. And þys ylcan geares on hærfeste atyƿde Cometa se steorra. And on þam æftran geare com sƿyðe micel hunger. ⁊ sƿyðe manifealde (*deſideratur* styrunga) geond Angel-cynn. *n* þis. *Cant.*

a ƿær

læne nemnað. leoda bearn. men on moldan. þæt ne monað gehƿær in þiſſe eþel tyrf. þa þe ær ƿæran. on rim-cræfte. rihte getogene. Julius nomað. [a] þæt se onga" geƿat on þone [b] eahtateoðan dæg. Eadgar of life. beorna beah. gyfa. ⁊ feng his bearn syððan to cyne-rice. cyld unƿeaxen. eorla ealdor. þam ƿæs Eadƿeard nama. ⁊ him tyrfæst hæleð. tyn nihtum ær. of Brytene geƿat. biscop se goda. þurh gecyndne cræft. þam ƿæs Cyneƿeard nama :· Ða [c] ƿæs on Myrce". on mine gefræge. ƿide ⁊ ƿel hƿær. ƿaldendes lof. afylled on foldan. feala ƿearð to-dræfed. gleaƿra Godes þeoƿa. þæt ƿæs gnornung micel. þam þe on breo-stum. ƿæg byrnende lufan. metodes on mode. þa ƿæs mærða fruma. to sƿiðe forseƿen. sigora ƿaldend. rodera rædend. þa man his riht to-bræc. [d] ⁊" þa ƿearð eac adræfed. deormod hæleð. Oslac of earde. ofer yða geƿealc. ofer ganotes bæð. gamol feax hæleð. ƿis ⁊ ƿord snotor. ofer ƿætera geðring. ofer hƿæles eþel. hama bereafod. [e] ⁊ þa ƿearð" ætyƿed. uppe on roderum. steorra on staðole. þone stið ferhðe. hæleð hige gleaƿe. hatað ƿide. Cometa be naman. cræftgleaƿe men. ƿise soðboran. ƿæs geond ƿer þeode. ƿaldendes ƿracu. ƿide gefræge hungor ofer hrusan. þæt eft heofona ƿeard gebette brego Engla geaf. eft blisse gehƿæm egbuendra þurh eorðan ƿestm :· [f] Her Ælfere ealdor-man het to ƿurpon [g] sƿyðe" manig munuclif þe Eadgar cing het ær þone halgan biscop Aðelƿold gestaðelian". [h] And on þam timan ƿæs eac Oslac se mæra eorl geutod of Angel-cynne":·

[i] An. DCCCCLXXVI. Her ƿæs se micla hungor on Angel-cynne":·

[k] An. DCCCCLXXVII. Her ƿæs þæt

caducam nuncupant indigenæ mortales. Eum menſem ubique in patria terra, qui antehac erant in arte Chronologica rite edocti Julium appellant, cujus decimo octavo die, juvenis Eadgarus nobilibus torquium largitor deceſſit ex hac vita; & poſtea capeſſit ejus filius regnum, puer immaturus, Ducum Dominus, cui nomen fuit Eadweardus; iſque heros eximius. Decem ante noctes [1] de Britannia ceſſit Epiſcopus naturæ indole bonus, cui fuit nomen Cyneweardus. [2] Tum fuit in Mercia longe lateque ſolicitudo: Domini gloria corruit in terra: multi de ſapientibus Dei ſervis conturbati erant: Hinc fuit iis mœſtitia qui in pectoribus & mente fovebant ardentem amorem Dei. Tum fuit miraculorum auctor, Olympi Dominus, ſignorum gubernator, multum deſpectus, dum homines ejus jura violarent. Tum etiam fuit dilectus Dux Oſlacus pulſus de terra, trans fluctuum volutationem, trans fulicarum balneum, promiſſa cæſarie heros, ſapiens & ſermone prudens: trans fremitum aquarum, trans balœnarum patriam, lare ſpoliatus. Tum fuit oſtenſa ſuperne in cœlis, ſtella in firmamento, quam ſagaci admodum mente homines, ubique Cometæ nomine vocant: periti [nempe] homines, & ſcientes Aſtrologi. Fuit per hanc gentem Domini vindicta, paſſim ſæviit fames per montes: eam in poſterum cœleſtis adimat Angelorum Dominus: det in poſterum lætitiam cuique incolarum ex terræ frugibus. Hoc anno, Ælferus Dux mandavit deſtrui multa Monaſteria, quæ Eadgarus Rex antea juſſerat ſanctum Epiſcopum Athelwoldum reſtaurare. Sub hoc item tempus fuit Oſlacus Comes ille inſignis pulſus de Anglia.

An. DCCCCLXXVI. Hoc anno, fuit magna fames in Anglica gente.

An. DCCCCLXXVII. Hoc anno, fuit magna

a ƿæs se geonga. *Cant.* *b* eahtoðan. *Cant.* *c* ƿearð on Myrcum. *Cant.* *d Deeſt Cant.* *e* þa ƿearð eac. *Cant.* *f Ex Laud. Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Ex Laud.* *i Ex Cant.* *k Ex Cant.*

1 *Mortuus eſt.* 2 *Hic fortaſſe de expulſione Monachorum queritur.*

magna iſta Synodus apud Kyntlingtune poſt Paſcha, & ibi obiit Sidemannus Epiſcopus morte repentina, 11. kal. Maii. Is fuit Devonenſium Epiſcopus, & in votis habuit ut corpus ſepeliretur apud Cridiantune, Epiſcopalem ſedem ſuam. Tum juſſerunt Eadweardus Rex & Dunſtanus Archiepiſcopus ut deportaretur ad ſanctæ Mariæ Monaſterium quod eſt apud Abbandune; quod & factum: & honorifice ſepultus eſt à Boreali [ejus] parte, in ſancti Pauli porticu.

An. [1] DCCCCLXXVIII. Hoc anno, omnes majores natu Anglicæ gentis Optimates deciderunt apud Calne de quodam ſolario, præter ſanctum Dunſtanum Archiepiſcopum ſolum, [qui] pedem figebat in quandam trabem: atque aliqui quidem [membris] vehementer attriti fuerunt, aliqui ne vivi quidem evaſeruunt. Hoc anno, [2] fuit Eadweardus Rex interfectus, ſub veſperum, apud Corfeſgeate, xv. kal. Aprilis; & ſepultus eſt apud Werham abſque omni Regali honore. Non erat ab Anglica natione quicquam magis impium admiſſum quam fuit hoc, ex quo tempore primum Britanniam petebant. Homines eum trucidarunt, verum Deus eum celebravit. Fuit, dum viveret, terreſtris Rex, nunc vero poſt mortem eſt cœleſtis ſanctus. Ejus [mortem] ulciſci nolebant terreſtres propinqui; eam vero illius cœleſtis pater fortiter ultus eſt. Terreſtres interfectores conati ſunt illius memoriam de terra adimere; ſupernus autem ultor, ejus memoriam in cœlis & in terra dilatavit, ſiquidem ii qui nolebant olim ejus vivo corpori genua ponere, nunc ſuppliciter genibus pronis colunt mortua ejus oſſa. Hinc poſſumus colligere, hominum

micele gemot æt Kyntlingtune ofer Eastron. ⁊ þær forð-ferde Sideman biscop on hræd-lican deaðe. on 11. kal. Maii. se wæs Defna-scire biscop. ⁊ he wilnode þ his lic ræste sceolde beon æt Cridian-tune. æt his biscop-stole. Ða het Eadweard cing ⁊ Dunstan Arcebisceop þ hine man ferede to sca. Marian mynstre þ is æt Abbandune. ⁊ man eac swa dyde. ⁊ he is eac arwyrðlice bebyrged on þa norð healfe on scs. Paulus portice":.*---

An. DCCCCLXXVIII. [a] Her [b] on þissum geare". ealle þa yldestan Angel-cynnes witan gefeollan æt Calne of anre up-floran. butan se [c] halgan Dunstan Arcebiscop ana æt-stod uppon anum beame. ⁊ [d] sume þær" swiðe gebrocode wæron. ⁊ sume [e] hit ne gedygdan mid þam life":. [f] Her [g] wearð Eadweard cyning of-slegen. [h] on æfen-tide æt [i] Corfes-geate. [k] on" xv. kl. Apr. ⁊ hine man [l] bebyrigde æt Werham buton [m] ælcum [n] cynelicum wurð-scipe. Ne wearð Angel-cynne nan [o] wærsa dæd gedon" þonne þeos wæs. syððon hi ærest [p] Brytonland" gesohton". [q] Men hine of-myrðrodon. ac God hine mærsode. He wæs on life eorðlic cing. he is nu æfter deaðe heofonlic sanct. Hine noldon his eorðlican magas wrecan. ac hine hafað his heofonlica fæder swiðe gewrecen. Ða eorðlican banan woldon his gemynd on eorðan adilgian". [r] ac se uplica [s] wrecend hafað his gemynd on heofenum. ⁊ on eorðan to-bræd. [u] forðam" þa þe noldon ær to his libbendum lichaman [x] on-bugan. þa nu eadmodlice on cneowum abugað to his [y] deadum banum". [z] Nu we magon on-gytan

gytan

* *Hîc deſinit Cod.* Cant. *a Ex Laud. Cot. b Deeſt Cot. c* halga. *Cot. d* of þam. *Cot. e* hit mid þam liue hit gebohtan. *Cot. f Ad an.* DCCCCLXXIX. *referunt Codd. Laud. Cot. quæ in hoc anno ſequuntur. g* wæs. *Laud.* was. *Cot. h Ex Laud. Cot. ad verba* Men hine *&c. i* Corf- *Cot. k Deeſt Cot. l* byrigde. *Cot. m* ælcan. *Cot. n* --lice. *Cot. o* wyrse deað. *Cot. p* Brytene. *Cot. q Ex Laud. r Ex Laud. Cot. ad verba* Nu we magon *&c. s* drihten. *Cot. t* heofonan. *Cot. u Deeſt Laud. x* abugan. *Cot. y* deadum. *Cot. z Ex Laud.*

1 977. Flor. 2 *De Eadweardi morte vide* Brompt. *inter X. Scriptores p.* 873, 874, *&c.*

a her.

gytan þ manna wiſdom. & ſmeagunga. & heora rædas ſyndon nahtlice ongean Godes geþeaht. And [a] on þis ilcan geare. feng Æðelred [b] æþeling his broðor to rice. [c] & he wæs æfter þam ſwiðe hrædlice. mid myclum gefean Angel-cynnes witon. gehalgod to cyninge æt Cyningeſtun:.

ſapientiam ac machinationes, eorumque conſilia nihili eſſe contra Dei conſilium. Hoc item anno, capeſſit regnum Æthelredus Clito ejus frater; iſque fuit [1] brevi poſtea, magno cum gaudio Procerum Anglicæ nationis, conſecratus in Regem apud Cyningeſtun.

DCCCCLXXIX.

[d] An. DCCCCLXXX. Her on þiſum geare. [e] ſ. Dunſtanus & Ælfere ealdorman gefette þes halgan cyninges [f] ſ. Eadwardes [g] lichaman æt Wærham. & geferode hine mid myclum wurðſcipe to [h] Sceaftes-byrig:.

An. [2] DCCCCLXXX. Hoc anno, ſanctus Dunſtanus & Ælferus Dux ſublatum ſancti Regis, ſancti Eadwardi, corpus [ſepultum] apud Wærham devexerunt magno quidem cum honore ad Scæftesbyrig.

[i] An. DCCCCLXXXI. Her comon æreſt þa vii. ſcipu. & gehergoden Hamtun:.

An. [3] DCCCCLXXXI. Hoc anno, primum venerunt vii. naves, & devaſtarunt Hamtun.

DCCCCLXXXII.

An. DCCCCLXXXIII. Her forð-ferde Ælfhere ealdor-man. [k] & feng Ælfric to þam ilcan ealdor-dome:.

An. DCCCCLXXXIII. Hoc anno, deceſſit Ælfherus Dux, & Ælfricus capeſſit eandem præfecturam.

An. DCCCCLXXXIV. Her forð-ferde ſe well-willenda biſcop [l] of Wincæſtre Aðelwold. [m] muneca fæder. [n] & ſio halgung wæs æfter-fylgendan biſcopes Ælfheages. ſe þe oðran naman wæs gecîged Godwine. wæs xiv. kl. Novembris. & he geſæt þone biſcop-ſtol on þara twegra Apoſtola mæſſe-dæg Simonis & Judæ. on Wintan-ceaſtre:. [o] And her wæs Eadwine to abb. gehalgod to Abban-dune:.

An. DCCCCLXXXIV. Hoc anno, * deceſſit benevolus Epiſcopus de Winceaſter Athelwoldus, [4] Monachorum pater: & conſecratio ſucceſſoris Epiſcopi Ælfeagi, cui cognomen erat Godwinus, fuit xiv. kal. Novembris; conſtitutus autem eſt in Epiſcopali ſede, in Wintanceaſter, in feſto duorum Apoſtolorum Simonis & Judæ. [5] Hoc item anno, fuit Eadwinus in Abbatem conſecratus ad Abbandune.

[p] An. DCCCCLXXXV. Her Ælfric ealdor-man wæs ut adræfed:.

An. DCCCCLXXXV. Hoc anno, Ælfricus Dux fuit expulſus.

An. DCCCCLXXXVI. [q] Her [r] ſe cyning fordyde þet biſcop-rice æt Hrofe-ceaſtre. [s] & her com æreſt ſe mycla yrf-cwalm on Angel-cyn:.

An. DCCCCLXXXVI. Hoc anno, Rex devaſtavit [6] Epiſcopatum apud Hroſeceaſter: & hoc anno primum ſæviit magna animalium lues in Anglica natione.

An.

a her. *Laud.* b *Deeſt Laud.* c *Ex Laud. quæ breviter ſic complexus eſt Cot. ad initium anni* DCCCCLXXX. Her wearð Æðelred gehalgod on cinge on Cinges-tune. d *Ex Laud. Cot.* e *Deeſt Laud.* f *Deeſt Laud.* g ---ma. *Cot.* h Sceaftes-byri. *Cot.* i *Ex Laud.* k *Ex Laud.* l *Ex Cot.* m *Ex Laud.* n *Deſunt Laud. ad verba* And her wæs *&c.* o *Ex Laud.* p *Ex Laud.* q *Ex Laud. Cot.* r Ægelred cing. *Cot.* s *Ex Laud.*

1 xviii. *kal. Maii.* Flor. 2 979. Flor. 3 980. Flor. * *Calendis Auguſti.* 4 *Qua de cauſa dictus ſit Monachorum pater vide ſupr. An.* 963. 5 *Ad an.* 985. Flor. 6 *Terras ſancti Andreæ Apoſtoli devaſtavit.* Flor.

a Ex

An. [1] DCCCCLXXXVII. Hoc anno, Wecedport fuit devaſtatum.

An. DCCCCLXXXVIII. Hoc anno, fuit Goda, Danicus Thanus, interfectus; & magna ſtrages una [facta eſt.] Et hoc anno, Dunſtanus ſanctus ille Archiepiſcopus, dereliquit hanc vitam & petiit cœleſtem *: ac Æthelgarus Epiſcopus capeſſit poſt eum Archiepiſcopatum; verum haud longe poſt id vixit, uno [nempe] tantum anno, & tribus menſibus.

An. DCCCCLXXXIX. Hoc anno, Ædwinus Abbas deceſſit, & ſucceſſit Wulfgarus. Hoc item anno, Siricus conſecratus eſt in Archiepiſcopum, & poſtea profectus eſt Romam ad [petendum] Pallium.

DCCCCXC.

An. DCCCCXCI. Hoc anno, devaſtabatur G....wic; & brevi poſtea fuit Brihtnothus Dux interfectus apud Mældune. Eodem anno, decretum eſt primum jam ut ſolveretur tributum Danicis viris, propter magnos horrores quos incuſſerunt incolis maritimis; in primis nempe, x. millia librarum. Illud conſilium conſtituit Siricus Archiepiſcopus.

An. DCCCCXCII. Hoc anno, Oſwaldus, beatus ille Archiepiſcopus, dereliquit hanc vitam, & petiit cœleſtem †: & Æthelwinus Dux deceſſit eodem ipſo anno. Tum decrevit Rex, & univerſi ejus Proceres, ut congregarentur omnes naves firmiores ad Lundenbyrig: & Rex claſſi præ-

[a] An. DCCCCLXXXVII. Her Ƿeced-port ƿes gehergod″:·

An. DCCCCLXXXVIII. [b] Her ƿæs Goda. se Denisca þegn. of-slægen. ⁊ mycel ƿæl mid him. And″ [c] her [d] Dunstan se halga Arceb. [e] for-let his lif. ⁊ geferde ꝥ heofonlice″. ⁊ Æðelgar [f] biscop″ feng æfter him to [g] Arceb.-stol. ⁊ [h] he″ litle hƿile æfter þam leofode. butan an gear. ⁊ [i] III. monþas″:·

An. DCCCCLXXXIX. [k] Her Ædƿine abb. forð-ferde. ⁊ feng Ƿulfgar to. And″ [l] her Siric ƿæs gehadod to Arceb.″ [m] ⁊ æfter ferde to Rome æfter his pallium″:·

An. DCCCCXCI. [n] Her ƿæs [o] G....ƿic″ gehergod″. [p] ⁊ [q] æfter þam sƿyðe raðe″ ƿæs Brihtnoð ealdor-man of-slægen æt Mældune. And on þam [r] ylcan″ geare man gerædde ꝥ man geald ærest gafol Deniscan [s] mannum. for þam [t] mycclan brogan″ þe hi ƿorhtan be [u] þam″ sæ riman. ꝥ ƿæs ærest x. þusend punda. þæne ræd gerædde Siric Arceb.″

An. DCCCCXCII. [x] Her Osƿald se eadiga Arceb. [y] for-let his lif″. ⁊ geferde ꝥ heofonlice. ⁊ Æðelƿine ealdor-man gefor on þam ilcan geare. [z] Ða gerædde se cyng ⁊ ealle his ƿitan ꝥ man gegaderode [a] ealle″ þa scipu þe ahtes ƿæron to Lunden-byrig. [b] ⁊ se cyng þa betæhte

a Ex Laud. quæ ſic habet Cot. Her ƿæs Ƿæcedport for-bærnd. *b Ex Laud. c Ex Laud. Cot. d* --stanus. *Cot. e* forð-ferde ⁊ geferde ꝥ heofonlice lif. *Cot. f* abbod on Niƿ-mynstre. *Cot. g* Arce-stole. *Cot. h Deeſt Cot. i* VIII. *Cot. k Ex Laud. l Ex Laud. Cot. m Ex Cot. n Ex Laud. o l.* Gypes-ƿic. *teſte* Florentio. *p Ex Laud. Cot. q* Her. *Cot. r Deeſt Laud. s* mannan. *Laud. t* pundran. *Laud. u Deeſt Laud. x Ex Laud. Cot. ad verba* buton an scip *&c. y* forð-ferde. *Laud. z.* Her. *Laud. a Deeſt Laud. b Hæc ſic habet Cot.* to þan ꝥ man scolde fandian gif man mighte betræppan þane here aghƿar ƿið-utan. Ac Ælfric ealder-man. an of þam þa se cyng hæfde mæst truƿe to. het geƿarnian þone here. ⁊ on þare nihte þa hi scolden an morgen to-gædere cuman. se sylfa Ælfric scoc fram þare fyrde. ⁊ se here þa æt-bærst. *i. e. ut tentarent ſi ubivis circumvallari poſſent pagani. Verum Ælfricus Dux, unus ex iis quibus Rex maxime confidit, juſſit paganos [ſibi] cavere, & ea nocte quæ* *præ-*

1 988. Flor. * XIV. *kal. Junii.* Flor. 2 990. Flor. † II. *kal. Martii.* Flor.

tæhte þa fyrde to lædene Ealfrice ealdor-man. ⁊ Þorode eorl. ⁊ Ælfstane biscop. ⁊ Æscwige biscop. ⁊ sceoldan cunnian gif hi muhton þone here ahwær utene betræppen. Ða sende se ealdor-man Ælfric. ⁊ het warnian þone here. ⁊ þa on þere nihte þe hi on þone dæi togædere cumon sceoldon. þa sceoc he on niht fram þære fyrde him sylfum to mycelum bismore. ⁊ se here þa ætberst" [a] buton an scip þær man of-sloh. And þa gemætte se here þa scipu of East-Englum ⁊ of Lunden. ⁊ hi þær of-slogon mycel wæl. ⁊ ꝥ scip genamon eall gewæpnod. ⁊ gewædod þe se ealdor-man on wæs. And þa æfter Oswaldes Arceb. forð-siðe feng Ealdulf abb. of Burch to Eofer-wic-stole ⁊ to Wigera-ceastre. ⁊ Kenulf to þam abbot-rice æt Burch":.

An. DCCCCXCIII. [b] Her on þyssum geare. com Unlaf mid þrym ⁊ hund nigentigon scipum to Stane. and forhergodon ꝥ on ytan. ⁊ for þa þonan to Sandwic. ⁊ swa þonan to Gypeswic. ⁊ þæt eal oferеode. ⁊ swa to Mældune. ⁊ him com þær to-genes Byrhtnoð ealdor-man mid his fyrde. ⁊ him wið gefeaht. ⁊ hie þone ealdor-man þær of-slogon. ⁊ wæl-stowe geweald ahton. ⁊ him man nam frið wið. ⁊ hine nam se cyning syððan to biscopes handa. [c] þurh Siricces lare Cant-ware biscopes. ⁊ Ælfeages Win-ceastre":. [d] Her [e] on þissum geare" wæs Bæbban-burh tobrocon. ⁊ mycel here-huðe þær genumen. And æfter þam com to Humbran-muðe se here. ⁊ þær mycel yfel geworhtan [f] ægðer ge on Lindes-ige. ge on Norð-hymbran". Ða gegaderode man [g] swiðe" mycele fyrde. ⁊ þa hi to-gædere gan sceoldan. þa

fecit Ealfricum Ducem, & Thorodum Ducem, & Ælfſtanum Epiſcopum, & Æſcwigum Epiſcopum; [mandans] ut conarentur, ſi qua poſſent, exercitum [paganorum] circumvallare. Tunc miſit Dux Ælfricus, & juſſit ut ſibi caveret [1] exercitus; nocteque quæ præceſſit diem, quo congreſſuri erant prælio, ſubduxit ſe clanculum à claſſe [Regia,] magno cum ſui dedecore; adeo ut pagani effugerent, præter unam navem quæ ibi periit. Poſtea obviam venerunt pagani navibus [redacted] Orientalium Anglorum & Lundinenſium; & ibi magna [paganorum] facta eſt ſtrages; & navis capta, cum armis & armamentis, in qua fuit Dux. Poſt Oſwaldi Archiepiſcopi obitum, capeſſit Ealdulfus Abbas de Burch Eboracenſem ſedem, ac Wigornienſem: & Kenulfus iſtam Abbatiam quæ apud Burch.

An. DCCCCXCIII. Hoc anno, venit Unlafus cum tribus & nonaginta navibus ad Stane; & devaſtarunt ejus confinia: profecti ſunt inde ad Sandwic, indeque ad Gypeſwic, & totum illud devaſtarunt: inde ad Mældune, ubi adverſum eos venit Byrhtnothus Dux cum ſuis copiis, cumque iis depugnabat; verum Ducem iſtum ibi interfecerunt, & loco ſtragis dominati ſunt, paxque cum iis facta eſt, ac [2] eum poſtea Rex [3] in conſecratione ſuſcepit, ex præcepto Sirici Cantwarorum Epiſcopi, & Ælfeagi Wintonienſis. Hoc anno, fuit Bebbanburga deſtructa, & magna præda ibi capta. Poſt hæc venerunt pagani ad Humbri oſtium, & ibi multum damni dederunt, tum [Inſulæ] de Lindeſige, tum Northymbris. Hinc coactæ ſunt copiæ quamplures; verum cum eſſent prælio congreſſuri, primum [4] auctores fugæ

præceſſit diem quo [prælio] erant congreſſuri, is ipſe Ælfricus ſe ſubduxit à claſſe Regia; adeo ut [Danorum] exercitus effugerit.

a Quæ in hoc anno ſequuntur deſunt Cod. Cot. *b Deſunt Cod.* Laud. *c Cod. Petroburg. d Ex Laud. Cot. ad Anni finem. e Deeſt Cot. f Deeſt Cot. g Deeſt Cot.*

1 *nempe Danorum.* 2 *Anlafum Norreganorum Ducem.* 3 *Vide infra An.* 994. 4 *Quia ex paterno genere Danici fuerunt.*

gæ fuerunt Duces, nempe, Fræna, & Godwinus, & Frithegiſtus. Eodem ipſo anno, juſſit Rex excæcari Ælfgarum, Ælfrici Ducis filium.

on-ſtealdon þa here-togan ærest þone fleam. ꝥ wæs Fræna. ⁊ Godwine ⁊ Friðegist". [a] On þysum ilcan geare het se cyng ablendan Ælfgar Ælfrices sunu ealdor-mannes":

An. DCCCCXCIV. Hoc anno, deceſſit Sigericus Archiepiſcopus, & Ælfricus Wiltunenſis Epiſcopus electus eſt, die Paſchatis in Ambresbyri ab Ætelredo Rege, omnibuſque ejus Proceribus. Hoc anno, venerunt Anlafus & Swegen ad Lundenbyrig, in Nativitate ſanctæ Mariæ, cum quatuor & nonaginta navibus, & in eam civitatem acriter præliati ſunt, illamque igni incendere conabantur. Verum ibi paſſi ſunt plus damni ac mali, quam ipſis unquam putabant ullos cives potuiſſe inferre. Sancta enim Dei mater, ex ſua miſericordia civibus conſuluit, eoſque liberavit ab eorum inimicis. Cum inde diſcederent, dederunt maxima mala quæ ullus unquam exercitus potuit, incendio, & vaſtatione, & homicidio, [incolis] ad oras maritimas tum in Orientalibus Saxonibus, tum in Cantio, tum in Auſtralibus Saxonibus, tum in Hamtunſcyre. Tandem vero ſibi comparabant equos, & equitantes quam late vellent, nefanda mala fecerunt. Tum decretum eſt à Rege ac Proceribus, ut [nuncii] ad eos mitterentur, iiſque tributum ac victum promitterent, ſi modo à vaſtatione deſiſterent. Cui illi [petitioni] acquieverunt, venitque totus exercitus ad Hamtune, & ibi hiberna ceperunt: eos interim aluit totum Occidentalium Saxonum re-

An. DCCCCXCIV. [b] Her forð-ferde [c] Sigeric Arcebiscop". [d] ⁊ Ælfric Wiltunscire biscop wearð gecoren on Easter-dæg on Ambres-byri fram Æðelrede cinge. ⁊ fram eallan his witan". [e] Her [f] on þisum geare". com Anlaf ⁊ Swegen to [g] Lunden-byrig. on Nativitas sce. Marie. mid [h] iv. ⁊" hund [i] nigontigum scipum". [k] ⁊ hi þa on þa burh festlice feohtende wæron". ⁊ eac hi mid fyre [l] ontendan woldon. Ac hi [m] þar geferdon maran hearm ⁊ yfel [n] þonne hi æfre wendon. ꝥ heom ænig burh-waru gedon sceolde. Ac se halige Godes modor. on þam hire mild-heortnisse. wære burh-ware gecyðde. ⁊ hi ahredde wið heora feondum". And [o] þa" [p] hi" þanon ferdon. ⁊ wrohton ꝥ mæste yfel þe æfre ænig here [q] don" mihte [r] on bærnette ⁊ hergunge. ⁊ on man-slihtum. ægðer be þam sæ-riman on East-Seaxum. ⁊ on Cent-lande. ⁊ on Suð-Seaxum. ⁊ on Ham-tun-scire. And æt nyxtan naman heom hors. ⁊ ridon swa wide swa hi woldon. ⁊ una-secgendlice yfel wyrcende wæron". Ða ge-rædde se cyng ⁊ his witan. [s] ꝥ him man to sende. ⁊ him gafol behete". [t] ⁊ metsunge. wið þon þe hi þære hergunge geswicon". And hi þa þet under-fengon. [u] ⁊ com þa eall se here to Hamtune ⁊ þær winter-setle namon". [x] ⁊ hi man þær fædde geond eall West-Seaxna

---

a Ex Laud. *b Ad an.* DCCCCXCV. *Laud. Cot.* *c* Siric. *Laud. Cot.* *d Sic Cod.* Cot. *Hæc ad An.* DCCCCXCVI. *ſic habet Cod. Laud.* wæs Ælfric gehalgod to Arceb. to Cristes cyricean. *i. e. fuit Ælfricus conſecratus in Archiepiſcopum Eccleſiæ Chriſti.* *Et ad An.* DCCCCXCIV. *Wheel.* ⁊ feng Ælfric Wiltun-scire biscop to þam Arcebiscop-rice. *i. e. & capeſſit Ælfricus Wiltunenſis Epiſcopus Archiepiſcopatum.* *e Ex Codd. Laud. Cot. deſumpſimus quæ in hoc Anno ſequuntur.* *f Deeſt Cot.* *g* Lundene. *Cot.* *h Deeſt Cot.* *i* nigantygon scipan. *Cot.* *k* fæstlice on þa burh fuhton. *Cot.* *l* atendan. *Cot.* *m* þar Gode þang wyrs geferdan. *Cot.* *n Deſunt Cot.* *o Deeſt Laud.* *p Deeſt Cot.* *q Deeſt Cot.* *r Hæc breviter ſic complexus eſt Cod. Cot.* on eallon þingon swa hwer swa hi ferdon. *i. e. in omnibus rebus quoquo pervenerunt.* *s* ꝥ heom man scolde gafol behatan. *Cot.* *t Deeſt Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* ⁊ ec heom fodan geaf of eallan West-Seaxna rice. *Cot.*

a scipan.

Seaxna rice". ⁊ him man geald xvi. þusend punda. Ða sende se cyng æfter Anlafe cyninge. Ælfeach biscop. ⁊ Æþelward ealdor-man. ⁊ man gislade þa hwile in to þam [a]scipum. ⁊ [b]hi þa lædden" Anlaf mid mycelum wurðscipe [c]to þam" cynge to Andeferan. ⁊ se cyng Æðelred his [d]anfeng æt biscopes handa. ⁊ him cynelice gifode. And him þa Anlaf behet. [e]swa he hit eac" gelæste. ꝥ he næfre eft to Angel-cynne mid unfriðe cumon nolde:-

gnum, ac iis ſoluta erant xvi. millia librarum. Tum Rex ad Anlaſum Regem mittebat Ælfeagum Epiſcopum, & Æthelwardum Ducem; obſidibuſque interea apud naves relictis, deduxerunt Anlaſum cum magno honore ad Regem [qui fuit] apud Andeferam; ac Rex Æthelredus eum in confirmatione ſuſcepit, regioque munere donavit. Tunc ei Anlafus pollicitus eſt (quod & præſtitit) ſe non unquam poſtea Anglicam nationem animo hoſtili petiturum.

[f]Hîc Ricardus Vetus obiit, & Ricardus filius ejus ſuſcepit regnum, & regnavit xxxi. annis.

[g]An. DCCCCXCV. Her [h]on þissum geare" [i]æteowde Cometa se steorra:-

An. DCCCCXCV. Hoc anno, apparuit ſtella [dicta] Cometa.

DCCCCXCVI.

[k]An. DCCCCXCVII. Her on þissum geare. ferde se here abutan Defnanscyre into Sæfern-muðon. ⁊ þær geheregodon ægðer on Corn-wealum ge on Norð-walum. ⁊ on Defenan. ⁊ eodon him þa up æt Weced-port. ⁊ þær mycel yfel wrohtan on bærnette. ⁊ on man-slihtum. And æfter þam wendon eft abutan Penwiht-steort on þa suð-healfe. ⁊ wendon þa into Tamer-muðan. ⁊ eodon þa up oð ꝥ hi comon to Hlida-forda. ⁊ ælc þing bærndon ⁊ slogon ꝥ hi gemetton. ⁊ Ordulfes mynster æt Ætefing-stoce forbærndon. ⁊ unasecgendlice here-huðe mid him to scipa brohtan":- [l]Her Ælfric Arceb. ferde to Rome æfter his arce":-

An. DCCCCXCVII. Hoc anno, navigarunt pagani circa Devoniam in Sabrinæ oſtium; & ibi prædas egerunt tum in Cornwallis, tum in Northwallis, tum in Devonenſibus; ac deinde [in terram] aſcendentes apud Wecedport, ibi multum damni [incolis] dederunt incendiis ac homicidio. Poſt hæc circumnavigarunt Penwithſteort verſus oras Auſtrales, & appellentes in Tameræ oſtium, navibus devecti ſunt uſque dum veniſſent ad Hlidafordam, omnia incendentes ac interficientes quæcunque inciderent: Ordulfi item Monaſterium apud Ætefingſtoce combuſſerunt, amplamque prædam ſecum ad naves reduxerunt. Hoc anno, Ælfricus Archiepiſcopus profectus eſt Romam ad Pallium petendum.

[m]An. DCCCCXCVIII. Her gewende se here eft east-ward into From-muðan. ⁊ þær æghwær up-eodon swa wide swa hi woldon into Dorsætan. And man oft fyrde ongean hi gegaderode. ac sona swa hi to-gædere gan sceoldan. þonne wearð þær æfre þurh sum þing fleam astiht. ⁊ æfre hi æt ende sige ahton. And þonne oðre hwile lagen heom on Wiht-lande. ⁊ eton heom þa hwile of Hamtun-scire ⁊ of Suð-Seaxum":-

An. DCCCCXCVIII. Hoc anno, converſi ſunt pagani poſtea verſus Orientem in Fromi oſtium, & ibi circumquaque peragrarunt quam late vellent in Dorſætaniam. Frequenter quidem adverſus eos exercitus collectus eſt; verum quoties prælio eſſent congreſſuri, ſemper aliquo infortunio impediti in fugam dati ſunt, ſemperq; in [belli] exitu pagani victoria potiti ſunt. Dein alia tempeſtate commorati ſunt in Vecta, & victum tum habebant de Hamtunſc. & de Auſtr. Saxonibus.

An

a scipan. *Cot.* *b* man lædde. *Cot.* *c Deest Cot.* *d* afeng. *Cot.* *e* ⁊ eac. *Cot.* *f Ex Laud.* *g Ex Laud. Cot.* *h Deest Cot.* *i* was ateowod. *Cot.* *k Ex Laud.* *l Ex Cot.* *m Ex Laud.*

An. DCCCCXCIX. Hoc anno, pagani poſtea circumnavigarunt in Tameſin, & advecti ſunt per Medewagam ad Hrofeceaſter: ubi Cantuarienſes copiæ obviam venerunt, & aſperum prælium fuit initum. Verum (proh dolor) ſtatim ceſſerunt ac fugerunt, propterea quod non haberent quantum opus eſſet auxilii. Hinc obtinebant Dani loci ubi facta eſt ſtrages poteſtatem, & comparatis equis, equitabant quam late ipſis viſum eſt, totamque ferme occidentalem Cantiæ plagam ſpoliarunt ac devaſtarunt. Tunc decretum eſt à Rege ſuiſque Proceribus, ut navalis exercitus etiamque terreſtris exercitus contra eos exiret. Verum ubi primum naves eſſent paratæ, moram traxerunt de die in diem, & oppreſſerunt miſerum populum qui naves inſedit: ſi quando autem egreſſura erat claſſis, impedita fuit de uno in aliud tempus; adeo ut ſemper paſſi ſunt hoſtium copias adaugeri; cumque pagani de ora maritima recederent, noſtra claſſis exire ſolebat. Ad ultimum vero nulli rei inſerviit navalis exercitus, præter populi labores, & pecuniarum perditionem, & hoſtium incitationem.

[a] An. DCCCCXCIX. Her com se here eft [b] abutan" in to Temese. ⁊ ƿendon þa up andlang Medeƿægan to Hrofeceastre. ⁊ [c] com þa seo Centisce fyrde þær ongean". ⁊ hi þær fæste to-gedere fengon. [d] Ac ƿala þ hi to hraðe bugon ⁊ flugon. forðam þe hi næfdon fultum þe hi habban sceoldan". Ða ahton þa Denisca ƿæl-stoƿe geƿeald. ⁊ naman þa hors. ⁊ ridan sƿa ƿide sƿa hi ƿoldon [e] sylf". [f] ⁊ for-neh ealle Ƿest-Centingas for-dydon". [g] ⁊ for-hergodan". Ða rædde se cing ƿið his ƿitan þ man sceolde mid scip-fyrde. ⁊ eac mid land-fyrde him ongean faran. [h] Ac þa þa scipu gearƿe ƿæron. þa elkede man fram dæge to dæge. ⁊ sƿencte þ earme folc þe on þam scipon lagon. ⁊ á sƿa hit forð-ƿearde beon scolde. sƿa hit lætre ƿæs fram anre tyde to oðre. ⁊ á hi læton heora feonda ƿerod ƿexan. ⁊ á man ƿymde fram þære sæ. ⁊ hi ferdon æfre forð æfter". [i] And þonne æt þam ende ne beheold hit nan þing seo scip-fyrding. buton folces gesƿinc. ⁊ feos spilling. ⁊ heora feonda forð-bylding":·

An. M. Hoc anno, profectus eſt Rex in Cumerlande, & eam ferme totam devaſtavit. Tum naves ejus tentarunt circumnavigare Legceaſter, ut ei obviam venirent, verum [propter ventos] haud potuerunt; devaſtarunt tamen [inſulam] Mænige; & hoſtilis claſſis hac æſtate converſa eſt [1] ad Ricardi regnum.

[k] An. M. Her [l] on þissum geare" se cyng ferde into Cumer-lande. ⁊ hit [m] sƿiðe neah" eall [n] for-hergode. [o] And his scipu ƿendon ut abutan Leg-ceastre. ⁊ sceoldan cumon ongean hine. ac hi ne mihton. þa geheregodon hi Mænige". ⁊ [p] seo" unfrið flota ƿæs þær sumeres geƿend to Ricardes rice:·

An.

a Ex Laud. Cot. *b Deeſt Cot.* *c* þar com seo Centisce fyrd þær ongean hi. *Cot.* *d Deſunt Cot.* *e Deeſt Cot.* *f* ⁊ for-dydon ƿel-neah eall Ƿest-Cent. *Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Deſunt Cod.* Cot. *ad verba* And þonne *&c.* *i* Ac hit naht na beheold. *Cot.* *k Ex Laud. Cot.* *l Deſunt Cot.* *m Deſunt Cot.* *n* for-dyde. *Cot.* *o Deſunt Cod. Cot.* *p Deeſt Cot.*

1 *Normanniam.*

† *Danorum*

An. MI. † Her on þissum geare wæs micel unfrið on Angel-cynnes londe. þurh scip-here. ⁊ wel-gehwær hergedon. ⁊ bærndon. swa ꝥ hie up-asetton on ænne sið ꝥ hie comon to Æðelinga-dene. ⁊ þa com þær to-geanes Hamtun-scyr. ⁊ him wið gefuhton. ⁊ þær wearð Æðelweard cynges heah-gerefa of-slegen. and Leofric æt Hwit-circan. ⁊ Leofwine cyninges heah-gerefa. and Wulfhere biscopes þegn. and Godwine æt Weorðige. Ælfsiges biscopes sunu. ⁊ ealra manna an and hund eahtatig. And þær wearð þara Deniscra micele ma of-slegenra. þeah þe hie wæl-stowe geweald ahton. And foran þa þanon west oð ꝥ hie comon to Defenan. ⁊ him þær to-geanes com Pallig mid þam scipan þe he gegadrian mihte. forðam ðe he asceacen wæs fram Æðelrede cyninge ofer ealle ða geðtrywða. þe

An. MI. Hoc anno, [excitati] erant magni motus in Anglica natione per exercitum navalem [paganorum] qui ubique [agros] depopulabantur, [villaſque] incendebant; ita ut perrexerint uno itinere uſque dum perveniſſent ad Æthelingadene, ubi eos adverſum venit Hamtunenſis Comitatus, & cum illis depugnabat. Ibi autem fuit Æthelweardus, Regis ſummus Præpoſitus, interfectus, & Leofricus [Præfectus] apud Hwitcircam, & Leofwinus Regis ſummus Præpoſitus, & Wulfherus Epiſcopi miniſter, & Godwinus [Præfectus] apud Weorthige, Ælfſigi Epiſcopi filius, & de omnibus hominibus unus & octoginta. Verum ibi de Danis longe plures ceciderunt, quanquam ii loco ſtragis dominati ſunt. Inde perrexerunt verſus Occidentem uſque dum perveniſſent ad Domnaniam, ubi iis obviam venit Pallig cum navibus quas congregare poſſet: is nimirum defecerat ab Æthelredo Rege contra fidem toties

† *Danorum incendia ac rapinas aliter exprimit Cod. Laud.* Her com se here to Exan-*[a]muðan. ⁊ up þa eodan to þære byrig. ⁊ þær [b]fæstlice" feohtende wæron. [c]ac him man swyðe fæstlice wið-stod ⁊ heardlice. Ða gewendon hi [d]geond [e]ealle" ꝥ land. ⁊ dydon eall swa hi be wuna wæron. slogon ⁊ beorndon [f]eal ꝥ hi to comon". [g]Ða gesomnode man þære ormæte fyrde of Defenisces folces ⁊ Sumor-sætisces. ⁊ hi þa to somne comon æt Peonnho. And sona swa hie to-gædere fengon. þa beah seo Englisce fyrd. ⁊ hi þær mycel wæl of-slogon. ⁊ ridan þa ofer ꝥ land. ⁊ wæs æfre heora æftra syð wyrse. þonne se ærra. ⁊ mid him þa micele here-huð to scipon brohton. And þanon wendon in Wiht-land. ⁊ þær him ferdon on-buton. swa swa hi sylf woldon. ⁊ him nan þing ne wið-stod. ne him to ne dorste scip-here on sæ [h]to genealæcan" ne land-fyrd. [i]ne eodon hi swa feor up". Wæs hit þa on ælce wisan hæfige tima. forðam [k]þe" hi næfre heora yfeles [l]ne' geswicon. *i. e. Hoc anno, venerunt pagani ad Exanmutham, & aſcendentes ad urbem, eam acriter impugnabant; verum iis conſtanter ac fortiter [incolæ] reſtiterunt. Tum peragrarunt totam eam terram, &, prout facere conſueverant, interfecerunt & combuſſerunt quicquid inciderent. Tum congregatus eſt valde magnus exercitus de Devonenſibus & Sumorſetenſibus, qui cum iis congreſſus eſt apud Peonnho. Quam primum vero prælium eſſet commiſſum, cedebat Anglorum exercitus; & pagani magnam ſtragem fecerunt, atque equitarunt per iſtam terram; ſemperque fuerunt poſteriores expeditiones magis fatales quam priores: tum vero amplam prædam ad naves retulerunt. Inde converſi ſunt in Vectam, & ibi peragrarunt quacunque ipſis viſum fuit; nihil enim iis reſtitit, neque auſus eſt eos appropinquare ſive navalis exercitus mari, ſive terreſtris exercitus, nec longe adeo progreſſi ſunt. Fuit ea omnimodo gravis tempeſtas, quippe nunquam à malis deſiſterent. --- Ad eundem ferè modum, paucioribus tamen, hæc apud Cod.* Cot. *leguntur. In quibus iſte Codex à Cod.* Laud. *diſcrepet, accipe. a* muðe. *Cot. b Deeſt Cot. c* ⁊. *Cot. d* ofer. *Cot. e Ex Cot. f Ex Cot. g Deſunt Cot. h Ex Cot. i Deſunt Cot. k Deeſt Cot. l Ex Cot.*

ties illi datam; viciſſim etiam Rex eum large donaverat villis, & auro, & argento. Tum combuſſerunt Tegntun, & complures alias bonas villas quas nominare non poſſumus: quo facto, fœdus cum iis ibi percuſſum eſt. Perrexerunt deinde ad Exanmutham; ita ut proficiſcerentur uno itinere uſque dum perveniſſent ad Peonnho; ubi Cola Regis ſummus Præfectus, & Eadſigus Regis Præfectus adverſum eos conſtiterunt cum copiis quas poſſent congregare: ibi autem fugati erant, & multi occidebantur, Daniqne loco ſtragis dominati ſunt. Inſequenti mane combuſſerunt villam apud Peonnho, & apud Cliſtune, præter multas bonas villas quas nominare non poſſumus. Regreſſi deinde ſunt verſus Orientem ad Vectam, & ibi tempore matutino combuſſerunt villam apud Wealtham, aliaſque villulas complures; ſtatim autem poſtea fœdus cum iis factum eſt, iique pacem admiſerunt.

An. MII. Hoc anno, à Rege & Proceribus tandem decretum eſt, ut tributa ſolverentur claſſi, & pax cum paganis firmaretur, ea conditione ut à malis ceſſarent. Tunc Rex mittebat ad claſſem Leofſigum Ducem, qui de Regis verbis ejuſque Procerum pace cum iis egit, [rogans] ut victum acciperent & tributa; quam quidem [conditionem] amplexi ſunt: unde iis perſolvebantur XXIV. millia librarum. Interea interfecit [1] Leofſigus Dux Æficum Regis ſummum Præpoſitum, unde Rex eum de patria expulit. Poſtea in eadem quadrageſima, venit [2] Domina, Ricardi filia, hanc in terram. Eadem æſtate, [3] Eadulfus Archiepiſcopus deceſſit: eo-

he him geſeald hæfde. ⁊ eac ſe cyning him ƿel gyfod hæfde on hamon. ⁊ on golde. and ſeolfre. And forbærndon Tegntun. ⁊ eac feala oðra godra hama þe ƿe genemnan ne cunnon. ⁊ heom man ſyððan þær friþ ƿið nam. And hie foran þa þonan to Exan-muðan. ſƿa þ hie aſetton him up-on ænne ſið oð hie comon to Peonnho. ⁊ þær ƿæs Cola þæs cyninges heah-gerefa. ⁊ Eadſige þæs cyninges gerefa to-geanes him mid þære fyrde þe hie gegadrian mihtan. ⁊ hie þær aflymede ƿurdon. ⁊ þær ƿearð feala of-ſlegenra. ⁊ þa Deniſcan ahton ƿæl-ſtoƿe geƿeald. And þæs on mergen forbærndon þone ham æt Peonnho. ⁊ æt Clis-tune. ⁊ eac feala godra hama þe ƿe genemnan na cunnan. And foran þa eft eaſt ongean oð hie comon to Ƿiht. ⁊ þær on mergen forbærndon þone ham æt Ƿealðam. ⁊ oðra cotlifa feala. ⁊ him mon raðe þær ƿið þingode. ⁊ hie namon friþ:· *

[a] An. MII. Her [b] on þiſſum geare″ ſe cyng gerædde [c] eft″ [d] ⁊ his ƿitan″. þ man ſceolde gafol gyldon þam flotan. [e] ⁊ friþ ƿið hi geniman′. ƿið þon þe hi heora yfeles geſƿican ſceoldan. [f] Ða ſende ſe cyng to þam flotan Leofſig ealdor-man. ⁊ he þa þæs cynges ƿorde ⁊ his ƿitena griþ ƿið hi geſætte. ⁊ þet hi to metſunge fengon. ⁊ to gafle. ⁊ hi þa þ underfengon″. ⁊ [g] him man þa geald XXIV. þuſend punda. [h] Ða on gemang þyſum of-ſloh Leofſig ealdor-man Æfic þæs cynges heah-gerefan. ⁊ ſe cyng hine þa geutode of earde′. [i] And þa on þam ilcan Lengtene. com ſeo hlæfdige Ricardes dohtor hider to lande. On þam ilcan ſumera Eadulf Arceb. forð-ferde″.

* *Hîc deſinit Cod.* Cot. *quo uſus eſt Wheelocus.* *a* Ex *Laud. Cot.* *b Deeſt Cot.* *c Deeſt Laud.* *d Deeſt Cot.* *e Deſunt Cot.* *f Deſunt Cot.* *g* heom. *Cot.* *h Deſunt Cot.* *i Hæc ſic habet Cod. Cot.* And on þyſan ylcan geare on Lencten. com Ricardes dohter Ælfgifa Ymma hider to lande. And on þis ylcan geare ƿearð Eadulf Arcebiſcop of his liue. *i. e. Hoc ipſo anno, in Quadrageſima, venit Ricardi filia, Ælfgifa Ymma, hanc in terram. Eodem etiam anno, Eadulfus Archiepiſcopus ex vita deceſſit.*

1 *Leofſinus.* Flor. 2 *Emma Saxonice Alfgiva vocata.* Flor. 3 *Aldulfus.* Flor.

a Deeſt

ferde". ⁊ [a]eac" [b]on þam" geare se cyng het of-slean ealle þa [c]Denisćan men þe on Angel-cynne wæron. on [d]Bricius mæsse-dæg. forðon þam cynge wæs gecydd. ꝥ hi woldon hine [e]besyrewian æt his life. ⁊ [f]syððan" ealle his witan. ⁊ habban syððan his rice [g] butan ælcere wið-cweþenesse:·

[h]An. MIII. Her wæs [i]Exe-ceaster abrocen [k]þurh þone Frenciscan ceorl Hugon". [l]þe seo hlæfdige hæfde [m]hire" geset to gerefan. ⁊ se here þa burh mid ealle for-dyde. [n]⁊ mycle here-huðe þær genamen". Ða gegaderode man swiþe mycele fyrde [o]of Wiltun-scire. and of Hamtun-scire. ⁊ swiðe anrædlice wið þæs heres weard wæron". [p]⁊" þa sceolde [q]se" ealdor-man Ælfric lædan þa fyrde. ac he teah forð [r]þa" his ealdan [s]wrenceas. Sona swa hi wæron swa gehende. þet ægðer heora on [t]oðer hawede. þa gebræd he hine [u]seocne. ⁊ ongan hine brecan to spiwenne. ⁊ cwæð þet he geseclod wære. ⁊ swa ꝥ folc beswac [x]ꝥ he lædan sceolde. swa hit gecweðen is". þonne se here-toga wacað. þonne bið eall se here swiðe gehindred. Ða Swegen geseah ꝥ hi anræde næron. [y]⁊ ealle to-hwurfon". þa lædde [z]he" his here into Wiltune. [a]⁊ hi þa burh gehergodon ⁊ for-bærndon". ⁊ eodon þa to Sear-byrig. ⁊ þanon eft to sæ. [b]ferde þær he wiste his yð Hengestas":·

[c]An. MIV. Her com Swegen mid his flotan to Norð-wic. ⁊ þa burh ealle [d]gehergade ⁊ [e]for-bærndon. Ða geræddon Ulfkytel wið þa witan on East-Englum. [f]ꝥ him betere wæron" [g]ꝥ man wið þone

dem item anno, Rex juſſit occidi omnes Danos qui in Anglica gente erant, in Bricii feſto, propterea quod Regi eſſet narratum, conari illos ipſum vita privare, ac dein omnes ejus Proceres, ut ita nemine renitente ejus regnum occuparent.

An. MIII. Hoc anno, Eaxceaſter fuit expugnata, [incuria] Normannici Comitis Hugonis, quem [1] Domina conſtituerat ſibi in Præfectum; & pagani eam civitatem penitus deſtruxerunt, magnamque prædam ibi ceperunt. Tum congregatus eſt magnus admodum exercitus de Wiltunſcire & Hamtunſcire, & valde unanimes adverſus paganos progreſſi ſunt: dum vero præeſſe debuit exercitui [Regio] Dux Ælfricus, prodidit antiquas artes. Quam primum enim ita prope eſſent [duo exercitus,] ut eorum alter alterum conſpiceret, ſimulavit ſe fuiſſe ægrotum, cœpitque movere vomitum, dicens ſe morbum contraxiſſe; adeoque populum iſtum prodidit, quem ducere debuiſſet; ut [in proverbio] dictum eſt; Dum langueſcit Dux, totus exercitus multum impeditur. Swanus interim ubi deprehendit eos non eſſe conſtantes, ſed omnes reverſos, duxit copias ſuas in Wiltune, quæ quidem eam urbem devaſtarunt & incenderunt; indeque progreſſi ſunt ad Searbyrig; ac inde demum ad mare.... ....

An. MIV. Hoc anno, venit Swanus cum ſua claſſe ad Northwic, eamque urbem penitus devaſtavit & combuſſit. Tum conſilium iniit Ulfkytelus cum Proceribus in Orientalibus Anglis, quibus optimum viſum eſt cum exercitu

---

a Deeſt Laud. *b* on þy ylcan. *Cot.* *c* Denisce. *Cot.* *d* Britius. *Cot.* *e* --syrwian. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Laud.* *h Ex Laud. Cot.* *i* Execæster. *Cot.* *k* for anes Frencisces ceorles þingan. Hugo hatte. *Cot.* *i.e. cujuſdam Franci villani cauſa, Hugonis nomine.* *l* þone. *Cot.* *m Deeſt Cot.* *n Deeſt Cot.* *o Deeſt Cot.* *p Deeſt Laud.* *q Deeſt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s* wrencas. *Cot.* *t* oðre. *Cot.* *u* seoc. *Cot.* *x Deeſt Cot.* *y Deeſt Cot.* *z Deeſt Cot.* *a* ⁊ þone tun for-bærndan. *Cot.* *b Hujuſce clauſulæ ex Cod.* Laud. *deſumptæ quis ſit ſenſus me omnino latet.* *c Ex Laud. Cot.* *d* for-heregodan. *Cot.* *e* --bærnde. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* ꝥ man sceolde fyrðian wið þone here. *Cot.*

1 *Emma Saxonice Alfgiva vocata.* Flor.

a Deeſt

exercitu datis nummis pacem ſtabilire, prius quam multum damni in iis partibus feciſſent; propterea quod pagani improviſos oppreſſerunt, neque is ſpatium habuit quo copias congregare poſſet. Deſpecta interim pace quæ inter eos lata fuerat, clam ſe ſubduxerunt pagani à navibus, & iter dirigebant ad Theodfordam. Quod ubi Ulfkytelus deprehenderet, nuncio miſſo juſſit ut naves confringerent; at illi perficere negligebant conſilium ejus: ipſe interim clam congregavit ſuas copias quam celerrime potuit. Pagani autem venerunt ad Theodfordam intra III. hebdomadas, quibus antea devaſtarant Northwic, & intra oppidum una nocte manentes, illud devaſtarunt & combuſſerunt. Mane vero dum ad naves reverterentur, venit [obviam] Ulfcytelus cum ſuis copiis, & ibi acriter prælio ſunt congreſſi, ibique magna ſtrages ex utraque parte facta eſt. Ibi erant de Orientalibus Anglis Optimates plurimi interfecti: ſin vero integræ [Anglorum] copiæ adfuiſſent, nunquam perveniſſent ad naves ſuas pagani, ut [illegible] teſtati ſunt.

An. MV. [1] Hoc anno, Ælfricus Archiepiſcopus deceſſit, & Ælfeah Epiſcopus capeſſit poſt illum Archiepiſcopatum″. Hoc anno, fuit fames tam magna per Anglicam gentem, ut ita diram nullus unquam meminerit. Claſſis item hoc anno receſſit de hac terra ad Denemerciam, & parvo temporis ſpatio interpoſito poſtea reverſus eſt.

An. MVI. Hoc anno, conſecratus eſt Ælfehgus ad Archiepiſcopatum, & Brihtwoldus Epiſcopus capeſſit Epiſcopatum in Wiltun-

here ferdes ceapode″. [a] ær hi to mycelne hearm on þam earde gedydon″. forðam [b] þe″ hi unwæres comon. [c] ⁊″ [d] na″ he fyrst næfde ꝥ he his fyrde gegadrian mihte. [e] Ða under þam griðe [f] þe heom betweonan beon sceolde. þa″ [g] bestæl se here up fram scipon. ⁊ [h] wendan [i] heora fore″ to [k] Ðeod-forda. [l] Ða Ulfcytel ꝥ under-geat. þa sende he ꝥ man sceolde þa scipu to heawan. ac hi abruðon þa þe he to þohte. ⁊ he þa gegaderode his fyrde diglice swa he swyðost mihte. And se here com þa to Ðeod-forda binnon III. wuca. þæs þe hi ær gehergodon Norð-wic. ⁊ þær binnon ane niht wæron. ⁊ þa burh hergodon. ⁊ for-bærndon. Ða on morgen þa hi to scipu woldon. þa com Ulfcytel mid his werode″. and hi þær togædere [m] fæstlice fengon. [n] ⁊ mycel wæl þær on ægðere hand gefeoll″. Ðær [o] wærð East-Engla folces [p] seo″ yld [q] mycel″ of-slagen. [r] ac gif þet fulle mægen þær wære. ne eodan hi næfre eft to scipon. swa hi sylfe sædon″:·

An. MV. [s] Her [t] Ælfricus Arceb. forð-ferde. [u] ⁊ [x] Ælfeah [y] biscop″ feng [z] æfter him″ to [a] þam″ [b] Ærce-stole″. [c] Her on þyssum geare wæs se mycla hungor geond Angel-cynn swilce nan man ær ne gemunde swa grimne. And se flota þæs geares gewende of þissum earde to Dæne-mearcon. [d] ⁊ litelne fyrst let. þet he eft ne com″:·

An. MVI. [e] Her man halgode Ælfehg to Arce-biscope″. [f] ⁊ Brihtwold biscop feng to þam [g] rice″ on Wiltun-scire.

---

a Deeſt Cot. *b Deeſt Cot.* *c Deeſt Cot.* *d Deeſt Laud.* *e* ac. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* bestæl. *Cot.* *h* foran. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k* Þeort-forðan. *Cot.* *l Hæc paucis complectitur Cod. Cot.* ⁊ Ulfcytel gegaderode his here. ⁊ for æfter. *i. e. & Ulfcytelus coegit ſuum exercitum, ac inſecutus eſt.* *m* fæslice. *Cot.* *n Deeſt Cot.* *o* wæs. *Cot.* *p Deeſt Cot.* *q Deeſt Laud.* *r Deeſt Cot.* *s Ad an.* MVI. *Laud. Cot.* *t* Ælfric. *Laud. Cot.* *u Ex Laud. Cot.* *x* Ælfeh. *Cot.* *y Deeſt Cot.* *z Deeſt Cot.* *a Deeſt Laud.* *b* Arcebiscop- *Cot.* *c Ex Codd. Laud. Cot. deſumpſimus quæ in hoc anno ſequuntur.* *d* ⁊ sona angean cyrde. *Cot. i. e. & ſtatim reverſa eſt.* *e Deſunt Laud. Cot.* *f Quæ in hoc anno ſequuntur ex Codd. Laud. Cot. deſumpta ſunt.* *g* biscop-stole. *Cot.*

1 *Ad an.* MVI. Flor.

a Deeſt

scire. [a] And Wulfgeate wæs eall his are of genumen". ⁊ Wulfeah and Ufegeat [b] wæron ablende. [c] ⁊ Ælfelm ealdor-man wearð of-slagen". ⁊ Kenulf biscop forð-ferde. [d] And þa ofer þone midne sumor'. com þa se Denisca [e] flota to Sand-wic. ⁊ [f] dydon eall swa hi ær gewuna wæron'. hergodon ⁊ bærndon. ⁊ slogon swa swa hi ferdon. Ða het se cyng abannan ut ealne [g] þeodscipe of West-[h] Seaxum. ⁊ of Myrcean. ⁊ hi lagon ute þa ealne þone hærfest [i] on fyrdinge ongean þone here". ac hit naht ne beheold [k] þe ma þe hit oftor ær dyde. Ac for eallum þissum se here ferde swa he sylf wolde. ⁊ se fyrding dyde þære land-leode ælcne hearm. þet him naðor ne dohte ne inn-here ne ut-here". Ða hit winter-leohte. þa ferde [l] se fyrd ham. ⁊ se here [m] com [n] þa ofer Martinus mæssan" to his frið-stole [o] to Wiht-lande". [p] ⁊ tilode him þær æghwær þæs þe hi behofdan". And [q] þa" [r] to þam middan wintran" eodon [s] heom" to heora [t] garwan feorme ut þurh [u] Hamtun-scire into Barruc-scire to Rædingan. [x] ⁊ hi dydon heora gewuna. atendon heora beacna swa swa hi ferdon. And ferdon" [y] þa to [z] Wealinga-forda. ⁊ þet eall [a] for-swældon. [b] ⁊ wændon him þa and-lang Æsces-dune Cwic-chelmes-hlæwe gesohton. þet hi næfre to sæ gan ne sceoldan. wendon þa oðres weges ham-weard". Ða wæs [c] þær" fyrd [d] gesomnod æt Cynetan. ⁊ hi þær [e] to-gædere fengon. ⁊ sona" [f] þet wæs on fleame gebrohtan". [g] ⁊ syððan hyra here-huðe to sæ færedon". Ðær mihton geseon [h] Win-ceaster leodan" [i] wancne

ſcire. [1] Wulfgeatus item fuit omni ſuo honore privatus; & Wulfeah ac Ufegeatus excæcati: Ælfelmus etiam Dux fuit [2] occiſus; & Kenulfus Epiſcopus deceſſit. Tunc poſt mediam æſtatem, venit Danica claſſis ad Sandwic, & facientes prout conſueverant, devaſtarunt, combuſſerunt, atque interfecerunt quæque obvia. Hinc jubebat Rex congregari totam gentem Occidentalium Saxonum, & Merciorum; excubabantque toto iſto autumno catervatim adverſus paganos: verum id non magis profuit quam antea ſæpius. Nihilo enim minus vagabantur pagani quibus in partibus vellent; & hæc expeditio genti intulit plus damni, quam unquam potuit exercitus ſive popularium ſive exterorum. Hyeme imminente, rediit domum exercitus [Anglorum;] & pagani contulerunt ſeſe poſt Martini feſtum ad Aſylum, nempe Vectam; & ibi comparabant undique ea quorum opus haberent. Poſtea ad Natales, egreſſi ſunt ad quærendum ſibi victum per Hamtunſcire in Barrucſcire ad Rædingam, & facientes pro ſuo more, accendebant eorum ſpeculas quaſcunque inciderant. Iverunt deinde ad Wealingafordam, quod [oppidum] penitus deſtruxerunt, indeque moventes per Æſceſdune Cwicchelmeſlawe adierunt, ne unquam ad mare appropinquarent: demum reverſi ſunt domum alia via. Interim congregatus fuit exercitus apud Cynetam, ibique prælium eſt commiſſum, ac ſtatim turmæ [Anglicorum] in fugam verſæ; atque poſtea [pagani] ſuam prædam ad mare deportarunt. Ibi licuit videre Wintonienſes, ignavum gregem & in-

a Deeſt Cot. *b* wurðon. *Cot.* *c Deeſt Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* here. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* here. *Cot.* *h* Sexan. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deſunt Cot.* *l* seo. *Cot.* *m* ferde. *Cot.* *n Deeſt Cot.* *o* into Wiht. *Cot.* *p Deeſt Cot.* *q Deeſt Cot.* *r* to þære x̄pes mæsse. *Cot.* *s Deeſt Cot.* *t* gearowe. *Cot.* *u* Hante- *Cot.* *x Deeſt Cot.* *y* swa. *Cot.* *z* Wealing-fordan. *Cot.* *a* --bernde. *Cot.* *b Deſunt Cot.* *c Deeſt Cot.* *d* gegaderod. *Cot.* *e Deeſt Cot.* *f* þ Englisce folc a fleame brohtan. *Cot.* *g* ⁊ syððan swa to sæ foran. *Cot.* *& poſtea recta ad mare progreſſi ſunt.* *h* --tre leodne. *Cot.* *i* wrutne. *Cot.*

1 *Wegeatus.* Flor. 2 *Inſidiis Edrici Streonæ.*

inhoneſtum, quippe juxta eorum portas ad mare redierunt [pagani,] cum victu & pretioſis ſpoliis ultra L. milliaria procul à mari petitis. Rex interim tranſierat per Tameſin in Scrobbesbyrigſcire, & ibi tenuit feſtum Natalium. Tunc tantum timorem pagani genti incuſſerunt, ut nemo poſſet cogitare aut indagare quo modo ex hac terra pellerentur, aut hæc terra adverſum eos teneretur; propterea quod ſingulas provincias in Occidentalibus Saxonibus plurimum deformaſſent incendiis & vaſtationibus. [1] Cœpit deinde Rex frequenter quærere ex ſuis Optimatibus quid eorum ſingulis factu optimum eſſet viſum, quo huic terræ proſpiceretur, prius quam penitus devaſtaretur. Decretum igitur eſt à Rege ejuſque Optimatibus in univerſæ gentis utilitatem, quanquam omnes id inviti facerent, neceſſarium eſſe ut iis tributa perſolvantur. Tum mittebat Rex ad exercitum, iiſque narrari juſſit, cupere ſe ut fœdus inter eos ſit percuſſum, [ea conditione] ut tributa & victus iis ſubminiſtrarentur: cui quidem omnes [pagani] conſenſerunt; eoſque aluit tota Anglica natio.

An. MVII. Hoc anno, tributum iſtud perſolutum eſt hoſtili exercitui, nempe XXX. millia librarum. Hoc item anno, fuit Ædricus conſtitutus Præfectus in totum Merciorum regnum.

An. MVIII. Hoc anno, præcepit Rex [redacted] naves intente fabricari per totam Anglicam gentem, nempe, de trecentis hidis & X. hidis, unam trierem; & de VIII. hidis, caſſidem & loricam.

here. ⁊ unearhne. ꝥ hi be [a] hyra gate to sæ eodon. ⁊ mæte ⁊ madmas ofer L. mila [b] him" fram sæ fættan. [c] Ða ƿæs se cyng gewend ofer Temese into Scrobbes-byrig-scire. ⁊ nam þær his feorme in þære midde-ƿintres-tide. Ða ƿearð hit sƿa mycel æge fram þam here. þet man ne mihte geþeoncean ne asmægian hu man of earde hi gebringon sceolde. oððe þisne eard ƿið hi gehealdan". [d] forðan þe hi hæfdon ælce scyre on West-Sexum styðe gemearcod mid bryne. ⁊ mid hergunge. Agan se cyng georne to smeagenne ƿið his ƿitan hƿet heom eallum rædlicost þuhte. ꝥ man þisum earde gebeorgan mihte. ær he mid ealle for-don ƿurðe. Ða gerædde seo kyng ⁊ his ƿitan. eallum þeodscipe to þearfe. þeah hit him eallum lað ƿære. ꝥ man nyde moste þam gafol gyldan". Ða sende se kyng to þam here. ⁊ [e] him" cyðan het ꝥ [f] he ƿolde ꝥ heom grið betƿeonan beon scolde. ⁊" [g] him man gafol ⁊ metsunge syllan sceolde". ⁊ hi þa [h] ealle" ꝥ underfengon. [i] and him man metsod geond Angel-cyn":·

[k] An. MVII. Her on þissum geare ƿæs þet gafol gelæst [l] þam unfriðe here". ꝥ ƿæs XXX. þusend [m] punda. And [n] on þissum geare eac" ƿæs Ædric geset to ealdorman [o] on [p] eall" Myrcena rice:·

[q] An. MVIII. [r] Her bebead se cyng ꝥ man sceolde ofer eall Angel-cynn scipu fæstlice ƿyrcean". ꝥ is [s] þonne" [t] of" þrym hund hidum ⁊ [u] of" X. [x] hidon. ænne scegð. ⁊ of VIII. hydum helm ⁊ byrnan:·

[a] An.

a heora. *Cot.* b *Deeſt Cot.* c *Hæc breviter complexus eſt Cod. Cot.* To þare ylcan xpes mæssan. ƿæs se cyng æt Scropes-buri. ⁊ his feorme þar heold. Ða ƿearð sƿa mycel ege ouer eal of þam here. sƿa nan man ne mæg oðran secgan. *In iiſdem natalitiis fuit Rex apud Scropesburi, & curiam ſuam ibi tenuit. Tunc tantum terrorem omnibus incuſſit exercitus [paganorum,] quantus nemo alteri poſſet effari.* d *Deſunt Cot.* e *Deeſt Cot.* f *Deeſt Cot.* g man scolde him gauol gyldan ⁊ metsunga. *Cot.* h *Deeſt Cot.* i *Deeſt Cot.* k *Ex Laud. Cot.* l *Deeſt Cot.* m pundan. *Cot.* n *Deeſt Cot.* o ouer. *Cot.* p *Deeſt Laud.* q *Ex Laud. Cot.* r Her se cyng het macian scypa ofer eal Angel-cynn. *Cot. i.e. Hoc anno, Rex juſſit fieri naves per totam Angliam.* s *Deeſt Cot.* t *Deeſt Laud.* u *Deeſt Cot.* x hidum. *Cot.*

1 *Ad An.* MVII. Flor.

a Ex

[a] An. MIX. [b] Her on þiſſum geare geworhton þa ſcipu gearwe". [c] þe we ær ymbe ſpræcon". ⁊ heora [d] wæs ſwa fela ſwa næfre ær. [e] þes þe us bec ſecgað". on Angel-cynne ne [f] geworhton [g] on naneſ cyngeſ dæg". [h] And hi man þa ealle togædere ferode to Sand-wic". ⁊ þær [i] ſceoldan [k] licgan. ⁊" [l] þiſne eard" [m] healdan wið ælcne ut-here. [n] Ac we gyt næron þa geſælða. ne þone wurðſcipe. þ ſeo ſcip-fyrd nytt wære þiſum earde. þe ma þe heo oftor ær wæs". [o] Ða gewearð hit" on [p] þiſum ilcan timan. [q] oððe litle ær. þet [r] Brihtric. Eadriceſ broðor ealdor-manneſ. for-wregde [r] Wulfnoð cild þone [s] Suð-Seaxſcian. [t] Godwineſ fæder eorleſ". to þam cyninge. ⁊ he þa ut-gewende. ⁊ [u] him þa to aſpeon þet he" hæfde [x] mid hi" xx. ſcipa. [y] ⁊ he þa hergode æghwer be þam ſuð-riman. ⁊ ælc yfel wrohton". [z] Ða cydde man into þære ſcyp-fyrde. þet hi mann eaðe befaran mihte. gif man ymbe beon wolde". [a] þa genam ſe Brihtric him to hund eahtatig ſcipa. ⁊ wohte þ he him myceleſ worðeſ wyrcean ſceolde. þ he Wulfnoð cuconne oððe deadne begytan ſceolde. Ac þa hi þyder-weard wæron. þa com him ſwilc wind ongean. ſwilce nan mann ær ne gemunde. ⁊ þa ſcipo þa ealle to-beot. ⁊ to-þræſc. ⁊ on land wearp". ⁊ com ſe [r] Wulfnoð [b] ſona". ⁊ þa [c] ſcipo for-bærnde. [d] Ða þis cuð wæs to þam

An. MIX. Hoc anno, perfectæ fuerunt naves, de quibus antea diximus; tam multæ quidem, quam nunqam antea (uti nobis Hiſtoriæ narrant) in Anglica gente fuerunt, cujuſvis Regis diebus. Tunc omnes ſimul devectæ ſunt ad Sandwicum, ut ibi conſiſterent, & hanc terram defenderent contra omnem peregrinum exercitum. Nondum autem potiti ſumus felicitate & honore ullo quem huic genti attulit tantus apparatus navalis, magis quam ſæpe antehac. Contigit ſub hoc tempus, vel paulo ante, ut Brihtricus, Eadrici Ducis frater accuſaret apud Regem, Wulfnothum Miniſtrum Suth-Saxonem, Godwini Comitis patrem: unde [Wulfnothus] fugam iniit, & ad ſe allexit naves, donec ſecum haberet xx. deinde vero prædas egit undique circa oras Auſtrales, & omne [genus] damni dedit. Cum autem nunciatum eſſet claſſi [Regiæ,] facile eum prehendi poſſe, ſi circa [eum locum] manere vellent; aſſumpſit Brihtricus ſecum octoginta naves, ac ſperabat ſe aliquid laude dignum facturum, & Wulfnothum vivum aut mortuum capturum. Dum vero eo progrederentur, adverſus eas coorta eſt tanta tempeſtas, quantam nemo unquam meminit, quæ naves omnes diverberavit & conquaſſavit & ad terram alliſit: unde ſuperveniens ſtatim Wulfnothus, naves incendit. Ubi narratum fuiſſet reliquis navibus

a Ex Laud. Cot. *b* Her þa ſcipa geara wurðan. *Cot.* *c Deeſt Cot.* *d* wæran. *Cot.* *e Deeſt Cot.* *f* wurðan. *Cot.* *g Deeſt Cot.* *h* ⁊ hi wurðan þa ealle geferade to Sandwic. *Cot.* *i* ſealdon. *Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* þis land. *Cot.* *m* werian. *Cot.* *i. e. defendere.* *n* ac hit to nahte geweorð eal ſwa hit oftor ær gelamp. *Cot.* *i. e. verum illud nihil profuit, quod etiam ſæpius accidit.* *o Deeſt Cot.* *p* þis. *Cot.* *q Deeſt Cot.* *r* Wulnoð. *Cot.* *s* ſuð-Sexiſcan. *Cot.* *t Deeſt Laud.* *u Deeſt Cot.* *x Deeſt Laud.* *y* ⁊ he þa hergode. ⁊ ælc yuel worhte be þam ſuð-riman. *Cot.* *z Deeſt Cot.* *a* Ða wolde Brihtric geearnian him here-word. ⁊ nam þa LXXX. ſcipa forð mid him. ⁊ wohte þ he wolde Wulnoð gelæccan cucene oððe deadne. Ac hi com ſwylc weder agean þæt to-beot ealle þa ſcipan. ⁊ to lande wearp. *Cot.* *Tum in animo habuit Brihtricus ſibi acquirere gloriam militarem, & egreſſus eſt cum* LXXX. *navibus ſperans ſe prehenſurum ſive vivum ſive mortuum. Verum in eum coorta eſt tempeſtas quæ confregit omnes naves, & ad terram adegit.* *b Deeſt Cot.* *c* ſcipa. *Cot.* *d* Ða þis gehyrde ſe cyng þe mid þan oðran ſcipan behuen wæs. þa ferde he ham. ⁊ ealle þa ealdeꞃ-men. *Cot.* *Quam primum* hoc

vibus apud quas erat Rex, quid de hiſce fieret, tota res ſine conſilio [ſuſcepta] videbatur: itaque domum reverſus eſt Rex, & Duces, & Proceres relictis adeo levi de cauſa navibus ac populo; ac viri qui in navibus fuerunt, remigabant naves ad Londinum. Sic paſſi ſunt totius gentis labores adeo celeriter perire, neque terror minuebatur, prout tota natio Anglica [futurum] ſperabat. Quum hic apparatus navalis hoc modo fruſtra fuiſſet, venit ſtatim poſt feſtum Primitiarum innumerabilis claſſis ad Sandwic, & ſtatim direxit iter ſuum ad Cantwarabyrig; quam urbem illico expugnaſſent, niſi prius ab iis pacem petiſſent; unde omnes Orientales Cantuarii cum paganis pacem tulerunt, iiſque dederunt ob fœdus III. millia librarum. Pagani ſtatim poſt hæc circumnavigarunt quouſque veniſſent ad Wihtland, & ibi undique in Auſtralibus Saxonibus, & in Hamtunſcire, itemque in Bearrucſcire prædas egerunt, & [oppida] incenderunt, uti conſueverant. Tum juſſit Rex evocari totam gentem, ut omnis provincia adverſus eos defenderetur; nihilo tamen minus peragrarunt quoquo viſum fuit. Quadam vero vice eos Rex cum toto ſuo exercitu præcluſit, dum ad naves ire contenderent, omniſque populus fuit paratus in eos impetum facere: verum ab Eadrico Duce (uti ſemper) impediti erant. Deinde poſt ſancti Martini feſtum reverſi ſunt ad Cantium, & ceperunt ſibi hiberna in Tameſi, victum habentes ex Orientalibus Saxonibus, iiſque provinciis quæ maxime erant vicinæ ab utraque parte Tameſis. Frequenter etiam urbem Lundoniam impugnarunt, (atque Deo laus ſit, quod ea hucuſque incolumis permanſerit) ibi autem ſemper male excepti fuerunt. [1] Poſt Natales

oððrum scipon þær se cyng wæs. hu ða oðre geferdon. wæs ða swilc hit eall ræd-leas wære. ⁊ ferde se cyng him ham. ⁊ ða ealdor-menn. ⁊ ða heah-witan″. [a]⁊ forleton ða scipo þus leohtlice. ⁊ þet folc. ða þe on þam scipe wæron. færcodon ða scipo eft to Lundene″. And [b]leton ealles þeodscipes [c]geswincg þus leohtlice forwurðan. [d]⁊ næs se ege na betera. þe eall Angel-cynn to hopode″. [e]Ða þeos scip-fyrd þus geendod wæs. ða″ com [f]sona æfter Hlam-messan″ se ungemetlica [g]unfrið'-here to Sand-wic. ⁊ sona wendon [h]heora fore″ to [i]Cant-wara-byrig″. [k]⁊ ða burh raðe geeodon. gif hi þe raðor to him friðes to ne girndon″. ⁊ ealle East-Centingas [l]wið þone here frið genamon″. ⁊ him [m]gesealdon III. þusend punda [n]to griðe″. [o]And se here ða sona æfter þam gewende abuton. oð þet hi comon to Wiht-lande. ⁊ þær æghwer on Suð-Seaxum. ⁊ on Hamtun-scire. ⁊ eac on Bearruc-scire hergodon ⁊ bærndon. swa heora gewuna wæs. Ða het se cyng abannan ut ealne þeodscipe. þet man on ælce healfe wið hi gehealden sceolde. ac þeah-hweðere hi ferdon loc hu hi woldon. Ða sum siðe hæfde se cyng hi fore began mid ealre fyrde þa hi to scipan woldon. ⁊ eall folc gearu wæs heom on to fonne. ac hit wæs þa þurh Eadric ealdor-man gelet. swa hit þa ærre wæs. Ða æfter sc̄s Martinus mæssan. þa ferdon hi eft ongean to Cent. ⁊ namon him winter-setl on Temesan. and lifedon of East-Seaxum. ⁊ of þam scirum þe þær nyxt wæron on twam healfe Temese. And oft hi on þa burh Lundene gefuhton. ac si Gode lof. þet heo gyt gesund stent. ⁊ hi þær ærre yfel geferdon″. [p]Ða æfter middan wintra. hi

hoc audiſſet Rex, qui apud reliquas naves commorabatur, reverſus eſt is domum, omneſque Proceres.

a Deeſt Cot. *b* forletan. *Cot.* *c* --swincg. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* Æfter þisan. *Cot. i. e. Poſt hæc.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Deeſt Cot.* *i* Cant-ware-beri. *Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* gegriðedan wið hi. *Cot.* *m* gifan. *Cot.* *n Deeſt Laud.* *o Deſunt Cot. ad verba* Ða æfter middan wintra. *&c.* *p* ⁊ æfter Cristes mæssan hi naman heora

1 *Ad An.* MX. Flor.

weg

hi namon þa ænne up-gang ut þurh Cli-tern. ⁊ sƿa to Oxne-forda". ⁊ þa burh for-bærndon. ⁊ namon [a] hit" þa [b] on tƿa healfe Temese" to scipan-ƿeard. Ða geƿarnode man [c] hi" þ þær ƿæs fyrd [d] gegaderad" [e] æt Lundene [f] ongean [g] hi". [h] hi geƿendon þa" ofer æt Stane. [i] ⁊ þus ferdon ealne þone ƿinter. ⁊ þone lencten ƿæron hi on Cent. ⁊ bettan heora scipa":·

[k] An. MX. Her [l] on þissum geare" com se fore-sprecenda here [m] ofer Eastron to Englum. ⁊ ƿendon" up æt Gipes-ƿic. ⁊ eodon [n] anreces [o] þær hi geaxodon Ulfcytel mid his fyrde". [p] Ðis ƿæs on þam [q] dæg prima" Ascensio Dni". ⁊ [r] þa" sona flugon East-Engla. [s] þa stod Granta-brycg-scir fæstlice ongean". [t] Ðær ƿæs of-slægen Æðelstan þes cynges aðum. ⁊ Osƿi ⁊ his sunu. ⁊ Wulfric Leofƿines sunu. ⁊ Eadƿig Æfices broðor. ⁊ feala oðra godra þegna. ⁊ folces ungerim". [u] Ðone fleam ærest astealde Þurcytel Myran-heafod". [x] ⁊ þa Dænisean ahton ƿæl-stoƿe geƿeald. ⁊ þær ƿurdon gehorsode. ⁊ syððon ahton East-Engle geƿeald. and þone eard III. monþas hergodon ⁊ bærndon. ge furðon on þa ƿildan fennas hi ferdon. ⁊ menn and yrfe hi slogon. and bærndon geond þa feonnas". [y] and Ðeodford for-bærn-

autem fecerunt excurſionem per Clitern, & inde ad Oxnefordam, eamque civitatem incenderunt, ac prædas egerunt in utraque parte Tameſis [dum reverterentur] naves verſus. Ubi nunciatum deinde eſt iis, exercitum eſſe coactum adverſus eos apud Lundoniam, tranſibant apud Stane; atque hoc modo divagabantur tota hyeme: in quadrageſima autem fuerunt in Cantio & refecerunt ſuas naves.

An. MX. Hoc anno, venit ſupra dictus exercitus poſt Paſcha in [1] Anglos, & egreſſi apud Gipeſwic, perrexerunt recta eo ubi cognoverunt Ulfcytelum conſediſſe cum ſuis copiis. Hoc [factum] fuit in aurora [feſti dicti] Aſcenſio Domini; & ſtatim fugerunt Orientales Angli: verum Grantabrycgenſes fortiter reſtiterunt. Ibi interfectus eſt Æthelſtanus Regis gener, & Oſwius, ejuſque filius, & Wulfricus Leofwini filius, & Eadwigus Æfici frater, multique alii nobiles Thani & populus innumerabilis. Fugam primum incepit Thurcytelus [cognomine] [2] Myranheafod; unde Dani loco funeris dominati ſunt, equoſque comparabant, ac Orientalem Angliam obtinuerunt, quam terram tribus menſibus devaſtarunt, & [villas] cremarunt: ulterius in deſertas paludes perrexerunt, ubi homines ac pecora trucidarunt, & per paludes [migrantes, oppida] combuſſerunt: Theodfordam etiam

---

ƿeg to Oxana-forda ƿyrd. *Cot. i. e. & poſt Nativitatis Feſtum dirigebant iter Oxonium verſus.*

a Deeſt Cot. b Deeſt Cot. c Deeſt Cot. d Deeſt Laud. e a. *Cot. f* agean. *Laud. g Deeſt Laud. h* ⁊ hi geƿendan. *Cot. i Deeſt Cot. k Ex Laud. Cot. l Deeſt Cot. m Deeſt Cot. n* anan. *Cot. o* þar hi gehyrdan seggan þ Ulfcytel ƿæs mid his fyrde. *Cot. p Deeſt Cot. q Fortaſſe legendum* dæg-rime. *r Deeſt Cot. s* ⁊ Grante-brige ana fæstlice stod. *Cot. t Hæc breviter ſic complectitur Cod. Cot.* ⁊ þar ƿurdon of-slagan fela godra þegena. ⁊ ungerim folces. *i. e. & ibi fuerunt interfecti complures melioris notæ Thani, populuſque haud numerandus. u Deeſt Cot. x Hæc paucis exprimit Cod. Cot.* ⁊ þa Deniscan ahton ƿæl-stoƿe. ⁊ East-Engla geƿald þri monþas. ⁊ hergodon. ⁊ bærndon. ⁊ men ⁊ orf of-slogon eal þ hi to comon. *i. e. & Dani dominati ſunt ſtragis loco, Angliſque Orientalibus, per tres menſes; [oppida] comburentes, & quicquid hominum pecoriſve inciderent trucidantes. y Reliqua pars hujus anni deſideratur in Cod.* Cot.

1 *i. e. in Eaſt-Angliam.* 2 *i. e. Bromptono interprete* Caput Formicæ. *Ex Sax.* myra *Formica &* heafod *caput.*

etiam incenderunt & Grantabrycge. Poſtea progreſſi ſunt Auſtrum verſus in Tameſin, & iverunt equites obviam navibus; ac deinde ſtatim egreſſi ſunt verſus Occidentem in Oxnafordſcire, & inde in Bucinghamſcire; inde per Uſam, quouſque pervenirent ad Bedanfordam; indeque ad Temeſanfordam, [villas] cremantes quaſcunque inciderant. Reverſi ſunt tandem ad naves cum ſua præda, eamque inter naves partiti ſunt. Cum debuiſſent copiæ [Regiæ] eos egreſſu præcludere, tunc domum reverſæ ſunt; & dum pagani eſſent in Oriente, detentæ ſunt copiæ [Regiæ] in Occidente; & dum pagani eſſent in plaga Auſtrali, fuerunt noſtræ copiæ in Boreali. Demum vocati ſunt omnes Optimates ad Regem, ut conſilium inirent quo modo hæc terra defenderetur. Verum tamen quicquid ibi decretum eſſet, illud ne uno quidem menſe [inviolatum] permanſit. Tandem enim non fuit quiſquam Dux qui copias congregare vellet; verum quiſque fugit quam primum potuit: neque quidem ulla provincia alteri tandem voluit auxiliari. Deinde ante ſancti Andreæ feſtum venit exercitus ad Hamtune, ~~quam~~ [quod] quidem ~~[illegible]~~ [Oppidum] ſtatim combuſſerunt, & in ejus vicinia rapuerunt quantum ipſi vellent: inde autem converſi ſunt trans Tameſin in Occidentales Saxones, & inde adverſus Cantianas paludes, quas igni penitus conſumpſerunt. Quum tam late divagati fuiſſent quam vellent, reverſi ſunt media æſtate ad naves.

don. ⁊ Granta-brycge. And syððon ƿendon eft suð-weard into Temese. ⁊ ridon þa gehorsedan men ongean þa scipo. ⁊ syððon hrædlice ƿendon west-weard on Oxna-ford-scire. ⁊ þanon to Bucingham-scire. ⁊ swa and-lang Usan. oð hi coman to Bedan-forda. ⁊ swa forð oð Temesan-ford. ⁊ abærndon swa hi geferdon. Ƿendon þa eft to scipon mid heora here-huðe. ⁊ þone hi to scipon streddon. Ðonne sceolde fyrd ut eft ongean þ hi up ƿoldon. þonne ferde seo fyrd ham. ⁊ þonne hi ƿæron be eastan. þonne heold man fyrde be westan. ⁊ þonne hi ƿæron be suðan. þonne ƿæs ure fyrd be norðan. Ðonne bead man ealle ƿitan to cynge. and man þonne rædan scolde hu man þisne eard ƿerian sceolde. Ac þeah man hƿæt þonne rædde. þ ne stod furðon ænne monað. æt nyxtan næs nan heafod-man þ fyrde gaderian ƿolde. ac ælc fleah swa he mæst myhte. ne furðon nan scir nolde oðre gelæstan æt nyxtan. Ða æt-foran scs. Andreas mæssan. þa com se here to Hamtune. ⁊ þone port sona for-bærndon. ⁊ þær namon abuton swa mycel swa hi ƿoldon sylfe. and þanon ƿendon ofer Temese into Ƿest-Seaxum. and swa ƿið Caningan-mærsces. ⁊ þ eall for-bærndon. Ða hi swa feor gegan hæfdon. swa hi þa ƿoldon. þa comon hi to þam middan ƿintra to scipon:·

An. MXI. Hoc anno, mittebat Rex, ejuſque Proceres ad [paganorum] exercitum, ac petebant pacem, iiſque tributa & victum polliciti ſunt, modo à ſua vaſtatione deſiſterent. Tunc ſubjugatos habuerunt Orientalem Angliam, I. & Orientalem Saxoniam, II. & Middel-Saxoniam, III. & Oxenafordſciram, IV. & Grantebrycgeſciram, V. & Heortfordſciram, VI. & Bucingahamſciram, VII. & Bedanfordſciram, VIII. &

[a] An. MXI. Her on [b] þissum geare. sende se cyng ⁊ his ƿitan to þam here. ⁊ [c] georndon friðes. ⁊ [d] him" gafol ⁊ metsunga behetan. ƿið þam þe hi heora hergunga geswicon. Hi heafdon þa ofer-gan East-Engla. [e] I. ⁊" East-Seaxe. [f] II. ⁊" Middel-Seaxe. [g] III." ⁊ [h] Oxena-ford-scire. [i] IV. ⁊" Granta-brycge-scire. [k] V. ⁊" Heort-ford-scire. [l] VI. ⁊" Bucinga-ham-scire. [m] VII. ⁊" Bedan-ford-scire. [n] VIII. ⁊"

a Ex Laud. Cot. *b* þison. *Cot.* *c* gyrnde. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e Deeſt Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h* Oxen- *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deeſt Cot.* *l Deeſt Cot.* *m Deeſt Cot.* *n Deeſt Cot.*

⁊″ healfe Huntadun-scire. [a]x.″ ⁊ be suðan Temese [b]ealle [c]Centingas. and Suð-[d]Seaxe. ⁊ Hæstingas. [e]⁊″ [f]Suðrig. ⁊ Bearruc-scire. ⁊ Hamtun-scire. ⁊ micel [g]on [h]Wiltun-scire. [i]Ealle þas ungesælða us gelumpon þurh unrædes. þ mann nolde him to timan gafol bedan. ac þonne hi mæst to yfele gedon hæfdon. þonne nam man grið ⁊ frið wið hi. And na þe læs for eallum þisum griðe ⁊ friðe ⁊ gafole. hi ferdon æghwider [k]folc-mælum. ⁊ hergodon. ⁊ ure earme folc ræpton. ⁊ slogon. And″ on þissum geare. betwyx nativit. sce. Marie. ⁊ sce. [l]Michaeles mæssan″. hi [m]ymbe-sæton Cant-wara-burh. ⁊ [n]hi″ þær [o]in to″ comon þurh [p]syre-wrenceas. forðon Ælmær hi becyrde [q]Cant-wara-burh″ [r]þe se Arceb. Ælfeah ær generede his life. And hi þær [s]þa″ genaman þone Arceb. Ælfeah. ⁊ Ælfword þes cynges gerefan. ⁊ [t]Leofwine abb. ⁊ Godwine b. ⁊ Ælmær abb. hi [u]lætan areg. And hi þær genaman [x]inne″ ealle þa gehadode menn. ⁊ [y]weras ⁊ wif. þ wæs″ [z]unasecgendlic ænigum menn hu mycel þæs folces wæs. [a]⁊ on þære byrig syððon wæron swa lange swa hi woldon″. And þa hi hæfdon þa burh [b]ealle asmeade″. wendon him þa to scipon. ⁊ læddon þone Arceb. mid him. Wæs þa [c]ræpling. se [d]þe″ ær wæs Angel-cynnes heafod and xpendomes. Ðær man [e]mihte [f]þa″ geseon earmðe. [g]ðær man ær geseah blisse″ [h]on þære ærman byrig″. þanon us com ærest xpendom [i]⁊ blisse. for Gode ⁊ for worulde″. And hi heafdon. þone Arceb. mid him [k]swa lange oð þone timan þe hi hine gemartyredon″:.

dimidium Huntadunſciræ, x. & ab Auſtrali parte Tameſis, omnes Cantianos, & Auſtrales Saxonas, & Hæſtingenſes, & Suthrig, & Bearrucſciram, & Hamtunſciram, & magnam partem Wiltunſciræ. Omnia hæc incommoda nobis obvenerunt per prava conſilia, quoniam tributa iis non tempeſtive ſatis offerentur; verum cum maxima mala feciſſent, tum lata eſt pax ac fœdus cum illis. Nihilo tamen minus, omni violato fœdere, & pace, & tributo, diſcurrebant undique turmatim, & prædas egerunt, gentemque noſtram miſellam [partim] captivos duxerunt, [partim] interfecerunt. Hoc item anno, inter Nativitatem ſanctæ Mariæ & ſancti Michaelis feſtum, obſederunt Cantwaraburh, & eam expugnarunt per inſidias; quippe Ælmerus iis proderet Cantwaraburh, cujus Archiepiſcopus Ælfeah vitam antea redemerat. Tunc ibi ceperunt Archiepiſcopum Ælfeagum, & Ælfwordum Regis Præfectum, & Leofwinum Abbatem, & Godwinum Epiſcopum; Ælmærum autem Abbatem dimiſerunt. In ea item ceperunt omnes conſecratos homines, viros & fœminas, (inenarrabile vero cuiquam quantum populi prehenderetur;) & in civitate poſtea manſerunt quamdiu vellent. Quam primum totam urbem exploraſſent, reverſi ſunt ad naves, & ſecum deduxerunt Archiepiſcopum. Fuit tum captivus, qui antea fuit Anglicæ gentis & Chriſtianiſmi caput. Ibi videre licuit miſeriam, ubi antea conſpecta fuit lætitia, in ea [nempe] miſera civitate, unde nobis delata eſt primum Chriſtianitas & lætitia, coram Deo & coram mundo. Detinuerunt autem apud ſe Archiepiſcopum, quoad eum martyrizaſſent.

An-

a *Deeſt Cot.* *b* eal. *Cot.* *c* Centing. *Cot.* *d* Sexa. *Cot.* *e* *Deeſt Cot.* *f* Suðrei. *Cot.* *g* of. *Cot.* *h* Wilte- *Cot.* *i* *Deſunt Cot.* *k* *leg.* floc- *l* Michael-mæss. *Cot.* *m* besæton. *Cot.* *n* *Deeſt Cot.* *o* in. *Cot.* *p* syrp-wrencas. *Cot.* *q* *Deeſt Cot.* *r* þone. *Cot.* *s* *Deeſt Cot.* *t* Lifwine. *Cot.* *u* far-leton. *Cot.* *x* *Deeſt Cot.* *y* *Deeſt Cot.* *z* unasecgend. *Cot.* *a* *Deeſt Cot.* *b* eall asohte. *Cot.* *c* *leg.* ræpling. *d* *Deeſt Cot.* *e* mehte. *Cot.* *f* *Deeſt Cot.* *g* þær ær wæs blisse. *Cot.* *h* *Deeſt Cot.* *i* *Deeſt Cot.* *k* eal þ hi hine gemartirodon. *Cot.*

e Ex

An. MXII. Hoc anno, venit Eadricus Dux, omneſque Proceres, Clerici ac Laici, Anglicæ nationis, ad Lundenbyrig ante Paſcha, (tum erat Paſcha pridie Idus Aprilis;) & ibi tam diu morati ſunt, quouſque tributum illud perſolveretur poſt Paſcha, nempe, VIII. millia librarum. Interea die Saturni fuit vehementer ira commotus [paganorum] exercitus contra Epiſcopum, quoniam iis nullas pecunias promittere vellet, & prohiberet ne quiſquam aliquid daret in ejus redemptionem. Admodum etiam vino erant inebriati, (iis eo enim à partibus Auſtralibus vinum fuerat delatum.) Apprehenderunt proinde Epiſcopum, & duxerunt eum ad ſuum Concilium in vigilia Sabbati poſt Paſcha, eumque ibi oppreſſerunt oſſibus & boum cornibus: dum tandem eum unus ex iis percuteret cum ſecuri in caput, adeo ut ictu [mortuus] decideret. Sanctus illius ſanguis in terram effuſus eſt, ejuſque anima ſancta in Dei regnum emiſſa. Epiſcopi vero, Eadnothus & Ælfhunus, atque cives [Londinenſes] ſuſtulerunt ſanctum corpus tempore matutino, ac detulerunt illud Londoniam cum magno honore, & illud ſepelibant in ſancti Pauli Monaſterio, ubi nunc Deus declarat hujus ſancti Martyris virtutes. Quum primum tributum eſſet perſolutum, & pax juramentis firmata, diſperſus eſt late exercitus, ut prius [in unum] fuerat congregatus. Tum ſubditæ ſunt Regi de claſſe XLV. naves, quæ ei pollicitæ ſunt ſe hanc terram defenſuros, modo is illis victum & veſtitum ſubminiſtraret.

An. MXIII. Uno poſt anno quam Archiepiſcopus Ælfegus fuit martyrizatus, Rex conſtituit Lifingum Epiſcopum in Archiepiſcopatum Cantwarenſem. Eodem item anno, ante' menſem Auguſtum, venit

[a] An. MXII. Her [b] on þissum geare" [c] com [d] Eadric ealdor-man. ⁊" [e] ealle þa yldestan ƿitan. gehadode ⁊ leaƿede. Angel-cynnes". to Lunden-byrig. [f] to-foran" þam Eastron. [g] ƿæs Easter dæg þa [h] on tƿam datarum id. Apr." ⁊ hi þæra þa sƿa lange ƿæron oð ꝥ gafol ƿæs eall gelæst ofer Eastran". ꝥ [g] ƿæs VIII. þusend punda. Ða on þone sæternes dæg ƿearð sƿiðe gestired se here [i] ongean þone [k] biscop. forðan þe he nolde heom nan feoh behaten. [l] ⁊ forbead ꝥ man nan þing ƿið [m] him syllan ne moste. Ƿæron hi eac sƿyðe druncene. forþam þær ƿæs gebroht ƿin suðan. [n] Genamon þa" [o] hi" þone [k] biscop. [p] ⁊" leaddon hine to heora [q] hustinga on þone sunnan efen octabas Paschæ. ⁊ hine [r] þa" þær [s] of-torfodon mid banum. ⁊ mid [t] hryðera heafdum. ⁊ sloh hine [u] þa" an heora mid anre æxe yre on þet heafod [x] þet he mid þam dynte niðer asah. And his halige blod on þa eorðan feoll. ⁊ his [y] þa" haligan saƿle to Godes rice asende. And þa biscopas. Eadnoð ⁊ Ælfhun. ⁊ seo burh-ƿaru underfengon þone haligan lichaman on mergen. ⁊ feredon hine to Lundene mid [z] ealre arƿurðnisse. ⁊ hine bebyrigdon on [a] scs. Paulus" mynstre. [b] ⁊ þær nu God sƿutelað [c] þæs halgan Martires mihta". Ða þet gafol [d] gelest ƿæs. [e] ⁊ þa frið-aþas gesƿorene". þa to-ferde se here ƿide. sƿa he ær gegaderod ƿæs. [f] Ða" bugon to þam cyninge of þam here XLV. scipa. [g] ⁊ him beheton þet hi ƿoldon þisne eard healdan. ⁊ he hi fedan scolde ⁊ scrydan":-

[h] An. MXIII. On þam æftran geare þe se Arceb. [i] Ælfeg" ƿæs gemartyrod. se cyng gesætte [k] Lifing b. to Cant-ƿara-byrig to þam Arce stole. And on þam ilcan geare. to-foran [l] þam" monþe August. com

a Ex Laud. Cot. *b Deeſt Cot.* *c* comon. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* ealle þa ƿitan þa on Angel-cynnes ƿæran. *Cot.* *f* to. *Cot.* *g* ƿæran. *Cot.* *h Fortaſſe legendum* on tƿam dagum idus Apr. --- XIII. Apr. *Cot.* *i* agean. *Cot.* *k* Arce-biscop. *Cot.* *l* ac. *Cot.* *m* hi. *Cot.* *n* þa namon. *Cot.* *o Deeſt Laud.* *p Deeſt Laud.* *q* ---gæ. *Cot.* *r Deeſt Cot.* *s* --torfeden. *Cot.* *t* --ðeres. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* ⁊. *Cot.* *y Deeſt Cot.* *z*. mycelre. *Cot.* *a* sce. Paule. *Cot.* *b Deeſt Cot.* *c l.* þæs. *d* geauen. *Cot.* *e Deeſt Cot.* *f* ⁊. *Cot.* *g Deſunt Cot.* *h Ex Laud. Cot.* *i Deeſt Laud.* *k* Luung. *Laud.* *l Deeſt Cot.*
a muðe.

com Swegen cyning mid his flotan to Sand-ƿic. ⁊ ƿende sƿyðe raðe abutan East-Englum into Humbran-[a]muþan. [b]⁊ sƿa upp-ƿeard andlang Trentan. þet he com to Gegnes-burh. And þa sona abeah Uhtred eorl. ⁊ eall Norð-hymbra to him. ⁊ eall ꝥ folc on Lindes-ige. ⁊ syððan þet folc of Fif-burhingan". [c]and raðe þæs eall here" be norðan Ƿætlinga-stræte. ⁊ him man sealde gislas of ælcere scire. [d]Syððan he under-geat þet eall folc him to gebogen ƿæs. þa bead he ꝥ man sceolde his here metian ⁊ horsian". ⁊ he þa geƿende [e]syððan" suð-ƿeard mid fulre fyrde. ⁊ betæhte his scipa ⁊ þa gislas [f]Cnute his sunu. And syððan [g]he com" ofer Ƿætlinga-stræte. hi ƿrohton ꝥ mæste yfel [h]þe ænig here don mihte. [i]Ƿende þa to Oxna-forda. ⁊ seo burh-ƿaru sona abeah ⁊ gislode. ⁊ þanon to Ƿin-ceastre. ⁊ ꝥ ilce dydon. Ƿendon þa þanon" east-ƿard to Lundene. ⁊ mycel his [k]folces adranc on Temese. forðam hi [l]nanre [m]brycge ne cepton. [n]Ða he to þære byrig com". [o]þa nolde seo burh-ƿaru abugan. ac heoldan mid fullan ƿige ongean. forðan þær ƿæs inne se cyning Æðelred. ⁊ Ðurkil mid him. Ða [p]ƿende Sƿegen [q]se" cyning þanon to Ƿealinga-forda. and sƿa [r]ofer Temese ƿest-ƿeard" to Baðon. ⁊ sæt þær mid his fyrde. And com Æðelmer ealdorman [s]þider". ⁊ [t]ealle" þa ƿesternan [u]þægnas [x]mid him". ⁊ bugon [y]ealle to Sƿegene. ⁊ gislodon. [z]Ða he eall þus gefaren hæfde. ƿende þa norð-ƿeard to his scipon. ⁊" eall [a]þeodscipe hine [b]fullice under-feng. ⁊" [c]heold for fulne cyning". And seo burh-ƿaru [d]æfter þam"

Swanus Rex cum ſua claſſe ad Sandwicum, & navigavit confeſtim circa Orientales Anglos in Humbri oſtium; ac inde ſurſum per Trentam, uſque dum veniret ad Gegnesburh. Tum ſtatim ſe ei ſubdidit Uhtredus Comes, & tota Northymbrorum terra, omnis item populus in Lindeſige; deinde etiam Fifburhingenſes; & ſtatim poſtea totus exercitus à Boreali plaga Wætlingaſtrætæ: illi autem obſides dati erant ex quacunque provincia. Poſtquam deprehendiſſet omnem populum ſibi eſſe ſubjectum, præcepit ut ſubminiſtrarent ſuis copiis victum & equos; dum ipſe interea profectus eſt Auſtrum verſus cum plena expeditione, committens ſuas naves, obſideſque Canuto filio. Poſtquam pertranſiſſet Wætlingaſtrætam, ſui maxima damna dederunt quæ ullus potuit exercitus. Converſi ſunt deinde ad Oxnafordam, cujus cives ſtatim ſeſe ſubdiderunt & obſides dederunt: inde ad Winceaſter, ubi [incolæ] idem præſtiterunt. Perrexerunt inde verſus Orientem ad Lundene, multiq; ſuorum demerſi ſunt in Tameſi, propterea quod pontem non quærerent. Quum ad urbem perveniſſet, nolebant cives ſeſe dedere, ſed acri prælio propugnabant, propterea quod in ea eſſet Rex Æthelredus, & cum eo Thurkilus. Quapropter inde diſceſſit Swanus Rex ad Wealingafordam, & inde trans Tameſin Occidentem verſus ad Bathoniam, ibique conſedit cum exercitu. Eo autem pervenit Æthelmerus Dux, omneſque una Occidentales Thani, qui ſeſe univerſi Swano ſubjecerunt, & obſides dederunt. Quum omnia hoc pacto ſubdidiſſet, profectus eſt Boream verſus ad ſuas naves; & omnis gens eum omnino ſuſcepit & agnovit tanquam verum Regem. Cives etiam poſtea Lundi-

a muðe. *Cot.* *b* *Deſunt Cot.* *c* ⁊ sona þas him abeah to eal here. *Cot.* *d* *Deſunt Cot.* *e* *Deeſt Cot.* *f* Cnude. *Cot.* *g* hi coman. *Cot.* *h* ꝥ. *Cot.* *i* ƿende þa to Oxanaforðan. ⁊ sƿa to Ƿin-ceastre. ⁊ ba þa burh abugan ⁊ gislodan. And sƿa he ferde -- *Cot.* *Converſus eſt deinde ad Oxanafordam, indeque ad Winceaſter, & utraque urbs ſubdita eſt ac obſides dedit. Inde progreſſus eſt -- &c.* *k* folce. *Cot.* *l* nane. *Cot.* *m* brigge. *Cot.* *n* *Deeſt Cot.* *o* ac. *Cot.* *p* geƿende. *Cot.* *q* *Deeſt Cot.* *r* *Deeſt Cot.* *s* *Deeſt Cot.* *t* *Deeſt Laud.* *u* þegenas. *Cot.* *x* *Deeſt Cot.* *y* *Deeſt Cot.* *z.* ⁊ siððan sona. *Cot.* *i. e. & brevi poſtea.* *a* þeod. *Cot.* *b* *Deeſt Laud.* *c* heafde. *Laud.* *d* *Deeſt Cot.*

a abeah.

Lundinenſes ei ſubditi ſunt, & obſides dederunt; propterea quod metuerent ipſum eos perditurum. Poſtulavit idcirco Swanus ut plena tributa & victus [ſubminiſtrarentur] ſuo exercitui, ea hyeme; & Thurcylus poſtulavit ut id ipſum [daretur] copiis [Regiis] quæ conſederunt in Grenawic; nihilo tamen minus [uterque exercitus] prædas egit, quoties vellet; neque [tot mala] ſufferre potuit hæc gens ſive à parte Auſtrali, ſive Boreali. Poſt hæc manſit Rex aliquantiſper cum claſſe quæ in Tameſi fuit, ejuſque Regina ſeſe recepit trans mare ad ipſius fratrem Ricardum, & Ælſigus Abbas de Burh una cum illa. Rex etiam mittebat Ælfunum Epiſcopum cum Clitonibus, Eadwardo & Ælfredo, trans mare, ipſis in Tutorem. Diſceſſit deinde Rex à claſſe ad Natales in Wihtlande, ibique illud Feſtum celebravit; & poſt Feſtum transfretavit ad Ricardum, & ibi commoratus eſt apud eum quouſque Swanus mortuus eſſet. Quo autem tempore Regina eſſet cum fratre ſuo in tranſmarinis, Ælfſigus Abbas de Burh, quæ cum ea ibi una fuit, adiit Monaſterium quod dictum eſt Boneval, ubi ſancti Florentini corpus jacuit. Ibi reperit deſertum locum, miſellum Abbatem, miſellos Monachos; quippe [bonis] fuerant ſpoliati. Tunc emit ab Abbate & Monachis, ſancti Florentini corpus totum præter caput, v. millibus librarum, & [in Angliam] reverſus, [1] obtulit illud Chriſto & ſancto Petro.

An. MXIV. Hoc anno, Swanus Rex morte vitam finivit ad feſtum Candelarum, III. Non. Febr. & claſſis tota elegit Canutum in Regem. Decreverunt autem omnes Pro-

on Lundene [a]beah [b]to him″ ⁊ gislode. [c]forþam hi on-dredon ꝥ he hi for-don wolde. Bead þa Swegen full-gild ⁊ metsunga to his here þone winter. ⁊ Þurcyl bead ꝥ ilce to þam here þe læg on Grena-wic. ⁊ buton þam hi hergodan swa oft swa hi woldon. þa ne duhte naðor þisse þeoda ne suðan. ne norðan. Ða wæs se cyng sume hwile mid þam flotan þe on Temese wæron″. [d]⁊ seo hlafdige wende þa ofer seo to hire broðor Ricarde″. and Ælsige abb. of Burh mid hire. And [e]se cyng sende″ Ælfun b. mid þam [f]æþelingum. Eadwarde ⁊ Ælfrede. ofer [g]sæ. ꝥ he hi bewitan sceolde. [h]And se cyng gewende þa fram þam flotan to þam middan wintra to Wiht-lande. and wær þær þa tid″. [i]⁊ æfter þære tide gewend þa ofer sæ to Ricarde. ⁊ wæs þær mid him oð þone byre þe Swegen dead wearð″. [k]And þa hwile þe seo læfdige mid hire broðor wæs begeondan sæ. Ælfsige abb. of Burh. þe þær wæs mid hire. for to þone mynstre þe is gehaten Boneual. þær sce. Florentines lichama læg. Fand þær ærm stede. ærm abb. ⁊ ærme munecas. forþam þe hi for-hergode wæron. Bohte þa þær æt þone abb. ⁊ æt þe munecas sce. Florentines lichaman eall buton þe heafod. to v. hundred punda. ⁊ þa þe he ongean com. þa offrede hit Crist ⁊ sce. Peter″:

[l]An. MXIV. Her [m]on þissum geare″ Swegen [n]cing″ geendode [o]his dagas to Candelmæssan″. III. Non. Febr. ⁊ se flota eall gecuron Cnut to cyninge. Ða gerædden [p]þa″ witan

a abeah. *Cot.* *b Deeſt Laud.* *c Deſunt Cot.* *d* ⁊ se cyng Æðelred sende his cwene Ælfgife Ymma to hyre broðer ofer sæ Ricarde. *Cot. i. e. & Rex Æthelredus miſit ſuam Reginam, Ælfgifam Ymmam, ad ejus fratrem Ricardum in tranſmarina.* *e Deeſt Cot.* *f* æþelinge. *Laud.* *g* se. *Laud.* *h Deſunt Cot.* *i* ⁊ se cyng sona him sylf ferde æfter. ⁊ was þar begeondan eal ꝥ Swegen wearð dead. *Cot. i. e. & ſtatim Rex ipſe ſecutus eſt, & manſit in tranſmarinis donec Swanus mortuus eſſet.* *k Reliqua pars hujus anni deeſt Cod.* Cot. *l Ex Laud. Cot.* *m Deeſt Cot.* *n Deeſt Laud.* *o Deeſt Cot.* *p Deeſt Cot.*

1 *Repoſuit nimirum in Eccleſia Medeshamſtedenſi, hodie Petroburgenſi, cujus fuit Abbas.*

a Deeſt

ƿitan ealle. ge hadode ge læƿede. [a] Angelcynnes". þ man æfter þam cyninge Æþelrede [b] sende". and cƿædon þ [c] him nan leofre hlaford nære. þonne heora [d] gecyndelic hlaford. gif he hi rihtlicor healdan ƿolde. þonne [e] he" ær dyde. Ða sende se cyng his sunu Eadƿard mid [f] his ærend-racan hider. and het gretan [g] ealne his leodscipe". and cƿæð þæt he heom hold hlaford beon ƿolde. and ælc þæra þinga betan þe hi ealle ascunedon. and ælc þæra þinga for-gifan beon sceolde. þe [h] hi gedon oððe gecƿeðen ƿære. ƿið þam þe hi ealle [i] anrædlice". buton sƿicdome to him gecyrdon. And man [k] þa" fullne freondscipe gefæstnode mid ƿorde. [l] and mid ƿedde". and mid ƿædde [m] on ægðere healfe". and [n] æfre" ælcne Deniscne cyning ut-lagede of Engla-lande gecƿædon. Ða com Æðelred cyning innan þam Lenctene ham to his [o] agenre" þeode. [p] and he glædlice fram heom eallum on-fangen ƿæs". [q] And þa syððon Sƿegen dead ƿæs. sætt Cnut mid his here on Gegnes-burh oð þa Eastron. and geƿearð him and þam folce on Lindesige anes. þ hi hine horsian sceoldan. and syððan ealle ætgædere faran and hergian. Ða com se cyning Æðelred mid fulre fyrde þider. ær hi gearƿe ƿæron to Lindesige. and mann þa hergode. and bærnde. and sloh eall þet man-cynn þ man aræcan mihte". [r] Se Cnut [s] Sƿegenes sunu" [t] geƿende him ut" mid his flotan". [u] and ƿearð þet earme folc þus besƿican þurh hine. and ƿende þa" suð-ƿeard oð þ he com to Sand-ƿic. and let þær up þa gislas þe his fæder gesealde ƿæron. and cearf of heora handa and heora nosa. [x] And buton eallum þisum yfelum. se cyning het gyldan þam here þe on Grene-ƿic læg. xxi. þusend punda. And" on þissum geare on sce. Michaeles mæsse-æfan. com þet

ceres, tam Clerici quam Laici, Anglicæ nationis, ut ad Regem Æthelredum mitterent; dicentes, Sibi nullum dominum eſſe chariorem naturali ipſorum domino, modo eos rectius gubernaret, quam antea gubernarat. Tunc mittebat Rex filium ſuum Eadwardum cum ſuis nunciis in hanc terram, eoſque juſſit ſalutare totam ſuam gentem, pollicitus ſe iis fidelem dominum futurum, atque ſingula ea emendaturum, quæ iis omnibus minus placerent: ſingula item condonaturum quæ adverſus eum ſive facta ſive dicta fuerant, modo omnes unanimiter, ſine perfidia, ad eum reverterentur. Deinde plenaria amicitia confirmata eſt dictis, & factis, pignoribuſq; ex utraque parte [datis]; & quemvis Danicum Regem in perpetuum elagatum ex Anglorum terra pronunciarunt. Tum reverſus eſt Æthelredus Rex in Quadrageſima ad ſuam gentem, & alacriter ab iis omnibus fuit ſuſceptus. Interea, poſtquam Swanus mortuus eſſet, commoratus eſt Cnutus cum ſuo exercitu in Gegnesburh uſque ad Paſcha, & ei cum populo in Lindeſige convenerat, ut ii exercitui ejus equos compararent, & poſtea omnes ſimul prædatum exirent. Verum venit Rex Æthelredus cum exercitu valido, prius quam parati eſſent, ad Lindeſige, & ibi omnia depopulatus eſt, & incendit; occiditque quotquot homines prehendere poſſet. Canutus idcirco Swani filius inde deceſſit cum ſua claſſe, (fuit interim miſellus iſte populus hoc pacto ab eo deluſus,) & perrexit Auſtrum verſus donec perveniſſet ad Sandwic; atque ibi in terram expoſuit obſides qui patri dati fuerant, præciſis eorum manibus, eorumq; naſis. Adhuc præter omnia hæc mala, Rex mandavit pendi exercitui, qui in Grenewic conſedit, xxi. millia librarum. Hoc item anno, in vigiliis feſti ſancti Michaelis, contigit magna

a Deeſt Laud. *b* sendan sceolde. *Cot.* *c* heom. *Cot.* *d* cyne. *Cot.* *e Deeſt Cot.* *f* þam. *Cot.* *g* ealle his leode. *Cot.* *h* him. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deeſt Cot.* *l Deeſt Laud.* *m Deeſt Cot.* *n Deeſt Cot.* *o Deeſt Cot.* *p* and bliðelice hi hine underfengon. *Cot. i. e. & ii benigniter eum exceperunt.* *q Deſunt Cot.* *r* and. *Cot.* *s Deeſt Laud.* *t* wende ut. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x Deeſt Cot.*

magna iſta maris inundatio per latam hanc terram, quæ longius expatiata quam antea unquam, demerſit multa oppida, & hominum numerum inenarrabilem.

An. MXV. Hoc anno, fuit magnum Concilium in Oxnaforda: & ibi Eadricus Dux prodidit Sigeferthum & Morcærum, nobiliſſimos Thanos inter Seofonburgenſes: eos enim in cameram ſuam allectavit, in qua turpiter fuerunt interfecti. Tunc Rex accepit omnes eorum facultates, & juſſit prehendi Sigeferthi relictam, ac deduci in Mealdelmesbyrig. Poſt exiguum temporis ſpatium, [eo] perveniens Eadmundus Clito cepit iſtam mulierem, contra Regis voluntatem, & ſibi in uxorem habuit. Deinde poſt feſtum Nativitatis ſanctæ Mariæ, profectus eſt Clito Aquilonem verſus in Fifburhingos, & ſtatim invaſit totam Sigeferthi terram ac Morcari, eumque populum omnem ſibi ſubjugavit. Sub idem tempus, venit Canutus Rex ad Sandwicum, & confeſtim navigavit circa Cantium in Occidentales Saxonas, donec perveniſſet ad Fromutham; ac prædas egit in Dorſætenſibus & in Wiltunſcire, & in Sumærſætenſibus. Tum jacuit Rex Æthelredus ægrotus apud Cosham; & congregavit Eadricus Dux exercitum, Clitoque Eadmundus [alterum in partibus Borealibus. Verum cum in unum conveniſſent, conatus eſt Dux ſeducere Clitonem Eadmundum; (quod tamen [efficere] haud potuit,) quocirca ſine prælio ab invicem diſceſſerunt, & locum dederunt ſuis inimicis. Eadricus etiam Dux allexit ſibi XL. naves de Regia claſſe, ac deinde ſeſe ſubdidit Canuto. Occidentales item Saxones ſeſe ſubdiderunt, ac obſides de-

mycele sæ-flod geond [a] wide" þisne eard. [b] ⁊ ærn swa up feor swa næfre ær ne dyde". ⁊ adrencte feala tuna. ⁊ mann-cynnes [c] unarimædlice getæll":.

[d] An. MXV. [e] On þissum geare" wæs þ mycele gemot on [f] Oxona-forda. ⁊ þær Eadric ealdor-man beswac Sigeferð ⁊ [g] Morcære. þa [h] yldestan þegenas into Seofon-burgum. beswæhte hi into his bure. ⁊ hi man þær [i] inne of-sloh [k] ungerisenlice. And se cyng þa genam eall heora æhta. ⁊ het nimon Sigeferðes lafe. ⁊ gebringon binnon Mealdelmes-byrig. [l] Ða" æfter litlum fece. ferde Eadmund æþeling to. ⁊ genam þ wif. [m] ofer þes cynges willan". ⁊ heafde him to wife. Ða to-foran natiuitas [n] sce. Marie" [o] mæssan". ferde se æþeling * norð into Fif-burgum. ⁊ gerad [q] sona" ealle Sigeferðes are ⁊ Morcares. ⁊ þ folc eall him to beah. [r] And þa on þam" [s] ylcan tyman com Cnut [s] cyng" [t] to" Sand-wic. ⁊ wende sona [u] eal" abutan Cent-land into West-[x] Seaxen oð [y] þ" he com to Fromuðan. ⁊ hergode [z] þa" on Dor-sætum. ⁊ on [a] Wiltun-scire. ⁊ on Sumær-sæton. Ða læg se cyng [b] Æþelred" * seoc æt Cosham. [c] ⁊" þa gaderode Eadric ealdor-man fyrde. [d] and se æþeling Eadmund be norðan. Ða hi togædere comon". [e] þa wolde" [f] se ealdor-man" beswican þone æþeling [g] Eadmund. ac he ne mihte". [h] ⁊ hi to-hwurfon þa buton gefeohte for þam. ⁊ rimdon heora feondum". [i] And Eadric ealdor-mann" aspeon [k] þa" XL. scipa [l] fram þam cyning". ⁊ [m] beah [n] þa" to Cnute. [o] And West-Seaxe bugon. and gisledon. and horso-

---

a Deeſt Cot. *b Deeſt Cot.* *c* ---medlic getæll. *Cot.* *d Ex Laud. Cot.* *e* Her. *Cot.* *f* Oxana-ford. *Cot.* *g* Marcer. *Cot.* *h* --desta. *Cot.* *i* innan. *Cot.* *k* ---risedlice. *Cot.* *l* ⁊ sona. *Cot.* *m* þas cinges unþances. *Cot.* *n* S. Marian. *Cot.* *o Deeſt Laud.* * *Poſt* æþeling *legit Cod. Laud.* wæston. *Neſcio an mendoſe. Omittit Cod.* Cot. *q Deeſt Laud.* *r* ⁊ to þam. *Cot.* *s Deeſt Cot.* *t* up æt. *Cot.* *u Deeſt Laud.* *x* Sexan. *Cot.* *y Deeſt Laud.* *z Deeſt Cot.* *a* Wilte- *Cot.* *b Deeſt Laud.* * *Poſt* Æðelred *legit Cod. Cot.* red. *vitio, opinor, Librarii.* *c Deeſt Laud.* *d Deeſt Cot.* *e* ⁊ þohte. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Laud. Cot.* *h Deſunt Cot.* *i* ac he. *Cot.* *k Deeſt Laud.* *l* of þes cinges scipon. *Cot. i. e. de Regis navibus.* *m* abeah. *Cot.* *n Deeſt Cot.* *o Deeſt Cot.*

a Ex

horsodon þone here. ⁊ he wæs þær þa oð midne winter″:·

[a] An. MXVI. Her [b] on þissum geare″. com Cnut [c] cyning″ mid [d] his here′ CLX. scipa. ⁊ Eadric ealdor-mann mid him ofer Temese into Myrcan æt [e] Cræcilade. And wendon þa to Wæring-scire [f] innon þære midde-wintres tide″. ⁊ [g] innen þare hi″ hergodon. ⁊ bærndon. ⁊ slogon eall ꝥ hi to comon. [h] Ða ongan se æþeling Eadmund to gaderienne fyrde. þa se fyrd gesomnod wæs. þa ne onhagode him buton se cyng þære wære. ⁊ hi hæfdon þære burh-ware fultum of Lundene. geswicon þa þære fyrdinge. ⁊ ferde ælc mann him ham. Ða æfter þære tide þa bead mann eft fyrde be fullum wite ꝥ ælc mann þe feor wære forð-gewende. ⁊ mann sende to þam cyninge to Lundene. ⁊ bædon hine ꝥ he come ongean þa fyrde mid þam fultume þe he gegaderian mihte. Ða hi ealle to somne comon. þa ne beheold hit naht þe ma þe hit oftor ær dyde. þa cydde man þam cyninge ꝥ hine mann beswicon wolde. þa þe him on fultume beon sceolden. forleton þa þa fyrde. ⁊ cyrde him eft to Lundene. Ða rad se æþeling Eadmund to Norð-hymbran to Uhtrede eorl. ⁊ wænde ælc mann ꝥ hi woldon fyrde somnian ongean Cnut cyng. Ða ferdon hi into Stæf-ford-scire. ⁊ into Scrobbes-byrig. ⁊ to Lege-ceastre. ⁊ hergodon hi on heora healfe ⁊ Cnut on his. And wende him þa ut þurh Buccinga-ham-scire into Beada-ford-scire. ⁊ þanon to Huntandun-scire. andlang fennes to Stanforda. ⁊ þa into Lincolne-scire. þanon to Snotinga-ham-scire. ⁊ swa to Norð-hymbran to Eoforwic-weard. Ða Uhtred geaxode þis. þa for-let he his hergunga. ⁊ efeste norð-weard. ⁊ beah þa for neode. and ealle Norð-hymbran mid him. ⁊ he

derunt, equoſque exercitui comparaverunt: ibi autem fuit uſque ad Natales.

An. MXVI. Hoc anno, venit Canutus Rex cum ſua claſſe CLX. navium, & una Eadricus Dux trans Tameſin in Mercios apud [1] Cræcilade. Inde converſi ſunt ad [2] Wæringſcire, ſub feſtum Natalium; & in ea [provincia] prædas egerunt, ac [villas] incenderunt, atque interfecerunt quicquid inciderant. Hinc cœpit Clito Eadmundus congregare exercitum: cumque copiæ cogerentur, ei parum profuerunt, niſi adeſſet Rex, veniſſentque auxilio cives Lundenenſes; impedita igitur eſt expeditio, & quiſque reverſus eſt domum ſuam. Poſt eam feſtivitatem, indicta eſt expeditio ſub plena mulcta, ut unuſquiſque longe diſſitus prodiret: & nuncius miſſus eſt Lundoniam ad Regem, rogans eum ut obviam veniret exercitui [Clitonis] cum omnibus ſubſidiis quæ colligere poſſet. Cum in unum conveniſſent, nihilo magis profuit quam ſæpius olim: nunciatum enim eſt Regi, quoſdam inſidiaturos, qui ei auxilio eſſe deberent; dimiſſo igitur exercitu, reverſus eſt Lundoniam. Tum equo devectus eſt Clito Eadmundus in Northymbros ad Uhtredum Comitem, atque putabant omnes, eos exercitum congregaturos adverſus Canutum Regem. Perrexerunt vero in Stæffordſciram, & in Scrobbesbyrig, & ad Legeceaſter, prædas agentes in ſuis partibus, dum Canutus ſuas [devaſtaret.] Is enim egreſſus eſt per Buccingahamſciram in Beadafordſciram, & inde ad Huntandunſciram, & per paludes ad Stanfordam, & inde in Lincolnſciram, inde ad Snotingahamſciram, indeque ad Northymbros Eboracum verſus. Hoc ubi Uhtredus cognoviſſet, deſtitit à ſua vaſtatione in finibus Borealibus, & ſeſe ſubdidit neceſſitate compulſus, omneſque Northymbri cum eo:

a Ex Laud. Cot. *b Deeſt Cot.* *c Deeſt Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* Crecalade. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Laud.* *h Deeſt Cot.*

1 *Criccelade.* Flor. 2 *Warrewicanam provinciam.* Flor.

eo: is item obſides dedit, & tamen [1] interfectus eſt, & Thurcytelus Nafanæ filius cum eo. Poſt hæc, Rex Canutus conſtituit Yricum Northymbrorum Comitem, ſicut fuerat Uhtredus; ac deinde regreſſus eſt Auſtrum verſus alia via per plagam Occidentalem, adeo ut veniret totus exercitus ante Paſcha ad naves: Clito autem Eadmundus profectus eſt Lundoniam ad patrem. Poſt Paſcha, perrexit Canutus Rex cum omnibus ſuis navibus Lundoniam verſus: contigit autem Regem Æthelredum prius mortem obiiſſe, quam naves eo pervenirent. Deceſſit in die feſto ſancti Georgii, poſt multos dolores & miſerias vitæ ſuæ. Poſt ejus obitum, omnes Proceres, qui in Lundonia erant, & cives elegerunt Eadmundum in Regem; is autem regnum ſuum difficulter admodum defendit, quo tempore illud tenuit. Interim venerunt naves [Canuti] ad Grenawic circa Ambarvalia, & intra modicum tempus perrexerunt ad Lundene, & foderunt ibi magnam ſcrobem ab Auſtrali parte, traxeruntque ſuas naves in Occidentalem plagam pontis, atque poſt hæc obſederunt urbem, ut nulli liceret ingredi aut egredi: frequenter item in urbem impetum fecerunt, verum cives fortiter iis reſtiterunt. Eadmundus Rex antea exierat, & invaſerat Occidentales Saxonas; eique ſeſe ſubdidit omnis iſte populus: nec multo poſt præliatus eſt cum exercitu [Danorum] apud Peonnam juxta [2] Gillingam. Alterum etiam prælium commiſit poſt mediam æſtatem apud Sceorſtan, ibique multi occiſi ſunt ex utraque parte, & exercitus ſponte ab invicem à prælio diſceſſerunt: Eadricus autem Dux,

gislode. ⁊ hine man þeah-hwæðere ofsloh. and Þurcytel Nafanan sunu mid him. And þa æfter þam se cyng Cnut gesætte Yric into Norð-hymbran to eorle. eall swa Uhtred wæs. ⁊ syððan wendon him suð-weard oðres weges. eall be westan. ⁊ com þa eall se here to-foran þam Eastron to scipon". ⁊ [a] se" æþeling Ædmund wende to Lundene to his fæder. And [b] þa æfter Eastron" [c] wende [d] se cyng" Cnut mid [e] eallum his [f] scipum to Lundene-weard. [g] þa [h] gelampe hit þet" se cyng Æþelred [i] ær" forð-ferde ær þa scipu comon. He [k] geendode his dagas" on [l] S̄C̄S Georgius" mæsse-dæge. æfter mycclum geswince. ⁊ earfoðnyssum his lifes. And [m] þa" æfter his ende. [n] ealle þa witan þe on Lundene wæron". [o] ⁊ se burh-waru" gecuron Eadmund to cynge. ⁊ his rice he heardlice [p] werode [q] þa hwile þe his tima wæs". Ða comon þa [r] scipo to Grena-wic to þam gang-dagum. ⁊ [s] binnon lytlum fæce" wendon to Lundene. ⁊ dulfon [t] þa" ane [u] mycele" dic on þa suð-healfe. ⁊ drogon heora scipa on west-healfe þære brycge. ⁊ bedicodon syððon þa burh uton þ nan mann ne mihte ne inn ne ut. ⁊ [x] oft-wædlice" on þa burh fuhton. [y] ac hi heom heardlice wið-stodon. [z] Ða wæs Eadmund cyng ær þam gewend ut. ⁊ gerad þa West-Seaxan. ⁊ him beah eall folc to. ⁊ raðe æfter þam he gefeaht wið þone here æt Peonnan wið Gillinga. And oðer gefeoht he gefeaht æfter middan sumera æt Sceor-stane. ⁊ þær mycel wæll feoll on ægðre healfe. ⁊ þa heres him sylfe to eodon on þam gefeohte. ⁊ Eadric ealdorman.

a Deeſt Cot. *b Deeſt Cot.* *c* ferde. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* eallon. *Cot.* *f* scipon. *Cot.* *g* ac. *Cot.* *h Deeſt Cot.* *i Deeſt Laud.* *k* forð-ferde. *Cot.* *l* S. Gregories. *Cot. Mendoſe pro* Georgies. *Teſtibus enim* Sim. Dunelm. Brompt. Dicet. *&* Florent. *Æthelredus mortem obiit* IX. *Cal. Maii*; *quo quidem die celebratur feſtum S. Georgii Martyris.* *m Deeſt Cot.* *n* ealle Angel-cynnes witan. *Cot. i. e. omnes Angliæ Optimates.* *o Deeſt Cot.* *p* werede. *Cot.* *q* his timan. *Cot.* *r* scipa. *Cot.* *s* sona. *Cot.* *t Deeſt Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* oft. *Cot.* *y* ⁊. *Cot.* *z Deſunt Cod. Cot. ad verba* Se here gewende *&c.*

1 *A Thurebrando nobili & Danico viro.* Flor. 2 *Gilligaham*, Flor.

a l. Æn-

man. ⁊ Ælmær deorlinge wæron þam here on fultume ongean Eadmund cyng. And þa gegaderode he III. siðe fyrde. ⁊ ferde to Lundene. ⁊ þa burh ware ahredde. ⁊ þone here aflymde to scipon. And þa wæs ymb twa niht þ se cyning gewende ofer æt Brent-forda. ⁊ þa wið þone here gefeaht. ⁊ hine aflymde. ⁊ þær adranc mycel [a]ænlices folces on heora agenre gymeleaste. þa þe ferdon beforan þære fyrde. ⁊ fang woldon fon. And se cyning wende æfter þam to West-Seaxan. ⁊ his fyrde gesomnode. þa gewende se here sona to Lundene. ⁊ þa burh utone besæton. ⁊ hire strangelice wið-feaht ge be wætere ge be lande. ac se æl-mihtiga God hi ahredde″. Se here gewende þa æfter þam fram Lundene mid heora scipum into Arwan. ⁊ þær up foran. [b]⁊ feordon″ on [c]Myrcean. ⁊ slogon ⁊ bærndon [d]swa hwæt swa hi ofer foron″. swa heora gewuna wæs. [e]⁊ heom metes tiloden. ⁊ hi drifon ægðer ge scipa ge heora drafa into Medewæge″. Ða [f]gesomnode Eadmund cyng IV. siðe [g]ealle Engla þeode. [h]⁊ ferde ofer Temese to Brent-forda″. ⁊ ferde [i]innan Kent. ⁊ se here [k]him′ [l]fleah [m]beforan mid [n]hira′ [o]horsa into [p]Sceap-ige. ⁊ se cyng of-sloh [q]heora′ swa fela swa he of-faran mihte. And Eadric ealdor-mann gewende [r]þa″ þæne [s]cyng″ ongean æt Ægeles-forda. næs nan mare unræd [t]gered þonne se wæs. Se here gewende [u]eft [x]up on East-Seaxan. ⁊ ferde″ into [y]Myrcean. [z]⁊ for-dydon eall þ he ofer-ferde″. [a]Ða se cyng geaxode þ se here uppe wæs″. þa [b]gesomnode he [c]V. siðe [d]ealle Engla

& Ælmærus dilectus exercitui [Danorum] auxilio fuerunt contra Eadmundum Regem. Tunc congregavit [Eadmundus] tertia vice exercitum, & profectus Lundoniam, incolas liberavit, Danoſque fugavit ad naves. Abhinc intra biduum Rex tranſivit apud Brentfordam, tumque cum Danis præliatus eſt, ac eos fugavit; ibi autem demerſi ſunt multi Anglorum populi per ipſorum negligentiam, quippe qui præcurrebant exercitum prædæ avidi. Poſtea Rex properavit in Occidentales Saxonas, exercitumque ſuum coëgit: interim vero copiæ [Danorum] repetierunt Lundoniam, & urbem obſidentes, eam fortiter impugnarunt tum mari tum terra; verum Deus omnipotens eam liberavit. Dani deinde receſſerunt à Lundonia cum ſuis navibus in Arwan, & ibi [navibus] exilientes, egreſſi ſunt in Merciam, atque interfecerunt ac incenderunt quicquid inciderant, pro eorum conſuetudine, ſibique victum comparabant: demum adegerunt tum naves tum ſua armenta in Medewæge. Tum congregavit Eadmundus Rex quarta vice totam Anglorum gentem, & perrexit trans Tameſin ad Brentfordam, indeque in Cantium: interim Danos fugavit cum eorum equis in Sceapige, & interfecit quotquot ex iis comprehendere potuit. Verum Eadricus Dux [1]Regem detinuit apud Ægelesfordam; quo non ullum unquam conſilium fuit magis perfidum. Poſtea Dani converſi ſunt in Orientales Saxonas, & perrexerunt in Merciam, interfeceruntque quicquid obviam haberent. Cum Rex intellexiſſet Danos fuiſſe egreſſos, congregavit quinta vice totam Anglorum gentem,

a *l.* Ænglisces. b *Deeſt Cot.* c Myrcan. *Cot.* d *Deeſt Cot.* e *Deeſt Cot.* f gegaderode. *Cot.* g eall. *Cot.* h *Deeſt Cot.* i into. *Cot.* k *Deeſt Cot.* l fleig. *Cot.* m *Deeſt Cot.* n *Deeſt Cot.* o horsan. *Cot.* p ---ege. *Cot.* q *Deeſt Cot.* r *Deeſt Cot.* s *Deeſt Cot.* t geræd. *Cot.* u est. *Cot. i. e. Orientem verſus.* x *Deeſt Cot.* y --cen. *Cot.* z. *Deeſt Cot.* a þ gehyrde se cyng. *Cot.* b gegaderode. *Cot.* c fifta. *Cot.* d eal. *Cot.*

1 *Niſi perfidus Dux Edricus ſuis inſidiis Regem apud Eaglesford (ne ſuos perſequeretur hoſtes) retineret, eo die plena potiretur victoria.* Flor.

a ⁊

tem, eoſque inſecutus à tergo, aſſecutus eſt in Orientalibus Saxonibus apud montem qui vocatur Aſſandun; & ibi acriter congreſſi ſunt. Fecit autem Eadricus Dux quod antea ſæpius fecerat, capeſſit [nempe] primum fugam cum Mageſætenſibus; adeoque decepit naturalem dominum ſuum, & totam nationem. Ibi Canutus victoria potitus eſt, adverſus eum pugnante tota Anglorum gente: ibi interfectus eſt Eadnothus, & Wulſigus Abbas, & Ælfricus Dux, & Godwinus Dux, & Ulfcytelus Orientalium Anglorum [Dux,] & Æthelwardus Æthelſigi Ducis filius, & tota nobilitas in Anglica gente. Poſt hanc pugnam converſus eſt Canutus Rex cum ſuo exercitu ad Gleawceaſterſciram, quo in loco fama comperit fuiſſe Regem Eadmundum. Tum conſilium dabant Eadricus Dux & Proceres qui ibi aderant, ut Reges inter ſe pacem firmarent. Reges idcirco convenerunt apud Olanige, & inter ſe amicitiam ibi confirmarunt tum pignoribus tum juramentis, tributumque Danis pendendum ſtatuerunt. Diſceſſerunt deinde à ſe invicem hac pace lata, & venit Eadmundus Rex in Occidentales Saxonas, Canutus autem in Mercios. Dani interim iter direxerunt ad naves cum præda quam diripuerant, ac Lundoniæ incolæ fœdus cum iis percuſſerunt, & ipſis dato pretio pacem acquirebant: unde ii ſubduxerunt naves ſuas in Lundoniam, & ſibi hiberna in ea ceperunt. Poſtea ad ſancti Andreæ feſtum deceſſit Rex Eadmundus, & ſepultus eſt cum avo ſuo Eadgaro in Glæſtingabyrig. Eodem item anno, deceſſit Wulfgarus Abbas in Abbandune, & [Abbatiam] capeſſit Æthelſigus.

An. MXVII. Hoc anno, ſuſcepit Canutus Rex totius Anglicæ nationis imperium, idque diviſit in quatuor [partes;] ſibi, Oc-

þeode. [a] ⁊ ferde him æt hindan". ⁊ offerde [b] hi [c] innan East-Seaxan" æt [d] þære dune þe mann hæt" Assan-dun. ⁊ þær [e] togædere [f] heardlice fengon. Ða dyde Eadric ealdor-mann swa he [g] oftor ær dyde. astealde þone fleam ærest mid Magesæton. ⁊ swa aswac his cyne-hlaforde. ⁊ ealle þeode. Ðær hæfde Cnut sige. ⁊ gefeaht him eall Engla land. þær wearð of-slagen Eadnoð ⁊ [h] Wulsige abb. and Ælfric ealdor-man. ⁊ [i] Godwine ealdorman". and Ulfcytel of East Englan. and Æðelward Æðelsiges sunu ealdormannes. ⁊ [k] eall se" dugoð on Angelcynne. Ða æfter þisum gefeohte gewende Cnut cyng upp mid his here to Gleawe-ceastre-scire. [l] þær he geherde secgan þet se cyng wæs Eadmund. Ða gerædde Eadric ealdor-mann ⁊ þa witan þe þær wæron. þ þa cyningas seht namon heom betweonan. And þa cyningas comon to-gædere æt [m] Olan-ige. ⁊ heora freondscipe þær gefæstnodon. ge mid wedde ge mid aðe. ⁊ þ gyld setton wið þone here. And hi to-hwurfon þa mid þisum sehte. ⁊ feng Eadmund cing to West-Seaxan. ⁊ Cnut to Myrcean. [n] Se here gewende þa to scipon mid þam þingum þe hi gefangen hæfdon. ⁊ Lundene-waru griðede wið þone here. ⁊ heom frið gebohtan. ⁊ se here gebrohton heora scipa on Lundene. ⁊ heom winter-setle þær inne namon". Ða to sc̄ s̄. Andreas mæssan forð-ferde se cyng Eadmund. ⁊ is [o] byrged mid his [p] ealdan fæder Eadgare on Glæstinga-byrig. [q] And on þam ilcan geare forð-ferde Wulfgar abb. on Abbandune. ⁊ feng Æðelsige to":.

An. MXVII. [r] Her [s] on þissum geare" feng Cnut cyning to [t] eall Angel-cynnes rice". [u] ⁊ hit to-dælde on feower. him sylfum West-

a ⁊ ferde æfter þam here. *Cot. i.e. & inſecutus eſt exercitum.* b hine. *Cot.* c *Deeſt Cot.* d *Deeſt Cot.* e --gæþere. *Cot.* f fæstlice. *Cot.* g oft. *Cot.* h Wulsi. *Cot.* i *Deeſt Cot.* k eal seo. *Cot.* l þa. *Cot.* m Clanige. *Cot.* n *Deſunt Cot. ad verba* Ða to sc̄ s̄. o bebyrged. *Cot.* p ealde. *Cot.* q *Deeſt Cot.* r Her Cnut wearð gecoran to cinge. *Wheel. i.e. Hoc anno, Canutus fuit electus in Regem.* s *Deeſt Cot.* t eallan. *Cot.* u *Quæ in hoc Anno ſequuntur ex Codd.* Laud. *&* Cot. *deſumpſimus.*

a Partem

West-Seaxan. ⁊ Þurcylle East-Englan. ⁊ Eadrice Myrcean. ⁊ Yrice Norð hymbran. [a] And on þisum geare wæs Eadric ealdor-mann of-slagen. [b] and Norðman Leofwines sunu ealdor-mannes. ⁊ Æðelword Æðelmæres sunu þæs grætan. ⁊ Brihtric Ælfgetes sunu on Defenan-scire. ⁊ Cnut cyng aflymde ut Ædwig æþeling. ⁊ Eadwig ceorla cyng". And þa to-foran kl. Aug. het se cyng feccan him Æðelredes lafe þes oðres cynges him to cwene. Ricardes dohtor :·

[c] An. MXVIII. [d] On þisum geare wæs" ꝥ gafol gelæst ofer [e] eall" Angel-cynn. ꝥ [f] wæs [g] ealles". LXXII. þusend punda. buton þam þe seo [h] burh-waru [i] on Lundene guldon. [k] ꝥ wæs" XI. þusend punda. [l] And se here ferde þa sum to Den-mearcon. ⁊ XL. scipo belaf mid þam cyninge Cnute". ⁊ Dene ⁊ Engle wurdon sammæle æt [m] Oxna-forda. [n] And her Æðelsige abb. forð-ferde on Abban-dune. ⁊ feng Æðelwine to":·

[o] An. MXIX. Her ^com^ geferde Cnut [p] cyng" to [q] Den-mearcon. ⁊ [r] þær wunode" ealne winter :·

[s] An. MXX. Her Cnut cyning to Engla lande. [t] ⁊ þa on Eastron wæs mycel gemot on Cyrn-ceastre. þa geutlagode mann Æðelword ealdor-man". And on þissum geare [u] se cyng for" to Assan-dune. [x] ⁊ let tymbrian þær an mynster of stane ⁊ lime for þare manna saule þe þar of-slagene wæran. ⁊ gief hit his anum preoste þes nam wæs Stigand".

cidentalem Saxoniam; & Thurcyllo, Orientalem Angliam; & Eadrico, Merciam; & Yrico, Northymbriam. Hoc item anno, fuit [1] Eadricus Dux interfectus, & Northman Leofwini Ducis filius, & Æthelwordus Æthelmæri magni filius, & Brihtricus Ælfgeti filius Domnanienſis ſatrapæ: Canutus autem Rex expulit Ædwigum Clitonem, & Eadwigum Ruſticorum Regem. Poſtea, ante kal. Aug. juſſit Rex ad ſe adduci Æthelredi deceſſoris Regis relictam, Ricardi filiam, ſibi in uxorem.

An. MXVIII. Hoc anno, ſolutum fuit iſtud tributum per totam Anglicam gentem, nempe, LXXII. millia librarum; præter id quod cives Lundenenſes perſolverunt, nempe, [2] XI. millia librarum. Deinde [Danici] exercitus pars reverſa eſt ad Denmearciam; XL. autem naves remanſere cum Rege Canuto. Dani etiam & Angli concordes facti ſunt apud Oxnafordam. Hoc item anno, Æthelſigus Abbas in Abbandune deceſſit, & [Abbatiam] capeſſit Æthelwinus.

An. MXIX. Hoc anno, rediit Canutus Rex in Denmearciam, & ibi degebat tota hyeme.

An. MXX. Hoc anno, reverſus eſt Canutus Rex in Angliam: & tempore Paſchali fuit magnum Concilium apud Cyrneceaſter, ubi elagatus eſt Æthelwordus Dux. Hoc item anno, Rex proficiſcebatur Aſſandunum, & permiſit ibi exædificari Eccleſiam de lapide & cœmento ob eorum hominum animas [3] qui ibi interfecti fuerant, deditque eam cuidam ſuo Presbytero cui nomen erat Stigan-

---

a Partem reliquam hujus anni hoc ordine habet Cod. Cot. And on þysum ylcan geare het se cyng feccan Æðelredes laue. Ricardes dohtor him to cwene. ꝥ wæs Ælfgife Ymma. ⁊ Eadric ealdor-man wearð of-slagan on Lundene swyðe rihtlice. *b Desunt Cot. c Ex Laud. Cot. d* Her wearð. *Cot. e Deest Cot. f* wæran. *Cot. g Deest Cot. h* --ware. *Cot. i* of. *Cot. k Deest Laud. l Deest Cot. m* Oxana-fordan. *Cot. n Deest Cot. o Ex Laud. Cot. p Deest Cot. q* --marcan. *Cot. r* wæs þar. *Cot. s Ex Laud. Cot. t Deest Cot. u* he ferde. *Cot. x Desunt Laud.*

1 *Rex Canutus perfidum Ducem Eadricum in palatio juſſit occidere, quia timebat inſidiis ab eo aliquando circumveniri, ſicut Domini ſui priores, Æthelredus & Eadmundus frequenter ſunt circumventi.* Flor. 2 MD. Flor. XV. *millia.* Sim. Dunelm. 3 *Vide ſupra. An.* MXVI.

a þes

Stigandus. Livingus item Archiepiſcopus deceſſit, & Æthelnothus Monachus ac Decanus Eccleſiæ Chriſti fuit eodem anno ad eam Sedem conſecratus in Epiſcopum à Wulſtano Archiepiſcopo.

And Liuing Arceb. forð-ferde. ⁊ Æþelnoð. munuc ⁊ decanus æt x̄pes cyrcan. wæs [a] þe ilcan geare" þær [b] to" gehadod to [c] biscop [d] fram ƿulfstane Arceb.":·

An. MXXI. Hoc anno, Canutus Rex, ad Martini feſtum, elagavit Thurkilum Comitem.

[e] An. MXXI. Her [f] on þysum geare". Cnut cyng [g] to Martinus mæssan" geutlagode Ðurkil eorl:·

An. MXXII. Hoc anno, Canutus Rex egreſſus eſt cum ſuis navibus ad Vectam. Æthelnothus etiam Epiſcopus profectus eſt Romam, & ſuſceptus fuit à Benedicto Papa cum magno honore; iſque propria manu eum pallio ejus induit, & in Archiepiſopum honorifice conſecravit. Hic poſtea eodem pallio indutus miſſas celebravit, prout ei Papa præceperat, & deinde cibis ſeipſum refecit cum Papa, tandemque cum plena benedictione domum reverſus eſt. Leofwinus item Abbas, qui fuerat injuſte [de Monaſterio] apud Elig pulſus, ei fuit ſocius, & ipſum omni crimine purgavit, cujus (ut à Papa didicerat) fuerat inſimulatus, teſtante Archiepiſcopo, & toto comitatu, qui apud eum aderat.

[h] An. MXXII. Her [i] Cnut cyng for ut mid his scipum to ƿiht. And" Æðelnoð [k] biscop for" to Rome. ⁊ wæs underfangen þær fram Benedicte þam Papan mid mycclum wurðscipe. ⁊ mid his agenum handum him his pallium onsette. [l] ⁊ to Arceb. arwurðlice gehalgode". And [m] he" syððan mid þam [n] ylcan" pallium þær mæssode [o] swa se Papa him gewissode". [p] ⁊ he hine gereordode æfter þam mid þam Papan. ⁊ syððan mid fulre bletsunge ham gewende". And Leofwine abb. se wæs unrihtlice of Elig adræfed. wæs his gefera. ⁊ hine [q] þæs ælces þinges geclænsode þe him mann on sæde. swa se Papa him tæhte. on þes Arceb̄es gewitnesse. [r] ⁊ on ealles þæs gefersciperes þe him mid wæs":·

An. MXXIII. Hoc anno, deceſſit [Wulſtanus] Archiepiſcopus [Eboracenſis *;] & Ælfricus ſucceſſit, eumque Ægelnothus Archiepiſcopus conſecravit in Cantwareberi. Hoc ipſo item anno, Æthelnothus Archiepiſcopus tranſtulit ſancti Ælfegi reliquias ad Cantwarbyrig de Lundene.

[s] An. MXXIII. Her forð-ferde [t] ƿulfstan Arceb. ⁊ feng Ælfric to. [u] and Ægelnoð Arceb. hine bletsode on Cantwareberi". And [x] þæs ylcan geares" Æþelnoð Arceb. ferede sce. Ælfeges Arceb. [y] reliquias to Cant-war-byrig of Lundene:·

[z] An. MXXIV. Hìc Ricardus Secundus obiit: Ricardus filius ejus regnavit prope uno anno, & poſt eum regnavit Rodbertus frater ejus VIII. annis.

An. MXXV. Hoc anno, ivit Canutus Rex ad Denmearciam cum navibus ad plani-

[a] An. MXXV. Her for Cnut cyng to Den-mearcon mid scipon to þam holme æt

a þes ilcan geares. *Cot.* *b Deeſt Cot.* *c* Arc-biscop. *Cot.* *d Deeſt Laud.* *e Ex Laud. Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Ex Laud. Cot.* *i Deeſt Cot.* *k* Arc-biscop ferde. *Cot.* *l Deeſt Cot.* *m Deeſt Cot.* *n Deeſt Laud.* *o Deeſt Cot.* *p* ⁊ æfter mæssan mid þan Papan gereorde. ⁊ mid þas Papan bletsunge gecyrde to his Arc-biscop-stole. *Cot. i. e. & poſt Miſſam [celebratam] cibos cum Papa cepit, & cum Papæ benedictione reverſus eſt ad Archiepiſcopalem ſedem.* *q* þar. *Cot.* *r Deeſt Cot.* *s Ex Laud. Cot.* *t* ƿulstan. *Cot.* *u Deeſt Laud.* *x* on þis ylcan geare. *Cot.* *y* lichaman. *Laud.* *z Ex Laud.* *a Ex Laud. Cot.*

* v. *Calend. Junii.* Flor.

a Eglas.

æt ea þære halgan. ⁊ þær comon ongean Ulf ⁊ [a] Eglaf. ⁊ swiðe mycel here ægðer ge land-here ge scip-here of [b] Swaðeode. And þær wæs swyðe feala manna [c] for-faren [d] on Cnutes cynges healfe. ægðer ge Deniscra manna ge Engliscra". ⁊ þa [e] Sweon heafdon [f] wæll-stowe [g] gewald :·

tiem juxta fluvium ſanctum; ubi adverſus eum venit Ulfus & Eglafus, & magnus admodum exercitus, tam terreſtris exercitus, quam navalis exercitus de Suecia. Ibi autem viri quamplurimi interfecti ſunt à Canuti Regis parte, tam Dani quam Angli; & Suedi loco funeris dominati ſunt.

MXXVI. MXXVII.

[h] An. MXXVIII. Her for Cnut cyng of Engla lande mid fiftig scipum [i] Engliscra þegena" to [k] Norwegum. ⁊ adraf Olaf cyning of þam lande. ⁊ [l] geahnode him þet land :·

An. MXXVIII. Hoc anno, ivit Canutus Rex de Anglorum terra cum quinquaginta navibus Anglorum Thanorum in Norwegiam; & expulit Olafum Regem de iſta terra, ſibique ſubdidit eam nationem.

[m] An. MXXIX. Her com Cnut cyng eft [n] ham" to Engla lande :·

An. MXXIX. Hoc anno, reverſus eſt Canutus Rex in Anglorum terram.

[o] An. MXXX. Her com Olaf cyng eft into Norwegum. ⁊ þet folc gegaderode him togeanes. ⁊ him wið gefuhton. ⁊ he wearð þær of-slagen":·

An. MXXX. Hoc anno, venit Olafus Rex poſtea in Norwegiam; iſte vero populus coactus adverſus eum, cum illo præliatus eſt: iſque ibi occidebatur.

An. MXXXI. [p] Her com Cnut sona swa he becom to Engla lande. he geaf into Cristes cyrican on Cant-wara-byri þa hæfenan on Sand-wic. ⁊ ealla þa gerihta þe þær of arisað. of æiðre healfe þare hæfene. swa ꝥ loc hwenne ꝥ flot byð ealra hehst ⁊ ealra fullost. beo an scip flotigende. swa neh þan lande swa hit nyxt. ⁊ þar beo an mann stande of þam scipe. and habbe ane taper-æx on his * . . . ." [q] Her [r] for Cnut cyng to Rome. ⁊ [s] þy ylcan geare" [t] þa hi ham com" he for to Scotlande. ⁊ Scotta

An. MXXXI. Hoc anno, quamprimum Canutus reverſus eſſet in Anglorum terram, donavit Eccleſiæ Chriſti in Cantwarebyri portum de Sandwic, & omnes exitus qui inde proveniunt ab utraque parte portus: adeo ut quum fluctus maris maxime in altum ſurrexerit, & pleniſſimus fuerit, ſi ſit navis quam proxime ad terram poterit fluctuans, & quiſpiam navi inſtiterit, habeatque ſecurim parvulam in ſua * . . . . Hoc anno, profectus eſt Canutus Rex Romam: & eodem anno quo domum revertebatur, ivit in Scotiam, atque Scotorum Rex

a Eglaf. *Cot.* b Sweoðode. *Cot.* c far-farene. *Cot.* d *Deeſt Cot.* e Sweoðe. *Cot.* f wæl- *Cot.* g *Deeſt Cot.* h *Ex Laud. Cot.* i *Deeſt Laud.* k Norð- *Cot.* l geagenede. *Cot.* m *Ex Laud. Cot.* n *Deeſt Cot.* o *Ex Laud.* p *Deeſt Laud. Cot. ad verba* Her for *&c.* * *Codicem impreſſ. Wheeloc. hîc mutilum invenimus. Lacuna videtur reſtitui poſſe ex* Evident. Eccleſiæ Chriſti Cant. *inter X. Scriptores.* --- *in ſua manu, quam longius ea de navi in terram poteſt projici, debet à Miniſtris Eccleſiæ Chriſti rectitudo navis accipi.* --- *Item ex ipſa de hac re Regis Canuti Carta, cujus nobis copiam fecit in ſuo Lexico Cl. Somnerus.* Swa þe þonne hit is full flod. ⁊ ꝥ scip is aflote, swa hwær swa mæga taper-æx bie geworpe ut of þe scipe ut a ꝥ land. þa gesewlinges of Cristes cyric underwo þa gerigte. *Quæ (ut ex eodem Somnero didicimus) in Latino ejuſdem Cartæ exemplari ſic leguntur --- ita ut natante nave in flumine, cum plenum fuerit, quam longius de navi poteſt ſecuris parvula (quam Angli vocant Taper-ax) ſuper terram projici, miniſtri [Eccleſiæ] Chriſti rectitudines [ſive jura] accipiant.* q *Ex Laud. Cot.* r ferde. *Cot.* s þes ylcan geares. *Cot.* t *Deeſt Laud.*

Rex Mælcolmus ei ſubditus eſt, aliique duo Reges, Mælbæthus & Jehmarcus. Robertus item Comes de Normannia profectus Hieroſolymas, ibi mortuus eſt: & Willelmus, qui poſtea fuit Rex Anglorum terræ, capeſſit [Ducatum] Normanniæ, dum infans eſſet.

An. MXXXII. Hoc anno, apparuit ignis ille ſylvaticus, qualem antea nemo unquam meminerit; & circumquaque damnum dedit compluribus locis. Eodem item anno, deceſſit Ælfſigus Epiſcopus in Winceaſter, & Ælfwinus Regis Presbyter eam [ſedem] capeſſit.

An. MXXXIII. Hoc anno, deceſſit Merehwitus Epiſcopus in Sumerſætenſibus: is autem ſepultus eſt in Gleſtingabyrig.

An. MXXXIV. Hoc anno, deceſſit Æthericus Epiſcopus.

MXXXV.

An. MXXXVI. Hoc anno, deceſſit Canutus Rex apud Sceaftesbyrig, & ſepultus eſt apud Wintoniam in veteri Monaſterio: is autem fuit Rex ſuper totam Angliam prope xx. annos. Statim poſt ejus obitum, fuit omnium Procerum conventus apud Oxnafordam; atque Leofricus Comes, & omnes prope Thani à Boreali parte Tameſis, & nautæ de Lundonia elegerunt Haroldum in Regem totius Angliæ, dum ejus frater Hardacnutus eſſet in Denmearcia. Godwinus vero Comes, omneſque Proceres in Occidentalibus Saxonibus iſti rei obſtiterunt quam diutiſſime poſſent, verum adverſum eos nihil valuerunt. Tum decretum eſt ut Ælfgifa, Hardacnuti mater, viveret in Winceaſter cum Regis ſui filii ſervis domeſticis, & poſſideret totam Occidentalem

cyng him to beah [a] Mælcolm". ⁊ tƿegen oðre cyningas. [b] Mælbæðe ⁊ Iehmarc. [c] And Rodbert eorl of Normandie ferde to Jerusalem. ⁊ þar wearð dead. ⁊ Ƿillelm þe ƿas siððan cing on Engla lande feng to Normandi. þe he cild ƿære":.

[d] An. MXXXII. Her on þissum geare. ætyƿde þ ƿilde fyr. þe nan man æror nan [e] oðer" spylc ne gemunde. ⁊ gehƿær hit derode [f] eac" on manegum stoƿum. And [g] on þam ilcan geare". forð-ferde Ælfsige biscop on Ƿin-ceastre. ⁊ Ælfƿine þæs cynges preost feng [h] þær" to:.

[i] An. MXXXIII. Her [k] on þisum geare" forð-ferde Merehƿit b. on Sumer-sæton. ⁊ [l] he is bebyrged" [m] on [n] Glestinga-byrig:.

[o] An. MXXXIV. Her forð-ferde Æþeric biscop:.

[p] An. MXXXVI. Her forð-ferde Cnut cyng æt [q] Sceaftes-byrig. ⁊ he is bebyrged [r] on Ƿin-ceastre [s] on [t] ealdan mynstre. ⁊ he ƿæs cyng ofer eall Engla land [u] sƿyðe neh" xx. ƿintra. [x] And sona æfter his forð siðe. ƿæs ealra ƿitena gemot on Oxna-forda". ⁊ Leofric eorl. ⁊ [y] mæst" ealle þa þegenas be norþan [z] Temese. [a] ⁊ þa liðs-men on Lunden" gecuron Harold to healdes ealles Engle landes him. ⁊ his broðer Hardacnute þe ƿæs on Denemearcon. [b] And" Godƿine eorl. ⁊ ealle þa [c] yldestan menn on Ƿest-[d] Seaxon [e] lagon ongean". [f] sƿa hi lengost mihton". [g] ac hi ne mihton nan þing ongean ƿealcan". [h] And man gerædde þa þ Ælfgifu. Hardacnutes modor. sæte on Ƿin-ceastre mid þæs cynges hus-carlum hyra suna. ⁊ heoldan ealle Ƿest-

a Deeſt Cot. *b* Mealbæaðe. *Cot.* *c Ex Cot. quæ Latine ſic exprimit Cod. Laud. Robertus Comes obiit in peregrinatione, & ſucceſſit Rex Willelmus in puerili ætate.* *d Ex Laud. Cot.* *e Deeſt Laud.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Deeſt Cot.* *i Ex Laud. Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* liδ. *Cot. i. e. jacet.* *m* æt. *Cot.* *n* Glæst-beri. *Cot.* *o Ex Laud.* *p Ex Laud. Cot.* *q* Sciefteſ-byrie. *Cot.* *r* a. *Cot.* *s* an. *Cot.* *t* ealda. *Cot.* *u* ƿel neah. *Cot.* *x Deeſt Cot.* *y Deeſt Cot.* *z* ---san. *Cot.* *a Deeſt Cot.* *b Deeſt Cot.* *c* betstan. *Cot.* *d* Sexan. *Cot.* *e* ƿið-cƿædon. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* ac hi naht na gespeddan. *Cot.* *h Deſunt Cot.*

a Deeſt

West-Seaxan him to handa. ⁊ Godwine eorl wæs heora healdest mann. Sume men sædon be Harolde. þ he wære Cnutes sunu cynges. ⁊ Ælfgife Ælfelmes dohtor ealdor-mannes. ac hit þuhte swyðe ungeleaflic manegum mannum". ⁊ he wæs [a] þeah" [b] full cyng ofer eall Engla land:·

[c] An. MXXXVII. Her man [d] dræfde ut [e] Ælfgife. Cnutes cinges lafe. [f] seo wæs" [g] Eadwardes ⁊" Hardacnutes cynges modor. ⁊ heo gesohte þa Baldewines grið [h] be suðan sæ". ⁊ he [i] geaf hire [k] wununge on Brycge. [l] ⁊ he hi mundode. ⁊ heold þa hwile þe heo þær wæs:·

[m] An. MXXXVIII. Her forð-ferde Æðelnoð Arceb. on kl. Novemb. ⁊ [n] þær ymbe lytel". Æðelric biscop [o] on [p] Suð-Seaxum. ⁊ [q] þa to-foran x̄pes mæssan" Brihteh b. on [r] Wigra-ceaster-scire". ⁊ [s] raðe þæs" Ælfric b. [t] on East-Englum. And [u] þa" feng Eadsige [x] b." to þam [y] Arceb.-rice. ⁊ Grymcytel to [z] þam on" Suð-[a] Sexum. ⁊ [b] Liuing [c] b." [d] to Wigra-ceaster-scire. ⁊ to Gleawe-ceastre-scire":·

[e] An. MXXXIX. [f] Her forð-ferde Harold cyng [g] on Oxna-forda. on xvi. kl. Apr." ⁊ he [h] wæs bebyrged æt Westmynstre. [i] And he weolde Engla landes iv. gear. ⁊ xvi. wucan. ⁊ on his dagum man geald xvi. scipan æt ælcere hamulan viii. marc. eall swa man ær dyde on Cnutes cynges dagum". And on þis yl-

Saxoniam, ubi Godwinus Comes fuit vir præcipuus. De Haroldo dictum eſt à quibuſdam, eum fuiſſe Canuti Regis filium, & Ælfgifæ Ælfelmi Ducis filiæ; [1] id autem haud veriſimile multis viſum eſt: fuit interim plenarius Rex per totam Anglorum terram.

An. MXXXVII. Hoc anno, expulſa eſt Ælfgifa, Canuti Regis relicta, quæ fuit Eadweardi & Hardacnuti Regis mater; & pace petita à Baldewino juxta mare Meridionale, is ei dedit ſedem in Bricge, illamque protexit & aluit, quamdiu ibi commoraretur.

An. MXXXVIII. Hoc anno, deceſſit Æthelnothus Archiepiſcopus Calendis Novembris; & paulo poſt, Æthelricus Epiſcopus in Auſtralibus Saxonibus: deinde etiam ante Natalium feſtum Brihteh, Epiſcopus Wigornienſis, ſtatimq; poſtea Ælfricus Epiſcopus in Orientalibus Anglis. Tum capeſſit Eadſigus Epiſcopus Archiepiſcopatum; & Grymcytelus Epiſcopatum in Auſtralibus Saxonibus; & Livingus Epiſcopatum Wigornienſem, & Gloceſtrenſem.

An. MXXXIX. Hoc anno, deceſſit Haroldus Rex in Oxnaforda, xvi. kal. Apr. & ſepultus fuit Weſtmonaſterii. Gubernavit is Anglorum terram iv. annis, & xvi. hebdomadis: ejuſque diebus, [2] ſoluta ſunt [tributa] xvi. navibus, unicuique [nempe] remigi viii. marcæ, prout factum eſt Canuti Regis ætate. Hoc ipſo item anno,

a Deeſt Cot. *b* fullice. *Cot.* *c Ex Laud. Cot.* *d* dræf. *Cot.* *e* Ælgiue. *Cot.* *f* ⁊. *Cot.* *g Deeſt Laud.* *h* on Flandre. *Cot.* *i* gif. *Cot.* *k* ---ga. *Cot.* *l* ⁊ wurðlice he heold þa hwile heo þar was. *i. e. & honorifice eam tractavit quamdiu ibi commoraretur.* *m Ex Laud. Cot.* *n* ymbe lytel fyrst. *Cot.* *o* of. *Cot.* *p* --Sexan. *Cot.* *q Deeſt Cot.* *r* Wigor-ceaster. *Cot.* *s* þar sona. *Cot.* *t* of. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* þes cinges preost. *Cot. i. e. Regis Presbyter.* *y* Arc-biscop-stole. *Cot.* *z Deeſt Cot.* *a* Seaxan. *Cot.* *b* Luuing. *Cot.* *c Deeſt Cot.* *d* to Wigor-ceaster ⁊ to Glawe-scire. *Cot.* *e Ex Laud. Cot.* *f Ad an.* MXL. *Wheel.* *g Deeſt Cot.* *h* wearð. *Cot.* *i Deſunt Cot.*

1 *Huic ſuſpicioni cauſam dedit, (teſtibus* Florent. Wigorn. *&* Radulph. de Diceto,) *quod vulgo diceretur Ælfgifam Reginam, cum ex Rege filium habere non potuit, recenter natum cujuſdam ſutoris filium ſibi afferri juſſiſſe, Regemque ſe filium illi jam peperiſſe credulum feciſſe.*

2 *Octo marcas unicuique ſuæ claſſis remigi, & duodecim unicuique gubernatori, de tota Anglia præcepit [Rex] dependi.* Flor.

no, venit Hardacnutus Rex ad Sandwicum, VII. diebus ante mediam æſtatem, & ſtatim ſuſceptus eſt tum ab Anglis tum Danis: verum ob id poſtea Proceres ejus [multa mala] ſunt paſſi. Tum decretum eſt ut ſolverentur LXII. navium ſingulis remigibus VIII. marcæ. Hoc item anno, veniit ſextarius tritici LV. denariis & amplius.

An. MXL. Hoc anno, Eadſigus Archiepiſcopus profectus eſt Romam. Hoc anno fuit tributum militare ſolutum, nempe, XXI. millia librarum, & XCIX. libræ: & poſtea ſolutæ fuerunt XXXII. navibus, XI. millia librarum, & XLVIII. libræ. Hoc ipſo anno, venit Eadwardus Æthelredi Regis filius hanc in terram de Weallande: is fuit Hardacnuti Regis frater; & ambo erant filii Ælfgivæ Ymmæ, quæ fuit Ricardi Comitis filia.

An. MXLI. Hoc anno, deceſſit Harthacnutus Rex apud Lambhythe, VI. Iduum Junii: is fuit Rex ſuper totam Anglorum terram duobus annis, demptis decem noctibus; & ſepultus eſt in veteri Monaſterio in Winceaſter cum Canuto ſuo patre. Hujus mater ob illius animam dedit novo Monaſterio S. Valentini martyris caput. Ante quam ſepeliretur, populus univerſus elegit Eadwardum in Regem apud Lundene, qui regnavit quamdiu ei Deus indulſit. Totus hic annus fuit multum mirumque in modum gravis, tum ob cœli intemperiem, tum ob [læſas] terræ fruges. Tanta etiam vis pecorum hoc anno periit, quantam nullus unquam meminerit, tum diverſis morbis tum cœli intemperie. Sub hoc item tempus deceſſit Ælf.... Abbas de Burh, & electus eſt Arnwius Mo-

can ᵹeare com Harðacnut [a] cynᵹ" to Sanð-ƿic. [b] VII. nihtum ær middan sumera". ⁊ he ƿæs sona under-fanᵹen. [c] æᵹðer" ᵹe fram Anᵹlum ᵹe fram Denum. þeah þe his ræders-menn hit syððon stranᵹe for-ᵹuldon. Ða hi ᵹerædden þet man ᵹealde LXII. scipon æt ælcere hamelan VIII. marc. [d] And on þis ilcan ᵹeare eode se sæster hƿæteſ to LV. peneᵹa. ⁊ eac furðor":-

An. MXL. [e] Her Eadsiᵹe Arceb. for to Rome". [f] Her ƿæs þet here-ᵹeold ᵹelæst. ꝥ ƿæron [g] XXI. þusend punda. ⁊ XCIX. punda. ⁊ man ᵹeald syððan XXXII. scipon XI. þusend punda. ⁊ XLVIII. [h] punda". And on [i] þis ilcan ᵹeare. com Eadƿard Æðelredes sunu [k] cinᵹes" hider to lande of Ƿeallande. se ƿæs Harðacnutes broðor [l] cynᵹes". hi ƿæron beᵹen [m] Ælfᵹiues suna" [n] Ymman". [o] seo ƿæs" Ricardes dohtor [p] eorles:-

An. MXLI. [q] Her forð-ferde Harðacnut cynᵹ" [r] æt Lamb-hyðe. [s] on VI. id. Jun." ⁊ he [t] ƿæs cynᵹ" [u] ofer eall Enᵹla land" tƿa ᵹear buton X. [x] nihtum. ⁊ he [y] is bebyrᵹed' [z] on ealdan mynstre on Ƿin-ceastre' [a] mid Cnute cynᵹe his fæder". [b] And his moder for his saule ᵹeaf into Niƿan-mynstre s. Valentines heafod þæs martires". [c] And ear þan þe he' bebyrᵹed ƿære. eall folc [d] ᵹeceas Eadƿard to cynᵹe on Lundene. [e] healde þa hƿile þe him God unne'. And eall ꝥ ᵹear ƿæs [f] sƿiðe hefiᵹ time on maneᵹum þinᵹum [g] ⁊ mislicum. ᵹe on unƿæderum ᵹe on eorð-ƿæstmum. And sƿa mycel orfes ƿæs þæs ᵹeares forfaren". sƿa nan man ær ne ᵹemunde. [h] æᵹðer ᵹe þurh mistlice coða. ᵹe þurh unᵹeƿyderu. And on þis ilcan time forðferde [i] Ælf.... abb. of Burh. ⁊ man ceas þa

a Deeſt Cot. b Deeſt Cot. c Deeſt Laud. d Deeſt Cot. e Deeſt Laud. Cot. f Ex Laud. Cot. g XXXI. *Cot. h Deeſt Cot. i* þysum. *Cot. k Deeſt Cot. l Deeſt Cot. m* Ælfᵹiue sunu. *Cot. n Deeſt Laud. o Deeſt Cot. p Deeſt Cot. q Ad an.* MXLII. *Wheel. r Ex Laud. Cot. deſumpſimus quæ in hoc anno ſequuntur. s Deeſt Cot. t* rixode. *Cot. u Deeſt Cot. x* nihtan. *Cot. y* lið. *Cot. z* a Ƿin-ceastre an ealda mynstre. *Cot. a Deeſt Cot. b Deeſt Laud. c* ⁊ ær se cynᵹ. *Cot. d* ᵹecies. *Cot. e Deeſt Cot. f* sƿa. *Cot. g Deeſt Cot. h Deſunt Cot. i l.* Ælfsinus.

a Ex

þa Arnwi munec to abb. forðan þe he wæs swyðe god man. ⁊ swiðe bilehwit″:

An. MXLII. Her wæs Eaduuard gehalgod to kinge [a] on Win-ceastre on [b] Æster-dæg [c] mid mycclum wurð-scipe[c]. [d] ⁊ þa wæron Eastron″ [e] on″ III. Non. Apr. Eadsige Arceb. hine halgode. ⁊ to-foran eallum folce [f] hine″ [g] well lærde. ⁊ to his agenre neode. ⁊ ealles folces well monude′. And Stigand preost wæs gebletsod to biscope [h] to East-Englum. And raðe þæs se cyng let geridan ealle þa land [i] þe his modor ahte him to handa. ⁊ nam of hire [k] eall ꝥ″ heo ahte on golde. ⁊ on seolfre. [l] ⁊ on unasecgendlicum þingum″. forþan heo hit heold [m] to fæste″ wið hine:

[n] An. MXLIII. Her Eadsige Arceb. for-let [o] þet biscop-rice″ for his untrumnysse. ⁊ bletsode þær to Siward abb. of [p] Abbandune to biscope. be þæs cynges [q] leafe ⁊ [r] ræda. ⁊ Godwines eorles. Hit wæs [s] elles feawum mannum cuð ær hit gedon wæs. [t] forðan se Arceb. wende ꝥ hit sum oðer man abiddan wolde. oþþe gebicgean. þe he his wyrs truwude and uðe″. [u] gif hit ma manna wiste″. And on þysum [x] geare″ wæs swyðe mycel hungor ofer [y] eal″ Engla land. [z] ⁊ corn swa dyre swa nan man ær ne gemunde″. swa ꝥ [a] se″ sester hwætes eode to [b] LX. penega. [c] ⁊ eac furðor. And þæs ylcan geares se cyng for ut to Sand-wic mid XXXV. scipon. ⁊ Æðelstan cyrice-weard feng to þam abbot-rice æt Abbandune. ⁊ Stigand feng to his biscop-rice″:

[d] An. [e] MXLIII. Her nam Ædward cyng Godwines dohtor eorles him to wife.

nachus in Abbatem, propterea quod eſſet vir admodum bonus & mitis.

An. MXLII. Hoc anno, fuit Edwardus conſecratus in Regem in Wintonia, die Paſchatis, cum magno honore: tunc vero fuit dies Paſchatis, tertius Non. Apr. Eadſigus Archiepiſcopus eum conſecravit, & coram omni populo recte edocuit, inque ejus utilitatem & omnis populi bene inſtruxit. Stigandus item Presbyter conſecratus eſt in Epiſcopum Orientalium Anglorum. Et ſtatim poſtea Rex paſſus eſt perequitari [1] omnes eas terras quas ſua mater ab ipſo teneret; & ei abſtulit quicquid haberet auri & argenti; innumeraſque res alias; quòd ei nimis dura extiterat.

An. MXLIII. Hoc anno, Eadſigus Archiepiſcopus dimiſit Epiſcopatum, propter ſuam corporis infirmitatem, & in Epiſcopatum ſuum conſecravit Siwardum Abbatem de Abbandune, Regis venia & hortatu, atque Godwini Comitis. Ea res paucis cognita fuit, donec eſſet effecta, propterea quod putaret Archiepiſcopus, alium quempiam aut impetraturum aut empturum [eum Epiſcopatum,] qui hoc minus fidelis eſſet & doctus, ſi multis innoteſceret. Hoc item anno, fuit gravis admodum fames per totam Anglorum terram, & fruges tam caræ quam nullus unquam meminerit; adeo ut ſextarius tritici divenderetur LX. denariis, & amplius. Eodem item anno, egreſſus eſt Rex ad Sandwicum cum XXXV. navibus: & Æthelſtanus Eccleſiæ oeconomus capeſſit Abbatiam apud Abbandune: & Stigandus Epiſcopatum ſuum [iterum] ſuſcepit.

An. MXLIII. Hoc anno, cepit Ædwardus Rex Godwini Comitis filiam ſibi in uxorem. Eodem

a Ex Laud. Cot. *b* eastes- *Cot.* *c Deeſt Cot.* *d* ꝥ wæs. *Cot.* *e Deeſt Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* wel lerde to his agenre neode. ⁊ to ealles folces freme. *Cot.* *h* ofer. *Cot.* *i* ꝥ. *Cot.* *k* ealle þa. *Cot.* *l Deeſt Cot.* *m* ouer-fæste. *Cot.* *n Ex Laud. Cot.* *o* his Arce-biscop-rice. *Cot.* *p* Abbeddune. *Cot.* *q* geleauan. *Cot.* *r* ræde. *Cot.* *s* elles. *Cot.* *t* forðan se Arce-biscop wende ꝥ sum oðer man þe hit wyrs uðe. hit abiddan oððe gebiggan scolde. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x Deeſt Laud.* *y Deeſt Laud.* *z Deeſt Cot.* *a Deeſt Cot.* *b* XL. *Cot.* *c Deſunt Cot.* *d Ex Laud. Cot.* *e* MXLIV. *Cot.*

1 *Vide ſupra An.* MXXXVI.

a Deeſt

Eodem hoc anno, deceſſit Brihtwoldus Epiſcopus, qui tenuit Epiſcopatum XXXVIII. annis; nempe, Epiſcopatum de Scireburn: & Heremanus Regis presbyter capeſſit eum Epiſcopatum. Hoc item anno, conſecratus eſt Wulfricus in Abbatem ſancti Auguſtini in feſto Natalium, die nempe feſto Stephani, Regis venia, etiamque Ælfſtani Abbatis, propter magnam [Ælfſtani] corporis infirmitatem.

An. MXLIV. Hoc anno, deceſſit Livingus Epiſcopus Domnanienſis, & eam ſedem capeſſit Leofricus qui fuit Regis Presbyter. Hoc ipſo item anno, deceſſit Ælfſtanus Abbas ſancti Auguſtini, III. Non. Julii. Eodem etiam anno, fugatus eſt [de hac terra] Oſgotus Clapa.

An. MXLV. Hoc anno, deceſſit Grymkytelus Epiſcopus in Auſtralibus Saxonibus, & eam ſedem capeſſit Heca Regis Presbyter. Hoc item anno, deceſſit Ælfwinus Epiſcopus Wintonienſis, IV. kal. Septembris, & Stigandus, Epiſcopus [1] in partibus Borealibus, ſucceſſit. Hoc etiam anno, tranſiit Swanus Comes ad Baldewini terram ad Brycge, & commoratus ibi totam hyemem in æſtate diſceſſit.

An. MXLVI. Hoc anno, deceſſit Æthelſtanus Abbas de Abbandune, & ſucceſſit Spearhafocus, Monachus civitatis ſancti Eadmundi. Hoc item anno, deceſſit Siwardus Epiſcopus, & poſtea Eadſigus Archiepiſcopus capeſſit totum Epiſcopatum. Hoc ipſo etiam anno, venerunt ad Sandwicum Lothenus & Yrlingus, cum XXV. navibus, ubi [omnia] devaſtarunt, & ceperunt inenarrabilem

[a]And" on þis ilcan geare forð-ferde Brihtwold b. ⁊ he [b]heold þær biscop-rices" XXXVIII. wintra. [c]þ wæs þ biscop-rice of Scire-burn". and Hereman þes cynges preost feng to þam biscop-rice. And on þysum geare man [d]halgode Wulfric to abb. [e]æt sce. Augustine [f]to xpes mæssan on Stephanes mæsse-dæg". be þes kynges gelæfan. ⁊ [g]be Ælfstanes [h]abbotes. for his [i]mycelre untrumnysse :·

[k]An. [l]MXLIV. Her forð-ferde [m]Liuing b. [n]on Defena-scire". ⁊ Leofric feng þær to. se wæs þæs cynges preost. And [o]on þisum ilcan geare". forð-ferde Ælfstan abbot [p]æt sce. Augustine. [q]III. Non. Julii". And [r]on þis ilcan geare". wearð [s]aflemed ut" [t]Osgot Clapa.

[u]An. [x]MXLV. Her forð-ferde Grymkytel biscop [y]on [z]Suð-Sexum. ⁊ feng Heca [a]þes" cynges preost þær to. And [b]on þysum geare". forð-ferde Ælfwine biscop on Win-ceastre [c]on IV. kl. Septembris". ⁊ feng Stigand biscop be norðan þær to. And on þam ilcan geare. ferde Swegen eorl [d]ut" to Baldewines lande to Brycge. ⁊ wunode þær ealne winter. [e]⁊ wende þa to sumere ut":·

[f]An. [g]MXLVI. Her forð-ferde Æþelstan abb. on Abbandune. ⁊ feng Spearhafoc munuc to of sce. Eadmundes byrig". And [h]on þis ilcan geare". forð-ferde [i]Siward biscop. [k]⁊ feng Eadsige Arceb. eft to eallum þam biscop-rice". And on þis ilcan geare. comon to [l]Sand-wic" Loðen ⁊ Yrling. mid XXV. scipon. [m]⁊ hergodon". [n]⁊ namon þær unasecgendlice here-

a Deeſt Cot. *b* wæs biscop. *Cot.* *c Deeſt Laud.* *d* hadode. *Cot.* *e* to. *Cot.* *f* an oðerne xpes mæsse-dæg. *Cot. i.e. Die Chriſti natales ſequente.* *g Deeſt Laud.* *h* abbot. *Cot.* *i* mycelan. *Cot.* *k Ex Laud. Cot.* *l* MXLV. *Cot.* *m* Luung. *Cot.* *n* on Exceastre. *Cot.* *o Deeſt Cot.* *p* of. *Cot.* *q Deeſt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s* ut-adrifen. *Cot.* *t* Osgod. *Cot.* *u Ex Laud. Cot.* *x* MXLVI. *Cot.* *y* of. *Cot.* *z* --Sexa. *Cot.* *a Deeſt Cot.* *b Deeſt Cot.* *c Deeſt Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* ⁊ on sumeran wende ut. *Cot.* *f Ex Laud. Cot.* *g* MXLVII. *Cot.* *h* Her. *Cot.* *i* Siword. *Cot.* *k* ⁊ Edsige Arc-biscop feng eft to his biscop-rice to eallon. *Cot.* *l* þisan lande. *Cot.* *m Deeſt Laud.* *n* ⁊ naman menn ⁊ æhtan. ⁊ hwæt swa hi finden mihten. *Cot. i.e. & rapuerunt homines, & bona & quæcunque reperire poſſent.*

1 *Elmhamenſis nempe. ---In Eaſt-Anglia.* Flor.

a De-

here-huðe. on mannum ⁊ on golde. ⁊ on seolfre". [a] Þet nan man nyste hwæt þær ealles wes. And wendon þa on-buton Tenet. ⁊ woldon þær þet ilce don. ac þet land-folc hardlice wið-stodon. ⁊ for-werndon heom ægðer ge up-ganges ge wæteres. ⁊ aflymdon hi þanon mid ealle. And hi wendon heom þanon to East-Seaxan. ⁊ hergodon þær ⁊ namon menn. ⁊ swa hwæt swa hi findan mihtan. And gewendon him þa east to Baldwines land. ⁊ sealdon þær þet hi gehergod hæfdon". [b] ⁊ ferdon heom syððon east þanon þe hi ær comon":·

[c] Bellum apud vallium dunas.

[d] An. [e] MXLVI. Her [f] on þisum geare" wæs se mycela synoð [g] æt scē. [h] Remei. þær wæs on Leo se Papa. [i] ⁊ se Arceb. of Burgundia. ⁊ se Arceb. of Bysincun. ⁊ se Arceb. of Treueris. ⁊ se Arceb. of Remis". ⁊ manig [k] wis" mann [l] þær to". [m] ge hadode ge læwede". And Eadward cyng sende þider Dudoce biscop. ⁊ Wlfric abb. of scē. Augustine. ⁊ [n] Elfwine abb. [o] to þi" þ hi [p] sceolden þam cynge cyðan hwæt þær to xpendome gecoren wære". [q] And" on þis ylcan geare. ferde Eadward cyng [r] ut" to Sand-wic mid mycclan scip-here. ⁊ com Swegn [s] eorl" [t] in" mid VII. scipon to Bosenham. ⁊ griðode wið þone cyng. [u] ⁊ behet man him þ he moste wurðe ælc þæra þinga þe he ær ahte. Ða wið-læg Harold eorl his broðor. ⁊ Beorn eorl. þ he ne moste beon wurðe þæra þinga wurðe þe se cyng him

prædam hominum, & auri, & argenti; adeo ut nulli innoteſceret quanta hæc præda eſſet. Inde converſi ſunt circa Tenet, ibi id ipſum facturi; verum provinciales iſti acriter reſtiterunt, & interdixerunt tum aſcenſu tum aqua; adeo ut penitus eos inde fugarent. Iter inde direxerunt ad Orientalem Saxoniam, & ibi [omnia] devaſtantes, prehenderunt homines,& quicquid reperire poſſent. Poſtea tranſibant Orientem verſus ad Baldewini terram, & repoſitis ibi quæ vaſtatione ceperant, reverſi ſunt ad Orientem unde prius venerant.

An. MXLVI. Hoc anno, fuit magna [1] Synodus apud S. Remei; cui aderant, Leo Papa, & Archiepiſcopus de Burgundia, & Archiepiſcopus de Byſincun, & Archiepiſcopus de Treveris, & Archiepiſcopus de Remis, multique adhuc alii viri prudentes, Clerici ac Laici. Eo Eadwardus Rex mittebat Dudocum Epiſcopum, & Wulfricum Abbatem ſancti Auguſtini, & Ælfwinum Abbatem, ut Regem certiorem facerent, quid ibi de Religione Chriſtiana decerneretur. Eodem hoc anno, exiit Eadwardus Rex ad Sandwicum cum magna claſſe; venitque Swanus Comes cum VII. navibus ad Boſenham, & fœdus iniit cum Rege; atque promiſſum [à Rege] retulit, ſe dignum habitum iri iis omnibus rebus quas antea poſſederat. Tum excepit Haroldus Comes fratrem ſuum, ac Beornus Comes, ne haberetur dignus quavis iſtarum rerum quas ei Rex

a Deſunt Cot. *b* ⁊ gewendan eft þanon hi ær comon. *Cot. i. e. & poſtea reverſi ſunt unde venerant.* *c Deeſt Cot.* *d Ex Laud. Cot.* *e* MXLVIII. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* a. *Cot.* *h* Remigi. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deeſt Laud.* *l Deeſt Cot.* *m* gehadodre ⁊ læwedre. *Cot.* *n* Ælpine. *Cot.* *o Deeſt Laud.* *p* sceoldon gehyran hwæt þar to xpen-dome gecoren wære. ⁊ him cyðan. *Cot. i. e. Audirent quid ibi de Chriſtianitate ageretur, eique narrarent.* *q Deeſt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s* Godwines sunu eorles. *Cot. i. e. Comitis Godwini filius.* *t Deeſt Cot.* *u* þ him man behet þ he moste beon wyrðe ealles þe he ær ahte. ac Harold his broðer ⁊ Beorn eorl wið-lagan. ⁊ swa þ hit man het ut binnan feower nihtan. *Cot. i. e. Promiſſum [à Rege] retulit dignum ſe habitum iri omnibus quæ antea poſſederat: verum Haroldus ejus frater & Beornus Comes contradixerunt; adeo ut ei conſtitueretur egreſſus intra quartum diem.*

1 *Vide* Sim. Dunelm. *inter X. Script. p.* 240. *l.* 6.

a De-

Rex conceſſerat: unde ei conſtituta eſt IV. dierum pax [quibus] ad naves [accedat.] Interea Regi fama delata eſt hoſtilem claſſem conſediſſe in partibus Occidentalibus, & ibi prædas egiſſe. Tum circumnavigavit Godwinus Comes Occidentem verſus cum Regis II. navibus; [quarum] alteri præfuit Haroldus Comes, alteri Toſtigus ejus frater, & terricolarum navibus XLII. Tunc pulſus eſt Haroldus Comes navi Regia quam antea gubernavit; ac deinde Peſeneſeam devecti, ibi adverſa tempeſtate ſunt detenti. Abhinc intra biduum, eo pervenit Swanus Comes, & colloquium habuit cum patre ſuo, & cum Beorno Comite qui ibi fuit cum Godwino. Rogavit item Beornum ut cum eo una proficiſceretur Sandwicum ad Regem, & illi conciliaret Regis amicitiam; quod ei [Beornus] conceſſit, adeoque iter direxerunt tanquam ad Regem ituri. Dum in itinere equitarent, rogavit [Beornum] Swanus ut cum eo una naves ejus adiret, [dicens] vereri ſe ne nautæ ab illo deciſcerent, niſi celeriter reverteretur. Eo idcirco ſimul converſi ſunt ubi naves ſiſterent; quo cum perveniſſent, petiit ab eo Swanus Comes ut ſecum navim conſcenderet: verum is conſtanter recuſavit, eouſque dum nautæ eum prehenſum conjicerent in cymbam, & vinctum deveherent ad naves, earumque uni imponerent. Tunc vela pandentes navigarunt Occidentem verſus ad Axamutham, eumque apud ſe detinuerunt donec interfeciſſent: ceperunt deinde corpus, & ſepelibant in quadam Eccleſia. Poſtea venerunt ejus propinqui nautæque de Lundene, & effoſſum eum deportarunt ad veterem Eccleſiam

geunnen hæfde. ac sette man him IV. nihta grið to his scipon". [a] Ða ƿearð hit under þam þet þam cynge com ƿord ꝥ unfrið scipa lægen be ƿestan ⁊ hergodon. Ða ge Godƿine eorl ƿest onbuton mid þes cynges II. scipum. þam anan steorde Harold eorl. ⁊ þam oðran Tostig his broðor. and landes-manna scipa XLII. Ða scyfte man Harold eorl up þæs cynges scipe þe Harold eorl ær steorde. þa geƿendon hi ƿest to Peuenes-ea. ⁊ lægen þær ƿeder-fæste". [b] Ða þes binnon II. dagum. þa com Sƿegen eorl þider. ⁊ spec ƿið his fæder". and ƿið Beorn eorl [c] þe þar ƿas mid Godƿine". And [d] he" bed Beorn ꝥ he sceolde faran mid him to þam cynge to Sand-ƿic." ⁊ fylstan him to þæs cynges freondscipe. ⁊ he þæs tiðode. [e] geƿendon heom þa sƿylce hi ƿoldon to þam cynge. Ða [f] amang þam þe hi ridon". [g] þa" bæd Sƿegen hine þet he sceolde faran mid him to his scipon. [h] ⁊" [i] tealde ꝥ his [k] scipenes [l] ƿoldon ƿændon fram him". buton he þe raðor come. Hi geƿendon þa begen [m] þær his scipu lægen". [n] þa hi þyder comon". þa bæd Sƿegen [o] eorl" hine ꝥ he sceolde [p] geƿendon mid him to" scipe. [q] ⁊" he [r] for-ƿeornde [s] sƿiðe". sƿa lange [t] oð his" [k] scipenes gefengon hine. ⁊ ƿurpon hine on þone bat. ⁊ bundon hine. ⁊ reoƿan to scipe. [u] ⁊ dydon hine þær on. Tugon þa up heora segel". ⁊ urnon ƿest to [x] Axa-muðan. ⁊ [y] hæfdon hine mid heom. oð þet hi" of-slogon hine. [z] ⁊ namon þone lichaman". ⁊ [a] bebyrgedon innan anre cyrican. [b] And comon þa his freond ⁊ lits-men of Lundene. ⁊ namon hine up. ⁊ feredon hine

a Deſunt Cot. *b* ⁊ he ferde. ⁊ spæc ƿið his fæder þe læg æt Peuenes-ea. *Cot. i.e. Et profectus colloquium habuit cum patre qui conſedit apud Peveneſeam.* *c Deeſt Laud.* *d Deeſt Laud.* *e* --ƿende. *Cot.* *f* amang ꝥ hi ridan. *Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Deeſt Laud.* *i* sæde. *Cot.* *k* ---ras. *Cot.* *l* hine for-lætan ƿoldon. *Cot.* *m* to his scipon. *Cot.* *n Deeſt Cot.* *o Deeſt Cot.* *p* faran mid him into. *Cot.* *q Deeſt Laud.* *r* --ƿyrnde. *Cot.* *s Deeſt Cot.* *t* ꝥ þa. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* --muðe. *Cot.* *y Deeſt Cot.* *z Deeſt Cot.* *a* --byrigdan. *Cot.* *b* ⁊ his freond sið ðan naman hine up. ⁊ feredon hine to Ƿin-ceastre. ⁊ byrigdon hine ƿið Cnut cing his eam. *Cot. i. e. Et propinqui illum poſtea effoderunt, & deportarunt ad Winceaſter, eumque ſepeliverunt juxta Canutum ejus avunculum.*

a Deeſt

hine to Ƿin-ceastre to ealdan mynstre. ⁊ he is þær byrged wið Cnut cyng his eam". [a]And Swegen gewende þa east to Baldewines lande. ⁊ sæt þær ealne winter on Brycge mid his fullan griðe". And [b]on þam ylcan geare". Forð-ferde Eadnoð biscop be norðan. ⁊ sette man Ulf [c]to b.":·

[d]An. [e]MXLVII. Her [f]on þysum geare wæs mycel gemot on Lundene to mid-fastene. ⁊ man sette ut IX. lid-manna scipa. ⁊ fif belifan wið-æftan. And on þysum ylcan geare. com Swegen eorl into Engla lande. And" on þysum [g]ylcan" geare. wæs [h]se" [i]mycele sinoð [k]ge-gaderod" on Rome. ⁊ Eadward cyng sende þider Hereman b. ⁊ Ealdred b. ⁊ hi comon þyder on Easter-æfen. And eft se Papa hæfde sinoð on [l]Uercel. ⁊ Ulf b. com þær to. ⁊ for-neah man sceolde to-brecan his stæf. [m]gif he ne sealde þe mare gersuman". forðan he ne cuðe don his [n]gerihte swa wel swa he sceolde. And [o]on þisum geare" forð-ferde Eadsige Arc-biscop [p]IV. kal. Nouembris :·

[q]An. [r]MXLVIII. [s]Her [t]on þisum geare". Eadward cing [u]gesette Rodbyrd on Lundene to Arceb. to Cant-wara-byrig on Lengtene". [x]And þæs sylfan Lentenes" he [y]for to Rome æfter his pallium. ⁊ se cyng [z]geaf þet b.-rice [a]on Lundene [b]Sparhafoc abbot of [c]Abban-dune. ⁊ [d]se cyng geaf" [e]þ" abbod-rice [f]of Abbendune" Roðulfe biscope his mæge. Ða com se Arceb. fram Rome [g]ane dæge ær [h]sce. Petrus" mæsse-æfene. ⁊ [i]he" gesæt his Arceb.-stol æt Xpes cyrcean on

in Winceaſter; ibique ſepultus eſt juxta Canutum Regem ſuum avunculum. Deinde Swanus converſus eſt ad Orientem, ad Baldewini terram, ubi commoratus eſt tota hyeme in Brycge, cum illius plena pace. Eodem ipſo anno deceſſit Eadnothus Epiſcopus in partibus Borealibus, & [ibi] conſtitutus eſt Ulfus in Epiſcopum.

An. MXLVII. Hoc anno, fuit magnum Concilium Londini in media Quadrageſima: & emiſſæ ſunt IX. nautarum naves, quinque in portu relictis. Hoc ipſo anno, venit Swanus Comes in Anglorum terram. Eodem ipſo anno, fuit magna Synodus coacta Romæ; quò Eadwardus Rex mittebat Heremanum Epiſcopum & Ealdredum Epiſcopum, qui eo pervenerunt in vigilia Paſchatis. Poſtea etiam Papa celebravit Synodum in Vercel, quo devenit Ulfus Epiſcopus, cujus fractus prope fuiſſet baculus, niſi plurimum pecuniæ perſolviſſet, propterea quod non poſſet præſtare ſuum officium ita perite ac debuit. Hoc ipſo anno, deceſſit Eadſigus Archiepiſcopus, IV. kal. Novembris.

An. MXLVIII. Hoc anno, Eadwardus Rex conſtituit Londini Rodbyrdum in Archiepiſcopum de Cantwarabyrig, in Quadrageſima. Eadem Quadrageſima is Romam profectus eſt ad petendum Pallium: & Rex dedit Epiſcopatum Lundenenſem Sparhafoco Abbati de Abbandune: & Rex dedit Abbatiam de Abbandune Rothulfo Epiſcopo ſuo propinquo. Tunc rediit Archiepiſcopus Roma pridie vigiliarum feſti ſancti Petri, & conſtitutus eſt in Archiepiſcopali ſede apud Chriſti Eccleſiam in feſto

a Deeſt Cot. *b Deeſt Cot.* *c* þar to. *Cot.* *d Ex Laud. Cot.* *e* MXLIX. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h Deeſt Cot.* *i* mycel. *Cot.* *k Deeſt Laud.* *l* Vercels. *Cot.* *m Deeſt Cot.* *n* --rihta. *Cot.* *o Deeſt Cot.* *p* III. *Cot.* *q Ex Laud. Cot.* *r* ML. *Cot.* *s Calcem anni præcedentis & hujus initium ſic connectit Wheeloc.* Her forð-ferde Eadsige Arce-biscop. ⁊ Rodberd feng to Arce-biscop-rice. *t Deeſt Cot.* *u* geaf Rodberte þ Arc-biscop-rice of Cant-ware-beri on Lundene. *Cot. i. e. Dedit Roberto Archiepiſcopatum Cantuarienſem Londini.* *x* ⁊ he sona þær æfter. *Cot.* *y* ferde. *Cot.* *z* geaf. *Cot.* *a* of. *Cot.* *b* Spearhauoce. *Cot.* *c* Abba- *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e Deeſt Laud.* *f Deeſt Laud.* *g* ænne. *Cot.* *h* sce. Petres. *Cot.* *i Deeſt Laud.*

feſto ſancti Petri: ſtatimque poſtea ad Regem revertebatur. Tum ad eum venit Sparhafocus Abbas cum Regis literis & ſigillo, ut ipſum conſecraret in Epiſcopum Lundenenſem. Verum renuit Archiepiſcopus, dicens id ſibi Papam interdixiſſe. Poſtea Abbas reverſus eſt ad Archiepiſcopum, & ibi gradum Epiſcopalem petebat; aſt conſtanter recuſavit Archiepiſcopus, dicens id ſibi Papam interdixiſſe. Tum profectus eſt Abbas Lundoniam, & tenuit Epiſcopatum quem Rex ei antea conceſſerat, plena cum Regis venia, tota æſtate & autumno. Deinde venit Euſtatius de tranſmarinis ſtatim poſt Epiſcopum, & ad Regem accedens quid cum eo haberet negotii enarravit; ac poſtea reverſus eſt domum. Ubi deventum eſſet ad Cantwarbyrig verſus Orientem, ibi cibo ſe cum ſuis refecit, & ad Dubrim perrexit. Quum mille circiter paſſuum ampliuſve eſſet cis Dubrim, induit ſuam loricam, itemque ſui ſocii, & adibant Dubrim. Quum eo perveniſſent, hoſpitia quibus in ædibus viſum eſt eligebant: verum accedens unus ex ſuis, [dicebat] ſe pernoctaturum in cujuſdam patris-familias domo, ipſo invito, ac vulneravit patrem-familias; demum autem eum pater-familias interfecit. Tum aſcendit ſuum equum Euſtatius, ſociique ſuos equos, & patrem-familias aggreſſi, occiderunt eum intra ſuos parietes; & poſtea verſus urbem pergentes, interfecerunt, partim extra partim intra, plus quam xx. homines. Cives etiam interfe-

[a]scē. Petrus"[b] mæsse'-[c]dæg. [d]⁊ sona þæs to þam cyng gewænde". [e]Ða com Sparhafoc abb. to him" mid þæs cynges gewrite [f]⁊ insegle". to [g]þan þet he hine [h]hadian sceolde [i]to b. into Lundene". [k]Ða wið-cweð se Arceb." ⁊ cwæð þet se Papa hit him for-boden hæfde. [l]Ða gewende se abb. ongean þone Arceb. eft to þam. ⁊ þær þes biscop-hades gewnde. ⁊ se Arceb. him an-rædlice for-wernde. ⁊ cwæð þet se Papa hit him for-boden hæfde. Ða gewende se abbot to Lundene. ⁊ sæt on þam biscop-rice. þe se cyng him ær geunnan hæfde be his fulre leafe. ealne þone sumor. ⁊ þone hærfest". And [m]com þa" Eustatius [n]fram geondan sæ sona æfter þam biscop. ⁊ gewende" to þam cynge. ⁊ spæc wið hine [o]þ þ he þa wolde. ⁊ gewende þa ham-weard. Ða he com to Cant-wara-byrig east. þa snædde he þær ⁊ his menn. ⁊ to Dofran gewende". [p]Ða he wæs sume mila oððe mare beheonan Dofran. þa dyde he on his byrnan. ⁊ his geferan ealle. ⁊ foran to Dofran. Ða hi þider comon. þa woldon hi innian hi þær heom sylfan gelicode". [q]þa com an his manna. ⁊ wolde wician æt anes bundan huse his unðances. ⁊ gewundode þone hus-bundon. ⁊ se hus-bunda of-sloh þone oþerne. Ða wearð Eustatius uppon his horse. ⁊ his geferan uppon heora. ⁊ ferdon to þam hus-bundon. ⁊ of-slogon hine binnan his agenan heorðe. ⁊ wendon him þa up to þære burge-wearð. ⁊ of-slogon ægðer ge wið-innan ge wið-utan ma þanne xx. manna".

And

---

a sce. Petres. *Cot.* *b Deeſt Cot.* *c* dæge. *Cot.* *d Deeſt Cot.* *e* ⁊ Spearhavoc com to him. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* þi. *Cot.* *h* bletsian. *Cot.* *i* to þan biscop-rice on Lundene. *Cot.* *k* ⁊ se Arc-biscop him and-swarode. an-rædlice for-wyrnde. *Cot. i. e. Et Archiepiſcopus ei reſpondens, conſtanter renuit.* *l Deſunt Cot.* *m* on þysum geare com. *Cot.* *n Deeſt Cot.* *o* þa he hæfde gesprecen þ he wolde. þa cyrde he agen. þa his men coman to Doferan. *Cot.* *p Deſunt Cot.* *q* þa wolde his an man herebeorgian at anes mannes his unðances. swa þ he wundode þone hus-bunda. ⁊ se hus-bunda of-sloh þone man. Ða wæs Eustatius swyðe wrað. ⁊ wearð upon his horse. ⁊ his men. ⁊ ferdon to ⁊ of-slogon þone ylcan hus-bandan. ⁊ eac to eacan him ma þonne xx. men. *Cot. i. e. Tum vellet unus ex ſuis pernoctaſſe apud quendam hominem, ipſo invito; adeo ut vulneraret patrem-familias, & pater-familias eum hominem interficeret. Tum Euſtatius vehementer ira commotus, equum cum ſuis aſcendit, & eo pergentes interfecerunt iſtum patrem-familias, & præter eum plus quam* xx. *homines.*

a ma.

And þa burh-menn of-slogon XIX. menn on oðre healfe. ⁊ geƿundodan [a] þ hi nyston hu fela". And Eustatius æt-bærst mid feaƿum mannum. ⁊ geƿende [b] ongean to þam cynge. [c] ⁊ cydde be dæle hu hi gefaren hæfdon". [d] And ƿearð se cyng sƿiðe [e] gram [f] ƿið þa burh-ƿare". ⁊ of-sænde [g] se cyng" Godƿine eorl. ⁊ bæd hine faran into Cent mid unfriða to [h] Dofran. [i] forðan Eustatius hæfde gecydd þam cynge þet hit sceolde beon mare gylt þære burh-ƿaru þonne his. Ac hit næs na sƿa". [k] ⁊ se eorl nolde na geþƿærian [l] þære in-fare". forðan him ƿæs lað to [m] amyrrene his [n] agenne folgað". Ða sende se cyng æfter eallon his ƿitan. ⁊ [o] bead heom cuman" to [p] Gleaƿe-ceastre [q] neh þære æftre sca. Maria mæssan. Ða hæfdon þa Ƿelisce menn geƿroht ænne castel on Herefordscire on Sƿegenes eorles folgoðe. ⁊ ƿrohten ælc þæra hearme ⁊ bismere þæs cynges mannan þær abutan þe hi mihton. Ða com Godƿine eorl. ⁊ Sƿegen [r] eorl". ⁊ Harold [s] eorl" togædere æt [t] Byfeores-stane. [u] ⁊ manig mann mid heom". [x] to þon þ" [y] hi" ƿoldon faran [z] to heora cyne-hlaforde". [a] ⁊ to þam ƿitan eallon þe mid gegaderode ƿæron. þ hi þæs cynges ræd hæfdon. ⁊ his fultum. and ealra ƿitena. hu hi mihton þæs cynges bismer aƿrecan. ⁊ ealles þeodscipes". [b] Ða ƿæron þa Ƿælisce men æt-foran mid þam cynge". ⁊ [c] for-ƿregdon þa eorlas. þet hi ne moston cuman [d] on his eagon gesihðe". [e] forðan hi sædon þ hi ƿoldon cuman þider for þes cynges sƿicdome. Ƿæs þær cuman Siƿard eorl. ⁊ Leofric eorl. ⁊ mycel folc mid heom norðan to þam cynge. ⁊ ƿæs þam eorle Godƿine ⁊ his sunan gecydd þ se cyng and þa menn þe mid him ƿæron ƿoldon rædon

cerunt XIX. viros ex altera parte, & vulnerarunt quamplurimos. Euſtatius vero effugiens cum paucis, reverſus eſt ad Regem, & ex parte narravit quid iis contigiſſet. Hinc Rex in cives ira deflagrans, miſit Godwinum Comitem, & mandavit ei in Cantium ad Dubrim hoſtiliter migrare: Euſtatius enim Regi narraverat, majorem fuiſſe civium culpam quam ſuam. Verum haud ita ſe res habuit: neque Comes lubens [Cantium] ingredi voluit, ei quippe odioſum viſum eſt conſumere proprium populum. Tunc accerſivit Rex omnes ſuos Proceres, & juſſit eos pervenire ad Gleaweceaſtriam paulo poſt feſtum ſanctæ Mariæ. Walli interea exædificaverant quoddam caſtellum in Herefordſcire, in Swegeni Comitis terra, & intulerunt quicquid poſſent damni ac dedecoris Regis ſervis in ejus vicinia. Hinc convenerunt Godwinus Comes, & Swegenus Comes, & Haroldus Comes apud Byferesſtane, & multi cum iis, ut irent ad ipſorum dominum naturalem, & omnes Proceres qui cum eo erant congregati, quo Regis conſilium & auxilium haberent, omniumque illius Procerum, ad ulciſcendum dedecus hoc Regi & univerſæ genti [illatum.] Verum Walli prius ad Regem venientes, accuſarunt Comites; adeo ut iis non liceret venire in ejus conſpectum: propterea quod dixerant [Walli] illos eo venturos ut Regem proderent. Pervenerant eo ad Regem Siwardus Comes, & Leofricus Comes, & multi cum iis è partibus Septentrionalibus; ac Comiti Godwino ejuſque filiis indicatum fuit, Regem & viros qui cum eo una erant con-

ſilium

a ma. *Cot. i.e. plures.* *b* agean. *Cot.* *c* ⁊ sæde þa þing ƿyrse þonne hit ƿere. *Cot.* *d* þa. *Cot.* *e* ƿrað. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g Deeſt Cot.* *h* Doferan. *Cot.* *i Deeſt Cot.* *k* ac. *Cot.* *l Deeſt Cot.* *m* ---renne. *Cot.* *n* agene. *Cot. i. e. ſuos.* *o* ⁊ het he cuman. *Cot.* *p* Glope-ciestre. *Cot.* *q Deſunt Cot.* *r Deeſt Cot.* *s Deeſt Cot.* *t* Byferestane. *Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* ⁊. *Cot.* *y Deeſt Cot.* *z* to þam cynge. *Cot.* *a Deeſt Cot.* *b* Ða ƿæran þa --------- æror mid þam cynge. *Hic, ut vides, Cod.* Cot. *mutilum invenimus.* *c* ƿregden. *Cot.* *d* neh þam cynge. *Cot. i. e. prope Regem.* *e Deſunt Cot.*

a --ræde.

ſilium adverſus eos inituros: unde ii ſeſe fortiter contrà obſirmabant; licet iis odioſum videretur adverſus ipſorum dominum genuinum quicquam moliri. Tunc decretum eſt à Proceribus ab utraque parte, ut à malo deſiſteretur; deditque Rex Dei pacem, ſuique plenam amicitiam utrique parti. Poſtea decrevit Rex cum ſuis Proceribus, ut ſecunda vice celebraretur omnium Procerum Concilium Londini, ad Autumni æquinoctium: juſſitque Rex conſcribi exercitum, tum ab Auſtrali parte Tameſis, tum à Boreali, omnium qui hucuſque fuerint, optimum. Ibi dictus eſt Swegen Comes exlex: & citati Godwinus Comes & Haroldus Comes ad Concilium, quamprimum eo pervenire poſſent. Quum eo perveniſſent, & citati eſſent in Concilium, rogabant pacem & obſides [ſibi dandos,] quò ſecuri ab inſidiis Concilium ingrederentur, eoq; egrederentur. Poſtulavit etiam Rex omnes miniſtros, quos Comites prius habuere, qui eos omnes in manus illi dedêre. Poſtea ad eos Rex mittebat, juſſitque eos venire cum XII. viris in Regis Concilium. Tunc rogavit rurſum Comes pacem, ac obſides [ſibi dandos,] ut ſe ipſum purgaret omni crimine cujus inſimularetur. Denegati autem ei fuerunt obſides, & conſtituta v. dierum pax, quibus de terra exiret. Hinc converſi ſunt Godwinus Comes & Swegenus Comes ad Boſenham, & navibus è portu deductis, trans mare ire contenderunt, & petebant Baldewini pacem, ibique commorati ſunt tota hyeme: Haroldus autem Comes converſus eſt Occidentem verſus ad Hiberniam, & ibi degebat tota iſta hyeme ſub illius Regis pace. Hoc ubi primum fuiſſet factum, dimiſit Rex dominam,

on hi. ⁊ hi trymedon hi fæstlice ongean. þeh him lað ƿære ꝥ hi ongean heora cyne-hlaford fundan sceoldan″. Ða [a] geræddon þa ƿitan [b] on ægðer healfe″ ꝥ man [c] þa″ ælces yfeles geswac. [d] ⁊ geaf se cyng Godes grið ⁊ his fulne freondscipe on ægðre healfe″. Ða [e] gerædde se cyning [f] ⁊ his ƿitan″. ꝥ man sceolde [g] oðre syðan″ habban ealra geƿitena gemot on Lundene [h] to hærfestes emnihte″. ⁊ [i] het se cyning″ bannan ut here. ægðer [k] ge″ be suðan [l] Temese. ge be norðan. eall ꝥ [m] æfre″ betst ƿæs. Ða cƿæð man Sƿegen eorl ut-lah. ⁊ [n] stefnode [o] man″ Godƿine eorle and Harolde [p] eorle″ [q] to þon gemote. sƿa raðe sƿa hi hit gefaran mihton. Ða hi þider ut-comon. þa stefnede heom man to gemote. þa gyrnde hie griðes ⁊ gisla ꝥ he moste un-sƿican into gemote cuman. ⁊ ut of gemote. Ða gyrnde se cyng ealra þæra þegna þe þa eorlas ær hæfdon. ⁊ hi letan hi ealle him to handa. Ða sende se cyng eft to heom. ⁊ bead heom″ ꝥ hi [r] comen″ mid XII. mannum [s] into þæs cynges ræde″. Ða geornde se eorl [t] eft″ griðes ⁊ gisla. ꝥ he moste hine betellan æt [u] ælc″ þæra þinga þe him man on-lede. [x] Ða ƿyrnde him man þera gisla. ⁊ sceaƿede him mann v. nihta grið ut of lande to farenne″. [y] And geƿende þa Godƿine eorl ⁊ Sƿegen eorl to Bosen-ham. ⁊ scufon ut heora scipu″. [z] ⁊ geƿendon heom begeondan sæ. ⁊ gesohton Baldeƿines grið″. [a] ⁊ ƿunodon þær ealne þone ƿinter. and Harold eorl geƿende ƿest to Yrlande. ⁊ ƿæs ðær ealne ðone ƿinter on ðes cynges griðe. And sona ðæs ðe þis ƿæs″. [b] þa forlet se cyng þa hlæfdian.

[a] seo

a --rædde. *Cot.* *b Deeſt Cot.* *c Deeſt Cot.* *d* ⁊ se cing gif þam eorlan his fullan freondscipe. *Cot. i. e. Et Rex dedit Comitibus plenam ipſius amicitiam.* *e* gehet. *Cot.* *f Deeſt Cot.* *g* eft. *Cot.* *h Deeſt Cot.* *i Deeſt Cot.* *k Deeſt Cot.* *l* --san. *Cot.* *m Deeſt Cot.* *n* bead. *Cot.* *o Deeſt Cot.* *p Deeſt Cot.* *q Deſunt Cot.* *r* scoldan cuman. *Cot.* *s* to þam cinge. *Cot.* *t Deeſt Cot.* *u Deeſt Cot.* *x* þa ƿyrnde men him. ⁊ bead him ut binnan v. nihtan. *Cot. i. e. Tum id ei denegatum eſt, & juſſus eſt [de terra] diſcedere intra v. noctes.* *y Deeſt Cot.* *z* ⁊ he ferde ofer sæ to Baldƿines lande. *Cot. i. e. Et transfretavit ad Baldwini terram.* *a Deeſt Cot.* *b* ⁊. *Cot.*

a Deeſt

[a]seo wæs gehalgod him to cwene". [b]⁊ let niman of hire" eall ꝥ heo ahte on lande. ⁊ on golde. ⁊ [c]on" seolfre. [d]⁊ on eallon þingon". and betæhte [e]hy" his swyster to [f]Hwer-willon. And [g]Sparhafoc abb. wearð [h]þa" [i]adrifen [k]ut" of þam biscop-rice on Lundene. ⁊ wes Willm. þæs cynges preost [l]gehadod þær to. [m]And man sette þa Oddan to eorle ofer Defena-scire. ⁊ ofer Sumer-sæton. and ofer Dor-seton. ⁊ ofer Wealas. ⁊ mann sette Ælfgar Leofrices sunu eorles þane eorl-dom on handa þe Harold ær ahte":

MXLIX. ML. MLI.

[n]An. [o]MLII. Her [p]on þisum geare". forð-ferde [q]Ælfgiue Ymma. [r]Eadwardes cynges modor" [s]⁊ Hardacnutes cynges. And on þam sylfan geare. gerædde se cyng ⁊ his witan ꝥ mann sceolde forþian ut to Sand-wic scipu. and setton Raulf eorl ⁊ Oddan eorl to heafod-mannum þær to". [t]Ða gewende Godwine eorl ut fram Brycge mid his scipum to Yseran. and læt ut ane dæge ær mid-sumeres mæsse æfene ꝥ he com to næsse. þe is be suðan Rumen-ea. Ða com hit to witenne þam eorlum ut to Sand-wic. ⁊ hi þa gewendon ut æfter þam oðrum scipum. ⁊ bead man land-fyrde ut ongean þa scipu. Ða amang þison þa warð Godwine eorl gewarnod. ⁊ gewende him þa into Pefenes-ea. ⁊ wearð ꝥ wæder swyðe strang. ꝥ þa eorlas ne mihton gewitan hwet Godwine eorl gefaren hæfde. And

quæ conſecrata fuerat ipſi in Reginam, & auferri ab ea permiſit, quicquid haberet terrarum, & auri, & argenti, & bonorum quorumcunque; eamque commiſit ſorori ſuæ apud Hwerwillam. Tunc Sparhafocus Abbas fuit pulſus ſuo Epiſcopatu in Lundene, & Willelmus Regis Presbyter fuit ad eam ſedem conſecratus. Conſtitutus etiam fuit Odda Comes ſuper Defenaſciram, & ſuper Sumerſætenſes, & ſuper Dorſætenſes, & ſuper Wallos: & conceſſus eſt Ælfgaro Leofrici Comitis filio Comitatus quem Haroldus antea poſſederat.

An. MLII. Hoc anno*, deceſſit Ælfgiva Ymma, Eadwardi Regis mater & Hardacnuti Regis. Eodem ipſo anno, decretum eſt à Rege & ejus Proceribus, ut emitterentur ad Sandwicum naves, iiſque præficerentur Radulphus Comes & Odda Comes. Interim diſceſſit Godwinus Comes de Brycge cum ſuis navibus ad Yſeram: inde egreſſus uno die antè vigilias Feſti mediæ æſtatis, venit ad Promontorium quod eſt ab Auſtrali parte Rumeneæ. Id ubi fama delatum eſſet Comitibus apud Sandwicum, egreſſi ſunt inſecuturi iſtas naves, & mandatum eſt copiis terreſtribus ut obviam venirent navibus. Interea vero datum eſt Godwino Comiti indicium, & ſeſe recepit in Pefeneſeam, validaque coorta eſt tempeſtas, adeo ut Comites non poſſent inveſtigare, quà Godwinus Comes iverat. Poſtea reverſus

a *Deeſt Cot.* *b* ⁊ benam hire. *Cot.* *c* *Deeſt Cot.* *d* *Deeſt Cot.* *e* *Deeſt Cot.* *f* Hwerewylle. *Cot.* *g* Spearhauoc. *Cot.* *h* *Deeſt Cot.* *i* gedriuen. *Cot.* *k* *Deeſt Cot.* *l* gebletsod. *Cot.* *m* *Deſunt Cot.* *n* *Ex Laud. Cot.* *o* MLI. *Cot.* *p* *Deeſt Cot.* *q* --gifa. *Cot.* *r* þas cinges modor Eadwardes. *Cot.* *s* *Deſunt Cot.* *t* *Hujus anni quæ ſequuntur geſta aliis verbis & quidem longe paucioribus ſic complectitur Cod. Cot.* And Godwine eorl ferde ut of Brige mid his scipan to Yseran. ⁊ swa to Engla lande. ⁊ com up at næsse be suðan Rumen-ea. ⁊ ferde swa to Wiht. ⁊ nam þær ealle þa scipan þa to ahte mihtan ⁊ gislas. ⁊ cyrde him swa east-ward. And Harold was cumen mid IX. scipon up at Port-locan. ⁊ of-sloh þar mycel folc. ⁊ nam orf. ⁊ menn. ⁊ æhta. ⁊ gewende him east-ward to his fæder. ⁊ hi begen ferdan to Rumon-ea. to Hiðe. to Folc-stane. to Dofeßan. to Sand-wic. ⁊ æfre naman ealle þa scipan þe hi fundan ꝥ

* 2°. *Nonarum Maii.* Flor.

ſus eſt Godwinus Comes ac venit ad Brycge; aliæque naves redierunt ad Sandwicum.. Tum decretum eſt ut naves reverterentur Lundoniam, & præficerentur iis alii Comites, aliique gubernatores. Res vero tam diu dilata eſt, donec claſſem omnes relinquerent, omneſque domum redirent. Id ubi animadverteret Godwinus Comes, vento commiſit vela & claſſem, & perrexit rectà, Occidentem verſus, ad Vectam; ubi [ſui] in terram egreſſi, tam diu prædas egerunt, donec iſte populus daret tantum [tributi,] quantum ab iis exigeretur. Inde converſi ſunt Occidentem verſus, donec veniſſent ad Portlande, & ibi [in terram] aſcendentes, quicquid poſſent damni [incolis] dederunt. Interim reverſus eſt Haroldus de Hibernia cum novem navibus, & appulit in terram apud Portlocam, ubi multus populus coactus eſt adverſus eum: verum haud veritus ſibi victum comparare exiit, ac interfecit magnam partem iſtius populi, cepitque pecoris, & hominum, & pecuniarum quicquid inciderat. Perrexit deinde Orientem verſus ad patrem ſuum, & uterque progreſſus eſt Orientem verſus, donec perveniſſent ad Vectam, ac rapuerunt quod ibi fuit reliquum. Inde converſi ſunt ad Pefeneſeam, & eduxit ſecum quotquot naves [in eum portum] appulerant: indeque venit ad Promontorium, & abſtulit omnes naves quæ fuerunt in Rumenea, & in Hythe, & in Folces-ſtane. Inde perrexe-

geƿende þa Godƿine eorl ut agean ꝥ he com eft to Brycge. ⁊ þa oðra scipu geƿenden heom eft ongean to Sand-ƿic. And gerædde man þa ꝥ þa scipu geƿendan eft ongean to Lundene. ⁊ sceolde man setton oðre eorlas. ⁊ oðre hasæton to þam scipum. Ða lengde hit man sƿa lange ꝥ seo scip-fýrd eall belaf. ⁊ geƿendon ealle heom ham. Ða geaxode Godƿine eorl þet. ⁊ teah þa up his segl ⁊ his lið. ⁊ geƿendon heom þa ƿest on an to Ƿiht. ⁊ eodon þær up. ⁊ hergodon sƿa lange þær ꝥ ꝥ folc gealde heom sƿa mýcel. sƿa hi heom on-legden. And geƿendon heom þa ƿest-ƿeard oð þet hi comon to Port-lande. ⁊ eodon þær up ⁊ dýdon to hearme sƿa hƿet sƿa hi don mihton. Ða ƿes Harold geƿend ut of Yrlande mid nigon scipon. ⁊ com þa up æt Port-locan. ⁊ ƿes þær mýcel folc gegaderod ongean. ac he ne ƿandode na him metes to týlienne. eode up. ⁊ of-sloh þær mýcelne ende þes folces. ⁊ nam him on orfe. ⁊ on mannum. ⁊ on æhtum. sƿa him geƿearð. And geƿende him þa east-ƿeard to his fæder. ⁊ geƿendon heom þa begen east-ƿeard ꝥ hi comon to Ƿiht. ⁊ namon þær ꝥ him ær ƿið-æftan ƿæs. And geƿendon heom þa þanon to Pefenes-ea. ⁊ begeat forð mid him sƿa fela scipu sƿa þær ƿæron. ⁊ sƿa forð ꝥ he com to næsse. ⁊ begeat ealle þa scipu þe ƿæron on Rumen-ea. ⁊ on Hýðe. ⁊ on Folces-stane. And geƿendon

to ahte mihte. ⁊ gislas. eal sƿa ƿerdan ⁊ geƿendon þa to Lundene. Ða hi to Lundene comon. þa læg se cing ⁊ ealle his eorlas þar ongean mid L. scipon. Ða sendan þa eorlas to þam cinge. ⁊ geornden ꝥ hi mosten beon heora þinga ⁊ are ƿurðe þe heom mid unrihte benumen ƿas. Ða ƿið-leg se cing sume hƿile. ac Stigant. þe ƿas þes cinges ræd-gifa ⁊ his hand-preost. ⁊ þa oðre ƿise men geræddan. ꝥ man getrýmde gislas on ægðra healfe. ⁊ sƿa scolde se freondscipe beon gefæstnod. Ða Rodbert Arc-biscop ꝥ geaxode. þa nam he his hors. ⁊ ferde him to Eadulfes-næsse. ⁊ ƿearð him on anum un-ƿræcum scipe. ⁊ ferde him on an ofer sæ. ⁊ for-let his Pallium. Ða cƿæð man mýcel gemot ƿið-uton Lundene. ⁊ on þam gemote ƿæran þa betstan men þe ƿæran on þýsen lande. Ðar ƿær Godƿine up his mal. ⁊ betealde hine ƿið Eadƿard cing be eallum þam þingan þe him ƿas on geled. ⁊ his bearnum. And man cƿæð Rodbert Arc-biscop ut-laga. ⁊ ealla þa Frencisce men. forðan hi ƿæran intinga þære ƿræðe þe ƿas betƿýx him ⁊ þan cinge. And Stigan b. feng to þan Arc-biscop-rice on Cant-uare-beri. *i. e. Et Godwinus Comes diſceſſit è Brige cum ſuis navibus ad*

ƿendon þa east to Dofran. ⁊ eodon þær up. ⁊ namon him þær scipu ⁊ gislas. swa fela swa hi ƿoldon. ⁊ ferdon swa to Sandƿic. ⁊ dydon hand ꝥ sylfa. ⁊ heom man geaf æghƿer gislas ⁊ metsunga þær þær hi gyrndon. And geƿendon heom þa to Norð-muðan ⁊ swa to Lundene-ƿeard. ⁊ sume þa scipu geƿendon binnon Scep-ige. ⁊ dydon þær mycelne hearm. ⁊ geƿendon heom to Middel-tune þæs cynges. ⁊ forbærndon ꝥ eall. ⁊ ƿæron heom to Lundene-ƿeard æfter þam eorlan. Ða hi to Lundene comon. þa læg se cyng ⁊ þa eorlas ealle þær ongean mid L. scipum. Ða sendon þa eorlas to þam cynge. ⁊ gyrndon to him ꝥ hi moston beon ƿurðe ælc þæra þinga þe heom mid unrihte of genumen ƿæs. Ða ƿið-læg se cyng sume hƿile. þeah swa lange. oð þet folc. þe mid þam eorle ƿes. ƿearð swyðe astyred ongean þone cyng. ⁊ ongean his folc. swa ꝥ se eorl sylf earfoðlice gestylde ꝥ folc. Ða ferde Stigand biscop to mid Godes fultume. ⁊ þa ƿise menn. ægðær ge binnan burh ge buton. and gerædon ꝥ man tremede gislas on ægðer healfe. and man swa dyde. Ða geaxode Rotberd Arceb. and þa Frencisce menn ꝥ. genamon heora hors. and geƿendon sume ƿest to Pentecostes castele. sume norð to Rodbertes castele. And Rodbert Arceb. and Ulf biscop geƿendon ut æt est-geate and heora geferan. and

runt verſus Orientem ad Doſram, & [in terram] egreſſi ceperunt ibi naves ac obſides quotquot vellent; indeque iverunt ad Sandwicum, ubi id ipſum fecerunt: dati etiam iis ſunt obſides ac victus quibuſcunque in locis poſtularent. Inde progreſſi ſunt ad Northmutham, indeque Lundoniam verſus; aliquas autem naves appellebant ad Scepige, & ibi multum mali fecerunt: converſi ſunt etiam ad Middeltune, Regis [oppidum,] & totum illud incendebant, atque poſtea verſus Lundoniam ſecuti ſunt Comites. Quum ad Lundoniam perveniſſent, conſtitit Rex cum omnibus Comitibus adverſus eos cum L. navibus. Tunc mittebant Comites [elagati] ad Regem, rogantes eum ut digni haberentur omnibus bonis, quibus injuſte privati fuerant. Recuſavit aliquamdiu Rex, imo eouſque, donec populus, qui cum Comite fuit, ira eſſet admodum commotus in Regem, & in illius populum, adeo ut ipſe Comes ægre ſuos ſedaret. Tunc congregati ſunt, Dei auxilio, Stigandus Epiſcopus, & viri prudentes tum intra urbem tum extra; & decreverunt ut [pax] obſidibus confirmaretur ex utraque parte; quod & factum. Id ubi deprehenderant Rotberdus Archiepiſcopus, & Francici viri; acceptis equis, fugerunt partim Occidentem verſus ad Pentecoſtes caſtellum, partim Aquilonem verſus ad Rodberti caſtellum. Rodbertus vero Archiepiſcopus & Ulfus Epiſcopus, eorumque ſocii, egreſſi ſunt Orientali porta, atq; occiderunt,

ad Yſeram, indeque ad Anglorum terram, atque appulit ad promontorium ab Auſtrali parte Rumeneæ, ac inde perrexit ad Vectam; ubi quotquot poſſet naves cepit, obſideſque, poſteaque iter direxit Orientem verſus. Interea quinque naves appulit Haroldus in Portlocam, ubi interfecit multum populum, & cepit pecora, homines, & pecunias: deinde converſus eſt Orientem verſus ad patrem, iique ſimul ibant ad Rumoneam, ad Hithe, ad Folcſtane, ad Doſeram, ad Sandwicum: & ubique in itinere ceperunt quotquot inciderant naves, quæ uſui eſſe poſſent, ac obſides: tandemque profecti ſunt Lundoniam. Quum ad Lundoniam perveniſſent, ibi conſtitit Rex cum omnibus ejus Comitibus adverſus eum cum L. *navibus. Tunc mittebant Comites [elagati] ad Regem, ac petebant ut digni haberentur ſuis poſſeſſionibus ac honore, quibus injuſte privati fuerant. Quod aliquamdiu Rex recuſavit: verum Stigandus qui fuit Regis Conſiliarius, ejuſque Capellanus, ac cæteri viri prudentes decreverunt ut [pax] confirmaretur obſidibus ex utraque parte, adeoque amicitia eſſet ſtabilita. Ubi id Rodbertus Archiepiſcopus deprehenderat, equo accepto, ivit ad Ealdulfeſnæſſe, & conſcendens quandam navim vilem, recta perrexit in tranſmarina, ac reliquit ſuum Pallium. Tum indictum eſt magnum*

occiderunt, & aliàs confecerunt multos juvenes: ac recta progreſſi ſunt ad Ealdulfesnæſe, ubi [Archiepiſcopus,] conſcenſa vili navicula, propere transfretavit, ac dereliquit Pallium Præſulatumque hac in terra, uti Deo viſum eſt, quippe eum honorem fuerat aſſecutus, Deo id nolente. Tum indictum eſt magnum Concilium extra Lundoniam; atque omnes Comites, ac viri qui eſſent in hac terra nobiliſſimi, aderant iſti Concilio. Ibi ſermonem inſtituit Godwinus Comes, & purgavit ſe ibi, coram Eadwardo Rege, ſuo Domino, & coram univerſa gente, [aſſerens] immunem ſe eſſe iſtius [criminis] cujus inſimularentur ipſe & Haroldus filius, omneſque ipſius filii. Hinc Rex accepit Comitem, ejuſque filios in plenam amicitiam, & [conceſſit] integrum Comitatum, ac quicquid prius poſſederat; omnibuſque ſimul qui cum eo fuerunt. Rex item reſtituit Dominæ ſuæ [[a] olim repudiatæ] quicquid prius habuerat. Utlagati vero plenarie dicti ſunt Rotberdus Archiepiſcopus, omneſque Francici viri, propterea quod ii præſertim conflarant inimicitias inter Godwinum Comitem ac Regem: & Stigandus Epiſcopus capeſſit Epiſcopatum de Cantwarabyrig. Sub hoc item tempus, dimiſit Arnwius Abbas de Burh ſuam Abbatiam, integra uſus valetudine, & donavit eam Leofrico Monacho, Regis venia ac Monachorum: Abbas autem Arnwius vivebat poſtea VIII. annis. Abbas interim Leofricus inauravit illud Monaſterium, adeo ut vocaretur INAURATA URBS: tum aucta eſt magnopere terris, ac auro, atque argento.

An. MLIII. Hoc anno, Godwinus Comes deceſſit XVII. kal. Maii; & ſepultus eſt Wintoniæ in veteri Monaſterio: capeſſit

of-slogon. ⁊ elles amyrdon manige iunge men. and geferdon heom on an to Ealdulfes-næse. ⁊ wearð him þær on anon un-wræste scipe. and ferde him on an ofer sæ. and for-let his pallium and Xpendom ealne her on lande. swa swa hit God wolde. þa he ær begeat þone wurðscipe swa swa hit God nolde. Ða cwæð mann mycel gemot wiðutan Lundene. ⁊ ealle þa eorlas. ⁊ þa betstan menn þe wæron on þison lande. wæron on þam gemote. Ðær bær Godwine eorl up his mal. ⁊ betealde hine þær wið Eadward cyng his hlaford. ⁊ wið ealle land-leodan. þet he wæs un-scyldig þæs þe him geled wæs. ⁊ on Harold his sunu ⁊ ealle his bearn. And se cyng for-geaf þam eorle. ⁊ his bearnum his fulne freondscipe. ⁊ fulne eorldom. ⁊ eall þet he ær ahte. ⁊ eallon þam mannon þe him mide wæron. And se cyng geaf þære hlæfdian eall þ heo ær ahte. And cweð man ut-laga Rotberd Arceb. fullice. ⁊ ealle þa Frencisce menn. for-ðan þe hi macodon mæst þet unseht betweonan Godwine eorle and þam cynge. and Stigand b. feng to þam Arceb.-rice on Cant-wara-byrig". [a] And on þis ylcan tyme for-let Arnwi abbot of Burh abbot-rice be his halre life. and geaf hit Leofric munec be þes cynges leafe. and be þære munece. and se abbot Arnwi lifode syððon VIII. wintre. And se abbot Leofric gildede þ mynstre swa þ man hit cleopede þa Gildene-burh. þa wæx hit swiðe on land. and on gold. and on seolfer".

An. [b] MLIII. [c] Her on þisum geare forðferde Godwine eorl". on XVII. kl. Mai. [d] ⁊ he is bebyrged on Win-ceastre on Ealda-mynstre".

magnum Concilium extra Londinum, & in eo conventu fuerunt viri in hac terra nobiliſſimi. Ibi inſtituit Godwinus ſermonem, & purgavit ſe coram Eadwardo Rege omnibus criminibus quorum ipſe ejuſque filii inſimularentur. Pronunciatus autem eſt Rodbertus exlex, omneſque Francici viri, propterea quod ii eſſent cauſa inimicitiæ quæ fuit inter eos ac Regem. Stigandus etiam Epiſcopus capeſſit Archiepiſcopatum de Cantwareberi.

a Deſunt Cot. *b* MLII. *Cot.* *c* Her wæs Godwine eorl dead. *Cot.* *d Deeſt Cot.*

a Vide An. MXLVIII.

a Deeſt

mynſtre″. ⁊ feng Harold [a] eorl his ſunu″ to þam eorl-[b]dome. [c] ⁊ to eallum þam þe his fæder ahte″. ⁊ feng Ælfgar [d] eorl′ to þam eorldome þe Harold [e] ær′ ahte:·

[f] An. [g] MLIV. Her [h] on þiſum geare″ forð-ferde Leo ſe [i] halga″ Papa on Rome. [k] And on þiſum geare wæs ſwa mycel orfcwealm. ſwa man ne gemunde fela wintrum ær″. ⁊ Victor wæs gecoren to Papan:·

[l] Bellum apud mare mortuum.

[m] An. [n] MLV. Her [o] on þiſum geare″ forð-ferde Siward eorl. [p] ⁊ þa bead man ealre witena gemot VII. nihton ær mid-Lenctene″. [q] ⁊ ut-lagode mann Ælfgar eorl″. forðon him man wearp [r] on. þ he [s] wæs′ [t] þes cynges ſwica. ⁊ ealra land-leoda″. [u] And he þæs geanwyrde wes″ [x] æt-foran eallum þam mannum þe þær gegaderode wæron″. þeah him þ word of-ſcute [y] his unnðances″. ⁊ ſe cyng [z] geaf [a] þone eorl-dom Toſtige. [b] Godwines ſunu eorles″. þe Siward [c] eorl″ ær ahte. [d] And Ælfgar eorl geſohte Griffines geheald on Norð-Wealan. ⁊ on þiſum geare Griffin and Ælfgar for-bærndon ſce. Æðelbryhtes mynſter. ⁊ ealle þa burh Here-ford:·

autem Haroldus ejus filius Comitatum, ac omnia quæ pater poſſedit: & capeſſit Ælfgarus Comes iſtum Comitatum quem Haroldus antea habuit.

An. MLIV. Hoc anno*, decêſſit Leo, ſanctus Papa Romanus. Eodem item anno, fuit tanta pecorum lues, quantam multas ante hyemes nullus meminerit: & Victor electus eſt in Papam.

An. MLV. Hoc anno, deceſſit Siwardus Comes: & indictus fuit omnium Procerum conventus VII. diebus ante mediam Quadrageſimam; [ubi] elagatus eſt Ælfgarus Comes, quoniam ei objectaretur quod eſſet Regis proditor, & univerſæ gentis. Hujus autem rei convictus fuit coram omnibus hominibus qui ibi congregati erant, quanquam id eum male admodum haberet, & ipſo invito fieret: Rex autem dedit iſtum Comitatum, quem Siwardus Comes antea poſſederat, Toſtigo Godwini Comitis filio. Ælfgarus etiam Comes petiit Griffini caſtellum in Northwallis: & hoc anno, Griffinus & Ælfgarus combuſſerunt ſancti Æthelbryhti Monaſterium, totamque civitatem Hereford.

[e] An. MLVI. Hîc Henricus Romanorum Imperator obiit, cui ſucceſſit filius ejus Henricus.

An. MLVII. [f] Her on þiſum geare com Edward æþeling Eadmundes ſunu cynges hider to lande. ⁊ ſona þæs gefor. ⁊ his lic is bebyrged innon ſce. Paulus mynſtre on Lundene. [g] And Victor Papa forð-ferde. ⁊ wæs Stephanus gecoren to Papan. ſe wæs abbot on Monte-caſſino″:· * [h] And Leofric eorl forð-ferde. ⁊ feng

An. MLVII. Hoc anno, venit Eadwardus Clito, Eadmundi Regis filius, hanc in terram, & ſtatim poſtea deceſſit; ejuſque corpus ſepultum eſt in ſancti Pauli Monaſterio Lundoniæ. Victor Papa deceſſit, & Stephanus fuit electus in Papam: is erat Abbas de Monte-Caſſino. Leofricus item Comes deceſſit, & capeſſit Ælfgarus

a Deeſt Cot. b ---dom. *Cot. c Deeſt Cot. d Deeſt Cot. e Deeſt Cot. f Ex Laud. Cot. g* MLIII. *Cot. h Deeſt Cot. i Deeſt Cot. k Deeſt Cot. l Deeſt Cot. m Ex Laud. Cot. n* MLIV. *Cot. o Deeſt Cot. p Deeſt Cot. q* ⁊ Algar eorl wæs geutla. *Cot. r* uppan. *Cot. s* ſcolde beon. *Cot. t* þes cinges ----------- ealra þeode. *Cod.* Cot. *u* ⁊ he wæs þær gewyrde. *Cot. x Deeſt Cot. y Deeſt Cot. z* geaf. *Cot. a* þonne. *Cot. b Deeſt Cot. c Deeſt Cot. d Deſunt Cot. e Ex Laud. f Ex Laud. g Ann.* MLV. MLVI. Her forð-ferde Victor Papa. ⁊ Stephanus wæs gecoren. ſe wæs abbod de monte Caſſino. *Cot. * Hîc deſinit Cod.* Cot. *qui inſcribitur* Domitianus A. 8. *h Ex Laud.*

* XVI. *kal. Maii.* Flor.

rus ejus filius Comitatum, quem pater antea habuit.

An. MLVIII. Hoc anno, deceſſit Stephanus Papa, & fuit Benedictus conſecratus in Papam: is ipſe mittebat Stigando Archiepiſcopo Pallium hanc in terram. Eodem item anno, deceſſit Heaca, Epiſcopus in Auſtralibus Saxonibus; & Stigandus Archiepiſcopus conſecravit Ægelricum Monachum Chriſti Eccleſiæ in Epiſcopum Auſtralium Saxonum; & Siwardum Abbatem in Epiſcopum de Hrofeceaſter.

An. MLIX. Hoc anno, fuit Nicolaus in Papam electus, qui erat Epiſcopus in Florentina civitate: & expulſus eſt Benedictus, qui antea fuit Papa.

An. MLX. Hoc anno, deceſſit Kynſigus Archiepiſcopus Eboracenſis, XI. kal. Januar. & eam ſedem capeſſit Ealdredus Epiſcopus: Walterus autem capeſſit Epiſcopatum de Hereforda.

An. MLXI. Hoc anno, deceſſit Duduc Epiſcopus in Sumerſætenſibus, & ſucceſſit Giſa. Eodem item anno, deceſſit Godwinus Epiſcopus apud S. Martinum, VII. Idus Martii. Eodem ipſo anno, deceſſit Wulfricus Abbas ſancti Auguſtini in Hebdomada Paſchali, XIV. kal. Maii. Poſtquam ad Regem fama fuiſſet delata, Abbatem Wulfricum deceſſiſſe, in eam [Abbatiam] elegit Æthelſigum Monachum veteris Eccleſiæ [apud Winceaſter:] unde is accedens ad Stigandum Archiepiſcopum, conſecratus eſt in Abbatem apud Windleſoram, in ſancti Auguſtini feſto.

An. MLXIII. Hoc anno, iverunt Haroldus Comes ejuſque frater Toſtigus Comes, tam cum terreſtri exercitu, quam navali exercitu, in [1] Britanniam, ac eam terram ſubjugarunt; iſque populus illis obſides dederunt ac ſubditi facti ſunt: poſtea profecti interfecerunt eorum Regem Griffi-

Ælfgar his sunu to þam eorl-dome þe se fæder an hæfde:·

[a] An. MLVIII. Her on þisum geare forð-ferde Stephanus Papa. ⁊ wæs Benedictus gehalgod to Papan. se ylca sænde Stigande Arceb. Pallium hider to lande. And on þisum geare forð-ferde Heaca b. on Suð-Seaxan. ⁊ Stigand Arce-biscop hadode Ægelric munuc æt X̄pes cyrcean to b. to Suð-Seaxum. ⁊ Siward abb. to biscop to Hrofe-ceastre:·

[b] An. MLIX. Her on þisum geare wæs Nicolaus to Papan gecoren. se wæs biscop æt Florentie þære burh. ⁊ wæs Benedictus ut-adrifen. se wæs ær Papa:·

[c] An. MLX. On þyssum geare forð-ferde Kynsige Arceb. on Eofor-wic on XI. kl. Janr. ⁊ feng Ealdred b. þær to. and Walter feng to þam biscop-rice on Here-forda:·

[d] Hîc Henricus Rex Francorum obiit, cui ſucceſſit Philippus filius ejus.

[e] An. MLXI. Her on þisum geare forð-ferde Duduc b. on Sumer-sæton. and feng Gisa to. And on þam ilcan geare. forð-ferde Godwine b. æt sce. Martine on VII. Idus Mr̄. And on þam sylfan geare. forð-ferde Wulfric abb. æt sce. Augustine innon þære Easter-wucan. on XIV. kl. Mai. Ða com þam cynge word ꝥ se abbot Wulfric forð-gefaren wæs. þa geceas he Æðelsige munuc þær to of ealdon mynstre. folgode þa Stigande Arceb. and wearð gehalgod to abb. æt Windlesoran. on sce. Augustinus mæsse-dæg:·

[f] An. MLXII. Hoc anno ſubjugata eſt Cynomannia Comiti Normanniæ Willelmo.

[g] An. MLXIII. Her for Harold eorl ⁊ his broðor Tostig eorl. ægðer ge mid land-fyrde ge mid scip-here. into Bryt-lande. and þet land geeodon. and ꝥ folc heom gisledon and to-bugon. and foron syððan to and of-slogon heora cyng Griffin. and brohton Harolde

a Ex Laud. b Ex Laud. c Ex Laud. d Ex Laud. e Ex Laud. f Ex Laud. g Ex Laud.

1 Walliam.

a Ex

ƿolde his heafod. ⁊ he sette oþerne cyng þær to:·

[a] An. MLXIV. Her on þisum geare foron Norð-hymbra to-gædere. ⁊ utlagodon heora eorl Tostig. ⁊ of-slogon his hired-menn ealle þa hi mihton to cuman. ægðer ge Englisce ge Dænisce. And namon ealle his ƿæpna on Eofer-ƿic. ⁊ gol. ⁊ seolfor. ⁊ ealle his sceattas þe hi mihton ahƿar þær geaxian. And senden æfter Morkere. Ælfgares sune eorles. ⁊ gecuron hine heom to eorle. And he for suð mid eallre þære scire. ⁊ mid Snoting-ham-scire. ⁊ Deorbi-scire. ⁊ Lincolna-scire. oð he com to Ham-tune. ⁊ his broðor Eadƿine him com to-geanes mid þam mannum þe on his eorl-dome ƿæron. ⁊ eac fela Bryttas comon mid him. Ðær com Harold eorl heom to-geanes. ⁊ hi lægdon ærende on hine to þam cynge Eadƿarde. ⁊ eac ærend-racan mid him senden. ⁊ bædon ꝥ hi moston habban Morkere heom eorle. And se cyng þæs geuðe. ⁊ sende eft Harold heom to Ham-tune. on sce. Simones ⁊ Judan mæsse-æfen. ⁊ kydde heom ꝥ ilce. ⁊ heom þet on hand sealdon. ⁊ he niƿade þær Cnutes lage. And þa norðerne men dydan mycelne hearm abutan Ham-tune. þa hƿile þe he for on heora ærende. ægðer ꝥ hi of-slogon men. ⁊ bærndon hus ⁊ corn. ⁊ namon eall þet orf þe hi mihton to cuman. ꝥ ƿæs fela þusend. and fela hund manna hi namon. and lætdon norð mid heom. sƿa þet seo scyre. ⁊ þa oðra scyre þe þær neh syndon. ƿurdon fela ƿintra þe ƿyrsan. And Tostig eorl. ⁊ his ƿif. ⁊ ealle þa þe ƿoldon ꝥ he ƿolde. foron suð ofer sæ mid him to Baldeƿine eorle. ⁊ he hig ealle under-feng. ⁊ hi ƿæron ealne þone ƿinter þær:·

MLXV.

An. MLXVI. [b] On þissum geare man halgode þet mynster æt Ƿest-mynstre. on Cylda-mæsse dæge. And "her [c] forð-ferde Eaduuard king". [d] on tƿelfta mæsse-

num, ejuſque caput attulerunt ad Haroldum, qui alium ibi conſtituit.

An. MLXIV. Hoc anno, congregati ſunt Northymbri, & elagarunt ſuum Comitem Toſtigum; interfecerunt item omnes ejus Curiales quotquot prehendere poſſent, tam Anglos quam Danos. Rapuerunt etiam omnia ejus arma [quæ erant] in Eboraco, & aurum & argentum, omneſque ejus theſauros quos ubivis invenire poſſent. Deinde accerſebant Morkerum, Ælfgari Comitis filium, & elegerunt eum ipſis in Comitem. Is migravit verſus Auſtrum cum tota iſta provincia, & cum Snotinghamſcira, & Deorbiſcira, & Lincolnaſcira, uſque dum veniret ad Hamtune, ubi ei obviam fuit frater ejus Eadwinus cum viris qui in ſuo eſſent Comitatu: multi item Britones cum eo una venerunt. Ibi venit Haroldus Comes adverſus eos, cui dederunt nuntium [quod deferret] ad Regem Eadwardum, legatis etiam una miſſis; rogabantque ut iis liceret habere Morkerum ipſis in Comitem. Hoc iis Rex conceſſit, & poſtea ad eos miſit Haroldum ad Hamtune, in vigiliis feſti Simonis & Judæ, qui id iis narravit, & manu data confirmavit, renovavitque Canuti Regis leges. Aquilonares autem viri multum damni dederunt viciniæ de Hamtune, dum is perferret illorum nuntium: interfecerunt enim homines, & incenderunt domicilia ac frumenta, ceperuntque quicquid pecoris poſſent prehendere, multa nempe millia; multos item hominum centenos captivos ſecum abduxerunt in partes Boreales, adeo ut iſte Comitatus aliique Comitatus qui adjacent per annos poſtea multos damna ſenſerint. Toſtigus vero Comes, ejuſque uxor, & quotquot ei bene vellent, profecti ſunt Meridiem verſus in tranſmarina ad Baldewinum Comitem, qui eos omnes excepit: ibi commorati ſunt totam hyemem.

An. MLXVI. Hoc anno, conſecratum fuit iſtud Monaſterium [quod eſt] apud Weſtmynſter, in feſto Innocentium. Hoc item anno, deceſſit Eadwardus Rex in Epiphaniæ vigilia,

a Ex Laud. *b Ex Laud.* *c* se cyng Eadƿard forð-ferde. *Laud.* *d Ex Laud.*

vigilia, & ſepultus eſt die Epiphaniæ, in conſecrata recenter Eccleſia, [nempe] in Weſtmonaſterio. Tunc Haroldus Comes capeſſit regnum, ſicut Rex ei conceſſerat, omneſque ad id eum eligebant, & conſecratus eſt in Regem in feſto Epiphaniæ; tenuit autem illud XL. hebdomadas, diemque unum. Eodem anno, quo Rex factus eſt, exiit cum navali exercitu adverſus Willelmum: interea autem applicuit Toſtigus Comes in Humbrum LX. naves; [verum] Eadwinus Comes veniens cum terreſtri exercitu, eum expulit; & Butſecarli ab eo defecerunt. Tum profectus eſt Scotiam cum XII. naviculis, eique obviam venit Haroldus Norrenorum Rex cum CCC. navibus, cui cum ſe Toſtigus ſubdidiſſet, ambo Humbrum ingreſſi, [perrexerunt] donec perveniſſent ad Eboracum, cumque illis depugnarunt Morkerus Comes & Eadwinus Comes *; at Norrenorum Rex potitus eſt victoria. Quum narratum eſſet Haroldo Regi quid ibi factum fuit, [adverſus illum] venit cum magno exercitu Anglorum, eique occurrens † apud Stængfordes-brycge, illum interfecit, Comitemque Toſtigum; totum etiam exercitum viriliter proſtravit. Interea in terram aſcendit Willelmus Comes apud Hæſtingan, in ſancti Michaelis feſto, & Haroldus de partibus Borealibus veniens cum eo depugnavit, prius quam totus ſuus exercitus conveniſſet; adeo ut is ibi occideretur, duoque fratres Gyrthus & Leofwinus: Willelmus autem hanc terram ſubjugavit, & profectus eſt Weſtmonaſterium, atque Ealdredus Archiepiſcopus eum in Regem conſecravit: tunc ei tributa ſolverunt [Angli:] datiſque obſidibus, poſtea ſuas terras redemerunt. In ea expeditione fuit Leofricus Abbas de Burh, qui in morbum incidens, domum revertebatur, &

æfen. ⁊ hine mann bebyrgede on twelftan mæsse-dæg. innan þære niwa halgodre circean on West-mynstre". And Harold eorl feng [a] to þam rice". [b] swa swa se cyng hit him geuðe. and eac men hine þær to gecuron. ⁊ wæs gebletsod to cynge on twelftan mæsse-dæg". [c] ⁊ heold hit XL. wucena ⁊ ænne dæg". [d] And þy ylcan geare þe he cyng wæs. he for ut mid scip-here to-geaneas Willme. ⁊ þa hwile com Tostig eorl into Humbran mid LX. scipum. Eadwine eorl com land-fyrde. ⁊ draf hine ut. ⁊ þa butse-carlas hine for-socan. And he for to Scotlande mid XII. snaccum. and hine gemette Harold se Norrena cyng mid CCC. scipum. ⁊ Tostig him to beah. ⁊ hi begen foran into Humbran. oð þet hi coman to Eofer-wic. ⁊ heom wið feaht Morkere eorl and Eadwine eorl. and se Norrena cyng ahte siges geweald. And man cydde Harolde cyng hu hit wæs þær gedon ⁊ geworden. ⁊ he com mid mycclum here Engliscra manna. ⁊ gemette hine æt Stæng-forðes-brycge. ⁊ hine of-sloh. ⁊ þone eorl Tostig. and eallne þone here ahtlice ofer-com. [e] And þa hwile com Willm eorl up æt Hestingan on sce. Michaeles mæsse dæg. ⁊ Harold com norðan ⁊ him wið gefeaht ear þan þe his here come eall. ⁊ þær he feoll and his twægen gebroðra. Gyrð ⁊ Leofwine. and Willelm þis land geeode. and com to West-mynstre. and Ealdred Arcebiscop hine to cynge gehalgode. and menn guldon him gyld. ⁊ gislas sealdon. ⁊ syððan heora land bohtan. And þa wæs Leofric abb. of Burh æt ꝥ ilca feord. ⁊ seclode þær. ⁊ com ham. ⁊ wæs ded sone

---

a to Engla landes cyne-rice. *Laud.* *b Ex Laud.* *c Deeſt Laud.* *d Ex Cod. Laud. deſumpſimus quæ in hoc Anno ſequuntur.* *e Quæ de* Wilhelmi *Regis Conqueſtu fuſius habet Laud. breviter ſic complexus eſt Wheelocus.* Her com Willelm. ⁊ gewann Engla land. *i. e. Hoc anno venit Willelmus, & ſubjugavit Anglorum terram.*

* *In vigilia ſancti Matthæi Apoſtoli, feria* 4^a^. *in Boreali ripa Uſæ fluminis, juxta Eboracum.* Flor. † *7. Cal. Octobris, feria* 4^a^. Flor.

a Ad

sone þær æfter on ealre halgan mæsse niht. God are his saule. On his dæg wæs ealle blisse. ⁊ ealle gode on Burh. ⁊ he wæs leaf eall folc. swa ꝥ se cyng geaf sce. Peter and him ꝥ abbot-rice on Byrtune. ⁊ se of Couentre. ꝥ se eorl Leofric. ðe wæs his eam. ær heafde macod. ⁊ se of Crulande. ⁊ se of Þorneie. And he dyde swa mycel to gode into ꝥ mynstre of Burh on golde. ⁊ on seolfre. ⁊ on scrud. ⁊ on lande. swa nefre nan oðre ne dyde to-foren him ne nan æfter him. Þa wearð gildene burh to wrecce burh. Þa cusen þa munecas to abbot Brand prouost. forðan ꝥ he wæs swiðe god man. ⁊ swiðe wis. ⁊ senden him þa to Ædgar æðeling. forðan þet þe land-folc wendon ꝥ he sceolde cyng wurðen. ⁊ se æðeling hit him geatte þa bliðolice. Þa se cyng Willelm gehyrde ꝥ secgen. þa wearð he swiðe wrað. ⁊ sæde ꝥ se abbot him heafde for-segon. Þa eoden gode men heom betwenen. ⁊ sahtloden heom. forðan ꝥ se abbot wæs goddera manne. Geaf þa þone cyng XL. marc goldes to sahtnysse. ⁊ þa lifede he litle hwile þær æfter buton þry gear. Syððon comen ealle drævednysse ⁊ ealle ifele to þone mynstre. God hit gemiltse". [a] And her on þison geare barn x̄pes cyrricean". [b] ⁊ her atiwede Cometa XIV. kl. Mai".:

[c] An. MLXVII. Her for se cyng ofer sæ. ⁊ hæfde mid him gislas. ⁊ sceattas. ⁊ com þæs oðres geares on sce. Nicolaes mæsse dæg. ⁊ he geaf ælces mannes land þa he ongean com. And þæs sumeres for Eadgar cild ut. ⁊ Mærle-

ſtatim poſtea mortuus eſt, in feſto Omnium Sanctorum noctu: Deus honoret ejus animam. Ejus tempore, fuit omnis lætitia, omniaque bona in Burh: erat is dilectus omnibus, adeo ut Rex daret ſancto Petro eique Abbatiam in Byrtune, & eam de Coventre (quam Comes Leofricus, qui fuit ejus avunculus, olim inſtituerat;) & eam de Crulande, & eam de Thorneic. Tantum boni præſtitit Monaſterio de Burh, [datis] auro, & argento, & veſtibus, & terris, quantum ante eum aut poſt eum non alius quiſquam. Poſtea Inaurata Civitas miſera facta eſt. Elegerunt enim Monachi in Abbatem Brandum Præpoſitum, propterea quod eſſet vir admodum bonus, valdeque ſapiens, & miſerunt eum ad Ædgarum Clitonem, (hujus enim terræ incolæ arbitrabantur eum Regem fore,) & Clito id ei humaniter conceſſit. Quum id Rex Willelmus fama accepiſſet, ira admodum fuit commotus, dicens Abbatem ſe deſpexiſſe. Viri autem boni intercedentes, inter eos amicitias firmarunt, propterea quod Abbas eſſet vir in primis bonus. Dedit idcirco Regi XL. marcas auri amicitiæ conciliandæ cauſſa, & parvum temporis ſpatium, tres nempe annos, poſtea vixit. Poſt hæc omnis dolor omniaque mala Monaſterium oppreſſerunt. Deus illius miſereatur. Hoc item anno, combuſta eſt Chriſti Eccleſia: & hoc anno, apparuit Cometa XIV. kal. Maii.

An. MLXVII. Hoc anno, profectus eſt Rex in tranſmarina, & ſecum duxit [1] obſides ac theſauros; rediit autem ſecundo anno in feſto ſancti Nicholai, reverſuſque unicuique ſuas terras reſtituit. [2] Eadem æſtate, egreſſus eſt Eadgarus Clito, & [3] Mærleſwegen"

a *Ad an.* MLXVII. *hæc refert Laud. ubi narratur Willelmum Conqueſtorem die Feſto ſancti Nicholai in Angliam rediiſſe; ac deinde ſequitur* --- ⁊ þæs dæges bor-bearn Cristes cyrice on Cant-wara-byrig. *i. e. Eodem die, combuſta eſt Eccleſia Chriſti*, [*quæ eſt*] *in Cantwarabyrig.* *b Deeſt Laud.* *c Ex Laud.*

1 *Duxit ſecum Dorobernenſem Archiepiſcopum Stigandum, Glaſtonienſem Abbatem Agelnothum, Clitonem Eadgarum, Comites Eadwinum & Morcarum, Waltheofum Siwardi Ducis filium, nobilem Satrapam Agelnothum Cantuarienſem, & multos alios de primaribus Angliæ.* Flor. 2 *Ad an.* MLXVIII. Flor. 3 *Marleſuein* & *Marleſuin*. Flor.

a Ex

gen" multique viri cum iis, & profecti ſunt Scotiam; Rex etiam Melcolmus eos omnes ſuſcepit, & duxit in uxorem Clitonis ſororem Margaretam.

An. MLXVIII. Hoc anno, Willelmus Rex donavit Rodberto Comiti Comitatum in Northymbrorum terra. Verum adverſus illum ejus terræ incolæ egreſſi, eum interfecerunt, & IX. millia hominum cum eo. Tum Eadgarus Clito venit cum omnibus Northymbris Eboracum, & cives cum eo fœdus pepigerunt; verum Rex Willelmus de partibus Auſtralibus [eo] accedens cum omnibus copiis, civitatem devaſtavit, & multos hominum centenos interfecit: Clito autem poſtea proficiſcebatur Scotiam.

An. MLXIX. Hoc anno, accuſatus eſt Epiſcopus Ægelricus, [[1] qui conſedit] in Burh, & miſſus eſt Weſtmonaſterium; & elagatus eſt ejus frater Ægelwinus Epiſcopus. Poſt hæc, inter duo ſanctæ Mariæ feſta, venerunt de plaga Orientali è Danemercia, cum [2] CCC. navibus, Swani Regis filii, ejuſque frater Osbernus Comes. Tum item egreſſus eſt Comes Waltheafus, & cum Eadgaro Clitone, multiſque una hominum centenis, obviam venit iſti claſſi in Humbro: perrexerunt deinde ad Eboracum, & in terram egreſſi munimenta expugnarunt, atque interfecerunt multos hominum centenos; ad naves etiam deportarunt theſauros multos, & ſummos eorum viros in vinculis habentes, commorati ſunt inter Uſam & Trentam totam hyemem. Tum Rex Willelmus ingreſſus [3] eam provinciam, totam devaſtavit. Eodem ipſo anno, deceſſit Brandus Abbas de Burh, v. kal. Decembris.

An. MLXX. Hoc anno, Landfrancus, qui fuit Abbas Cadomenſis, venit in Angliam,

spegen. ⁊ fela manna mid heom. ⁊ foran to Scotlande. ⁊ se cyng Melcolm hi ealle underfeng. and genam þes cildes swuster to ƿife Margaretan:·

[a] An. MLXVIII. Her on þissum geare. Ƿillm cyng geaf Rodberde eorle. þone eorldom on Norð-hymbra land. Ða comon þa landes menn togeanes him. ⁊ hine of-slogon. ⁊ IX. hund manna mid him. And Eadgar æþeling com þa mid eallum Norð-hymbrum to Eofer-ƿic. ⁊ þa portmen ƿið hine griðedon. ⁊ se cyng Ƿillm com suðan mid eallan his fyrde. ⁊ þa burh for-hergode. and fela hund manna of-sloh. ⁊ se æðeling for eft to Scotlande:·

[b] An. MLXIX. Her man ƿrægde þone biscop Ægelric on Burh. ⁊ sende hine to Ƿest-mynstre. ⁊ ut-lagode his broðer Ægelƿine b. Ða betƿyx þam tƿam sca. Marian mæssan. comon eastan of Dæn-marcum mid CCC. scipum. þ ƿæron Sƿægnes sunan cynges. ⁊ his broðer Osbearn eorl. And þa ferde se eorl Ƿalðeof ut. ⁊ com he ⁊ Eadgar æðeling. ⁊ fela hund manna mid heom. ⁊ gemetton þet lið innan Humbran. ⁊ ferdon to Eofer-ƿic. ⁊ up-eodan. ⁊ þa castelas geƿunnan. ⁊ of-slogon fela hund manna. ⁊ to scipe læddon sceattas fela. ⁊ þa heafod men hæfdon on bendon. ⁊ lagon betƿyx Usan ⁊ Trentan ealne þone ƿinter. And se cyng Ƿillm for into þære scire. ⁊ hi eall [c] forðde. And on þisum ilcan geare. forð-ferde Brand abb. of Burh. on v. kal. Decembr.

[d] An. MLXX. Her Landfranc. se þe ƿæs abb. on Kadum. com to Engla lande. se

a *Ex Laud.* b *Ex Laud.* c *l.* forð-dyde. d *Priorem hujus anni partem, nempe, ad verba* Her se eorl Ƿalðeof *&c. deſumpſimus ex* Wheel. *reliquam ex Cod.* Laud. *Quæ de Lanfranco narrantur Latine ſic exhibet Cod.* Ben. *quo uſus eſt* Wheelocus. *Hoc anno, Lanfrancus Cadomenſis Abbas, compellente Rege Wilielmo, & jubente Papa Alexandro, Angliam venit; & primatum regni Anglorum in Eccleſia Cantuarienſi ſuſcepit, eligentibus eum*

1 *Is fuerat Dunelmenſis Epiſcopus; quem tandem Epiſcopatum, ſuffecto fratre, depoſuit, & ſe ad* Burh *recepit.* 2 CCXL. Flor. 3 *Northymbriam.*

ſenio-

se æfter feawum dagum wearð Arceb. on Kant-ware-berig. He wæs gehadod iv. kal. Septembris. on his agenum biscop-setle. fram eahte biscopum his underþioddum. þa oðre þe þær næron. þurh ærend-rakean. ⁊ þurh gewrite atẏwdon hwi hi þær beon ne mihton. On þam geare Ðomas. se wæs gecoren biscop to Efer-wic. com to Cant-ware-berig. þ man hine þær gehadede æfter þan ealdan gewunan. Ða þa Landfranc crafede fæstnunge his gehersumnesse mid að-swerunge. þa for-soc he. ⁊ sæde þ he hit nahte to donne. Ða gewraðede hine se Arceb. Landfranc. ⁊ bebead þam biscopan þe þar cumene wæran be þas Arceb. L. hæse þa serfise to donde. ⁊ eallan þan munecan. þ hi scoldan hi un-scrẏdan. ⁊ hi be his hæse swa didan. Swa Ðomas to þam timan agean ferde buton bletsunga. Ða sona æfter þisan belamp þ se Arceb. Landfranc ferde to Rome. ⁊ Ðomas forð mid. Ða þa hi þẏder comon. and umbe oðer þing gesprecon hæfdon umbe þ hi sprecan woldan. þa angan Ðomas his spæce hu he com to Cant-uuare-bẏri. ⁊ hu se Arceb. axode hẏrsumnesse mid að-swerunge at him. ⁊ he hit for-soc. Ða agann se Arceb. L. atẏwian mid ope-

& paucos poſt dies factus eſt Archiepiſcopus in Kantwareberig. Conſecratus fuit iv. kalend. Septembris, in propria ſua ſede Epiſcopali, ab octo Epiſcopis ſuffraganeis: reliqui autem qui aberant, per nuntios & per literas ſignificarunt quare intereſſe non poſſent. Eo anno, Thomas, qui electus eſt Epiſcopus Eboracenſis, venit ad Cantwareberig, ut ibi conſecraretur more antiquo. Cum vero Landfrancus poſtularet confirmationem obſequii illius cum jurejurando, recuſavit ille, dicebatque ſe id non debere facere. Quocirca ſuccenſuit ei Archiepiſcopus Landfrancus, & juſſit Epiſcopos, qui eo venerant Archiepiſcopi L. juſſu ad officium præſtandum, omneſque Abbates, eum deveſtire, quod & juxta ejus mandatum factum eſt. Ita Thomas ea vice reverſus eſt abſque benedictione. Statim poſt hæc, contigit Archiepiſcopum Landfrancum Romam profectum eſſe, etiamque Thomam. Quum eo perveniſſent, & de aliis quæ haberent negotiis ſermonem habuiſſent, cœpit Thomas enarrare, ſe veniſſe ad Cantuuarebyri, & Archiepiſcopum ab eo poſtulaſſe ſubjectionem cum jurejurando, ſeque recuſaſſe. Tunc incœpit Archiepiſcopus L. demonſtrare aperta ratione, ſe

---

ſenioribus ejuſdem Eccleſiæ, cum Epiſcopis, & Principibus, Clero & populo Angliæ in curia Regis. Cum autem Cantuariam veniſſet, obviam ei proceſſit honorabiliter conventus Eccleſiæ Chriſti, conjuncto ſibi toto conventu ſancti Auguſtini, cum electo ejuſdem Eccleſiæ Scotlando. Ad quem conſecrandum omnes Epiſcopi regni Anglorum, ſervato antiquo more, venerunt: & qui venire non poterant, literis & legatione ſeſe humiliter excuſaverunt. Non multis poſt diebus Thomas Eboracenſis conſecrandus Archiepiſcopus Cantuariam venit. Cumque Lanfrancus, cum ſuffraganeis Epiſcopis, quos ad hanc conſecrationem advocaverat, indutus, ante altare Chriſti conſideret; & totus conventus, ut in tali Sacramento fieri ſolet, albis honorifice indutus in choro ſtaret; adducitur Thomas examinandus. Cum vero inter alia profeſſionem ab eo Lanfrancus cum Sacramento requireret; reſpondit Thomas ſe hoc minime facturum, quod ſuos anteceſſores hoc Lanfranci anteceſſoribus feciſſe non cognoverat. Lanfrancus autem, quamvis ſufficienti ratione, hoc eum ex antiquo more facere debere monſtraret, non tamen ille adquievit: ſurrexit itaque Lanfrancus, & Thomas non ſacratus abſceſſit; Regem adiit, & de Lanfranco querimoniam facit: quem Lanfrancus mox ſubſecutus, ſe, & Eccleſiam ſuam rationem habere in iis quæ protulaverat, (l. *protulerat,*) *oſtendit: nec deſtitit, donec Thomas, licet multo labore, Cantuariam rediit: ibique quicquid Lanfrancus ab eo quærebat, humiliter exhibuit. Nec multo poſt Lanfrancus ab omnibus Anglici regni Epiſcopis profeſſionem quæſivit & accepit.*

ſe juſtè poſtulaſſe quicquid poſtulavit, & validis rationibus idem confirmavit coram Papa Alexandro, & coram toto Concilio ibi coacto: deinde domum reverſi ſunt. Poſt hæc venit Thomas ad Cantwarebyri, & quicquid Archiepiſcopus ab eo poſtulavit, humiliter præſtitit, ac deinde benedictionem ſuſcepit. Hoc anno, Comes Waltheofus fœdus percuſſit cum Rege. Et in hac Quadrageſima, Rex permiſit devaſtari omnia Monaſteria quæ in Anglia fuerunt. Poſtea eodem anno, venit Swanus Rex de Danmercia in Humbrum, & ejus regionis incolæ ei obviam venerunt, & fœdus inibant cum eo, opinati [illegible] illum eam terram devaſtaturum. Deinde venerunt in Elig Chriſtienus Danicus Epiſcopus, & Osbearnus Comes, Danicique ſervi domeſtici cum illis; atque Angli de omni paludum terra iis ſeſe adjunxerunt, putantes eos ſubjugaturos totam eam regionem. Tunc narratum eſt Monachis de Burh, propriæ gentis quoſdam devaſtaturos illud Monaſterium; Herewardum nempe atque ſuos, propterea quod audierant Regem dediſſe eam Abbatiam cuidam Abbati Franco, Turoldo nomine, eundemque eſſe virum valde rigidum, veniſſeque in Stanforde cum omnibus ſuis Francis. Hinc Eccleſiæ quidam Præfectus, Ywarus nomine, noctu ſubduxit quicquid poſſet, Chriſti nempe libros, caſulas, caracallas ac veſtes, omneque quod poſſet minutulum, atque ſtatim ante lucem accedens Abbatem Turoldum, dixit ſe pacem ejus petere, & certiorem fecit elagatos venturos ad Burh; ſe autem hæc omnia feciſſe Monachorum conſilio. Primo deinde mane venerunt omnes elagati cum multis navibus, & conati ſunt ingredi Monaſterium; verum Monachi iis obſtiterunt, quo minus intrarent. Tunc ignem ei admoverunt, & combuſſerunt omnes Monachorum domos, totumque oppidum, præter unam domum. Deinde per

num gesceade. ꝥ he mid rihte crafede þar þa he crafede. ⁊ mid strangan cwydan ꝥ ylce gefæstnode to-foran þam Papan Alexandre. ⁊ to-foran eallan þan Concilium þe þar gegadred was. ⁊ swa ham foran. Æfter þysan com Ðomas Cant-wara-byri ⁊ eal ꝥ se Arceb. æt him crafede eadmedlice gefylde. ⁊ syððan þa bletsungan under-feng. [a] Her se eorl Walðeof griðede wið þone cyng. And þær on Lengten se cyng let hergian ealle þa mynstra þe on Engla lande wæron. Ða on þam ilcan geare. com Swegn cyng of Den-marcan into Humbran. ⁊ ꝥ land-folc comen him ongean ⁊ griðedon wið hine. wændon ꝥ he sceolde þet land ofer-gan. Ða comen into Elig Xpistien þa Densce b. and Osbearn eorl. ⁊ þa Densca hus-carles mid heom. and þet Englisce folc of eall þa fen-landes comen to heom. wendon ꝥ hi sceoldon winnon eal ꝥ land. Ða herdon þa munecas of Burh sægen ꝥ heora agene men wolden hergon þone mynstre. ꝥ wæs Hereward ⁊ his genge. ꝥ wæs forðan þet hi herdon sægen þet se cyng heafde gyfen ꝥ abbot-rice an Frencisce abbot. Turolde wæs gehaten. ⁊ ꝥ he wæs swyðe styrne man. ⁊ wæs cumen þa into Stanforde mid ealle his Frencisce menn. Ða wæs[b] þære an cyrce-weard. Yware wæs gehaten. nam þa be nihte eall þet he mihte. þet wæron Xpes bec ⁊ mæssa-hakeles. ⁊ cantelcapas. ⁊ reafes. ⁊ swilce litles hwat swa hwat swa he mihte. ⁊ ferde sona ær dæg to þone abbot Turolde. ⁊ sægde him ꝥ he sohte his griðe. ⁊ cydde him hu þa ut-lages sceolden cumen to Burh. ꝥ he dyde eall be þære munece ræde. Ða sona on morgen comen ealle þa ut-laga mid fela scipe. ⁊ woldon into þam mynstre. ⁊ þa munecas wið-stoden ꝥ hi na mihton in-cumen. Ða lægdon hi fyr on. ⁊ for-bærndon ealle þa munece huses. and eall þa tun. buton ane huse. Ða comen hi þurh fyre

a *Quæ in hoc anno ſequuntur ex Cod.* Laud. *deſumpta ſunt.* b *l.* þær.

fyre in æt Bolhiðe-geate. ⁊ þa munecas comen heom to-geanes. beaden heom grið. Ac hi na rohten na þing. geodon into þe mynstre. clumben upp to þe halge rode. namen þa þe kynehelm of ure Drihtnes heafod eall of smeate golde. namen þa þet fot-spure. þe wæs underneðen his fote. ꝥ wæs eall of read golde. Clumben upp to þe stepel. brohton dune ꝥ hæcce þe þær wæs behid. hit wæs eall of gold ⁊ of seolfre. hi namen þære twa gildene scrines. ⁊ ix. seolfrene. ⁊ hi namen fiftene mycele roden. ge of golde. ge of seolfre. hi namen þære swa mycele gold ⁊ seolfre. ⁊ swa manega gersumas on sceat. ⁊ on scrud. ⁊ on bokes swa nan man ne mæi oðer tællen. sægdon ꝥ hi hit dyden for þes mynstres holdscipe. Syððon geden heom to scipe. ferden heom to Elig. betæhtan þær þa ealla þa gærsume. Ða Denescæ menn wænden ꝥ hi sceolden ofer-cumen þa Frencisca men. þa to-dreføden ealle þa munekes. beleaf þær nan butan an munec. he wæs gehaten Leofwine lange. he læi seoc in þa secræ-man in. Ða com Turold abbot. ⁊ æhte siðe twenti Frencisce men mid him. ⁊ ealle full-wepnode. Ða he þider com þa fand he forbærnd wiðinnan ⁊ wiðutan eall butan þa circe ane. þa wæron þa ut-lagas ealle on flote witan ꝥ he scolde þider cumen. Ðis wæs don þæs dæges iv. Non. Junii. Ða twegen kyngas Willelm ⁊ Swægn wurðon sæhtlod. þa ferdon þa Dænesca menn ut of Elig mid ealle þa forenspræcena gærsume. ⁊ lædon mid heom. Ða hi comen on middewarde þe sæ. þa com an mycel storm. ⁊ to-dræfde ealle þa scipe þær þa gersumes wæron inne. sume ferdon to Norwæge. sume to Yrlande. sume to Dæn-marce. ⁊ eall ꝥ þider com. ꝥ wæs þone hæcce. and sume scrine. ⁊ sume roden. and fela of þa oðre gærsume. and brohten hit to an cynges tun .... hatte. and dyden hit eall þa in þone cyrce. Ða syð-

ignem intrabant per januam [1] Bolhithe dictam, & Monachi iis occurrentes, pacem rogabant. Nihilo tamen minus, ingreſſi ſunt Monaſterium, aſcendebant ad ſanctam crucem, abſtulerunt coronam de Domini noſtri capite, totam ex puro auro [fabricatam;] ceperunt deinde ſcabellum, quod ſub pede erat ſitum, totum ex fulvo auro. Turrim item ſcandentes, devexerunt pallium quod ibi fuit reconditum, totum ex auro & argento [factum:] ibi etiam ceperunt duo inaurata ſcrinia & IX. argentea; ceperunt item quindecim magnas cruces, partim aureas partim argenteas; ceperunt [denique] tantum auri & argenti, tot etiam theſauros nummorum, & veſtium, & librorum, quot numerari non poſſunt; dicebantq; ſe id feciſſe pro fide ſua in Monaſterium. Poſtquam perventum eſſet ad naves, iverunt ad Elig, & ibi repoſuerunt omnes theſauros. Dani putantes ſe victuros Francos, abegerunt omnes Monachos, [adeo ut] ibi relinqueretur nemo præter unum Monachum, Leofwinum Longum nomine, qui ægrotus jacuit in Infirmario. Tunc eo venit Turoldus Abbas, & centum & ſexaginta homines cum illo, omnes bene armati. Quum eo perventum eſſet, reperit incendio conſumpta omnia, tum intra tum extra, præter Eccleſiam ſolam: interea autem erant elagati omnes in claſſe, præmoniti eum eo venturum. Hoc factum eſt IV. Non. Junii. Tunc duo Reges, Willelmus & Swanus, in gratiam rediere; unde diſceſſerunt Danici viri de Elig cum omnibus ſupradictis theſauris, & ſecum una deportarunt. Quum ad medium mare eſſet perventum, coorta eſt magna tempeſtas, quæ disjecit omnes eas naves in quibus erant theſauri, [adeo ut] aliquæ appellerentur in Norwægiam, aliquæ in Hiberniam, aliquæ etiam in Dænmarciam; quicquid autem eo devectum eſt, nempe, Ependytis, & quædam ſcrinia, & quædam cruces, multique de aliis theſauris, attulerunt ad quoddam Regis oppidum .... dictum, & repoſuerunt omne illud in Eccleſia. Poſtea

1 *Janua ab Auſtrali parte Monaſterii Petroburgenſis, vulgo hodie* Bulldyke-gate *dicta.*

Poſtea autem eorum incuria, eorumque ebrietate, quadam nocte combuſta eſt Eccleſia, & quicquid in ea erat. Hoc modo fuit Monaſterium de Burch combuſtum & devaſtatum: Omnipotens Deus illi ſit propitius pro magna ſua miſericordia. His factis, Abbas Turoldus venit ad Burh, & Monachi redierunt, atque præſtiterunt Chriſti Officia in Eccleſia, quæ integra ſeptimana deſtituta fuiſſet omni genere rituum. Quum Ægelrico Epiſcopo id narratum fuiſſet, excommunicavit omnes illos viros qui hoc malum perpetraſſent. Poſtea hoc anno fuit magna fames; & hac æſtate venit claſſis de plaga Boreali ex Humbro in Tameſin, & ibi conſedit bidui ſpatio; poſtea vero iter direxerunt ad Danemerciam. Baldewinus item Comes deceſſit, ejuſque filius Arnulfus capeſſit regnum, cujus tutela Willelmo Comiti delata eſt, etiamque Francorum Regi: verum adveniens Rodbrihtus Comes, interfecit cognatum ſuum Arnulfum, Comitemque; & Regem fugavit, ac de ejus militibus occidit multa millia.

ðon þurh heora gemelest. ⁊ þurh heora druncen-hed on an niht forbærnde þa cyrce. ⁊ eall þet þær innæ wæs. Þus wæs se mynstre of Burch forbærnd ⁊ forhærgod. ælmihtig God hit gemiltse þurh his mycele mild-heortnesse. And þus se abbot Turold com to Burh. ⁊ þa munecas comen þa ongean. ⁊ dydan xpes þeudom in þære cyrce. ꝥ ær hæfde standen fulle seofeniht for utan ælces cynnes riht. Þa herde Ægelric biscop þet gesecgon. þa amansumede he ealle þa men þa ꝥ yfel dæde hæfden don. Þa wæs mycel hunger þæs geares. ⁊ þa þæs sumeres com þet lið norðan of Humbran into Tæmese. ⁊ lagon þær twa niht. ⁊ heoldan syððon to Dæn-mercan. And Baldepine eorl forð-ferde. ⁊ his sunu Arnulf feng to rice. and Willelm eorl sceolde ben his geheald. ⁊ Franca cyng eac. ⁊ com þa Rodbriht eorl ⁊ ofsloh his mæg Arnulf ⁊ þone eorl. ⁊ þone cyng aflymda. ⁊ his menn ofsloh fela þusenda.

*Secundo anno ordinationis ſuæ [Lanfrancus] Romam ivit, quem Papa Alexander in tantum honoravit, ut ei contra morem aſſurgeret; & duo Pallia, ob ſignum præcipui amoris, tribueret. Quorum unum Romano more ab altare accepit; alterum vero ipſe Papa, unde miſſas celebrare conſueverat, ſua manu porrexit. In cujus præſentia Thomas de primatu Cantuarienſis Eccleſiæ, & de ſubjectione quorundam Epiſcoporum calumniam movit; quæ qualem finem poſtea in Anglia accepit, Lanfrancus breviter & abſolute ſcribit in Epiſtola, quam præfato Alexandro Papæ direxit. Hoc quoque anno generale conſilium Wentoniæ celebratum, in quo & Vuluricum, novi Monaſterii Abbatem depoſuit; multaque de Chriſtianæ religionis cultu ſervanda inſtituit. Poſt dies paucos, in Lundonia Oſbernum [a] Eſſeciſtrenſem Epiſcopum, & Cantuariæ Scotlandum Eccleſiæ ſancti Auguſtini Abbatem ſacravit.

Tertio anno, in Cloeciſtria ſacravit Petrum Licifeldenſem, ſive Ceſtrenſem Epiſcopum. Hoc quoque anno habitum eſt magnum placitum in loco qui dicitur Pinenden; in quo Lanfrancus diratiocinatur, ſe ſuamque Eccleſiam omnes terras, & conſuetudines ſuas ita liberas, terra marique habere; ſicut Rex habet ſuas, exceptis tribus; videlicet, ſi regalis via fuerit effoſa; ſi arbor inciſa juxta ſuper eam ceciderit; ſi homicidium factum, & ſanguis in ea fuſus fuerit: in iis qui deprehenſus eſt, & ab eo pignus acceptum fuerit: Regi enim dabit; alioquin liber à Regis exactoribus erit.

Quarto anno, Patricium Dubliniæ civitati, in Hibernia ſacratum Epiſcopum Lundoniæ, à quo & profeſſionem accepit; & literas ei deferendas regibus Hiberniæ, dignas valde memoriæ contradidit.

Quinto

* *Quæ Latinè ſequuntur uſque ad An.* MLXXI. *ex Cod. MS. Coll.* Ben. *deſumpta, Chronologiæ ſuæ calci attexuit Cl.* Wheelocus. *a Exonienſem.*

a l. Or-

Quinto anno, generale Concilium Lundoniæ celebratum: cujus geſtionem, rogatu multorum, literis commendavit.

Sexto anno, dedit Hernoſto Monacho in Capitulo Eccleſiæ Chriſti Eccleſiam Roſenſem regendam, quem & Lundoniæ ſacravit. Wentoniæ Concilium celebratum: & Hernoſtus hoc ipſo anno ab hac vita migravit.

Septimo anno, Gundulfo Eccleſiam Roſenſem tradidit; quem etiam Cantuariæ ſacravit. Hoc quoque anno miſit ei literas Thomas Archiepiſcopus Eboracenſis; in quibus rogavit ut ſibi mitterentur duo Epiſcopi ad conſecrandum Clericum quendam, qui ei literas de [a] Horgadis inſulis detulit; ut ipſarum inſularum Epiſcopus conſecretur. Cujus petitioni Lanfrancus annuens, mandavit Wulſtano Wigornienſi, & Petro Ceſtrenſi Epiſcopis, ut Eboracum irent, & cum Thoma tantam rem complere ſatagerent.

Octavo anno, Concilium Lundoniæ celebratum, in quo Ailnodum Glaſtingenſis cœnobii Abbatem depoſuit.

Anno undecimo, celebratum Concilium apud Claudiam civitatem, ubi & Thomas Archiepiſcopus Eboracenſis, jubente Rege, & Lanfranco conſentiente, ſacravit Wilielmum Dunelmenſem Epiſcopum, eo quod à Scotorum Epiſcopis qui ſibi ſubjecti ſunt, habere adjutorium non potuit. Hujus miniſterii cooperatores fuerunt, Lanfranco præcipiente, Wolſtanus, Osbernus, Giſo, Rotbertus, Epiſcopi. Eo quoque tempore, miſit in Hiberniam Donnaldo Epiſcopo literas, ſacræ doctrinæ pinguedine refertas.

Sexto decimo anno, ſacravit Donatum monachum ſuum Cantuariæ, ad regnum Dubliniæ, petente Rege, clero, & populo Hiberniæ, quibus etiam literas exhortatorias miſit. Hoc quoque anno, apud Cleuceſtriam Concilium celebratum, in quo Wulſtcetelum Crulandenſis cœnobii Abbatem depoſuit. Rotbertum Ceſtrenſem, & Willielmum Helmeanenſem ſimul uno die Epiſcopos Cantuariæ ſacravit. Mauritium Lundonienſi Eccleſiæ apud Wentoniam conſecravit; qui ſacratus, poſt paucos dies matri ſuæ Eccleſiæ Cantuarienſi, cum honeſtis muneribus, ſe præſentavit.

Octavo decimo anno, mortuo Rege Wilielmo trans mare, filium ejus Wilielmum ſicut Patrem conſtituit Lanfrancus, in Regem elegit, & in Eccleſia beati Petri, in occidentali parte Lundoniæ ſita, ſacravit, & coronavit. Eodem anno Godefridum Ciceſtrenſis Eccleſiæ Antiſtitem; & Widonem Eccleſiæ S. Auguſtini Abbatem; & Johannem Wellenſi Eccleſiæ Epiſcopum Cantuariæ in ſede Metropoli examinavit, atque ſacravit. In craſtino hujus conſecrationis Widonem Abbatem per ſemetipſum Lanfrancus, aſſociato ſibi Odone Baiocenſi Epiſcopo, fratrem Regis qui tunc Cantuariam venerat, ad S. Auguſtinum duxit: mandatis fratribus ejuſdem Eccleſiæ, quatenus eum ſuſciperent, ut proprium Abbatem, atque paſtorem: qui unanimiter animati, reſponderunt, ſe illi nec velle ſubeſſe, nec illum ſuſcipere. Venit itaque Lanfrancus adducens Abbatem; & cum Monachos pertinaciter videret reſiſtere, nec ei velle parere; præcepit ut omnes, qui ſibi nollent obedire, continuo exirent. Ergo pariter fere omnes, & Lanfrancus cum ſuis, Abbatem honorifice introductum, in ſede locavit: & Eccleſiam commendavit. Priorem autem ejuſdem Eccleſiæ nomine Elfrinum, & alios, quos voluit, cepit: & Cantuariam clauſtrali cuſtodia ſervandos protenus tranſmiſit: eos vero qui fortiores, & caput ſcandali excitaverant, in caſtellum duci, ibique in carcerem cuſtodiri præcepit. Cumque omnibus rite peractis domum rediret, nunciatum eſt ei Monachos, qui exierant, ſub caſtro, ſecus Eccleſiam S. Miltrudæ conſediſſe. Quibus mandatum, ut, ſi vellent, ante horam nonam, ad Eccleſiam impune redirent: ſed ſi illam præterirent, non jam libere, ſed ut fugitivi revenirent. Hoc audito, in ambiguo habebant redire, vel remanere. Hora autem refectionis, cum eſurirent,

---

a l. Orcadis.

rent, plures ex iis pœnitentes ſuæ pertinaciæ, ad Lanfrancum miſerunt, & ei omnem obedientiam promiſerunt. Quibus continuo pepercit, mandans ut redirent, & profeſſionem ſuam præfato Abbati ſe ſervaturos ſacramento confirmarent. Itaque redierunt, & ſe deinceps fore fideles, & obedientes Widoni Abbati ſuper corpus beati Auguſtini juraverunt. Qui vero remanſerant cepit Lanfrancus, & per Eccleſias Angliæ diviſit; conſtrinxit, donec eos obedientiam profiteri coëgit. Circa idem tempus Æluredum unum ex illis vagantem fugiendo cepit, & Cantuariæ in ſede metropoli, cum quibuſdam ſociis illius, qui Abbati malum moliti ſunt, ferro compeditos, multis diebus rigorem ordinis in clauſtro diſcere fecit: ſed poſtquam ſufficienter humiliati ſunt, ut æſtimatum eſt, & emendationem promiſerunt; miſertus eorum Lanfrancus de ſingulis locis, quo eos diſperſerat, præcepit reduci; & ſuo Abbati reconciliari.

Eodem anno, diſſentione reiterata, perniciem Abbati clam machinati ſunt; & dum unus ex eis, nomine Columbanus, deprehenſus fuiſſet, juſſit eum Lanfrancus ſibi adduci. Cumque coram eo aſtaret, interrogavit ſi Abbatem noluiſſet perimere. Qui confeſtim, Si, inquit, potuiſſem, pro certo eum interfeciſſem. Præcepit itaque Lanfrancus, ut ante portas beati Auguſtini, ſpectante populo, ligaretur nudus, flagellis afficeretur: deinde præciſo capitio, ab urbe pelleretur. Factum eſt ut imperavit, & ex hoc, inquietudinem cæterorum, donec vixit, ſua formidine quaſſavit.

Nono decimo anno, defunctus eſt Lanfrancus venerabilis Archiepiſcopus, & ſepultus eſt in ſede Metropoli Cantuariæ; qui in ſede Pontificali ſedit annis decem & octo, menſibus IX. duobus diebus. De cujus actibus, ædificiis, eleemoſynis, laboribus, ſcriptura (quæ in ejus anniverſario legitur) ex parte commemorat. Multa enim erant valde. Poſt ejus obitum, Monachi S. Auguſtini, præfato Abbati ſuo Widoni palam reſiſtentes, cives Cantuariæ contra eum concitaverunt; qui illum armata manu in ſua domo interimere tentaverunt. Cujus familia cum reſiſteret, pluribus utrinque vulneratis, & quibuſdam interfectis, vix Abbas inter manus illorum illæſus evaſit; & ad matrem Eccleſiam, quærendo auxilium, Cantuariam fugit. Hujus facti fama citati ſuffraganei ejuſdem Eccleſiæ, Walkelmus, Wentanus, & Gundulfus Rofenſis, Epiſcopi; Cantuariam, cum quibuſdam nobilibus, quos miſerat Rex, veniunt: ut tantæ offenſæ vindictam adhibeant. Auditis ergo rationibus ſeditionis, Monachi à culpa excuſari non poterant: quos coram populo ſubire diſciplinam, quia palam peccaverant, ii qui advenerant, decreverunt: ſed Prior, & Monachi Eccleſiæ Chriſti, pietate moti reſtiterunt; ne ſi palam punirentur infames deinceps fierent; ſicque eorum vita, ac ſervitus contemneretur. Igitur conceſſum eſt, ut in Eccleſia fieret, ubi non populus, ſed ſoli ad hoc electi admitterentur. Vocati ſunt ad hoc Monachi Eccleſiæ Chriſti, Wido videlicet, & Normannus, qui diſciplinam ad Epiſcoporum imperium intulerunt. Deinde diviſi ſunt per Eccleſias Angliæ, & loco illorum XXIV. Monachi Eccleſiæ Chriſti admiſſi, cum Priore, nomine Antonio, qui Sub-prioratus officio Cantuariæ fungebatur. Cives vero, qui Abbatis curiam, armata manu intraverant, capti; & qui ſe ab ejus impugnatione purgare non poterant, oculos amiſerunt.

Poſt obitum Lanfranci caruit Eccleſia Chriſti Paſtore quatuor annis, menſibus IX. & diebus IX. in quibus multa adverſa perpeſſa eſt. Anno vero Dominicæ incarnationis MXCIII. datus eſt Pontificatus Cantuarberiæ Anſelmo Beccenſi Abbati, II. Non. Martii, viro probo, bono, apprime erudito, & ſui temporis nominatiſſimo. Venit autem Cantuariam VII. kal. Octob. multis eum cauſis rationabilibus detinentibus, quod prius venire nolebat; & ſacratus eſt II. Non. Decemb. *

* *Hic deſinit Cod.* Ben. *quo uſus eſt* Wheelocus.

[a] An. MLXXI. Her Ædwine eorl and Morkere eorl ut-hlupon ⁊ misslic ferdon on wudu ⁊ on felda. Ða gewende Morkere eorl to Elig on scipe. ⁊ Eadwine eorl wearð of-slagen arhlice fram his agenum mannum. ⁊ com se biscop Egelwine. ⁊ Siward Bearn. ⁊ fela hund manna mid heom into Elig. And þa þe se cyng Willelm ꝥ geaxode. þa bead he ut scip-fyrde ⁊ land-fyrde. ⁊ þet land abutan sæt. ⁊ brycge geworhte. ⁊ inn-for. ⁊ seo scip-fyrde on þa sæ-healfe. And þa utlagan þa ealle on hand eodan. ⁊ wæs Egelwine biscop ⁊ Morkere eorl. ⁊ ealle þa mid heom wæron buton Hereward ane. ⁊ ealle þa þe mid him woldon. ⁊ he hi ahtlice ut-lædde. And se cyng genam scipa ⁊ wæpna ⁊ sceattas manega. ⁊ þa men he ateah swa swa he wolde. and þone biscop Egelwine he sende to Abban-dune. ⁊ he þær forð-ferde sona þæs wintres:·

An. MLXXII. Her Willelm cyng lædde scip-fyrde. ⁊ land-fyrde to Scot-lande. and ꝥ land on þa sæ-healfe mid scipum ymbe-læg. ⁊ his land-fyrde æt þam Ge-wæde in-lædde. ⁊ he þær naht ne funde þæs þe him þe bet wære. And se cyng Melcolm com ⁊ griðede wið þone cyng Willelm. ⁊ gislas sealde ⁊ his man wæs. ⁊ se cyng ham gewende mid ealre his fyrde. And se biscop Egelric forð-ferde. he wæs to biscop hadod to Eofer-wic. ac hit wæs mid un-riht him of-genumen. ⁊ man geaf him ꝥ biscop-rice on Dunholme. ⁊ he heafde hit þa hwile þe he wolde. ⁊ for-let hit syððan. and ferd to Burch to sce. Petres mynstre. ⁊ þær drohtnod xii. gear. Ða æfter þam þe Willelm cyng gewan Engla lande. þa nam he hine of Burch. ⁊ sende hine to West-mynstre. ⁊ he forð-ferde on Id. Octob. ⁊ he is bebyrged þær innan þam mynstre. innon sce. Nicholaus portice:·

An. MLXXI. Hoc anno, Ædwinus Comes & Morkerus Comes [è curia] fugerunt; & vagati ſunt per ſylvas & campos. Poſtea navigio recepit ſe Morkerus Comes ad Elig; & Eadwinus Comes fuit interfectus perfide à ſuis: venit etiam Epiſcopus Egelwinus, & Siwardus Bearn, & multi hominum centeni cum iis in Elig. Quum id Rex Willelmus intellexiſſet, eduxit navalem exercitum & terreſtrem exercitum, & eam terram obſedit, ponteque facto, ingreſſus eſt, copiis navalibus in parte maris conſtitutis. Hinc elagati omnes ſeſe dedederunt, nempe Egelwinus Epiſcopus & Morkerus Comes, cunctique qui cum iis erant, præter Herewardum ſolum, ſinguloſque ejus ſequaces, quos ipſe viriliter eduxit. Rex autem cepit naves, & arma, & theſauros multos; [1] viroſque diſpoſuit pro libitu; atque Epiſcopum Egelwinum miſit ad Abbandune, qui ibi deceſſit incunte hac hyeme.

An. MLXXII. Hoc anno, † Willelmus Rex duxit navalem exercitum & terreſtrem exercitum in Scotiam, eamque terram ex parte maris navibus obſedit, ſuas autem copias terreſtres ad Twedam induxit; verum ibi nihil reperit quod ſibi commodo eſſet. Rex etiam Melcolmus accedens, fœdus percuſſit cum Rege Willelmo, obſidibuſque datis ei ſervus factus eſt; unde Rex domum revertebatur cum toto ſuo exercitu. Epiſcopus etiam Egelricus deceſſit: fuerat is conſecratus Epiſcopus Eboracenſis, quo tamen [Epiſcopatu] cum injuſte privaretur, donatus eſt ei Epiſcopatus de Dunholme, iſtumque poſſedit quamdiu vellet; poſtea vero dimiſit, & profectus ad Burch, ad ſancti Petri monaſterium, ibi vitam traduxit xii. annos. Poſtquam autem Willelmus Rex ſubjugaſſet Angliam, tranſtulit eum de Burch, miſitque Weſtmonaſterium; & deceſſit Idibus Octobris, ſepultuſque eſt in ea Eccleſia, in ſancti Nicholai porticu.

An.

[a] *Quæ exinde ſequuntur omnia ex Cod. MS.* Laud. *deſumpta ſunt.*

1 *Comitem vero cæteroſque per Angliam diviſos partim cuſtodiæ mancipavit, partim manibus truncatis vel oculis erutis abire permiſit.* Flor. † *Poſt Aſſumptionem ſanctæ Mariæ.* Flor.

1 *Ad:*

An. MLXXIII. Hoc anno, Willelmus Rex duxit Anglorum & Francorum exercitum in tranſmarina, & ſubjugavit terram [quæ dicitur] Mans; quam quidem Angli magnopere deformarunt, vineas deſolarunt, & civitates incenderunt, gentem item iſtam multum fœdarunt, eamque totam ſub ditionem Willelmi ſubjunxerunt, atque poſtea domum reverſi ſunt in Angliam.

An. MLXXIII. On þisum geare Ƿillelm cyng lædde Englisce here ⁊ Frencisce ofer sæ. ⁊ gewan ꝥ land Mans. ⁊ hit Englisce men swiðe amyrdon. wingeardas hi fordydon. ⁊ burga forbærndon. ⁊ swiðe þet land amyrdon. ⁊ hit eall abegdon Ƿillelme to handa. ⁊ hi siððon ham gewendon to Engla lande.

[1] An. MLXXIV. Hoc anno, transfretavit Willelmus Rex in Normanniam; & Eadgarus Clito profectus eſt de Scotia in Normanniam, eumque Rex inlagavit cum omnibus ſuis; manſit autem ille in Aula Regis, & jura accepit quæcunque ei Rex conceſſit.

An. MLXXIV. On þisum geare for Ƿillelm cyng ofer sæ to Normandig. ⁊ Eadgar cild com of Scotland to Normandige. and se cyng hine geinlagode ⁊ ealle his men. ⁊ he wæs on þes cynges hyrede. ⁊ nam swilce gerihta swa se cyng him geuðe.

An. MLXXV. Hoc anno, [2] Willelmus Rex dedit Radulfo Comiti filiam Willelmi Osbearni filii [in uxorem":] iſte Radulfus fuit Brito ex parte matris, ejus autem pater fuit Anglus, Radulfus dictus, & natus eſt in Northfolce. Tum Rex dedit [Radulfi] hujus filio Comitatum in Northfolc & Suthfolc, deduxitque is ſponſam Norwicum, ubi eæ nuptiæ erant omnibus [qui aderant] fatales. Interfuerunt autem Rogerus Comes & Waltheofus Comes, & Epiſcopi, & Abbates; atque ibi decreverunt Regi adimere Angliæ regnum. Verum ſtatim delatum eſt ad Regem in Normanniam quod decretum fuiſſet; Rogerum item Comitem & Radulfum Comitem fuiſſe principes iſtius conjurationis: allexerunt ii Britonas in ſuas partes, & miſerunt in Orientem ad Denmearciam [qui peterent] exercitum navalem ipſis auxilio. Tum Rogerus profectus Occidentem verſus ad ſuum Comitatum, congregavit ſuos contra Regem, verum impeditus fuit *. Radulfus item Comes in ſuo Comitatu, conatus eſt [in aciem] prodire cum ſuis hominibus, verum caſtellani qui fuerunt in Anglia, atq; [3] incolæ adverſus eum venerunt,

An. MLXXV. On þisum geare Ƿillelm cyng geaf Raulfe eorle Ƿillelmes dohtor Osbearnes sunu. ⁊ se ylca Raulf wæs Brytisc on his moder-healfe. ⁊ his fæder wæs Englisc Raulf hatte. ⁊ wæs geboren on Norð-folce. Ða geaf se cyng his sunu þone eorl-dom on Norð-folc ⁊ Suð-folc. þa lædde he ꝥ wif to Norðwic. þær wes ꝥ bryd eala mannum to beala. Ðær wæs Roger eorl. ⁊ Ƿalðeof eorl. ⁊ biscopas. and abbotes. ⁊ ræddon þær swa ꝥ hi woldon þone cyng gesettan ut of Engle-landes cynedome. And hit wearð sona gecydd þam cynge to Normandige hu hit wæs gewæd. ꝥ wæs Roger eorl ⁊ Raulf eorl þe wæron yldast to þam unrede. ⁊ hi speonan þa Bryttas heom to. ⁊ sendon east to Den-mearcan æfter scip-here heom to fultume. And Roger ferde west to his eorl-dome. and gegaderode his folc to þæs cynges unþearfe. ac he wearð gelet. And Raulf eac on his eorl-dome wold forð-gan mid his folce. ac þa castel-men þe wæron on Engla lande and eac ꝥ land-folc him to-geanes comen. and gemacodon

1 *Ad An.* MLXXIII. Flor. 2 *Herefordenſis Comes Rogerus, filius Gulielmi, ejuſdem pagi Comitis, Eaſt-Anglorum Comiti Radulpho (contra præceptum Regis Gulielmi) ſororem ſuam conjugem tradidit.* Flor. * *A Wulſtano Wigornienſi Epiſcopo & Agelwio Abbate Eoveshamenſi, Urſone Vice-Comite Wigorniæ & Waltero de Laccio.* 3 *Quos congregarunt Odo Baiocenſis Epiſcopus Regis frater, & Gotfridus Conſtantienſis Epiſcopus.*

I MLXXV.

codon þ he naht ne dyde. ac for to ſcipe æt Norð-ƿic. And his ƿif ƿæs innan þam caſtele. ⁊ hine heold ſƿa lange þ man hire grið ſealde. ⁊ heo ut-ferde þa of Engla lande. ⁊ ealle hire men þe hire mid ƿoldon. And ſe cyng ſiððan com to Engla lande. ⁊ genam Roger eorl his mæg. ⁊ gefeſtnode hine. ⁊ Ƿalðeof eorl he genam eac. And ſona æfter þam comon eaſtan of Den-mearcan cc. ſcipa. ⁊ þær on ƿæron tƿegen heafod-menn. Cnut Sƿægnes ſunu. ⁊ Hacun eorl. ⁊ hi ne dorſtan nan gefeoht healdan ƿið Ƿillelm cynge. ac heoldon ofer ſæ to Flandran. And Eadgið ſeo hlæfdig forð-ferde on Ƿin-ceaſtre vii. nihton ær Criſtes mæſſan. ⁊ ſe cyng hi let bryngan to Ƿeſt-mynſtre mid mycelan ƿurð-ſcipe. ⁊ lægde hi ƿið Eadƿard kyng. hire hlaforde. And ſe ƿæs on Ƿeſt-mynſtre þone mide-ƿinter. ⁊ man for-dyde þær ealle þa Bryttas þe ƿæron æt þam brydealoð æt Norð-ƿic. ſume hy ƿurdon ablænde ⁊ ſume of land adriſene. ſƿa ƿurdon Ƿillelmes ſƿican geniðrade :-

atque effecerunt quo minus quicquam proficeret: navim igitur apud Northwic conſcendit. Interim uxor ſua fuit in caſtello, illudque tenuit quouſque ſibi pax eſſet conceſſa; poſtea autem de Anglia ceſſit cum ſuis omnibus qui ei bene cuperent. Deinde Rex venit in Angliam, & prehendit Rogerum Comitem ſuum propinquum, eumque vinculis commiſit; atq; Waltheofum etiam Comitem prehendit. Statim poſt hæc, venerunt ab Oriente è Denmearcia cc. naves; quarum erant Duces duo, Canutus Sweini filius, & Hacun Comes: verum non auſi prælio congredi cum Willelmo Rege, trans mare ſe receperunt in Flandriam. Eadgitha item Domina deceſſit in Winceaſter vii. noctibus ante Chriſti feſtum; eam autem Rex permiſit afferri ad Weſtmynſter cum magno honore, & poſita eſt juxta Edwardum Regem ſuum Dominum. Is fuit Weſtmonaſterii in feſto Natalium, & ibi puniti ſunt omnes Britones quotquot nuptiis interfuerunt apud Northwic; quorum aliqui erant excæcati, aliqui è terra pulſi: ita erant Willelmi proditores peſſundati.

An. MLXXVI. On þiſum geare forð-ferde Sƿægn cyng on Dæn-mercan. ⁊ Harold his ſunu feng to þe cyne-rice. And ſe cyng geaf Ƿeſt-mynſter Vithele abbode. ſe ƿæs ær abbod on Bærnege. ⁊ Ƿalðeof eorl ƿes beheafdod on Ƿin-ceaſtre. ⁊ his lic ƿearð gelead to Crulande. And ſe cyng for ofer ſæ. ⁊ lædde his fyrde to Bryt-lande. ⁊ beſet þone caſtel Dol. ⁊ þa Bryttas hine heoldon þ ſe cyng com of Franc-land. ⁊ Ƿillelm þanon for. ⁊ þær for-leas ægðer ge men ge hors. ⁊ feola his gerſuma :-

An. [1] MLXXVI. Hoc anno, deceſſit Sweinus Rex in Dænmercia, & Haroldus ejus filius capeſſit regnum. Rex [Willelmus] dedit Weſtmonaſterium [2] Vithelo Abbati, qui antea Abbas fuit in Bærnege; Waltheofus autem Comes decollatus eſt in Winceaſter, ejuſque corpus delatum ad Crulande. Tum Rex trans mare profectus eſt, & duxit exercitum ſuum in Brytlande, obſeditque caſtellum Dol [dictum;] verum [3] Britanni illud propugnarunt, quouſq; Rex veniſſet de Francland; tunc autem Willelmus inde diſceſſit, ac ibi amiſit tum homines tum equos, multoſque theſauros.

An. MLXXVII. Her on þiſum geare ƿurdon ſæhte Franca cyng. ⁊ Ƿillelm Engla landes cyng. ac hit heold litle hƿile. And þes geares for-barn Lunden-burh. anre niht ær Aſſumptio ſce. Marie. ſƿa ſƿiðe ſƿa heo næfre ær næs ſiððan heo geſtabeled ƿæs. And on þiſum geare

An. MLXXVII. Hoc anno, conſtituta eſt pax inter Francorum Regem & Willelmum Anglicæ nationis Regem; verum haud diu manſit. Eodem anno, tanto incendio conſumptum eſt Lundenburh, una nocte ante Aſſumptionem S. Mariæ, quanto antea nunquam ex quo conſtructum fuit. Hoc item anno,

1 MLXXV. Flor. 2 *al. Vitali.* 3 *Armoricani.*

1 *De-*

anno, deceſſit Ægelwigus Abbas in Eveſham xiv. kal. Martii; Heremannus etiam Epiſcopus deceſſit x. kal. Martii.

MLXXVIII.

An. MLXXIX. Hoc anno, venit Melcolmus Rex de Scotia in Anglorum terram, inter duo Mariæ feſta, cum magno exercitu, & devaſtavit Northymbrorum terram uſque ad Tinam, atque interfecit multos hominum centenos; domum item revexit multos theſauros, ac divitias, homineſque captivos. Eodem item anno, Rex Willelmus præliatus eſt contra filium ſuum Rotbeardum, extra Normanniam, juxta quoddam caſtellum Gerborneth dictum; ubi Rex Willelmus vulneratus eſt, ejuſque equus cui inſedit interfectus; filius item Willelmus fuit ibi vulneratus, multique homines occiſi.

An. MLXXX. [1] Hoc anno, fuit Epiſcopus Walcherus interfectus in Dunholm in quodam conventu, & centum homines cum eo, Franci & Flamingi; is vero fuit in Hlotheringa natus: hoc fecerunt Northymbri in Maii menſe.

An. MLXXXI. Hoc anno, Rex duxit exercitum in Wallos, & ibi liberavit plures centenos hominum.

An. MLXXXII. Hoc anno, prehendit Rex Odonem Epiſcopum: hoc etiam anno fuit dura fames.

An. MLXXXIII. Hoc anno, exorta eſt ſeditio in Glœſtingabyrig inter Abbatem Thurſtanum, ejuſque Monachos. In primis factum eſt Abbatis ſtultitia ut male in plurimis tractaret ſuos Monachos; Monachi autem in eum animo erant amico, & rogabant eum ut ipſos juſte gubernaret, ipſoſque diligeret, [polliciti] ſe ei fore fideles, & obſequentes. Verum hoc nihili faciens Abbas, malis eos affecit, ac minatus eſt pejora. Quodam die, Abbas ingreſſus eſt Capitulum & ſermonem habens cum Monachis conatus eſt eos [2] perperam docere; tum accerſivit laicos homines, qui in Capitulum irruerunt in Monachos armis accincti. Hinc Mona-

forð-ferde Ægelƿig abbod on Euesham on þam dæge xiv. kl. Mar. ⁊ Hereman biscop eac forð-ferde on þam dæge x. kl. Mar. :·

An. MLXXIX. On þisum geare com Melcolm cyng of Scot-lande into Englelande. betƿyx þam tƿam Mariam mæssan. mid mycclum fyrde. ⁊ geheregode Norðhymbra land oð hit com to Tine. ⁊ ofsloh fela hund manna. ⁊ ham lædde manige sceattas ⁊ gersuma ⁊ men on heftninge. And þi ilcan geare se cyng Ƿillelm gefeaht to-geanes his sunu Rotbearde. ƿið-utan Normandige. be anum castele Gerborneð hatte. ⁊ se cyng Ƿillelm ƿearð þær geƿundod. ⁊ his hors of-slagen þe he on-sæt. ⁊ eac his sunu Ƿillelm ƿearð þær geƿundod. ⁊ fela manna of-slagene :·

An. MLXXX. On þisum geare ƿæs se biscop Ƿalchere of-slagen on Dunholme æt anum gemote. ⁊ an hund manna mid him. Frencisce ⁊ Flemisce. ⁊ he sylfe ƿæs on Hloðeringa geboren. þis dydon Norðhymbran on Maies monðe :·

An. MLXXXI. On þisum geare se cyng lædde fyrde into Ƿealan. ⁊ þær gefreode fela hund manna :·

An. MLXXXII. Her nam se cyng Odon biscop. ⁊ her ƿæs mycel hungor :·

An. MLXXXIII. On þisum geare aras seo un-gehƿærnes on Glœstinga-byrig betƿyx þam abbode Ðurstane ⁊ his munecan. Ærest hit com of þæs abbotes un-ƿisdome ꝥ he mis-bead his munecan on fela þingan. ⁊ þa munecas hit mændon lufelic to him. and bædon hine ꝥ he sceolde healdan hi rihtlic. ⁊ lufian hi. ⁊ hi ƿoldon him beon holde. ⁊ gehyrsume. Ac se abbot nolde þæs naht. ac dyde heom yfele. ⁊ beheot him ƿyrs. Anes dæges se abbot eode into capitulan. ⁊ spræc uppon þa munecas. ⁊ ƿolde hi mis-tukian. ⁊ sende æfter læƿede mannum. ⁊ hi comon into capitulan uppon þa munecas full-geƿepnede. And þa

ƿæron

1 *De hujus nece vide plura apud* Florent. Wigorn. *in hoc Anno.* 2 *Voluit Monachos relicto Cantu Gregoriano, cujuſdam Gulielmi Feſcamnenſis cantum diſcerent & cantarent.* Flor.

* In

ƿæron þa munecas sƿiðe afærede of heom. nyston hƿet heom to donne ƿære. ac to scuton. sume urnon into cyrcan. ⁊ belucan þa duran into heom. ⁊ hi ferdon æfter heom into þam mynstre. ⁊ ƿoldon hiᵹ ut-draᵹan. þaða hiᵹ ne dorsten na ut-ᵹan. Ac reoƿlic þinᵹ þær ᵹelamp on dæᵹ. ꝥ þa Frencisce men bræcen þone chor. ⁊ torfedon to-ƿærd þam ƿeofode þær þa munecas ƿæron. ⁊ sume of þam cnihtan ferdon uppon þone up-flore. ⁊ scotedon á dunƿeard mid arepan to-ƿeard þam haliᵹ-dome. sƿa ꝥ on þære rode þe stod bufon þam ƿeofode sticodon on mæniᵹe arepan. And þa ƿreccan munecas laᵹon on buton þam ƿeofode. ⁊ sume cru-pon under ⁊ ᵹyrne cleopedon to Gode his miltse biddende. þa þa hi ne mihton nane miltse æt mannum beᵹytan. Hƿæt maᵹon ƿe secᵹean. buton ꝥ hi scotedon sƿiðe. ⁊ þa oðre þa dura bræcon þær adune. ⁊ eodon inn. ⁊ of-sloᵹon sume þa munecas to deaðe. ⁊ mæniᵹe ᵹeƿundedon þær inne. sƿa ꝥ þet blod com of þam ƿeofode uppon þam ᵹradan. ⁊ of þam ᵹradan on þa flore. þreo þær ƿæron ofslaᵹene to deaðe. ⁊ eahteteone ᵹeƿundade. And on þæs ilcan ᵹeares forþ-ferde Mahtild Ƿillelmes cynᵹes cƿen. on þone dæᵹ æfter ealra halᵹena mæsse dæᵹ. And on þes ylcan ᵹeares æfter mide-ƿintre se cynᵹ let beodan mycel ᵹild ⁊ hefelic ofer eall Enᵹla land. ꝥ ƿæs æt ælcere hyde tƿa ⁊ hund seofenti peaneᵹa:·

An. MLXXXIV. Her on þisum ᵹeare forð-ferde Ƿulfƿold abbot on Ceortesege. on þam dæᵹ xiii. kl. Mai:·

An. MLXXXV. On þisum ᵹeare men cƿydodon ⁊ to soðan sædan. ꝥ Cnut cynᵹ of Den-mearcan. Sƿæᵹnes sune cynᵹes. fundade hider-ƿard. ⁊ ƿolde ᵹeƿinnan þis land mid Rodbeardes eorles fultume of Flandran. forðan þe Cnut heafde Rodbeardes dohter. Đa Ƿillelm Enᵹla landes cynᵹ. þe þa ƿæs sittende on Normandiᵹe. forðiᵹ he ahte æᵹðer ᵹe Enᵹla

chos magno terrore affecerunt, nec cognoverunt quid ſibi eſſet faciendum; verum ut effugerent, aliqui accurrebant in templum, ac portas intus obſerabant: aſt laici eos inſecuti in Templum, conati ſunt inde extrahere; adeo ut non auſi eſſent egredi. Miſerabile autem quiddam evenit eo die: Franci enim vi ingreſſi ſunt chorum, & [jacula] torquebant verſus altare, ubi fuerunt Monachi; quidam etiam ex ſervis conſcendentes aream ſuperiorem, deorſum miſerunt ſagittas verſus ſanctas reliquias; adeo ut in cruce quæ ſita erat ſuper altare figerentur multæ ſagittæ. Interea miſeri Monachi jacebant circum altare, & aliqui ſub illud ſubrepſerunt, & obnixe invocarunt Deum, ejus miſericordiam implorantes, quoniam non poſſent ullam miſericordiam ab hominibus conſequi. Quid ultra dicam, niſi quod continenter jacula miſerint; reliquas item portas confregerint; & ingreſſi, aliquos Monachorum morte multarint, multoſque inibi vulnerarint, adeo ut ſanguis difflueret de altari in gradus, & de gradibus in aream: tres ibi morte erant affecti, & octodecim vulnerati. Eodem item anno, deceſſit Mahtildis *, Willelmi Regis uxor, poſtridie feſti Omnium Sanctorum. Hoc etiam ipſo anno, poſt Natales, Rex permiſit exigi magnum tributum ac grave per totam Anglorum terram, id eſt, pro unaquaque hida, duos & ſeptuaginta denarios.

An. MLXXXIV. Hoc anno, deceſſit Wulfwoldus Abbas in Ceorteſigę, xiii. kal. Maii.

An. MLXXXV. Hoc anno, rumor inceſſit, & ſerio dictum eſt, Canutum Regem Denmearciæ, Sweini Regis filium, terram hanc cogitaſſe, & voluiſſe eam ſubjugare, Rodbeardi Comitis Flandrenſis auxilio, propterea quod Canutus haberet [uxorem] Rodbeardi filiam. Quum Willelmus Anglorum Rex, qui tunc agebat in Normannia (poſſedit enim tum Anglorum

* *In Normannia, & Cadomi eſt ſepulta.* Flor.

terram tum Normanniam) hoc intellexiſſet, profectus eſt in Anglorum terram cum tanto exercitu equitum ac peditum, è Francorum regno atqne è Britannia [conſcriptorum,] quantus nunquam antea hanc terram petebat; adeo ut homines mirarentur, quo modo hæc terra poſſet totum illum exercitum alere. Verum Rex permiſit diſpertiri exercitum per totam hanc terram inter ſuos ſubditos, qui exercitum aluerunt, pro ſua quiſque terræ portione. Experti ſunt incolæ multos dolores hoc anno; & Rex permiſit devaſtari terras maritimas, ut, ſi inimici ejus [in terram] aſcenderent, iis non eſſet in promptu commeatus. Quum autem Rex pro certo haberet, ſuos inimicos impeditos fuiſſe, nec potuiſſe expeditionem facere, dimiſit aliquam partem exercitus in propriam nationem, aliquam retinuit in hac terra donec hyems finiretur. Ad natales fuit Rex in Gleawceaſter cum ſuis Proceribus, & tenuit ibi Curiam ſuam v. dies; poſtea autem Archiepiſcopus & Clerici habuerunt Synodum trium dierum. Ibi fuit Mauricius electus in Epiſcopum ad Lundene, & Willelmus ad Northfolc, & Rodbeardus ad Ceaſterſcire; hi autem omnes erant Regis Capellani. Poſt hæc, tenuit Rex magnum Concilium, & graves ſermones habuit cum ſuis Proceribus de hac terra, quo modo incoleretur, & à quibus hominibus. Mittebat idcirco per totam Anglorum terram in ſingulos Comitatus ſuos ſervos, quibus permiſit ſcrutari quot hydarum centenæ eſſent in Comitatu, quidque Rex ipſe haberet terrarum & pecorum in eo Comitatu; & quantum cenſus annui deberet percipere ex eo Comitatu. Permiſit etiam deſcribi quantum terrarum ejus Archiepiſcopi haberent, & Diœceſani Epiſcopi, ac ejus Abbates, ejuſque Comites; &, ne longior in hoc ſim, quid aut quantum unuſquiſque haberet, qui terras poſſideret in Anglorum gente, ſive terrarum, ſive pecoris, quantumq; illud pecuniâ valeret. Tam diligenter luſtrari terram permiſit, ut ne unica eſſet hyda, aut virgata terræ, ne quidem (quod dictu turpe, verum is factu turpe non exiſtimavit) bos, aut vacca, aut por-

land ʒe Normandiʒe. þis ʒeaxode. he ferde into Enʒla lande mid sƿa myclan here ridendra manna ⁊ ʒanʒendra. of Franc-rice ⁊ of Bryt-lande. sƿa næfre ær þis land ne ʒesohte. sƿa ꝥ men ƿundredon hu þis land mihte eall þone here afedan. Ac se cynʒ let to-scyften þone here ʒeond eall þis land to his mannon. ⁊ hi fæddon þone here ælc be his land efne. And men hæfdon mycel ʒesƿinc þæs ʒeares. ⁊ se cynʒ lett aƿestan ꝥ land abutan þa sæ. þet ʒif his feond comen upp. ꝥ hi næfdon na on hƿam hi fenʒon sƿa rædlice. Ac þa se cynʒ ʒeaxode to soðan ꝥ his feond ʒelætte ƿæron. ⁊ ne mihten na ʒeforðian heora fare. þa lett he sum þone here faren to heora aʒene lande. and sum he heold on þisum lande ofer ƿinter. Ða to þam mide ƿintre ƿæs se cynʒ on Gleaƿe-ceastre mid his ƿitan. ⁊ heold þær his hired v. daʒas. ⁊ siððan þe Arce-biscop ⁊ ʒehadode men hæfden sinoð þreo daʒas. Ðær ƿæs Mauricius ʒecoren to biscop on Lundene. ⁊ Ƿillelm to Norð-folce. ⁊ Rodbeard to Ceaster-scire. hi ƿæron ealle þæs cynʒes clerecas. Æfter þisum hæfde se cynʒ mycel ʒeðeaht. and sƿiðe deope spæce ƿið his ƿitan ymbe þis land hu hit ƿære ʒesett. oððe mid hƿilcon mannon. Sende þa ofer eall Enʒla land into ælcere scire his men. ⁊ lett aʒan ut hu fela hundred hyda ƿæron innon þære scire. oððe hƿet se cynʒ him sylf hæfde landes. ⁊ orfes innan þam lande. oððe hƿilce ʒerihtæ he ahte to habbanne to xii. monðum of þære scire. Eac he lett ʒeƿritan hu mycel landes his Arcebiscopas hæfdon. ⁊ his leod-biscopas. ⁊ his abbotas. and his eorlas. and þeah ic hit lenʒre telle. hƿæt oððe hu mycel ælc mann hæfde þe land-sittende ƿæs innan Enʒla lande. on lande oððe on orfe. ⁊ hu mycel feos hit ƿære ƿurð. Sƿa sƿyðe nearƿelice he hit lett ut asƿyrian. ꝥ næs an ælpiʒ hide. ne an ʒyrde landes. ne furðon hit is sceame to tellanne. ac hit ne þuhte him nan sceame to donne. an oxe.

oxe, ne an cu. ne an swin næs belyfon ꝥ næs gesæt on his gewrite. ⁊ ealle þa gewrita wæron gebroht to him syððan :-

An. MLXXXV. Her se cyng bær his corona. ⁊ heold his hired on Win-ceastre to þam Eastran. ⁊ swa he ferde ꝥ he wæs to þam Pentecosten æt West-minstre. ⁊ dubbade his sunu Henric to ridere þær. Syððan he ferde abutan swa ꝥ he com to Lam-mæssan to Seare-byrig. ⁊ þær him comon to his witan. ⁊ ealle þa land-sittende men. þe ahtes wæron ofer eall Engle land wæron þæs mannes men þe hi wæron. ⁊ ealle hi bugon to him. ⁊ weron his menn. ⁊ him hold-aðas sworon ꝥ hi woldon ongean ealle oðre men him holde beon. Ðanon he ferde into Wiht. forðig he wold faran into Normandige. ⁊ swa dyde syððan. ⁊ þeah he dyde ærest æfter his gewunan. begeat swiðe micelne sceatt of his mannan þær he mihte ænige teale to habban oððe mid riht oððe elles. Ferde þa syððan into Normandige. ⁊ Eadgar Æðeling. Ædwardes mæg cynges. beah þa fram him. forðig he næfde na mycelne wurðscipe of him. ac se ælmihtiga God him gife wurðscipe on þam toweardan. And Cristina. þæs Æþelinges swuster. beah into mynstre to Rumesege. ⁊ underfeng halig reft. And þæs ilcan geares wæs swiðe hefelic geare. ⁊ swiðe swincfull ⁊ sorhfull gear innan Engle lande on orf-cwealme. ⁊ corn and wæstmas wæron æt-standene. ⁊ swa mycel un-gelimp on wæderunge. swa man naht æþelic geþencean ne mæg. swa stor þunring ⁊ lægt wes. swa ꝥ hit acwealde manige men. ⁊ áá hit wyrsode mid mannan swiðor ⁊ swiðor. Gebete hit God ælmihtiga þonne his willa sy :-

An. MLXXXVI. Æfter ure Drihtnes Hælendes Cristes gebyrtide. an þusend wintra. ⁊ seofan ⁊ hund eahtatig wintra. on þam an ⁊ twentigan geare þæs þe Willelm weolde ⁊ stihte Engle land swa him God uðe. geweard swiðe hefelic ⁊ swiðe wold-berendlic gear on þissum

cus prætermittebatur, quod non is retulerat in cenſum: omniaque poſtea ſcripta ad eum afferebantur.

An. MLXXXV. Hoc anno, Rex, induta corona, tenuit ſuam Curiam in Winceaſter ad Paſcha, atque ita itinera inſtituit ut eſſet ad Pentecoſten apud Weſtminſter, ubi armis militaribus honoravit filium ſuum Henricum. Poſtea ſic itinera diſpoſuit ut pervenerit in feſto Primitiarum ad Searebyrig, ubi ei obviam venerunt ejus Proceres; & omnes prædia tenentes, quotquot eſſent notæ melioris per totam Angliam, hujus viri ſervi fuerunt, omneſque ſe illi ſubdidere, ejuſque facti ſunt vaſſalli, ac ei fidelitatis juramenta præſtiterunt, ſe contra alios quoſcunque illi fidos futuros. Inde profectus eſt in Vectam, propterea quod ſtatuerat trajicere in Normanniam, quod & poſtea fecit; verum prius pro more ſuo fecit; extorſit nimirum multum pecuniæ ſuis ſubditis, ubicunque haberet aliquem prætextum, ſive jure ſive aliter. Profectus eſt poſtea in Normanniam: & Eadgarus Clito, Edwardi Regis propinquus, ibi ab eo defecit, propterea quod haud magno honore apud illum habebatur: verum Deus Omnipotens det ei honorem in poſterum. Criſtina item, Clitonis ſoror, intravit Monaſterium de Rumeſege, & ſuſcepit Sanctimonialis veſtem. Hic item annus gravis admodum extitit annus, valde item dolorum ac miſeriarum plenus annus in Anglorum terra, propter pecorum luem; ſegetes etiam & arborum fructus tardius matureſcebant; ad hæc, tanta incommoda ex cœli intemperie, quanta nullus facile animo concipere poteſt; ea autem vis erat tonitruum & fulgurum, ut ictu eorum multi homines conciderint: reſque in pejus uſque & uſque ruere. In melius vertat Deus Omnipotens quum ipſi viſum fuerit.

An. MLXXXVI. Poſt Domini noſtri Servatoris Chriſti nativitatem, milleſimus annus, & ſeptimus & octogeſimus annus, primus autem ac vigeſimus annus, quo Willelmus gubernavit diſpoſuitque Anglorum terram prout ei Deus conceſſit, fuit admodum gravis ac ſterilis annus in hac

terra. Morbus tam acer ſæviebat inter homines, ut prope ſecundus quiſque maximo malo laboraret, febre nimirum; idque ita graviter, ut multi homines eo malo perirent. Poſtea illata eſt per magnam cœli intemperiem, quæ orta eſt ſicut antea narratum, duriſſima fames toti Anglorum terræ, qua multi hominum centeni miſere fame periere. O quam miſeranda, quamque flebilis fuit ea tempeſtas! Quum homines miſelli, morte impendente, jacerent, ſuperveniens acris fames penitus eos confecit. Quis non doleat hujuſmodi tempeſtatem? aut quis corde eſt ita indurato, ut non defleat tanta infortunia? Hujuſmodi autem res eveniunt ob populi peccata, quod nolint amare Deum ac juſtitiam. Ea fuit hac ætate rerum conditio, ut parum juſtitiæ eſſet in hac terra in quocunque hominum genere, niſi ſolis Monachis, qui juſte vitam inſtituerunt. Rex & Optimates valde ac ſupra modum cupidi fuerunt auri & argenti, nec curabant quam injuſte res parta eſſet, ſi modo ipſi adipiſcerentur. Rex pretio quam potuit maximo ſuas terras elocavit; tunc accedens alius quiſpiam, obtulit plus quam alter antea dediſſet, Rexque terras ei conceſſit, qui plus obtulit. Deinde accedens tertius, iis plus obtulit, atque Rex terras iſtis tradidit, qui omnium plurimum offerebant; nec curabat quam inique Præfecti bona pauperibus auferrent, neque quot injuſta perpetrarent. Quo plus loquerentur de juſtis legibus, eo faciebant plura injuſta. Exegerunt injuſta tributa, multaque alia contra jus fecerunt, quæ ſunt difficilia numeratu. Eodem item anno, ante Autumnum, igni incenſum eſt ſanctum illud Monaſterium ſancti Pauli, [quod eſt] Londini ſedes Epiſcopalis, & multa alia Monaſteria; maxima item pars, eaque ſplendidiſſima, totius urbis. Sub id etiam tempus, conflagrarunt ferme omnes præcipui portus per totam Anglorum terram. Luctuoſus profecto ac flebilis fuit hic annus, qui tot infortunia peperit. Eodem etiam anno, ante Aſſumptionem ſanctæ Mariæ, profectus eſt Willelmus Rex de Normannia in Franciam cum exercitu, & invadens ſuum Domi-

lande. Sƿylc coðe com on mannum. ꝥ full neah ƿæfre þe oðer man ƿearð on þam ƿyrrestan yfele. þet is on þam drife. ⁊ þet sƿa strangliche ꝥ mænige men sƿulton on þam yfele. Syððan com þurh þa mycclan ungeƿiderung. þe comon sƿa ƿe beforan tealdon. sƿiðe mycel hungor ofer eall Engle land. ꝥ manig hundred manna earmlice deaðe sƿulton þurh þone hungor. Eala hu earmlice ⁊ hu reoƿlic tid ƿæs þa. Ða þa ƿreccæ men lægen for-drifene full neah to deaðe. ⁊ siððan com se scearpa hungor ⁊ adyde hi mid ealle. Hƿam ne mæg earmian sƿylcere tide? oððe hƿa is sƿa heard heort ꝥ ne mæg ƿepan sƿylces ungelimpes? Ac sƿylce þing geƿurðað for folces synna ꝥ hi nellað lufian God ⁊ rihtƿisnesse. Sƿa sƿa hit ƿæs þa on þam dagum. ꝥ litel rihtƿisnesse ƿæs on þisum lande mid ænige men. buton mid munecan ane þær þær hi ƿæll ferdon. Se cyng ⁊ þa heafod men lufedon sƿiðe ⁊ ofer-sƿiðe gitsung on golde ⁊ on seolfre. ⁊ ne rohtan hu synlice hit ƿære begytan. buton hit come to heom. Se cyng sealde his lande sƿa deore to male sƿa heo deorost mihte. þonne com sum oðer ⁊ beade mare þonne þe oðer ær sealde. ⁊ se cyng hit lett þam menn þe him mare bead. Ðonne com se þridde. ⁊ bead geat mare. ⁊ se cyng hit lett þam men to handa. þe him eallra meast bead. ⁊ ne rohte na hu sƿiðe synlice þa gerefan hit begeatan of earme mannon. ne hu manige unlaga hi dydon. Ac sƿa man sƿiðor spæc embe rihte lage. sƿa man dyde mare unlaga. Hi arerdon un-rihte tollas. ⁊ manige oðre un-rihte hi dydan. þe syndon earfeþe to areccenne. Eac on þam ilcan geare ætforan hærfeste. for-barn ꝥ halige mynstre sce. Paule. þe biscop-stol on Lundene. ⁊ mænige oðre mynstres. ⁊ ꝥ mæste dæl ⁊ ꝥ rotteste ealle þære burh. Sƿylc eac on þam ilcan timan. for-barn full neah ælc heafod-port on eallon Engle lande. Eala reoƿlic ⁊ ƿependlic tid ƿæs þæs geares. þe sƿa manig un-gelimp ƿæs forð-bringende. Eac on þam ilcan geare. to-foran Assumptio sce. Marie. for Ƿillelm cyng of Normandige into France mid fyrde. ⁊ hergode uppan

uppan his agenne hlaford Philippe þam cynge. ⁊ sloh of his mannon mycelne dæl. ⁊ forbearnde þa burh Maþante. ⁊ ealle þa halige mynstres þe wæron innon þære burh. ⁊ twegen halige menn þe hyrsumedon Gode on ancer-setle wuniende. þær wæron forbearnde. Þissum þus gedone. se cyng Ƿillelm cearde on-gean to Normandige. Reowlic þing he dyde. ⁊ reowlicor him gelamp. Hu reowlicor? him geyfelade. ⁊ þ him stranglice eglade. Hƿæt mæg ic teollan? Se scearpa deað. þe ne for-let ne rice menn. ne heane. seo hine genam. He swealt on Normandige on þone nextan dæg æfter natiuitas sce. Marie. ⁊ man bebyrgede hine on Caþum æt sce. Stephanes mynstre. ærer he hit arærde. ⁊ siððan mæni-fealdlice gegodade. Eala hu leas. ⁊ hu un-wrest is þisses middan-eardes wela. Se þe wæs ærur rice cyng. ⁊ maniges landes hlaford. he næfde þa ealles landes buton seofon fot mæl. ⁊ se þe wæs hwilon gescrid mid golde. ⁊ mid gimmum. he læg þa ofer-wrogen mid moldan. He læfde æfter him þreo sunan. Rodbeard het se yldesta. se wæs eorl on Normandige æfter him. se oðer het Ƿillelm. þe bær æfter him on Engle-land þone kine-helm. se þridda het Heanric. þam se fæder becwæð gersuman un-atellendlice. Gif hwa gewilnigeð to gewitane hu gedon man he wæs. oððe hwilene wurðscipe he hæfde. oððe hu fela lande he wære hlaford. þonne wille we be him awritan swa swa we hine ageaton. þe him onlocodan. ⁊ oðre hwile on his hirede wunedon. Se cyng Ƿillelm þe we embe specað wæs swiðe wis man. ⁊ swiðe rice. ⁊ wurðfulre ⁊ strengere þone ænig his foregengra wære. He wæs milde þam godum mannum þe God lufedon. ⁊ ofer eall gemett stearc þam mannum þe wið-cwædon his willan. On þam ilcan stede þe God him geuðe þ he moste Engle-land gegan. he arerde mære mynster. ⁊ munecas þær gesætte. ⁊ hit wæll gegodade. On his dagan wæs þ mære mynster on Cant-wara-byrig getymbrad. ⁊ eac swiðe manig oðer ofer eall Engla land. Eac þis land wæs swiðe afylled mid munecan. ⁊ þa leofodan

num Philippum Regem, interfecit ejus ſervorum magnam partem, ac igni incendit urbem Mathante, omniaque ſancta Monaſteria, quæ erant in ea civitate; duo item religioſi viri, qui inſerviebant Deo in Anachoreſi agentes, ibi flammis erant conſumpti. His ita factis, Rex Willelmus reverſus eſt in Normanniam. Luctuoſum quiddam is fecit, & magis luctuoſum ipſi contigit. Quo modo magis luctuoſum? Morbo correptus eſt, qui eum acriter affligebat. Quid plura? Aſpera mors, quæ neque parcit divitibus, neque pauperibus, eum abſtulit. Animam efflavit in Normannia poſtridie Nativitatis ſanctæ Mariæ, & ſepultus eſt in Cathum apud ſancti Stephani monaſterium; quod ipſe antea conſtruxerat, & poſtea multis modis auxerat. O quam falſa, & quam caduca ſunt hujus mundi bona! Qui prius fuit potens Rex, & complurium terrarum dominus, non tunc habuit ullas terras, præter ſeptem pedum ſpatium; & qui fuit nuper veſtitus auro & gemmis, tunc jacuit obductus pulvere. Reliquit poſt ſe tres filios: [is qui] Rodbeardus dictus eſt, natu primus erat, qui fuit Comes in Normannia poſt illum: ſecundus dictus eſt Willelmus, qui geſſit poſt eum coronam in Anglia: tertius dictus eſt Heanricus, cui pater legavit theſauros innumerabiles. Si cui libet cognoſcere qualis vir fuit, ſive quantis honoribus afficiebatur, ſive quot terrarum fuit dominus; volumus nos eum deſcribere, quatenus ſcimus, qui eum vidimus, & nonnunquam in ejus curia fuimus. Rex Willelmus de quo loquimur, fuit vir admodum prudens, valdeque potens; honoratior etiam ac fortior quovis ex ſuis anteceſſoribus. Fuit mitis bonis viris qui Deum amarent, & ultra modum rigidus hominibus qui reſiſterent ſuæ voluntati. Eodem ipſo loco, quo Deus ei conceſſit ut Angliam ſubjugaret, erexit illuſtre Monaſterium, ac Monachos ibi poſuit, illudque multum [divitiis] auxit. Ejus diebus, fuit nobile illud Monaſterium in Cantwarbyrig exſtructum, aliaque quamplurima per totam Anglorum terram. Hæc item terra fuit admodum plena Monachorum, qui inſtituebant

ſtituebant ſuam vitam ſecundum ſancti Benedicti regulam; & is fuit ſtatus Religionis ejus diebus, ut cuique juxta propriam Regulam vivere liberum eſſet. Ad hæc, fuit admodum honoratus; ter [enim] geſſit ſuam coronam ſingulis annis, quoties eſſet in Anglia; ad Paſcha eam geſſit in Winceaſter, ad Pentecoſten in Weſtmynſter, & ad Natales in Gleaweceaſter. [1] Tunc autem præſto apud eum fuerunt omnes Optimates per totam Anglorum terram, Archiepiſcopi, & Diœceſani Epiſcopi, Abbates & Comites, Thani & Equites. Fuit etiam vir valde rigidus ac ſeverus, adeo ut nemo auderet quicquam contra ejus voluntatem facere. Tradidit Comites vinculis, qui ipſius animo obſiſterent. Epiſcopis eripuit ſuos Epiſcopatus, & Abbatibus ſuas Abbatias, Comiteſque in carcerem conjecit; ac tandem nec pepercit ſuo ipſius fratri, Odoni nomine. Fuit hic admodum potens Epiſcopus in Normannia, (in Baius erat ejus ſedes Epiſcopalis) & Regi omnium maxime fidelis. Habuit item Comitatum in Anglia, & quum Rex [erat] in Normannia, fuit ille primus in hac terra: hunc [Rex] conjecit in carcerem. Inter alia, prætermittenda non eſt egregia ea pax quam conſtituit in hac terra, adeo ut cuiquam, qui per ſe aliquid poſſet, liceret illæſo peragrare regnum ejus, ſinum auri plenum habenti; nec quiſquam auſus fuit interficere alium, etſi ab eo maximis malis fuiſſet affectus: ſi quis autem vir rem habuiſſet cum fœmina, ipſa invita, ſtatim privatus fuit genitalibus. Præfuit Anglorum terræ, eamque ſua aſtutia ita luſtravit, ut nec eſſet unica hida terræ in Anglorum gente, cujus neſciret poſſeſſorem, & quantum valeret, quamque poſtea in [2] Scripta ſua non retulit. Wallia fuit ſub ejus imperio, & in ea caſtella exſtruxit: Monæ item [Inſulæ] imperavit. Scotiam

heora lif æfter scs. Benedictus regule. ⁊ se Cristendom wæs swilc on his dæge. ꝥ ælc man hwæt his hade to belumpe. folgade se þe wolde. Eac he wæs swiðe wurðful. þriwa he bær his cynehelm ælc geare. swa oft swa he wæs on Engle-lande. on Eastron he hine bær on Ƿin-ceastre. on Pentecosten on Ƿestmynstre. on mide-wintre on Gleawe-ceastre. And þænne wæron mid him ealle þa rice menn ofer eall Engla land. Arcebiscopas. ⁊ leod-biscopas. abbodas ⁊ eorlas. þegnas ⁊ cnihtas. Swylce he wæs eac swyðe stearc man ⁊ ræðe. swa ꝥ man ne dorste nan þing ongean his willan don. He hæfde eorlas on his bendum. þe dydan ongean his willan. Biscopas he sætte of heora biscoprice. ⁊ abbodas of heora abbod-rice. ⁊ þægnas on cweartern. ⁊ æt nextan he ne sparode his agenne broðor Odo het. He wæs swiðe rice biscop on Normandige. on Baius wæs his biscop-stol. and wæs manna fyrmest to eacan þam cynge. And he hæfde eorl-dome on Engle-lande. ⁊ þonne se cyng on Normandige. þonne wæs he mægeste on þisum lande. ⁊ hine he sætte on cweartern. Betwyx oðrum þingum nys na to for-gytane ꝥ gode frið þe he macode on þisan lande. swa ꝥ an man þe him sylf aht wære. mihte faran ofer his rice mid his bosum full goldes un-gederad. ⁊ nan man ne dorste slean oðerne man. næfde he næfre swa mycel yfel gedon wið þone oðerne. ⁊ gif hwilc carl-man hæmde wið wimman hire unðances. sona he for-leas þa limu þe he mid pleagode. He rixade ofer Englæ land. ⁊ hit mid his geapscipe swa þurh-smeade. ꝥ næs an hid landes innan Englæ lande. ꝥ he nyste hwa heo hæfde. oððe hwæs heo wurð wæs. ⁊ siððan on his gewrit gesætt. Bryt-land him wæs on gewealde. ⁊ he þær inne castelas geworhte. and þet Mann-cynn mid ealle gewealde. Swylce eac

---

1 *Tribus nempe iſtis ſolennibus.* 2 *Librum nimirum cenſualem, qui alias Liber judiciarius, Angliæ noticia & Luſtratio, Rotulus Regis, Rotulus Wintoniæ & Liber Wintoniæ nuncupatur. Vulgo* Domesday book: *de quo etiam ſupra An.* MLXXXV. *Vide* Spelmanni *Gloſſar. in Voce* Domeſdei.

Scotland

Scotland he him underþædde. for his mycele strengþe. Normandige ꝥ land wæs his gecynde. ⁊ ofer þone eorl-dome þe Mans is gehaten he rixade. ⁊ gif he moste þa gyt twa gear libban. he hæfde Yrlande mid his werscipe gewunnon. ⁊ wiðutan ælcon wæpnon. Witodlice on his timan hæfdon men mycel geswinc. ⁊ swiðe manige teonan. Castelas he let wyrcean. ⁊ earme men swiðe swencean. Se cyng wæs swa swiðe stearc. ⁊ benam of his underþeoddan man manig marc goldes. ⁊ ma hundred punda seolfres. þet he nam be rihte ⁊ mid mycelan un-rihte of his leode for littelre neode. He wæs on gitsunge be-feallan. ⁊ grædinæsse he lufode mid ealle. He sætte mycel deor-frið. ⁊ he lægde laga þær wið. ꝥ swa hwa swa sloge heort oððe hinde. ꝥ hine man sceolde blendian. He for-bead þa heortas. swylce eac þa baras. swa swiðe he lufode þa headeor. swylce he wære heora fæder. Eac he sætte be þam haran. ꝥ hi mosten freo faran. His rice men hit mændon. ⁊ þa earme men hit beceorodan. Ac he swa stið ꝥ he ne rohte heora eallra nið. ac hi moston mid ealle þes cynges wille folgian. gif hi woldon libban. oððe land habban. land oððe eahta. oððe wel his sehta. Wala wa ꝥ ænig man sceolde modigan swa. hine sylf upp-ahebban. ⁊ ofer ealle men tellan. Se æl-mihtiga God cyþæ his saule mild-heortnisse. ⁊ do him his synna forgifenesse. Ðas þing we habbað be him gewritene. ægðer ge gode ge yfele. ꝥ þa godan men niman æfter heora godnesse. ⁊ for-fleon mid ealle yfelnesse. ⁊ gan on þone weg þe us lett to heofonan rice. Fela þinga we magon writan þe on þam ilcan geare gewordene wæron. Swa hit wæs on Den-mearcan. ꝥ þa Dænescan. þe wæs ærur geteald eallra folca getreowast. wurdon awende to þære mæste un-trywðe. ⁊ to þam mæsten swicdome þe æfre mihte gewurðan. Hi gecuron ⁊ abugan to Cnute cynge. ⁊ him aðas sworon. ⁊ syððan hine earhlice of-slogon innan anre cyrcean. Eac wearð on Yspanie. ꝥ þa hæðenan men foran. ⁊ hergodan uppon þam Cristenan

etiam ſibi ſubjecit maximis ſuis viribus. Normanniæ terra ſua fuit jure hæreditario; & Comitatum, qui Mans nuncupatur, gubernavit: ſique ei conceſſum fuiſſet duos annos ultrà vivere, Hiberniam fortitudine ſua ſubjugaſſet, idque ſine armis. Ejus certe temporibus paſſi ſunt homines multum doloris, multaſque admodum injurias. Caſtella permiſit ædificari, & pauperes valde opprimi. Rex fuit acerbe rigidus, & extorſit à viris ſibi ſubditis multas marcas auri, & plures libras centenas argenti; quas exegit partim juſte, maxima vero ex parte injuſte, rebus parum urgentibus. Fuit uſuris deditus, & avaritia omnino ardebat. Confecit multos ferarum ſaltus, munivitque eos legibus, ut quicunque interficeret cervum aut cervam, excœcaretur. Ut cervos [interfici] vetuit, ita & apros; ita vero multum amavit feras majores, ac ſi fuiſſet eorum pater. Item ſtatuit de leporibus, ut periculo immunes eſſent. Hoc viri ſummi conqueſti ſunt, & pauperes ægre ferebant. Verum is ita rigidus [fuit,] ut nihili haberet omnium eorum odium; eos enim oportuit Regis voluntati omnino obſequi, ſi vellent vivere, aut terris frui, aut poſſeſſionibus, aut ejus amicitia. Heu quenquam mortalium ita faſtu turgeſcere, ſeipſum efferre, & omnes deſpicere! Omnipotens Deus exhibeat animæ illius miſericordiam, & det ei ſuorum peccatorum remiſſionem. Hæc [ejus] facta deſcripſimus, tum bona tum mala, ut boni viri proſequantur bonitatem, & penitus fugiant impietatem, & incedant ea via quæ nos ducit ad cœleſte regnum. Multa habemus ſcribenda, quæ eodem ipſo anno facta erant. Contigit in Denmearcia, Danos, qui olim habebantur omnium populorum fideliſſimi, converſos fuiſſe ad maximam perfidiam ac proditionem, quæ unquam potuit exerceri. Regnum detulerunt, & ſeſe ſubjecerunt Canuto Regi, eique juramentum dederunt; ac poſtea eum turpiter interfecerunt in quadam Eccleſia. Item factum eſt in Hiſpania, ut pagani egrederentur, ac prædarentur inter Chriſtianos,

multum-

multumque [terræ] redigerent in ſuam poteſtatem. Verum Chriſtianorum Rex, (Anphos fuit appellatus) miſit circumquaque in omnem terram, & petiit auxilia; eique in ſubſidium venerunt [viri] ex omni regione quæ Chriſtiana fuit, ac [in aciem] prodeuntes, partim interfecerunt partim fugarunt omnes iſtos paganos; unde recuperabant ſuas terras, Dei auxilio. Hac item noſtra terra, eodem anno, deceſſerunt complures viri potentes, Stigandus Epiſcopus de Ciceaſter, & Abbas de ſancto Auguſtino, & Abbas de Bathon, & de Perſcora, horumque omnium Dominus, Willelmus Angliæ Rex, de quo ſupra locuti fuimus. Poſt ejus mortem, filius Willelmus, ejuſdem cujus pater nominis, capeſſit regnum, & conſecratus eſt in Regem à Landfranco Archiepiſcopo in Weſtminſter, [1] triduo ante Michaelis feſtum; & omnes viri in Anglorum terra ei ſeſe ſubjecerunt, eique juramenta dederunt. His ita factis, Rex proficiſcebatur Wintoniam, & aperuit illud ærarium, ac theſauros quos pater collegerat, auri & argenti, & vaſorum, & veſtimentorum, & gemmarum; multarumque aliarum magni pretii rerum, quæ difficiles ſunt numeratu. Rex fecit prout ejus pater ei præcepit ante quam moreretur: diviſit [enim] theſauros ob patris ſui animam unicuique Eccleſiæ quæ fuit in Anglia; quibuſdam [principalibus] Eccleſiis x. marcas auri, aliis vi. [2] unicuique Eccleſiæ rurali" lx. denarios; & in ſingulos Comitatus mittebantur centum libræ nummorum qui dividerentur pauperibus, ob ejus animam. Antea etiam quam moreretur, juſſit liberari [3] omnes eos qui cuſtodiis aſſervabantur ſub ſuo imperio: Rexque fuit in feſto Natalium in Lundene.

An. MLXXXVII. Hoc anno, fuit hæc terra admodum turbata, & plena ſeditionis; adeo ut primarii Franci homines,

mannan. ⁊ mycel abegdan to heora anwealde. Ac ſe Criſtena cyng. Anphoſ wæſ gehaten. he ſende ofer eall into ælcan lande. ⁊ gyrnde fultumeſ. ⁊ him com to fultum of ælcen lande þe Criſten wæſ. ⁊ ferdon ⁊ of-ſlogon and aweg adrifan eall þet hæðena folc. ⁊ gewunnon heora land ongean. þurh Godeſ fultum. Eac on þiſan ilcan lande. on þam ilcan geare. forð-ferdon manega rice men. Stigand biſcop of Ciceaſtre. ⁊ ſe abbot of ſce. Auguſtine. ⁊ ſe abbot of Baðon. ⁊ þe of Perſcoran. ⁊ þa heora eallra hlaford. Willelm Englælandeſ cyng. þe we ær beforan embe ſpæcon. Æfter hiſ deaðe hiſ ſune Willelm hæt eallſwa þe fæder. feng to þam rice. ⁊ wearð gebletſod to cynge fram Landfrance Arce-biſcope on Weſt-mynſtre. þreom dagum ær Michaëleſ mæſſe-dæg. ⁊ ealle þa men on Engla lande him to abugon. ⁊ him aðaſ ſworon. Þiſum þuſ gedone. ſe cyng ferde to Win-ceaſtre. ⁊ ſceawode þ madme-huſ. ⁊ þa gerſuman þe hiſ fæder ær gegaderode. on golde ⁊ on ſeolfre. ⁊ on faton. ⁊ on pællan. ⁊ on gimman. ⁊ on manige oðre deorwurðe þingon. þe earfoðe ſyndon to ateallene. Se cyng dyde þa ſwa hiſ fæder him bebead ær he dead wære. dælde þa gerſuman for hiſ fæder ſaule to ælcen mynſtre þe weſ innan Engle lande. to ſuman mynſtre x. marc goldeſ. to ſuman vi. to ælcen cyrcean uppe-land lx. peneſ. ⁊ into ælcere ſcire man ſeonde hundred punda feoſ. to dælanne earme mannan for hiſ ſaule. And ær he forð-ferde. he bead þ man ſceolde un-leſan ealle þa menn þe on hæftnunge wæron under hiſ anwealde. ⁊ ſe cyng wæſ on þam mide-wintre on Lundene:·

An. MLXXXVII. On þiſum geare wæſ þiſ land ſwiðe aſwinced. ⁊ mid mycele ſwicdome afylled. ſwa þ þa riceſte Frenciſce

1 *Sexto Cal. Octobris, die Dominico.* Flor. 2 *Eccleſiis in civitatibus vel villis ſuis.* Flor. 3 *Fratrem nempe ſuum, Odonem Baiocenſem Epiſcopum; Comites, Morcarum & Rogerum; Siwardum cognomento Barn; & Wulnothum Regis Haraldi germanum, alioſque.* Flor.

men

men þe wæron innan þisan lande. woldon swican heora hlaforde þam cynge. ⁊ woldon habban his broðer to cynge Rodbeard þe wæs eorl on Normandige. On þisum ræde wæs æræst Oda biscop. ⁊ Gosfrið biscop. ⁊ Willelm biscop on Dunholme. Swa wæll dyde se cyng be þam biscope. þ eall Engla land færde æfter his ræde. ⁊ swa swa he wolde. ⁊ he þohte to donne be him eall swa Iudas Scarioð dide be ure Drihtene. And Rogere eorl wæs eac æt þam un-ræde. ⁊ swiðe mycel folc mid heom. ealle Frencisce men. ⁊ þæs un-ræd wæs gerædd innan þam Lengtene. Sona swa hit com to þam Eastron. þa ferdon hi. ⁊ hergodon. ⁊ bærndon. ⁊ aweston þæs cynges feorme-hames. ⁊ eallra þæra manna land hi for-dydon þe wæron innan þæs cynges hold-scipe. ⁊ heora ælc ferde to his castele. ⁊ þone mannoden ⁊ metsoden swa hig betst mihton. Gosfrið biscop. ⁊ Rodbeard amundbræg ferdon to Bricg-stowe. ⁊ hergodon. ⁊ brohton to þam castele þa hergunge. And siððon foron ut of þam castele ⁊ hergodon Baðon. ⁊ eall þ land þær abutan. ⁊ eall Beorclea hyrnesse hi awæston. And þa men þe yldest wæron of Here-forde ⁊ eall þeo scir forðmid. ⁊ þa men of Scrob-scire mid mycele folce of Bryt-lande. comon ⁊ hergodon and bærndon on [a] Wiðre-ceastre-scire forð þ hi comon to þam porte sylfan. And woldon þa þæne port bærnen. ⁊ þ mynster reafian. ⁊ þæs cynges castel gewinnan heom to handa. Ðas þing geseonde se arwurða biscop Wulfstan. wearð swiðe gedrefed on his mode. forðig him wæs betæhte þe castel to healdene. Ðeah hweðer his hired men ferdon ut mid feawe mannan of þam castele. ⁊ þurh Godes mild-heortnesse. ⁊ þurh þæs biscopes ge-earnunga. of-slogon ⁊ gelæhton fif hundred manna. ⁊ þa oðre ealle aflymdon. Se biscop of Dun-holme dyde to hearme þ he mihte ofer eall be norðan. Roger het an of heom se hleop into þam castele

qui erant in hac terra, vellent prodere ipſorum dominum Regem, & in regnum ſufficere fratrem ejus Rodbeardum, qui fuit Comes in Normannia. Hujus factionis principes fuerunt, Oda Epiſcopus, & Goſfrithus Epiſcopus, & Willelmus Epiſcopus in Dunholme. Tanti fecit Rex hunc Epiſcopum, ut totam Angliam ejus conſilio ac voluntate gubernandam tradiderit; ille autem in animum induxit ei facere, quemadmodum Judas Iſcariotes fecit noſtro Domino. Rogerus item Comes ſocius fuit iſtius factionis; & cum his multi è populo, Franci ii omnes: hæc autem conſpiratio facta fuit in Quadrageſima. Quam primum veniret Paſcha, egreſſi ſunt, ac ſpoliarunt, & combuſſerunt, & vaſtarunt Regis villas, & omnium eorum hominum terras deformarunt, qui erant Regi fideles: atque horum unuſquiſque accedens ad ſuum caſtellum, illud viris ac cibis inſtruxit quam optime poſſet. Gosfrithus Epiſcopus, & Rodbeardus pacis violator, iverunt ad Bricgſtowe, ac [illud] ſpoliabant, attuleruntq; ad caſtellum prædas. Poſtea egreſſi ſunt ex eo caſtello, & ſpoliarunt Bathoniam, ejuſque viciniam; & ditionem Bercleienſem devaſtarunt. Magnates item Herefordiæ, & totus iſte Comitatus, virique de Scrobſcire, cum multis ex Wallia venerunt, atque vaſtationes ac incendia exercebant in Wigreceaſterſcire uſque dum perveniſſent ad ipſum oppidum. Tunc conati ſunt illud oppidum incendere, & eam Eccleſiam expilare, Regiſque caſtellum redigere in ſuam poteſtatem. Has res videns venerabilis Epiſcopus Wulfſtanus, magnopere angebatur animo, propterea quod ei tenendum committeretur caſtellum. Nihilo minus ejus ſervi egreſſi ſunt cum paucis è caſtello, & per Dei miſericordiam, perque Epiſcopi merita, interfecerunt & ceperunt quingentos homines, atque reliquos homines fugarunt. Epiſcopus de Dunholm dedit quicquid poſſet damni partibus Borealibus. Rogerus dictus eſt unus ex iis, qui occupavit caſtellum de North-

[a] *Lege* Wigre-.

wic,

wic, & tractavit omnium peſſime totam iſtam terram. Hugo etiam non minus depopulatus eſt tum Lægreceaſterſciram tum Northamtunam. Epiſcopus Odo... .... profectus eſt in Cantium ad ſuum Comitatum, quem plurimum deformavit; Regis item terras & Archiepiſcopi penitus devaſtavit, & attulit totam [quam cepit] prædam in ſuum caſtellum in Hrofeceaſter. Quum Rex intellexiſſet omnia hæc, & qualem proditionem exercerent in ſuos, fuit animo vehementer ſolicito. Tunc accerſivit Anglos, & iis expoſuit ſuas anguſtias, rogavitque eos auxilium, pollicitus iis meliores leges quam unquam fuerunt in hac terra; omnia item injuſta tributa abrogavit, conceſſitque ſubditis ſuas ſylvas & venatus; verum hoc haud diu manſit. Angli nihilo minus auxilio adfuerunt Regi ipſorum Domino. Prodibant deinde verſus Hrofeceaſter, volentes Epiſcopum Odonem prehendere; arbitrabantur [enim,] ſi eum caperent qui princeps fuit conſpirationis, poſſe ſe facilius prehendere omnes reliquos. Quare venerunt ad caſtellum apud Tonebricge; tunc autem fuerunt in caſtello Odonis Epiſcopi milites, aliique multi, qui illud tenere conati ſunt contra Regem. Verum Angli advenientes, expugnarunt caſtellum, virique qui in eo erant pacem fecerunt cum Rege. Rex cum ſuo exercitu perrexit verſus Hrofceaſter, putans Epiſcopum in eo eſſe [oppido;] verum fuit Regi nunciatum Epiſcopum abiiſſe ad caſtellum [1] Apefeneſea; quocirca Rex cum ſuis copiis inſecutus eſt, & obſedit caſtellum cum magno admodum exercitu ſex integras hebdomadas. Interea Comes Normanniæ Rodbeardus, Regis frater, coëgit magnam hominum vim, & ſperabat ſe ſubjugaturum Anglorum terram, eorum virorum ope qui erant in hac terra hoſtili animo erga Re-

æt Norð-ƿic. ⁊ dyde git eallra ƿærst ofer eall ꝥ land. Hugo eac an þe hit ne gebette nan þing. ne innan Lægre-ceastre-scire. ne inna Norð-ham-tune. Ðe biscop Odo [a] þe ƿas cyng of apocan" ferde into Kent to his eorldome. ⁊ for-dyde hit sƿiðe. ⁊ þæs cynges land ⁊ þæs Arcebiscopes mid ealle aƿeston. ⁊ brohte eall ꝥ god into his castele on Hrofe-ceastre. Ða þe cyng under-geat ealle þas þing. ⁊ hƿilcne sƿicdom hi dydon toƿeard his. þa ƿearð he on his mode sƿiðe gedrefed. Sende þa æfter Englisce mannan. ⁊ heom fore-sæde his neode. ⁊ gyrnde heora fultumes. ⁊ behet heom þa betsta laga þe æfre ær ƿæs on þisan lande. ⁊ ælc un-riht geold he for-bead. ⁊ geatte mannan heora ƿudas ⁊ slætinge. ac hit ne stod nane hƿile. Ac Englisce men sƿa þeah fengon to þam cynge heora hlaforde on fultume. Ferdon þa to-ƿeard Hrofe-ceastre. ⁊ ƿoldon þone biscop Odan begytan. þohtan gif hi hæfdon hine þe ƿæs ærur heafod to þam un-ræde ꝥ hi mihton þe bet begytan ealla þa oðre. Hi comon þa to þam castele to Tonebricge. þa ƿæron innan þam castele Oda biscopes cnihtas. ⁊ oðre manige þe hine healdon ƿoldan ongean þone cyng. Ac þa Englisce men ferdon. ⁊ to-bræcon þone castel. ⁊ þa menn þe þær inne ƿæron griðodon ƿið þone cyng. Se cyng mid his here ferde to-ƿeard Hrofe-ceastre. ⁊ ƿendon ꝥ se biscop ƿære þær inne. ac hit ƿearð þam cynge cuð ꝥ se biscop ƿæs afaren to þam castele Apefenesea. ⁊ se cyng mid his here ferde æfter. ⁊ besætt þone castel abutan mid sƿiðe mycele here fulle six ƿucan. Betƿyx þissum se eorl of Normandige Rodbeard. þes cynges broðer. gaderode sƿiðe mycel folc. ⁊ þohte to geƿinnane Engle-lande mid þæra manna fultume þe ƿæron innan þisan lande ongean

a *Vitium aliquod, opinor, huic ſubeſt Lectioni. Certe quis ſit ejus ſenſus, me omnino latet.*

1 *Peneſeam.* Flor.

þone

þone cyng. ⁊ he sende of his mannan to þisum lande. ⁊ ƿolde cuman himsylf æfter. Ac þa Englisce men þe ƿærdedon þære sæ. gelæhton of þam mannon. ⁊ slogon. ⁊ adrengton ma þonne ænig man ƿiste to tellanne. Syððan heom ateorede mete ƿiðinnan þam castele. þa gyrndon hi griðas. ⁊ agefan hine þam cynge. ⁊ se biscop sƿor ꝥ he ƿolde ut of Engle-lande faran. ⁊ na mare cuman on þisan lande butan se cyng him æfter sende. ⁊ ꝥ he ƿolde agyfan þone castel on Hrofe-ceastre. Ealsƿa se biscop ferde ⁊ sceolde agifan þone castel. ⁊ se cyng sende his men mid him. þa arisan þa menn þe ƿæron innan þam castele. ⁊ namon þone biscop ⁊ þes cynges men. ⁊ dydon hi on hæftnunge. Innan þam castele ƿæron sƿiðe gode cnihtas. Eustatius þe iunga. ⁊ Rogeres eorles þreo sunan. ⁊ ealle þa betst boren men. þe ƿæron innan þisan lande. oððe on Normandige. Ða se cyng under-geat þas þing. þa ferde he æfter mid þam here þe he þær hæfde. ⁊ sende ofer eall Engla lande. ⁊ bæd ꝥ ælc man þe ƿære un-niðing sceolde cuman to him. Frencisce ⁊ Englisce. of porte ⁊ of uppe-lande. Him com þa mycel folc to. ⁊ he for to Hrofe-ceastre. ⁊ besætt þone castel. oððet hi griðedon þe þær inne ƿæron. ⁊ þone castel ageafon. Se biscop Odo mid þam mannum þe innan þam castele ƿæron ofer sæ ferdon. ⁊ se biscop sƿa for-let þone ƿurðscip þe he on þis land hæfde. Se cyng syððan sende here to Dun-holme. ⁊ let besittan þone castel. ⁊ se biscop griðode ⁊ ageaf þone castel. ⁊ for-let his biscoprice. ⁊ ferde to Normandige. Eac manige Frencisce men for-leton heora land. ⁊ ferdon ofer sæ. ⁊ se cyng geaf heora land þam mannum þe him holde ƿæron :·

An. MLXXXIX. On þisum geare se arƿurða muneca feder ⁊ frouer Landfranc Arce-biscop geƿat of þissum life. ac ƿe hopiað ꝥ he ferde to ꝥ heofanlice rice. Ƿilce eac geƿarð ofer eall Engle-

gem; miſitque partem ſuorum in hanc terram, ipſe poſtea venturus. Verum Angli qui tuebantur oras maritimas, inciderunt in eos homines, & occiderunt, aquiſque demerſerunt plures quam quiſquam poſſet numerare. Poſtquam cibi inopia premerentur qui in caſtello erant, petebant pacem, ac dediderunt illud Regi; & Epiſcopus juravit ſe Anglia ceſſurum, neque unquam reverſurum in hanc terram, niſi Rex eum accerſiret; ſeque redditurum caſtellum in Hroſceaſter. Cum Epiſcopus acceſſiſſet ad reddendum caſtellum, Rexque miſiſſet ſuos una cum illo, coibant ad arma viri qui fuerunt in caſtello, & [1] prehenderunt Epiſcopum ac Regis milites, eoſque commiſerunt cuſtodiis. In caſtello fuerunt admodum ſtrenui Equites, Euſtatius junior, & Rogeri Comitis tres filii, omneſque viri genere clariſſimi qui erant ſive in hac terra, ſive in Normannia. Quum Rex intellexiſſet eam rem, eo contendit cum exercitu quem apud ſe habuit, & mittens per totam Anglorum terram, juſſit unumquemque, qui non eſſet homo nequam, venire ad ſe, Francos Angloſque, de oppidis ac de villis. Tunc ad eum collectæ ſunt magnæ copiæ, ivitque ad Hroſeceaſter, & obſedit caſtellum uſque dum fœdus percuſſiſſent qui in eo fuerunt, caſtellumq; dediſſent. Epiſcopus Odo cum viris qui in caſtello erant, trans mare ibat; atque ita Epiſcopus reliquit dignitatem quam in hac terra habuit. Rex poſtea dimiſit exercitum ad Dunholme, ac permiſit obſideri illud caſtellum; & Epiſcopus pacem fecit, & caſtellum dedidit; abdicatoque ſuo Epiſcopatu, tranſiit in Normanniam. Multi item Francici viri, relictis poſſeſſionibus, ibant in tranſmarina, Rexque dedit eorum terras iis qui ſibi fideles fuerant.

An. MLXXXIX. Hoc anno, venerabilis Monachorum pater & fautor Landfrancus Archiepiſcopus ceſſit de hac vita *; verum ſperamus eum adiiſſe cœleſte regnum. Item factus eſt per totam Angliam

1 *Epiſcopi Odonis aſtutia.* Brompt. * *Nono kal. Junii.* Flor.

magnus terræ motus, tertio Id. Aug. * & tarde admodum matureſcebant grana ac omne genus fructuum; adeo ut multi ſegetes ſuas demeterent circa Martini feſtum, multi ſerius.

An. MXC. His ita factis, quæ ſupra jam diximus de Rege, & de ejus fratre, ejuſque militibus; Rex ſecum cogitabat quo modo poſſet miſerum ſuum fratrem Rodbeardum commodiſſime armis perſequi, & Normanniam ei eripere. Hinc ſua ſive aſtutia ſive pecunia adeptus eſt caſtellum apud S. Waleri, & portum; ſicut etiam expugnavit illud [quod eſt] apud Albemare, & inibi collocavit ſuos milites, qui damnum dederunt iſti terræ vaſtationibus ac incendiis. Poſt hæc cepit plura caſtella in ea terra, in quibus ſuos equites collocavit. Comes de Normannia Rodbeardus poſtquam intellexiſſet ſubditos ſibi juratos à ſe deficere, & dedere caſtella ſuo incommodo, miſit ad dominum ſuum Philippum, Francorum Regem; qui venit ad Normanniam cum magno exercitu, Rexque & Comes cum immenſis copiis obſederunt caſtellum, in quo Regis Angliæ milites fuerunt. Rex Angliæ Willelmus [nuntium] mittebat ad Phillippum Francorum Regem, atque hic, ſive ſua [in Willelmum] voluntate, ſive ingentibus pecuniis adductus diſceſſit à ſubdito ſuo Comite Rodbeardo, & ex ejus terra, reverſuſque in Franciam, hoc modo eos reliquit. Interea hæc terra fuit magnopere exhauſta injuſtis tributis aliiſque multis infortuniis.

An. MXCI. Hoc anno, Rex Willelmus tenuit ſuam curiam ad Chriſti natales in Weſtminſter; & poſtea ad feſtum Candelarum profectus eſt, fratris ſui incommodo, ex Anglorum terra in Normanniam. Dum ibi commorabatur, facta eſt inter eos pax, ea conditione, ut Comes in ejus poteſtate poneret Veſcam, & Comitatum apud Ou, & Kiæresburh; itemque ut Regis homines ſecuri à metu eſſent in iis ca-

land mycel eorð-styrunge. on þone dæg III. Idus Aug. ⁊ wæs swiðe lætsum gear on corne. ⁊ on ælces cynnes wæstmum. swa þ manig men ræpon heora corn on-buton Martines mæssan ⁊ git lator:·

An. MXC. Indictione XIII. Ðissum þus gedon eall swa we ær abufan sædan be þam cynge. ⁊ be his broðer. ⁊ be his mannon. se cyng wæs smægende hu he mihte wrecon his broðer Rodbeard swiðost swencean. ⁊ Normandige of him gewinnan. Ðeah þurh his gearscipe oððe þurh gærsuma he begeat þone castel æt sce. Waleri. ⁊ þa hæfenan. ⁊ swa he begeat þone æt Albemare. ⁊ þar inne he sette his cnihtas. ⁊ hi dydon hearmes uppon þam lande on hergunge. ⁊ on bærnete. Æfter þisum he begeat ma castelas innan þam lande. ⁊ þær inne his rideras gelogode. Se eorl of Normandige Rodbeard siððan he under-geat þ his gesworene men him trucedon. ⁊ ageafon heora castelas him to hearme. þa sende he to his hlaforde Phillippe. Francena cynge. ⁊ he com to Normandige mid mycelan here. ⁊ se cyng ⁊ se eorl mid or-mætre fyrd besæton þone castel abuton. þær þæs cynges men of Engle-land inne wæron. Se cyng Willelm of Engla lande sende to Phillippe Francena cynge ⁊ he for his lufan. oððe for his mycele gersuma for-let swa his man þone eorl Rodbeard ⁊ his land. ⁊ ferde ongean to France. ⁊ let heom swa weorðan. And betwyx þisum þingum þis lande wæs swiðe for-don on un-laga gelde ⁊ on oðre manige un-gelimpe:·

An. MXCI. On þisum geare se cyng Willelm heold his hired to Cristes mæssan on Westminstre. ⁊ þær æfter to Candelmæssan he ferde for his broðær unþearfe ut of Engla lande into Normandige. On mang þam þe he þær wæs heora sehte to-gædere eode. on þ gerad þ se eorl him to handan let Uescam. ⁊ þone eorldom æt Ou. ⁊ Kiæres burh. ⁊ þær to eacan þes cynges men sac-leas beon moston

* *Circa horam diei tertiam.* Flor.

on

on þam castelan. þe hi ær þes eorles unþances begiten hæfdon. And se cyng him ongean þa manege behet þe ær heora fæder gewann. ⁊ þa fram þam eorle gebogen wæs gebyge to donne. ⁊ eall ꝥ his fæder þær begeondan hæfde. butan þam þe he þa cynge þa geunnen hæfde. ⁊ ꝥ ealle þa þe on Engle-lande for þam eorle æror heora land for-luron. hit on þisum sehte habban sceoldan. ⁊ se eorl on Engle-lande eall swa mycel swa on heora forewarde wæs. ⁊ gif se eorl forð-ferde butan sunu be rihtre æwe. wære se cyng yrfe-numa of eallon Normandig. be þisre sylfan forewarde gif se cyng swulte. wære se eorl yrfe-numa ealles Engla landes. Ðas forewarde gesworan XII. þa betste of þes cynges healfe. ⁊ XII. of þes eorles. þeah hit syððan litle hwile stode. On mang þisum sæhte wearð Eadgar æþeling belandod of þam þe se eorl him æror þær to handa gelæten hæfde. ⁊ ut of Normandig for to þam cynge his [a] aðume to Scotlande. ⁊ to his swustor. On mang þam þe se cyng Willelm ut of Engle-lande wæs. ferde se cyng Melcolm of Scotlande hider into Englum. ⁊ his mycelne dæl ofer-hergode. oð ꝥ þa gode mæn þe þis lande bewiston him fyrde ongean sændon. ⁊ hine gecyrdon. Ðaþa se cyng Willelm into Normandige þis gehyrde. þa gearcode he his fare. ⁊ to Engle-lande com. ⁊ his broðer se eorl Rodbeard mid him. ⁊ sona fyrde het ut abeodan. ægðer scip-fyrde ⁊ land-fyrde. ac seo scip-fyrde. ær he to Scotlande cuman mihte. ælmæst earmlic forferde. feawan dagon toforan sce. Michæles mæssan. And se cyng ⁊ his broðer mid þære land-fyrde ferdon. ac þa þa se cyng Melcolm gehyrde ꝥ hine man mid fyrde secean wolde. he for mid his fyrde ut of Scotlande into Loðene on Engla land ⁊ þær abad. Ðaða se cyng Willelm

ſtellis, quæ olim, Comite invito, expugnaverant. Rex item ei viciſſim multa [caſtella] pollicitus eſt, quæ eorum pater fuerat adeptus; quæ autem à Comite defecerant, ad officium revocare; [promiſitque] quicquid ipſius pater ibi in tranſmarinis habuerat, præter quæ [Comes] tunc Regi conceſſit: item [inter eos convenit] ut omnibus qui in Anglia cauſa Comitis ſuas terras amiſerant, ex vi hujus fœderis reſtituerentur; ipſeque Comes in Anglia tantum [terrarum haberet,] quantum inter eos convenerat; atque ſi Comes moreretur abſque filio legitimo, ut eſſet Rex hæres totius Normanniæ: eodemque conventu, ſi Rex moreretur, ut eſſet Comes hæres totius Angliæ. Hanc conventionem juramentis firmaverunt XII. [viri] ſummi à parte Regis, & XII. [à parte] Comitis; quanquam haud diu pòſt manſerit. Dum hoc fœdus agitaretur, Eadgarus Clito privatus eſt terris quas Comes ei antea ibi in manus dederat; iſque è Normannia [diſcedens] ivit ad Regem, ſororis ſuæ virum, in Scotiam, & ad ſuam ſororem. [1] Dum Rex Willelmus Anglia aberat, venit Rex Scotiæ Melcolmus in Angliam, cujus magnam partem devaſtavit; donec viri fortes qui hanc terram tuebantur adverſus eum exercitum miſiſſent, illumque pepuliſſent. Cum hoc ad Regem Willelmum in Normanniam delatum fuiſſet, paravit expeditionem, & in Angliam venit, cumque eo frater ejus Comes Rodbeardus: ac ſtatim exercitum juſſit conſcribi, tum navalem tum terreſtrem; verum navales copiæ, ante quam Scotiam attingerent, omnes fere miſere peribant, paucis diebus ante ſancti Michaëlis feſtum. Rex item ejuſque frater exercitum terreſtrem duxerunt: verum quum Rex Melcolmus audiviſſet hos ipſum cum exercitu invaſuros, diſceſſit cum ſuis copiis ex Scotia in [2] Lothene in Anglia, & ibi manſit. Quamprimum Rex Willel-

---

a *Vox ea non hìc, ut fere, reddendum eſt per* generum, *ſi quidem Melcolmus Eadgari ſororem, (ut teſtatur noſtri Chronici An.* MLXVII.*) non vero filiam duxerit uxorem.*

1 *Menſe Maio.* Flor. 2 *In Provincia Loidis.* Flor. Sim. Dun. *Loudicenſi.* Brompt.

mus:

mus cum ſuo exercitu appropinquabat, interceſſerunt Rodbeardus Comes & Eadgarus Clito, & inter Reges fœdus ita percuſſerunt, ut Rex Melcolmus noſtrum Regem accedens, ei præſtiterit omnem eam obedientiam quam ejus patri præſtiterat, illudque juramento firmavit: & Rex Willelmus ei pollicitus eſt quicquid [1] terrarum aut quicquid rei ſub patre ſuo poſſederat. Per hoc pactum fuit etiam Edgarus Clito in Regis amicitiam receptus; & Reges ſolida cum pace diſceſſerunt; verum ea haud diu manſit. Comes Rodbeardus hîc ad Chriſti prope feſtum cum Rege agebat, quo tempore haud ita religioſe conditiones fœderis præſtitas deprehendit, & duobus diebus ante illud feſtum in Vecta navim conſcendit, ac in Normanniam tranſibat, atque una cum eo Eadgarus Clito.

An. MXCII. Hoc anno, Rex Willelmus cum magno exercitu ivit Boream verſus ad [2] Carleol, & urbem iſtam [3] reſtauravit, caſtellumque conſtruxit; Dolfinum item expulit, qui antea fuit terræ iſtius Præfectus, ac in caſtello homines ſuos collocavit, reverſuſque in partes Boreales, magnam multitudinem Anglorum cum uxoribus & pecore eo miſit, ut ibi degerent, eamque terram colerent.

An. MXCIII. Hoc anno, in Quadrageſima, fuit Rex Willelmus in Gleawceaſter tam gravi morbo correptus, ut ab omnibus mortuus haberetur. Dum erat ægrotus multa præclara promiſſa fecit, ſuam vitam recte inſtituere, & Dei Eccleſias tueri immuneſque præſtare, neque amplius pretio vendere; omnes item juſtas Leges in ſua natione ſtatuere, & Archiepiſcopatum in Cantwarbyrig, quæ prius in manu ſua fuit, Anſelmo commiſit, qui ante fuit Abbas in Bæc; & Rodbeardo ſuo Cancellario, Epiſcopatum in Lincolne: multis

mid his fyrde genealehte. þa ferdon betwux Rodbeard eorl ⁊ Eadgar æþeling. ⁊ þæra cynga sehte swa gemacedon. ꝥ se cyng Melcolm to uran cynge com. ⁊ his man wearð. to eall swylcre gehyrsumnysse swa he ær his fæder dyde. ⁊ ꝥ mid aðe gefestnode. ⁊ se cyng Willelm him behet on lande ⁊ on eallon þinge þæs þe he under his fæder ær hæfde. On þisum sehte wearð eac Edgar æþeling wið þone cyng gesæhtlad. ⁊ þa cyngas þa mid mycclum sehte to-hwurfon. ac ꝥ litle hwile stod. And se eorl Rodbeard her oð Cristes mæsse forneah mid þam cynge wunode. ⁊ litel soðes þær on mang of heora forewarde onfand. ⁊ twam dagon ær þære tide on Wiht scipode. ⁊ into Normandig for. ⁊ Eadgar æþeling mid him:·

An. MXCII. On þisum geare se cyng Willelm mid mycelre fyrde ferde norð to [a] Carðeol ⁊ þa burh geæðstaþelede. ⁊ þone castel arerde. ⁊ Dolfin ut-adraf þe æror þær þes landes weold. ⁊ þone castel mid his mannan gesette. ⁊ syððan hider suð gewænde. ⁊ mycele mænige [b] Cyrlisces folces mid wifan. ⁊ mid orfe þyder sænde. þær to wunigenne ꝥ land to tilianne:·

An. MXCIII. On þisum geare to þam Længtene warð se cyng Willelm on Gleawceastre to þam swiðe geseclod. ꝥ he wæs ofer eall dead gecyd. And on his broke he gode fela behæsa behet. his agen lif on riht to lædene. and Godes cyrcean griðian ⁊ friðian. ⁊ næfre ma eft wið feo gesyllan. ⁊ ealle rihte lage on his þeode to habbene. ⁊ ꝥ Arce-biscop-rice on Cant-wara-byrig þe ær on his agenre hand stod. Anselme betæhte. se wæs ær abbot on Bæc. ⁊ Rodbeard his cancelere ꝥ biscop-rice on Lincolne. ⁊ to

a leg. Carleol. *b l.* Englisces.

1 XII. *villas &* XII. *marcas auri ſingulis annis.* Flor. 2 *Ad Civitatem quæ Britannice* Kairleu, *Latine* Legubalia *vocatur.* Flor. 3 *A paganis enim ante* CC. *annos fuerat diruta.*

manegan

manegan mynstren land geuðe. ac ꝥ he siððan æt-bræd. þa him gebotad wæs. ⁊ ealle þa gode laga for-læt þe he us ær be-het. Ða æfter þisson sende cyng of Scot-lande. ⁊ þære forewarde gyrnde þe him be-haten wæs. ⁊ se cyng Willelm him steof-node to Glowe-ceastre. ⁊ him to Scotlande gislas sende. ⁊ Eadgar æþeling æft̄. ⁊ þa men siððan ongean. þe hine mid mycclon wurðscipe to þam cynge brohtan. Ac þa þa he to þam cynge com. ne mihte he beon weorðe naðer ne ure cynges spæce. ne þæra forewarde þe him ær behatene wæ-ron. ⁊ forði hi þa mid mycelon un-sehte to-hwurfon. ⁊ se cyng Melcolm ham to Scotlande gewænde. Ac hraðe þæs þe he ham com. he his fyrde gegaderode. ⁊ in-to Engle-lande hergende mid maran un-ræde ferde þone him abehofode. ⁊ hine þa Rodbeard se eorl of Norð-hymbran mid his mannan unwæres beswykede ⁊ of-sloh. Hine sloh Moræl of Bæbbaburh. se wæs þæs eorles stiward. ⁊ Melcolmes cynges god-sib. Mid him wæs eac Edward his su-ne of-slagen. se æfter him cyng beon sceolde. gif he hit gelifode. Ða þa seo gode cwen Margarita þis gehyrde hire þa leofstan hlaford ⁊ sunu þus beswikene. heo wearð oð deað on mode geancsumed. ⁊ mid hire preostan to cyrcean eode. ⁊ hire gerihtan underfeng. ⁊ æt Gode a-bæd. ꝥ heo hire gast ageaf. And þa Scot-tas þa Dufenal to cynge gecuron Mel-colmes broðer. ⁊ ealle þa Englisce ut-adræfdon. þe ær mid þam cynge Mel-colme wæron. Ða þa Dunecan Melcolmes cynges sunu þis eall gehyrde þus gefa-ren. se on þæs cynges hyrede Willelmes wæs. swa swa his fæder hine ures cynges fæder ær to gisle geseald hæfde. ⁊ her swa siððan belaf. he to þam cynge com. ⁊ swilce getrywða dyde. swa se cyng æt him habban wolde. ⁊ swa mid his unne to Scotlande for. mid þam fultume þe he be-gytan mihte Engliscra. ⁊ Frenciscra. ⁊ his mæge Dufenal þes rices benam. ⁊ to

etiam Monaſteriis terras conceſſit, quas ta-men poſtea abſtulit, poſtquam convaluit, & omnes bonas Leges abrogavit quas no-bis fuerat pollicitus. [1] Poſt hæc, miſit Sco-torum Rex, & rogavit [Willelmum] ut ſta-ret conditionibus de quibus inter eos conve-nerat; Rex autem Willelmus eum citavit ad Gloweceaſter, & ei in Scotiam obſides mi-ſit, ac poſtea Eadgarum Clitonem; qui qui-dem viri reverſi, eum cum magno honore ad Regem adduxerunt. Verum cum ad Regem perveniſſet, non dignus haberi potuit ſive Regis colloquio, ſive conditionibus quæ ei antea datæ fuerant; adeoque cum gravibus inimicitiis diſceſſum eſt, Rexque Melcolmus domum in Scotiam revertebatur. Statim poſtea quam domum veniſſet, exercitum ſuum coëgit, & Angliam cum vaſtationibus atque animo magis hoſtili ingreſſus eſt, quam eum decebat; verum illum Rodbeardus Co-mes de Northymbris cum ſuis copiis impara-tum ex inſidiis adortus, [2] interfecit. Eum oc-cidit Moræius de Bæbbaburh, qui fuit Co-mitis procurator, & Melcolmi Regis ſuſce-ptor. Cum eo fuit etiam Eadwardus filius in-terfectus, qui poſt eum Rex eſſe debuiſſet, ſi ei ſuperfuiſſet. Quum bona Regina Marga-rita fama accepiſſet cariſſimum ſuum domi-num, filiumque ita proditos fuiſſe, erat [pro-pe] ad mortem animi ægrotatione capta, & cum ea Presbyteri Eccleſiam adibant, ritibuſ-que [Eccleſiæ] peractis, Deum illa oravit, ut animam ſuam efflaret. Tum Scoti Dufena-lem in Regem elegerunt, Melcolmi fratrem, & omnes Anglos abegerunt, qui prius cum Rege Melcolmo fuerant. Quum primum Dunecanus, Melcolmi Regis filius, totum hoc quod factum fuit audiviſſet, (is autem in Re-gis Willelmi curia fuit, quod ejus pater eum noſtri Regis patri olim obſidem dederat, adeoque hic poſtea degebat) ad Regem venit, & fidelitatis juramentum præſtitit quod ab eo Rex poſtulavit, poſteaque ejus venia Scotiam adiit cum auxiliis quæ comparare potuit Anglorum & Francorum; atque propinquo ſuo Dufenali regnum eripiens, in

1 *Die feſtivitatis ſancti Bartholomæi Apoſtoli.* Flor. 2 *Die feſtivitatis ſancti Bricii.*

Regem fuit ſuſceptus. Verum Scoti poſtea nonnulli congregati prope omnes ejus homines peremerunt: ipſeque cum paucis evaſit. Poſtea facta eſt inter eos pax, ea conditione, ut nunquam poſtea Anglos aut Francos in eam terram introduceret.

An. MXCIV. Hoc anno, tenuit Rex Willelmus in Chriſti feſto ſuam Curiam apud Gleawceaſter; & ad illum eo à fratre Rodbeardo è Normannia nuntii venerunt, qui dicerent ejus fratrem pacem & pacta omnia violaturum, niſi Rex perſolvere vellet omnia de quibus inter eos convenerat: inſuper eum perjurum & perfidum vocavit, niſi in conditionibus maneret, aut eo profectus, ſeipſum illo in loco excuſaret, quo fœdus olim fuerat percuſſum, etiamque juramentis firmatum. Tunc profectus eſt Rex Hæſtingan ad Candelarum feſtum; & dum ibi ventum ſecundum expectabat, permiſit conſecrari [1] illud Monaſterium apud prœlii locum, & Herbeardum Loſangam Epiſcopum de Theotforda baculo [paſtorali] privavit, poſteaque in media Quadrageſima trans mare ivit in Normanniam. Poſtquam eo eſſet perventum, is atque illius frater Rodbeardus Comes ſtatuebant cum pace in unum locum convenire (quod & factum) ut pax inter eos lata eſſet. Quum conveniſſent una cum iis ipſis viris qui antea fœdus fecerant & juramentis firmaverant, illi omnes violationis [culpam] in Regem conjecerunt; verum is neque voluit illud agnoſcere, neque pacta ſervare; proptereaque cum gravibus inimicitiis diſceſſerunt. Rex item poſtea caſtellum apud Bures expugnavit, & Comitis homines qui inibi erant, cepit, quorum aliquos hanc in terram miſit. Ex altera parte, Comes, auxilio Regis Franciæ, cepit caſtellum apud Argentſes, & inibi Rogerum Peiteuin prehendit, & ſeptingentos ex Regis militibus cum illo*; poſtea item illud [quod eſt] apud Hulme: atque frequenter eorum uterque alterius oppida igni incendit,

cynge wearð under-fangen. Ac þa Scottas hi eft sume gegaderoden. ⁊ for-neah ealle his mænn of-slogan. ⁊ he sylf mid feawum æt-bærst. Siððan hi wurdon sehte on þa gerad. ꝥ he næfre eft Englisce ne Frencisce into þam lande ne gelogige:·

An. MXCIV. Her hæfde se cyng Willelm to Cristes mæssan his hired æt Gleawe-ceastre. ⁊ him þider fram his broðer Rodbearde of Normandig bodan coman. þa cyddon ꝥ his broðer grið ⁊ forewarde eall æfter-cwæð. butan se cyng gelæstan wolde eall þet hi on forewarde hæfdon ær geworhte. ⁊ uppon ꝥ hine forsworenne. ⁊ trywleasne clypode. buton he þa forewarde geheolde. oððe þider ferde ⁊ hine þær betealde þær seo forewarde ær wæs geworht and eac gesworen. Ða ferde se cyng to Hæstingan to þam Candel-mæssan. ⁊ on mang þam þe he þær wederes abad. he let halgian ꝥ mynster æt þære bataille. and Herbearde Losange þam biscope of Ðeot-fordan his stæf benam. and þær æfter to mid Lengtene ofer sæ for into Normandige. Syððan he þider com. he ⁊ his broðer Rodbeard se eorl gecwæðan. ꝥ hi mid griðe togædere cuman sceoldan. ⁊ swa dydon. ⁊ gesemede beonne mihtan. Syððan eft hi togædere coman mid þam ilcan mannan þe ær ꝥ loc makedon. ⁊ eac þa aðas sworen. ⁊ ealne þone bryce uppon þone cyng tealdon. ac he nolde þæs geþafa beon. ne eac þa forewarde healdan. ⁊ forþam hi þa mid mycelon unsehte to-cyrdon. And se cyng syððan þone castel æt Bures gewann. ⁊ þes eorles men þær inne genam. þa sume hyder to lande sende. Ðær togeanes se eorl mid þes cynges fultume of France gewann þone castel æt Argentses. ⁊ þear inne Rogger Peiteuin genam. ⁊ seofen hundred þes cynges cnihta mid him. ⁊ syððan þone æt Hulme. ⁊ oft-rædlice heora ægðer uppon oðerne tunas bærnde

1 *Eccleſiam de Bello*. Flor. * *Cum bis totidem ſcutariis & caſtellanis omnibus qui intus erant.* Flor.

⁊

⁊ eac menne læhte. Ða sende cyng hider to lande. ⁊ het abeodan ut xx. þusenda Engliscra manna him to fultume to Normandig. ac þa hi tó sæ coman. þa het hi man cyrran. ⁊ feoh syllan to þæs cynges behofe þe hi genumen hæfdon. þet wæs ælc man healf punda. ⁊ hi swa dydon. And se eorl innon Normandig æfter þison mid þam cynge of France. ⁊ mid eallon þan þe hi gegaderian mihton ferdon towardes Ou þær se cyng Willelm inne wæs. ⁊ þohtan hine inne to besittanne. ⁊ swa foran oð hi coman to Lungeuile. Ðær wearð se cyng of France þurh gesmeah gecyrred. ⁊ swa syððan eal seo fyrding to-hwearf. Her on mang þison se cyng Willelm sende æfter his broðer Heanrige se wæs on þam castele æt Damfront. ac forþi þe he mid friðe þurh Normandig faran ne mihte. he him sende scipon æfter. ⁊ Hugo eorl of Ceastre. Ac þa þa hi towardes Ou faran sceoldan þær se cyng wæs. hi foran to Engle-lande. ⁊ upp coman æt Hamtune on ealra halgena mæsse-æfne. ⁊ her syððon wunedon. ⁊ to Cristes mæssan wæron on Lunden. Eac on þisum ilcan geare þa Wylisce menn hi gegaderodon. ⁊ wið þa Frencisce þe on Walon oððe on þære nearwiste wæron ⁊ hi ær belandedon. gewinn upp-ahofon. ⁊ manige fæstena ⁊ castelas abræcon. ⁊ menn ofslogon. ⁊ syððan heora gefylce weox. hí hí on ma to-dældon. Wið sum þæra dæle gefeaht Hugo eorl of Scrob-scire ⁊ hi aflymde. Ac þeah hweðer þa oðre ealles þæs geares nanes yfeles ne geswicon þe hi don mihton. Ðises geares eac þa Scottas heora cyng Duncan besyredon ⁊ of-slogan. ⁊ heom syððan eft oðre syðe his fæderan Dufenal to cynge genamon. þurh þes lare ⁊ to tihtinge he wearð to deaðe beswicen:·

An. MXCV. On þisum geare wæs se cyng Willelm to Cristes mæssan þa feower forewarde dagas on Hwitsand. ⁊ æfter þam feorðan dæge hider to lande for. ⁊ upp com æt Doferan. And Heanrig þes cynges broðer her on lande oð Lengten wunode. ⁊ þa ofer sæ for to

homineſque cepit. Poſtea mittebat Rex hanc in terram, & juſſit conſcribi xx. millia Anglorum, qui ipſi ſubſidio [mitterentur] in Normanniam; verum cum ad mare perveniſſent, juſſi ſunt redire, & pecunias ſolvere ad Regis uſus quæ iis annumeratæ fuerant, ſcilicet, unicuique homini dimidium libræ: quod & factum. Comes autem in Normannia poſt hæc cum Rege Franciæ, & cum omnibus quos ii comparare potuerunt, iverunt verſus Ou, in quo fuit Rex Willelmus, in animis habentes eum ibi obſidere; adeoque progreſſi ſunt uſque dum veniſſent ad Lungeuile. Ibi factum eſt ut Rex Franciæ, aſtutia [Willelmi] ad ſua rediret; atque poſtea totus exercitus revertebatur. Interea Rex accerſivit fratrem ſuum Heanrigum, qui fuit in caſtello apud Damfront; verum quoniam ſecure per Normanniam venire non poſſet, ad eum naves mittebat, & Hugonem Comitem de Ceaſter. Aſt cum verſus Ou ire debuiſſent, ubi fuit Rex, adibant Angliam, & terram conſcenderunt apud Hamtune in vigiliis feſti omnium Sanctorum; hicque poſtea vixerunt, atque ad Chriſti feſtum fuerunt in Lunden. Hoc item ipſo anno, Walli ſeſe congregarunt, & cum Francis qui in Wallia aut ejus vicinia fuerunt, quique olim terris privati fuerant, bellum conflarunt, ac multa munimenta ac caſtella expugnarunt, homineſque interfecerunt; poſtquam autem eorum numerus augebatur, ſeſe in plures turmas dividebant. Cum aliqua eorum parte depugnavit Hugo Comes Scrobſciræ, eamq; fugavit. Verum tamen reliquæ omnes [turmæ] toto hoc anno nihil mali omiſerunt quod facere poſſent. Hoc etiam anno, Scoti ſuum Regem Duncanum inſidiis interfecerunt, & ſibi poſtea ſecunda vice ejus avunculum Dufenalum in Regem elegerunt, cujus præcepto & impulſu [Duncanus] fuit inſidiis occiſus.

An. MXCV. Hoc anno, fuit Rex Willelmus in Chriſti natalium quatuor primis diebus in Hwitſand, & poſt quartum diem hanc in terram venit, quam conſcendit apud Doferam. Heanrigus autem Regis frater hac in terra uſque ad Quadrageſimam degebat, ac poſtea trans mare ivit in

Normanniam cum magna vi pecuniarum, à parte Regis, contra eorum fratrem Rodbeardum Comitem, & frequenter Comitem prælio ſuperavit, & multum damni ei, tum terris tum hominibus, dedit. Poſtea ad Paſcha tenuit Rex ſuam Curiam in Winceaſter, & Comes de Northymbria Rodbeardus nolebat Curiæ intereſſe; Rex autem ob id fuit adverſus eum vehementer ira commotus, & ei mittens minaciter illum juſſit, ſi pace dignus haberi vellet, ad Pentecoſten Curiæ intereſſe. Hoc anno fuit Paſcha in VIII. kal. Apr. & poſt Paſcha, in feſto ſancti Ambroſii noctu, ſcilicet, II. Non. Aprilis, viſæ fuerunt per totam pene hanc terram, per totam etiam prope noctem, complures ſtellæ de cœlo decidentes, neque eæ ſingulatim, aut duæ ſimul, verum ita denſe ut numerari non poſſent. Poſtea ad Pentecoſten fuit Rex in Windleſora, omneſque ſui Optimates cum illo, præter Comitem Northymbriæ, propterea quod Rex illi neque vellet obſides dare, neque fide data polliceri poſſe eum ſecure advenire ac diſcedere. Quapropter Rex exercitum ſuum coëgit, & adverſus Comitem in Northymbros profectus eſt; atque quum primum eo perveniſſet, multos & prope omnes ſummos è Comitis Curia in quodam munimento cepit, ac in cuſtodiam dedit. Caſtellum etiam apud Tinemutham obſedit donec illud cepiſſet, & Comitis fratrem in illo, omneſque qui cum eo una fuerunt: poſtea adivit Bebbaburh, & Comitem inibi obſedit. Verum cum Rex deprehendiſſet ſe non potuiſſe illud expugnare, præcepit ædificari caſtellum coram Bebbaburh, illudque ſua lingua Malveiſin vocavit, quod eſt Anglicè malus vicinus: hoc cum præſidio ſuorum hominum valde firmaſſet, verſus partes Auſtrales ivit. Statim poſt Regis diſceſſum verſus Meridiem, ivit Comes quadam nocte è Bebbaburh verſus Tinemutham: verum qui in novo caſtello fuerunt hujus rei præmoniti, eum inſecuti ſunt, armiſque invaſerunt, eumque vulnerarunt; ac poſtea prehenderunt: eorum autem qui cum illo fuerunt aliquos peremerunt, aliquos vivos ceperunt. Interea Regi narra-

Normandig mid mycclon gersuman. on þæs cynges healdan. uppon heora broðer Rodbeard eorl. ⁊ gelomlice uppon þone eorl ƿann. ⁊ him mycelne hearm ægðer on lande. ⁊ on mannan dyde. And þa to Eastran heold se cyng his hired on Ƿinceastre. ⁊ se eorl Rodbeard of Norðhymbran nolde to hirede cuman. ⁊ se cyng forðan ƿearð ƿið hine sƿiðe astyrod. ⁊ him to sænde ⁊ heardlice bead gif he griðes ƿeorðe beon ƿolde. ꝥ he to Pentecosten to hired come. On þisum geare ƿæron Eastron on VIII. kl. Apr. ⁊ þa uppon Eastron on sce. Ambrosius mæsse niht. ꝥ is II. Non. Apr. ƿæs gesegen forneah ofer eall þis land sƿilce forneah ealle þa niht sƿiðe mæni-fealdlice steorran of heofenan feollan. naht be anan oððe tƿam. ac sƿa þiclice ꝥ hit nan mann atellan ne mihte. Her æfter to Pentecosten ƿæs se cyng on Ƿindlesoran. ⁊ eall his ƿitan mid him. butan þam eorle of Norð-hymbran. forðam se cyng him naðer nolde ne gislas syllan. ne uppon treoƿðan geunnon ꝥ he mid griðe cumon moste. ⁊ faran. And se cyng forði his fyrde bead. ⁊ uppon þone eorl to Norð-hymbran for. ⁊ sona þes þe he þider com. he manege ⁊ forneah ealle þa betste of þæs eorles hirede innan anan fæstene geƿann. ⁊ on hæftene gedyde. And þone castel æt Tine-muðan besæt oððet he hine geƿann. ⁊ þæs eorles broðer þær inne. ⁊ ealle þa þe him mid ƿæron. ⁊ syððan ferde to Bebbaburh. ⁊ þone eorl þær inne besæt. Ac þa þa se cyng geseah ꝥ he hine geƿinnan ne mihte. þa het he makian ænne castel to-foran Bebbaburh. ⁊ hine on his spæce Malueisin het. ꝥ is on Englisc yfel nehhebur. ⁊ hine sƿiðe mid his mannan gesætte. and syððan suð-ƿeard for. Ða sona æfter þam þe se cyng ƿæs suð afaren. ferde se eorl anne nihte ut of Bebbaburh toƿardes Tine-muðan. ac þa þe innan þam niƿan castele ƿæron his geƿær ƿurdon. ⁊ him æfter foran ⁊ on-fuhton. ⁊ hine geƿundedon. ⁊ syððan gelæhton. ⁊ þa þe mid him ƿæron sume of-slogan. sume lifes gefengon. On mang þison ƿearð þam cynge

þe

cuð. ꝥ þa Ƿylisce men on Ƿealon sumne castel hæfdon to-broken Muntgumni hatte. ⁊ Hugon eorles menn of-slagene þe hine healdon sceoldan. and he forði oðre fyrde het fearlice abannan. ⁊ æfter sce. Michaeles mæsse into Ƿealan ferde. ⁊ his fyrde to scyfte. ⁊ ꝥ land eall þurh-for. swa ꝥ seo fyrde eall togædere com to eallra halgena to Snawdune. Ac þa Ƿylisce á toforan into muntan ⁊ moran ferdan. ꝥ heom man to cuman ne mihte. ⁊ se cyng þa ham-weard gewende. forðam he geseah ꝥ he þær þes wintres mare don ne mihte.. Ða þa se cyng ongean com. þa het he niman þone eorl Rotbeard of Norð-hymbran ⁊ to Bæbbaburh lædan. ⁊ ægðer eage ut-adon. buton þa þe þær inne wæron þone castel agyfan woldan. Hine heoldan his wif ⁊ Moreal se wæs stiward ⁊ eac his mæg. Ðurh þis wearð se castel þa agyfen. ⁊ Moreal wearð þa on þæs cynges hirede. ⁊ þurh hine wurdon manege ægðer ge gehadode ⁊ eac læwede geypte. þe mid heora ræde on þes cynges un-heldan wæron. Ða se cyng sume ær þære tide het on hæftneðe gebringan. ⁊ syððan swiðe gemahlice ofer eall þis land beodan. ꝥ ealle þa þe of þam cynge land heoldan. eall swa hi friðes weorðe beon woldan ꝥ hi on hirede to tide wæron. ⁊ þone eorl Rotbert het se cyng to Ƿindlesoran lædan. ⁊ þær innan þam castele healdan. Eac on þis ylcan geare togeanes Eastron com þæs Papan sande hider to lande. ꝥ wæs Ƿalter biscop. swiðe god lifes man of Albin þære ceastre. ⁊ þam Arce-biscope Anselme uppon Pentecosten of þæs Papan healfe Urbanus his Pallium geaf. ⁊ he hine underfeng æt his arce-stole on Cant-wara-byrig. And se biscop Ƿalter her on lande þæs geares syððan lange wunode. ⁊ man syððan ꝥ Rom-gesceot be him sende swa man manegan gearan ærror ne dyde. Ðises ylcan eac geares wæron swiðe un-tid gewidera. ⁊ forði geond eall þis land wurdon eorðwæstmas eall to medemlice gewende:·

An. MXCVI. On þison geare heold se cyng Ƿillelm his hired to Cristes mæssan

tum eſt Wallos in Wallia quoddam caſtellum expugnaſſe, Muntgumni dictum, & Hugonis Comitis homines, quibus mandata erat ejus cuſtodia, interfeciſſe: quapropter is alium exercitum juſſit celeriter conſcribi, atque poſt ſancti Michaelis feſtum in Walliam ivit, copiiſque partitis, terram eam peragravit; adeo ut exercitus totus conveniret in [feſto] omnium Sanctorum ad Snawdune. Verum Walli ſtatim ſemper in montes ac paludes ſe receperunt, adeo ut nullus eos aſſequi potuerit: itaque Rex domum revertebatur, propterea quod compertum haberet ſe ibi hac hyeme plus efficere non potuiſſe. Quum Rex rediiſſet, juſſit ſubmoveri Comitem Northymbrorum Rodbeardum & ad Bebbaburh adduci, ambobuſque oculis privari, niſi qui erant in caſtello dedere vellent. Illud tenuerunt ejus uxor & Moreal qui fuit procurator, ejuſque propinquus. Propter hæc fuit caſtellum deditum: & Moreal admiſſus eſt in Curiam Regis, à quo fuerunt multi tum Clerici tum Laici proditi, qui ſuis conſiliis contra Regem conſpirationem excitaverant. Eorum aliquos Rex ante illud feſtum juſſit in cuſtodias tradi; & poſtea admodum minaci edicto per totam hanc terram [miſſo] juſſit omnes, qui à Rege terras tenebant, modo pace dignos haberi ſe vellent, adeſſe ſuæ Curiæ in feſto: Comitem autem Rotbeardum juſſit Rex ad Windleſoram deduci, & ibi in eo caſtello [in cuſtodiis] aſſervari. Hoc item ipſo anno, prope Paſcha, venit Papæ nuncius hanc in terram, nempe Waltearus Epiſcopus, vitæ admodum integer vir de Albina civitate, & Archiepiſcopo Anſealmo ad Pentecoſten à Papa Urbano miſſum Pallium dedit, quod is accepit apud ſuam ſedem Archiepiſcopalem in Cantwarabyrig. Epiſcopus autem Waltearus hac in terra hujus anni partem bene magnam conſumpſit, poſteaque Romſceot per eum mittebatur, quod multis antea annis non fuerat miſſum. Hoc ipſo anno, magna fuit cœli intemperies; adeo ut per totam hanc terram fuerint terræ fruges nonnihil retardatæ.

An. MXCVI. Hoc anno, tenuit Rex Willelmus ſuam Curiam ad Chriſti Natales

in Windleſora; & Willelmus Epiſcopus de Dunholme ibi mortuus eſt in [1] anni die: atque in Octavis Epiphaniæ fuit Rex omneſque ejus Optimates in Searbyrig. Ibi accuſavit Gosfrei Bainard Willelmum de Ou, Regis propinquum, [aſſeverans] eum fuiſſe participem conſpirationis contra Regem, & duello cum eo decertavit, eumque prælio ſimplici vicit; atque poſtea ſuperato juſſit Rex oculos erui, ac deinde teſticulos abſcindi: & illius dapiferum, Willelmum nomine, filium amitæ illius, juſſit Rex in crucem tolli. Tunc etiam fuit Eoda, Comes de Campania, Regis gener, multique alii privati terris; & nonnullos Londinum deductos, ibi interfecit. Hoc item anno, ad Paſcha, concitata erat magna admodum rerum confuſio per totam hanc nationem, multaſque alias nationes propter Urbanum, qui Papa dictus eſt, etſi nullam ſedem Romæ haberet: & ivit infinita virorum vis cum uxoribus ac liberis ad victoriam à paganis reportandam. Per hanc expeditionem pax facta eſt inter Regem & ejus fratrem Rodbeardum Comitem; adeo ut Rex transfretaret, & totam Normanniam ab eo [2] pretio mercaretur; quo modo convenit inter eos pax. Comes autem poſtea iter ingreſſus eſt, & cum eo Comes de Flandris, & de Buna, [3] multique alii viri primarii: Comeſque Rodbeardus, quique cum eo proficiſcebantur, hyemem in Puille conſumpſerunt. Ex iis autem qui per Hungariam iverunt, multa millia ibi atque in itinere miſere peribant; multique triſti fame abſumpti ineunte hyeme domum ægre reverſi ſunt. Hic fuit annus valde gravis per totam Angliam tum propter multifaria tributa, tum etiam propter duram admodum famem quæ hanc terram hoc anno multum oppreſſit. Hoc item anno, viri ſummi qui huic terræ præerant frequenter copias in Walliam miſerunt, & multos homines eo pacto afflixerunt; verum ibi nihil promoverunt præter militum jacturam, & pecuniarum effuſionem.

on Ƿindleſoran. ⁊ Ƿillelm biſcop of Dunholme þær forð-ferde to ȝeareſ dæȝe. ⁊ on Octab. Epiphan. ƿæſ ſe cynȝ ⁊ ealle hiſ ƿitan on Sear-byriȝ. Ðær beteah Ȝoſfrei Bainard Ƿillelm of Ou þæſ cynȝeſ mæȝ ꝥ he hæfde ȝebeon on þeſ cynȝeſ ſƿicdome. and hit him on-ȝefeaht. ⁊ hine on orreſte ofer-com. ⁊ ſyððan he ofer-cumen ƿæſ. him het ſe cynȝ þa eaȝan ut-adon. ⁊ ſyððan belyſnian. ⁊ hiſ ſtiƿard Ƿillelm hatte ſe ƿæſ hiſ modrian ſunu. het ſe cynȝ on rode ahon. Ða ƿearð eac Eoda eorl of Campaine þæſ cynȝeſ aðum. ⁊ maneȝe oðre belende. ⁊ ſumne man to Lundene lædde ⁊ þær ſpilde. Ðiſeſ ȝeareſ eac to þam Eaſtran ƿearð ſƿiðe mycel ſtyrunȝ ȝeond ealle þaſ þeode. ⁊ fela oðra þeodan þurh Urbanuſ ſe ƿæſ Papa ȝehaten. þeah þe he þæſ ſetleſ nahinȝ næfde on Rome. ⁊ ferde un-arimedlice folc mid ƿifan ⁊ cildan to þi ꝥ hi uppon hæðene þeodan ƿinnan ƿoldan. Ðurh þaſ fare ƿearð ſe cynȝ ⁊ hiſ broðor Rodbeard eorl ſehte. ſƿa ꝥ ſe cynȝ ofer ſæ for. ⁊ eall Normandiȝ æt him mid feo aliſde. ſƿa ſƿa hi þa ſehte ƿæron. And ſe eorl ſyððan ferde. ⁊ mid him ſe eorl of Flandran. ⁊ ſe of Bunan. ⁊ eac maniȝe oðre heafod men. ⁊ ſe eorl Rodbeard. ⁊ þa þe mid him ferdon. þone ƿinter on Puille ƿunedon. Ac þeſ folceſ þe be Hunȝrie for. fela ðuſenda ðær and be ƿeȝe earmlice for-foran. and fela hreoplice ⁊ hunȝer-bitene onȝean ƿinter ham tuȝon. Ðiſ ƿæſ ſƿiðe hefiȝ time ȝear ȝeond eall Anȝel-cyn. æȝðer ȝe þurh mæniȝ-fealde ȝylda. ⁊ eac þurh ſƿiðe hefiȝ timne hunȝer þe þiſne eard þæſ ȝeareſ ſƿiðe ȝedrehte. Eac on þiſon ȝeare þa heafod men þe þiſ land heoldan oft-rædlice fyrde into Ƿealon ſendon. ⁊ mæniȝ man mid þam ſƿiðe ȝedrehtan. ac man þær ne ȝeſpædde. butan man-myrringe. ⁊ feoh-ſpillinge:-

1 *i. e. Calendis Januarii.* 2 *6666. libris.* Flor. 3 *Recenſentur à* Florentio Wigornienſi *ſub hoc anno.*

An. MXCVII. Her on þison geare wæs se cyng Willelm to Cristes mæssan on Normandig. ⁊ þa togeanes Eastron hider to lande for. forðam he þohte his hired on Win-ceastre to healdenne. ac he wearð þurh weder gelet oððet Eastre æfen. þ he upp-com ærost æt Arundel. ⁊ forði his hired æt Windlesoran heold. And þær æfter mid myclum here into Wealon ferde. ⁊ þ land swiðe mid his fyrde þurh-for. þurh sume þa Wyliscean þe him to wæron cumen. ⁊ his læd-teowas wæron. ⁊ þær inne wunode fram mid-sumeran forneah oð August. ⁊ mycel þær inne for-leas on mannan ⁊ on horsan. ⁊ eac on manegan oðran þingan. Ða Wylisce men syððon hi fram þam cynge gebugon. heom manege ealdras of heom sylfan gecuron. sum þæra wæs Caduugaun gehaten. þe heora weorðast wæs. se wæs Griffines broðer sunu cynges. And þa þa se cyng geseah þ he nan þinge his willes þær geforðian ne mihte. he ongean into þison lande for. ⁊ hraðe æfter þam. he be þam gemæron castelas let gemakian. Ða uppon sce. Michaeles mæssan iv. Non. Octob. ætywde an selcuð steorra on æfen scynende ⁊ sona to setle gangende. He wæs gesewen suð-west. ⁊ se leoma þe him of-stod wæs swiðe lang geþuht. suð-east scinende. ⁊ for-neah ealle þa wucan on þas wisan ætywde. Manege men leton þ hit cometa wære. Sona æfter þison se Arcebiscop Ansealm of Cant-wara-byrig leafe æt þam cynge nam. þeah hit þam cynge ungewill wære. þæs þe men leton ⁊ ofer sæ for. forðam him þuhte þ man on þisne þeodan lytel æfter rihte ⁊ æfter his dyhte dyde. And se cyng þær æfter uppon sce. Martines mæssan ofer sæ into Normandig for. ac þa hwile ðe he wederes abad. his hired innon þam sciran ðær hi lagon. ðone mæston hearm dydon. ðe æfre hired oððe here innon frið-lande don sceolde. Ðis wæs on eallon þingan swiðe hefig tyme

An. MXCVII. Hoc anno, fuit Rex Willelmus ad Chriſti feſtum in Normannia, & in Paſcha hanc in terram venit, propterea quod ſtatuerat ſuam Curiam in Winceaſter tenere: verum adverſa tempeſtate fuit impeditus uſque ad Paſchatis vigilias, in quibus primum [terram] conſcendit apud Arundel; ideoque Curiam ſuam apud Windleſoram tenuit. Poſt hæc cum magno exercitu in Walliam profectus eſt, atque eam terram cum copiis ſuis peragravit, ope quorundam Wallorum qui [à ſuis] ad eum defecerunt, eique indices fuerunt; ac inibi commoratus eſt à media æſtate prope ad [menſem] Auguſti, atq; multum in ea diſperdidit tum hominum, tum equorum, tum multarum aliarum rerum. Walli poſtquam à Rege defeciſſent, ipſis multos Duces ex ſuis elegerant; quorum unus fuit Caduugaun dictus, omnium digniſſimus: erat [enim] filius fratris Regis Griffini. Quum Rex deprehendit ſe nihil ex voluntate ſua ibi efficere potuiſſe, reverſus eſt in hanc terram, & ſtatim poſtea in [1] finibus caſtella permiſit ædificari. Deinde circa feſtum ſancti Michaelis, IV. Non. Octob. apparuit inſolita quædam ſtella veſperi fulgens, & ad Occaſum feſtinans. Viſa erat in Lybonoto, radiuſque qui ab ea procedebat valde longus eſſe videbatur, verſus Euronotum directus: tota autem prope hebdomada hoc modo apparuit. Multi exiſtimarunt eam fuiſſe Cometam. Statim poſt hæc, Anſealmus Archiepiſcopus de Cantwarbyrig veniam à Rege conſecutus eſt (etſi eam ægre Rex concederet) hunc populum relinquendi & transfretandi; propterea quod arbitrabatur homines in hac terra haud ſecundum juſtitiam, & ſecundum ſua præcepta vitam inſtituere. Rex poſtea circa ſancti Martini feſtum transfretavit in Normanniam; verum dum ille ventum ſecundum expectabat, ejus comitatus iſti provinciæ in qua conſederunt majora damna dederunt, quam unquam comitatus aut exercitus terræ pace utenti dederunt. Fuit rebus omnibus gravis admodum

1 *Angliæ ſcilicet, & Walliæ.*

hic

hic annus & adverſa cœli intemperie ſupra modum durus, tam cum [terram] colere debuiſſent, quam cum poſtea fruges demetere: à tributis vero injuſtis nunquam ceſſarunt. Multi etiam Comitatus quibus opus [efficiendum] Londini obtigit, fuerunt vehementer afflictati, muro [ſcilicet] quem conſtruxerunt circa turrim; & ponte, qui prope totus fluctibus diſturbabatur; & Regis aula ædificanda, quæ in Weſtmynſter fuit erecta, multi quidem oppreſſi fuerunt. Hoc item anno, prope ſancti Michaelis feſtum, proficiſcebatur Eadgarus Clito cum exercitu, Rege eum adjuvante, in Scotiam, atque eam terram acri bello ſubjugavit, Regemque Dufenalem expulit, & propinquum ſuum Eadgarum, qui fuit filius Melcolmi Regis & Margaritæ Reginæ, ibi ſub Regis Willelmi ditione Regem conſtituit, ac poſtea in Angliam reverſus eſt.

gear. 7 ofer geswincfull on ungewederan. þa man oððe tilian sceolde. oððe eft tilða gegaderian. and on un-gyldan þa næfre ne ablunnon. Eac manege sciran. þe mid weorce to Lundenne belumpon. ƿurdon þærle gedrehte. þurh þone ƿeall þe hi ƿorhton on butan þone tur. 7 þurh þa brycge þe for-neah eall to flotan ƿæs. 7 þurh þæs cynges healle geƿeorc þe man on Ƿest-mynstre ƿorhte. 7 mænige men þær mid gedrehte. Eac on þisum ylcan geare sona uppon sce. Michaeles mæssan ferde Eadgar æþeling mid fyrde þurh þæs cynges fultum into Scotlande. 7 þet land mid stranglicum feohte geƿann. 7 þone cyng Dufenal ut adræfde. 7 his mæg Eadgar. se ƿæs Melcolmes sunu cynges 7 Margarite þære cƿenan. he þær on þæs cynges Ƿillelmes heldan to cynge gesette. and siððan ongean into Engle-land for :-

An. MXCVIII. Hoc anno, ad Chriſti feſtum fuit Rex Willelmus in Normannia; & [1] Walcelin Epiſcopus in Winceaſter, atque [2] Baldewinus Abbas ſancti Ædmundi, in eo feſto ambo deceſſerunt. Hoc item anno, Turoldus Abbas de Burh deceſſit. Hoc item anno in æſtate, in Barrucſcira apud Finchamſtæde quædam palus ebulliit ſanguinem, ſicut multi fide digni homines aſſeverabant, qui illud ſe vidiſſe dixere. Item Hugo Comes fuit occiſus in Angleſege ab extraneis piraticis, ejuſque frater Rodbertus fuit illius hæres, quemadmodum illud à Rege impetraverat. Ante feſtum ſancti Michaelis viſum eſt cœlum prope tota nocte eſſe inflammatum. Hic fuit admodum plenus ærumnarum annus propter multifaria injuſta tributa, & propter vim magnam pluviarum quæ toto anno non ceſſabant, [adeo ut] omnia prope ſata in terris paludoſis perierint.

An. MXCVIII. On þisum geare to Cristes mæssan ƿæs se cyng Ƿillelm on Normandig. 7 Ƿalcelin biscop on Ƿin-ceastre. 7 Baldeƿine abbot on sce. Ædmund innan þære tide bægen forð-ferdan. And on þisum geare eac Turold abbot of Burh forð-ferde. Þises geares eac to þam sumeran innan Barruc-scire æt Fincham-stæde an mere blod ƿeoll. sƿa sƿa manige trƿye men sædan þe hit geseon sceoldan. And Hugo eorl ƿearð of-slagen innan Angles-ege fram ut-ƿikingan. 7 his broðer Rodbert ƿearð his yrfe-numa. sƿa sƿa he hit æt þam cynge of-eode. Toforan sce. Michaeles mæssan ætyƿde seo heofon sƿilce heo for-neah ealle þa niht byrnende ƿære. Þis ƿæs sƿiðe geswincfull geare þurh manig-feald un-gyld. 7 þurh mycele renas ðe ealles geares ne ablunnon. for-neah ælc tilð on mersc-lande for-ferde :-

An. MXCIX. Hoc anno, fuit Rex Willelmus ad Natales in Normandig, & ad Pa-

An. MXCIX. Her ƿæs se cyng Ƿillelm to mide-ƿintra on Normandig. and to

1 *Tertio Nonas Januarii, dieque Dominica eum mortem obiiſſe addit* Flor. 2 *Hujus mortem ſub An.* MXCVII. *habet* Flor. *qui etiam teſtatur eum mortuum fuiſſe quarto Cal. Januarii, feria tertia.*

Eastron hider to lande com. 7 to Pentecosten forman siðe his hired innan his niwan gebyttlan æt West-mynstre heold. 7 þær Rannulfe his Capellane þ biscoprice æt Dunholme geaf. þe æror ealle his gemot ofer eall Engle-land draf 7 bewiste. 7 sona þær æfter ofer sæ for. 7 þone eorl Elias of þære Man-ige adraf. 7 hi siððan on his geweald gesætte. 7 swa to sce. Michaeles mæssan eft hider to lande com. Þises geares eac on sce. Martines mæsse-dæg asprang up to toþan swiðe sæ flod. 7 swa mycel to hearme gedyde. swa nan man ne gemunet þ hit æfre æror dyde. 7 wæs þær ylcan dæges luna prima. And Osmond biscop of Sear-byrig innon Advent forð-ferde:·

An. MC. On þison geare se cyng Willelm heold his hired to Cristes mæssa on Gleawe-ceastre. 7 to Eastron on Win-ceastre. 7 to Pentecosten on West-mynstre. And to þam Pentecosten wæs gesewen innan Barruc-scire æt anan tune blod weallan of eorðan. swa swa mænige sædan þe hit geseon sceoldan. And þær æfter on morgen æfter hlam-mæsse dæge wearð se cyng Willelm on huntnoðe fram his anan men mid anre fla of-sceoten. 7 siððan to Win-ceastre gebroht. 7 on þam biscop-rice bebyrged. þ wæs þæs þreotteoðan geares þe he rice on-feng. He wæs swiðe strang. 7 reðe ofer his land 7 his mænn. 7 wið ealle his neahheburas. 7 swiðe on-drædendlic. 7 þurh yfelra manna rædas þe him æfre gecweme wæran. 7 þurh his agene gitsunga he æfre þas leode mid here 7 mid un-gylde tyrwigende wæs. forðan þe on his dagan ælc riht afeoll. 7 ælc un-riht for Gode 7 for worulde up-aras. Godes cyrcean he nyðerade. 7 þa biscop-rices 7 abbot-rices þe þa ealdras on his dagan feollan. ealle he hi oððe wið feo gesealde. oððe on his agenre hand heold. and to gafle gesette.

ſcha hanc in teram venit; atque ad Pentecoſten prima vice ſuam Curiam in nova Aula apud Weſtmynſter tenuit, ubi Rannulfo ſuo Capellano Epiſcopatum apud Dunholme dedit, qui multos jam annos ſuo conſilio univerſam Angliam gubernavit: ac ſtatim poſtea transfretavit, Comitemque Eliam è Cenomannia expulit, quam poſtea in ſuam poteſtatem redegit; & deinde ad ſancti Michaelis feſtum hanc in terram rediit. Hoc item anno, [1] in ſancti Martini feſto, tantum aucti ſunt maris fluctus, tantumque damni [maritimis] dederunt, quantum nullus meminerit eos unquam antea dediſſe: fuit autem hoc ipſo die Luna prima. Oſmondus etiam Epiſcopus de Searbyrig [2] in Adventu deceſſit.

An. MC. Hoc anno, Rex Willelmus tenuit ſuam Curiam ad Chriſti feſtum in Gleawceaſter, & ad Paſcha in Winceaſter, & ad Pentecoſten in Weſtmynſter. Ad Pentecoſten autem fuit conſpecta terra in Barrucſcira, apud quoddam oppidum, ſanguinem ebulliens; prout multi aſſeverabant qui illud ſe vidiſſe dicerent. Dein poſtridie feſti Primitiarum manè fuit Rex Willelmus inter venandum * à [3] quodam ex ſuis ſagitta occiſus, poſteaque ad Winceaſter delatus eſt, & in eo [4] Epiſcopatu ſepultus: hoc factum eſt decimo tertio anno quo regnum ſuſceperat. Fuit admodum ſtrenuus; & ſeverus in ſuam terram, & ſuos, & omnes vicinos; valde item terribilis: & malorum hominum conſiliis, quæ ei ſemper grata fuerunt, ſuaque avaritia [adductus,] hanc gentem perpetuo exercitibus [alendis,] tributiſque injuſtis vexavit; ejus quippe diebus omne juſtum concidit, & omne injuſtum coram Deo & mundo exortum eſt. Dei Eccleſias expilavit, & Epiſcopatus Abbatiaſque, quarum Præſides ejus diebus mortem obibant, omnes ſive pretio vendidit, ſive ſua poſſeſſione retinuit, atque elocavit: is enim

---

1 *Tertio Nonarum Novembris.* Flor. 2 *Tertio Nonarum Decembris, feria ſexta.* Flor.
* *In nova foreſta quæ lingua Anglorum* Ytene *nuncupatur.* Flor. 3 *Waltero, cognomento Tirello, Franco.* Flor. 4 *In veteri Monaſterio in Eccleſia ſancti Petri.* Flor.

cujuſcunque, Clerici ac Laici, hæres eſſe vellet; adeo ut eo tempore quo mortuus eſt, habuerit in ſua poſſeſſione Archiepiſcopatum in Cantwarbyrig, & Epiſcopatum in Winceaſter, eumque qui in Searbyrig, & xi. Abbatias; [&] omnes elocavit: atque ne longus ſim, quicquid Deo fuit exoſum, & odioſum hominibus, totum illud valebat in hac terra ejus temporibus: ideoque fuit toti prope ſuæ genti inviſus, & Deo abominatus, quemadmodum ejus obitus oſtendit: in medio enim ſuæ injuſtitiæ abſque pœnitentia omnique compenſatione periit. [1]Jovis die fuit interfectus, & inſequenti mane ſepultus; & quam primum fuit ſepultus, Optimates, qui prope fuerunt, ejus fratrem Heanrigum in Regem elegerunt: qui protinus Epiſcopatum in Winceaſter Willelmo Giffardo dedit, poſteaque Londinum profectus, [2]die Solis ſequente, coram altari in Weſtmynſter, Deo & omni populo promiſit ſe omnia injuſta abrogaturum quæ fratris temporibus obtinuerant,& optimas leges ſtabiliturum quæ in cujuſvis Regis diebus ante ipſum viguerunt: eumque poſt hæc Epiſcopus de Lundene Mauricius in Regem conſecravit, & ei omnes in hac terra ſeſe ſubdiderunt, ac juramenta præſtiterunt, ejuſque ſervi facti ſunt. Rex autem ſtatim poſtea, conſilio illorum qui apud ſe fuerunt, Rannulfum Epiſcopum de Dunholme permiſit prehendi, & in turrim in Lundene permiſit deduci, ibique aſſervari. Deinde ante ſancti Michaelis feſtum venit Anſealmus Archiepiſcopus de Cantwarbyrig hanc in terram, quemadmodum Rex Heanrigus, ſuorum Optimatum conſilio, eum accerſivit; propterea quod hac terra ceſſerat, ob inſignes injurias quibus Rex Willelmus illum affecerat. Statim poſt hæc, Rex cepit ſibi in uxorem Mahaldem, Malcolmi Regis Scotiæ filiam & Margaritæ optimæ Reginæ, Edwardi Regis cognatæ, atque recta Anglorum gentis proſapia oriundæ, quæ in

forðan þe he ælces mannes gehadodes ⁊ læwedes yrfe-numa beon wolde. ⁊ swa ꝥ þæs dæges þe he gefeoll. he hæfde on his agenre hand ꝥ Arce-biscop-rice on Cant-war-byrig. ⁊ ꝥ biscop-rice on Win-ceastre. ⁊ ꝥ on Sear-byrig. ⁊ xi. abbot-rices. ealle to gafle gesette. ⁊ þeah þe ic hit læng ylde. eall þet þe Gode wæs lað. ⁊ rihtfull mannan. eall ꝥ wæs gewunelic on þisan lande on his tyman. ⁊ forði he wæs for-neah ealre his leode lað. ⁊ Gode andsæte swa swa his ænde ætywde. forðan þe he on midde-wardan his un-rihte buten behreowsunge ⁊ ælcere dæd-bote gewat. On þæne þunresdæg he wæs of-slagen. ⁊ þæs on morgen bebyrged. ⁊ siððan he bebyrged wæs. þa witan. þe þa neh handa wæron. his broðer Heanrig to cynge gecuran. ⁊ he þær rihte ꝥ biscop-rice on Win-ceastre Willelme Giffarde geaf. and siððan to Lundene for. and on þan sunnan dæge þær æfter to-foran þam weofode on West-mynstre Gode and eallan folce behet eallan þa un-rihte to aleggenne þe on his broðer timan wæran. and þa betstan lagan to healdene þe on æniges cynges dæge to-foran him stodan. and hine siððan æfter þan se biscop of Lundene Mauricius to cynge gehalgode. ⁊ him ealle on þeosan lande to abugan. ⁊ aðas sworan. ⁊ his men wurdon. And se cyng sona æfter þam be þære ræde þe him abutan wæran. þone biscop Rannulf of Dunholme let niman. ⁊ into þam ture on Lundene let gebringon. ⁊ þær healdan. Ða to-foran sce. Michaeles mæssan com se Arce-biscop Ansealm of Cant-war-byrig hider to lande. swa swa se cyng Heanrig be his witena ræde him æfter sende.forþan þe he wæs ut of þis lande gefaren. for þan mycelan unrihte þe se cyng Willelm him dyde. And siððan sona her æfter se cyng genam Mahalde him to wife Malcolmes cynges dohter of Scotlande ⁊ Margareta þære goda cwæne Edwardes cynges magan. and of þan rihtan Ængla landes kyne-kynne. ⁊ on sce. Martines mæsse-

1 *Quarta Non. Auguſti, feria quinta, Indictione octava.* Flor. 2 *Nonis Auguſti.* Flor.

dæg

dæg heo ƿearð him mid mycelan ƿeorð-ſcipe for-gifen on Ƿeſt-mynſtre. ⁊ ſe Arce-biſcop Anſealm hi him beƿæddade. ⁊ ſiððan to cƿene gehalgode. ⁊ ſe Arce-biſcop Ðomaſ of Eoferƿic her æfter ſona forð-ferde. Ðeoſeſ ylceſ geareſ eac innan hærfeſt com ſe eorl Rotbert ham into Normandi. ⁊ ſe eorl Rotbert of Flandreſ. ⁊ Euſtatiuſ eorl of Bunan fram Ieruſalem. ⁊ ſona ſƿa ſe eorl Rotbert into Normandig com. he ƿearð fram eallan þam folce bliðelice underfangen. butan þam caſtelan þe ƿæron geſætte mid þæſ cyngeſ Heanrigeſ manna. togeaneſ þan he manega geƿealc ⁊ geƿinn hæfde :·

An. MCI. Her on þiſum geare to Criſteſ mæſſan heold ſe cyng Heanrig hiſ hired on Ƿeſt-minſtre. ⁊ to Eaſtran on Ƿin-ceaſtre. And þa ſona þær æfter ƿurdon þa heafod-men her on lande ƿiðerƿæden togeaneſ þam cynge. ægðer ge for heora agenan mycelan un-getrƿyƿðan. ⁊ eac þurh þone eorl Rodbert of Normandig. þe mid un-friðe hider to lande fundode. And ſe cyng ſiððan ſcipa ut on ſæ ſende hiſ broðer to dære ⁊ to lættinge. ac hi ſume æft æt þære neode abruðon. ⁊ fram þam cynge gecyrdon. ⁊ to þam eorle Rotberte gebugan. Ða to midde-ſumeran ferde ſe cyng ut to Pefeneſæ mid eall hiſ fyrde togeaneſ hiſ broðer. ⁊ hiſ þær abad. Ac on mang þiſon com ſe eorl Rotbert up æt Porteſ-muðan xii. nihtan toforan Hlaf-mæſſan. ⁊ ſe cyng mid ealre hiſ fyrde him togeaneſ com. Ac þa heafod-men him betƿenan foran. ⁊ þa broðra geſehtodan on þa gerad. þet ſe cyng for-let eall þ he mid ſtrengðe innan Normandig togeaneſ þam eorl heold. ⁊ þ ealle þa on Engle-lande heora land ongean hæfdon. þe hit ær þurh þone eorl forluron. ⁊ Euſtatieſ eorl eac eall hiſ fæder land her on lande. ⁊ þet ſe eorl Rotbert ælce geare ſceolde of Engla lande þreo þuſend marc ſeolfreſ habban. ⁊ loc hƿæðer þæra gebroðra oðerne ofer-bide.

ſancti Martini feſto ei cum magno honore data eſt in Weſtmynſter; Archiepiſcopus autem Anſealmus hanc illi connubio junxit, ac deinde in Reginam conſecravit: & Thomas Archiepiſcopus de Eoferwic [1] non multo poſt deceſſit. Hoc ipſo anno, in autumno, rediit Comes Rotbertus domum in Normanniam, & Comes Rotbertus de Flandris, & Euſtatius Comes de Buna, ab Hieroſolymis; & quamprimum Comes Rotbertus in Normanniam venit, fuit ab omni iſta provincia benigne ſuſceptus, præterquam à caſtellis quæ firmata erant Regis Heanrigi militibus, in quæ multos impetus & oppugnationes fecit.

An. MCI. Hoc anno, ad Chriſti feſtum, tenuit Rex Heanrigus ſuam Curiam in Weſtminſter, & ad Paſcha in Winceaſter. Et ſtatim poſt hæc facti erant viri ſummi in hac terra hoſtili animo in Regem, partim propter ipſorum magnam infidelitatem, partim propter Comitem de Normandig Rodbertum, qui inimice hanc in terram cogitabat. Rex idcirco poſtea naves in altum emiſit, fratris ſui incommodo & impedimento; verum earum aliquæ, cum Rex in anguſtiis eſſet, defecerunt, & ab eo deflexerunt, Comitique Rotberto ſeſe ſubdiderunt. Deinde ad mediam æſtatem prodiit Rex ad Peſeneſæ cum toto ſuo exercitu adverſus fratrem, eumque ibi expectabat. Interea autem conſcendit terram Comes Rotbertus apud Porteſmutham, XII. noctibus ante feſtum Primitiarum, & Rex cum omnibus ſuis copiis adverſus eum venit. Verum viri ſummi inter eos egreſſi, fratres in concordiam reduxerunt his conditionibus, ut Rex dimitteret quicquid in Normannia adverſus Comitem vi tenuit; ut omnibus in Anglia ſuæ terræ reſtituerentur qui eas olim Comitis cauſa amiſerant, & Euſtatio Comiti omnes patris ſui terræ in hac gente; atque ut Comiti Rotberto ſingulis annis tria millia marcarum argenti numerarentur; utque è fratribus is qui alteri eſſet ſuperſtes, hæres foret totius

1 IV. *Cal. Decembris, die Dominica.* Flor.

Anglorum terræ, etiamque Normanniæ, niſi vita defunctus hæredes haberet legitimos: hoc autem juramento firmabant XII. viri ſummi ex utraque parte, Comeſque poſtea donec præterlapſum eſſet ſancti Michaelis feſtum hac in terra degebat; cujus milites magnis injuriis affecerunt quæcunque loca proficiſcebantur, quo tempore Comes in hac terra commorabatur. Hoc item anno, Epiſcopus Rannulfus ad feſtum Candelarum è turri in Lunden noctu evaſit, ubi cuſtodiis aſſervabatur; & in Normanniam proficiſcebatur: hujus præſertim conſiliis & impulſu Comes Rotbertus hoc anno terram hanc hoſtiliter petebat.

An. MCII. Hoc anno, ad Natales fuit Rex Heanrigus in Weſtmynſter, & ad Paſcha in Winceaſter. Non multo poſt diſcordia orta eſt Regi cum Comite Rotberto de Bælæſme, qui tenuit Comitatum hac in terra, in Scrobbesbyrig, quem ejus pater Rogerus Comes antea habuerat; magnas etiam poſſeſſiones tam citra quam trans mare. Tunc Rex profectus eſt & obſedit caſtellum apud Arundel; verum cum illud haud ita propere expugnare potuit, permiſit ante illud caſtella ædificari, & in iis homines ſuos collocari; poſteaque cum toto ſuo exercitu contendit ad Brigge, ubi commoratus eſt donec illud caſtellum expugnaſſet, & Comitem Rotbertum terris privaſſet, eique omnia ademiſſet quæ in Anglorum terra poſſidebat: Comes deinde transfretavit, & exercitus domum revertebatur. Poſtea ad ſancti Michaelis feſtum, fuit Rex apud Weſtmynſter, omneſque ſummi viri hujus terræ, Clerici ac Laici; & Archiepiſcopus Anſealmus habuit Clericorum Synodum, qui ibi multas Leges confecerunt ad Religionem pertinentes: [1] multi item tum Franci tum Angli ibi baculis ſuis [paſtoralibus,] & dignitate privabantur, quam ii injuſte fuerant adepti, aut in qua inhoneſte vixerunt. Hoc ipſo anno, in hebdomada feſti Pentecoſtes,

wære yrfe-weard ealles Engla landes ⁊ eac Normandiges. buton se forð-farena yrfe-numan hæfde be rihtre æwe. ⁊ þis þa mid aðe gefestnodan XII. þa hihste of ægðre healfe. ⁊ se eorl siððan oððet ofer sce. Michaeles mæsse her on lande wunode. ⁊ his men mycel to hearme æfre gedydon swa hi ferdon. þa hwile þe se eorl her on lande wunode. Þises geares eac se biscop Rannulf to þam Candel-mæssan ut of þam ture on Lunden nihtes oðbærst. þær he on hæftneðe wæs. ⁊ to Normandige for. þurh þes macunge mæst ⁊ to-sprytinge se eorl Rotbert þises geares þis land mid un-friðe gesohte :·

An. MCII. On þisum geare to Natiuiteð wæs se cyng Heanrig on West-mynstre. ⁊ to Eastron on Win-ceastre. And sona þær æfter wurdon un-sæhte se cyng ⁊ se eorl Rotbert of Bælesme se hæfde þone eorldom her on lande on Scrobbesbyrig. þe his fæder Rogere eorl ær ahte. ⁊ micel rice þærto ægðer ge beheonon þa sæ. ge begeondon. And se cyng ferde ⁊ besæt þone castel æt Arundel. ac þa he hine swa hraðe gewinnan ne mihte. he let þær toforan castelas gemakian. ⁊ hi mid his mannan gesette. ⁊ siððan mid ealre his fyrde ferde to Brigge. ⁊ þær wunode oððet he þone castel hæfde ⁊ þone eorl Rotbert belænde. ⁊ ealles benæmde þes he on Engla lande hæfde. ⁊ se eorl swa ofer sæ gewat. and se fyrde syððan ham cyrde. Ða þær æfter to sce. Michaeles mæssan wæs se cyng æt Westmynstre ⁊ ealle þa heafod men on þis lande. gehadode ⁊ læwede. ⁊ se Arce-biscop Ansealm heold gehadodra manna sinoð. ⁊ hi þær manega beboda setton þe to Cristendome belimpað. ⁊ ægðer manige Frencisce ⁊ Englisce þær heora stafas ⁊ rice for-luron þe hi mid un-rihte begeaton. oþþe mid woge þær on lifedon. And on þisum ylcan geare on Pentecosten mæssan

1 *Scilicet Guido Perſorenſis, Aldwinus Rameſienſis, Wimundus Taueſtokenſis, Haimo de Cernel, & ille de Wiceleneia, Ægelricus de Middeltuna, Godricus de Burgo, Ricardus de Heli, Robertus de ſancto Eadmundo.* Flor.

wuce

ƿuce. þa coman þeofas. sum of Aluearnie. sum of France. ⁊ sum of Flandres. ⁊ breokan þa mẏnstre of Burh ⁊ þær inne naman mẏcel to gode on golde ⁊ on seolfre. þet ƿæron roden ⁊ calicen and candelsticcan :·

An. MCIII. Her on þisum geare to mide-ƿintra ƿæs se cẏng Heanrig æt Ƿæst-mẏnstre. And þær æfter sona ferde se biscop Ƿillelm Giffard ut of þis land. forþan þe he ongean riht nolde his hades on-fon æt þam Arce-biscop Girarde of Eoferƿic. And þa to þan Eastran heold se cẏng his hired on Ƿin-ceastre. ⁊ þær æfter ferde se Arce-biscop Ansealm of Cant-ƿar-bẏrig to Rome. sƿa sƿa him ⁊ þam cẏnge geƿearð. Ðises geares eac com se eorl Rotbert of Normandig to spræcene ƿið þone cẏng her on lande. ⁊ ær he heonne ferde he for-geaf þa þreo þusend marc þe him sceo cẏng Heanrig be fore-ƿeard ælce geare gifan sceolde. On þisum geare eac æt Heamstede innan Barruc-scire ƿæs geseƿen blod of eorðan. Ðis ƿæs sƿiðe gedeorfsum gear her on lande þurh mæni-fealde gẏld. ⁊ þurh orf-cƿealm. ⁊ ƿæstma for-ƿeorðenesse ægðer ge on corne. ⁊ eac on eallon treoƿ-ƿæstman. Eac on morgen uppon sce. Laurentius mæsse-dæg gedẏde se ƿind sƿa mẏcel to hearme her on lande on eallon ƿæstman. sƿa nan man ne gemunde ꝥ æfre ænig ær gedẏde. On þisum ẏlcan geare Maðias abbot of Burh forð-ferde. se ne lẏfode na leng þam an geare sẏððan he abbot ƿæs. Æfter sce. Michaeles mæssan on XII. kl. Nov. he ƿæs mid Processions under-fangan to abbot. ⁊ on þam ẏlcan dæge þes oðres geares he ƿearðe dead on Gleaƿ-ceastre. ⁊ þær bebẏrged :·

An. MCIV. Her on þisum geare to Cristes mæssan heold se cẏng Heanrig his hired æt Ƿest-minstre. ⁊ to Eastron on Ƿin-ceastre. ⁊ to Pentecosten eft on Ƿest-mẏnstre. Ðises geares ƿæs se forma Pentecostes dæg on Non. Jun. ⁊ on þam

venerunt direptores, alii de Aluearnie, alii de Francia, alii de Flandria, & vi ingreſſi ſunt Monaſterium de Burh, atque inde ceperunt plurima bona, aurea & argentea, nempe cruces, calices, & candelabra.

An. MCIII. Hoc anno, ad Natales, fuit Rex Heanrigus apud Weſtmynſter. Haud multo poſt ceſſit Epiſcopus Willelmus Giffardus hac terra, propterea quod [1] contra jus recuſarit conſecrationem ſuam accipere à Girardo Archiepiſcopo Eboracenſi. Deinde ad Paſcha tenuit Rex ſuam Curiam in Winceaſter; & poſtea profectus eſt Anſealmus Archiepiſcopus de Cantwarbyrig Romam *, quemadmodum Regi cum eo convenerat. Hoc item anno, venit Comes Normanniæ Rotbertus ut colloquium haberet cum Rege in hac terra, & antea quam hinc diſcederet, condonavit [Regi] tria millia marcarum, quæ ei à Rege Heanrigo ex pacto ſingulis annis ſolvenda erant. Hoc etiam anno, apud Heamſtede in Barrucſcira conſpectus fuit ſanguis de terra [effluens.] Hoc anno multis anguſtiis premebatur hæc terra propter multifaria tributa, & propter pecorum luem, & frugum interitum, tam ſegetis, quam omnis generis fructuum. Mane item feſti ſancti Laurentii, dederunt venti tantum damni in hac terra omni generi fructuum, quantum nullus unquam antea dediſſe meminerit. Hoc ipſo anno, Mathias Abbas de Burh deceſſit, qui non vixit plus uno anno poſtquam Abbas factus eſt. Poſt ſancti Michaelis feſtum, XII. kal. Novembris, fuit cum Proceſſione ſuſceptus in Abbatem, & eodem ipſo die inſequentis anni mortem obiit in Gleawceaſter, & ibi ſepultus eſt.

An. MCIV. Hoc anno, ad Chriſti feſtum, tenuit Rex Heanrigus ſuam Curiam apud Weſtmynſter, & ad Paſcha in Winceaſter, & ad Penteceſten rurſum in Weſtmynſter. Hoc anno fuit primus Pentecoſtes dies Nonis Junii, & die Martis

1 *Vide* Florentium Wigornienſem *ſub hoc Anno.* * *Quinto Cal. Maii.* Flor.

ſequente conſpecti ſunt quatuor circuli meridie circa Solem, albi coloris, quiſque ſub alio collocatus, quaſi eſſent picti. Omnes qui id videbant, obſtupuerunt, propterea quod nunquam antea tales [ſe vidiſſe] meminerant. Poſt hæc pax facta eſt inter Comitem Rotbertum de Normannia, & Robertum de Bælæſine, (quem Rex Heanrigus olim terris privarat, & Anglorum terra expulerat) & per eorum concordiam facti ſunt hoſtes Rex de Anglorum terra & Comes de Normannia. Tunc Rex ſuos trans mare in Normanniam miſit, & ſummi viri in ea terra illos exceperunt, inque proprium Dominum, Comitem, proditionem exercentes, in ſua caſtella admiſerunt, unde crebras moleſtias, vaſtationibus atque incendiis, Comiti exhibuerunt. Hoc item anno, Willelmus Comes de Moretonn, hac è terra in Normanniam tranſiit; ſed poſtquam eo perveniſſet, contra Regem depugnavit, propterea quod ei Rex omnia ademerat, & privarat iis poſſeſſionibus quas in hac terra habuit. Haud facile explicari poſſunt hujus terræ miſeriæ, quibus ea hoc tempore afflicta eſt per varia ac multifaria injuſta, ac tributa, à quibus nunquam ceſſarunt aut deſtiterunt: quacunque etiam Rex ivit, deprædationibus familia ejus populum infelicem oppreſſit; ſubinde item incendia & homicidia exercebant. Omnibus his Deus erat infenſus, & miſera hæc gens vexata.

An. MCV. Hoc anno, ad Natales, tenuit Rex Heanrigus ſuam Curiam apud Windleſoram; & poſtea in Quadrageſima transfretavit in Normanniam contra fratrem ſuum Rotbertum Comitem. Dum ibi viveret, abſtulit fratri Cathum & Baius; & pene omnia caſtella ac ſummi viri in iſta terra illi erant ſubditi: is autem poſtea in Autumno reverſus eſt in hanc terram. Quicquid vero in Normannia fuerat adeptus, in pace & ſubjectione manſit, præter ea [loca] quæ Comiti Willelmo de Morton ex quavis parte vicina erant; illa enim is frequenter exagitabat quam vehementer poſſet, propter terram amiſſam in hac gente. Deinde ante Chriſti feſtum venit Rot-

Tiwes-dæge þær æfter ætywdan feower circulas to þam mid-dæge onbutan þære sunnan hwites hiwes. ælc under oðran gebroiden swylce hi gemette wæron. Ealle þe hit gesawon wundredon. forðan hi næfre ær swilce ne gemundon. Her æfter wurdon sehte se eorl Rotbert of Normandig ⁊ Rotbert de Bælæsme. þe se cyng Heanrig æror belænd hæfde. ⁊ of Engla lande adrifen. ⁊ þurh heora sehte wurdon wiðer-ræde se cyng of Engla lande. ⁊ se eorl of Normandig. And se cyng his folc ofer sæ into Normandig sende. ⁊ þa heafod-men þer on lande hi underfengon. ⁊ on heora hlafordes þæs eorles swicdome into heora castelan gelogodan. þanon hi manige gedrecednyssa on hergunga ⁊ on bærninge þam eorle gedydon. Eac þises geares Willelm eorl of Moretonn heonon of lande into Normandig for. ac syððan he afaren wes. he wið þone cyng geworhte. for hwan hine se cyng ealles benæmde. ⁊ belænde þæs þe he her on lande hæfde. Nis eaðe to asecgenne þises landes earmða þe hit to þisan timan dreogende wæs þurh mistlice ⁊ mænig-fealdlice un-riht ⁊ gyld. þe næfre ne geswican ne ne ateorodon. ⁊ æfre ealswa se cyng for. ful hergung þurh his hired uppon his wreccea folc wæs. ⁊ þær on mang oft bærneta. ⁊ man-slihtas. Eall þis wæs God mid to gremienne. ⁊ þas arme leode mid to tregienne :-

An. MCV. On þisum geare to Natiuiteð heold se cyng Heanrig his hired æt Windlesoran. ⁊ þær æfter to þam Lengtene he for ofer sæ into Normandig uppon his broðer Rotbert eorl. And on mang þam þe he þær wunode he gewann of his broðer Caþum ⁊ Baius. ⁊ mæst ealle þa castelas ⁊ þa heafod-men þær on lande him wurdon under-þeodde. ⁊ se siððan to herfest eft ongean hider to lande com. And ꝥ he on Normandig gewunnen hæfde. syððan on sibbe ⁊ him gebygle wunode. butan þa þe þam eorle Willelme of Mortoin ahwær neah wunedon. þa he gelomlice geswæncte swa he swiðost mihte for his land-lyre her on lande. And þa toforan Cristes mæssan com

com Rotbert de Bælesme hider to lande to þam cynge. Ðis wæs swiðe gedyrfrum gear her on lande þurh wæstma forwordenessa. ⁊ þurh þa mænig-fealde gyld þe næfre ne geswican ær se cyng ofer-fore. ⁊ þa hwile þe he þær wæs. ⁊ eft syððan he ongean com:·

An. MCVI. Her on þison geare wæs se cyng Henrig to Natiuiteð on West-mynstre ⁊ þær his hired heold. ⁊ uppon þære tide Rotbert de Bælesme mid un-sehte fram þam cynge ut of þison lande into Normandige for. Ða her æfter on foran Længtene wæs se cyng æt Norð-hamtune. ⁊ se eorl Rotbert his broðer of Normandig þyder to him com. ⁊ forðam se cyng him nolde agifan ꝥ þe he on Normandige uppon him genumen hæfde. hi mid un-sehte to-hwurfon. ⁊ se eorl ferde ofer sǽ sona eft ongean. On þære for-man Længten wucan on þone frige-dæg xiv. kl. Mar. on æfen ætywde an un-gewunelic steorra. ⁊ lange stunde þær æfter wæs ælce æfen gesewen hwile scinende. Se steorra ætywde innon ꝥ suð-west. he wæs litel geþuht ⁊ deorc. ac se leoma þe him fram stod wæs swiðe beorht ⁊ swilce orm-æte beam geþuht norð-east scinende. ⁊ sumne æfen wæs gesewen swilce se beam ongean-weardes wið þes steorran wærd fyrclende wære. Gehwylce sædon ꝥ hig ma on þison timon un-cuðra steorra gesawon. ac we hit openlicor ne awriton forðam þe we hit sylfe ne sawon. On þa niht þe on morgen wæs cena Domini. ꝥ is se þunres-dæg toforan Eastran. wæron gesewen twegen monan on þære heofonan toforan þam dæge. oðer be eastan. ⁊ se oðer be westan. begen fulle. ⁊ þæs ylcan dæges wæs se mona xiv. To Eastran wæs se cyng æt Baðan. ⁊ to Pentecosten æt Sear-byrig. forðam þe he nolde on his fundunge ofer sǽ hired healdan. Ðær æfter toforan August ferde se cyng ofer sæ into Normandig. ⁊ ealle mæst þe þær on lande wæron him on his willan to gebugon. wiðuton

bertus de Bælæſme hanc in terram ad Regem. Hic annus fuit valde calamitoſus in hac terra propter fructuum interitum, & propter multa tributa, à quibus nunquam ceſſatum eſt, ſive antea quam Rex transfretaret, ſive quo tempore ibi ageret, ſive poſtquam reverſus fuiſſet.

An. MCVI. Hoc anno, fuit Rex Henrigus ad Natales in Weſtmynſter, & ibi ſuam Curiam tenuit: atque in eo feſto Rotbertus de Bælæſme hoſtiliter à Rege ex hac terra in Normanniam diſceſſit. Poſt hæc, ante Quadrageſimam, fuit Rex apud Northamtune, & Comes Rotbertus ejus frater è Normannia eo ad illum pervenit: verum quoniam Rex ei recuſabat reſtituere quod in Normannia ab illo eripuerat, animis inimicis diſceſſerunt; atque Comes reverſus eſt ſtatim in tranſmarina. In prima Quadrageſimæ hebdomada, die Veneris, xiv. kal. Martii veſperi, apparuit inſolita ſtella, & [1] per longum poſtea tempus fuit ſingulis diebus veſperi aliquandiu fulgens conſpecta. Stella apparuit in Notozephyro, quæ exigua eſt viſa & obſcura; verum radius qui ab ea profluxit admodum clarus eſſe atque ingens radius putabatur, verſus Euroaquilonem fulgens: quodam die, veſperi, conſpectus fuit radius tranſverſim ſeſe ſtellæ huic ingerere. Plerique dicebant ſe plures ſub id tempus inſolitas ſtellas conſpexiſſe; verum nos illud pro certo non ſcribemus, propterea quod ipſi non vidimus. Nocte præcedente Cœnam Domini, id eſt, die Jovis ante Paſcha, fuerunr conſpectæ duæ Lunæ in cœlis ante lucem, altera in Oriente, alrera in Occidente, utraque plena: hoc autem ipſo die fuit Luna xiv. Ad Paſcha fuit Rex apud Bathan, & ad Pentecoſten apud Searbyrig, propterea quod nollet abſens [ab Anglia] apud tranſmarinos Curiam tenere. Poſtea ante Auguſtum ivit Rex trans mare in Normanniam, & omnes prope qui in ea terra fuerunt ejus voluntati morem gerebant, præter Ro-

1 *Per* XXV. *dies.* Flor.

bertum de Bæleſme ac Comitem de Moretoin cum paucis aliis de viris primariis, qui à partibus Comitis Normanniæ uſque tunc ſteterunt; ideoque Rex cum exercitu profectus, obſedit quoddam caſtellum Comitis de Moretoin, Tenercebrai dictum. Dum Rex caſtellum obſideret, Comes Normanniæ Rotbertus, circa ſancti Michaelis feſtum, invaſit Regem cum exercitu, atque cum eo Rotbertus de Bæleſme, & Willelmus Comes de Moretoin, omneſque qui ab eorum partibus ſtabant; verum Rex viribus ſuperior victoriam adeptus eſt. Ibi fuit Comes de Normannia captus, & Comes de Moretoin, & Rotbertus de Stutteuile; qui ad Angliam poſtea miſſi cuſtodiis committebantur. Rotbertus de Bæleſme ibi fuit fugatus, & Willelmus Criſpin prehenſus, multique cum illo. Eadgarus Clito, qui non multo ante à Rege ad Comitem defecerat, ibi etiam captus eſt, quem [tamen] poſtea dimiſit Rex impunitum. Poſt hæc, ſubjugavit Rex quicquid in Normannia fuit, atque eam in ditionem ſuam redactam ad arbitrium diſpoſuit. Hoc item anno, contigit grave admodum ac nefarium prælium inter Imperatorem de Sexlande ejuſque filium; atque in pugna pater interfectus eſt, filiuſque capeſſit regnum.

An. MCVII. Hoc anno, ad Chriſti feſtum, fuit Rex Henricus in Normannia, quam terram in ſuam ditionem redegit, ac diſpoſuit; poſteaque in Quadrageſima hanc in terram venit, & ad Paſcha ſuam Curiam in Windleſora tenuit, ad Pentecoſten autem in Weſtmynſter. Poſt hæc, Auguſti [menſis] initio, fuit in Weſtmynſter, & ibi Epiſcopatus Abbatiaſque ſupplevit, quæ ſive in Anglia ſive in Normannia carebant Præſidibus & Paſtoribus. Ibi tot [donavit,] quot nullus unquam meminerit uno tempore quenquam donaviſſe. Eo ipſo tempore, inter alios qui Abbatias adepti ſunt, Ernulfus, qui antea fuit Prior in Cantwarabyrig, capeſſit Abbatiam in Burh. Hoc factum eſt VII. circiter anno, quo Rex Henricus imperium ſuſceperat, primo autem & quadrageſimo anno quo Fran-

Rotbert de Bælesme. and þam eorle of Moretoin. ⁊ feawa oðre of þam heafodmannan þe mid þam eorle of Normandige þe gyt heoldan. ⁊ forðan se cyng syððan mid fyrde for. ⁊ besæt þær eorles ænne castel of Moretoin. Tenercebrai hatte. On mang þam þe se cyng þone castel besæt. com se eorl Rotbert of Normandig on sce. Michaeles mæsse æfen uppon þone cyng mid his fyrde ⁊ mid him Rotbert de Bælesme. ⁊ Willelm eorl of Moretoin. ⁊ ealle þa þe mid heom woldan. ac seo strengðe ⁊ se sige wearð þæs cynges. Ða wearð se eorl of Normandig gefangen. ⁊ se eorl of Moretoin. ⁊ Rotbert de Stutteuile. ⁊ to Engla lande syððan gesende. ⁊ on hæftneðe gebrohte. Rotbert de Bælesme þær wearð aflymed. ⁊ Willelm Crispin gelæht. ⁊ manige forð-mid. Eadgar æþeling. þe litle ær fram þam cynge to þam eorl wæs gefaren. þær wæs eac gefangen. þone let se cyng syððan sac-leas faran. Syððan geeode se cyng eall ꝥ on Normandige wæs. ⁊ hit on his willan ⁊ gewealde gesette. Ðises geares eac wæron swiðe hefige and sinlice gewinne betwux þam Casere of Sexlande and his sunu. ⁊ on mang þam gewinnan se fæder forð-ferde. ⁊ se sunu feng to þam rice:·

An. MCVII. On þisum geare to Cristes mæssan wæs se cyng Henri on Normandig. ⁊ ꝥ land on his geweald dihte. ⁊ sette. ⁊ þær æfter to Længtene hider to lande com. ⁊ to Eastran his hired on Windlesoran heold. and to Pentecosten on West-mynstre. And syððan eft to Augustes anginne on West-mynstre wæs. ⁊ þær þa biscop-ricen ⁊ abbod-ricen geaf. ⁊ sette þe on Engle-lande oððe on Normandige buton ealdre ⁊ hyrde. Ðera wæron swa fela swa nan man næs þe gemunde ꝥ æfre ær swa fela togædere gyfene wæron. And æt þes ylcan syðe on mang þa oððre þe abbot-rices underfengon. Ernulf þe ær wæs prior on Cant-wara-byrig. feng to þam abbot-rice on Burh. Ðis wæs rihtlice ymb VII. gear þæs þe se cyng Henri cynedomes on-feng. ⁊ wæs ꝥ an ⁊ feower-

tigeðe

tigeðe gear þæs þe Francan þises landes weoldan. Manege sædon þet hi on þam monan þises geares mistlice tacna gesawon. ⁊ ongean cynde his leoman wexende ⁊ waniende. Þises geares forð-ferdon Mauricius biscop on Lunden. ⁊ Rotbeart abbot on scē. Eadmundes-byrig. ⁊ Ricard abbot on Elig. Þises geares eac forð-ferde se cyng Eadgar on Scotlande Idus Januar. ⁊ feng Alexander his broðer to þam rice swa se cyng Henri him geuðe:·

An. MCVIII. Her on þisum geare wæs se cyng Henri to Natiuiteð on West-mynstre. ⁊ to Eastron on Win-ceastre. ⁊ to Pentecosten eft on West-mynstre. ⁊ þær æfter toforan Aug. he ferde into Normandig. And se cyng of France Philippus forð-ferde Non. Aug. ⁊ feng his sunu Loðewis to þam rice. ⁊ wurdon syððon manege gewinn betwux þam cynge of France ⁊ þam of Engle-lande. þa hwile þe he on Normandig wunode. On þisum geare eac forð-ferd se Arce-biscop Girard of Eoferwic toforan Pentecosten. ⁊ wearð syððan Thomas þær to gesett:·

An. MCIX. Her on þison geare wæs se cyng Henri to Cristes mæssan ⁊ to Eastron on Normandig. ⁊ toforan Pentecosten hider to lande com. ⁊ his hired on West-mynstre heold. Ðær wurdon þa forewearda full worhte. ⁊ þa aðas gesworene his dohter þam Casere to gifene. Þises geares gewurdon swiðe fela þunra. ⁊ þa swiðe ægeslice. ⁊ se Arce-biscop Anselm of Cant-wara-byrig forð-ferde on þam dæge XI. kl. Apr. ⁊ wæs se forma Easter dæg on Letania maior:·

An. MCX. On þisum geare heold se cyng Henri his hired to Cristes mæssan æt West-mynstre. ⁊ to Eastron he wæs æt Mærle-beorge. ⁊ to Pentecosten forman siðe his hired on þam niwan Windles-oran heold. Þises geares send se cyng toforan Længtene his dohter mid mænig-fealdan madman ofer sæ. ⁊ hi þam Casere for-geaf. On þære fiftan nihte on

ci hanc terram gubernarant. Multi dicebant ſe in Luna hoc anno varia ſigna vidiſſe, & contra natura lucem ejus creviſſe & defeciſſe. Hoc anno, deceſſerunt Mauritius Epiſcopus in Lunden, & Rotbeartus abbas in S. Eadmundesbyrig, & Ricardus abbas in Elig. Hoc item anno, [1] deceſſit Eadgarus Rex in Scotia, Idibus Januarii, & capeſſit Alexander ejus frater regnum, quemadmodum Rex Henricus [illud] ei conceſſit.

An. MCVIII. Hoc anno, fuit Rex Henricus ad Natales in Weſtmynſter, & ad Paſcha in Winceaſter, & ad Pentecoſten rurſum in Weſtmynſter: poſtea autem ante Auguſtum tranſiit in Normanniam. Rex etiam Francorum Philippus mortuus eſt Nonis Auguſti, & regnum capeſſit ejus filius Lothewis; atque commiſſa ſunt poſtea multa prælia inter Regem Franciæ & Regem Angliæ, dum hic in Normannia agebat. Hoc item anno, deceſſit Girardus, Archiepiſcopus de Eoferwic, ante Pentecoſten, & fuit poſtea Thomas ibi conſtitutus.

An. MCIX. Hoc anno, fuit Rex Henricus ad Chriſti feſtum & ad Paſcha in Normannia, & ante Pentecoſten hanc in terram venit, ſuamque Curiam in Weſtmynſter tenuit. Ibi erant pactiones confectæ & juramenta præſtita de filia ſua [2] Imperatori [in uxorem] danda. Hoc anno, fuit magna vis tonitruum, valde quidem terribilium; & Archiepiſcopus de Cantwarabyrig Anſealmus deceſſit die XI. Calendarum Aprilis: atque primus dies Paſchatis fuit in Letania majori.

An. MCX. Hoc anno, tenuit Rex Henricus ſuam Curiam ad Chriſti feſtum apud Weſtmynſter, & ad Paſcha fuit apud Mærlebeorge, & ad Pentecoſten prima vice ſuam Curiam in nova Windleſora tenuit. Hoc anno miſit Rex ante Quadrageſimam ſuam filiam cum multis theſauris trans mare, eamque [2] Imperatori [in uxorem] dedit. Quinta nocte Maii men-

1 *Octavo Idus Januarii.* Flor. 2 *Henrico V.*

ſis,

ſis, apparuit Luna veſperi clare fulgens; poſtea autem paullatim ejus lux defecit, adeo ut prima ſtatim nocte in tantum evaneſceret, ut neque lux, neque globus, neque de illa quicquam conſpiceretur; quo in ſtatu manſit fere uſque ad lucem; poſtea autem plena & clare fulgens apparuit: fuit hoc ipſo die ætate quatuordecim noctium. Tota nocte fuit æther valde ſerenus, & ſtellæ in omnibus cœli partibus clare admodum fulgebant; arborum autem fructibus hac nocte gelu plurimum nocuit. Poſtea Junii menſe, conſpecta eſt ſtella in Euro-Aquilone, atque radiavit verſus Lybonotum, in quo ſtatu compluribus noctibus viſa erat, & multa nocte poſtquam altius aſcendiſſet, viſa eſt à tergo verſus Borea-zephyrum inclinare curſum. Hoc anno, terris privati erant Philippus de Brauſe, & Willelmus Mallet, & Willelmus Bainart. Hoc item anno, deceſſit Elias Comes, qui Cenomanniam à Rege Heanrico tenuit, ... & poſt ejus obitum, illam capeſſit Comes de Angeow, eamque contra Regem tenuit. Hic annus fuit valde miſeriarum plenus in hac terra per tributa quæ Rex erogavit in filiæ dotem, & per malas tempeſtates, quæ terræ frugibus multum nocuerunt; atque arborum fructus per totam hanc terram prope omnes interibant. Hoc anno, cœperunt ædificare novum Monaſterium in Ceorteſige.

Maies monðe. ætyƿde se mona on æfen beorhte scinende. ⁊ siððan litlan ⁊ litlan his leoht ƿanode. sƿa ꝥ he sona nihtes to þam sƿiðe mid ealle acƿanc. ꝥ naðer ne leoht. ne trændel. ne nan þing mid ealle of him ƿæs ȝeseȝen. ⁊ sƿa þurh-ƿunode fulneah oð dæȝ. ⁊ syððan full ⁊ beorhte scinende ætyƿde. he ƿæs þæs ylcan dæȝes feoƿertyne nihta eald. Ealle þa niht ƿæs seo lyft sƿiðe clene. ⁊ þa steorran ofer eall þa heofon sƿiðe beorhte scinende. ⁊ treoƿ-ƿæstmas ƿurdon þære nihte þurh forste sƿiðe for-numene. Ðær æfter on Junies monðe ætyƿde an steorra norðan-eastan. ⁊ his leoma stod toforan him on þet suð-ƿest. ⁊ þus maneȝa niht ƿæs ȝeseȝen. ⁊ furðor nihtes syððan he uferor astah. he ƿæs ȝeseȝen on bæc on ꝥ norð-ƿest ȝanȝende. Ðises ȝeares ƿurdon belænde Philippus de Braose. ⁊ Ƿillelm Mallet. ⁊ Ƿillelm Bainart. Eac þises ȝeares forð-ferde Elias eorl. þe þa Mannie of þam cynȝe Heanri ȝeheold. ⁊ on [a] cƿeoƿ". ⁊ æfter his forðsiðe feng to se eorl of Anȝeoƿ. ⁊ hi toȝeanes þam cynȝe heold. Ðis ƿæs sƿiðe ȝedeorffrum ȝear her on lande þurh ȝyld þe se cynȝ nam for his dohter ȝyfte. ⁊ þurh un-ȝeƿædera forþan eorð-ƿæstmas ƿurdon sƿiðe amyrde. ⁊ treoƿ-ƿæstmas ofer eall þis land forneah eall for-ƿurdon. Ðises ȝeares me beȝan æreost to ƿeorcenne on þam niƿan mynstre on Ceortes-æȝe :·

An. MCXI. Hoc anno, corona ſua non indutus eſt Rex Henricus ſive ad Chriſti Natales, ſive ad Paſcha, ſive ad Pentecoſten. Deinde in Auguſto transfretavit in Normanniam, propter inimicitias quas cum eo ſuſceperant nonnulli confines Franciæ, præſertim vero propter Comitem de Angeou, qui Cenomanniam adverſus eum tenuit; atque cum eo perveniſſet, multæ proditiones, & incendia, & vaſtationes ab utraque parte exercebantur. Hoc anno, deceſſit Rotbertus Comes Flandriæ, & [Comitatum] capeſſit filius ejus Baldewinus.

An. MCXI. On þison ȝeare ne bær se cynȝ Henri his coronan to Cristes mæssan. ne to Eastron. ne to Pentecosten. And innan August he ferde ofer sæ into Normandiȝ. for un-sehte þe ƿið him hæfdon sume be þam ȝemæran of France. ⁊ sƿiðost for þam eorle of Anȝeoƿ þe þa Mannie toȝeanes him heold. ⁊ siððan he þider ofer com. maneȝa un-ræda ⁊ bærnetta. ⁊ herȝunȝa hi heom betƿeonan ȝedydan. On þison ȝeare forð-ferde se eorl Rotbert of Flandran. ⁊ feng his sunu Baldeƿine þærto. Ðises

a *Lectio fortaſſe vitioſa: certè vocabuli ſignificatio me latet.*

ȝeares

geares wæs swiðe lang winter ⁊ hefig time ⁊ strang. ⁊ þurh ꝥ eorð-wæstmas wurdon swiðe amyrde. ⁊ gewearð se mæsta orf-cwealm þe ænig mann mihte gemunan :·

An. MCXII. Eall þis gear wunode se cyng Henri on Normandig for þære unsehte þe he hæfde wið France. ⁊ wið þone eorl of Angeow þe þa Mannie togeanes him heold. And on mang þam þe he þær wæs. he belænde þone eorl of Eureus. ⁊ Willelm Crispin. ⁊ ut of Normandi adraf. ⁊ Philippe de Braus his land ageaf. þe ær wæs belænd. ⁊ Rotbert de Bælesme he let niman. ⁊ on prisune don. Þis wæs swiðe god gear ⁊ swiðe wistfull on wudan ⁊ on feldan. ac hit wæs swiðe hefig time ⁊ sorhfull þurh or-mætne man-cwealm :·

An. MCXIII. Her on þison geare wæs se cyng Henri to Natiuiteð ⁊ to Eastron ⁊ to Pentecosten on Normandig. And þær æfter to sumeran he sænde hider to lande Rotbert de Bælesme into þam castele to Wærham. ⁊ him-sylf sona þær æfter hider to lande com :·

An. MCXIV. On þison geare heold se cyng Henri his hired to Natiuiteð on Windlesoran. ⁊ þæs geares syððan he ne heold hired nan oftar. And to middan sumeran he ferde mid fyrde into Wealon. ⁊ þa Wyliscean coman ⁊ wið þone cyng griðedon. ⁊ he let þær inne castelas weorcean. ⁊ þær æfter innan Septembre he for ofer sæ into Normandig. Þises geares on æfteward Mai wæs gesewen an selcuð steorra mid langan leoman manege niht scinende. Eac on þis ylcan geare wæs swa mycel ebba æghwær anes dæges. swa nan man ærur ne gemunde. ⁊ swa ꝥ man ferde ridende ⁊ gangende ofer Temese be eastan þære brigge on Lunden. Þises geares wæron swiðe mycele windas on Octobre monðe. ac he wæs or-mæte mycel on þa niht Octab. sancti Martini. ⁊ ꝥ gehwær on wudan ⁊ on tunan gecydde. Eac

Hujus anni tempeſtas hyemalis fuit longa, gravis, & dura; quæ quidem terræ frugibus plurimum nocuit: fuit item major pecudum lues quam ullus unquam meminerit.

An. MCXII. Totum hunc annum agebat Rex Henricus in Normannia propter inimicitias quæ ſibi erant cum Francia, & cum Comite de Angeou, qui Cenomanniam contra eum defendit. Dum ibi commorabatur, poſſeſſionibus privabat Comitem de Eureus, ac Willelmum Criſpin, & è Normannia expulit; Philippo autem de Braus qui antea fuerat terris privatus, eas reddidit: & Rotbertum de Bæleſme prehendi permiſit, & in carcerem conjici. Hic annus inſigniter abundabat frugibus agrorum & arborum; valde autem gravis & luctuoſus erat propter graviſſimam peſtilentiam.

An. MCXIII. Hoc anno, fuit Rex Henricus, ad Natales, & ad Paſcha, & ad Pentecoſten, in Normannia. Poſtea in æſtate, mittebat hanc in terram Rotbertum de Bæleſme, in caſtellum de Wærham; atque ipſe [1] non multò poſt hanc in terram venit.

An. MCXIV. Hoc anno, tenuit Rex Henricus ſuam Curiam ad Natales in Windleſora; neque rurſum hoc anno tenuit Curiam. Ad medium æſtatis profectus eſt cum exercitu in Walliam, Wallique venientes cum Rege fœdus fecerunt, atque is permiſit inibi caſtella ædificari; poſteaque in Septembri transfretavit in Normanniam. Hoc anno, ſub finem [menſis] Maii, conſpecta erat inſolita quædam ſtella cum longis radiis, multas noctes fulgens. Hoc item ipſo anno, tantus fuit ubique aquarum defectus quodam die, quantum nullus unquam meminerit, adeo ut equites & pedites tranſirent Tameſin ab Orientali parte pontis in Lunden. Hoc anno, fuerunt venti admodum vehementes in Octobris menſe, verum immoderati plane in Octavis ſancti Martini noctu, quod undique ſylvæ atque oppida indicabant. Hoc

1 *Menſe Julio.* Flor.

item anno, Rex [1] dedit Archiepiſcopatum in Cantwarabyrig Radulpho, qui fuit prius Epiſcopus in Hrofeceaſter: & Archiepiſcopo in Eoferwic Thomæ [2] mortuo [3] ſucceſſit Turſteinus, qui fuit prius Regis capellanus. Sub hoc tempus ivit Rex verſus mare, & transfretare ſtatuit; verum adverſa tempeſtate impeditus erat: miſit interim literas ad Abbatem de Burh Ernulfum, & juſſit eum celeriter ad ſe venire, propterea quod vellet narrare rem ei gratam. Cum eo perveniſſet, coëgit illum ſuſcipere Epiſcopatum de Hrofceaſter, & una cum Rege, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & tota nobilitas in Anglorum terra: is autem diu recuſavit, ſed fruſtra; Rex enim juſſit Archiepiſcopum illum deducere ad Cantwarabyrig, & invitum conſecrare in Epiſcopum. Hoc factum eſt in oppido quod appellatur Burne, XVII. kal. Octobris. Cum Monachi de Burch hoc audiviſſent, tam mœſti facti ſunt quam antea nunquam; propterea quod is erat vir admodum bonus & mitis, atque multum boni fecit tum domi tum foris, dum ibi vitam agebat. Deus Omnipotens ſemper habitet cum eo. Statim poſtea dedit Rex Abbatiam cuidam Monacho de Sæis, Johanni nomine, rogatu Archiepiſcopi de Cantwarbyrig. Non multo poſt miſerunt eum Romam Rex & Archiepiſcopus de Cantwarabyrig ad Archiepiſcopi Pallium petendum, Monachum item cum illo, Warnerum nomine, & Archidiaconum Johannem, Archiepiſcopi nepotem; quibus res ibi proſpere ceſſerunt. Hoc factum eſt die XI. Octobris, in oppido quod vocatur Rugenore; & eodem ipſo die Rex navim conſcendit in Porteſmutha.

on þisum geare se cyng geaf ꝥ Arce-biscop-rice on Cant-wara-byrig Raulfe. se wæs ærur biscop on Hrofe-ceastre. ⁊ se Arce-biscop on Eoferwic Thomas forðferde ⁊ feng Turstein þærto. se wæs ærur þæs cynges capelein. On þæs ylcan tyme ferde se cyng toweard þone sæ. ⁊ ofer wolde. ac weder him lætte. þa hwile þa sende he his writ æfter þone abbot Ernulf of Burh. ⁊ bebead him ꝥ he efeostlice scolde to him cuman. forði ꝥ he wolde sprecon mid him dærne sprece. Ða he to him com. þa neodde he him to þam biscop-rice of Hrofe-ceastre. ⁊ þa Arce-biscopes ⁊ biscopes ⁊ ꝥ duguð ꝥ wæs on Engla lande forð mid se cyng. ⁊ he lange wið-stod. ac hit ne for-heol naht. ⁊ se cyng þa bebead þone Arce-biscop ꝥ he sceolde him læden to Cant-wara-byrig. ⁊ bletson him to biscop wolde he nolde he. Ðis wæs don on þære tuna þa man cleopad Burne. ꝥ wæs þes dæges XVII. kal. Octob. Ða þe munecas of Burch hit herdon sægen. þa wæron hi swa sari swa hi næfre ær ne wæron. forði ꝥ he wæs swiðe god ⁊ softe man. ⁊ dyde mycel to gode wiðinnan ⁊ wiðutan þa hwile þe he þær wunode. God ælmihtig wunie æfre mid him. Ða sona þær æfter þa geaf se cyng þone abbot-rice an munec of Sæis Johan wæs gehaten. þurh þæs Arce-b. gearnunge of Cant-war-byrig. And sona þær æfter sende se cyng him ⁊ se Arce-biscop of Cant-war-byrig to Rome æfter þæs Ærceb. Pallium. ⁊ an munec mid him Warner wæs gehaten. ⁊ þone ærce-diæcne Johan þæs Ærcebiscopes neafe. ⁊ hi þær well spæddon. Ðis wæs don þes dæges XI. kal. Octob. on þone tuna þe man cleopað Rugenore. ⁊ þæs ylces dæges eode se cyng on scipa on Portes-muðe:·

An. MCXV. Hoc anno, fuit Rex Henricus ad Natales in Normannia; & dum ibi commoratus eſt, coëgit omnes ſummos viros in Normannia præſtare homagium & juramenta fidelitatis filio ſuo Willelmo,

An. MCXV. Her wæs se cyng Henri to Natiuiteð on Normandig. ⁊ on mang þam þe he þær wæs. he dyde ꝥ ealle þa heafod mæn on Normandig dydon man-ræden and hold-aðas his sunu Willelme þe he

1 VI. *Cal. Maii, die Dominica.* Flor. 2 VI. *Cal. Maii, feria tertia.* Flor. 3 *Die Aſſumptionis ſanctæ Mariæ.* Flor.

be

be his ƿene hæfde. ⁊ æfter þan syððan innon Julies monðe hider into lande com. Ðises geares ƿæs sƿa strang ƿinter mid snaƿe ⁊ mid forste. sƿa nan man þe þa lifode ær þan nan strengre ne gemunde. ⁊ ƿearð þurh ꝥ un-gemæte orf-cƿealm. On þison geare sænde se papa Paschalis Raulfe Arceb. on Cant-ƿara-byrig pallium hider to lande. ⁊ he his onfeng mid mycelan ƿurðscipe æt his Arce-stole on Cant-ƿara-byrig. Hine brohte Ansealm abbot of Rome. se ƿæs nefa Ansealmes Ærceb. ⁊ se abb. Johan. of Burh :·

An. MCXVI. On þison geare ƿæs se cyng Henri to Natiuiteð æt sce. Albane. ⁊ þær let ꝥ mynster halgian. ⁊ to Eastron on Ƿudiham. And ƿes eac þyses geares sƿiðe hefig tyme ƿinter ⁊ strang ⁊ lang. ƿið orf ⁊ ƿið ealle þing. And se cyng æfter Eastron sona ferde ofer sæ into Normandig. ⁊ ƿurdon manega unrada ⁊ ræfunga and castelas genumene betƿux France ⁊ Normandig. Mæst þis unsehte ƿæs forðan þe se cyng Henri fylste his nefan þam eorle Tædbalde de Blais. þe þa ƿyrre hæfde togeanes his hlaforde þam cynge of France Loðeƿis. Ðis ƿæs sƿiðe geƿincfull gear ⁊ byrstfull on eorð-ƿæstman þurh þa ormæte reinas þe coman sona onforan August. ⁊ sƿiðe gedrehton ⁊ geƿencton þe git þe com Candel-mæssan. Eac þis gear ƿæs sƿa [a] gærne on mæstene″. sƿa ꝥ on eallon þison lande ne eac on Ƿealon ne gehyrde me of nanan segcean. Ðis land ⁊ þas leodan ƿurdon eac þises geares oftrædlice sare geƿencte þurh þa gyld þe se cyng nam. ægðer ge binnan burgan ⁊ butan. On þisum ylcan geare bærnde eall ꝥ mynstre of Burh. ⁊ eallæ þa husas butan se Capitel-hus ⁊ se Slæpperne. ⁊ þær to eac bærnde eall þa mæste dæl of þa tuna. Eall þis belamp on an frig-dæg. ꝥ ƿæs II. Non. Augt. :·

quem ex Regina ſua ſuſceperat; quo facto, poſtea in Julii menſe hanc in terram revertebatur. Hoc anno, adeo rigebat hyems nivibus & pruinis, ut nullus qui tunc vixit, durioris unquam hyemis meminerit: hinc autem facta eſt magna pecorum lues. Hoc anno, miſit Papa Paſchalis Radulpho, Archiepiſcopo in Cantwarabyrig, Pallium hanc in terram, quod ille ſuſcepit cum magno honore apud ſedem ſuam Archiepiſcopalem in Cantwarabyrig *. Hoc attulit Anſealmus Abbas de Roma (qui fuit nepos Anſealmi Archiepiſcopi) & Johannes Abbas de Burh.

An. MCXVI. Hoc anno, fuit Rex Henricus ad Natales apud S. Albane, & ibi permiſit Monaſterium iſtud conſecrari; atque ad Paſcha apud Wudiham. Hoc item anno hyems valde fera, & dura diu manſit; [nociva] item pecori & rebus omnibus. Rex poſt Paſcha transfretavit in Normanniam, & factæ erant multæ ſeditiones ac latrocinia, captaque erant [multa] caſtella inter Franciam & Normanniam. Orta eſt maxima hæc diſcordia, propterea quod Rex Henricus auxiliatus eſt ſuo nepoti Tædbaldo, Comiti de Blais, qui habuit bellum ſuſceptum cum Domino ſuo, Rege Franciæ Ludovico. Hic fuit valde miſerabilis annus, & nocivus terræ frugibus per immodicas pluvias, quæ incæperunt ſub initium Auguſti, & [gentem] valde vexarunt & afflixerunt uſque ad feſtum Candelarum. Fuit etiam hic annus ita................, ut non audierim ſive in tota hac terra ſive in Wallia reperta fuiſſe. Hæc terra & hic populus erant hoc anno frequenter graviterque oppreſſi tributis quæ Rex exegit tum intra burgos tum extra. Hoc ipſo anno, conflagravit totum Monaſterium de Burh, & omnia ædificia præter Capitulum & Dormitorium: fuit etiam igni incenſa maxima pars oppidi. Totum hoc contigit die quodam Veneris, qui fuit II. Non. Auguſti.

---

a *Harum vocum ſignificationem ignoro.*

* v. *Calend. Julii, die Dominica.* Flor.

An. MCXVII. Totum hunc annum agebat Rex Henricus in Normannia, ob animum hoſtilem Regis Franciæ, & reliquorum vicinorum. Poſtea in æſtate venit Rex Franciæ, & cum illo Comes Flandriæ, cum exercitu in Normanniam, & ibi unam noctem commorati, mane abſque prælio revertebantur. Normannia autem fuit magnopere oppreſſa tributis, & copiis quas Rex eo adverſus [hoſtes] coëgerat. Hæc etiam natio iiſdem, nempe compluribus tributis, erat vehementer afflicta. Hoc item anno, kal. Decembris noctu, fuit immoderata tempeſtas, nempe tonitrua, & fulgura, & nimbi, & grando. Tertio item Idus Decembris noctu, viſa eſt Luna magna parte noctis tota ſanguine ſuffuſa; & poſtea fuit obſcurata. Septimo etiam Calend. Januarii noctu, fuit cœlum valde rubens viſum, tanquam incendio conflagraſſet. In Octavis ſancti Johannis Evangeliſtæ fuit magnus terræ motus in Lumbardige, qui multa Monaſteria, & turres, & domos dejecit, & multum damni hominibus intulit. Hic annus fuit frugibus parum locuples, propter pluvias quæ toto pene hoc anno nunquam ceſſarunt. Gilebertus item, Abbas de Weſtmynſter, deceſſit VIII. Idus Decembris; & Farits, Abbas de Abbandune, VII. Calend. Martii. Hoc ipſo anno . . . .

An. MCXVIII. Totum hunc annum agebat Rex Henricus in Normannia propter bellum [contra ſe ſuſceptum] à Rege Franciæ, & Comite de Angeou, & Comite de Flandria. Comes autem de Flandria fuit in Normannia vulneratus, atque ita vulneratus in Flandriam profectus eſt. Hoc bello Rex vehementer afflictabatur, & multum diſperdidit tum pecuniarum tum terrarum: verum maxime eum vexabant proprii milites, qui ab eo frequenter defecerunt, eumque prodiderunt; & ad hoſtes converſi, iis Regis incommodo perfide ſua caſtella dediderunt. Totum hoc carè conſtitit Anglorum terræ, propter varia tributa à quibus toto hoc anno nunquam ceſſatum eſt. Hoc anno, in hebdomada Theophaniæ, fuit quodam [die] veſperi magna vis fulgurum, quæ

An. MCXVII. Eall þis gear ƿunode se cyng Henri on Normandig. for þes cinges unsehte of France ⁊ his oðra nehhebura. And þa to þan sumeran com se cyng of France ⁊ se eorl of Flandra mid him mid fyrde into Normandig. ⁊ ane niht þær inne ƿuneden. ⁊ on morgen butan gefeohte ongean ferden. And Normandig ƿearð sƿiðe gedreht ægðer ge þurh gyld ge þurh fyrde þe se cyng Henri þær ongean gaderode. Eac þeos þeode þurh þis ylce. þurh manigfealde gyld. ƿearð strange geswenct. Þises geares eac on þære nihte kl. Decembris ƿurdon ormætlica ƿædera mid þunre. ⁊ lihtinge. ⁊ reine. ⁊ hagole. And on þære nihte III. Idus Decembris. ƿearð se mona lange nihtes sƿylce he eall blodig ƿære. ⁊ syððan aþistrode. Eac on þære nihte XVII. kl. Janr. ƿæs seo heofon sƿyðe read gesegen. sƿylce hit byrne ƿære. And on Octab. sci. Johannis Euangelistæ ƿæs seo mycele eorð-byfung on Lumbardige. for hƿan manega mynstras ⁊ turas ⁊ huses gefeollon. ⁊ mycelne hearm on mannan gedydon. Þis ƿæs sƿiðe byrstful gear on corne. þurh þa renas þe forneh ealles geares ne geswicon. And se abbot Gilebert of West-mynstre forð-ferde VIII. Idus Decembris. ⁊ Faritz abbot of Abbandune VII. kl. Martii. And on þisum ylcan geare . . . .

An. MCXVIII. Her eall þis gear ƿunode se cyng Henri on Normandig for þes cynges ƿyrre of France. and þæs eorles of Angeow. ⁊ þæs eorles of Flandran. And se eorl of Flandra ƿarð innan Normandig geƿundod. ⁊ sƿa geƿundod into Flandran for. Þurh þisra unsehte ƿearð se cyng sƿiðe gedreht. ⁊ mycel for-leas ægðer ge on feoh ⁊ eac on lande. ⁊ mæst hine drehton his agene men þe him gelome fram bugon ⁊ sƿicon. ⁊ to his feondan cyrdon. ⁊ heom to þæs cynges hearme ⁊ sƿicdome heora castelas ageafon. Eall þis stranege geboht Engla land þurh þa mænig-fealdlice gyld þe ealles þises geares ne geswicon. On þison geare. on þære ƿucon Theophanie. ƿæs ænes æfenes sƿyðe mycel lihtinge. ⁊ ungemetlice

gemetlice slæge þær æfter. And seo cƿen Mahald forð-ferde on Ƿest-mynstre þæs dæges kl. Mai. ⁊ þær ƿæs bebyrged. And se eorl Rotbert of Mellent þises geares eac forð-ferde. Eac on þison geare to sce. Ðomas mæsse. ƿæs sƿa sƿiðe ungemetlice mycel ƿind ꝥ nan man þe þa lifode nænne maran ne gemunde. ⁊ ꝥ ƿæs æghƿær gesene. ægðer ge on husan. ⁊ eac on treoƿan. Þises geares eac forð-ferde se Papa Paschalis. ⁊ feng Johan of Gaitan to þam Papdome þam ƿæs oðer nama Gelasius:·

An. MCXIX. Þis gear eall ƿunode se cyng Henri on Normandig. ⁊ ƿæs þurh þæs cynges ƿyrre of France. ⁊ eac his agenra manna þe him mid sƿicdome fram ƿæron mid abugon oft-rædlice sƿiðe gedreht. oððet þa tƿegen cyngas innan Normandige mid heoran folcan coman togædere. Þær ƿearð seo cyng of France aflymed. ⁊ ealle his betste mæn genumene. ⁊ syððan þæs cynges mæn Heanriges manega him to gebugen ⁊ ƿið hine acordedan. þe ær mid heora castelan him togeanes ƿæron. ⁊ sume þa castelas he mid strengþe genam. Þises geares ferde Ƿillelm. þæs cynges sunu Heanriges ⁊ þære cƿen Mahalde. into Normandige to his fæder. ⁊ þær ƿearð him forgifen ⁊ to ƿife beƿeddod þæs eorles dohter of Angeoƿ. On sce. Michaeles mæsse æfen ƿæs mycel eorð-bifung on suman steodan her on lande. þeah sƿiðost on Gloƿe-ceastre-scire. ⁊ on Ƿigre-ceastre-scire. On þis ylcan geare forð-ferde se Papa Gelasius on þas halfe þære muntan. ⁊ ƿæs on Clunig bebyrged. ⁊ æfter him se Arce-biscop of Uiana ƿearð to Papan gecoren. þam ƿearð nama Calixtus. Se syððan to sce. Lucas mæssan Euangelista com into France to Ræms ⁊ þær heold Concilium. ⁊ se Arce-biscop Turstein of Eoferƿic þyder ferde. ⁊ forði þe he togeanes rihte. ⁊ togeanes þam Arce-stole on Cant-ƿara-byrig. ⁊ togeanes þæs cynges ƿillan his had

cædes vaſtas effecit. Regina item Mahald deceſſit in Weſtmynſter, Calendis Maii, & ibi fuit ſepulta. Rotbertus etiam Comes de Mellent hoc anno deceſſit. Hoc anno, ad ſancti Thomæ feſtum, fuerunt venti ita immoderati, ut nullus qui tunc vivebat vehementiores meminerit; cui indicio erant in omnibus locis domus, etiamque arbores. Hoc item anno*, deceſſit Papa Paſchalis, & capeſſit Papatum Johannes de Gaitan, cui aliud nomen erat Gelaſius.

An. MCXIX. Totum hunc annum conſumpſit Rex Henricus in Normannia, quod [ab eo] factum eſt propter bella [ſibi illata] à Rege Franciæ, etiamque à ſuis militibus, qui ab eo perfidioſe deficientes, illum vehementer vexarunt; donec duo Reges in Normannia cum ſuis copiis [prælio] conveniſſent. Ibi fuit Rex Franciæ fugatus, & omnes milites præſtantiſſimi capti; poſteaque Regis Heanrici ſervi complures ad officium redibant eique conciliabantur, qui antea ſua caſtella adverſus illum tenuerunt: nonnulla item caſtella vi cepit. Hoc anno, ivit Willelmus, filius Regis Heanrigi & Reginæ Mahaldis, in Normanniam ad patrem; atque ibi ei data eſt & matrimonio juncta filia Comitis de Angeou. In ſancti Michaelis feſto, veſperi, fuit magnus terræ motus in quibuſdam partibus hujus terræ, præſertim vero in Gloweceaſterſcira, & in Wigreceaſterſcira. Hoc ipſo anno, deceſſit Papa Gelaſius ab hac parte [1] montium, fuitque in Clunig ſepultus; & poſt eum Archiepiſcopus de Viana fuit in Papam electus, cui nomen erat Calixtus. Hic poſtea ad ſancti Lucæ Evangeliſtæ feſtum, venit in Franciam ad Ræms, & ibi inſtituit Concilium †; eoque Archiepiſcopus Eboracenſis Turſteinus profectus eſt; atque quoniam contra jus, & contra Archiepiſcopalem ſedem in Cantwarabyrig, & contra Regis voluntatem ordinationem ſuam à

---

* XIV. *Calend. Februarii.* Florentii Continuator. 1 *Alpium.* † XIII. *Cal. Novembris.*

Papa

Papa ſuſcepit, ei interdixit Rex reditu in Anglorum terram: adeoque is Archiepiſcopatu privatus cum Papa verſus Romam ivit. Hoc anno, periit Baldewinus Comes Flandriæ iſto vulnere quod in Normannia accepit; & poſt eum capeſſit regnum Carolus ejus patruelis, qui fuit filius Canuti, ſancti illius Regis Denmarciæ.

An. MCXX. Hoc anno, firmata erat pax inter Reges Angliæ & Franciæ: & poſt eorum concordiam fœdus feribant omnes Heanrigi Regis milites cum illo in Normannia; etiamque Comites Flandriæ & de Puntiw. Poſt hæc, diſpoſuit Rex Henrigus ſua caſtella ac terras in Normannia ex ſua voluntate, adeoque ante Adventum hanc in terram revertebatur. In eo autem itinere fuerunt ſubmerſi Regis duo filii, Willelmus & Ricardus, atque Ricardus Comes de Ceaſter, & Ottuel ejus frater, & quamplurimi de Regis familia, diſpenſatores, cubicularii, pincernæ, aliique miniſtri; ac cum illis magna multitudo cujuſvis generis hominum. Eorum mors fuit cognatis duas ob cauſſas acerba, tum quod tam ſubito vitam amiſerint, tum etiam quod ex iis paucorum corpora ubivis poſtea inventa erant. Hoc anno, radiavit ingens lux in ſepulchrum Domini in Hieroſolymis duabus vicibus, prima ad Paſcha, ſecunda ad Aſſumptionem ſanctæ Mariæ; quemadmodum viri fide digni aſſeverabant qui inde venerunt. Turſteinus item Archiepiſcopus de Eoforwic fuit per Papam Regi conciliatus; & hanc in terram reverſus *, in Epiſcopatum reſtituebatur, etſi iſti rei Archiepiſcopus de Cantwarabyrig obfirmate reſiſteret.

An. MCXXI. Hoc anno, fuit Rex Henricus ad Chriſti feſtum in Bramtune; & poſtea ante Candelarum feſtum, in Windleſora ei in uxorem data eſt [1] Athelis, quæ

æt þam Papan under-feng. him ƿiðcƿæð se cýng ælces gean-fares to Engla lande. ⁊ he þus his Arce-biscop-rices þærnode. ⁊ mid þam Papan toƿardes Rome for. Eac on þison geare forð-ferde se eorl Baldeƿine of Flandran of þam ƿundan þe he innan Normandige gefeng. ⁊ æfter him feng Carl his faða sunu to þam rice se ƿæs Cnutes sunu þæs halgan cýnges of Denmarcan :·

An. MCXX. Ðises geares ƿurdon sehte seo cýng of Engle-lande ⁊ se of France. ⁊ æfter heora sehte acordedan ealle þæs cýnges Heanriges agene mæn ƿið hine innan Normandige. ⁊ se eorl of Flandran ⁊ se of Puntiƿ. Sýððan her æfter sætte se cýng Henrig his castelas ⁊ his land on Normandi æfter his ƿillan. ⁊ sƿa toforan Aduent hider to lande for. And on þam fare ƿurdon [a] adruncene þæs cýnges tƿegen sunan Ƿillelm ⁊ Ricard. ⁊ Ricard eorl of Ceastre. ⁊ Ottuel his broðor. ⁊ sƿiðe manega of þæs cýnges hired. stiƿardas. ⁊ burðenas. ⁊ býrlas. ⁊ of mýstlicean ƿican. and ungerim sƿiðe ænlices folces forð mid. Ðýssa deað ƿæs heora freondan tƿý-fealdlic sár. an þ hi sƿa fearlice þises lifes losedan. oðer þ feaƿa heora lichaman ahƿær sýððan fundena ƿæron. Ðises geares com þet leoht to Sepulchrum Domini innan Ierusalem tƿiges. æness to Eastron. ⁊ oðre siðe to Assumptio sce. Marie. sƿa sƿa geleaffulle sædon þe þanon coman. And se Arce-biscop Turstein of Eoferƿic ƿearð þurh þone Papan ƿið þone cýng acordad and hider to lande com. and his biscop-rices on-feng. þeah hit þam Arce-biscope of Cant-ƿara-býrig sƿiðe un-geƿille ƿære :·

An. MCXXI. Her ƿæs se cýng Henri to Cristes mæssan on Bramtune. ⁊ þær-æfter to-foran Candel-mæssan on Ƿindlesoran him to ƿife forgýfen Aðelis ⁊

a *l.* adruncene.

* 2. *Nonas Januarii.* Flor. 1 *Atheleida.* Flor.

syððan to cwene gehalgod. seo ƿæs þæs here-togan dohtor of [a]Luuain. And se mona aþystrode on þære nihte None Aprilis. ⁊ ƿæs xiv. luna. And se cyng ƿæs to Eastran on Beorclea. ⁊ þær æfter to Pentecosten he heold mycelne hyred on Ƿest-mynstre. ⁊ syððan þæs sumeres mid fyrde into Ƿealan for. ⁊ þa Ƿyliscean him ongean coman. ⁊ æfter þes cynges ƿillan hi ƿið hine acordedan. Ðises geares com se eorl of Angeoƿ fram Jerusalem into his lande. ⁊ syððan hider to lande sende. ⁊ his dohter let feccean. seo ƿæs Ƿillelme þes cynges sune æror to ƿife for-gyfan. And on þære nihte uigilia Natalis Domini ƿæs sƿiðe mycel ƿind ofer eall þis land. ⁊ þet ƿearð on manegan þingan sƿiðe gesene :·

An. MCXXII. On þis geare ƿæs se cyng Heanri on Cristes mæssan on Norht-ƿic. ⁊ on Pasches he ƿæs on Norht-hamtune. And on þone Lenten tyde þær toforen forbearn se burch on Gleaƿe-ceastre. þa hƿile þe þa munecas sungen þære messe. ⁊ se dæcne hafde on-gunnan þone God-spell Præteriens Iesus. þa com se fyr on ufenƿeard þone stepel ⁊ for-bearnde ealle þe mynstre. ⁊ ealle þa gersumes þe þær binnen ƿæron. foruton feaƿe bec. ⁊ iii. messehakeles. þet ƿes þes dæies viii. Idus Mart. And þær æfter þe Tiƿesdæi æfter Palmes Sunendæi ƿæs sƿiðe mycel ƿind on ꝥ dæi xi. kl. Apr. þær æfter comen feale tacne ƿide hƿear on Engle-land. ⁊ feole dƿild ƿearen gesegen ⁊ gehord. And þes niht viii. kl. Aug. ƿæs sƿiðe micel eorð-dyne ofer eall Sumer-sete-scire. ⁊ on Gleaƿe-cestre-scire. Siððon on þæs dæi vi. Idus Sept. þet ƿæs on sce. Marie mæsse-dæi. þa ƿearð sƿiðe micel ƿind fram þa undern-dæies to þa sƿarte nihte. Ðeos ilce geares forð-ferde Raulf seo Arce-biscop of Cant-ƿara-byrig. ꝥ ƿæs on þæs dæies xiii. kl. Nouemb. Ðær æfter ƿæron

poſtea in Reginam fuit conſecrata: erat autem illa filia Ducis de [1]Luvain. Luna item obſcurata eſt noctu Nonis Aprilis: fuit ea xiv. Luna. Rex erat ad Paſcha in Beorclea; & poſtea ad Pentecoſten tenuit magnam Curiam in Weſtmynſter, ac deinde hac æſtate cum exercitu in Walliam profectus eſt; Walli autem obviam venientes, ex Regis voluntate cum illo fœdus percuſſerunt. Hoc anno, revertebatur Comes de Angeou ab Hieroſolymis in ſuam terram; & poſtea in hanc terram mittens, filiam ſuam permiſit accerſi, quæ fuerat Willelmo Regis filio antea in uxorem data. In vigiliis item Natalis Domini noctu, fuit vehemens ventus per totam hanc terram, cujus indicia in multis rebus conſpecta erant.

An. MCXXII. Hoc anno, fuit Rex Heanricus in Chriſti feſto in Norhtwic, & in Paſchate fuit in Norhthamtune. In Quadrageſima autem præcedente conflagravit Monaſterium in Gleaweceaſter: cum enim Monachi cantabant Miſſam, & Diaconus incœpiſſet Evangelium PRÆTERIENS JESUS, miſſus eſt ignis deſuper in turrim, qui incendit totum Monaſterium, omneſque theſauros quotquot in eo erant, præter paucos libros, & tres veſtes Sacerdotales. Hoc factum eſt [2]viii. Idus Martii. Deinde die Martis poſt Palmarum feriam fuit ventus valde vehemens xi. Calend. Aprilis; quem inſecuta ſunt multa ſigna ubique in Anglia; multa item ſpectra erant viſa & audita. Die viii. Calend. Aug. noctu, fuit terræ motus valde magnus per totam Sumerſeteſciram, & in Gleawceſterſcira. Poſt hæc, vi. Idus Septembris, ſcilicet in ſanctæ Mariæ feſto, fuit ventus horribilis à nona hora matutina ad noctis caliginem. Hoc ipſo anno, deceſſit Radulphus, Archiepiſcopus de Cantwarabyrig, ſcilicet in die [3]xiii. Calend. Novembris. Poſt hæc, fuerunt

---

a *f. legendum* Lorain.

1 *Lotharinga.* Flor. 2 vii. Flor. 3 xiv. Flor.

multi

multi nautæ ſuper mare ac flumina, qui dicebant ſe vidiſſe in Euroaquilone ignem magnum & latum prope terram, atque eum creviſſe in longitudinem ad nubem; nubem autem diviſam in quatuor partes ei reſtitiſſe, quaſi voluiſſet extinguere: nihilo tamen minus ignem creviſſe in altitudinem ad cœlum. Ignem hunc [primum] conſpexerunt in diluculo, qui duravit uſque ad claram lucem, die VII. Idus Decembris.

An. MCXXIII. Hoc anno, fuit Rex Henricus in Chriſti feſto apud Duneſtaple, quo ad eum venerunt nuncii Comitis de Angeou; & inde ivit ad Wudeſtokę, atque ejus Epiſcopi totaque Curia cum illo. Poſtea contigit quodam die Mercurii, ſcilicet IV. Idus Januarii, Regem equitare in ferarum ſaltu, Rogerum item Epiſcopum de Seresbyrig ab uno ejus latere, & Rotbertum Bloet Epiſcopum de Lincoln ab altero latere: equitantes autem colloquebantur. Tunc conſedit Epiſcopus de Lincoln, & dicebat Regi, Domine Rex, morior: Rex autem deſcendens ex equo, complectebatur eum brachiis ſuis, & permiſit efferri ad hoſpitium, ubi ſtatim mortuus eſt; atque deportabant eum ad Lincoln cum magno honore, ſepelibantque ante ſanctæ Mariæ altare: eum ſepelivit Epiſcopus de Ceaſter, Rotbertus Pecceth appellatus. Statim poſt hæc, miſit Rex ſuas literas per totam Anglorum terram, & juſſit ſuos Epiſcopos, & ſuos Abbates, & ſuos Thanos omnes ipſi obviam venire ad Procerum Concilium, in Candelarum die feſto, ad Gleawceaſter; quod ab iis factum. Quum eo conveniſſent, juſſit Rex illos eligere ſibi Archiepiſcopum ad Cantwarabyrig quemcunque vellent, [pollicitus] ſe illud confirmaturum. Tunc collocuti ſunt Epiſcopi inter ſe, & dixerunt ſe nunquam iterum ſibi præfectum velle ordinis Monachici virum in Archiepiſcopum, adeoque omnes iverunt unanimiter ad Regem, & rogarunt ut ſibi liceret eligere ex Clericis quemcunque vellent in Archiepiſcopum; quod Rex illis conceſſit. Hoc olim effectum fuerat per Epiſcopum de Seresbyrig, & per

feole scip-men on sæ. ⁊ on wæter. ⁊ sædon ꝥ hi sægon on norð-east fir micel ⁊ brad wið þone eorðe. ⁊ weax on lengþe up on an to þam wolcne. and se wolcne un-dide on fower healfe. ⁊ faht þær togeanes. swilc hit scolde á cwencen. ⁊ se fir weax na þa ma up to þe heouene. Ðæt fir hi seagon in ðe dæi-rime and læste swa lange ꝥ hit wæs liht ofer eall þet wæs þæs dæies VII. Idus Decemb. :·

An. MCXXIII. On þyssum geare wæs se king Henri on Cristes tide æt Dunestaple. ⁊ þær comen þes eorles sandesmen of Angeow to him. ⁊ þeonen he ferde to Wudestoke. ⁊ his biscopes ⁊ his hird eall mid him. Ða tidde hit on an Wodnesda. þet wæs on IV. Idus Januar. ꝥ se king rad in his der-fald. ⁊ se biscop Roger of Seres-byrig on an half him. ⁊ se biscop Rotbert Bloet of Lincolne on oþer half him. and riden þær spræcende. Ða sæh dune se biscop of Lincolne ⁊ seide to þam kyng. Laferd kyng ic swelte. ⁊ se kyng alihte dune of his hors. ⁊ alehte hine betwux his earmes. and let hine beran ham to his inne. ⁊ wearð þa sone dead. ⁊ man ferode hine to Lincolne mid micel wurðscipe. ⁊ bebyrigde hine toforen sce. Marie weofod. ⁊ hine bebyrigde se biscop of Ceastre Rotbert Pecceð wæs gehaten. Ða sona þær æfter sende se kyng hise write ofer eall Engla lande. ⁊ bed hise biscopes ⁊ hise abbates ⁊ hise þeignes ealle þet hi scolden cumen to his gewitene mot on Candel-messe deig to Gleaw-ceastre him togeanes. ⁊ hi swa diden. Ða hi wæran þær gegaderod. þa bed se cyng heom þæt hi scoldon cesen hem Ærce-biscop to Cant-wara-byrig swa hwam swa swa hi woldon. ⁊ he hem hit wolde tyþian. Ða spræcon þa biscopas hem betwenan. ⁊ sæden þæt hi næfre mare ne wolden hafen munec-hades-man to Ærce-biscop ofer hem. ac iedon ealle samodlice to þone kyng ⁊ ieornden ꝥ hi mosten cesen of clerc-hades-man swa hwam swa swa hi wolden to Ærcebiscop. ⁊ se kyng hit hem tidde. Ðis wæs eall ear gedon þurh se biscop of Seres-byrig.

byrig. ⁊ þurh se biscop of Lincolne ær he wære dead. forði þet næfre ne luueden hi munece regol. ac wæron æfre togeanes munecas ⁊ here regol. And se prior ⁊ se munecas of Cant-wara-byrig. ⁊ ealle þa oðre þe þær wæron munec-hades-men hit wið-cwæðen fulle twa dagas. ac hit naht ne beheld. for se biscop of Særes-byrig wæs strang ⁊ wealde eall Engle-land. ⁊ wæs þær togeanes eall ꝥ he mihte ⁊ cuðe. Ða cusen hi an clerc Willelm of Curboil wæs gehaten. he wæs canonie of an mynstre Cice hatte. ⁊ brohten him toforen se kyng. ⁊ se kyng him geaf þone Ærce-biscop rice. ⁊ ealle þa biscopas him underfengen. him wið-cwæðen munecas ⁊ eorles. ⁊ þeignes ealle mest þe þær wæron. On þa ilca tyma ferden þes eorles sandes-men mid unræhte fram kyng. na of his gyfe naht ne rohton. On þa ilca tyma com an Legat of Rome Henri wæs gehaten. he wæs abbot of sce. Johs. mynstre of Amieli. and he com æfter þe Rome-scot. ⁊ he sæde þone cyng ꝥ hit wæs togeanes riht ꝥ man scolde setten clerc ofer munecas. ⁊ swa swa hi hæfden cosen Ærce-biscop æror in here capitele æfter rihte. ac se cyng hit nolde un-don. for þes biscop luuen of Særes-byrig. Ða ferde se Ærce-biscop sone þær æfter to Cant-wara-byrig. ⁊ wæs þær underfangan þeh hit wære here un-þancas. ⁊ was þære sone gebletsod to biscop fram se biscop of Lundene. ⁊ se biscop Ernulf of Roue-ceastre. ⁊ se biscop Willelm Gifard of Win-ceastre. ⁊ se biscop Bernard of Wales. ⁊ se biscop Roger of Seares-byrig. Ða sone in þe Lenten ferde se Ærce-biscop to Rome æfter his Pallium. ⁊ mid him ferde se biscop Bernard of Wales. ⁊ Sefred abbot of Glæsting-byrig. ⁊ Ansealm abbot of s. Ædmund. ⁊ Johan ærce-dæcne of Cant-wara-byrig. and Gifard wæs þes kinges hird-clerc. On þa ilca tima ferde se Ærce-biscop Đurstan of Eoferwic to Rome þurh ðes Papes hese. and com ðider ðre

Epiſcopum de Lincoln prius quam mortem obibat, propterea quod nunquam probarent Monachorum Regulas, ſed ſemper adverſati ſint Monachis & eorum Regulis. Prior autem & Monachi de Cantwarabyrig, omneſque alii Monachici ordinis viri qui ibi fuerunt, illud oppugnarunt integrum biduum, verum nihil profecerunt; fuit enim Epiſcopus de Særesbyrig potens, & gubernavit totam Angliam, ſeque iis oppoſuit quantum poſſet ac valeret. Tunc elegerunt quendam Clericum, Willelmum de Curboil nomine, qui fuit Canonicus cujuſdam Monaſterii Cice dicti; ſiſtebantque eum coram Rege, & Rex ei dedit Epiſcopatum, ac omnes Epiſcopi illum ſuſceperunt; verum rejecerunt Monachi, & Comites, & Thani pene omnes qui interfuerunt. Eo ipſo tempore diſceſſerunt [1] Comitis nuncii hoſtiliter à Rege, ejuſque favorem deſpexerunt. Eodem tempore venit Legatus à Roma, Henricus nomine: fuit is Abbas Monaſterii S. Johannis de Anieli, venitque de denario S. Petri; ac dicebat Regi injuſtum eſſe conſtituere Clericum ſuper Monachos, adeoque illos olim jure elegiſſe Archiepiſcopum in ipſorum Capitulo: verum Rex illud noluit corrigere, propter benevolentiam [quam habuit] erga Epiſcopum de Særesbyrig. Tunc ivit Archiepiſcopus paullo poſtea ad Cantwarabyrig, & fuit ibi ſuſceptus, iis licet invitis, ſtatimque ibi conſecratus eſt * in Epiſcopum ab Epiſcopo de Lundene; & Ernulfo, Epiſcopo de Roveceaſter; & Willelmo Gifardo, Epiſcopo de Winceaſter; & Bernardo, Epiſcopo [2] de Wallia; & Rogero, Epiſcopo de Særesbyrig. In initio Quadrageſimæ, profectus eſt Archiepiſcopus Romam ad petendum Pallium; atque cum illo ivit Bernardus, Epiſcopus de Wallia; & Sefredus, Abbas de Glæſtingbyrig; & Anſealmus, Abbas de S. Ædmund; & Johannes, Archidiaconus de Cantwarabyrig; & Gifardus [qui] fuit Regis capellanus domeſticus. Eodem tempore, profectus eſt Romam Thurſtanus, Archiepiſcopus de Eoferwic, juſſu Papæ; atque eo

1 *Andegavenſis.* * XIV. *Calend. Martii.* Flor. 2 *De S. David.* Flor.

pervenit triduum antea quam Archiepiſcopus de Cantwarabyrig pervenit, fuitque ibi ſuſceptus cum magno honore. Poſtea [Romam] attigit Archiepiſcopus de Cantwarabyrig, & ibi commoratus eſt ſeptem dies integros, prius quam poſſet venire ad Papæ colloquium; propterea quod Papæ narratum fuiſſet eum ſuſcepiſſe Archiepiſcopatum invitis Monachis de Monaſterio, & contra jus. Verum illud devicit Romam quod vincit totum mundum, ſcilicet aurum & argentum; atque Papa pacatus dedit ei Pallium: & Archiepiſcopus juravit ei ſubjectionem in omnibus rebus quas Papa ab eo poſtulavit, per S. Petri caput & S. Pauli; ac deinde [Papa] dimiſit domum cum ſua benedictione. Dum Archiepiſcopus ex hac terra fuit, dedit Rex Epiſcopatum de Bathe Reginæ Cancellario, Godefreitho nomine, is erat oriundus è Luvein: hoc factum eſt die Annuntiationis S. Mariæ apud Wudeſtoke. Statim poſtea ivit Rex ad Winceaſter, & ibi fuit per totum Paſchatis feſtum; dumque ibi commorabatur, dedit Epiſcopatum de Lincolne cuidam Clerico, Alexandro nomine, qui fuit nepos Epiſcopi de Searesbyrig: totum hoc fecit ob benevolentiam [quam habuit] erga iſtum Epiſcopum. Poſtea perrexit Rex ad Porteſmuthe, ubi manſit totam Pentecoſtes hebdomadam, atque nactus ventum ſecundum, tranſiit in Normanniam; commiſitque totam Angliam curandam ac gubernandam Rogero Epiſcopo de Searesbyrig. Totum hunc annum agebat Rex in Normannia, & exortæ ſunt magnæ diſcordiæ inter eum & ſuos Thanos; adeo ut Walaramus Comes de Mellant, & Hamalri, & Hugo de Mundford, & Willelm de Romare, multique alii deficerent ab illo, & tenerent ſua caſtella adverſus eum. Rex autem iis ſeſe fortiter oppoſuit, & hoc ipſo anno expugnavit Walarami caſtellum [de] Punt Aldemer, & Hugonis [caſtellum] de Mundford; poſteaque quotidie res ei melius ceſſerunt. Hoc ipſo anno, ante quam Epiſcopus de Lincoln

dagas ær se Ærce-biscop of Cant-wara-byrig come. ⁊ wæs þære underfangan mid micel wurðscipe. Ða com se Ærce-biscop of Cant-wara-byrig ⁊ wæs þære fulle seouenniht ær [a] hi mihte cumen to þes Papes spræce. ꝥ wæs forðan ꝥ hit wæs don þone Pape to understanden ꝥ he hæfde underfangen þone Ærce-biscoprice togeanes þa munecas of þe mynstre. ⁊ togeanes rihte. Ac ꝥ ofer-com Rome ꝥ ofer-cumeð eall weoruld. ꝥ is gold ⁊ seolure. ⁊ se Pape speðolode ⁊ gaf him his Pallium. ⁊ se Ærce-biscop swor him underðeodnysse of ealle þa þing ꝥ se Papa him on leide on s. Petres heuod. ⁊ s. Paules. ⁊ sende him ham þa mid his bletsunge. Ða wile ꝥ se Ærce-biscop wæs ut of lande geaf se cyng þone biscop-rice of Baðe þes cwenes canceler Godefreið wæs gehaten. he wæs boren of Luuein. ꝥ wæs þes dæiges Annuntiatio s. Marie at Wudestoke. Ða sone þær æfter ferde se kyng to Win-ceastre ⁊ wæs ealle Eastren tyde þære. ⁊ þa wile ꝥ he þær wæs þa geaf he þone biscop-rice of Lincolne an clerc. Alexander wæs gehaten. he wæs þes biscopes nefe of Seares-byrig. þis he dyde eall for þes biscopes luuen. Ða ferde se kyng þenen to Portes-muðe. ⁊ læi þære eall ofer Pentecoste wuce. þa sone swa he hæfde wind swa ferde he ofer into Normandie. ⁊ betæhte þa eall Engleland to geamene ⁊ to wealden þone biscop Roger of Seares-byrig. Ða wæs se cyng eall þes geares in Normandie. ⁊ wex þa micel un-frið betwux him ⁊ his þeignas. swa ꝥ se eorl Walaram of Mellant. ⁊ Hamalri. ⁊ Hugo of Mundford. ⁊ Willelm of Romare. ⁊ fela oðre wenden fram him and helden here castles him togeanes. And se kyng held strangliche hem togeanes. ⁊ þes ilces geares he wan of Walaram his castel Punt Aldemer. ⁊ of Hugo Mundford. and siððen he spedde æfre leng þe bet. Þes ylce geares ær se biscop of Lincolne com to

[a] *Lege* he.

his

his biscop-rice. for-bearn eall mæst se burh of Lincolne. and micel un-gerime folces. ƿæpmen ⁊ ƿimmen for-burnen. ⁊ sƿa micel hearm þær ƿæs gedon sƿa nan man hit cuðe oðer-secgen. ꝥ ƿæs þes dæges xiv. kl. Junii :·

An. MCXXIV. Eall þis gear ƿæs se king Heanri on Normandi. ꝥ ƿes for se micele un-frið ꝥ he hæfde ƿið se king Loðeƿis of France ⁊ ƿið se eorl of Angeoƿ. ⁊ ƿið his agene men alre mest. Ða gelamp hit on þes dæges Annuntiatio s. Marie ꝥ se eorl Waleram of Mellant ferde fram his an castel Belmunt het to his an oðer castel Watteuile. mid him ferde þes kinges stiƿard of France Amalri. ⁊ Hugo Gerueises sunu. ⁊ Hugo of Munford ⁊ fela oðre godre cnihte. Ða comen hem togeanes þes kinges cnihtes of ealla þa casteles þa þær abuton ƿæron. ⁊ fuhton ƿið hem. ⁊ aflemden hem. ⁊ namen þone eorl Waleram. ⁊ Hugo Gerueises sunu. ⁊ Hugo of Mundford. ⁊ fif ⁊ tƿenti oðre cnihtes. ⁊ brohton hem to þone kinge. ⁊ se king let don þone eorl Waleram and Hugo Gerueises sunu on hæftnunge on þone castel on Roðem. ⁊ Hugo of Mundford he sende to Engle-lande ⁊ let hine don on ifele bendas on þone castel on Gleƿ-cestre. ⁊ of þa oðre sƿa fela sƿa him þuhte he sende norð ⁊ suð to his casteles on hæftnunge. Ða siððon ferde se king ⁊ ƿann ealle þes eorles casteles Waleram þa ƿæron on Normandi. ⁊ ealla þa oðre þa his ƿiðer-ƿinnes healden him togeanes. Eall ƿas þes un-frið for þes eorles sunu Rotbert of Normandi Willelm het. Se ilce Willelm hefde numen Fulkes eorles gingre dohter to ƿife of Angeoƿ. ⁊ forði se king of France ⁊ ealle þas eorles heolden mid him. ⁊ ealle þa rice men. ⁊ sæidon þet se king heold his broðer Rotbert mid ƿrange on hæftnunge. and his sunu Willelm mid un-rihte aflemde ut of Normandi. Þes ilces geares ƿæron fela un-time on Engle-lande. on corne and ealle ƿæstme. sƿa ꝥ betƿeonen Cristes messe and Candel-messe man sælde ꝥ æcer-sæd hƿæte

acceſſit ad ſuum Epiſcopatum, conflagravit pene tota civitas de Lincolne, & infinita multitudo populi, virorum ac fœminarum, igni conſumebatur, tantumque mali ibi fiebat quantum nullus alteri narrare poſſet: hoc factum eſt die xiv. Calend. Junii.

An. MCXXIV. Toto hoc anno fuit Rex Heanricus in Normannia, ob magnas diſcordias quæ ei erant cum Ludovico Rege Franciæ, & cum Comite de Angeow, & cum ſuis militibus omnium maxime. Deinde contigit, die Annuntiationis S. Mariæ, Waleramum Comitem de Mellant diſceſſiſſe à quodam ſuo caſtello, Belmunt dicto, ad alterum ipſius caſtellum [dictum] Watteuile: cum eo ivit Regis Franciæ diſpenſator Almalri, & Hugo Gerveiſi filius, & Hugo de Munford, multique alii ſtrenui milites. Tunc venerunt adverſus eos Regis milites ex omnibus caſtellis quæ erant vicina, & depugnarunt cum illis, eoſque fugarunt; ceperunt item Comitem Waleramum, & Hugonem Gerveiſi filium, & Hugonem de Munford, & quinque ac viginti alios milites, atque adduxerunt eos ad Regem: Rex autem permiſit Comitem Waleramum, & Hugonem Gerveiſi filium committi cuſtodiis in caſtello apud Rothem; atque Hugonem de Munford mittens in Angliam, permiſit eum conjici in arcta vincula, in caſtello de Glewceaſter; ex aliis autem quotquot voluit mittebat in partes Boreales & Auſtrales ad ſua caſtella in cuſtodias. Poſt hæc ivit Rex & expugnavit omnia caſtella Comitis Walerami quæ erant in Normannia, reliquaque omnia quæ ejus inimici tenuerunt adverſus illum. Tota hæc diſcordia facta eſt cauſſa filii Rotberti Comitis Normanniæ, Willelmi nomine. Is ipſe Willelmus ceperat Fulci Comitis de Angeow natu minorem filiam in uxorem, proptereaque Rex Franciæ & omnes Comites ab ejus partibus ſtabant, omneſque ſummi viri; aſſeverantes Regem injuſte ſuum fratrem Rotbertum tenere vinculis, & ejuſdem filium Willelmum injuſte fugaſſe è Normannia. Hoc ipſo anno, multæ malæ tempeſtates quæ erant in Anglia nocivæ fuerunt frugibus & omni generi fructuum; adeo ut inter Chriſti feſtum & Candelarum feſtum venderetur triticum,

ticum, unius jugeris ſemen, ſcilicet duo corbes ſeminarii, ſex ſolidis; & hordeum, [jugeris ſemen,] ſcilicet tres corbes ſeminarii, ſex ſolidis; & avenæ, unius jugeris ſemen, ſcilicet quatuor corbes ſeminarii, quatuor ſolidis. Hoc factum eſt propterea quod frumenti erat inopia, & nummi ita fuerunt adulterini, ut qui haberet in foro unam libram non poſſet ibi mercari rem ullam duodecim iſtius denariis. Hoc ipſo anno, deceſſit Ernulfus, beatus Epiſcopus de Roueceaſter, (qui olim fuerat Abbas de Burch,) die quo fuerunt Idus Martii. Poſtea item deceſſit Alexander, Rex Scotiæ, die IX. Calend. Maii, & David ejus frater, qui fuit Comes de Northamtuneſcira, capeſſit regnum, tenuitque ſimul regnum Scotiæ & Comitatum in Anglia. Die XIX. Calend. Januarii, deceſſit Papa Romanus, Caliſtus appellatus, & Honorius capeſſit Papatum. Hoc ipſo anno, poſt ſancti Andreæ feſtum, ante Chriſti feſtum, tenuerunt Radulphus Baſſet & Regis Thani Procerum Concilium in Lethecæſtreſcira apud Hundehoge, & ſuſpenderunt ibi tot fures quot antea nunquam; ſcilicet in parvo temporis ſpatio, omnino quatuor & quadraginta viros; ſex item viros privarunt oculis & teſticulis. Multi fide digni homines dixerunt ibi fuiſſe complures admodum injuſte interfectos: ſed noſter Dominus Deus, qui omnia occulta conſpicit & cognoſcit, videt oppreſſum eſſe miſellum populum contra jus omne; primo ſpoliantur poſſeſſionibus, deinde trucidantur. Admodum gravis fuit hic annus. Qui quicquam bonorum habebat, iis privatus erat per magna vectigalia, & per iniqua [Procerum] decreta; qui nihil habebat, periit fame.

An. MCXXV. Hoc anno, miſit Rex Henricus ante Chriſti feſtum de Normannia in Anglorum terram, & juſſit omnes monetarios qui erant in Anglia privari membris, ſcilicet quemque dextra manu & teſticulis; quod factum eſt quoniam qui habuit libram non potuit ullam rem mercari uno iſtius denario in quovis foro. Tunc Rogerus Epiſcopus de Særesbyrig miſit per totam Angliam, & juſſit eos omnes intereſſe Wintoniæ ad Chriſti feſtum. Cum

ꝥ is tƿegen sæd-læpas to six scillingas. ⁊ ꝥ bærlic ꝥ is þre sed-læpas to six scillingas. ⁊ ꝥ acer-sæd aten ꝥ is feoƿer sæd-læpas to feoƿer scillingas. Ðet ƿæs forði ꝥ corn ƿæs litel. ⁊ se penig ƿæs sƿa ifel ꝥ se man þa hæfde at an market an pund he ne mihte cysten þær of for nan þing tƿelfe penegas. On þes ilces geares forð-ferde se eadig biscop Ernulf of Roue-ceastre se ær ƿæs abbot on Burch. Þet ƿæs þes dæies Idus Martii. And þær æfter forð-ferde se king Alexander of Scotlande on þes dæies IX. kl. Mai. ⁊ Dauid his broþer þa ƿæs eorl of Norð-hamtunescire feng to rice. ⁊ hæfde þa baðe togædere þone kine-rice of Scotlande. ⁊ þone eorldome on Engle-lande. And on þæs dæies XIX. kl. Januar. forð-ferde se Pape on Rome. Calistus ƿæs gehaten. ⁊ Honorius feng to Papedom. Ðes ilces geares æfter s. Andreas messe toforen Cristes messe held Raulf Basset ⁊ þes kinges þæines geƿitene mot on Leðecæstre-scire at Hunde-hoge. ⁊ ahengen þær sƿa fela þefas sƿa næfre ær ne ƿæron. Þet ƿæron on þa litle hƿile ealles feoƿer ⁊ feoƿerti manne. ⁊ six men spilde of here ægon ⁊ of here stanes. Fela soð-fæste men sæidon ꝥ þær ƿæron manege mid micel un-rihte gespilde. oc ure Laford God ælmihtig þa eall digelnesse seð ⁊ ƿat. he seoð ꝥ man læt ꝥ ærme folc mid ealle un-rihte. ærost man hem beræfoð her eahte. ⁊ siððon man hem of-slæð. Ful heui gear ƿæs hit. Se man þe æni god heafde. him me hit beræfode mid strange geoldes ⁊ mid strange motes. þe nan ne heafde stærf of hungor:·

An. MCXXV. On þis gær sende se king Henri toforen Cristes messe of Normandi to Engla lande. ⁊ bebead ꝥ man scolde beniman ealla þa minitere þe ƿæron on Engle-lande heora liman. ꝥ ƿæs here elces riht hand. ⁊ heora stanen beneðan. ꝥ ƿæs for se man þe hafde an pund he ne mihte cysten ænne peni at anne market. And se biscop Roger of Særes-byrig sende ofer eall Engla lande ⁊ bebead hi ealle ꝥ hi scolden cumen to Ƿin-ceastre to Cristes messe.

messe. Ða hi ƿiðer coman þa nam man an ⁊ an. ⁊ benam ælc þone riht hand. ⁊ þa stanes beneðan. Eall þis ƿæs gedon ƿiðinnon þa tƿelf-niht. ⁊ ꝥ ƿæs eall mid micel rihte. forði ꝥ hi hafden for-don eall ꝥ land mid here micele fals ꝥ hi ealle abohton. On þes ilces geares sende se Papa of Rome to þise lande an Cardinal Johan of Creme ƿæs gehaten. He com first to þone king on Normandi. ⁊ se king hine under-feng mid micel ƿurðscipe. betæhte hine siððon þone Ærcebiscop W. of Cant-ƿara-bẏrig. ⁊ he hine ledde to Cant-ƿara-bẏrig. ⁊ he ƿæs þær under-fangen mid micel ƿurðscipe. ⁊ mid micel processionem. ⁊ he sang þone heh-messe on Eastren dæi æt Cristes ƿeofod. And siððon he ferde ofer eall Engla lande to ealle þa biscop-rices ⁊ abbot-rices þa ƿæron on þis lande. ⁊ ofer eall he ƿæs under-fangen mid ƿurðscipe. ⁊ ealle hine iæfen micele gife ⁊ mære. And siððon he heold his Concilie on Lundene fulle þreo dagas on natiuitas s. Mariæ on Septembre mid Ærce-biscopes ⁊ mid leod-biscopes ⁊ abbotes. ⁊ læred ⁊ lared. ⁊ bead þær þa ilce lagas þa Anselm Ærce-biscop hæfde æror beboden ⁊ fela ma. þeah hit litel for-stode. And þeonon he for ofer sæ sone æfter s. Michaeles messe. ⁊ sƿa to Rome. ⁊ se Ærce-biscop Willelm of Cant-ƿara-bẏrig. ⁊ se Ærce-biscop Ðurstan of Eferƿic. ⁊ se biscop A. of Lincolne. ⁊ se biscop of Loðene J. ⁊ se abbot of s. Alban G. ⁊ ƿæran þær under-fangen of þone Pape Honorius mid micel ƿurðscipe. ⁊ ƿæron þære eall þone ƿintre. On þes ilces geares ƿearð sƿa micel flod on s. Laurent. messe-dæig. ꝥ feola tunes and men ƿeorðan adrencte. ⁊ brigges to-brokene. ⁊ corn ⁊ mædƿe spilt mid ealle. ⁊ hunger ⁊ cƿealm on men ⁊ on erue. ⁊ on ealle ƿestme sƿa micel un-time ƿearð sƿa hit ne ƿæs feola gear ær. And þes ilces geares forð-ferde se abbot Johan of Burch on II. Idus Octob.:·

eo perveniſſent, ſevocati fuerunt ſigillatim, & præciſa erat cuique dextra manus, ac teſticuli. Totum hoc factum eſt intra duodecim [feſti Natalium] dies, & quidem optimo jure, quippe damnum maximum intuliſſent toti genti tantam vim metalli vitioſi coëmendo. Hoc ipſo anno, mittebat Papa Romanus hanc in terram quendam Cardinalem, Johannem de Creme nomine. Primum venit ad Regem in Normanniam, atque Rex eum ſuſcepit cum magno honore; & commendavit illum poſtea Willelmo, Archiepiſcopo de Cantwarabyrig, qui eum duxit ad Cantwarabyrig; ac fuit ibi receptus perhonorifice, & cum ſolenni proceſſione, atque cantavit Miſſam altam in die Paſchatis ad Chriſti altare. Poſt hæc inviſit totam Angliam, omnes [ſcilicet] Epiſcopatus & Abbatias quæ fuerunt in hac terra, & ubique fuit ſuſceptus honorifice, ſingulique ei dederunt magna munera & ampla. Deinde celebravit ſuum [1] Concilium in Lundene tres integros dies, [cœptum] die nativitatis S. Mariæ, in Septembri, cum Archiepiſcopis, & Diœceſanis Epiſcopis, & Abbatibus, & Clericis ac Laicis, atque ſancivit ibi eoſdem Canones quos Anſelmus Archiepiſcopus olim ſanxerat, alioſque multos [compoſuit;] verum haud diu manſerunt. Inde transfretavit ſtatim poſt ſancti Michaelis feſtum, adeoq; profectus eſt Romam, & [cum illo] Willelmus, Archiepiſcopus de Cantwarabyrig; & Thurſtanus, Archiepiſcopus de Eferwic; & A. Epiſcopus de Lincolne; & J. Epiſcopus de Lothene; & G. Abbas de S. Albane; qui ibi recepti erant à Papa Honorio perhonorifice, & ibi agebant totam hyemem. Hoc ipſo anno, fuit ita magna inundatio in ſancti Laurentii feſto, ut multa oppida & homines fuerint demerſi, & pontes diſturbati, ſegeſq; & prata penitus perierint; fames porro & peſtis in homines & pecudes [ſæviebat:] atque omni fructus generi tantum nocuit mala tempeſtas, quantum non antea multis annis. Hoc ipſo anno, deceſſit Johannes Abbas de Burch, die II. Idus Octobris.

---

1 *Hujus Synodi Decreta vide apud* Florent. *ſub hoc anno.*

An. MCXXVI. Annum hunc egit Heanricus Rex in Normannia ultra Autumnum: poſtea autem venit in hanc terram inter nativitatem S. Mariæ & Michaelis feſtum, atque illum comitabatur ſua uxor, ſua item filia, quam olim dederat Heanrico, Imperatori de Loherenge, in uxorem. Adduxit etiam ſecum Comitem Waleramum, & Hugonem, Gerveiſi filium; [quorum] Comitem miſit ad Brigge in carcerem, & inde poſtea miſit ad Walingeford, Hugonem autem ad Windleſofram, quem permiſit conjici in arcta vincula. Poſt Michaelis feſtum venit Scotorum Rex David è Scotia hanc in terram, atque Rex Heanricus recepit illum perhonorifice, conſumpſitque is totum annum in hac terra. Hoc ipſo anno, permiſit Rex auferri fratrem ſuum Rotbertum Rogero Epiſcopo de Særesbyri, & commiſit eum filio ſuo Rotberto, Comiti de Glewcæſter, ſivitque duci ad Bricſtowe, atque ibi committi [cuſtodiis in] caſtello. Totum hoc factum eſt ſuæ filiæ conſilio, & Scotorum Regis Davidis, ejus avunculi.

An. MCXXVII. Hoc anno, tenuit Rex Heanricus ſuam Curiam ad Chriſti feſtum in Windleſoure; ubi adfuit Scotorum Rex David, omneſque viri ſummi, Clerici ac Laici, qui erant in Anglia. Ibi adegit ad jusjurandum Archiepiſcopos, & Epiſcopos, & Abbates, & Comites, & omnes Thanos qui interfuerunt, [quo ſe obſtrinxerunt] filiæ ejus Æthelicæ (quæ olim fuerat uxor Imperatoris de Sexlande) dare in poteſtatem Anglorum terram & Normanniam poſt ſuum obitum. Hoc facto miſit eam in Normanniam, & cum illa ivit ejus frater Rotbertus Comes de Gleawceaſter, & Brian filius Comitis Alein Fergan [dicti,] paſſuſque eſt dari in uxorem filio Comitis de Angeou, Goſfreith Martæl dicto. Hoc etſi improbabant omnes Franci & Angli, fecit tamen Rex ut pacem haberet cum Comite de Angeou, & ut compararet ſibi auxilia contra nepotem ſuum Willelmum. Hoc ipſo anno, in Quadrageſima fuit Carolus Comes Flandriæ interfectus in quadam Eccleſia (ubi proſtratus fudit preces ad Deum ante altare dum Miſſa perageretur) à ſuis hominibus. Tunc Rex

An. MCXXVI. Eall þis gear wæs se kyng Heanri on Normandi eall to æfter hervest. þa com he to þis lande betwyx natiuit. s. Marie ⁊ Michaeles messe. mid him com se cwen ⁊ his dohter ꝥ he æror hafde giuen þone kasere Heanri of Loherenge to wife. And he brohte mid him þone eorl Waleram. ⁊ Hugo Gerueises sunu. ⁊ þone eorl he sende to Brigge on heftnunge. ⁊ þeonon he sende him to Walingeforde siððon. ⁊ Hugo to Windlesofra. ⁊ let hine don on harde bande. And þa æfter Michaeles messe com se Scotte king Dauid of Scotlande hider to lande. ⁊ se kyng Heanri under-feng hine mid micel wurðscipe. ⁊ he wunode þa eall þet gear on þis lande. On þes ilces geares let se kyning nimen his broðer Rotbert fram þone biscop Roger of Særesbyri. ⁊ betahte hine his sune Rotbert eorl of Glew-cæstre. ⁊ let hine læden to Bricstowe. ⁊ þær diden on þone castel. Ðæt wæs eall don þurh his dohtres ræd. ⁊ þurh se Scotte kyng Dauid hire eam:·

An. MCXXVII. Ðis gear heald se kyng Heanri his hird æt Cristes mæsse on Windlesoure. þær wæs se Scotte kyng Dauid. ⁊ eall þa heaued læred ⁊ læuued ꝥ wæs on Engle-land. And þær he let sweren Ærce-biscopes ⁊ biscopes ⁊ abbotes ⁊ eorles ⁊ ealle þa þeines þa þær wæron his dohter Æðelic Engla land ⁊ Normandi to hande æfter his dæi. þe ær wæs þes Caseres wif of Sexlande. And sende hire siððen to Normandi. ⁊ mid hire ferde hire broðer Rotbert eorl of Gleu-cestre. and Brian þes eorles sunu Alein Fergan. ⁊ leot hire beweddan ðes eorles sunu of Angeow Gosfreið Martæl wæs gehaten. Hit ofþuhte naðema ealle Frencisce ⁊ Englisce. oc se kyng hit dyde for to hauene sibbe of se eorl of Angeow. ⁊ for helpe to hauene togæænes his neue Willelm. Ðes ilces gæres on þone Lenten tide wæs se eorl Karle of Flandres of-slagen on ane circe þær he læi. ⁊ bæd hine to Gode toforen þone weofede amang þane messe. fram his agene manne. And se kyng

kyng of France brohte þone eorles sunu Willelm of Normandi. 7 iæf hine þone eorldom. 7 þet land folc him wið toc. Þes ilce Willelm hæfde æror numen þes eorles dohter of Angeow to wife. oc hi wæron siððen to-tweamde for sibreden. þet wæs eall þurh þone kyng Heanri of Engle-land. Siððen þa nam he þes kynges wifes suster of France to wife. 7 forði iæf se kyng him þone eorldom of Flandres. Þes ilce gæres he geaf þone abbot-rice of Burch an abbot Heanri wæs gehaten of Peitowe. se hæfde his abbot-rice s. Johannis of Angeli on hande. 7 ealle þa Ærce-biscopes 7 biscopes seidon þ hit wæs togeanes riht. 7 þ he ne mihte hafen twa abbot-rices on hande. Oc se ilce Heanri dide þone kyng to underrstandene þ he hæfde læten his abbot-rice for þ micele un-sibbe þ wæs on þ land. 7 þ he dide þurh þes Papes ræd 7 leue of Rome. 7 þurh þes abbotes of Clunni. 7 þurh þæt he wæs Legat of þone Rome-scott. Oc hit ne wæs naððema eallswa. oc he wolde hauen baðe on hand. 7 swa hafde swa lange swa Godes wille wæs. He wæs on his clærc-hade biscop on Scessuns. siððan warð he munec on Clunni. 7 siððon prior on þone seolue mynstre. 7 siððon he wærð prior on Sauenni. þar æfter þurh þ he wæs þes kynges mæi of Engle-land. and þes eorles of Peitowe þa geaf se eorl him þone abbot-rice of s. Johan. mynstre of Angeli. Siððon þurh his micele wrences þa begæt he þone Ærce-biscop-rice of Besencun 7 hæfde hit þa on hande þre dagas. Þa for-læs he þ mid rihte forði þ he hit hæfde æror begeten mid un-rihte. siððon þa beget he þone biscop-rice of Seintes. þ wæs fif mile fram his abbot-rice. þ he hæfde full-neah seouenniht on hande. þenon brohte se abbot him of Clunni swa swa he æror dide of Besencun. Þa beþohte he him þ gif he mihte ben [a] rotfest on Engle-land þ he mihte habben eall his wille. Besohte þa þone

Franciæ eo deduxit filium Comitis Normanniæ Willelmum, deditque ei iſtum Comitatum; & ejus provinciæ incolæ illum admiſerunt. Hic Willelmus olim ceperat in uxorem filiam Comitis de Angeou, ſed divortium poſtea inter eos factum eſt propter conſanguinitatem: totum hoc effectum erat à Rege Angliæ Heanrico. Deinde cepit ſororem Reginæ Franciæ in uxorem, & idcirco dedit Rex illi Comitatum Flandriæ. Eodem anno, dedit [Heanricus Rex] Abbatiam de Burch cuidam Abbati, Heanrico de Peitowe nomine, qui fuit in poſſeſſione Abbatiæ S. Johannis de Angeli: omnes autem Archiepiſcopi & Epiſcopi dicebant illud injuſtum eſſe, nec licere illi poſſidere duas Abbatias. Verum idem Heanricus Regem certiorem fecit ſe dimiſiſſe ſuam Abbatiam propter magnas diſcordias quæ fuerunt in iſta terra, ſeque id feciſſe conſilio & venia Papæ Romani ac Abbatis de Clunni, & quod Legatus eſſet de ſancti Petri denario petendo. Non tamen ita ſe res habuit; vellet enim ille ambas poſſidere, & quidem poſſedit quamdiu Deo viſum fuit. Fuit in ordine Clericali Epiſcopus de Sceſſcuns, poſtea factus eſt Monachus de Clunni, deinde Prior ejuſdem Monaſterii, deinde etiam factus eſt Prior de Savenni; demum, quoniam fuit Regis Angliæ cognatus & Comitis de Peitow, dedit ei Comes Abbatiam S. Johannis Monaſterii de Angeli. Poſt hæc per magnam ſuam aſtutiam adeptus eſt Archiepiſcopatum de Beſencun, quem poſſedit tres dies. Quum hunc jure amiſiſſet, propterea quod antea fuerat conſecutus injuſte, adeptus eſt poſtea Epiſcopatum de Seintes, quod diſtat quinque millia paſſuum à ſua Abbatia, & tenuit prope ſeptem dies; illo tamen eum privavit Abbas de Clunni, ſicut & olim [Archiepiſcopatu] de Beſencun. Tunc ſecum cogitabat, ſi modo poſſet eſſe .... in Anglia, ſe ex voluntate ſua victurum. Hinc appellans Regem, dicebat ſe

---

a Hujus vocis ſignificatio mihi plane incognita.

eſſe

eſſe ſenem & infirmum, nec poſſe ferre magnam injuſtitiam, magnaſque diſcordias quæ erant in ſua gente, atque petiit, ſui cauſſa, & cauſſa omnium amicorum, nominatim Abbatiam de Burch; quam Rex ei conceſſit, quod erat ipſius cognatus, & quoniam erat unus ex præcipuis inter eos qui juramenta præſtiterunt & teſtimonium perhibuerunt, cum inter Comitis Normanniæ filium & Comitis de Angeou filiam factum erat divortium propter conſanguinitatem. Hoc modo infeliciter fuit ei Abbatia donata, inter Chriſti feſtum & Candelarum feſtum, apud Lundene, atque inde ivit cum Rege ad Winceſter; indeque ad Burcb, ubi vitam egit tanquam fucus in alveari. Sicut quicquid importatur devorat fucus & exportat, ita etiam ille quicquid conſequi potuit ſive intra ſive extra, ſive à Clericis ſive à Laicis, trans mare miſit, nec quicquam boni ibi fecit, aut quicquam boni ibi dereliquit. Non quiſquam arbitretur nos verum non dicere, fuit enim probe cognitum per totam gentem, quod poſtquam is eo perveniſſet, ſcilicet die Dominica in qua cantatur EXURGE QUARE O D. ſtatim viſi ſunt & auditi complures homines venantes. Venatores erant nigri, & magni, & deformes; & eorum canes nigri, & oculos lati, & immanes; equitabant etiam in nigris equis & nigris cervis. Hoc fuit viſum in eo ipſo ferarum ſaltu in oppido de Burch, & in omnibus ſylvis quæ erant inter illud oppidum & Stanford: & Monachi audierunt ſonitum cornuum quæ inflarunt illi noctu. Viri fide digni qui eos obſervabant noctu, dicebant arbitrari ſe non pauciores fuiſſe quam viginti aut triginta qui cornua ſonuerunt. Hoc viſum fuit & auditum à quo tempore is eo venit per totam Quadrageſimam uſque ad Paſcha. Hujuſmodi erat illius acceſſus; de diſceſſu ejus nihil adhuc dicere poſſumus. Deus prævidet.

An. MCXXVIII. Toto hoc anno fuit Rex Heanricus in Normannia propter diſcordias quæ ei erant cum nepote ſuo Comite de Flandria. Verum Comes fuit vulneratus in prælio à quodam bubulco, atque ita vulneratus ivit ad S. Berhtini monaſte-

kyng ⁊ sæide him ꝥ he ƿæs ald man. ⁊ forbrocen man. ⁊ ꝥ he ne mihte þolen þa micele un-rihte. ⁊ þa micele un-ribbe. þa ƿæron on here land. ⁊ ȝærnde þa þurh him ⁊ þurh ealle his freond namcuðlice þone abbot-rice of Burch. ⁊ se cyng het him ȝætte forði ꝥ he ƿæs his mæȝ. ⁊ forði ꝥ he ƿæs an hæfod þa að to sƿerene ⁊ ƿitnesse to berene þær þa eorles sunu of Normandi ⁊ þes eorles dohter of Angeoƿ ƿæron to-tƿemde for sibreden. Þus earmlice ƿæs ðone abbot-rice gifen betƿix Cristes-messe ⁊ Candel-messe at Lundene. ⁊ sƿa he ferde mid þe cyng to Ƿin-cestre. ⁊ þanon he com to Burch. ⁊ þær he ƿunede ealle riht sƿa drane doð on hiue. Eall ꝥ þa beon dragen toƿard sƿa freteð þa drane ⁊ dragað fraƿard. sƿa dide he eall ꝥ he mihte tacen ƿiðinnen ⁊ ƿiðuten of læred ⁊ of læƿed sƿa he sende ouer sæ ⁊ na god þær ne dide. ne na god þær ne læuede. Ne þince man na sellice ꝥ ƿe soð seggen. for hit ƿæs ful cuð ofer eall land. ꝥ sƿa radlice sƿa he þær com. ꝥ ƿæs þes sunnen dæies ꝥ man singað Exurge quare o D. ða son þær æfter þa sægon ⁊ herdon fela men feole hunteshunten. Ða hunteſ ƿæron sƿarte ⁊ micele ⁊ ladlice. ⁊ here hundes ealle sƿarte ⁊ bradegede ⁊ ladlice. ⁊ hi ridone on sƿarte hors. ⁊ on sƿarte bucces. Þis ƿæs segon on þe selue der-fald in þa tune on Burch. ⁊ on ealle þa ƿudes þa ƿæron fram þa selua tune to Stanforde. ⁊ þa munecces herdon þa horn blaƿen ꝥ hi bleƿen on nihtes. Soðfeste men heom kepten on nihtes. sæidon þes þe heom þuhte ꝥ þær mihte ƿel ben abuton tƿenti oþer þritti horn-blaƿeres. Þis ƿæs sægon ⁊ herd fram ꝥ he þider com eall ꝥ Lented tid on an to Eastren. Þis ƿas his in-gang. of his ut-gang ne cunne ƿe ȝett noht seggon. God scaƿe fore.

An. MCXXVIII. Eall þis geare ƿear se kyng Heanri on Normandi for þone unfrið ꝥ ƿæs betƿenen him ⁊ his nefe þone eorl of Flandres. Oc se eorl ƿearð geƿunded at an gefiht fram anne sƿein. ⁊ sƿa geƿunded he for to s. Berhtines minstre.

ſtre. ⁊ sone þear ƿearð munec. ⁊ liuode siððon fif dagas. ⁊ he ƿearð þa dæd ⁊ þær bebẏriged. God geare his saule. ꝥ ƿæs þes daies vi. kł. Aug. Ðes ilces geares forð-ferde se biscop Randulf Passeflambard of Dunholme. ⁊ þære bebẏriged on Non. Septemb. And þes ilces geares ferde se foren-sprecene abbot Henri ham to his agen minstre to Peitou be þes kẏnges leue. He dide þone kẏng to understanden ꝥ he ƿolde mid alle forlæten þone minstre ⁊ ꝥ land. ⁊ þær ƿunien mid him on Engla lande ⁊ on þone mẏnstre of Burh. Oc hit ne ƿas naðema sƿa. he hit dide forði ꝥ he ƿolde þurh his micele ƿiles þear beon ƿær hit tƿeolf-monð oððe mare. ⁊ siððon ongeon cumen. God ælmihtig haue his milce ofer ꝥ ƿrecce stede. Ðes ilces geares com fram Jerusalem Hugo of þe temple to þone kẏng on Normandig. ⁊ se kẏng him under-feng mid micel ƿurðscipe. ⁊ micele gersumes him geaf on gold ⁊ on silure. And siððon he sende him to Engla lande ⁊ þær he ƿæs under-fangen of ealle gode men. ⁊ ealle him geauen gersume. ⁊ on Scotlande eall sƿa. ⁊ be him senden to Jerusalem micel eahte mid ealle on gold ⁊ on silure. And he bebead folc ut to Jerusalem. ⁊ þa for mid him ⁊ æfter him sƿa micel folc sƿa næfre ær ne dide siððon ꝥ se firste fare ƿæs on Urbanes dæi Pape. þeah hit litel beheld. He seide ꝥ fulle feoht ƿas sett betƿenen þa Cristene ⁊ þa heðene. þa hi þider comen þa ne ƿæs hit noht buton lesunge. þus earmlice ƿearð eall ꝥ folc sƿenct:·

An. MCXXIX. On þis gear sende se kẏng to Engla land æfter þone eorl Ƿaleram. ⁊ æfter Hugo Gerueises sunu. ⁊ þær hi gisleden hem. ⁊ Hugo ferde ham to his agen lande to France. ⁊ Ƿaleram belaf mid þone kẏng. ⁊ se kẏng him geaf eall his land buton his castel ane. Siððon þa com se kẏng to Engla land innon heruest ⁊ se eorl com mid him. ⁊ ƿurðon þa alsƿa gode freond sƿa hi ƿæron ær for feond. Ða sone be þes kẏnges ræd ⁊ be his leue. sende se Ærce-biscop Ƿillelm of Cant-

rium, ubi ſtatim Monachus factus vixit poſtea quinque dies, ac deinde mortuus eſt & ibi ſepultus. Deus honoret ejus animam: die vi. Calend. Auguſti [ſepultus erat.] Eodem anno, deceſſit Randulfus Paſſeflambard, Epiſcopus de Dunholme, & ibi ſepultus eſt Nonis Septembris. Eodem item anno, profectus eſt prædictus Abbas Henricus domum ad ſuum monaſterium apud Peitow, Regis venia. Regi promiſit ille ſe penitus derelicturum illud monaſterium, eamque terram; & vitam agere cum eo in Anglorum terra, in monaſterio de Burh. Nihilo minus haud ita ſe res habuit: id enim fecit propterea quod vellet per magnam ſuam aſtutiam ibi commorari duodecim menſes aut amplius, ac deinde reverti. Deus omnipotens exhibeat miſericordiam infelici iſti loco. Eodem anno, venit ab Hieroſolymis Hugo de templo ad Regem in Normanniam, atque Rex eum ſuſcepit cum magno honore, amplaque munera ei dedit auri ac argenti. Poſtea item miſit eum in Angliam, ubi fuit receptus ab omnibus bonis, omneſque in illum dona contulerunt, (quod & factum in Scotia) ac per eum etiam miſerunt Hieroſolymas magnam vim auri & argenti. Hic invitavit homines Hieroſolymas; atque cum eo & poſt illum ivit tantus hominum numerus quantus ad hoc tempus nunquam à prima illa expeditione in diebus Urbani Papæ: quod tamen haud magno fuit uſui. Aſſeverabat is acre bellum fuiſſe conflatum inter Chriſtianos & paganos; cum eo perveniſſent, ſe falſos mendacio comperuerunt: hoc modo miſere fuit omnis ille populus oppreſſus.

An. MCXXIX. Hoc anno, miſit Rex in Angliam, & accerſivit Comitem Waleramum & Hugonem Gerveiſi filium, qui ibi obſides illi dabant; atque Hugo reverſus eſt domum ad Franciam, ſuam gentem, Waleramus vero manſit apud Regem, Rexque ei reſtituit omnes terras præter ſolum caſtellum. Poſtea venit Rex ad Anglorum terram in meſſe, & cum eo accedit Comes, factique ſunt tam amici quam antea fuerant inimici. Statim poſt hæc, Regis conſilio & venia, miſit Willelmus Archiepiſcopus de Cantwara-

Cantwarabyrig per totam Anglorum terram, & juſſit Epiſcopos, & Abbates, & Archidiaconos; cunctos item Priores, Monachos, & Canonicos qui eſſent in omnibus cellis intra Anglorum terram; omnes denique quorum curæ Religio erat commiſſa, intereſſe Londini ad Michaelis feſtum, ut ibi colloquerentur de omnibus negotiis ad Deum pertinentibus. Quum eo perveniſſent, incœpta erat Synodus die Lunæ, & continenter duravit uſque ad diem Veneris. Re in medium prolata, cognitum eſt illos conveniſſe de Archidiaconorum uxoribus, & de Presbyterorum uxoribus, ut illas dimitterent ante S. Andreæ feſtum, & qui illud non faceret, privaretur ſua Eccleſia, ſuaque domo; nec unquam poſtea ibi eo munere fungeretur. Hoc ſanxerunt Archiepiſcopus de Cantwarabyrig Willelmus, & omnes diœceſani Epiſcopi qui erant in Anglorum terra: ſed Rex iis omnibus veniam dedit domum redeundi, adeoque domum reverſi ſunt, nec ullam vim habuerunt omnia illa decreta: cuncti retinuerunt ſuas uxores Regis venia, ſicut antea fecerant. Hoc ipſo anno, deceſſit Willelmus Giffard Epiſcopus de Winceaſter, & ibi ſepultus eſt VIII. Calend. Febr. atque Rex Henricus dedit Epiſcopatum, poſt Michaelis feſtum, Henrico nepoti ſuo, Abbati de Glaſtingbyri, qui fuit conſecratus in Epiſcopum à Willelmo, Archiepiſcopo de Cantwarabyri, XV. Calend. Decembris. Eodem anno, deceſſit Honorius Papa. Quum vix mortuus eſſet, electi erant duo Papæ. Unus dictus eſt Petrus, qui fuit Monachus de Clunni, & natus ſummis viris [qui erant] Romæ; ab hujus partibus ſtabant Romani, & Dux de Sicilia. Alter dictus eſt Gregorius, qui fuit Clericus, & Roma pulſus eſt ab altero Papa ejuſque cognatis: ab hujus partibus ſtabant Imperator Sexlandiæ, & Rex Franciæ, & Henricus Rex Angliæ, omneſque ex hac parte montium. Hinc fuit tam magna diſcordia in orbe Chriſtiano, quàm antea nunquam. Chriſtus conſulat miſero ſuo populo. Hoc ipſo anno, in feſto S. Nicholai noctu, paullo ante lucem, fuit magnus terræ motus.

wara-byrig ofer eall Engla land. ⁊ bead biscopes ⁊ abbotes ⁊ ærce-dæcnes. and ealle þa priores. munecas. and canonias þa wæron on ealle þa cellas on Engla land. ⁊ æfter ealle þa þet Cristendome hæfdon to begemen ⁊ to locen. ⁊ þ hi scolden ealle cumen to Lundene at Michaeles messe. ⁊ þær scolden sprecon of ealle Godes rihtes. Ða hi þider comen þa began þ mot on monen-dæig ⁊ heold on an to þe frigdæig. Ða hit eall com forð þa wearð hit eall of ærce-dæcnes wifes ⁊ of preostes wifes þ hi scolden hi forlæten be S. Andreas messe. ⁊ se þe þ ne wolden done. forgede his circe and his hus. ⁊ his ham. and nefra ma nan clepunge þær to na hafde mare. Ðis bebæd se Ærce-biscop Willelm of Cant-wara-byrig. and ealle þa leod-biscopes þa þa wæron on Engla lande. and se kyng hem geaf ealle leue ham to farene. and swa hi ferdon ham. ⁊ ne for-stod noht ealle ða bodlaces. ealle heoldon here wifes be þes kynges leue swa swa hi ear didon. Ðes ilces geares forð-ferde se biscop Willelm Giffard of Win-ceastre. ⁊ wear bebyrged on VIII. kl. Febr. and se kyng Henri geaf þone biscop-rice æfter Micheles messe þone abbot Henri his nefe of Glasting-byri. ⁊ he wæs gehalgod to biscop fram þone Ærce-biscop Willelm of Cant-wara-byri þes dæies XV. kl. Decemb. Ðes ilces geares forð-ferde Honorius Papa. Ær he wære wel ded. þa wæron coren twa Papes. Se an wæs gehaten Petrus. he wæs munec of Clunni. ⁊ wæs boren of þa riccesste men of Rome. mid him helden þa of Rome. ⁊ se duc of Sicilie. Se oðer het Gregorius. he wæs clerc ⁊ wærð flemd ut of Rome fram þon oðer Pape ⁊ fram his cinnes men. mid him held se Kasere of Sexlande. ⁊ se kyng of France. ⁊ se kyng Heanri of Engle-land. ⁊ ealle þa be þis half þa muntes. Nu wærð swa micel dwyld on Cristendom swa it næfre ær ne wæs. Crist sette red for his wrecce folc. Ðis ilces geares on S. Nicholaes messe niht litel ær dæi wæs micel eorð-dine :·

An.

An. MCXXX. Ðis geares wæs se mynstre of Cant-wara-byri halgod fram þone Ærce-biscop Willelm þes dæies iv. Non. Mai. Ðær wæron þas biscopes. Johan of Roue-ceastre. Gilbert Uniuersal of Lundene. Heanri of Win-ceastre. Alexander of Lincolne. Roger of Særes-byri. Simon of Wigor-ceastre. Roger of Couentre. Godefreið of Baðe. Eouerard of Noruuic. Sigefrid of Cicaestre. Bernard of s. Dauid. Audoenus of Euereus of Normandi. Johan of Sæis. Ðes feorðe dæges þær æfter wæs se king Heanri on Roue-ceastre. 7 se burch forbernde æl mæst. 7 se Ærce-biscop Willelm halgede s. Andreas mynstre. 7 þa forspræcon biscopes mid him. And se kyng Heanri ferde ouer sæ into Normandi on heruest. Ðes ilces geares com se abbot Heanri of Angeli æfter æstrene to Burch. 7 seide ꝥ he hæfde forlæten þone mynstre mid ealle. Æfter him com se abbot Clunni Petrus gehaten to Engle-lande bi þes kynges leue. 7 wæs underfangen ouer eall swa hwar swa he com mid micel wurðscipe. To Burch he com. 7 þær behet se abbot Heanri him ꝥ he scolde beieton him þone mynstre of Burch ꝥ hit scolde beon underðeod into Clunni. oc man seið to biworde. hæge sitteð ða aceres dæleð. God ælmihtig adylege iuele ræde. And sone þær æfter ferde se abbot of Clunni ham to his ærde:·

An. MCXXXI. Ðis gear æfter Cristes messe on an mone niht æt þe forme slæp wæs se heouene o ðe norð-half eall swilc hit wære bærnende fir. swa ꝥ ealle þe hit sægon wæron swa offæred swa hi næfre ær ne wæron. ꝥ wæs on iii. Idus Januar. Ðes ilces geares wæs swa micel orf-cwalm swa hit næfre ær ne wæs on manne gemynd. ofer eall Engle-land. ꝥ wæs on næt 7 on swin. swa ꝥ on þa tun þa wæs tenn ploges oðer twelfe gangende. ne belæf þær noht an. 7 se man þa heafde twa hundred oððe þre hundred swin ne

An. MCXXX. Hoc anno, fuit monaſterium de Cantwarabyri conſecratum à Willelmo Archiepiſcopo, die iv. Non. Maii. Aderant Epiſcopi, Johannes de Roueceaſter, Gilbertus Univerſalis de Lundene, Heanricus de Winceaſter, Alexander de Lincolne, Rogerus de Særesbyri, Simon de Wigorceaſter, Rogerus de Couentre, Godefreithus de Bathe, Eourardus de Noruuic, Sigefridus de Cicaeſter, Bernardus de S. David, Audoenus de Euereus in Normannia, Johannes de Sæis. Quarto poſt die fuit Rex Heanricus in Roueceaſter, & civitas pene tota conflagravit; atque Archiepiſcopus Willelmus conſecravit S. Andreæ monaſterium*, & prædicti Epiſcopi cum illo. Rex Heanricus transfretavit in Normanniam in autumno. Eodem anno, venit Heanricus Abbas de Angeli poſt Paſcha ad Burch, & dixit ſe penitus dimiſiſſe illud monaſterium. Poſt illum venit Abbas de Clunni, Petrus appellatus, in Angliam, Regis venia, & fuit ſuſceptus ab omnibus quacunque ivit perhonorifice. Ad Burch pervenit; atque ibi pollicitus ei eſt Abbas Heanricus ſe effecturum ut monaſterium de Burch ſubjiceretur Cluniacenſi; verum (ut in proverbio dictum eſt) ſepes manet quæ agros dividit. Deus omnipotens fruſtretur mala conſilia. Statim poſtea reverſus eſt Abbas de Clunni domum in ſuam nationem.

An. MCXXXI. Hoc anno, poſt Chriſti feſtum noctu, luna ſplendente, primo ſomno, fuit cœlum in partibus Borealibus inſtar flammantis ignis; adeo ut omnes qui id conſpexerunt, fuerint tantum perterriti quantum antea nunquam: hoc fuit iii. Idus Januarii. Eodem anno, fuit tam magna pecudum lues, quam antea nunquam erat intra hominum memoriam, per totam Angliam: ſæviit in jumenta & in porcos, adeo ut, quo in oppido fuerant decem aratra ſive duodecim terram colentia, non relictum eſſet unum; & qui habuerat ducentos aut tre-

* *In Dominica Aſcenſionis.* Flor.

centos porcos, non unum reliquum haberet. Poſtea peribant gallinæ, ſecutaque eſt caritas carnum, & caſei, & butyri. Deus in melius redigat, cum ipſi viſum fuerit. Rex Heanricus rediit domum in Angliam ante meſſem, poſt S. Petri feſtum........ Eodem anno, ivit Abbas Heanricus ante Paſcha à Burch trans mare in Normanniam, atque ibi colloquio habito cum Rege, dixit Abbatem de Clunni ſibi præcepiſſe ut ad eum veniret & reſignaret illi Abbatiam de Angeli; poſteaque ſe rediturum domum ejus permiſſu: quibus dictis, reverſus eſt domum ad ſuum monaſterium, atque ibi permanſit uſque ad mediæ æſtatis diem. Poſtridie autem S. Johannis feſti, elegerunt Monachi ipſi Abbatem, & deduxerunt eum in Eccleſiam cum Proceſſione, cantarunt Te Deum Laudamus, pulſarunt campanas, conſtituerunt eum in Abbatis ſede, præſtiterunt ei omnem obedientiam, quæ debita erat ſuo Abbati; atque Comes, & viri ſummi, & Monachi de monaſterio pepulerunt alium Abbatem Heanricum è monaſterio: nec ſine cauſſa, quippe ſpatio quinque & viginti annorum non experti fuerant unum diem felicem. Tunc eum defecit maxima ſua aſtutia; & nunc ei omnis angulus tentandus eſt ſi quid habeat mali doli, quo ſemel adhuc poſſit prodere Chriſtum, & omnes Chriſtianos. Tunc receſſit in Clunni, ubi tenebatur cuſtodia arctiſſima, dixitque Abbas de Clunni quod amiſerant S. Johannis monaſterium ejus culpa, magnaque ejus ſtultitia. Quum non poſſet damnum illud melius reſarcire, pollicitus eſt illis, juramento præſtito ſuper ſanctam crucem, quod ſi ſibi liceret Angliam petere, iis acquireret monaſterium de Burch, adeo ut ibi conſtitueret Priorem de Clunni, & ſacriſtam, & theſaurarium, & veſtiarium; quicquid demum eſſet ſive intra monaſterium ſive extra, totum illud iis acquireret. Hinc profectus eſt in Franciam, & ibi per totum illum annum vixit. Deus conſulat miſeris Monachis de Burch, & miſero iſti loco: nunc [certe]

beleaf him noht an. Ðær æfter sƿulten þa henne fugeles. þa scyrte þa flescmete. ⁊ se cese. ⁊ se butere. God hit bete þa his ƿille beð. And se kyng Heanri com ham to Engle-land toforen herverst æfter S. Petres messe [a] þe firrer". Ðes ilces geares for se abbot Heanri toforen Eastren fram Burch ofer sæ to Normandi. ⁊ þær spreac mid þone kyng. ⁊ sæide him þet se abbot of Clunni heafde him beboden ꝥ he scolde cumen to him ⁊ betæcen him þone abbot-rice of Angeli. ⁊ siððen he ƿolde cumen ham be his læfe. and sƿa he ferde ham to his agen mynstre. ⁊ þær ƿunode eall to mid-sumer-dæi. And þes oðer dæies æfter S. Johannes messe-dæi. cusen þa munecces abbot of hem self. ⁊ brohten him into cyrce mid processionem. sungen Te Deum laudamus. ringden þa belle. setten him on þes abbotes settle. diden him ealle hersumnesse sƿa sƿa hi scolden don here abbot. ⁊ se eorl ⁊ ealle þa heafed-menn ⁊ þa munecces of þa mynstre flemden se oðer abbot Heanri ut of þa mynstre. hi scolden neded. on fif ⁊ tƿenti ƿintre ne biden hi næfre an god dæi. Her him trucode ealle his mycele cræftes. nu him behofed ꝥ he crape in his mycele codde in ælce hyrne gif þær ƿære hure an un-ƿreste ƿrenc ꝥ he mihte get besƿicen anes Crist ⁊ eall Cristene folc. Ða ferde he into Clunni. ⁊ þær man him held ꝥ he ne mihte na east na ƿest. sæide se abbot of Clunni ꝥ hi heafdon forloron S. Johannes mynstre þurh him. ⁊ þurh his mycele sotscipe. Ða ne cuðe he him na betre bote bute behet hem ⁊ aðes sƿor on halidom ꝥ gif he moste Engle-land secen ꝥ he scolde begeton hem þone mynstre of Burch. sƿa ꝥ he scolde setten þær prior of Clunni ⁊ circe-ƿeard ⁊ horderer ⁊ reil-þein. ⁊ ealle þa þing þa ƿæron ƿiðinne mynstre ⁊ ƿiðuten. eall he scolde hem betæcen. Ðus he ferde into France ⁊ þær ƿunode eall ꝥ gear. Crist ræde for þa ƿrecce munecces of Burch ⁊ for ꝥ ƿrecce stede.

[a] *Vocis hujuſce ſignificationem plane neſcio.*

nu

nu hem behofeð Cristes helpe ⁊ eall Cristenes folces :·

An. MCXXXII. Ðis gear com Henri king to þis land. þa com Henri abbot ⁊ uureide þe munecess of Burch to þe king forði þ he uuolde underþeden þ mynstre to Clunie. swa þ te king ƿas ƿel-neh bepaht. ⁊ sende efter þe munecess. ⁊ þurh Godes milce. ⁊ þurh te biscop of Seresberi. ⁊ te biscop of Lincoln. ⁊ te oðre rice-men þe þer ƿæron þa ƿiste þe king þ he feorde mid swicdom. Ða he nan mor ne mihte. þa uuolde he þ his nefe sculde ben abbot in Burch. oc Crist hit ne uuolde. Ƿas hit noht swiðe lang þer efter þ te king sende efter him. ⁊ dide him gyuen up þ abbot-rice of Burch. ⁊ faren ut of lande. ⁊ te king iaf þ abbot-rice an prior of s. Neod Martin ƿas gehaten. he com on s. Petres messe-dei mid micel ƿurscipe into þe minstre :·

MCXXXIII. MCXXXIV.

An. MCXXXV. On þis gere for se king Henri ofer sæ æt te Lammasse. ⁊ þ oðer dei þa he lai an slep in scip. þa þestrede þe dæi ouer all landes. ⁊ uuard þe sunne swilc als it uuare þre-niht-ald mone. an sterres abuten him at mid-dæi. Ƿurþen men swiðe of-ƿundred ⁊ of-dred. ⁊ sæden þ micel þing sculde cumme her efter. swa dide. for þ ilc gær ƿarð þe king ded. þ oðer dæi efter s. Andreas messe-dæi on Normandi. Ða ƿestre sona þas landes. for æuric man sone ræuede oðer þe mihte. Ða namen his sune ⁊ his frend. ⁊ brohten his lic to Engle-land ⁊ bebyriend in Reding. God man he ƿes ⁊ micel æie ƿes of him. Durste nan man misdon ƿið oðer on his time. Pais he makede men ⁊ dær. Ƿua sua bare his byrðen gold and sylure. durste nan man sei to him naht bute god. En mang þis ƿas his nefe cumen to Engle-land Stephne de Blais. ⁊ com to Lundene. ⁊ te Lundenisce folc him underfeng. ⁊ senden efter þe Ærce-biscop Ƿillelm Curbuil ⁊ halechede him to kinge on midewintre dæi. On þis kinges time ƿes al un-frið. ⁊ yfel. ⁊ ræflac. for agenes him risen sona ða

illis opus eſt Chriſti auxilio, omniumque Chriſtianorum.

An. MCXXXII. Hoc anno, venit Henricus Rex in hanc terram: tunc accedit Henricus Abbas & accuſavit Monachos de Burch apud Regem, propterea quod vellet ſubjicere illud monaſterium Cluniacenſi: quo factum eſt ut Rex prope deceptus fuerit, & accerſierit Monachos; ſed per Dei miſericordiam, ab Epiſcopo de Seresbyri, & Epiſcopo de Lincoln, aliiſque Proceribus qui aderant, certior factus eſt Rex illum dolos malos adhibuiſſe. Cum nihil amplius conſequi poſſet, voluit ſuum nepotem eſſe Abbatem in Burch, ſed Chriſtus id noluit. Non multo poſt hæc Rex eum accerſit, & coëgit dimittere Abbatiam de Burch, terraque cedere; atque Rex dedit iſtam Abbatiam Priori de S. Neod, Martino nomine: hic venit in S. Petri feſto cum magno honore in monaſterium.

An. MCXXXV. Hoc anno, Rex Henricus transfretavit ad feſtum Primitiarum, & poſtridie dum dormiit in navi, obſcuratus eſt dies ubique, & factus eſt ſol inſtar lunæ trium noctium, ſtellaſque circum ſe [habebat] meridie. Fuerunt homines valde obſtupefacti & perterriti, atque magnum aliquid venturum dixerunt; idque vere, quippe eo ipſo anno Rex mortuus eſt poſtridie feſti S. Andreæ in Normannia. Tunc turbata eſt magnopere hæc terra, quiſque enim qui potuit alium expilavit. Deinde efferebant eum filii & cognati, atque attulerunt ejus corpus ad Angliam, ſepelibantque in Reding. Bonus vir fuit, & magno honore habitus. Nemo auſus eſt injuriam alteri inferre ejus tempore. Pacem conſtituit hominibus & feris. Si quis portaſſet onus auri & argenti, audebat nemo quicquam mali ei dicere. Interea venit in Angliam ejus nepos, Stephanus de Blais, & ad Lundene acceſſit, populuſque Londinenſis eum recepit; atque accerſerunt Willelmum Curbuil Archiepiſcopum, qui conſecravit illum in Regem die Natalium. Hujus Regis diebus erant omnis generis diſcordiæ, & mala, & vaſtationes, quippe adverſus eum bella ſtatim

ſtatim movebant Proceres qui erga illum animis fuerunt inimicis. Omnium primus fuit Balduinus de Reduers, qui tenuit Exceſter contra eum, ſed illud Rex obſedit, & poſtea Balduinus pace facta dedidit. Reliqui etiam occuparunt & tenuerunt caſtella adverſus eum, atque David Rex Scotorum munivit Weſſien, nihilo tamen minus nuncii inter eos miſſi ſunt, adeo ut congreſſi pacem fecerint, quæ tamen haud diu manſit.

rice men þe ƿæron sƿikes. Al se fyrst Balduin de Reuers. ⁊ held Exe-cestre agenes him. ⁊ te king it besæt. ⁊ siððan Balduin acordede. Ða tocan ða oðre and helden her castles agenes him. and Dauid king of Scotland toc to Ƿessien him. ða ðohƿethere ꝥ here sandes feorden betƿyx heom. and hi togædere comen ⁊ ƿurðe sæhte. þoð it litel for-stode:·

MCXXXVI.

An. MCXXXVII. Hoc anno, Rex Stephanus transfretavit in Normanniam, & ibi receptus eſt, quod arbitrabantur hunc talem fore qualis erat ejus avunculus, quodque adeptus fuiſſet ejus theſauros; verum eos diſtribuit & effudit imprudenter. Magnam vim auri & argenti Henricus Rex collegerat, cujus tamen animæ nullam hic partem iſtius impendit. Quum Rex Stephanus in Angliam veniſſet, Concilium indixit apud Oxeneford, ibique prehendit Rogerum Epiſcopum de Seresberie, & Alexandrum Epiſcopum de Lincoln, & Rogerum Cancellarium ſuum nepotem, atque commiſit omnes cuſtodiis, donec dederent ſua caſtella. Cum proditores intellexiſſent eum eſſe mitem virum, & facilem, & bonum, nec pœnas quas meruiſſent iis infligere, omnes mirabantur. Hi illi homagium præſtiterant ac juramenta dederant, fidem autem non ſervabant, ſed omnes perjuri facti ſunt, & rei promiſſionis violatæ, quippe ſinguli caſtella ſibi conſtruxerunt, & adverſus eum tenuerunt, terramque caſtellis implerunt. Valde afflixerunt miſeram plebem hujus terræ caſtellis ædificandis, cumque caſtella eſſent perfecta, in iis collocarunt diabolicos & malos viros. Tunc ceperunt quibus aliquid boni ſupereſſe arbitrabantur, tam nocte quam die, viros & fœminas, atque in carceres conjecerunt propter aurum & argentum, ac eos excruciabant infandis tormentis, adeo ut nulli unquam martyres talia ſenſerint qualia illi. Hos ſuſpenderunt pedibus, & ſuffocarunt fumo craſſo: illos ſuſpenderunt pollicibus, alioſque capitibus, & admoverunt ignes eorum pedibus. Aliorum capita laqueo arcte ligarunt, & compreſſerunt, adeo ut attin-

An. MCXXXVII. Ðis gære for þe king Stephne ofer sæ to Normandi. ⁊ þer ƿes underfangen. forði ꝥ hi ƿenden ꝥ he sculde ben alsuic alse þe eom ƿes. ⁊ for he hadde get his tresor. ac he to-deld it ⁊ scatered sotlice. Micel hadde Henri king gadered gold ⁊ syluer. and na god ne dide me for his saule þar of. Ða þe king Stephne to Engla land com þa macod he his gadering æt Oxene-ford. ⁊ þar he nam þe biscop Roger of Seres-beri. ⁊ Alexander biscop of Lincoln. ⁊ te Canceler Roger hise neues. ⁊ dide ælle in prisun. til hi iafen up here castles. Ða þe suikes under-gæton ꝥ he milde man ƿas ⁊ softe ⁊ god. ⁊ na iustise ne dide. þa diden hi alle ƿunder. Hi hadden him manred maked and aðes suoren. ac hi nan treuðe ne heolden. alle he ƿæron for-sƿoren. ⁊ here treoðes for-loren. for æuric rice man his castles makede and agænes him heolden. and fylden þe land full of castles. Hi suencten suiðe þe ƿrecce men of þe land mid castel-ƿeorces. þa þe castles ƿaren maked. þa fylden hi mid deoules and yuele men. Ða namen hi þa men þe hi ƿenden ꝥ ani god hefden. baðe be nihtes and be dæies. carl-men ⁊ ƿimmen. and diden heom in prisun efter gold and syluer. ⁊ pined heom un-tellendlice pining. for ne ƿæren næure nan martyrs sƿa pined alse hi ƿæron. Me henged up bi þe fet and smoked heom mid ful smoke. me henged bi þe þumbes. oðer bi þe hefed. ⁊ hengen bryniges on her fet. Me dide cnotted strenges abuton here hæued. ⁊ ƿryðen to ꝥ it gæde to þe hærn-

wærnes. Hi diden heom in quarterne þar nadres ⁊ snakes ⁊ pades wæron inne. ⁊ drapen heom swa. Sume hi diden in crucet-hus. ꝥ is in an ceste ꝥ was scort ⁊ nareu. ⁊ un-dep. ⁊ dide scærpe stanes þer inne. ⁊ þrengde þe man þær inne. ꝥ hi bræcon alle þe limes. In mani of þe castles wæron lof ⁊ grī. ꝥ wæron ᵃsachenteges" ꝥ twa oðer þre men hadden onoh to bæron onne. ꝥ was swa maced ꝥ is fæstned to an beom. ⁊ diden an scærp iren abuton þa mannes þrote ⁊ his hals. ꝥ he ne mihte nowiderwardes ne sitten. ne lien. ne slepen. oc bæron al ꝥ iren. Mani þusen hi drapen mid hungær. I ne canne. ⁊ ne mai tellen alle þe wundes. ne alle þe pines ꝥ hi diden wrecce men on þis land. ⁊ ꝥ lastede þa xix. wintre wile Stephne was king. ⁊ æure it was uuerse ⁊ uuerse. Hi læiden gæildes on þe tunes æureū wile. ⁊ clepeden it ᵃtenserie". þa þe wrecce men ne hadden nan more to giuen. þa ræueden hi and brenden alle þe tunes. ꝥ wel þu mihtes faren all a dæis fare sculdest þu neure finden man in tune sittende. ne land tiled. Þa was corn dære. ⁊ flec. ⁊ cæse. ⁊ butere. for nan ne wæs o þe land. Wrecce men sturuen of hungær. sume jeden on ælmes þe waren sum wile rice men. sum flugen ut of lande. Wes næure gæt mare wreccehed on land. ne næure heðen men werse ne diden þan hi diden. for ouer siðon ne for-baren hi nouðer circe. ne cyrce-iærd. oc nam al þe god ꝥ þar inne was. ⁊ brenden syðen þe cyrce ⁊ altegædere. Ne hi ne for-baren biscopes land. ne abbotes. ne preostes. ac ræueden munekes. ⁊ clerekes. ⁊ æuric man oðer þe ouer myhte. Gif twa men oðer þre coman ridend to an tun. al þe tunscipe flugæn for heom. wenden ꝥ hi wæron ræueres. Þe biscopes ⁊ lered men heom cursede æure. oc was heom naht þar of. for hi

geret cerebrum. Alios commiſerunt carceribus, in quibus erant ſerpentes, angues, & bufones, atque eo modo excruciarunt. Alios injecerunt in crucetum, id eſt, ciſtam quæ erat brevis, & anguſta, & depreſſa, in qua lapides acutos poſuerunt, & in ea arctarunt homines, adeo ut confregerint omnia illorum membra. In compluribus caſtellorum erat horridum quiddam ac deteſtandum, ſcilicet ...... quod duo aut tres homines ægre imponere poſſent, atque ita erat efformatum ut affixum fuerit trabi; ac ferri acuti catena implicarunt hominis guttur & collum, ut non poſſet ullo modo ſive ſedere, ſive cubare, ſive dormire, coactus ſuſtinere omne iſtud ferrum. Multa millia fame occiderunt; non autem poſſibile eſt mihi numerare omnia vulnera, omneſque calamitates, quibus afflixerunt miſeros incolas hujus terræ: hoc vero duravit xix. annos, quibus Stephanus fuit Rex, & quotidie deteriore erant conditione. Impoſuerunt tributa oppidis valde frequenter, & illud vocarunt ...... cumque miſeri homines non haberent quicquam amplius quod darent, vaſtarunt & incenderunt omnia oppida; adeo ut poſſes iter diei conficere, nec tamen reperire quemvis hominem in oppido viventem, aut terram cultam. Hinc fuit frumentum carum, & caro, & caſeus, & butyrum, quippe nihil eorum fuit in hac terra. Pauperes peribant fame: nonnulli oſtiatim victum petebant, qui fuerant olim divites; & aliqui terram reliquerunt. Nunquam adhuc erant majores calamitates in hac terra, neque unquam pagani plus mali quam hi fecerunt; tandem enim neque pepercerunt Eccleſiæ, neque cœmiterio, ſed eripuerunt quicquid boni inibi fuit, tuncque ignes admoverunt Eccleſiæ, & rebus quæ ſupereſſent. Non pepercerunt Epiſcoporum terris, nec Abbatum, nec Presbyterorum; ſed ſpoliarunt Monachos, & Clericos, & quoſcunque alios poſſent. Si duo aut tres equites appropinquarent alicui oppido, omnes oppidani fugerunt, opinati eos eſſe direptores. Epiſcopi & Clerici illos ſemper execrabantur; verum nihil profecerunt; omnes enim ii erant male-

a a Quæ ſit hujus vocabuli ſignificatio videant alii.

dicti,

dicti, & perjuri, & moribus perditi. [1] Littus arabant; terra enim nullas fruges tulit, quippe ea fuit devaſtata per hujuſmodi facta: dixerunt etiam aperte quod Chriſtus dormivit, ejuſque Sancti. His ſimilia, & plura quam nos poſſumus explicare, paſſi fuimus per XIX. annos ob noſtra peccata. Inter omnes has calamitates tenuit Martinus Abbas ſuam Abbatiam XX. annos & dimidium anni, & VIII. dies, admodum difficulter; atque ſuppeditavit Monachis & hoſpitibus omnia [ad vitam] neceſſaria, fuitque egregia erga pauperes liberalitate: nihilominus etiam reſtauravit Eccleſiam, ac eam auxit terris & redditibus, multumque ditavit; veſtes item comparavit, & introduxit [2] eos in novum monaſterium in ſancti Petri feſto perhonorifice; anno, ſcilicet, ab incarnatione Dom. MCXL. à combuſtione loci XXIII. Poſtea profectus eſt Romam, ubi fuit humaniter receptus à Papa Eugenio, & adeptus eſt privilegia, unum pro omnibus terris iſtius Abbatiæ, & alterum pro terris quæ adjacent Monaſterio; atque ſi diutius vixiſſet, adeptus fuiſſet privilegia pro .... Recuperavit item terras quas viri ſummi per vim tenuerunt, à Willelmo Malduit, qui tenuit caſtellum de Rogingham, adeptus eſt Cotingham & Eſtun; & ab Hugone de Waltuile adeptus eſt Hyrtlyngburh & Stanewig, & LX. ſolidos ex Aldewingle ſingulis annis. Monachorum etiam numerum auxit, & vinetum plantavit, & ſtruxit multa ædificia, inque longe meliorem ſtatum oppidum reſtituit: fuit enim bonus Monachus, & bonus vir, proptereaque eum dilexerunt Deus & boni viri. Nunc volumus declarare ex parte quid contigit Stephani Regis temporibus. Ejus ætate Judæi de Norwic emerunt Chriſtianum infantem ante Paſcha, quem excruciarunt illis ipſis pœnis quibus afficiebatur Dominus noſter, & in die Paraſceves eum in crucem ſuſtulerunt ob Domini noſtri amorem, poſteaque ſepeliverunt.

wæron all forcursæd ⁊ forsuoren ⁊ forloren. War sæ me tilede. þe erðe ne bar nan corn. for þe land was all fordon mid suilce dædes. ⁊ hi sæden openlice ꝥ Crist slep. ⁊ his halechen. Suilc ⁊ mare þanne we cunnen sæin. we þolenden XIX. wintre for ure sinnes. On al þis yuele time heold Martin abbot his abbot-rice XX. winter. ⁊ half gær. ⁊ VIII. dæis. mid micel suinc. ⁊ fand þe munekes. ⁊ te gestes al ꝥ heom behoued. ⁊ heold mycel carited in the hus. and þoð weðere wrohte on þe circe ⁊ sette þar to landes ⁊ rentes. ⁊ goded it suyðe and læt it refen. and brohte heom into þe newæ mynstre on s. Petres mæsse-dæi mid micel wurtscipe. ꝥ was anno ab incarnatione Dom. MCXL. a combustione loci XXIII. And he for to Rome ⁊ þær wæs wæl underfangen fram þe Pape Eugenie. ⁊ begæt thare priuileges. an of alle þe landes of þabbot-rice. ⁊ an oðer of þe landes þe lien to þe circe-wican. ⁊ gif he leng moste liuen. alse he mint to don of þe [a] horder-wycan. And he begæt in landes ꝥ rice men hefden mid strengþe. of Willelm Malduit þe heold Rogingham þæ castel he wan Cotingham ⁊ Estun. ⁊ of Hugo of Walteuile he wan Hyrtlingb. ⁊ Stanewig. ⁊ LX. sol. of Aldewingle ælc gær. And he makede manie munekes. ⁊ plantede winiærd. ⁊ makede manie weorkes. ⁊ wende þe tun betere þan it ær wæs. and wæs god munec ⁊ god man. ⁊ forði hi luueden God and gode men. Nu we willen sægen sum del wat belamp on Stephne kinges time. On his time þe Judeus of Norwic bohton an Cristen cild beforen Estren. and pineden him alle þe ilce pining ꝥ ure Drihten was pined. and on [b] lang-fridæi him on rode hengen for ure Drihtnes luue. ⁊ syðen byrieden him. Wenden ꝥ it sculde

---

a Hujus vocabuli ſenſum neſcio. b Vide Cl. Mareſchalli *Obſervationes in Verſionem Saxonic. N. Teſtamenti, p.* 536.

1 *i.e. Fruſtra arabant.* 2 *ſcil. Monachos.*

ben

ben for-holen. oc ure Drihtin atẏwede ꝥ he ƿas hali martẏr. ⁊ to munekes him namen. ⁊ bebẏried him heghlice in ðe mẏnstre. ⁊ he maket þur ure Drihtin ƿunderlice and mani-fældlice miracles. ⁊ hatte he s. Willelm :-

An. MCXXXVIII. On þis gær com Dauid king of Scotland mid or-mete ferd to þis land. ƿolde ƿinnan þis land. ⁊ him com togænes Willelm eorl of Albamar þe þe king adde beteht Euor-ƿic. ⁊ to oðer æuez men mid fæu men ⁊ fuhten ƿid heom. ⁊ flemden þe king æt te standard. ⁊ slogen suiðe micel of his genge :-

MCXXXIX.

An. MCXL. On þis gær ƿolde þe king Stephne tæcen Rodbert eorl of Gloucestre. þe kinges sune Henries. ac he ne mihte for he ƿart it ƿar. Ða efter hi þe lengten þestrede þe sunne ⁊ te dæi abuton nontid dæies. þa men eten ꝥ me lihtede candles to æten bi. ⁊ ꝥ ƿas xiii. kł. April. ƿæron men suiðe ofƿundred. Ðer efter ford-ferde Willelm Ærce-biscop of Cant-ƿar-bẏrig. ⁊ te king makede Teobald Ærce-biscop. þe ƿas abbot in þe Bec. Ðer efter ƿæx suiðe micel uuerre betuẏx þe king ⁊ Randolf eorl of Cæstre noht forði ꝥ he ne iaf him al ꝥ he cuðe axen him. alse he dide alle oðre. oc æfre þe mare he iaf heom þe ƿærse hi ƿæron him. Ðe eorl heold Lincol agænes þe king. ⁊ benam him al ꝥ he ahte to hauen. ⁊ te king for þider ⁊ besætte him ⁊ his broðer Willelm de [a] R...are in þe castel. ⁊ te eorl stæl ut ⁊ ferde efter Rodbert eorl of Gloucestre. ⁊ broht him þider mid micel ferd. and fuhten sƿiðe on Candel-masse-dæi agenes heore lauerd. ⁊ namen him. for his men him suẏken ⁊ flugæn. and læd him to Bristoƿe and diden þar in prisun. ⁊ [b]...teres. Ða ƿas al Engle-land stẏred mar þan ær ƿæs. and al ẏuel ƿæs in lande. Ðer

Sperabant hoc celatum iri; verum Dominus noſter declaravit illum ſanctum martyrem, & Monachi eum ceperunt & ſepeliverunt honorifice in Monaſterio; atque is operatur per Dominum noſtrum magna & multa miracula: ac dictus eſt S. Willelmus.

An. MCXXXVIII. Hoc anno, venit David Rex Scotiæ cum innumerabili exercitu in hanc terram, ut eam ſubjugaret; verum adverſus eum accedit Willelmus Comes de Albamar, cui Rex commiſerat Eboracum, & alii ex vicinis cum paucis hominibus, atque præliati cum illis, fugabant Regem quo in loco vexillum fixerunt, & interfecerunt plurimos ex ejus copiis.

An. MCXL. Hoc anno, tentavit Rex Stephanus prehendere Rotbertum Comitem de Glouceſter, Regis Henrici filium; verum non potuit, quippe is ejus rei erat præmonitus. Poſt hæc in Quadrageſima obſcuratus eſt ſol atque dies ſub meridiem, adeo ut homines accenderint candelas ad quarum lucem comederent: hoc contigit XIII. kal. Aprilis, quo homines multum erant attoniti. Poſtea deceſſit Willelmus, Archiepiſcopus de Cantwarbyrig, & Rex conſtituit Teobaldum Archiepiſcopum, qui erat Abbas de Bec. Deinde exortum eſt durum bellum inter Regem & Randulfum Comitem de Cæſter, non quod ei, ſicut aliis omnibus, nollet dare quicquid poſſet petere: verum quo plura illis dedit, ii animis magis inimicis erga eum fuerunt. Comes tenuit Lincol adverſus Regem, & occupavit ibi quicquid Regis erat; Rex autem eo profectus obſedit illum ejuſque fratrem Willelmum de Romare in caſtello: aſt Comes clam ſe ſubduxit, & adiit Rodbertum Comitem de Glouceſter, quem eo duxit cum magno exercitu; pugnabantque illi acriter in Candelarum feſto contra ipſorum Dominum, & prehendebant eum, (quippe ſui homines illum prodiderunt, ac fugerunt,) & duxerunt ad Briſtowe, ubi commiſerunt carceri, & .... Tunc erat tota Anglia commota plus quam unquam fuerat, omneſq; calamitates fuerunt

---

a leg. Romare. *b f. leg.* cƿearteres, *corrupte pro* cƿearternes, *i. e. cuſtodiæ.*

in

in [hac] natione. Poſtea Regis Henrici filia, quæ fuerat Imperatrix in Alamania, tunc autem erat Comitiſſa in Angou, venit Londinum; ſed cum Londinenſes tentarunt eam prehendere, fuga evaſit, multis [ex ſuis] amiſſis. Poſt hæc Epiſcopus de Winceſter Henricus, Regis Stephani frater, colloquium habuit cum Rodberto Comite, & cum Imperatrice, deditque iis jusjurandum ſe nunquam iterum cauſſam Regis fratris ſui ſuſcepturum, & execratus eſt omnes qui illius partes tuebantur; promiſit etiam dedere illis Winceſter, & auctor fuit ut eo proficiſcerentur. Cum inibi erant, venit Regis uxor ..... ſuis copiis, eoſque obſedit, donec eſſet intra oppidum magna fames. Cum diutius eam perferre non poſſent, clam ſe inde ſubduxerunt & fugerunt; cujus rei admoniti obſeſſores, inſecuti ſunt illos, & ceperunt Rodbertum Comitem de Glouceſter, quem duxerunt ad Roueceſter, atque ibi conjecerunt in carcerem; verum Imperatrix fugit in quoddam monaſterium. Tunc interceſſerunt viri prudentes, Regis amici & Comitis amici, & ita negotium illud confecerunt, ut liberatus eſſet carcere Rex pro Comite, & Comes pro Rege; quod quidem factum. Poſt hæc pax facta eſt inter Regem & Randolfum Comitem apud Stanford, juramentis præſtitis & fide data horum neutrum proditurum alterum; verum id nulli uſui fuit, quippe Rex eum poſtea prehendit in Hamtun per malum conſilium, & commiſit carceri, nec multo poſt liberavit illum pejori adductus conſilio, ea conditione, ut juraret ſuper ſanctam crucem, obſideſque daret, ſe omnia caſtella ſua redditurum. Quædam dedidit, quædam autem non dedidit, poſtea autem fecit plura mala quam oportuit. Tunc fuit Anglia multum diviſa: nonnulli tuebantur partes Regis, nonnulli Imperatricis; cum enim Rex erat in carcere, opinati ſunt Comites & ſummi viri eum nunquam iri liberatum, ideoque fœdere facto cum Imperatrice, deduxerunt eam in Oxenford, & in ejus poteſtate oppidum poſuerunt. Cum

efter com þe kinges dohter Henries þe hefde ben Emperic on Alamanie. ⁊ nu ƿæs cuntesse in Angou. ⁊ com to Lundene. ⁊ te Lundenissce folc hire ƿolde tæcen ⁊ scæ fleh. ⁊ for-les þas micel :· Ðer efter þe biscop of Ƿin-cestre Henri. þe kinges broðer Stephnes. spac ƿid Rodbert eorl ⁊ ƿid þempereice and sƿor heom aðas ꝥ he neure ma mid te king his broðer ƿolde halden. ⁊ cursede alle þe men þe mid him heolden. and sæde heom ꝥ he ƿolde iiuen heom up Ƿin-cestre. ⁊ dide heom cumen þider. Ða hi þær inne ƿæren þa com þe kinges cuen [a].... hire strengðe ⁊ besæt heom. ꝥ þer ƿæs inne micel hungær. Ða hi ne leng ne muhten þolen. þa stali hi ut ⁊ flugen. ⁊ hi ƿurðen ƿar ƿiðuten ⁊ folecheden heom. and namen Rodbert eorl of Glou-cestre and ledden him to Roue-cestre. and diden him þare in prisun. and te empereice fleh into an mynstre. Ða feorden ða ƿise men betƿyx. þe kinges freond ⁊ te eorles freond. and sahtlede sua ꝥ me sculde leten ut þe king of prisun for þe eorl. ⁊ te eorl for þe king. ⁊ sua diden. Siðen ðer efter sathleden þe king ⁊ Randolf eorl at Stan-ford ⁊ aðes sworen and treuðes fæston ꝥ her nouðer sculde besuiken oðer. ⁊ it ne for-stod naht. for þe king him siðen nam in Hamtun. þurhe ƿicci ræd. ⁊ dide him in prisun. ⁊ ef sones he let him ut þurhe ƿærse red to ꝥ foreƿarde ꝥ he suor on halidom. ⁊ gyſles fand. ꝥ he alle his castles sculde iiuen up. Sume he iaf up and sume ne iaf he noht. and dide þanne ƿærse ðanne he hær sculde. Ða ƿas Engle-land suiðe to-deled. sume helden mid te king. ⁊ sume mid þempereice. for þa þe king ƿas in prisun. þa ƿenden þe eorles ⁊ te rice men ꝥ he neure mare sculde cumme ut. ⁊ sæhtleden ƿyd þempereice. ⁊ brohten hire into Oxen-ford. and iauen hire þe burch :· Ða ðe king

---

a *Deſideratur fortaſſe* mid, *i. e. cum.*

ƿas

was ute. þa herde ꝥ sægen. and toc his feord ⁊ besæt hire in þe tur. ⁊ me læt hire dun on niht of þe tur mid rapes. ⁊ stal ut ⁊ scæ fleh ⁊ iæde on fote to Walıng-ford. Ðær efter scæ ferde ofer sæ. ⁊ hi of Normandi wenden alle fra þe king to þe eorl of Angæu. sume here þankes ⁊ sume here un-þankes. for he besæt heom til hi aiauen up here castles. ⁊ hi nan helpe ne hæfden of þe king. Ða ferde Eustace þe kinges sune to France. ⁊ nam þe kinges suster of France to wife. wende to bigæton Normandi þær þurh. oc he spedde litel. ⁊ be gode rihte. for he was an yuel man. for ware se he [a].... dide mare yuel þanne god. he reuede þe landes ⁊ læide [b] mic.......s on. he brohte his wif to Engle-land. ⁊ dide hire in þe caste.......teb. god wimman scæ wæs. oc scæ hedde litel blisse mid him. ⁊ xpist ne wolde ꝥ he sculde lange rixan. ⁊ wærd ded and his moder beien. ⁊ te eorl of Angæu wærd ded. ⁊ his sune Henri toc to þe rice. And te cuen of France to-dælde fra þe king. ⁊ scæ com to þe iunge eorl Henri. ⁊ he toc hire to wiue. ⁊ al Peitou mid hire. Ða ferde he mid micel færd into Engle-land. ⁊ wan castles. ⁊ te king ferde a-genes him mid micel mare ferd. ⁊ þoð-wæþere fuhten hi noht. oc ferden þe Ærce-biscop ⁊ te wise men betwux heom. ⁊ makede ꝥ sahte ꝥ te king sculde ben lauerd ⁊ king wile he liuede. ⁊ æfter his dæi ware Henri king. and he helde him for fader ⁊ he him for sune. and sib ⁊ sæhte sculde ben betwyx heom ⁊ on al Engle-land. Þis and te oðre forwardes þet hi makeden suoren to halden þe king ⁊ te eorl. and te biscop. ⁊ te eorles. ⁊ ricemen alle. Ða was þe eorl under-fangen æt Win-cestre and æt Lundene mid micel wurtscipe. and alle diden him man-red. and suoren þe pais to halden. and hit ward sone suiðe god pais sua ꝥ neure was here. Ða was ðe king

Rex dimiſſus carceribus illud audiviſſet, ductis eo copiis obſedit eam in turri; aſt illa demiſſa turri noctu per funes, clam ſe ſubducens evaſit, & pedibus ivit ad Walingford. Poſtea tranſivit mare; & Normanni omnes defecerunt à Rege ad Comitem de Angæu, aliqui libenter, aliqui autem ipſis invitis, quippe obſedit illos donec dediſſent ſua caſtella, nec ulla auxilia habuerunt à Rege. Deinde profectus eſt Euſtacius Regis filius in Franciam, & cepit Regis Franciæ ſororem ſibi in uxorem, ſperans eo pacto recuperare Normanniam; ſed parum feliciter res ceſſerunt, & quidem jure optimo, quippe erat malus vir, ubicunque is .... fecit plus mali quam boni, ſpoliavit terras, & impoſuit ...., deduxit uxorem in Angliam, & commiſit eam caſtello ....; bona fœmina fuit illa, ſed parum jucunde vixit cum eo: Chriſtus autem noluit eum diu vivere; mortuus enim eſt, etiamque mater; & Comes de Angæu mortem obiit, ejuſque filius Henricus ſuſcepit Comitatum. Regina igitur Franciæ divortio ſejuncta à Rege, venit ad juvenem Comitem Henricum, iſque cepit illam in uxorem, & totam [provinciam de] Peitou cum illa. Deinde tranſiit cum magno exercitu in Angliam, & expugnavit caſtella; atque Rex ivit adverſus eum cum longe majori exercitu: verum tamen non depugnabant, ſed inter eos Archiepiſcopus & prudentes viri intercedentes, pacem ea conditione confecerunt, ut Rex eſſet Dominus & Rex quam diu viveret, & poſt ejus obitum Henricus eſſet Rex, ut hic haberet illum pro patre, & ille hunc pro filio, atque ut pax & concordia maneret inter eos, & in tota Anglia. His aliiſque pactionibus ſeſe jurejurando obligarunt Rex & Comes, & Epiſcopus, & Comites, & Proceres omnes. Tunc fuit Comes receptus apud Winceſter, & apud Lundene, cum magno honore; atque omnes præſtabant ei homagium, jurabantque ſe pacem ſervaturos: adeoque ſtatim facta eſt egregia pax, qualis nunquam fuit in hac terra.

---

a Deſunt, opinor, com he, *i. e. venit.* *b f.* micele gildes, *i. e. magna tributa.*

Hinc

Hinc fuit Rex potentior quam unquam fuerat; atque Comes transfretavit: omnes autem eum dilexerunt, quoniam præclare exercuit juſtitiam, & ſtabilivit pacem.

An. MCLIV. Hoc anno, mortuus eſt Rex Stephanus, & ſepultus ubi ejus uxor ejuſque filii fuerant ſepulti, apud Fauresfeld, quod quidem monaſterium conſtruxerant. Cum Rex mortem obibat, fuit Comes apud tranſmarinos; verum tamen non auſus eſt quiſquam alteri injuriam inferre, quippe magno fuit illis timori. Cum venit in Angliam, fuit receptus perhonorifice, & in Regem conſecratus in Lundene, die Dominica ante diem Natalium, & .... magnam Curiam. Quo die Martinus, Abbas de Burch, eo profecturus erat, morbo correptus eſt, & deceſſit IV. Non. Jan. atque Monachi eodem die elegerunt alium ſponte ſua; is Willelmus de Walteuile dictus eſt, bonus Clericus, & bonus vir, ac dilectus Regi omnibuſque bonis: & .... ſepelierunt Abbatem honorifice, ſtatimque electus Abbas & Monachi iverunt .... Oxenford ad Regem ..... dedit illi iſtam Abbatiam, & profectus eſt .... Abbas prius quam domum venit ...... receptus ...... Burch cum ...... proceſſionem ...... fuit etiam .... & apud .... & Spall. & apud ..... beres, & .... Abbas & .... incœpiſſet......

strengere þanne he æuert her ƿas. ⁊ te eorl ferde ouer sæ. ⁊ al folc him luuede. for he dide god justise ⁊ makede pais:-

An. MCLIV. On þis gær ƿærd þe king Stephne ded. ⁊ bebyried þer his ƿif and his sune ƿæron bebyried æt Fauers-feld. þæt minstre hi makeden. Ða þe king ƿas ded þa ƿas þe eorl beionde sæ. ⁊ ne durste nan man don oðer bute god for þe micel eie of him. Ða he to Engleland com. þa ƿas he under-fangen mid micel ƿurtscipe. ⁊ to king bletcæd in Lundene on þe sunnen dæi beforen mid-ƿinter-dæi. and [a]......... micel curt. Ðat ilce dæi ꝥ Mart abbot of Burch sculde þider faren. þa sæclede he ⁊ ƿard ded IV. Non. Jan. ⁊ te munekes innen dæis curen oðer of heom sælf. Ƿillelm de Ƿaltuile is gehaten. god clerc and god man. ⁊ ƿæl luued of þe king ⁊ of alle gode men. and [b]o............en byrieden þabbot hehlice ⁊ sone þe cosan abbot ferde ⁊ te munecs [c].......... Oxenford to þe king [d]..... iaf him þet abbot-rice. ⁊ he ferde .... abbot ær he ham come ..... under-fangen ...... Burch mid ...... processionem ...... he ƿas alsua ...... ⁊ at .... ⁊ Spall. ⁊ at ..... beres. ⁊ .... abbot ⁊ ...... haued begunnon .....*

a Deſunt fortaſſe verba þær heold, *i. e. ibi tenuit.* *b f.* on cyrcen, *i. e. in Eccleſia.* *c Deſiderantur fortaſſe verba* mid him to, *i. e. cum illo ad.* *d f.* ⁊ he, *i. e. & ille.* * *Nonnulla, opinor, deſiderantur.*

FINIS.

INDEX RERUM

Chronologicus.

		A. D.
Acca fit Haguſtaldenſis Epiſcopus	*pag.* 50, *lin.* 22	710
privatur Epiſcopatu	54,4	733
moritur	54,22	737
Acleæ Synodus celebratur	63,15	782
Adrianus Imperium capeſſit	7, 2	116
Adrianus I. Papa mittit legatos in Angliam	64,3	785
moritur	65,32	794
Æbba interficitur	99,4	897
Æd—— v. Ead——		
Æficus Præf. interficitur	132,32	1002
Ægelbyrhtus fit Weſt-Saxonum Epiſcopus	32,21	650
Ægelesburh expugnatur à Ceawlino & Cutha	22,8	571
Ægelricus fit Epiſcopus Suth-Saxonum	170,8	1058
excommunicat Herewardum & ſuos	178,11	1070
Ægelricus Epiſc. Dunelm. accuſatur	174,17	1069
moritur	181,31	1072
Ægelwinus Ep. utlagatur	174,19	1069
ſeſe dedit	181,12	1071
moritur	181,20	1071
Ægelwigus, Abbas de Eoveſham, moritur	183,46	1077
Ægthanus pugnat contra Æthelferthum ac Dælreodos	24,7	603
Ælf—— v. Alf——		
Ælfeagus fit Ep. Winton.	112,3	935
moritur	115,20	951
S. Ælfeagus fit Ep. Winton.	125,24	984
Archiep. Cant.	134,26	1005
conſecratur	134,34	1006
capitur à Danis	141,20	1011
interficitur	*p.* 142, *l.* 7	1012
ejus reliquiæ deportantur ad Lundene	152,31	1023
Ælfelmus Dux interficitur	135,3	1006
Ælferus, Merciorum Dux, multa deſtruit Monaſteria	123,34	975
moritur	125,19	983
Ælfgarus, Eadgari cognatus, moritur	117,8	961
Ælfgarus, Ælfrici fil. excæcatur	128,3	993
Ælfgarus ſuccedit Haroldo in Comitatu	165,11	1048
elagatur	169,14	1055
ſe in Walliam recipit	169,23	1055
una cum Griffino incendit Hereford	169,24	1055
Patri Leofrico ſuccedit in Comitatu	169,37	1057
Ælfgifa venit in Angliam	132,35	1002
nubit Canuto Regi	151,10	1017
Weſt-Saxonia ei datur	154,36	1036
pulſa ex Anglia Flandriam petit	155,8	1037
terris omnibus privatur	157,11	1042
moritur	165,15	1052
Ælfleda nubit Æthelredo	65,17	792
Ælfredus M. Romam mittitur	75,35	853
in Regem conſecratur à Papa	77,33	
una cum Ætheredo à Danis ſuperatur	80,32	871
capeſſit regnum Weſt-Sax.	82,2	871
vincitur à Danis	82,4	871
ſeptem Danorum naves piraticas vincit	83,15	875
ei obſides dant Dani	84,13	877
fuga ſalutem petit	84,27	878

apud

apud Æthelingaigge munimentum conſtruit	*p*.84, *l*.36	878
Danos vincit	85,11	878
Godrunum ſuſcipit in Baptiſmo	85,30	878
4 naves Piraticas vincit	86,16	882
mittit eleemoſynas Romam & in Indiam	86,29	883
Roſſam obſidione liberat	87,13	885
claſſem Danicam vincit	87,21	885
ab illa vincitur	87,25	885
reficit urbem Lundenenſem	88,34	886
mittit eleemoſynas Romam per Æthelhelmum	89,30	887
per Beoccam	89,35	888
per Beornhelmum	90,13	890
Danos vincit	93,3	894
pergit ad Eaxanceaſter	93,26	894
Hæſteni caſtellum expugnat	94,2	894
Eaxanceaſter obſidione liberat	94,28	894
Danos vincit	95,3	894
alveum ligeæ fl. obſtruit	96,34	896
naves longas ædificat	98,7	897
navali prælio Danos vincit	98,16	897
moritur	99,30	901
Ælfredus Præf. moritur	102,1	907
Ælfricus fit Merciorum Dux	125,20	983
regno pellitur	125,32	985
fit dux claſſis Anglorum	126,33	992
claſſem prodit	127,5	992
copias terreſtres prodit	133,13	1003
Ælfricus fit Archiep. Cant.	128,7	994
it Romam	129,33	997
moritur	134,25	1005
Ælfricus Dux interficitur	150,10	1016
Ælfricus fit Archiep. Ebor.	152,28	1023
Ælfricus Ep. Eaſt-Anglorum moritur	155,20	1038
Ælfſigus fit Abbas Medeshamſtedenſis	120,29	
cum Regina Æthelredi transfretat	144,13	1013
emit S. Florentini corpus	144,29	
moritur	156,38	1041
Ælfſigus Ep. Winton. moritur	154,11	1032
Ælfſtanus Abbatiam S. Auguſtini dimittit	158,8	1043
moritur	158,14	1044
Ælfunus Ep. transfretat cum duobus Æthelredi R. filiis	144,15	1013
Ælfweardus, Eadwardi R. fil. moritur	111,2	925
ubi ſepelitur	111,3	
Ælfwinus Egfridi Regis frater interficitur	44,29	679
Ælfwinus fit Ep. Winton.	154,13	1032
moritur	158,21	1045
Ælfwordus Præf. captivus	141,21	1011
Ælla cum filiis in Britanniam appellit	14,15	477
cum Britannis pugnat apud Mearcredesburnanſtede	14,30	485
una cum Ciſſa obſidet Andredesceaſter	15,1	490
capeſſit Northymbrorum regnum	20,17	560
ejus genealogia	20,20	
moritur	22,28	588
cæteris Britanniæ Regibus potentior	71,19	
Ælla contra jus fit Northymbrorum Rex	79,5	
interficitur	79,13	867
Ælmerus Abbas Cantwariam Danis prodit	141,13	1011
Æſca cum Hengeſto regnare incipit	13,23	455
regnum Cantwaror. capeſſit	14,34	488
Æſcwinus fit Weſt-Saxon. Rex	41,15	674
ejus genealogia	41,16	
pugnat contra Wulfherum	41,20	675
moritur	44,12	676
Æthelardi Archiep. Synodus	67,2	796
Æthelbaldus R. Cantii. v. Eadbaldus.		
Æthelbaldus capeſſit regnum Weſt-Saxonum	77,26	
moritur	77,39	860
Æthelberhtus. v. Æthelbrihtus.		
Æthelbaldus incipit regnare in Merciis	51,12	716
ejus genealogia	51,14	
expugnat Sumurtun	54,2	733
devaſtat Northymbriam	54,24	737
una cum Cuthredo pugnat contra Britonas	55,16	743
fugatur à Cuthredo	56,10	752
interficitur	59,5	755
ubi ſepelitur	59,7	
Æthelbrihtus naſcitur	20,8	552

baptizatur

baptizatur	p.20,l.9	
capeſſit regnum Cantwaror.	20,26	560
pugnat cum Ceawlino & Cutha	21,26	568
moritur	25,28	616
ejus pater quis	25,31	
totius Britanniæ Rex potentiſſimus	71,22	
Æthelbrihtus Epiſcopatum Wintoniæ relinquit	39,9	660
Pariſienſem ſuſcipit	39,11	660
Æthelbrihtus capeſſit Cantii regnum	56,2	748
moritur	60,1	760
Æthelbrihtus fit Archiep. Ebor.	60,30	766
moritur	63,1	780
Æthelbrihtus fit Epiſc. de Hwiterne	62,23	776
moritur	67,39	797
Æthelbrihtus, Eaſt-Anglorum Rex, decollatur	65,11	792
Æthelbrihtus, Æthelwulfi fil. fit Rex	77,28	
capeſſit etiam regnum Weſt-Saxonum	78,2	860
ubi ſepelitur	78,12	
Æthelbrihti monaſterium incenditur	169,24	1055
Æthelburga, Edwini R. relicta, fugit in Cantium	29,16	633
Æthelburga Tantun caſtrum deſtruit	52,11	722
Ætheldritha incipit monaſterium Elienſe	41,13	673
moritur	44,32	679
ubi ſepelitur	118,6	
Æthelerus interficitur	99,5	897
Æthelfleda, Merciorum Domina, conſtruit caſtrum apud Scergeate	103,20	912
apud Bricge	103,23	912
apud Tamweorthige	103,39	913
apud Stæfford	104,4	913
apud Eadesbyrig	104,5	914
apud Wæringwic	104,7	914
apud Cyricbyrig	104,9	915
apud Weardbyrig	104,10	915
apud Rumcof	104,11	915
Breccenanmere expugnat	104,20	916
Deoraby expugnat	106,11	918
Legerceaſter expugnat	106,34	920
moritur	107,2 109,40	922
Æthelfrithus incipit regnare in Northymbria	23,8	593
ejus genealogia	23,9	
pugnat contra Ægthanum	24,7	603
pugnat contra Britonas	25,7	607
interficitur	27,6	617
Æthelfrithus interficitur	99,5	897
Æthelgarus fit Abbas novi Monaſterii	121,3	964
fit Archiep. Cant.	126,7	988
Æthelheardus capeſſit regnum Weſt-Saxonum	52,32	728
pugnat contra Oſwaldum, Æthelbaldi fil.	53,2	728
Æthelheardus fit Archiep. Cant.	65,1	790
it Romam	68,6	799
moritur	69,1	803
Æthelheardus Dux moritur	66,6	794
Æthelhelmus Dux vincitur à Danis	73,20	837
interficitur	73,25	837
Æthelhelmus Romam deportat eleemoſynas Weſt-Saxonum	89,30	887
Æthelherus interficitur	33,14	655
Æthelhunus pugnat contra Cuthredum	56,5	750
Æthelica. v. Matildis.		
Æthelingaiggæ caſtellum conſtruitur	84,36	878
Æthelis nubit Henr. I.	222,42	1121
Æthelmodus Canonicus Romæ moritur	117,16	961
Æthelmundus pugnat contra Weoxtanum	68,21	800
interficitur	68,26	800
Æthelmus moritur	99,24	898
Æthelnothus fit Archiep. Cant.	152,2	1020
Romam de Pallio proficiſcitur	152,11	1022
moritur	155,15	1038
Æthelredus capeſſit Merciorum regnum	41,23	675
Literas Agathoni Papæ mittit de Eccleſia Medeshamſtedenſi	41,24	
devaſtat Cantium	44,16	676
ordinem Monachicum ſuſcipit	49,38	704
ubi ſepelitur	51,11	

Æthelredus capeſſit regnum Northhymbrorum p.61,l.12 774
regno privatur 62,32 778
Æthelredus II. capeſſit regnum Northymbrorum 65,5 790
uxorem ducit 65,17 792
interficitur 65,35 794
Æthelredus, Eadweardi frater, Angliæ regnum capeſſit 125,3 978
claſſem armat contra Danos 126,30 992
eos pugna navali ſuperat 127,11 992
cum Anlafo pacem firmat 128,30 994
Cumbriam devaſtat 130,28 1000
pacem firmat cum Danis 132,23 1002
jubet Danos omnes interfici 133,1 1002
pacem petit à Danis 140,35 1011
transfretat 144,20 1013
revocatur in Angliam 144,37 1014
fugat Danos ex Lindeſige 145,28 1014
tributa Danis ſolvit 145,38 1014
moritur 148,11 1016
Æthelricus capeſſit regnum Northhymbrorum 22,29 588
Æthelricus, Ep. Suth-Saxonum, moritur 155,17 1038
Æthelſigus abbas moritur 151,21 1018
Æthelſigus fit abbas S. Auguſtini 170,30 1061
Æthelſtanus, Ecgbrihti fil. quibus regnis præficitur 73,12 836
Æthelſtanus capeſſit Angliæ regnum 111,4 925
ſuperat Guthfrithum 111,11 927
Scotiam devaſtat 111,25 934
vincit Anlafum, Hibernorum Regem 112,7 938
moritur 114,10 941
Æthelſtanus, Æthelredi R. gener, occiditur 139,18 1010
Æthelſtanus fit abbas de Abbandune 157,33 1043
moritur 158,28 1046
Æthelſwitha, ſoror Ælfredi R. moritur 90,2 888
Æthelwaldus Ep. moritur 72,1 828
Æthelwaldus Clito ab Edwardo R. deficit 99,37 901
claſſem in Angliam ducit 100,33 904
Merciam devaſtat 101,1 905
occiditur 101,26 905
Æthelwardus Dux occiditur 150,13 1016
Æthelweardus Præf. occiditur 131,7 1001
Æthelwinus fit abbas de Abbandune 151,22 1018
Æthelwoldus Epiſc. Haguſtaldenſis moritur 54,21 737
Æthelwoldus Ep. moritur 87,7 884
Æthelwoldus capeſſit regnum Northhymbrorum 59,33 759
Æthelwoldus Dux moritur 90,7 888
Æthelwoldus fit Ep. Winton. 117,24 963
ſuo Epiſcopatu Clericos expulit 117,28 963
duas Abbatias in Wintanceaſter conſtruit 117,32
reſtaurat Elienſe Monaſter. 118,5
& Medeshamſtedenſe 118,12
moritur 125,22 984
Æthelwordus interficitur 151,5 1017
Æthelwordus Dux elagatur 151,29 1020
Æthelwulfus capeſſit regnum Weſt-Saxonum 73,11 836
vincitur à Danis 74,3 840
Danos vincit 74,33 851
Boreales Wallos Burhredo ſubjicit 75,29 853
decimas Deo dicat 76,12 854
it Romam 76,15 854
ducit uxorem 76,18
moritur 76,23
ejus genealogia 76,26
Æthelwulfus Dux vincit Danos 78,7
rurſum vincit 80,28 871
interficitur 80,37 871
Ætheredus capeſſit regnum Weſt-Saxonum 78,25 866
opem fert Burhredo contra Danos 79,22 868
una cum Ælfredo à Danis vincitur 80,32 871
Danos vincit 81,2 871
a Danis vincitur 81,22 871
rurſum à Danis vincitur 81,25 871
moritur 81,37 871
Ætheredus fit Archiep. Cant. 80,22 870
moritur 90,6 888
Ætheredus Dux moritur 100,20 901
Ætheredus Dux Merciorum moritur 103,16 912
Æthericus Ep. Lincoln. mor. 154,19 1034

Agathonis P. literæ de Eccleſia Medeſhamſtedenſi	*p.*41, *l.*35	
Agmundus Dux interficitur	103,13	911
Aidanus Ep.Lindisfarn.moritur	32,26	651
Ailnodus, abbas Glaſtingenſis, deponitur	179,12	1077
S. Albani martyrium	8, 28	283
monaſterium conſecratur	219,16	1116
Alchmundus Ep. moritur	63,4	780
Ald—— v. Eald——		
Alexander fit Rex Scotiæ	215,9	1107
moritur	228,13	1124
Alexander fit Ep. Lincoln.	226,26	1123
it Romam cum Joanne Cardinali	229,34	1125
carceri committitur	238,22	1137
Alf—— v. Ælf——		
Alfunus Ep. moritur	68,9	799
Alfwoldus fit Northymbr.Rex	62,31	778
occiditur	64,25	789
Alhredus capeſſit regnum Northhymbrorum	60,23	765
regno privatur	61,10	774
Alhricus interficitur	68,4	798
An—— v. Ean——		
Anbrihtus fit Archiep. Cant.	60,11	763
accipit Pallium	60,21	764
privatur aliqua parte Provinciæ	63,32	785
moritur	64,34	790
Andreas Apoſtolus convertitur	4, 5	30
ejus Eccleſia Roffæ conſecratur	235,14	1130
Andredæ ſylvæ longitudo & latitudo	91,32	
Andredeſceaſter obſidetur	15,1	490
Anglorum progenies	13,4	
ii ſuas terras redimunt à Will. Conqueſtore	172,38	1066
Angli Mediterranei. v. Mediterranei Angli.		
Angli Orientales. v.Orientales Angli.		
Anlafus Niger interficitur	103,11	911
Anlafus, Hibernorum Rex,ab Æthelſtano vincitur	112,7	938
moritur	114,32	942
Anlafus Northymbrorum regno pellitur	114,38	944
revertitur	115,17	949
rurſum regno pellitur	115,23	952

Anlafus Norreganorum Dux. v.Unlafus.		
Anphas Paganos in Hiſpania debellat	192,2	1086
Anſelmus fit Archiep. Cant.	180,41 & 198,38	1093
ei Pallium adfert Waltearus Ep. legatus Papæ	203,37	1095
dimittit Archiepiſcopatum	205,33	1097
revertitur in Angliam ad rogatum Henr. I.	208,35	1100
it Romam	211,14	1103
moritur	215,34	1109
Antiochia fit ſedes Epiſcopalis	4, 16	35
Antiqui Saxones. v.Saxones Antiqui.		
Antoninus & Aurelius Imperium capeſſunt	7, 12	145
Antonius fit Prior S. Auguſtini Cant.	180,36	1088
Apoſtolorum converſio	4, 7	30
Aqua benedicta primum facta	6, 30	114
Aquarum inundatio	145,41	1014
	207,11	1099
	229,38	1125
defectus	217,38	1114
Arborum fructus tardius matureſcunt	187,35	1085
læduntur	211,28	1103
	213,3	1105
	216,11	1110
	216,28	1110
	227,46	1124
	229,43	1125
fructuum abundantia	217,16	1112
Arcenbrihtus. v. Ercenberhtus.		
Archelaus regnare incipit	3, 10	3
Arelatenſe Concil. I. celebratur	9, 7	311
Argentſes caſtellum à Roberto Comite Normann. expugnatur	200,39	1094
Armoricani ſuperant Danos	90,20	890
Arnulfus fit Flandriæ Comes	178,18	1070
occiditur	178,21	1070
Arnwius fit abbas de Burh	156,40	
dimittit abbatiam	168,27	1052
Arundelenſe caſtellum obſidet Henricus I.	210,24	1102
Aſſandunenſis Eccleſia conſtruitur	151,30	1020
Aſſerus Ep.Scirburn. moritur	102,15	910
Athel—— v. Æthel——		

Athulfus Dux moritur	*p.*100, *l.*26	903
S. Auguſtinus Monachus in Britanniam mittitur	23,12	596
in Britanniam appellit	23,26	597
Pallium accipit	23,30	601
Mellitum & Juſtum in Epiſcopos conſecrat	24,15	604
ejus Præſagium de Britannorum excidio impletur	25,10	607
S. Auguſtini Monachi Widonem abbatem rejiciunt	179,36	1087
ei inſidias ſtruunt	180,13	1087
rurſum inſidias ſtruunt	180,23	1088
eorum pœna	180,27	
in alias abbatias mittuntur	180,36	1088
Avium ſtrages inſignis	41,5	671
Aurelius & M. Antonius imperium capeſſunt	7, 12	145
Auſtrales Saxones pugnant cum Ceolwulfo	25,6	607
cum Ina	52,15	722
rurſum cum Ina	52,21	725
ſubduntur Ecgberto R.	70,33	823

B.

Baccanceldæ Concilium celebratur	*p.*48, *l.*16	*A. D.* 694
Bachſecgus interficitur	81,14	871
Badecanwyllæ caſtellum conſtruitur	110,31	924
Baius caſtrum capitur ab Henr. I.	212,38	1105
Baldewinus, Flandriæ Comes, moritur	178,18	1070
Baldewinus, S. Ædmundi abbas, moritur	206,24	1098
Baldewinus, Rotberti fil. fit Comes Flandriæ	216,44	1111
vulneratur	220,36	1118
moritur	222,4	1119
Balduinus de Reduers tenet Exceſter contra Stephanum R.	238,2	1135
Baldwulfus fit Ep. de Hwiterne	65,7	791
Balredus Rex fugatur	70,30	823
Baſſianus Imperium capeſſit	7, 28	206
Baſſus Raculfenſe monaſterium conſtruit	40,20	669
Batailenſe monaſterium conſecratur	200,20	1094
Bathanceſter capitur à Cuthwino & Ceawlino	22,16	577
oppidum ac ejus vicinia diripitur	193,25	1087
Beamfleotenſe caſtellum expugnatur	94,2	894
Bebbanburh caſtrum conſtruct.	19,28	
deſtruitur	127,33	993
obſidetur à Willelmo II.	202,34	1095
ei deditur	203,15	1095
Beda Ven. moritur	54,8	734
Bedanforda expugnatur	106,19	919
ibi caſtellum conſtruitur	106,24	919
ejus loci præſidium Danos ſuperat	107,39	921
Bedafordſcira devaſtatur à Canuto	147,34	1016
Benedicta Aqua primum facta	6, 30	114
S Benedictus miracula operatur	14,24	482
moritur	18,4	509
ejus monaſterium deſtruitur	23,16	596
Benedictus X. fit Papa	170,4	1058
mittit Stigando Pallium	170,5	
privatur Papatu	170,15	1059
Beneſingus Dux interficitur	103,10	911
Benningtun expugnatur à Ceawlino & Cutha	22,8	571
Beocca Romam deportat Weſt Saxonum Eleemoſynas	89,35	888
Beonna terras quaſdam elocat Cuthbrihto	61,22	
Beorht-- v. Briht-- & Byrht--		
Beorhtfrith pugnat cum Pictis	50,24	710
Beorhtulfus moritur	97,33	
Beorhtwaldus fit Archiep. Cant.	47,17	690
conſecratur	47,25	693
moritur	53,19	731
Beorhtwulfus vincitur à Danis	74,27	851
Beorngarus Longobardis præficitur	89,24	887
Beornhelmus Weſt-Saxonum Eleemoſynas Romam deportat	90,13	890
Beornmodus fit Ep. Roffenſis	68,33	811
Beornredus capeſſit regnum Merciorum	59,8	755
regno privatur	59,10	755
Beornus Dux igni inceditur	62,39	780
Beornus Comes interficitur à Swegeno	160,16	1046
ubi ſepelitur	160,36	

Beorn-

Beornwulfus pugnat cum Ecgbrihto *p.70, l.22* 823
  interficitur 71,5 823
Beornwulfus, Præfectus Winton. moritur 97,37
Berhtus Dux occiditur 49,30 699
Bethlemitici infantes interficiuntur 3, 5 1
Blecca primus in Inſula Lindiſſe fidem amplectitur 28,25 627
Boſa fit Ep. Deirorum 44,25 678
Botulfus incipit conſtruere Icanhoe monaſterium 33,7 654
Botwinus ab. moritur 63,29 785
Brandus fit abbas de Burch, inconſulto Willelmo Conq. 173,14 1066
  Regi conciliatur 173,25 1066
  moritur 174,36 1069
Brecenanmere caſtrum expugnatur ab Æthelfleda 104,20 916
Bregowinus fit Archiep. Cant. 59,31 759
  moritur 60,9 762
Bricgæ caſtellum conſtruitur 103,23 912
  obſidetur ab Henr. I. 210,28 1102
Bricgſtowe diripitur à Goſfrido Epiſcopo 193,22 1087
Briht-- v. Beorht-- & Byrht--
Brihteh, Ep. Wigorn. moritur 155,18 1038
Brihtelmus moritur 48,1 693
Brihtnothus fit abbas Elienſis 118,7
Brihtnothus Dux occiditur 126,19 991
Brihtrici, Eadrici fratris, claſſis perit 137,27 1009
Brihtricus interficitur 151,6 1017
Brihtus ab Egfertho mittitur in Scotiam 45,11 684
Brihtwoldus fit Ep. Wiltun. 134,35 1006
  moritur 158,1 1043
Britanniæ deſcriptio 1, 1
  Ejus incolæ 1, 6
  à Claudio ſubjugatur 5, 1 46
  à Severo ſubjugatur 7, 21 189
  Chriſtianam Relig. ſuſcipit 21,2
Britanni committunt prælium cum Cæſare 2, 12
  à Romanis auxilium petunt 11,12 443
  ab Anglis auxilium petunt 11,16 443
  pugnant cum Hengeſto & Æſc
    apud Creccanford 13,25 457
    apud Wyppedesfleot 14,1 465
  vincuntur ab Hengeſt. & Æſc. 14,9 473
  pugnant cum Ælla apud Mearcredesburnanſtede 14,30 485
  vincuntur à Stuſo & Wihtgaro 18,10 514
  vincuntur à Cynrico 19,32 552
  pugnant cum Cynrico & Ceawlino 20,12 556
  cum Cuthwulfo pugnant 22,5 571
  pugnant cum Cuthwino & Ceawlino 22,11 577
  pugnant cum Cuthwino & Ceawlino apud Fethanleag 22,22 584
  vincuntur ab Æthelfritho 25,6 607
  pugnant cum Cynegilſo & Cwichelmo 25,24 614
  vincuntur à Cenwallo 39,1 658
  fugantur à Centwino 45,8 681
  pugnant cum Ina 50,26 710
  pugnant cum Æthelbaldo & Cuthredo 55,16 743
  pugnant cum Cuthredo 56,14 753
    cum Damnonienſibus 70,20 833
Britanni. v. Walli.
Britanni Boreales ſubditi Ecgbrihto 72,2 828
    ſubditi Burhredo 75,29 853
      Edwardo R. 110,5 922
Brocmail ab Æthelfrith victus 25,15 607
Brordanus dat Wocingas monaſter. Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi 62,6
Buccingahammæ caſtella duo conſtruuntur 106,1 918
Buccingahamſcira devaſtatur à Canuto 147,34 1016
Burh. v. Medeſhamſtede.
Burhelmus Dux interficitur 70,18 822
Burhredus ope Æthelwulfi ſubjugat Wallos Boreales 75,29 853
  uxorem ducit 76,8 853
  à Danis regno pellitur 82,31 874
  Romæ moritur 82,33
Burtunenſis abbatia. v. Byrtunenſis.
Butyrum in ſanguinem convertitur 46,12 685
Byrht-- v. Briht-- & Beorht--
Byrhtnoth ab Unlafo vincitur 127,26 993
Byrhtricus fit Weſt-Saxon. Rex 63,20 784
  uxorem ducit Eadburgam 64,10 787
  moritur 68,19 800

Byrhtſigus interficitur *p*.101, *l*.28 905
Byrinus Ep. fidem prædicat Weſt-Saxonibus 30,3 634
Cynegilſum baptizat 30,14 635
Cuthredum baptizat 30,24 639
Byrnſtanus fit Ep. Winton. 111,18 932
moritur 111,28 934
Byrtunenſis abbatia data Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi 173,5

C.

C. v. K. *A. D.*
Cadomum capitur ab Hen.I.*p*.212,*l*.40 1105
Caduugaun fit Dux Wallorum rebellium 205,19
Cæſar (Julius) in Britanniam appellit 2, 9
cum Britannis pugnat 2, 12
Cæſar-Auguſta deſtructa 62,35 778
Caligula imperium capeſſit 4, 23 39
Calixtus II. fit Papa 221,37 1119
Synodum inſtituit Remis 221,39 1119
moritur 228,17 1124
Cameleacus Ep. à Danis prehenditur 105,7 918
ab Eadweardo R. redimitur 105,10
Candida caſa. v. Hwiterne.
Canon augmentatur à Gregorio Mag. 23,5 592
Canonici de variis monaſteriis pelluntur 120,38 964
Cantabrigia. v. Grantanbricge.
Caningamærſc devaſtatur 140,30 1010
Cantium devaſtatur 44,16 676
46,15 686
46,26 687
194,4 1087
Cantwaraburh conflagrat 56,20 754
Danis proditur 141,13 1011
Cantwari cum Ina fœdus feriunt 48,2 694
cum Merciis pugnant 61,16 774
Ecgberhto ſubduntur 70,32 823
cum Danis fœdus feriunt 78,19 865
cum Danis pugnant 100,23 902
à Danis vincuntur 130,1 999
Orientales fœdus feriunt cum Danis 138,16 1009
Cantwarenſe monaſterium conſecratur 235,1 1130
Canutus eligitur in Regem à claſſe Anglica 144,36 1014
Lindeſigenſes ad ſuas partes pellicit 145,22 1014
prædas agit in partibus Angliæ Auſtralibus 146,21 1015
Weſt-Saxonas ſibi ſubdit 146,36 1015
prædas agit per Wæringſciram & alias Angliæ partes 147,6 1016
Londinum obſidet 148,20 1016
iterum 149,11 1016
vincit Eadmundum Regem 149,36 1016
fœdus firmat cum Eadmundo R. 150,18 1016
fit totius Angliæ Rex 150,39 1017
ducit uxorem Æthelredi R. relictam 151,10 1017
tranſit in Denmearciam 151,24 1019
revertitur 151,27 1020
conſtruit Eccleſiam apud Aſſandun 151,30 1020
pugnat cum Suedis 152,36 1025
Olafum privat regno Norwegiorum 153,10 1028
in Angliam revertitur 153,15 1029
dat portum Sandwicenſem Eccleſiæ Cant. 153,21 1031
it Romam 153,31 1031
Scotos ſibi ſubjicit 153,32 1031
moritur 154,22 1036
Canutus Rex Denmearciæ à ſuis interficitur 191,40 1086
Carleol reſtauratur 198,20 1092
Carolus M. fit Francorum Rex 61,5 769
ejus nonnullæ res geſtæ 62,34 778
venit in Bavariam 64,24 788
fit Imperator 68,28 800
cum Nicephoro pacem facit 69,25 810
moritur 69,27 812
Carolomannus occiditur 87,29 885
ejus genealogia 87,34
Carolus Craſſus regnum Francorum capeſſit 88,9 885
ejus imperii fines 88,11
ejus genealogia 88,15
regno pellitur 89,10
moritur 89,9 887
Carolus, filius Canuti Regis, fit Flandriæ Comes 222,6 1119
fœdus ferit cum Henr. I. 222,15 1120

inter-

interficitur	*p.*230,*l.*45	1127
Ceadda conſecratur in Epiſc.	40,8	664
Ceadwalla una cum Penda Northhymbriam devaſtat	29,14	633
una cum Mul Cantium & Vectam devaſtat	46,15	686
ejus donum Eccleſ. Medeſhamſted.	46,17	
Cantium devaſtat	46,26	687
Romæ baptizatur	46,28	688
moritur	46,32	688
Cealchythenſis Synodus	63,30	785
Ceawlinus una cum Cynrico pugnat contra Britonas	20,12	556
capeſſit regnum Weſt-Saxon.	20,16	560
una cum Cutha contra Æthelbrihtum pugnat	21,26	568
una cum Cuthwino contra Britonas pugnat	22,11	577
una cum Cuthwino 3 civitates Merciorum capit	22,16	577
una cum Cuthwino contra Britonas pugnat	22,22	584
regno pellitur	23,1	591
moritur	23,7	593
maximus Regum Britanniæ	71,21	
Cenbyrhtus Rex moritur	39,17	661
Centwinus capeſſit regnum Weſt-Saxonum	44,13	676
ejus genealogia	44,15	
fugat Britannos	45,8	681
Cenwulfus abbas occiditur	101,21	905
Cenwallus capeſſit regnum Weſt-Saxonum	31,24	643
regno pellitur	32,9. & 39,3	645
baptizatur	32,12	646
Cuthredo terras quaſdam donat	32,15	648
pugnat apud Bradenford	33,1	652
vincit Britannos	39,1	658
pugnat cum Wulhero	39,14	661
moritur	41,7	672
Ceolburga abbatiſſa moritur	69,9	805
Ceolmundus Dux moritur	97,32	
Ceolnothus fit Archiep. Cant.	72,12	830
accipit Pallium	72,15	831
moritur	80,21	870
Ceolredus fit Merciorum Rex	50,14	709
pugnat cum Ina	50,33	715
moritur	51,8	716
Ceolricus fit Rex Weſt-Saxon.	23,1	591
Ceolwulfus fit Rex Weſt-Sax.	23,17	597
ejus genealogia	23,21	
pugnat cum Auſtr.Saxonibus	25,6	607
Ceolwulfus fit Rex Northymb.	53,14	731
ejus genealogia	53,15	
fit Monachus	54,19	737
moritur	60,3	760
Ceolwulfus Epiſcopus Northymbriam relinquit	66,1	794
moritur	66,26	796
Ceolwulfus fit Rex Merciorum	70,11	819
regno privatur	70,15	821
Ceolwulfo à Danis committitur regnum Merciorum	82,37	874
Ceorlus Danos vincit	74,17	851
Ceorteſigenſe monaſterium incœptum	216,31	1110
Cerdicus una cum Cynrico appellit in Britanniam	15,8	495
ejus genealogia	15,13	495
Weſt-Saxonum Rex primus	15,19	
una cum Cynrico pugnat contra Britann. apud Cerdicesford	18,16	519
apud Cerdicesleah	18,21	527
moritur	18,32	534
Chalcedonenſe Concilium	11,10	439
adverſus Eutychen & Dioſcorum	13,15	
Charta conceſſa Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi à Wulhero Rege	34,6	
ab Æthelredo Rege	43,16	
ab Eadgaro Rege	118,32	
Chriſtus naſcitur	3, 3	1
revertitur ex Ægypto	3, 11	3
baptizatur	4, 4	30
crucifigitur	4, 9	33
Chriſti Eccleſiæ Cant. donatur portus de Sandwic	153,21	1031
igni inceditur	173,30	1066
ejus Monachi in S. Auguſtini abbatiam transferuntur	180,36	1088
conſecratur	235,1	1130
Chriſtianus Infans à Judæis crucifigitur	240,38	
Chriſtienus Danicus Epiſcopus, venit in Elig	176,16	1070
Circulus Paſchalis Dionyſii	18,24	528
Circulo Sol cingitur	69,18	806
circulis 4. cingitur	211,46	1104

Circ-

Cireneius legatos mittit Carolo M. p.69,l.32 812
Claudiæ Synodus celebratur 179,14 1080
Claudius Britanniam ſubjugat 5, 1 46
Clemens I. Papa, moritur 6, 23 92
Clericos è ſuo Epiſcopatu expulit Athelwoldus 117,28 963
Cleuceſtriæ Synod.celebratur 179,22 1085
Cliſtun igni incenditur 132,13 1001
Cloſeſhoenſis Synodus 55,12 742
alia 70,18 822
Cnebba Dux interficitur 22,2 568
Cœleſtinus Papatum capeſſit 10,30 433
Cœli intemperies.v.Intemperies cœli.
Cœlum viſum eſt conflagrare 206,35 1098
iterum 220,18 1117
iterum 235,34 1131
Cola una cum Eadſigo vincitur à Danis 132,8 1001
Colmannus domum redit de Streoneshealh 40,3 664
Colneceaſter capitur ab Eadweardo R. 108,19 921
Coludesburh conflagrat 44,33 679
Columbanus Pictos Aquilonares convertit 21,4
monaſterium conſtruit 21,10
moritur 21,11
Columbani, monachi Cant. pœna ob contemptum abbatem 180,14 1087
Cometa 44,19 678
53,7 729
91,13 891
101,36 905
123,26 975
129,15 995
173,31 1066
Commail Rex Britannicus interficitur 22,13 577
Concilium Procerum apud Oxnaford 146,5 1015
apud Cyrnceaſter 151,28 1020
apud Oxnaford 154,26 1036
apud Lundene 161,9 1047
apud Gleawanceaſter 163,15 1048
extra Lundene 168,7 1052
apud Hundhoge 228,20 1124
apud Oxeneford 238,19 1137
Concilium Clericorum. v. Synodus.
Condidan R.Britannicus occiſ 22,13 577
Conſtantia, ſoror Regis Francorum, nubit Euſtatio, Stephani R. filio 243,10
Conſtantinopolitanum Concilium celebratur 9, 22 379
Cornelius Papa levat corpora SS. Petri & Pauli 8, 21 254
Cornwalli à Danis exagitantur 129,20 997
Cotingham additur Eccleſiæ Medeshamſtedenſi 240,28
Coventrenſis abbatia à quo fundata 173,7
data Eccleſiæ Medeſhamſted. 173,5
Criſtina, Eadgari Clitonis ſoror, intrat monaſterium de Rumeſege 187,28 1085
S. Crucis inventio 8, 9 199
Crux in cœlis conſpicitur 61,14 774
in luna 69,15 806
iſtius pars in quam paſſus eſt Chriſtus mittitur Ælfredo R. 86,27 883
Crulandenſis abbatia datur Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi 173,5
Cryda interiit 23,8 593
Cumbria Eadmundo Regi ſubjicitur 115,3 945
ab Æthelredo R.devaſtatur 130,28 1000
Cutha (al. Cuthwulfus) una cum Ceawlino contra Æthelbrihtum pugnat 21,26 568
4.Merciorum civitates capit 22,8 571
moritur 22,9 571
S.Cuthberht. fit Ep.Lindisfarn. 45,15 685
Cuthbrihtus fit Archiep. Cant. 55,7 741
moritur 59,28 758
Cuthbrihto terræ quædam Eccleſiæ Medeſhamſted. elocantur 61,22
Cuthburga monaſterium Winburnæ conſtruit 51,25
nubit Ealdfertho Regi 51,26
fit inter eos divortium 51,27
Cuthredus Rex baptizatur 30,24 639
ei terræ donatæ à Cenwallo 32,15 648
ejus genealogia 32,17
moritur 39,17 661
Cuthredus fit Weſt-Saxon.Rex 55,3 741
una cum Æthelbaldo pugnat contra Britonas 55,16 743
pugnat contra Æthelhunum 56,5 750
fugat Æthelbaldum 56,10 752
pugnat contra Britonas 56,14 753

moritur p.56,l.17 754
Cuthredus, Cantwarorum Rex, moritur 69,8 805
Cuthwinus una cum Ceawlino contra Britonas pugnat 22,11 577
tria oppida capit 22,16 577
una cum Ceawlino pugnat contra Britonas 22,21 584
interficitur 22,23 584
Cuthwulfus. v. Cutha.
Cwenburga cujus ſoror 51,24
Cwichelmus moritur 23,7 593
Cwichelmus una cum Cynegilſo contra Britonas pugnat 25,24 614
ab Eadwino vincitur 28,2 626
una cum Cynegylſo contra Pendam pugnat 29,4 628
baptizatur 30,18 636
moritur 30,20 636
Cyclus. Dionyſii quando incipit ac deſinit 27,21 625
Cyneberhtus, Ep. Winton. it Romam 68,7 799
Cynegilſus fit Weſt-Saxon. Rex 25,19 611
ejus genealogia 25,21
una cum Cwichelmo contra Britonas pugnat 25,24 614
contra Pendam 29,4 628
baptizatur 30,14 635
Cyneheardus fit Ep. Winton. 56,19 754
Cyneheardus Clito occiditur 58,26 & 63,19 784
ubi ſepelitur 59,3
Cyneweardus fit Abbas de Middeltune 121,5 964
Cyneweardus, Ep. Sumurtunenſis moritur 123,9 975
Cynewulfus Clito interficitur 52,5 721
Cynewulfus fit Lindisfarnenſis Epiſcopus 54,23 737
dimittit Epiſcopatum 63,3 780
moritur 63,14 782
Cynewulfus fit Weſt-Sax. Rex 56,25 755
pugnat cum Offa 61,20 775
interficitur 57,20 & 63,18 784
ubi ſepelitur 59,2
Cynewulfus Dux occiditur 62,30 778
Cynomannia ſubjicitur Willelmo Comiti Normanniæ 170,37 1062
182,1 1073
ſubjicitur Willelmo II. Angliæ Regi 207,6 1099
Cynricus cum Cerdico in Britanniam venit 15,8 495
pugnat cum Britannis apud Cerdicesford 18,16 519
pugnat cum Britannis apud Cerdicesleah 18,21 527
capeſſit regn. Weſt-Saxon. 19,1 534
vincit Britannos apud Searobyrig 19,32 552
ejus genealogia 20,3
pugnat cum Britannis apud Beranbyrig 20,12 556
Cynricus, Weſt-Saxonum Clito, interficitur 55,33 748
Cyrenceſter expugnatur à Cuthwino & Ceawlino 22,16 577
ibi Concilium celebratur 151,28 1020
Cyricburgæ fit caſtrum 104,9 915

D.

Dælreodi qui & unde dicti p.2, l.4,7 A. D.
Æthelferthum adjuvant contra Ægthanum 24,7 603
Dagoberhtus Francorum Rex moritur 51,1 715
Dani primum Angliam petunt 64,17
Lindisfarnenſem Eccleſiam devaſtant 65,26 793
Northymbriam devaſtant 66,8 794
Eorum naves tempeſtate franguntur 66,11 794
devaſtant Sceapige 72,17 832
prælio ſuperant Ecgbryhtum 72,19 833
vincuntur ab Ecgbryhto 72,27 835
vincuntur à Wulfheardo 73,16 837
vincunt Æthelhelmum 73,20 837
vincunt Herebrihtum 73,27 838
multos ex Anglis occidunt 73,30 838
vincunt Æthelwulfum 74,3 840
vincuntur à Sumurſætenſibus & Dornſætenſibus 74,9 845
vincuntur à Ceorlo 74,17 851
ab Æthelſtano & Ealchero 74,21 851
hyemant in Tenet 74,26 851
vincunt Beorhtwulfum 74,27 851
vincuntur ab Æthelwulfo 74,33 851
pugn. cum Ealhero & Huda 76,1 853

hyemant

hyemant in Sceapige	p.76, l.10	854
vincuntur ab Oſrico & Æthelwulſo	78,7	
hyemant in Tenet	78,17	865
fœdus factum cum Cantwaris violant	78,21	865
hyemant inter Eaſt-Anglos	78,27	866
ſuperant Northymbros	79,11	867
fœdus feriunt cum Merciis	79,30	868
eunt Eboracum	80,1	869
hyemant apud Theodford	80,4	870
S. Eadmundum occidunt	80,10	870
diripiunt Ecc. Medeſhamſted.	80,15	870
vincuntur ab Æthelwulfo	80,25	871
vincunt Ætheredum	80,32	871
ab Ætheredo vincuntur	81,2	871
vincunt Ætheredum	81,22	871
rurſum vincunt	81,25	871
vincunt Ælfredum	82,4	871
fœdus feriunt cum Weſt-Sax.	82,16	871
fœdus feriunt cum Merciis	82,21	872
hyemant apud Lundenbyrig	82,19	872
hyemant in Lindiſſe	82,23	873
fœdus feriunt cum Merciis	82,26	873
hyemant apud Hreopedun	82,28	874
Burhredum regno pellunt	82,30	874
Ceolwulfo Merciam committunt	82,37	874
ſuas copias partiuntur	83,6	875
Pictos divexant	83,10	875
eorum naves piraticas 7 vincit Ælfredus	83,15	875
fœdus cum Ælfredo factum violant	83,30	876
eorum naves 120 pereunt	84,3	877
fœdus feriunt cum Ælfredo	84,13	877
vexant Weſt-Saxonas	84,20	878
fugantur ab Ælfredo	85,14	878
Ælfredo dant obſides	85,17	878
eunt Cirenceſtriam	85,35	879
eorum pars hyemat apud Fullanham	85,37	879
inde tranſit in Franciam	86,5	879
eunt reliqui in Eaſt-Angliam	86,2	879
cum Francis præliantur	86,10	881
pergunt ad Cundoth	86,25	883
ad Embene	87,5	884
ſuas copias partiuntur	87,9	885
obſident Roffam	87,12	885
eorum piratæ vincuntur	87,19	885
vincunt Ælfredi claſſem	87,25	885
pugnant cum Antiquis Saxonibus & Friſiis	88,5	885
Pariſiis hyemant	88,33	886
in Caziei & Jona commorantur	89,4	887
vincuntur ab Armoricanis	90,20	890
ab Earnulfo	90,30	891
de Francia in Angliam redeunt	91,22	893
veniunt in Limeni oſtium	91,36	893
fœdus factum cum Ælfredo violant	92,11	894
prædas agunt	92,26	894
vincuntur ab Ælfredo	93,3	894
obſident Eaxanceaſter	93,25	894
vincuntur ab Ælfredo	95,2	894
propugnant Legaceaſter	95,26	894
pergunt in Eaſt-Saxonas	96,6	895
fugantur ab Eaſt-Saxonibus	96,11	895
fugant Lundenwaros	96,26	896
hyemant apud Cwatbricge	97,14	896
eorum aliq. pars transfretat	97,21	897
vexant Weſt-Saxonas	98,1	897
ab Ælfredo navali prælio ſuperantur	98,16	897
pugnant cum Cantwaris	100,23	902
ea pars in Northymbria & Eaſt-Anglia pacem firmat cum Eadweardo R.	102,2	907
ea pars in Northymbria Merciam devaſtat	102,29	911
ab Eadweardo R. vincuntur	103,1	911
prædantur Mercios	104,23	917
vincuntur à Ligtunenſibus	104,30	917
eorum naves in North-Walliam appelluntur	105,5	918
prehendunt Cameleac. Ep.	105,7	918
vincuntur ab Herefordenſibus & Gloceſtrenſibus	105,14	918
bis vincuntur ab Eadweardo Rege	105,27	918
in Hiberniam tranſeunt	105,34	918
obſident Tofeceaſter	107,19	921
conſtruunt caſtrum apud Temesford	107,33	921
vincuntur à præſidio Bedanfordenſi	107,39	921
obſident caſtellum de Wiginga mere	108,3	921

vincuntur

vincuntur apud Temesford *p.*108, *l.* 8		921
apud Colneceaſter	108,19	921
apud Mældune	108,29	921
eorum complures ſe Eadweardo R. ſubjiciunt	109,2	921
iis tributa ſolvuntur	126,21	991
vincuntur ab Æthelredo pugna navali	127,11	992
fugant Anglos circa Humbri oſtium	127,35	993
prædas agunt per oras maritimas	129,18	997
populantur Dorſætſciram	129,35	998
commorantur in Vecta	129,43	998
vincunt Cantianos	130,1	999
eorum claſſis in Normanniam tranſit	130,33	1000
vincunt Hamtunenſes	131,1	1001
vincunt Colam & Eadſigum	132,8	1001
igni populantur Weſt-Sax.	132,13	1001
fœdus feriunt cum Æthelredo	132,23	1002
juſſu Æthelredi ſunt interficiendi	133,1	1002
fœdus violant	134,5	1004
diripiunt Theodfordiam	134,12	1004
pugnant cum Ulfkytelo	134,17	1004
eorum claſſis in Denemearciam tranſit	134,30	1005
claſſis revertitur	135,5	1006
per Angliam prædas agunt	135,14	1006
vincunt Anglos apud Cynet	135,34	1006
fœdus cum illis feriunt	136,20	1006
fœdus feriunt cum Cantwaris Orientalibus	138,16	1009
prædas per Angliam agunt	138,18	1009
eorum claſſis in Tameſi hyemat	138,32	1009
incendunt Oxonium	139,2	1009
vincunt Grantabricgenſes	139,11	1010
prædas agunt	140,1	1010
vaſtant Caninganmærſcas	140,30	1010
fœdus feriunt cum Anglis	140,35	1011
qui Comitatus ſub eorum ditione	140,39	1011
expugnant Cantwaraburh	141,13	1011
interficiunt Ælfeagum	142,7	1012
pugnant cum Eadmundo R.	148,31	1016
pugnant cum Eadmundo apud Sceorſtan	148,33	1016
populantur Merciam	149,17	1016
vincunt Eadmundum R.	149,36	1016
fœdus feriunt cum Lundenenſibus	150,29	1016
Danis tributa ſolvuntur. v. Tributa.		
Dani in Denmearcia Canutum ſuum Regem interficiunt	191,40	1086
Daniel Ep. Winton. it Romam	52,3	721
Epiſcopatum deponit	55,20	744
moritur	55,27	745
David fit Rex Scotiæ	228,14	1124
venit in Angliam	230,13	1126
fœdus ferit cum Stephan. R.	238,7	1135
à Stephano Rege prœlio ſuperatur	241,7	1138
Decēnovenalis ordo conficitur	27,22	625
Decimæ Angliæ Deo dicantur	76,12	854
Denulfus Ep. Winton. moritur	102,9	909
Deoraby capitur ab Æthelfled.	106,11	918
Devonienſes pugnant cum Britannis	70,20	823
exagitantur à Danis	129,20	997
Deus-dedit conſecratur in Archiep. Cant.	33,35	655
moritur	40,9	664
Diabolus apparet Judæis	10,26	431
Dionyſius Circulum Paſchalem conficit	18,24	528
ejus Cyclus quando incipit ac deſinit	27,21	625
Dofræ turbæ concitantur ab Euſtacio	162,13	1048
Dol caſtellum obſidetur	183,33	1076
Dolfinus, Carleoli Præfectus, terra iſta pellitur	198,23	1092
Domes-day-book conficitur	186,28	1085
Domitianus Imperium capeſſit	6, 12	83
Donatus fit Archiep. Dublin.	179,20	1085
Dorſætenſes à Danis exagitantur	129,35	998
Dracones igniti	65,23	793
Dudda moritur	72,24	833
Duduc Ep. Wellenſis moritur	170,23	1061
Dufenal fit Scotiæ Rex	199,33	1093
regno privatur	199,45	1093
reſtituitur	201,39	1094
ab Eadgaro Clitone regno privatur	206,15	1097
Dun fit Ep. Roffenſis	55,8	741

Dunecanus fit Scotiæ Rex *p.*199,*l.*45 | 1093
  interficitur 201,38 | 1094
S. Dunſtanus naſcitur 111,6 | 925
  exulat 115,35
  ab exilio revocatur 117,2 | 957
  fit Ep. Wigorn. 117,3 | 957
  fit Ep. Lundenenſis 117,4
  fit Archiep. Cant. 117,7 | 961
  morte repentina liberatur apud Calne 124,12 | 978
  moritur 126,5 | 988

E.

A. D.

Eadbaldus fit Rex Cantii *p.*26, *l.*1 | 616
  baptiſmum abnegat 26,4
  convertitur ad fidem à Laurentio 26,15
  moritur 30,27 | 640
Eadbaldus Epiſcopus Northymbriam relinquit 66,1 | 794
Eadberhtus fit Rex Northymbrorum 54,19 & 54,26 | 738
  fit Monachus 59,23 | 757
  moritur 61,2 | 768
  ubi ſepelitur 54,31
Eadbrihtus fit Rex Cantii 66,5 | 794
  oculis ac manibus privatur 67,1 | 796
Eadbrihtus Dux moritur 70,12 | 819
Eadburga nubit Brihtrico 64,10 | 787
Eadesbyrgæ caſtell. conſtruitur 104,5 | 914
Eadgarus capeſſit regnum Merciorum 116,1 | 956
  ſuccedit fr. Eadwigo in reg. 116,5 | 957
  ejus laudes 116,9
  Chartam concedit Eccleſiæ Medeshamſtedenſi 118,32
  Canonicos de Wintanceaſter aliiſque locis expellit 120,38 | 964
  devaſtat Tenetland 121,13 | 969
  conſecratur in Regem 121,32 | 973
  moritur 122,24 | 975
Eadgarus Clito it in Scotiam 173,37 | 1067
  cum Eboraci incolis fœdus ferit 174,10 | 1068
  revertitur in Scotiam 174,15 | 1068
  Eboracum diripit 174,27 | 1069
  cum Willelmo Conq. in gratiam redit 182,11 | 1074
  ab eo deficit 187,24 | 1085
  terris in Normannia privatur 197,20 | 1091
  R. Willelm. II. conciliatur 198,10 | 1091
  Eadgarum, Melcolmi fil. Scotiæ Regem conſtituit 206,11 | 1097
  capitur in prælio contra Henr. I. 214,19 | 1106
Eadgarus, Melcolmi fil. fit Rex Scotiæ 206,16 | 1097
  moritur 215,7 | 1107
Eadgitha, R. Edwardi uxor, moritur 183,15 | 1075
Eadhedus primus in Lindiſſe Epiſcopus 44,26 | 678
S. Eadmundus interficitur 80,8 | 870
Eadmundus capeſſit regnum Angliæ 114,13 | 941
  civitates 5 Merciorum expugnat 114,21 | 942
  ſuſceptor Anlafi 114,28 | 942
  ſuſceptor Regenoldi 114,31 | 942
  Northymbriam ſubjicit 114,36 | 944
  Cumbriam ſubjicit 115,3 | 945
  moritur 115,8 | 946
Eadmundus, Edgari fil. mor. 121,28 | 971
Eadmundus, Æthelredi filius, trans mare mittitur 144,13 | 1013
  à patre in Angliam mittitur 145,6 | 1014
  Sigeferthi relictam uxorem ducit 146,13 | 1015
  devaſtat Stæffordſciram & loca vicina 147,31 | 1016
  eligitur in Regem 148,15 | 1016
  ſibi ſubjicit Weſt-Saxonas 148,29 | 1016
  pugnat cum Danis apud Peonnam 148,31 | 1016
    apud Sceorſtan 148,33 | 1016
  Londinum obſidione liberat 149,3 | 1016
  Danos fugat apud Brentford 149,5 | 1016
  ſuperatur à Canuto apud Aſſandun 150,4 | 1016
  moritur 150,33 | 1016
Eadnothus interficitur 150,10 | 1016
Eadnothus Ep. Lincoln. mor. 161,6 | 1046
Eadredus (al. Eldredus) capeſſit regnum Angliæ 115,11 | 946
  ſibi ſubjicit Northymbriā 115,12 | 946
  Scoti ſe illi ſubjiciunt 115,14 | 946
  fit Northymbrorum Rex 115,28 | 954
  moritur 115,30 | 955

Eadricus

Eadricus Dux Anglorum exercitum prodit p.138, l.30 1009
interficit Sigeferthum & Morcærum 146,6 1015
à Rege Æthelredo ad Canutum deficit 146,34 1015
prodit Anglor. exercitum 150,4 1016
Merciis præficitur 151,2 1017
interficitur 151,3 1017
Eadrigus Merciis præficitur 136,29 1007
Eadſigus una cum Cola ſuperatur à Danis 132,8 1001
Eadſigus fit Archiep. Cant. 155,21 1038
it Romam 156,11 1040
dimittit Archiepiſcopatum 157,17 1043
moritur 161,23 1047
Eadulfus Thanus moritur 97,36
Eadwaldus interficitur 101,22 905
Eadweardus regnum Angliæ capeſſit 99,36 901
devaſtat Eaſt-Angliam 101,8 905
pugnat cum Æthelwaldo Clitone 101,17 905
fœdus ferit cum Danis 102,2 907
mittit exercitum in Northymbriam 102,16 910
vincit Danos 103,1 911
occupat Londinum & Oxonium 103,17 912
conſtruit caſtellum apud Heortford 103,25 913
apud Witham 103,34 913
apud Heortford 103,37 913
Cameleacum Ep. redimit 105,10
contra Danos præſidia diſponit 105,22 918
duo caſtella conſtruit apud Buccingaham 106,1 918
expugnat Bedanfordam 106,19 919
ibi caſtellum ædificat 106,24 919
caſtellum conſtruit apud Mældune 106,29 920
expugnat Colneceaſter 108,19 921
complures Danorum ſibi ſubjicit 109,2 921
reſtaurat Colneceaſter 109,15 921
caſtellum ædificat apud Stanford 109,33 922
ſibi ſubjicit Merciam 110,2 922
Walliam Borealem 110,5 922
communit caſtellum de Snotingaham 110,8 922
reſtaurat caſtel. de Thælwæl 110,15 923
de Manigceaſter 110,19 923
conſtruit caſtellum apud Snotingaham 110,25 924
apud Badecanwyllam 110,31 924
ei Scoti ſubjiciuntur 110,37 924
moritur 110,40 925
ubi ſepelitur 111,3
Eadweardus, Eadgari fil. regnare incipit 123,6 975
interficitur 124,19 978
ejus laudes 124,26
ejus corpus defertur ad Scæſtesbyrig 125,9 980
Eadweardus, Æthelredi fil. venit in Angliam 156,16 1040
fit Rex 156,29 1041
conſecratur 157,3 1042
uxorem ducit Godwini fil. 157,37 1043
eam dimittit 164,38 1048
ei terras ſuas reſtituit 168,20 1052
moritur 171,45 1066
Eadweardus, R. Eadmundi fil. moritur 169,30 1057
Eadweardus, fil. Melcolmi, occiditur 199,25 1093
Eadwigus capeſſit reg. Angliæ 115,33 955
moritur 116,4 957
Eadwigus interficitur 139,21 1010
Eadwigus exulat 151,9 1017
Eadwinus fit Abbas de Abbandune 125,29 984
moritur 126,12 989
Eadwoldus Thanus occiditur 101,20 905
Ealcherus vincit Danos 74,22 851
occiditur 76,7 853
Ealchſtanus Ep. vincit Danos 74,11 845
moritur 79,16 867
Ealdberhtus Ab. moritur 64,22 788
Ealdbrihtus patria pellitur 52,13 722
interficitur 52,23 725
Ealdfrith fit Rex Northymbr. 45,24 685
moritur 50,1 705
ejus uxor quæ 51,26
divortio ſeparantur 51,27
Ealdhelmus Ep. moritur 50,7 709
Ealdredus Ep. Romam ad Synodum mittitur 161,15 1047

 Ealdre-

Ealdredus fit Archiep. Ebor. *p.*170,*l.*19		1060
Ealdulfus fit Ep. Roffenſis	52,27	727
Ealdulfus Dux occiditur	62,29	778
Ealdulfus fit Archiep. Ebor. & Ep. Wigorn.	127,16	992
moritur	132,38	1002
Ealheardus Ep. moritur	97,35	
Ealhſwitha moritur	101,35	905
Ealhmundus fit Ep. Haguſtald.	60,32	766
Ealhmundus Cantii Rex	63,24	
ejus genealogia	63,26	
Ealherus. v. Ealcherus.		
Ean—— v. An——		
Eanbaldus II. fit Archiep. Ebor.	66,27	796
accipit Pallium	67,38	797
Eanberhtus Ep. Haguſtald. mor.	69,14	806
Eanfleda, Edwini fil. naſcitur	27,30	626
baptizatur	28,4	626
Eanfridus, Æthelfrith. fil. exulat	27,12	
fit Rex Beorniciorum	30,2	634
Eanwulfus vincit Danos	74,9	845
Eardwulfus conſecratur in Regem Northymbrorum	66,18	795
regno privatur	69,12	806
Earnulfus fit Rex ab Oriente Rheni	89,20	887
vincit Danos	90,30	891
Earnulfus fit Abbas de Burh	214,43	1107
fit Ep. de Hrofceaſter	218,11	1114
moritur	228,10	1124
Eaſt-Angli. v. Orientales Angli.		
Eaſt-Saxones. v. Orientales Saxones.		
Eata fit Epiſc. Berniciorum	44,25	678
Eaxanceaſter à Danis obſidetur	93,25	894
obſidione liberatur	94,28	894
expugnatur	133,8	1003
tenetur à Balduino de Reduers contra Stephanum Regem	238,2	1135
Eboraci Eccleſia conſtruitur	28,9	
oppidum conflagrat	55,10	741
capitur à Regnoldo	110,23	923
devaſtatur à Will. Conq.	174,12	1068
diripitur à Danis	174,27	1069
Ecga Dux occiditur	62,30	778
Ecgberhtus fit Cantii Rex	40,2	664
moritur	41,10	673
Ecgberhtus Monachos Jienſes ad Catholicum Paſcha & tonſuram convertit	51,16	716
moritur	53,8	729
Ecgberhtus fit Archiep. Ebor.	54,9	734
Pallium accipit	54,11	735
moritur	60,26	766
ubi ſepelitur	54,31	
Ecgberhtus fit Weſt-Saxon Rex	68,20	800
devaſtat Weſt-Wallos	69,38	813
pugnat cum Beornwulfo	70,22	823
ſubjicit Cantwar. Suthreg. Eaſt-Sax. & Suth-Sax.	70,32	823
ſibi ſubjicit Eaſt-Anglos	71,2	823
totam Merciam ſubjugat	71,15	827
Regum in Britannia potentiſſimus	71,28	
ſubjicit ſibi Northymbriam	71,29	827
ſibi ſubjicit Britonas Boreal.	72,2	828
cum claſſe Danorum pugnat	72,19	833
Danos vincit	72,27	835
moritur	73,1	836
fuerat patria pulſus	73,2	
Ecgberhtus fit Ep. Lindisfarn.	68,38	803
Ecgberhtus Abbas occiditur	104,14	916
Ecgbrihtus. v. Ecgberhtus.		
Ecgbyrhtus. v. Ecgberhtus.		
Ecgferthi Eccleſia expilatur	66,9	794
Ecgverthus in Regem conſecratur	64,2	785
fit Merciorum Rex	66,3	794
moritur	66,4	795
Ecgulfus moritur	97,38	
Eclipſis Solis	19,6	538
	19,10	540
	39,28	664
	54,3	733
	69,21	807
	86,1	879
	237,23	1135
	241,21	1140
Eclipſis Lunæ	66,16	795
	68,17	800
	68,32	802
	69,11	806
	71,13	827
	100,36	904
	215,46	1110
	220,15	1117
	223,2	1121
Ecverthus fit Northymbr. Rex	40,25	670
exercitum in Scotiam mittit	45,11	684
occiditur	45,21	685
ejus genealogia	45,25	

Ed——

Ed—— v. Ead——		
Egel—— v. Ægel——		
Egelberhtus. v. Æthelberhtus.		
Egoneſham capitur à Ceawlino & Cutha	*p.*22, *l.*8	571
El—— v. Eal—— & Æl——		
Eleemoſynæ Ælfredi R. Romam mittuntur	86,29	883
in Indiam	86,32	883
Romam mittuntur per Æthelhelmum	89,30	887
per Beoccam	89,35	888
per Beornhelmum	90,13	890
Eleutherius fit Papa	7, 30	189
Elias Comes è Cenomannia pellitur	207,8	1099
moritur	216,21	1109
Elienſe Monaſter. incœptum	41,13	673
reſtauratum ab Athelwaldo	118,5	
En—— v. Ean——		
Enneakaidekaeterida conficitur	27,22	625
Eoda, Comes Campaniæ, terris privatur	204,13	1096
Eohricus, Rex Danorum, interficitur	101,24	905
Eomerus inſidias ſtruit Eadwino Regi	27,25	626
Eoppa Wihtwaris fidem prædicat	39,23	661
Eorpwaldus baptizatur	29,8	632
Eowilſus, Danorum Rex, occiditur	103,8	911
Epheſina Synodus celebratur	10,30	
Ercenberhtus fit Rex Cantii	30,30	640
deſtruit Idola omnia	31,1	
moritur	40,1	664
Ercongota cujus filia	31,5	
Ermenredi duo filii à Thunoro interfecti	31,7	
Ernulfus. v. Earnulfus.		
Eſtun additur Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi	240,28	
Euſtacius Comes turbas concitat apud Doſram	162,13	1048
it Hieroſolymas	204,29	1096
domum redit	209,6	1100
Euſtacius, Stephani R. fil. ducit uxorem	243,11	
moritur	243,22	

F.

		A. D.
Fames in Syria	*p.*5, *l.*8	46
in Anglia	65,26	793
	123,31	975
	123,40	976
	134,27	1005
	157,27	1043
	178,13	1070
	184,29	1082
	188,4	1086
	204,39	1096
	229,41	1125
Faramundus primus Francorum Rex	10,17	425
Farinmail occiditur	22,14	577
Faritz, Abbas de Abbandune, moritur	220,28	1117
Febris ſævit Londini	117,14	961
per totam Angliam	188,1	1086
Felix Epiſc. fidem prædicat Eaſt-Anglis	30,20	636
Felogildus fit Archiep. Cant.	72,7	829
moritur	72,14	840
Fincanhealenſis Synodus	64,20	788
S. Florentini corpus emit Ælfſigus Abbas	144,29	
in Eccl. Medeſhamſtedenſi reponitur	144,32	
Fortherus interficitur	27,29	626
Fortherus fit Weſt-Saxonum Epiſcopus	50,13	709
it Romam	54,16	737
Forthredus Abbas moritur	69,4	803
Fræna Comes occiditur	81,18	871
Franciæ regni exordium	10,16	425
in 5 partes dividitur	89,13	887
Franci pugnant contra Antiquos Saxonas	62,38	780
in Anglia rebellant contra Willelmum II.	192,42	1087
graſſantur per Angliam	193,15	1087
Fritheberhtus Ep. moritur	60,29	766
Fritheſtanus fit Ep. Winton.	102,13	910
moritur	111,22	933
Frithewaldus Ep. moritur	60,13	763
quam diu fuit Epiſcopus	60,17	
Frithogitha Romam proficiſcitur	54,17	737

Fruges

Fruges terræ læſæ	*p.*156, *l.*35	1041
	216,27	1110
	217,2	1111
	219,29	1116
	227,46	1124
tardius matureſcunt	187,34	1085
	196,1	1089
	203,45	1095
intereunt	211,27	1103
Frugum copia	217,16	1112
inopia	157,28	1043
Fulgura immoderata in Northymbria	65,20	793
per Angliam	187,38	1085
	220,12	1117
	220,47	1118
Furcs quamplurimi ſuſpenduntur	228,20	1124
G.		*A. D.*
Gelaſius II. fit Papa	*p.*221, *l.*10	1118
moritur	221,35	1119
Gerentus cum Ina pugnat	50,26	710
Giſemundus Ep. moritur	47,27	693
Gileberhtus, Abbas de Weſtmynſter, moritur.	220,27	1117
Girardus, Archiep. Ebor. mor.	215,22	1108
Giſa fit Ep. Wellenſis	170,24	1061
Glæſtingenſe Monaſterium ædificatur	47,4	
in ea turbæ à Thurſtano Abbate concitantur	184,39	1083
Gleawanceaſter capitur à Cuthwino & Ceawlino	22,16	577
ibi Concilium celebratur	163,15	1048
ibi Concilium Procerum, & Synodus celebrantur	186,20	1084
iſtud Monaſter. conflagrat	223,21	1122
Gleawanceſtrenſes una cum Herefordenſ. Danos ſuperant	105,14	918
Gloceſtria. v. Gleawanceaſter.		
Gloria in excelſis. v. Hymnus.		
Goda Danus moritur	126,3	988
Godefridus fit Ep. Ciceſtrenſ.	179,29	1087
Godefrithus fit Ep. Bathenſis	226,17	1123
Godrunus, Danorum Rex, baptizatur	85,21	878
moritur	90,16	890
Godwinus Præf. occiditur	131,11	1001

Godwinus Ep. captivus	141,22	1011
Godwinus Dux occiditur	150,11	1016
Godwinus Comes apud Regem injuſte accuſatur	163,29	1048
utlagatur	164,28	1048
tranſit in Flandriam	164,30	1048
Angliæ oras maritimas vexat	166,8	1052
	166,24	1052
Regi conciliatur	167,22	1052
moritur	168,37	1053
Godwinus Ep. moritur	170,25	1061
Gosfreith Martæl, fil. Comitis de Angeou, ducit uxorem Æthelicam	230,39	1127
Gosfrei Bainard ſimplici prælio ſuperat Willelmnm de Ou	204,4	1096
Gosfridus Ep. rebellat contra Willelmum II.	193,5	1087
ſpoliat Bricgſtowe & loca vicina	193,22	1087
Gothi Romam expugnant	11,1	435
Grandinis vis magna	220,12	1117
Grantanbricge à Danis incenditur	140,1	1010
Grantebrycgenſes à Danis vincuntur	139,15	1010
Gratianus Imperium capeſſit	9, 20	379
interficitur	9, 28	
Gregorius M. fit Papa	23,3	592
augmentat Canonem DIESQUE NOSTROS &c.	23,5	592
mittit Auguſtinum in Britanniam	21,2 & 23,12	596
mittit Auguſtino Pallium	23,30	601
moritur	25,2	606
ejus parentum nomina	25,4	
Gregorius eligitur in Papam	234,38	1129
Griffinus Wallorum Rex, una cum Ælfgaro incendit Hereford.	169,24	1055
occiditur	170,43	1063
Grimbaldus Presbyter mor.	100,29	903
Grymkytelus fit Ep. Suth-Sax.	155,22	1038
moritur	158,18	1045
Gulielmus. v. Willelmus.		
Gundulfus fit Ep. Roffenſis	179,6	1076
Guthferthus Dux occiditur	103,12	911
Guthferthus interficitur	103,13	911
Guthfrithus vincitur ab Æthelſtano	111,11	927
Guthlacus moritur	50,31	714

Gypeſwic

Gypeſwic devaſtatur p.126, l.18 | 991
devaſtatur ab Unlafo 127,25 | 993
Gyricus Canonicus moritur 117,18 | 963
Gyrthus, Haroldi frater, interficitur 172,31 | 1066

H.

Hælfwina regno Merciorum privatur p.107, l.8 | A. D. 920
Hæſtenus in Tameſis oſtium venit 92,5 | 893
venit ad Beamfleot 93,34 | 894
ejus caſtellum expugnatur 94,2 | 894
Hæthfeldæ Synodus celebratur 44,34 | 680
Hamalri à R. Henrico deficit 226,38 | 1123
Hamtun (i. e. Suth-hamtun) devaſtatur 125,15 | 981
Hamtun (i. e. Northamtun) diripitur 140,25 | 1010
171,28 | 1064
194,2 | 1087
Hamtunenſes (i. e. Suthamtunenſes) vincuntur à Danis 131,1 | 1001
Hardacnutus fit Rex Angliæ 155,33 | 1039
moritur 156,22 | 1041
Hareldus Comes occiditur 81,18 | 871
Haroldus eligitur in Regem Angliæ 154,26 | 1036
cujus filius 155,2
moritur 155,26 | 1039
Haroldus Godwini fil. apud Regem accuſatur 163,29 | 1048
utlagatur 164,28 | 1048
tranſit in Hiberniam 164,35 | 1048
oras Angl. maritimas vexat 166,17 | 1052
Regi conciliatur 167,22 | 1052
patri in Comitatu ſuccedit 168,39 | 1053
una cum Toſtigo Walliam ſubjugat 170,38 | 1063
fit Rex Angliæ 172,3 | 1066
ſuperat Norrenorum Regem & Toſtigum 172,21 | 1066
in prælio contra Willelm. Conq. interficitur 172,31 | 1066
Haroldus, Norrenorum Rex, vincit Morkerum & Eadwinum 172,20 | 1066
ab Haroldo Anglorum Rege prælio occiditur 172,21 | 1066
Harold. fit Rex Denmearciæ 183,27 | 1076

Heabyrhtus Dux moritur 69,10 | 805
Heaca fit Ep. Suth-Saxonum 158,20 | 1045
Heahmundus Ep. occiditur 81,33 | 871
Heahſtanus Ep. Lunden. mor. 99,27 | 898
Healfdenus divit Danis Northymbriam 83,33 | 876
Healfdenus Danorum Rex occiditur 103,9 | 911
Heanricus Niger Imp. mor. 169,28 | 1056
Heanricus, Henrici Nigri fil. fit Imperator 169,28 | 1056
Heanricus Rex Francorum moritur 170,22 | 1060
Heanrico, Will. Conq. filio, dos à patre data 189,28 | 1086
in Angliam venit 201,21 | 1094
transfretat 201,47 | 1095
graſſatur in fines fratris Rotberti 202,3 | 1095
fit Rex Angliæ 208,15 | 1100
conſecratur 208,25 | 1100
uxorem ducit Mahaldem 208,40 | 1100
contra fratrem Rotbertum ad prælium prodit 209,24 | 1101
cum eo fœdus ferit 209,36 | 1101
obſidet Arundel 210,24 | 1102
mittit copias in Normanniam 212,12 | 1104
transfretat 212,36 | 1105
capit Cathum & Baius 212,38 | 1105
recuſat fœdus ferire cum Rotberto fratre 213,12 | 1106
tranſit in Normanniam 213,43 | 1106
ſuos hoſtes in Normannia vincit 214,7 | 1106
ſubjugat Normanniam 214,22 | 1106
ſupplet Angliæ Epiſcopatus & Abbatias 214,37 | 1107
prælia inter eum & Regem Franciæ 215,19 | 1108
ejus filia deſponſatur Henr. V. Imperat. 215,30 | 1109
tranſit in Normanniam 216,37 | 1111
Wallos ad fœdus cogit 217,30 | 1114
auxiliatur Tædbaldo, Comiti de Blais, adverſus Ludovicum Franciæ Regem 219,24
vincit Ludovicum Franciæ Regem 221,21 | 1119
fœdus ferit cum Rege Francorum,

Comite

Comite Flandriæ & de Puntiw p.222, l.11 1120
Athelida uxorem ducit 222,42 1121
ad fœdus cogit Wallos 223,7 1121
tranſit in Normanniam 226,30 1123
contra hoſtes feliciter pugnat 226,41 1123
eos debellat 227,7 1124
in Angliam redit 230,1 1126
moritur 237,31 1135
ubi ſepelitur 237,36
ejus laudes 237,37
Heanricus V. Imperat. ducit Henrici I. filiam 215,43 1110
Heanricus Romæ Legatus venit in Angliam 225,20 1123
Heanricus de Peitowe fit Abbas de Burh 231,11 1127
ejus vitæ deſcriptio 231,26
quo modo ſe geſſit in Abbatia 232,15
tranſit ad ſuum Monaſterium apud Peitow 233,7 1128
recipit ſe Monaſterium de Burh Cluniacenſi ſubditurum 235,25 1130
236,35 1131
transfretat 236,6 1131
privatur Abbatia 236,15 1131
tentat ſubjicere Burch Eccleſiæ Cluniacenſi 237,3 1132
exulat 237,15 1132
Heanricus, Abbas de Glæſtingabyri, fit Ep. Winton. 234,28 1129
tradit Winceaſter hoſtibus Stephani R. 242,6
Heanric. fit Comes de Angeow 243,23
Franciæ Reginam uxorem ducit 243,26
cum Stephano Rege fœdus ferit 243,32
fit Rex Angliæ 244,12 1154
Hedda fit Ep. Winton. 44,13 676
moritur 49,35 703
Hen—— v. Hean——
Hengeſtus & Horſa in Britanniam veniunt 12,1
plures copias accerſunt 12,9
Eorum genealogia 13,9
pugnant cum Wyrtgeorno apud Ægelesford 13,18 455
Hengeſti & Æſci prælium cum Britannis apud Creccanford 13,27 457
apud Wyppedesfleot 14,1 465
Britannos vincunt 14,9 473
Heortfordæ Synod. celebratur 41,11 673
ibi caſtellum ædificatur 103,25 913
103,37 913
Herebrihtus à Danis vincitur 73,27 838
Hereford conflagrat 169,24 1055
Herefordenſes una cum Gloceſtrenſibus Danos vincunt 105,14 918
Herefrithus Ep. moritur 72,23 833
Heremannus fit Ep. Sciréburn. 158,3 1043
Romam ad Synod. mittitur 161,15 1047
moritur 184,2 1077
Herewardus diripit Monaſterium de Burh 176,39 1070
excommunicatur 178,11 1070
Hernoſtus fit Ep. Roffenſ. 179,3 1075
moritur 179,4 1075
Herodes ſeipſum occidit 3, 9 3
Herodes, Antipatri fil. regnum capeſſit 3, 18 11
moritur 4, 30 45
Hiberni. v. Scoti.
Higbaldus fit Ep. Lindisfarn. 63,8 780
moritur 68,36 803
Higebrihtus fit Ep. Dorceſtrenſ. 64,1 785
Hilda moritur 45,2 680
Hiſpaniæ paganos debellat Anphos 192,2 1086
Hlotherus fit Ep. Weſt-Saxon. 40,26 670
Hlothherus, Cantii Rex, mor. 46,2 685
Honorius I. fit Papa 28,28 627
mittit Paulino Pallium 28,30 627
mittit Honorio Pallium 28,34 627
mittit literas ad Scotos de Paſchate 29,2
Honorius fit Archiep. Cant. 28,32 627
ei Pallium mittitur 28,34 627
moritur 33,8 654
Honorius II. fit Papa 228,19 1124
moritur 234,32 1129
Horſa una cum Hengeſto venit in Britanniam 12,1
occiditur 13,21 455
Hroaldus Comes occiditur 105,16 918
Hrofeſceaſter quam longe diſtat à Dorwitceaſter 24,24
liberatur obſidione ab Ælfr. 87,13 885

S. Andreæ ibi Eccleſia conſecratur	p.235, l.14	1130
Hrothulfus medio Franciæ præficitur	89,21	887
Huda Dux occiditur	76,7	853
Hugo Comes devaſtat Lægerceaſterſciram & loca vicina	194,2	1087
comprimit Wallos quoſdam rebelles	201,34	1094
interficitur	206,32	1098
Hugo de Mundford à Rege Henrico deficit	226,38	1123
captivus	227,23	1124
Hugo, Gerveiſi fil. captivus	227,22	1124
cuſtodiis committitur apud Windleſofram	230,11	1126
obſidibus datis liberatur	233,38	1129
Hugo de Templo venit in Normanniam	233,19	1128
venit in Angliam	233,23	1128
multos invitat Hieroſolym.	233,28	1128
Hulme expugnatur à Rodberto Comite Normanniæ	200,39	1094
Hunferthus fit Ep. Winton.	55,21	744
Huntandunenſe caſtellum reſtauratur	109,6	921
Huntandunſcira devaſtatur à Canuto	147,34	1016
Hundhogenſe Concilium	228,20	1124
Hwiterne Monaſterium cui dicatur	21,17	
Hyems aſpera	60,5	761
	219,3	1115
	219,18	1116
Hygbaldus Dux occiditur	50,28	710
Hymnus SANCTUS SANCTUS SANCTUS inſtituitur	7, 4	124
GLORIA IN EXCELSIS	7, 8	134
Hyrtlingburh additur Eccleſ. Medeshamſtedenſi	240,29	

I.

		A. D
Jacobus Ap. convertitur	p.4,l.6	30
morte multatur	4, 28	44
Jacobus, Chriſti frater, patitur	5, 19	62
Janbrihtus. v. Anbrihtus.		
Icanhoenſe Monaſter. incœptum	33,7	654
Ida fit Rex Northymbrorum	19,18	547
ejus genealogia	19,20	
ædificat Bebbanburh	19,28	
moritur	20,18	560
Idola deſtruuntur ab Ercenberhto	31,1	640
Jejunium Quadrageſimale in Anglia inſtituitur	31,3	640
Ignatius morte multatur	6, 27	110
Ignis inſolitus	154,8	1032
	223,44	1122
Jienſis Abbatis poreſtas ſuper omnes Scotorum Epiſcopos	21,21	
Jienſes Monachi convertuntur ad Catholicum Paſcha, & tonſuram	51,16	716
Ina fit Rex Weſt-Saxonum	47,2	688
conſtruit Monaſterium Glaſtonienſe	47,4	
ejus genealogia	47,7	
fœdus ferit cum Cantwaris	48,2	694
pugnat contra Britonas	50,26	710
contra Ceolredum	50,33	715
contra Suth-Saxonas	52,14	722
moritur	52,30	728
Infantes Bethlemitici occiſ.	3, 5	1
Ingildus, Inæ frater, moritur	51,22	718
Innocentius I. Papa mittit Epiſtolam Victricio	10,1	403
præcipit Sabbato jejunare	10,2	
Inundatio. v. Aquarum inundatio.		
Intemperies cœli	156,34	1041
Joannes Ap. convertitur	4, 6	30
Apocalypſin ſcribit	6, 14	84
moritur	6, 19	90
Joannes Bapt. apparet duobus Monachis	11,22	448
Joannes fit Ep. Haguſtaldenſ.	46,4	685
Archiep. Ebor.	46,6	
moritur	52,6	721
Joannes fit Ep. Wellenſis	179,30	1087
Joannes fit Abbas de Burh	218,27	1114
Romam it ad Radulphi Archiep. Cant. Pallium petendum	218,30	1114
moritur	229,45	1125
Joannes Archidiaconus Romam mittitur ad Pallium Radulphi Archiep. Cant. petendum	218,30	1114
Joannes de Creme à Papa in Angliam mittitur	229,7	1125
Judæa dividitur in 4 partes	3, 20	12
Judæorum 1100000 occiſ.	6, 3	71

à Diabolo ſeducuntur *p.*10, *l.*26 431
crucifigunt puerum Chriſtianum 240,38
Juſtus in Epiſc. conſecratur 24,15 604
ei ſedes Epiſcopalis datur apud Hrofeſceaſter 24,23 604
fit Archiep. Cant. 27,2
moritur 28,31 627
Jutarum progenies 12,15

K.

K. v. C. A. D.
Kenredus fit Suthymbrorum Rex *p.*49, *l.*33 702
Kenredus fit Merciorum Rex 49,40 704
Romæ moritur 50,15
Kenredus fit Northymbr. Rex 51,6 716
Kenulfus fit Abbas de Medeſhamſtede 120,21 & 127,19 992
iſtud Monaſterium muro cingit 120,24
moritur 135,4 1006
Kenwulfus Cantium devaſtat 66,29 796
moritur 70,10 819
Kyneburgæ corpus ad Medeſhamſtede defertur 120,32
Kyneſuithæ corpus ad Medeſhamſtede defertur 120,33
Kynſigus Archiep. Ebor. mor. 170,17 1060
Kyntlingtunenſis Synodus 123,42 977

L.

Lac in ſanguinem convertitur *p.*46, *l.* 12 A. D. 685
Landfrancus fit Archiep.Cant. 174,38 1070
recuſat Thomam Archiep. Ebor. conſecrare 175,7 1070
it Romam 175,20 1070
benigne recipitur à Papa 178,25 1071
ejus ratiocinium de terris Eccleſiaſticis 178,35 1072
mittit Donnaldo literas in Hiberniam 179,18 1080
moritur 195,42 1089
Laurentius, Archiep. Cant. Anglia cedere ſtatuit 26,7
quo modo impeditur 26,10
moritur 26,15
à quo conſecratus 26,19
Legaceaſter munitur à Danis 95,26 894
reſtauratur 102,6 907
Legati miſſi in Angliam ab Adriano Papa 64,3 785
Legerceaſter expugnatur ab Æthelfleda 106,34 920
capitur ab Eadmundo R. 114,22 942
devaſtatur 147,31 1016
Legerceaſterſcira devaſtatur ab Hugone Comite 194,2 1087
Leo III. privatur Papatu 67,32 797
reſtituitur 67,35 797
ejus hoſtes exulant 68,30 800
moritur 70,1 814
Leo IX. Papa moritur 169,5 1054
Leofricus Præf. occiditur 131,9 1001
Leofricus fit Ep. Exon. 158,13 1044
Leofricus fit Abbas de Burh 168,30 1052
moritur 172,38 1066
ejus laudes 173,3
Leofricus Comes moritur 169,36 1057
Leoſſigus Dux exulat 132,32 1002
Leofwinus Præf. occiditur 131,10 1001
Leofwinus Abbas captivus 141,22 1011
ſeipſum coram Papa defendit 152,19 1022
Leofwinus, Haroldi frater, interficitur 172,31 1066
Leotheta Æthelwulfo nubit 76,21
Letaniæ Rogationum inſtituuntur 15,5 490
Ligtunenſes ſuperant Danos 104,30 917
Lilla, Regis Edwini Thanus, occiditur 27,28 626
Limeni oſtium ubi 91,30
Lincolne capitur à Rege Eadmundo 114,22 942
conflagrat 226,45 1123
tenetur contra R. Stephan. 241,34
Lincolneſcira devaſtatur 147,38 1016
Lindisfarnenſis Eccl. expilatur 65,26 793
Lindiſſe Inſul. fides prædicatur 28,25 627
à Danis vaſtatur 127,35 993
ad Canutum Regem deficit 145,22 1014
Livingus fit Archiep. Cant. 142,36 1013
moritur 152,1 1020
Livingus fit Ep. Wigorn. & Gloceſtr. 155,24 1038
moritur 158,11 1044

Londi-

Londinum reſtauratur	p.88, l.34	886
obſidetur ab Anlaſo & Swegeno	128,10	994
oppugnatur à Danis	138,37	1009
à Canuto obſidetur	148,20	1016
obſidione liberatur	149,3	1016
ibi Concilium celebratur	161,9	1047
ibi Synodus celebratur	179,1	1074
	179,12	1077
	229,21	1125
	234,9	1129
igni incenditur	183,43	1077
ejus pars magna conflagrat	188,40	1086
turris muro cingitur	206,7	1097
pons reficitur	206,8	1097
Londinenſes fugantur à Danis	96,26	896
occupant naves Danorum	97,8	896
acriter reſiſtunt Swegeno	143,26	1013
ei ſubjiciuntur	143,39	1013
fœdus feriunt cum Danis	150,29	1016
Longobardi S. Benedicti Monaſterium deſtruunt	23,16	596
Lothenus Angliæ oras maritimas vaſtat	158,33	1046
Lucius, Britannorum Rex, fit Chriſtianus	8, 2	
Lucumon Præf. occiditur	99,3	897
Ludecanus Rex Merciorum interficitur	71,9	825
Ludovicus Pius Imp. moritur	74,6	840
Ludovicus Groſſus fit Rex Francorum	215,18	1108
pugnat contra Tædbaldum Comitem de Blais	219,24	
vincitur à Rege Henr. I.	221,21	1119
fœdus cum illo ferit	222,11	1120
Lues hominum	40,5	664
	117,12	961
Lues pecorum	125,36	986
	169,6	1054
	187,34	1085
	211,26	1103
	217,3	1111
	219,6	1115
	235,40	1131
Luna rubro colore ſuffunditur	54,6	734
	220,15	1117
Lunæ duæ	213,34	1106
Lunæ Eclipſis. v. Eclipſis Lunæ.		
Lux ad Sepulchrum Domini	222,30	1120

Lygeæ alveus ab Ælfredo obſtruitur	96,34	896
Lygeanburh capitur à Ceawlino & Cutha	22,7	571
M.		
		A. D.
Mælduni caſtrum conſtruitur	p.106, l. 29	920
obſidetur à Danis	108,28	921
Mænige devaſtatur	130,33	1000
Mærleſwegen it in Scotiam	173,37	1067
Magi veniunt ex Oriente	3, 3	1
Malveiſin caſtrum ædificatur	202,38	1095
Manigceſtriæ caſtellum reſtauratur	110,19	923
Manna Comes occiditur	108,15	921
Marcus Evangelium incipit	5, 13	47
moritur	5, 21	63
Marinus Papa mittit Ælfredo Lignum Domini	86,27	883
moritur	88,21	885
Maris inundatio. v. Aquarum inundatio.		
Martianus & Valentinianus Imperium capeſſunt	11,27	449
S. Martinus moritur	11,19	444
Martinus Papa. v. Marinus.		
Martinus fit Abbas de Burh	237,17	1132
multum auget iſtam Abbatiam	240,7	
it Romam	240,19	
moritur	244,16	1154
Mathante civitas conflagrat	189,2	1086
Matildis, Willelmi Conq. Regina, moritur	185,27	1083
Matildis nubit Imperatori Henr. V.	215,43	1110
ei juratur ab Anglis	230,29	1127
nubit Comiti de Angeou	230,39	1127
venit in Angliam	242,1	
una cum Rodberto Comite propugnat Winceaſter	242,6	
effugit	242,22	
tenet Oxonium contra Stephanum Regem	242,45	
transfretat	243,4	
Matthias fit Abbas de Burh	211,35	
moritur	211,32	1103
Mauricius capeſſit Imperium	22,19	583

Mauricius fit Ep. Lunden. *p.*186, *l.*24 — 1085
moritur 215,4 — 1107
Maximus capeſſit Imperium 9, 25 — 381
interficit Gratianum 9, 28
expellit Valentinianum 9, 29
à Valentiniano occiditur 9, 32
Medeſhamſtedenſis Eccleſiæ fundatio 33,19
ei Charta conceditur a Wulfhero 34,6
Agathonis Papæ de eâ literæ 41,35
donatio Ceadwallæ 46,17
terræ ejus quædam elocatæ Cuthbrihto 61,22
ei Wocingas Monaſt. donatur 62,6
à Danis expilatur 80,15 — 870
ab Athelwaldo reſtauratur 118,12
ei Charta conceſſa ab Eadgaro 118,32
unde poſtea Burh dicta eſt 120,26
unde Eccleſia inaurata 168,32
ei 4 Abbatiæ donantur 173,5
multis malis divexatur 173,13 — 1066
ab Herewardo elagato diripitur 176,22 — 1070
rurſum diripitur 210,43 — 1102
inceditur 219,39 — 1116
reſtauratur & plurimum augetur à Martino Abbate 240,7
Mediterranei Angli fidem ampleçtuntur 33,3 — 653
Mellitus in Epiſcopum conſecratus ad Eaſt-Anglos mittitur 24,15 — 604
ei ſedes Epiſcopalis datur Londini 24,21 — 604
fit Archiepiſcopus 26,24
moritur 27,16 — 624
Melcolmus III. Scotiæ Rex ducit Eadgari ſororem 174,3 — 1067
Willelmo Conq. ſubjicitur 181,22 — 1072
vaſtat Northymbriam 184,5 — 1079
multas Angl. partes devaſtat 197,24 — 1091
fœdus ferit cum Willelm. II. 197,39 — 1091
inter eos oriuntur diſcordiæ 199,11 — 1093
interficitur 199,20 — 1093
Mercii fiunt Chriſtiani 33,15 — 655
pugnant cum Cantwaris 61,16 — 774
Ecgbrihto ſubduntur 71,15 — 827
fœdus feriunt cum Danis 79,30 — 868
82,19 — 872
82,26 — 873
eorum regnum committitur Ceolwulfo 82,37 — 874
diviſum eſt Danis 84,16 — 877
devaſtatur ab Æthelwaldo 101,1 — 905
devaſtatur à Danis 102,29 — 911
104,23 — 917
149,17 — 1016
ſubduntur Regi Eadweardo 110,2 — 922
Merehwitus Ep. moritur 154,15 — 1033
Middeltun inceditur 167,9 — 1052
Mildredus Ep. moritur 61,7 — 772
Mollo. v. Mul.
Mollus. v. Æthelwoldus Rex Northymbrorum.
Monachi pro Canonicis in Monaſteriis collocantur 121,2 — 964
Monachici ordinis vir non eligendus in Archiepiſcopum 224,42 — 1123
Monaſteria multa devaſtantur ab Ælfero, Merciorum Duce 123,34 — 975
à Willelmo Conq. 176,10 — 1070
Monetarii dextris ac teſticulis privantur 228,39 — 1125
Moreal multos rebelles prodit 203,21 — 1095
Morkerus Thanus occiditur 146,6 — 1015
Morkerus fit Comes Northymbrorum 171,10 — 1064
confirmatur à Rege Eadweardo 171,23 — 1064
una cum Eadwino à Norrenorum Rege ſuperatur 172,19 — 1066
à Willelmo Conq. deficit 181,1 — 1071
ſeſe ei tradit 181,14 — 1071
Muca Præf. interficitur 70,18 — 822
Mul occiditur 45,32 & 46,24 — 687
Mundfordenſe caſtellum expugnat Henr. I. 226,44 — 1123
Murum Severus fabricatur 7, 24 — 189

N.

Natanleod, Rex Britonum, occiditur *p.*17, *l.*31 — *A. D.* 508
Naves ædificantur 98,7 — 897
136,32
137,1 — 1009
Nero Imperium capeſſit 5, 19
Nicænum Concilium celebratur 9, 6 — 311

Nicephorus cum Carolo M. pacem facit *p.*69, *l.*25 810
S. Nicolaus moritur 9, 13 343
Nicolaus II. fit Papa 170,13 1059
Nielus occiditur 109,29 921
Nimbi. v. Pluviæ.
Ninna Auſtrales Pictos convertit 21,14
ejus Monaſterium 21,16
ubi ſepelitur 21,19
Normannia ſubjicitur Henr.I. 214,22 1106
magnopere tributis oppreſſa 220,8 1117
ſubjicitur Comiti de Angeou 243,5
North-hamtun. v. Hamtun.
Northmannus interficitur 151,4 1017
North-Picti. v. Picti Aquilonares.
North-Walli. v. Britanni Boreales.
Northwic diripitur 133,33 1004
à Rogero occupatur 193,45 1087
Northymbria à Ceadwalla & Penda devaſtatur 29,14 633
ab Æthelbaldo 54,24 737
devaſtatur à Danis 66,8 794
ſubjicitur Ecgbrihto 71,29 827
magna in ea diſcordia 79,2 867
Danis dividitur 83,33 876
Eadweardo Regi ſubjicitur 110,36 924
Eadmundo Regi ſubjicitur 114,36 944
Eadredo, Angliæ Regi ſubjicitur 115,12 946
devaſtatur à Will. Conq. 174,34 1069
à Melcolmo 184,5 1079
Northymbri à Danis vincuntur 79,11 867
utlagant Toſtigum ipſorum Comitem 171,3 1064
eligunt Morkerum Comitẽ 171,10 1064
diripiunt Hamtune 171,28 1064
Norwegii primum in Angliam veniunt 64,12
Regis Præpoſitum occidunt 64,14
Olafum Regem interficiunt 153,17 1030
Nothelmus Pallium accipit 54,13 736
moritur 55,7 741
Notingham. v. Snotingaham.
Novum Monaſterium Wintoniæ conſecratur 100,30 903
in eo S. Valentini corpus reponitur 156,27 1041
Nun una cum Ina pugnat contra Britonas 50,26 709

O.

Occidentales Saxones vincuntur ab Edwino *p* 28, *l.* 2 A. D. 626
pacem faciunt cum Danis 82,16 871
exagitantur à Danis 84 2 878
98,1 897
mittunt Eleemoſynas Romã 89,30 887
89,39 888
90,13 890
Canuto ſubduntur 146,36 1015
Eadmundo Regi ſubduntur 148,29 1016
Occidentalis Saxoniæ Regum genealogia 15,21
iſti Provinciæ fides prædicatur 30,3 634
diviſa eſt in duos Epiſcopatus 50,9
vexatur à Danis 98,1 897
132,13 1001
Occidentalis Wallia devaſtatur 69,37 813
Oda regnum Franciæ Occidentale capeſſit 89,23 887
Odda fit Comes Devon. 165,8 1048
Odo, Archiep. Cant. moritur 117,6 961
Odo, Ep. Baiocenſ. in carcerem conjicitur 184,28 1082
ejus magna poteſtas in Anglia 190,24
rebellat contra Willelm.II. 193,4 1087
devaſtat Cantium 194,4 1087
transfretat 195,32 1087
Offa, Æthelfrithi fil. exulat 27,13
Offa, Eaſt-Saxonum Rex, it Romam 50,16 709
Offa fit Rex Merciorum 59,10 755
ejus genealogia 59,14
pugnat contra Cynewulfum 61,20 775
moritur 65,33 794
Ohterus Dux occiditur 103,9 911
Olafus, Norwegiorum Rex, regno privatur 153,10 1028
interficitur 153,17 1030
Orcades à Claudio devincuntur 5, 4 46
ſibi Epiſcopum ſacrandum petunt 179,7 1076
Ordbrihtus fit Abbas de Ceorteſige 121,4 964

Ordhelmus Thanus occiſ. *p.*95, *l.*15 | 894
Ordulfi Monaſter. conflagrat 129,30 | 997
Orientalibus Anglis fides prædicatur 30,20 | 636
ii Ecgbrihto ſe ſubjiciunt 71,2 | 823
ſpoliantur ab Eadweardo R. 101,8 | 905
Oriental. Saxon. fugant Danos 96,11 | 895
Osbearnus Comes occiditur 81,18 | 871
Osbernus, Swani R. frater, claſſem ducit in Angliam 174,21 | 1069
partes Humbr. vicinas vaſtat 174,27 | 1069
venit in Inſulam Elienſem 176,16 | 1070
Osbernus fit Ep. Exon. 178,33 | 1071
Osbrihtus, Rex Northymbrorum, regno pellitur 79,4
interficitur 79,13 | 867
Oſcytelus Dux occiditur 101,29 | 905
Oſcytelus, Archiep. Ebor. mor. 121,16 | 970
ubi ſepelitur 121,25
Osferthus interficitur 103,12 | 911
Osfrithus, Edwini fil. occiditur 29,14 | 633
Oſgotus Clapa exulat 158,15 | 1044
Oſlacus Dux occiditur 22,2 | 568
Oſlacus, Æthelfrithi fil. exulat 27,12
Oſlacus fit Comes 121,10 | 966
exulat 123,20 | 975
Oſlafus, Æthelfrithi fil. exulat 27,12
Oſmodus Dux moritur 72,24 | 833
Oſmondus, Ep. de Searbyrig, moritur 207,16 | 1099
Oſredus I. fit Northymbr. Rex 50,4 | 705
occiditur 51,3 | 716
Oſredus II. fit Northymbrorum Rex 64,30 | 789
regno privatur 65,3 | 790
interficitur 65,33 | 792
Oſricus incipit regnare in Deiris 29,23 | 634
Oſricus fit Northymbror. Rex 51,7
occiditur 53,12 | 731
Oſtrytha, Æthelredi R. uxor, occiditur 49,26 | 697
Oſulfus fit Northymbror. Rex 59,24 | 757
interficitur 59,26
S. Oſwaldus exulat 27,12
fit Northymbriæ Rex 30,8 | 636
ſuſcipit Cynegilſum in baptiſmo 30,16 | 635
occiditur 31,12 | 642
Britan. regum potentiſſimus 71,26
ejus corporis tranſlatio 102,11 | 909
Oſwaldus, Æthelbaldi fil. pugnat contra Æthelheardum 53,2 | 728
ejus genealogia 53,3
moritur 53,10 | 730
Oſwaldus, Archiep. Ebor. mor. 126,27 | 992
Oſwi interficitur 139,20 | 1010
Oſwinus incipit regnare in Deiris 32,6 | 644
occiditur 32,25 | 651
Oſwinus Clito occiditur 60,6 | 761
Oſwiu, Æthelfrithi fil. exulat 27,12
fit Rex Northymbriæ 31,19 | 642
una cum Peada Eccleſiam Medeshamſtedenſem conſtruit 33,19
moritur 40,23 | 670
ejus genealogia 41,2
Regum Britan. potentiſſimus 71,27
Oſwudu, Æthelferthi fil. exulat 27,12
Othulfus Dux occiditur 103,10 | 911
Ottuel, frater Ricardi Comitis de Ceaſter, aquis demergitur 222,19 | 1120
Oxnaford à Danis diripitur 139,2 | 1009
ibi Concilium celebratur 146,5 | 1015
154,26 | 1036
munitur à Matilde contra Stephanum Regem 242,45

P.

Pallia à Papis Romanis Archiepiſcopis Cant. conceſſa | *A. D.*
Auguſtino à Gregorio M. *p.*23, *l.*30 | 601
Paulino ab Honorio 28,30 | 627
Honorio ab Honorio 28,34 | 627
Ecgbrihto 54,11 | 735
Nothelmo 54,13 | 736
Anbrihro 60,21 | 764
Eanbaldo 63,10 | 780
Eanbaldo II. 67,38 | 797
Wulfredo 69,6 | 803
Ceolnotho 72,15 | 831
Sirico 126,15 | 989
Æthelnoth. à Benedict. VIII. 152,10 | 1022
Rotberto 161,29 | 1048
Stigando à Benedicto X. 170,5
Anſelmo ab Urbano II. 203,37 | 1095
Radulpho à Paſchali 219,7 | 1115
Willelmo de Curboil 226,12 | 1123
Palladius ad Scotos mittitur 10,19 | 429

Pampi-

Pampilenia deſtruitur	*p.62, l.34*	778
Papæ duo eliguntur	234,33	1129
Paſcha die Dominico celebrandum	8, 12	202
Paſchalis Circulus Dionyſii componitur	18,24	528
Paſchalis fit Papa	70,6	816
Paſchalis II. Papa moritur	221,9	1118
Paſſeflambard. v. Rannulfus Paſſeflambard.		
S. Patricius ad Scotos mittitur	10,23	430
Patricius fit Archiep.Dublin.	178,42	1073
S. Paulus convertitur	4, 13	34
vinctus Romam mittitur	5, 16	50
morte multatur	5, 24	69
ejus corpus à Cornelio Papa levatur	8, 21	254
S. Pauli monaſter. conflagrat	117,14	961
	188,38	1086
Paulinus Ep. convertit Edwinum	24,3	601
in Archiepiſc. conſecratur	27,18	625
ei ſedes Epiſcopalis Eboraci datur	28,12	626
fidem prædicat in Lindiſſe	28,25	627
Pallium accipit	28,30	627
fugit in Cantium	29,16	633
fit Ep. Roffenſis	29,20	633
moritur	32,1	644
Peada fit Merciorum Rex	33,18	655
una cum Oſwio Eccleſiam Medeshamſtedenſem conſtruit	33,19	
inſidiis interficitur	33,32 & 34,4	656
Pecora compluria moriuntur	156,35	1041
Pelagiana Hæreſis oritur	9, 33	
Penda fit Rex Northymbrorum	28,15	626
ejus genealogia	28,17	
pugnat cum Cynegilſo & Cwichelmo	29,4	628
Northymbriam devaſtat	29,14	633
interficit Oſwaldum	31,12	642
regno privat Cenwallum	32,9	645
occiditur	33,11	655
Peonnho conflagrat	132,13	1001
Peſtilentia ſævit	217,18	1112
	229,42	1125
Petroburgenſis Eccleſia. v. Medeshamſtedenſis.		
Petroburgenſis oppidi magna pars conflagrat	219,42	1116
Petrus Ap. convertitur	4, 5	30
morte multatur	5, 24	69
ejus corpus à Cornelio Papa levatur	8, 21	454
Petrus fit Licetfeldenſis Ep.	178,36	1072
mittitur Eboracum ad conſecrandum Orcadum Epiſcopum	179,10	1076
S. Petri denarius Romam mittitur	203,42	1095
Petrus, Monachus de Clunni, eligitur in Papam	234,35	1129
Petrus, Abbas de Clunni, venit in Angliam	235,21	1130
Philippus Ap. convertitur	4, 6	30
Philip. I. fit Rex Francorum	170,22	1060
moritur	215,17	1108
Philippus de Brauſe terris ſuis privatur	217,13	1112
ei reſtituuntur	217,13	1112
Phincanheale. v. Fincanheale.		
Picti in Hiberniam veniunt	1, 13	
in Britanniam	1, 23	
uxores à Scotis impetrant	1, 26	
pugnant contra Beorhtfrith.	50,24	710
exagitantur à Danis	83,10	875
Picti Aquilonares convertuntur	21,4	
Picti Auſtrales convertuntur	21,14	
Pilatus fit Procurator Judææ	4, 1	26
ſeipſum interficit	4, 20	37
Pincanheale. v. Fincanheale.		
Pinendenſe Placitum	178,36	1072
Pipinus Rex moritur	50,31	714
Placitum Pinendenſe	178,36	1072
Plegemundus fit Archiep.Cant.	90,26	890
moritur	110,22	923
Pluvia ſanguinea	46,11	685
Pluviæ immoderatæ	206,39	1098
	219,29	1116
	220,13	1117
	220,25	1117
Port in Britanniam venit	17,23	501
Portland devaſtatur à Godwino	166,14	1052
Prælium inſigne in Northymbr.	68,1	798
Præn. v. Eadbrihtus, Rex Cantii.		
Priſcianus Grammaticam componit	18,25	528
Punt-Aldemerenſe caſtellum expugnatur	226,42	1123
Pyhtwinus fit Ep. de Hwiterne	60,18	763
moritur	62,21	776

Quadra-

Q.

Quadrageſimale jejunium inſtituitur p.31, l.4 — A.D. 640

R.

R—— v. Hr——
Raculfenſe Monaſterium fundatur p.40, l.20 — A.D. 669
Radulphus, Eaſt-Anglorum Comes, uxorem ducit 182,17 — 1075
contra Will.Conq.rebellat 182,29 — 1075
Angliâ una cum uxore cedit 183,2 — 1075
Radulphus fit Archiep. Cant. 217,46 — 1114
mittuntur viri Romam ad ejus Pallium petendum 218,30 — 1114
Pallium accipit 219,7 — 1115
moritur 223,41 — 1122
Rædwaldus Eaſt-Anglorum Rex, omnium in Britannia potentiſſimus 71,23
Randulfus, Comes de Ceſtre, bellum gerit contra R. Stephan. 241,28
tenet Lincoln contra Regẽ 241,34
prælio Regem ſuperat 241,40
cum Rege fœdus ferit 242,28
à Rege carceri committitur 242,32
Rannulfus Paſſeflambard fit Epiſc. Dunholm 207,4 — 1099
in carcerem conjicitur 208,29 — 1100
effugit in Normanniam 210,9 — 1101
moritur 233,4 — 1128
Regnoldus, Danorum Rex, expugnat Eboracum 110,24 — 923
Regenaldus regno Northymbrorum pellitur 115,1 — 944
Rhemis Synodus celebratur 159,15 — 1046
221,39 — 1119
Ricardus Vetus fit Dux Normanniæ 114,33 — 942
moritur 129,13 — 994
Ricardus II. fit Dux Normann. 129,13 — 994
moritur 152,34 — 1024
Ricardus III. fit Normanniæ Dux 152,34 — 1024
Ricardus, Abbas Elienſis, mor. 215,6 — 1107
Ricardus, Henrici I. fil. aquis demergitur 222,19 — 1120
Ricardus, Comes de Ceaſter, aquis demergitur 222,19 — 1120
Rodbertus fit Normann. Dux 152,35 — 1024
Hieroſolymis moritur 154,3 — 1031
Rodbertus fit Archiep. Cant. 161,26 — 1048
it Romam 161,29 — 1048
revertitur 161,34 — 1048
recuſat Sparhafocum Abbatem conſecrare 162,2 — 1048
fugit ex Anglia 167,27 — 1052
utlagatur 168,22 — 1052
Rodbertus fit Northymbrorum Dux 174,5 — 1068
occiditur 174,7 — 1068
Rodbertus fit Ep. Ceſtrenſis 179,23 — 1085
Rodbertus Willelmi Conq.fil. pugnat contra patrem 184,12 — 1079
ei Normanniæ Comitatus aſſignatur à patre 189,25 — 1086
multi in Anglia ab ejus partibus ſtant contra fratrem Willelmum 192,42 — 1087
tentat Angliam ſibi ſubjicere 194,39 — 1087
fœdus ferit cum fratre 196,41 — 1091
fratrem in Angl. comitatur 197,32 — 1091
revertitur in Normanniam 198,13 — 1091
caſtella quædam fratris in Normannia occupat 200,39 — 1094
vendit fratri Willelmo Normanniam 204,26 — 1096
it Hieroſolymas 204,28 — 1096
hyemat in Puille 204,31 — 1096
domum revertitur 209,6 — 1100
contra fratrem Henricum arma movet 209,19 — 1101
cum eo fœdus ferit 209,36 — 1101
condonat 3000 marcas annuas Henrico fratri 211,17 — 1103
redit in gratiam cum Rodberto de Bæleſme 212,6 — 1104
cupit fœdus ferire cum Henr. fratre 213,12 — 1106
in prœlio contra fratrem Henricum capitur 214,13 — 1106
committitur cuſtodiis apud Bricgſtowe 230,17 — 1126
Rodbertus fit Epiſc. de Ceaſterſcire 186,26 — 1085
Rodbert de Mulbraio ſpoliat Bricg-

ſtowe

ſtowe & loca vicina	*p.*193, *l.*22	1087
Rodbertus fit Ep. Lincoln.	198,41	1093
moritur	224,17	1123
Rodbertus, Northymbror. Comes, Melcolmum repellit	199,20	1093
Curiæ Willelmi II. intereſſe recuſat	202,7	1095
ejus terræ devaſtantur	202,25	1095
prehenditur	202,46	1095
ad Windleſoram ducitur	203,31	1095
Rodbertus, Comes Flandriæ, it Hieroſolymas	204,28	1096
revertitur	209,6	1100
moritur	216,44	1111
Rodbert fit Comes Scrobſciræ	206,33	1098
Rodbertus de Bæleſme poſſeſſionibus in hac terra privatur	210,30	1102
fœdus ferit cum Rodberto Comite Normanniæ	212,6	1104
vincitur à Rege Henr. I.	214,7	1106
in carcerem conjicitur	217,15	1112
mittitur in caſtellum de Wærham	217,22	1113
Rodbertus de Stutteuile in prælio contra Henr. I. capitur	214,13	1106
Rodbertus, Abbas de S. Ædmundesbyrig, moritur	215,5	1107
Rodbertus, Comes de Mellent, moritur	221,3	1118
Rodbertus, Comes de Glouceſter, opem fert Randulfo contra Stephanum R.	241,37	
communit Winceſtre	242,12	
prehenditur	242,19	
dimittitur	242,34	
Rodla Normanniam pertranſit	83,20	876
Rofeſceaſter. v. Hroteſceaſter.		
Rogationum Letaniæ inſtituuntur	15,5	490
Rogerus, Comes Herefordenſis, contra Willelm.Conq.rebellat	182,26	1075
vinculis committitur	183,7	1075
rebellat contra Willelm. II.	193,12	1087
ſpoliat Northwic & loca vicina	193,45	1087
Rogeri Ep. de Seresbyrig, potentia	226,32	1123
carceri committitur	238,21	1137
Rogerus, Stephani R. nepos, carceri committitur	238,23	1137
Romæ ſedes Epiſcopalis conſtituitur	4, 26	44
Synodus celebratur	161,14	1047
Romani Britanniam relinquunt	10,6	418
quam diu in Britannia regnarint	11,5	
Romanus fit Ep. Roffenſis	27,4	
Romeſcot. v. S. Petri denarius.		
Rotbertus. v. Rodbertus.		
Rothulfus fit Abbas de Abbandune	161,32	1048
Rumcof caſtrum conſtruitur	104,11	915

S.

Sabbati jejunium præcipitur	*p.*10,*l.*2	*A. D.*
Sæbyrhtus quis, & quo modo Rex Eaſt-Anglorum factus	24,19	
Sandwicenſis portus donatur Eccleſiæ Chriſti Cant.	153,21	1031
Sanguis è terra oritur	206,27	1098
	207,22	1100
	211,22	1103
Sarraceni ſubjugantur	62,36	778
Saxonum Antiquor. progenies	13,2	
ii contra Francos pugnant	62,38	780
Saxones Auſtrales. v. Auſtr. Saxones.		
Saxon. Occidentales. v. Occid. Saxon.		
Saxones Orientales. v. Orient. Saxon.		
Saxulfus primus Abbas Eccl. Medeshamſtedenſis	33,28	
moritur	50,3	705
Sceapige devaſtatur	72,17	832
Scergeat caſtellum conſtruitur	103,20	912
Schola Anglorum Romæ comburitur	70,7	816
Scoti (ſive Hiberni) in Britanniam appellunt	2, 4	
eorum tres veniunt ad Ælfredum Regem	90,34	891
Scotiæ (i.e.Hib.) Eccl. vaſtantur	45,13	684
Scotia Eadwardo R. ſubjicitur	110,33	924
devaſtatur ab Æthelſtano	111,25	934
Eadredo ſubjicitur	115,14	946
Canuto	153,33	1031
Scotlandus fit Abbas S. Auguſtini Cant.	178,34	1071
Scrobbesbyrig diripitur	147,32	1016
Scurfa Dux interficitur	103,10	911

Seges.

Seges. v. Fruges.		
Selredus Rex occiditur	p.55,l.30	746
Sempigaham elocatur Wulfred.	75,8	852
Serpentes inſoliti	61,18	774
Severus capeſſit Imperium	7, 21	189
Britanniam ſubjugat	7, 23	189
murum fecit	7, 24	189
moritur	7, 27	
Sicga moritur	65,30	793
Sidemannus, Ep. Devonenſ. moritur	124,2	977
ubi ſepelitur	124,6	
Sidrac Comes occiditur	80,30	871
Sexburga, filia Ercenberhti	31,6	
Sexburga, Cenwalli uxor, regnum Weſt-Saxonum capeſſit	41,7	672
Sigebrihtus fit Rex Weſt-Sax.	56,21	754
illo privatur	56,25	755
interficitur	57,3	
Sigebrihtus Dux occiditur	101,22	905
Sigeferthus Rex ſeipſum interficit	117,10	961
Sigeferthus Thanus occiditur	146,7	1015
Sigelmus Dux occiditur	101,20	905
Sighelmus Romam & in Indiam deportat Ælfredi eleemoſynas	86,29	883
S. Silveſter fit Papa	9, 6	311
Simon Petrus crucifigitur	6, 18	90
Siricus it Romam	68,11	799
Siricus fit Archiep. Cant.	126,14	989
it Romam	126,15	989
moritur	128,6	994
Siwardus fit Archiep. Cant.	157,19	1043
moritur	158,31	1046
Siwardus Comes moritur	169,11	1055
Siwardus fit Ep. Roffenſis	170,10	1058
Siwardus Barn à Willelm. Conq. deficit	181,6	1071
ſeſe dedit	181,14	1071
Siwulfus Dux occiditur	101,19	905
Snotingaham capitur ab Eadmundo Rege	114,23	942
Snotinghamenſe caſtellum reſtauratur	110,8	922
novum ibi ædificatur	110,25	924
Snotingahamſcira devaſtatur	147,38	1016
Spearhafocus fit Abbas Abbandunenſis	158,29	1046
fit Ep. Lundenenſis	161,31	1048
ei denegatur conſecratio	162,2	1048
privatur Epiſcopatu	165,5	1048
Stæffordæ caſtell. conſtruitur	104,4	913
Stæffordſcira devaſtatur ab Uhtredo	147,32	1016
Stanewig additur Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi	240,30	
Stanfordiæ caſtell. conſtruitur	109,33	922
oppidum capitur ab Eadmundo R.	114,23	942
Stellæ diurno tempore conſpiciuntur	19,11	540
	237,27	1135
è cœlo cadunt	55,22	744
	202,13	1095
inſolita ſtella apparet	205,25	1097
	213,20	1106
	216,13	1110
	217,35	1114
S. Stephanus lapidibus obruitur	4, 14	34
Stephanus V. fit Papa	70,2	814
moritur	70,5	816
Stephanus X. fit Papa	169,35	1057
moritur	170,3	1058
Stephanus fit Rex Angliæ	237,42	1135
recipitur à Normannis	238,12	1137
miſeriæ ejus regni	238,34	
vincit Davidem Scotorum Regem	241,10	1138
bellum gerit contra Randulfum	241,28	
obſidet Lincolniam	241,35	
prehenditur	241,42	
liberatur	242,23	
cum Randulfo Comite fœdus ferit	242,28	
violat	242,31	
expugnat Oxonium	242,46	
fœdus ferit cum Henr. de Peitowe	243,31	
moritur	244,5	1154
ubi ſepelitur	244,7	
Stigandus fit Ep. Eaſt-Angl.	157,10	1042
pulſus Epiſc. reſtituitur	157,35	1043
fit Ep. Winton.	158,22	1045
fit Archiep. Cant.	168,25	1052
ei mittitur Pallium	170,5	
Stigandus Ep. de Ciceaſter moritur	192,11	1086
Stræcledwalli à Danis exagitantur	83,10	875

Edwar-

Edwardo R ſubjiciuntur *p.*110,*l.*38 | 924
Strages apud Wodnesbeorg 22,32 | 591
in Lundonia, Cwantawic & Roſeſ-ceaſter 73,34 | 839
in loco quo Goda Thanus interfectus eſt 126,4 | 988
Stufus & Wihtgarus in Britanniam veniunt 18,8 | 514
prælio ſuperant Britannos 18,11 | 514
Suedi pugnant cum Canuto 152,36 | 1025
Sumurtun expugnatur 54,2 | 733
Suth-hamtun. v. Hamtun.
Suth-Saxones. v. Auſtrales Saxones.
Suth-Picti. v. Picti Auſtrales.
Suthregienſes ſubduntur Ecgberhto 70,33 | 823
Swegenus una cum Anlafo obſidet Londinum 128,10 | 994
prædas per Angliam agit 128,21 | 994
devaſtat Wiltune 133,26 | 1003
Northwic 133,33 | 1004
venit ad Sandwic 142,39 | 1013
ejus per Angliam victoriæ 143,5 | 1013
Rex Anglorum 143,37 | 1013
moritur 144,34 | 1014
Swegen Comes tranſit in Flandriam 158,24 | 1045
pacem facit cum Eadweardo Rege 159,27 | 1046
exulat 160,1 | 1046
interficit Beornum Comitē 160,16 | 1046
tranſit in Flandriam 161,3 | 1046
venit in Angliam 161,12 | 1047
falſo apud Regem Eadweardum accuſatur 163,29 | 1048
utlagatur 164,14 | 1048
in Flandriam tranſit 164,30 | 1048
Swegeni, Regis Danorum, filii claſſem in Angliam ducunt 174,21 | 1069
partes Humbro vicinas vaſtant 174,27 | 1069
ipſe in Humbrum naves appellit 176,12 | 1070
cum Willelmo Conq. fœdus firmat 177,33 | 1070
ejus naves multæ pereunt 177,36 | 1070
moritur 183,26 | 1076
Swifneh Scotus moritur 91,12 | 891
Swithulfus Ep. moritur 97,31
S. Swithunus moritur 78,14 | 861
Sy—— v. Si——
Sydroc ſenior & junior interficiuntur 81,16 | 871
Synodus celebrata Nicææ 9,6
Arelatenſis 9,7
Conſtantinopolitana 9,22 | 379
Epheſina 10,30
Chalcedonenſis ſancitur 11,10 | 439
adverſus Eutychen & Dioſcorum 13,15
apud Heortford 41,11 | 673
apud Hæthfeld 44,34 | 680
apud Baccanceld 48,10 | 694
ejus decreta 48,20
apud Cloſeſhou 55,12 | 742
Acleæ 63,15 | 782
apud Cealchythe 63,30 | 785
apud Fincanheale 64,20 | 788
Acleæ 64,32 | 789
apud Cloſeſhou 70,18 | 822
apud Kyntlingtune 123,42 | 977
apud Ræms 159,15 | 1046
Romæ 161,14 | 1047
apud Vercels 161,18 | 1047
apud Wintanceaſter 178,31 | 1071
apud Lundene 179,1 | 1074
apud Wintanceaſter 179,4 | 1075
apud Lundene 179,12 | 1077
apud Gleawceaſter 179,14 | 1080
179,22 | 1085
186,23 | 1085
apud Weſtmynſter 210,37 | 1102
apud Ræms 221,39 | 1119
apud Lundene 229,21 | 1125
apud Lundene 234,9 | 1129

T.

Tædbaldus, Comes de Blais, bellum movet contra Ludovicum, Franciæ Regem *p.*219, *l.*24 | *A. D.*
Tamweorthigenſe caſtrum conſtruitur 103,39 | 913
Tantun caſtrum deſtruitur 52,11 | 722
à quo ædificatum eſt 52,12
Tatwinus fit Archiep. Cant. 53,22 | 731
moritur 54,7 | 734
Tegntun conflagrat 132,3 | 1001
Temesfordenſe caſtrum à Danis conſtruitur 107,33 | 921

ab Eadweardo R. capitur *p.* 108, *l.* 8		921
Tenebræ ſub meridiem	237,23	1135
Tenercebrai caſtrum obſidet Henr. I.	214,4	1106
Tenetland devaſtatur	121,13	969
Terræ motus	195,46	1089
	220,20	1117
	221,31	1119
	223,35	1122
	234,46	1129
Teobaldus fit Archiep. Cant.	241,27	1140
Thælwæl caſtrum reſtauratur	110,15	923
Theodbaldus, Æthelferthi frater, interficitur	24,11	603
Theodford devaſtatur	134,12	1004
incenditur à Danis	139,31	1010
Theodorus fit Archiep. Cant.	40,17	668
Synodum celebrat apud Hæthfeld	44,34	680
moritur	47,14	690
Theodoſius jun. capeſſit Imper.	10,13	423
Theologildus. v. Feologildus.		
Thomas I. Archiep. Ebor. recuſat obedientiam ſolitam præſtare Landfranco	175,5	1070
poſtea præſtat	176,5	1070
literas Lanfranco mittit	179,7	1076
moritur	209,4	1100
Thomas II. fit Archiep. Ebor.	215,24	1108
Thoredus Weſtmoringaland devaſtat	121,8	966
Thorneienſis Abbatia data Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi	173,5	
Thunorus occidit duos Ercenberhti filios	31,7	
Thurcyllus Eaſt-Anglis præficitur	151,1	1017
utlagatur	152,6	1021
Thurcytelus ſeſe Eadweardo R. ſubjicit	106,7	918
tranſit in Franciam	106,31	920
Thurcytelus Dux à Danis fugatur	139,23	1010
Thurcytelus occiditur	148,2	1016
Thurferthus Comes occiditur	103,11	911
Thurferthus Comes ſe Eadweardo R. ſubjicit	109,2	921
Thurſtanus, Abbas Glaſtonienſis, Monachos ſuos male tractat	184,31	1083
Thurſtanus Archiep. v. Turſteinus.		
S. Tibbæ corpus ad Medeſhamſtede defertur	120,34	
Tiberius regnum capeſſit	3, 24	16
Tidfrithus fit Epiſcopus Dunwichenſis	68,10	799
Tilberhtus fit Ep. Haguſtaldenſ.	63,6	780
Tinemuthæ caſtellum capitur à Willelmo II.	202,31	1095
Titus xi. centum millia Judæorum interficit	6, 3	71
imperium capeſſit	6, 7	81
Tobias fit Ep. Roffenſ.	47,30	693
moritur	52,26	727
Tofeceſtriæ caſtellum conſtruitur	107,13	921
obſidetur à Danis	107,22	921
muro lapideo cingitur	108,45	921
Toglos Comes occiditur	108,15	921
Tonitrua	187,38	1085
	215,32	1109
	220,12	1117
Toſtigus capeſſit Godwini Comitatum	169,20	1055
una cum Haroldo Walliam ſubjugat	170,38	1063
utlagatur à Northymbris	171,3	1064
in Flandriam tranſit	171,37	1064
ſuperatur ab Eadwino Comite	172,9	1066
ope Norrenorum Regis vincit Morkerum & Eadwinum	172,13	1066
interficitur	172,25	1066
Tributa Danis ſoluta	126,21	991
	132,31	1002
	136,27	1007
	142,1	1012
	145,38	1014
	150,24	1016
	151,13	1018
	155,30	
	156,5	1039
	156,12	1040
Trumbrihtus fit Ep. Haguſtald.	45,5	681
privatur Epiſcopatu	45,19	
Trumwinus fit Pictorum Epiſc.	45,7	681
Tuda Ep. Lindisfarn. moritur	40,7	664
Turoldus, Abb de Burh, mor.	206,26	1098
Turſteinus fit Archiep. Ebor.	218,3	1114
privatur Archiepiſcopatu	221,42	1119
reſtituitur	222,35	1120

it

it Romam	p.225, l.44	1123
it Rom.cum Joan.de Creme	229,30	1125
U.		
		A. D.
S. Valentini caput reponitur in Novo Monaſterio Wint.	p.156, l.27	1041
Valentinianus exulat	9, 29	
imperium capeſſit	9, 32	
Vecta Inſula à Cerdico & Cynrico capta	18,27	530
donata Stuffo & Wihtgaro	19,2	
devaſtatur à Wulfhero	39,19	661
donatur Athelwaldo	39,20	661
primùm fidem ſuſcipit	39,23	661
devaſtatur à Ceadwallo & Mollone	46,15	686
à Godwino Comite	166,10	1052
ab Haroldo	166,24	1052
Venti immoderati	217,42	1114
	221,4	1118
	223,15	1121
	223,31	1122
	223,38	1122
Vercellis Synodus celebratur	161,18	1047
Veſpaſianus incipit imperare	6, 1	70
Uſegeatus excæcatur	135,2	1006
Uhtredus, Northymbrorum Comes, prædatur Stæffordſciram & loca vicina	147,31	1016
ſubjicit ſe Canuto	147,40	1016
occiditur	148,1	1016
Victor II. fit Papa	169,8	1054
moritur	169,34	1057
Virgilius Abb. moritur	100,28	903
Vithel fit Abb. Weſtmonaſter.	183,28	1076
Ulfcytelus pugnat cum Danis	134,17	1004
interficitur	150,12	1016
Ulfus fit Ep. Lincoln.	161,7	1046
male tractatur in Synodo apud Vercel	161,20	1047
fugit ex Anglia	167,27	1052
Unlafus oras maritimas Angliæ devaſtat	127,21	993
vincit Byrhtnothum	127,28	993
pacem cum eodem facit	127,30	993
una cum Swegeno obſidet Londinum	128,10	994
prædas per Angliam agit	128,21	994
fœdus ferit cum Æthelredo	128,29	994
Vortigerni pugna cum Hengeſto & Horſa	13,18	455
Urbanus II. Papa mittit Anſealmo Pallium	203,37	1095
ejus cauſa Chriſtiani bellum faciunt paganis	204,16	1096
Vuluric Ab. privatur Abbatia	178,32	1071
Uxores à Clericis dimittendæ	234,9	1129
W.		
		A. D.
Wærburga moritur	p.63, l.13	782
Wæringwici caſtellum conſtruitur	104,7	914
Wæringſciram deprædatur Canutus	147,6	1016
Wal—— v. Weal——		
Walaram, Comes de Mellent, à Rege Henrico deficit	226,36	1123
prehenditur	227,21	1124
carceri committitur apud Bricge	230,9	1126
obſidibus datis liberatur	233,38	1129
venit in Angliam	233,46	1129
Walcelinus Ep. Winton. mor.	206,24	1098
Walcherus Ep. Dunholm. occiditur	184,19	1080
Walli injuſte Godwinum ac filios accuſant	163,29	1048
Haroldo & Toſtigo ſubduntur	170,38	1063
turbas in Wallia concitant	201,26	1094
	202,49	1095
eorum pars vincitur à Comite Hugone	201,34	1094
eligunt ſibi Ducem Caduugaun	205,19	
fœdus feriunt cum Henr.I.	217,30	1114
	223,7	1121
Walli. v. Britanni.		
Walli Boreales. v. Britanni Boreal.		
Wallia Occidentalis. v. Occidentalis Wallia.		
Waltearus Papæ legatus in Angliam venit	203,33	1095
adfert Anſealmi Pallium	203,36	1095
Walterus fit Epiſc. Hereford.	170,20	1060
Waltheaſus Comes vaſtat Eboracum	174,27	1069
fœdus firmat cum W.Conq.	176,8	1070

rebel-

rebellat p.182, l.27 1075
prehenditur 183,9 1075
decollatur 183,31 1076
War—— v. Wær——
Warnerus Monachus Romam mittitur ad Pallium Radulphi Archiep. Cant. petendum 218,30 1114
Wealingaford devaſtatur 135,28 1006
Wealtham conflagrat 132,18 1001
Weardbyrigenſe caſtrum conſtruitur 104,10 915
Wecedport devaſtatur 126,1 987
Weoxtanus pugnat contra Æthelmundum 68,21 800
occiditur 68,26 800
Weſſien caſtellum tenetur contra R. Stephanum 238,6 1135
Weſtmonaſterii Eccleſia conſecratur 171,43 1066
aula ædificatur 206,9 1097
Synodus celebratur 210,37 1102
Weſtmoringaland devaſtatur à Thoredo 121,8 966
Weſt-Saxones. v. Occidental.Saxon.
Weſt-Wallia. v.Occidentalis Wallia.
Wido fit S. Auguſtini Abbas 179,30 1087
iſtius Eccleſiæ Monachi eum rejiciunt 179,36 1087
turbæ de ejus præſentatione 179,39 1087
ei Monachi inſidias ſtruunt 180,13 1087
180,20 1088
Wigbrihtus, Ep. Weſt-Saxonum, it Romam 69,30 812
Wigenus Ep. moritur 72,23 833
Wigerceaſter contra rebelles propugnatur à Wulfſtano 193,35 1087
Wigerceaſterſcire devaſtatur 193,27 1087
Wigheardus Romam conſecrationis cauſa proficiſcitur 40,12 667
Wight—— v. Wiht——
Wigingameræ caſtellum conſtruitur 107,16 921
à Danis obſidetur 108,4 921
Wiglafus fit Rex Merciorum 71,11 825
ab Ecgberhto expulſus reſtituitur 71,34 828
Wiht. v. Vecta.
Wihtburgæ corpus incorruptum reperitur 68,13 799
Wihtgarus una cum Stufo venit in Britanniam 18,8 514
vincit Britannos 18,11 514
moritur 19,14 544
Wihtredus fit Cantii Rex 48,6 694
ejus genealogia 48,8
indicit Concilium apud Baccanceld. 48,10 694
ejus decreta de Eccleſiis Cantianis 48,20
moritur 52,17 725
Wilfridus I. conſecratur in Archiep. Ebor. 40,8 664
Romam mittitur ab Æthelredo Rege 41,24
privatur Archiepiſcopatu 44,23 678
moritur 50,17 709
Wilfridus II. fit Archiep.Ebor. 46,8
moritur 55,23 744
Willelm.I.fit Normann.Dux 111,15 928
Willelmus II. fit Normanniæ Dux 154,5 1031
ſubjugat Cynomanniam 170,37 1062
ſuperat prælio Haroldum 172,27 1066
conſecratur in Reg.Angliæ 172,35 1066
terras Anglis vendit 172,38 1066
Brando Abbati de Burh iraſcitur 173,14 1066
ei culpam condonat 173,25 1066
transfretat 173,33 1067
incendit Eboracum 174,12 1068
populatur Northymbriam 174,34 1069
cum Waltheofo fœdus firmat 176,8 1070
diruit Angliæ Monaſteria 176,10 1070
cum Swegeno fœdus firmat 177,33 1070
ſubjicit ſibi Scotiam 181,22 1072
ſubjugat Cynomanniam 182,1 1073
transfretat 182,10 1074
inſidiatores debellat 183,6 1075
obſidet caſtellum Dol 183,33 1076
fœdus ferit cum Francorum Rege 183,40 1077
pugnat contra fil. ſuum Rotbertum 184,12 1079
ducit exercitum in Walliã 184,25 1081
terrarum per Angliam catalogum conficit 186,29 1085
transfretat in Normanniam 187,17 1085
ejus tyrannis 187,20
ejus in terris elocandis injuſtitia 188,24

invadit fines Regis Francorum	p.188, l.46	1086
morитur	189,12	1086
ubi ſepelitur	189,15	
ejus teſtamentum	189,24	
ejus vitæ ratio	189,30	
ejus imperium	190,36	
Willelmus fit Ep. Lunden	165,7	1048
Willelmus fit Ep. Dunholm	179,14	1080
Willelmus fit Ep. Elmhamenſis	179,23	
	186,26	1085
Willelmus II. Angliæ Rex	192,16	1086
diſtribuit Eccleſiis nummos ob patris animam	192,28	1086
ab eo plurimi ſubditorum deficiunt	192,42	1087
eos debellat	194,10	1087
exagitat fratr. Rodbeardum	196,6	1090
tranſit in Normanniam	196,39	1091
fœdus facit cum fratre	196,41	1091
fœdus facit cum Melcolm R.	197,43	1091
reſtaurat Carleolum	198,20	1092
morbo corripitur	198,30	1093
ei cum Melcolmo ortæ diſcordiæ	199,4	1093
transfretat	200,18	1094
per Normann. prædas agit	200,36	1094
redit in Angliam	201,43	1095
copias ducit adverſus Northymbriæ Comitem	202,25	1095
Tinemutham expugnat	202,31	1095
copias ducit in Walliam	202,49	1095
expugnat Bebbanburh	203,15	1095
emit Normanniam à fratre	204,26	1096
redit in Angliam	205,1	1097
ducit exercitum in Walliã	205,9	1097
tranſit in Normanniam	205,40	1097
Cynomanniam ſubjugat	207,7	1099
Sagitta occiditur	207,25	1100
ejus mores	207,31	
Willelmus de Ou ſuperatur ſimplici prælio	204,4	1096
oculis ac teſticulis privatur	204,9	1096
Willelm de Aldari ſuſpenditur	204,11	1096
Willelmus Giffard fit Epiſc. Winton.	208,18	1100
exulat	211,8	1103
moritur	234,25	1129
Willelmus de Moretonn à Rege Henr. I. deficit	212,19	1104
Regis terras in Normannia vexat	212,46	1105
prehenditur	214,15	1106
Willelmus Criſpin in prælio contra Henricum I. fugatur	214,18	1106
terris privatur	217,10	1112
Willelmus Mallet terris privatur	216,19	1110
Willelmus Bainart terris privatur	216,19	1110
Willelmo, Henrici I. filio, Normanni jurant	218,42	1115
ducit uxorem filiam Comitis de Angeou	221,26	1119
aquis demergitur	222,19	1120
Willelmus de Curboil fit Archiep. Cant.	225,10	1123
conſecratur	225,29	1123
it Romam	225,37	1123
ægre Pallium adipiſcitur	226,3	1123
it Romam cum Joanne de Creme	229,30	1125
indicit Synodum Londini	233,48	1129
moritur	241,26	1140
Willelmus de Romare à Rege Henrico deficit	226,39	1123
Willelmus, Rodberti fil. bellum gerit adverſus Henricum R.	227,36	
fit Flandriæ Comes	230,49	1127
duæ ejus uxores quæ	231,4	
vulneratur	232,47	1128
in S. Berhtini Monaſterio moritur	232,48	1128
Willelmus de Waltuile fit Abbas de Burh	244,18	1154
Willelmus de Romare tenet caſtellum de Lincoln contra Stephanum R.	241,36	
Wiltun diripitur	133,28	1003
Wina fit Ep. Winton.	39,10	660
Winburnenſe monaſterium conſtruitur	51,25	
Wintanceſtriæ Vetus Monaſterium conſtruitur	31,26	
duæ Abbatiæ conſtruuntur	117,32	
Synodus celebratur	178,31	1071
	179,4	1075
oppidum tenetur à Regis Stephani hoſtibus	242,6	
expugnatur	242,16	

Witha Longobardis præficitur	*p.*89, *l.*24	887
Withami caſtell. conſtruitur	103,34	913
Wocing Monaſterium datur Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi	62,6	
Worrus Præf. moritur	68,20	800
Wulfeah excæcatur	135,2	1006
Wulfgarus fit Abbas de Abbandune	126,13	989
moritur	150,36	1016
Wulfgeatus honore privatur	135,1	1006
Wulfheardus Danos vincit	73,16	837
moritur	73,19	837
Wulfheardus occiditur	99,4	897
Wulfhelmus fit Archiep.Cant.	111,7	925
it Romam	111,13	927
Wulfherus fit Merciorum Rex	34,5	656
chartam concedit Eccleſiæ Medeſhamſtedenſi	34,6	
prælio ſuperatur à Cenwallo	39,14	661
devaſtat Vectam Inſulam	39,19	661
pugnat contra Æſcwinum	41,20	675
moritur	41,22	675
Wulfherus Ep. moritur	92,10	893
Wulfherus interficitur	131,10	1001
Wulfnothus deficit à Rege Æthelredo	137,12	1009
Wulfredus fit Archiep. Cant.	69,3	803
accipit Pallium	69,6	804
it Romam	69,29	812
revertitur	69,34	813
moritur	72,6	829
Wulfredus Dux moritur	97,34	
Wulfricus moritur	99,21	897
Wulfricus occiditur	139,20	1010
Wulfricus fit Abb.S.Auguſtini	158,5	1043
moritur	170,27	1061
Wulfſtanus Diaconus moritur	117,22	963
Wulſigus Abbas occiditur	150,10	1016
Wulſtanus I. Archiep. Ebor. moritur	115,37	956
Wulſtanus II. Archiep. Ebor. moritur	152,27	1023
Wulſtanus Ep. Wigorn. mittitur Eboracum ad conſecrandum Orcadum Epiſcopum	179,10	1076
propugnat Wigorniam contra rebelles	193,35	1087
Wulſtcetelus, Abbas Crulandenſis, privatur Abbatia	179,22	1085
Wulfwoldus, Abbas Ceorteſigenſis, moritur	185,35	1084
Wyrtgeorn. v. Vortigernus.		
Y.		
Ymma. v. Ælfgifa.		*A. D.*
Yricus fit Northymbrorum Rex	*p.*115, *l.*24	952
regno privatur	115,27	954
Yricus fit Comes Northymbrorum	148,3	1016
Northymbriæ præficitur	151,2	1017
Yrlingus una cum Lotheno oras Angliæ maritimas vaſtat	158,33	1046
Yſopa Dux interficitur	101,29	905

FINIS.

REGULÆ
AD INVESTIGANDAS
NOMINUM LOCORUM
ORIGINES.

NOMINUM
Locorum & Virorum
IN HOC CHRONICO MEMORATORUM,
EXPLICATIO.

ALPHABETUM

Anglo-Saxon. fig.	pot.	fig.	pot.	Gothicum. fig.	poteſtas.	
A	A	a	a	𐌰	a	
B	B	b	b	𐌱	b	
C	C	c	c	𐌲	g	
D	D	ꝺ	d	𐌳	d	
Ɛ	E	e	e	𐌴	e	
F	F	ꝼ	f	𐍆	f	
Ᵹ	G	ᵹ	g	𐌾		Reſpondet J conſono in Gall. *jour*, vel literæ y in Angl. your.
h	H	h	h	𐌷	h	
I	I	ı	i	ï & I	i.	
K	K	k	k	𐌺	k	
L	L	l	l	𐌻	l	
M	M	m	m	𐌼	m	
N	N	n	n	𐌽	n	
O	O	o	o	𐍉	o	
P	P	p	p	𐍀	p.	
R	R	ꞃ	r	𐌵		Sonat quandoque ut *q.* quandoque ut wh, Anglorum, vel quh Scotorum.
S	S	ꞅ	ſ	𐍂	r	
T	T	ꞇ	t	𐍃	ſ	
Ð Þ	TH	ð þ	th	𐌸	th	
U	U	u	u	𐍄	t	
Ƿ	W	ƿ	w	𐌿	u	
X	X	x	x	𐍈		In initio vocis valet *cw*; in medio fere *c*.
Y	Y	ẏ	y	𐍅	w	
Z	Z	z	z	𐍇	x	
				𐌶	z	

REGULÆ GENERALES

AD INVESTIGANDAS ORIGINES

NOMINUM LOCORUM.

Ab.

AB. in initiis nominum Locorum deducendum ſæpenumero eſt per contractionem ab Abbot, *Abbas*; & indicio eſt vel ibi Monaſterium antiquitus conſtitiſſe, vel ſaltem ad Abbatiam aliquam locum eum ſpectaſſe.

Ac. Ak.

Syllabæ initiales *ac. ak.* originem ducunt à *Sax.* ac, *quercus*, *robur*.

Ad. At.

Ad. at. in initio non videntur aliunde deduci quam à *S.* æt, *apud*, quod nominibus locorum præponere ſolebant Anglo-Saxones.

Al. Attle. Adle.

Syllabæ initiales *al. attle. adle.* contractæ videntur ex *Saxonico* æþel, *nobilis*, *egregius*. *Iſl.* adall, *nobilis proſapia*; edla & edal madur, *nobilis*, *generoſus*; ætl, *genus*, *ſtemma*, *ſtirps*; ut *Adleſton*, contracte pro *Ætheleſton*. Quod ſi Syllaba *ing* harum aliquam ſequatur, deducendæ ſunt à *S.* æþeling, *nobilis*, *ſplendidus*, *inclytus*, ut *Allington*, *Adlington*; quæ certe olim ſcribebantur *Ethelingatun*.

Al. Ald. Au.

Syllabæ *al. ald.* in initiis videtur profluxiſſe ab eald, *vetuſtus*, ut *Alborough*, *Alderley*, *Alderminſter*. Ejuſdem originis videntur eſſe plurima in *au* incipientia, *l* pro more Normannorum in *u* liquefacto, ut, *Auborn* antiquitus fortaſſe Aldburn, & *Aunton* in agro Wigornienſi ſcribitur etiam hodie *Aldington*.

Al. Hal.

Syllabæ *al. hal.* profluunt à *Sax.* healle, *aula*, *palatium*. *G.* 𐌰𐌻𐌷, *templum*; item *prætorium*, *baſilica*, vel *aliud quodvis illuſtre ædificium*.

Ask. Ash. As.

Syllabæ initiales *ask. ash. as.* proveniunt à *S.* æſc, *fraxinus*. *Iſl.* askur, *fraxinus*, ſive generaliter *omnis arbor*.

Bam. Beam.

Bam. beam. indicant fere locum iſtum cui præponuntur *ſylveſtrem* fuiſſe: à *S.* beam, *trabs*, *ſtipes*.

Barrow.

Barrow ſive terminale, ſive per ſe poſitum, deducitur à *S.* bearwe, bearuwe, *nemus*, *lucus*. Nec, mea quidem opinione, aliunde petenda eſt Syllaba initialis *bar*, in *Barton*, &c. contracte pro *Barrowton*. Quod ſi nonnulla hujus appellationis oppida arboribus hodie ſint penitus nudata, animadvertendum eſt ſylvas amplas, & olim & intra hanc etiam memoriam in agros, incolarum diligentia, converſas fuiſſe. Sin vero malit quiſpiam à *Sax.* bar, *aper*, vel à bare, *nudus*, ſyllabam hanc deducere, nihil repugno. *Barton* etiam, nec fortaſſe incommode, deduci poteſt à *Sax.* bere *hordeum*, & tun *oppidum*; quo modo *barn* videtur profluxiſſe à bere *hordeum*, & erne *caſa*, *domus*.

Brad.

Brad in initio nominum locorum ſignificat *latus*, *ſpatioſus*, *vaſtus*: à *Sax.* brad, *Goth.* 𐌱𐍂𐌰𐌹𐌳, *latus*.

Brig. Brix.

Brig (ut etiam fortaſſe *brix* in *Brixworth*, *Brixtoke*) profluit à *Sax.* bricg, *pons*; Anglis Borealibus a brigge; ſed Auſtralibus, qui verba delicatius nimirum efferunt, a bridge.

Brun. Bran. Brown. Bourn. Burn.

Per Syllabas *brun. bran. brown. bourn. burn.* ſive in initio ſive in fine nominum locorum

ſluvius deſignatur: à *Sax.* boꞃn. bouꞃn. bꞃunna. buꞃna. *Goth.* BRUNNA. *Iſl.* brunnur, *fons.* at brunna, *adaquare.* brynning, *adaquatio.* *Bran* autem idem plane ſignificare ac *burn*, perſpicuum eſt ex chartis quibuſdam MSS. Cl. *Henr. Spelmanni*, quæ vocant Leofricum filium Herewardi, Leofricum de *Burne*, alias de *Brane.* Idem de *brun* & *braun* confirmant *Brunburh* in agro Ceſtrienſi ad ripam fluminis Merſeii, & *Braunſton* in agro Rutlandenſi ad ripam etiam fluminis ſitum.

Bur. Bour. Bor.

Syllabæ *bur. bour. bor.* in initiis nominum Locorum, deducendæ ſunt à *Sax.* buꞃ, *conclave.*

Burrow. Burh. Burg.

Syllabæ terminales *burrow. burh. burg.* &c. deducuntur à *S.* buꞃᵹ. býꞃiᵹ. G. BAURGS. *Iſl.* borg, *urbs, civitas, arx, caſtrum, burgus, municipium, oppidum.* Hæc autem, mea quidem ſententia, defluxerunt à beoꞃᵹ. *Goth.* BAIRG. *Iſl.* biarg, berg, *rupes, ſaxum.* bærg, *juvo.* biarga, *opitulari*: oppida enim ſolebant antiquitus in locis eminentioribus ædificari. Unde eſt quod noſtræ gentis Hiſtoriæ produnt, plurima per Angliam oppida inſignia, quæ in vallibus hodie conſiſtunt, primum ſuper montes fuiſſe conſtructa; incolas autem aquarum inopia coactos in loca inferiora deſcendiſſe. De Britannorum oppidis idem affirmant *Cæſar* & *Tacitus.*

Bye. Bee.

Syllabæ finales *bye. bee.* fluxerunt à *Sax.* bý. býınᵹ. *Iſl.* by, *habitatio.* *S.* býan. *Goth.* BAUAN. *Iſl.* bua, *habitare.*

Car. Char.

Syllaba initialis *car.* deducitur à Britannico *caer* urbs, civitas. Id quod in primis ſuadent quamplurima ejuſmodi nomina apud Cornwallos & Anglos Boreales, quas quidem ſedes Britanni omnium diutiſſime tuebantur. Ejuſdem plane originis exiſtimo eſſe Syllabam initialem *char.* litera (*h*) poſtpoſita literæ (*c*) ad morem Normannorum.

Caſter. Cheſter.

Terminationes *caſter. cheſter.* &c. ortæ ſunt à *S.* ceaꞅꞇeꞃ, *urbs, civitas, oppidum, caſtrum, caſtellum.* Verſteganus ac poſt illum Somnerus opinantur ceaꞅꞇeꞃ non eſſe vocabulum pure Saxonicum, & quo uſi ſunt Germani ante ſuum in Angliam adventum, ſed Romanæ originis, ſcil. à *caſtrum.* Conjectura primo certe intuitu veriſimilis; ſed in qua me plane confirmavit Burtoni Itinerarium, ubi adnotatum eſt, ejuſmodi ſolum locis adjectas eſſe terminationes *cheſter. ceaſter. caſter.* &c. in quibus *caſtra* Romani olim conſtruxerant.

Burtoni Itinerar.

Chip. Cheap. Chipping.

Chip. cheap. chipping. &c. teſtantur oppidum tunc cum nomen ei erat inditum, fuiſſe mercatorium: à *Sax.* cýppan, ceapan. *Iſl.* ad kaupa, *emere, vendere, mercaturam facere*; poſt (*c*) poſita litera (*h.*) ut *Chipnham* contracte pro *Chippenham*: *Chipping Wiccomb*, *Chipping Norton*, *Chipping Camden*, *Chipping Sodbury*: & **Cheap-ſide** vicus ille præclarus Londinenſis. Eandem originem agnoſcere videntur Suedorum ac Danorum oppida in *copen* exeuntia; ut *Ny copen*, i.e. **new market**: ita etiam *Norcopen*, *Lincopen*, *Jencopen.* Hinc item (ut id obiter moneam) *chop* in phraſi iſta ſatis vulgari **to chop and change**; & fortaſſe *ſhop*, officina.

Cliff. Clive.

Syllabæ *cliff. clive.* ſive in initio ſive in fine ſignificant *clivum, rupem.* à *Sax.* clıꝼ, idem.

Cloe. Clow.

Syllabæ *cloe. clow.* deducuntur à *S.* clouᵹh *rima, fiſſura ad clivum montis.* Quo quidem, opinor, ſenſu Boreales hodie dicunt **a ſlough.**

Comb. Comp.

Comb. in fine, & *comp.* in initio nominum Locorum videntur indicare *ſitum* loci *depreſſiorem*; à Brit. *kum*, quod idem ſignificat. Non aliunde autem quam ex Britannico petendam eſſe harum Syllabarum originem, ſuadent quamplurima ejus generis nomina oppidorum apud Cornwallos & Devonienſes, quo ſedibus exutos Britannos ſalutis cauſſa confugiſſe norunt omnes.

Cot. Cote. Coat.

Syllabæ *cot. cote. coat.* ſive in initio nominum Locorum, ſive in fine, *domunculam, caſam, tugurium* ſignificant; à *Sax.* coꞇ, *caſa*: unde coꞇ-ꞅæꞇa, *caſæ habitator*; & apud Boreales **a ſheep-coat**, ovile.

Crag.

Crag.

Crag. ſive in initio ſive in fine *rupem præruptam & eminentem* ſignificat, eſtque Britannicæ originis: Britannis enim *crag* eodem ſenſu uſurpatur. Hoc autem adnotatum in gratiam præſertim noſtratium, apud quos loca plurima (nec ſcio an alibi ulla) hujus tum initii tum terminationis reperiuntur.

Den.

Nominibus Locorum adjecta erat Syllaba *den*, quòd ſive in vallibus ſive in ſylvis ea erant ſita; *Saxonicum* enim ben ſignificat tum *vallem* tum *locum ſylveſtrem.* Hinc autem (ut obſervavit Cl. Somnerus) tot ſunt hujus terminationis Locorum nomina in ſaltu Cantiano; *Tenterden, Biddenden, Bennenden, Marden, Smarden*, &c. Saltus enim iſte olim incultus porcis glande querna ſaginandis erat præcipue deſignatus.

Der.

Quæ habent in initio *der.* ea loca antiquitus fuiſſe *ferarum* ſaltus tuto opinari licet; à *Sax.* beon, *fera.* Niſi celebri alicui fluvio adſideant; illa enim fortaſſe veriſimilius deduci poſſunt à Brit. *dur*, aqua.

Er.

Syllaba *er.* in medio nominum Locorum contracta eſt ex *S.* para, *habitatores, incolæ*; quod enim oppidum nos hodie dicimus *Canterbury*, Saxones vocarunt Cant-para-buph. Ejuſdem originis videtur eſſe terminale *er.* incolam cujuſvis loci deſignans, ut, quos hodie dicimus *Londoners*, Saxones appellarunt Lunden-papa; *Marshers* (i. e. *paludum incolæ*) Merſc-papa. Niſi quis malit hanc terminationem deducere à pep. *Goth.* ѴΛΙΚ, *vir*; ut, *Lundenwer* contracte *Lundener, Londoner.*

Erne.

Syllabæ finales *erne. eron.* deducuntur à *Saxonico* epn. eapn. *caſa, locus ſecretior.* Hinc (ut id obiter adnotem) perſpici ſatis poteſt quam injuſte accuſantur noſtrates, tanquam Linguæ Anglicanæ rudes & imperiti: vocant illi vaſculum iſtud in quo atramentum ponimus *an ink-ern.* Omnino recte. Auſtrales autem, Linguæ nimirum noſtræ reformatores, vocant an ink-horn; & qui aliter, i. e. recte, vocabulum ſive efferunt ſive ſcribunt, ludibrio habentur.

Eye. Ea. Ee.

Syllabæ finales *eye. ea. ee.* ſunt in triplici differentia. Vel enim profluunt 1. à *Sax.* ıᵹ *inſula* (liquefacto quod vulgo fit ᵹ in *y.*) ut *Ramſey, Merſey.* (Unde perſpicuum eſt in ταυτολογίαν incidere hujus ævi homines, cum dicunt *Ramſey iſland, Merſey iſland, Iſle of Jerſey*, &c. ſi quidem litera terminalis (*y*) idem ſignificat ac noſtrum *iſland.*) Vel 2. à *S.* ea, *aqua, flumen, fluvius, amnis, torrens, rivus.* Vel 3. à leaᵹ, *campus*, de quo infra in terminatione *Ley.*

Flet. Fleot. Flot.

Syllabæ *flet. fleot. flot.* in nominibus Locorum triplicem habent ſenſum pro triplici ſignificatione vocabuli *Saxonici* ꝼleot unde ſuam originem traxerunt. Illud autem ſignificat 1. *æſtuarium*, 2. *gurgitem*, 3. *ſinum.* Secunda vocis ſignificatione uſi ſunt qui canalem iſtum Lundenenſem the fleet appellarunt. Quæ vocabuli acceptatio vocibus hujus terminationis tribuenda ſit, docebit loci natura; ſin ea nulli trium reſpondeat, terminatio fortaſſe non incommode deduci poteſt à *Sax.* ꝼlet, *area, caſa, domus.*

Gate.

Gate in Locorum nominibus ſignificat *viam, ſemitam*; in quo ſenſu apud Boreales vox etiamnum uſurpatur; Auſtralibus autem ſignificat *januam, portam. Iſl.* gata eſt *via.*

Grave.

Grave Syllaba terminalis (ut in *Nsrgrave, Sowgrave, Notgrave*) profluit à *S.* ᵹpæꝼ, *lucus, dumetum.* Item *ſpelunca, cavea. Goth.* ΓΚΛΒΛΝ eſt *fodere. Alam.* greban. *Iſl.* grafa. Ejuſdem eſſe originis videtur *grave* in cognominibus: niſi ad illuſtrem aliquam & antiquam familiam pertineat, quod ſi conſtet, non inepte dici poteſt contractum eſſe ex ᵹepeꝼa, *Comes, Præſes, Præpoſitus*; quo ſenſu *Haſſiæ* Præfectus hodie vocatur the Landgrave of Heſſe.

Ham.

Ham, ſive initiale ſive terminale, profluit à *Sax.* ham, *domus, prædium, villa*; Boreal. heam; Auſtralibus home.

Holme. Howme.

Syllabæ *holme. howme.* ſive per ſe poſitæ, (plurima enim per Angliam loca, præſertim

apud Boreales ſimpliciter vocantur **the Holmes**) ſive cum alio conjunctæ, ut *Step-holme, Flatholme*; deſignant *planitiem herbidam inſularem*, ſive in genere *quemvis locum aquis circumfuſum*: à *Sax.* holm, *inſula amnica. Iſl.* **hollmur**, *inſula parva.* Quod ſi quædam hujus appellationis loca ejuſmodi ſitûs non ſint, iis fortaſſe ſatis apte tribui poteſt alia vocis ſignificatio, nempe, *collis*, *mons*, *clivus*.

Holt.

Syllaba *holt.* ſive initialis, ut *Holton*, ſive terminalis, ut *Cherry-holt*, *Apple-holt*, *Buck-holt*, certum indicium eſt locum antiquitus ſaltem ſylvis abundaſſe; à *Sax.* holꞇ, *ſylva. Iſl.* **holt**, *terra aſpera & ſterilis.* Niſi forte Syllaba initialis, ut in *Holton*, nonnunquam deducenda ſit à *Sax.* hol. *Iſl.* **hol**, *cavus, caverna.*

Hyrſt. Hurſt. Herſt.

Syllabæ *hyrſt. hurſt. herſt.* proveniunt à *Sax.* hẏꞃꞅꞇ, *ſylva*, *ſaltus*. Hoc autem adnotatum præſertim in gratiam Cantianorum, Suſſexienſium, & Hamtunenſium; apud quos pleraque ſunt hujus terminationis loca. Nec plane mirum, ſi quidem ampla ea ſylva, Anꝺꞃeꝺeꞅƿealꝺ à *Saxonibus* dicta, per hos Comitatus extendebatur.

How. Hough.

Initiales Syllabæ *how. hough.* videntur indicare loci *ſitum demiſſiorem.* In hoc certe ſenſu noſtrates utuntur vocabulo *how*, ut, **How-gate**, *via demiſſa*, hominum ſcil. ſive equorum pedibus, ſive etiam curris multum trita. Videtur deduci à *Saxonico* heah, *altus.* Crediderim ego non aliunde petendam eſſe originem vocis *Holland* in Anglia & Germania, quaſi dixeris *How-land.* Majorem certe veritatis ſpeciem præ ſe fert hæc con-
Butleri Συνον. jectura, quàm *Butleri* iſta, à *Sax.* holꞇ *ſylva* & lanꝺ *terra*, cui quidem neutrius loci natura, niſi forte per Antiphraſin, reſpondet, cum ſint ſylvarum omnino indiga.

Inge.

Inge in nominibus locorum deſignat *pratum*; à *S.* inᵹ. *Iſl.* **cinge**, *pratum*; *Goth.* 𐍅𐌹𐌽𐌲𐌰 eſt *paſcuum*; & (ut obſervavit Cl. *Hickeſius*) panᵹ vel ponᵹ Cædmoni eſt *campus. Prata* apud A.Bor. hodie dicuntur **the Inges.**

Lade. Lode.

Lade, *lode*, ſignificant *oſtium fluvii*, & nonnunquam *trajectum*; (ut *Creklade*, *Lechlade*, *Framlade*, &c.) & proveniunt à *S.* laꝺe, *purgatio*; laꝺian, *purgare*, *exonerare*; aquæ ſcil. ibi ſe ſive in mare ſive in majora quædam flumina exonerando, purgantur. Idcirco autem videtur Syllaba hæc eſſe *vadorum* nominibus adjecta, quod impetu fluviorum *purgatæ* aquæ, ibi fere ſereniores conſpiciuntur.

Ley. Lee. Leg. Lay.

Syllabæ *ley. lee. leg. lay.* &c. ſive initiales ſive finales, proveniunt à *Saxonico* leaᵹ, *campus*, *paſcuum*; litera (ᵹ) liquefacta.

Lowe. Loe.

Finales Syllabæ *lowe. loe.* deducuntur à *Sax.* hlæƿe ſeu hleaƿ, *agger*, *tumulus*, *acervus*: ut *Hundſloe*, canum collis, ſive collis venationibus aptus. *Goth.* 𐌷𐌻𐌰𐌹𐍅 eſt *monumentum*; terra ſcilicet aggeſta, pro ritu antiquo ſepeliendi defunctorum corpora. Compluribus hujus terminationis nominibus *hill* adjici paullatim cœpit, ut Linguæ *Saxonicæ* crevit imperitia.

Marsh. Mars. Mas.

Syllabæ *marsh. mars. mas.* profluunt à *Sax.* meꞃꞅc, *palus*, *locus paluſtris* vel *paludoſus*.

Mer. Mere.

Mer. mere. in nominibus Locorum, ſive in principio, ſive in medio, ſive in fine, *locum paludoſum* deſignant; à *Sax.* meꞃe, *palus*, *ſtagnum*, *lacus*. Unde in agro Cantabrigienſi, Lincolnienſi *&c.* reperiuntur loca quamplurima in *mere* exeuntia.

Over.

Over, ſive in initio, ſive in fine nominum Locorum, ſitum loci ad ripam alicujus fluminis fere indicat; à *Sax.* oꝼeꞃ, oꝼꞃe, *margo*, *ripa*; ut *Brownſover* in agro Warwicenſi, i. e. *ripa fluminis*: *Over* agri Gloceſtrenſis oppidum ad ripam Sabrinæ. Sin vero oppidum aliquod ſit vicinum, cui præponitur *nether*, deducendum eſt illud *over* à *S.* uꝼeꞃ. *G.* 𐌿𐍆𐌰𐍂, *ſuper*, *ſuperior*; ut *nether* à niðeꞃ, *deorſum*, *infra*.

Preſt. Pres.

Preſt. Pres. Syllabæ initiales, (ut in *Preſton*, *Presbury*, &c.) deductæ eſſe videntur à *Sax.* pꞃeoꞅꞇ,

pꞃeoſt, *presbyter*, *ſacerdos*; rejecta litera o, quod plerumque fit, facilioris pronuntiationis cauſa. Ita quod olim ſcribebatur Deoꞃabẏ, hodie vocatur *Derby*; quod olim Ƿeolud hodie *Weland*.

Rig. Ridge.

Rig, ridge, Syllabæ terminales, (ut in *Lindridge*, *Cotheridge*, *Waldridge*) videntur deſignare *montem arcuatum*, & deduci à *Sax.* hꞃicȝe. *Iſl.* hriggur, *dorſum*; Anglis Auſtr. ridge, Bor. rigg, ut, the more rigg, i.e. *montis jugum*.

Sel.

Sel denotat magnitudinem iſtius rei cui apponitur, ut, *Seltun*, i.e. *magnum oppidum*. In hanc autem præcipue perductus ſum ſententiam, quòd inſignem eam ſylvam agri Sumurſætenſis, vulgo hodie *Selwood*, antiquitus Sealpudu dictam, Aſſerius interpretatur *magnam ſylvam*: ſel etiam *Saxonicum* eſt *bonus*, *bene*, *ſatis*.

Shore.

Terminatio *shore* deducitur à Genitivo *Anglo-Saxonum* eſ & oꞃa, *ora*: ut *Cerdickshore* Saxonice eſt Ceꞃdiceſ-oꞃa. Etſi enim non ignorem, ſcoꞃe apud Saxonas *littus* ſignificare, mallem tamen à Genitivo eſ & oꞃa terminationem hanc derivare, quod nunquam obſervarim uſurpari ſcoꞃe ad deſignandum loci cujuſvis nomen.

Stead. Sted.

Syllabæ terminales *ſtead*. *ſted*. proveniunt à *S.* ſteđ. ſtẏđ. *G.* STAѰS. STAÐS. *Iſl.* ſtadur, *locus*. Excipienda tamen ſunt oppida fluviorum ripis adſidentia, ac portus, qui aptius fortaſſe deduci poſſunt à *Saxonico* ſtæðe, *ripa*, *littus*, *ſtatio navium*, *portus*. Unde *Houden ſtathes* in agro Eboracenſi; & (ut obſervatum à Cl. Somnero) in portu Hithenſi locus ille in quem naves appelluntur dicitur the Stade.

Stoke. Stoak.

Syllabæ *ſtoke*. *ſtoak*. compluribus Locorum nominibus adjectæ, profluunt fortaſſe à *S.* ſtocce, *truncus*, *caudex*, *ſtipes*.

Stowe. Stoe.

Syllabæ *ſtowe*. *ſtoe*. ſive ſimpliciter, ſive in fine nominum Locorum, deducendæ ſunt à *S.* ſtop, *locus*; ut *Godſtowe*, locus Deo dicatus.

Thorp. Throp. Threp. Trep. Trop.

Syllabæ *thorp*. *threp*. *throp*. ſive initiales ſint ſive terminales, derivantur à *Saxonico* þoꞃpe, *villa*, *vicus*. Ejuſdem originis videntur eſſe terminationes *trep*, *trop*; ut *Adlestrop* contractum, opinor, eſt, cauſa εὐφωνίας ex *Adleſthorp*.

Tun. Ton.

Tun. *ton*. in fine nominum Locorum, deducenda ſunt à *Sax.* tun, *ſepes*, *vallum*; & in tranſlatione *villa*, *vicus*, *oppidum*, *prædium*, *habitaculum*. Hoc autem, ni fallor, à dun, *mons*; quod oppida antiquitus in montibus fere ædificarunt; & quæ in *tun*. *ton*. hodie exeunt, *Saxonice* plerumque terminantur in dun.

Weald. Wald. Walt.

Syllabæ *weald*. *wald*. *walt*. ſive per ſe poſitæ, ſive in initio nominum Locorum, ſignificant *ſylvam*, *ſaltum*, *nemus*, à pealđ idem. Nec dubium eſt quin loca iſtius appellationis, tunc ſaltem cum ea nomina iis indita erant, *ſylvis* abundarint.

Werth. Weorth. Wyrth.

Syllabæ *werth*. *weorth*. *wyrth*. ſive initiales ſive finales, profluunt à *S.* peoꞃðiȝ, *prædium*, *platea*, *curia*, *villa*.

Wic. Wich.

Terminationes *wic*. *wich*. ut in *Dunwich*, *Harwich*, in triplici ſunt differentia pro triplici ſignificatione vocabuli *Saxonici* pic, unde deducuntur. Denotat autem illud 1. *Vicum*. 2. *Sinum*, *ripam*, vel *littus incurvum*. 3. *Caſtellum*, *propugnaculum*. *G.* ѴEIhS eſt *caſtellum*, *vicus*. Quo verò ſenſu vox hæc nominibus in *wic* vel *wich* exeuntibus tribuenda ſit, non aliter cognoſci poteſt, quam ex ejus loci natura, cujus originem inveſtigamus.

Win.

Syllaba *win* in initio nominum Locorum videtur indicare, in illis inſigne aliquod prælium fuiſſe commiſſum, aut victoriam partam: *Saxonicum* enim pin eſt *prælium*, pinnan *contendere*, *ſuperare*.

Wis.

Wis ſitum loci Occidentalem deſignat; eodem modo quo dicimus *Wiſegothi*, i.e. Occidentales Gothi.

Wold.

Wold.

Wold ſive per ſe poſitum, (plurima enim loca vocantur **the woulds, the woulds**) ſive cum alio conjunctum, loci *planitiem* exprimit; à *Sax.* polð, *locus indigus ſylvæ, planities.*

Wyrt. Wert. Wyrd.

Syllabæ *wyrt. wert. wyrd.* profluunt à *Sax.* pẏꞃꞇ, *herba, olus, aroma.* Unde (ut id obiter moneam) fortaſſe hodiernum **root**, quod fortaſſe rectius ſcribendum **wrote.**

¶ Notandum eſt in genere quamplurima eſſe Locorum nomina, quorum pars poſterior eſt plane *Saxonica*, ut *burh*, *ley*, *bye*, &c. in quorum tamen parte priore nulla veſtigia deprehenduntur Linguæ, ſive *Saxonicæ*, ſive *Gothicæ*, ſive *Iſlandicæ*; nec alibi quærenda ſunt quam inter antiqua eis indita nomina vel à Britannis, vel à Romanis.

NOMI-

NOMINUM LOCORUM
QUÆ
In CHRONICO SAXONICO memorantur,
EXPLICATIO.

Literæ, quæ in hoc Gloſſario Hiſtoricorum nomina deſignant.

B. *Beda*		720	H. *Haguſtaldenſis Prior, Joannes*		
Al. *Alfredus M.*		890	R. *Ricardus, Prior Haguſtald.*		1180
Aſ. *Aſſerus*		900	G. *Gervaſius*		1184
Et. *Ethelwerdus*	1090	[redacted]	Hovd. *Hovdenus*		1200
I. *Ingulphus*	claruit	1109	B. *Bromtonus*	claruit	1204
F. *Florentius*	circa	1114	S. *Stubbes*	circa	1330
M. *Will. Malmesburienſ.*	Ann.	1140	W. *Matt. Weſtmonaſterienſ.*	Ann.	1360
Hunt. *Henr. Huntingdonienſ.*		1148	T. *Thorn.*		1377
D. *Sim. Dunelmenſis*		1164	K. *Knikton*		1380
E. *Ethelredus, Abbas Rievallis*		1166			1395

ABban-ꝺun. Abben-ꝺun. *p.* 124, *l.* 9. 125,31. 150,38. 151,22. 157, 20,34. 158,29. 161,32,33. 181, 20. 220,29. i.e. *Abbatiæ mons* ſive *oppidum*. *Abbandonia*, F. *Abbendune*, E. *Abbingdon*, B. *Abendon*, *Abyndon*, K. Nomen hoc paullatim induit, poſtquam Ciſſa, Occidentalium Saxonum Rex, Monaſterium ſive *Abbatiam* ibi conſtruxerat. Quo autem nomine antea vocabatur, non ita liquidò conſtat. Liber Ab-bandun. Vetuſtus Liber *Abbandunenſis*, quem laudat Cl. *Camdenus*, haud obſcure videtur indicare, dictum fuiſſe antiquitus Sheoveꞅham, mendoſe fortaſſe pro Cleoueꞅham. (vid. infra Cloꝼeꞅhou.) Hodie corrupte (ut quidem omnia fere, ſive locorum nomina, ſive quotidiani uſus vocabula,) **Abbington, Abbyndon**, in agro *Bercherienſi*.

Acce-manneꞅ ceaꞅꞇeꞃ. 121,25. *Acamanni civitas*, F. Sic dicta quaſi *urbs hominum ægrotantium*; à valetudinariorum ad thermas concurſu. Hodie **Bathe** in agro *Sumurſætenſi*.

Ac-lea. 63,16. 64,33. 75,3. *Aclech*. R. i. e. *Quercuum campus*. Per hoc nomen loca plane diverſa in noſtris Annalibus deſignantur. Æthelwulfi prælium cum Danis, anno DCCCLI. memoratum, non alibi commiſſum fuit, quam ubi hodie conſpicitur **Okeley**, in agri *Suthreienſis* parte *Suſſexienſi* contermina; alibi certe Concilia annis DCCLXXXII. & DCCLXXXIX. celebrabantur. Nec tamen ſcio qua in parte Angliæ locus iſte ſit quærendus. Miſſo enim quòd in ſingulis penè gentis hujus Provinciis iſtius appellationis loca reperiuntur; deſiderantur ea omnia quibus ad certam harum rerum cognitionem, tanquam filo, duci ſolemus. Altum quippe apud Hiſtoricos ſilentium de Rege qui Concilia indixit, de Epiſcopis qui interfuerunt, de Decretis, &c. Opinatur D. *Henr. Spelmannus* Concil. Tom. 1. p. 305. (quibus adductus argumentis, neſcio) locum hunc ſitum eſſe in Epiſcopatu *Dunholmenſi*, ubi duæ hodie iſtius nominis villæ reperiuntur, altera **Acle** ſimpliciter dicta, altera **Schole-Acle**.

Acꞅan-mẏnꞅꞇeꞃ. Æxan-mẏnꞅꞇeꞃ. 59,3. *Acſeminſter*, Hunt. Hodie **Axminſter** in agro *Devonienſi*; ita dictum quod ſitum eſt ad ripam fluminis *Axi*.

S. Æꝺmunꝺ. 206,25. 225,41. vid. S. Eaꝺmunꝺeꞅ bẏꞃiᵹ:.

Æðpiner clif. *p*. 60, *l*. 7. i. e. (vertente *Florentio*) *Edwini clivus*. De hujus loci ſitu non ultrà quicquam certi habeo, quam quod fuit in regno *Northymbrorum*; ubi tamen nulla (quod quidem ego ſcio) ejus nominis veſtigia apparent, niſi **Eggeclyffe** in agro *Dunholmenſi*, ad ripam fluminis **Tees**, nonnihil ejuſdem ſoni habeat. Crediderim certe hanc appellationem fuiſſe deſumptam ab *Edwino*, qui Regum *Northymbrenſium* primus fidem Chriſtianam amplectebatur. Illud enim ævum ſolenne habuit, locos omnes in quibus viri eminenter religioſi ceciderunt, eorundem nominibus inſignire. Quo certe caſu nomen ſuum ſortitum eſt **Oſweſtre** in agro *Salopienſi*; ita dictum, quòd ibi à Penda prælio ſuperatus, atque interfectus fuerit S. *Oſwaldus*. Locus autem pugnæ, in qua occiſus eſt *Edwinus*, vulgo ab Hiſtoricis vocatur *Hatfeld*; à Chronico noſtro Heðfelda, quod vide.

Ægeleſ-byrig. Ægleſ-byrig. Ægeleſburh. Ægleſburh. 22, 8. 107, 32. *Aelesbury*, Hunt. *Eilesberi*, W. Hodie **Ailesbury** in agro *Buckinghamenſi*.

Ægeleſ-ford. Ægeleſ-þrep. Ægeleſþræp. Ægleſ-þrep. 13, 20. 149, 32. *Eagelesford*, *Ægelesthrep*, F. *Ilesford* (al. *Eilesford*,) Hunt. Hodie **Ailesford** in agro *Cantiano*, ad ripam *Medweagi* fluminis.

Ægleſ-wurðe. 119, 7. Hodie **Eilesworth**, in agri *Northamtunenſis* hundreda *Naſſaburgh* dicta.

Ælfet-éé. Adelfet-éé. 60, 19. *In regione quæ dicitur Ælfete*, F. De hoc loco, præter meram appellationem, nihil apud Hiſtoricos dictum reperio: adeoque nulla nos ejus ſitum quærentes proſequuntur auxilia, niſi nominum ſimilitudo aliqua. Unum hoc fortaſſe conjectura aſſequi poſſumus, fuiſſe locum in regno *Northymbrorum*, quod ibi conſecratus eſt *Pyhtwinus* in Epiſcopum *Hwiternenſem*. Duo oppida ſunt in agro *Eboracenſi* **Adlingflet** dicta. Adjectum éé videtur teſtari locum hunc fuiſſe ſedem Epiſcopalem; ut in Lindiſfarna éé, Hagustaldeſ éé:.

Ælm. 36, 1. Oppidum in Inſula *Elienſi* prope **Wisbich**, hodie **Elm**.

Æſceſ-dun. 32, 17. 39, 16. 81, 5. 135, 30. *fraxini mons*, vertente Aſſerio. *Eaſceſdune*, F. D. *Eſcendun*, D. *Eſchedun*, *Easkeſdune*, Hov. *Aſſchedon*, B. *Æſſeſdune*, W. Hodie **Aſton** prope **Wallingford** in agro *Bercherienſi*. Illud enim oppidum majores noſtros Æſceſdune vocaſſe, perſpicuum eſt ex Anno MVI. horum Annalium, p. 135. l. 30. Sunt autem qui contendunt prælii locum, anno DCCCLXXI. memoratum, eundem eſſe qui hodiernus **Aſhendon** in agro *Buckinghamenſi*.

Æſc-tun. 119, 6. Oppidum hoc fuit in agro *Northamtunenſi*, &, ſi etiamnum ſuperſit, hodie vocatur **Aſhton**. Plura ſunt in iſto agro ejus appellationis loca; quis autem ex illis, an etiam alius vetuſtate fortaſſe deletus, is eſt cujus meminit noſtrum Chronicon, non auſim dicere.

Æſtfeld. 118, 37. Hodie **Eaſtfeild** in agro *Northamtunenſi*, ad primum circiter milliare à *Petroburgo*.

Æſtun. 36, 17. Plurium locorum nomen in agro *Northamtunenſi*. Is, cujus mentio fit in noſtris Annalibus, ſitus eſt ad Orientalem ripam fluvii **Weland**, & hodie **Easton** dicitur.

Ætefing-ſtoce. 129, 31. *Teauiſtoke*, *Taueſtoke*, F. *Taviſtoce*, D. *Taveſtok*, *Eſingcſtoche*, B. *Eſingeſtoche*, Hunt. *Thamſtoke*, *Thauiſtoke*, W. Hodie **Taveſtoke** in agro *Devonienſi*, ad ripam *Tavi* fluminis.

Æðandun. 85, 12. *Edendune*, Hunt. *Ethendune*, W. Hodie **Eddington** in agri *Wiltunenſis* parte Occidentali, prope **Weſtbury**.

Æðelbrihteſ minſter. 169, 26. S. *Æthelbrihtus* Orientalium Anglorum Rex, ab Offa Merciorum Rege inſidiis apud *Sutton* in agro *Herefordenſi* interfectus, clam in eodem agro apud *Marden* ſepelibatur. Inde corpus ejus à nobili quodam viro, nomine Brihtfrido, *Herefordiam* delatum eſt, atque ibi tumulatum; ſuper quod Milfridus, Merciorum Rex, egregia Martyris ſanctitate permotus, celebrem Eccleſiam conſtruxit, & S. *Æthelbrihto* dicavit.

Æðelhun-igland. 43, 29. i. e. *Æthelhuni Inſula*. Terræ portio quædam ab Æthelbrihto Eccleſiæ *Petroburgenſi* conceſſa, alio

alio certe nomine hodie appellata; nec enim ulla veſtigia antiqui nominis in iis partibus inveniuntur.

Æðelinʒa ðene. *p.* 131, *l.* 5. Hodie, opinor, **Alton**, in plaga Comitatus *Hamtunenſis Suſſexienſi* finitima. In hac autem ſum ſententia cùm quòd hujuſmodi antiquorum nominum contractiones ſunt uſitatiſſimæ, tum vero quod in noſtris Annalibus dicuntur *Hamtunenſes* Danis ibi hoſtiliter obviam veniſſe. Veriſimile enim eſt populum iſtum in Danos impetum tunc feciſſe, cùm ſui Comitatus limites attigerunt.

Æðelinʒa iʒʒe. 85,1,21. *Æthelingaeg*, Aſ. *Ethelingaeige*, F. *Adelingia*, M. *Ethelingeie*, Hunt. W. *Edelingeheie*, E. *Ethelyngheie*, B. i. e. *Nobilium inſula.* Hodie **Athelney** in agro *Sumurſætenſi.*

Afene. 33,2. Plurium fluviorum in Anglia nomen. Nec mirum, ſi (quod obſervavit Cl. *Camdenus*) *generali vocabulo omnia flumina Britannis* Avon *vocantur.* Is, cujus meminit noſtrum Chronicon, fontes aperit in agro *Wiltunenſi*, indeque ſeſe in agrum *Sumurſætenſem* recipiens, in ipſis agri iſtius limitibus, qua ſcil. *Glóceſtrenſi* adjungitur, ſe in *Sabrinam* exonerat. Hodie **Avon.**

Afene-muð. 105, 26. *Avonæ oſtium*; ubi ſeſe exonerat in *Sabrinam.* v. Afene :·

S. Albane. 219,16. 229,35. *Verolamium.* Locus S. *Albani* Martyris natalibus, ſeu potius martyrio celeberrimus; ubi circa annum ſalutis DCCXCIII. Offa Merciorum Rex monaſterium ampliſſimum in ejus memoriam conſtruxit, unde & oppidum hodie **S. Albans** vocatur, in agro *Hertfordenſi.*

Albemare. Albamar. 196,15. 241,10.

Albin. 203,35.

Alðeринʒle. 240,30. Hodie **Oldwinkle**, in Comitatu *Northamtunenſi.*

Alemannia. Alamanie. 64, 24. 242, 2. *Germania.*

Aluearnie. 211,1. *Alvernia.* Regio Galliæ perampla inter Borbonienſem, Lemovicenſem, & Ruthinenſem, Provincias, ubi *Arverni* populi. Hodie *l'Auvergne.*

Ambreſbyri. 128,9. *Ambresbury*, B. *Ambrasbury*, K. Hodie **Ambersbury** in agro *Wiltunenſi* prope *Stone-henge*: ab Aur. *Ambroſio. In monte Ambrii qui nunc vulgo Stanhenges.* Angl. Sacr. part. 2. p. 656.

Ancar-iʒ. 36,35. i. e. *Anachoritarum Inſula.* Hodie **Thorney Iſle** in agro *Cantabrigienſi.* Vide Hiſt. Petroburg. p. 5.

Anðefera. 129,7. *Andeafara*, D. *Andever*, K. Hodie **Andover** in agro *Hamtunenſi.*

Anðreð. Anðreðeſ-leaʒ. --leʒe. --leaʒa. 14,21. 57,1. 91,32. *Andredesleige*, Hunt. Saltus quidam in Auſtralibus *Cantii*, & Borealibus *Suſſexiæ* partibus. Antiquitus autem *immanis* ea Sylva (ſic enim fere ab Hiſtoricis vocatur) ab Auſtralibus *Cantii* partibus per *Suſſexiam* in *Hamtunenſem* Comitatum extendebatur; cujus amplitudinem deſcribunt noſtri Annales, an. DCCCXCIII. Ea pars quæ eſt in *Cantio* hodie vulgo dicitur **the Weald**, quod Saxonice ſignificat *ſylvam*, *ſaltum.* Vox deducenda eſt ab *Anderida*, Romanorum caſtro, de quo vide infra in Anðreðeſceaſter :·

Anðreðeſ ceaſter. 15,2. *Andredesceſter*, Hunt. *Urbs* vel *arx* quædam in vel prope *ſylvam Andred.* Romani, ut hanc oram contra Saxonas piratas tuerentur, numerum militum cum eorum Præfecto hic ſtatuerunt. Certum eſt interim nullum ſive oppidum ſivè caſtrum ejus nominis in Britannia hodie reperiri; adeo ut de ejus ſitu non una eſt omnium opinio. Plerique exiſtimant *Newenden*, oppidum ad ripam fluminis *Rhoteri*, quod *Cantium* à *Suſſexia* dividit, eundem habere ſitum quem olim *Anderida*; quam etiam partem amplexus eſt Cl. *Camdenus.* 1°, Quod incolæ vetuſtiſſimum illud eſſe oppidum ac portum aſſeverant. 2°, Quod ad *Andredesweald* (al. *Andredesleag* & *Andred*) cui nomen fecit, ſitum habet. 3°, Quod *Brittenden* i. e. *Britannorum vallem*, Saxones dixiſſe videntur; unde *Selbrittenden* toti centuriæ adjacenti nomen. Unde autem *Newenden?* Sub Edwardo I. fratres Carmelitæ è Carmelo Palæſtinæ recens profecti, hic Monaſteriolum poſuerunt, oppidumque ſtatim enatum eſt; quod, propter oppidum vetus dirutum, *Newenden*, i. e. *novum in valle oppidum*, dici cœpit. Caput hoc eſt ſententiæ *Camdenianæ.* Hanc autem conjecturam improbat

 probat

probat Cl. *Somnerus* in Tractatu ſuo MS. *de Romanis portubus ac Caſtris in Cantio* (quem mecum pro ſua humanitate communicavit *W. Kennettus*, ex Aula S. *Edmundi* A. M. rei antiquariæ peritiſſimus,) ob hanc præſertim rationem, quod ſpatio bene magno ab ora maritima disjunctum, ei uſui minime inſervire poſſet cui à Romanis deſtinabatur; quo minus ſcil. in locis maritimis Saxones prædas agerent. Ad hæc, eum locum deſcribens *Gildas* ponit *in littore Oceani ad meridiem*. Quibus permotus argumentis, mavult ille in agro *Suſſexienſi*, apud oppidum *Pemſey*, collocari; quod cum ſit maritimum, tum vero multa vetuſtatis veſtigia in eo deprehendas, caſtelli in primis, lapidibus, qualibus uti ſolebant Romani, conſtructi. Nec minus ejus antiquitati teſtimonium præbet, quod Cl. *Uſſerius* inter urbes Britannicas *Caer Penſauelcoit* recenſens, ejuſdem fuiſſe ſitûs exiſtimat, qui hodie *Pemſey*, olim *Penveſſell* & *Pevenſell* dictum. Quod & *coit* additum confirmat, (i. e. ſylva,) arboribus enim ager *Suſſexienſis* abundat. Fortaſſe etiam ponendum eſt caſtrum hoc ad portum *Haſtingenſem*, partim quod legitur aliquando Hæꞅꞇinȝaꞅ ceaꞅꞇeꞃ, (ceaꞅꞇeꞃ autem ut plurimum *caſtrum* denotat) partim quod ibi in colle edito ingentis cujuſdam caſtelli rudera conſpiciuntur.

Anȝel-cẏn. Anȝel-cẏnneꞅ lonꝺ. *p.*11,*l.*17. 23,19. 64,18. 70,8. 73,5. 78,28. 97,23. 99,30. 123,39,41. 124,13,23. 125,6,35. 129,11. 131,2. 133,3. 134,29. 136,26,33. 137,5. 138,10. 141,32. 142,3. 145,1. 150, 14,40. 151,14. 204,37. *Gens Anglorum*; qui accerſitu Vortigerni in Britanniam venientes, ipſos poſtea Britannos ſedibus abegerunt, & eorum terram occuparunt.

Anȝel-cẏnneꞅ ꞅcole. 82,36. 88,22. i. e. *Anglicæ gentis ſchola*; quæ Romæ, ſive ab Offa Merciorum Rege, ſive alio quovis, eo conſilio inſtaurata eſt, ut ibi juventus Anglica bonis literis inſtitueretur.

Anȝeli. Anieli. 225,22. 231,14,34. 235, 40. 236,12. Oppidum Galliæ Aquitanicæ præclarum, in finibus Santonum: hodie *S. Jean d' Angeli*.

Anȝeop. Anȝæp. Anȝou. 216,40. 217,9. 220,35. 221,31. 222,11. 224,15. 227,10, 40. 230,39,43. 231,5. 232,10. 242,3. 243, 7,23. *Andegavia*. Regio Galliæ: hodie *Anjou*.

Anȝle. Anȝlaꞅ. v. Enȝle:·

Anȝleꞅ-eȝe. 206,33. *Angleſe*,*e*, K. *Mona* antiquis, (unde & Anglo-Saxonibus etiam Mon-eȝe, Mæn-iȝe, Man-iȝe, Mann-ie.) Inſula tenui freto à Comitatu *Caernarvonenſi* diviſa, hodie vulgo **Angleſey** dicta, i. e. *Anglorum Inſula*, quod nomen ſortita eſt paullatim, poſtquam in Anglorum poteſtatem conceſſerat.

Anꞇiochia. 4,17. *Antiochia*.

Apulꝺꞃe. 92,9. 93,35. *Apoldore*, Eth. *Apultrea*, F. Hodie **Appledore** in agro *Cantiano*. Faceſſant qui hujus oppidi nomen deductum eſſe opinantur à voce *Sax.* apple-ꞇꞃeoƿe, *malus*, cui generi arborum iſtius ſoli ingenium minime favet. Soli natura eſt *paludoſa*, qualem majores noſtri appellarunt *polder*, (cujus etiam nominis duo eſſe oppida in agro *Cantiano*, alterum inter paludes, alterum ad ripam fluminis ſitum, aſſerit *Somnerus*.) *Kilianus* certe in Lexico ſuo Teutonico vocem eam interpretatur *palus marina*, *pratum littorale*, *ager qui è fluvio aut mari eductus aggeribus obſepitur*. Quibus omnibus aptiſſime reſpondet noſtrum **Appledore**, crebris utpote inundationibus vexari antiquitus ſolitum. Cui rei ampliſſimo ſunt teſtimonio Leges quamplurimæ, de tuendis ac muniendis circa ea loca *wallis* (ſive *ripis*) latæ. Commodiſſime idcirco deduci poteſt à *poldre*, cui æꞇ (quod Saxonibus uſitatum eſt) præfixo, crediderim ego primarium oppidi nomen fuiſſe Æꞇpulꝺꞃe, procedente autem tempore, rejecto ꞇ, Æpulꝺꞃe, noſtraque ætate **Appledore**.

Aꞃȝenꞇꞅeꞅ. 200,41. Oppidum Galliæ, in finibus + Biturigum & Lemovicorum. Hodie *Argenton*. Eſt & aliud oppidum in Normannia ad ripam *Argenis* ſeu *Ornæ* fluvii, hodie *Argentan* dictum.

Aꞃmenia. (l. Aꞃmoꞃica.) 1,11. Galliæ pars ab Occidente, oræ maritimæ proxima, & à ſitu nomen ſortita: *Armorica* enim eſt quaſi *ad mare*. Cum Anglorum viribus oppreſſi erant Britanni, eorum pars huc ſe ſalu-

+ Berry.

tis cauſſa contulit, unde *Britanni Armoricani.* Hodie *Bretagne.*

Aꞃunꝺel. *p.*205,*l.*7. 210,25. Hodie Arundel in agro *Suſſexienſi.*

Aꞃꞃan. 149,19. *Arewe*, F. Hovd. Vulgaris opinio eſt, Saxonicum Aꞃꞃan eſſe idem quod *Arrow* flumen in agro *Warwicenſi.* Neque quidem negari poteſt quin majores noſtri flumen illud *Warwicenſe* appellarint Aꞃꞃan: certo interim certius eſt non id eſſe in quod Dani, Merciam deprædaturi, naves ſuas appuliſſe in Annalibus noſtris dicuntur. *Arrow* enim fluvius *Warwicenſis* in agro *Wigornienſi* fontes aperiens, ſeſe in *Avonam* ſtatim effundit, ripaſque habet anguſtiores, quam ut eæ naviculas etiam recipere poſſint. Ad hæc, *Tameſi* primum egreſſi ſunt Dani, & ſpolia naveſque dicuntur in *Medewæge* retuliſſe; ut ſatis conſtet quærendum eſſe hoc flumen non longe à *Tameſi.* Si de mea ſententia quæratur, quod conjectura conſequi poſſum, illud ponam; nihil interim certi ſtatuens. Fluvius eſt ripis haud anguſtis, alveoque ſatis pleno, Comitatus *Suffolcienſem* & *Eſſexienſem* ſejungens, *Orwel* hodie dictus. Hunc ſuſpicor antiquitus fuiſſe pronunciatum *Arwel*, tum quod Saxonicum A ſequentibus ſæculis tranſiit in O, tum etiam quod oppidum eſt ad ejus ripam ſitum, Arwerton dictum; accedit quod *Harewich* ad oram hujus fluminis, olim *Arwic*, non ut conjectat Camd. *Herewic*, dici poſſet. Qui vero huic conjecturæ minus favet, alteram audiat. Fortaſſe pro *Sax.* inꞇo legendum eſt ꞇo, ut Aꞃꞃan non *fluvium* deſignet, ſed oppidum aliquod ad ripam iſtius fluvii in quem Dani claſſem appulerunt. In antiquis profecto Exemplaribus ejuſmodi errores crebro occurrunt. Hoc qui conceſſerit, non (opinor) mihi lites intendet ſi dixerim fluvium iſtum fuiſſe *Lee*, & oppidum, idem quod hodiernum Ware. Mutatio enim *Arwan* pro *Waran* facillima eſt. Huic certe opinioni nonnihil fidei conciliat quòd temporibus Ælfredi Regis Dani per *Leam* fluvium myoparonibus ad *Waram* delati ibi propugnaculum conſtruxerunt; nec tamen ejus fidem minus elevat, quod Ælfredus Rex, tribus effoſſis canalibus Ligeæ aquas divertit, ut accolis per longum poſt tempus nulli pene uſui fuerit.

Aꞅꞅanꝺun. 150,3. 151,31. *Eſſendun*, L. *Aſſendun*, S. Hovd. i. e. vertente Florent. *mons aſini.* Locus prælio inter Eadmundum Regem & Canutum celeberrimus. Cl. *Camdenus* exiſtimat eundem eſſe qui hodie Aſhdown vocatur, in Boreali parte agri *Eſſexienſis.* Nec dubium quin in iſto agro ſit quærendus, cum plerique omnes harum rerum Scriptores in eo pugnatum fuiſſe verbis diſertis aſſeverent. Sed an apud Aſhdown dubium plane; ſi quidem quæ hodie loca eo nomine appellantur, antiquitus fere Æꞅceꞅꝺune ſcribebantur. Crediderim ego (niſi iſtud dixerit Vir Cl. peculiari aliqua ratione inductus) Aſſington potius, ejuſdem agri oppidum, prælii locum fuiſſe.

S. Auȝuꞅꞇineꞅ mẏnꞅꞇeꞃ. S. Auȝuꞅꞇineꞅ cẏꞃic. 178,35. 179,30,33. 192,12. Monaſterium à S. Auguſtino Monacho *Cantuariæ* conditum. Hodie vulgo Saint Auſtins.

Axan-muꝺ. v. Exan-muꝺ.

B.

Baccanceld. 48,8. Nullus, quem quidem ſcio, hujus appellationis locus in Anglia hodie invenitur. Nemini interim dubium eſſe poteſt, quin in *Cantio* fuerit; cum noſtri Annales diſerte tradunt, eam ſolum ob cauſſam ibi Concilium fuiſſe celebratum, ut rebus Eccleſiarum infra *Cantium* conſuleretur: nec quiſquam ſive Rex ſive Epiſcopus ei interfuit, præter Wihtredum *Cantianorum* Regem, Archiepiſcopum *Cantwarenſem*, & Epiſcopum *Roffenſem.* Quod oppidum ſono ad hoc proxime accedit eſt Beckenham, in parte Occidentali *Cantii*, qua agro *Surreienſi* adjacet.

Baꝺꝺanbẏꞃiȝ. 100,5. Collis in quo caſtra metatus eſt Eadweardus Ælfredi fil. An. DCCCCI. haud longe à *Winburna*; unde Annales noſtri æꞇ Baꝺꝺanbẏꞃiȝ ꞃiꝺ ƿinbuꞃnan, i. e. *apud Baddanbyrig juxta Winburnam.* Hodie Badbury in agro *Dorſætenſi.*

Baꝺecanƿẏlla. 110,31. *Badecanwella*, F. Hodie Bakewell in agro *Derbienſi.*

Bæbbanbuꞃh, v. Bebbanbuꞃh.

Bæc.

Bæc. v. Bec:-

Bægeƿas. *p.*90, *l.*33. *Bojari, Bajoari, Bavari.* The Bavarians.

Bælesme. Bælæsme. 210, 20. 212, 8. 213,1,11. 214,1,11,18. 217,14,24. Oppidum Galliæ in Belſia provincia, & agro *Perticenſi*; hodie *Beleſme.*

+ Le Perche.

Bærnege. 183,30. *Bernacum. Monaſt. ô Benedict.* Diœceſ. *Lexovienſis* in *Neuſtria.*

+ Lisieux.

Bærnicas. v. Beornicas:-

Baius. 212,40. Urbs Galliæ Celticæ, in *Normannia*; Lat. *Baiocæ* ſive *Baiocum*: hodie *Bayeux.*

Baldeƿines lond. 158,25. 159,11. 161,4. i. e. *Baldewini terra*: hodie Flanders. Sic autem appellata erat, quod ea ætate *Flandriæ* Comites *Baldewini* nomine (uti hodie Galliæ Reges *Ludovici*) fere vocabantur.

Barƿe. 119,5. *Bearwe*, F. *Barowe*, K. Hodie, opinor, Barow in agro *Rutlandenſi.*

Barrucscire. Barrucscire. v. Bearrucscire:-

Basing. 81,24. *Baſengas*, F. Hodie Baſing in agro *Hamtunenſi* prope Baſingſtoke.

Baðan-ceaster. Baðon. Baðe. Baðan. 22,16. 102,2. 122,1. 143,31. 192,13. 193,26. 226,19. 235,9. *Badeceſtre*, Hunt. Hodie Bathe in agro *Sumurſætenſi*, à *thermis* ſic dicta.

Bavaria. 64,24.

Beam-dune. 25,25. *Collis ſtipitibus ſeu trabibus refertus.* Plurium locorum in Anglia nomen, quorum pleraque jam hodie corrupte appellantur *Bampton.* Illud hujus appellationis oppidum, quod noſtri Annales memorant An. DCXI. ſitum eſſe arbitror in agro *Devonienſi* qua *Sumurſætenſibus* adjacet, & vocari hodie Bampton. Cui in primis argumento eſt, quod narratur Cynegilſum, Weſt-Saxonum Regem, ibi prælio dimicaſſe cum Britannis, quos in partes Angliæ Occidentales ſalutis cauſa confugiſſe notiſſimum eſt. Camdenus in *agro Dorſætenſi* ſcribit Beandun (hodie Byndon,) *ubi* (Camdeni verba ſunt) *Cynegilſus anno* DCXIV. *ancipiti prælio Britannos vicit.* Verum prælii locum perperam ibi poſitum eſſe exiſtimo, cùm quod omnia, quibus uſi ſumus, Chronici Saxonici exemplaria ſcribunt Beamdune; tum vero, quod æque probabili conjectura colligi poteſt, apud Bampton, oppidum iſtud in agro *Devonienſi*, eos pugna fuiſſe congreſſos.

Beamfleot. 93,33. 94,15,19. *Beanflot*, F. *Beamfled*, Hunt. Hodie South-Bemflete in agri *Eſſexienſis* parte Auſtrali.

Bearðanig. Barðanig. Beardanig. Bardanig. 31,16. 43,29. 51,11. 102,11. *Barthoneig*, F. *Bardonig*, Hovd. *Berdenay*, *Bardeney*, B. Hodie Bardney ad ripam fluminis *Witham* in agro *Lincolnienſi.* Locum hunc (ut id obiter moneam) eundem facit Camdenus, qui eſt Bedæ *Peartaneu.* Hujus verba in deſcriptione agri *Lincolnienſis* hæc ſunt: *Inde nobilis olim Cœnobii* Beardnea *vel* Peartaneu *vulgo* Bardney, &c. Perperam omnino. Ipſe enim Ven. Beda Eccl. Hiſt. l. 3. c. 11. diſerte ea loca diſtinguit. Ejus verba ſunt: *Denique tempore ſequente, cum præfata Regina* [Offrida] *in eodem Monaſterio* [Beardana] *moraretur, venit ad ſalutandam eam Abbatiſſa quædam venerabilis, quæ uſque hodie ſupereſt, vocabulo Edilhilt, ſoror virorum ſanctorum Edelwini & Aldewini, quorum prior Epiſcopus in Lindiſſi Provincia, ſecundus erat Abbas in Monaſterio quod vocatur* Peartaneu, *à quo non longe & illa monaſterium habebat.* Illud autem *Peartaneu*, non aliud fortaſſe eſt quam hodiernum Partney in agro *Lincolnienſi.*

Bearrucscire. Bearrucscire. Barrucscire. 78,9. 135,25. 138,22. 141,4. 206,28. 207,23. 211,23. *Berrocſcire*, Aſ. *Bearrucſcire, Barrocſcire, Bearrocſcire, Baroceſſire*, F. *Berrucheſcire*, M. *Bearrucſcire, Bercſire, Bercſcire*, Hunt. *Barrocſcire*, D. *Bearrukeſchire, Berkeſire*, Hovd. *Barocſchire, Barcſchire, Barkshire*, B. Bercheria. Hodie Barkſhire. *Ita vocatur à* Berroc *ſylva ubi buxus abundantiſſime naſcitur.* Flor.

Bebbanburh. Bæbbanburh. Bæbbaburh. 19,28. 31,19. 127,34. 199,22. 202,34, 37,43. 203,15. *Bebbanburc*, F. *Bebanburgh*, *Behamburgh*, *Babanburch*, Hunt. *Babbanburch*, *Bebbanburc*, D. *Babanburch*, R. *Behhamburg*, Hovd. *Baenburg*, L. *Bamburgh*, B. K.

vertente

vertente Beda, *Bebbæ caſtrum*: hodie **Bamborrow** in provincia *Northymbrenſium*.

Bec. Bæc. *p*.180,*l*.42. 198,41. 241,28. Galliæ Abbatia, in Ducatu *Normanniæ* & *Rotomagenſi* Diœceſi, prope Riblam fluvium. Hodie *le bec Helouin*, quòd ab *Helvino* fundata erat.

Beꝺan-ꝼoꝛꝺ. Beaꝺan-ꝼoꝛꝺ. Beꝺican-ꝼoꝛꝺ. 22,6. 105,10. 106,20. 107,40. 121,26. 140,7. *Bedeford*, Hunt. L. *Bedforde, Bedeforde*, B. K. *Bedford*, B. W. Hodie **Bedford**, agri *Bedfordienſis* oppidum primarium.

Beꝺan-ꝼoꝛꝺ-ꞅciꝛe. Beaꝺa-ꝼoꝛꝺ-ꞅciꝛe. 140,44. 147,36. *Bedefordſire*, Hov. *Beddefordſchire*, B. Comitatus *Bedfordienſis*. **Bedfordſhire**.

Beꝺanheaꝼoꝺ. 41,22. *Bidanheafod*, F. Locus prælii inter Regem Weſt-Saxonum, & Merciorum. Duabus rationibus in eam perducor ſententiam ut exiſtimem non aliud eſſe quàm hodiernum **Bedwin**, in agri *Wiltunenſis* parte quæ *Bercherienſi* adjacet. 1°. quòd par eſt credere eos prælio fuiſſe congreſſos haud longè à limitibus duorum regnorum. 2°. quòd iſtius nominis pars poſterior teſtari videtur inſignem aliquam pugnam ibi commiſſam fuiſſe; ƿinnan enim Saxonice eſt *pugnare, prælio certare*.

Beꝺican-ꝼoꝛꝺ. v. Beꝺan-ꝼoꝛꝺ:.

Belmunꞇ. 227,14. Oppidum in Ducatu *Normanniæ* prope oram littoralem. Hodie *Beaumont*.

Beneꝼica. 103,29. Unus è tribus fluviis in agro *Hertfordenſi*, inter quos Eadweardus Rex munimentum conſtruxit An. dcccccxiii. Inter *Heortford* & *Ware* duo fluvioli ſeſe in *Lygeam* effundunt, qui alii eſſe non poſſunt quam *Memera* & *Benefica*. Uter vero illorum nomine *Memeræ*, uter *Beneficæ* noſtris majoribus erat cognitus, non niſi levi quadam conjectura aſſequi poſſumus. Ad iſtius ripam cujus alveus eſt propius Occidentem, conſpicitur villa vulgo **Bennington** nuncupata; hoc autem *Ben* in initio utriuſque vocabuli nonnullo eſt argumento, fluvium oppido (quod in ſingulis Angliæ partibus factum videmus) nomen feciſſe. Eſto interim ſuum cuique judicium.

Bennınᵹꞇun. Býnꞅınꞇun. Beneꞅınᵹꞇun. 22,8. 61,21. *Beneſingtun*, Fl. *Beneſintune*, Hunt. *Benetune*, Hovd. *Benſinton*, W. Hodie **Benſon** vel **Benſington** in agri *Oxonienſis* parte *Bercherienſi* finitima. Niſi quis malit eſſe idem quod hodiernum **Bennington** in agro *Heortfordenſi*.

Beoꝼeꝛlic. 52,9. *Beverli*, R. *Beverlith*, B. Hodie **Beverley** in agro *Eboracenſi*.

Beoꝛclea. 193,27. 223,5. *Beorkenlaum*, F. *Berchelai*, Hunt. *Barcheley*, B. *Berkeley*, K. Hodie **Barkley** in agro *Gloceſtr*.

Beoꝛᵹꝼoꝛꝺ. 56,12. *Beorhtford*, F. *Beorford*, W. i.e. *Collis ad vadum*. Hodie **Burford** in agro *Oxon*.

Beoꝛnicaꞅ. 30,2. 44,26. *Bernicii*, M. Northymbrorum regnum diviſum erat in *Deiros* & *Beornicios*. *Beorniciorum* regnum continebat quicquid interjectum eſt inter flumen *Twedam*, & æſtuarium vulgo dictum **the fryth of Edenburrow**.

Beꝛanbýꝛıᵹ. 20,13. *Beranbyri*, Hunt. *Banbyry*, K. Hodie **Banburye** in agro *Oxon*.

S. Beꝛhꞇıneꞅ mýnꞅꞇeꝛ. 232,49. *S. Berhtini Monaſterium*; aliter *Sithuenſe* dictum, juxta *Teroauum*, vulgo *Teroenne*, in *Arteſia*. Hîc S. Berhtinus primus Abbas erat.

Beꞅencun. 231,36,44. Urbs Galliæ Lugdunenſis in agro *Burgundiæ*; hodie *Beſanſon*.

Blaiꞅ. 219,26. 237,43. Oppidum Galliæ Celticæ ad *Ligerim* fluvium; hodie *Blois*.

Boc-leꝺen. 1,9. *Latini*, *Romani*.

Bolhiꝺe-ᵹeaꞇ. 177,1. Hodie **Bulldyke gate**; Janua ab Auſtrali parte Monaſterii *Petroburgenſis*.

Boneual. 144,25. Oppidulum Galliæ, in agro *Carnotenſi*; hodie *Bonneval*.

Boꞅenham. 159,29. 164,32. *Boſanham*, F. D. *Boſeham*, Hovd. Hodie **Boſham** in agro *Suſſexienſi*.

Bꝛaꝺan æ. 36,6. i.e. *latus fluvius*. Hiſt. Eccl. Petroburg. *Bardanea*. Nullus eſt hodie (quem quidem novi) hujus appellationis fluvius; nec è multis qui ſunt in agro *Cantabrigienſi* & vicinis, ſcio quis hic ſit. Si ullus ſub hoc nomine hodie reperitur, ſuſpicor vocari **Broadwater**.

Bꝛaꝺan-

Bradanrelic. *p.* 105, *l.* 35. *Reoric*, F. Inſula aliqua ad oſtium *Sabrinæ* fluminis, inter Comitatus, *Sumurſætenſem* & *Maridunenſem*. Eandem fuiſſe quam hodie dicimus *Stepholme*, plurima ſuadent. Primo enim Codex MS. quem *Cant.* dicimus, legit Steopanreolice, mendoſe opinor pro Steopanreolice. In hujuſmodi quippe errorem facile incidere potuit quivis Librarius, (præſertim Literarum Saxonicarum rudis, quo in numero is erat qui Codicem illum deſcripſit,) ob ſimilitudinem Literarum p & p. Deinde Chronicon Walliæ editum à D. *Powello*, Danorum itinera deſcribens, dicit eos cibi inopia coactos in Auſtrales Wallos tranſiiſſe de *Stepen* (Chronicon noſtrum de Bradanrelic.) ſecutus, opinor, Henricum Huntingdonienſem, cujus verba hæc ſunt: *Et tunc manſerunt in Inſula* Stepen *cum magna miſeria, ita quod cibus eis defecit, & multi fame mortui ſunt*, &c. Accedit quod Cl. Camdenus aſſerit Inſulam hanc Britannice dici *Reoric*. Quod ſi quiſpiam contendat hodiernum *Flatholme* antiquitus dictum fuiſſe Bradanrelic vel Bradanreige (i. e. *lata Inſula*;) & *Stepholm* Steopanrelic vel Steopanreige, nihil repugno.

Bradenford. 33,2. Hodie **Bradford** in agro *Wiltunenſi*; à *lato* Avonæ *vado* quod ibi conſpicitur.

Bramtun. 222,42.

Braure. 216,20. 217,19. Fortaſſe idem quod *Brau*, pagus *Aquitaniæ* ad confluentiam *Durarii* fl. cum *Garumna*. Latinis *Ebromagum*; hodie *Bourg*.

Brecenanmere. 104,20. *Bricenanmere*, F. *Brecanammere*, Hunt. *Bricenamere*, Hovd. *Britannemere*, B. Ad ſecundum circiter milliare à **Brecknock** in Wallia conſpicitur **Brecnockmere.** Arx autem quam in noſtris Annalibus Æthelfleda dicitur expugnaſſe, fuit, opinor, apud ipſum *Brecknock*. Somnerus ſcribit Bretenanmere, & exiſtimat fuiſſe idem quod hodie **Welsh-pool**, in agro *Montgomerienſi*, ſed quibus argumentis iſtam conjecturam adſtruxerit, neſcio.

Brædene. 101, 6. *Bradene*, F. Hodie **Bredon forreſt** in agro *Wiltunenſi*; ab *amplitudine* ſic dicta.

Brent-ford. 149,7,27. *Brendeford*, Hunt. B. *Brenford*, D. i. e. *Brenti vadum*. Oppidum in agro *Middleſexiæ*, in ſinu quodam ubi ſe in *Tameſin* effundit *Brent* fluvius. Hodie **Brentford** vel **Brainford.**

Breodune. 43,25. Terræ portio Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* conceſſa ab Æthelredo Rege Merciorum, cujus nomen antiquum evanuit. Non longe diſtare à *Petroburgo*, conſtat ex Libro de *Swapham*, teſte Hiſt. Petroburg.

Breodune. 53,25. *Briudun, in Provincia Merciorum*, Bed. *Briudunum*, F. Chartas huic Monaſterio conceſſ. vide in Hiſt. Petroburg. p. 342. Hodie opinor **Breedon** in agro *Wigornienſi*: ibi enim eſt antiqua Eccleſia, nunc etiam amplis ſatis reditibus dotata.

Breten-lond. Brýten-lond. Brýton-land. 9,26. 14,16. 124,25. *Britannia. Britannorum terra.*

Bricgſtop. Briſtop. 193,23. 230,21. 241,43. *Bricſtowa*, F. *Brigcſtou*, *Briſtou*, Hunt. *Brycſtoue*, D. *Brikeſtow*, *Briſtolw*, Hovd. *Briſtowe*, L. W. K. *Briſtow*, K. i. e. *pontis locus*. Hodie **Briſtow** in limitibus agrorum *Glouceſtrenſis* & *Sumurſætenſis*.

Brigge. Bricge. 103,24. 155,13. 158, 25. 161,5. 165,23. 166,2. 230,9. *Brige*, D. *Briges*, Hovd. *Brugges*, *Brugge*, *Bruggenorth*, B. *Brigges*, W. Vocabulum hoc uſurpatur in Saxonicis Annalibus ad ſignificandum 1°, *Brugas*, Flandriæ emporium celeberrimum; hodie *Bruges*. 2°, Angliæ caſtrum, quod (ut ait Flor. Wigorn.) ſitum eſt in Occidentali plaga *Sabrinæ* fluminis. Idem eſſe exiſtimat Camdenus quod hodiernum **Bridgenorth**, in Comitatu *Salopienſi*, ab Occidentali parte *Sabrinæ* fluminis. Vulgo etiam hodie oppidum illud **Brigge** vocatur.

Britene. Brýtene. Bretene. 1, 1,12. 2,6,12,18. 5,2,11. 7,22. 8,3. 10,7. 11, 3,6. 12,4. 15,9. 17,23. 18,9. 20,10. 22, 32. 23,13. 24,2. 27,9. 40,6,19. 46,11. 114,6. 123,10. Breoton, Breotonelond, Al. *Britannia*. De vocis Origine vide Camden. Britann. ſub Tit. *Britanniæ Nomen*, & Somneri Gloſſarium in voce *Britannia*.

Bꞃıttaſ. Bꞃettaſ. *p.*1, *l.*10,25. 12,3. 13,5,26,29. 18, 12,16,22. 20, 1,13. 22, 12,22. 90,22,23. 171,18. 182,33. 183, 22,35. *Britanni*; quo etiam nomine nonnunquam vocantur in his Annalibus *Armoricani*.

Bꞃıttıſc. Bꞃẏt. 1,8. 15,4. 17,28,32. 113,35. 182,20. *Brito. Britannus.*

Bꞃıtlanꝺ. 170,41. 183,34. 186,4. 190, 41. 193,30. *Britannorum terra*; tum Wallia tum Normannia.

Bꞃıtpalaſ. 2,25. 7,26. 11,13. 12,11. 20,2. 22,6. 45,9. 57.6. *Britanni.*

Bꞃunanbuꞃh. 112,12. *Brunford*, I. *Brunesburh, Brunesburih, Brunesburh, Bruneburh*, Hunt. *Brunnanbyrg*, *Brunenburh*, Hovd. *Brunneburyh*, B. Prælii locus inter Athelſtanum R. & Anlafum Danum, alioſque. Hodie **Ford** prope **Bromeridge** in agro *Northumbrenſi*, ut opinatur Camdenus. Cæterùm iſtius conjecturæ fides (ſi Florentio credendum ſit) multum elevatur. Dicit ille Anlafum cum Conſtantino in *Humbrum* claſſem ſuam appuliſſe; *cui* (inquit) *Rex Æthelſtanus fraterque ſuus Eadmundus, in loco qui dicitur* Brunanburgh, *cum exercitu occurrerunt.* Ut longe veriſimilius ſit prælio decertatum fuiſſe vel in agro *Lincolnienſi* vel *Eboracenſi*, quàm *Northumbrenſi*, tam longe ſcil. disjuncto ab eo fluvio in quem naves dicuntur applicuiſſe. Oppidum eſt in agro *Ceſtrenſi* hodie **Brunburh** dictum.

Bꞃẏttene &c. v. Bꞃıttene ----

Buccıngahām. 106,4. *Bukingeham*, Hunt. W. *Bukyngham*, B. i.e. (interprete Camd.) *fagorum villa*; bucene enim Anglo-Saxonibus eſt *fagineus*. Oppidum primarium agri *Buccinghamenſis*; hodie vulgo **Buccingam.**

Buccıngahamſcıꞃe. 140,6,43. 147,35. *Ager Buccinghamenſis.* Hodie **Buccingamſhire.**

Bunna, Buna. 91,25. 204,29. *Bononia.* Hodie *Bulogne* in regno Galliarum.

Buꞃᵹunꝺıa. 159,18. *Burgundie.*

Buꞃeſ. 200,37.

Buꞃh. Buꞃch. 38,32. 120,26. 127, 17, 19. 144, 13,24. 156,40. 168,29. 172,39. 173,3,10. 174, 18,36. 176,22,38. 178, 4,7. 181,36,39. 206,27. 211,3,34. 214, 47. 218,11,23. 219,13,40. 227,11. 229, 45. 231,12. 232,6,15,32. 233,14. 235, 20,26,28. 236, 8,40,46. 237, 5,14,17. 244, 16,28. Hodie **Peterburrow** in agro *Northamtunenſi*. Eccleſia hæc primum dicebatur Meꝺeꞅhamſteꝺe, (quod vide infr.) poſtquam vero Kenulfus, ejus loci Abbas, vallo circundediſſet, *Burh* appellari incœpit. Ita vulgus Hiſtoricorum. Videtur autem aliunde nomen traxiſſe, quoniam *Aſſerus*, (qui ante An. DCCCCXCII. Chronicon ſuum ſcripſit, quo ſcil. Kenulfus Abbatiam capeſſit) ita appellat.

Buꞃne. 218,21.

Buꞃnepuꝺu. 107,32. *Bernwode*, W. Hodie **Bernwood forrest** in agri *Buccinghamenſis* parte *Oxonienſi* contermina.

Buttıngtun. Butꝺıgıngtun. 95,4. *Budingtune*, Hunt. Oppidum (teſte Flor. Wigorn.) *in ripa Sabrinæ fluminis ſitum*; & noſtri Annales, Butꝺıgıngtun on Sæfeꞃn ſtaðe, i.e. *Butdigingtun ad ripam Sabrinæ.* Hodie **Buttington,** cui è regione ad Occidentalem *Sabrinæ* ripam objicitur *Welsh-poole. Oppidum id* [Buttingtona] *ad minorem ejuſdem fluminis* [Sabrinæ] *ramum in agro Gloceſtrenſi ſitum eſt*, inquit D. Joh. Spelmannus in Vita Ælfredi R. In quo tamen agro nullum (quod quidem ego ſcio) ejus nominis oppidum ad *Sabrinæ* ripam reperitur. Qui librum edidit, locum iſtum emendavit: *Potius* (inquit) *in agro Salopienſi*, *ibi enim* Buttingtona *eſt ad ipſam Sabrinam ſita, ubi etiamnum munitionum veſtigia videri aſſerunt.* Eſt quidem vel in iſto agro vel certe in ejus limitibus; ſed ſecundum Spedi tabulas, atque etiam Somnerum, qui eas fortaſſe ſecutus eſt, pertinet ad agrum *Montgomerienſem.*

Bẏꞅeꞃeſ-ſtan. 163,25. Hodie **Beverſton** in agri *Gloceſtrenſis* parte *Wiltunenſi* contermina.

Bẏnſıntun. 61,21. v. Bennıngtun:-

Bẏꞃtune. 173,6. *Burhtun*, Hovd. *Burton ſuper Trent*, B. *Burton*, S. K. *Abbatia Byrtunenſis.* Hodie **Burton,** ad ripam fluminis *Trentæ*, in agro *Staffordienſi*.

Bẏſıncun. 159,18. *Biſontium*, Burgundiæ metropolis. Vulgo *Beſanſon.*

C.

Cæꞃe. *p.*50, *l.*26. *Cere*, Hunt. Inter hunc locum & Hæꝼe, Beorhtfrithus prælium commiſit cum Pictis. Loca duo ſunt in agro *Northymbrenſi* decem plus minus mille paſſuum invicem diſtantia, *Carehouſe* & *Heefeld*, paulum ultra vallum Pictorum. Etſi non auſim affirmare ea olim fuiſſe dicta Cæꞃe & Hæꝼe, videtur tamen illud ſuadere tum nominum antiquorum & hodiernorum ſimilitudo, tum etiam locorum ſitus. Circa limites enim Pictorum & Northymbrorum præliatum fuiſſe, non eſt cur dubitemus.

Cæſar Auguſta. 62,35. Tarraconenſis Hiſpaniæ civitas clariſſima: vulgo *Sarragoſſe.*

Calne. 124,14. Hodie **Caln** in agro *Wiltunenſi*, ad ripam fluminis *Caln* ſitum.

Campaine. 204,13. *Campania* in Gallia: hodie *Champagne.*

Caninᵹanmæꞃꞅceꞅ. 140,29. *Caningamerſe*, D. Quam ob cauſam paludes iſtæ, ubicunque fuerint, ita appellarentur, neſcio. Parum interim dubito quin ſatis commode collocari poſſint in agri *Sumurſætenſis* plaga maritima. Ibi enim reperitur Centuria *Cannington* dicta, in qua & oppidum eſt ejuſdem nominis. Adjecto autem vocabulo mæꞃꞅc (quod apud Saxonas *paludem* ſignificat, unde & noſtrum **marſh**) ſatis convenire ſoli naturam non uno argumento colligi poteſt. Primum enim mari adſidet; deinde *paludes* finitimæ quædam ſunt *Brentmarsh* dictæ; in ipſa denique hac provincia eſt locus *Stocklandmarsh* appellatus. His à me ſerius deprehenſis, exiſtimabam ſcriptum fuiſſe incuria Librarii Caninᵹamæꞃꞅc pro Canꞇinᵹamæꞃꞅc, adeoque vertendum duxi *Cantianas paludes.*

Canꞇ-paꞃa-buꞃh. Canꞇ-paꞃa-bẏꞃiᵹ. Canꞇpaꞃe-beꞃi. 28,34. 34,2. 35,16. 37,34. 38, 26,33. 40,15. 42, 3,27. 43,37. 46,3. 47, 16. 48,15. 56,21. 67, 3,8. 74,30. 80,22. 90,7,28. 111,7. 119,33. 138,14. 141, 16, 18. 142,38. 152, 29,32. 153,23. 161,28. 162,19. 168,27. 175, 2,9,26. 176,7. 178, 35. 179, 6,20,24,31,33,40. 180, 8,21,25, 27,28,29,38,42,43. 198,39. 203,40. 208, 4. 211,16. 214,46. 215,35. 218,2,19,31,33. 219,7. 221,45. 222,39. 223,43. 224,40. 225, 5,30,42. 226, 1,4. 229, 12,13,31. 233, 49. 234, 18,32. 235,2. 241,26. *Doruvernia*, Bed. Canꞇpaꞃena buꞃᵹ, Al. *Canturbery*, K. *Urbs populi Cantiani.* Hodie **Canterbury**, agri *Cantiani* caput.

Canꞇ-paꞃe. 12,16. 14,35. 25,28. 27,10. 30,27. 40,1. 41,10. 48,2. 52,17. 56,1. 60, 1,17. 66,30. 69,9. 70,32. 71,23. 73,32. 76, 2. 78,19. 100,24. 127,32. *Cantwari.* **The people of Kent.**

Canꞇ-paꞃa ꞃice. 21,1. 48,6. 73,13. 77, 29. *Cantwarorum regnum.* **The Kingdom of Kent.** Regnum hoc fundatum eſt ab Hengeſto circa annum Chriſti CCCCLVII.

Caꞃiei (rectius ſecundum Cod. *Cot.* Caziei.) 89,7. *Caziacum in Maternam.* Hodie *Chezy.*

Caꞃleol. 198,22. *Karloil*, Hunt. *Cairleil*, D. *Karlel*, H. *Carlel*, R. Hovd. *Carleul*, L. *Caerliel*, *Carlyell*, *Karlell*, *Carlele*, *Carliull*, *Carliol*, *Karloil*, *Carlyl*, K. Hodie **Carlile** in agro *Cumbrenſi.*

Caꞃꞃum. 72,21. 74,4. Hodie **Charmouth** in agri *Dorſætenſis* parte maritima, poſt (c) literam addito (h) ad morem Normannorum.

Caꞅꞇꞃa. 119,6. 120,33. Hodie **Caſtor**, à parte Boreali fluminis *Nen* (hodie **Nyne**) dicti, in agro *Northamtunenſi*. Oppidum etiam eſt in agro *Rutlandenſi* quod hodie **Caſterton** appellatur.

Cathenes. *p.* 1. inter Notas. Hodie **Catenes** in extremis Scotiæ partibus, ad littus Germanici maris ſitum.

Caꝺum. 174,39. 189,15. 212,40. *Cadomus.* Urbs Galliæ Celticæ præclara; hodie *Caen.*

Cealc-hẏꝺe. 63,31. *Cealtide*, Hunt. *Chalthuthe*, W, *Concilii locus. Seſſionis locus* (inquit D. Henr. Spelmannus) *cui hoc aſcribitur Concilium varie apud Authores appellatur*, Chalchuth, Calchuth, Celchyth, Cealtide, &c. *ponitque eum Auctor Antiqq. Britann. Eccl. in Northymbria, Hollinshedus vero rectius in regno Merciorum.* Utinam locus aliquis idoneus in regno Merciorum reperiri poſſet, in quo celebratum hoc fuiſſe,

atque

atque alia etiam Concilia diceremus. Nec enim quiſquam facile ſibi perſuadere poteſt, Offam, Merciorum Regem, in regno Northhymbrorum Concilium congregaſſe. Fieri tamen potuit ut Offa, privatis quibuſdam rationibus nobiſque incognitis adductus, de jure ſuo quaſi cederet. Certe eorum conjecturæ quibus viſum eſt in regno Northhymbrorum locum hunc collocare, haud parum fidei conciliat 1°, Quòd Northymbrorum nonnulli ibi celebratis Conciliis interfuerunt. 2°, Quòd in agri *Lancaſtrenſis* parte ea quæ *Ceſtrenſi* adjacet, ejuſdem nominis (cum leviori ſaltem mutatione quàm in locorum nominibus hodiernis fere deprehendimus) oppidum conſpicitur, ſcil. *Kelcheth.* Et ſane ſi Northymbris aliquid fuerit in iſtis Conciliis negotii, non eſt cur dubitemus quin locus conventui deſtinatus circa duorum regnorum limites conſtiterit.

Ceaſter. Cæſter. *p.*46, *l.* 7,9. 60,16. 63,2. 120,39. 178,36. 179, 10,23. 201, 21. 222,22. 224,31. 241,30. Hæc appellatio in noſtris Annalibus uſurpatur ad deſignanda loca longe diverſa. Pag. 46, l.7,9. 60,16. 63,2. ſignificat *Eboracum*; p. 120, 39. *Wintoniam*: ob eandem omnino rationem. Duæ enim iſtæ ſedes Epiſcopales κατ' ἐξοχὴν Ceaſter dicuntur, utpote quarum altera erat regni Northymbrenſis, altera Weſt-Saxonum Metropolis. P.201, l.20. 222,22. denotat idem oppidum quod hodie dicimus **Cheſter, Weſt-Cheſter.** Sax. Legeceaſter, quod vide. Neque aliud per hoc vocabulum ſignificatur p.178, l.36. 179,10,23. 224,31. Etſi enim qui in iſtis locis memorantur fuerint Epiſcopi *Lichfeldenſes*, ideo tamen ibi dicuntur Epiſcopi de *Ceaſter*, quod Petrus, Epiſcopus *Lichfeldenſis*, eam ſedem Epiſcopalem ad *Ceaſter* (hodie **Cheſter**) tranſtulit; unde (ut id obiter moneam) Epiſcopi *Lichfeldenſes* ab Hiſtoricis ſubinde vocantur Epiſcopi *Ceſtrenſes*; & iſte Petrus in Saxonicis Annalibus Epiſcopus *Licifeldenſis* ſive *Ceſtrenſis* appellatur.

Episcopi Litchfeld.

Cedenac. 43,26. Terræ portio quædam ab Æthelredo, Merciorum Rege, Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* conceſſa, cujus tamen appellationis nulla hodie in iſtis partibus veſtigia deprehendimus.

Cent. Centlond. 13,29. 22,1. 26, 8,17. 29,18. 44,17. 46,16,23,25,27. 47,22. 48, 20,23,27,36. 52,21. 69,3. 70,29. 74,24. 78, 23. 87,20. 91,31. 97,33. 102,31. 108,21. 128,26. 138,33. 139,9. 146,23. 149,27. 163,9. 194,6. *Cantium.* **The County of Kent.**

Centingaſ. Centiſcan. 101,15. 130,4. 141,2. *Cantiani.* **The Inhabitants of Kent.**

Ceorteſ-ige. Ceorteſ-ege. 121,1,5. 185, 36. 216,33. *Ceorteſei*, Bedæ Cod. C. (Sed *Ceroteſei*, W. *Certeſei*, T.) *Certeſie*, Hovd. L. W. i. e. *Creoti Inſula*, Bed. Hodie **Chertſey** in agro *Surreienſi* ad ripam *Tameſis* fluminis.

Cerdiceſforð. 18,2,17. *Cerdicesforda in fluvio Avenæ*, Eth. *Certicesford*, Hunt. i. e. *Cerdici vadum.* Fluvii *Avenæ* vadum in Occidentali parte agri *Hamtunenſis*, hodie **Charford.** *Hic enim* (inquit Camd.) *ille*, [Cerdicus] *collatis cum Britannis ſignis, ita eos fregit, ut non ſolum imperii ſui fines protenderit, ſed etiam facile bellum poſteris tradiderit.*

Cerdiceſleag. Cerdiceſleah. 18.23. i. e. *Cerdici campus*, à Cerdico ibi cum Britannis acie dimicante. Hodie (ut opinatur Cl. Somner.) **Chardley** in agro *Buccinghamenſi*. Verum, ſi loci nomen aliquod huic ſono affine repertum eſſet in regno Weſt-Saxonum, mallem ibi collocare. Cerdicus enim & Cynricus octo ante annos quam apud Cerdiceſleag cum Britannis dimicarunt, eoſdem apud Cerdiceſforð (hodie **Charford** in agro *Hamtunenſi*) acie ſuperarant; Britanni autem, poſtquam Duces iſti regno fuiſſent potiti, verſus Occidentem quotidie paullatim ſeſe receperunt.

Cerdiceſora. 15,11. 18,10. *Certiceſore*, Hunt. *Sardicheſore quæ nunc vocatur Gernemuth*, B. i. e. *Cerdici littus*; ita dictum à Cerdico qui ibi naves ad terram applicuit. Antiquis *oſtium Garienis*, unde hodie **Yarmouth** in agro *Norfolcienſi*; quod (ut obſervavit Camd.) olim ab Occidentali fluminis ripa ſtetit, donec conditum erat novum

hoc oppidum. Non deſunt interim viri graves, qui opinantur Cerdicum naves ſuas appuliſſe in portum *Hamtunenſem* (hodie **Southamton,**) & *Calshot* in ipſa fluminis ora (quod exiſtimat Camd. corruptum eſſe pro *Caldshore*) eſſe Saxonum Ceꞃdiceꞅoꞃa. Hanc certe ſententiam confirmat Matt. Weſtmonaſterienſis collatus cum noſtris Annalibus. Hi an. DXIV. referunt Stufum & Wihtgarum naves appuliſſe ad Ceꞃdiceꞅoꞃa; eoſdem *in Occidentali parte Britanniæ applicuiſſe* dicit Mat. Weſt.

Cice. *p.*225, *l.*13. *Chicce*, Hunt. *Chich*, L. Hodie **S. Oſythe** in agro *Eſſexienſi*; ſic dict. quod ibi in S. *Oſithæ* (ſive *Oſgithæ*) memoriam, ædem ſacram poſuit Ricardus Epiſcopus *Lundenenſis* circa An. MCXX. Camd.

Cinᵹeꞅdelꝼ. 119, 18. i. e. *Regis foſſa.* Itinere inter *Rameſienſe* Monaſterium & *Peterburrow* alluvionibus impedito, Canutus Rex viam magnis operibus conſtravit, quæ Hiſtoricis noſtris dicitur *Kingsdelf.* Ita Camd. Quicunque is fuerit locus à noſtris Hiſtoricis *Kingsdelf* appellatus, certum eſt *Canuti viam* per iſtud vocabulum in noſtris Annalibus deſignari non poſſe. Charta enim, in qua hujus mentio fit, conceſſa erat Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* ab Eadgaro, longe ante Canuti tempora. Præterea terminatio dælꝼ non *viam ſtratam* indicat, qualis fuit Canuti iſta, ſed *foſſam*, quæ primum in iſto ſolo paludoſo ad exhauriendam vim magnam aquarum ducta fuiſſe videtur.

Cinᵹeꞅtun. Cẏninᵹeꞅtun. 111,6. 125,7. *Kingeſtone*, B. i. e. *regia villa.* Hodie **Kyngſton.** Plurium oppidorum per Angliam nomen; illis primum fere inditum, vel quòd ibi Reges ſedes ſuas poſuerint, aut conſecrati fuerint, aut etiam præclarum aliquod facinus obierint. Quod memorat Chronicon noſtrum eſt in agro *Suthreienſi*, ad ripam fluminis *Tameſis.*

Ciꞅꞅeceaꞅteꞃ. Cicaeꞅteꞃ. Ciceaꞅteꞃ. 96, 15. 111,6. 125,7. *Ciſſaceaſter*, F. *Ciceſtria*, F. Cont. *Ciſſaceſtre*, D. *Ciſſa, de cujus nomine* Ciceſtria, *quam ipſe fundavit, nomen ſortita eſt*, W. Ciſſa autem iſte fuit Rex Suth-Saxonum ſecundus. Hodie **Chicheſter** in agro *Suſſexienſi.*

Cleuceſtria. Cloeciſtria. Claudia. 178,37. 179,4. 179,22. *Glawornia.* **Gloceſter.** Scriptor iſtius Tractatus Latini, in quo horum nominum (ut & *Eſſeciſtriæ* &c.) facta eſt mentio, videtur fuiſſe Monachus Normannicus, aut certe alius quiſpiam, nominum Anglicanorum haud ſatis peritus.

Cliꞅtun. 132,16. Idem, opinor, oppidum quod hodie in agri *Dorſætenſis* parte *Sumurſætenſibus* contermina vocatur **Cliftun**, i. e. *Villa ad clivum ſita.* Miſſo enim quod ſcriptio literæ ꞅ pro ꝼ, ob earum ſimilitudinem, error eſt Librarii facillimus; Annalium noſtrorum anno MCI. qui hujus oppidi meminit, Dani poſtquam Peonnho villæ ignes admoviſſent, Cliꞅtun incendiſſe dicuntur. Peonnho autem hodie eſt **Pen** in agro *Sumurſætenſi*, quod à **Cliftun** quatuor circiter mille paſſuum abeſt.

Cliꝺeꞃn. 139,1. *Chiltern*, Hunt. *Cyltern*, Hovd. Hodie **Chiltern hills** qui *Oxonienſem* agrum à *Buccinghamenſi* diſterminant. In Chronico enim Saxonico An. MIX. Dani ex agro *Cantiano* dicuntur in *Oxonienſem* tranſiiſſe per Cliꝺeꞃn. *Per ſaltum qui dicitur* Clitern, F. Nec ſane eſt cur quiſquam dubitet, quin omnes ejuſmodi montes crebris arboribus ea ætate veſtirentur.

Cliue. 36,16. Hodie **Clyff** in agro *Northamtunenſi*, in ſinu fluvioli qui in *Nen* ſeſe exonerat.

Cloꝼeꞅhoo. Cloueꞅhoo. Cloueꞅhou. 55, 13. 70,19. *Clovesho*, G. T. Hodie fortaſſe **Abbyndon** in agro *Bercherienſi.* Cujus quidem rei indicia haud obſcura deprehenduntur in *Libro Abbandunenſi*, quem laudat Camdenus. Primo enim, dubium non eſt quin locus ille alio nomine primum cognitus fuerit, nec antea Abbanꝺun dici cœperit, quam ibi Ciſſa Rex *Abbatiam* conſtruxerat. Secundo, diſertis verbis tradit Liber iſte, locum eum antiquitus *Sheovesham* fuiſſe appellatum, quod ſive Librarii oſcitantia, ſive alio quovis caſu, pro *Cleovesham* poni facile potuiſſe, inficias ibit nemo harum rerum mediocriter peritus. Tertio, Loci hujuſce deſcriptioni optimè reſpondet Anglo-Saxonum Abbanꝺun, præſertim ſi ejus ſitum ſpectes, in ipſo ſcil. regni umbilico, unde locus evadit

Liber Abbandunensis.

dit in primis opportunus, in quo ad ardua regni negotia tractanda quotannis conveniatur. *Sheoveſham* ita deſcribit Liber Abbandunenſ. *Hic ſedes Regia, hic, cum de regni præcipuis & arduis tractaretur negotiis, concurſus fiebat populi.* Quoties etiam Cloſeſhoo occurrit in his Annalibus, ibi Concilium fuiſſe celebratum narratur. Imo decretum erat in Concilio *Herudfordiæ* celebrato, 24. die menſis Septembris, An. D. DCLXXIII. *Ut bis in anno Synodus congregetur: ſed quia diverſæ cauſæ impediunt, placuit omnibus in commune ut Calendis Auguſti in loco qui appellatur* Cloſesholi *ſemel in anno congregetur.* Hæc certe, meo judicio, fidem tantam huic conjecturæ afferunt, ut haud facile ſanus quiſpiam, ſi modo *Libri Abbandunenſis* auctoritatem admittat, in hac re hærere poſſit.

Decretum A. 673.

Cluniʒ. Clunni. Clunie. 221,37. 231, 22, 28,43. 234,36. 235, 22,29,32. 236,10,32, 34,41. 237,7. *Cluniacum.* Hodie *Clunny* in Comitatu *Burgundiæ.*

Colne. 93,8. Fluvius in agro *Eſſexienſi*, cujus fons prorumpit in ejuſdem agri parte Comitatui *Cantabrigienſi* contermina; nec longe à *Colceſtria* (quod oppidum præterfluit) fluviolis quibuſdam auctior in mare ſeſe effundit. Hodie **Colne.**

Colneceaſtep. 108,23. 109,16. Hodie **Colcheſter** in agro *Eſſexienſi*, ad ripam *Colne* fluvii.

Coludeſburh. 44,32. *Urbs Coldana*, & *Coludi urbs*, Bed. *Hic* S. Ebba (uti Cl. Dugdal. ex veteri MS. Bibl. *Bodl.* adnotavit) *juſte, ſobrie ac pie vixit; an vero ibi Religionis cultum primo inſtituerit, an ab anteceſſorum ſtudiis inſtitutum invenerit, incertum.* Olim Prioratus de *Coldingham* dicebatur; Cella ſcil. Prioratûs *Dunholmenſis.* Hodie **Coldingham**, in ea Scotiæ plaga quæ vulgo **the Marches** vocatur, à S. meaſc *limes*, eſt enim ibi terminus inter Scotiam & Angliam.

Copfeſ ʒeate. 124,20. *Corueſgeate*, D. *Corueſgate*, Hovd. i. e. *Corſi janua.* Eſt autem **Corfe** caſtrum vetuſtum in medio Inſulæ **Purbecke** dictæ, in agro *Dorſætenſi*; cui ʒeate adjectum videtur indicare, Ælfritham Eadweardo Regi (qui hic interfectus dicitur) inſidias ſtruxiſſe in ipſo caſtri veſtibulo, ſive via ad caſtrum ducente.

Copnpealaſ. 91,9. 129,9. *Cornewayle*, K. *Cornwalli. Cornubiæ incolæ*, antiquitus (una cum *Devonienſibus*) *Danmonii, Dunmonii*, & *Damnonii* dicti. Commode admodum vox (ut conjectat Camd.) deducitur à Brit. *kernaw, corn*, cornu; *ſi quidem procurrentibus promontoriis veluti cornibus mari incumbit.* Proculdubio Britannicæ eſt originis; cùm nulli non cognitum eſt, Britannorum partem (poſtquam gens ea à Saxonibus præliis compluribus fuiſſet ſuperata) eo demum præſidii cauſſa confugiſſe.

Coſham. 146,37. Hodie **Coſham** in agro *Wiltunenſi.*

Coſteſfopð. 43,27. Terræ portio ab Æthelredo, Merciorum Rege, Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* conceſſa. Nomen, opinor, antiquum amiſit (ut omnia fere loca quæ in iſta Charta memorantur) niſi dicendum ſit eſſe idem quod hodiernum **Cosford** in agro *Warwicenſi.*

Cotingham. 240,28. Hodie **Cottingham** in agro *Northamtun.*

Couentpe. 173,6. 235,8. *Conventria* in Hiſtoriis noſtris nonnunquam vocatur. Hodie **Coventry** in agro *Warwicenſi.*

Cpæcilaðe. Cpeccaʒelaðe. 101,4. 147,6. *Criccelade*, F. *Crickelad*, F. W. *Criccelad*, D. *Greglade quæ modo dicitur Kirkelade*, Hovd. B. *Crikelade*, Hunt. *Criklade*, B. Hodie **Cricklade** in agri *Wiltunenſis* parte Boreali. Hujuſce nominis inde originem petunt nonnulli, quòd credunt ibi antiquitus Græcas literas floruiſſe. Unde Bromptonus Hiſtoricus, p. 814. *Secundum quoſdam fuerunt duo Studia in Anglia, unum de Latino, & aliud de Græco, quorum unum Græci poſuerunt apud* Greglade, *quæ modo dicitur* Kirkelade, *& ibidem Linguam Græcam pro tempore docuerunt*, &c. Verum commentum iſtud merito tribuunt alii eorum imperitiæ, utpote qui ne linguam quidem vernaculam ſuam intellexerint. Cpecca enim Saxonice eſt *amnis, torrens in majorem fluvium labens*, & laðian *purgare, exonerare*; unde non dubium eſt quin vocabulum profluxit; cum eo loci in fluvium *Tameſin* ſeſe aquæ exonerant. Vide Somneri Gloſſ.

Gloſſ. ad calcem X. Script. in voce *Gregglada*; & Ælfredi M. Vitam, p. 136, &c.

Cꞃeccanꝼoꞃꝺ. Cꞃecᵹanꝼoꞃꝺ. Cꞃeacanꝼoꞃꝺ. *p.*13, *l.*27. *Creganford*, Hunt. i. e. *Creccæ fluminis* (nunc *Craye*) *vadum.* Hodie **Crayford** in agro *Cantiano.*

Cꞃeꞇa. 10,26. *Creta. Crete.*

Cꞃiꝺianꞇun. 124,5. *Cridiatun*, F. Hodie contracte **Kirton** in agro *Devonienſi*; ſic dictum quid ſitum eſt ad ripam fluminis *Credeni*, (nunc *Credy*,) quod ſe in *Iſcam* exonerat. Hæc olim erat ſedes Epiſcoporum *Devonienſium.*

Cꞃiꞅꞇeꞅ cẏꞃic. 152,2. 161,37. 170,9. 173,31. 179,3. 180,35. i. e. *Chriſti Eccleſia*: *Cantwarenſis* ſcil. Eccleſia, quam Romanorum opere antiquitus factam, & in media urbe ſtantem, recuperavit S. Auguſtinus Monachus, & Chriſto dicavit.

Cꞃulanꝺ. Cꞃoẏlanꝺ. 119,26. 173,8. 183,32. i. e. (interprete Ingulpho) *cruda & cœnoſa terra. Crowland*, B. hodie **Crowland** in agro *Lincoln.* Hîc Monaſterium conſtruxit Rex Æthelbaldus Anno Chriſti DCCXVI. Crowland Monasterium.

Cuᵹᵹeꝺic. 35,44. Loci nomen in Charta Wulfheri Regis Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* conceſſa, qui alio certe nomine hodie cognoſcitur.

Cumbꞃa lanꝺ. Cumeꞃ-lanꝺ. 115,4. 130, 28. *Cumbreland*, D. *Cumberland*, Hunt. H. Hovd. B. *Cumbrorum terra.* **The County of Cumberland.** Ita dici volunt nonnulli, quod ſæviente Anglo-Saxone, Cambri diu hîc ſederunt. Verum opinatur Cl. Somnerus *Cambriam*, & *Cumber* in voce *Cumberland*, terræ utriuſque qualitatem exprimere: denotare ſcil. *terram impeditam*, ſive aſperis & acuminatis montibus, ſive paludibus & ſtagnis; quo ſenſu nos hodie dicimus **to cumber.** Poteſt etiam (ut idem exiſtimat) deduci à *cam* Britannico, curvus, & *bro* terra, regio, ſeu *bre* mons. Vide Somneri Gloſſar. ad calcem X. Script. in voce *Cambria.*

Cunꝺoð. 86,26. *ad monaſterium quod dicitur* Condath, F. *Condatum ſuper Scaldim in Belgio.* Vulgo *Condé ſur l' Eſcaut.*

Cuꞃboil. 225,11. 237,46. *Curbolium* in Galliis. Corbeil.

Cƿanꞇa-ƿic. 74,1. Mendoſe pro Canꞇ-ƿic, quomodo legit Cod. *Laud. Cwentawic*, F. Idem quod Canꞇ-ƿaꞃa-buꞃh, hodie **Canterbury**, agri *Cantiani* urbs primaria.

Cƿaꞇbꞃicᵹe. 97,5,15. (Bꞃicᵹe legit Cod. *Cant.*) *Cantbricge*, Ethelw. *Quatbrig*, F. *Quantebridge*, W. *Quadruge*, Hunt. Hodie (ut opinatur Somnerus) **Cambridge** in agro *Gloceſtrenſi* non longe à ripa fluminis *Cam* dicti, quod ſeſe in *Sabrinam* effundit. Verum hujus conjecturæ fidem multum labefactat, quod hodiernum **Cambridge** duo plus minus mille paſſuum abeſt à *Sabrina* flumine; arx autem quam Dani ibi erexiſſe dicuntur, non alio conſilio videtur fuiſſe conſtructa, quam ut hoſtes à tranſitu iſtius fluvii prohiberentur. Multa certe ſuadent Cƿaꞇbꞃicᵹe non aliud eſſe quam hodiernum **Bridgenorth** in agro *Salopienſi.* Primo enim Codex quem *Cant.* dicimus, legit Bꞃicᵹe; **Bridgenorth** autem hodie vulgo vocatur *Brigge.* 2°. Ad ripam *Sabrinæ* ſitum eſt. 3°. Ad primum milliare à **Bridgenorth** oppidum eſt hodie **Quatford**, & ad ſecundum, aliud **Quat** dictum; adeo ut veriſimile eſt non longe inde abeſſe Cƿaꞇbꞃicᵹe.

Cƿichelmeꞅ-hleaƿe. 135,30. *Cuiccelmeslawe*, F. *Chichelmeslaue*, Hunt. *Cwichelmelow*, Hovd. i. e. *Cwichelmi agger.* Hodie **Cuckamsley hill**, in agro *Bercherienſi.* In qua appellatione (ut id obiter moneam) eſt manifeſta ταυτολογία, ex ignorantia Linguæ Saxonicæ profecta. Idcirco enim paullatim additum eſt **hill**, quod ignorabant Saxonicum hleaƿe ſignificare *aggerem, tumulum.* Idem vitium obſervari poteſt in pleriſque aliis Locorum nominibus.

Cẏmeneꞅ oꞃa. 14,18. i. e. *Cymeni littus*, qui ibi naves ad terram appulit. *Nunc nomen amiſit, ſed fuiſſe prope* Wittering [in agro *Suſſexienſi*] *Charta Donationis quam Cedwalla Rex Eccleſiæ Selſienſi fecit, planiſſime convincit.* Camd.

Cẏnemæꞃeꞅꝼoꞃꝺ. 68,23. *Kimeresford*, F. i. e. *Regis præclarum vadum.* Non dubito quin idem ſit quod hodiernum **Kempsford**, in agri *Gloceſtrenſ.* plaga *Wiltunenſi* finitima. Anno enim DCCC. quo hujus loci injecta eſt mentio, narratur Æthelhelmum è *Hwicciis*,

[i. e.

[i.e. *Gloceſtrenſibus* & locis vicinis] per hoc vadum tranſiiſſe, eique occurriſſe Weoxtanum cum Wilſætenſibus. Hodiernum vero **Kempsford** ſitum eſt ad ripam fluminis, in ipſis finibus agrorum, *Gloceſtrenſ.* & *Wiltunenſis.* Neque quenquam movere debet veteris ac novi nominis diſſimilitudo, cum major in aliis compluribus reperitur, quæ tamen eundem omnino locum deſignare certiſſimum eſt.

Cynet. *p.*135, *l.*34. *Kenet*, F. D. *Keneta*, M. Hodie **Kennet** in agro *Wiltun.*

Cyninᵹeſ clife. 62, 29. *Kyngesclive*, *Kyngsclive*, Hunt. Prælii locus inter Regem Northymbrorum & rebelles quoſdam illius ſubditos, ſed in qua parte iſtius regni fuerit, non reperio. Plurima ſunt loca in regno Northymbriæ **Clifton** appellata.

Cynᵹeſ dælf. v. Cinᵹeſ dælf:·

Cyninᵹeſ tun. v. Cinᵹeſ tun:·

Cynomannia. 170,37. v. Manſ:·

Cyppanham. 84,22. 85,36. *Cipenham*, Hunt. *Chipenham*, Hunt. B. i.e. *Villa mercatoria*; à cyppan, *mercari*, & ham *vicus*, *oppidum*, *villa*. Hodie **Chipnam** in agro *Wiltunenſi.*

Cyrenceaſter. Cyrnceaſter. 22,15. 29, 5. 85,36. 86,3. 151,29. *Cirrenceaſtre*, Aſ. *Cireceſtere*, Hunt. *Circeſtre*, L. B. Antiquis *Corinium* & *Durocornovium*. *Britannis* (inquit Camd.) *eſt Caer Cori, Caer Ceri*; unde & deductum nomen Saxonicum videatur. Verum mavult Cl. Somnerus petere à Sax. cyrran, *vertere*, *flectere*; quod hîc viæ illæ Romanorum Conſulares tranſverſe ſe interſecarunt. Hodie **Citeter** in agro *Gloceſtr.*

Cyricbyriᵹ. 104,10. *Cereburih*, Hunt. *Cyrebury*, B. Hîc Æthelfleda, Merciorum Regina, caſtrum conſtruxit. Hodie, opinor, **Chirbury**, in agro *Salopienſi.* Ibi ſcil. vadum eſt in ipſis limitibus agrorum, *Salopienſ.* & *Montgomerienſis*; adeoque opportunum ſatis quod contra Wallorum incurſiones muniretur. Opinatur D. Guil. Dugdalius eſſe idem quod hodiernum **Monks-Kirkby** in agro *Warwic.*

D.

Dæᵹ-ſtan. Dæᵹſan-ſtan. 24,9. *Degſaſtan*, F. Hunt. i.e. *Degſæ lapis*, interprete Beda. Loci cujuſdam nomen in partibus Angliæ Borealibus. Parum dubito quin ſit idem qui hodie **Dauſton**, in agro *Cumberland.*

Dælreoðaſ. 2,8. 24,8. *Dalreudini*, Bed. Dalreaðinᵹaſ, Al. i.e. *cohors hominum ſub Reoda.* Qui erant, & unde hoc nomen ſortiti ſunt vide p. 2. l. 7. hujus Chronici.

Dænemearce. Denmarce. 134,31. 151, 18,25. 152,37. 154,32. 174,22. 176,14. 177,41. 178,17. 182,34. 183,10,27. 185, 40. 191,41. 222,9. *Denmercia.* **Denmark.** i.e. *Danorum fines.* Terminos enim vocarunt Anglo-Saxones mearcaſ. Unde illud *Gaweni Douglaſii*

Or of the Goddis quha maid the here arriſe
At our marchis, miſknawing our eſtate.

Aut quis te ignarum noſtris Deus appulit oris?

S. Dauið. 235,11. Lat. *Menevia.* Hodie **The Biſhoprick of Saint Davids** in agro *Penbrochienſi.* Ita dicta à S. Davide ejus loci Epiſcopo, qui eo ſedem tranſtuliſſe fertur.

Dearne rice. 29,23. 32,7. *Deirorum regnum.* Continebat quicquid regni Northymbrenſis interjectum erat inter flumina, *Humbrum* & *Twedam*; Comitatus nempe *Eboracenſem*, *Lancaſtrenſem*, *Weſtmorlandiæ*, *Cumberlandiæ*, *Northymbriæ*, & Epiſcopatum *Dunholmenſem.* Vocabulum vulgo deducitur à *ferarum* copia; Sax. enim ðeor eſt *fera.*

Defenaſ. Denaſ. 70,21. 95,9. 98,18. 100,21. 117,9. 129,22. 131,17. *Devonienſes.* **The Inhabitants of Devonſhire.** Antiquis (una cum *Cornwallis*) *Donmonii*, *Dunmonii* & *Damnonii* dicebantur.

Defenaſcyre. Defnanſcyre. Defnaſcyre. 74,19. 84,31. 93,24. 124,4. 129,19. 151, 7. 158,12. 165,10. *Deueneſire*, *Daueneſcyre*, Hunt. *Daveneshire*, Hovd. *Deveneſchire*, B. *Devenchire*, *Devenſchyre*, K. *Comitatus Devonienſis.* Hodie **Devonſhire.**

Dene.

Dene. Denas. Dæniſcan. Dæniſce men. *p.64, l.*18. 72,22,34. 73,22,24. 74,5,13. 81. 1,5,25,32. 82,7. 86,15. 87,28. 88,36. 93,16. 96,19,28,33. 97,12. 98,13,33,38. 99,7,8, 33. 100,24. 101,25,33. 102,22. 103,36. 110,12,14,37. 126,4,23. 130,9. 131,14. 132,14. 133,2. 135,6. 139,24. 151,18. 153, 6. 171,7. 177,21,34. 191,4. *Davi.* The Danes. Ita dicti in his Annalibus, qui Angliam tot annos divexarunt ac diripuerunt.

Deomod. 195,39. *Deomedum*, F. *Demetia.* Walliæ pars Auſtralis, continens agros *Maridunenſem, Penbrochienſem*, & *Cardiganenſem.* Non alium autem eſſe locum hunc, apertè conſtat ex verbis Henr. Hunt. *Et tunc* [Dani] *manſerunt in Inſula Stepen cum magna miſeria, ita quod cibus eis defecit, & multi fame mortui ſunt, -----receſſerunt ipſi in Deomodum.* Ut enim à *Stepholme* in Comitatum *Maridunenſem* tranſitus eſt ſatis brevis, ita inde in Hiberniam (quo ſe contuliſſe dicuntur) trajectus commodiſſimus.

Deoraby. 106,15. 114,23. *Dereby, Derebi*, Hunt. *Derebi*, E. Hodie Darby, agri *Darbienſis* oppidum primarium, quodque toti Comitatui nomen præbet. Vox ſignificat *ferarum habitaculum*; à deor *fera*, & by *habitatio.* Niſi quis malit deducere à bi *juxta* & Brit. *dur* aqua, quoniam ad ripam fluminis ſitum eſt.

Deorbiſcire. 171, 14. *Derbyſchire*, B. *Ager Derbienſis.* Derbyſhire.

Deorham. 22,15. 68,15. i. e. *ferarum habitaculum.* Plurimorum locorum in Anglia nomen, quorum duo in his Annalibus memorantur. Is, cujus mentio facta eſt An. dlxxvii. hodie vocatur Durham in agro *Glocestr.* Qui vero An. dccxcix. memoratur, Wihtburgæ nempe ſepultura celebris, hodie Derham appellatur in agro *Norfolcienſi*, à Florent. *Dirham* dictus. Aſt Durham, agri *Dunholmenſis* oppidum primarium, ſemper in hoc Chronico Dunholm dicitur.

Derieſtope. p. 1. inter notas.

Deras. 44,25. *Deiri.* The Inhabitants of that Kingdom. v. Dearnerice:.

Deraƿuda. 46, 10. *Ferarum ſylva.* Ea nempe in qua conſtitit Monaſterium *Beverlacenſe.* In his enim Annalibus dictum eſt, Johannem Archiep. *Ebor.* abdicato Archiepiſcopatu, ſe contuliſſe ad Monaſterium ſuum in Deraƿuda; notum autem eſt ac quod notiſſimum non aliud iſtud fuiſſe quam *Beverlacenſe*, in agro *Eboracenſi.*

Dereuord. 36,4. Locus hic memoratur in Wulfheri Charta conceſſa Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi.* Alio neſcio quo nomine hodie cognoſcitur.

Dic. 101,11. i. e. *foſſa.* Videtur ea primum fuiſſe ducta ab Orientalibus Anglis ad prohibendos Mercios ab incurſionibus; nominatim à S. Eadmundo, Merciorum Rege, ſi Florentio credimus. Is enim foſſam hanc vocat *limitem S. Regis Edmundi.* Ad illam in agro *Cantabrigienſi* hodie conſiſtunt Kech, Burwell, Kirtling, oppida.

Dyfelin. 113,30. 178,43. 179,20. *Diveline*, Hovd. *Eblana.* Hodie Dublin. Omnia fortaſſe à *Lifny* flumine, quod oppidum illud attingit.

Dodeſdorp. 118,37. Hodie Doſtrop in agro *Northamtun.* mille paſſuum à *Petroburgo* ad Septentrionem.

Dol. 183,35. Urbs Galliæ in *Britannia* minore. Hodie *Dol.*

Dofre. Dofra. 162,20,22,23. 163,9. 167,1. 201,4. *Douere, Doure*, Hunt. *Dovere*, D. K. *Dowere*, Hovd. *Dover*, B. *Dovore*, T. *Dubris.* Hodie Dover, portus celebris in agro *Cantiano.* Nulli dubium eſt quin Anglo-Saxonum nomina Dofre & Dofra ab antiquo Romanorum vocabulo *Dubris* profluxerint. Unde vero *Dubris*? Schedulæ quædam MSS. Cl. Somneri de portubus *Cantianis*, duplicem de hac re conjecturam exhibent. Opinatur primùm ille non à ratione abhorrere ſi quis deducat à Britannico *dyffrin*, vallis, quo quidem modo celebris iſta vallis in Comitatu *Denbigienſi* vocatur *Dyffrin cluyd*, i. e. vallis incluſa, quippe quæ ab omni parte, præter Septentrionalem, montibus cingitur. Deinde, putat commode ſatis derivari poſſe à Britannico *dufr, dur*, ſive *dyfr*, fluvius, (*Dowerdwy* enim Giraldus Cambrenſis in *Itinerario Walliæ* interpretatur *fluvium Dewæ.*) Utrique conjecturæ *Dubris* hujus natura admodum favet. Si ejus

ejus ſitum inter duos *colles* eminentes reſpicias, locum obtinet prima; ſin *fluvium* per oppidum decurrentem, & in mare ſe ſtatim exonerantem, ſeſe magna cum ſpecie veri offert ſecunda. Utut ſe res illa habet; non poſſum non hîc adnotare, nonnullos rerum Anglicanarum Scriptores Saxonicum Doꝛꝑe male interpretari *Doroberniam*, (hodie Canterbury.) Tradunt nempe Euſtacium, Comitem *Bononienſem*, maximas turbas in urbe *Cantwarenſi* feciſſe, dum domum de Anglia revertebatur; quas tamen Annales Saxonici (quibus, cum magnam Antiquitatis ſpeciem præ ſe ferunt, multum certe deferendum eſt) aſſerunt concitatas fuiſſe in Doꝛꝑe, i.e. *Dubri*, nec Euſtacium in urbe *Cantwarenſi* manſiſſe, niſi ut ſe ſuoſque cibis reficeret.

Domuc. *p.*68, *l.*10. *Dommoc*, Bed. Dommocceaꝛꞇeꝛ, Al. *Domoc*, G. Idem, opinor, oppidum quod Beda *Dunmoc* vocat, hodie Dunwich, in agri *Suffolcienſis* ora maritima. Hanc certe conjecturam plurimum confirmat quod de Alfhuno Epiſcopo in his Annalibus traditur. Dicitur is diem obiiſſe apud Suðbeꝛı, hodie Sudbury in agro *Suffolcienſi*, & ſepultum fuiſſe apud Domuc. Quo autem in loco illum credamus tumulatum, niſi in Eccleſia Cathedrali de Dunwich, cujus ipſe erat Epiſcopus? præſertim cum in eodem agro mortem obivit. Ea fuit ſedes Eaſt-Anglorum Epiſcoporum, quam ibi fixit Felix, poſtquam eos ad fidem Chriſtianam convertiſſet; deinde à Biſo Epiſcopo in duas diviſa eſt, adjecta *Elmhamenſi*; utraque demum in unam coaluit circa An. Dom. DCCCCLV. Poſtea ſedem ad *Thetfordiam* tranſtulit Herfaſtus, 22. Epiſcopus; & ad *Norwicum* Herbertus Loſinga, Epiſcopus 24.

Episcopi de Dunwich

Doꝛceꞅceaꞅꞇeꝛ. Doꝛcceaꞅꞇeꝛ. 30, 16, 19,25. 97,35. 121,18. *Dorcinca*, (*Dorcic*, C.) Bed. Doꝛceceaꞅꞇeꝛ, Al. *Doreceſtre*, Hunt. *Dorcheceſtre*, L. *Dorkeceſtre*, B. *Dorceſtre*, W. Hodie Dorcheſter, in agri *Oxon.* parte *Bercherienſi* finitima. Fuit per multos annos celebris ſede Epiſcopali, quam ibi conſtituit Birinus; ſed, regnante Willelmo primo, eam Remigius *Lincolniam* tranſtulit, *ne, quod Canonibus prohibetur* (inquit Camd.) *in tam modica civitate Epiſcopi nomen vileſceret.*

Episcopi de Dorchester.

Doꝛe. 71,30. Locum hunc eſſe in agro *Eboracenſi* ſatis conſtat ex his Annalibus ad An. DCCCXXVII. atque etiam ex Florentio Wigorn. cujus verba ſunt: *Rex Occidentalium Saxonum Egbertus, expulſo regno Wiglafo, regnum Merciorum ſuo ſubjecit imperio. Deinde ſuam movit expeditionem ultra Humbri flumen. Cui Northimbrenſes in loco qui* Dore *vocatur occurrentes*, &c. Quo autem nomine hodie vocatur, (antiquum enim exuiſſe certum eſt) ignoro.

Doꝛꞅæꞇaꞅ. Doꝛꞅæꞇaꞅ. 74,12. 129,38. 146,25. 165,11. *Dorſet*, *Dorſete*, B. Antiquis *Durotriges*, à Brit. *dwr* aqua, & *trig* incola. Quo etiam ſenſu Anglo-Saxonum Doꝛꞅæꞇaꞅ (è voce Britannica & Saxonica compoſitum) dicitur à *dwr* ſeu *dur* aqua & ꞅæꞇaꞅ *incolæ*, quod à ꞅıꞇꞇan *incolere*. *Eorum enim regio per* 50. *plus minus mille paſſuum mari Britannico obverſa, ab occaſu in ortum protenſa jacet.* Camd. The Inhabitants of Dorſetſhire.

Doꝛꞃıꞇceaꞅꞇeꝛ. 24,25. *Dorobernia.* Canterbury. Deducit Somnerus à Brit. *dur* aqua, Sax. ꞃıꞇan *Optimates*, & ceaꞅꞇeꝛ *oppidum*, *urbs*, ut ſit *ad aquam poſitum Procerum ſive Optimatum oppidum.*

Dꞃıꝼꝼelða. 50,3. *Dyrffeld*, St. Hodie Driffeld in agri *Eboracenſis* parte quæ Eaſt riding vocatur.

Dublınıa. v. Dıꝼelın.

Duneꞅꞇaple. 224,13. *Dunſtapola*, *Dunſtapula*, F. C. *Dunſtaple*, Hunt. *Dunſtapell*, B. *Dunſtapill*, K. Hodie Dunſtaple in agro *Bedfordienſi*.

Dunholm. 181,34. 184,20. 193,6,44. 195,35. 204,1. 207,5. 208,33. 233,6. *Dunhelm*, F. *Durem*, *Durham*, B. Hodie Durham, Epiſcopatus *Dunholmenſis* oppidum primarium. v. Deoꝛham.

E.

Eaðeꞅbẏꞃıꝧ. 104, 6. *Edesbirh*, Hunt. *Edesbury*, B. Locus in quo Æthelfleda caſtrum conſtruxit. Hodiè (ut opinatur Camdenus) Eddesbury in agro *Ceſtrienſi*, in ſaltu celebri the Forreſt of De la Mere, *in quo* (inquit) *ſuam urbeculam* Eadesbury *poſuit.*

ſuit Æthelfleda Mercia, quæ exoleto jam nomine rudetum effectum the Chamber in the Forreſt vocatur. Nec dubium quin hîc ponendus eſt locus, ſi modo Wedsburrow in agro Staffordienſi, non autem Wardburrow in agro Oxonienſi, ſit Anglo-Saxonum Ƿeaꞃꝺbyꞃiᵹ:·

Eaꝺmunꝺeꞃbyꞃiᵹ. S. Æꝺmunꝺ. *p.* 158, *l.*30. 206,25. 215,7. 225,41. i.e. *S. Eadmundi civitas*; ab Eadmundi Regis religioſiſſimi corpore hûc tranſlato ſic dicta. Hodie vulgo Bury in agro *Suffolcienſi*.

Eaꝺulꝼeꞅ næꞅꞅe. 168,2. i.e. *Eadulfi Promontorium*: hodie the Neſſe in agro *Eſſexienſi*.

Ealꝺ-mynꞅꞇeꞃ. 156,26. 168,39. 170,33. i.e. *vetus Monaſterium*, quod eſt *Wintoniæ*. Illud, opinor, quod S. Suithinus, XVII. iſtius ſedis Epiſcopus, conſtruxit; atque Ealꝺmynꞅꞇeꞃ dici cœpit, poſtquam ibi Eadweardus ſenior Niꞃan mynꞅꞇeꞃ (i.e. *novum Monaſterium*) erexiſſet Anno Chriſti DCCCCIII.

Ealꝺ-Seaxe. 12,14. 13,2. 62,38. 88,7. 159,8. i.e. *Antiqui Saxones*: ii ſcil. qui Saxoniam Germanicam incoluerunt, poſtquam Anglo-Saxones in hac terra ſedem poſuiſſent.

Eaꞅꞇ-Cenꞇinᵹaꞅ. 138,16. *Cantii Orientalis incolæ*.

Eaꞅꞇ-Enᵹle. Eaꞅꞇ-Enᵹlaꞅ. Eaꞅꞇ-Enᵹlan. 13,5. 27,8. 30,21. 31,7. 33,14. 39,4. 71,3,6,24. 73,31. 78,29,33. 80,5. 86,3. 87,21. 88,28. 90,19. 92,14,15. 93,21. 94,36. 95,22,25. 96,8. 97,13,20. 98,20. 99,16. 101,2. 102,5. 107,34. 108,2,30. 109,19,21. 127,12. 133,36. 134,21. 139,17,26. 140,40. 143,3. 150,12. 151,1. 155,20. 157,1. *Orientales Angli*. The Eaſt-Angles. Ab Anglo-Saxonibus incolis, & Orientali loci ſitu. Regnum autem Orientalium Anglorum continebat Comitatus *Northfolciæ*, *Suthfolciæ*, & *Cantabrigiæ*, cum Inſula *Elyenſi*. Quas provincias, una cum *Huntandunenſi*, antiquitus incolebant *Iceni*.

East Anglorum Regnum

Eaꞅꞇ-Fꞃancan. 90,33. *Franci Orientales*. The Eaſtern Franks.

Eaꞅꞇ-Seaxe. Eaꞅꞇ-Sexaꞅ. 13,3. 24,17. 68,11. 70,33. 93,2. 94,32. 95,20. 96,10. 97,33. 100,36. 103,33. 108,22. 109,20. 128.25, 138,35. 140,40. 149,35. 150,2. *Eſtſexe*, Hovd. B. *Eſſex*, B. K. *Orientales Saxones*: à Saxonibus incolis, & Orientali agri iſtius ſitu. Hodie the County of Eſſex. Agrum hunc, una cum *Middleſexienſi*, incolebant *Trinobantes*.

Trinobantes.

Eaꞅꞇ-Seaxna ꞃice. 73,13. 77,29. *Orientalium Saxonum regnum*. The Kingdom of the Eaſt-Saxons. Regnum hoc continebat Comitatus *Eſſexiæ*, *Middleſexiæ*, *Hertfordiæ*que partem.

East Saxonum Regn.

Eaxan-ceaꞅꞇeꞃ. v. Exanceaꞅꞇeꞃ:·

Ecᵹbyꞃhꞇeꞅ ꞅꞇan. 85,6. Be eaꞅꞇan Sealꞃuꝺa, (aiunt hi Annales,) i.e. *ab Oriente Sealwudæ*, hodie Selwood in agro *Sumurſætenſi*. Non alius, opinor, locus quam hodiernum Brixton circa limites Occidentales agri *Wiltun*. qua *Sumurſæt*. eſt contermĭnus. *Unde* Ecgbrihtſtonam *perducti* (*nobis hodie, ni fallor*, Brixſtona) *juxta ſaltum, Regi ſub ſignis conſtiterunt*. J. Spelman. Vit. Regis Ælfredi, p. 33.

Eꝼeꞅio. 6,20. *Epheſus*.

Eᵹe. 118,38. 119,8. Hodie Eye in agro *Northamtun*. prope Peterburrow.

Eᵹiꞃꞇa. 3,12. 5,14. *Ægyptus*.

Eᵹleꞅꞃuꞃꝺe. v. Æᵹleꞅꞃuꞃꝺe:·

Eᵹoneꞅham. 22,8. *Ignesham*, Eth. *Eigneſham*, F. *Aegneſham*, Hunt. *Egeneſham*, G. Hodie Enſham in agro *Oxon*.

Ellenꝺun. 70,24. *Ellandun, i.e. mons Eallæ*, F. *Hellendune*, M. *Elendune*, Hunt. Hodie, opinor, Wilton in agro *Wiltunenſi*. Cui certe conjecturæ ſatis teſtimonii præbent Chartæ laudatæ à Cl. Camdeno, in quibus diſerte dicitur --- Weolſthanus *Ellanduni Comes*, i.e. *Wiltoniæ*: & --- *Ellanduni* i.e. *Wiltoniæ Monaſteriolum poſuit*.

Eliᵹ. Elẏ. 41,14. 118,6. 152,21. 176,17. 177,20,35. 181,4,8. 215,8. *Ely*, B. Hodie the Iſle of Ely. Paluſtris iſtius regionis pars Auſtralior. An (ut tradit Ven. Beda) ita dicta fuerit quod anguillis abundarit, adeoque interpretanda *Anguillarum inſula*; an vero à Græco ἕλος quod *paludem* ſignificat; an etiam ab *Helig* Brit. quod *ſalices* ſignificat, quarum plenæ fere ſunt ejuſmodi paluſtres regiones, incertum.

Embene.

Embene. *p.87,l.6. Ambianum ad Somum.* Amiens in Picardy.

Engla felda. 80,29. *Englefeld*, Hovd. *Englefelde*, B. *Anglefeld*, W. i. e. *Anglorum campus.* Hodie **Inglefield** in agro *Bercherienſi*, non procul à **Reding**. Ab inſigni aliqua, ſive ſtrage ſive potius victoria, nomen ſortitus eſt; eâ fortaſſe in Annalibus hiſce memoratâ, quam à Danis reportavit Æthelwulfus, Comitatus *Bercherienſis* Dux.

Engla land. Ængla land. Engle-land. 23,27. 26,22. 41,34. 42,5,13,40. 43,8. 64,6. 145,19. 150,9. 151,27. 153,11,16,23. 154,6,25. 155,7,29. 156,24. 157,28. 161, 14. 174,39. 176,12. 180,5,36. 181,39. 182, 8,29,41. 183,5,7,42. 184,6. 185,33,44,46. 186,2,32,44. 187,13,47. 188,8,44. 189,28, 43,48. 190,7,11,24,37,38,42. 192,14,21, 32. 193,8. 194,42. 196,27,29,41. 197,8,10, 16,25,32,42. 199,18. 206,21. 207,6. 208, 45. 209,40,44. 210,1,32. 212,9. 214,16,40. 215,21. 218,15. 220,45. 222,2,12. 223,34. 224,33. 225,9. 226,32. 227,8,46. 228,18, 41,43,48. 229,18. 230,29,32. 231,8,32,45. 233,13,24,39,45. 234,1,4,20,43. 235,23, 42. 236,5,38. 237,36,43. 238,20. 241,45. 242,40. 243,18,28,38. 244,12. *Anglorum terra. Anglia.* Cum Anglo-Saxonum Heptarchia in unius Egberhti ditionem conceſſiſſet circa An. DCCC. promulgato is edicto Engla land vocari terram hanc juſſit; ab *Anglis* facta appellatione, qui ex tribus Germaniæ populis Britanniam incolentibus erant fortiſſimi.

Engle. Englaſ. Angle. Anglaſ. 11,17. 12,9,14. 13,4. 14,12. 23,14. 114,4,18. 121,33. 122,24. 123,32. 139,13. 149,26,38. 151,20. 156,4. 197,27. *Angli.* Germaniæ populus, qui Vortigerno Britannorum Regi, crebris Scotorum ac Pictorum incurſionibus exagitato, ſubſidio venerunt; Britanniſque poſtea ſuis ſedibus exutis, terram hanc occuparunt.

Ænglisc. 1,7. 25,30. 31,3. 47,21. 99,7. 110,11,14. 110,37. 153,6,11. 171,7. 172, 24. 182,21. 194,13,19,29. 195,3,26. 198, 27. 199,34,45. 200,5. 201,3. 202,39. 210, 41. 230,41. *Anglus.* **An Engliſh man.**

Eofer-wic. Eofor-wic. Efer-wic. Euor-wic. Eofer-wic ceaſter. Euer-wic. 7,28. 28,10. 32,3. 43,7,42. 45,18. 54,31. 55,10, 24. 60,27,31. 61,11. 62,25. 66,22,26. 79, 1,10. 80,2. 106,39. 110,24. 116,1. 120,1, 19. 121,19. 127,18. 147,40. 170,18. 171, 8. 172,19. 174,11,28 175,9. 179,11. 181, 32. 209,5. 211,13. 215,24. 218,4. 221,43. 222,35. 225,45. 229,32. 241,11. *Eouerwic, Eouorwic, Euerwic,* Hunt. *Eouerwic*, D. *Eworwic*, Hovd. *Eboracum*: quaſi dicas ea-ure-wic, i. e. *caſtrum ad vel ſecus aquam Ure.* Somn. Antiquorum *Eboracum* ſive *Eburacum* non aliunde deduci opinatur Camd. quam ab *Uro* flumine, hodie *Ouſe*, ad cujus ripam ſitum eſt. Hodie **York**, agri *Eboracenſis* oppidum primarium.

Eſendic. 35,41. *Aſendike*, I. Foſſa quædam in agro *Cantabrigienſi* Terminatio enim dic indicat eſſe *foſſam*; & Charta, Abbatiæ *Croylandenſi* conceſſa, eam vocat *Seweram* de **Aſendyke**; *Sewera* autem (teſte Spelman.) nihil aliud eſt quam *foſſa in locis paluſtribus ducta ad aquas eliciendas.* (Unde in paludibus de *Romney*, qui ſeſe in mare rivi exonerant, vocantur **the Sewers**; & viri, quibus cura eorum purgandorum committitur, **a Commiſſion of Sewers.**) Foſſa vero hæc (ut ex Ingulpho diſcimus) erat terminus Borealis Inſulæ *Croylandenſis.* Ejus verba hæc ſunt: *& ipſa aqua de* Aſendyke *eſt quinta aqua claudens ab illo loco Inſulam prædictam contra Aquilonem uſque ad* Aſwictoft. In Aquilonari iſtius Inſulæ parte oppidum hodie eſt, **Foſdike** vocatum, quod fortaſſe ab hac foſſa nomen traxit.

Sewera.

Eſſeciſtria. 178,35. Hodie **Exeter**, in agro *Devonienſi.* v. *Cleuceſtria.*

Eſtun. 240,28. Hodie, opinor, **Eaſton** in agro *Leiceſtr.* qua *Northamtunenſi* adjacet.

Euesham. 143,1. 184,1. *Eoueſham*, F. *Heueſham*, Hovd. *Eueſham*, B. *Eviſham, Evyſham, Eweſham, Eveſham*, K. Hodie **Eveſham** ſive **Eſham** in agro *Wigornienſi.*

Eureus. Eueneus. 217,11. 235,11. *Eburovicum.* Hodie *Evreux* in *Normannia.*

Exan-ceaſter. Eaxan-ceaſter. Exe-ceſter. 83,32. 84,4,10. 93,26,28. 94,26. 96,13. 133,8. 238,2. *Eaxanceſter*, F. *Exanceſtre, Exceſtre*, Hovd. *Exceſter*, L. i. e. (vertente

tente Flor.) *Civitas Exæ.* Antiquis *Iſca*, & *Iſca Danmoniorum.* Hodie **Excester, Exeter**, in agro *Devonienſi* ad ripam *Iſcæ* fluminis, Saxonibus Ex & Exa dicti.

Exan-muð. *p.*132,*l.*7. 160,33. *Exammuth*, Hunt. i.e. *Exæ oſtium.* Hodie **Exmouth** in agro *Devonienſi.*

F.

Faueꞃꞅꝼelꝺ. 244,7. Hodie (ex conſenſu omnium Hiſtoricorum qui de Stephani Regis morte loquuntur) **Feversham** in agro *Cantiano.*

Feaꞃnꝺun. 111,1. *Ferandune*, Hunt. *Farandon*, B. i.e. *mons filiceus.* Hodie **Farrington** in agro *Bercherienſi.*

Feaꞃnham. 93,4. i.e. *Vicus filiceus.* Hodie **Farnham** in agro *Surreienſi.*

Feðanleaᵹ. Feðanlea. 22,23. *Fethanleah*, F. *Fedhalnea*, *Fedhanlea*, Hunt. *Frithenleia*, W. Hodie, opinor, **Frethern** in agro *Gloceſtrenſi*, ad ripam Orientalem fluminis *Sabrinæ.* Miſſo enim quod Mat. Weſt. legit *Frithenleia*, par omnino eſt credere, prælium iſtud cum Britannis, cujus mentio facta eſt in his Annalibus, circa limites Angliæ ac Walliæ, fluvium ſcil. *Sabrinæ*, fuiſſe commiſſum.

Feþeꞃmuð. 35,41. Locus in agro (ut videtur) *Lincolnienſi*, cujus nomen antiquum exolevit; nec ulla ejus veſtigia in iis partibus deprehenduntur.

Fiꝼ-buꞃᵹaꞅ. 146,18. i.e. *Quinque civitates*: illæ, opinor, quas ereptas de manibus Danorum ab Eadmundo Rege, diſerte memorant Annales noſtri An. DCCCCXLII. Unde etiam nomen traxiſſe veriſimile eſt; quod ſcil. Rex ita proſpera uſus eſt fortuna, ut omnes uno anno in ſuam poteſtatem redegerit.

Fiꝼbuꞃhinᵹaꞅ. 143,8. *Fifburgenſes.* Incolæ 5. civitatum. v. Fiꝼbuꞃᵹaꞅ:·

Finchamꞅteꝺe. 206,29. Hodie **Fynchamsted** in agro *Bercherienſi.*

Flanꝺꞃeꞅ. Flanꝺꞃan. 183,15. 145,43. 204,29. 209,9. 211,2. 216,45. 220,5,35, 36,38. 222,5. 230,45. 231,11. 232,47. *Flandria. Flandri.* Laurentius Noelus credit *Flanderland* dici quaſi Fleonꝺꞃa lanꝺ, i.e. *fugitivorum terra*, eo quod in iſtam regionem, deſertam nempe & ſecuram, ſeſe recipere ſolebant utlagati. Quo etiam ſenſu incolæ *Flemings* dicebantur, fortaſſe à ꝼlyma *profugus*, *vagabundus*, *exul.*

Abel lay slane upon the ground
Curst Cain flemit and vagabound.

David Lyndſey.

Nec profecto videtur Vir eruditus perperam judicium feciſſe; ſi quidem ex hiſce Annalibus conſtet, utlagatos haud paucos eo ſe præſidii cauſa contuliſſe.

Flemiꞅce. 184,2. *Flamingi.* v. Flanꝺꞃeꞅ:·

Floꞃentie. 170,15. *Florentia*, urbs Hetruriæ clariſſima. Hodie *Florence.*

Folceꞅ-ꞅtan. 166,33. *Folkſtane*, *Felkeſtan*, *Folcaſtan*, T. i.e. (vertente Lambardo) *Lapis populi.* Hodie **Folcston**, in agro *Cantiano* oppidum maritimum, quod temporibus Romanorum floruiſſe numiſmata quotidie ibi inventa perſuadent. *Camd.* Hoc in loco Guortimeri excidium ac monumentum poni mavult Somnerus (ut ex quibuſdam illius Chartis MSS. didici) quam apud *Stonar* in Inſula *Thanet*, ubi vulgo (& ab ipſo etiam Camdeno, Ninii auctoritate freto) ſtatuitur. Ita enim Ninius de ſupremo Vortimeri ſeu Guortimeri contra Anglo-Saxonas prælio; ---- *in campo juxta* lapidem tituli, *qui eſt ſuper ripam Gallici maris.* De *Stonar*, de *Thanet* ne verbum unum. Adeo ut eam Camdeni aliorumque conjecturam hoc ſolo inniti conſtet, quòd *Stonar* videtur apte ſatis reſpondere *tituli lapidi.* Verum *Stonar* corrupte ſcribitur pro *Eſtanore* & *Eſtanores*, ut dilucide apparet ex Charta conceſſa Abbatiæ S. Auguſtini à Willelmo Conq. ---- *Ego Willelmus Rex Anglorum*, &c. *Sciatis quod ego volo & præcipio ut ſanctus Auguſtinus & Abbas Wido firmiter & honorifice teneat omnes rectitudines ſuas & conſuetudines ad* Eſtanores, *tam in aqua quam in terra*, &c. Sub eo etiam nomine occurrit in Charta Willelmi Rufi, aliorumque, Henrici ſcil. primi, Stephani, Joannis. *Eſtanore* igitur nihil aliud eſt quam *Ora* ſive *littus Auſtrale*, (quo ſenſu loca in quæ naves ſuas primum appulerunt Cerdicus & Cy-

menus

Laurent. Noel

menus dicuntur Lenðiceꞃopa & Lymeneꞃopa.) His adductus rationibus ſuſpicari ſe dicit Vir Cl. aliquo errore contigiſſe ut apud Ninium *lapidem tituli* legatur mendoſe pro *lapidem populi*; quod ſi concedatur, dubium non eſt quin locus idem fuerit, qui hodiernus **Folcſtan.**

Folieꞃ. *p*.35, *l*.41. Locus aliquis circa limites agrorum, *Northamtunenſis* & *Lincolnienſis*, alio certe nomine hodie cognitus.

Fꞃancan. 62,38. 76,19,24. 86,11. 87,31. 89,10. 90,22. 178,20. 183,41. 196,24,29. 215,1. *Franci.*

Fꞃance. 62,36. 188,49. 196,33. 200,40. 201,9,14. 211,2. 215,17,21. 216,39. 217,8. 219,24,28. 220,3,5,34. 221,16,21,41. 222,12. 227,10,15,40. 231,1,9. 233,42. 234,43. 236,49. 243,12,25. Francia. *France.*

Fꞃanc-lanð. v. Fꞃonc-lonð :-

Fꞃanc-ꞃice. 186,4. *Francorum regnum.*

Fꞃencıꞅc. 133,9. 167,28. 168,23. 176,30. 177,22,27. 184,22. 185,8. 192,44. 193,13. 195,26,39. 199,45. 200,5. 201,28. 210,41. 230,40. *Francus.*

Fꞃeoꞃıcbuꞃne. 62,20.

Fꞃeꞅıꞅc. Fꞃıꞅan. 88,9. 98,13. 99,4,5,6. *Friſii, Friſones.*

Fꞃomuð. 129,36. 146,4. *Fromi oſtium,* in agro *Dorſætenſi*, ubi ſcil. ſe in ſinum illum ad quem **Poole** oppidum adſidet, *Fromus* exonerat.

Fꞃonc-lonð. Fꞃanc-lanð. 73,5. 86,7,11,15. 106,32. 183,36. *Francorum terra.*

Fullanham. 85,39. 86,6. *Fullonham,* Aſ. *Fulenham*, Hunt. *Fulanham*, D. *Fullenham*, B. Hodie **Fulham** in agro *Middleſexienſi*, ad ripam *Tameſis* fluminis.

Ᵹ.

Ᵹaꝼul-ꝼoꞃð. 70,21. i. e. *vadum tributarium.* Hodie (opinor) **Camelford** in agro *Cornubienſi*, quod oppidum alicubi vocari *Gaſſelford* aſſerit Camdenus. In hoc autem eſſe agro eo magis credendum eſt quod ibi Danos cum Wallis (quorum pars *Cornubiam* incoluit) prælium commiſiſſe Annales noſtri teſtantur.

Ᵹallıa. 9,28. 10,10. Gallia. *France.*

Ᵹalƿalaꞅ. 2,16,28. 32,21. 39,13. 47,26. *Galliæ incolæ.* Galli fortaſſe *Armoricani*, ea nempe Britonum pars, quæ, devicta ab Anglo-Saxonibus hac terra, in Britanniam *Armoricanam* trajecit. v. Ƿeallaꞅ :-

Ᵹeᵹneꞅbuꞃh. 143,5. 145,24. *Geainesburh, Geignesburh*, F. *Gainsburh, Geinesburgh*, Hunt. B. *Gainesburh*, D. W. *Geagnesburi*, *Gainesburg*, Hovd. *Geagnesburch*, L. ---*Æthelredi filiam Gainorum Comitis*, Flor. An. DCCCLXVIII. Hodie **Gainsburrow** in agro *Lincolnienſi*.

Ᵹent. 86,7. *Gandavum.* Flandriæ Metropolis. Vulgo *Gand.*

Ᵹeꞃboꞃneð. 184,15. *Gerboreth*, F. *Gerberei*, Hunt.

Ᵹeꞃmanıe. 12,14. *Germania.*

Ᵹeƿæðe. 181,25. Mendoſe, opinor, pro Tƿæðe, *Tweda* fluvio, quo Anglia à Scotia longo ſpatio diſcluditur.

Ᵹılðene buꞃh. 168,34. 173,13. i. e. *inaurata urbs.* **Peterburrow**, ita dictum quòd Leofricus Abbas iſtud Monaſterium auravit. v. Chron. Sax. An. MLII.

Ᵹıllınᵹa. 148,33. *Gilligaham, Gillingaham*, F. *Gilingeham*, G. *Gillingham*, Hovd. *Gillyngham*, B. *Gillingam*, K. Saltûs & oppidi nomen in agro *Dorſætenſi*. Hodie **Gillingam, Gillingam-forreſt.**

Ᵹlæꞅtınᵹabyꞃıᵹ. Ᵹleꞅtınᵹabyꞃıᵹ. Ᵹlaꞅtınᵹbyꞃı. 47,5. 150,36. 154,17. 184,32. 225,40. 234,30. *Glaſtingabyrig*, Eth. *Glaſtingebirh, Glaſtinbirh*, Hunt. *Glaſtingberi*, E. Hodie **Glaſſenbury** in agro *Sumurſætenſi*.

Glaſtingenſe cœnobium. 179,12. **The Monaſtery of Glaſſenbury.** Quàm præclara de hujuſce Monaſterii antiquitate prædicantur, illud nempe à Joſepho Arimathenſi originem repetere, &c. omnibus notiſſimum eſt.

Ᵹleaƿan-ceaꞅteꞃ. Ᵹleaƿe-ceꞅteꞃ. Ᵹleƿceꞅteꞃ. Ᵹlou-ceꞅteꞃ. 22,16. 105,15. 107,6. 163,17. 186,21. 190,9. 198,31. 199,7. 200,9. 207,20. 223,25. 224,37. 227,30. 230,21,37. 241,18,38. 242,20. *Glæceſtria*, M. *Gloceſtre, Gloeceſtre*, D. *Glouceſtre*, Hunt. Hovd. Urbs primaria agri *Gloceſtrenſis*; hodie vulgo **Gloſter.** Antiquis *Clevum* & *Glevum*.

Ᵹleaƿ-

Ᵹleap-ceaꞅꞇꞃe ꞅciꞃe. Ᵹlep-ceꞅꞇꞃe ꞅciꞃe. *p.*150,*l.*17. 155,24. 221,34. 223,38. *Ager Gloceſtrenſis.* **Gloſterſhire.** Comitatum hunc, una cum *Oxonienſi*, olim incolebant *Dobuni.* *Dobuni.*

Ᵹoꞇan. 11,1. *Gothi.* **The Goths.**

Ᵹꞃæꞇecꞃoꞅ. 36,5.

Ᵹꞃanꞇanbꞃẏcᵹe. Ᵹꞃanꞇabꞃicᵹe. Ᵹꞃanꞇebꞃiᵹe. 82,14. 189,25. 140,1. *Grantebrige*, Hunt. Hovd. *Grantabric*, *Granthebrige*, *Grantebryge*, D. *Grauntebrigge*, Hovd. Hodie **Cambridge**, agri *Cantabrigienſis* oppidum primarium.

Ᵹꞃanꞇabꞃẏcᵹꞅcẏꞃ. 139,17. 140,42. *Grantebrycge*, Aſ. *Cantebrigeſire*, Hunt. Hovd. *Grantebridgeſcire*, Hunt. *Cantebriggeſchire*, B. *Ager Cantabrigienſis.* **Cambridgeſhire.** *Iceni...* Comitatum hunc, una cum *Norfolcienſi*, *Suffolcienſi*, & *Huntandunenſi*, incolebant olim *Iceni.*

Ᵹꞃena-ƿic. Ᵹꞃene-ƿic. 144,6. 145,40. 148,21. *Grenewic*, F. Hovd. *Greenwic*, Hunt. *Grenwic*, Hovd. *Grenewich*, B. Hodie **Grœnwich** in agro *Cantiano.*

Ᵹꞃiꝼꝼineꞅ ᵹehealꝺ. 169,23. i.e. *Griffini caſtellum.* Per hoc puto non deſignari certum loci nomen quod multo antea obtinuerat; ſed ideo tunc dictum Ᵹꞃiꝼꝼineꞅ ᵹehealꝺ, quòd Griffini (qui eo tempore erat Rex Wallorum) ibi fuerit Curia Regalis. Hoc ſi admittatur, non alibi ponendus eſt locus quam in agro *Flintenſi* apud **Rutland-caſtle.**

Ᵹẏpeꞅƿic. 126,18. 127,25. 139,13. *Gippeſwic*, D. Hovd. *Gipeſwich*, G. *Ypeſwich*, K. Hodie **Ipswiche** in agro *Norfolcienſi.*

H.

Hæꝼe. 50,26. *Heve*, Hunt. Hodie fortaſſe **Hœfeld**, in agro *Northymbrenſi.* vid. Eæꝼe :.

Hæꞅꞇinᵹaꞅ. 141,3. 172,29. 200,19. *Heſtinga*, F. *Haſtings*, Hunt. Hovd. *Haſtinge*, *Haſtinges*, L. Oppidi ac portus nomen, ab Haſtingo Danico pirata fortaſſe petitum: is enim ubi exſcenſionem prædabundus fecit, *Hastingenses.* caſtella nonnunquam conſtruxit, teſte Aſſero. Ab hoc etiam latrone ea ætas Danos ſeu Normannos vocavit *Haſtingenſes*, ſub quo nomine ſæpe occurrunt apud rerum Anglicanarum Scriptores. Hodie **Haſtings** in agro *Suſſexienſi*, è v portubus, quos **Cinque-ports** vocant, capitaneus. Forſan ab hæꞅꞇe, *æſtus maris*, inquit Somn.

Haᵹuꞅꞇalꝺ. Haᵹuꞅꞇalꝺ-éé. Haᵹuꞅꞇalꝺ-ea. Haᵹuꞅꞇalꝺeꞅham. 45,6,19. 46,5,60. 29,32. 63,5. 64,30. 69,14. *Heſtaldesham*, *Heſtaldeſige*, D. *Heſteldesham*, *Heſtaldasham*, R. *Heſtoldesham*, G. *Exſeldesham*, K. Hodie **Herham**, in Provincia *Northymbrenſi.* In eo videntur deprehendi nonnulla veſtigia *Axeloduni* antiquorum. De hoc loco ita *Ricardus* Prior Haguſtaldenſis: *Eſt in Northanhymbrorum provincia haud procul à Tina flumine, ad Auſtrum ſita villa, nunc quidem modica & raro cultore habitata, ſed ut Antiquitatis veſtigia teſtantur, quondam ampla & magnifica. Hæc autem à rivulo ibi decurrente, & quandoque ad modum torrentis exuberante* Heſtild *nomine*, Heſtoldesham *quaſi prædium* Heſtild *vocatur.*

Hamꞇun. 104,24. 106,11. 107,21. 109,3. 125,16. 128,34. 140,25. 171,15,25,29. 201,24. 242,32. *Hamptune*, Hunt. Duorum oppidorum nomen; alterum hodie **Southamton**, alterum **Northamton**; utrumque agri ſui primarium. Illud ita dictum eſſe opinatur Camdenus, quod ſitum eſt ab Auſtrali parte fluminis *Teſt* (olim *Anton*) appellati: hoc, quod poſitum eſt in Boreali ripa *Aufonæ* fluvii, ut ſit quaſi *Northafandon*, contracte **Northamton.** Quòd ſi à fluviis iſtis nomen ſortita ſunt, cur non ita primum appellabantur? Certum enim eſt, utrumque oppidum multis ſeculis nomine Hamꞇun, ſine adjectionibus Suð- & Noꞃð- cognitum fuiſſe. Crediderim ego non aliunde deducenda eſſe quam à Sax. ham & ꞇun, tunc autem ad vitandam ſermonis ambiguitatem præpoſita fuiſſe **North** & **South** (ab eorum ſitu,) poſtquam in oppida paulo celebriora excreviſſent, adeoque in ore omnium crebrius verſabantur.

Hamꞇun-ꞅcẏꞃe. 56,28. 78,8. 85,8. 97,34. 128,26. 129,44. 131,6. 133,15. 135,25. 138,23. 141,4. *Hantunſcire*, F. *Hamteſchyre*, M. K. *Hamtoneſyre*, *Hantuneſcyre*, Hunt.

Hunt. *Hamteshire, Suthamtcſchire*, B. An apud Saxonas Hamtunſcyre Provinciam *Northamtunenſem* ſignificarit, neſcio; certe in his Annalibus ſolum Comitatum *Suthhamtunenſem* deſignat. Hujus pars Mediterranea ad *Belgas*, maritima ad *Regnos* antiquitus pertinebat.

Belgæ. Regni.

Heaburneahᵹ. *p*.46, *l*.19.

Heamſtede. 211, 23. Oppidum aliquod in agro *Bercherienſi*; in quo tria ſunt hodie **Hamſted** appellata.

Heanbyriᵹ. 43, 26. Terræ portio quædam Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* conceſſa, non procul à **Swineshead** in agro *Huntandunenſi*.

Heatfeld. Hæðfeld. 43, 13. 44, 35. *Hedtfeld*, Bed. *Hatfeld*, Hunt. *Hethfeld*, G. L. *Hadfeld, Hatfeld*, B. Synodi locus, quam congregavit Theodorus Archiep. *Cant*. Hodie **Biſhop's Hatfield**, in agro *Hertfordenſi*.

Helaðyrn. 62, 30. *Elarthon*, B. In qua parte regni Northymbrorum quærendus eſt hic locus, me omnino latet. Suſpicor hodiernum nomen eſſe **Ellerton**, cujus appellationis tria oppida ſunt in agro *Eboracenſi*.

Helmeanenſis Epiſcopus. 179, 23. (mendoſe pro Helmhamenſis) i. e. *Norwicenſis*; ita dictus quod primùm villa in agro *Norfolcienſi*, hodie **North-Elmham** dicta, erat iſtorum Epiſcoporum ſedes. Willelmum iſtum, quem Annales Sax. vocant Epiſcopum *Helmeanenſem*, appellat Florent. Wigorn. *Theotfordenſem*; quòd ad **Thetford** (Sax. Ðeodford) ſedem iſtam Epiſcopalem tranſtulit *Herfaſtus*.

Episcopi Helmham.

Henᵹeſteſdun. 72, 33. *Hengiſtentune*, Hunt. i. e. *Hengiſti mons* (vertent. Mariano ac Florentio;) *equorum collis* (interprete Camdeno.) Hodie **Hengſton-hill**, in agro *Cornubienſi*.

Heort-ford. Heorot-ford. 41, 12. 103, 28, 38. *Herudford*, Bed. *Hertford*, B. K. *Hertfort*, W. i. e. *cervorum vadum*. Hodie **Hartford**, agri *Hertfordienſis* oppidum primarium.

Heort-ford-ſcyre. 140, 43. *Herteford-ſcire*, Hovd. *Herthefordeſchire*, B. *Comitatus Hertfordienſis*. **Harfordſhire**. Agrum hunc, ut & *Bedfordienſem* & *Buccinghamenſem*, incolebant qui antiquitus dicebantur *Cattieuchlani*.

Cattieuchlani

Here-ford. 105, 14. 169, 27. 179, 21. 193, 28. i. e. (ſi è Saxon. interpreteris) *exercitûs vadum*. Hodie **Hereford**, oppidum agri *Herefordenſis* primarium. Poſterius vocabuli membrum eſt à vado fluminis *Wye*, ad cujus ripam ſitum eſt: in priori autem opinatur Camdenus deprehendi veſtigia haud incerta oppidi, cujus in hoc tractu meminit Antoninus, quodque *Ariconium* vocat, hodie **Kenchester** ad tertium lapidem ab *Herefordia*.

Here-ford-ſcyre. 163, 20. *Ager Herefordienſis*. **Herefordſhire**. Comitatum hunc, una cum *Radnorienſi, Brecknokienſi, Monumetenſi* & *Glamorganenſi* olim incoluerunt *Silures*.

Silures.

Hereða land. 64, 13. Vox forte deducenda eſt à Danico **herrædt** *pagus* (Anglice **a Lordſhip**) quorum plures hodie ſunt in Jutia, *Hillers-herret, Witung-herret, Kiars-herret*. Ab horum aliquo proficiſci poſſent tres naves in noſtris Annalibus memoratæ. Fortaſſe etiam vox interpretanda eſt *prædonum* ſive *piratarum terra*; copiæ quippe Danorum in hoc Chronico deſignantur fere per here, & hereð nonnunquam uſurpatur ad ſignificandum *exercitum, copias*.

Heðfelda. 29, 12. *Headfeald*, F. *Hatfeld*, Hunt. *Hetfeld*, St. Prælii locus, in quo interfectus eſt Edwinus Northymbrorum Rex: hunc autem non alium eſſe arbitror quam **Hatfeld** in plaga Comitatus *Eboracenſis Lincolnienſi* finitima. In hanc vero trahor ſententiam cum ex vocabulorum ſimilitudine, tum vero quod veriſimile eſt, prælium hoc Edwini Northymbrorum, cum Penda Merciorum Rege, commiſſum fuiſſe circa duorum regnorum limites.

Hibernia. 1, 15. 2, 5. 91, 1. 178, 43, 44. 179, 18, 21. **Ireland**. v. Yrlande:.

Hierusalem. 6, 4. 11, 24. 209, 10. 223, 11. 233, 19, 26, 29. *Hieroſolyma*.

Hii. v. Ii:.

Hiſpanie. Iſpanie. 62, 34. 191, 48. *Hiſpania*.

Hliða-

Hlidaꝼoꞃd. *p.* 129, *l.* 28. *Lideforda*, F. *Lideford*, B. Hunt. i. e. *Lidæ vadum*. *Lida* autem fluvius à *Tamara*, (quo dirimuntur agri, *Cornubienſis* & *Devonienſis*) non longe ab ejus oſtio excipitur.

Hloðeꞃinᵹa. Loheꞃenᵹ. 184,23. 230,6. Lotharingia. *Loraine*.

Hocneꞃaꞇun. 104,27. *Hokenertune*, F. *Hocheneretune*, Hunt. *Hochemeretune*, B. Hodie **Hokenorton** in agro *Oxonienſi*.

Holme. 100,24. Hodie fortaſſe **Holme-wood** in agro *Suſſexienſi*.

Hꞃeopandun. Hꞃeopdun. 59,7. 82,29. 83,7,13. *Hrepandun*, F. *Rependuna*, M. *Rependune*, Hunt. *Repadun*, *Reopedun*, D. *Repandun*, Hovd. *Repandune*, B. Hodie **Repton** in agro *Derbienſi*.

Hꞃeꞃinᵹaꞅ. 43,26. Terræ portio conceſſa Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* ab Æthelredo. Quo nomine hodie cognita eſt, neſcio.

Hꞃipum. Ripum. 50,19. 63,30. Hꞃẏꞃꞃꞅæꞇna cẏꞃıc, Al. (ſed ſec. Cod. B. Hꞃeopꞅæꞇna cẏꞃıc.) *Hripun*, F. D. G. *Ripun*, D. H. G. *Rypon*, B. *Riponn*, B. S. Hodie **Rippon** in agro *Eboracenſi*. Ibi conſtructum eſt Monaſterium à Wilfrido *Eboracenſi* Archiepiſcopo, quod à Danis dirutum reſtauravit Odo Archiepiſcopus *Cantwarenſis*.

Hꞃoꝼeꞅ-ceaꞅꞇeꞃ. Hꞃoꝼ-ceaꞅꞇeꞃ. Hꞃoveciꞅꞇeꞃ. Roue-ceaꞅꞇeꞃ. Roue-ceꞅꞇeꞃ. 24,24. 27,4. 29,21. 32,2,4. 33,35. 35,17. 37,38. 44,5. 47,29. 48,16. 52,27. 53,28. 55,9. 68,35. 74,3. 87,11. 94,9. 97,31. 125,35. 130,3. 170,11. 194,9,22,33. 195,12,28. 218,3,14. 225,34. 228,11. 235,5,13. 242,20. *Rhovecceſtre*, F. *Roveceſtria*, M. *Roueceſtre*, *Roueceaſtre*, Hunt. *Roveceſter*, D. i. e. vertente Beda, *Roffi civitas*; interprete autem Somnero *urbs vel arx tecta*; à Sax. hꞃoꝼ *culmen*, *tectum*, *laquear*, quod ſita eſt inter montes utrinque eam occludentes, ut niſi proxime accedenti nullatenus appareat. Fortaſſe etiam à ꞃoꝼ, *inſignis*, *præſtans*. Hodie **Rocheſter** in agro *Cantiano*. Antiquis *Durobrovæ*, *Duroprovæ*; Bedæ *Durobrevis*, & inclinante imperio Romano (ut obſervat Camd.) *Roibis*; in quo vocabulo videtur conſpici nonnihil hodierni nominis, addito (pro more Saxonum) ceaꞅꞇeꞃ, *caſtellum*.

Humbeꞃ. 71,17. 78,33. 114,20. 127,35. 172,12,18. 174,27. 176,14. 178,15. Flumen illud inſigne ac æſtuarium agri *Eboracenſis*.

Hulme. 200,44.

Hunaꞅ. 11,16. *Hunni*: populi qui quondam in Scythia Europæa ſuper Mæotim paludem incoluere.

Hundhoᵹe. 228,24. Oppidum in agro *Leiceſtrenſi*; hodie, opinor, **Huncot** in hundreda de *Sparkenhoe*.

Hunᵹꞃıe. 204,33. *Hungaria*. **Hungary.**

Hunꞇendune. Hunꞇandune. Hunꞇenduneꞃoꞃꞇ. 36,9. 107,33,36. 109,8. 119,20. *Huntendune*, Hunt. *Huntadun*, R. *Huntendun*, Hovd. *Huntingdon*, B. *Huntyngdon*, K. i. e. *Venatorum mons*. Hodie **Huntindon**, agri *Huntandunenſis* oppidum primarium.

Hunꞇanduneꞅcẏꞃe. 141,1. 147,36. *Hunteduneſcire*, Hunt. Hovd. *Huntyngdonſchire*, B. *Ager Huntandunenſis*. **Huntindonſhire.** Comitatum hunc, una cum *Suffolcienſi*, *Norfolcienſi*, & *Cantabrigienſi*, incolebant olim *Iceni*; quorum appellationem (ut id obiter moneam) deducit Camd. à Brit. *Iken*, i. e. *cuneus*, qui loci formam repræſentat. Hanc conjecturam improbat D. Henr. Spelmannus, in quibuſdam Chartis MSS. quos *Icenia* vocat: ejus verba hæc ſunt; *Mallem ego ab* Iſe *fluvio celeberrimo*, *Britannis* Ichen, *totam regionem brachiis longe divaricatis tranſeuntem*, *deducendos*. *Sic apud Aſiaticos Indi ab Indo*; *apud Græcos Mæones à Mæonia*; *apud Scythas Alani ab Alano*; *apud Germanos Alſati ab Alſa*; *apud Gallos Sequani à Sequana*, *fluminibus*. *Sic & in ipſa Anglia*, *Derbienſes à Derwent*; *Lancaſtrenſes à Lon* (*al. Lan.*) *Northymbrenſes ab Humbro*; *& Wiltoniæ Comitatus à Guillo*, *ut Wigornienſis perhibet*. *Britanni autem*, *ſoliti ſunt pro Græco* σ, ch *ponere*, *ut* ſoch *pro* σῦς, i. e. ſue; buch *pro* βοῦς, i. e. bove: & ſic Ichen *pro* Ισην.

Iceni.

Hꞃeallæᵹe. 68,3. *Walalege*, D. Hodie **Whaley**, in agri *Lancaſtrenſis* parte Orientali.

Hꞃeꞃꞃılle. Hꞃeꞃeꞃılle. 165,5. *Werewella*, F. M. *Warewellenſe Monaſterium*, F. C. *Warewella*, H. *Werewell*, B. *Warewell*, K. Locus Monaſterii

Monaſterii ab Ælfritha Regina conſtructi: hodie **Whorwell** in agro *Hantonienſi*.

Ƿpiccaſ. *p*.68; *l*.23. *Hwiccii*. Fortaſſe à pic *ſinus*, quòd *Sabrinæ* oſtium, maxime ſinuoſum illud, circumcoluere.

Ƿpit-cipc. 131,9. Plurium oppidorum in Anglia nomen. Quod memorant hi Annales, eſt hodie **Whitchurch** in agro *Hantonienſi*.

Ƿpitepne. 21,18. 60,19. *Candida caſa*, Bed. & poſt eum plerique omnes Hiſtorici: à Sax. hpit *albus*, & epne *locus ſecretior*; quòd ibi Ninia Eccleſiam de lapide candido & inſolito, Britonum more, fecit. *Bed*. Hodie **Whitterne** in *Gallovidia*, Scotiæ Provincia.

Ƿpitſand. 201,45. Hodie *Witſan*, oppidum maritimum in Galliis, prope *Calais*.

Ƿyptlingbeph. 240,29. Hodie **Irlingborow**, in agro *Northamtunenſi*.

Ƿyðe. 166,33. Unus è 5 portubus, quos **Cinque-ports** vulgo vocant. Hodie **Hithe** ſeu **Hide** in agro *Cantiano*.

I.

Icanhoe. 33,8. Locus Monaſterii à S. Botulfo conſtructi. Hodie, opinor, **Boſton**, in agro *Lincolnienſi*, quod antiquum nomen exuiſſe veriſimile eſt, poſtquam S. Botulfus ibi Monaſterium conſtruxiſſet, novo à Conditore deſumpto *Botulfeſton*, contracte **Boſton**.

Idle. Fluviolus, qui ex ſylva *Shirewood* dicta, in agro *Notinghamenſi*, ſcatet.

Iglea. 85,11. i. e. *Campus Inſularis*. *Æcglea*, Aſ. *Ecglea*, F. Locus aliquis inter Ecgbpihteſ ſtan (hodie **Brixton**,) & Æþandun (hodie **Eddington**) in agro *Wiltunenſi*. Nullum oppidum ejus nominis (quod quidem ſcio) in iſto terræ tractu reperitur. Quod proxime accedit ad ſonum, eſt **Clay-hill**.

Ií. Ƿii. 21,19,21. 53,9. *Jona*. *Hy*, *Hu*, Bed. Inſula inter Scotiam & Ilam inſulam interjecta, quam Picti Columbæ ejuſque ſociis, ob propagatum inter eos Evangelium, dederunt, ut ibi Monaſterium conſtruerent. Hodie **Colmkill**, contracte pro *Columbkill*, i. e. Columbæ cella.

India. 86,32. *India*.

Iona. 89,8.

Iotaſ. Iutaſ. 12,15. 13,2,5. *Jutæ*. Illam Germaniæ partem antiquitus incolebant, quæ Danis hodie *Jutland* vocatur; & inter eos erant, qui communi nomine *Saxones* vocati, Vortigerno Britannorum Regi, crebris hoſtium incurſionibus exagitato, auxilio venerunt. His, Britannorum gente ſedibus exuta, obtigit *Cantium*, & *Vecta* Inſula. Iutæ.

Ipcingafeld. 105,8,13. *Irchenefeld*, B. W. *Herinaceorum montem* interpretatur Somnerus. Fortaſſe ab *Ariconio* veteri oppido, cujus in hoc tractu meminit Antoninus, inquit *Camd*. Hodie **Archenfeild** in agro *Herefordenſi*.

Iſpanie. v. Ƿiſpanie:·

Iudea. 3,19,21. *Judæa*.

Iudeaſ. 4,2. 6,4. 240,38. *Judæi*.

K.

Kaþum. v. Caþum:·

Kant-papa-byꝛig. v. Cant-papa-byꝛig:·

Keteping. 119,6. Oppidum in agro *Northamtunenſi*. Hodie **Kettering**.

Kiæpeſbuph. 196,45. Hodie *Cherburg* in *Normannia*.

Kyntlingtun. 124,1. *Kyrtlinege*, F. *Kirding*, Hovd. *Kerling*, B. In Eaſt-Anglia ponit Flor. Wigorn. *Aſt* (inquit Spelman.) *hodie non reperio in tota Eaſt-Anglia villam ullam alicujus iſtorum nominis ----- in nomenclatore vero Cantabrigienſis agri villarum* Kirtling *exhibetur, & eandem eſſe cenſeo quæ hodie* Katlage, *ſedes celebris Baronum de North*. Crediderim ego eſſe idem quod hodiernum **Kyrtlington** in agro *Oxonienſi*. Nam 1°. De p in n mutato laborandum non eſt, ſi quidem propter illarum ſimilitudinem facile in errorem incidere potuit Librarius etiam diligens; & certis indiciis compertum habeo, quiſquis ille erat qui Cod. *Cant*. unde deſumpta eſt ea pars, deſcripſit, fuiſſe literarum Saxonicarum penitus imperitum. 2°. Majoris adhuc in hac re momenti eſt, quòd Sidemannus Epiſcopus ibi vita defunctus, apud *Abbandune* ſepultus eſt. Veriſimile enim eſt eos non alibi quam in celebri ali-

quo Monaſterio, quod maxime vicinum erat, mortui Epiſcopi corpus tumulaturos. Quod ſi in Eaſt-Anglia vitam finivit, cur non ad *Medeshamſtede* delatum? Nec ſane alia quævis ratio facile adduci poteſt cur ad *Abbandune* corpus humandum aſportaretur, præter loci vicinitatem. Quid enim Sidemanno, *Devonienſi* Epiſcopo, cum Monaſterio *Abbandunenſi*?

L.

Lambhyðe. *p.*156,*l.*23. *Lambithe*, F.D.L. B. *Lambhitha*, F.C. *Lambee*, *Lambethe*, G. *Lamhed*, *Lambeth*, T. i. e. (vertente Camdeno) *portus ſive navium ſtatio lutea.* Hodie **Lambeth**, in agro *Surreienſi* ad ripam *Tameſis*, ſedes Archiepiſcoporum *Cantwarenſium*.

Læᵹeceaꞅꞇeꞃ. Leᵹaceaꞅꞇeꞃ. Liᵹceaꞅꞇeꞃ. 95,28. 102,7. 122,18. 130,31. 147,33. *Legaceſtre*, B. Britannis *Caerlegion* & *Caerleon*. Nomen ejus Saxonicum ſignificat *Legionis caſtra*; Legio enim viceſima Victrix ibi ſedem accepit. Hodie **Weſt-Cheſter, Cheſter**, agri *Ceſtrenſis* oppidum primarium.

Leᵹeꞃceaꞅꞇeꞃ. Leᵹꞃaceaꞅꞇeꞃ. Leᵹoꞃaceaꞅꞇeꞃ. Liᵹoꞃaceaꞅꞇeꞃ. Lyᵹꞃaceaꞅꞇeꞃ. 25,8. 104,25. 106,37. 107,21. 114,22. *Leogereceaſter*, *Leogeceſter*, F. *Lieceſtre*, E. *Leiceſtre*, Hovd. Hodie **Leiceſter**, agri *Leiceſtrenſis* oppidum primarium. *Dictum à flumine* Leire *olim, hodie* Soare *dicto, cui adſidet.* Somn.

Læᵹꞃeceaꞅꞇeꞃꞅcyꞃe. Læðecæꞅꞇꞃeꞅciꞃe. 194,3. 228,24. *Leiceſtreſire*, Hovd. *Leyceſtreſchire*, B. *Ager Leiceſtrenſis.* Hodie **Leiceſterſhire.** Comitatum hunc, una cum *Northhamtunenſi*, *Rutlandenſi*, *Lincolnienſi*, *Nottinghamenſi* & *Derbienſi*, incolebant olim *Coritani*.

Licecꝼelð. 51,10. 53,27. 178,36. *Lichfeld*, I. Hunt. T. *Licethfeld*, D. *Lichesfeld*, G. *Lichefelde*, B. *Lychefeld*, K. i. e. (ut nonnullis viſum) *Cadaverum campus*; etſi alii malunt interpretari *campum irriguum*, ab aqua qua in duas partes urbs diviſa eſt: à Sax. leccian, *irrigare*. Hodie **Lichfeld** in agro *Staffordienſi*.

Liðpiccaꞃ. 88,14. 105,2. *Armoricani.* **The Inhabitants of little Brittain in France.**

Liᵹa. 96,21,25. 103,29,39. *Luye*, Hunt. Fluvii nomen, qui fontes aperit in agri *Hertfordienſis* parte quæ *Bedfordienſi* adjacet, prope *Weathamſtede*; & Comitatus, *Middleſexienſem* atque *Eſſexienſem* dividens, alveo ſatis pleno in *Tameſin* effunditur non longe à *Grenewich*. Hodie vulgo **Lee.**

Liᵹceaꞅꞇeꞃ. v. Læᵹeceaꞅꞇeꞃ.

Liᵹꞇun. Leᵹꞇun. 104,30. *Ligetune*, Hunt. --- *Quibus domum reverſis, alius mox equitatus paratur, & in provinciam Heortfordenſem verſus* Ligetun *mittitur.* Flor. Niſi me moveret Florentii auctoritas, cujus verba videntur indicare oppidum hoc eſſe in agro *Heortfordenſi*, haud vererer aſſeverare idem fuiſſe quod hodiernum **Laiton** in agri *Eſſexienſis* plaga *Middleſexienſi* finitima; quaſi *oppidum ad Ligeam amnem.* Quo enim modo Liᵹa flumen in *Lea* mutatur, eodem par eſt credere Liᵹꞇun in **Laiton** mutari potuiſſe. Fortaſſe etiam eſt **Leighton** in agro *Bedfordienſi*: illud enim oppidum in via jacet tranſeuntibus ex agro *Northamtunenſi* in *Heortfordenſem*.

Limene muð. Limine muð. 91,29. 93,37. 97,17. i. e. *Limeni fl. oſtium.* **The mouth of the river Limene.** Situm eſt (juxta Annales noſtros) *in Orientali parte Cantii ad Orientalem partem magnæ ſylvæ quæ* Andred *appellatur.* Portum hunc eundem eſſe qui Romanorum *Lemanis*, (al. *Lemannis* ſive *Lemavius*) exiſtimant omnes. Cum vero nullum ejus nominis ſive oſtium, ſive fluvius, hodie reperitur, de *Limeni* ſitu alii alia commentati ſunt. Nonnulli apud *Hyth*, alii apud *Weſt-hyth*, alii ad *Lym-hill* poſitum eſſe contendunt. Quibus miſſis, Cl. Somneri (viri cum in Angliæ totius, tum vero præcipue *Cantii* Antiquitatibus verſatiſſimi) conjecturam, quam ex quibuſdam ejus MSS Chartis didicimus, in medium proferre ſatis habebimus. Opinatur ille antiquum eum Romanorum *Lemanem*, Saxonumque Limene muð, non alium locum fuiſſe quam qui à nobis hodie vocatur **New-Romney.** Verum, inquies, qua adducti ratione Anglo-

Saxones

Saxones portum eum Limene muð appellarunt, cum nullus ejuſmodi fluvius ſeſe eo loci in mare exonerat? Dubio huic obviam venit Somnerus, ſuamque ſententiam, tribus rationibus propoſitis, tueri conatur. Probat enim 1°. Fuiſſe in *Cantio* fluvium qui vulgo *Limene* dicebatur. 2°. Ejus oſtium fuiſſe apud oppidum *Romney*, aut ab eo non longe disjunctum. 3°. Qua ætate, quibuſque modis curſum alio immutaverit, declarat. I. Fuiſſe in *Cantio* fluvium, qui *Limene* olim dicebatur, ampliſſimum teſtimonium perhibent Chartæ antiquæ in Archivis Eccleſiæ *Cantwarenſis* reconditæ; Æthelberhti in primis, Wihtredi Regis Cantianorum filii, qui ſub An. DCCXXI. Mildredæ Abbatiſſæ de *Mynſter*, in Inſula *Thanet*, conceſſit *terram* (verba Chartæ habes) *unius aratri circa flumen* Limenæ: deinde Eadbrihti, qui An. DCCXLI. Eccleſiæ *Cantwarenſi* conceſſit *capturam piſcium quæ habetur in hoſtio fluminis cujus nomen eſt* Limeneia. Idem teſtatur Privilegium quoddam à Warnardo Presbytero conceſſum Monachis *Cantwarenſibus* An. DCCCXXX. *Unum jugum* (verba Chartæ ſunt) *quod jacet in Auſtrali parte* Limene, *& ab incolis nominatur Lambeham.* II. Certis quibuſdam indiciis conjici poſſe arbitratur Vir doctiſſimus, ejus fluminis oſtium fuiſſe apud *Romney*, aut ab eo non longe diſjunctum. Fluvium enim *Rother* hodiernum, curſum huc ab *Apuldre* recta direxiſſe ante tempora Edw. I. teſtem habemus Camdenum. *Verum* (inquit) *regnante Edw. I. cum Oceanus ventorum violentia exaſperatus hunc tractum aperuiſſet, lateque hominum, pecorum, ædificiorumque ſtragem dediſſet; &* Promhil *viculo frequenti peſſundato, etiam* Rother *qui hic prius ſe in Oceanum exoneravit, alveo emovit, oſtiumque obſtruxit, novo in mare aditu compendio per* Rhiam *aperto.* Neque alium fuiſſe quam *Limene* (etſi refragetur Camdenus) colligi poteſt 1°. Ex eo quod *Merſcwari*, hujus loci incolæ (unde & *Romney-marsh*,) in 𝔇𝔬𝔪𝔢𝔰𝔡𝔞𝔶 𝔟𝔬𝔬𝔨 appellantur etiam *Limware*, & totus is terræ tractus *Limware beſt & Limware leth*, fortaſſe à Græco λίμνη quod idem ſignificat; vocabulum ſcilicet utrumque *terras paludoſas* deſignat. 2°. In antiquis quibuſdam Regeſtis legitur *Parochia & Decanatus de* Limne *ſeu* Limpne, quod certe confirmat ſuprà traditam vocis originem. 3°. *Limeni* fluvius (quiſquis fuit ille) portum habuit capaciſſimum. Legimus enim An. DCCCCXCIII. horum Annalium, Danos in eum CCL. naves appuliſſe: Sed nec minus capacem habuiſſe *Romney* inde aperte ſatis conſtat, quod ex Charta quadam Regis Offæ colligi poteſt portum iſtum tantum terrarum ſpatium occupaſſe, ut *Lydde* oppidum ſitum fuerit ad oram maritimam. III. Qua ætate, quibuſque modis curſum alio immutaverit, quæ in loco ſupra laudato dixit Camdenus, ſatis indicant; ſi quidem, quod antea probatum, *Rother* fluvius prætergreſſus *Apuldre*, *Limeni* nomen olim ſuſcepit. Fluvii autem beneficio portu deſtituto, quo ſcil. fæce marina purgaretur, paullatim ſe mare oppido ſubduxit, donec campeſtris illa planities (vulgo 𝔑𝔬𝔪𝔫𝔢𝔶-𝔪𝔞𝔯𝔰𝔥) terræ adcreviſſet.

Lincolne. Lindcylne. Lincolla. 28,34. 114,22. 198,42. 224,21,23,28. 225,1. 226,25,46. 227,2. 235,7. 237,10. 238, 23. 241,33. *Lindocolina civitas*, Bed. Lindcoleneceaſter, Al. *Lindicolina*, *Lindecolina*, F. *Lindocolin*, M. Prius vocabuli membrum deducitur à Brit. *llyn* palus, lacus, terra paludoſa. *Camd.* Hodie 𝔏𝔦𝔫𝔠𝔬𝔩𝔫, agri *Lincolnienſis* oppidum primarium.

Lincolneſcyre. Lincolnaſcyre. 147,38. 171,14. *Lincoleſire*, Hunt. *Lyncolneſchire*, B. *Ager Lincolnienſis.* 𝔏𝔦𝔫𝔠𝔬𝔩𝔫𝔰𝔥𝔦𝔯𝔢. Comitatum hunc, una cum *Northamtunenſi*, *Leiceſtrenſi*, *Rutlandenſi* & *Nottinghamenſi*, antiquitus incolebant *Coritani*.

Lindiſfarna ee. 63,4,9,15. 65,29. 68, 37. Lindiſfarena ea. Lindeſfarena (Lindeſfearona ea, *Cot.*) Al. *Lindisfarnenſis Inſula. Lindisfarne li dicitur Inſula, quæ à vulgo* Haligealand *appellatur.* Flor. Hodie 𝔥𝔬𝔩𝔶 𝔍𝔰𝔩𝔞𝔫𝔡; à reliquiis ſanctiſſimorum virorum, qui ibi requieſcunt; vel ob ſanctorum Monachorum habitationem. Prior nominis pars ejuſdem videtur eſſe originis cujus eſt *Lincolne.* Quod certe confirmat Bedæ iſtud: *Bis quotidie hæc inſtar. Inſulæ maris circumluitur undis, bis renudato littore contigua terræ redditur.*

Lindeꞃiᵹe. Lindiꞅꞅi. Lindeꞅꞅe. *p.*44, *l.*28. 73,31. 82,25,29. 127,38. 143,7. 145, 26,30. Lindeꞅeᵹe, Al. *Lindiſſig*, Bed. Flor. *Lindſey*, *Lindeſſi*, Hunt. *Lyndeſeye*, B. S. Hodie **Lyndſey** in agro *Lincolnienſi*; à *hlyn* Britannico, de quo vide Lincolne:·

Lindiꞅꞅaꞃaꞅ. 44,26. *Inſulæ Lindeſienſis incolæ*; ꞃaꞃa enim Saxonice eſt *habitator*, *incola*.

Lodeꞅhac. 43,27.

Loheꞃenᵹ. v. Hloðeꞃinᵹa:·

Loðene. 197,42. 229,34. *Provincia Loidis*, F. *Loadicenſis provincia*, B. Hodie Scotorum Provincia, vulgo **Louthane** dicta.

Lonᵹbeaꞃdna lond. 89,24. *Longobardorum terra*.

Lonᵹobaꞃdi. 23,16. *Longobardi*.

Luꞅᵹeaꞃd. 43,28.

Lumbaꞃdiᵹe. 220,22.

Lundene. Lundone. Lundune. Lundenbyꞃiᵹ. Lundenbuꞃh. 13,30. 26,26. 35,18. 37,39. 44,6. 53,26. 74,1,30. 82,20. 87,2. 88,35. 93,31. 94, 6,8. 96,25. 97, 8,11. 99, 28. 103,18. 117,4,14. 126,33. 127,13. 128, 12. 138,7,37. 139,6. 142, 14,26. 143,22. 144,1. 147,15,20,28. 148,9,12,18,23. 149, 4,14,18. 150, 29,32. 251,16. 154,30. 156, 32. 160,37. 161, 10,31. 162, 5,12. 164,10. 165,7. 166,5. 167,7,11,13. 168,9. 169,34. 178,34,43. 179, 1,4,12,29. 183,43. 186,25. 188,40. 192,41. 201,26. 204,15. 206,5. 208, 21,34. 210,11. 215,6. 217,42. 225, 33. 229,23. 232,13. 234,7. 235,5. 237,44. 242,3. 243,42. 244,14. *Londonia*, Bed. Lundenceaꞅteꞃ, Al. *London*, B. K. Hodie **London** in agro *Middleſexienſi*.

Lundenꞃic. 24, 22. Vocabulum hoc in noſtris Annalibus eidem notioni ſubjicitur ac Lunden, Lundune, &c. Anno enim DCIV. diſertis verbis dicitur quòd Æthelbyrhtus Mellitum conſtituit Epiſcopum de Lundenꞃic, i. e. *Lundonia*. Episc. Lond.

Luuain. Luuein. 223,2. 226,20. *Lovanium*, in Galliis. Hodie *Louvain*.

Lýᵹea. v. Liᵹa:·

Lýᵹeanbuꞃh. 22,7. *Liganburh*, F. *Lienberig*, Hunt. *Lienberi*, Weſt. Hodie (ut opinatur Camdenus, ſonorum affinitate adductus) **Longborrow** in agro *Leiceſtrenſi*. Sed ſi rerum geſtarum ſeriem reſpiciamus, ſeſe cum majori ſpecie veri offert **Leighton** in agro *Bedfordienſi*. Cuthwulfus enim poſtquam expugnaſſet Lýᵹeanbuꞃh, alia etiam oppida, Æᵹleꞅbýꞃiᵹ hodie **Ailesbury** in agro *Buccinghamenſi*, & Benninᵹtun hodie **Benſinton** in agro *Oxonienſi*, cepiſſe dicitur:. à *Leighton* autem ad *Ailesbury*, indeque ad *Benſinton* via recta ducit. Nec ſane credibile eſt ita Cuthwulfum itinera inſtituiſſe, ut à *Longburrow* ad *Ailesbury* tranſierit, nec tamen in tanta locorum diſtantia oppidum ullum oppugnarit.

Lýᵹeꞃaceaꞅteꞃ. v. Læᵹeꞃceaꞅteꞃ:·

M.

Mældun. 103,23. 106,29. 108,34. 126, 21. 127,26. *Mealdune*, F. Hunt. B. Antiquis *Camalodunum*. Hodie **Maldon** in agro *Eſſexienſi*.

Mæn-iᵹe. Maniᵹe. Man-cýn. Mann-ie. 130,33. 190,43. 207,8. 216,22,41. 217,9. *Mona*. Hodie **Angleſey**. v. Anᵹleꞅ-eᵹe:·

Mæꞃlebeoꞃᵹe. 215,41. *Merleberga*, F. C. *Mearleasbeorge*, D. *Marleberge*, G. B. *Merleberge*, Hovd. B. K. Hodie **Marlborow** in agro *Wiltunenſi*.

Mæꞃꞃiᵹe. v. Meꞃeꞅiᵹe:·

Mæꞅe. 86,15. *Moſa*; fluvius inſignis Galliæ Belgicæ; hodie vulgo *la Meuſe*.

Mæteꞃne. 89,6,7. *Meaterne*, F. Nomen fluvii apud Gallos; hodie contracte *Marne*.

Maᵹeꞅætaꞅ. 150,6. *Mageſætenſes* (alias *Maſegetenſes*) dicti. Incolæ *Radnoriæ* & oppidorum vicinorum in agro *Radnorienſi*. Opinatur Camdenus *Radnoriam veterem* fuiſſe *Magos*, urbem antiquorum. Certa hujus vocabuli veſtigia deprehenduntur in *Maiſeveth*, hodierno *Radnoriæ* nomine apud Britannos. Magesætenses.

Malueiꞅin. 202,38. i. e. *malus vicinus*. Caſtelli nomen conſtructum à Willelmo R. prope Bebbanbuꞃh (hodie **Bamburrow caſtle**,) in provincia *Northymbrenſi*.

Man-cýn. v. Mæniᵹe:·

Maniᵹceaꞅteꞃ. 110,20. *Mamerceaſter*, F. *Mameceſtre*, Hovd. Antiquis *Mancunium*; hodie **Mancheſter** in agro *Lancaſtrenſi*.

Manꞅ.

Maɲꞅ. *p.*170,*l.*37. 182,3. 191,4. *Cenomannia*; Gallorum provincia. Hodie *Maine*.

S. Maɲꞇın. 170,26.

Maꞅeɲꝼelð. 31, 14. *Maſerfelth*, Bed. Mæɲeꞅꝼelð, Al. ſecundum Cod. B. *Maxſefelde*, B. Hodie 𝔒𝔰𝔴𝔢𝔰𝔱𝔯𝔢 ſive 𝔒𝔰𝔴𝔞𝔩𝔡𝔰𝔱𝔯𝔢, in occiduo limite agri *Salopienſis*. Quod ei nomen fecit religioſus Rex Oſwaldus, ibi à Penda interfectus.

Maðanꞇ. 189,3.

Mealðelmeꞅbyɲıᵹ. 146,13. *Maildulphi urbs*, Bed. (ſed ſec. C. & T.) *Maildubi urbs*. Malðulꝼeꞅ buɲh, Al. ſec. Cod. C. (ſed ſec. B. Alðelmeꞅbuɲh, & ſec. C. Malðmeꞅbuɲh.) *Maidulphi urbs*, *Malmesbiri*, F. *Maldelmesburh*, M. *Malmesbires*, L. *Malmesbury*, B. Hodie 𝔐𝔞𝔩𝔪𝔰𝔟𝔲𝔯𝔶 in agro *Wiltunenſi*; Maildulph. ita dictum poſtquam ibi *Maildulphus* quidam Scoto Hibernus cœnobium ædificaſſet. Inter hujus diſcipulos floruit in primis *Aldelmus*, qui ejus ſucceſſor deſignatus ibi Monaſterium pulcherrimum conſtruxit. Nomen igitur loci tum *Maildulphi* tum *Aldhelmi* aliquid continet, & ex utroque conflatur.

Meaɲcaꞅ. v. Mýɲce:·

Meaɲcɲeðeꞅbuɲnanꞅꞇeðe. 14,31. i.e. (vertente Florentio) *rivus Mearcredi*. *Mercredesburne*, Hunt. Weſt.

Meðeꞅhamꞅꞇeðe. 33,24. 34,7. 35,34. 36,14. 38,31. 41,29. 42,17,35. 43,24,38. 46,18. 61,23. 62,10. 75,9,14. 80,15. 118, 14,35. 120,27. Meðeꞅhamꞅꞇýðe, Al. *Medeshamſtude*, F. *Medeshamburcſtede*, Hovd. Hodie 𝔓𝔢𝔱𝔢𝔯𝔟𝔲𝔯𝔯𝔬𝔴 in agro *Northamtunenſi*; ita dictum, quod Monaſterium ibi à Peada incœptum & à Wulphero perfectum, S. Petro conſecratum eſt. De origine vocis Meðeꞅhamꞅꞇeðe vide Meðeꞅpæl:·

Meðeꞅpæl. 33,26. Immenſa quædam vorago olim in flumine quod *Petreburgum* præterluit; unde antiquitus oppidum iſtud Meðeꞅhamꞅꞇeðe dicebatur.

Meðepæᵹe. 130,3. 149,24. *Medwæg*, Aſ. *Medweaig*, F. *Meadweag*, *Meadeweage*, *Medewei*, Hunt. *Meodewage*, *Medewage*, D. *Meodewege*, *Medwei*, Hovd. *Medeweye*, *Medewey*, B. Hodie 𝔐𝔢𝔡𝔴𝔞𝔶, agri *Cantiani* fluvius. Britannice *Vaga*, cui Saxones Með addiderunt. *Camd.*

Mellenꞇ. 221,4. 226,37. 227,13. Caſtellum *Normanniæ*.

Memeɲa. 103,28. Fluvii cujuſdam nomen in agro *Heortfordenſi*, qui in *Lygeam* (vulgo 𝔏𝔢𝔞) ſeſe prope *Heortford* effundit; cujus tamen appellationis nulla hodie veſtigia ſuperſunt. Inter *Hartford* & *Ware* duo fluvioli ſeſe in *Lygeam* exonerant, nec alii plane eſſe poſſunt quam inter quos Eadweardus Rex An. DCCCCXIII. munimentum conſtruxit, quorum alter Memeɲa, alter Beneꝼıca nuncupabatur. Uter vero *Memeræ* nomine antiquitus erat cognitus, nihil certi compertum habeo. v. Beneꝼıca:·

Meɲanꞇun. Meɲeꞇun. Meɲeðune. Meɲenðune. 57,12. 81,28. *Mereton*, F. *Meriton*, W. *Merton*, B. i.e. *oppidum paludoſum*, ſive etiam *inſigne*, nam Sax. meɲe eſt *palus*, *ſtagnum*; mæɲe autem *inſignis*, *celebris*. Quod memoratur An. DCCLV. Cynewulfi morte inſigne, eſt hodie 𝔐𝔢𝔯𝔱𝔬𝔫 in agro *Surrienſi*, ad Occidentalem ripam *Vandalis* fluvii. Illud vero non minus celebre prælio inter Æthelredum ac Danos, cujus mentio facta eſt An. DCCCLXXI. collocatur fere ab Hiſtoricis in agro *Wiltunenſi* apud 𝔐𝔢𝔯𝔡𝔬𝔫. Contendunt autem alii eſſe 𝔐𝔢𝔯𝔢𝔱𝔲𝔫 in agri *Oxonienſis* parte *Buccinghamenſi* finitima. Et ſane haud pauca ſunt quibus utramque opinionem ſpecioſe tuentur. Verum ego hanc meam non facio controverſiam; ſed rem totam curioſius expendendam illis relinquo, qui utriuſque Comitatûs Antiquitates ſub manibus habent.

Meɲcaꞅ. v. Mýɲcaꞅ:·

Meɲeꞅıᵹe. 96,12,19. i.e. *Paluſtris Inſula*. *Mereſeige*, Hunt. B. Hodie 𝔐𝔞𝔯𝔰𝔢𝔶 in agro *Eſſexienſi*.

Meɲeꞇun. v. Meɲanꞇun:·

Meɲꞅc. 66,30. i.e. *Paludes*, *terra paludoſa*, *locus paluſtris*: vulgo hodie 𝔱𝔥𝔢 𝔐𝔞𝔯𝔰𝔥𝔢𝔰. Locus autem hujus nominis, cujus mentio facta eſt in his Annalibus, eſt 𝔑𝔬𝔪𝔫𝔢𝔶 in agro *Cantiano* atque incolæ circumvicini. Meɲꞅc eſt contractum à meɲıꞅc, quod à meɲe *palus*, *ſtagnum*, *lacus*.

Meɲꞅcꞇpaɲaꞅ. 73,30. *Viri paluſtres*; quales dicuntur *Romneienſes* agri *Cantiani*, & paludum *Lincolnienſium* incolæ.

Michael-

Michaelꞅꞇope. p. 1. inter notas. Hodie **S. Michael's mount** in agro *Cornubienſi*, in Orientali parte ſinus *Mountsbaye* vulgo vocati. Saxones autem Michaelꞅꞇope vocabant, quòd ibi cella eſſet conſtructa alendis Monachis quibuſdam, qui S. *Michaelem* eo monte apparuiſſe prodiderunt. *Camd.*

Miꝺꝺel Anᵹlaꞅ. *p.*13, *l.*6. 33,3. *Medii Angli*, ſive *Angli Mediterranei*, quales erant fortaſſe *Warwicenſes*, *Staffordienſes*, &c. **the Inhabitants of middle England.** v. Sꞇæꝼꝼoꞃꝺꞅcyꞃe:.

Miꝺꝺel-Seaxe. 140,41. *Middilſex*, B. i. e. *Medii Saxones*; quod inter Saxones Orientales, Occidentales, Auſtrales, & regnum Merciorum intermedii fuerint. Hodie **the County of Middleſex.** Antiquitus hunc agrum, una cum *Eſſexienſi*, incolebant *Trinobantes*. Trinobantes.

Miꝺꝺelꞇun. 92,8. 93,35. 121, 1,5. 167, 10. *Middletun*, Hovd. Oppidum illud hujus nominis Ann. DCCCXCII, DCCCXCIV, & MLII. memoratum, non aliud eſſe arbitror quam hodiernum **Middleton** in agro *Eſſexienſi*. Sunt etiam tria in *Cantio* oppida quæ **Milton** appellantur. Quod vero ſub An. DCCCCLXIV. memoratur, è quo pulſi ab Eadgaro Rege Monachi dicuntur, opinor eſſe agri *Dorſætenſis*. Ibi enim hujus nominis locus eſt, ubi vetuſti cœnobii parietes conſpiciuntur, quod Æthelſtanus Rex fundavit, ut fratris ſui manes expiaret.

S. Miltrudæ Eccleſia. 179,43. Eccleſia antiqua in civitate *Cantwarenſi*; vulgo **S. Mildred Church.**

Monꞇe Caꞅꞅinuꞅ. 169,36. Monaſterium celebre in *Campania*, cui præfuit S. Benedictus. Mont Cassin.

Moꞃeꞇoin. 212,19,45. 214, 2,6,12,15. *Mortaigne* in *Normannia*.

Munꝺꝼoꞃꝺ. Munꝼoꞃꝺ. 226,38,44. 227, 17,23,28. De *Monteforti* in *Britannia Armorica*.

Munꞇᵹumni. 203,2. Fortaſſe pro Munꞇᵹumꞃi (vitio Librarii n pro ꞃ poſito.) *Mungumerie*, Hunt. *Mongomery*, B. Hodie **Mongomery**, agri *Montgomerienſis* oppidum primarium.

Muꞅꞇ. 119,26. Locus in Charta conceſſa ab Eadgaro Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* memoratus, ſed qui hodie, opinor, nomen antiquum amiſit.

Myꞃce. Myꞃcaꞅ. 13,6. 33,15. 35,19. 37,40. 38,37. 42,2,3. 44,16. 49,39. 51,9, 13. 53,24. 55,6,14,16. 56,13. 59,6. 61,17. 65,11,33. 66,4,30,33. 70,10,19. 71,4,7,9, 16. 72,11. 73,3. 74,32. 75,30,33. 76,8. 79,21,23,28,31. 80,5. 82,22,26,38. 83,17. 101,3. 102,12,18,29. 103,4,17,21. 104,1, 2. 106,12. 107,5,9,10. 108,2. 110,4,3,19. 111,1,5. 112,30. 114,19. 116,2,7. 123,12. 135,11. 136,31. 147,6. 149,20,35. 150,27. 151,2. *Mercii*; *incolæ regni Merciorum*. **The Inhabitants of the Kingdom of Mercia.**

N.

Næꞅꞅe. 166,39. *Generale Promontoriorum nomen.* Illud cujus meminit Chronicon Sax. hodie vulgo vocatur **the Neſſe point** in agro *Cantiano*.

Narbona. 62,36. in Gallia *Narbonenſi*.

Naꞇanleaᵹ. Nazanleoᵹ. Nazanleoꞇ. 18,2. Hodie opinor **Natley** in agro *Hamtunenſi*. Vox deducta eſſe putatur à Rege hujus nominis ibi interfecto. Crediderim potius ego Regis ibi interfecti nomen fuiſſe Naꞇan vel Nazan, cui additum leaᵹ *campus*, ſive leoꝺ *regio*, facit ut vox ſignificet *Natani campum* ſeu *regionem*.

Nen. 119,17,25. Fluvius agri *Northamtunenſis*, qui in Occidentali ejus parte fontes aperiens, per mediam pene Comitatus partem pleno ſatis alveo fluit. Hodie **Nyne.**

S. Neoꝺ. 237,19. *S. Neoti fanum*, ita dictum à Neoto viro docto & ſancto. Hodie **S. Neots** in agro *Huntandunenſi*.

Niꞃe-mynꞅꞇeꞃ. 100,31. 120,40. 121,3. 156,29. 178,32. i. e. *novum Monaſterium*; quod *Wintoniæ* ab Eadweardo ſeniore conſtructum eſt Anno Salutis DCCCCIII. *Novum* autem idcirco dictum eſt, quod ibi multos ante annos S. *Swithunus* Monaſterium poſuiſſet; idque tunc Ealꝺa mynꞅꞇeꞃ dici incœpit.

Noꞃmanꝺiᵹe. Noꞃmanꝺiᵹ. Noꞃmanꝺi. 83,21. 111,15. 154,3,6. 170,37. 182,11, 12,30.

12,30. 184,14. 185,45. 186,1. 187,18,24. 188,48. 189,8,14,26. 190,21,25. 191,2. 193,4. 194,39. 195,21,38. 196,11,20,24, 41. 197,14,22,30. 198,18. 200,10,25. 201, 3,8,19. 202,1. 204,26. 205, 3,41. 206,24, 45. 209,8,11,23,39. 210,2,12. 211,18. 212, 7,12,13,20,37,44. 213, 13,16,17,44. 214, 3,8,24,32,40. 215,16,22,28. 216,38. 217, 7,12,22,35. 218,42,44. 219,22,24. 220,2, 6,8,33,37. 221,20,29. 222,7,15,18. 226, 32,35. 227,8,34,37,45. 228,41. 229,10. 230,2,32,35. 231,2. 232,9,45. 233,21. 235, 11,18. 236,9. 237,33. 238,13. 243,5,13. Normannia. *Normandy.*

Noꞃðbuꞃh. *p*.35,*l*.40. 36,19. i. e. *Boreale oppidum*; fortaſſe ita dictum quòd à *Petroburgo* ad Boream ſitum eſt. Hodie **Norburh** in agro *Northamtunenſi.*

Noꞃðeꞃna cẏnᵹ. Noꞃꞃena cẏnᵹ. 90,16. 172,16,21. *Norrenorum Rex.* Gentes quæ Angliam ante Conqueſtum infeſtabant generali vocabulo ab Hiſtoricis vocantur *Dani, Pagani*; *Norreni* etiam, quòd à partibus Borealibus venerunt.

Noꞃðꝼolc. 182,22,23. 186,26. *Norfolc*, Hovd. Hodie **the County of Norfolk.**

Noꞃð-hamtun. Noꞃðamtun. 193,4. 213,14. 223,21. *Northamtun*, D. K. *Northampton*, B. K. *Northamton*, K. Hodie **Northhamton**, agri *Northamtunenſis* oppidum primarium. v. Ƕamtun.

Noꞃð-mannaꞅ. Noꞃð-men. 64,13. 110, 38. *Normanni, viri Boreales*: generali nomine ita olim dicti qui oras noſtras infeſtabant; quique vi & armis totum illum terræ tractum in Galliis occuparunt, qui inter *Sequanam* & *Ligerim* ad Oceanum interjacet, *Normannia* poſtea dictus à Normannis incolis; *Normanni* autem, quòd de plaga Septentrionali venerant.

Noꞃðmanneꞅcꞃoꞅ hunðꞃeð. 119,23. Hodie **Normancros-hundred** in agro *Huntandunenſi.*

Noꞃð-muð. 167,7. Hodie, opinor, oſtium *Medwægi* quod vocatur **the buoy in the Nowre.** Putarem eſſe **North-Forland** niſi muð adjiceretur, quod ſemper *oſtium* deſignat.

Noꞃþan-hẏmbꞃaꞅ. Noꞃþẏmbꞃan. Noꞃðẏmbꞃaꞅ. 13,7. 19,19. 23,9. 24,5,9. 27, 7,19. 30,16. 31,11. 37,25. 40,23. 51,1. 52, 3,26. 53,13. 59,23,34 60,6. 61,10. 62,39. 64,26. 65,3,13,21,35. 66,8,19. 69,12. 71, 25,30. 79,1,13. 82,24. 83,8,13. 92,10,14. 93,20. 94,36. 95,23. 97,20. 98,2. 100,12. 102,6,26. 110,21,36. 114,37. 115,13,23, 27. 116,8. 127,38. 143,6. 147,29,39,43. 148,4. 151,2. 171,3. 174,11. 184,24. 199, 20. 202, 7,22,27. 203,16. *Northymbri.* **The people of the Kingdom of Northhumberland.**

Noꞃðan-hẏmbꞃa lanð. Noꞃþẏmbꞃa lanð. 29,16. 54,24. 64,21. 68,2. 95,8. 115,18. 174,7. 184,8. *Northymbrorum terra.* Idem quod Noꞃðan-hẏmbꞃa ꞃice. v. infra.

Noꞃðan-hẏmbꞃa ꞃice. 20,18. 30,9. 31, 21. 54,28. 60,24. 115,27. *Regnum Northhymbrorum.* Continebat regna *Deirorum* & *Beorniciorum*; quicquid ſcil. terrarum trans *Merſeium*, atque *Humbrum* (unde nomen ſortitur) jacet ad Septentrionem, uſque ad *Edenburgi* æſtuarium, vulgo **the Fryth of Edenburrow.** Northymbrorum Regnum.

Noꞃð-ƿealaꞅ. Noꞃð-ƿeal-cẏn. 72,3. 75, 32. 95,2. 96,1,6. 105,5. 110,6,7. 129,22. *Boreales Walli.* *Borealium Wallorum gens.* Saxones, quantum mihi obſervare licuit, non vulgarem iſtam & antiquam ſatis Walliæ diviſionem in *Auſtralem*, *Borealem*, & *Powys land*, ſecuti ſunt. Univerſam autem trans-*Sabrinam* regionem (incluſis *Herefordſcira* & *Monmouthſcira*, quæ hodie Comitatibus Angliæ annumerantur) communi nomine Noꞃð-ƿealaꞅ ſive Noꞃð-ƿealana lanð appellaſſe videntur: fortaſſe quod *Cornwallos* ad meridiem habent. Anglo-Saxonas vero nullam iſtius diviſionis rationem habuiſſe ſatis ex iis conſtat quæ horum Annalium An. DCCCCXVII, & DCCCCXVIII. narrantur; Paganorum nempe ſeu Danorum exercitum in *Sabrinæ* oſtium naves appuliſſe, & in *North-Wallis* prædas egiſſe. Ubi certe Northwalli, quos hodie vocant, intelligi non poſſunt, ſi quidem ſunt omnium totius Walliæ ab oſtio *Sabrinæ* diſjunctiſſimi. North wales.

Noꞃð-ƿic. Noꞃht-ƿic. Noꞃ-ƿic. 133, 34. 134,14. 182,24. 183,2,23. 194,1. 223,20.

223,20. 235,9. 240,38. *Northwick*, F. *Norwych*, M. K. *Norwic*, Hovd. i. e. *Aquilonaris ſinus, caſtellum,* vel *vicus*: hæc enim omnia ſignificat vocabulum Saxonicum ƿıc. In hoc vocabulo, opinor, denotat *caſtellum*, quoniam ad tertium inde milliare verſus Auſtrum, aliud erat caſtrum Regium, quod etſi extinctum hodie tamen vocatur *Caſtor*.

Noꞃ-ƿeȝe. Noꞃ-ƿæȝe. *p.* 177, *l.* 40. *Norwegia.*

Noꞃ-ƿæȝaꞅ. 153, 12,18. *Norwegii.*

O.

Olanıȝe. 150,22. *Olanege*, F. D. Hovd. *Olney*, K. Hodie the Eight, inſula in agro *Gloceſtrenſi*, quam *Sabrinæ* fluminis aquæ ſeſe diffindentes efficiunt.

Onȝel-cẏn. v. Anȝel-cẏn:

Oꞃchaꝺuꞅ. 5,4. 179,9.

Oꞇꞇan-ꝼoꞃꝺ. 61,17. *Ottaford*, F. *Otteford*, G. *Otanford*, *Otford*, B. Hodie Otford, in agri *Cantiani* parte Occidentali, ad *Darenti* fluminis ripam Orientalem.

Ou. 196,45. 201, 11,22. 204,5. Hodie Comitatus de *Oye*, vel *Ewe* juxta *Caletum*.

Oxna-ꝼoꞃꝺ. Oxne-ꝼoꞃꝺ. Oxona-ꝼoꞃꝺ. Oxene-ꝼoꞃꝺ. Oxen-ꝼoꞃꝺ. 103,19. 111,3. 139,2. 143,19. 146,6. 151,21. 154,28. 155,27. 238,22. 242,45. 244,24. *Oxneforda*, *Oxeneforda*, F. *Oxeneford*, *Oxineford*, Hunt. *Oxeneford*, *Oxenneford*, L. *Oxneford*, B. i. e. *boum vadum*. Hodie Oxford, oppidum agri *Oxonienſis* primarium.

Oxna-ꝼoꞃꝺ-ꞅcẏꞃe. Oxen-ꝼoꞃꝺ-ꞅcẏꞃe. 140, 5,41. *Oxinefordſchyre*, Hunt. *Oxnefordſchire*, B. *Ager Oxonienſis*. Hodie Oxfordſhire. Comitatum hunc ac *Gloceſtrenſem* incoluerunt olim *Dobuni*.

Dobuni . .

P.

Paccelaꝺe. 36,7. In regione paluſtri, à Rege Wulfhero donatâ Eccleſiæ *Petroburg*.

Paꝼıa. 90,5. *Ticinum*; Inſubrum oppidum. Gall. *Pauie*.

Pampılenıa. 62,34. Pompelon. *Pamplona*; caput regni Navarræ in Hiſpania.

Paꞃıꞅ. 39,12. 88,33. 89,5,32. *Lutetia Pariſiorum*.

Paꞅꞅanham. 108,45. Hodie Paſſham in agro *Northamtunenſi*.

Paꞅꞇun. 118,38. Hodie Paſton in agro *Northamtunenſi* prope Peterburrow.

Paꞇhma. 6,15. *Patmos Inſula*.

Peaclonꝺ. 110,31. Pars Occidentalis agri *Derbienſis*, collibus & montibus inſignis. Hodie the Peak of Derbyſhire.

Peꝺꞃıꝺa. Peꝺꞃeꝺa. 39,3. 94,43. *Pederidan*, Eth. Fluvius in agro *Sumurſætenſi*, hodie vulgo Parret, ad cujus ripam eſt oppidum Pedderton dictum.

Peꝺꞃıꝺan muꝺ. 74,13. *Oſtium fluminis Pedredæ* prope *Huntſpill* in agro *Sumurſætenſi*, ubi ſe in mare exonerat. Antiquis *Uzellæ æſtuarium*.

Peıꞇoꞃ. Peıꞇou. 231,13,32. 233,9. 243, 27. *Provincia Pictavienſis*. Hodie *Poictou*.

Peıꞇeuın. 200,42. *Incola Provinciæ Pictavienſis*.

Penꞇecoꞅꞇeꞅ caꞅꞇel. 167,30. Caſtellum quod propugnavit Osbernus (cognomento *Pentecoſt*,) poſteaque, firmatâ inter Eadwardum Regem Comitemque Godwinum pace, dedidit. Opinor autem illud, Penꞇecoꞅꞇeꞅ caꞅꞇel in noſtris Annalibus idcirco tantum dici, quòd eo tempore Osbernus *Pentecoſt* munivit, cùm interim alio aliquo nomine vocaretur.

Penƿıhꞇꞅꞇeoꞃꞇ. p. 1. inter notas. 129,25. *Penwiſtrit* (ad marg. al. *Penwithſtrict*,) Hunt. *Penwiſtric*, B. Hodie the Lands end, in agro *Cornubienſi*. Antiquis *Bolerium*, ſeu *Belerium*.

Peohꞇaꞅ. Pẏhꞇaꞅ. Pẏhꞇıꞅc. 1,9,12. 11, 14. 12,7. 21,6. 23,20,26. 49,30. 50,25. 83,11. Pehꞇaꞅ, Al. *Picti*. Partium Borealium ultra Northymbros incolæ. The Picts.

Peonna. Peonnho. Peonnum. 39,2. 132, 9.16. 148,33. *Penho*, F. Hunt. D. W. *Pene*, M. *Penhou*, Hovd. Hodie Pen in agro *Sumurſætenſi*; *ubi in Britannici nominis exitium & Danorum cladem Mars conſpiraſſe videatur*, (inquit *Camd.*) Quam Cl. Viri obſervationem facile calculo comprobabit, qui annos ſingulos, quibus illius mentio in hiſce Annalibus facta eſt, conſulere dignabitur.

Peueneꞅea.

Peueneſea. Pefeneſea. Pefenſæ. *p.* 160, *l.* 11. 165,32. 166,29. 194,36. 209,30. Hodie **Pemſey** in agro *Suſſexienſi.*

Perſcora. 192,13. Hodie **Perſhore** in agro *Wigornienſi,* ad ripam *Avonæ* fluvii; *à pyris nomine facto.* Camd.

Pincanheal. 64,22. *Pincanhale,* F. *Wincenhale,* Hunt. *Wincanhealc, Phincanhal,* Hovd. *Pinchamhalch,* S. *Finchale,* W. Varia hujus loci appellatio apud Hiſtoricos, non aliunde orta eſt quam ex ſimilitudine literarum Saxonicarum p. p. f. quæ ſive Librarios, qui ea deſcripſerant exemplaria quibus uſi ſunt Hiſtorici, ſive ipſos etiam rerum geſtarum Scriptores in errorem traxiſſe videtur. Hodie **Finkley** in agro *Dunholmenſi* ad ripam Orientalem fluminis *Were.*

Pinenden. 178,37.

Port. 73,22. *In regione quæ vocatur Port,* F. Non alium eſſe locum hunc quam *Portland* in agro *Dorſætenſi* hoc in primis ſuadet, quòd Æthelhelmo Duci (ut teſtantur Annal. Sax. An. DCCCXXXVII.) cum Danorum copiis prælio dimicanti in Port, auxilio ſubvenerint *Dorſætenſes,* quorum agro hodie adnectitur **Portland.**

Porteloca. 105,31. 166,19. i. e. *Portus clauſtrum.* Navium ſtatio in agro *Sumurſætenſi;* hodie **Porlock-bay.**

Portesmuð. 17,26. 209,33. 238,40. 226,29. *Portuſmuth,* K. i. e. *Portæ oſtium.* Ibi enim Portam Saxonem cum filiis, duas naves ad terram appuliſſe tradunt Hiſtorici. Verum opinantur alii deducendum eſſe à Latino *Portus,* utpote qui antiquis μέγας λιμὴν vocaretur κατ' ἐξοχήν. Certum interim eſt hoc nunquam Majoribus noſtris in mentem veniſſe, qui muð illud addiderunt ad deſignandum *oſtium;* non enim dicimus Portûs *oſtium,* ſed fluminis. Hodie **Portſ-mouth** in agro *Hamtunenſi.*

Portland. 166,16. Inſula quondam, nunc vero continenti adnexa, in agro *Dorſætenſi.* Hodie **Portland.**

Possentesbyrig. 39,15. Hodie, opinor, **Pontesbury** in agro *Salopienſi.*

Punt Aldemer. 226,43. *Pons Audomari.* Hodie *Ponteau de mer,* in Normannia Provincia, ad *Killam* fluvium.

Pruutesflod. 57,3. *Priutesflod,* F. *Priuetesflade,* W. Hodie, opinor, **Prevet,** in agro *Hamtunenſi.* Quam certe conjecturam confirmat Lectio Codicis MS. *Ben.* Pryfetes-flodan, & *Cant.* Pryfeæs- (mendoſe proculdubio pro Pryfetes) cùm quæ hodie per v, olim fere apud Saxonas per f ſcribebantur. Nec obſtat quod locum hunc fuiſſe in Andredeswald diſerte dicunt noſtri Annales, ſi quidem veriſimile eſt ſylvam eam ampliſſimam ultra hunc locum ad Occidentem fuiſſe antiquitus extenſam.

Puille. 204,32. *Apulia.*

Puntif. 222,16. *Ponthieu* Comitatus in Gallia Belg.

R.

Raculf. 40,21. 47,19. Hodie **Reculver** in agro *Cantiano* prope Inſulam *Thanet.* Antiquis *Regulbium,* caſtrum Romanorum. A quo quidem appellatur nonnunquam *Raculfceaſter,* ut in Charta Ealhmundi Regis *Cantiani,* Anno DCCLXXXIV. *Ego Ealhmundus Rex Cantiæ, do tibi, Wihtrede, honorabili Abbati, tuæque familiæ degenti in loco qui dicitur* Raculfceſter, *terram* 12. *aratorum quæ dicitur* Sildunk. Regnante autem Rege Ecgbrihto An. DCLXIX. conſtructum eſt ibi Monaſterium; unde pro Raculfceſter appellatus eſt Raculfmynſter:· A. 784.

Ræms. 159,20. 221,42. *Civitas Rhemorum.*

Raggewilh. 35,45.

Reading. Ræding. Reding. 80, 26,34. 81, 36. 82,20. 135,26. 237,37. *Et Redingum,* D. *Redings, Reding,* Hunt. *Reodinges,* Hovd. *Redinges,* B. Hodie **Reding** in agro *Bercherienſi,* ad ripam fluminis *Kennet. A Britannica dictione* Redin, *quæ* filices *denotat, quæ affatim hic proveniunt.* Camd.

Ricardes rice. 130,35. *Normannia;* ita dicta à Richardo ejus Duce: quo modo etiam in his Annalibus *Flandria* ſæpius dicitur Baldwines land:·

Rihala. 120,34. Hodie **Ryall** in agro *Rutlandenſi.*

Rin. 89,21. *Rhenus.* **The Rhine.**

Ripum. v. Hrипum:·

Roꝼeꞅceaꞅteꞃ. v. Hroꝼeꞅceaꞅteꞃ:-

Roᵹinᵹham.*p.*240,*l.*27. Hodie Rocking-ham in agro *Northamtunenſi.*

Romane. 2,10,24. 10,6. 11,2. 22,20. 67,32. *Romani.*

Rome. 4,27. 5,17. 8,1. 11,2,13. 21,17. 36,27,29. 38,15,26. 40,13. 41,25. 42,1, 24,29,38. 43,33. 46,29. 47,6. 50,15,21. 52,4,31. 54,12,18. 63,10. 64,5. 68,8,12. 69,31. 75,37. 76,16. 77,31. 82,32. 86,31. 89,34. 90,2,10,14. 111,14. 117,17. 126,15. 129,33. 152,11. 153,32. 156,12. 161,16, 30,35. 169,6. 175,22. 178,25. 204,21. 211, 16. 219,12. 222,4. 225,38. 226,10. 228,20. 229,8,30. 231,22. 234,37,38,40. 240,19. *Roma.*

Romaꞃe. 241,37. Caſtellum in *Normannia.*

Roðem. 227,27. Rothomagus. *Roan.*

Rotomagus. 9,7. *Roan.*

Ruᵹenoꞃe. 218,38. Hodie Rowner in agro *Hamtunenſi.*

Rumcoꝼa. 104,12. *Runcofa*, F. *Rumcouen*, Hunt. i. e. *amplum* vel *auguſtum conclave.* Hodie Runckhorne in agri *Ceſtrenſis* parte *Lancaſtrenſi* contermina.

Rumen ea. 165,26. 166,32. Hodie Romney in agro *Cantiano.*

Rumeꞃiᵹe. 121,30. 187,30. i. e. *Ampla inſula.* Locus ab Eadgaro Rege velatis virginibus conſecratus. Hodie Rumſey in agro *Hamtunenſi.*

S.

Sæꝼeꞃne. 34,38. 35,1. 97,5. 105,5,25. 129,20. *Sauerne*, Hunt. Hodie the Severn. Secundum à *Tameſi* Britanniæ flumen, cujus fontes exoriuntur in agro *Montgomerienſi*; tranſit inde in Comitatus, *Salcpienſem*, *Wigornienſem*, ac *Gloceſtrenſem*; tandemque ſe in fretum *Sabrinianum* exonerat.

Sæiꞅ. 218,29. 235,12. *Sagium, urbs Sagienſis.* Hodie *Sees* ad ripam *Olinæ* fluvii in *Normannia.*

Sanꝺlauꝺa. 90,21. *Locum qui dicitur* Santlaudan, *inter Franciam & Armoricam ſitum.* Florent.

Sanꝺpic. 74,24. 127,25. 135,6. 137,7. 138,13. 143,2. 145,36. 146,22. 153,24. 156,2. 157,32. 158,34. 160,17. 165,20,27. 166,3. 167,3. *Sandewyche*, K. Antiquis *Rutupium.* Hodie Sandwich haven in agro *Cantiano.*

Sarraceni. 62,35.

Sauenni. 231,30.

Saxonia. 62,34.

Scæꝼteꞅbẏꞃiᵹ. Sceaꝼteꞅbẏꞃiᵹ. 125,14. 154,23. *Sceftebyrig*, E. *Scaftesbyrig*, F. *Schaftesbirh*, Hunt. *Schaftesbury*, B. W. *Schaftebyry*, B. *Schaftisbury*, K. Hodie Shaftesbury in agro *Dorſætenſi.*

Scælꝼꞃemeꞃe. 36,10,13.

Scalꝺ. 86,26. *Scaldad*, F. Belgii fluvius; vulgo *Scheldt.*

Sceapiᵹe. Sceꞃiᵹe. 72,18. 76,10. 149, 27. 167,8. *Scheapieg*, Aſ. *Sceapege*, F. *Scepige*, *Scepeye*, D. *Sepeige*, Hunt. *Schepeye*, B.K. i. e. *Ovium inſula.* Hodie Sheppe Island in agro *Cantiano.*

Sceobẏꞃiᵹ. 94,32. Hodie South-Shobery in agri *Eſſexienſis* ora maritima, ad *Tameſis* fluminis oſtium.

Sceoꞃꞅtan. 148,35. ---- *in Wiccia, in loco qui* Scearſtan *nominatur*, F. *Scearſtan*, D. *Earſtam*, Hovd. *Seorſtan*, B. i. e. (interprete Camd.) *Comitatus lapis.* Putatur enim lapis eſſe terminalis qui quatuor Comitatus, *Oxonienſem*, *Gloceſtrenſem*, *Wigornienſem*, & *Warwicenſem* diſtinguit.

Sceꞃᵹeate. 103,22. *Sceargete*, F. D. Hovd. *Scoriate*, Br. Hunt. i. e. *Via cautibus obſita.*

Sceꞃꞅcunꞅ. 231,27. Forte *Soiſſons*, *Sueſſionum urbs.*

Sciꞃabuꞃn. Sciꞃebuꞃn. 78,1,12. 79,18. 102,16. 188,4. *Schireburn*, M. *Syreburne*, *Scyreburne*, Hunt. *Schirburn*, *Schirbourne*, B. *Schirebourne*, S. *Schyrburne*, K. i. e. *Limpidus* vel *clarus fons.* Hodie Shirburn in agro *Dorſætenſi.*

Scotlanꝺ. 111,26 153,33. 172,15. 174, 2,16. 181,23. 182,12. 184,6. 197,23,26, 35,42. 199,4,16,32. 206,14. 208,44. 215, 9. 228,13,17. 230,14. 233,26. 238,6. 241,8. *Scotia.*

Scottaꞅ. 1,16,18. 2,5,15. 10,20,25. 21,23.

21,23. 23,21. 24,7,14. 29,2. 45,12. 90,35. 91,13. 100,29,34,35. 112,18. 113,8. 114,5. 115,14. 153,33. 199,32. 200,1. 201,38. 230,14,24,37. *Scoti*; quo nomine apud Hiſtoricos nonnunquam appellantur Hiberni, ut & Scotiæ nomine vocatur Hibernia.

Scrobbeſbyrig. *p.*130, *l.*5. 147,32. 210,21. Hodie **Shreosbury** in agro *Salopienſi*.

Scrobbeſbyrigſcyre. Scrobbſcire. 136,5. 201,14. *Scropſcire*, Hunt. *Salopſchire*, B. *Schropshyre*, K. *Ager Salopienſis*. Hodie **Shropſhire**. Comitatum hunc, una cum
Cornavii. *Warwicenſi*, *Wigornienſi*, *Staffordienſi*, & *Ceſtrenſi*, antiquitus incolebant *Cornavii*.

Scuffanhalch. 43,27.

Scythia. 1,13. *Scythia*.

Scyttiſc. 1,9. 112,25. *Scoticus*.

Sealwudu. 85,5. 94,43. *Selwuda*, Aſ. *Selewode*, B. i. e. (interpret. Aſſerio, & Flor.) *Sylva magna.* Hodie **Selwood** in Orientali limite agri *Sumurſætenſis*.

Searbyrig. Searobyrig. Searebeꞃi. Særeſbeꞃi. 20,2. 187,10. 207,16. 213,41. 224,20,49. 225,8,28,37. 226,27,34. 228,42. 230,19. 235,7. 237,9. 238,22. *Særbyria*, *Searesbyrig*, F. *Saresbiria*, F.C. *Salesbiria*, M. *Salesbirig*, *Salesbiri*, Hunt. *Searesbiri*, H. *Salesbiri*, *Saresbirie*, Hovd. *Salusbury*, *Salusbery*, *Salisbury*, K. Antiquis *Sorbiodunum*; unde & prius membrum nominis Saxonici Searbyrig. Hodie **Old Salisbury** in
Salisbury Sub R.1. agro *Wiltunenſi*. Unde tempore Richardi primi demigrare cœperunt incolæ, ſedeſque, ob aquæ copiam, ad confluentes *Avenæ* & *Nadderi* ponere, ubi hodie conſpicitur oppidum pulcherrimum **Salisbury** appellatum.

Seaxan. 13,15. 25,12. 88,8. 90,33. 114,5. *Saxones*; quos (juventute Britannica crebris Romanorum delectibus exhauſta) ſibi in ſubſidium vocavit Vortigernus adverſus Pictos ac Scotos. *Anglo-Saxones* vulgo appellantur, ad differentiam eorum quos in Germania reliquerunt, quique *Antiqui Saxones* fere apud Hiſtoricos vocantur.

Seccandun. 59,7. *Secandune*, B. i. e. *Prælii collis*: ſecce enim Saxonibus eſt *prælium*, & dun *mons*, *collis*. Hodie **Seckington** in agri *Warwicenſis* plaga Boreali.

Seinteſ. 231,40. *Saintes*, apud *Santones* in Gallia Aquitanica.

Seletun. 62,41. Tria oppida ſunt in agri *Eboracenſis* parte Boreali quæ **Silton** vocantur. Parum dubito quin horum unum aliquod ſit Saxonum Seletun; ſed quodnam illud ſit plane neſcio.

Sempigaham. 75,11. Hodie, opinor, **Sempringham** in agro *Lincolnienſi* prope **Fokingham**. Eſt etiam in agro *Rutlandenſi* oppidum **Empingham** appellatum.

Seofonburgaſ. 146,9. i. e. *Septem urbes*; quarum quidem & ſitum, & nominis occaſionem prorſus ignoro. In provincia *Northymbrenſi* poſitos fuiſſe opinatur Camdenus. Illa certe appellatio iis adfixa videtur caſu aliquo peculiari; ſive quòd eodem tempore fuerint conſtructæ, ſive expugnatæ, ſive contra hoſtes defenſæ. v. Fifburgaſ.

Sexland. 214,27. 230,34. 234,42. *Saxonia*.

Sicile. 234,39. *Sicilia*.

Sihgene. Sigene. 39,13. 88,32. 89,6. 90,21. 97,23. *Sequana*; Galliæ fluvius. Hodie contracte **the Seyne**.

Sliowaford. 75,14. Hodie **Sleford** in agro *Lincolnienſi*.

Snawdun. 203,9. *Snowdonn*, K. i. e. *nivoſus mons*. Hodie **Snowdon hills** in agro *Caernarvonenſi*.

Snotingaham. Snotengaham. 79,21,28. 110,9. 111,27. 114,23. *Snotingham*, Hunt. *Notingham*, Hunt. W. *Nothingaham*, H. *Notingaham*, R. *Snotingeham*, G. *Notingam*, Hovd. *Notingeham*, L. G. *Notyngham*, B. Hodie **Notingham**, agri *Notinghamenſis* oppidum primarium, quodque toti Comitatui nomen præbet.

Snotingahamſcyre. 147,39. 171,14. *Nothynghamſchire*, B. *Ager Notinghamenſis*. **Notinghamſhire.** Comitatum hunc, una cum *Northamtunenſi*, *Leiceſtrenſi*, *Rutlandenſi*, Coritani. *Lincolnienſi*, ac *Derbienſi*, antiquitus incolebant *Coritani*.

Soccabyrig. 63,8. *Socceburg*, *Sochasburg*, D. *Socaburgh*, S. Hoc loco conſecratus eſt Higbaldus in Epiſcopum *Lindisfarnenſem*: neſcio an idem fuerit qui hodiernus **Socburne** in agro *Dunholmenſi*.

Stæfford. *p.*104, *l.*5. *Stafford*, Hunt. B. K. Hodie **Stafford**, agri *Staffordienſis* oppidum, quod toti Comitatui nomen dedit.

Stæffordſcyre. 145,32. *Staffordeſire*, Hovd. *Ager Staffordienſis*. **Staffordſhire.** Comitatum hunc, una cum *Warwicenſi*, *Wigornienſi*, parte *Salopienſis*, & *Ceſtrenſi* olim poſſidebant *Cornavii*. Apud Anglicarum rerum Scriptores neſcio an ſubinde *Angli Mediterranei* vocentur.

Stane. 127,23. 139,7. Hodie **Stanes** in agro *Middelſexienſi*, ad ripam *Tameſis*. *Nomen vero accepit* (inquit Camd.) *à Saxo terminali, quod olim hîc erectum erat ad deſignandam juriſdictionem quam civitas Londinum in flumine habet.*

Stængfordesbrycge. 172,24. *Stanfordebrigge*, F. *Stainfordbrige*, Hunt. *Stanfordbriege*, D. *Stanfordbrige*, L. *Stenefortbrugge*, K. Hodie **Stanfordbrigge** al. **Battlebrigge** in agro *Eboracenſi*.

Stanewig. 240,30. Hodie **Stanwick** in agro *Northamtunenſi*.

Stanford. 36,17,18. 109,36. 114,23. 119,8,20. 147,37. 106,29. 232,34. 242,29. i.e. *vadum lapideum*. *Stamford*, S. K. *Stanforth*, K. Hodie **Stanford** in agro *Lincolnienſi*, ad ripam fluminis *Wellandi*.

Stræcledweallas. Strætledweallas. 83,11. 110,38,39. *Stratduttenſes*, Aſ. *Streatgledwalli*, *Stratdutenſes*, F. Britanni quidam, *Gallovidiæ* apud Scotos olim incolæ; ſed frequentibus Scotorum & Pictorum incurſionibus laceſſiti, in *Cambriam* conceſſerunt, & juxta flumen *Cluydam* ſedes poſuerunt; unde & nomen ſortiti ſunt, quòd ſcil. ſtratum fluminis *Cluydæ* incoluerunt.

Streoneshealh. 45,4. *Streaneshalh*, Bed. Streoneshalh, Al. *Streoneſalh*, *Streoneshealh*, F. *Streaneshalh*, M. *Streneshal*, Hunt. *Streneshald*, i.e. *Sinus fari, nunc* Witebi *appellatur*. *Streoneshalch*, D. *Streneshald*, B. *Streneshale*, *Streneshalh*, W. i.e. (ſecundum Bedam) *Sinus fari*: ſecundum Somnerum, *Littoris angulus*; à ſtreond *littus*, & heal *angulus*. Fortaſſe autem vocabuli pars poſterior deducenda eſt à Sax. heale *aula, palatium, prætorium, baſilica*. Certe Ven. Beda ſcribit *Streoneshalh*, & *Streaneshalch*; atque Goth. 𐌰𐌻𐌷 eſt *templum*. Hodie **Whitby** in agro *Eboracenſi*. Hîc conſtructum eſt Monaſterium ab Hilda, fœmina ſanctiſſima, cui & ipſa prima præfuit.

Stretford. 43,28. Terræ portio conceſſa Eccleſiæ *Medeshamſtedenſi* ab Æthelredo Rege. Neſcio an idem ſit quod hodiernum **Stratford upon Avon** in agro *Warwicenſi*.

Sturemuð. 87,22. i. e. *Sturi oſtium*; qui fluvius in agro *Suffolcienſi* fontes aperiens, Comitatus *Eſſexienſem* & *Suffolcienſem* dividit, & ſe in mare exonerat apud **Harwich**.

Stutteuile. 214,16. *Stutavilla*, F.

Sumursætas. Sumorsæte. Sumærsætas. 74,10. 84,3,7. 146,26. 154,16. 165,10. 170,24. *Sumerſet*, L. *Somerſet*, B. *incolæ agri Sumurſætenſis*. Antiquis (una cum agri *Wiltunenſis*, & *Hamtunenſis* partis interioris incolis) *Belgæ* dicebantur.

Sumurtun. 54,3. *Sumerton*, Hunt. *Somerton*, B. K. *Somertone*, W. Hodie **Summerton** in agro *Sumurſætenſi*.

Sumersæterscyre. 223,37. *Ager Sumurſætenſis*. **Summerſetſhire.**

Sunna. 87,6. Hodie *Some*, fluvius *Picardiæ* in Gallia.

Suðberi. 68,9. i. e. *Auſtralis burgus*. Hodie **Sudbery** in agro *Suffolcienſi* ad ripam Borealem *Stouri* fluminis.

Suð-folc. 182,24. *Southfolc*, *Suffolk*, K. Pars Auſtralis Eaſt Angliæ, à ſitu ita dicta. Hodie **the County of Suffolk**.

Suð-hymbras. 31,14. 49,26,34. Incolæ Auſtralis partis *Humbri* fluminis, quo modo plagæ Borealis incolæ dicuntur Norðhymbras:-

Suð-Pihtas. 21,15. *Auſtrales Picti*. Gens Pictorum partes Boreales ultra *Northymbriam* incoluit. De diſtinctione autem Borealium & Auſtralium Pictorum audi Ven. Bedam: Septentrionales *Picti ſunt, qui arduis montium jugis ab Auſtralibus eorum regionibus ſunt ſequeſtrati*; Auſtrales, *qui intra eoſdem montes ſedes habent*.

Suðrige. Suðrie. 52,14. 70,33. 73,14. 75,1. 76,3. 77,30. 108,21. 141,3. *Suthrioa*, Bed. ſec. Cod. C. *Suthereia*, T. *Suderige*,

rige, W. *Suthregia*, F. *Suthrie*, *Sudrei*, Hunt. *Surrie*, Hovd. *Suthereye*, B. *Ager Surreienſis*. Hodie the County of Surrey. Comitatum hunc, una cum *Suſſexienſi*, olim incolebant *Regni*.

Regni.

Suð-Seaxe. *p*.13, *l*.3. 25,7. 39,21. 52,14, 15,22. 61,19. 70,33. 71,19. 73,14. 96,15. 97,37. 128,26. 129,45. 138,21. 141,3. 155, 17. 158,19. 170, 8,10. *Auſtrales Saxones*.

Suð-Seaxna pice. 77,30 *Auſtralium Saxonum regnum*. Continebat duos Comitatus quos hodie vocamus Suſſex & Surrey, quoſque olim *Regni* tenuerunt.

Auſtr. Sax. Regnum.

Suð-Seaxpcia. 137,16. *Auſtralis Saxo*; incola regni Auſtralium Saxonum.

Spanapic. 84,8. Hodie Swanwick in agro *Hamtunenſi*.

Spinephæfeð. 43,26. *Swynhened*, *Swynshened*, K. Hodie Swinshead in agri *Huntandunenſis* parte *Bedfordienſi* finitima.

Spaðeoðe. 153,3. *Swecorum natio*, *Suecia*, *Suedia*. Sweedland.

Speon. 153,7. *Suiones*, *Suedi*. The Suedes.

T.

Tamanpeopðege. Tamapeopðige. 104, 2. 107,3. 110, 1,3. *Tamewordina*, F. *Tameweorde*, D. *Tamewrthe*, Hunt. *Tameſworthe*, B. *Thameworth*, W. Hodie Tamworth in agro *Staffordienſi*, à *Tame* fluvio, ad cujus ripam Orientalem ſitum eſt, & peopð *prædium*: quibus ige *inſula* adjici videtur, quòd *Ankar* fluvius ibi ſe in *Tamam* tranſverſim exonerat, adeoque *inſulæ* figuram quandam efficit.

Tame. 121,24. Hodie Tame in agri *Oxonienſis* plaga *Buckinghamenſi* finitima.

Tamepmuð. 129,27. i.e. *oſtium Tamari fluminis*, quo dirimitur ager *Cornubienſis* à *Devonienſi*.

Tantun. 52,12. Hodie Taunton in agro *Sumurſætenſi*.

Tegntun. 132,4. Locus in agro *Devonienſi*; ita enim ad An. MI. teſtantur noſtri Annales; ſed è pluribus in iſto agro hujus appellationis locis, quis ſit neſcio.

Temeſe. Tæmeſe. 2,23. 70,31. 74, 29, 33. 82,11. 86,1. 92,7. 93,2,7. 94, 34,36,44. 96,20. 101,5. 130,2. 136,4. 138,34,36. 139, 4. 140,2,28. 141,2. 143,23,29. 144,10. 147, 6. 149,26. 154,29. 164,12. 178,16. 217,41. Hodie à voce Saxonica the Tems. Latine *Tamiſis*; ut vulgo creditur, à *Tamâ* & *Iſide* concurrentibus. Hanc vero conjecturam labefactat *Charta*, quæ tradit *Aldhelmo Abbati conceſſam fuiſſe terram illam de Orientali plaga fluminis, cujus vocabulum* Temis, *juxta vadum, qui appellatur* Summerford. Monaſt. Angl. T. 1. p.50. Vadum autem iſtud eſt in agro *Wiltun*.

Temeſefopð. 170,35. 108,12. 140,8. Hodie Temsford in agro *Bedfordienſi*.

Tenepcebpai. 214,6. *Tenercebrei*, F. in *Normannia*.

Tenet. 74,26. 76,4. 78,18. 121,15. 159,3. *Tanetos Inſula*, Bed. *Tanet*, Aſ. *Tened*, D. *Thenet*, D. B. *Taneth*, *Thanet*, T. Inſula in agro *Cantiano*; hodie Thanet Iſland.

Thælpæle. 110,17. *Tealweale*, F. *Thælwald*, B. Viculus ad ripam fluminis *Merſey*; hodie Thelwel in agro *Ceſtrenſi*.

Theoðfopð. Theotfopð. 80,6. 134,8, 13. 139,31. 200,23. *Tedford*, Hunt. B. *Thedforde*, W. Antiquis *Sitomagus*. Hodie Thetforde ad ripam fluminis *Theoti*, in ipſis limitibus agrorum *Suffolcienſis* & *Norfolcienſis*.

Thopneie. 173,9. i.e. *Spinarum Inſula*. Hodie Thorney in agro *Cantabrigienſi*, & Orientali parte Inſulæ *Elienſis*. Alius item locus, in Occidentali parte civitatis *Lundenenſis*, olim *Thorneie* dicebatur; de quo *Willelmus Thorn* in ſuo Chronico ſub An. DCVIII. hæc habet: *Circa hæc tempora quidam civis Londonienſis, ad inſtigationem quondam Regis Ethelberti, conſtruxit Eccleſiam in honore ſancti Petri Apoſtoli in Occidentali parte ejuſdem urbis, in loco qui* Thornie *tunc dicebatur, & ſonat quaſi* Spinarum inſula, *nunc autem dicitur* Weſtmoſterium. Quod viſum eſt hîc adnotare, ne illud minus animadverſum nominis errorem cuivis crearet.

Thopp. 119,8. Villa in agro *Northamtunenſi* prope *Ketering*; hodie Thorpe.

Thpokonholt. 36,2,3. Hodie Trokenhole in agri *Cantabrigienſis* parte *Lincolnienſi* finitima.

Tina.

Tina. Tine. *p*.83, *l*.9. 184,9. Nomen fluvii in provincia *Northymbrenſi*; hodie **Tine.** Fontes aperit in ejuſdem agri parte Occidentali, & compluribus rivulis auctior factus *Haguſtaldum* (hodie **Hexham**) ac *Novocaſtrum* (hodie **Newcaſtle**) præterlapſus, ſeſe in mare tandem exonerat.

Tinanmuð. Tinemuð. 65,17. 202,41. *Tinemuthe*, M. D. Hovd. R. *Tynmouth*, B. Hodie **Tinmouth** in agro *Northymbrenſi*.

Tofeceaſter. 107,15,23. 109,1. Antiquis *Tripontium*. Hodie **Toceter** in agro *Northamtünenſi*.

Tonebricge. 194,26. *Tunebricgia*, F. *Tunebruge*, Hunt. *Tonebryge*, D. *Tunebregge*, G. *Tunebrige*, Hovd. *Tonebrigge*, B. *Tunnebrugg*, *Tunebrig*, K. Hodie **Tunbridge** in agro *Cantiano*.

Treonta. Trenta. 44,30. 110,3. 143,4. 174,32. *Trehenta* (*Treenta*, C. *Trenta*, T. & W.) Bed. Trentonſtream, Al. *Trent*, B. Flumen nobiliſſimum quod in ſuperiori parte Comitatus *Staffordienſis* è duobus vicinis fontibus effluit. Quamprimum agrum iſtum deſerit, *Derbienſem* & *Leiceſtrenſem* mediocri ſpatio partitus, ſe in *Notinghamenſem* recipit; cujus oppidum primarium ſubluens, ad **Torkſey** pleno ſatis alveo fluit; atque per partes Occidentales Comitatus *Lincolnienſis* curſum dirigens, ſeſe in *Humbrum* exonerat. Hodie **Trent.**

Treueris. 159,19. Galliæ Belgicæ civitas præclara. Vulgo *Treves*.

Turceſige. 82,25. *Torchſeige*, Hunt. *Torkeſei*, Hovd. i.e. (Somnero interprete) *Lintrum inſula*, à troᵹe *linter*, & iᵹe *inſula*. Hodie **Torkſey** in Inſula *Lindeſienſi*.

Tweonea. Tweoxnea. 100,2. Emporiolum frequens; hodie ab æde Chriſto ſacra, **Chriſt-Church**; olim, quòd inter amnes interpoſitum, *Twinamburne*, eodem plane ſenſu quo Italiæ *Interamna*. Hæc *Camd.* in deſcriptione agri *Hamtunenſis*. Certe vox Saxonica Tweoxnea (quæ *duplicem fluvium* ſignificat) antiquo iſti nomini optime reſpondet; nec, mea quidem opinione, alibi quærendus eſt hic locus. Quod etiam confirmat *Winburnæ* (agri *Dorſætenſis* oppidi) vicinitas: hæc enim duo, parvo temporis intervallo, dicitur Æthelwaldus in ſuam poteſtatem redegiſſe.

U.

Vercel. 161,19. *Urbs Italiæ Tranſpadinæ*. Vulgo *Vercel en Piemont*.

Verca. 196,44. *Fiſcumnum* in *Normannia*.

Undale. Undela. 50,18, 118,42. Hodie **Oundle** in agro *Northamtunenſi*.

Uſa. Ƿuſa. 101,11. 140,6. 174,32. *Uſe*, *Iſe*, *Oſe*, *Ouſe* apud Hiſtoricos promiſcue nominatur. Plurium fluviorum in Anglia nomen. Qui in his Annalibus memoratur, fontes aperit in agri *Northamtunenſis* parte *Buccinghamenſi* finitima; quem Comitatum percurrens, ut & *Bedfordienſem*, *Cantabrigienſem*, atque *Norfolcienſem*, ſe tandem in mare exonerat prope **Kingslinn.** Fluvii nomen (ut tradit D. Henr. Spelmannus in Chartis MSS. quas *Icenia* vocat) deductum eſt ab *Iſe*, al. *Iſee*, gentium Dea. Priſcis quippe in more fuit, ſylvas, montes, fluvios numinibus conſecrare, eorumque appellare nominibus: Britanni vero præ Diis aliis *Cererem* & *Proſerpinam* (quæ & *Iſis* dicitur) coluerunt. Hinc infernales ritus & nocturna ſacra. Hinc nox diem ducit, & per noctes dierum ſeries, per Lunas menſium, per hyemes annorum numeratur. Cujus rei veſtigia in hodierno ſermone deprehendimus; dicimus enim **ſebennight** (contracte **ſenight**) i. e. *hebdomada*; & in Annalibus hiſce XX. XXX. XL. ƿintra tot *annos* ſignificant. Hinc eſt quod in noſtris fluviis celeberrimis crebrum *Iſis* nomen; aliàs cœlebis, ut Brigantum *Iſis*, Icenorum *Iſis*, Dobinorum *Iſis*: aliàs conjugis, ut, *Tham-iſis*.

Ƿ.

Ƿærham. 124,22. 125,12. 217,25. *Werham*, Aſ. F. Hunt. D. *Warram*, Hunt. *Warham*, W. B. Hodie **Warham** in agro *Dorſætenſi*.

Ƿærinᵹſcyre. 147, 17. *Warwikeſire*, Hovd. *Ager Warwicenſis*. **Warwick-ſhire.** Comitatum hunc, una cum *Wigornienſi*, *Staffordienſi*, *Salopienſis* parte *Ciſ-Sabrina*,

Sabrina, & *Ceſtrenſi*, incolebant antiquitus *Cornavii*.

Ƿæringpic. *p.* 104, *l* 8. *Warrewicana Provincia*, *Waricenſis Provincia*, F. *Warewic*, Hunt. Hovd. *Wyrengewyke*, B. *Warrewych*, *Warwych*, *Warwyk*, K. A Brit. *Guarth* præſidium, *Camd.* à ƿering *agger*, *pila*, Somn. Hodie **Warwick**, agri *Warwicenſis* oppidum primarium.

Ƿætelleburne. 43,28.

Ƿætlingaſtræt. 143, 9,17. *Weatlingaſtreate*, F. *Wetlingaſtrete*, F. D. *Watlingaſtrate*, *Watlingſtreet*, Hunt. *Wathlingſtrete*, *Watlingaſtrete*, *Wathlingeſtrete*, Hovd. *Watlyngſtrete*, K. i. e. *Strata quam filii Watlæ Regis ab Orientali mare uſque ad Occidentale per Angliam ſtraverunt.* Flor. ſed interprete Somnero, *mendicorum via*; à pædla *egenus*, *inops*, *mendicus*, & ſtræt *via ſtrata*, *agger itinerarius*, *platea*; ab egenis ſcil. ut fieri aſſolet, mendicandi gratia frequentata; vel quòd liberrimus per eam, etiam mendiciſſimis, tranſitus pateat. De origine vide plura apud Somn. in ſuo Lexico. Via hæc erat una ex quatuor iis celeberrimis, totam Angliam à diverſis plagis percurrentibus, admirando Romanorum opere conſtratis. **Watlingſtreet.** In antiquo Eulogio Hiſtoriarum apud Jo. Lelandum, MS. Tom. 2. p. 355. ita hæc via deſcribitur. *Secunda via principalis dicitur* Watelingſtreate, *tendens ab Euro-Auſtro in Zephyrum Septentrionalem. Incipit enim à Dovaria, tendens per medium Cantiæ juxta London, per S. Albanum, Dunſtaplum, Stratfordiam, Touceſtriam, Litleburne, per montem Gilberti juxta Salopiam, deinde per Stratton, & per medium Walliæ uſque Cardigan.*

Ƿaʒele. 40,8.

S. Ƿaleri. 196, 13. Abbatia S. *Walerici* in *Picardia*.

Ƿaltun. 119,7. i. e. *villa ad aggerem.* Hodie **Walton** in agro *Northamtunenſi* prope **Peterburrow.**

Ƿaltuile. 240,29. 244,19.

Waſconia. 62,36. Citerioris Hiſpaniæ pars, qua in Gallicum & Britannicum Oceanum vergit, ad Pyrenæum poſita *Vaſconia*. Gaſcony.

Ƿateuile. 227,15. Hodie, opinor, *Vatteuile* ab Auſtrali parte *Sequanæ*, prope ejus fluminis oſtium.

Ƿeallaſ. Ƿealaſ. 14, 2,10,11,20,31. 15, 12. 23,20. 25,9,11,14,26. 39,2. 50,27. 55, 18. 56,15. 70,20. 72,34. 104,19. 105,25. 114,6. 165,11. 184,26. *Walli* ſive Britanni, quos Anglo-Saxones de Germania huc advecti ſedibus ſuis deturbarunt. Id nomen iis obtigiſſe ſuper Germanorum in Angliam adventu, inter omnes fere convenit, quanquam diverſis rationibus eandem opinionem tueantur. Contendunt alii *Walch* Germanis ſimpliciter *peregrinum* ſignificare, indeque Britannos, alia ſcil. à Germanis & lingua & natione, *Wallorum* nomen fuiſſe adeptos. Alii *Wallon* Gallum dici Germanis aſſerunt, atque cum Germani Saxones huc veniſſent, & Britannos Gallice loqui audirent, eos *Wallos*, i. e. Gallos appellaſſe. Hanc autem ſententiam improbat Cl. Somnerus: *Non enim* (inquit) *vox iſta* Ƿealh *pro Britanno à primo Saxonum in hanc Inſulam adventu, nec per aliquod temporis ſpacium poſtea, donec ſcil. Britanni in univerſum everſi, & in extera loca fugati erant, inolevit*, &c. Mavult ille deducere à S. ƿeallan *errare*; & nomen iſtud Ƿealh tum demum Britannis fuiſſe inditum, cum ab Anglo-Saxonibus devicti, adeoque peregrinari coacti, pars in Walliam, i. e. Cambriam, pars in Cornubiam, pars in Scotiam, reliqui in Britanniam Armoricanam commigrarunt. Vide Cl. Somneri Gloſſar. in voce *Wallicus*.

Ƿealh. Ƿæliſc man. Ƿilſc. Ƿælſc. Ƿyliſc. 1,8. 14,3 75,20. 99,22. 163,19,32. 201, 27. 203,1,10. 205,10,16. 217,32. 223,8.

Ƿealon. Ƿalon. Ƿaleſ. 201,29. 203,1,6. 204,42. 205,10. 217,31. 219,35. 223,8. 225,25,40. *Wallia*, incluſis *Herefordſcira* & *Monmouthſcira*.

Ƿealingaford. Ƿalingeford. Ƿalingford. 135,28. 143,30. 280,11. 243,5. *Walingaforda*, F. *Wallingford*, Hunt. B. Hovd. *Walinford*, Hunt. *Wallyngford*, G. *Wallyngforth*, *Wallyngfort*, K. Hodie **Wallingford** in agro *Bercherienſi*.

Ƿealland. 156,18. *Normannia.* Edwardus enim qui dicitur de Ƿeallande veniſſe in noſtris Annalibus, teſte Florentio, *de* Normannia, *ubi multis exulabat annis*, *venit Angliam.*

Ƿealðam. 132,20. *Waltebam*, Hovd.

Waltham,

Waltham, G. B. K. i. e. *Sylveſtris habitatio*; à ƿeald *ſylva*, & ham *domus*, *habitatio*. Locus in Inſula *Vectenſi*, alio (opinor) nomine hodie cognitus.

Ƿeardbyrig. *p.*104, *l.*10. *Weadbyrig*, F. *Wardebirh*, Hunt. *Wardeburyh*, B. i. e. *Arx cuſtodiæ cauſa poſita*: ƿeard enim eſt *vigilia*, *cuſtos*; & byrig *caſtrum*, *arx*. Hodie fortaſſe **Wardborow** in agro *Oxonienſi*. Sin vero *Weadbyrig* (ut habet Florentius Wigorn.) ſit vera lectio, idem videtur eſſe locus quem vocat Camdenus *Weadesbyrig*; hodie **Wedsburrow** in agro *Staffordienſi*, præſertim ſi Eaderbyrig, caſtrum aliud ab Æthelfleda conſtructum, non hîc ſed in agro *Ceſtrenſi* ſit ponendum.

Ƿeſt-Centingas. 130,11. Incolæ Occidentalis plagæ *Cantii*.

Ƿeced. Ƿecedport. 105,30. 126,1. 129, 23. *Wecheport*, Hunt. *Weſedport*, Hovd. *Weceport*, B. Navium ſtatio in agro *Sumurſætenſi*; hodie **Watchet**.

Ƿelmesford. 36,15,16. *Wilmesford*, B. Hodie **Walmsford** in agro *Northamtun*.

Ƿendel ſæ. 88,12. *Mare mediterraneum*. Forte à S. ƿendan *vertere*; unde noſtrum **to winde**.

Ƿelud. 109,4. *Welund*, F. Fluvius agri *Northamtunenſis*, hodie **Weland**.

Ƿerham. v. Ƿærham.

Ƿermingtun. 119,6. Hodie **Warmington** in agro *Northamtun.* prope **Oundle**.

Ƿerrien. 238,7.

Ƿeſtmoringa land. 121,9. *Weſtmariland*, H. *Weſtmeriland*, R. Hovd. *Weſtmerland*, B. Deduci nomen poteſt à loci ingenio (mor enim apud Anglo-Saxonas eſt *mons*,) & ſitu, jacet enim ea Provincia ab Occidua parte montium, qui medium regni *Northymbrenſis* continuis jugis occupant. Niſi cuivis veriſimile viſum ſit, per illud ƿeſt ſoli naturam indicari, ƿeſtene enim Saxonice eſt *locus ſolitarius*, & ƿeſt *deſertus*.

Ƿeſtmynſter. Ƿæſtmynſter. 155,28. 171,44. 172,3,34. 174,19. 181,40. 183,18, 20,29. 187,7. 190,8. 192,19. 196,39. 206, 10. 207,3,21. 208,23. 209,2,15. 210,17, 35. 211,9,43,45. 213,9. 214,36,38. 215, 13,15,30,40. 220,27. 221,2. 223,7. *Weſtmoſter*, St. i. e. *Occidentale Monaſterium*: de quo hæc habet Ailredus Abbas Rievallis: *Tempore quo Rex Aedelbertus qui regnavit in Cantia, prædicante beato Auguſtino, fidei ſacramenta ſuſceperat; nepos quoque ejus Sebertus qui Orientalibus Anglis præfuit, fidem eodem Epiſcopo Evangelizante ſuſcepit. Hic Lundoniis, quæ regni ſui Metropolis habebatur, intra muros Eccleſiam in honore* Pauli *beatiſſimi conſtruens, Epiſcopali eam ſede voluit eſſe ſullimem. ----- Volens autem Rex utrique Apoſtolo ſe gratum præſtare, in Occidentali parte ejuſdem civitatis extra muros, in honore beati* Petri *monaſterium inſigne fundavit, multis illud donariis ornans & ditans poſſeſſionibus.*

Ƿeſt-Seaxe. Ƿeaſt-Seaxe. Ƿeſt-Sexas. *Weſt-Sexe*, B. 13,1,3. 16,6,13,17. 18,8,18, 33. 20,17. 23,18. 25,20. 27,26. 28,2. 32,23. 41,16. 47,3. 55,17,34. 56,5,10,14,17,27. 68,7. 69,30. 70,22. 71,21. 72,29. 73,4. 75, 3. 76,9. 77,2,28. 79,24,27. 80,26. 82,3,17. 83,23. 84,23,31. 88,4,17,33. 89,33. 90,1, 14. 102,18. 103,4. 107,10. 108,44. 109,15. 112,26. 116,7. 135,10. 136,12. 140,29 146, 23,37. 148,30. 149,12. 150,26. 151,1. 154, 34. 155,1. *Occidentales Saxones.*

Ƿeſt-Seaxna land. 15,19. 40,27. 50,11. 98,3. 113,33. *Occidentalium Saxonum terra.*

Ƿeſt-Seaxna rice. 18,15. 31,25. 44,14. 52,32. 55,4. 56,22. 63,21. 68,21. 73,11. 78, 26. 128,35. *Occidentalium Saxonum regnum*; quod includebat Comitatus, *Cornwalenſem*, *Devonienſem*, *Dorſætenſem*, *Sumurſætenſem*, *Wiltunenſem*, *Hamtunenſem* (hodie *Suthamtunenſem*) & *Bercherienſem*. Occid. Saxon Regnum.

Ƿeſt-Ƿealas. 69,38. 72,28. i. e. *Occidentales Walli*: iidem qui hodie *Cornubienſes*. Walli Occid. Britones ſedibus pulſi à Saxonibus, in Cambriam, Cornubiam & Scotiam ſeceſſerunt. Cambri Norð-Ƿealas, Cornubienſes Ƿeſt-Ƿealas, qui in Pictorum terram fugerunt Stræcledƿealas appellantur. Ƿeſt-Ƿealas vero eſſe *Cornwallos*, non autem trium iſtorum Comitatuum incolas, qui (quòd in Occidentali Walliæ parte ſiti ſunt) **West-Wales** dicuntur, quoſq; hodie dicimus **Pembrokeshire, Carmarthenshire, Cardiganshire**; multis indiciis compertum habeo. Ex horum enim Annalium Anno DCCCXIII. conſtat Ƿeſt-

Ƿealas

Ƿealaſ eſſe conterminos Saxonibus Occidentalibus, à quorum Rege Ecgberhto illorum terram fuiſſe devaſtatam ibi dicitur; ubi etiam ſubindicatur Ƿeſt-Ƿealana terram ab Oriente in Occidentem extendi. Et Anno DCCCXXXV. legimus pugnam fuiſſe commiſſam ab Ecgberhto cum Danis, qui in Ƿeſt-Ƿealaſ naves appulerant, in loco dicto Henʒeſteſ dune, hodie **Hinkesdown hill** in confiniis *Cornwalliæ* & *Devoniæ*. His accedat quod habet F. Wigorn. An. DCCCXXXV. Dani in Occidentalium Britonum terram, quæ Curualia (l. *Cornwallia*) vocatur, appulerunt.

Ƿeſtanpudu. *p.*50, *l.*8. *Occidentalis ſylva.* Hodie **Westwood** in agri *Wiltunenſis* parte Occidua.

Ƿetmor. 85,31. *Wædmor*, Aſ. *Weadmor*, F. *Wadmor*, W. Hodie **Wedmore** in agro *Sumurſætenſi*.

Ƿibbandun. 22,2. Hodie **Wimbledon**, in agro *Surrienſi* ad ripam Occidentalem *Vandalis* fluvioli.

Ƿicʒanbeorche. 74,19. *Wicgambeorg*, Aſ. *Wigganbeorh*, F. *Winbeorn*, Hunt. *Wincabeorh*, Annal. Melros. Hodie (opinor) **Wenbury** in agro *Devonienſi*.

Ƿiʒeraceaſter. Ƿiʒraceaſter. 127, 18. *Wirceſtre*, Hunt. Hovd. Hodie **Worcester**, agri iſtius urbs primaria. *Neſcio an à* Wire, *nemoroſo ſaltu adjuncto.* Camd. Hanc conjecturam ſibi non probari, mihi ſignificavit D. *W. Hopkinſius*, Eccleſiæ *Wigornienſis* Canonicus, Vir eruditione admodum præclara; cujus per totum hunc Librum opera uſus ſum ſingulari. Rationem ſuæ opinionis hanc aſſignat, quod *Wire* ſaltus à *Wigornia* duodecim prope millia paſſuum abeſt, adeoque ei nomen dare haud potuit. Putat autem veram vocis originem eſſe Ƿic-ƿara-ceaſter, i. e. *Civitas Wicciorum*, qui eas partes incoluerunt: & *Wigornia* deduci ab antiquis loci iſtius appellationibus Ƿioʒorena- Ƿeoʒorena- Ƿeoʒorna-ceaſter. Latino vero nomine *Wigornia* (ut Vir idem me monuit) primus uſus eſt Joſephus Exonienſis in verſibus nonnullis, quibus alloquitur *Baldwinum*, Archiepiſcopum *Cantwarenſem*, non *Hubertum*, quod aſſerit Camdenus. Hodie **Worcester**, contractum ex Ƿeoʒorceaſter, altero loci iſtius nomine Saxonico, litera ʒ liquefacta.

Hopkinson. Wig. Can.

Ƿiʒeraceaſterſcyre. Ƿiʒraceaſterſcyre. 155, 19,23. 193,31. 221,35. 235,8. *Wireceaſtreſire*, Hunt. *Wireceſterſire*, Hovd. *Wirceſtreſchire*, B. *Ager Wigornienſis.* **Worcesterſhire.** Provinciam hanc, ut & *Warwicenſem*, *Staffordienſem*, partem *Cis-Sabrinam Salopienſis*, & *Ceſtrenſem*, incolebant olim *Cornavii*. *Hwiccii* etiam (ni fallor) dicebantur agri hujus ac vicinorum incolæ, per quos *Sabrina* curſum dirigit.

Cornavii. Hwiccii.

Ƿiʒinʒamere. 107, 19. 108, 3. *Wiggemore*, B. *Wiggmor*, K. Hodie **Wigmore** in agro *Herefordenſi*.

Ƿiht. Ƿihtland. 12,17. 18,28. 19,4. 37, 44. 39, 19,25. 46,16. 98,17. 129,43. 132, 19. 135,21. 138,20. *Witland*, Hunt. Antiquis *Vecta*, *Vectis*: hodie **the Iſle of Wight.** Vide D. *H. Spelmanni* Gloſſar. in voce *Guti*.

Ƿihtʒarabyriʒ. 18,29. 19,15. *Guuihtgaraburhg*, Aſ. *Witgaresburch*, Hunt. *Withgaraburh*, D. i. e. *Wihtgari caſtellum*: huic enim & Stuffo *Vectenſem* Inſulam datam fuiſſe à Cerdico & Cynrico, horum Annalium Annus DXXXIV. teſtatur. Hodie **Caresbrook caſtle** in Inſula *Vectenſi*. Quod quidem vocabulum videtur contractum eſſe à vocis Saxonicæ parte poſteriori --ʒarabyriʒ:·

Ƿiht-ƿare. 12,16. 39,20. *Vectæ incolæ.* **Iſle of Wight men.**

Ƿilſætaſ. Ƿylſæte. 68,25,27. 85,8. *Incolæ agri Wiltunenſis.*

Ƿiltun. 82,6. 117,10. 133,20.--- *in monte qui dicitur* Wiltun, *qui eſt in meridiana ripa fluminis* Guilon, *de quo flumine totus ille pagus nominatur.* Flor. Hodie **Wilton.**

Ƿiltunſcyre. 80,21. 99,25. 128,7. 133, 14. 134,36. 141,5. 146,25. *Wiltuſcira*, F. *Wilteſchire*, M. B. *Wilteſire*, Hunt. Hovd. *Wilteshire*, B. *Ager Wiltunenſis.* **Wiltſhire.** Antiquis hujus Comitatus incolæ (una cum *Sumurſætenſibus*, & *Hamtunenſis* parte interiori) *Belgæ* vocabantur.

Belgæ.

Ƿinburn. 51,25. 82,1. 100,2,15. 117,12. Antiquis *Vindogladia*; è cujus ſyllaba prima, & voce Saxonica burn *rivus* fit Ƿinburn. Nonnunquam occurrit *Winburnminſter*, (*Winburnhamminſter*, Hunt. Ƿinburnan minſter, *Sax.*) à Monaſterio, quod ibi Virginibus conſtruxit Cuthburga. v. Chron. Sax. An. DCCXVIII.

Ƿinꝺleꞅoꝼꞃa. Ƿinꝺleꞅouꞃe. Ƿinꝺleꞅoꞃa. *p.* 170, *l.*35. 202,21. 203,32. 204,1. 205,8. 212,36. 214,36. 215,42. 217,29. 222,43. 230, 11,27. *Windleshora*, F. C. *Winleſores*,M. *Windleshores*,*Winleshores*,Hunt.Hovd. *Windeshores*,*Windeſoure*, Hovd. *Windelſores*,*Windleſores*, *Winleſores*, G. *Windeſoure*,*Wyndeſore*, B. *Windeſour*,*Wyndoſor*, K. Hodie **Windſor**, in agri *Bercherienſis* parte Orientali; à ƿinꝺan *torquere, contorquere*; & oꞃa *littus*; quippe ſitum eſt in ſinu *Tameſis* flexuoſo. Quod autem nonnunquam ſcribitur Ƿinꝺleꞅoꝼꞃa, & Ƿinꝺleꞅouꞃe, id deducendum eſſe vocabulum ſuadet ab oꝼꞃe *ripa*; quod paulatim liquefactum fuit in ouꞃe, indeque in oꞃa:·

Ƿintanceaꞅteꞃ. Ƿinteceaꞅteꞃ. Ƿinceaꞅteꞃ. Ƿinceꞅteꞃ. 31,22. 49,37. 53,24. 55, 21. 56,20. 59,3. 76,25. 78,6. 97,38. 99,14. 100,32. 102,10,14. 111,4,19. 112,1,4. 115, 21. 117,26,34. 120,24,28. 125,23,30. 127, 33. 135,38. 143,21. 154,13,24,38. 156,27. 157,4. 158,22. 161,1. 168,39. 178,32. 179, 4,25. 183,16,31. 187,5. 190,8. 192,19. 202, 16. 205,5. 206,24. 207,20,30. 208,5,19. 209,19. 210,18. 211,14,44. 215,14. 225,35. 226,23. 228,49. 232,15. 234,26. 235,6. 242, 6,13. 243,42. *Wincheſter*, I. *Winceſtre*,Hunt. K. *Wyncheſtre*, K. Antiquis *Venta Belgarum*. Hodie **Wincheſter** in agro *Hantonienſi*.

Ƿinƿiꝺꝼelꝺ. 33,12. Prope **Lædes** in agro *Eboracenſi*. *Camd.* Nomen autem illud ſortitus eſt locus ab inſigni eo ſive prælio, ſive victoria quam Oſwius *Northymber* à Penda *Mercio* retulit; Sax. enim ƿinnan ſignificat & *prælio decertare, & vincere.*

Ƿiꞃheale. 95,28. 96,1. *Wirhale*,W. Cherſoneſus in agro *Ceſtrenſi*. Hodie **Wirhall.**

Ƿiꞅebec. 36,1. Hodie **Wiſbich**, in limitibus agrorum *Cantabrigienſis* & *Norfolcienſis*.

Ƿiteꞃne. 60,14. v. Hƿiteꞃne:·

Ƿitham. 103,35. Hodie **Witham** in agro *Eſſexienſi*.

Ƿiꞃꞃinᵹtun. 119,7. Hodie **Wirrington** in agro *Northamtun*. prope **Peterburrow.**

Ƿitleꞅmæꞃe. 36,11. 119,14,22,28. Lacus in agro *Cantabrigienſi*. Hodie **Witleſmere.**

Ƿocinᵹaꞅ. 62,9,15. Hodie **Wocing** in agro *Surreienſi*.

Ƿoꝺneꞅbeoꞃᵹe. Ƿoꝺneꞅbeoꞃh. 22,33. 51,1. *Wodnesberghe*,E. *Wodnesbeorh*,F. *Wodnesbirue*, Hunt. *Wodnesbirch*, W. Hodie **Wodneſburh** in agro *Wiltun*. Viculus foſſæ cuidam admirandæ adſidens, quæ Ƿoꝺneꞅꝺic appellatur, & totam eam regionem tranſverſa interſecat.

Ƿuꝺeꞅtoke. 224,16. 226,22. *Wodeſtoke*, F. C. K. *Wodſtoc*, Hunt. *Wudeſtocke*, Hovd. *Wudeſtoc*, L. *Wodeſtoke*, B. Hodie **Wood-ſtock** in agro *Oxonienſi*.

Ƿuꝺiham. 219,18. Forte **Odiam** in agro *Hantonienſi*.

Ƿuꞅa. v. Uꞅa:·

Ƿẏppeꝺeꞅꝼleot. 14,2. i. e. (vertente Flor.) *Wippedi tranatorium. Ipſe* [Hengiſtus] *multos Principum ſuorum & gentis amiſit, & quendam magnum Principem qui vocatur* Wipped, *ex cujus nomine locum belli illius* Wippedesflede *vocavit.* H. Hunt. *Hiſt. L.2.* Hodie **Wippedflæt** in agro *Cantiano.*

Y.

Ybeꞃnia. v. Hibeꞃnia:·

Yppineꞅꝼleot. 12,5.

Yꞃcinᵹaꝼelꝺ. v. Iꞃcinᵹaꝼelꝺ:·

Yꞃlanꝺe. 106,1. 164,36. 166,18. 177, 40. 191,6. *Hibernia.*

Yꞅeꞃa. 165,23.

Yttinᵹaꝼoꞃꝺ. 102,4. *Thitingaford*,Hovd. *Ichyngford*, B. *Ittingeford*, W. Nullus, quem quidem ſcio, hujuſce nominis locus hodie in Anglia reperitur. Eſt **Thicford** & **Ickford** in agro *Buccinghamenſi*. Verum opinor ego in eo telluris tractu conſtitiſſe, quem poſtea Willelmus Conq. oppidis excisis, incoliſque ejectis, in ferarum ſaltum convertit, quemque hodie **New-forreſt** vocamus in agro *Hantonienſi*. Hoc enim ſuadet cum nominum nonnulla ſimilitudo, (antiquitus enim *Itene* forreſta vocabatur) tum fœderis ratio quod ibi percuſſum fuiſſe dicunt noſtri Annales. Illud nempe multis precibus ab Eadwardo R. Dani impetrarunt, adeoque veriſimile non eſt Regem ad id confirmandum regni ſui fines excedere voluiſſe. Noſtræ interim in hac parte inſcitiæ venia merito debetur, cum probabile eſt nullum hujus nominis locum ab ipſius Conqueſtoris ævo comparuiſſe; niſi forte **Iſforde** prope **Chriſt-Church** in agro *Hamtunenſi* nonnihil antiqui nominis præ ſe ferat.

REGU-

REGULÆ GENERALES

AD INVESTIGANDAS ORIGINES

NOMINUM VIRORUM,

in hoc Chronico memoratorum.

Æð. Eað. Eð.

SYllabæ initiales Æð. Eað. Eð. deducuntur à Sax. eadiȝ. Goth. 𐌰𐌿𐌳𐌰𐌲𐍃, *felix, fauſtus, beatus*: ut, Eadric, *beatum regnum*: Eadſiȝe, *proſpera victoria.* Iſlandicum audur eſt *opulentia*. Poſſunt etiam non incommode derivari à Sax. eað, *facilis*, *comis*, *lenis*. Verum à *Verſtegano* hac in parte omnino diſſentio. Contendit ille ſyllabam initialem *Ed.* in nominibus *Edward*, *Edgar*, *Edwin*, &c. deducendam eſſe ab antiquo vocabulo *ead* jusjurandum. Primò autem vocabulum iſtud nullibi ſignificat *jusjurandum*, quod per monoſyllabum að Anglo-Saxones ſemper deſignarunt. Quod vero adnotavit ille, pronunciari craſſius apud Boreales *eath*, id quidem veriſſimum eſt. Sed quid veteribus Saxonibus cum hodiernis, ſive Auſtralibus ſive Borealibus? Nullius eſſe poteſt in hac re momenti iſta Borealium pronunciatio, niſi conſtaret eoſdem Saxonas qui ſcripſerunt Eadƿeard, Eadȝar, &c. per eað etiam ſive ead *jusjurandum* expreſſiſſe; cum tamen contrarium omnino manifeſtum eſt. Niſi quis credat Anglo-Saxonas Virorum nomina derivaſſe ab iis vocabulis, quæ multos poſt annos invaluerunt.

Æl. Al. Alh.

Syllabæ initiales Æl. Al. Alh. profluxerunt à Sax. eal, G. 𐌰𐌻𐌻𐍃, *omnis*, *totus*; ut Ælfrið, *totus pax*, ſive *paci omnino deditus*: Alric, *regnum univerſum*: Alhred, *omne conſilium.*

Æſc.

Syllabam initialem Æſc. deducere non audeo à Sax. æſc, *fraxinus*; quod Patres noſtri ſoliti ſunt nomina Virorum ex iis tantum vocabulis componere, quæ eminentiam quandam ac majeſtatem expreſſerunt. Mallem petere ab æſca *diſquiſitio*, ut ſcil. virum *curioſum*, & ad regni negotia tractanda accommodatum exprimat. Sed quod maxime mihi placet, eſt æſca poëticum, de quo tamen non ultra quicquam cognovi, quam quod cum tir, *imperium*, *dominatus*, conjunctum, *Dei titulus* eſt, adeoque magnificum aliquod ſignificat.

Æþel. Æȝel. Aþe.

Æþel initiale (ut in Æþelberht, Æþelred,) eſt vocabulum Saxonicum, & ſignificat *nobilis*, *egregius*. Ejuſdem originis videtur eſſe Æȝel. Nam S. Æthelberhtus, Cantwarorum Rex illuſtris, (quem Annales Saxonici fere appellant Æþelbyrht vel Æþelberht,) eorundem p. 20. l. 8. vocatur etiam Æȝelberht. Neſcio an huc etiam reducendum ſit initiale Aþe. quoniam Æthelwulfus, p. 77. l. 36. vocatur Aþeƿulf.

Alch.

Syllaba initialis Alch. (ut in Alchred) derivatur à Saxonico ælc *omnis*. Litera autem (h) intermedia, etſi ad morem Normannorum ſeu Gallorum poni videatur; (ii enim poſt *c* literam, *h* fere ſtatuunt,) revera tamen Normannica non eſt; ea quippe Virorum nomina longe ante Normannorum tempora invaluerunt: ſed referenda eſt ad genium linguæ Saxonicæ, quæ hoc habet ſibi peculiare, ut aſpirationem conſonantibus præponat; ſic hlaf, loaf: hnut, nutt: hræfn, raben.

An.

An. Syllaba initialis videtur profluxiſſe à Sax. an *unus*, *ſolus*, *ſolum*; ut Anbryht, *unice* (ſive *præ cæteris*) *clarus.* Eandem originem videtur habere Ean. ut Eanbald *ſolus animoſus*,

moſus, i. e. *eminenter.* Eanꝼꞃıð *ſolus* (i. e. *eminenter*) *pacificus.*

Beoꞃn.

Syllaba initialis Beoꞃn (ut in Beoꞃnmoꝺ, Beoꞃnꞃeꝺ, Beoꞃnpulꝼ) eſt vox Saxonum poëtica, ac deſignat *Primum, Principem, Patricium, Satrapam.*

Beoꞃhꞇ. Bꞃıhꞇ. Beꞃhꞇ. Bẏꞃhꞇ.

Syllabæ Beoꞃhꞇ. Bꞃıhꞇ. Beꞃhꞇ. Bẏꞃhꞇ. ſive initiales (ut in Beoꞃhꞇpalꝺ, Bꞃıhꞇꞃıc,) ſive terminales (ut in Æþelbeꞃhꞇ, Aꞃcenbꞃıhꞇ,) deducuntur à Sax. beoꞃhꞇ, Goth. 𐌱𐌰𐌹𐍂𐌷𐍄, Iſl. biartur, *clarus, lucidus, ſplendidus, manifeſtus.*

Buꞃh.

Syllaba finalis buꞃh, in Cꞃenbuꞃh, Cuðbuꞃh, &c. eſt vocabulum Saxonicum, ſignificans *arcem, caſtrum,* ac videtur profluxiſſe à S. beoꞃᵹ, G. 𐌱𐌰𐌹𐍂𐌲, Iſl. biorg, *collis.* beoꞃᵹan, 𐌱𐌰𐌹𐍂𐌲𐌰𐌽, *ſervare, cuſtodire, tueri.* Adeo ut Cꞃenbuꞃh ſit *mulier in qua eſt præſidium.* Cuðbuꞃh, *cognitum præſidium.*

Cen.

Syllaba initialis Cen. derivatur à Sax. cene, *belliger, magnanimus, ferox.*

Ceol.

Ceol. in initio nominum Virorum videtur idem ſignificare ac S. ceol *navis,* & boni ominis cauſſa iis fuiſſe præpoſitum, ut ſcil. infantem in navali laude clarum fore prædicerent. Quod vero vocabulum Ceol non autem Scip uſurparunt, id non à nominis dignitate quicquam detrahit. Etſi enim hodiernum kiel, quod à Saxonico ceol defluxit, diminutivum ſit, ac *naviculam* denotet; ejus tamen ætatis ceol videtur expreſſiſſe navigium quod habebant capaciſſimum, nec quicquam diſcrepaſſe ab iis quæ ꞅcıpaꞅ vocarunt. Willelmus quippe Malmesburienſis, Saxonum ingreſſum deſcribens, dicit *Germani tribus longis navibus, quas illi* Ciulas (*ad marg. al.* Ceolas) *vocant, Britanniam allabuntur.* At Annales noſtri ea navigia, quæ Germanos huc advexerunt, ꞅcıpaꞅ appellant.

Cuð.

Syllaba initialis Cuð. derivatur à Sax. cuþa, cuð. G. 𐌺𐌿𐌽𐌸𐍃 quod à 𐌺𐌿𐌽𐌽𐌰𐌽 *ſcire.* Iſl. kunna, *notus, cognitus:* ut, Cuðꞃeꝺ, *cognitus conſilio:* Cuðbuꞃh, *cognita præſidio:* Cuðꞃıne, *cognitus victoria.*

Cẏne. Cẏn.

Syllabæ initiales Cẏne. Cẏn. deducuntur à Sax. cẏne *regalis, regius.* Fortaſſe etiam à kẏnne *genus, progenies.* G. 𐌺𐌿𐌽. Iſl. kyn. ut Cẏnebalꝺ commodè ſatis interpretari poſſumus *genere animoſum*; Cẏnebꞃıhꞇ *genere clarum.*

Eaꝺ. v. Æꝺ.

Ean. v. An.

Ecᵹ.

Ecᵹ. Syllaba initialis fit à Saxonico ece *æternus.* Poteſt etiam deduci à Sax. ecᵹe *acies.* Nullo autem modo poſſum iis aſſentire, qui deducunt ab ece *dolor*; non enim ita mali ominis vocabula in componendis Virorum nominibus uſurparunt unquam noſtri Majores. Neque etiam probo originem iſtam à Verſtegano traditam; provenire ſcil. ab *eah.* Etſi enim negare non poſſum quin iſtud vocabulum in quibuſdam Saxoniæ partibus *legem* ſignificet, (imo ita rem eſſe exiſtimo propter affinitatem quam habet cum Saxonico æ *lex*:) tantum autem abeſt à veritate iſtud cui ſua conjectura innititur, antiquam ſcil. nominis hujus ſcriptionem fuiſſe *Eahberiht,* ut falſum eſſe teſtentur non tantum Annales antiquiſſimi, ſed nummi etiam Saxonici. Verum viro erudito venia debetur. Ea enim ætas magna librorum Saxonicorum inopia laboravit, quibus deſtituti, turpiter ſæpe hallucinati ſunt ſummi etiam Viri.

Eꞃe. v. Heꞃe.

ꝼeꞃð. ꝼoꞃð.

Syllabæ finales ꝼeꞃð. ꝼoꞃð. derivantur à Saxonico ꝼẏꞃð *exercitus*; ꝼeꞃꝺe. ꝼoꞃ. *ivit,* à ꝼaꞃan *ire.*

ꝼꞃeꝺ. ꝼꞃeoð. ꝼꞃeð. ꝼꞃıð.

Fꞃeꝺ. ꝼꞃeoð. ꝼꞃeð. ꝼꞃıð. Syllabæ ſive initiales, ſive terminales, profluunt à Sax. ꝼꞃẏð. ꝼꞃeꝺe. Iſl. frydur, *pax.* Fryd etiam Iſlandicum eſt *elegans, venuſtus*: & fræde, *informatio, doctrina*; frodur, *eruditus*; Goth. 𐍆𐍂𐍉𐌳𐌰, *ſapiens.*

Gaꞃ.

Syllaba terminalis ᵹaꞃ eſt vox Saxonica, ſignificans *telum, jaculum, arma*; ut Æþelᵹaꞃ *armis nobilis*: Eaꝺᵹaꞃ *armis felix.* Quæ vocabula nunquam (ut tamen conjectat Verſteganus) Æþelᵹaꞃꝺ, Eaꝺᵹaꞃꝺ, ſcribebantur.

Guð.

Guð.

Syllaba initialis Guð eſt vocabulum Saxonicum, & ſignificat *bellum*.

Heaŋð.

Heaŋð ſyllaba ſive initialis (ut Heaŋðbeŋht) ſive finalis (ut Cyneheaŋð) eſt vox pure Saxonica, & ſignificat *cuſtodem*, *paſtorem*.

Helm. Elm.

Helm ſyllaba finalis in lingua Saxonica ſignificat *galeam*, *ſertum*. Ejuſdem originis eſt elm in Æþelm, Ælfelm, abjecta aſpiratione, facilioris pronunciationis cauſſa.

Heŋe. Eŋe.

Heŋe ſyllaba ſive initialis (ut in Heŋefeŋð, Heŋepaŋð,) ſive terminalis (ut in Æþelheŋe, Sighеŋe,) eſt vocabulum Saxonicum, ſignificans *exercitum*, *copias*. Ab eodem derivatur finale eŋe, abjecta paullatim litera h tanquam inutili. Kyne. v. Cyne.

Leoð.

Leoð, ſyllaba initialis, ſignificat apud Saxonas *gentem*, *populum*; ita ut Leoðpalð deſignet *populi gubernatorem*.

mæŋ. meŋ.

Mæŋ. meŋ. ſyllabæ finales (ut in Ælmæŋ, Æþelmeŋ,) deducuntur à Saxonico mæŋe *inſignis*, *præſtans*, *magnus*, *celebris*, *clarus*. Unde phraſis noſtra vulgaris **he's a mere fool**, h. e. *Vir eſt inſigniter fatuus*. Niſi forte **mere** in hac locutione ſit à Latino *merus*.

moð.

Syllaba finalis moð eſt vox Saxonica ſignificans *mentem*, *animum*, *ſpiritum*; ita Æþelmoð eſt *mens nobilis*: Beoŋnmoð *excelſus animus*. Gothice MOD eſt *ira*.

munð.

Munð ſyllaba finalis (ut in Æþelmunð, Alchmunð,) apud Saxonas ſignificat *pacem*, *præſidium*, *tutelam*. Qua voce manifeſtum eſt majores noſtros uſos fuiſſe in compoſitione nominum Virorum; non autem *mund*, os, ut opinatur Verſteganus. Etſi enim *mund* apud Belgas, & MUNÞS etiam apud Gothos *os* ſignificet, certiſſimum tamen eſt, eoſdem eos qui Eaðmunð, Æþelmunð ſcripſerunt, latinum vocabulum *os*, per muð, non autem per munð expreſſiſſe.

Noð.

Noð ſive initiale (ut in Noðelm) ſive finale (ut in Æþelnoð) videtur derivari à Saxonico not, note, *munus*, *miniſterium*, *officium*.

Oŋð.

Oŋð. Syllaba initialis (ut in Oŋðhelm, Oŋðbŋyht,) apud Saxonas ſignificat *aciem*, *acumen*. Unde Chaucerus

He ſtriketh him upon his ſperes orde.

Or etiam apud Iſlandos ſignificat *telum*, *jaculum*. Reð. Ræð.

Syllabæ ŋeð. ŋæð. (nunc initiales nunc terminales) apud Saxonas ſignificant *conſilium*, *conſultationem*, *ſententiam*.

ŋic.

Ric finale eſt vox Saxonica ſignificans *regnum*, *imperium*. Goth. REIKS eſt *Princeps*. Iſl. **ryke** *regno*.

Si. Sige.

Si. Sige. ſyllabæ aliquando initiales, aliquando finales, ſignificant *victoriam*, *palmam*; ut Sigebŋiht *victoria inſignis*, Sigheŋe *exercitus victorioſus*. Iſl. **ſigur** eſt *victoria*. Sax. ſigoŋ *triumphus*.

ſtan.

Stan. ſyllaba ſemper finalis, videtur eſſe ſignum gradus ſuperlativi, ut Æþelſtan contracte pro Æþeleſtan ab Æþel *nobilis*, æþeleŋe *nobilior*, & in ſuperlativo communiter æþeleſt *nobiliſſimus*. Verum nos docuit Cl. *Hickeſius* in Grammatica ſua Anglo-Saxonica, literam (a) apponi Adjectivis, &c. demonſtrative & Emphatice ſumtis. V. Cap. IV. *De Adjectivis*. Ðuŋ. Ðoŋ.

Ðuŋ. Ðoŋ. ſyllabæ initiales videntur ideo uſurpari in compoſitione nominum Saxonicorum, quòd Ðoŋ erat unus è Saxonum antiquorum Numinibus, cui dicatus eſt hebdomadæ dies quintus.

Ulf. Pulf.

Ulf. Pulf. ſyllabæ nunc initiales nunc finales, deducuntur à Saxonico ulph *auxilium*, *præſidium*. Palð. Polð.

Palð ſyllaba ſive initialis ſive terminalis, eſt vox Saxonica, ac ſignificat *poteſtatem*, *potentiam*, *dominium*, *imperium*. palðenð *dominus*. pealðan *imperare*. Ejuſdem originis videtur eſſe ſyllaba polð. Non enim credibile eſt Majores noſtros poſuiſſe vocem hanc in nominibus Virorum, ut ſignificat *locum ſylvæ indigum*, *planitiem*.

Ƿeaꞃð.

Ƿeaꞃð. ſyllaba tum initialis tum finalis, ſignificat apud Saxonas *vigiliam, cuſtodiam.* ƿeaꞃðan *vigilare, ſervare, tueri.*

Ƿiȝ. Ƿiȝe.

Ƿiȝ. Ƿiȝe. apud Saxonas ſignificat *bellum, prælium.* Mallem autem deducere ſyllabam terminalem Nominum Virorum à S. ƿiȝa *heros, Semideus.*

Ƿihꞇ.

Ƿihꞇ ſignificat *fortem, agilem.* Unde *Chaucerus*

She could eke wraſtle by very might,
With anie yong man, were he never ſo wight.

Ƿine. Ƿin.

Ƿine. Ƿin. (ſyllabæ nunc initiales, nunc terminales) dupliciter in nominibus Virorum accipi poſſunt. Ƿin enim Saxonibus eſt *prælium, fortitudo.* G. VINNAN eſt *pati, tolerare.* Iſl. vinna *laborare.* Ƿine autem eſt *charus, dilectus.* Utraque ſignificatio ſibi locum in nominibus Virorum merito vindicare poteſt.

INDEX *NOMINUM VIRORUM*

qui in CHRONICO SAXONICO memorantur.

ABon *pag.* 38, *lin.* 3.
Acca 50,22. 54,4,22. 101,23.
Adam 77,24.
Adrianus 7,2. 44,3. 64,5. 65,32.
Æbbe 99,4.
Ædric 136,30.
Ædwine. v. Eadwine.
Æfic 132,34. 139,21.
Ægelric 170,9. 174,18. 178,11. 181,31.
Ægelwine 174,20. 181,6,13,20.
Ægelwic 184,1.
Ægthan 24,7.
Ælfgar 117,9.
Ælfgete 151,7.
Ælfgiue, Ælgiue 115,34. 154,37. 155,4,8. 156,20. 165,16.
Ælfeag, Ælfeach, Ælfeah 112,3. 115,21. 125,26. 127,33. 129,3. 134,26,34. 141, 19,21. 142,37. 152,31.
Ælfelm 135,3. 155,4.
Ælfhere, Ælfere 120,9. 123,34. 125,10,20
Ælfhun 142,24. 144,14.
Ælfled 65,18.
Ælfred. (Ita fere in nummis antiquis, nonnunquam etiam ELFRED) 17,5,7. 75,36. 77,31,34. 79,24. 80,33. 81,4,14,23,27. 82,2,4,11. 83,16. 84,8,27,36. 86,17,28,31. 87,14,20. 88,23,28,34. 89,33. 90,2,3,11, 15,18,35. 91,9. 92,15,20. 99,30. 100,22. 180,6.
Ælfric 30,1. 125,20,32. 127,1,5. 128,4,7. 129,32. 133,17. 134,25. 150,11. 152,28. 155,20.
Ælfſi 120,31.
Ælfſige, Ælſige 131,11. 144,12,23. 154,12.
Ælfſtan 120,7. 127,2. 158,9,15.
Ælfweard 111,2.
Ælfwine 44,29. 154,13. 158,21. 159,23.
Ælfword 141,21.
Ælhmund 38,4.
Ælle 14,15,30. 15,1. 20,17,20. 22,28. 27, 8. 71,19. 79,6.
Ælmær 141,18,23. 149,1.
Æſc 13,23,26. 14,1,9,36.
Æſcwige 127,3.
Æſcwine 16,11. 41,15,21. 44,12.
Æthebald 62,27.
Æthelard 67,2,7,28. 68,6. 69,2.
Æthelbald, Æthelbold 17,2. 38,4. 51,12, 14. 53,4. 54,2. 55,6,13,16. 56,13. 59,6. 75,2. 77,27,31,39.
Æthelbriht, Æthelberht, Æthelbyrht 17, 4. 20,26. 21,27. 24,19,20,21. 25,28. 39,9, 11. 40,28. 48,10. 56,2. 60,1,31. 62,24. 63, 1. 65,10,12. 66,22. 67,39. 71,22. 77,28. 78,2,11,26.
Æthelburg, Æthelburh 29,17. 52,11.
Ætheldryth 41,13. 44,32. 118.6.
Æthelferth 24,8,11. 41,2,3. 45,26,27.
Æthelfryth 23,8. 25,7. 27,6,11. 30,2. 99,5.

Æthel-

Æthelflæd *p*.103, *l*.20. 104,1,19. 106,12. 108,34.
Æthelgar 120,9. 121,3. 126,7.
Æthelheard 16,19. 52,32. 53,3. 55,2. 65,2. 66,7. 75,26.
Æthelhelm 73,21. 89,32.
Æthelhere, Æthelere 33,14. 99,5.
Æthelhun 56,6.
Æthelic 230,32.
Æthelm 94,39. 99,25.
Æthelmer 143,32.
Æthelmund 68,22.
Æthelnoth 94,40. 152,1,10,31.
Æthelred. (EÐELRED etiam reperitur in nummis antiquis.) 34,13. 35,13. 36,44. 37,31. 41,23. 42,1,7. 43,10. 44,3,16,31. 49,28,38. 51,11. 61,12. 62,32. 65,5,17, 35. 118,20. 125,4. 128,9. 129,7. 131,20. 143,28. 145,2,19,28. 146,26. 148,12. 151, 11. 156,17.
Æthelric 22,29. 23,10. 41,3. 45,27. 155,17.
Æthelſig 150,13,38. 151,21. 170,32.
Æthelſtan. (AEÐLSTAN etiam videmus in nummis antiquis.) 17,9. 73,12. 74,21. 86,30. 90,17. 111,11,25. 112,7. 114,10, 15. 139,19. 157,33. 158,28.
Æthelſwyth 90,2.
Æthelward 129,4. 131,7. 150,13.
Æthelwine 120,10. 126,29. 151,23.
Æthelwold. v. Athelwold.
Æthelword 151,5,30.
Æthelwulf 74,3. 75,1,30,36. 76,19,21,26. 77,26. 78,9. 80,28,37. 81,2. 88,4,17.
Æthered 78,25. 79,24. 80,21,33. 81,3,12, 23,26,38. 89,2. 90,5. 94,13,21,39. 100, 20. 103,16. 107,8.
Ætheric 154,19.
Ætheſtan 111,4.
Ætla 11,16.
Agatho 41,26,35. 43,6.
Agmund 102,13.
Aidan 32,27.
Ailnodus 179,12.
Albanus 8,28.
Alchmund 63,4.
Alchred 64,31.
Aldberht 64,28.
Aldfrith 45,24.
Aldhelm 50,7,12,13.
Aldulf 52,29. 53,28. 118,27. 120,16.
Aldwine 53,27.
Alein 230,38.
Alexander 6,30. 176,4. 178,25,31. 215,10. 226,26. 228,13. 229,33. 235,6. 238,23.
Alfun 68,8.
Alfwold, Alwold 62,31. 63,10. 64,25.
Alhhim 75,25.
Alhred 60,23. 61,11.
Aloc 19,22,23.
Alric 68,4.
Alweo 51,14.
Alwold. v. Alfwold.
Amalri 227,16.
Ambroſius 202,14.
Anbryht 60,11.
Andreas 4,5. 35,20. 117,27. 140,24. 150, 33. 228,22. 234,14. 235,15. 237,32.
Angeltheow 28,20. 59,19,20.
Angenwit 19,22.
Anlaf 103,11. 113,2,7,21. 114,29,32. 115, 1,17,24. 128,11. 129,3,5,9.
Anna 31,7. 33,6,14.
Anſcalm, Anſelm 180,42. 198,40. 203,37. 205,34. 208,37. 209,3. 210,37. 211,15. 215,34. 219,11,12 225,41. 229,27.
Antipater 3,18.
Antonius 7,12. 180,37.
Anwind 83,12.
Arcenbryht 40,1. 48,9.
Archelaus 3,10.
Arnwi 15,1. 168,28,32.
Aſſer 102,15.
Athelwald, Æthelwold 39,21. 54,21,24. 59,34. 65,5. 72,1. 87,8. 90,7. 99,37. 100, 6,33. 101,1,26. 117,24. 118,13. 119,5. 120,4. 123,37. 125,24.
Auguſtinus 23,13. 24,1,15. 25,10. 26,18, 19,20. 64,8. 115,9. 158,7,15. 159,28. 170, 35. 178,35. 179,30,33. 180,4,17,24.
Athelis 222,44.
Athelmod 117,17.
Athewulf 77,36.
Athulf 99,31. 100,26. 120,7.
Audoenus 235,11.
Avitianus 9,7.
Aurelius 7,13.

B.

Bachſecg, Bagſæg 81,7,9,14.
Badewulf, Badwulf 65,7. 66,23.
Bældæg 15,17. 19,24. 20,7. 23,26. 77,13.

Bai-

Bainard *p*.204,*l*.5. 216,21.
Baldewin, Balduin 155,11. 164,34. 171,39. 178,18. 206,25. 216,46. 222,5. 238,2,4.
Balred 70,30.
Bartholomeus 87,1.
Baſſe 40,21.
Baſſet 228,23.
Baſſianus 7,28.
Beaw 77,18.
Beda 54,9.
Bedwig 77,21.
Benedictus 14,25. 18,4. 23,16. 152,12. 170,4,16. 190,1.
Beneſing 103,10.
Beocca 89,35.
Beonne 61,24. 62,4,13.
Beonoc 19,23.
Beorhtfrith 50,24.
Beorhtwald 47,17,25,29. 48,15. 52,28. 53,20. 134,35. 158,2.
Beorhtwulf. (Sed nummi antiqui BERHT-VVLF.) 74,31. 97,33.
Beorn 64,40. 139,33. 160,15,16.
Beornmod 68,34.
Beornoth 101,28.
Beornred 59,9,11.
Beornwulf 70,18. 71,7. 97,37.
Berht 49,31.
Berhtinus 232,49.
Bernard 225,36,39. 235,10.
Bieda 17,24.
Blecca 28,28.
Bloet 224,21.
Boniface 28,30.
Boſa 44,25. 46,7. 62,29.
Botulf 33,7.
Botwine 63,30.
Brand 15,16. 19,23,24. 20,6,7. 23,25. 77,13. 173,15.
Bregowine, Bregwine 59,31. 60,9.
Brian 230,38.
Bricius 133,3.
Briht-- v. Beorht--
Briht 45,13.
Brihteh 155,19.
Brihtelm 28,1.
Brihtric 16,27. 63,21. 64,10. 68,19. 73,3,7. 137,14,24.
Brihtnoth 118,8. 120,20. 126,20. 127,27.
Brocmail 25,15.
Brordan 38,4. 62,7.
Burhelm 70,18.
Burhred. (Sed nummi antiqui BVRG-RED.) 75,22,29. 76,8. 79,22. 82,30.
Byrhtſige 101,28.
Byrine 30,4,7,15,24. 32,22.
Byrnſtan 111,19,29.

C.

C. v. K.
Cada 45,31.
Caduugaun 205,19.
Cainion 77,24.
Calixtus 221,40. 228,20.
Cameleac 105,7.
Ceadda 40,8.
Ceadwalla, Cadwalla 16,15. 29,11,15. 45,28,29. 46,1,15,17,26. 46,28.
Ceawlin 15,24. 20,12,16. 21,26,27. 22,11,21,24. 23,1,7. 45,31. 47,10. 53,5. 71,21. 77,8.
Celeſtinus 10,21. 24,30.
Celm 16,35. 17,1.
Cenbyrht 39,17. 45,30.
Cenferth 41,17.
Cenfus 41,16,17,21.
Cenred 16,36,37,38. 47,8. 49,33,40. 50,15,16. 51,6,9. 75,24. 77,6.
Centwine 16,14. 44,14. 45,9.
Cenwalh 16,7,8. 31,24,26. 32,9,12,15. 33,1. 39,1,10,14. 41,7.
Cenwulf 66,29. 70,10. 101,21.
Ceol 15,26. 25,21.
Ceolburh 69,9.
Ceolmund 97,32.
Ceolnoth 72,12,15. 80,20.
Ceolred 50,14,33. 63,14. 75,9,23.
Ceolric 23,1.
Ceolwald 16,38. 47,8,9. 77,7.
Ceolwulf 16,2,4. 23,17. 25,6. 41,18. 44,16. 52,14,16. 54,18. 60,16. 62,3. 66,1,27. 70,11,15. 82,37. 84,18.
Ceorl. (Nummi antiqui CARLUS.) 74,17.
Cerdic 15,9,13. 16,3,12,18,20,22,24,26,28. 17,2,11. 18,14,21,27,32. 20,4,5. 23,22. 41,19. 45,32. 47,11. 59,5. 63,24. 77,9,10.
Cireneius 69,32.
Ciricius 104,17.
Ciſſa 14,17. 15,1.
Clapa 158,17.

Clau-

Claudius *p*.5, *l*.1,10.
Cledauc 110,6.
Clemens 6,23. 115,31.
Cnebba 22,3. 28,10. 59,18.
Cnut 143,16. 144,37. 145,23,32. 146,21, 36. 147,4,31,34. 148,3,11. 149,8,16,27. 150,40. 151,8,20,24,27. 152,7,9,36. 153, 5,10,15,21,31. 154,22. 155,3,9,33. 156, 27. 161,2. 171,27. 183,12. 185, 39,43. 191,45. 222,9.
Cola 132,9.
Colman 40,3.
Columban 21,5,11,23. 180,14.
Commail 22,13.
Condidan 22,13.
Conſtantinus 113,13.
Cornelius 8,21.
Creoda 17,1. 59,17. 77,9.
Criſpin 214,19. 217,12.
Criſtien 176,17.
Criſtina 187,28.
Cryda 23,8. 28,18.
Cumbran 57,4.
Cutha 21,26. 22,21,23. 23,21. 25, 21,22. 45,31. 53,16. 77,7.
Cuthbald 38,39. 42,9. 44,7.
Cuthberht. (Nummi antiqui CUDBERHT.) 45,16. 55,8,14. 59,28. 61,26.
Cuthburh 16,36. 51,24,25.
Cuthgils 41, 17,18.
Cuthred 16,21. 30,25. 32,16,17. 39,17. 55, 3,17. 56,5,10,14,17. 69,8. 151,7.
Cuthwine 16,39. 22,11. 47,10. 53, 5,16, 17. 77,7,8.
Cuthwulf 16,38,39. 22,5.
Cwenburh 16,37. 51,24.
Cwichelm 23,7. 25,24. 27,26. 29,4. 30,18. 32,18. 39,17.
Cymen 14,6.
Cynebald 53,4. 63,3.
Cynebriht 68,7.
Cynegils 16,4,9,14. 25,19,21,24. 29,4. 30, 14. 31,29. 32,18. 44,15. 47,9.
Cyneheard 56,18. 57,9. 63,18.
Cyneweard 121,5. 123,12.
Cynewold, Cynewald 28,18,19. 59,17.
Cynewulf 16,25. 52,5. 54,22. 56,25. 57,1, 5. 59,1. 61,20. 62,30. 63,4,19.
Cynric 15,10,23. 17,1,11. 18, 14,21,27. 19, 1,32. 20, 3,12. 23,22. 25,22. 41,18, 19. 45,32. 47,11. 55,33. 77,8,9.
Cyrillus 10,31.

D.

Dagobert 51,2.
Damaſus 9,23.
Danihel 50,10,12. 52,3. 53,26. 55,20,27.
Dauid 228,14. 230,14,28. 238,6. 240,8.
Denulf 102,9.
Deus-dedit 34,1,17. 35,15. 37,24,35. 38, 10,21. 40,10. 118,25.
Diocletianus 8,7.
Dionyſius 18,24. 27,21.
Dolfin 198,23.
Domitianus 6,12.
Donatus 179,20.
Donnaldus 179,19.
Dubſlane 91,11.
Dudda 72,24.
Dudoc 159,22.
Duduc 170,24.
Dun 55,9.
Duncean 199,30. 201,38.
Dunſtan 111,6. 115,35. 117,2,7. 119,33. 124,7,15. 125,10. 126,5.

E.

Eadbald, Eadbold 26,1. 27,1. 29,19. 30, 27. 48,9. 66,2.
Eadberht 38,1. 52,20. 54,19,26. 56,1. 59, 23. 61,3. 66,5. 67,32. 70,12.
Eadburg 64,11.
Eadgar 17,18,21. 116,2,6. 118,1,32. 120, 38. 121,14,32. 122,24. 123,6,36. 150,35. 173, 17,38. 174, 10,25. 182,12. 187,24. 197,20. 198,2,10,18. 199,8. 206,13,17. 214,20. 215,9.
Eadgith 183,15.
Eadhed 44,27.
Eadhelm 53,18.
Eadmund 17,11. 80,7,10. 112,9,14. 114,3, 17,28,36. 115, 3,8,34. 121,29. 122,13. 146, 14,29,31. 147, 11,28. 148, 9,19,24. 149,2,25. 150,18,26,34.
Eadnoth 142,24. 150,10. 161,6.
Eadric 137,14. 138,30. 142,2. 146,7,28, 34. 147,5. 148,37. 149,31. 150,4,19. 151, 2,3.
Eadſige 132,10. 155,21. 156,11. 157,7,17. 158,32. 161,24.
Eadulf 97,36. 110,35. 132,38.
Eadweard. (EADƿARD etiam & EDƿARD

& ϾDƿϾRD conſpiciuntur in nummis antiquis.) *p.*17, *l.*7,20. 99,36. 100,27. 101, 8. 102, 4,17,27. 103,17,26,31. 105,10. 106, 20,28,33. 107,14. 108,10,43. 109,6, 11,15,35. 110,15,27,40. 114,28. 123,6. 124,6,19. 125,12. 144,14. 145,7. 155,10. 156,16,31. 157,3,37. 159,21,27. 161,16, 27. 165,16. 168,13. 169,31. 171,21,46. 183,19. 187,25. 199,24. 208,45.
Eadwic 115,33.
Eadwig 17,15. 116,5. 139,21. 151,7,9.
Eadwine 24,4. 27,8,27. 28,5,23. 29,10,17. 30,1,13. 71,25. 125,31. 126,12. 171,16. 172,12,20. 181,1,4.
Eadwold 101,20,22.
Eafa 16,35. 77,1.
Ealbyrht 52,23.
Ealchere 74,22.
Ealchſtan 74,11. 79,17.
Ealdbriht 52,13.
Ealdferth 50,1. 51,6,27.
Ealdred 161,17. 170,19. 172,35.
Ealdulf 62,29. 127,17.
Ealheard 97,35.
Ealhere 76,2.
Ealhmund 16,34. 60,32. 63,25,26. 76,27.
Ealhſtan 70,78.
Ealhſwithe 100,27. 101,35.
Eanbald 63,2,11. 65,9. 66,22,24. 67,38.
Eanberht 69,14.
Eanfled 27,31. 28,4.
Eanfrith, Eanfrid 27,12. 30,3.
Eanwulf 15,16. 74,19.
Eapa 51,14,15. 59,16.
Eardwulf 66,18. 69,12.
Earnulf 89,11,16,20. 90,31.
Eata 44,25. 54,27,29. 61,3.
Ecga 62,30.
Ecgbriht 16,29. 33,34. 40,2,12,20. 41,10. 48,8. 51,16. 53,8. 54,8,11,29. 60,26. 63, 26,27. 68,20,38. 69,37. 70,22,25. 71,4, 15,28,29. 72, 3,19,29. 73,1,9,11. 76,27. 104,14.
Ecgferth, Ecgverth, Egverth 40,25. 44, 23,30. 45,12,15. 22,25. 59,13. 62,2. 64,3. 66,3,9.
Ecgfrith 49,28. 50,20.
Ecgulf 97,38.
Ecgwald 53,17,18.
Egbalth 46,20.
Egelberht 20,8.
Eglaf 153,2.
Eleſa 15,13,14. 20,4. 23,23. 77,10.
Eleuther 7,30. 8,13.
Elfrinus 179,40.
Elias 207,8. 216,22.
Enoh 77,23.
Enos 77,24.
Eoda 204,13.
Eohric 101,26.
Eomer 27,25. 28,20. 59,19.
Eoppa 16,35. 19,20. 37,42. 39,23. 41,4. 45,28. 53,19. 77,1.
Eormenric 20,8. 25,30.
Eorpwald 29,8.
Eourard 235,9.
Eowils 103,8.
Ercenberht 30,29.
Ercongota 31,5.
Ermenred 30,29. 31,8.
Ernulf 214,45. 218,9. 225,34. 228,10.
Eſa 19,21.
Eſla 15,14. 20,4. 23,23. 77,10.
Eugenius 240,20.
Eunomius 9,23.
Euſtace, Euſtatius 162,15,29. 163,3,10. 195,19. 209,9,42. 243,11.

F.

Faramundus 10,17.
Farinmail 21,14.
Farits 220,29.
Felix 30,20.
Feologild 72,7,14.
Fergan 230,38.
Finn 19,26. 77,16.
Florentinus 144,26,30.
Forthere 27,28. 50,13. 54,16.
Forthred 69,4.
Fræna 81,8. 128,2.
Freawine 15,15. 20,5. 23,24. 77,12,5.
Freothogar 15,15,16. 20,6. 23,24,25. 77,12.
Freotholaf 19,25.
Frethegis 38,5.
Fritheberht 60,29.
Frithegiſt 128,2.
Fritheſtan 102,13. 111,23.
Frithewald, Frithuwald 60,14. 77,14.
Frithowulf, Frithuwulf 19,25,26. 20,26. 77,15.
Froda 113,12.

Frytho-

Frythogith p.54, l.17.
Fulk 227,39.

G.

Gaius 2,10. 4,23.
Geata 19,27. 77,17.
Gelaſius 221,13,36.
Georgius 148,15.
Gerent 50,27.
Gerueis 227,17,22,26. 230,8. 233,40.
Geza 7,30.
Giffard 208,20. 211,10. 225,35,43. 234,26.
Girard 211,12. 215,23.
Giſo 170,25.
Giwis, Gewis 15,14. 20,5. 28,23. 77,11.
Goda 126,3.
Godefreith 226,19. 235,9.
Godrun 83,12. 85,21. 90,15.
Godun 47,26.
Godwine 125,26. 128,2. 131,11. 137,16. 141,22. 150,11. 154,33. 155,1. 157,21,28. 160,5,15. 163,8,23,39 164,15,31. 165,22, 30,34. 166,1,9. 168,12,25,38. 169,21. 170,26.
Godwulf 19,26,27. 77,16.
Gordianus 25,4.
Gosfrith, Gosfreith, Gosfrei 193,6,21. 204, 5. 230,40.
Gratianus 9,20,29.
Gregorius 14,27. 21,3. 23,3,5,12,30. 25,2. 64,7. 115,22. 234,29.
Griffin 169,25. 170,44. 205,20.
Grymkytel 155,22. 158,18.
Gryth 172,33.
Gundulfus 129,6.
Gunner 121,8.
Guthferth 102,12,13. 115,2.
Guthfrith 111,12.
Guthlac 50,31.
Gyric 117,23.

H.

Hacun 183,12.
Hælfwin 107,12.
Hæſten 92,6. 93,34,38. 94,10,5.
Hamalri 226,38.
Hardacnut. (Sed nummi antiqui HARÐA-ENVT.) 154,32,37. 155,10. 156,18,22. 165,17.
Hareld 81,18.
Harold 115,25. 154,31. 155,3,26. 156,1. 159,32. 160,7,9,10. 163,24. 165,13. 166, 17. 168,16. 169,1,4. 170,38,44. 171,19, 24. 172,3,16,30. 180,28.
Hathra 77,20.
Heabyrht 69,10.
Heaca 170,7.
Headda 118,19.
Heahmund 81,34.
Heahſtan 99,27.
Healfdene 81,7,10. 83,7,33.
Heanric, Heanrig, Heanri, Henri 169,28. 170,22. 189,29. 201,17,47. 208,18,38. 209,14,17. 210,17. 211,8,21,42. 212,8,35. 213,9. 214,48. 215,11,13,27,39. 216,23, 36. 217,7,21,28. 218,41. 219,16,25. 220, 2,10,33 221,15,23,28. 222,14,17,41. 223, 20. 224,13. 225,21. 227,8. 228,40. 230, 2,6,15,26. 231,7,11,18. 232,45. 233,8. 234, 28,29,43. 235, 6,13,17,19. 236, 4,7, 24. 237,3,4,24. 238,17. 241,19. 242,1,6. 243,24,26,35.
Hearberht 62,28.
Heardberht 68,4.
Hedde 44,13. 49,35.
Hengeſt 12,2. 13,8,18,22,25. 14,1,9. 133,31.
Herbeard 200,22.
Herebryht 73,27.
Hereferth 72,23.
Herefrith 38,2.
Hereman 158,4. 161,17. 184,2.
Heremod 77,19.
Hereward 106,24. 181,15.
Hermoſtus 179,3,4.
Herodes 3,7,9,18,20. 4,29,30. 11,26.
Higbald 50,29. 63,8. 66,23. 68,36.
Higebriht 62,3. 64,2.
Higwais 80,13.
Hild 45,3.
Hlothhere 40,26. 46,2.
Hlothwig, Hlowig 87,34. 88,14,15,18.
Honorius 28,29,32. 29,1,19. 30,7. 33,9. 228,20. 229,36. 234,34.
Horſa 12,2. 13,9,18,21.
Howel 110,6.
Hroald 105,3,17.
Hrothulf 89,21.
Huda 76,3.
Hugo 133,10. 194,2. 201,34. 203,3. 206, 32. 226,38,44. 227,17,22,23,26,27. 230, 8,11. 233,20,40,41. 240,29.
Hunberht 79,7.

Hunferth *p.*55,*l.*21. 56,19.
Hwala 77,20.
Hygbald 50,29.

I.

Jacobus 4,6,28,31. 5,19.
Janbyrht 60,21. 63,32. 64,34.
Jared 77,23.
Icel 28,19. 59,18,19.
Ida 19,18,20. 20,18. 23,10. 41,4. 45,28. 53,19.
Jehmarc 154,2.
Jeothwel 110,7.
Jeruman 35,19. 37,39.
Ignatius 6,27.
Immine 37,44.
Ine 16,36. 47,3,8. 48,3. 50,26,33. 51,22. 52, 5,12,14,21,30. 77,2.
Ingild 16,36. 51,22. 77,2.
Ingin 19,21,22.
Ingwald 53,24.
Innocentius 10,1.
Inwære 84,30.
Joannes 4,6,28. 6,14,19. 11,22. 27,23. 46,4,6. 52,7. 179,30. 218,29,35. 219,13. 220,21. 221,11. 225,22,42. 229,8,45. 231, 14,34. 235,3,12. 236,16,35.
Itermon 77,19.
Ithamar 33,35. 34,17. 37,38.
Judas 43,3. 125,29. 171,25.
Judoc 101,32.
Julius 2,10. 11,8.
Juſtus 24,16,23. 27,3,18. 28,31.
Juthytta 88,16.

K.

Karl, Karolus 61,5. 62,34. 64,24. 68,28. 69,25,27,32. 76,19. 88,3,10,14,15,19,20. 89,10. 222,8.
Kenulf 120,23. 127,19. 135,4.
Kyneburg 34,15. 35,14,36,45. 37,33. 43, 19. 120,32.
Kyneſwith 34,15. 35,14. 36,45. 37,33. 43,19. 120,33.
Kynſige 170,18.

L.

Lamech 77,23.
Landfranc, Lanfranc 174,38. 175,11,15, 16,22,29. 178,25,30,37. 179,10,5,17,32, 36. 180,1,5,11,14,16,40. 192,19. 195,43.
Laurentius 26,8,16. 211,29. 229,38.
Leo 11,10. 67,4,15,32. 68,29,30. 69,35. 70,1. 159,17. 169,6.
Leodwald 53,17. 54,28.
Leofric 131,9. 154,28. 158,12. 163,37. 165,12. 168,33. 169,37. 172,38. 173,7.
Leofſige 132,28,33.
Leofwine 131,10. 139,20. 141,22. 151,5. 152,20. 172,23. 177,25.
Lifing 142,38. 152,1. 155,23. 158,11.
Lilla 27,28.
Lindiſſe 28,26.
Loſang 200,22.
Lothen 158,34.
Lothewis, Lothwi 74,6. 215,19. 219,28. 227,10.
Lucas 5,8. 221,40.
Lucius 8,3.
Lucumon 99,3.
Ludecan.(Nummi antiqui LVDICA.) 71,9.

M.

Maccbethu 91,11.
Macedonius 9,22.
Mægla 17,24.
Mælbæthe 154,2.
Mælcolm 154,1. 174,2.
Mælinmun 91,12.
Mærleſwægen 173,38.
Mahald 208,43. 221,2,18.
Mahtild 185,28.
Malalahel 77,23.
Malculm 115,5.
Malduit 240,27.
Mallet 216,20.
Mamertus 15,5.
Manna 108,15.
Marcus 5,13,21. 7,12.
Margareta 174,4. 199,27. 206,18. 208,44.
Marie, Maria 36,3. 49,7. 124,8. 128,12. 141,14. 146,17. 163,18. 174,21. 183,44. 184,7. 188,48. 189,15. 222,33. 224,30. 226,21. 227,13. 229,24. 240,4.
Marinus 80,27.
Martæl 230,40.
Martianus 11,27.
Martinus 11,20. 21,19. 88,22. 103,26. 106,21. 109,14. 121,24. 135,20. 138,32. 152,7. 196,5. 205,41. 207,11. 208,46. 217,45. 237,19. 240,8. 244,17.
Mathias 211,33.
Matuſalem 77,23.
Mauricius 22,9. 179,24. 186,24. 208,29. 215,5.

Maxi-

Maxîmus *p.9,l.25,32.*
Melcolm, Malcolm 181,28. 184,6. 197, 26,40. 198,4. 199,15,23,33,35,36. 206, 17. 208,43.
Mellitus 24,16,22. 26,25,27. 27,2,16.
Merehwit 154,6.
Merwala 34,14.
Michael 59,32. 141,15. 145,42. 172,29. 192,20. 197,37. 203,6. 205,26. 206,12, 36. 207,10. 208,36. 210,5,34. 211,36. 214, 9. 221,32. 229,31. 230,4,13. 234,7,29.
Mildred 61,7.
Mol 59,34. 60,6. 61,13.
Moræl, Moreal 199,22. 203,19,21.
Morkere, Morcære 146,8,19. 171,11,23. 172,20. 181,2,3,14.
Moyſes 10,26.
Muca 70,18.
Mul 45,32. 46,16,24. 48,5.

N.

Naſana 148,2.
Natanleod, Nazaleod 17,33.
Nero 5,10.
Neſtorius 10,31.
Nicephorus 69,25.
Nicolaus 9,14. 170,14. 173,35. 181,42. 234,47.
Niel 109,30.
Ninna 21,16.
Noe 77,22.
Normannus 108,35.
Northman 151,4.
Nothelm 54,13. 55,7.

O.

Ocga 53,18,19.
Oda 89,23.
Odda 165,9,21.
Odo, Oda 117,6. 179,32. 148,28. 190,20. 193,5. 194,5,22,27. 195,31.
Offa 27,13. 28,21. 50,15. 59,11,14,20. 61,21,22,23. 62,1,6. 64,1,11, 65,11,33. 73,2.
Ohter, Ohtor 103,9. 105,3,18.
Olaf 153,13,17.
Ordbyrht 121,4.
Ordhelm 95,16.
Ordulf 129,29.
Osbearn, Osbern 81,18. 174,24. 176,18. 178,34. 179,18. 182,19.
Osbryht 79,4.
Oſcytel 83,12. 101,29. 121,17.
Osferth 103,12.
Osfrith 29,14.
Oſgot 158,17.
Oſlac 22,3. 27,12. 120,11. 121,10. 123, 21,38.
Oſlaf 27,12.
Oſmod 59,16. 72,24.
Oſmond 207,16.
Oſred 50,4. 51,3.
Oſric 29,24. 32,7. 51,7. 53,13. 58,7. 74, 11. 78,8.
Oſtrithe 44,2. 49,27.
Oſulf 59,24.
Oſwald, Oſwold 27,12. 30,8,16. 31,11,20. 33,20. 53,3,4,10. 102,11.
Oſweo 40,23. 41,2. 45,26.
Oſwi 34,11,26. 37,25. 139,20.
Oſwin 27,12. 32,6,25. 33,20. 60,7.
Oſwio 71,27.
Oſwiu 31,21. 40,12.
Oſwudu 27,12.
Othulf 103,10.
Ottuel 222,22.

P.

Palladius 10,19.
Pallig 131,18.
Paſchalis 70,6. 219,7. 221,11.
Paſſeflambard 233,5.
Patricius 10,23. 178,43.
Paulinus 24,3. 27,18,32. 28,13,24,25,30, 33. 29,16,34. 32,1. 169,33.
Paulus 4,13. 5,16,24. 8,22. 35,24. 117,14. 124,11. 126,16. 142,28. 188,40.
Peada 33,4,18,33. 34,4,10,26. 41,28. 43,18.
Pecceth 224,32.
Pelagius 9,33.
Penda 28,15,17. 29,5,11,15. 31,14. 33,11, 19. 34,5. 39,6,16,24. 41,20. 49,38.
Peter, Petrus 4,5,16,26. 5,24. 6,18. 8,22. 26,11. 28,12. 31,23. 33,23. 34,29. 35, 24,30. 36,21,28. 38,28,29. 42,12,36. 43,20,23,30. 46,18,31. 47,2. 62,11,19. 77,5. 107,7. 118,34. 119,6,13,41. 120, 36. 144,33. 161,36. 162,1. 173,5. 178, 37. 179,10,28. 181,37. 226,15. 234,36. 240,16.
Philippus 3,20. 4,6 170,22. 189,1. 196, 23,29. 215,17. 216,20. 217,13.
Pilatus 4,1,20.

Pipinus

Pipinus *p*.50, *l*.32.
Pippene 88,20.
Plegemund. (In nummis antiquis PLEGMVND.) 90,26. 110,23.
Port 17,23.
Priſcianus 18,25.
Puſa 62,13.
Putta 44,4.
Pyhtwine, Pehtwine 60,19. 62,22.

R.

Randolf, Randulf 233,5. 241,29. 242,28.
Rannulf 203,4. 208,33. 210,10.
Raulf 165,20. 182,18,19,21,38. 216,2. 219,7. 223,42. 228,23.
Regnold, Regenold, Regenald, Regnald 110,24,35. 114,31. 115,2.
Reoda 2,7.
Reodwald, Rædwald 27,7. 71,24.
Ricard, Ricardus 114,33. 129,13. 132,37. 144,12,20. 151,12. 152,34. 156,21. 215,7. 222,21.
Ricola 24,19.
Rodbert, Rotberd, Rotbeard, Rodbriht, Rodbyrd 152,35. 154,3. 161,27. 167,27,31. 168,22. 174,5. 178,21. 179,18,23. 184,13. 185,42,43. 186,36. 189,25. 193,3,22. 194,40. 196,10,20,32. 197,33. 198,2,13,41. 199,20. 200,10,27. 202,3,7. 203,16,31. 204,24,30. 206,34. 209,7,8,10,23,29,43. 210,14,20,31. 211,18. 212,7,8,38. 213,1,11,15. 214,1,8,11,16,18. 215,6. 216,45. 217,14,24. 221,4. 224,31. 226,34. 227,37,43. 230,18,20,36. 241,18,38. 242,8,19.
Rodla 83,20.
Roger 182,26,31,35. 183,7. 193,11,45. 195,19. 200,42. 210,22. 224,19. 225,35. 228,47. 230,19. 235,7,8. 238,22,24.
Romanus 27,5.
Rothulf 161,34.

S.

Sæbald 20,22,23.
Sæbyrht 24,18.
Sæfugl 20,22.
Saxulf 33,28. 34,11,23. 35,32. 36,41. 37,27,44. 38,21,38. 41,28. 42,4,9,40. 43,44. 46,22. 50,3.
Sceaſa 77,21.
Sceldwea 77,18.
Scotlandus 178,35.
Sed 77,24.
Sefred 225,40.
Selred 55,30.
Sergius 26,30.
Severus 7,21.
Sexburh, Seaxburh 16,9. 31,5. 41,8.
Sibbi 37,29.
Sicga 65,30.
Sideman 124,2.
Sidroc 80,32.
Siga 64,27.
Sigear 20,24,25.
Sigebriht 16,23. 56,22,26. 57,10. 101,22.
Sigeferth 117,10. 146,7,12,19. 235,10.
Sigegeat 20,23.
Sigeric 128,7.
Sighelm, Sigelm 86,30. 101,20.
Sighere 37,28.
Sihtric 109,29. 115,1.
Silveſter 9,6.
Simon 6,18. 125,29. 171,25. 235,7.
Siric 68,11. 126,14,26. 127,32.
Siward 157,19,34. 158,32. 163,37. 169,12,22. 170,10. 181,7.
Siwulf 101,19,22.
Spearhafoc, Sparhafoc 158,29. 161,32. 162,2. 165,5.
Stephanus, Stephne 4,14. 70,3,5. 158,8. 169,35. 170,4. 189,16. 237,43. 238,13,20. 239,19. 240,37. 241,18. 242,7. 244,6.
Stigand 151,35. 157,10. 158,23. 167,23. 168,26. 170,6,8,33. 192,11.
Stuf 18,11. 19,3.
Swæfdæg 20,24.
Swegen, Swægn 128,11. 133,26,33. 143,1,29,35. 144,3,21,34. 145,23,32. 158,25. 159,28. 160,13,21,26. 161,3,13. 163,20,23. 164,14,31. 174,23. 176,13. 177,33. 183,12,27. 185,40.
Swifneh 91,12.
Swithulf 97,31.
Swithun 78,15.
Sydroc 81,16,17.
Sylvia 25,5.
Syxtus 7,4.

T.

Tædbald 219,26.
Tætwa 77,17.
Tatwine 53,23. 54,8.
Teleſphorus 7,8.
Teobald 241,27.

Theod-

Theodbald *p*.24, *l*.11.
Theodorus 38,34. 40,17. 41,1. 42,2,8,39. 43,11,36. 44,35. 45,16. 46,22. 47,14.
Theodoſius 10,13.
Thincferth 59,15.
Thomas 86,32. 175, 8,19,22,25. 176,6. 178,28. 179,7,11,14. 209,5. 215,25. 218, 4. 221,6.
Thored 121,8.
Thorod 172,2.
Thunor 31,9.
Thurcytel 106,7,31. 121,25. 139,23. 148,2.
Thurferth 102,11. 109,2.
Thurſtan 184,33. 225,45. 229,32.
Tibba 120,34.
Tiberius 3,24.
Tidfrith 68,10.
Tilberht 63,6.
Titus 6,3,7,12.
Tobias 47,29. 48,16. 52,27.
Toglos 108,15.
Toſtig 160,8. 169,22. 170,39. 171,5,37. 172,11,17,26.
Trumbriht 45,6,20.
Trumwine 45,7.
Tuda 35,20. 37,40. 40,7.
Tunberht 75,23.
Turold 176,27,36. 177,26. 178,7. 206,27.
Turſtein 218,5. 221,43. 222,35.

U.

Valentinianus 9,30,31. 11,28.
Valentinus 156,29.
Veſpaſianus 6,1,3.
Uſegeat 135,2.
Uhtred 143,6. 147,29,40. 148,5.
Victor 8,12. 169,9,34.
Victricius 10,1.
Virgilius 100,29.
Vithele 183,29.
Ulf 153,2. 161,7,19. 167,32.
Ulfkytel 133,36. 134,8,18. 139,14. 150,12.
Unlaf 127,22.
Urbanus 203,38. 204,19. 233,32.
Uſcfrea 20,20.
Vulricus 178,32.

W.

Wæbheard 47,22.
Wægdæg 20,15.
Wærburh 63,14.
Wærmund 28,21. 59,20,21.
Walcelin 206,24.
Walchere 184,20.
Waldhere 44,5.
Waleram, Walaram 226,37,43. 227,13, 22,25,34. 230,8. 233,39,42.
Walkelmus 180,27.
Waltear, Walter 170,20. 202,35,41.
Waltheof 174,25. 176,10. 182,26. 183,8,31.
Warner 218,34.
Wecta 13,10,11.
Weoxtan 68,24.
Werhtred 75,26.
Weſterfalcna 20,21,22.
Wido 179,30,32. 180,4,24,35.
Wig 15,14,15. 20,5. 23,24. 77,11.
Wigbryht 69,30.
Wigen 72,23.
Wigheard 40,13.
Wiglaf 71,11,34.
Wihtburge 68,13.
Wihtgar 19,4,14. 67,6.
Wihtgils 13,9,10.
Wihtlæg 28,22.
Wihtred 28,6,8,13,29. 47,22. 52,17. 56, 2. 60,2. 75,25.
Wilberht 38,2.
Wilfrith, Wilferth 35,20. 37,4. 39,24. 40, 8. 41,25. 43,7,42. 44,22. 46,6,8. 50,18, 22. 55,23.
Wilgis 20,21.
Wilhelm, Willelm 111,15. 154,5. 165,7. 170,37. 172,11,28,33. 173,20. 174,6,12, 33. 177,33. 178,19. 179,15,23,27. 181,9, 22,29,38. 182,1,7,11,17,18. 183,14,25, 36,41. 184,12,15,17. 185,29,44. 186,26. 187,47. 188,48. 189,7,27,36. 192,14,16. 193,6. 196,28,38. 197,25,30,43. 198,7, 21,31. 199,6,38. 200,7. 201,11,16,44. 203,49. 204,1,5,11. 205,1. 206,19,23,44. 207,18,27. 208,20,41. 211,10. 212,19,46. 214,11,19. 216,20,21. 217,12. 218,45. 221,27. 222,21. 223,14. 225,11,34. 226, 39. 227,34,44. 229,12,31. 230,44. 231, 2,4. 234,18,26,32. 235,3,5,15. 237,46. 240,27. 241,6,10,25,36. 244,19.
Wina 35,18. 37,39. 39,10.
Winfrid 38,36.
Wipped 14,6.
Witgar 18,11.
Witha 89,24.

Witta *p.*13, *l.*10.
Wiverth 58,8.
Wlencing 14,17.
Woden 13,11. 15,17. 19,24. 20,7. 25,26. 69,17. 77,14.
Worr 68,20.
Wulfgar 126,13. 150,37.
Wulfgeate 135,1.
Wulfheah 135,2.
Wulfheard. (VVLFÞEARD nummi antiqui.) 70,28. 73,16,20. 99,4.
Wulfhelm 111,7,13.
Wulfhere, Wulfere 35,12,31. 37,17,20, 42. 38,9,20. 39,16,19,22,24. 41,20,23,28. 43,18. 92,10. 118,20. 131,11.
Wulfnoth 137,15,26,32.
Wulfred. (VVLFRED in nummis antiquis.) 69, 3,6,29,34. 72,6. 75,10,13. 97, 34.
Wulfric 99,21. 139,20. 158,6. 159,22. 170,31.
Wulfſtan, Wulſtan 117,22. 152,27. 161,1. 162,4. 179,10,17. 193,36.
Wulftcetelus 179,22.
Wulfuuold 185,36.
Wybba, Wyba 28,17,18. 51,15. 59,17.
Wyrtgeorne 12,2. 13,19.

Y.

Yffe 20,20.
Ymma 156,20. 165,16.
Yric 115,25. 148,4. 151,2.
Yrling 158,35.
Yſopa 101,29.
Yware 176,31.

Corriguntur nisi linea notatum.

Addenda & Emendanda.

PAG. 2. *lin.* 26. ꝼæꞃꞅꞇenum, adde inter notas *Lege* ꝼæꞅꞇenum. *p.* 21. *l.* 8. be noꞃðum-moꞃum, neſcio an rectius vertenda *ex aquilonari parte montium.* *p.* 26. *l.* 10. *leg.* ad eum. *p.* 31. *l.* 17. celebrata. *p.* 41. *l.* 24. ſui regni. *p.* 43. *l.* 40. violaverint. *p.* 65. *l.* 28. Eccleſiam. *p.* 66. *l.* 31. uſque ad paludes. *p.* 67. *l.* 5. ad Dei. *p.* 74. *l.* 11. *poſt* Sumurſætenſibus *pone* (;). *p.* 92. *l.* 28. à quibus. *p.* 102. *l.* 12. Mercia. *p.* 123. *l.* 39. ᵹeuꞇoð. *p.* 127. *l.* 12. *dele* de. *p.* 134. *l.* 24. *pro* ibi *lege* ipſi. *p.* 135. *l.* 22. quorum. *p.* 136. *l.* 33. *dele* fieri. *p.* 137. *l.* 21. ælc ẏꝼel. *p.* 140. *l.* 26. quod quidem oppidum. *p.* 141. *l.* 11. ᵹaꝼole. *l.* 23. Ælmærum. *p.* 148. *l.* 25. beðicoðon. *p.* 151. *l.* 24. Ƿeꞃ com. *p.* 162. *l.* 15. ad Regem. *p.* 168. *l.* 22. *& alibi lege* utlagati. *p.* 170. *l.* 33. ad Stigandum. *l.* 40. terreſtri exercitu. *p.* 176. *l.* 16. *pro* ſe *lege* illum. *p.* 193. *l.* 21. inſtruxit quam optime poſſet. *p.* 200. *l.* 32. omnem. *p.* 209. *l.* 20. nobiliſſimus. *p.* 220. *l.* 31. hunc. *p.* 226. *l.* 15. dimiſit eum. *p.* 230. *l.* 35. ſuum. —— In Indice *pro* Antonius *lege* Antoninus. —— In Appendice, *p.* 9. *l.* 9. *pro* 974. *lege* 1090.

FINIS.

10-12-37